ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

HIZIR ŞEYYÂD'IN EBÛ MÜSLİMNÂME'Sİ
(İNCELEME-METİN)

Mevlüt İLHAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

DOKTORA TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

TEMMUZ 2021

ankara
HBM

HIZIR ŞEYYÂD'IN EBÛ MÜSLİMNÂME'Sİ
(İNCELEME-METİN)

Mevlüt İLHAN

DOKTORA TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMMUZ 2021

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Mevlüt İLHAN

08.07.2021

Hızır Şeyyâd'ın Ebû Müslimnâme'si (İnceleme-Metin)

(Doktora Tezi)

Mevlüt İLHAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2021

ÖZET

Türk Edebiyatında destanlar önemli bir yer tutmaktadır. Dönem olarak İslamiyet öncesi ve sonrası diye ayrılan destanlardan İslamiyet sonrası oluşan destanlar arasında Ebû Müslimnâmeler halk arasında oldukça ilgi görmüştür. Destanın kahramanı olan Ebû Müslim, Emevîler'in yıkılarak halifeliğin Abbasîler'e geçmesinde önemli rol oynamıştır.

Bu tezin konusunu müellifi Hızır Şeyyâd olan ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılan Ebû Müslimnâme metni oluşturmaktadır. Mesnevi nazım şeklinde yazılan ve iki cilt halinde olan yazma, Ankara Millî Kütüphane'de kayıtlıdır. Yazmanın birinci cildi 158, ikinci cildi ise 197 varaktan oluşmaktadır. Eserde, birinci cilt 5889, ikinci cilt ise 7231 olmak üzere toplam 13120 beyit bulunmaktadır.

Giriş ve iki bölümden oluşan tezin giriş bölümünde öncelikle Ebû Müslim'in hayatı hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Arap ve Fars Edebiyatlarında Ebû Müslimnâmelerin yeri anlatıldıktan sonra Türk Edebiyatında Ebû Müslimnâmeler hakkında bilgi verilmiştir. Hızır şeyyâd'ın Ebû Müslimnâmesi başlığı altında müellif ve eseri hakkında bilgiler verilmiştir. Metnin nazım şekilleri, vezin ve kafiye hususiyetleri örneklerle anlatılmıştır. Daha sonra eser dil, üslup ve muhteva açısından incelenmiştir. Muhteva başlığı altında daha önce yayınlanmış Ebû Müslimnâme metinleri ile Hızır Şeyyâd'ın Ebû Müslimnâmesi karşılaştırılmış; kişiler, yer ve zaman ayrıntılı olarak izah edilmiştir. Tezin son bölümünü eserin çeviriyazılı metni oluşturmaktadır.

Bilim Kodu : 31402

Anahtar Kelimeler : Destan, Ebû Müslimnâme, Ebû Müslim, Hızır Şeyyâd

Sayfa Adedi : 1141

Tez Danışmanı : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Ebû Müslimnâme by Hizir Şeyyad (Review-Text)

(Ph. D. Thesis)

Mevlüt İLHAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

July 2021

ABSTRACT

Epics have an important place in Turkish Literature. Epics can be divided into pre-Islamic and post-Islamic periods. Among the epics formed after Islam, Eba Muslimnames attracted a lot of attention among the people. Abu Muslim, the hero of the epic, played an important role in the collapse of the Umayyads and the passing of the caliphate to the Abbasids.

The subject of this thesis is the text of Eba Muslimname by Hizir Şeyyad and written in the Old Anatolian Turkish period. The manuscript, which is in two volumes and written in masnawi verse, is registered in the Ankara National Library. The first volume of the manuscript consists of 158 and the second volume consists of 197 leaves. There are a total of 13120 couplets in the work, 5889 in the first volume and 7231 in the second volume.

The thesis consists of an introduction and two parts. In the introduction part of the thesis, first of all, brief information about Abu Muslim's life is given. After explaining the place of Eba Muslimnames in Arabic and Persian Literature, information is given about Ebû Muslimnâmes in Turkish Literature. Information about the author and his work is given under the title of Eba Muslimname by Hizir Şeyyad. The verse forms, meter and rhyme features of the text are explained with examples. Later, the work was examined in terms of language, turn of expression and content. Under the title of content, other Eba Muslimname texts and Hızır Şeyyâd's Eba Muslimname were compared. People, place and time are explained in detail. The last part of the thesis is the transliterated text of the work.

Science Code :31402

Key Words :Epics, Ebu Müslimname, Ebu Müslim, Hizir Şeyyad

Page Number :1141

Supervisor :Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

TEŞEKKÜR

Çalışmaktan keyif aldığım ve çalışırken çok şey öğrendiğim bu konuyu bana veren, yönlendimeleri ve katkılarıyla tezi tamamlamamı saylayan danışman hocam Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a teşekkür ederim. Akademik hayatımın her aşamasında desteğini benden esirgemeyen, bu tez özelinde ise metnin kontrolünde ve edebî incelemesinde büyük katkıları olan Prof. Dr. Mücahit KAÇAR hocama, yine metnin kontrolünde ve dil incelemesinde sınırsız yardım ve katkılarından dolayı Doç. Dr. Sibel MURAD hocama, destek ve katkıları için Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL hocama, kelime tavsiyeleri ve desteklerinden dolayı Dr. Irmak KAÇAR hocama şükranlarımı sunarım. Tez İzleme Komitesi üyeleri Prof. Dr. Ayşe YILDIZ ve Prof. Dr. Mustafa ARSLAN hocalarıma ve Tez Savunmas Jüri Üyesi Prof. Dr. Orhan KURTOĞLU hocama teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, özellikle sıkışıklık zamanlarındaki destek ve katkılarından dolayı Ermiş DANDAN'a, doktora eğitimim boyunca hem ders hem tez dönemlerinde işleri kolaylaştıran ve yol gösteren Arş. Gör. Dr. Bilal GÜZEL'e müteşekkirim. Son olarak, özellikle salgın döneminde evde bana çalışma ortamı sağlayan, her zaman manevî desteğini gördüğüm eşime teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

KISALTMALAR iv

1. GİRİŞ 1

2. HIZIR ŞEYYÂD'IN EBÛ MÜSLİMNÂME'Sİ 7

2.1. Yazar ve Eseri Hakkında 7

2.1.1. Yazar 7

2.1.2. Eser 7

2.1.3. Nüsha Tavsifi 7

2.2. Nazım Şekilleri, Vezin ve Kafiye Hususiyetleri 9

2.2.1. Nazım Şekilleri 9

2.2.2. Vezin 19

2.2.3. Kafiye 30

2.3. Eserin Dil, Üslup ve Muhteva Açısından İncelenmesi 38

2.3.1. Dil ve Yazım Özellikleri 38

2.3.1.1. Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı 38

2.3.1.2. Türkçe Kelimelerin Yazımı 43

2.3.2. Üslup Özellikleri 51

2.3.3. Muhtevası 60

2.3.3.1. Konu 60

2.3.3.2. Kahramanlar 79

2.3.3.3. Yer 85
2.3.3.4. Zaman 85
3. SONUÇ 87
KAYNAKLAR 93
ÇEVİRİYAZI METİN 95
1. Metni Oluştururken İzlenen Yol 95
2. Transkripsiyon Alfabesi 97
3. Metin 99
ÖZGEÇMİŞ 1141

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
b.	Bin
bk.	Bakınız
C.	Cilt
EAT	Eski Anadolu Türkçesi
H.	Hicrî
Hz.	Hazret-i
M.	Miladî
nr.	Numara
öl.	Ölüm/Ölüm tarihi
S.	Sayı
ss.	Sayfa/sayfa aralığı
vd.	Ve diğerleri
vr.	Varak

1. GİRİŞ

Toplumları derinden etkileyen tarihî ve sosyal olaylar toplumlar üzerinde çeşitli şekillerde tezahür etmektedir. Bu tezahürün edebiyattaki yansımasını ise destanlar oluşturur. Türk Edebiyatında dönem olarak İslamiyet öncesi ve sonrası diye ayırabileceğimiz destanlardan İslamiyet sonrasında oluşan destanlar içinde Battal Gazi Destanı, Danişmentnâme, Saltuknâme, Ebû Müslimnâme gibi anlatılar sayılabilir. Türk destanları içinde önemli bir yeri olan Ebû Müslimnâmelerin kahramanı Emevîler'in saltanatının sona ermesi ve halifeliğin Abbasîler'e geçmesinde önemli rol oynayan Ebû Müslim'dir.[1]

Ebû Müslim 100 (718-19) yılında Isfahan veya Merv'de doğmuştur (Albayrak, 1994: 196). Doğum yılı hakkında bilgiler kaynaklarda ortaktır ancak doğum yeri konusunda farklı bilgiler mevcuttur. Çeşitli kaynaklarda Horasan, Irak ya da Isfahan'da doğduğuna dair farklı bilgiler olsa da Isfahan'da doğmuş, oradan Kufe'ye gelerek burada yetişmiştir (Karakuş, 2017: 29-31). Milliyeti hakkında ise Türk, Arap, Fars ya da Kürt olduğuna dair iddialar vardır. Ebû Müslim hakkında belirsiz olan bilgilerden bir diğeri de asıl ismidir. Albayrak, kendi bastırdığı sikkelerde adının Abdurrahman b. Müslim şeklinde geçtiğini belirtir (1994: 196). Nadir Karakuş, kaynaklarda Ebû Müslim'in ismi ile ilgili görüşlere yer verdikten sonra "doğru olan, sonradan da verilse, adının Abdurrahman b. Müslim, künyesinin ise Ebû Müslim olduğudur." değerlendirmesini yapmaktadır (2017: 27-29).

İlk kez 124 (741-42) yılında Abbasîlere katılan Ebû Müslim, 743'te İmam İbrahim'e tâbi olur ve İmam İbrahim tarafından 745'te Horasan'a gönderilir. Burada Abbasîler adına ihtilal hareketinin lideri olur. Merv'e bağlı bir köye yerleşerek 2 yıl boyunca civardaki isyancıları örgütlendirir ve 747 yılında Sifezenç'te hareketi başlatır. Emevîler'in son Horasan valisi Nasr b. Seyyar'a karşı çekişme halindeyken 748 yılında Horasan'ın merkezi Merv'i sonrasında da Nasr b. Seyyar'ın kaçmasıyla tüm Horasan'ı ele geçirir. Horasan valisi olan Ebû Müslim bu süreçte bölgedeki isyanları bastırıp başarılı akınlar gerçekleştirir. İhtilal başarıya ulaşıp Halifelik Abbasî ailesine geçer ve halifeliğe Ebû Abbas es-Seffâh geçer. Ebû Müslim'in

[1] Çalışmamızın bu bölümünde Ebu Müslim'in hayatı hakkında kaynaklarda ortak olan genel bilgiler aşağıdaki çalışmalardan derlenmiştir. Ancak, farklı bilgi ve değerlendirmelerde ilgili kaynağa ayrıca işaret edilmiştir. Bk. Albayrak, 1994; Karakuş, 2017; Bilgiç, 1998.

başarıları Abbasî ailesinde endişeye neden olur. Bunun için halifenin kardeşi Ebû Cafer el-Mansur, Ebû Müslim'in ortadan kaldırılmasını halifeye teklif etse de halife kabul etmez. Seffah'ın ölümünden sonra Mansur halife olur. Ebû Müslim'in Mansur'a da özellikle isyanları bastırmada önemli yardımları olur. Ancak Ebû Müslim'in gücünden ve isyan etmesinden endişe duyan Mansur, onu öldürmek amacıyla sarayına davet eder. Daha önceden yerleştirdiği adamları ile pusu kuran halife, 12 Şubat 755 tarihinde Ebû Müslim'i öldürtür. İtaatsizliği yüzünden öldürtüldüğüne dair hutbe irad eden halife Ebû Müslim'in cesedinin Dicle'ye atılmasını emreder. Bulunduğu coğrafyada ve Müslüman toplumlar arasında sevilen bir kişilik olarak ortaya çıkan Ebû Müslim'in ölümünden sonra çeşitli fırkalar zuhur etmiş, onun intikamcısı olarak ayaklanmalara neden olmuştur.[2]

Kaynaklarda Ebû Müslimnâme, Ebû Müslim Kıssası, Ebû Müslim Destanı, Ebû Müslim Hikâyesi gibi isimlerde Ebû yerine Ebâ kelimesi de etrcih edilmiştir. Farklı nüshalarda, kaynaklarda ve tarihî kitaplarda esere ait yirmi civarında farklı isme rastlanmaktadır.

Tarihî bir kişiliğinin olmasının yanında Ebû Müslim'in halk arasında tanınıp sevilmesi, onun hikâyelerinin dilden dile anlatılmasını sağlamıştır. Ebû Müslim'in kahramanlıkları zaman içinde halk arasında efsaneleşerek bütün İslam dünyasında ilgi görmüş; Özbekistan, Dağıstan, Türkmenistan, İran, Irak, Suriye ve Anadolu'da halk arasında üzerinde çok durulan bir konu olmuştur (Demir vd., C.1, 2007: 22).

Nurettin Albayrak, Diyanet İslam Ansiklopedisi'nde yazdığı maddede Ebû Müslim'in yaşadığı dönemde Türkler'in İslâm edebiyatını henüz tanımadıklarını göz önüne alarak destanın ilk şeklinin İranlılar tarafından yazıldığı tahmininde bulunur (1994: 196). Melikoff da yaptığı tespitler neticesinde, bizim metnimizde de ismi sıklıkla geçen Ebû Tahir'in epik hikâyelerinde Ebû Müslim hikâyelerinin de olduğunu, bunların ilk önce Farsça olarak anlatıldığını ve kaleme alındığını belirterek sonrasında Türkçeye çevrildiğini ifade eder (Melikoff, 2012: 28). Ebû Müslimnâme'nin bazı Türkçe varyantlarında eserin Farsçadan tercüme edildiğini Fransa Millî Kütüphanesinde bulunan bir nüshaya (bk. Bibliothèque Nationale, Ancien Fonds Turc, nr. 57, vr. 2[a]) atıf yaparak ifade eden Albayrak, ayrıca Bağdat'ta doğan ve Merzübânî nisbesiyle tanınan Muhammed b. İmrân'ın (öl. 384/994),

[2] Ayrıntılı bilgi için bk.: Erdoğruca, 2001.

Arapça olarak kaleme aldığı *Aḫbâru Ebî Müslim Ṣâḥibi'd-daʿve* adlı 100 varak hacminde olduğu kaydedilen eserinin ise henüz ele geçmediğini ifade eder (Albayrak, 1994: 196).

Arap ve Fars edebiyatında da örnekleri olan Ebû Müslim hikâyeleri özellikle Türk Edebiyatında oldukça ilgi görmüş ve çok sayıda Ebû Müslimnâme kaleme alınmıştır.

Fuat Köprülü, Ebû Müslim'in hikâyelerinin Türkler arasında bu kadar yayılmasını Ebû Müslim'e tâbî olarak savaşlara katılan Türkler arasında onun menkıbelerinin teşekkül etmesi neticesinde Anadolu'da Ali ve Hamza hikâyeleriyle beraber halk arasında Ebû Müslim hikâyelerinin de ilgi görmesine bağlar (1960: 345). Melikoff, Vambery'nin Hive yakınlarında M. 1155 yılı gibi eski bir tarihe ait bir Ebû Müslimnâme'nin Türkçe el yazmasını bulduğunu aktarır (Vambery'den aktaran Melikoff, 2012: 18). Tespit edilen en eski Türkçe Ebû Müslimnâme nüshası olan eser, Merv'de Sultan Sencer'in nezdinde bulunan Karahan ailesine mensup Melikzad bin Mahmud bin Hüseyin bin Kızılarslan adına yazılmıştır (Köprülü, 1960: 345).

Yurtiçi ve yurtdışı kütüphanelerinde çok sayıda yazma Ebû Müslimnâme bulunmaktadır. Türkçeye ne zaman çevrildiği belli olmayan Ebû Müslim hikâyelerinin en eski tercümesinin Ebû Tahir-i Tusî'ye ait olduğunu bildiren kaynaklar yanında destanın pek çok nüshasında adı geçen Ebû Tahir-i Tusî'nin kimliği hakkında yeterli bilgi yoktur (Albayrak, 1994: 196). Ancak Tahir-i Tusî'nin tercüme ya da telif Ebû Müslimnâme yazdığına dair kesin bir bilgi yoktur. Melikoff, birçok destansı hikâye yazmasında eserlerin, Gazneli Mahmud'un çevresinde bulunan Tahir-i Tusî'ye atfedildiğini ifade eder. Tahir-i Tusî, Tahir-i Tartusî, Tahir-i Tarsusî, Tahir-i Karagözî gibi farklı şekillerde yazmalarda rastlanan bu ismin bir hikâyeci olduğu düşünülmektedir (Melikoff, 2012: 24). Üzerine çalıştığımız metinde de çok yerde Tahir-i Tusî'ye atıf yapılmakta ve kendisinden râvî olarak bahsedilmektedir.

Kütüphanelerde tespit edilen Türkçe Ebû Müslimnâmelerin çoğunda müellif ya da mütercim isimlerinden bahsedilmemektedir. Demir ve arkadaşları yurtiçi ve yurtdışında bulunan kütüphaneler ile şahsi kitaplıklarda inceledikleri ya da varlığını bir şekilde tespit ettikleri 17 Ebû Müslimnâme nüshasının listesini verdikten sonra

bunların dışında yüzlerce nüshasının olabileceğini ifade eder (2007: 24-25). Nitekim yaptığımız araştırmalar neticesinde kütüphanelerde kayıtlı yüze yakın Ebû Müslimnâme yazması olduğu görülmüştür. Melikoff, Ebû Müslim hikâyelerinin birçok el yazmasının içinde sıkça Türkçe kelimelerin geçmesi ve Anadolu yerleşim merkezlerinin adlarının ve Türklere özgü olayların ima edilmesinin bunların Türklerin yaşadığı çevrelerde yazıldığına işaret ettiğini belirtir (2012: 29). Tüm bunlar, Ebû Müslim hikâyelerinin Türkler arasında çok ilgi gördüğünün kanıtıdır. Hikâye, Türk destan geleneği içinde önemli bir yere sahiptir.

Demir ve arkadaşlarının aktardığına göre Müseyyeb Gazi Destanında Müseyyeb Gazi, Haricîlerle mücadele ederek Ehlibeyt'in intikamını alır ve halifeliğin İmam Zeynelabidin'e geçmesini sağlar. Fakat Haricîler bir oyunla halifeliği Zeynelabidin'den alırlar. Eserin sonunda Hz. Peygamber rüya yoluyla Ebû Müslim'in geleceğini müjdeler. Battalnâme'de ise Ebû Müslim'in elinden kaçıp kurtulan Haricîleri ortadan kaldırmak Battal Gazi'ye nasip olur. Buna göre, Ebû Müslimnâme, İslamî Türk destanları zincirinin Müseyyeb Gazi Destanından sonraki ve Battalnâme'den önceki halkasını oluşturur (Demir vd., C.1, 2007: 23). Melikoff, Paris Millî Kütüphanesinde bulunan Farsça bir Ebû Müslimnâme ile ilgili olarak, metnin hemen ardına, Ahmed-i Zemcî ve Ebû Müslim'in arkadaşları tarafından intikamını almak için giriştikleri savaşın öyküsünü anlatan Zemcinâme'nin baştaki bölümünün eklendiğini söyler (2012: 74). Buradan hareketle yukarıda bahsedilen İslamî Türk destanları zincirine bir ara halka olarak Zemcinâme eklemek de mümkündür. Millî Kütüphane'de kayıtlı manzum *Kitâb-ı Ahmed ez-Zemcî*[3] de bu minvalde değerlendirilebilir. Mesruri Geda tarafından yazılan ve Emrullah Eraslan tarafından Türkçeye tercüme edilen *Ebâ Müslüm'ün Tabutu* isimli kitap da Ebû Müslim'in ölümünden sonra Ahmed-i Zemcî'nin kahramanlıklarını anlatmaktadır.

Tespit edilen Ebû Müslimnâme yazmalarının bazıları tek cilt halindeyken, iki ve daha fazla ciltten oluşan yazmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Millî Kütüphane 06 Mil Yz 8504/1-33 numaralarda kayıtlı 33 farklı yazma içinde kütüphane kayıtlarına göre 38 cilt halinde *Dâstân-ı Ebâ Müslim* adında Ebû Müslimnâme metni bulunmaktadır. Ayrıca İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde 34 cilt halinde Ebû Müslimnâme bulunmaktadır. 34. cildin sonunda 19 Cemaziyelahir 1181

[3] Eser kütüphane kayıtlarında şu şekilde yer almaktadır: Kâdıoğlu Oflu, Kitâb-ı Ahmed ez-Zemcî, 06 Mil Yz A 6061.

(12 Kasım 1767) tarihi yer almaktadır. Söz konusu iki eser de mensurdur. Yazmaların dışında Kayserili Ali Ferdî'nin yazdığı manzum *Kitâb-ı Ebû Müslim* ile (1883) Çelebizâde Mehmed Efendi'nin kaleme aldığı *Hâzâ Kitâb-ı Ebâ Müslim* (1911) basılmış en eski Ebû Müslimnâmeler olmakla birlikte Zeki Megâmiz de Corcî Zeydan'ın Arapça *Ebâ Müslim Horasanî* kitabını 1914 yılında Türkçeye tercüme etmiştir (Albayrak, 1994: 196). Aynı roman Selami Münir Yurdatap tarafından da 1948 yılında tercüme edilerek yayınlanmıştır.

Cumhuriyet Dönemiyle birlikte Türk Edebiyatında Ebû Müslimnâme etkisi devam etmekte, yeni harflerle yazılmış Ebû Müslimnâme romanları bulunmaktadır. Destanın yeni harflerle ilk baskısı, 1934 yılında *Ebâ Müslim Horasânî* başlığıyla Muharrem Zeki Korgunal tarafından hazırlanmıştır (Albayrak, 1994: 196). Ayrıca Korgunal'ın *Ebâ Müslim-i Horasanî ve Nasr-ı Sayyad Savaşı* ile *Ebâ Müslim-i Horasanî ve Mervân-ı Hımar Savaşı* adında romanları da bulunmaktadır. Tan Gazetesinde tefrika edildikten sonra 1955 yılında kitap şeklinde basılmış olan *Kerbelânın İntikamı* isimli kitap ise Ziya Şakir tarafından yazılmıştır. Faik Bulut tarafından yazılan *Ebû Müslim Horasani-Bir İhtilalcinin Hikâyesi* kitabı ile İsmail Toprak tarafından yazılan *Ebû Müslim Horasanî Hikâyesi* kitabı son dönemde kaynaklarla desteklenerek yazılmış Ebû Müslim kitaplarındandır. Ayrıca Natuk Baytan yönetmenliğinde 1965 yılında *Horasan'ın Üç Atlısı* ve Yılmaz Atadeniz'in yönetmenliğinde 1969 yılında *Ebû Müslim-i Horasanî* isimli iki Türk sinema filmi çekilmiştir.

Ebû Müslimnâmeler hakkında en kapsamlı çalışma Irene Melikoff tarafından 1962 yılında Paris'te yayınlanan *Abû Muslim: Le porte-hache du Khorassan dans la tradition épique turco-iranienne* isimli kitaptır. Eser, Armağan Sarı tarafından Türkçeye *Türk-İran Epik Geleneği İçinde Horasan Teberdarı Ebu Müslim* adıyla tercüme edilmiştir. Melikoff, Paris Ulusal Kütüphanesinde bulunan dördü Türkçe, dördü Farsça olan Ebû Müslimnâme nüshaları ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphanesinde bulunan Türkçe yazmanın karşılaştırılmasıyla oluşturduğu çalışmasında Ebû Müslimnâme'nin Türk ve İran edebiyatlarındaki oluşumları hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Yukarıda bahsedilen 9 yazmayı karşılaştırarak ortak bir hikâye ortaya koymuştur.

Necati Demir, Mehmet Dursun Erdem ve Sibel Üst tarafından hazırlanan 2 cilttik *Ebâ Müslim-nâme* isimli kitap ise Ali Ferdî bin Mustafa el-Kayserî tarafından yazılan manzum Ebû Müslimnâme'nin neşridir.

Tez çalışmamıza konu olan Ebû Müslimnâme 2 cilt halinde manzum olarak kaleme alınan bir eserdir. Eser hakkında ayrıntılı bilgiler çalışmamızın birinci bölümünde sunulacaktır.

Çalışmanın amacı, Hızır Şeyyâd'ın daha önce üzerinde çalışma yapılmayan ve kaynaklarda bahsedilmeyen Ebû Müslimnâme'sinin metnini ortaya koymaktır. Türk topluluklarında ve Türk Edebiyatında önemli bir yeri olan Ebû Müslim ve Ebû Müslimnâmeler hakkında Türk Edebiyatında çok fazla çalışma yapılmamıştır. Çalışmamızda, önceki çalışmalarla karşılaştırılarak eserin muhteva özelliklerinin izah edilmesi, metnin üslup ve dil özelliklerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Hızır Şeyyâd'ın Ebû Müslimnâme'sinin Türk Edebiyatındaki yerini ortaya koymak maksadıyla, Türk Edebiyatında konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalarla muhteva farklılıkları izah edilecektir. Yazmada eserin istinsah tarihi hakkında bilgi yoktur. Ancak dil hususiyetleri açısından incelendiğinde Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olduğu gözlenen eserin dil ve üslup özellikleri söz konusu dönem kapsamında değerlendirilecektir. Çalışma, inceleme bölümünün ardından Ebû Müslimnâme'nin çeviriyazılı metninin ortaya konulmasıyla tamamlanacaktır.

2. HIZIR ŞEYYÂD'IN EBÛ MÜSLİMNÂME'Sİ

2.1. Yazar ve Eseri Hakkında

2.1.1. Yazar

Bu eserin müellifi eserinde kendisini Hızır Şeyyâd olarak tanıtan birisidir. Yaptığımız araştırmalar neticesinde kaynaklarda Hızır Şeyyâd hakkında bilgiye rastlamadık. Yazar, Ebû Müslimnâme metninin birinci cildinin sonunda kendisinden şöyle bahseder:

Ḥıżır Şeyyād'a it ināyet Çalap
Çün ḥażretüñden idüpdür ṭalep

Ki bu ḳıṣṣa naẓmın tamām eyleye
Nebī ravżasına selām eyleye (1/5883-4)

İkinci cildin sondan eksik olması nedeniyle ikinci cildin sonunda da müellifin kimliğine dair beyit ya da beyitler olup olmadığını bilemiyoruz. Elimizde metnin yazarına dair tek bilgi bundan ibarettir.

2.1.2. Eser

Eser, H. 100 yılında doğduğu tahmin edilen ve Emevilere karşı ayaklanma başlatarak halifeliğin Abbasilere geçmesinde önemli rol oynayan Ebû Müslim'in kahramanlıklarını anlamaktadır. Ebû Müslim ismi kendisine rüyasında Hz. Peygamber tarafından verilmiştir. Eserde, başta ailesi olmak üzere Sünni Müslümanların Emeviler tarafından zulüm görmesi üzerine faaliyetlerine başlayan Ebû Müslim'in, özellikle Nasr-ı Seyyar'a karşı elde ettiği önemli başarıları anlatılmaktadır. Emevi halifesi Mervan'a karşı üstünlük kuran Ebû Müslim halifeliğin Abbasilere geçmesini sağlamıştır. Mesnevi nazım şeklinde yazılan eser eksik sayfalar dışında 13120 beyitten oluşmaktadır. Aruzun *fe'ûlün-fe'ûlün-fe'ûlün-fe'ûl* kalıbıyla yazılan mesnevi Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini yansıtmaktadır.

2.1.3. Nüsha Tavsifi

Millî Kütüphane Yazmalar Koleysiyonu 06 Mil Yz B 975/1 ve 06 Mil Yz B 975/2 demirbaş numaralarında kayıtlı 2 ciltten oluşan eserin birinci cildi 158 varak; ikinci cildi ise 197 varaktan oluşmaktadır. Nesih hattıyla yazılan eserin genelinde hareke kullanılmıştır. Zaman zaman yazıda değişiklikler dikkati çekmektedir. Yazı

değişmesine rağmen konu bütünlüğü bozulmamakta ve hikâyenin devamlılığı sürmektedir. Siyah mürekkep ile yazılan metinde başlıklar Farsça olarak ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Kırmızı mürekkeple çerçeve içine alınmış 2 sütun halinde yazılan sayfalarda 19 beyit bulunmaktadır. Başlıklar yine kırmızı çerçeve içinde bazen siyah mürekkeple olmak üzere çoğunlukla kırmızı ile yazılmıştır. Varak numaraları yazılı olan yazmada ikinci cildin varakları birinci cildin devamı olarak numaralandırılmıştır. Ancak, 200. varaktan sonra varak numaraları düzensiz bir şekilde devam etmektedir. Buna rağmen reddâdelerden kontrol edildiğinde varaklar birbirini takip etmekte ve hikâyede kopukluk ya da değişiklik bulunmamaktadır. Bez kaplı mukavva bir cilt içerisinde bulunan yazmanın birinci cildi baştan, ikinci cildi ise sondan eksiktir. Eksik sayfaların hikâyede ne kadarlık bir kısma denk geldiği muhtevâda ayrıntılı olarak izah edileceğinden burada ayrıntıya girilmemiştir.

Yazmanın zahriye sayfasında 3 ayrı kayıt bulunmaktadır. Bunlardan ilki eserin tamamladığını da belirten kayıttır:

Hāẕe'l-kitābu Ceng-i Ebū Müslim-i Mervī raḥmetullāhi ʿaleyhi raḥmeten vāsiʿaten. Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi'l-meliki'l-vahhāb. Ṣāḥibu hāze'l-kitāb İsmāʿilī el-Ereflī(?) Cezmātī(?) ibni Süleymān el-Ereflī(?) ġaferallāhu lehu ve li-vālideyhi ve-li-külli'l-müslimīn. Ecmaʿīn. Temmet.

Bu kaydın altında şeklinde 555 diye okunabilecek işaretler bulunmaktadır. Ancak bunun yazmaların sonunda eserin tamamlandığını ifade etmek için yazılan "intihâ" ifadesini temsilen yazılan "he" harfleri olması muhtemeldir. Bu kayıtta kitabın sahibi olarak İsmāʿilī el-Ereflī(?) Cezmātī(?) ibni Süleymān el-Ereflī(?) ismi görülmektedir. Bu kaydın hemen altında ise şu temellük kaydı bulunmaktadır:

Ṣahib ü mālik Kāmil bin Maḥmūd. Allāhü teʿālā bu kitābın yüzi hürmetiyiçün bize cennet naṣib müyesser eyleye. Āmīn yā Allāh yā Rabb.

Şeklindeki bu kayıtta ise kitabın sahibi olarak Kāmil bin Maḥmūd ismi yer almaktadır. Sayfanın sonundaki kayıtta ise şu ifadeler yer almaktadır:

Yā Rabb Haẕret-i Muḥammed Muṣṭafā'nuñ yüzi hürmetiyiçün yā Rabb sen cümle ümmet-i Muḥammed'i hiçbir yerde utandırma yā Rabb bizi de utandırma. Yā āmīn yā muʿīn.

Bunların dışında yazmada tarih ya da ismin yer aldığı başka kayıt bulunmamaktadır.

2.2. Nazım Şekilleri, Vezin ve Kafiye Hususiyetleri

2.2.1. Nazım Şekilleri

Hızır Şeyyad tarafından yazılan Ebû Müslimnâme'nin elimizdeki nüshasında birinci cilt baştan, ikinci cilt ise sondan eksiktir. Eksik sayfalar dışında birinci cilt 5889 beyit, ikinci cilt ise 7231 beyit olmak üzere toplam 13120 beyitten oluşan metin genel olarak mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Ancak metin içinde hikâyenin kahramanlarının ağzından zaman zaman şiirler okunmaktadır. Sayısı 12 olan bu şiirlerin toplam beyit sayısı ise 87'dir. İlk beyti kendi içinde diğer beyitlerin ikinci mısraları da ilk beyitle kafiyeli olmak üzere 5-10 beyit arasında değişen gazellerden oluşan bu şiirler metnin tamamında kullanılan *feʿûlün-feʿûlün-feʿûlün-feʿûl* kalıbıyla yazılmıştır. Bahsi geçen şiirler aşağıda incelenmiştir.

Bir mecliste toplanan Sünnîlere önce Kur'an okuyan Ebû Müslim sonrasında Hz. Peygamber, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Ali ve Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i öven bir şiir söyler. Metinde şiirden önce nazım şeklinin değişeceğini haber veren

Aġız açdı bir medḥ eyitdi güzīn
Ne resm-ile eydür işid[ün] sözin 1/10

beytinin ardından aşağıdaki 10 beyitlik gazel verilir. -â harfinden oluşan mücerred kafiyeyle yazılan şiirde ilk 5 beyitte Hz. Peygamber övgüsüne yer verildikten sonra birer beyitte sırasıyla Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Ali'ye övgüde bulunulurken, son iki beyitte ise Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin övülürek Kerbela'da şehit edilmeleri söylenir.

İ dünyā şāhı didi ber-vefā
Ḥabībi İlāh'uñ güzīn Muṣṭafā

Senüñ bigi hergiz cihān görmedi
Hīç olmadı senüñ bigi pīşvā

Ḳarañuya düpdüz cihān ġark-ıdı
Çün ol geldi oldı ḳamusı żiyā

Götürdüñ cihāndan olan bidʿati
Çü ḥaḳ yola oldı ḳamusı żiyā

Yerinde ḳodı dört ḫalīfe güzīn
Ki virdiler enveri yolna rıżā

Ebū Bekr-i Ṣıddīḳ biri kān-ı ṣıdḳ
Menin ḳıldı Tañrı yolına feẕā

ʿÖmer ol birisi ḳılan dīn ʿayān
Ḳılan kāfirüñ ol işini hebā

ʿAlī bin Bu Ṭālib birisi emīr
Ki fetḥine geldi anuñ hel etā

Ḥasan u Ḥüseyin şāheyn-i dīn
Kim oldı naṣībi anuñ Kerbelā

Bular dīn yolında şehādet bulup
Anuñ raḥmetinden irişdi ʿaṭā 1/11-20

Ebû Müslim kendisi için ikramda bulunan halk için dua ederek ardından Kur'an okur.

Aña virdi Allāh dīnüñ fetḥini
Bu kez başladı ol dīnüñ medḥini 1/804

beytinden sonra Ebû Müslim, Hz. Muhammed'e övgü için -ûl sesinden oluşan mürdef kafiyeli aşağıdaki şiiri okur.

Didi iy ḥabībi İlāh'uñ Resūl
Nebī gelmedi hīç senüñ tek uṣūl

Ḳamu enbiyānuñ özini özüñ
Senüñ bigi bulmış degül kimse yol

Bugün sencileyin güzīn gelmedi
Saʿādetlü server ulu luṭfı bol

Seni her ki sevdi işi oldı ṣaġ
Saña ʿāṣī olan yolı oldı ṣol

Anuñ içün ḳıldı seni Ḥaḳ güzīn
Cihān şāhları hep ḳapuñda ḳul

Yarın āḫiretde şefāʿat senüñ
Sözüñ Ḥaḳ Teʿālā ḳatında ḳabūl 1/805-10

Bu şekilde tamamlanan şiirden sonra

Bu kez bir menāḳıb ʿAlī'ye beyān
İder ol arada ṭurup nev-cüvān 1/812

beytiyle Ebû Müslim tarafından Hz. Ali'yi öven bir şiir okunduğu ifâde edilir. Toplam 6 beyitten oluşan "ʿAlî" redifli ve "-ân" sesinden oluşan mürdef kafiyeli aşağıdaki şiirin üçüncü ve dördüncü beyitleri kendi aralarında kafiyeli olup gazelin kafiye örgüsünü bozmaktadır.

Eyitdi güzīde iy merdān ʿAlī
Cihān ḫalḳına sen ḳamu cān ʿAlī

Mürüvvet bāġınuñ yemişi güzīn
Seḫāvet içinde bugün kān ʿAlī

Benüm didi ʿilmüm şārı Muṣṭafā
Ḳapusı bu şehrüñ didi Muṣṭafā

Güyegüsi Tañrı resūlinüñ ol
Aña kim Ḥaḳ aṣlanı eyitdi ol

Şarāben ṭahūruñ güzīn sāḳī
Aña baḫş ḳıldı çü sübḥān ʿAlī

Şehīdler başı vü seḫā maʿdeni
Mürüvvet bāġında gülistān ʿAlī 1/813-18

Ebû Müslim, kavmine kendini tanıttıktan sonra kendisinin Hz. Hüseyin'in intikamını almak için Allah tarafından gönderildiğini/yaratıldığını ifade eder. Gazele geçmeden hemen önce aşağıdaki beyitle Ebû Müslim'in kendini anlatacağı bir şiir okuyacağının haberi verilmektedir.

Bunı didi bir şiʿr eyitdi güzīn
ʿAyān eyleye tā bulara özin 1/1838

Bu beytin ardından "-ûl" sesinden oluşan mürdef kafiyeli aşağıdaki 7 beyitlik gazel gelir.

Eyitdi ki benüm muḥibbi Resūl
Severüm ʿAlī'yi şāh-ı dīndir ol

Bu işi benümdir bildüñüz iden
Benüm-ile kimse daḫı hīç degül

Severüm ʿAlī'yi resūl ālini
Ki bunlar gelüpdür şāheyn-i uṣūl

Buları seveni Çalap yarlıġar
Ḳılur yarın anuñ Muḥammed ḳabūl

Ne er kim bularuñ ālin sevmeye
Gerek ʿāṣī murdār ola ol fużūl

Bulara seveni nāʿīm-ıla ḥūr
Ola sevmeyenler ṭamuda melūl

Bularuñ-çün oldı cihān ser-be-ser
Āşikāre oldı bularuñla yol 1/1839-45

Şiirini bitirdikten sonra Ebû Müslim'in hutbe okuduğu ifade edilmektedir.

Eyitdi bu şiʿri dönüp ser-firāz
Laṭīf ḫuṭbe oḳumaġa ḳıldı sāz 1/1846

Metinde Ebû Müslim'in hutbe okumaya tevhid ile başladığı, ardından Hz. Peygamber'e övgüde bulunduğu, dört halifeyi andığı ve Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i yâd ettiği ifade edildikten sonra

Bu kez bir menāḳıb ʿAlī'ye revān
Eyitdi meger ol güzīn pehlüvān 1/1853

Bu şiʿr-ile ḳıldı anı ol laṭīf
Bu tertīb-ile ol ḳāfiye redīf 1/1855

denilerek Hz. Ali'yi öven aşağıdaki gazel Ebû Müslim'in ağzından yazılmıştır "murtazâ" redifinden "în" sesinden oluşan mürdef kâfiyeli 5 beyitlik şiir kaleme alınmıştır.

Yā şāh-ı merdān-ı emīn murtażā
Ki sensin cennetde güzīn murtażā

Çalap aṣlanum dir dayan dīn eri
Ḥaḳ'uñ raḥmetine yaḳın murtażā

Muḥammed güyegü idündügi şīr
İden dertlülerüñ işin murtażā

Dün [ü] gün dīn-içün ġazā eyleyen
Ḳoyan Ḥaḳ yolına özin murtażā

Didi ʿilm şārı Muḥammed benem
Bu şehrüñ ḳapusı yegin murtażā 1/1856-60

Ebû Müslim bir gece yatıyorken Külhancı Amir isminde birinin saz çalarak güzel bir övgü şiirine başladığını duyar. Ardından Külhancı Amir, Hz. Hüseyin'den ve Kerbela'dan bahsederken Hz. Hüseyin'in şehit edilişini anlatır.

"Şiʿr-Güften-i Külhâncı 'Amir Hüseyn-râ" başlığı ile metinde Hz. Hüseyin için Külhancı Amir tarafından "-â" sesinden oluşan mücerred kafiyeli aşağıdaki şiirin söylendiği ifade edilir.

Didi şehīd-i güzīn kerbelā
Şāh-ı dīn Ḥüseyn ü ʿAlī pür-belā

Senüñ bigi dünyā gözi görmedi
Emīrüm mükerrem pāk ü pārsā

Sülāle-yi Aḥmed şāh-ı pākdīn
Kim atañ senüñ ol ʿAlī murtaẓā

Senüñ bigi kimdür laṭīf ü şerīf
Ki menzilgāhıdur şāh-ı dīn baḳa

Saña itdügin hīç ere itmedi
Yezīd-i ḥayāsuz vü ol bī-vefā

Senüñ ḫūrī uçmaḳ olısar naʿīm
Ki Ḥaḳ raḥmet ide göresin liḳā

Cehennem bularuñ caḥīm ü zaḳūm
Ṭamuda ḳalalar ebed dāimā 1/4249-55

Ebû Müslim'in Süleymân bin Kesir'in evine gelmesi üzerine yemekler ve şerbetler ikram edilir. Hafızlar toplanıp Kur'ân okurlar ve Hz. Peygamber'e medhiyeler düzerler.

Bu ḳāfiyede anı didi ḫūb
Sevinürdi cān gövenür ḳılup 2/2030

denilerek hafızların ağzından "-âr" sesinden oluşan mürdef kafiyeli aşağıdaki 7 beyitlik şiir verilir.

Didiler nebīler şāhı şehriyār
Ḥabībi Ḥaḳ'uñ iy güzīn nām-dār

Çü kendü nūrından yaratdı seni
Cihānı yaradan Ġanī Girdigār

Başuña *leʿamruḳ* urup tācını
Saña mülk virdi çü dādü'l-ḳarār

Eyitdi ki levlāk eger olmasañ
ʿAyān olmaz-ıdı daḫı bu diyār

Senüñ-çün oldı ḳamu ins ü cān
Saña ḳulluḳ ider cihān içre var

Ḳamu enbiyā vü ḳamu evliyā
Senüñ-çün olupdur bī-şümār

Seni kim severse bula ḥūr u nūr
Çalap göstere hem gözine dīẕār 2/2031-37

Ebû Müslim'in dostlarından olan Ahmed- Zemcî, Mervanîlerin bulunduğu bir meydana girerek kendini tanıtır. "Şi'r-güften-i Ahmed-i Zemcî Ender-i Meydân" başlığıyla Ahmed-i Zemcî'nin meydanda şiir okuduğu iafde edilir. Sekiz beyitlik aşağıdaki gazelde Ahmed-i Zemcî kendini tanıttıktan sonra Hz. Muhammed'i, dört halifeyi, Hz. Peygamber'in evladını ve sülalesini sevdiğini ifade ederek onları sevmeyenin yerinin cehennem olacağını ve kendi canını da bunlarun yoluna feda ettiğini söyler. Şiir "-ân" sesinden oluşan mürdef kafiyeyle yazılmıştır.

Ol Aḥmed-i Zemcī benem dir cüvān
Eyā ehl-i Mervān bilüñ bī-emān

Ki ceddüm çoban ... ṭāifī
Şāhenşāh-ı ṭāif ki ol pākcān

Maḳāmum u yerüm benem bellü ...
Muḥammed Resūl'üm şāh-ı dīn ʿayān

Çehār yārin anuñ severem dürüst
Cihād rükn-i İslām bulardur hemān

Hemān evlādı āli anuñ ber-güzīn
Gelüpdür bilürler anı der-cihān

Buları sevendür müselmān dürüst
Bularuñ-içündür yarın hem cinān

Buları yerene yarın anda hem
Ṭamunuñ içinde vireler mekān

Hele ben bularuñ yolında ḳodım
Başum-ıla cānum bile ḫānümān 2/6663-70

Ahmed-i Zemcî savaş için yüz bin erin toplandığını görünce coşarak bir şiir okur.

Birezden çeküp at durur ser-firāz
Çaġırup bu medḥi diyüp ḳıldı sāz 2/6763

beytinde "bu medhi" diyerek bir şiir okuyacağının haberi verilir. "-â" sesinden oluşan mücerred kafiyeli sekiz beyitlik gazelde Hz. Peygamber övgüsünün yanında Hz. Peygamber'i ve dört halifeyi sevenlerin Allah'ın rahmetinden vefa bulması dilenir.

Nebī Muṣṭafā'ya şāh-ı enbiyā
Bu bir kāfiyede didi bī-riyā

Didi iy Nebīler şāhı Muṣṭafā
Cihān buldı senüñ nūruñdan ṣafā

Başuña *leʿamruḳ* urup tācını
Saña Allāh itdi ezelden ʿaṭā

Didi lafẓ-ı ḳudret eger olmasañ
Yer ü gök olmaz-ıdı hīç bīnā

Senüñ-çün olupdur bu kevn ü mekān
Bu ʿarş u bu ferş u be heft āsumān

Senüñ dört yārüñ sevenler tamām
Çalap raḥmetiyle bulalar vefā

Ebū Bekr ü ʿÖmer ü ʿOs̱mān ʿAlī
Ki ḥaḳḳında geldi anuñ hel etā

Kişi kim buları yere sermeye
Dīdārından Ḥaḳḳ'uñ ola ol cüdā 2/6764-71

"Menâkıb-güften-i Ahmed-i Zemcî Emîrü'l-Mü'minîn 'Alî-râ" başlığı ile Ahmed-i Zemcî'nin Müminlerin Emiri Hz. Ali'nin övgüsünde altı beyitlik "Alî" redifli ve "-r" sesinden oluşan mücerred kafiyeli aşağıdaki gazel söylenir.

Eyitdi güzīn iy hünerver ʿAlī
Çalap ögdügi iy şīr-ner ʿAlī

Saña Ḥaḳ buyurdı didi aṣlanum
Senüñ feṯḥüñ oldı çü Ḫayber ʿAlī

Bu İslām u āyīn u erkān u dīn
Senüñ-ile buldı ḳamu fer ʿAlī

ʿİlim ḳapusı vü erenler şāhı
Muḥammed saña dir iy ḥaydar ʿAlī

ʿAlem faḫri didi yine *lāfetā*
Cihānda ve ola didi illā ʿAlī

Seni her ki sevdi müselmān dürüst
Velī sevmeyendür kūr ü ker ʿAlī 2/6774-79

Metinde yine Ahmed-i Zemcî tarafından bir şiir okunmaktadır.

Anı daḫı bir ḳāfiyede didi
Ṭoḳuz beyt dili şekerler yedi 2/6781

beytiyle dokuz beyitlik bir şiir söyleneceği bilgisi verilir. Bu beyitle birlikte "-ûl" sesinden oluşan mürdef kafiyeli aşağıdaki sekiz beyit "Maktel güften-i Ahmed-i Zemcî Emîrü'l-Mü'minîn Hüseynrâ" başlığıyla Ahmed-i Zemci'nin Müminlerin Emiri Hüseyin'in maktelini anlatacağı ifade edilir.

Didi iy Ḥüseyn ibn ʿAlī pür-uṣūl
Şehīdler başı iy sülāle Resūl

Nebī Muṣṭafā'nuñ gözinüñ nūrı
Ḥasan ḳardaşı iy güler yüzi gül

Saʿādet bāġınuñ içinde semer
Atası ʿAlī ki o zevcü'l-Betül

Anı oḳuduñuz eyā ḳavm-i şūm
Meger Kerbelā'ya gelüp irdi ol

Dönüp yine aña yaġı olduñuz
Ṣaġ-iken işüñüz yine oldı ṣol

Siz olduñuz anda ʿāṣī vü şaḳī
Aña raḥmet-ile ṣafā oldı bol

Eger ben ölürsem anuñ ʿışḳına
Çalap ḳıla yarın dilegün ḳabūl

Eger siz ölesiz eger ḳavm-i dūn
Ṭamuda bulasız ʿaẕāb-ıla ġūl 2/6782-89

Mesnevi içinde yer alan bir başka şiir ise Ebû Müslim'in askerlerinden Mızrab'ın ağzından söylenmiştir. "Şi'r Güften-i Mızrab-ı Cihângîr hoz-râ yâd-kerden" başlığıyla Cihangir Mızrab'ın kendisini anarak şiir söylemesi ifade edilir ve aşağıdaki "-âr" sesinden oluşan mürdef kafiyeli dokuz beyitlik gazele yer verilir.

Benem didi Mıżrāb bilüñ nām-dār
Muḥibb-i Muḥammed güzīn çāryār

Hem āl-i Resūl'i severem tamām
Hem aṣḥābı adın daḫı ne ki var

Eyā ḳavm-i ʿāṣī ḫavārīc bilüñ
Sizüñ bigi yoḳdur ḳavm-i bī-vaḳār

Kim āl-i Resūl'e yaġı olduñuz
Ḳabūl eyledüñüz cehennemde nār

Sizüñ ẓulmüñüzden ḫaber añladı
Ḫurezm'üñ ulusı güzīn şehriyār

Beni viribidi hele gelmişem
Müselmānlara yār olam pāyidār

Bu Müslim dutuldı hele durmışam
Urışam ölince ḳılam ḫūr u zār

Hele er viribi bugün ceng-içün
Eyā Naṣr-ı bed-baḫt eyā nābekār

Yār-içün göresiz ne yeng eyleyem
Baña faḫrī saña olur-ısa ʿār 2/6841-49

Yukarıda verilen gazeller metnin tamamında kullanılan *feʻûlün-feʻûlün-feʻûlün-feʻûl* kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye düzeni ise gazel kafiye düzeni olan aa, ba, ca … şeklindedir. Gazellerin sekizinde mürdef, dördünde ise mücerred kafiye kullanılmıştır. Verilen gazellerden beşi Ebû Müslim'in, dördü Ahmed-i Zemcî'nin, birer tanesi Külhancı Amir ile Mızrab'ın, bir tanesi de mecliste bulunan hafızların ağzından söylenmiştir. Yine bu gazellerden dördü Hz. Muhammed ve dostlarına övgü için yazılmışken üçü Hz. Ali'yi öven şiirlerdir. İki gazelde Hz. Hüseyin ve Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehit edilmesi anlatılırken üç gazelde ise şiiri söyleyenler bulundukları topluluğa kendilerini tanıtmakta ve övmektedirler.

2.2.2. Vezin

Ebû Müslimnâme aruzun mütekārib bahrinde *feʻûlün-feʻûlün-feʻûlün-feʻûl* kalıbıyla yazılmıştır. Ancak müellifin aruzu uygulama konusunda başarılı olduğu pek söylenemez. Zira aruz kusuru olarak tanımlanabilecek çok sayıda vezin aksaklığına rastlanmaktadır. Ebû Müslimnâme'nin aruz hususiyetleri hakkında bilgi vermesi için aşağıda beyit örnekleri sunulmuştur.

Aşağıda örnekleri verilen beyitlerde koyu ile gösterilen heceler uzun ünlü ile yazılmasına ve kapalı hece olmasına rağmen aruz gereği kısa okunması gerekmektedir. Bunun gibi *zihâf* örnekleri metin içerisinde çok sayıda beyitte yer almaktadır. Özellikle cân, ebû/bû, bâg, yâr, yâren, hâl gibi kelimelerde; nispet î'si diye tanımlanan eklerde bu türden *zihâf* örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır.

Ne yire dilerse gemiyi atar
Nāgehā**nī** ṣuya girürken batar 1/56

Ol er merġzārda urup ḳıldı ceng
Kim ol ḫalḳuñ itdi **ḥā**lin tenge teng 1/1115

Bularuñ içinde olan ol ulu
Kim īmān **nū**rıyla derūnı ṭolu 1/1173

Çü ʿavrat bu resme sözi söyledi
Yārenler aña hep duʿā eyledi 1/2688

Helāk idüp ala ḥaṭībüñ **cā**nın
Revān eyleye ol arada ḳanın 1/3137

Çün anda Bu Müslim bu ḥāl işledi
Ḫāricī be-küllī elin dişledi 1/3188

Dār altına iltüp dururdı anı
ʿĀṣım ol bed-aḫter görürdi anı 1/5644

Ḥaḳīḳatde anlar ki ḥayvān durur
Egerçi **ṣū**retde ol insān durur 2/10

Olur bir **pā**re od ġażābdan özi
Ḳurudı dimāġı ṣaradı yüzi 2/385

Bizüm derdümüzüñ ide der**mā**nın
Dutavuz ne dirse anuñ fer**mā**nın 2/813

Aşağıdaki beyitlerde de koyu ile gösterilen heceler aruz gereği kısa hece olması gerekirken ünsüz ile bittiklerinden dolayı uzun hece durumundadır. Bahsi geçen hecelerdeki *zihâf* uygulaması klasik edebiyatta çok tercih edilmemesine ve hoş görülmemesine karşın metinde bu tür örneklere sıklıkla rastlanmaktadır.

Bu işleri didi işit diñlegil
Ne kişidür anı **an**dan añlagıl 1/1110

Didi Naṣr-ı Seyyār **fik**rüm oldı ol
Ne rāy ḳılıpdur bu göñlüm ḳabūl 1/1114

Eger özine ol düze beş **on** yaş
Anuñ-ıla şāha ḳolay olur iş 1/1133

Öñine getürdi bularuñ yemiş
Anuñ bigi kimse **gör**memiş yemiş 1/1219

İmdi yaluñuz degül bu aḫī
Yigitlerümüz var şāh-ı dīn daḫı 2/769

İdüpdi Bu Müslim ne kim ḳaydı var
Oldı ol deveye hemān dem süvār 2/899

ʿAmminüñ ḳaçan kim başın kesdiler
Getürdiler andan meger aṣdılar 2/1039

Örnek olarak sunulan aşağıdaki beyitlerde birer mısrada aruzu bozan hece fazlalığı bulunmaktadır. Yine metnin tamamında azımsanmayacak sayıda hece fazlalığından kaynaklanan aruz kusuru bulunmaktadır. Verilen örneklerde koyu ile yazılan hece/ler çıkarıldığında anlatımda bir eksiklik olmamakta, aruz açısından da kusurlar giderilmektedir.

Eyitdi İlāhī senüñ **ol** ḥikmetüñ
Gözüm-ile gördüm bugün ḳudretüñ 1/585

Eyitdi İlāhī ṣıġındum **ben** saña
Elüm dut ʿināyet idüben baña 1/1256

İrişür ḳapuya naẓar çün urur
Yārenlerin anda Bu Müslim **çün** görür 1/1647

Dil olana elbe**tte** ṭamaḳ da gerek
Ki ḳalḳana lābüd çomaḳ gerek 1/5011

Velī ne dimek **ola** ki anı ḳılmaduñ
Ne fikir iderem ʿayān bilmedüñ 2/6484

Hele Tañrı fermānıdur **didi** irmişüz
Ki düşmāna bunda dādın virmişüz 2/6988

Aşağıda verilen beyitlerde hece eksikliğinden kaynaklanan aruz kusuru bulunmaktadır. Beytin bağlamına ve kendi anlamına uygun olarak köşeli parantez içinde yazılan kelime ve heceler mısralara eklendiğinde aruz kusuru giderilmektedir.

Örneklerde görüleceği gibi, hece eksikliğinden kaynaklanan aruz problemi metin içerisinde çok sayıda beyitte bulunmaktadır. Bu tür beyitlerde, tarafımızca metin tamiri yapılmıştır.

Ki kesmişler-idi suyı bir yaña
Anı pes görüben ḳalur[**lar**] ṭaña 1/5344

Ḳaḳır ḫışma gelür iñen nābekār
Getürdi [**vü**] oldı atına süvār 1/5597

Didi [**ol**] ḥabībüm göñül biledi
Rūm ilini ümmet-içün diledi 1/5799

Şehirlü çoḳ ide [**ana**] raġbeti
Bularuñla vardur ögüş nisbeti 2/382

İrüp [**ḳılıç**] ile uram depere
Teber ḳıla anı hemān dü pāre 2/458

Buyurdı hemān dem yazıla nāme
Debir ḥāżır ider kaġıd[**la**] hāme 2/635

Biregü oturmış görür aḳ saḳal
Güleç yüzlü açuḳ [**sözlü**] ḫoş-ḥişāl 2/1057

Cihāndan bularuñ keselüm ṣoyın
Ki ḳurtla [**berāber**] yüriye ḳoyın 2/6151

Metinde, bazı beyitlerde aruz kusuru bulunan beyitlerin tarafımızca düzeltilmesi de birçok aruz ameliyesi gerektirdiği için bu beyitlerin aruz açısından tamamen kusurlu olduğu görülmektedir. Bu mısralarda *imâle* ve *zihâf* yanında hece fazlalığı ve eksikliği de görülmektedir. Örneğin aşağıdaki beyitlerde koyu ile gösterilen mısralar birçok açıdan vezne uymamaktadır.

Bu kūyda iki yārenler daḫı vardı
Ki yolında anuñ vefādār-ıdı 1/1196

Saña dost aña ḥaḳīḳat beni
Saḳın vermeyesin ele sen seni 1/1231

Degürdi bu Naṣr-ı laʿīne ḫaber
Geçen āẕīne gün ceng iden er meger 1/1463

Bu Naṣrī oġlı Ṭāhir didi atmañ oḳ
Helāk eylemege aña emri yoḳ 1/1525

Bil anı kim arayış degüldür bu iy cān-pāk
Bu deñlü kişi uş olupdur helāk 2/228

Bilürem şimdi bu işe çāre gerek
Velī şimdi bize müdārā gerek 2/464

Ḳapuda Bū Sehlān çün yayaḳ
Sarāy olur çün yire baṣdı ayaḳ 2/466

Eyitdi döndi Sehlān aña be-nām
Ne yirde bulışur bugün dir imām 2/792

Ḳabūl ide anı göre çün imām
İmāmdan icāzet vire vü ola ol tamām 2/977

Ẓālimlerden eger varup dād alam
Ḳıram tā bunları bir belāya ṣalam 2/5780

Çü Muḥammed'üñ başına uruldı bu tāc
Yedi iḳlīm aña virürler ḫarāc 2/6459

Yine aşağıda verilen 2 beyitte ise ikinci mısralar vezne uymamaktadır ancak birer kelimenin yeri değiştirildiğinde aruz sağlanmaktadır.

İlerü yüriyüp görişür aña
Şükür ki irdük didiler **biz** saña 2/277

Yukarıdaki beyitte "Şükür ki irdük didiler **biz** saña" şeklindeki mısra "Şükür ki **biz** irdük didiler saña" şeklinde düzeltildiğinde vezne uymaktadır

Bu yaña ne ḳılur Süleymān işit
Diyem diñlemegi **iş** sen aña it 2/475

Yukarıdaki beyitte ise “Diyem diñlemegi **iş** sen aña it” şeklindeki mısrada “iş” kelimesinin yeri “Diyem diñlemegi sen aña **iş** it” şeklinde değiştirildiğinde vezin düzelmektedir.

Metinde ayrıca vezinden feragat edildiği bazı durumlar da vardır. Bazı Arapça kelime grupları ile özel isimlerde veznin dışına çıkıldığı durumlar göze çarpmaktadır.

Aşağıdaki beyitlerde de görüldüğü gibi **inşāʾallāh** ifadesinin geçtiği yerlerde çoğunlukla vezin bozulmaktadır. Yine yukarıda **inşāʾallāh** ifadesinin **şāʾallāh** şeklinde yazıldığı beyit görülmektedir. Ancak bu yazım şekli de mısranın veznini bozmaktadır.

İnşāʾallāh buluna ol iş bite
Bu fitne kesile arada yite 2/627

İnşāʾallāh ki varam imāmı bulam
Murādımı anda tamāmı bulam 2/846

Bu Müslim eyitdi beşāret cāna
İnşāʾallāh gele ol yegāne yine 2/4748

Aña eydür-idi eyā Çeşm-i Nūr
Belālar özüñden ola **şāʾallāh** dūr 2/2251

Yine bir Arapça kelime grubu olan aşağıdaki beyitte **raḥmetenli’l-ʿālemīn** ifadesinin olduğu mısrada vezne uyulmadığı görülmektedir.

Ol **raḥmetenli’l-ʿālemīn** durur
Ḥaḳ’uñ sırrına hem ol emīn durur 2/6461

Özel isimlerin yer aldığı aşağıdaki beyit örneklerinde de kişi isimlerinin bulunduğu mısraların vezne uymadığı görülmekte, bu uyumsuzluğun söz konusu özel isimlerden kaynaklandığı dikkati çekmektedir.

Oḳır **ʿAbdullāh** ibni Naʿīm geldi pīr
Daḫı geldi anda Bū Sehlān emīr 2/2986

Bu Rūdbār ilinüñ begi ḫūbnihād
ʿAbdullāh ibni Seyf aña dirler ad 2/3128

Çü **Saʿīd** ibni Meʿūd işitdi anı
Cānı ditredi vü ḳurudı ḳanı 2/5985

Zaġpā dir ulu yigit-i ʿaẓīm
İli şehri ḫalḳı var-ıdı delim 2/5394

Ol oḫtın **ʿAbdülmelik** aldı taḫt
Anuñ olmış-ıdı saʿādet ü baḫt 1/1777

Aşağıda sıralanan beyitlerde koyu ile yazılan kelimelerin olduğu mısralarda vezin bozukluğu olduğu görülmektedir. Metin içerisinde **Mâverâünnehr, Hurd-i Ahenger, Kâvbend** isimlerinin yer aldığı çoğu mısra vezne uymamaktadır. Bunların dışında **Basra**, **Cebrâ'îl** örneklerinde olduğu gibi başka özel isimlerin olduğu mısralarda da vezin bozukluğu görülmektedir.

Gelüp bize yardım irişdi çeri
Māverāünnehr ü Semerḳand eri 2/5693

Gāvbend'i bile daḫı ḳırḳ yārin
Getürelüm dizelüm ipe her birin 2/6205

Ḫurd-i Āhenger'i görem ḥāli ne
İrişdi mi ol yār cihān eline 1/1227

Ṭavarı vü mülki mālı çoġ-ıdı
Baṣra'da andan ulu yoġ-ıdı 1/4286

Bu ortada **Cebrāʾīl** ola kim ire
Bize ol Çalap'uñ selāmın vire 1/5776

Aşağıdaki beyitlerde koyu ile gösterilen "ʿ**Abdurahman**" ve "ʿ**Abdurezzâk**" kelimelerinde olduğu gibi neredeyse bu türden isimlerin tamamı metinde aruz gereği burada yazıldığı şekilde okunması gerekmektedir. Aslında 4 kapalı heceden oluşan bu isimler metnin veznine hiçbir şekilde uymamaktadır. Kelimelerin ikinci hecelerinde şedde düşürülerek kelimeler "- . - -" hece değerlerine karşılık getirilerek vezne uygun hale getirilmiştir.

Aġız açtı Ḳurʾān-ıla ḳıldı sāz
Aḫī **ʿAburaḥman** meger ser-firāz 1/5

Göñülden bu fikri delim ḳılıñuz
Benem **ʿAbduraḥmān** anı biliñüz1/3808

Kim ol **ʿAbdurezzāḳ** esīr itdiler
Bular Sehlān'ı hem alup gitdiler 2/4131

Daḫı **ʿAbdurezzāḳ** özini aṣuñ
Ḳurulmış ḳażānuñ yayını yaṣuñ 2/4290

Metin içerisinde aruz uygulamalarında zaman zaman *medd*lere de başvurulduğu görülmektedir. Klasik şiirde *medd* Arapça ve Farsça kelimelerde yer alan uzun hecenin ya da sonu iki sessiz harfle biten hecenin biraz daha fazla uzun okunması olarak tarif edilir (Saraç, 2012: 211). Aşağıda verilen beyit örneklerinde yer alan *medd* uygulamalarından bu tanıma uygun olanlar olduğu gibi tarifin dışındaki bazı hecelerde de *medd* uygulandığı görülmüştür.

Daḫı dört server anuñla ulu
Bulardan ilerü bir **baḫt**lu 1/5429

Çü ted**bīr**i ol uṣūl eyledi
Ebū Müslim anı ḳabūl eyledi 2/959

Görişdi içerü yükin aldılar
Daḫı **yā**renler didi geldiler 1/3356

Yukarıdaki beyit örneklerinde klasik şiirde kullanıldığı şekliyle *medd* kullanımı görülmektedir. Sırasıyla **baht**lu, ted**bî**ri, **yâ**renler kelimelerinde **baht-**, **-bî-**, **yâ-** heceleri meddli okunarak mısraların vezni düzelmektedir.

Özi göynüp aña yürek ṭaġladı
İdüp **āh** degme biri aġladı 2/1704

Yukarıdaki beyitte bir ünlem ifadesi olan **âh**, uzun okunarak bir kapalı ve bir açık hece olmak üzere 2 hece kabul edilerek mısranın vezni düzelmektedir.

Didi bu ce**vāb** Bu Müslim aña
Atam ḳardaşıdur olur ol baña 1/4301

Yukarıdaki beyitte ce**vâb** kelimesinin **-vâb** hecesi Arapça bir kelimenin uzun bir hecesi olarak *medd* yapılmaya uygun görülmektedir ancak burada **-vâb**

hecesinden sonra uzun bir heceye ihtiyaç duyulmaktadır. Buradaki *medd* uygulamasında bir kapalı ve bir açık hece makul görülürken bir hece iki kapalı heceye dönüştürülerek önemli bir aruz kusuru örneği gösterilmiştir.

Cihān ol daḫı **şoñ**ra çün gider
Ḥasan'a Ḥüseyn'e vaṣiyyet ider 2/1586

Görüşür hep aṣḥāb-ıla yer yerin
Öper **el**lerin varup her birin 1/5107

Ne iş **ol**dı pes eyidüñ baña
Ki düştüñüz andan gelüp bu yaña 1/5211

Yukarıdaki beyit örneklerinde yine klasik şiirde alışık olunan *medd* uygulamasına aykırı olarak Türkçe kelimelerde bulunan hecelerde *medd* yapılmıştır. Sırasıyla **son**ra, **el**lerin, **ol**dı kelimelerindeki **son-**, **el-**, **ol-** heceleri *medd*li okunarak mısraların vezinleri düzelmektedir.

Metinde bazı mısralarda hece fazlalığından kaynaklanan aruz kusurları görülmektedir ancak özellikle okuyuşta ünlü ile biten bir kelimeden sonra gelen ünlü ile başlayan kelime birbirine bağlanarak 2 hece tek heceye dönüştürülür. Şiirlerde daha çok "ne ol->n'ol-", "ne it->n'it-", "ki ol->k'ol-", "mi ol->m'ol-" gibi örneklerine sıklıkla rastlanan bu uygulama Türkçe kelimelerde ünlünün ünlüye vasıl yapılması olarak ifade edilir (Saraç, 2012: 209). Aşağıdaki beyitlerde bu uygulamaya örnekler **ne_idelüm, ne_ider, ne_olısar, mi_ola** şeklinde gösterilmiştir.

Didiler ki çoḳdan berü biz anı
İşidürüz illā **ne_idelüm** ḳanı 1/1353

Hele bir göreyim ne yire gider
Ṭurur mı bu yirde göreyim **ne_ider** 1/1447

Ṭāhir eytdi elbet cezā bulısar
Göresiz göz-ile buña **ne_olısar** 1/2805

Māhiyār eyitdi aña ġam yime
Bu böyle vü öyle **mi_ola** mı dime 1/2015

Yukarıda verilen ve sıklıkla rastlanan örneklerin dışında metinde aşağıdaki beyitlerde de benzer uygulama örnekleri görülmektedir.

Anı **daḫı_işidüp** baḳar ol ulu
Görür ol ev içi yigitler ṭolu 1/1147

Beyitte **dahı_işidüp** şeklinde yazılı olan ifade **dahı** kelimesinin son hecesinin **işidüp** kelimesinin hecesiyle birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Hece fazlalağından kaynaklanan aruz kusuru bu sayede giderilmektedir.

İki_üç gün benümle bile oynasız
Bu göñlüm evine ḳamu ṭolasız 1/1189

"**iki üç**" kelimeleri de yukarıdaki beyitte birleştirilerek "**iki_üç**" şeklinde okunarak mısra vezne uygun hale getirilmiştir.

Bu ṭamda ṭuranlar atarlar kemend
Gelüp **boynına_anuñ** irişdi çü bend 1/2622

Yukarıdaki beytin ikinci mısrasında "**boynına anun**" kelimeleri birleştirilerek "**boynına_anun**" şeklinde okunmuştur.

Meger çoḳ kişiyle ol er **geldi_ola**
İcāzet yaluñuz gelüp **aldı_ola** 2/1816

Yukarıdaki beytin her iki mısrasında ise sırasıyla "**geldi ola**" ve "**aldı ola**" ifadeleri "**geldi_ola**" ve "**aldı_ola**" şeklinde okunarak mısralarda yer alan aruz kusuru giderilmiş olur.

Bugün ḳaçdı bundan çün ol bī-gümān
Göge **çıḳmadı_āḫir** aña yoḳ gümān 1/3082

Virür **ḳullara_anı** ṣalar her ile
Ki degme maḳāmuñ emīri bile 1/4015

Ki Merv'üñ **içinde_olan** ehl-i īmān
Seven dört yāri ṣādıḳ sünnīyān 2/2129

Ḫavārīc er-ile ḳatı ṭurdılar
Biri **birine_anda** ḳılıç urdılar 2/2712

Yukarıda sıralanan beyitlerin birer mısrasında hece fazlalığından kaynaklanan aruz kusuru bulunmaktadır. Ancak koyu ile gösterilen ifadeler sırasıyla "**çıkmadı_âhir**", "**kullara_anı**", "**içinde_olan**", "**birine_anda**" şeklinde okunarak söz konusu aruz kusuru giderilmiştir.

Bunların dışında yazmada aruzu bozan bazı kelime ve hecelerin aruza uygun olarak yazıldığı görülmektedir. Türkçe kelimelerin aruz vezninin açıklık/kapalılık durumuna göre imla edildiği (Yazar, 2015: 277-300) durumlar olduğu gibi Arapça ve Farsça kelimelerin de aruza uygun olarak yazıldığı durumlar bulunmaktadır. Ebû Müslimnâme'de bu duruma örnek bazı beyitler aşağıda sıralanmıştır.

Varup ol **yārenler** yüzin görelüm
Nitesi olupdur özin görelüm 1/1206

Yukarıdaki beyitte "yârenler" kelimesinin metnin veznine uymadığı görülmektedir. "fe'ûlün" tef'ilesine rast gelen kelimenin yazmada "yarânlar" şeklinde yazıldığı dikkati çekmektedir.

İki pāre ḳıldı ḫıyār tek anı
Ṭamuya irişdi hemān dem **cā**nı 1/1618

Ola kim bunlara idem bir işi
Bu resm-ile ḳıldı güzīn teş**vī**şi 1/1638

Bu resme idelüm hele ted**bī**ri
Anuñla ṭuş ola Çalap taḳ**dī**ri 1/3457

Görüp sün**nī**ler çün anı bildiler
Süleymān'a mel'ūn anı ḳıldılar 2/2716

Yukarıda sıralanan beyitlerde koyu ile yazılan hecelerin de yazmada aruza göre imla edildiği görülmüştür. Uzun ünlü ile yazılan "**câ**nı" kelimesi kısa heceye rast geldiği için metinde elif yazılmamış ve kısa hece oluşturulmuştur. Aynı şekilde her iki hecesi de uzun olan "teş**vîş**i", "ted**bîr**i", "tak**dîr**i" kelimelerinin vezinde kısa heceye tekabül eden ikinci hecelerinde "î" ünlüsü kısa gösterilerek müstensih tarafından aruzu uygun hale getirilmiştir. Yukarıda sıralanan beyitlerden dördüncüsünün ilk mısrasında "sün**nî**ler" kelimesinde de benzer bir uygulama söz konusudur. Aslında uzun ünlü ile yazılan nisbet î'si yazmada kısa gösterilmiştir.

“sünnį” kelimesinde olduğu gibi nisbet į’si bulunan başka kelimelerde benzer uygulamalar metninde birçok yerde görülmektedir.

Didi bildügini gel eyle beyān
ʿAyān eyle **ne** ki var-ısa gümān 2/2638

Didi server olsun dilegüñ revā
Seni sevme**ye**nüñ cānına belā 2/2932

Bū Sehlān emīre muḳā**bi**l olur
Döner at başını revān **çe**vürür 2/3065

Yukarıda verilen beyitlerde koyu ile yazılan hecelerde vezin gereği imale yapılması gerekmektedir. Müstehsih söz konusu imaleleri yazmada ünlüleri yazarak göstermiştir. Aslında elif ile yazılmayan “**ne**” kelimesi ile “sevme**ye**nüñ” kelimesinin “-ye-” hecesi, “**çe**vürür” kelimesinin “çe-” hecesi yazmada elif ile yazılmıştır. Yine kısa ünlü olan ve ye harfi kullanılmadan yazılması gereken “mukâ**bi**l” kelimesinde ye harfi gösterilerek imāleye işaret edilmiştir.

2.2.3. Kafiye

Metin, mesnevi nazım şekline uygun olarak beyitlerin kendi içinde kafiyeli olduğu kafiye düzeniyle yazılmıştır. Metinde yer alan ve yukarıda gösterdiğimiz gazel örneklerinde de gazel kafiye örgüsüne uygun kafiyelendirme yapılmıştır. Metnin genelinde kafiyeye sadık kalınmış olsa da aşağıdaki örneklerde olduğu gibi bazı beyitlerde mısralar kendi aralarında kafiyeli olması gerekirken kafiyeye uyulmadığı görülmektedir.

Olur adım İsḥāḳ eyā bā-Ādem
Velī günde şekkī urulmış laḳab 1/996

Ḳarār eylemez çün tenümde cānum
Anuñ-çün revādur dökeler ḳanı 1/1663

Dem ursa revādur anuñ tek
Kim eyleye bunuñ bigi ol işi 1/5333

Ki Mervānīlerden getürem ṭamar
Niçe ḳayġuyıla daḫı oturam 2/115

Ki zīrā bu Naṣr-ı bed-aḫter laʿīn
Yārenlerüme ol iñen dutdı 2/937

Geçer anda bunlar ẕevḳ-ıla ol gün
Diledi Bu Müslim yaraġın ḳıla 2/1006

Olduġı demde anuñ bitmeye dīn
Cāmiʿ ibni Ümeye ḳodılar anı 2/1037

Buları şāh-ı dīn alur zindāna
Yüz urdı vü geldi yine zindāna 2/1221

Bir öküzine ol ḳomış kervīn ad
Dimiş ol birine daḫı kervīn ol 2/2293

Kime kim irişüp ururdı teber
İki pāre eyler anı şīr-dil 2/3029

Sürer der-pāyınca anuñ pür-hüner
Çaġırdı aña dur eyā bed-gümān 2/3894

Ki Behrām-ı Dinver daḫı Zaġpā
ʿAlem ḳaṣdın itdi bular ol zamān 2/5094

Olınca gerek kim uruşam duram
Kesem başlar alam dökem yire ḳan 2/6821

Ebû Müslimnâme'de farklı kafiye uygulamalarına rastlandığı görülmektedir. Aşağıda kafiye açısından bazı beyit örnekleri verilerek metnin genel kafiye hususiyetleri hakkında değerlendirme yapılmıştır. *Mücerreb* ve *mürekkeb* kafiye ile *mürekkeb* kafiyenin alt türleri olarak değerlendirilen *mürdef*, *müesses* ve *mukayyed* kafiye örnekleri verilerek metinde yer alan bazı kafiye kusurlarından örnekler verilmiştir.

Divan şiirinde, sadece *revî* harflerinin tekrarlanmasıyla oluşturulan kafiye çeşidi olarak tarif edilen *mücerred* kafiye (Saraç, 2012: 267) örneklerine metin içinde

sıklıkla rastlanmaktadır. Aşağıda örnekleri verilen beyitlerin koyu ile gösterilen *revî* harfleri *mücerred* kafiye oluşturmaktadır.

Eyitdi düzeyim saña bir tebe**r**
Göresin ne resme ideven hüne**r** 1/441

Çün urmışlar-ıdı bular ḫalve**t**e
Bir uġurdan oturdılar hem ṣoḥbe**t**e 1/798

Eyitdi ḳayurmañ tebe**r** almışam
Kimüñdür bilüñüz bu se**r** almışam 1/2846

Baña himmetüñüz hemīşe sipe**r**
Ne yire varursam ola zīb ü fe**r** 2/861

Ki degme delülük öñinde çanaḳ
Dilenür olupdur bular müsteḥaḳ 2/1119

Bu Müslīm'e Fāris eyitdi yigi**t**
Ṭaġıtduñ mı varup ḳumāşuñ eyi**t** 2/1240

İşitdi vü ʿavrat didi ġa**m** yeme
Çün ol yār oldı aña veh**m** yeme 2/1344

Ne yirde müselmān göre ḥürme**t**i
İde aña ola anuñ ʿizze**t**i 2/1536

Aşağıda *mürekkeb* kafiye örnekleri verilmiştir. *Mürekkeb* kafiyenin alt başlıkları olan *mürdef, müesses* ve *mukayyed* kafiye örneklerinin yer aldığı beyit örnekleri kendi içlerinde tasnif edilerek sunulmuştur.

İllet harfi diye tanımlanan ve *ridf* olarak adlandırılan elif, vav ve ye harflerinin *revî*den önce gelerek oluşturduğu kafiye çeşidine *mürdef* kafiye (Saraç, 2012: 272) denir. Aşağıdaki beyitlerde koyu ile gösterilen heceler *mürdef* kafiye örneklerindendir. Metinde en fazla bu kafiye türünün örneği bulunmaktadır.

Hem evlādını ben severem tamām
Ki dīn yolına pes bulardur imām 1/135

Dürüst añdı ṣoñra hem evl**ād**ını
Duʿāyıla añdı ḳamu y**ād**ını 1/249

El urdı ḳınından revān dartdı t**īġ**
Bulara yürüdi emīr bī-dir**īġ** 1/5544

Varalum yerümüz ḳar**ār** idelüm
N'olur iş ana intiẓ**ār** idelüm 2/28

Turup ol aradan sürer nīk-r**āy**
Bu yire irer ki olurdı sar**āy** 2/1368

Eyitdi yüri var Süleym**ān**'a di
Ḳayu yemesünler vü ʿOs**mān**'a di 2/437

Velīkin şāhenşāh ʿit**āb** itmesün
Bize anuñ-içün şit**āb** itmesün 2/628

Ḳatında çoġ-ıdı anuñ ḫūbcem**āl**
Cihān ḳıldı anı nice pāyim**āl** 2/686

Vużūʾ aluben ḫoş ḳılurlar nam**āẕ**
İderler pes evrād oḳıyup niy**āz** 2/1214

Revî ile arasında harekesiz bir ünsüz olan elif harfi *te'sîs* olarak adlandırılmaktadır. Beyitte *te'sîs* harfinin bulunduğu kafiyeye *müesses* kafiye (Saraç, 2012: 272) adı verilmiştir. Aşağıda örnekleri verilen beyitlerde koyu ile yazılanlar *müesses* kafiyedir. Sırasıyla –**âyet, -âmet, -âyât, âret,** hecelerinde müesses kafiye görülmektedir.

Bu resm-ile rāvī riv**āyet** ḳılur
Diyelüm nicesi ḥik**āyet** ḳılur 1/206

Kimisi eyitdi ker**āmet** durur
Ol er ki çekene ʿal**āmet** durur 1/3796

Fiġān eyler-idi tem**āmet** varı
Bize mi olupdur ned**āmet** varı 1/5600

İşit Naṣr-ı Seyyār ḥik**āyāt**ını
Ki rāvī ḳılupdur riv**āyāt**ını 1/4008

Bu deñlü baña ol iş**āret** didi
Senüñ gelmegünden beş**āret** didi 1/5850

Ayrıca *müesses* kafiyede aşağıdaki örnekte olduğu gibi *te'sîs* ile *revî* arasındaki *dahîl* diye adlandırılan harfin aynı olması şartı aranmamaktadır. Ancak ahengi sağlamak amacıyla *dahîl* harfinin harekesinin aynı olması beklenir (Saraç, 2012: 270). Aşağıdaki beyitte *dahîl* harfleri "ye" ve "dal" olmak üzere farklı harfler olmasına karşın söz konusu hecelerde *müesses* kafiye meydana gelmiştir.

Dilegüm bu Ḥak'dan ʿin**āyet** saña
İrişe yār ola saʿ**ādet** saña 2/647

*Revî*den önce gelen ve kendisinden sonra hareke bulunmayan yani sakin harflere *kayd* adı verilmektedir (Saraç, 2012: 272). Kaydlı kafiye, *mukayyed* kafiye olarak ifade edilir. Aşağıda *mukayyed* kafiye örneği bulunan bazı beyitler sıralanmıştır. Metinde daha çok ce**ng/** te**ng,** ta**ḫt/**ba**ḫt,** dürü**st/**sü**st** kelimeleriyle *mukayyed* kafiye yapıldığı görülmektedir.

Nite ḥālimüzüñ diyem va**ṣf**ını
Meger biñde birüñ diyen nı**ṣf**ını 1/410

Bu yaña Bū Müslim ide ḳatı ce**ng**
Getürmişdi ḫalḳı iñen teng ü te**ng** 1/941

Görürler evini lāʿīnüñ büle**nd**
Ṭamından aṣılı velī bir keme**nd** 1/2839

Varup Naṣr-ı Seyyār geçer ta**ḫt**ına
Velī yerinürdi iñen ba**ḫt**ına 2/397

Yolında buları sevindür dürü**st**
Yaʿnī sevmeyenler olur dīnde sü**st** 2/969

Var ola ṣaġışsuz neye cins na**ḳd**
Ḥānümān mülki delim ḥall ü ʿa**ḳd** 2/1102

Sevindi ṣanasın ulu buldu ge**nc**
Öñine getürdi revān şādre**nc** 2/1252

Göneldi yine revān ol ḳay**dı**na
Murādı budur kim ire ṣay**dı**na 2/1463

Yüzin yere urdı revān şü**kr** ider
S̲enā ḥamd idüben Ḥaḳ'a z̲i**kr** ider 2/3510

Klasik şiirde aruzda olduğu gibi kafiye uygulamasında da bazı kusurlar bulunmaktadır. Bunlardan *ikfâ*, aralarında telaffuz/mahreç yakınlığı bulunan *revî* harflerinin birbirleri ile kafiye oluşturmasıdır (Saraç, 2012: 274). Ebû Müslimnâme'de tespit edilen *ikfâ* kusurlarından bir kısmı aşağıda örnek olarak sunulmuştur. *İkfâ* kusurlarının bazıları mahreç olarak birbirine yakın olan harfler arasında meydana gelir ve klasik şiirimizde de en çok bunun örnekleri görülür. Örneğin aşağıdaki beyitte mahreç bakımından yakın olan cim/çim, de/te, sad/sin, ñ/n harfleriyle kafiye oluşturulmuştur.

Ṣāḥib-devlet ola ide ol ḫurū**c**
Müselmānlıḳ andan gerek bula u**ç** 1/730

Bular kim şehirde iderler ṭale**b**
Anı bulmaġ-içün yürürlerdi he**p** 1/2077

İki mühre andan yaratdı ʿace**b**
Ne ḳılur gör imdi o ḳadr-i Çala**p** 2/4622

Bulara irişe bu yerde ḫalā**ṣ**
Ele gire dükelçügi bī-sipā**s** 2/48

Naḳāre çalınup dögerlerdi kö**s**
Alurlardı erden ṣanuñ ʿaḳl u u**ṣ** 2/7230

Yüzi üzerine anı dir ba**ṣ**uñ
Ḳañırdup boġazın başını ke**s**üñ 2/2952

Yukarıdaki beyitlerde sin ve sad harfleriyle kafiye yapılmasından dolayı ikfâ kusuru bulunmaktadır.

Yaḳın gördi anı Bū Muḥtāc pelī**d**
Ḳomañ atları dir çaġırdı ol i**t** 2/3265

Öñinde Bū Muḥtāc-laʿīnüñ ol i**t**
On atlu bile hem dir on pelī**d** 2/3377

Yukarıdaki beyitlerde ise yine mahreçleri birbirine yakın olan dal ve te harfleri ile kafiye yapılmıştır.

Ebū Müslim eydür ṭaġıtma ögüñ
Diyem saña erlik işidüp ögü**n** 1/434

İdüñ iḥtiyāṭın anuñ dün ü gü**n**
Ḳayusın her dem yeñür zindānu**ñ** 2/1295

Sebeb geldügine bulur dilberü**ñ**
Kim aldı Bu Müslim elinüñ bağı**n** 2/7023

Yukarıda sıralanan beyitlerde ise ñ olan kef harfi ile nun arasında kafiye yapılmıştır.

Aşağıda koyu ile gösterilen harflerde ikfâ kusuru oluşturan **gayın** ve **kaf** harfleri gösterilmiştir.

Gelüp şehre İsḥāḳ irer dün buçu**ġ**
Görür kim uyanuḳ kişi anda yo**ḳ** 1/1144

Düriş ki bu işden işüñ ṣa**ġ** ola
Ḫalīfe ḳatında yüzüñ a**ḳ** ola 2/248

Aşağıdaki 3 beyitte de vużūʾ kelimesi ilk mısralarda bulunan u/ū sesleri ile kafiye yapılmıştır. Oysa vużūʾ hemze ile bitmektedir. Bu kafiye şekli de *ikfâ* kusuru olarak tarif edilir. Ancak bu örneklerde, kelimenin sonundaki "vurgulu hemze" sesinin Türkçede seslendirilmediği düşünüldüğünde, bu örneklerde "kulağa göre kafiye"ye uyulduğu söylenebilir.

Namāz vaḳti oldı dururlar ḳamu
Ḫoş erkānla aldı bunlar hep vużū**ʾ** 1/1406

Geyüp ṭoñları ṭurur nīk-ḫū
Çıḳup ṭaşra aldı hemāndem vużū**ʾ** 2/877

Dilerem ṭapuñdan baña ola ṣu
Ki tā āyinümce alavuz vużū' 1/1980

Klasik şiirde dikkat çeken aruz kusurlarından biri de *ikvâ* kusurudur. *Havz* veya *tevcîh*in harekesinin farklı olmasından kaynaklanan kafiye kusuruna *ikvâ* denilmektedir (Saraç, 2012: 273).

Gel imdi söz işit yine ḳıṣṣadan
Dilerseñ arına cānuñ ġuṣṣadan 2/703

Senüñ ḳatuña ol kişi çün vara
Selāmı ḳuluñdan ṭapuña vire 2/979

Gel imdi yine sen ḳulaḳ dut söze
Ne ḳıldı Bu Müslim diyeyim size 2/1367

Anuñ vaṣfına ger ursam ḳalam
ʿĀciz oluben pes delim yıl ḳılam 2/1530

Türk şiirinde, zaman zaman "göz için kafiye", "kulak için kafiye" tartışmaları olmuştur. Yukarıda verilen *ikfâ* kusuru örneklerinin kafiyenin kulak için yapıldığı örnekler olarak değerlendirmek de mümkündür. Metinde bunun tam tersi denilebilecek ve göz için kafiyelere örnek olacak beyitler de bulunmaktadır. Aşağıdaki beyitlerde kafiye oluşturmak için olduğundan farklı yazılan kelimeler dikkati çekmektedir.

Anı ṭoġru görüp ḳayu yedüġin
Ki kendü yerinde anı ḳoduġın 2/1335

Yatup uyḳuya ol başın urdugın
Nişābūr'a anda gelüp irdigin 2/1895

Fāris ile anı buluşdurdugın
Aña dırnaḳ etde ilişdürdügin 2/1899

Yukarıda sıralanan beyitlerden ilk ikisinde koyu ile gösterilen "**yedüġin**" ve "**ütüldüġini**" kelimelerinin kef ile yazılması gerekirken, "ḳoduġın" ve "dutulduġını" kelimeleriyle kafiye yapılmak için kaf ile yazıldığı görülmüştür. Yukarıdaki

beyitlerden son ikisinde ise bu kez kaf ile yazılması gereken "**urdugın**" ve "**buluşdurdugın**" kelimelerinin "irdigin" ve "ilişdürdügin" kelimeleri ile kayife yapılması nedeniyle kef ile yazıldığı görülmüştür.

Ṣafāyıla göñül beşāret ḳıla
Meger ceng sözini alurlar dile 2/3974

Yukarıdaki beyitte elif ile yazılmaması gereken "dile" kelimesinin "ḳıla" ile kafiye oluşturulması için elif ile yazıldığı görülmüştür.

Ḥüseyn ol birini çeküp didi ʿaf
Bularuñ ṣuçunı didi ṭut muʿāf 2/6551

Yine göz için kafiye örneği olan yukarıdaki beyitte ise "muʿāf" ile kafiye yapmak için "ʿafv" kelimesinin "ʿaf" şeklinde yazıldığı görülmüştür.

Ululuḳ senüñdür ki sen pādişāh
Cihān şahları hep öñinde gedā 2/1394

Yukarıdaki beyitte ise normalde aralarında kafiye olmayan "pādişāh" ve "gedā" kelimelerinin birbirleri ile kafiyeli olabilmesi için "gedā" kelimesi metinde he ile yazılmıştır.

2.3. Eserin Dil, Üslup ve Muhteva Açısından İncelenmesi

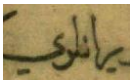
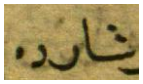
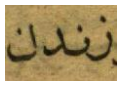
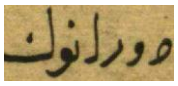
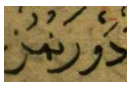
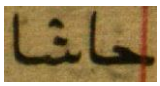
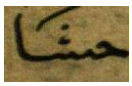
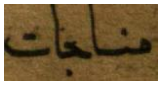
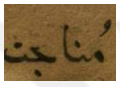
2.3.1. Dil ve Yazım Özellikleri

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olan eserle ilgili çalışmamızın bu bölümünde eserin yazıldığı dönemin dil ve yazım özelliklerinden hareketle eserin dil ve yazımı hakkında bilgi verilecek. Klasik dil incelemesi mantığından hareketle hazırlanmış olan bu bölümde, metinde öne çıkan özelliklere yer verilmiştir.

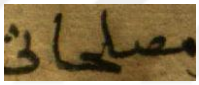
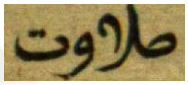
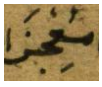
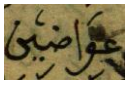
2.3.1.1. Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı

Metinde asılları uzun ünlülü olan Arapça, Farsça kelimelerin yazımında çeşitlilikler mevcuttur.

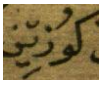
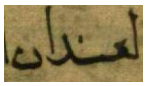
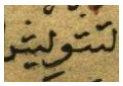
Arapça, Farsça kelimelerin yazımında elif (ا) bazen gösterilmiş, bazen gösterilmemiş, bazen de güzel he (ہ) ile yazılmıştır. Kimi sözcüklerde ise sadece üstün (ٰ) ile bazen de hem elif hem üstün ile (آ) gösterilmiştir. Metinde birlik olması adına kelimelerin orijinal hallerine sadık kalınmıştır:

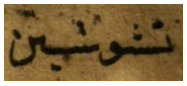
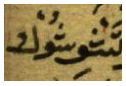
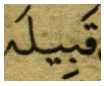
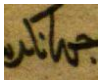
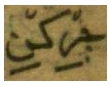
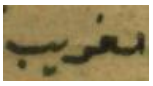
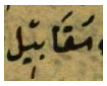
cān (1/813), cāna (1/189) ; yārenler (1/320), yāren (1/5299), yārenleri (1/1216); şārda (1/2046), şāra (1/5504); zindān (1/2593), (1/5294); devrānuñ (1/852), devrānımuz (1/4435); ḥāşā (1/1580) (1/2767); yā (1/1134), (1/319); zīrā (1/3395) , (1/156); münācāt (1/1253), (1/1873)

Bazı kelimelerin de orijinal yazımlarında olmadığı halde elif (ا) ile yazıldığı veya elifle (ا) yazılması gerekenlerin yazılmadığı görülmektedir. Bunlar müstensih hatası olarak kabul edilmiş ve metinde kelimelerin doğru şekilleri yazılmıştır:

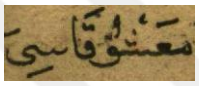
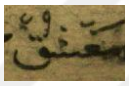
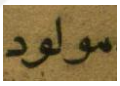
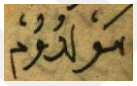
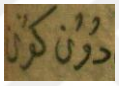
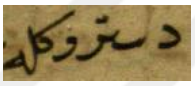
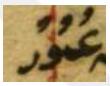
maşlaḥatı (maşlaḥātı) (1/1556), ṣalavāt (ṣalāvat) (1/2729), muʿcize (muʿcizā) (1/306), ʿacabā (ʿacāba) (1/470), ʿivażın (ʿivāżın) (1/4792), erkān-ıla (erken-ile) (1/60), İsḥāḳ (İsḥaḳ) (1/2832).

Arapça, Farsça bazı kelimelerin yazımında ye (ى) ünsüzüyle gösterilen “uzun i” ünlüsü bazen yazılmış, bazen yazılmamış, bazen de sadece kesre (ـِ) ve bazen de hem ye, hem kesre (ـِى) ile gösterilmiştir. Metinde birlik olması adına kelimelerin orijinal hallerine sadık kalınmıştır:

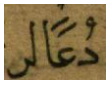
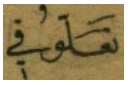
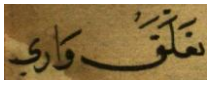
güzīn (1/148), (1/642); ḥīle (1/1603), (1/3602); laʿīnüñ (1/882), laʿīnden (1/953); teşvīş (1/435), teşvīşin

 (1/1066), teşvīşüñ (1/337); ḳabīle (1/5608), (1/5672); zī-cān (1/3118), (1/5765); cihāngīr (1/4987); çirkīn (1/2804); maġrib (2/1875), muḳābil (2/3065).

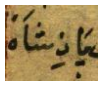
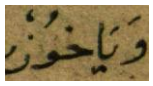
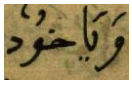
Arapça, Farsça bazı kelimelerin yazımında vav (و) ünsüzüyle gösterilen “uzun u” ünlüsü bazen yazılmış, bazen yazılmamış, bazen de sadece ötre (ُ) ve bazen de hem vav, hem ötre (وُ) ile yazılmıştır. Metinde birlik olması adına kelimelerin orijinal hallerine sadık kalınmıştır:

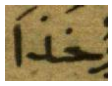
maʿşūḳası (1/2997), maʿşūḳ (1/2892); mevlūd (1/3304), mevlūdüm (1/4046); dün ü gün (1/4660), bāḥużūr (1/5101); destūruñla (2/53), ʿömür (2/2668).

Yine aynı durum vav (و) ile yazılan uzun ünlülü Arapça, Farsça kelimelerde de mevcuttur.

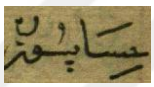
Metnimizde kelimelerin asıllarında olmadığı halde “uzun u” ile yazılan sözcükler bulunmaktadır. Bunlar vav (و), ötre (ُ), ötreli vav (وُ) ile yazılmışlardır. Bazı kelimelerin doğru yazımları da bulunmaktadır: duʿā (1/1868), , duʿālar (1/796); taʿalluḳı (1/2307), taʿalluḳvārī (1/859).

Eski harfli metinlerde sık rastlanılan bir durum da Arapça, Farsça sözcüklerin yazımında görülen ikiliktir. Metnimizde bu duruma örnek olan birçok sözcük bulunmaktadır Bazı sözcüklerin yazımında kimi zaman dal (د), kimi zaman zel (ذ) harfi kullanılmıştır:

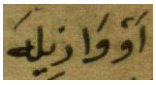
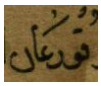
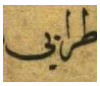
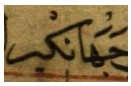
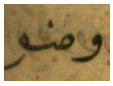
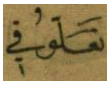
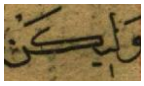
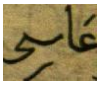
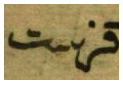
feẕā (1/16), fedā (1/1745); fiẕā (1/199), fidā (1/4501); pāẕişāh (1/286), pādişāh) (1/2111; veyāḫuz (1/381), veyāḫud (1/4812).

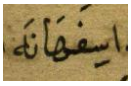
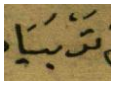
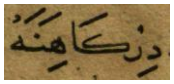
Farsça Hudâ kelimesi metnimizde yalnız zel (ذ) ile yazılmıştır: Ḫuẕā (1/218)

Metinde Arapça, Farsça sözcüklerin yazımında dikkati çeken bir diğer husus da orijinal hallerinde "b" (ب) ünsüzüyle biten bazı Arapça kelimelerin bazen Türkçe telaffuza uygun olarak "p" (پ) ünsüzüyle yazılmasıdır. Metnin yazımındaki bazı farklılıkların korunması adına bu tarz kelimeler yazıldığı gibi okunmuştur:

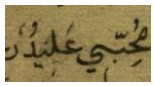
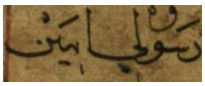
ḥisāpsuz (1/1762), (1/3836); ġażapdan (1/1075); ḳapūl (1/4885); ṭalep (1/5269); ġarīpler (1/5506).

Bazı Arapça, Farsça kelimeler de metnimizde yanlış yazılmıştır. Metinde birlik olması adına kelimelerin doğru şekilleri yazılmıştır, ancak vezin gereği bazı kelimeler yazıldığı gibi okunmuştur:

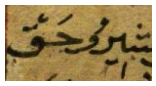
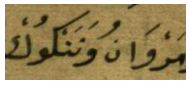
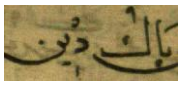
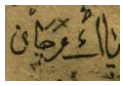
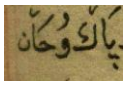
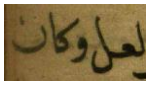
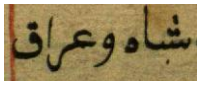
herkez (1/558), avvāz-ıla (1/240), tevażżuᶜ (1/689), Ḳurᶜān (1/802), Ṭurābī (1/850), cehāngīr (1/886), tārımār (1/1053), vużūʾ (1/1980), taᶜallūḳı (1/2307), velīken (1/2584), çūşa (1/2767), çānın (1/4494), ᶜāsī (1/4785), ẓer (1/4988), tavāfın (1/5071), (1/5128), fursat (1/5226), bişīmān

 (1/5651), Işfahān'a (1/5717), keşīf (1/5787), terbiye (1/346), dilīr (1/966), dergāhına (1/3582).

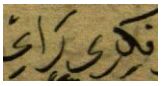
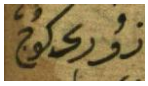
Metnimizde Farsça tamlamalar bazen ye (ى), bazen kesreli ye (ِي), bazen de sadece kesre (ِ) ile gösterilirken bazen de herhangi bir işaretle gösterilmemiştir:

muḥibb-i ʿAlī'dür (1/462), Resūl-i emīn (1/493), merd-i ḥaḳ (1/659), emr-i Ḥaḳ (1/739).

Metnimizde Farsça tamlama olması gereken bazı yapıların ötre (ُ) ve vav (و) ile yazıldığı tespit edilmiştir. Özellikle bu dönemde, halk için kaleme alınan eserlerde karşılaşılan bir durumdur. Canpolat (1982: 252), konu hakkında kesin bir yargıya varmanın güç olduğunu, kültür düzeyi yüksek edebî çevrelere ait eserlerde, Arapça ve Farsçayı bu dillerde eser verebilecek kadar iyi öğrenen yazar ve şairlerde bu gibi yanlışlıkların bulunmayacağını ifade eder. Canpolat bundan ötürü bunun bir yazım yanlışı olarak kabul edilebileceği görüşündedir. Metnimizde karşılaşılan bu yapılardan örnekler aşağıda verilmiştir, metin içinde ise bu yapılar olması gerektiği gibi düzeltilerek yazılmıştır:

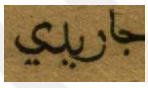
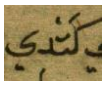
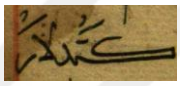
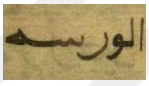
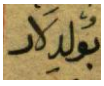
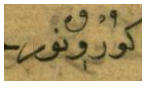
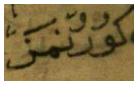
şīrü ḥaḳ (şīr-i ḥaḳ) (1/293), şīrü dil (şīr-i dil) (1/281), Mervānu nengüñ (Mervān-ı nengüñ) (1/220), pāku dīn (pāk-ı dīn) (1/618), pāku cān (pāk-i cān) (1/4146), (1/5642), laʿlü kān (laʿl-i kān) (1/5000), şīrü ner (şīr-ner) (1/5103), şāhu ʿIraḳ (şāh-ı ʿIraḳ) (1/3571)

Bazı tamlamaların yazımı ise yukarıda karşılaşılan durumun tam tersi bir şekilde Farsça "ve" anlamına gelen, kelime grubu yapan "u" bağlacıyla olması gereken bazı yapıların terkip olarak yazılmasıdır:

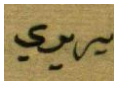
fikr-i rāyı (fikr ü rāyı) (1/4119), zor-ı güç (zor u güç) (1/477)

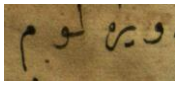
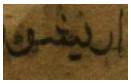
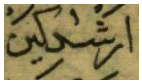
2.3.1.2. Türkçe Kelimelerin Yazımı

Metnimizde Türkçe kelimelerin yazımında ünlüler çoğunlukla gösterilmiştir. Ünlülerin yazımında elif (ا), güzel he (ه), ye (ى), vav (و) harfleri ve harekeler kullanılmıştır. Türkçe kelimelerdeki ünlülerin yazımında çeşitlilikler mevcuttur:

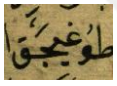
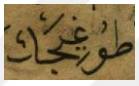
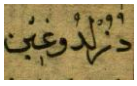
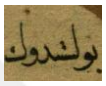
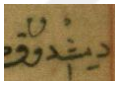
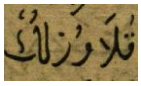
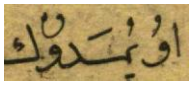
çeriydi (1/1739), (1/616), ider (1/1108), (1/1588); getdi (1/483), getdiler (1/1142), git (1/5694); onuñ (1/4983), olursa (1/5223); oçaġa (1/578); buldılar (1/5691); gibi (1/531), (1/5237); daḫı (1/53), (1/494), (1/42); görünür (1/679), görünmez (1/2840).

"kapalı e" ünlüsü için metnimizde yazmadaki yazıma bağlı kalınmıştır, "kapalı e" ünlüsünün gösterildiği sözcüklerde "i" kullanılmıştır. Kapalı e ünlüsü metnimizde bazen kesre (ِ) ve ye (ى) ile bazen ye (ى) ve üstün (ً) ile bazen de kesre (ِ) ile yazılmıştır. Bazen de sadece "e" olarak üstün (ً) ile işaretlenmiş, bazen de herhangi bir ünlü veya hareke kullanılmamıştır. Yazıldığı sözcüklerde metindeki yazımı esas alınmış, yazılmadığı sözcüklerde ise sözcüğün asıl şekli düşünülerek "i" ünlüsü tercih edilmiştir:

yerinde (1/15), yer yerin (1/2309), yer (1/3559), yir yiri (1/3140), yire (1/4512), (1/4889), (1/4900); virelüm

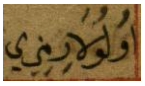
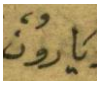
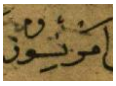
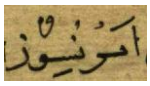
 (1/5204), virür (1/5206); dedi (1/33), didi (1/3905); irişür (1/64), erişdügin (1/3905), gice (1/3444).

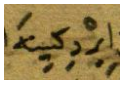
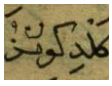
Kalınlık-incelik uyumu ya da büyük ünlü uyumu olarak bilinen uyum Türkçenin en önemli fonetik kurallarından biridir (Ergin, 1993: 75). Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçesinde kalınlık-incelik uyumunu tespit etmek Arap alfabesinin ünlüleri göstermedeki kısıtlılığı nedeniyle her zaman mümkün olmamış (Develi, 1995: 48), bu uyum ancak bazı ünsüzler sayesinde izlenebilmiştir (Kartallıoğlu, 2011: 48). Metnimizde kalınlık-incelik uyumu çoğunlukla sağlam olmakla birlikte uyumun bozulduğu örnekler de az değildir:

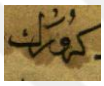
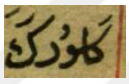
ṭoġıcaḳ (1/4334), ṭoġıcek (1/4047); düzüldüġün (1/710); oldugin (1/711), olduġın (1/711); buluşdük (1/1202); dimişduḳ (1/2615); ḳulavuzlük (1/4436); uyumadük (1/2394), itduḳ (1/2394).

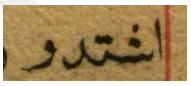
Eski Anadolu Türkçesinde bazı eklerin ünlüleri sadece düz veya sadece yuvarlaktır. Zaman zaman eklerin yazımında farklılıklar görülse de bazı eklerin yazımı çoğunlukla sabittir. Metnimizde bu açıklamaya örnek olabilecek ekler bulunmaktadır.

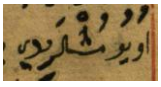
Yuvarlak ünlülü olan Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan 1. teklik şahıs +(U)m, 3. teklik şahıs +(U)ñ, 1. çokluk şahıs +(U)mUz, 2. çokluk şahıs +(U)ñUz iyelik eklerinin (Gülsevin, 2007: 12) metnimizde düz ünlülü olarak yazıldığı, 2. teklik ve çokluk iyelik eki ünsüzü nazal n (ñ)'nin n olarak yazıldığı örnekler bulunmaktadır: didigim (1/5381), yidigim (1/2432); adım (1/996),

ulularımızı (1/1696), yārun (1/247), emrinüz (1/265), (1/2247).

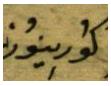
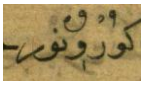
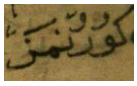
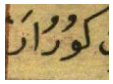
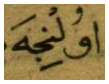
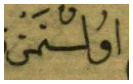
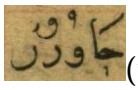
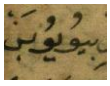
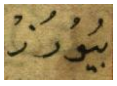
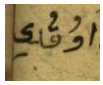
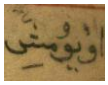
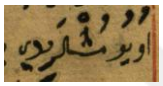
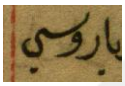
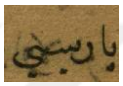
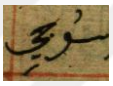
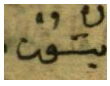
Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü olan –DUk sıfat-fiil eki (Gülsevin, 2007:123) metnimizde bazı örneklerde düz ünlülü fiil tabanlarında düz ünlülü olarak yazılmış ve uyuma girmiştir: irdigine (1/2161), yidigim (1/2432), geldigümüz (1/3887), didigim (1/5381).

Eski Anadolu Türkçesinde -(y)ArAk /–(y)IrAk şekilleri bulunan zarf-fiil ekinin (Gülsevin, 2007: 131) metnimizde ekin ilk ünlüsünün yuvarlak ünlülü kullanıldığı görürek (1/880), gelürek (2/1775) örnekleri mevcuttur.

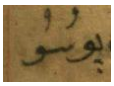
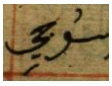
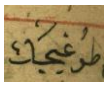
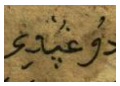
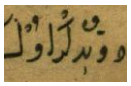
Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü fiil tabanlarında da düz ünlülü olan 3. teklik ve çokluk şahıs görülen geçmiş zaman eki –DI, -DIlAr (Gülsevin, 2007: 88), metnimizde bir örnekte düz ünlülü fiil tabanında yuvarlak bir örnekte de yuvarlak ünlülü fiil tabanında yuvarlak ünlülü olarak harekelenmiştir: işitdü (1/5811), ḳodular (1/1172).

Yine her şahıs çekiminde düz ünlülü eklerden biri olan duyulan geçmiş zaman için kullanılan –mIş eki (Gülsevin, 2007: 80), metnimizde bir örnekte yuvarlak ünlülü fiil tabanında yuvarlak ünlülü olarak harekelenerek uyuma girmiştir: uyumuşlar-ıdı (1/1923).

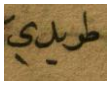
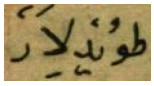
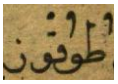
Düzlük-yuvarlaklık uyumu ya da küçük ünlü uyumu olarak bilinen uyumun sağlam olmadığı Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait metinlerde bazen sözcüklerin düzlük-yuvarlaklık uyumuna girdikleri de görülmektedir. Metnimizde bu uyum sağlam olmamakla beraber uyuma giren örnekler de bulunur:

görinür (1/371), görünür (1/679), görünmez (1/2840); görer (1/358); olınca (1/2333), olunmaz (1/2497); çevürür (1/754), çevirdi (1/789); varup (1/5591), varıp (1/3124); biyüyüben (1/191), büyürüz (1/402); oḳır (1/286), oḳudı (1/248); uyumış (1/2039), uyumuşlar-ıdı (1/1923); yarusı (1/1653), yarısı (1/1720); oyın (1/1489), oyun (1/331); süci (1/4686); bitün (1/3588), bütün (1/3793).

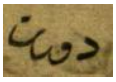
Ünsüzlerin yazımındaki düzensizlik, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde sık rastlanan durumlardan biridir. Türkçe sözcüklerde kimi zaman p (پ) kimi zaman b (ب) harfi kullanılmıştır. Aynı durum sad (ص) ile sin (س) ve tı (ط), te (ت) ve dal (د), cim (ج) ve çim (چ) harflerinin kullanımında da görülür. Metnimizdeki örnekler şunlardır:

işpu (1/5649), işbu (1/429); pusu (1/2355), busu (1/2245); suyı (1/5344), şu (1/50); süci (1/4686), şüci (1/4756); ṭoğıcek (1/4328), doğupdı (1/4328); dutdılar (1/836), tutar (1/5473).

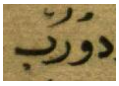
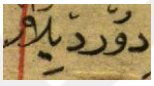
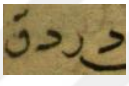
Metnimizde bazı kelimelerin düzenli olarak tı (ط) ile yazıldığı görülmektedir:

ṭuydı (1/2170), ṭuya (2/341), ṭuydılar (2/2337); ṭoḳuz (1/512), (2/1509).

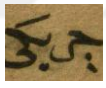
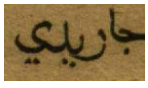
Bazı kelimelerin de sadece dal (د) ile yazılı şekilleri bulunmaktadır:

dört (1/928), (2/72)

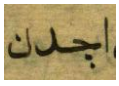
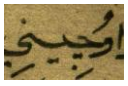
“Dur-“ fiilinin yazımı metnimizde düzensizdir:

ṭurdı (1/5275), ṭur (2/149), ṭuralum (1/5527); durup (1/5530), durdılar (1/5540), durduḳ (2/87).

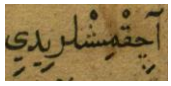
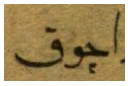
Sık rastlanan düzensizliklerinden biri olan ç-c ünsüzleri ise bazen çim (چ), bazen cim (ج) harfleriyle yazılmıştır. Metnimizde Türkçe kelimelere uygun olan okuyuşlar tercih edilmiştir:

çeri (2/1423), çeriñi (1/1642), ceri (1/986), ceriydi (1/1739); giçe (1/2035), gice (2/1518), gece (2/7228); oçaġa (1/578), ocaġa (1/720), ocaḳ (1/579); nice (1/2395), (1/4150), niçe (1/2097), (1/1096).

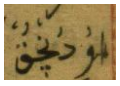
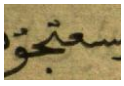
“sebep” anlamına gelen “uç” kelimesi metnimizde bazen çim (چ), bazen cim (ج) ile yazılmışır. Birlik olması adına kelimeyi “ç”li okumayı tercih ettik:

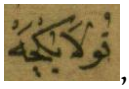
uçdan (1/5224), ucdan (1/3635); uçını (1/122)

Aşağıdaki kelimeler ise metnimizde sadece çim (چ) ile yazılmıştır:

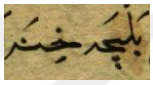
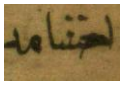
açıḳmışlar-ıdı (1/3227), açuḳ (1/5307),

Bazı eklerinse yine hem çim (چ), hem cim (ج) ile yazıldığı görülmüştür:

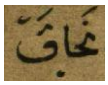
odun**çuḳ** (1/1298), aza**cuḳ** (1/2587), saʿat**cuḳ** (1/5203), ara**cuḳ**da (1/5471).

ḳolay**uñça** , der-kenarda ise ḳolay**unca** (1/727)

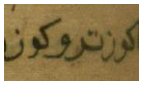
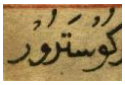
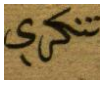
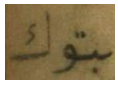
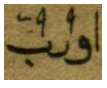
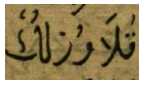
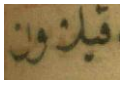
Metnimizde ḳ-ḫ sızıcılaşması birkaç sözcükte görülmüştür. Bazen sözcüğün ḳ (ق) ve ḫ (خ) ile bazen de sadece "ḫ (خ)" ile yazıldığı görülmüştür:

çuḫa (1/838), çuḳa (1/1439); balçaḫına (balçaḳ) (1/5639), balçaġına (1/5540); ḳırḫın (1/4127), ḳırḳ (1/4148); aḫşama (44a/1632).

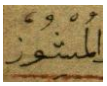
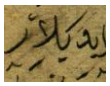
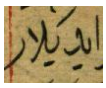
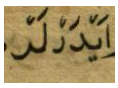
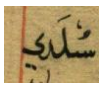
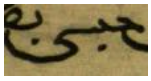
Bazı sözcüklerin son seslerindeki ḳ (ق) harfi ġ (غ) ile yazılmıştır:

nacaġ (1/671) nacaḳ (1/113); ayaġ (1/1124), ayaḳ (1/1885); aġ (1/4733), aḳ (1/2994).

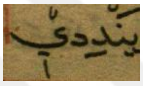
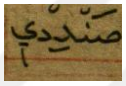
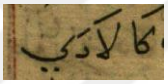
Metinde karşılaşılan bazı farklı yazımlar şunlardır:

gözterüñüz (1/5246); gösterür (1/5027); gibi (2/4617), bigi (2/3778), bigi (1/537); çuḫa (1/838), çuḳa (1/1439); Tañrı (2/3860), (1/1422), (1/1771); bütün (1/522), (1/2734), vursa (1/3104), urup (1/3121); ḳulavuzluḳ (1/4436), ḳılavuz (1/5328), denlü (1/3379), deñlü (2/3927).

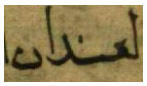
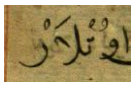
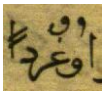
Metnimizde bazı sözcüklerin yanlış yazıldığı görülmüştür:

(ḫaber) almışuz (1/413), alur (2/119), ideler (1/4117), (1/4126), iderler (1/5612), söyledi (1/5689), hepsi, (2/1148).

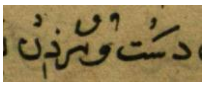
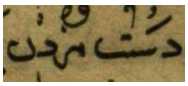
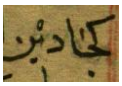
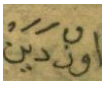
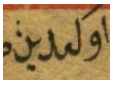
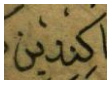
i- ek-fiili (idi, imiş, ise) kendisinden önceki kelimelere birleşik olarak yazıldığında –ydI,-ymIş, -ysA şekilerinde kullanılır. Metnimizde yardımcı ünsüz "y"nin yazılmadığı örneklere rastlanmıştır:

yandıdı (1/2806), şandıdı (1/2806), ellidi (1/4152), aladı (1/4385), geledi (1/3660).

Metnimizde ek ünlüleri genellikle gösterilmiştir. Bazen sadece harekeyle yazılmış, bazen de yazılmamıştır:

şāra (1/5504), laʿ**ın**den (1/953), ut**tılar** (1/5214), uġur**dan** (1/674)

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan ayrılma hal eki +dAn dışında bu dönem için karakteristik olmayan ve çok seyrek görülen, kullanıldığı örnekler "öñ" kelimesi ve bazı edatlarla sınırlı olan Gülsevin, 2007: 57) +dIn ayrılma hali ekinin metnimizdeki örnekleri şunlardır:

destümüz**din** (1/761, (1/762), gice**din** (1/5175), öz**din** (1/3692), öñ**din** (1/4853, 1/4327, 1/5342, 1/5811), öñüm**din** (1/1847), öñin**din** (1/4699).

Vasıta hali için Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan +(I)n, +lA,+IlA, birle şekilleri (Gülsevin, 2007: 68-69) metnimizde kullanılmıştır:

tıġ-**ıla** (1/945), bularuñ**la** (1/38), perki**n** (43b/1608) nacaḳ **birle** (1/948).

Eski Anadolu Türkçesinde duyulan geçmiş zaman için –mIş,-mIşsIn, -mIşsIz, -mIşlAr, -(y)Up dUr(U)r, -(y)Up dururs*ı*n, -(y)Up dururlar, -(y)Up durlar,-mIşsIzdUr,- mIşdUr, -dUGI yok,-mAdUk ola, -mIş degül, -mIşlArdUr; hikayesi için –mIş(I)dUm, -(y)Up dUr(i-)dUm, -mIş(I)dUk, -dUGUMUz yogdı, -mIş(i-)dUñUz, -mış(i-)dI, -(y)Up dur(ur) (i-)dI,-mAdUkdI,-dUGI yogıdı, -mIşlAr(i-)dI, -mIşlAr degül idi kullanılmıştır (Gülsevin, 2007: 80). Metnimizde duyulan geçmiş zamanın kullanıldığı örnekler şunlardır:

iriş**miş** (1/8), otur**mışlar** (1/2139), buyur**mış durur** (1/233), ṣıġ**maduḳ ola** (1/2109), bul**mış degül** (1/5345), ol**updur** (1/2433), vir**üpdür** (1/416), bulaş**up durur** (1/310);

yitür**miş-idüm** (1/3071), otur**mış-ıdum** (1/5766), saç**mış-ıdı** (1/5834), ilt**üp dururdı** (1/5644).

Eski Anadolu Türkçesinde duyulan geçmiş zaman ekinin 1. teklik ve çokluk kişide kullanımı yoktur. Bunun nedenini Gülsevin (2007: 81) bahsedilen fiil geçmişte 1. kişi tarafından görülmüşse, duyulma/öğrenilme/anlatılma/nakledilme özelliği ortadan kalkmış, bizzat tanık olunmuş durumuna gelmiştir diyerek açıklar. Dolayısıyla EAT'de kullanılan -mIşvAn, -mIşvAm, -mIşAm, -mIşIn gibi şekiller görülen geçmiş zaman görevindedir.

Metnimizde bu eklerden sadece -mIşAm bulunmaktadır: al**mışam** (1/3220), gör**mişem** (1/2749).

Geniş zaman için kullanılan -(V)r men, -(V)rvAn, -(V)rAnIn, -(V)rVAm ekleri (Gülsevin, 2007: 92) metnimizde kullanılmamıştır. Metnimizde kullanılan geniş zaman ekleri şunlardır: -(V)rIn, -(V)rAm, -(V)rUz, -(V)rsIn, -(V)rsIz, -(V)r, -(V)rlAr, -(y)Am, -(y)AvUz, -(y)Asen, -(y)AsIn, -(y)AsIz, -(y)A, -(y)AlAr.

aç**arın** (1/1949), um**aram** (1/2608), ḳıl**uruz** (1/2207), di**rsin** (1/2347), bil**ürsiz** (1/4436), bağla**r** (1/2493), at**arlar** (1/2622), virme**yem** (1/2768), al**avuz** (1/2862), görevüz (1/2881), i**resen** (1/3775), ṣan**asın** (1/4832), n'id**esiz** (1/5197), oḳu**ya** (1/5422), oyna**yalar** (1/3397).

Eski Anadolu Türkçesinde gelecek zaman görevinde kullanılan en işlek ek -(y)IsAr'dır (Gülsevin, 2007: 100) Metnimizde en çok 3. teklik kişide örneği bulunan bu ekin örnekleri şunlardır: gel**iserem** (1/1068) (1 kere); gör**isersin** (1/3117), ol**ısarsın** (1/2648) (2 kere);

al**ısarlar** (1/2282) (1 kez); al**ısardır** (1/3530), yan**ısardur** (1/3748), ol**ısardur** (1/337), çevürme**yiserdür** (1/1012), ir**iserdür** (1/2418) (6 kez); ḳıl**ısar** (1/144), bul**ısar** (1/2805), vir**iser** (1/3063), gel**iser** (1/5271).

Metnimizde emir-istek işlevinde kullanılan eklerin şahıslara göre çekimlenmiş örnekleri şöyledir:

1. teklik; id**even** (1/441, 1/5788), vir**even** (1/1644), gör**even** (1/4655); şımarla**yam** (1/347), ḳoma**yam** (1/1629), di**yem** (1/2435); gör**eyin** (1/4654), n'eyle**yeyin** (1/4833), vir**eyin** (1/278); dir**eyim** (1/1995), var**ayım** (1/3126).

2. teklik; al**asın** (1/5497), ye**yesin** (1/5727); inan**ġıl** (1/3773), ol**ġıl** (1/4423), ṭur**ġıl** (1/1608), eyit**gil** (1/1626); işit (1/1953), gel (1/2156), gör (1/2228).

3. teklik; ḳaçma**ya** (1/2559), gizle**ye** (1/2107); bil**sün** (1/2130), ḳıl**sun** (1/2130).

1. çokluk; şal**avuz** (1/3447), gör**evüz** (1/4516); şor**alum** (1/4696), gösterd**elüm** (1/5252).

2. çokluk; irişe**siz** (1/143), oynas**ız** (1/1189); bil**üñ** (1/862), us**uñ** (1/849), di**ñ** (1/5512); egle**ñüz** (1/3887), söyle**ñüz** (1/3887).

3. çokluk; eyle**yeler** (1/2827), ara**yalar** (1/3091); di**sünler** (1/2218), yetiş**sünler** (1/2238).

2.3.2. Üslup Özellikleri

Ebû Müslimnâme'de hâkim bakış açısıyla bir anlatımın olduğundan söz edilebilir. Ayrıca başka mesnevilerde de gördüğümüz karakterlerin ağzından gazel örneklerine de yer verilmektedir. Zaman zaman diyaloglara da rastladığımız metinde bu sayede anlatımın renklendiği söylenebilir. Genel olarak hikâyenin başkahramanı olan Ebû Müslim ve onun çevresinde gelişen olaylara yer verilen mesnevide zaman zaman başka karakterlerin halleri hakkında da bilgiler verilmektedir. Özellikle Ebû Müslim'in düşmanı Nasr-ı Seyyar'ı konu edinen kısımlar da bulunmaktadır.

Metinde ilk ciltte 39, ikinci ciltte ise 63 olmak üzere toplam 102 başlık kullanılmıştır. Farsça olan bu başlıklar, oldukça uzun olan metnin okunması ve anlamlandırılmasında okuyucuya kolaylık sağlamakta, metni sıkıcılıktan uzaklaştırmaktadır. Hikâyede başlıklar genellikle yeni bir olay anlatılacağı zaman kullanılmaktadır. Bunların dışında "Ahmed-i Zemcî'nin Meydanda Şiir Okuması" örneğinde olduğu gibi metin içinde bulunan bazı şiirlerden önce başlıklar bulunmaktadır.

Ebû Müslimnâme'de bazı olaylar çok uzun anlatılmaktadır. Bazen bir karakterin özellikleri uzun uzadıya anlatılırken bazen de savaş sahneleri uzunca tasvir edilmektedir. Yine bazı başlıklardan sonra konuya giriş mahiyetinde uzun anlatımlar yapılmaktadır. Bazen de kimi olayların tekrar tekrar anlatıldığı görülmüştür. Örneğin, Ebû Müslim'in rüyasında Hz. Peygamber'i görmesi ve Hz. Peygamber'in kendisine bir teber yaptırmasını söylemesi hadisesi hikâyede ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Sonrasında Ebû Müslim Hurd-i Ahenger'e gider ve rüyasını anlatır. Ebû Müslim'in burada rüyasını anlatması da hikâyede ayrıntılı olarak yer alır. Ebû Müslim tekrar annesinin yanına döndüğünde ise bu kez Hurd-i Ahenger ile konuştuğunu ve ona rüyasını anlattığını annesine söyler. Yine bu konuşmada Ebû Müslim rüyasını nasıl anlattığını annesine söylerken rüyanın tüm ayrıntıları hikâyede yer alır. Yani bir olay üç kez tüm ayrıntılarıyla anlatılmaktadır.

Müellifin bazı zamanlarda konuya tekrar dönmek için "ne kıssa uzadam" ifadesini kullandığı görülmektedir. Bazen de uzun bir olayı kısaca geçmek için bu ifadenin kullanıldığı görülür.

Örneğin aşağıda Ebû Müslim'in Isfahan'a yolculuğu tek beyitte anlatılırken "ne kıssa uzadam uzun yol ola" denilerek konu kısa kesilmiştir.

Ne ḳıṣṣa uzadam uzun yol ola
Gelüp Iṣfahān'a irişdi hele 1/5717

Hikâyenin değişeceği, yeni bir olayın anlatılacağı zamanlarda başlıklardan sonra yeni bir hikâye anlatılacağını bildiren beyitler de kullanılmaktadır. Örneğin, Ebû Müslim'in tutsaklıktan kurtulmasından haberdar olan Nasr-ı Seyyar'ın ahvalinin anlatıldığı bölüm aşağıdaki beyitle başlamaktadır.

Gel imdi bu yaña ḥikāyet işit
Nite ḳıldı rāvī rivāyet işit 1/2979

Aşağıdaki 2 beyit ise Ebû Müslim'in Serahs'a doğru yola çıkmasının anlatıldığı bölümün ilk beyitleridir.

Bu ḥāl-ile bunlar ḳalur bed-gümān
Bu Müslim işinden işit dāsitān

Göñül gözini aç ḳulaḳ ur baña
Diyem arsuzından ḥikāyet saña 1/3107-8

Metinde hikâye değişeceği zaman başvurulan yöntemlerden biri de "bu yana" ifadesinin kullanılmasıdır.

Bu yaña işit gör ḥikāyet n'olur
Ṭaġılur ḫalāyıḳ güreşçi ölür 1/4553

Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bed-gümān
Gör imdi ne ḳılur bular ol zamān 2/634

Bu yaña Bu Müslim nişān alduġın
Eyitdük çıḳuban revān olduġın 2/1729

Metinde anlatılacak olaylar daha çok hikâyet, rivâyet, kıssa, dâsitân gibi isimlerle ifade edilmektedir.

Gel imdi bu yaña ḥikāyet işit
Bu ḳıṣṣa içinde rivāyet işit 1/2853

Biri ol birine rivāyet ider
Bu Müslim işinden ḥikāyet ider 1/1329

Bu fikr eyleyü ol şāh-ı dīn gider
ʿAceb ḳıṣṣadur bu işit ki n'ider 1/5878

Ḫurezm'üñ şāhından işit dāsitān
Göñül şād idesin feraḥ bula cān 2/3550

Gel imdi bu yaña işit bir beyān
ʿAcāyib ḳıṣṣa ʿaceb dāsitān 2/3320

Ayrıca, hikâyelere başlarken dinleyiciye/okuyucuya "gel imdi", "işit" gibi ifadelerle hitap edildiği görülmektedir.

Gel imdi yine bir ḥikāyet işit
Ne ḳıldı erenler rivāyet işit 1/3478

Bu yaña işit gör ḥikāyet n'olur
Ṭaġılur ḫalāyıḳ güreşçi ölür 1/4553

Gel imdi söz işit yine ḳıṣṣadan
Dilerseñ arına cānuñ ġuṣṣadan 2/703

Ebû Müslimnâme'de bazen hikâyenin bir râvîye isnat edildiği görülmektedir. Bazı beyitlerde sadece râvî diye ifade edilirken bazen de Tahir-i Tusî[4]'nin ismi anılmaktadır.

İşit Naṣr-ı Seyyār ḥikāyātını
Ki rāvī ḳılupdur rivāyātını 1/4808

Bu Ṭāhīr-i Ṭūsī rivāyet ḳılur
Bu ḳıṣṣa içinde ḥikāyet ḳılur 2/7019

Ki rāvī bu resme rivāyet ḳılur
Bu Ṭāhīr-i Ṭūsī rivāyet ḳılur 2/2243

Ebû Müslimnâme'nin üslup özelliklerinden bir diğeri ise müellif tarafından okuyuculara nasihatlerde bulunulmasıdır. Bu nasihatler, çoğunlukla yeni bir hikâyenin anlatılacağı başlıklardan sonraki ilk beyitlerde yer alırken bazen de konunun ortalarında yer alır.

Aşağıdaki beyitler Ebû Müslim'in savaş anındaki maharetlerinin anlatıldığı bölümden hemen önce gelmektedir. Er olanın er sözünü dinlemesi gerektiği, bu sözlerin kişiyi musibetten uzak tutan birer nasihat olduğu ifade edilir. Üçüncü beyitte şüphesiz nasihat dinlemenin insana mutluluk vereceği söylenerek ancak eşeğin safranın kıymetinden anlamayacağı ifade edilir.

[4] Tahir-i Tusî'nin kimliği hakkında yeterli bilgi yoktur ancak Gazneli Mahmud'un sarayında yaşayan bir hikâyeci olduğu tahmin edilmektedir. Türk edebiyatındaki kahramannâmeler, darabnâmeler ve Veysel Karanî ile ilgili hikâyelerin pek çoğu Ebû Tâhir-i Tûsî'ye mal edilmektedir. Metinde bu isme rastlanması da Ebâ Müslim hikâyesinin Tusî'ye mal edilmesinden olmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bk. Albayrak, 1994: 195-196.

Er olan dutar er sözine ḳulaḳ
Ṣanasın ki erden alur ol sebaḳ 1/1583

Sözi bularuñ hep naṣīḥat durur
Yaḳın dutmaya ne muṣībet durur 1/1584

Naṣīḥat işitmek saʿādet ne şek
Zaʿferān ḳadrini ne bilür işek 1/1585

Aşağıdaki örnekte de üç beyitte nasihatte bulunulduğu görülmektedir. Sünnî cemaatin Sehlan ve Osman ile birlikte Haricî askerlere karşı bir isyan planı yapmalarının anlatılacağı bölüm, aşağıdaki beyitlerle başlamaktadır. Erenler sözünden söylenecek sözlere kulak tutulması tavsiye edilmektedir.

Gel imdi ḳulaḳ ur yine sen söze
Erenler sözinden diyelüm size 2/676

Meʿānī sözinden yine nūş ḳıl
Cihān ḳayġuların ferāmūş ḳıl 2/677

Ḳo gitsün dilüñden bu ṭūl-ı emel
Ṣınuban boġazı alısar ecel 2/678

Aşağıda verilen dört beyitte ise içki içilmemesi konusunda nasihatte bulunulur. İçkinin şifa olmadığı aksine içenlerin harap olduğu ifade edilir.

Saḳın içme degme arada süci
Kim itmeye saña zamāne güci

İşüñ gice gündüz aña düzmegil
Īmānuñ aġacı kökün üzmegil

Ki hīç kimse andan vefā bulmadı
Devādur diyüben şifā bulmadı

Şular kim dün içerler şarāb
Nitesi olur gör ṣoñını ḫarāb 1/4721-4

Metinde kahramanların birbirlerine zaman zaman mektup gönderdiği görülmektedir. Bazı mektupların içeriği uzun uzun anlatılmaktadır. Örneğin aşağıda

verilen beyitlerde Ebû Müslim mektubunu yazıp mühürleyerek Yusuf'a verdiği ifade edilir. Ancak öncesinde Ebû Müslim'in kâğıt ve kalemi alması Allah adıyla mektuba başlaması teker teker anlatılır. Mektupta Allah'ın vasıflarının anıldığı, Hz. Peygamber ve dört halifeye övgüde bulunulduğu anlatılır.

Tamām eyledi vü biti dürdi ol
Hem üstine mührin anuñ urdı ol

Virür Yūsuf'a ol alur nev-cüvān
Eve geldi bindi devesin revān 1/3312-3

Ebû Müslimnâme'de zaman zaman anlatımı güçlendirmek için edebi tasvirlere de başvurulduğu görülmektedir. Özellikle geceden gündüze dönüş ya da gündüzden geceye geçiş anlatılırken edebi tasvirler kullanılmıştır. Ayrıca savaş anları anlatılırken de edebi tasvirler dikkati çekmektedir.

Aşağıda verilen 5 beyitte de başka bir geceden gündüze dönüş tasviri yapılmaktadır. Şafağın doğudan aydınlanmasıyla dünya, kara olan kıyafetini çıkararak ak kıyafetini giyer. Gündüz Rûm askerine benzetilirken gece ise Zengî askerine benzetilmiştir. Gündüz olması ise Rûmî askerinin kılıcını çekerek Zengî askerini yenilgiye uğratması olarak ifade edilir. Sonraki beyitlerde ise güneşin kendini ufuktan belirterek cihana yüzünü gösterdiği ifade edilir ve bu sayede dünyanın onunla aydınlandığı ve tüm âlemin altın rengine döndüğü ifade edilir. Son beyitte ise gece uykusunu ölüme benzeterek sabahın olmasıyla canlıların yerinden kalktığı ve gece ölenlerin hepsinin geri dirildiği söylenir.

Yine şarḳ evindan çün atdı şafaḳ
Ḳara ṭon çıḳardı cihān giydi aḳ

Çeküp tīġ irdi çü Rūmī sipāh
Olur ṣu-yı Zengī ḳamu hep tebāh

Ufuḳdan belirtti güneş çün özin
Yine ʿarż ḳıldı cihāna yüzin

Cihān anuñ-ıla münevver olur
Ser-ā-ser bu ʿālem yine zer olur

Ḫalāyıḳ yerinden ṭururlar örü
Ölenler gice hep dirildi gerü 2/392-6

Yine aşağıda verilen 3 beyitte de gecenin gündüze dönüşmesi tasvir edilir. Sabahın erişip seherin olmasıyla gece karanlığının getirdiği gam gitmiştir. İkinci beyitte gündüz Rûmî, gece ise Habeş olarak ifade edilerek Rûmî'nin Habeş üzerine galip geldiği söylenerek cihanın yüzünün aydınlandığı ifade edilir. Son beyitte ise Kaf dağından güneşin kendini göstermesiyle tüm eşyaların yüzünü gösterdiği ifade edilerek dünyanın aydınlandığı söylenir.

Yine ṣubḥ irişdi seḥer urdı dem
Gice ẓulmetinden götürüldi ġam

Ḥabeş üzre Rūmī muẓaffer olur
Cihān yüzi yine münevver olur

Güneş arż ḳıldı çü Ḳāf'dan özin
Görüp geldi eşyā tamāmet yüzin 2/4892-4

Aşağıda verilen beyitler ise gündüzden geceye dönülmesi anlatılmaktadır. Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi gündüz olması daha sanatlı anlatılırken gece olması daha basit edebi tasvirlerle ifade edilir. İlk beyitte dünyanın yüzüne peçe örtmesi olarak tarif edilen gece, ikinci beyitte kara don giymek olarak tarif edilir.

Gice oldı batdı yine āfitāb
Ḳara dutdı ʿālem yüzine niḳāb 2/1208

Çü gündüz çevürdi giceye yönin
Cihān ḳara geydi be-küllī ṭonın 2/1311

Metinde savaş sahnelerinin de edebi tasvirlere başvurularak anlatıldığı görülmektedir. Aşağıdaki üç beyitte savaş anı anlatılırken ilk iki beyitte, çıkan tozlardan kara at ile boz renkli atın aynı göründüğü, genç ile yaşlının bir görünüp birbirinden ayırt edilemediği tasviri yapılır. Üçüncü beyitte ise "savaş anında o kadar çok kan akmıştır ki o kanlar, insan gövdelerini suda yüzen gemiler gibi götürmüştür" denilerek edebi tasvire başvurulmuştur.

ʿAẓīm ṭoz yavlaḳ ulu ceng-idi
Ḳara at boz at ki yek reng-idi

Bir idi hem anda yigit ü ḳoca
Döñüp ṭoz çıḳmış-ıdı key yüce

Delim gövdeleri getürmişdi ḳan
Gemīler bigi ki olupdı revān 2/5574-6

Yine bir savaş tasvirinin anlatıldığı aşağıdaki beyitlerde atların koşması mübalağalı bir şekilde anlatılır. Atın attığı adımlardan yerin bir katının delindiği ifade edilir. Yine atın ayağından çıkan tozların bir duman gibi göğü kaplayarak boz renge dönüştürdüğü söylenmekte ve bu tozlardan güneşin görünmediği, insanların gündüzü gece gibi gördüğü belirtilmektedir. Yine bu tozlar yüzünden kara at ile kır atın, yaşlı ile gencin birbirinden ayırt edilemediği ifade edilir.

Ol iki ṭarafdan sürerler atın
At ayaġı deldi yerüñ bir ḳatın

Ayaḳdan çü ḳalḳar ṭuman bigi ṭoz
Dutup gök yüzini durur-ıdı boz

Belürmez olupdı güneşüñ yüzi
Geceden seçemez kişi gündüzi

Belürmezdi ṭozdan ḳara at vü ḳır
Bir idi ṣanasın yigid-ile pīr 2/7226-9

Ebû Müslimnâme'de anlatımı güçlendirmek için başvurulan yöntemlerden biri de ayet, hadis ve kelâm-ı kibarların kullanılmasıdır. Aşağıda bu beyitlerden örnekler verilecektir.

Aşağıdaki üç beyitte "مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى " şeklindeki Necm Suresinin 17. ayetinin bir kısmı olan "*mâ zâga'l-basar*" ifadesi yer almaktadır. "Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı." (Diyanet, Necm 53/17) mealindeki ayetin "göz şaşmadı/gözü şaşmadı" mealindeki kısmı kullanılmıştır. Ayrıca üçüncü beyitte yer alan "*ve'd-duhâ*" ifadesi ise Duhâ Suresinin ilk ayetidir ve "Yemin olsun, kuşluk vaktine" (Diyanet, Duhâ 93/1) anlamındadır.

İki gözleri hem *mā zāġa'l-baṣar*
Sözinden ṣalavāt belürdi şükür 1/2729

Ḥüsninden anuñ utanur ḳamer
Gözi āyeti *māzāġa'l-baṣar* 2/853

Didi *ve'ḍ-ḍuḥā* ol güneş yüzine
Mā zāġa'l-baṣar hem iki gözine 2/6460

Aşağıda verilen beytin ikinci mısrası tamamen Araf Suresinin 179. ayetinin bir kısmından oluşmaktadır. " وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيراً مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَآ وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَآ وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَآ أُولٰٓئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ أُولٰٓئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ " şeklindeki ayetin meali "Andolsun biz, cinlerden ve insanlardan birçoğunu cehennem için yarattık. Bunların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar; gözleri vardır ama onlarla göremezler; kulakları vardır ama onlarla işitemezler. Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da aşağıdırlar. İşte asıl gafiller onlardır." şeklindedir. Beyitte kullanılan "أُولٰٓئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ" ifadesi ise "Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da aşağıdırlar." (Diyanet, Necm 53/17) anlamındadır.

Olaruñ ḥaḳında ne dir Ẕü'l-celāl
Ulāike kel-enʿāmi bel hum aḍall 2/699

Aşağıdaki beyitte yer alan "*lâ-fetâ illâ 'Alî*"ifadesi "Ali'den büyük yiğit, Zülfikar'dan keskin kılıç yoktur." anlamındaki "Lâ fetâ illâ Alî, lâ seyfe illâ zülfikâr" hadisinin "Ali'den büyük yiğit yoktur" anlamındaki birinci kısmıdır. Hz. Peygamber'in Hz. Ali'ye Zülfikar isimli kılıcı hediye ederken bu ifadeyi kullandığı kabul edilmektedir (Öz, 2013: 553-554). Müellif anlatımı güçlendirmek için bahsi geçen hadisten iktibasta bulunmuştur.

ʿAlem faḫri didi yine *lā-fetā*
Cihānda ola didi *illā ʿAlī* 2/6778

Aşağıdaki beyitte ise "atalar sözidür bu sözi bilün" denildikten sonra, günümüzde "bir elin nesi var, iki elin sesi var" şeklinde kullanılan atasözünün karşılığı olan "âvâzesi çıkmaz yalunuz elün" ifadesi kullanılarak anlatım güçlendirilmiştir.

Atalar sözidür bu sözi bilüñ
Āvāzesi çıḳmaz yaluñuz elüñ 2/5788

Metinde anlatımı güçlendirmek için zaman zaman benzetmelere gidildiği de görülmektedir. Aşağıda bu duruma örnek bazı beyitler sunulmuştur.

Savaş için hazırlanmış ordunun hareketinin tasvir edildiği aşağıdaki beyitte saflar halinde yürüyen askerler denizde ilerleyen timsaha benzetilmiştir.

Pāre pāre ṣaflar yürür ide ceng
Ṣanasın deñizde yürürdür neheng 2/4580

Aşağıdaki iki beyitte yer alan sözler ise Sirhab tarafından Ebû Müslim'e söylenmekte ve benzetmelere başvurularak olay aktarılmaktadır. Karşısına savaşmak için çıkan Ebû Müslim'e Sirhab, Ebû Müslim'i kendisiyle savaşmaya layık görmemektedir. Birbirlerine denk olmadıklarını ifade eden Sirhab, kendini bir aslana benzetirken Ebû Müslim'i bir kediye benzetir ve aslan ile kedinin bir olamayacağını söyler.

Ḳaçan bir olasın benümle bā-yeng
Dürişüp senüñle idem bunda ceng

Ki sen bir çetüksin özüm didi ṣīr
Nice aṣlan-ıla çetük ola bir 2/4589-90

Nasr-ı Seyyar ile Ebû Müslim arasında geçen konuşmadan biri olan aşağıdaki beyitte Nasr-ı Seyyar Ebû Müslim'in kendisine verdiği cevabı yanlış olarak nitelendirir. Ebû Müslim'in bu konuşmasını ise tûtî karşısındaki kargaya benzetir.

Delim yañlış ögüt didüñ çün cevāb
Ṭūṭīler öñinde nite kim ġurāb 2/6558

Nasr-ı Seyyar'ın yukarıdaki sözlerine karşılık, Ebû Müslim de aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır. Affetmenin ne demek olduğunu eşeklerin bilemeyeceğini söyleyen Ebû Müslim, sığırın gece gündüz saman yediğini söylerek muhatabını eşek ve sığıra benzetir.

Eşek ne bilür ki ne durur ġufrān
Ṣıġıruñ yemegi dün ü gün ṣaman 2/6561

2.3.3. Muhtevası

2.3.3.1. Konu

Dinî ve destanî halk hikâyesi özelliği gösteren Ebû Müslimnâme, ismini hikâyenin başkahramanı olan Ebû Müslim'den almaktadır. Tarihî gerçekliği de olan eserde Ebû Müslim'in kahramanlıkları ve başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Elimizde bulunan Ebû Müslimnâme nüshasının birinci cildinin baştan, ikinci cildinin ise sondan eksik olması metnin nasıl başladığını ve nasıl bittiğini bilmemize engeldir. Bir tahminde bulunabilmemiz için başka Ebû Müslinâme metinlerine müracaat etmemiz gerekmektedir.[5] Hikâyenin geçtiği dönemde Emevî halifesi, aynı zamanda son halife olan II. Mervan'dır. Horasan valiliği görevinde ise Nasr-ı Seyyar bulunmaktadır. Ebû Müslimnâme'nin farklı varyantlarında hikâyeler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bazı çalışmalar hikâyeyi Ebû Müslim öncesi dönemden başlatırken, bazı çalışmalarda Ebû Müslim'in doğumu, çocukluğu ve gençlik yıllarına yer verilir. Hikâyelerde anlatılan ortak nokta İsfahan'da Haricîler tarafından Ebû Müslim'in babasının öldürülmesi ve annesinin gözlerinin kör edilmesidir. Bu dönemde annesi, kız kardeşi Rabia'ya hamile olan Ebû Müslim, annesiyle birlikte Merv'e döner ve Kesir bin Abdullah tarafından himaye edilirler. Daha sonra Kesir bin Abdullah tarafından annesi ve kız kardeşiyle Mahan/Muhan'a yerleştirilen Ebû Müslim odunculuk yapmaya başlar. Muhan'da bir dövüş yarışmasında genç yaşına rağmen çok güçlü iki pehlivanı alt eden Ebû Müslim dikkat çekmeye başlar.

Buraya kadar olan kısımlar metnimizin eksik olan kısmında anlatılmış olmalıdır. Zira üzerinde çalıştığımız Ebû Müslimnâme'de anlatılan ilk olay Ebû Müslim'in rüya görmesi ve Merv'de bulunan rüya tabircisine rüyasını yorumlatması ile başlar. Ancak ileride anlatılacağı üzere, Hurd-i Ahenger'e teberini yaptırmaya giden Ebû Müslim kendini tanıttıktan sonra yukarıda özetlenen kısımları Hurd-i Ahenger'e anlatmaktadır.

Asıl adı Abdurrrahman olan Ebû Müslim gördüğü rüyayı yorumlatması üzerine kendisinin müslümanların babası olarak, Hz. Muhammed ile Hz. Ali'yi sevenleri

[5] Ebâ Müslimnâmeler hakkında yapılan çalışmalara bakıldığında en geniş kapsamlı çalışma İrene Melikof tarafından Paris Ulusal Kütüphanesinde bulunan dördü Türkçe, dördü Farsça olan Ebû Müslinâme nüshaları ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphanesinde bulunan Türkçe yazmanın karşılaştırılmasıyla oluşturduğu eseridir. Eserin uzunluğundan dolayı hikâyenin aksiyonuna katkısı bulunmayan unsurların çıkarılarak hazırlandığı kitap Ebû Müslimnâmeler arasında kıyaslama yapmak için önemli bir çalışmadır. Ayrıca İsmail Toprak tarafından 3 Türkçe yazma esere dayanrak hazırlanan *Ebû Müslim Horasanî Hikâyesi*; Necati Demir, Mehmet Dursun Erdem ve Sibel Üst tarafıdan hazırlanan Ferdî'ye ait *Ebâ Müslimnâme*; Ziya Şakir tarafıdan yazılan *Kerbelânın İntikamı* isimli roman; Corci Zeydan tarafından yazılıp Selami Münir Yurdatap tarafından Türkçeye tercüme edilen *Ebu Müslim Horasanî* isimli roman; Faik Bulut tarafıdan hazırlanan *Ebu Müslim Horasani, Bir İhtilalcinin Hikâyesi* isimli romanı ile Nadir Karakuş tarafından hazırlnan *Bir İhtilalcinin Anatomisi Ebu Müslim Horasani* kitabı farklılıkları tespit etmek için kullandığımız çalışmalardır.

korumak ve Hz. Hüseyin'in intikamını almak için görevlendirildiğini anlar. Kendisine Ebû Müslim ismi Hz. Peygamber tarafından verilir.[6]

Ebū Müslim olsun didi hem aduñ
Cihān içre böyle dinilsün yāduñ

Kim İslām atası olasın tamām
Senüñ fetḥüñe el virerler be-nām 1/288-9

Bu andan itibaren zulüm gören, idam edilmek istenen birçok Sünnîyi kurtaran Ebû Müslim, büyük bir kalabalık ortasında idam edilmek istenen Sünnî bir ihtiyarı kurtaramayınca bir teberi olmamasına üzülür. Bu olay üzerine Hz. Peygamber Ebû Müslim'in rüyasına girer. Hz. Peygamber Ebû Müslim'e tükürüğünü sürdüğü bir pamuğu vererek annesinin gözüne sürmesini ve gözlerini açmasını söyler. Daha sonra üzerinden bir taber tasviri çizili olan bir kâğıt vererek bu teberi yaptırmasını söyler. Önce annesinin gözlerini açan Ebû Müslim, annesinin yönlendirmesiyle Mahan/Muhan şehrinin ahisi olan demirdi Hurd-i Ahenger'e giderek kâğıdı gösterir ve bu teberi yapmasını ister. Hurd-i Ahenger taberi yapar, Ebû Tahir-i Saykal onu cilalayıp parlatır, Ebû Ali Hırrat tabere güzel ve sağlam bir sap yapar. Bu isimlerle birlikte 40 ahiyi toplayan Hurd-i Ahenger, Ebû Müslim'i tanıtır. Ebû Müslim'e tâbî olan bu kırk ahi dışında çok sayıda asker de Ebû Müslim'e katılmıştır. Kendisine büyük bir taber yaptıran ve çevresinde dostlar edinmeye başlayan Ebû Müslim bu dönemde Hz. Ali'ye küfür eden, Yezid'i ya da Mervan'ı öven kimi görürse öldürür. Ebû Müslim'in bu faaliyetlerini Nasr-ı Seyyar duyar. Nasr'ın veziri Muhtac, Ebû Müslim'in öldürdüğü kişileri tek tek Nasr'a bildirir. Adamlarına Ebû Müslim'i yakalamalarını emreder. Ayrıca Zerkî-yi Gammaz adında hilede maharetli bir adamını da Ebû Müslim'i bulması için gönderir.

Ebû Müslim'i takip eden Zerkî-yi Gammaz, onu bir pazarda sıkıştırır ancak yakalayamaz. Bu durumu öğrenene Nasr, muhafızlarını ve başlarında oğlu Tahir'i pazara gönderir. Burada sıkışan Ebû Müslim ve kırk dostu camiye sığınır. Cami minaresine sığınan Ebû Müslim ve arkadaşlarını öldürmek için Nasr'ın askerleri minarenin çevresini kazarak minareyi yıkmaya karar veririler. Zor durumda kalan ve dostlarıyla minareye sıkışan Ebû Müslim, Allah'a dua ederek bu durumdan kurtulmayı diler. Birden kara bulutlar toplanır. Şiddetli rüzgâr, fırtına ve yıldırımlar

[6] Melikoff'un çalışmasına göre bu lakap kendisine henüz bebeklikte Kays tarafından verilmiştir.

Nasr'ın askerlerini helak eder. Şiddetli yağmur askerleri alır götürür. Minarede güvende olan Ebû Müslim ve arkadaşları ortalık sakinleşince minareden çıkarak her biri ayrı yönlere dağılır.

Nereye gideceğini bilemeyen Ebû Müslim Merv sokaklarında gördüğü Hristiyan[7] bir kadından yardım ister. Kadın Ebû Müslim'i Nasrânî Mahiyar'ın evine götürür. Şehrin ileri gelenlerinden olan ve Nasr'a yakınlığıyla bilinen Mahiyar Ebû Müslim'i evinde saklar. Gündüz evde saklanan Ebû Müslim, geceleri çıkar. Haricîlerden Ebû Müslim'i görenler olur. Nasr, veziri Muhtac, Zerkî-yi Gammaz ve Mahiyar ile planlar yapar, pusular kurar ama Ebû Müslim'i bir türlü yakalayamaz. Çünkü Mahiyar bu planları Ebû Müslim'e anlatır ve onu korur. Birçok kez planları bozulan Nasr'a Zerkî-yi Gammaz Mahiyar'ın casus olduğunu ve Ebû Müslim'i sakladığını söyler. Mahiyar bunu inkâr etse de Zerkî bir oyun yaparak Ebû Müslim'in Mahiyar'ın evinde olduğunu öğrenir. Nasr, Mahiyar'ın karısına ve oğluna işkence ederek Ebû Müslim'in yerini öğrenir. Sonrasında Mahiyar'ı ve ailesini serbest bırakır.[8] Bir mescidde saklanan Ebû Müslim'i onbin asker ile yakalayarak tutsak eder.

Nasr-ı Seyyar, Ebû Müslim'i tutsak etmesi için oğlu Tahir'e teslim eder. Tahir, Ebû Müslim'i karanlık bir eve götürerek elleri ve ayakları zincirli bir şekilde orada tutar. Ebû Müslim'in tutsak edilmesi ahiler arasında kaygıyla karşılanır. Ahiler Hurd-i Ahenger'in evinde toplanır. Hurd-i Ahenger, Ebû Müslim'e yaptığı teberin üzerine kendi adını kazıdığı için, Haricîlerin kendilerini almaya geleceğinden endişelenir. Ahiler ne yapacaklarını konuşurken kendini Teklübaz Hatun olarak tanıtan bir kadın, Hz. Peygamber'i rüyasında gördüğünü ve Ebû Müslim'i tutsaklıktan kurtaracağını söyler. Teklübaz Hatun'un Serv-i Sehî[9] adında bir kızı vardır ve Nasr-ı Seyyar'ın oğlu Tahir bu kıza âşıktır. Ebû Müslim'i kurtarmak için plan yaparlar. Bu sırada

[7] Başka Ebû Müslim hikâyelerinde kadının Yahudî olduğu anlatılır. Ayrıca Ebû Müslim'in evine sığınacağı Mahiyar'ın da Yahudî olduğundan bahsedilir. Ancak bizim metnimizde kadından ve Mahiyar'dan Nasranî diye bahsedilir.

[8] Melikoff, eserin İran yazmalarında Nasr'ın emriyle Mahiyar ve ailesinin katledilerek cesetlerinin yakıldığını bildirir. Ancak incelediği Türkçe yazmalarda ise Mâhiyâr ve ailesinin kurtulduğunu söyler. Hikâyenin ilerleyen kısımlarında Mahiyar'ın hiç ortaya çıkmaması ve adının hiç anılmamasını delil olarak gösteren Melikoff, hikâyenin İran varyantının daha doğru olabileceğini ifade eder. Melikoff, 2012:114, 1. dipnot.

[9] Diğer çalışmalarda Teklübaz Hatun'un çengî ya da mugannî olduğu ifade edilmektedir. Ancak bizim çalışmamızda kadının mesleğine değinilmemiştir. Toprak'ın çalışmasında Teklübaz ve Serv-i Sehî isimleri sırasıyla Selime ve Nefise olarak geçmektedir. Melikoff'un çalışmasında ise Serv-i Sehî, Serv-i Simin olarak yer alır.

tutsak olduğu evde Ebû Müslim, Hz. Peygamber'i rüyasında görür.[10] Hz. Peygamber Ebû Müslim'e kendisini Teklübaz isminde bir kadının kurtaracağı haberini verir ve ona doğruca Irak'a gitmesini söyler.

Teklübaz Hatun kızını giyindirip süsleyerek Tahir'in evine giderler. Tahir ve Serv-i Sehî yiyip içerken ve hoşça vakit geçirirken Teklübaz Hatun Ebû Müslim'in tutsak olduğu yere gelir. Ebû Müslim'in üzerine kıyafet örterek onu tutsak olduğu saraydan kurtarır.

Bu sırada ahiler de hazırlık yaparlar. İshak-ı Kündeşiken önderliğinde askerler Nasr'ın sarayına saldırarak çok sayıda Harcî'yi öldürür. Hurd-i Ahenger de asker toplayarak Nasr'ın kumandanlarından Hazîme'yi öldürür ve Ebû Nasr-ı Şebrev sayesinde Ebû Müslim'in teberini geri alırlar.

Ebû Müslim ve ahiler Muhan'a geri dönerler. Ebû Müslim, kardeşi Rabia'dan annesinin Ebû Müslim'in esir alınmasından dolayı üzüntüden öldüğünü öğrenir. Ebû Müslim kız kardeşini orada bırakarak Ebû Ata, Ebû Cafer ve Yusuf-ı Serahsî'yi de yanına alarak Irak'a doğru yola koyulur.

Ebû Müslim ve arkadaşları Malik ibni Anter'in emiri olduğu Serahs şehrine varırlar. Burada daha önce kendisini idamdan kurtardığı Ebu'l-Feth'in evinde misafir olurlar. Ebû Mansur ve Ebu'l-Kasım adında 2 Sünnî müslümanla tanışırlar. Bu sırada Muhan'da bıraktığı dostlarını merak eden Ebû Müslim bir mektup yazarak Yusuf-ı Serahsî[11] ile mektubu gönderir. Bir deveye iki kum dolu çuval yükleyen Yusuf, şehre geldiğinde Zerkî ile karşılaşır. Hurd-i Ahenger'e un getirdiğini söyler. Ancak çuvallardan biri duvara takılıp yırtılınca kum görünür ve Zerkî durumu anlar. Nasr'a durumu bildirir. Bunun üzerine Nasr, aslında Sünnî bir Müslüman olan Sehlan-ı Erdebilî'yi Hurd-i Ahenger ve kırk arkadaşını yakalaması için görevlendirir. Bir süre mücadele ettikten sonra Sehlan, ahileri toplayıp Nasr'a getirir. Nasr ahileri idam etmeyi düşünürken Sehlan, Mervan'a sormak gerektiğini söyler. Eğer tutsak ederlerse halkın zindanı basacağından çekinen Nasr, esirleri Sehlan'ın misafir etmesini ister. Sehlan, Hurd-i Ahenger ve arkadaşlarını güzel bir şekilde ağırlar, yedirir ve içirir.

[10] Melikoff'un çalışması ile Demir ve arkadaşlarının çalışmasında Ebû Müslim'in rüyasında Hz. Peygamber'i değil Hz. Ali'yi gördüğü anlatılmaktadır.
[11] Yusuf-ı Serhasî ismi Melikoff'un çalışmasında Cüneyd-i Serhasî, İsmail Toprak'ın çalışmasında ise Ahmed Sakka olarak yer almaktadır.

Diğer taraftan Yusuf-ı Serahsî'nin devesi yaralı bir şekilde Serahs'a geri döner. Yusuf'un başına bir şey geldiğin anlarlar ve Ebû Müslim'in şehri terk etmesini isterler. Nişabur yolunda bir pınarın başında dinlenirler. Ebû Müslim, yanındaki arkadaşlarından Yakup'a akçe vererek pazara, yiyecek almaya gönderir. Ekmek ve büryan alan Yakup'u, Anter'in adamlarından Çellak görür ve Ebû Müslim'le beraber olduğunu anlar. Yakup'u alıp Malik bin Anter'e götürür. Çeşitli işkenceler yapılıp elleri ve ayakları kesilmesine rağmen Yakup, Ebû Müslim'in yerini söylemez.

Bu sırada Ebû Müslim Yakup'u merak eder ve onun için endişelenir. Uykuya dalar ve rüyasında Hz. Ali, Yakup'a ne olduğunu ona anlatır. Uyanan Ebû Müslim durumu arkadaşlarına anlatır ve Anter'in sarayını basmaya giderler. Anter'in adamlarını öldürürler, Anter ise yaralı olarak kaçar. Yakup'u hayatta ama elleri ve ayakları kesilmiş olarak bulurlar. Ebû Müslim kesilmiş el ve ayaklarını alır, Yakup'un yanına koyar ve üzerlerini örter. Dua ettikten sonra Yakup'un elleri ve ayakları birleşir ve Yakup iyileşir. Ebû Müslim'in arkadaşları olanları şaşkınlıkla seyreder. Daha sonra Ebû Müslim, Anter'in halkına kendini tanıtır. Ebû Müslim'e bağlılık gösteren halk, daha sonra 20 bin askerle geri dönen ve Ebû Müslim'e saldıran Anter'e karşı Ebû Müslim tarafında savaşırlar ve Anter'in mağlup olmasını sağlarlar.

Nişabur yoluna devam eden Ebû Müslim ve arkadaşları sonunda Nişabur'a varırlar ve Nişabur'un şahı olan Mehan oğlu Erdeşir[12]'e konuk olurlar. Sünnî Müslüman olan Erdeşir, Ebû Müslim'i misafir etmekten büyük onur ve mutluluk duymaktadır. Bu sırada Sehlan'a yakalanmadan kaçan Yusuf-ı Serahsî, Ebû Müslim'e yetişir ve Sehlan'ın kendilerinden haberdar olduğunu anlatır.

Daha sonra Ebû Müslim sütkardeşi Meymune ve sütannesini görmek için İsfahan'a gitmek istediğini Erdeşir'e söyler. Erdeşir'in tavsiyesiyle İsfahan emiri zalim Sa'sa'a bin Haccac'a yakalanmamak için Ebû Müslim ve 6 arkadaşı silahlarını bırakıp derviş kılağına girerek İsfahan yoluna koyulurlar. İsfahan'a vardıklarında camide namaz kılıp dua ederken dışarıdan kopan feryatları duyarlar. Sa'sa'a 40 darağacı kurdurarak 40 Sünnî Müslüman'ı idam ettirmeye hazırlanmaktadır. 40 eri Ebû Müslim kurtarmak ister fakat arkadaşları silahsız olmaları nedeniyle orada bulunan 700 kişilik Sa'sa'a askerine karşı gelemeyecekleri için Ebû Müslim'e engel

[12] Mehan oğlu Erdeşir, Melikoff'un çalışmasında Behram-ı Müşterî olarak yer almaktadır.

olurlar. Üzüntüden Ebû Müslim hastalanır ve aynı gece Ebû Müslim'in arkadaşları darağaçlarının olduğu yere gelirler. Asılanların bazıları hala hayattaydı ancak orada bekleyen 50 tane nöbetçi vardı. Bu elli nöbetçinin kırkını öldürdüler ve darağaçına asılanların yerine astılar. Henüz ölmemiş olan Sünnîleri Ebû Müslim'e getirdiler. Hastalığı daha da kötüleşen Ebû Müslim'i bir külhancıya bıraktılar. Sabah kendi askerlerinin darağacında olduğunu öğrenen Sa'sa'a, adamlarını şehre gönderip bunu yapanı bulmalarını ister. Şehre derviş kılığında 5-6 kişinin girdiğini öğrenen Sa'sa'a, bunu yapanın Ebû Müslim olduğunu anlar.

Sünnî müslüman olan Külhancı, Ebû Müslim'e çok iyi bakar. Ebû Müslim, adı Amir, memleketi Basra olan külhancının, amcası Said ile sütkardeşi ve sütannesini tanıdığını öğrenir. Külhancı Amir sayesinde sütannesi ve sütkardeşiyle buluşur ve hasret giderir. Ebû Müslim, sütannesinin verdiği tüccar kıyafetiyle sütannesinin çarşıdaki dükkânında bir süre kumaş satarak tüccarlık yapar.

Kirdamerd adında bir pehlivan Sa'sa'a'nın huzuruna gelir ve çok güçlü olduğunu ve pehlivanlarla güreşmek istediğini söyler. Üç yüz pehlivanı alt eder. Sonra Ebû Müslim kendisini şehirden bir ahi olarak tanıtır ve Kirdamerd ile güreşerek onu öldürür. Sa'sa'a ve oradakiler Ebû Müslim'e hayran olurlar. Sa'sa'a veziri Tarem'e bu olayı anlatır. Tarem, onun Ebû Müslim olabileceğini söyler. Daha öncesinde Nasr'ı Seyyar'ın tüm şehirlere gönderdiği ve Ebû Müslim'in fiziksel özelliklerini tarif eden mektuptan Kirdamerd'i öldüren ahinin Ebû Müslim olduğunu anlarlar. Bu sırada sütannesinin yanına geri dönmüş olan Ebû Müslim, rüyasında Hz. Ali'yi görür. Hz. Ali, ona kimliğinin ortaya çıktığını ve Sa'sa'a ile vezirinin onu almaya geldiğinin haberini verir. Bunun üzerine uyanan Ebû Müslim hazırlanarak şehri terk eder.[13]

Ebû Müslim Basra şehrine gelir. Burada yaşayan amcası Said'i bulur ve kendini tanıtır. Yaptığı kahramanlıkları ve ne amaçla yollarda olduğunu bildirir. Amcası çok mutlu olur ve Ebû Müslim'e yardımcı olması için kölesi Zeyd'i yanına verir. Ebû Müslim, Zeyd'den nerelerde Haricî olduğunu öğrenir ve pusu kurarak çok sayıda Haricî'yi öldürür. Zeyd, Ebû Müslim'e başka bir Haricî olan Şibr oğlu

[13] Bu paragrafta anlatılan hikâye Melikoff'un çalışmasında bulunmamaktadır. Toprak'ın çalışmasında Kirdamed yerine Muvakkim vardır. Ayrıca Muvakkim aynı zamanda metnimizde Târem olarak ismi geçen veziri de karşılamaktadır. Muvakkim, Ebû Müslim'i yakalamak için mescid kapısına varır. Tek tek tüm şehir halkının önünden geçmesini isterler. Sıra tam Ebû Müslim'e geldiğinde su içen Muvakkim, suyun boğazına kaçması nedeniyle orada ölür. Bu sayede Ebû Müslim kaçar.

Avam[14]'dan bahseder. Çok zengin olan, zevk ve sefa içinde yaşayan Avam'ın evini öğrenen Ebû Müslim bir gece, Basra'nın beyleriyle şarap içerek eğlenen Avam'ı sarhoş olup sızdığında öldürür. Avam'ın ve diğer beylerin başını keserek tavana asar ve kendisini tanıtarak tüm bu Haricîleri öldürenin kendisi olduğunu bildiren bir mektup bırakır.

Tekrar amcasının evine dönen Ebû Müslim, hac vakti olduğunu ve hacıların yolculuğa başladığını görünce kendisi de Hicaz'a gitmek üzere hazırlığa başlar. Amcasının hizmetkârı olan bir kız vardır ve Ebû Müslim'e âşık olmuştur. Kız, efendisi Said'den kendisini azat etmesini ve Ebû Müslim'le göndermesini ister. Said, kızı Ebû Müslim'in yanına verir. Ayrıca yolculuk için deve, azık ve altın da vererek uğurlar. Hacılarla birlikte yola koyulurlar ve Bağdat'a varırlar. Kız, burada Ebû Müslim'e aşkını söyler ancak Ebû Müslim, kızı reddeder. Bunun üzerine sinirlenen kız, Bağdat'ta bir delikanlı ile tanışır. Ebû Müslim'in altınlarını ve devesini çalarak kaçarlar. Kıza lanet eden Ebû Müslim, her gece âdeti olduğu üzere 40 rekât namazını kılar ve uyur. Rüyasında babasını görür. Babası ona bir avrat için üzülmemesini, kadınlardan kimsenin vefa bulamayacağını söyler. Ebû Müslim'e Hz. Ali'nin türbesini ziyaret etmesini tavsiye eder.[15]

Uyanan Ebû Müslim, hazırlanarak Kufe'ye gider. Parası ve yiyecek yemeği olmadığı için ırgat pazarına çalışmak için gider. Adı Salim-i Kufî olan bir ihtiyar bahçesinde çalıştırmak için Ebû Müslim'i alır. Bahçeyi belleyen Ebû Müslim, yazdığı yerde altın bir kalkan bulur. Üzerindeki işaretlerden Hz. Ömer'in kalkanı olduğunu anlar. Bahçesinde bulduğu için kalkanı ihtiyar adama verir. Ebû Müslim'in dürüstlüğü karşısında adam ona bin altın verir. Yaşlı adama niyetinin Medâyin'e giderek Selman-ı Farisî'nin mezarını ziyaret etmek olduğunu söyler. Oradan ayrılınca önce Hz. Ali'nin türbesini ziyaret eder, gece olunca türbede uyur. Rüyasında Hz. Peygamber'i görür. Yaptığı kahramanlıklardan dolayı Ebû Müslim'i öven Hz. Peygamber, ona mihrabı kazmasını söyler. Abdest alıp namazını kıldıktan sonra Ebû Müslim mihrabı kazar ve orada bahçesinde çalıştığı ihtiyarın belini (kazmasını) bulur. O sırada orada bulunan üç kişi Ebû Müslim'in altınlarını çalar.

[14] Melikoff'ta Şibr'den Hz. Hüseyin'in zalim katili olarak bahsedilir. Ebû Müslim, Hz. Hüseyin'in intikamını almak için Şibr'in oğlunu öldürmek istemektedir. Bu bilgi bizim metnimizde yer almamaktadır. Ayrıca metnimizden Şibr'in oğlu Avam iken Melikoff'ta bu işim Aşim'dir.

[15] Burada anlatılan rüya hadisesi Melikoff'un çalışmasında anlatılmamaktadır.

Birkaç gün çalıştıktan sonra tekrar mescide gelen Ebû Müslim, altınlarını çalan adamları görür. Ebû Müslim'den af dileyen adamlar Müslüman olduklarını ve Ali'yi sevdiklerini söyler. Beyleri Belh'li Hayat'ın Haricîler tarafından tutsak edildiğini, onu kurtarması için Ebû Müslim'in kendilerine yardım etmesini talep ederler. Adamlarla zindana giden Ebû Müslim, zindanın içi su dolu hendekler çevrili olduğunu görür. Bel ile kazarak hendeğin içindeki suyu boşaltır ve bir delikten zindana girer. Hayat'ı ve orada tutsak olan başka Müslümanları kurtarır. Ertesi gün sabah olunca Kufe emiri Âsım, tutsakların kaçtığını öğrenir. Hendek kenarında Ebû Müslim'in orada unuttuğu beli bulurlar. Belin sahibi olan Salim'i tutsak ederler.

Ebû Müslim ve yanındakiler Medâyin'e, Selman-ı Farsî'nin türbesini varırlar. Türbenin bekçisi olan Ebû Bekir adındaki adam, rüyasında Selman'ı gördüğünü, kendisine Ebû Müslim'in geleceğini haber verdiğini söyler. Hz. Peygamber'in Selman'a verdiği kılıcı nöbetçi, Ebû Müslim'e verir. Bu sırada Salim-i Kufî'nin yardımcısı gelir ve beyinin tutsak edildiğini söyler. Tekrar Kufe'ye giden Ebû Müslim ve arkadaşları, altı bin Haricî askerin arasında Salim'i idam edilmek üzereyken kurtarır. Altı bin askerin iki bini ölmüş, iki bini yaralı kalanları da kaçmıştır.

Gece rüyasında Selman-ı Farsî'yi gören Ebû Müslim, İsfahan üzerinden Nişabur'a gitmesi tavsiyesini alır. İsfahan'a gelen Ebû Müslim Cuma namazını orada kılar. Hatip, hutbesini Mervan adına okuyup Hz. Ali hakkında kötü söyler söyleyince sinirlenen Ebû Müslim hatibi öldürmeye yemin eder. Namaz sonunda mescidde kendisiyle birlikte kalan bir ihtiyar görür. Selam verip ihtiyarın adının Abdulvahab Gazi olduğunu öğrenir. Abdulvahab Gazi, Hz. Peygamber zamanından beri hayatta olan ve Hz. Peygamber'den Ebû Müslim'e selam getiren bir muhteremdir. Ebû Müslim, Abdulvahab Gazi'den Hz. Peygamber'in nasihatlerini dinler.

Daha sonra Nişabur'a gelen Ebû Müslim'i Erdeşir karşılar.[16] Erdeşir, rüyasında Hz. Ali'yi gördüğünü, Hz. Ali'nin kendisine Ebû Müslim'i karşılamasını, ona silah vermesini ve Ebû Müslim'in Merv'e gitmesini söylediğini anlatır. Erdeşir'le vedalaşan Ebû Müslim, Muhan'a gelir. Evde kız kardeşi Rabia onu karşılar. Rabia,

[16] Ebû Müslim Nişabur'a gelmeden evvel İsfahan'da Sa'sa'a'yı öldürmek istemektedir. Böylelikle babasını öldüren Haccâc'ın oğlunu öldürerek babasını intikamını almış olacaktır. Bir gece Sa'sa'a'nın sarayına gizlice girecekken saraydan elinde Sa'sa'a'nın kesilmiş başıyla çıkan sütkardeşi Meymûne'yi görür. Meymûne kendisini tehlikeye atarak Sa'sa'a'yı öldürmüştür. Bu kısım diğer çalışmalarda bulunuyorken bizim metnimizde yoktur.

rüyasında Hz. Ali'yi gördüğünü ve ağabeyinin geleceğinin haberini aldığını söyler. Ebû Müslim'e dostlarının tutsak edildiğini ve idam edileceğini söyler. Birinci cilt bu hadise ile sona erer.

Merv'de Ebû Ata ve diğer dostları gizlenmiş olarak beklemektedir. Ebû Müslim'i görünce mutlu olurlar. Hurd-i Ahenger ve kırk dostu idam edilecekken, Ebû Müslim ve arkadaşları onları kurtarır. Büyük bir savaş başlar. Nasr çok sinirlenir. Aslında Sünnî olan Sehlan, Ebû Müslim'e karşı dört yüz askeriyle savaşa katılmak istediğini Nasr'a bildirir. Savaşta Nasr tarafında gibi görünse de bazı Haricîleri katleder. Bir kısmını da Ebû Müslim tarafında diyerek tutsak eder. Sonra Ebû Müslim'le görüşerek Nasr'a karşı plan yaparlar. Ebû Müslim ve arkadaşlarını kendi evine gönderip Nasr'a onları yakaladığını söyler ve güvenini kazanarak çok iltifatlar görür. Kesir'in oğulları Süleyman ve Osman da Ebû Müslim tarafındadır.

Süleyman ve Osman'dan şüphelenen Nasr, veziri Muhtac ve Zerkî-yi Gammaz ile bir plan yapar. Nasr'ın sarayında bulunan Sünnî Abdullah ibni Seyf, bu planı Süleyman'a anlatır. Süleyman da Sehlan ve Ebû Müslim'i durumdan haberdar eder. Sehlan, 3 bin askerini hazır ederek Nasr'ın sarayına gider. Ebû Müslim de asker kılığında yanlarındadır. Henüz Sehlan'ın Sünnîler tarafında olduğunu anlamayan Nasr, Süleyman ve Osman'ı Sehlan'ın önünde yargılar. Onların asılmasını emreder. Nasr'ın güvenini kazanmış olan Sehlan, Osman ve Süleyman'ı Halife Mervan'dan izin almadan öldürmemesi gerektiğini söyler ve bunları kendi sarayında tutsak edeceğini belirtir. Nasr müsaade eder ve Halife Mervan'a, Süleyman ile Osman'ın durumunu bildiren mektubu bir kuşa bağlayarak gönderir.

Bu sırada Sünnî Müslümanlar, Sehlan'ın sarayında toplanırlar. Mervanîlere karşı ayaklanma için harekete geçilmesi gerektiği konuşulur. Sehlan ve Süleyman, öncelikle Dımışk'ta tutsak olan İmam'dan icazet alınması gerektiği kanaatine varırlar.[17] Yezid tarafından henüz çocukken hapse atılan İmam'dan icazet alma görevi Ebû Müslim'e verilir.

Kız kardeşiyle helalleşen Ebû Müslim, o gece rüyasında Hz. Peygamber'i yanında dört halife ve dört melek ile beraber görür. Hz. Peygamber ona yolculuk için

[17] Metnimizde İmam Muhammed Bakur ismi geçerken, diğer metinlerde bu isim İmam İbrahim'dir. Metnimizde İmam'ın adı sadece başlıkta bulunmaktadır. Metnin içinde ismi zikredilmeyip sadece İmam olarak ifade edilir.

tavsiyelerde bulunur. Yola koyular Ebû Müslim, önce Nişabur'da Erdeşir'e konuk olur. Erdeşir, Dımışk'ta bulunan dostu Ebu'l-Hasan'a Ebû Müslim'e yardımcı olması yönünde bir mektup yazar ve Ebû Müslim'e verir. Ebû Müslim Dımışk/Şam'a gelir. Amcasının yardımcısı olan Zeyd'le karşılaşır ve amcasının öldüğü haberini alır. Daha sonra Ebu'l Hasan'ı bulur ve mektubu verir. Ebu'l-Hasan, Ebû Müslim'i bir tüccar gibi giydirip bin altın vererek bir plan hazırlar. Ebû Müslim, Ebu'l-Hasan planı doğrultusunda tüccar kılığında dilencilere para vererek zindancı Faris'in dikkatini çeker. Kendini zengin bir tüccar olarak tanıtarak Faris ile arkadaş olur. Güvenini kazandıktan sonra zindandakiler hakkında bilgiler alır. İmam'ın zindanda tutulduğunu, ne zaman idam edilmek istense onu almaya gelenlerin gözüne ejderha olarak görünüp ağzından alevler saçtığını öğrenir. İmam bu sayede bu zamana kadar öldürülmeden zindanda kalabilmiştir.

Bu arada Mervan'ı da görmek isteyen Ebû Müslim kılık değiştirerek kalabalığın içinde Mervan'ın sarayına gider. Kendini gizleyerek Mervan'ı gözetler. Bu sırada nasr-ı Seyyar'ın Mervan'a gönderdiği ayağında mektup bağlı olan kuş gelir. Mervan sinirlenir ve Nasr'a Ebû Müslim'i ve Sünnîleri öldürmesini yoksa kendisinin onu cezalandıracağını belirten bir mektup yazarak bir kuş ile Nasr'a gönderir.

Bir gece Faris'in işi çıkmıştır ve Ebû Müslim yerine zindanda bekler. Bu fırsattan istifade İmam ile görüşür. İmam, Ebû Müslim'in geleceği haberinin rüyasında Hz. Peygamber tarafından kendsine bildirildğini anlatır. Ebû Müslim'e, içinde onun bu hareketin lideri olduğunu, ona uyulması gerektiğini bildiren ifadelerin olduğu fermanını yazar. Ebû Müslim'in diğer arkadaşlarına selamlarını bildirir ve fermanı Ebû Müslim'e teslim eder. Daha sonra Ebû Müslim'e siyah bir sarık ile siyah bir cübbe verir. Bu sarık ile cübbe Hz. Peygamber tarafından Hz. Ali'ye hediye edilmiş, Hz. Ali tarfaından her Cuma günü camiye giderken giyilmiş kıyafetlerdir. Hz. Ali, Hz. Hasan ile Hüseyin'e bu kıyafetleri vermiş daha sonra da imamdan imama geçerek Ebû Müslim'e ulaşmıştır. Kıyafetleri alan Ebû Müslim oradan ayrılır.[18]

[18] Toprak'ın çalşımasında ise İmam ile Ebû Müslim vedalaştığı sırada zindancı Ebû Müslim'i görür ve çığlık atar. Hemen oraya Mervân'ın askerleri doluşur. Ebû Müslim yedi yüz askeri öldürür daha sonra Allah'ın hikmetiyle kara bulutlar göğü kaplar. Ortalık kararır ve Ebû Müslim kaçar.

Bu sırada Mervan bir rüya görür. Rüyasını tabir ettirdiğinde tutsak olan İmam'dan birinin icazet aldığını anlar. İmam'ı huzuruna getirtir ve Ebû Müslim'den haberdar olur. Şehrin her tarafına adamlarını gönderir ancak Ebû Müslim'i bulamaz. İmam'ı darağacına astırır. Gece olunca Hz. Hüseyin ile Hz. Ali'nin ruhları gelerek İmam'ın cenazesini kaldırırlar. Abdülaziz isimli başka bir râvînin aktardığına göre ise cenazeyi kaldıranlar Hz. Hızır ile Hz. İlyas'tır.[19]

Bu sırada Ebû Müslim şehri terk etmeden 10 bin asker onu bulur ve çevresini sarar. Onlarar savaşmaya başlayan Ebû Müslim çoğunu öldürür. Bu sırada Behzad bin Hümrüz adında bir yiğit de Ebû Müslim'e yardım ederler ve Mervan askerlerini mağlup ederler.

Ebû Müslim yola koyulur ve Merv'e ulaşır. Arkadaşlarını toplar ve başından geçenleri anlatarak İmam'dan aldığı icazeti onlara sunar. Ebû Ata fermanı okur. Ancak Süleyman itiraz eder. Ebû Müslim gibi malı mülkü olmayan, atı ve zırhı olmayan birinin lider olamayacağını söyler. Ayrıca Ebû Müslim İmam'a gitse bile onu oraya kendilerinin gönderdiğini ve Ebû Müslim'in İmam'a kendilerinden bahsetmediğini söyler. Ebû Müslim, İmam'ın başta Süleyman olmak üzere diğer arkadaşlarına tek tek isimleriyle selam ettiği mektubu verir. Bunun üzerine Süleyman pişman olur ve Ebû Müslim'in liderliğini kabul eder. Ebû Müslim, İmam'ın verdiği sarık ve cübbeyi giyer. Arkadaşları ile birlikte silahlanıp hazırlık yapmaya başlarlar.

Diğer taraftan Zerkî-yi Gammaz, olanları anlar ve Nasr'a bunu bildirir. Nasr, adamlarına savaş için hazır olmalarını emreder. Hala Sehlan'ın Ebû Müslim tarafında olduğunu anlamayan Nasr, Sehlan komutasındaki askerlerini şehre yollar. Bütün şehirde bir hareket ve kavga başlar. Savaş davulları çalınır. Gece karanlığında Sehlan, Haricîleri katleder. Kesir oğullarının şehrin dışında bir kaleleri bulunur. Süleyman kardeşi Osman'a kadın ve çocukları o kaleye götürüp muhafaza etmesini söyler. Kadın ve çocuklar bu sayede güvende olurlar.

Diğer taraftan savaş devam etmektedir. Sünnîlerin yorulduğunu gören Ebû Müslim, bir süre şehrin dışına çıkarak dinlenmeleri için askerlerini yönlendirir. Sehlan, Nasr'a onlar dinlenirken saldırma teklifinde bulunur. Nasr'dan askerleri

[19] Melikoff'un çalışmasında ise İmam asıldığı anda yeşil kanatlarla göğe doğru yükselir ve gözden kaybolur. Onu asanların üzerine ise nereden geldiği belli olmayan taşlar yağar.

alarak şehrin dışına doğru yönelir. Sehlan, Nasr'ın iki önemli adamı Cehad ve Hıfz-ı Remlî'yi ihanet bahanesiyle öldürür. Ebû Müslim'e Rûdbâr şehrine gitmesini söyler.

Zerkî, Nasr'a Sehlan'ın casusluğundan şüphelendiğini dile getirir. Bir plan yaparak Sehlan'a Ebû Müslim'in ağzından mektup yazarak bir ulakla gönderirler. Sehlan bu planı anlar, ulağın burnunu ve kulaklarını keserek kendisinin Haricî olduğunu Nasr için çalıştığını söyler. Diğer taraftan da Ebû Müslim'e güvendiği bir adamını göndererek Nasr'ın bu oyunundan haberdar eder. Zerkî'nin Sehlan hakkında şüphesi devam etmektedir. Sehlan'ın bir adamına bin altın vererek Sehlan'ın ihanetini adamdan öğrenir ve Nasr'a bildirir. Sehlan, burnunu ve kulaklarını kestiği ulak ile Nasr'ın karşısına çıkar. Niyeti Nasr'ın güvenini tekrar kazanmakken, Nasr, onun ihanetini yüzüne söyler. Sehlan inkâr etse de Nasr ispat etmesi için ondan Mervan'a dua edip Hz. Ali'yi sövmesini ister. Buna dili varmayan Sehlan, çaresiz itiraf eder. Nasr hemen asılmasını emreder. Sehlan idam edilecekken Ebû Müslim ve arkadaşları yetişir ve onu kurtarır.[20]

Bu ihanet karşısında yıkılan Nasr'a veziri Muhtac bir plan ile gelir. Yirmişer yük gümüş, altın, rengârenk kıyafet, dört yüz sığır, on bin koyun ve dört yüz bin helva hazırlayarak helvalara zehir koyduralım der. Muhtac, Hz. Peygamber'i rüyasında gördüğünü ve bunları Ebû Müslim'e Hz. Peygamber'in emriyle getirdiğini söyleyerek ikram edecektir.

Bu sırada Rudbar beyi Abdullah ibni Naim, Ebû Müslim'e gelir. İmam'ın fermanından haberdar olarak Ebû Müslim'e katılır.

Muhtac ise hazırlattığı hediyeleri, yazdığı bir mektupla birlikte yüz adamı ile gönderir. Kendisi de ordusunu hazırlayarak pusuda bekler. Mektupta Ebû Müslim'e bağlılığını dile getirerek hediyeleri kabul etmesini söyler. Sehlan bunun hile olduğunu düşünerek helvadan bir köpeğe yedirir. Köpek oracıkta ölür. Gelen yüz adamın doksan dokuzunu öldürüp birini Muhtac'ın planını anlatması için sağ bırakırlar. Muhtac'ın nerede nasıl ve kaç askerle pusu kurduğunu öğrenirler. Ebû Müslim ve adamları ordu hazırlayarak Haricîler üzerine saldırırlar. Büyük bir savaş

[20] Melikoff'un çalışmasında Sehlân'ın idam edildiği anlatılmaktadır. Melikof, kullandığı sadece 2 Türkçe yazmada Sehlân'ın Ebû Müslim tarafından kurtarıldığının yazıldığını söyler ancak metinlerin ilerleyen kısımlarında Sehlân'ın adı geçmediği için hikâyede doğru olanın Sehlân'ın idam edilmiş olması ihtimalini kabul eder. Ancak bizim çalışmamızda ilerleyen bölümlerde de Sehlân'ın adı geçmektedir ve Sehlân, hayattadır.

olur. Haricîler tarafında üç ayrı ordu kurulur. Bunlardan birinin başında vezir Muhtac, birinde Muhtac'ın babası Bahtiyar, diğerinde ise Nasr-ı Seyyar'ın oğlu Tahir kumandan olarak bulunur. Savaşta Muhtac'ın babası Bahtiyar yakalanır. Ebû Müslim, Bahtiyar'ın asılmasını emreder.

Bu savaşta ordusu zayıflayan Ebû Müslim, Harezm'e doğru yola koyulur. Nasr, Muhtac'ın planının tutmaması yanında mallarını da kaybetmenin siniriyle vezirini azarlar. Mahçup olan Muhtac, gece vakti baskın yapmak için Ebû Müslim'in üzerine gider ancak yerlerinde onları göremez. Babasının cesediyle karşılaşır ve kahrolur. Ebû Müslim'in de Harezm'e doğru gittiğini öğrenir. Muhtac ve Nasr'ın oğlu Tahir ordularını hazırlayıp Harezm'e yola çıkarlar. Onları engellemeye çalışan Sehlan ve Abdurrezzak'ı tutsak ederler. Muhtac, esir ettiği Sehlan ve Abdurrezzak'ı Tahir'e teslim eder ve Nasr'a götürmesini söyler. Ayrıca yakaladığı sünnîlerden bazılarının dillerini ve kulaklarını keserek Ebû Müslim'e gönderir. Muhtac, Ebû Müslim'in arkasından ordusuyla devam eder.

Ebû Müslim ve arkadaşları zorlu çöl yollarında Harezm'e doğru devam etmektedir. Suları tükenmiş ve sıcaktan perişan hale gelmişlerdir. Hayvanlar da ölmek üzeredir. Bu sırada Ebû Müslim ve Süleyman çaresizce su aramaya çıkarlar. Bir geyik karışlarına çıkar. Onları bir pınara götürür ve tüm ordu susuzluktan kurtulur.

Harezm'in şahı, Sünnî Müslüman olan Muhammed Şah'tır. Daha önceden Mervan kendisine biat etmesi için Muhammed Şah'a mektup gönderir. Mektubunda Hz. Ali'ye küfür etmesine sinirlenen Şah, Mervan'a kızgındır. Arkadaşları ile bir gün ava Şah, Muhtac'ın dillerini ve kulaklarını kesip gönderdiği sünnîleri bulur. Yazarak dertlerini anlatan Sünnîlere yardım eden Şah, en iyi komutanlarından olan Mızrab'ı altı bin askerle Ebû Müslim'e yardıma gönderir.

Diğer tarafta Muhtac ve askerleri, Ebû Müslim'e yetişmiştir. 30 bin kişilik Haricî ordusuna karşı 6 bin kişilik Sünnî ordusu zor durumdadır. Suları da biten sünnîlerin yarısı şehit edilmiştir. Abdullah ibni Seyf de Muhtac tarafından şehit edilir. Bu durum karşısıda çaresiz kalan Ebû Müslim Allah'a dua etmeye başlar. Harezm tarafından Mızrab'ın ordusu görünür. Mızrab'ın da yetişmesiyle Sünnîler savaşı kazanır. Mızrab, Muhtac'ı esir eder. Toplanan tüm ganimeti Ebû Müslim askerlere dağıtır. Muhtac'ı da önüne ister. Ebû Müslim, beline kadar kuma

gömdürdüğü Muhtac'ı kementlerle bağlatır. Ahilerden Leyse ibni Baytar'a on iki mıh getirmesini söyler. On iki imam için her bir mıhı on iki çekip hamlesiyle Muhtac'ın kafasına çakmasını emreder. Leyse ibni Baytar denileni yapar. Daha sonra Muhtac'ın başını kestiren Ebû Müslim, adamları Ahupâ ile Badyelde'ye Muhtac'ın başını Merv'e götürüp şehre bırakmalarını emreder. Nasr, Muhtac'ın ölümüne çok üzülür.

Bu sırada Nasr'a yardım için Irak'tan Hafre ibni Elem, Sirhab ve Behram adında üç kumandan ordularıyla birlikte yardıma gelir. Nasr, elinde tutsak olan Abdurrezzak ile Sehlan'ı ve diğer Sünnîleri idam etmeye karar verir.

Harezm'den yardımı alan Ebû Müslim ise tekrar Merv'e yönelir. Öncesinde ahilerden 10 tanesini Merv'e göndererek şehre sızmalarını ister. Cuma namazında hatip Mervan'ı övüp Hz. Ali'ye söverse onu öldürmelerini emreder. Cuma namazında Hz. Ali'ye küfreden hatibi, ahilerden Muhtac-ı Büryânger, boğazını keserek öldürür. Cami içinde savaş başlar. Siyâset meydanına ulaşan savaşta, ahiler Sehlan ve Abdurrezzak'ı ile asılmayan hazırlanan diğer Sünnîleri kurtarır. Ebû Sehl-i Mehru, Zerkî-yi Gammaz-ı öldürür.

Irak'tan gelen Tagulî, Behram ve Sirhab, Nasr'ın güvendiği önemli adamları olmuştur. Ayrıca Nasr'ın Zağpa isimli bir kumandanı daha vardır. Tagulî, Nasr'ın yeni veziri olur. Tagulî, Ebû Müslim'in pusu kurduğunu anlayarak Nasr'a haber verir. Nasr'ın adamları ordularını hazırlar. Sünnîlerin üzerine sürerek savaşa başlarlar. Haricîlerin baskın geldiği bir zamanda, bir derviş belirir. Keçeden kıyafetler giyen derviş elinde bir sopa tutmaktadır. Bu sopayla önüne gelen Haricî'yi öldürerek Sirhab'ın önüne kadar gelir. Daha sonra elindeki kamışın içine cebinden çıkardığı mühreleri/bilyeleri koyup üfleyerek, çok sayıda Haricî öldürür. Mühreler, zırhları ve kalkanları delerek adamları öldürür. Sirhab buna anlam veremez ve kaçar.

Keçe giyimli bu derviş Ahmed-i Zemcî'dir. Ahmed-i Zemcî, Hz. Hüseyin'in şehit edildiği zamanda Kerbelâ'da ağır yaralı olarak Hz. Hüseyin'in cenazesine ulaşır. Kahrolan Ahmed-i Zemcî, yaraların da etkisinde orada uykuya dalar. Zemcî'nin rüyasına Hz. Peygamber gelir. Hz. Peygamber, Allah tarafından orada 2 tane mühre yaratıldığını, bunları alarak yıllar sonra gelecek olan Abdurrahman adında, Ebû Müslim lakaplı yiğide vermesini emreder. Zemcî uyandığında tüm yaralarının iyileştiğini görür ve elinde 2 mühre bulur.

Savaş meydanına elinde bir gürz ile gelen Sirhab, Ahmed-i Zemcî'ye saldırır. Ancak Ahmed-i Zemcî elindeki sapanla Sirhab'ı alnından vurarak öldürür. Ebû Müslim ve arkadaşları bu gizemli dervişin kahramanlığı karşısında şaşkınlıklarını gizleyemezler. Savaş meydanında kimse keçe giyimli bu derviş karşısına çıkmak istemez. Çıkanları ise birer mühre ile helak eder. Savaş iyice kızışır. İki taraftan da çok sayıda asker ölür. Sünnî askeler güç kaybetmeye başladığı anda Harezm tarafından Şüveyk Müzdegânî, Na'alcübe ve İsmail ibni Muhammed önderliğinde Harezm şahı Muhammed gönderilen ordular görülür. Ayrıca, Malik Eşter soyundan Haris de iki oğlu ve ordusu ile birlikte yanında altınların, kumaşların ve bineklerin olduğu hediyelerle Ebû Müslim'e tâbî olmaya gelir. Aksakallı bir ihtiyar olan Haris, bir gece vakti Nasr'ın adamlarından Hafre ibni Elem'e giderek, Nasr'ın ve Mervan'ın sünnîlere yaptığı kötülükleri anlatarak Ebû Müslim'e katılmasını söyler. Hafre, Haris'in sözlerinden etkilenir.

Bu sırada savaş devam ederken Nasr'ın adamlarından Zağpa bir plan ile Nasr'a gelir. Yaptıkları plana göre Zağpa, savaş meydanında Nasr'a ve Mervan'a küfür eder ve Ebû Müslim tarafında olmak istediğini beyan eder. Ebû Müslim'in arkadaşları Zağpa'yı mutlulukla karşılarlar ve Ebû Müslim'e götürürler. Ebû Müslim Zağpa'nın asılmasını emreder. Bu duruma anlam veremeyen ahiler, Ebû Müslim'e sebebini sorar. Ebû Müslim, onun hile yaptığını söyler. İdam için merdivene çıkarılan Zağpa, niyetini söyleyerek hilesini itiraf eder ve hemen orada asılır.

Nasr bu durumu çok üzülmüşken Tûs'dan Sa'd ibni Esad otuz bin askeriyle Nasr'a yardıma gelir. Ayrıca Serahs'tan Malik ibni Anter de yirmi bin askeriyle yardıma gelir.

Nasr'ın hazinesini korumakla görevli olan Hafre ibni Elem, bir gün fırsatını bulduğu anda Nasr'ın 600 yük olan hazinesini Ebû Müslim'e götürmek için adamlarıyla birlikte alarak yola koyulur. Durumu öğrenen Nasr, ordularını hazırlayarak Hafre'nin peşine düşer. Ebû Müslim'in adamları da Hafre'nin durumundan haberdar olurlar ve ona yardıma giderler. Büyük bir savaş başlar. Bir tarafta Haricîler'in askerlerinin yarısı öldürülür ve büyük bir kısmı esir edilir. Diğer tarafta ise 400 bin kişilik ordusuyla Sadân, Harezm'den gelen komutanlara üstünlük kurar ve Şüveyk'i yakalayarak atının arkasında sürüklemeye başlar. Yine keçe giyimli derviş ortaya çıkar ve Sadân'ı ve çok sayıda askerini mühre atarak öldürür ve

Şüveyk'i kurtarır. Şüveyk ve derviş Ebû Müslim'in huzurna gelirler. Şüveyk olanları anlatır. Derviş ise adının Ahmed-i Zemcî olduğunu söyler.

Diğer taraftan Nasr ibni Yahyâ-yı Çûbgerdân isiminde bir yiğit de askerleriyle Malik ibni Anter'i hezimete uğratır. Nasr ve ordusu zor durumdayken Mâverâünnehir bölgesinden 200 bin askeriyle Ulak Türk, Nasr'a yardıma yetişir.

Badyelde bu durumu hemen Ebû Müslim'e iletir. Bunun üzerine Ebû Müslim, İmam'dan aldığı fermanı Haris'e emanet eder, kırk dostunu ve bin askeri yanına alarak yola koyulur. Gece olunca dinlenirler. Kendini Sünnî olarak tanıtan bir ihtiyar Ebû Müslim'e gelerek onunla dertleşir. Bu askerlerden kurtulması için kendisinin tarif ettiği çöle gitmesini, peşine düşen askerlerin susuzluktan telef olacağını anlatır. Ebû Müslim, memnuniyetini dile getirdikten sonra adam ortadan kaybolur. Bu adam, Nasr'ın veziri Tagulî'dir ve Ebû Müslim'e bir oyun kurmuştur.

Tagulî, yaptığı planını Ulak Türk'e anlatır. Ulak Türk Semerkand'dan gelen askerlerini hazırlayarak Ebû Müslim'in peşine düşer. Bir derede pusuya düşürülen Ebû Müslim'in bin askeri şehit edilir. Her birine binden fazla askerin düştüğü 40 ahi ise teker teker esir edilir. Ebû Müslim tek başına 2 gece direnir. Çok sayıda asker öldürür. Semerkand erlerinin içinden Abd-i Gaffâr isimli aslında sünnî olan bir er Ebû Müslim'e yardıma gelir. Artık tutsak edileceği kesinleşen Ebû Müslim teberini toprağa gömer. Sonrasında dostlarına emanet etmesi için Abd-i Gaffâr'a talimat verir. Ebû Müslim biraz daha direndikten sonra, ayağına taş takılarak yere düşer ve üzerine çullanan askerler tarafından esir edilir.

Diğer taraftan savaşmaya devam eden sünnîler, üstün durumdayken, Ebû Müslim'in yakalandığı haberini alarak çok üzülürler. Hak yolunda canlarını vermeye hazır olduklarını birbirlerine söylerler.

Nasr, Tagulî ve Ulak Türk'i huzuruna çağırarak onlara iltifatta bulunur, hediyeler verir. Ebû Müslim'i Halife Mervan'a göndereceklerdir ancak yolda kaçırılmasından çekinirler. Ulak Türk'ün önerisiyle bir sandığa konulup götürülmesine karar verirler. Böylelikle kimsenin Ebû Müslim'den haberdar olmayacağına kanaat getirirler.

Ebû Müslim ve kırk dostu elleri ve ayakları demirle bağlı olarak Nasr'ın huzuruna getirilir. Ulak Türk komutasındaki 40 bin maharetli okçu ve 30 bin canını

vermekten kaçınmayan asker tutsakları çevreleyerek huzura gelirler. Nasr ile Ebû Müslim karışılıklı konuşurlar.

Diğer taraftan Sünnîler toplanmış Ebû Müslim'i nasıl kurtaracaklarını düşünürken bir taraftan da hazırlıklar yapmaktadır. Bu sırada Abd-i Gaffâr Ebû Müslim'in teberini getirerek Mızrab'a teslim eder. Nasr, askerlerini sünnîlerin üzerine salar. Ahmed-i Zemcî, sünnîlere konuşma yapar. Canını vermekten çekinmeyeceğini belirterek Hz. Muhammed ve dostları için, Hz. Ali için ve Hz. Hüseyin için şiirler okuyarak düşman üzerine saldırır. Peşinden Sünnî kumandanlardan oluşan kırk kişi de düşman üzerine saldırır. Bu kırk kişi, 100 bin kişilik orduyu savuşturmayı başarır. Nasr'ın askerleri tekrar gelir. Kendilerini bir hendekle çevrili bir yerde muhafaza eden 30 bin sünnî er, gelen 300 bin Haricî erle savaşmaya devam etmektedir.

Ebû Müslim, Nasr tarafından bir sandığa konularak bir devenin sırtına yüklenmiştir. Nasr'ın kumandanlarından Behram yanına aldığı 10 bin askeriyle Ebû Müslim'i Mervan'a götürmekle görevlendirilmiştir. Haris'in oğulları Malik ve Muhammed ise yine 10 bin askeriyle Ebû Müslim'i kurtarmak için yola çıkmıştır. Behram ve askerleri Serahs'a ulaştıklarında bir seher vakti Malik ve Muhammed karşılarına çıkarlar. Kendilerini Mervan taraftarı olarak tanıtan Haris'in oğulları Behram'a kim olduğunu ve nereye gittiğini sorar. Behram'ın Ebû Müslim'i Mervan'a götürdüğünü söylemesi üzeri Malik bu sözüne inanamadığını, ancak kendilerine Ebû Müslim'i gösterirse inanacaklarını söyler. Bu sırada sandıkta olan ve yol boyunca Kuran okuyan Ebû Müslim uykuya dalar ve rüyasında Hz. Peygamber'i görür. Hz. Peygamber Haris'in oğullarının kendisini kurtaracağını müjdesini verir. Ebû Müslim uyanır. Behram da sandığı açtırarak Ebû Müslim'i gösterir. Bu sırada Behram ve askerlerini gâfil avlayan Malik ve Muhammed Behram'ı öldürüp Haricî ordusunu dağıtarak Ebû Müslim'i kurtarır. O gün orada dinlendikten sonra hep birlikte Sünnî askerlerin yanına giderler. Önce Ahmed-i Zemcî, sonra Haris sonra da tüm sünnîlerle karşılaşıp görüşürler. Herkes Ebû Müslim'in kurtarılmasından memnundur ve Malik ile Muhammed'e büyük minnet duymaktadır.

Ebû Müslim kurtulduğunu Nasr'ın duyması halinde kendisiyle tutsak edilen kırk dostunun idam edileceğinden endişe duyar. Ahmed-i Zemcî ve Yahyâ-yı Çûbgerdân kılık değiştirerek kırk ahiden haber almaya giderler. Bu sırada birkaç

yaralı asker Nasr'a ulaşarak Ebû Müslim'in kaçtığını haber verir. Çok sinirlenen Nasr, kırk ahinin hemen idam edilmesini emreder. Bir taraftan da Ebû Müslim'in geleceğini tahmin ederek orduyu hazırlatır ve savaş davulları çaldırır. Ebû Müslim de ordusunu hazırlar ve savaş davullarını çaldırarak kırk dostunu kurtarmaya yola çıkar. Kırk ahi idam için darağacına götürülürken Ahmed-i Zemcî dayanamaz ve bağırarak ortaya çıkar. Peşinden Yahyâ-yı Çûbgerdân da çıkar. Oluşan karışıklıkta kırk ahi de bağlarından kurtulur. İki ordu karşılaşırlar.

Metin burada yarım kalmaktadır. Ancak yukarıda son paragrafta özetlenen kısmın başlığı Ebû Müslim'in dostlarını kurtarması ile ilgili olduğu için bu savaşın galibinin Sünnî askerleri olduğunu söyleyebiliriz. Metnin ne kadar eksik olduğunun anlaşılması için aşağıda hikâyenin devamı özetlenmiştir.

Başka Ebû Müslim metinlerine baktığımızda bu savaş ile birlikte Nasr, mağlup olur ve şehri terk eder. Ebû Müslim, Haricîleri öldürür ve büyük bir ganimet elde eder. Belh şehrine kaçan Nasr'ın peşine düşen Ebû Müslim bu şehri de alır. Nasr kaçar ancak ailesi esir düşer. Nasr, Ebû Müslim'in Belh'te olmasından istifade ederek Merv'i almaya kalkışır ancak başarılı olamaz ve Hiri/Herat kentine kaçar. Burayı da Ebû Müslim'in fethetmesiyle önce Nişabur'a ardından Damgan'a kaçar. Ebû Müslim Nişabur'u da fethettikten sonra Nasr'ı Damgan'da yakalar. Önce kendisine tâbî olmasını teklif etse de Nasr'ın kabul etmemesi üzerine Ebû Müslim meydanda Nasr'ı astırır.

Ordusu iyice güçlenen Ebû Müslim komutanlarını farklı şehirlere göndererek İsfahan, Nihavend, Hamedan ve Kufe şehirlerini fetheder. Büyük bir ordu kuran Mervan, Ebû Müslim'in ordusu ile Musul ovasında karşılaşır. Ebû Müslim'in ordusu galip gelir ve Musul'u alır. Mervan Şam'a kaçar. Mervan'ın sarayını alan Ebû Müslim, orada tutsak olan iki kardeş Ebû Abbâs (Seffah) ile Ebû Câfer (Mansur)'i kurtarır. Halifeliği büyük kardeş Ebû Abbâs'a bırakan Ebû Müslim, Mısır'a doğru kaçan Mervan'ın peşine düşer. Mısır'ın alınmasıyla Mervan yakalanır ve başına oniki imam için oniki mıh çakılarak öldürülür.

Ebû Abbâs, Bağdat'a giderek halifeliğin merkezini Bağdat'a taşır. Ebû Câfer, halifeliği Ebû Abbâs'a veren Ebû Müslim'e kızgındır. Ebû Abbâs'ın ölümünün ardından tahta çıkan Ebû Câfer eski bir Haricî olan vezirinin de tavsiyesiyle Ebû Müslim'i öldürtmeyi planlar. Öncelikle vezirlik karşılığında Kesir bin Süleymân'dan

bunu ister. Süleyman zehirli bir elmayla Ebû Müslim'i öldürmek isterken kendi tuzağına düşer ve ölür. Ancak bunu Ebû Câfer'in yaptırdığını bilmez. Ebû Câfer'in davetiyle Bağdat'ta halifelik sarayına gelen Ebû Müslim için Ebû Câfer plan hazırlamıştır. Bir perdenin arkasına kılıcıyla bir adamını saklar ve ona, Ebû Müslim suçunu itiraf ettiği anda onu öldürmesi emrini verir. Ebû Câfer, Ebû Müslim'in eline altın işlemeli bir kılıç verir. Kılıcı kınından çıkararak inceleyen Ebû Müslim'e Ebû davut "halifeye kılıç çekenin cezası ne olur" diye sorar. Halifenin şaka yaptığını düşünen Ebû Müslim "ölüm" cevabını verir ve başını uzatır. Katil saklandığı yerden çıkarak Ebû Müslim'in boynunu keser ve onu şehit eder.

Ebû Müsmnâme metinlerinde Ebû Müslim'in şehit edilmesinden sonra hikâye bir süre daha devam etmektedir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda metnimizin aslında daha da uzun olduğu tahmin edilmektedir.

2.3.3.2. Kahramanlar

Ebû Müslim'in kahramanlıklarının anlatıldığı bu mesnevide yer alan kişiler kısaca tanıtılacaktır. Tarihî gerçekliği de bulunan hikâyede bahsedilen isimlerden bazıları tarih kaynaklarında da zikredilmektedir. Ancak isimler, yerler hakkında zaman zaman farklılıklar görülmektedir. Burada listelenen kişiler çalışmanın konusunu oluşturan Hızır Şeyyâd'ın Ebû Müslimnâme'sine göre tanıtılacaktır.

Ebû Müslim: Hikâyenin başkahramanıdır. Asıl adı Abdurrahman olan Ebû Müslim'e lakabı rüyasında Hz. Peygamber tarafından verilmiştir. Babası Esed, annesi Kelime'dir. Aslında Merv şehrine bağlı Muhan köyünden olmalarına rağmen Nasr-ı Seyyar'ın zulmünden kaçarken İsfahan'da bulundukları sırada Ebû Müslim dünyaya gelmiştir. Ebû Müslim-i Mervî ya da Ebû Müslim-i Horasânî olarak da anılır. Haricîler tarafından Gâvbend ve Ebû Türâbî olarak da anılmaktadır. Abbasî halifesi Ebû Câfer (Mansur) tarafından Bağdat'ta öldürülür.

Nasr-ı Seyyar: Merv şehrinin emiridir. Ebû Müslim ile uzun yıllar savaşır. Başka Ebû Müslimnâmelere göre Ebû Müslim tarafından Damgan'da asılarak öldürülür.

Mervan: Emevî Devletinin son halifesidir. Metinde Mervan-ı Hâr olarak da anılmaktadır. Başka Ebû Müslinâmelere göre Ebû Müslim tarafından başına oniki çivi çakılarak Mısır yakınlarında öldürülür.

Esad: Ebû Müslim'in babasıdır. Haccac'ın adamları tarafından öldürülür.

Kelime: Ebû Müslim'in annesidir. Haccac'ın adamları kocası Esad'ı öldürdükten sonra Kelime'nin gözlerini oyarak kör eder. Ebû Müslim'in rüyasına giren Hz. Peygamber'in tükürüğünü sürerek verdiği pamuk sayesinde gözleri yeniden açılır. Ebû Müslim, Nasr tarafından tutsak edildiğinde üzüntüsünden ölür.

Rabia: Ebû Müslim'in kız kardeşidir. Başka metinlerde Sekîne olarak da anılmaktadır.

Kesir bin Abdullah: Ebû Müslim'in ailesine sahip çıkan, babası öldükten sonra da annesi ve kız kardeşiyle birlikte Ebû Müslim'i Muhan'a yerleştiren Merv şehri reislerindendir.

Hurd-i Ahenger: Muhan'da yaşayan demirci ahidir. Ebû Müslim'e taberini yapan demircidir ve bu andan itibaren Ebû Müslim'in yanında Haricîlere karşı savaşır.

Kırk Dost: Muhan'da çeşitli işlerle meşgul olan ahilerdir. Hurd-i Ahenger liderliğinde Ebû Müslim'e bağlılık yemini etmişlerdir. Ebû Müslim'in yanında yer aldıkları için Nasr tarafından eziyet görmüşlerdir. Savaşlarda aktif olarak görev alarak sürekli bağlılıklarını göstermişlerdir. Hurd-i Ahenger başta olmak üzere metinde bu kırk dosttan Ebû Nasr-ı Şebrev, Ebû Sehl-i Mehru, Muhtac-ı Biryanger, Ebû Leys-i Baytar, İshak-ı Kündeşiken, Ebû Ata, Ebû Mansur Serahsî, Yusuf-ı Serahsî, Badyelde, Ebu'l-Hayr-ı Kassab, Ebû Sa'd, Ebû Mecid Tabbak, Ebû Tahir-i Saykal, Ebû Ali Hırrat, Yakub-ı Mukâb, Ebu'l-Hayr-ı Habbaz ve Ahmed-i Attar'ın isimleri anılmaktadır.

Muhtac: Nasr-ı Seyyar'ın veziridir. Ebû Müslim tarafından beline kadar kuma gömülüp başına oniki çivi çaktırılarak öldürülür.

Zerkî-yi Gammaz: Nasr-ı Seyyar'ın en iyi adamlarındandır. Zekası ile dikkati çekmektedir. Bir savaş anında Ebû Müslim'in adamlarından Ebû Sehl-i Mehru tarafından öldürülür.

Ebû Tahir: Nasr-ı Seyyar'ın oğludur. Aynı zamanda Nasr'ın askerlerine liderlik yapan kumandanlardan biridir. Savaşlarda aktif olarak görev alır.

Mahiyar: Merv şehrinde yaşayan, şehrin ileri gelenlerinden bir Hristiyandır. Zor durumda kaldığı bir zamanda Ebû Müslim'i evinde saklamıştır.

Teklübaz Hatun: Kızı Serv-i Sehî ile birlikte Ebû Tahir'in elinde tutsak olan Ebû Müslim'i kurtarır.

Serv-i Sehî: Teklübaz Hatun'un kızıdır. Kendisine âşık olan Ebû Tahir'i oyalayarak annesinin Ebû Müslim'i kurtarmasına yardımcı olur.

Malik ibni Anter: Serahs şehrinin emiridir. Haricîlerdendir ve zalimliği ile bilinmektedir. Sonrasında yirmi bin askeriyle Nasr'ın ordusuna katılır.

Ebu'l-Feth: Serahs şehrinde Ebû Müslim ve arkadaşlarını evinde misafir etmiştir. Ebû Müslim daha önce kendisini idamdan kurtardığı için Ebû Müslim'e minnet duymaktadır.

Yakup: Serahs'ta kendisine Ebû Müslim tarafından akçe verilerek çarşıya gönderilen Sünnî'dir. Anter'in adamları tarafından yakalanarak elleri ve ayakları kesilir. Riyasında gördüğü Hz. Ali sayesinde Yaskup'u bulan Ebû Müslim kesilen elleri ve ayakları Ebû Müslim'in duasıyla birleşir.

Sehlan-ı Erdebilî: Aslında Sünnî olan başlarda Nasr-ı Seyyar'ın kumandanlarındandır. Sonrasında kendisini gizleyerek bir süre daha Nasr'ın yanında kalmasına rağmen Ebû Müslim'e yardım eder. Kendini tehlikeye atarak Ebû Müslim ve sünnîleri çok defa beladan kurtarır.

Mehan oğlu Erdeşir: Nişabur şahıdır. Nişabur'a gelen Ebû Müslim ve arkadaşlarını misafir eder. Dönüş yolunda yine Ebû Müslim'i misafir eder ve ona silah vererek Merv'e yolcu eder. Daha sonra askerleriyle birlikte Ebû Müslim'in ordusuna katılır.

Kays'ın Karısı: Metinde isminin ne olduğu belirtilmemektedir. Ebû Müslim'e sütannelik yapmıştır. İsfahan'da Ebû Müslim'i misafir etmiştir.

Meymune: Ebû Müslim'in sütkardeşidir. Annesi ile birlikte İsfahan'da Ebû Müslim'i misafir etmiştir.

Sa'sa'a bin Haccac: Zalim olarak bilinen Emevî valisi Haccac'ın oğludur. İsfahan emiri olarak görevlendirilmiştir.

Külhancı Amir: İsfahan'da hastalanan Ebû Müslim'e bakarak onu iyi eder. Aslen Basralıdır. Ebû Müslim'in amcasını, sütannesini ve sütkardeşini tanımaktadır. Ebû Müslim'in sütannesi ve sütkardeşi ile buluşmasını sağlar.

Tarem: Sa'sa'a bin Haccac'ın veziridir. İsfahan'da kimliğini gizli tutan Ebû Müslim'i tanımıştır ve onun şehri terk etmesine sebep olmuştur.

Said: Ebû Müslim'im amcası. Basra'da yaşamaktadır. Basra'ya geldiğinde Ebû Müslim'i misafir eder. Yolculukta eşlik etmesi için yanına kölesi Zeyd'i verir.

Şibr oğlu Avam: Basra'nın önde gelen zenginlerinden, zevk ve sefa içinde yaşayan bir Haricîlerden biridir. Bir gece evine baskın yapan Ebû Müslim tarafından öldürülür.

Salim-i Kufî: Ebû Müslim'in Kufe'de bahçesinde çalıştığı ihtiyardır. Ebû Müslim'e yardımda bulunmuştur.

Hayat-ı Belhî: Haricîler tarafından Kufe'de zindana atılmış Hz. Ali aşığı bir beydir. Ebû Müslim tarafından zindandan kurtarılmıştır.

Abdulvahab Gazi: Hz. Peygamber zamanından beri hayatta olan ve Hz. Peygamber'den Ebû Müslim'e selam getiren bir muhteremdir. Ebû Müslim ile İsfahan'da bir Cuma namazı sonrasında tanışırlar.

Süleyman ibni Kesir: Kesir bin Abdullah'ın oğludur. Kardeşi Osman ile birlikte Nasr'ın yanından ayrılarak Ebû Müslim tarafına geçer. Başta Ebû Müslim'in liderliğine karşı çıksa da sonrasında kabul eder ve Ebû Müslim'in halifesi olur.

Osman ibni Kesir: Kesir bin Abdullah'ın diğer oğludur. Süleyman gibi Nasr'ın yanından ayrılarak Ebû Müslim tarafına geçer. Ebû Müslim'in ordusunda kumandanlık yapar.

İmam (Muhammed Bakur): Ebû Müslim'in kendisinden icazet aldığı sünnîlerin manevi lideridir. Sadece ilgili başlıkta ismi Muhammed Bakur olarak geçmektedir ancak metin içinde sadece "İmam" olarak geçer. Küçük yaşta hapse atılmıştır. Ebû Müslim'e ferman yazar verir. Ayrıca Ebû Müslim'in simgesi olacak olan ve Hz. Ali'den beri gelen siyah cübbe ile siyah sarığı Ebû Müslim'e verir. Bu olaydan sonra Mervan tarafından idam edilir. Cenazesi bir rivayete göre Hz. Ali ve

Hz. Hüseyin'in ruhları tarafından kaldırılır. Başka bir rivayete göre ise Hz. Hızır ile Hz. İlyas cenazeyi kaldırmıştır.

Ebu'l-Hasan: Dımışk'ta Ebû Müslim'i misafir eder kişidir. Ebû Müslim'in zindanda olan İmam ile görüşmesini sağlamıştır.

Faris: İmam'ın tutsak olduğu zindanda bekleyen zindancıdır.

Behzad bin Hümrüz: Ebû Müslim Şam'ı terk edeceği sırada onu çevresini saran on bin askerden kurtaran kişidir.

Abdullah ibni Naim: Rûdbâr şehrinin emiridir. İmam'ın fermanından haberdar olduktan sonra ordusuyla birlikte Ebû Müslim'e tâbî olur. Orduda kumandanlık yapar.

Bahtiyar: Nasr'ın veziri Muhtac'ın babasıdır. Nasr'ın ordusunda görevli kumandanlardan biridir. Bir savaşta yakalanıp Ebû Müslim'in emriyle idam edilir.

Abdurrezzak: Ebû Müslim'in sadık askerlerindendir. Savaşlarda aktif görevde bulnumuş ordu yönetmiştir.

Muhammed Şah: Harezm şehrinin şahıdır. Ebû Müslim'e yardım için asker ve komutanlarından göndermiştir.

Mızrab (Mızrab-ı Cihangir): Muhammed Şah tarafından Ebû Müslim'e gönderilen önemli bir kumandandır. Tüm savaşlarda Ebû Müslim'in en yakınında olanlardan biri olmuştur.

Hafre ibni Elem: Nasr'a yardım etmek için Irak'tan ordusu ile gelen kumandanlardandır. Haris'in telkiniyle Ebû Müslim tarafına geçer. Nasr'ın hazinesini korumakla görevliyken hazineyi alarak Ebû Müslim'e götürür.

Sirhab: Nasr-ı Seyyar'a yardım için Irak'tan gelen kumandanlardandır. Ahmed-i Zemcî tarafından öldürülür.

Behram (Behram-ı Dinver/î): Nasr-ı Seyyar'a yardım için Irak'tan ordusuyla gelen kumandanlardandır. Ebû Müslim tutsak edildiğinde onu bir sandık içinde Mervan'a götürme görevi kendisine verilmiştir. Yolda Haris'in oğulları tarafından öldürülür.

Tagulî: Nasr-ı Seyyar'ın Muhtac'tan sonraki veziridir. Ebû Müslim'e pusu kurarak yakalanmasını sağlamıştır.

Zağpa: Nasr-ı Seyyar'ın adamlarındandır. Ebû Müslim'i öldürmek için bir plan yaparak Ebû Müslim'in yanına sızar. Ancak Ebû Müslim'in ferk etmesiyle idam edilerek öldürülür.

Ahmed-i Zemcî (Nemed-puş): Keçe giyimli, gizemli bir derviş olarak ortaya çıkar. Elinde bulunan delikli borunun içine koyduğu bilyeleri üfleyerek düşmanlarını öldürmektedir. Hz. Hüseyin zamanından beri yaşamaktadır. Kerbela'da, ağır yaralı olarak Hz. Hüseyin'in cenazesine ulaşır. Yarı baygın halde orada uykuya daldığında rüyasında Hz. Peygamber'i görür. Silah olarak kullandığı demir bilyeler kendisine Hz. Peygamber tarafından rüyasında verilmiştir. Hz. Peygamber kendisine Ebû Müslim'i anlatmıştır. Uyandığında mucizevî bir şekilde tüm yaralı iyileşmiştir. Ebû Müslim ölünceye kadar yanında bulunmuş ve onun için savaşmıştır.

Şüveyk Müzdeganî: Na'alcübe ve İsmail ibni Muhammed ile birlikte Harem şahı Muhammed Şah tarafından Ebû Müslim'e yardım için gönderilen komutanlardandır. Esir düştüğü bir zamanda Ahmed-i Zemcî tarafından kurtarılmıştır.

Haris: Hz. Ali'nin yakın komutanlarından Malik Eşter'in soyundandır. Aksakallı bir ihtiyar olan Haris, oğulları Malik ve Muhammed ile Ebû Müslim'e yardıma gelmişlerdir. Ebû Müslim, tutsak edilmeden önce İmam'dan aldığı fermanı H3aris'e emanet etmiştir.

Malik ve Muhammed: Haris'in Ebû Müslim'in emrine verdiği iki cengâver oğludur. Ebû Müslim'i esaretten kurtarmışlardır.

Sa'd ibni Esad: Tus şehrinden otuz bin askeriyle Nasr-ı Seyyar'a yardım için gelen komutanlardandır.

Nasr ibni Yahyâ (Yahyâ-yı Çûbgerdân): Ebû Müslim tarafında olan başarılı askerlerdendir. Himayesindeki ordu ile Malik ibni Anter'i hezimete uğratır.

Ulak Türk: Semerkand'dan 200 bin askeriyle Nasr-ı Seyyar'a yardıma gelmiştir. Tagulî ile birlikte Ebû Müslim'in tutsak edilmesini sağlayarak Nasr'ın iltifatını almıştır.

Abd-i Gaffar (Abd-i Cabbar): Ulak Türk komutasındaki Semerkand askerleri içinde Ebû Müslim'e yakınlık hisseden ve ona yardıma gelen biridir. Esir düşeceğini anlayan Ebû Müslim taberini Abd-i Gaffar'a emanet ederek Mızrab'a gönderir.

2.3.3.3. Yer

Hikâye genel olarak II. Mervan dönemi Emevî Devleti sınırları içinde, özellikle Horasan Eyaletinde geçmektedir. Ebû Müslim'in ortaya çıktığı Muhan, hikâyenin başladığı yer olarak kabul edilebilir. Muhan'ın bağlı olduğu Merv şehri Nasr-ı Seyyar tarafından yönetilen Horasan'ın merkezi konumundadır. Olayların büyük çoğunluğu Merv şehrinde geçmektedir ve Ebû Müslim'in fethettiği ilk yerdir. Emevî Devletinin başkentinin Şam/Dımışk olmasından dolayı da Ebû Müslim'in gittiği şehirlerden birisi de Şam'dır.

Ayrıca, Ebû Müslim'in tebliğ için gittiği Serahs, Nişabur, İsfahan, Basra, Bağdat gibi şehirler de hikâyeye konu olmuştur. Hikâyede Ebû Müslim, Hz. Ali'nin türbesini ziyaret için Kufe'ye, Selman-ı Farisî'nin türbesini ziyaret için Medine'ye gider.

Bunların yanında Ebû Müslim'e yardım için Harezm bölgesinden ordular gelir. Nasr-ı Seyyar'a yardım için ise Mâverâünnehir bölgesinden özellikle Semerkand'dan ve Irak'dan ordular gelir.

Söz konusu şehirleri düşündüğümüzde hikâyenin geçtiği yerler için Merv merkez olmak üzere, batıda Şam, doğuda Semerkand, kuzeyde Harezm ve güneyde Medine olarak sınır çizilebilir.

2.3.3.4. Zaman

Metnimizde hikâye, Ebû Müslim'in rüya görerek ortaya çıkışı ile başlamaktadır. Ancak daha önce de belirttiğimiz üzere yazmanın baştan ve sondan eksik olması tam bir zaman tayin etmemizi zorlaştırmaktadır. Hikâyenin akışında geriye dönük anlatılardan hikâyenin Ebû Müslim'in doğumundan hemen öncesi ile başladığını söyleyebilirz. Başka Ebû Müslim hikâyelerinden yola çıkarak Ebû Müslim'in şehit edilmesi sonrasında hikâye tamamlanmaktadır.

Tarihî gerçekliği de göz önünde bulundurarak, Emevî Devletinin son dönemi ile Abbasî Devletinin kuruluş dönemini kapsayan bir zaman dilimi anlatılmaktadır.

Tarihî kaynaklara baktığımızda Ebû Müslim'in doğumu H. 100 (718-19) yılı olarak tahmin edilirken ölüm yılı H. 137 (755)'dir (Yıldız, 1994: 197). Nasr-ı Seyyar H. 120 (738) yılında Horasan Valiliğine atanmıştır (Bozkurt: 2006:415). Mervan ise H. 127 (744) yılında halife olmuş, H. 132 (750) yılında ölmüştür (Kurt, 2004: 227). Tüm bu tarihler dikkate alındığında hikâyenin geneli yaklaşık 38 yaşına kadar yaşayan Ebû Müslim'e dayanarak 38-40 yıl arası bir zamanı kapsamaktadır. Ancak eserde Mervan'dan başka halifeden bahsedilmediği için asıl olayların zamanını Mervan'ın halifelik süresi olan 6 yıl ile sınırlı kabul edebiliriz. Çalışmamıza konu olan Ebû Müslimnâme'de yer almamasına rağmen başka Ebû Müslimnâme metinlerine dayanarak Abbasîlerin kurulduğu M. 750 ile Ebû Müslim'in öldürüldüğü M. 755 yıllarını kapsayan bir zaman dilimi de eserde anlatılmıştır.

3. SONUÇ

Dünya edebiyatlarında önemli yeri olan destanlar, toplumların tarihî birikimleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Ait olduğu toplumun millî kimliği hakkında ipuçları barındıran destanların, Türk Edebiyatı ve toplumunda da önemli bir yeri vardır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Ebû Müslimnâme de Türk Edebiyatı için önemli olan destanlardan biridir. Tez çalışmamızın konusunu oluşturan Ebû Müslimnâme metninin müellifi Hızır Şeyyâd'dır. Ancak müellif hakkında kaynaklarda bilgiye rastlanmamıştır. Ebû Müslimnâme metninin ne zaman telif ya da istinsah edildiğine dair yazmada kayıt bulunmamaktadır.

Dinî-destanî halk hikâyesi olarak ifade edebileceğimiz Ebû Müslimnâme, İslamî Türk destanları arasındadır. Ebû Müslimnâme'nin Hz. Ali Cenkleri, Hamzanâme, Müseyyeb Gazi Destanı, Battal Gazi Destanı, Danişmend Gazi Destanı gibi halk arasında ilgi görmüş, topluluklarda anlatılmış ve defalarca yazıya geçirilmiş önemli destanlardan olduğu görülmüştür.

Emevî Hanedanlığının son bularak halifeliğin Abbasîlere geçmesinde önemli rolü olan Ebû Müslim'in kahramanlıklarının halk arasında anlatılması onun toplum tarafından sevilmesine neden olmuştur. Etnik kökeni hakkında kesin bir bilgiye rastlanmazken Arap, Fars, Türk ya da Kürt olduğuna dair çeşitli kaynaklarda iddialar/varsayımlar bulunmaktadır. Bu durum Ebû Müslim'in adı geçen toplumlarda sevilip benimsenmesinden kaynaklanmaktadır. Bu belirsizliğin bir diğer sebebinin de Ebû Müslim'in etnik kimliğiyle değil, dinî kişiliğiyle ön planda olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Ebû Müslimnâme metninde ise Ebû Müslim için 6 yerde Türkmen ifadesi kullanılmaktadır. Bu durum, eserin müellifi Hızır Şeyyâd'ın Ebû Müslim'in Türk olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Metnimizde Ebû Müslim'e bu isim rüyasında Hz. Peygamber tarafından verilmektedir.

Ebû Müslim'in kahramanlıklarının anlatıldığı eserler Arap ve Fars edebiyatlarında da bulunmaktadır. Ancak kaynaklardan tespit edildiği kadarıyla en fazla ilgiyi Türk toplumunda görmüştür. Destanın Türk edebiyatında çok sayıda varyantı tespit edilmiştir. Türkiye ve yurt dışı kütüphanelerinde çok sayıda Türkçe yazma Ebû Müslimnâme metni tespit edilmiştir. Ancak resmî ve özel kütüphanelerde tespit edilenlerin çok daha fazlasının bulunduğu kanaatindeyiz. Tespit edilen Türkçe

Ebû Müslinâme metinlerinin çoğu mensur olarak kaleme alınmıştır. Söz konusu yazmalar tek cilt halinde olabildiği gibi üzerine çalıştığımız metin gibi 2 ve daha fazla cilt halinde yazılan eserler de bulunmaktadır. Türkiye kütüphanelerinde 34 ve 38 ciltlik Ebû Müslimnâme yazmalarına rastlanmıştır. Bu anlamda destanın çok farklı hacimlerde yazıya geçirildiği görülmüştür. Yazma eser sayılarına göre Türkçe Ebû Müslimnâmeler hakkında akademik çalışmanın ise oldukça az olduğu görülmüştür.

Kaynaklarda zikredilen en eski Türkçe Ebû Müslim metni M. 1155 yılına aittir ancak söz konusu yazmanın şu an nerede olduğu bilinmemektedir. Bu bilgiye dayanarak yazılmış Türkçe Ebû Müslimnâme metinlerinin 9 asırdır Türk edebiyatında yer aldığını söylemek mümkündür. Birçok Türkçe Ebû Müslimnâme metninde ismi geçen Tahir-i Tusî'nin Gazneli Mahmut'un (öl. M. 1030) sarayında bulunan bir hikâye anlatıcısı olduğunu ifade eden kaynaklara dayanarak sözlü edebiyatımızda bu destanın 10 asırdır yer aldığını söylemek mümkündür.

Yazmada birinci cilt baştan, ikinci cilt ise sondan eksiktir. Eksik sayfalar dışında birinci cilt 5889 beyit, ikinci cilt ise 7231 beyit olmak üzere toplam 13120 beyitten oluşmaktadır. Genel olarak mesnevi şeklinde yazılan eserde 12 adet de gazel bulunmaktadır. Bu gazeller çoğunlukla Hz. Muhammed'i ve Hz. Ali'yi öven şiirlerdir. Ayrıca, dört halifeyi öven, Kerbela ile Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin hakkında olan gazeller de bulunmaktadır.

Tamamı aruzun *fe'ûlün-fe'ûlün-fe'ûlün-fe'ûl* kalıbıyla yazılan metinde imale ve zihafların sayısı oldukça fazladır. Uzun ünlülerde ve ünsüzle biten hecelerde çok sayıda zihaf yapıldığı görülmektedir. Med uygulamasının uygun olmadığı hecelerde yapılan medler de dikkat çeken aruz kusurlarındandır. Ayrıca hece eksikliği ya da fazlalığından kaynaklanan çok sayıda vezne uymayan mısra bulunmaktadır. Bu anlamda metnin geneline bakarsak, şairin aruzu uygulamada çok da başarılı olmadığını söylemek mümkündür. Yazmada zaman zaman uzun ünlülerin gösterilmemesi, kısa ünlülerin yazılması gibi aruza göre imla uygulamaları da görülmektedir.

Gazeller dışında metnin tamamı mesnevi nazım şekline göre kafiyelenmiştir. Metinde en çok mücerred kafiye örneğine rastlanmaktadır. Bunun dışında mürekkeb kafiyenin alt başlıkları olan mürdef, müesses ve mukayyed kafiye örnekleri de

bulunmaktadır. Ancak bazı beyitlerde kafiyenin bozulduğu görülmüştür. Metinde kulak için kafiye olarak ifade edilen yakın sesli harflerden oluşan kelimelerle kafiye yapıldığı da dikkati çekmektedir. Klasik şiirde ikfâ kusuru olarak ifade edilen bu uygulamada metnimizde mahreç bakımından yakın olan cim/çim, de/te, sad/sin, gayn/kaf, kaf/kef, ñ/n gibi harflerle kafiye yapıldığı görülmüştür. Bunların dışında yazmada bazı kelimelerin kafiye için farklı yazıldığı dikkati çekmektedir. Örneğin, "dile" kelimesinin "ḳıla" ile kafiye oluşturulması için elif ile yazıldığı; "muʿāf" ile kafiye yapmak için "ʿafv" kelimesinin "ʿaf" şeklinde yazıldığı; "pādişāh" ve "gedā" kelimelerinin birbirleri ile kafiyeli olabilmesi için "gedā" kelimesinin yazmada he ile yazıldığı görülmektedir.

Metinde, üslup açısından gazellerle zenginleştirilmenin yanında, zaman zaman mesnevi içinde diyaloglara da rastlanmaktadır. Metinde kullanılan başlıklar metnin daha düzenli olmasının yanında okuyucu için bir kolaylık sağlamıştır. Ancak bazı olayların çok uzun anlatılması zaman zaman konudan uzaklaşılmasına neden olmaktadır. Metinde dikkat çeken üslup özelliklerinden biri de müellif tarafından okuyuculara nasihatlerde bulunulmasıdır. Ayrıca anlatımı güçlendirmek için mesnevi içinde ayet, hadis ve kelam-ı kibarların kullanıldığı görülmektedir.

Metin içinde geceden gündüze ya da gündüzden geceye geçilmesi edebî tasvirlerle anlatılmaktadır. Ayrıca savaş sahnelerinde anlatılan edebi tasvirler de dikkati çekmektedir. Bu örnekler metnin edebî yönünü güçlendirmektedir.

Birinci cildin baştan, ikinci cildin ise sondan eksik olması metnin nasıl başladığını ve nasıl bittiğini bilmemize engeldir. Başka Ebû Müslimnâme metinleriyle kıyaslandığında Ebû Müslim'in doğumu ve çocukluk döneminin anlatıldığı kısımlar metnin baştan eksik olan kısımlarıdır. İkinci cildin sondan eksik olan kısımlarında ise halifeliğin Abbasilere geçmesi ve Ebû Müslim'in öldürülmesi olaylarının anlatılması muhtemeldir.

Hızır Şeyyâd'ın Ebû Müslimnâmesi yayımlanan diğer Ebû Müslimnâme metinleriyle karşılaştırıldığında bazı isimlerin ve bazı olayların farklı olduğu görülmektedir. Örneğin Melikoff'un çalışmasında Mahiyar ve Sehlan'ın öldürüldüğü ifade edilmektedir. Özellikle Farsça metinlerde bu iki ismin öldüğünden bahsedildiğini ifade eden Melikoff, incelediği Türkçe yazmalarda ilerleyen kısımlarda isimlerinin geçmemesini öldürüldü olarak yorumlamaktadır. Metnimizde

bu isimlerin öldürüldüğüne dair bilgi olmadığı gibi ilerleyen kısımlarsa Sehlan ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle metnimizin Farsçadan tercüme edilmediği ya da tercüme esnasında bazı kısımların değiştirildiği yorumunda bulunabiliriz.

Mesnevide ismi geçen yerlere bakıldığında hikâyenin geçtiği yerler için Merv merkez olmak üzere, batıda Şam, doğuda Semerkand, kuzeyde Harezm ve güneyde Medine olarak sınır çizilebilir.

Hikâyenin zamanı olarak yaklaşık 38 yaşına kadar yaşayan Ebû Müslim'e dayanarak 38-40 yıl arası bir zamanı kapsadığı söylenebilir. Ancak eserde Mervan'dan başka halifeden bahsedilmediği için asıl olayların zamanını Mervan'ın halifelik süresi olan 6 yıl ile sınırlı kabul edebiliriz. Çalışmamıza konu olan Ebû Müslimnâme'de yer almamasına rağmen başka Ebû Müslimnâme metinlerine dayanarak Abbasîlerin kurulduğu M. 750 ile Ebû Müslim'in öldürüldüğü M. 755 yıllarını kapsayan bir zaman dilimi de eserde anlatılmıştır.

Eser, dil hususiyetleri açısından Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini tam olarak yansıtmaktadır. Eserde ayrıca halk ağzı özelliklerini yansıtan çok sayıda örnek bulunmaktadır. Bu açıdan eserin dil araştırmacıları için bir kaynak olabileceği kanaatindeyiz. Örneğin Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde sıklıkla karşılaşılan Farsça tamlama olması gereken bazı yapıların metnimizde ötre (ُ) ve/veya vav (و) ile yazıldığı tespit edilmiştir. Tam tersi bir şekilde Farsça "ve" anlamına gelen, kelime grubu yapan "u" bağlacıyla olması gereken bazı yapıların terkip olarak yazıldığı görülmüştür. Yine EAT metinlerinde karşılaşılan ve arkaik olarak tabir edilen ḳaḳı-, örü ṭur-, uşbu, ḳamu, ḳanı, ḳaçan, oḳı-, eyt-, uş gibi çok sayıda kelime örneğine rastlanmaktadır.

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan 1. teklik şahıs +(U)m, 3. teklik şahıs +(U)ñ, 1. çokluk şahıs +(U)mUz, 2. çokluk şahıs +(U)ñUz iyelik ekleri; -DUk, -(y)ArAk /-(y)IrAk sıfat-fiil eki, görülen geçmiş zaman eki görevinde kullanılan -mIşAm; gelecek zaman eki görevinde kullanılan -(y)IsAr; emir-istek işlevinde kullanılan -gIl, -AvUz gibi dönemin özelliğini yansıtan çok sayıda ek örneğine rastlanmaktadır.

Yine EAT döneminde sık rastlanan durumlardan biri olan ünsüzlerin yazımındaki tutarsızlık da metnimizde karşılaştığımız hususlardan biridir. Türkçe

sözcüklerde kimi zaman p (پ) kimi zaman b (ب) harfi kullanılmıştır. Aynı durum sad (ص) ile sin (س); tı (ط), te (ت) ve dal (د); cim (ج) ve çim (چ) harflerinin kullanımında da görülür.

Ebû Müslimnâme'de savaş ve savaş aletleri oldukça önemlidir. Hz. Peygamber tarafından rüyasında kendisine çizimi verilen teber Ebû Müslim'in simgesi durumuna gelmiştir. Ayrıca Ebû Müslim'e İmam tarafından verilen siyah cübbe ile siyah sarık önemli simgeler olmuştur. Teber dışında metinde nacak, çukal, cebe, silah, yarag, belik/bilük, tüfek, kılıç, kalkan, çaba/çapa, sünü, çomak, gürz, tiğ, ağaç, üzegü, ok/yay, siper, çevgan, amud, matrak, hud, ışık/ışıg gibi savaş aletlerinin isimleri de dikkati çekmektedir.

Ebû Müslimnâme metninde Ebû Müslim'den sonra Ahmed-i Zemcî ismi dikkati çekmektedir. Gizemli bir dost olarak Ebû Müslim ve çevresine birçok kez yardımda bulunan Ahmed-i Zemcî, delikli bir borudan üfleyerek attığı demir bilyelerle zırhları ve kalkanları parçalamakta ve düşmanları öldürmektedir. İncelenen başka Ebû Müslimnâme metinlerinde Ebû Müslim öldürüldükten sonra Ahmed-i Zemcî, onun intikamını almak için mücadeleye devam etmektedir. Fazla sayıda ciltlerden oluşan Ebû Müslimnâme yazmalarından Ebû Müslim'in öldürülmesinden sonra gelen ciltlerin bazılarının *Zemcînâme* olarak adlandırıldığı görülmüştür. Bu bağlamda Ebû Müslim Destanı'nın devamı olan Ahmed-i Zemcî destanından da bahsetmek gerekmektedir. Yapılacak çalışmalarla *Zemcînâme* ya da *Ahmed-i Zemcî Destanı* olarak adlandırabileceğimiz devam metninin belki de Türk destan geleneği içinde müstakil bir destan olarak nitelendirilmesi gerektiği ortaya çıkacaktır.

Bu tez çalışması ile Türkçe Ebû Müslimnâme literatürüne bir katkı sağlanması ve Türkçe olarak kapsamlı bir şekilde kaleme alınmış Ebû Müslimnâme metinlerinin varlığına dikkat çekilerek bunların da akademik çalışmalara konu edilmesine vesile olunması ümit edilmektedir.

KAYNAKLAR

Aksoyak, İ. (2008). "Osmanlı Şairlerinin 'Aruz Tasarrufları' ve Araştırmacıların Gereksiz Müdahaleleri". *Turkish Studies, 3*(6), ss. 59-74.

Albayrak, N. (1994). "Ebû Müslim Destanı". *İslam Ansiklopedisi* (10. Cilt). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Bilgiç, A. (1998). *Ebû Müslim Horasânî Hayatı ve Kişiliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Bozkurt, N. (2006). "Nasr b. Seyyâr". *İslam Ansiklopedisi* (32. Cilt). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Bulut F. (2014). *Ebu Müslim Horasani-Bir İhtilalcinin Hikâyesi*. İstanbul: Berfin Yayınları.

Canpolat, M. (1982). *Mecmûatü'n-Nezâir*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Clauson, S. G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford: Clarendon Press.

Demir, N., Erdem, M. D. ve Üst, S. (2007). *Ebâ Müslim-nâme*. Ankara: Destan Yayınları.

Develi, H. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Erdoğruca, N. (2001). *Ebû Müslim Horasanî ve Müslimiyye Hareketi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ergin, M. (1993). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.

Geda M. (1995). *Ebâ Müslüm'ün Tabutu*. (E. Eraslan, Çev.) İstanbul: Can Yayınları.

Gülsevin, G. (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Hızır Şeyyâd. *Dâstân-ı Ebâ Müslim*. Ankara Millî Kütüphane, 06 Mil Yz B 975/1.

Hızır Şeyyâd. *Dâstân-ı Ebâ Müslim*. Ankara Millî Kütüphane, 06 Mil Yz B 975/1.

Kaçar, M. (2010). *İbni Kemâl Dîvânı'nın İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kâdıoğlu Oflu. *Kitâb-ı Ahmed ez-Zemcî*. Ankara Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 6061.

Karakuş N. (2017). *Bir İhtilalcinin Anatomisi Ebu Müslim Horasanî*. İstanbul: Neva Yayınları.

Kartallıoğlu, Y. (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kılıç, Atabey (2008). "Aruz İmlası Üzerine Notlar". *Turkish Studies, 3*(6), ss. 471-487.

Korgunal, M. Z. (1958). *Ebâ Müslim-i Horasanî ve Nasr-ı Sayyad Savaşı*. İstanbul: Bolayır Yayınevi.

Korgunal, M. Z. (1970). *Ebâ Müslim-i Horasanî ve Mervân-ı Hımar Savaşı*. İstanbul: Bolayır Yayınevi.

Köksal, M. F. (2008). "Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1, ss.169-190.

Köksal, M. F. (2009). "Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 3, ss. 63-86.

Köprülü, M. F. (1960). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Kubbealtı Lugati, http://lugatim.com/

Kur'an Meâli, https://kuran.diyanet.gov.tr/
Kurt, H. (2004). "Mervân II". İslam Ansiklopedisi *İslam Ansiklopedisi* (29. Cilt). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
Osmanlı Türkçesi Kelime Çözücü, https://www.lexiqamus.com/tr
Öz, M. (2013). "Zülfikâr". *İslam Ansiklopedisi*. (44. Cilt). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Redhouse, J. W. (2000). *Turkish and English Lexicon*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
Saraç, M. A. Y. (2012). *Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye*. (6. Baskı). İstanbul: Gökkubbe Yayınları.
Steingass, F. (2005). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. İstanbul: Çağrı Yayınları
Şahin, H. (2003). *Eski Anadolu Türkçesi.* Ankara: Akçağ Yayınları.
Tanıklı Türkçe Sözlük "Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü", http://www.tebdiz.com/
TDK Derleme Sözlüğü, https://sozluk.gov.tr/
TDK Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/
TDK Tarama Sözlüğü, https://sozluk.gov.tr/
Tietze, A. (2016-2020). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati* (10 cilt). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
Toprak, İ. (2019). *Ebû Müslim Hikâyesi*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
Ünver, İ. (1993). "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi*, *2*(1), ss.51-89. 297.
Vambery, H. (1867). Gagataische Sprachstudien, Leipzig'den aktaran Melikoff, I. (2012). *Türk-İran Geleneği İçinde Horasan Teberdarı Ebu Müslim*. (A. Sarı, Çev.) Ankara: Elips Kitap.
Yazar, S. (2015) "Klâsik Türk Edebiyatında Aruz Etrafında Gelişen İmla Hususiyetleri". (Ö. Şenödeyici Ed.) *Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu*. İstanbul: Kesit Yayınları, ss. 277-300.
Yıldız, H. D. (1994). "Ebâ Müslim Horasanî". *İslam Ansiklopedisi* (10. Cilt). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
Yurdatap, S. M. (1948). *Ebu Müslim Horasanî*. İstanbul: Türk Neşriyat Yurdu.
Ziya Şakir (1955). *Kerbelânın İntikamı-Türk Kahramanı Horasanlı Eba Müslim*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi.

ÇEVİRİYAZI METİN

1. Metni Oluştururken İzlenen Yol

- Metinde bulunan Farsça başlıklar koyu olarak transkribe edilmiş, başlıkların Türkçe çevirileri dipnot olarak verilmiştir.

- Özel isimler büyük harfle başlamış, özel isimlere gelen ekler kesme işareti ile ayrılmıştır.

- Metinde Arapça ve Farsça asıllı kelime ve eklerin imlasında, eklerin kelimelerle birleşmesinde İsmail Ünver'in *"Çevriyazıda Yazım Birliğ Üzerine Öneriler"* (1993) isimli metin neşrinde imla ile ilgili önerileri dikkate alınmıştır. Ancak Türkçeleşip kalıplaşmış bazı kelimeler bu kuralın dışında bırakılmıştır: ezber, server, peygamber, beraber gibi.

- Arapça ve Farsça kelimelerden önce gelen edat ve ön ekler kendisinden sonra gelen kelimeden kısa çizgi (-) ile yazılmıştır.

- Arapça özel isimlerde harf-i tarif, kesme işareti (') ve kısa çizgi (-) ile gösterilmemiş, tek bir kelime şeklinde yazılmıştır: Abdullāh, Abdurraḥmān gibi.

- Ebū ve ebā kelimeleri harf-i tarifle kelimeye bağlanmadığı zamanlarda ayrı yazılmıştır. Ebū Müslim, Ebā Müslim, Ebū Tāhir gibi. Ancak harf-i tarifle kelimeye bağlandığı zamanlarda kesme işareti (') ve kısa çizgi (-) ile gösterilmiştir: Ebu'l-Ḳāsım, Ebu'l-Feṯḥ gibi.

- Tamlayanının sonu ünlü ile biten tamlamalarda -ı, -i yerine -yı, -yi kullanılmıştır: sū-yı Iṣfahān, Zerkī̄-yi Ġammāz gibi.

- Metinde hatalı yazılan Arapça ve Farsça kelimelerin çeviriyazıda asılları tercih edilmiştir. Vezin gereği yazılanlarda ise vezne uygun olarak bırakılmıştır.

- Aslen hemzeli yazılan sözcüklerin yazımında metindeki yazılışlara bağlı kalınmış, sözcüklerin yazımında tekleştirme yapılmamıştır.

- "Allâh" sözcüğünün bulunduğu tamlamalarda herhangi bir işaret kullanılmadan sözcük birleştiği kelimeyle birlikte yazılmıştır: bismillāh, rahmetullāh gibi.

- *i-* fiili, *ile* edat/bağlacı ve *için* edatı metinde bitişik olarak yazılmışsa kelime ile arasına kısa çizgi (-) işareti konulmuştur: eş-idi, görür-ise, ister-imiş, ceng-için, anuñ-için gibi. Bunlar metinde kelimeden ayrı olarak yazıldığı durumlarda ise çeviriyazı metinde kelimeden ayrı yazılmıştır: hüner idi, ölür ise, kesb için, Müslim için gibi. *i*-'nin düştüğü durumlarda kelime ile araya işaret konulmadan bitişik yazılmıştır. Bu tür birleşik yazımlarda arada "y" yardımcı ünsüzü bulunuyorsa birleşik yazılmıştır.

- *ile* edat/bağlacı ve *için* edatında vezin gereği *i*-'nin düştüğü durumlarda kelime ile arasına kısa çizgi (-) konulmuştur: anuñ-çün, ḳakınç-la gibi.

- Türkçe ek fiiller *idi, imiş, ise* yazılırken kelime ile büyük ünlü uyumuna uygun olmasına dikkat edilmiş, gerektiği durumlarda *ıdı, ımış, ısa* tercih edilmiştir: var-ımış, olur-ısa gibi.

- Türkçe ek fiiller *idi, imiş, ise* yazılırken kelime ile büyük ünlü uyumuna uygun olmasına dikkat edilmiş, gerektiği durumlarda *ıdı, ımış, ısa* tercih edilmiştir: var-ımış, olur-ısa gibi.

- Metin vezin hususiyetleri açısından değerlendirilirken İsmail Hakkı Aksoyak'ın *"Osmanlı Şairlerinin 'Aruz Tasarrufları' ve Araştırmacıların Gereksiz Müdahaleleri"* (2008), Atabey Kılıç'ın *"Aruz İmlası Üzerine Notlar"* (2008) çalışması ile M. Fatih Köksal'ın *"Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)"* (2008) ve *"Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler"* (2009) çalışmalarından faydalanılmıştır.

- Hece düşmeli ulama denilen, ünlünün ünlüye vaslı durumlarında düşen ünlüyü göstermek için iki kelime arasına (_) işareti konulmuştur: ne_idelüm, çıḳmadı_āḫir, ki_anda gibi

- Aslında şeddeli olan kelimenin vezin gereği şeddesiz okunduğu durumlarda ilgili kelime vezne uygun olarak yazılmıştır: Ḥaḳ<Ḥaḳḳ, ʿAbduraḥmān<ʿAbdurraḥmān gibi.

- Metinde bulunmayan ve tarafımızca eklenen herşey köşeli parantez [ ] içinde gösterilmiştir. Vezin ve/veya anlam bakımından bakıldığında fazladan yazıldığı görülen ifadeler ile { } şeklinde gösterilmiştir.

- Metinde okunamayan ifadeler yerine … konulmuştur. Yazmanın silinmesi ya da kağıdın kopması gibi sebeplerden okunamayan ifadeler yerine ise köşeli parantez içinde üç nokta […] konulmuştur.

2. Transkripsiyon Alfabesi

Metinde *Gentium Plus* yazı fontu kullanılmıştır.

آ	a, ā	ص	ṣ
ا	a, e, ı, i, u, ü	ض	ḍ, ż
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	s̲	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, ñ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	z̲	ن	n
ر	r	و	v, u, ü, ū, o, ö
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	ى	y, ı, i, ī
س	s	ء	ʾ
ش	ş		

3. Metin

[El-Cild-i Evvel]

[Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feūl]

[1a]

1. Çü Ḳurʾān oḳundı ḳılup istimāʿ
   Ṭurup urdılar ol arada semāʿ

2. Ṭağıldı bīgāne için ḳılurlar
   Yine ṣoḥbete ol varı ṭalarlar

3. Dükelçügi seni bīgāne degül
   Kem ola kim anda yegāne degül

4. Yaparlar ḳapuyı bacayı meger
   Ki ṣubḥa çıḳara giceyi meger

5. Aġız açtı Ḳurʾān-ıla ḳıldı sāz
   Aḫī ʿAbduraḥmān meger ser-firāz

6. Kim ünin işidüp bular aġladı
   Daḫı pek muḥabbet aña baġladı

7. Bu Ḳurʾān oḳuyup degicek revān
   Bucaḳtan ṭurur bir laṭīf nev-cüvān

8. O gice gelüpdi meger ol ġarīb
   Medīne şārından irişmiş erīb

9. Görür Sünnīlerdür bular her biri
   Ṣanaṣun ki ölmiş-idi ol diri

10. Aġız açdı bir medḥ eyitdi güzīn
    Ne resm-ile eydür işid[üñ] sözin

11. İ düniyā şāhı didi ber-vefā
    Ḥabībi İlāh'uñ güzīn Muṣṭafā

12. Senüñ bigi hergiz cihān görmedi
Hīç olmadı senüñ bigi pīşvā

13. Ḳarañuya düpdüz cihān ġark-ıdı
Çün ol geldi oldı ḳamusı żiyā

14. Götürdüñ cihāndan olan bidʿati
Çü ḥaḳ yola oldı ḳamusı żiyā

15. Yerinde ḳodı dört ḫalīfe güzīn
Ki virdiler enveri yolna rıżā

16. Ebū Bekr-i Ṣıddīḳ biri kān-ı ṣıdḳ
Menin ḳıldı Tañrı yolına feẕā

17. ʿÖmer ol birisi ḳılan dīn ʿayān
Ḳılan kāfirüñ ol işini hebā

[1b]

18. ʿAlī bin Bū Ṭālib birisi emīr
Ki fetḥine geldi anuñ *hel etā*[21]

19. Ḥasan u Ḥüseyin şāheyn-i dīn
Kim oldı naṣībi anuñ Kerbelā

20. Bular dīn yolında şehādet bulup
Anuñ raḥmetinden irişdi ʿaṭā

21. Çün oldı bular dīn yolı serveri
Yolını yañılmışlaruñ rehberi

22. Söven her birin yegeren
Pes oldur cehennem odına giren

23. Yüzini çözüb[en] dürüst ü tamām
Ulu dīn yolında biri bir be-nām

[21] "gelecekte geldi" İnsan, 76/1

24. Bu resm-ile her ḥīn çün işiteler
Ḳamu aġlayuban fiġān itdiler

25. Meger ʿAbduraḥmān bu dürr-i şerīf
Virür ṭonlarından aña bir ẓarīf

26. Eyitdi ki yigit ne görklü dāduñ
Ne yirden olursın ne dirler aduñ

27. Didi Eşʿa Meddāḥ adumuz be-nām
Medīne şarumuz didi ol maḳām

28. Aña ʿAbduraḥmān eyitdi ẕī-cūş
Senüñ bigi girdi ele turfe ḳuş

29. Bu ṣoḥbetde senüñ bigi er gerek
Ḳamu yirde ulu hünerver gerek

30. Velī bu aradan daḫı gitmegil
Bizüm terkümüzi daḫı itmegil

31. Nitekim ḳatumda ṭurasın ṭonuñ
Ḥażır ola günde iki kez ḫūnuñ

32. Görem bir ḳarındaş bigi hem seni
Ḳoyup gitmeyesin dile[re]m beni

33. Didi server iki gözüm üstine
Duram ḫıẕmetüñde yüzüm üstine

34. Durup ḫıẕmetüñde muḥabbet ḳarām
Laṭīf bu aradan türāba varam

35. Ḳaçan kim sefere göñül virmişem
Bu illere yaʿnī gelüp irmişem

36. Görüp degme yiri ḥaẕer eylerem
Uluya kiçiye naẓar eylerem

[2a]

37. Dükedem buları çü mervāndur
Ḳamu içre ki_anda anuñ cāndur

38. Çü gördüm ki seni alagörmedi
Bularuñla ṭurmaḳ göñül varmadı

39. Gelüp çünki bunda sizi görmişem
Geçüp kendüzümde ḳamu durmışam

40. Daḫı bu aradan nereye gidem
Varup anlaruñla muḥabbet idem

41. Ḳabūl oldı cümle ḳatumda sözüñ
Görem dün ü gündüz mübārek yüzüñ

42. Bu ḳavline anuñ ḳıldılar ḳarār
Bularuñla Eşʿa daḫı oldı yār

43. Yine ṣoḥbet eylediler bir zamān
Alur uyḳu gözlerini nāgehān

44. Görür her birisi durup övine
Velīkin bu Meddāḥ-çün sevine

45. Ḳalur āsitāne içinde ol er
Bu Meddāḥ yaʿnī didük pür-hüner

46. Aḫī ʿAbduraḥmān daḫı nām-dār
Ol arada ḳıldı ikisi ḳarār

47. Biliş oldılar cān cāna ḳatdılar
Durup her biri bir yire yatdılar

Hāb dīden-i Bū Müslim ve reften-i vey be-nezd-i muʿabbir ki der-Merv -būd[22]

[22] Ebû Müslim'in rüya görmesi ve Merv'de bulunan rüya tabircisinin yanına gitmesi

48. Ol īmān nūr-ıla cānıdır yine
Yatar ʿAbduraḥmān varup yerine

49. Çü uyḳu gözine anuñ ṭuş olur
Velīkin aña bir ʿaceb düş olur

50. Görür ser-be-ser bu cihānı ulu
Bir aġırda olmış-ıdı ṣu ṭolu

51. Görinürdi maġrib maşrıḳ ʿayān
Anuñ bigi nevḥa olupdı fiġān

52. Bir arada hergiz görünmezdi ṭaġ
Ki ġarḳ olmış-ıdı ḳamu deşt ü bāġ

53. Görünmezdi hergiz daḫı ādemi
Batar ʿAbduraḥmān daḫı bir gemi

54. Girür ol gemiye özi nev-cüvān
Yuḳaru aşaġa yürür ol revān

[2b]

55. Vururdı küregi çü bir ḍarbe ol
Varur-ıdı şarḳa gehī ġarba ol

56. Ne yire dilerse gemiyi atar
Nāgehānī ṣuya girürken batar

57. Yatar ʿAbduraḥmān daḫı nāgehān
Beliñler uyanur düşünden revān

58. Görür evlerinüñ içinde özin
Şükür ḳıldı urdı yire ol yüzin

59. Ṣabāḥ olmış-ıdı görür nīk-ḫū
Çıḳup ṭaşra aldı şāh-ı dīn vużūʾ

60. Yöneldi ol ḳıble diye ser-firāz
Ḳılur anda erkān-ıla ḫoş namāz

61. Oturdı vü evrād oḳudı tamām
El açdı vü ḳıldı duʿā ol imām

62. Ne kim āyin erkān tamām eyledi
Gelüp anasına selām eyledi

63. Eyitdi ki oldı ʿaẓīm düş bana
Bu gice içinde gelür ṭüş bana

64. Gerek bir muʿabbir düşümi yora
Serencāmı neye irişür göre

65. Anası didi ki düşüñ yorayım
Anı eyit oġul didi göreyim

66. Nice gördüñ oġul düşüñ göreyim
Dilegünce anı eyit yorayım

67. Eyitdi ana ger ḳayumı yiyem
Gerekmez ki saña düşümi diyem

68. Dilerse her ādem gele eşige
Dimeye düşüni ḫatun kişiye

69. Anası eyitdi eyüdür sözüñ
Ḳırmaġıl imdi ṣafādur tözüñ

70. Olur şār içinde didi bir kişi
Ki yoḳdur bu fünūn içinde işi

71. Müneccim bilimek içinde ʿalīm
Bilür bu şehrüñ içinde ḳadīm

72. Adı Saʿd-ı Remmel anuñ iy oġul
Ne deñlü düş olsa ḳılur taʿbīr ol

73. Varup aña digil düşüñ taʿbīrin
Neyise saña ol diye her birin

[3a]

74. Re’is oġlınuñ ol ṣıdurdı ödin
Velī kendünüñ hem çıḳardı adın

75. Hüner işlerin kim ol er işlemiş
Daḫı yigrek iş ol er işlemiş

76. Re’is oġlı eydür görüp zehre çāk
Hemān sāʿat anda olur ol helāk

77. Yürümiş bu ḫalḳ kim anı dutalar
Kim öldürüp andan oyın utalar

78. Alur beli ele şol aç ḳurt bigi_ol
Ṣanasın ḳoyuna ḳolay buldı yol

79. Ne yüz dir bulara ne ḫoẕ gözü ḳaş
Ne ḳoluna buduna elüne baş

80. Raḥmed ar idüpdür hep bularuñ cānın
Nicelerüñ urur alur hem cānun

81. Buları bel-ile urup ṭoġramış
Dutamazlar anı çıḳup uġramış

82. Gelüp Naṣr’a Bārī dimişler anı
Türābī oladır ki ḳorḳar cānı

83. Bu kez şimdi anı iderler ṭaleb
Ele girdi mi_ola ol er dir ʿaceb

84. Bulundıysa anı gerek dār ide
Anuñ ... şād [ide]

85. Hele key teferrüc durur varalum
Niçe_ele giriser anı görelüm

86. Biri dir birine zehī pehlüvān
Bunuñ bigi ola sözi dāsitān

87. Ki şāʾallāh o yigit ele girmeye
Laʿīn Naṣr’uñ anı gözi görmeye

88. Olan oldı getdi anuñ bigi er
Durımaya geçe niçe rūzigār

89. Bunı söyleyüben giderler yola
Anı bilemezler giderler bile

90. Bu didikleri hep olan işleri
İden yine kendüñi bu yoldaşları

91. Aḫī ʿAbduraḥmān işidür sözi
Bularuñ sözi hep yine kendüzi

92. Bilür ki bu dinen rivāyet anuñ
Bular söyledügi rivāyet anuñ

[3b]

93. Velī hīç bulara cevāb virmedi
Ṣıġındı Ḥaḳ’a vü ḳayu yemedi

94. Yā keyler demedi göreler beni
Şehirde dutuban ṣoralar beni

95. Ol ucdan yā baña irişe çü pāk
Yā ḫūz beni anda ideler helāk

96. Öñinde didi kim ġazā eyledüm
Bulara key ulu ġazā eyledüm

97. Hele kendüzümden bugün ṭurmışam
Ḥaḳ’uñ ḥażretine yüzüm urmışam

98. Naẓarına Allāh ile ḥālüme
Bugün ne geliser görem fālüme

99. Bunuñ bigi gördi işini ṣavāb
Ki vire dutup bulara cevāb

100. Sürüp ol aradan şara irdiler
Ḳapudan içerü gelüp girdiler

101. Meger bir laʿīn ol arada ṭurur
Baḳup ʿAbduraḥmān anı çün görür

102. Ki serhengiyidi şāhuñ muʿteber
Dutardı elinde bir ulu teber

103. Baḳup çevre yaña naẓar eylenür
Bu sözi dilinde laʿīn söylenür

104. Dirīġa ḳanı ol sıġır güdici
Odun kesici vü atın yedici

105. Ele girmez anı bugün ne_idelüm
Ne yirde bulına aña gidelüm

106. Daḫı rüsvāy ide bu işi
Ki ḫalḳuñ ol ucdan ola teşvīşi

107. Bu resme çıḳa ol çü bir iş ide
Bulunmaya çıḳa aradan gide

108. Ki bunca ḫalāyıḳ anı ister üş
Ol olmadı hergiz birisine ṭuş

109. ʿAceb ol ne yirde elüme gire
İledem şehenşāh cezāsın vire

110. Bunuñ bigi itmek anuñ işidür
Sözin ʿAbduraḥmān anuñ işidür

111. İlerü yürüdi ḳayu yimedi
Ḥālümüz nitesi ola dimedi

[4a]

112. Velīkin elinde dutardı ol er
Görür server anı bir ulu teber

113. Öñinde didi kim ne ẖoş bu yaraḳ
Bunuñ bigi baña olaydı nacaḳ

114. Velī bundan ol çoḳ olaydı aġır
Yüzi enlü ḳalıñ olaydı bıġır

115. Bu fikr-ile server ilerü gider
Saġına ṣolına naẓar hem ider

116. Görür şehrüñ içi ġalebe ṭolu
Ayaḳ üzre ḳamu kiçi vü ulu

117. Ulu ġavġā nāgāh ḳopar añsuzın
İlerü yürüdi meger ol güzīn

118. Ṣūret degşürüpdi aña kimse hīç
Dimezler aña ṭur yā ẖuẕ ṭurma giç

119. Nāgehānī server görür bir ḳoca
Ki Allāh ḳatında maḳāmı yüce

120. Daḳıp boynına ip biregü yeder
Çeker anı ol ẖalḳ içinde yeder

121. Dikilmiş bir aġaç görür hem ulu
Anuñ ẖalḳ çevre yanında ṭolu

122. Ol aġaç dibine [olar] geldiler
İpüñ bir uçını aña ṣaldılar

123. Ki yaʿnī çekeler anuñ üstine
Boġazından aṣmaḳlıġuñ ḳaṣdına

124. Gelür ʿAbduraḥmān özine ʿaceb
Bu aṣılmaġına nedür dir sebeb

125. Bu ẖūnī ḥarāmī ola uġrı mı
Veyā ẓulm iderler buña ṭoġrı mı

126. Bunuñ bigi işi ʿaceb işpu pīr
Ne_ola bunı böyle iderler ḥaḳīr

127. Bunuñ bigi oldı şāh-ı dīn sözi
Ṭurup bir arada baḳardı gözi

128. Getürüp ḳodılar dāra nerdübān
Çıḳardılar aña biri nāgehān

129. Çıġardı bu ḫalḳa āvāz eyledi
Ḳoca söze gelüp āġāz eyledi

130. Eyitdi bilüñ iy ḫalāyıḳ bunı
Ne uġrıyam ne ḥarāmī hūnī

[4b]

131. Kişi ʿavratına yavuz baḳmadum
Ne şehvet odına cānı yaḳmadum

132. Gözetmedüm oġlın kişinüñ yavuz
Ki töhmetlü baña olayıdı sūz

133. Ne yir ki yaramaz ola olmadum
Kim anlaruñ-içün cezā bulmadum

134. Günāhum budur ki güzīn Muṣṭafā
Resūlüm durur kim iderem vefā

135. Hem evlādını ben severem tamām
Ki dīn yolına pes bulardur imām

136. Ol ucdan ötürü beni uş bugün
Getürüp aṣarlar beni ser-nigūn

137. Ve illā bilüñ bir işāret size
Ata sünnīler key beşāret size

138. Ki bunca ulular beyān eyledi
Tevāriḫler içre söze söyledi

139. Ki bir dīn güzīni cihāna gele
Ḳuvvet duta bir gün ʿayāna gele

140. [...]ye cihāna gerek adı çün
Ḳılıcını ura ol evlādı çün

141. [...] vaḳt ḳıldı gerek ol ire
Bu ḳavme cezā ol şāh-ı dīn vire

142. Döne ṭāliʿi pes yine Mervān'uñ
Ola ḳavmi düpdüz tārumār anuñ

143. Muḥammed uruġı yite fer duta
Yine irişesiz ulu devlete

144. Ol er kim ḳılısar gelüp daʿveti
Bu ḫalḳa iriser anuñ devleti

145. Bu dernekdedür uş sözüm işidür
Ki baḫt u saʿādet anuñ işidür

146. Muḥammed düşümde beyān eyledi
Bu gice bu vaṣfı ʿayān eyledi

147. Ḳayurmadı ne_içün didi olasın
Bizüm ṣoḥbetümüz didi bulasın

148. Yaḳındur didi bu hünerver gele
Bizüm aṣlumuzdan güzīn er gele

149. Bu ḳavmi ḳılısar didi ol zebūn
Ola baḫt Mervān elinde nigūn

[5a]

150. Yarın aṣalar dir iresin Ḥaḳ'a
Gele ḫalḳ düpdüz yöreñe baḳa

151. Ol arada ola ol yigit
Bu ḥāli didi ol arada eyit

152. Ḫavāricler eger aña iş ide
Senüñ sözlerüñi ol er işide

153. Hele iş bu sözi aña söyledüm
Muḥammed didügin beyān eyledüm

154. Fiẕā olsun anuñ yolına cānum
Gerek ol bulara ḳomaya ḳanum

155. Yigitleri Merv'üñ anı añladı
Kime söyler ola diyüp ṭañladı

156. Zīrā çoḳlar olmış-ıdı intiẓār
Ḫurūc eyleye dip meger nām-dār

157. Ki Mervān uruġın helāk eyleye
Yıḳa raḫtı baḫtın be-ḫāk eyleye

158. Ne kim milk ü il var elinden ḳoya
Yıḳuban buları gerek dīn ḳoya

159. Ol er çünki işpu sözi söyledi
Anuñ fikrini ol ḳavim eyledi

160. Aḫī ʿAbduraḥmān işitdi sözin
Benüm-çün dir ola ʿaceb ol güzīn

161. Ebū Manṣūr adı meger serverüñ
Bu dāra çıḳuban aṣılan erüñ

162. Hemān çekdiler ip anı aṣdılar
Ümīẕin cihāndan anuñ kesdiler

163. Yüzin ḳıbleye ol dönüp virdi cān
Yanup Sünnīlerüñ içi ṭoldı ḳan

164. Olur Sünnīler bir uġurdan melūl
Aḫī ʿAbduraḥmān daḫı pür-uṣūl

165. Yüzi levni gidüp göyündi özi
Ciger başlu döndi meger yaş gözi

166. Şehirden çıḳuban gönüldi cüvān
Dönüp kūy yolını gider baġrı ḳan

167. Eşek fikrini ol güzīn ḳılmadı
Delü oldı ne_idesini bilmedi

168. Görür kūy ḳavmi gider bir bölük
Bir er öñlerince sürerler gölük

[5b]

169. Arasında gördi gölügin gider
Yetüp bunlara ol selāmın ider

170. Bular aña dönüp eyitdi yigit
Ne yire varıduñ āḫir bir eyit

171. Odun yükiyile eşegüñ koduñ
Ṣatu bāzaruñdan varup al yüzüñ

172. Didi ol siyāset depe sürmişem
Göreyim ne dirler diyü görmişem

173. Ne_ola aña meşġūl-idüm iy aḫī
Yerine getürem ola ben daḫı

174. Bunuñ eylügi pes size eyleye
Bu deñlü ne_ider iş eren söyleye

175. Hele evlerine gelür ol ulu
Oturur yerine geçüp baḫtlu

176. Atası yiyesi öniñde ḳodı
Yemedi şāh-ı dīn hemān el yudı

177. Anasına eytdi yemezem getür
Fāriġ olup var dir yirüñde otur

178. Eyitdi anası aña nīk-nām
Neyiçün yemezsin eyitgil ṭaʿām

179. Meger şārda ḳarnuñ ṭoyur himmeti
Anuñ-çün yemedüñ ṣunup niʿmeti

180. Yiyesi yimedüm didi ol ulu
Velī ḳayġu itdi cānumda ġulū

181. Yine döndi ṣordı aña oldum ol
Eyitdi bu ḳayġu nedendür oġul

182. Aña ʿAbduraḥmān didi ġuṣṣasın
Şehirde ol erüñ ölen ḳışṣasın

183. İşitdi kelīme anı ditredi
Vücūdı içinde cānı sıçradı

184. Eyitdi i cānum dilegi oġul
Daḫı şāra varma sözüm it ḳabūl

185. Nāgehānī bir gün ṭura ġayretüñ
Bir işe iresin çekem ḥasretüñ

186. Atañ bigi nāgāh ideler seni
Senüñ fürḳatüñden yaḳalar beni

187. Zīrā devr şimdi ki Mervān'dur
İgen naḫs u mekkār bī-emāndur

[6a]

188. Zamānında bu günki Firʿavn'dur ol
Ne kim buyurursa firāvāndur ol

189. Aña ʿAbduraḥmān eyitdi ana
Neyiçün bu ḳayġu ṣalarsın cāna

190. Gider şekki cāndan yaḳın bil işi
Şehirden beni hīç kesemez kişi

191. Oġul biyüyüben ḳaçan olsa er
Bula erlig-ile ḫuṣūṣā ki fer

192. Nitesi ananuñ işidür sözin
Yā ḳorḳup işinden çevürür yüzin

193. Er olan kişi pes yegāne gerek
Ne kim itse ʿālem baña ne gerek

194. Hünerde erlik anı ögeler
Bir iş ne_itmeye kim anı sögeler

195. Kime kim olursa acı söz diyen
Alup herzeleri diline beyān

196. Yigit olmaya ol ḳabīḥ sözlüdür
Erenler içinde ḳatı sözlüdür

197. Dīn-içün ḳuşana yegāne dura
Er oldur {kim} ʿālem aña kader ura

198. Yalancılıḳ anda bulunmaya hīç
Ura dīn yolında dün ü gün ḳılıç

199. Sebīl eyleye dīn yolına ḳanın
Fiẕā eyleye yār yolında cānın

200. Eger derd iderse ide hem devā
Anuñ bigiye er dimeklik revā

201. Delim miḥnet-ile belā üşmişi
Nāgehānī bir gün göre düşmişi

202. İde belki ḳurbān yolında cānı
Ṣuna el getüre yerinden anı

203. Erenler içinde hünerverligin
Müsellem dutarlar anuñ erligin

204. Ki ben biñ diyem sen yüzin añlaġıl
Gel imdi bu sözüñ yüzin añlaġıl

205. Naẓar ḳıṣṣaya pes görelüm nedir
Aḫī ʿAbduraḥmān görelüm ne_ider

Ḥikāyet-i Ebū Müslim-i Mervī raḥmetullāhi ʿaleyhi dīden bi-cemāl-i Resūl[23]
[6b]

206. Bu resm-ile rāvī rivāyet ḳılur
Diyelüm nicesi ḥikāyet ḳılur

207. Anası niçe kim aña söyledi
Naṣīḥat vaṣiyyet aña eyledi

208. Bu ḥāl üzre geçdi yine ḫaylī gün
Yine yükledür ol eşege odun

209. Yola girdi şehre şāh-ı dīn gide
Ṣata odunı ol güzīn ḫarc ide

210. Ṣatar odunı ol bahāsın alur
Dönüp getmeg-içün ḳapuya gelür

211. Ögüç Mervānī ol ḳapuda durur
Keleci iderdi laʿnler görür

212. Bū Türāb diyüben sözin söylenür
Velī herzeyile beyān eylenür

213. Añup her birisi sögerler delim
Bu Mervān'ı illā ögerler ʿaẓīm

214. Nedür Bū Türābī velī bilmedi
Gönüldi daḫı fikr aña ḳılmadı

215. Gelür anasına ṣorar ol şebāb
Ki nedür bilürseñ eyit Bū Türāb

[23] Ebû Müslim-i Mervî'nin Hazret-i Peygamber'in yüzünü görmesi hikâyesi

216. Ki bu ḫalḳ ne vaḳtin añarlar yādın
Anuñ sögmeg-ile geçürür adın

217. Dönüp ol Kelīme eyitdi aña
Kim olur diyeyim oġul dir saña

218. Türābī denilen ʿAlī'dür ʿAlī
O şīr-i Ḫuẕā ol velīdür velī

219. Bu Mervānlar çün ider adını
Bu resm-ile añup söger adını

220. Bū Türābī diyü ʿAlī'ye söger
Bu Mervān-ı nengüñ adını öger

221. Çün anı Kelīme aña yād ider
Ḳaḳır ʿAbduraḥmān özinden gider

222. Anuñ ġayretinden gözi ṭoldı yaş
Melūl oldı ṣaldı ile yine baş

223. Durup ḫalvetine varur ol güzīn
Çalap ḥażretine dutar ol yüzin

224. Eyitdi İlāhī semīʿ u baṣīr
Göñülden geçeni bilürsin żamīr

[7a]

225. Ḳamu diyecegüm saña hep ʿayān
Ne ḥācet dil-ile dāven beyān

226. İlāhī ḳadīm ü kerīm lemyezāl
Ezelden ezelsin saña yoḳ zevāl

227. ʿAdemden yaratduñ ḳamu ʿālemi
ʿĀlemden mükerrem didüñ Ādem'i

228. Ādemden güzīde didüñ evliyā
Velīden güzīde didüñ enbiyā

229. Nebīden güzīde didüñ Muṣṭafā
Ḥabībüñ dostuñ ki ol dilvefā

230. Muḥammed diyüben aña ad ḳoduñ
Ad-ıla aduñı bile yād ḳoduñ

231. Anuñ evlādına vü aṣḥābına
Daḫı āline vü aḥbābına

232. Kerāmet vilāyet bularda muḳīm
Bulara ki ḥürmet sen itdüñ ḳadīm

233. Buyurmış durur ol Resūl-i emīn
Bularuñ ḥaḳında ki ol rükn-i dīn

234. Dīn ehlinüñ anlar durur çün begi
Ki bunlar olupdur dīnüñ diregi

235. Müselmānlıḳ içre olan nām-dār
Dilinde gerekdür anuñ çār yār

236. Kim ola īmānı anuñla tamām
Yarın uçmaġında ola ol maḳām

237. Dilerem İlāhī ʿināyet baña
Viresin keremden hidāyet baña

238. Ki bu ẓulmi düpdüz cihāndan kesem
Ne yerde bulursam ḫavāric aṣam

239. Elüñden gelür ki ḳarıncaya güç
Viresin Süleymān'ıla duta uç

240. Avāz-ıla ḳahruñ irüp aldı cān
Ki Nemrūd'dan eyā yüce Sübḫān

241. Eger bir siñege viresin rehā
Degül bir siñekçe aña ejdehā

242. Yanayadı ḳahruñ odından ʿālem
Aña raḥmetüñ çün irişür ne ġam

243. Dilerem ki ḳuvvet viresin baña
Ṭuram yolda furṣat viresin baña

[7b]

244. Bu nālişi itdi çün anda tamām
Tolunmış-ıdı gün irişdi şām

245. Ṭurur anda aḫşam namāzın ḳılur
Tażarrūʿ idüben niyāzın ḳılur

246. Beş on loḳma yedi ṭaʿām nām-dār
Olur yatsu namāzına intiẓār

247. Ṭurup yatsuyı hem ḳılur nīk-nām
Aña çāryārun adını tamām

248. Çü ʿillet içinde anuñ yoġ-ıdı
Añup adlarını ḳatı oḳudı

249. Dürüst añdı ṣoñra hem evlādını
Duʿāyıla añdı ḳamu yādını

250. Yatur uyḳu dutar şāh-ı dīn güzīn
Düşinde görür ol Muḥammed yüzin

251. Ṭurur bir arada özi bā-ḥużūr
Çıḳar ḳarşusında anuñ ulu nūr

252. Münevver nūr-ıla çıḳar Muṣṭafā
Hep aṣḥāb bile anuñla ṣafā

253. Ebū Bekr biri birisi ʿÖmer
Ki dīn şavḳı dutdı bularuñla fer

254. Ḥasanʻıla bile Ḥüseyn ol saʿīd
Kim oldı bular dīn yolında şehīd

255. Bile Fāṭıma ol ḫatunlar yegi
İki elde oġlanları göñlegi

256. Oġulu birisi biri ḳan-ıla
Elinde dutardı ol efġān-ıla

257. Görür ʿAbduraḥmān bularuñ yüzin
Yavu ḳıldı anda şāh-ı ḍīn özin

258. Yügürdi Muḥammed ḳatına ire
İleyinde urdı yüzini yere

259. Alur yerden anuñ Muḥammed yüzin
Nevaḫt itdi öpti mübārek gözin

260. Görüp Muṣṭafā'yı ḳılurken ṭaña
Ne ider gör ol dem Muḥammed aña

261. Didi gelmeñüz mübārek ola
Saña Tañrı yār-i tebārek ola

262. Ḳulaḳ dut sözümden işitgil sebaḳ
Saʿādet ḳılıcın saña virdi Ḥaḳ

[8a]

263. Ki dīn açmaḳ hem yoluñda ola
Saʿādet dün ü gün yoluñda ola

264. Dīnüñ yolını aç bulursın dir uç
Ḫurūc it ḫurūc it iy ṣāḥib-ḫurūc

265. Ḫanādānumuzuñ didi yādını
Şād eyle Resūl'i vü evlādını

266. Niçe ʿömrüñ ola cihānda düriş
Ḫavārīc laʿīnle urışı iriş

267. Çoḳ iş itdi bunlar benüm ḥālüme
Belā eylediler benüm ālüme

268. Bular aldı benden ḳamu mihrini
Ḥasan'a içürdi virüp zehrini

269. Ḥüseyn'e bular çoḳ idüpdür belā
O yerde ki dirler aña Kerbelā

270. Ne kim ḳavmi vardur anuñla saʿīd
Ṣusuz eylediler dükelin şehīd

271. Ḳamu Kerbelā'nuñ ḥālin söyledi
Nite eylediler beyān eyledi

272. İşitdükçe ḳarşu Nebī'den sözi
Dökerdi ḳanlu yaş-ıla gözi

273. Fāṭıma ilerü gelüp dökdi yaş
Olur ʿAbduraḥmān iki gözi yaş

274. Didi ʿAbduraḥmān ṭapusına ol
Benüm dādumı al bulardan oġul

275. Ḥasan'uñ Ḥüseyn'üñ ḳomaġıl ḳanın
Ḳi ḫoşnūd idesin bularuñ cānın

276. Didi Fāṭıma bu sözini aña
Döner ʿAbduraḥmān Nebī'den yaña

277. Eyitdi aña iy cihān serveri
İki dünyede iy ḥaḳīḳat eri

278. Cānumı vireyin dir ol yeng-içün
Ne_idem ālātum yoḳ benüm ceng-içün

279. Kim alam elüme hüner gösterem
ʿAẓīm erligümden eser gösterem

280. Çü seyyidden eyle dilek eyledi
Naẓar it ṣaġuma diyüp söyledi

281. Naẓar saġ yanına ider şīr-dil
Görür nāgāh anda ṭurur Cebrāʾil

[8b]

282. Dutardı elinde anuñ bir teber
Musayḳal ü şuʿle virür muʿteber

283. Didi ʿAbduraḥmān bu ālet gerek
Bunuñ bigi saña yaraḳ yat gerek

284. Naẓar ʿAbduraḥmān ḳılur çün aña
Olur ʿāşıḳ aña didi vāh baña

285. Bunuñ bigi olsa didi ne_oladı
Müyesser dilegüm başad oladı

286. Oḳır ʿAbduraḥmān özin pāẕişāh
Çıḳarup başından urur bir külāh

287. Cihān ḳayġuların içinden yudı
Mübārek eliyle başında ḳodı

288. Ebū Müslim olsun didi hem aduñ
Cihān içre böyle dinilsün yāduñ

289. Kim İslām atası olasın tamām
Senüñ feṭḥüñe el virerler be-nām

290. Ebū Bekr daḫı ider pes kerem
Çıḳardı geyürdi aña cebbe hem

291. Virür ṭurra ʿÖmer daḫı pes ele
Kim İslām'a gelmeyene it belā

292. Virür ʿOs̱mān aña ki menşūrını
Ṣalar cānı gelişte nūranı

293. İlerü yürüdi ʿAlī şīr-i Ḥaḳ
Yaraḳdı beline anuñ bir ḳuşaḳ

294. Yine döndi didi Muḥammed aña
Bu baḥşīşi al dir şāh-ı dīn saña

295. Bu külāh saña dir Çalap devleti
Bu ṭon üstüñe hem Ḥaḳ'uñ raḥmeti

296. Bu ṭurra daḫı hem olar rifʿatüñ
Bu menşūr elüñde ulu ḥüccetüñ

297. Saʿādet durur hem belüñde ḳuşaḳ
Ne yire varursañ yüzüñ ola aḳ

298. Bū Müslim eyitdi yine yā Resūl
Beni itdüñüz çün keremden ḳabūl

299. Eger söyleyem ben ṭuruban yarın
Muḥammed'i gördüm be-küllī yarın

300. İnanmaya maḫlūḳ sözüme benüm
Yalandur diyeler yüzüme benüm

[9a]

301. Ṭapuñdan dilerem çü bir muʿcizāt
Ki düşüme ḥüccet ola ol āyāt

302. Çü bir pāre panbuḳ alur ol ṣafā
Alur aġzı yarın aña Muṣṭafā

303. Bū Müslim'e virdi anı eytdi ol
Ki ḥāl oldı düpdüz naṣīḥbüñde fāl

304. Anañ gözlerine ilet anı ur
Dürüst ola gözi bula yine nūr

305. Gerek derdine pes bula ol devā
Ola Ḥaḳ ḳatında dilegi revā

306. Dilerler-ise bu düşüñe nişān
Saña muʿcize ol yiter var hemān

307. Ayaġın öper ol ilerü gelür
Ṣunup anı Resūl elinden alur

308. Bu ḥālüñ içinde cānı pür-ṣafā
Gözinden yine ġayb olur Muṣṭafā

309. Düşinden nāgehān uyanur emīr
Ṭolu gördi ol ev içini ġabīr

310. Daḫı panbuḳ ol dem elinde görür
Muḥammed yār-ıla bulaşup durur

311. Anasın uyardı didi özine
Düşini panbuḳ ḳodı gözine

312. Aña Tañrı ṣafī yine virdi nūr
Saʿādet irüben olur kayġu dūr

313. Açar gözlerini görinür cihān
Şükür ḳıldı urdı yire yüz revān

314. Didi iy ʿināyet ḳılıcı ganī
Şükür şād ḳılduñ yine uş beni

315. Yine görür oldı cihānı gözüm
Saña ṭopraḳ olsun İlāhī yüzüm

316. Bū Müslim'den itdi yine ol suʾāl
Eyit didi āḫir nite oldı ḥāl

317. Ne didi düşüñde Muḥammed saña
Ki dermān ol ucdan irürdüñ baña

318. Anasına bir bir beyān eyledi
Kim ana Muḥammed ne kim söyledi

319. Yā virdügi tācın anuñ baḫşīşin
Nite şerḥ ḳıldı olasın işin

[9b]

320. Yārenler ki aña ʿaṭā ḳıldılar
Anuñ işlerine ṭaña ḳıldılar

321. Fāṭıma ne resme eyitdi sözin
İşidüp bu server göyündi özin

322. Özi ḳayġusından yedügin ol er
ʿAyān eyledügin aña hem teber

323. Cevāb itdügini Muḥammed aña
Bunuñ bigi ālāt gerek hem saña

324. Ne ḥāle ki düşinde ol irdi hep
Anasına bir bir ḥaber virdi hep

325. Didi düşde şöyle naẓar urmışam
Teber ancılayın daḫı görmişem

326. Anuñ bigi imdi baña kim düze
Ki ḳayġu ipini cānumdan üze

327. Kelīme işidüp sözin ṭañladı
Velī bu beyānuñ yüzin añladı

328. Ki Tañrı ʿināyet ḳılısar buña
Ṣataşmaya pes dir daḫı ol buña

329. Niçe kim bu ḳaydı yemişler-idi
Kitāpdan erenler dimişler-idi

330. Cihāna meger bir yegāne gele
Velī ḳuvvet-ile tüvāne gele

331. Bir uġurda Mervānī'den oyn uta
Ad-ıla cihānı gerek kim duta

332. Adı Abduraḥmān ola bā-edeb
Ebū Müslim ura Muḥammed laḳab

333. ʿAyān oldı uşda bu dir ser-firāz
ʿAyān oldugından yine gizlü rāz

334. Bu iş Tañrı'dandur daḫı ne diyem
Gerekdür ki bunuñ ḳayusın yiyem

335. Kelīme eyitdi aña kim oġul
Saʿādet öñüñde eli baġlu ḳul

336. ʿAyān oldı şimdi girü gizlü ʿāl
Daḫı görme devlet içinde zevāl

337. Nite olısardur bilindi işüñ
Yemek gerek imdengirü teşvīşüñ

338. Ṣaġındum Ḥaḳ'a vü ḳayuñı yiyem
Bu iş ḳaydını pes ṭapuña diyem

[10a]

339. Şehirde olur bir yegāne kişi
Demürcilik anuñ dün ü gün işi

Ḫaber-dāden-i Kelīme Ebū Müslim-rā ki Ḫurd-i Āhenger[24]

340. Müselmān ü Sünnī çü dīndār-ıdı
Meger atañ-ıla ki ol yār-ıdı

341. Ki ʿAbdullāh anuñ adıdur oġul
Ḳadīmī ki Derbend ilindendür ol

342. Gelüp Merv'e düşmiş kiçiden ol er
Bu sanʿat içinde iñen pür-hüner

343. Ulu Aḫī oldur şehirde tamām
Anuñ etmegin yir gelüp ḥaṣṣ ü ʿāmm

344. Bir oġlı daḫı var anuñ key işit
Ulaluban olmış ola ol yigit

[24] Kelîme'nin Ebû Müslim'e Hurd-i Âhenger hakkında haber vermesi

345. Anuñla ṭuz etmek atañ yer-idi
Saña yüklüken ol aña dir-idi

346. Eger Tañrı baña virürse oġul
İdem terbiye dir ola saña ḳul

347. Ṣımarlayam anı dir-idi saña
Senüñ oġluñ ola dir Aḫī aña

348. Eger dir-ise daḫı nām-dār
Erinmedür anuñ ṭapusına var

349. Ger ol ölmediyse ola oġlı hem
Saḫāvet bularuñ olur şuġlı hem

350. Varup bunlara hem biliş olasın
Ne kim göñlüñ ister anı bulasın

351. Çün anuñ Bū Müslim işitdi sözin
Ṭuru geldi ol dem yirinden güzīn

352. Ṣūret degüşür kim belüre bir uç
Geyür ayaġına pata vü pāpūç

353. Ṣarar hem başına nefīn bir börk
Geyür hem bir iki araca kürk

354. Ṭonattı nökerī bigi ol özin
Ṣarar dün içinde yüzini güzīn

355. Ḳurar bir ḳatı yay ṣalar ḳolına
Ṣoḳar bir dutam oḳ daḫı beline

356. Yaraġın müretteb idüp dutdı yol
Sürer dün içinde irer Merv'e ol

[10b]

357. Şu dem kim irişmiş-idi ṣubḥ dem
Ki Merv'üñ içinde urur ol ḳadem

358. Demürcilerüñ ol dükānın görer
Eren şāhı ʿAbdullāh ol ṣorar

359. Didiler ol er kim ḳılursın yādın
Ki ʿAbdullāh anuñ didiler adın

360. Zamāndur ki ölmiş durur nām-dār
Ve illā bir oġlı anuñ şimdi var

361. Bugün aḫī oldur şehirde ulu
Bu iller içine seḫāsı ṭolu

362. Ḳamu ilde düpdüz anuñ yādıdur
Ḫurd-i Āhenger anuñ adıdur

363. Baña gösterüñ dir anı göreyin
Ḳademinde anuñ yüzüm urayın

364. Bularuñla atam ṭuz etmek yemiş
Beni daḫı aña vaṣiyyet dimiş

365. Lāzım-ıdur anuñ ḳatına irem
Ṭuz etmek yeyüben bilişgil virem

366. Bir er didi iltem seni ol yaña
Alup ṭoġru anı iletdi aña

367. Gelüp ḳarşudan çün görür ol anı
Bū Müslim görüben sevindi cānı

368. Görür muḥteşem bir ulu ḫoş kişi
Ki dezgāhda işlerdi ḳullar işi

369. Dükān seküsinde oturmış ol er
Bu ḳullar ki işler ider ol naẓar

370. Bū Müslim ilerü gelür ol be-nām
Tevāżuʿla aña degürdi selām

371. ʿAleyk aldı gördi anı bir cüvān
Kim erlik yüzinde görinür ʿayān

372. Görür heybet-ile cihāngīr emīr
Ḳaġan aṣlan illā velī nerre-şīr

373. Ṭuş oldı gözine anuñ heybeti
Velī vehme ṣaldı anı heybeti

374. İlerü yüriyüp revān görişür
Biri birisiyle çü el virişür

375. Yanında döşek var çeküp getürür
Döşer altına ol geçer oturur

[11a]

376. Aña çünki ʿizzet ider bu aḫī
Oturdı tevāżuʿ ide bu daḫı

377. Getürmişdi odun aña armaġān
Öñinde ḳor anı aḫīnüñ revān

378. Didi ger ḳatuñda bu tuḥfe ḥaḳīr
Didi el-ḥaḳīru tuḥfetü'l-faḳīr

379. Aḫī gördi anı ki bir nev-cüvān
Tevāżuʿ ider vü virür armaġān

380. Didi aña aḫī ṣoraram eyit
Ne yerlü olursın aduñ ne yigit

381. Kimüñ oġlu_olursın ne yerden geliş
Eyit yad imişsen sen veyāḫuz biliş

382. Bū Müslim eyitdi aña ricāl
Nite bulmayasın senüñven ʿayāl

383. Atam-ıla ṭapun ḳavil ḳıldıñuz
ʿAyāllıġa bizi ḳabūl ḳıldıñuz

384. Aḫī aña eydür atañ adı ne?
Ḫalāyıḳ ne eydür anuñ adı ne?

385. Eyitdi ki adı atamuñ Esed
Ki yoġ-ıdı dīni evinde ḥased

386. Eyitdi ki ḳanġı Esed'dür oġul
Bū Müslim eyitdi Esced oġlı ol

387. Olur-ıdı Muḫān içinde emīr
Atañuz ki andan bilürdi żamīr

388. Anam yüklüyiken saña dir-imiş
Size kim bu ḳaydı atam yer-imiş

389. Ne vaḳtin ki baña vire Ḥaḳ oġul
Gerek terbiye dir saña ola ol

390. Atañ ḳavli daḫı buyımış aña
Beni terbiye kim ide ol saña

391. Atañ Ḥaḳ'a varmış esendür özüñ
Şükür gördüñ uşda mübārek yüzüñ

392. Ḫurd-i Āhenger bilüp aġladı
Yaşı gözlerinden revān çaġladı

393. Didi Iṣfahān'da atañ aṣdılar
İşitdüm ki ʿömri yayın yaṣdılar

394. Ḥaḳīḳat midür ol nite oldı ḥāl
Nite oldı āḫir eyitgil maḳāl

[11b]

395. Ben ol oġlanam dir aña nev-cüvān
Ki yüklüydi baña anam ol zamān

396. Anam Iṣfahān'a varup irdi dir
Bir eyü Müselmān var-ımış vezīr

397. Adı Ḳays Rābiʿ atamı görür
Muḥabbet idüben aña ḳadr urur

398. Anam anda ṭoġurmış imiş bizi
Vezīrüñ daḫı hem ṭoġar bir ḳızı

399. Yüzi ṭaʿna urur anuñ dir güne
Atası adını virür Meymūne

400. Ḥaḳuñ görüñ imdi dilegi nice
Bile ṭoġdum anuñ-ıla bir gice

401. Sevinür görüben cihānuñ südin
Baña emzürür ḳız anası südin

402. Benüm anam aña daḫı süd virür
Büyürüz bize Ḥaḳ çü ḳuvvet virür

403. Laʿīn ṣoñra Ḥaccāc atamı görer
Vezīre bu kimdür diyüben ṣorar

404. Ġarīb bir yigitdür dimiş ol aña
Eyitmiş ki ḫiẕmet-içün vir baña

405. Baġışlar aña vü geyür ḫılʿatin
İder bir zamān ol anuñ ḫiẕmetin

406. Özüm dört yaşına irince tamām
Atam aña ḳulluḳ ider ol be-nām

407. Ṣoñı Sünnīdür çün anı bildiler
Aṣup anı bize neler ḳıldılar

408. Çü Ḥaccāc-ı melʿūn buyurdı sözin
Çıḳardılar anda anamuñ gözin

409. Ölüm yoġ-ımış ben helāk olmadum
Elinde ol itin ölüm bulmadum

410. Nite ḥālimüzüñ diyem vaṣfını
Meger biñde birüñ diyen nıṣfını

411. Bizi yolda buldı ṣoñ ucı Kes̲īr
Muḫān'a getürdi alup ol emīr

412. Bizi bilmek ister-iseñ ḳandayuz
Bilüñ ol zamāndan berü andayuz

413. Anam ṣalıvirdi ḫaber almışuz
Bugün ḫiz̲metüñe didi gelmişüz

[12a]

414. Bilür kimdür anı muḥabbet ḳarār
Eyitdi bunı yār idinmek yarar

415. Aṣil-zāde server durur nev-cüvān
Yaraşur baña yār ola bu hemān

416. Ḫurd-i Āhenger eyitdi yāduñ
Nitesi virüpdür atañuz aduñ

417. Didi ben ṭoġıcek melāke yumış
Atam ʿAbduraḥmān baña ad ḳomış

418. Ataş-ıla olmış-ıdı āşinā
Ḳarār olmadı hīç anuñ yaşına

419. Gözin dutdı bir dem anı aġladı
Anuñ ḥasretinden göñül ṭaġladı

420. Bū Müslim'e eytdi dilegüñ nite
Degül var mıdur ki ḳatumda bite

421. Eyitdi dilegüm ḳatuñda teber
Ki baña düzesin [daḫı] muʿteber

422. Düzülmiş var-ıdı bir iki uṣūl
Buyurdı getürdi hemān laḥẓa ḳul

423. Görüp eytdi böyle gerekmez baña
Diyem ancılayın düzesin baña

424. Baña [bir] teber düz iñen key aġır
Yüzi iyi ola ḳaluñ hem baġır

425. Yine ölçiyile bir arşun yüzi
Velī āyine tek muṣayḳal özi

426. Didi kāġıd anuñ bigi sen meger
Kesesin ki anı görem bir naẓar

427. Cevāb yine virdi Bū Müslim aña
Getürem kāġıd dir kesüben saña

428. Ḳulaḳ çünki urdı anuñ sözine
Dönüp yine baḳdı anuñ yüzine

429. Öñinde didi kim meger işbu er
Ṣāḥib-daʿvet ola ḳopan pür-hüner

430. Cihāna geliser didiler ʿaceb
Teber böyle bizden ider bu ṭaleb

431. Vālih oldı bir dem aña ol ricāl
Yine döndi ḳıldı aña bir suʾāl

432. Didi ol teber kim diler ḫizmetüñ
Aña göre var mı senüñ ḳuvvetüñ

[12b]

433. Elüñe aluban anı ṣalasın
Ki düşmānlaruñdan gine alasın

434. Ebū Müslim eydür ṭaġıtma ögüñ
Diyem saña erlik işidüp ögün

435. Ol er kim bu ḫalḳa ki teşvīş iden
Varup Murġzen'de ulu iş iden

436. Anuñ bigi beli çevüren kişi
Nacaġ-ıla eylemeye mi işi

437. Anı eyle iden elinden gelür
Teber dutmaġa daḫı dād alur

438. Ḫurd-i Āhenger eyitdi yigit
Anı eyle iden ṭayüñ mi eyit

439. Eyitdi ol işi benem işleyen
Bizüm vaṣfumuzdur bu il söyleyen

440. Ḫurd-i Āhenger bu kez şād olur
Göñül ḳayġusından ol āzād olur

441. Eyitdi düzeyim saña bir teber
Göresin ne resme ideven hüner

442. Ve illā bu sözi kişiye dime
Ṣoñ ucı işe peşīmān yeme

443. Bū Müslim eyitdi aña bilürem
Bigāne degülsin beyān eylerem

444. Döner yine andan Muḫān'a gelür
Bū Müslim-i Mervī Muḫān'a gelür

445. Anasına bir bir eyitdi maḳāl
Ne kim itdi anda cevābı suʾāl

446. Ḫurd-i Āhenger nişān istedi
Teber düzmege olʿayān istedi

447. Gice oldı yatdı Bū Müslim güzīn
Çün uyḳu alur mübārek gözin

448. Düşinde Muḥammed cemālin görür
İrerʿarşa nūrı kemālin görür

449. Yanınca gelür bir melā'ik meger
Omuzına almış ulu bir teber

450. Urur ol Muḥammed öñinde alın
İrişür vü öper mübārek elin

451. Hem anı Muḥammed yüzinde öper
Eyü söyler iki gözinde öper

[13a]

452. Kim ... atası cihāna seni
Viribidi ḳıldı didi ol ġanī

453. Ebū Müslim olsun didi hem aduñ
Cihānda bu resme dinilsün yāduñ

454. Didi şehre varup göñüli bildüñ
Ol erden ki yaʿnī teber diledüñ

455. Ol er ḫizmetüñden nişān istedi
Ki göre göziyle ʿayān istedi

456. İşāret buyurur ferişte gelür
Muḥammed elinden nacaġı alur

457. Keser üstine bir kāġıd āşikār
Bū Müslim'e ṣunar anı nām-dār

458. Gerek buncılayın ola ol nacaḳ
Ki ṭaşı kesesin anı çalacaḳ

459. Gerek saña ol er düziser teber
İdemeye ayruḳ kişi ol hüner

460. Şehirdeki ulu çün ol aḫīdür
Müselmān ü dīn eri sāḫīdür

461. Saña yardımı çoḳ iriser anuñ
Belüñ baġlayan ol olısar senüñ

462. Ol er çün muḥibb-i ʿAlī’dür ʿayān
Yine āli anuñ ālidür hemān

463. İşidür ne kim ol buyurdı ṣafā
Ṭolandı gözinden yine Muṣṭafā

464. Uyanur düşinde Bū Müslim-i dürr
Şāh-ı dīn kāġıdı elinde görür

465. Şükür ḳıldı urdı yüzini yere
Ümīẕ dutdı ki Ḥaḳ dilegin vire

466. Ḳoyar ḳoynına ol kāġıdı durur
Yine şehre gelmeklige yüz urur

467. Sabāḥa degin ṣabr idemez gelür
Şāra ṣu ḳatında vużū’ çün alur

468. Pes irte namāzın ḳılur ser-firāz
Duʿā ḳıldı itdi Çalap’a niyāz

469. Açıldı ḳapu çün durup dutdı yol
Ḫurd-i Āhenger ḳatına irdi ol

470. Virür kāġıd aña eline alur
Görüp cānı anuñ ʿacebe ḳalur

[13b]

471. Eyitdi var imdi yemegil ḳayu
Düzem buncılayın teber bir eyü

472. Ki baḳup göricek sevine cānuñ
Bulunmaya mi<u>s</u>li daḫı bir anuñ

473. Ṭapu itdi Bū Müslim döner çün aña
Döner yine andan muḫāndan yaña

Teber sāḫten-i Ḫurd-i Āhenger Bizīne Müslim[25]

474. Ḫurd-i Āhenger daḫı pür-hüner
Heves ḳıldı düze aña bir teber

475. Sabāḥ durdı ṣaldı körüye kömür
Ṣalar bir pāre anuñ içine demür

476. Çekerler körügi kömür oldı köz
Demür kömür-ile olur rengi rūz

477. Dürüşdi niçe kim urur ol çeküç
Çalışdı vü itdi aña zor u güç

478. Nite ki çalışdı aña pür-hüner
Anuñ bigi olmaz-ıdı ol teber

479. Daḫı bir bir ḳodı olmadı
Hīç anuñ ucında ṣafā bulmadı

480. Beş on pāre demür bıraḳdı oda
Çeküç urdı server aña ḳan yuda

481. Oñat gelmedi hīç anuñ işine
Elin ḳayġuyıla urur dişine

482. Giceye degin pes dürüşdi ol er
Belürmedi andan aña bir eser

483. Ol iş olmadı ki cānı sevine
Gice oldı getdi yine evine

484. Hem ol ḳayġuyıla yine baş urur
Ol uyḳu içinde ʿaceb düş görür

485. Atası gelür düş içinde uṣul
Eyitdi aña ne melūlsın oġul

[25] Hurd-i Âhenger'in Bizîne Müslim'e Taber Yapması

486. Atasına eydür baña bir kişi
Bu resme buyurdı gelüp bir işi

487. Niçe kim dürişdüm anı ḳılmadum
Ne itmek gerekdür anı bilmedüm

488. Ol ucdan irişdi bu ḳayġu baña
Ne dermān ideyim ʿaceb ben aña

[14a]

489. Çalap Ṭañrı dostı meger ol ʿAlī
Suʾāl itdi meger benden ol velī

490. Niyāz eyleyüben göñül biledüm
Anı bilmeg-içün Ḥaḳ'a diledüm

491. Gelüp Cebrāʾil'le getürdi ḫaber
Kim evlāduma key olısar ḫaṭar

492. Ol ucdan perīşān olupdı özüm
Döker ḳan yaşını anuñ-çün gözüm

493. Ṣorar aña ʿAlī şāhı ol müʾmin
Eyitdi aña kim {iy} Resūl-i emīn

494. Baña daḫı billāh beyān eylegil
Nite olısar iş ʿayān eylegil

495. Resūl eytdi çünki irişem Ḥaḳ'a
Ola menzilümüz bizüm {hem} ol beḳā

496. Ebū Bekr geçe yerümde ol imām
Geçe ol daḫı pes cihāndan tamām

497. Pes anuñ yerinde otura ʿÖmer
Ḳıla ol daḫı hem ṣoñ ucı sefer

498. Anuñ ṣoñına hem ʿAlī otura
Çalap aṣlanı ol velī otura

499. Geçe ʿOs̲mān anuñ bu kez yerine
Süre emr-i şerʿī vara yerine

500. Ummaya ḳavmi ṣoñı oyını uta
Ala taḫtı ālüm elinden duta

501. Muʿāviye evvel geçe baḫtına
Muḳarrer ola ol ulu taḫtına

502. Ḥasan'uñ meger bir ḫatunın düze
Maḥabbet ipin ol cānından üze

503. Anuñ fiʿliyile anuñ ʿavratı
Aġu vire bula bugün furṣatı

504. Ḥasan'um ol ucdan helāk ola dir
Velī kendüleri be-ḫāk ola dir

505. Muʿāviye daḫı cihāndan gide
Velī südi anuñ ziyāndan gide

506. Geçe taḫta oġlı otura Yezīd
İde eylük işin cānından baʿīd

507. Ḥüseyn'ümi hem ol şehīd eyleye
Ḳırup ḳavmini hem saʿīd eyleye

[14b]

508. Gerek ʿAlī oġlanları adını
Didürmeye ḫalḳa gerek dādını

509. Çü Firʿavnvār ol gerek otura
Hem adlarını {daḫı} ḫuṭbeden getüre

510. Gide ol daḫı pes olup ḫūr u zār
Ne kim varlıġı var ola ḫūr u zār

511. Ṣoñında otura çü Mervān-ı ḫar
Alup taḫt milke duta ser-te-ser

512. Çü yüz yigirimi ṭokuz yıl geçe
Çalap ḳutlu ḳapu soñuma açа

513. Ḳoya ol zamānuñ içinde bir er
Adı ʿAbduraḥmān ola pür-hüner

514. Gerek ala oġlanlaruñ dādını
Götüre Ḫāricī olan adını

515. Aña ḫalḳ u ʿālem gerekdür uya
Özi Sünnī gerek ḫalīfe ḳoya

516. Anuñ-çün ḳılupdur ṭaşı dādger
Kim ol ere benden olısar teber

517. ʿAlī çünki Resūl sözi diñledi
Yaşın dökdi şāh-ı güzīn iñledi

518. Didi ehlüme çün bu ḥāl ideler
Ser-ā-ser ḳıruban bu āl ideler

519. Kim işitmiş ola bunuñ gibi ḥāl
Bulalar Muḥammed uruġı zevāl

520. Bunı didi dutdı biraz başını
Döküp gözlerinden revān yaşını

521. Dırāz şāh-ı merdān bir zamān yüzin
İde şükür urdı yire ol yüzin

522. Didi ṣoñra çün pür-hünervār ola
Yegāne vü sıdıḳ bütün ehl ola

523. Ol oġlanlarumuñ ala {daḫı} dādını
Yine yād ideler cihān yādını

524. Çalap'dan çü bile yazıldı ḳalem
İdüp cehd andan girür mi ḳalem

525. Bulara Çalap'dan çün āfet ire
Ne ḳayġu ṣoñında mükāfāt ire

526. Çü Ḥaḳ'dan bu resme olısar ḳażā
Ol emre gerek biz virevüz rıżā

[15a]

527. Egerçi ki olur ciger yarası
Bunuñ ṣabr ḳılmaḳ durur çāresi

528. Yine ṣordı döndi ʿAlī dīn eri
Resūl'e didi iy cihān serveri

529. Ol er kim cihāna gelüp var ola
Ṭurup yolumuzda vefādār ola

530. Ne yerden ḳopa ol ʿaceb iy güzīn
Ki bu deñlü iẓhār ide ol sözin

531. Bunuñ gibi virdi Muḥammed ḫaber
Ki ḳopa Ḫorāṣān elinde ol er

532. İgen pehlüvān ü yüreklü {ol} ola
Bu ṭaş anuñ-içün gereklü ola

533. ʿAceb ḳaldılardı {ol} ḫalāyıḳ aña
Muḥammed sözine ḳaldılar ṭaña

534. Ol arada bular ṭaşı gizledi
Ol erüñ gelesi demin gözledi

535. Bu sırruñ beyān olur anda fāş
Gör imdi ne resme olur anda ṭaş

536. O demür ki Merv'e gelüp yetdi dir
Bu er anı yaʿnī teber itdi dir

537. Bunuñ bigi ḳıldı meger rivāyet
Ḫorāṣān içinde var-ıdı bir er

538. Müselmān ü Sünnī idi ḫoş-nihād
Ki Ḳays ibni Esʿad aña dirler ad

539. Ol oḫtın ki irdi Muḥammed Ḥaḳ'a
Ki yaʿnī fenādan bulur ol beḳā

540. Soñında hem aṣḥāb daḫı gitdiler
İşitdük ki degme biri ne_itdiler

541. Ki Ḳayṣ'uñ Muḥammed düşine girür
Nişānını ṭaşuñ ol ere virür

542. Ol oḫtın ol āl-i Ümeyye tamām
Ḫalīfe olaydı geçüp milk-i Şām

543. Muʿāviye {ol} taḥta ḳarār eyledi
Ol evlād işini nizār eyledi

544. Ḥasan'a ki bular aġu virdiler
Alup şāẕlarını saġu virdiler

545. Atası ṣoñında oturdı Yezīd
Ol itdi Ḥüseyin daḫı hem şehīd

[15b]

546. Ne kim vardur ehli daḫı ḳırdılar
Ne yerde ki āl-i Resūl sürdiler

547. Bu söz vaṣfı düşmiş-idi dillere
Tağıldı düşüp her biri illere

548. Bu Ḳayṣ ol zamānda yatur çün uyur
Düşinde Muḥammed cemālin görür

549. Kim aña demürüñ nişānın didi
Ne resme aña gör beyānın didi

550. İlet Merv'e anı didi izlegil
Bir arada pinhān idüp gözlegil

551. Gereklü olısar durur anda bu
Uṣañ olmaġıl bu işe nīk-ḫū

552. Ol ere gerek ki bu fermān ola
Bu derde anuñ-ıla dermān ola

553. Esʿad oġlı ol Ḳayṣ'ı düşin görür
Beliñleyü ol dem yerinde ṭurur

554. Gelür ol demüri {ol} yerinde bulur
Zamān-ıla Merv'e şāh-ı dīn {ol} gelür

555. Bir arada gizler anı ol durur
Görüñ ki zamāna ne iş oldurur

556. Bir oġlı demürci olur ol erüñ
Meger s̲ābit urdı adın serverüñ

557. Atası ölicek bu {daḫı} anda varur
Niçe kez demüri ol oda urur

558. Erimedi herkez görür ol anı
Yine ḳodı yerine ṭurur anı

559. Dir-idi ki bir gün ola furṣatı
Niçe_erimeye işbu ola ḳatı

560. Bunuñ daḫı oġlı ola bir beşīr
Demür atasından vaṣiyyet deñir

561. Eyitmişdi çoḳ kez {ol} oda urmışam
Erimedügin bu demür görmişem

562. Atamdan ḳalupdur bu demür baña
Ḳodum ben daḫı hem didi uş saña

563. Bu daḫı aña hīç çāre bulmadı
Demüri eriyüp ṣafā bulmadı

564. Bu daḫı cihāndan gönilür gider
Er oldur ki bunda yaraġın ider

[16a]

565. Ḳalur daḫı hem bir oġlı pes anuñ
Bu sözi işit ger var-ısa cānuñ

566. Adı Ḳaydāz anuñ daḫı pür-hüner
Demürci işinde iñen pür-hüner

567. Bu daḫı ṭuruşdı delim ol ṭaşa
Kim oda bıraġa eriye ṭaşa

568. Çāre bulmadı vü oda ṣaldı ol
Pes oġlına anuñ daḫı ḳıldı ol

569. Bir oġlı olur ol güzīnüñ saʿīd
[...] hünerde iñen ber-mezīd

570. Vaṣiyyetleri pes anuñla olur
Yumar ol gözini daḫı pes gider

571. Bu daḫı demürci delim işledi
Görüp bu demüri elin dişledi

572. Ẓafer bulımadı eridüp aña
Elin çekdi ḳodı anı bir yaña

573. Gözin yumdı getdi cihāndan ol
Yine ḳaldı andan daḫı bir oġul

574. Bu ʿAbdullāh urmış-ıdı adını
Bulup çün şekerden anuñ dadını

575. Bu daḫı demürci ulu pür-hüner
Ḫurd-i Āhenger atası meger

576. Ata ata ol ṭaş ki çün ḳıldı dir
Ḫurd-i Āhenger'e ol geldi dir

577. Düşinde atası aña itdi dir
Ki vaʿdesi yetdi ṭaşuñ oda ur

578. Oçaġa çün anı ḳodı şāh vücūd
Ṣıvadı vü aġzın anı urdı od

579. Ocaḳ oda ḳılmış-ıdı görmeye
Kimesne gelüben anı {hīç} ṣormaya

580. Sehel yaġmadın od hemān aḳdı bu
Ol ocaḳ içinde meṣel şöyle ṣu

581. Kāġıdı ne resme getürdi ol er
Demür eye oldı eridi meger

582. Ṣunup ol ḳışaçı çıḳardı revān
Teber olmış-ıdı anuñ tek ʿayān

583. Düzülmişdi şöyle müretteb tamām
Çeküç urmadı hīç aña ol be-nām

[16b]

584. Çü ḳudreti ol göziyile görür
Döner ḳıbleye ol yüzini urur

585. Eyitdi İlāhī senüñ {ol} ḥikmetüñ
Gözüm-ile gördüm bugün ḳudretüñ

586. Bizüm cedlerümüz ʿömür sürdiler
Bunı ṣaḳladılar {ol} delim gördiler

587. Birine müyesser bu ḥāl olmadı
Bu demi gözle hīç biri bulmadı

588. Niçe kim ṭuruşup oda ṣaldılar
Erimedi herkes ʿāciz ḳaldılar

589. Çü ben daḫı bunca oda urmışam
Erimedügini anuñ görmişem

590. Bugün yetdi uşda bunuñ müddeti
Gör imdi ki Çalap ḳıldı ḳudreti

591. Bu işe yaḳīn uş bilindi sebeb
Ol er kim uludur aṣıldan neseb

592. Ol erden bu iş pes ʿayān olısar
Ki dünyā içinde nişān olısar

593. Ola bir bu server bir uç eyleye
ʿİnāyet ḳıla Ḥaḳ ḫurūc eyleye

594. Ulu kiçi {ol} düpdüz ṣalā eyleye
Bu ẓālimlere bir belā eyleye

595. Yolında ṭuravuz anuñ cān vire
Ne er olmaya kim ḫānümān ola

596. Ḫurd-i Āhenger bu sāz eyleyü
Uruṭurdı ol dem niyāz eyleyü

597. Çıḳardı teber bir arada {anı} ḳodı
Sevinürdi anda hemān dem ödi

598. Teber ḳarşusına {ol} oturmış-ıdı
Melāli göñülden getürmiş-idi

599. Gāhi anda ḳalmış-ıdı ḥayrete
Gāhi vālih olmış-ıdı ḳudrete

600. Gāhi ol yigitdüñ ḳılur fikrini
Gāhi eyler-idi Çalap ẕikrini

601. Hele şükr ḳıldı issi bitdi ḫoş
Ṭurup ol dükāndan yaña gitdi ḫoş

602. Çü yaz irmiş-idi anuñ ḳışına
Yine meşġūl oldı varup işine

[17a]

603. Gel imdi Bū Müslim sözini işit
Nitedür bu ḳıṣṣa yüzini işit

604. Ol oḫtın ki varup eve yetdi ol
Ki eve varuban ḳarār itdi ol

605. Tamām āleti gör {ol} arada ḳalur
Yine ʿazm ḳılur ol şāra gelür

606. Göre kim demürci teber düzdi mi
Göñül diledügin ol er düzdi mi

607. Ṭonın degşürür ol yegāne sürük
Odun urdı yine getürdi külük

608. Tevekkül idüben gönüldi şāra
Ḫurd-i Āhenger evine vara

609. Gelüben çü şehre irer şāh-ı dīn
Ḳayudan içerü girür ol hemīn

610. Ḫurd-i Āhenger evinden yaña
Eşegini sürdi irişdi aña

611. Odun eve dökdi anı bildiler
Dükāndan aḫīye ḫaber ḳıldılar

612. Kim odun getürdi yine ol cüvān
Örü ṭurdı aḫī yerinden revān

613. Gelüp gördi kim ol oturmış-ıdı
Velī ḳayġu dilden getürmiş-idi

614. Güle güle döndi görüşdi aña
Eyitdi ki müştāḳ olayın {ben} saña

615. Aḫī eytdi cānum cihānum {ol} senüñ
Varum ḳamu ʿömrüm zamānum senüñ

616. Geçüp iki bile oturdı{lar} tamām
İşāret buyurdı getürdi taʿām

617. Çü yetdi getürdi ṭaʿāmı aḫī
Bū Müslim ile ḫoş oturdı aḫī

618. Eyitdi Bū Müslim aña {iy} pākı dīn
Ki ḳadrüñ iripdür ber-eflāk-ı dīn

619. ʿAceb ḳanı ne_itdüñ teber oldı mı?
Cānum ol sebebden ṣafā buldı mı?

620. Ḫurd-i Āhenger eytdi iy cüvān
Çalap ḳudretini görmişem ʿayān

621. Ne baḫtlu ersen ʿaceb ey ulu
Naṣībüñ ki geldi saña bu ulu

[17b]

622. Ol işi gördüm ben ʿayān göz-ile
Anı ben niçesi diyem {ol} söz-ile

623. Velī biñde birin getürem dile
Ṭapuñ tā ḥikāyet ol nite düze

624. Ne kim itmiş-idi beyān {ol} eyledi
İşitdi Bū Müslim ʿayān eyledi

625. Ne resm-ile bildi düzildi nacaḳ
Yüzin yire urdı ḳılur şükr-i Ḥaḳ

626. Ḫurd-i Āhenger ol yerinden ṭurur
Getürdi nacaġı şāh-ı dīn görür

627. Bū Müslim göricek begendi anı
Ne eydem ki niçe sevindi cānı

628. Eline aluban anı öpdi cüst
Ki ṣayḳalı yoḳdur ḳalanı dürüst

629. Didi raḥmet itsün ol Allāh saña
Ki ḳılduñ bu göñlüm dilegin baña

630. Velī ṣayḳalı ger bunuñ oladı
İgen maḳṣūdını göñül buladı

631. Hem artuḳ olurdı bunuñ heybeti
Gören eyler-idi aña raġbeti

632. Ḫurd-i Āhenger didi bir kişi
Olur ṣayḳal itmek anuñ bir işi

633. Müselmān'dur oḳuyalum ol göre
Bunı ṣayḳal alup şāh-ı dīn göre

634. Bū Ṭāhir-i Ṣayḳal durur adı hem
Müselmān dīndār ḫoş dādı hem

635. Ḫurd-i Āhenger hem aña ṣaldı er
Eyitdi ki gelsün {anı} oḳuñ muʿteber

636. Varup aḫīden çoḳ selām itdiler
Ne kim ol buyurdı kelām itdiler

637. Ṭuru añladı ol dem yönüldi yola
Gelürdi teʿaccül-ile kim ne_ola

638. Anı ḳatına çü gelür ol be-nām
Girüben içerü virür ol selām

639. Ḫurd-i Āhenger hem daḫı bir cüvān
Görür kim ikisi oturmış hemān

640. Çü gördi bu resme ikisin bile
Bu luṭfı getürdi yegāne dile

[18a]

641. Ki ṣadaḳ bu durur eyā Muṣṭafā
Ne kim sen buyurduñ dürüst ü ṣafī

642. Ḫurd-i Āhenger eytdi iy güzīn
Eyit bize nedür bu ṣadaḳ sözin

643. Bū Ṭāhir'i gör Ṣayḳalīdür nice
Döşekde yaturdum didi bu gice

644. Görürem düşümde Muḥammed gelür
Ḥabībi İlāh'uñ ol Aḥmed gelür

645. Bile hep yārenler anuñla velī
Elinde dutar bu yigit dek eli

646. Yürüdüm ki uram öñinde alın
İrişem ki öpem Muḥammed elin

647. İşāret buyurdı ol cihān serveri
Baña gösterür ol meger bu eri

648. Kim iḫlāṣ-ıla dut elin öp anuñ
Ol uçdan ki bula saʿādet cānuñ

649. Didi her kim öpe elin {iş}bu erüñ
Bu gösterdügümüñ güzīn serverüñ

650. ʿAlī elin öpmiş ola ol velī
ʿAlī elidür bu yigit dek eli

651. ʿAlī elin öpmek benümdür ʿayān
Anuñ gibi ḳıldı Muḥammed beyān

652. Muḥammed söziyle düşümde elin
Öpeyin öñinde urayım alın

653. Yine şimdi daḫı öpeyim hele
İrişdi vü aldı elini ele

654. Öper elin anuñ ziyāret ider
Anuñla cānıyla beşāret ider

655. Ḫurd-i Āhenger göricek hem anı
Ṭuru añladı ol dem sevinü cānı

656. Bū Müslim elini öper ol ṭurur
Anı cānına çün saʿādet görür

Cild-i evvel meclis-i şeşüm teber-Saḫten berāy-ı ġazā[26]

657. Bū Ṭāhir eyitdi buyruñ bir ḫaber
Ne_içün oḳuduñuz beni muʿteber

658. Eyidüñ var-ısa işiñüz bilem
Ve ger ol elümden gelürse ḳılam

[18b]

659. Ḫurd-i Āhenger ṭurur {ol} merd-i ḥaḳ
Getürdi vü ḳodı öñinde nacaḳ

660. Eyitdi işimüz budur uşda gör
Getür āletüñi buña ṣayḳal ur

661. Bu ki yigid-içün olupdur bu iş
Bunuñ ur ṣayḳalını key ṭurış

662. Bū Ṭāhir gördi ol bilüben sebeb
Velī geldi işbu nacaġı ʿaceb

663. Aḫī'ye dönüben eyitdi ol er
Bunuñ gibi görmiş degülem {ben} teber

664. ʿAceb bu nacaġı {iş}bu er ṭuta mı
Bunuñ-ıla yaʿnī oyun uta mı

665. Ḫurd-i Āhenger aña hem söyledi
Bū Müslim ne iş kim ḳamu eyledi

666. İşidürse ḳalur Bū Ṭāhir ṭaña
Döner bir nacaġa baḳar {hem} bir aña

[26] Birinci cild, altıncı meclis: Savaş için taber yapılması

667. Aḫī’ye yine pes eyitdi ol er
Kim iy ṣanʿatda ulusın pür-hüner

668. Bu resme teber çoḳ bize itdüñüz
Neden eyledüñüz bize {siz} ne_itdüñüz

669. Ḫurd-i Āhenger eytdi iy maḳāl
Demürüñ işini nite oldı ḥāl

670. Atadan ataya ol aña ḳalduġın
Atasını görüp oda ṣalduġın

671. Oda urup bu resme irdügin ol
Nacaġ olduġını bunuñ tek uṣūl

672. Ser-ā-ser olanın {ol} kişiye söyledi
Bir ü bir ne kim var beyān eyledi

673. Hemān ol yerinden ṭurur sevinür
Yügürdi vü geldi yine {ol} övinür

674. Bir uġurda ṭurup alur {ol} āletin
Ne kim görür-ise yaraġın yatın

675. Bile geldi yine Bū Ṭāhir meger
Aluban öñine getürdi teber

676. Çü ʿışḳ-ıla anuñ yolında ṭurur
Aña ṣayḳalı ol şāh-ı dīn durur

677. Aña ol gün ol gice ol nābe-nām
Urur ṣayḳal aña ider ol tamām

[19a]

678. Āyine bigi pes açıldı yüzi
Ne vaḳtin ki baḳsa kişinüñ gözi

679. İçinde görünür çü maʿnā yine
Ne görür-ise baḳup ol āyine

680. Ḫurd-i Āhenger Bū Müslim anı
Görüben sevinür ikisi cānı

681. Didiler oldı hemān ola ṭāb
Buña nisbet imdi buña gerek ṣap

682. Bir er daḫı anda meger var-ıdı
Müselmān'ıdı ol dīne yār-ıdı

683. Bilürdi çıḳrıḳçılıḳ hem ol ulu
İmān nūrıyıla derūnı ṭolu

684. Ebū ʿAlī Ḫırrāṭ idi ol erüñ
Bu vaṣfın didügüm saña serverüñ

685. Didiler ṣapı ol düziser hemān
Ki dīndār-ı ṣādıḳ yoḳdur bī-gümān

686. Gerek birümüzi bizüm ol bile
Tamām işümüzi gele hem {ol} ḳıla

687. Ḫaber eylediler gelüp irdi ol
Ḳapudan içerü revān girdi ol

688. Göricek buları selām eyledi
ʿAleyk aldı bular tamām eyledi

689. Oturdılar anda tevażżuʿ ḳıla
Velī bir ʿaceb söz getürdi dile

690. Eyitdi meger kim idersiz ḫurūc
Ki Mervānlardan alam diyüp öç

691. Ḫurd-i Āhenger eytdi yā yigit
Sebeb bu söz gene oldı eyit

692. Ki girdük ḳapudan selām eyledük
Bu resm-ile güft ü kelām eyledük

693. Ebū ʿAlī āḫir eyitdi aña
Gör imdi bu sözin żamīrin aña

694. Didi bu gice çü başum urmışam
Velī bir ʿacāʾib ki düş görmişem

695. İki baḫş olupdı görürem şārı
Bu şāruñ içinde ḫalāyıḳvārī

696. Bu yigit hem anda ṭururdı meger
Ṭutardı elinde bir ulu teber

[19b]

697. Ḳılur ḫalḳı çevre yanında ġulū
Ṣalar ṣaġlu ṣollu teber bu ulu

698. Düşümde bu resme anı görmişem
Bu yire urup çün naẓar urmışam

699. Dile anuñ-içün gelüp söyledüm
Ne kim vaṣf-ı ḥāl uş beyān eyledüm

700. Ḫurd-i Āhenger işitdi sözin
Şükür eyleyüben yire ḳor yüzin

701. Şükür fāl olısar didi ḳālümüz
Yeg ola gerek kim yine ḥālümüz

702. Bu fāl üstinde pes bī-çāre tamām
Dile geldi ol didi uş be-nām

703. Bunı didi ṭurdı yerinden ol er
Getürdi vü ḳodı öñinde teber

704. Anı göricek ġuṣṣadan el yudı
Aña döndi server nedür bu didi

705. Ḫurd-i Āhenger eyitdi be-nām
Teber ol er-içün oldı tamām

706. Nite oldıysa maḳālin didi
{Hem} Ebū Müslim'üñ aña ḥālin didi

707. Ki geldi teber ol ṭaleb eyledi
İşitdi vü kendü ʿaceb eyledi

708. Yatup bu ulu düş gice gördügin
Atasını hem ol niçe gördügin

709. Niçe urduġını demüri oda
Nite irdügini didi maḳṣūda

710. Düzüldüġin urmadın ol çeküç
Aña ḥācet olmaduġın zor güç

711. Bu resme eriyüp tamām oldugın
Ol oddan çıḳarup be-kām olduġın

712. Ḳamu ʿarż ḳıldı bir ü bir aña
İşitdi ḳıldı şāh-ı dīn ṭaña

713. Ebū Ṭāhir urdı aña ṣayḳal üş
Ṣabın daḫı düzdi gerek aña ḫoş

714. Ebū ʿAlī Ḫırrāṭ anı {daḫı} añladı
 Işır diyü barmaġını ṭañladı

715. Ḫurd-i Āhenger özine didi
Muḳābil anuñ ol sözine didi

[20a]

716. Eyitdi {ki} i server atadan baña
Bir aġaç ḳalupdur öteden baña

717. Niçe ki getürdüm anı bir işe
Ṣavurdum urdum yüzine ol tişe

718. Anı yonmadı çoḳ ṭuruşdum keser
Daḫı bıçaḳ bulmaduḳdur ol keser

719. Ḳaḳıdum bir gün anı ol külḫāna
Dilerdüm atam ol arada yine

720. Gelüp baña düşde eyitdi atam
Ḳomadı ki anı ocaġa atam

721. Aġacdan didi ol ḥikāyet baña
İşit key ḳulaḳ ur diyeyem saña

722. Eyitdi ki ʿaḳlı başuña getür
Bu yañlış fikri sen özüñden getür

723. Anı ger atasın {ol} oda yanmaya
Demür keser hīç hem anı görmeye

724. Neyiçün olursın Ḥaḳḳ'a sen ʿāṣī
Daḫı yitmeyübdür anuñ vaʿdesi

725. Ki yıllar-ıla ben anı gizledüm
Ṭaraḳnı dün ü gün anı üzledüm

726. Anuñ ḫaṣmı bir gün geliser didüm
Bunuñ-ıla maḳṣūd olısar didüm

727. Ḳolayunca döndi senüñ bu felek
Baña olmadı hīç müyesser dilek

728. Gerek eynine sen iresin anuñ
Göresin göz-ile sevine cānuñ

729. Teber düzdüre dir gerek ol şebāb
Bu aġaç ola dir gerek aña ṣap

730. Ṣāḥib-devlet ola ide ol ḫurūc
Müselmānlıḳ andan gerek bula uç

731. Ki bu ḥāli baña Muḥammed didi
Aġacuñ ḫālin ol Aḥmed didi

732. Ki Mekke'deyidüm ol oḫtın didüm
Muḥammed'i gördüm düşümde gözüm

733. Uyanup didi ol fulān yire sür
Bir aġaç var anda çıḳar anı gör

734. Anı gizlegil tā ḳatuñda ṭura
Gele ḫaṣmı anuñ ṭapuñuz göre

[20b]

735. Bunuñ vaṣfını hem eyitdi Resūl
İşitdüm ḳıldum ol be-küllī ḳabūl

736. Çün anda Muḥammed yüzin görmişem
Aġaç aṣlını ol ere ṣormışam

737. Didi ki ehili ki ḥaḳdan baʿīd
Ki Yaḥyā'yı anda iderler şehīd

738. Dökerler ḳanı çün yir üzre yatar
Bir aġaç meger ol arada biter

739. Ki Cibrīl'e irdi meger emr-i Ḥaḳ
Kim andan getürdi baña bir budaḳ

740. Didi gizlegil bu gereklü ola
Gele birisin er yüreklü ola

741. Gerekdür ṣoñında ola ol ulu
Īmān nūrıyıla derūnı {ola} ṭolu

742. İderler ḫalāyıḳ anuñ ol yādını
Ala ehlinüñ ol gerek dādını

743. Ġazāyiçün aña düzerler teber
Aña ṣap bundan olısar meger

744. Baña böyle didi Muḥammed sözi
Ol uyḳu içinden uyurdum gözi

745. Varup ol aġacı alup gizledüm
Niçe yıllar andan özi birledüm

746. Ṣoñı çü Muḥammed uruġı tamām
Ṭañladı vü getdi bular her maḳām

747. Ṭurup ben daḫı bu ile gelmişem
Yine ol aġacı bile almışam

748. Ol er pes müyesser olımaz baña
Çü ben getdüm ḳaldı vaṣiyyet saña

749. Anı sen göz-ile gerek göresin
Anuñ ḫizmetine gerek {sen} ṭurasın

750. Bu resme düşümde {ol} atam söyledi
Baña vaṣfını ol beyān eyledi

751. Eger bu ise ol didügi kişi
Tamām anuñ-ıla biter {işbu işi

752. Getürelüm anı tişe uralum
Nitesi olur {işbu işi görelüm

753. Varuban getürdi aġacı revān
Ḳamu āletini {vü} bile nev-cüvān

[21a]

754. Urur ḳıṭba anı revān çevürür
Getürür tişe ol aġacı urur

755. Yonuldı aġaç çün aña virdi el
Ṣanasın kim aḳdı oda oldı ḥāl

756. Ebū ʿAlī Ḫırrāṭ görür çün anı
Beşāret buluban sevindi cānı

757. Bular daḫı görüp ṭaña ḳaldılar
Vālih oluban pes aña ḳaldılar

758. Tamām oldı çünki aġacuñ işi
Dögemeye mūmdan anı bir kişi

759. Getürüp teber çün aña urdılar
Tamām olmış-ıdı aña gördiler

760. Ḫurd-i Āhenger görür ol pāk-i dīn
Eyitdi aña iy hezārān āferīn

761. Teber aldı sildi anı biledi
Virüp destümüzdin bunuñ diledi

762. Bū Müslim didi ger dilege irem
Size destümüzden ben bunuñ virem

763. Didiler kim altun gerekmez {ol[bize
Dilemezüz aḳçe anuñçün size

764. Velī bunı senden dilerüz ṣavāb
Ne ki bunuñ-ıla idersiz ṣavāb

765. Bu ḳula göñülde gerek naḳş ola
Anuñ müzdi gerek dört bu baḫş ola

766. Gör imdi ṭarīḳin işitgil anuñ
Ki bir baḫşı benüm ola bir senüñ

767. Biri Ṣayḳālī'nüñ biri Ḫırrāṭ'uñ
Bu feṭḥ-ile ol dem çıḳıcaḳ aduñ

768. Bū Müslim eyitdi aña {iy} Ḥaḳ ṭanuḳ
Bunuñ ne ki müzdi idem az u çoḳ

769. Size cümlesini inanuñ sözüm
Bu işden çevürür degülem yüzüm

770. Anuñ bu sözini çün işitdiler
Aña cānlarını fidā itdiler

771. Daḫı bir yegāne olurdı ulu
Īmān nūr-ıla ol derūnı ṭolu

772. Anuñ Yūsuf idi ki ġazzāz-ıdı
Muḥibb-i ḫanādān ser-firāz-ıdı

[21b]

773. Ṣapına nacaġuñ Şerābān düzer
Rıżā virür aña sevāba düzer

774. Ḫılāf itdiler hem anuñ sözine
Öpüp ṣundılar ol emīr yüzine

775. Bu ʿAlī virür berkileni {hem} aña
Virüp didi server teberüñ saña

776. Aluban Bū Müslim ḳuşandı {hem} anı
Ṣafā buldı zīrā anuñla cānı

777. Ḫurd-i Āhenger virür bir ḳaṣāb
Kenārı ḳara ḫav bir-idi hep

778. Çü girdi anuñla muḥabbet ḳarār
Bū Müslim anı ḫoş başına ṣarar

779. Anuñla bular çün bulurlar ṣafā
Ḳılur her birisi aña {daḫı} bir ʿaṭā

780. Getürüp öñinde ḳodılar teber
Bū Müslim'e cemʿ etdiler pür-hüner

781. Bu resme teber kim düzdiler saña
Ḳalur heybetine görenler ṭaña

782. Bunuñ-ıla hüner idi hīç özüñ
Ki yüzin görevüz baḳup kendünüzüñ

783. İgen aġır elde anı {daḫı} dutmaġa
Ki düşmāna salup oyun utmaġa

784. Bū Müslim işitdi anı nev-cüvān
Örü ṭurdı ol dem yerinden revān

785. Alur eline ol hemān dem teber
Sürüp orta yere gelür {ol} muʿteber

786. Yigirmi_altı baṭmandı dar ṭuta
Ki beñzerdi fiʿli anuñ ḍabına

787. Ṣapından ṭutar ol nacaḳ dīn eri
Atar pes havāya eren {ol} serveri

788. Çü devlet müyesser ola {ol} dīn uta
Ṣunup yine anı utarkan dutar

789. ʿİnāyet ḳılupdı aña Tañrı bol
Çevirdi başından anı saġ u ṣol

790. Erenler baḳup çün anı {daḫı} gördiler
Serāsīme olup vālih ṭurdılar

791. Dükeli ḳılurlar ol kişiye āferīn
Ki maḳṣūduñ olsun senüñle ḳarīn

[22a]

792. Rehī ṭuruban hünerler işledüñ
Pes erlik içinde işler işledüñ

793. Senüñ zorbāzuñ ola āşikār
Saña rūzī ḳılmış bugün Girdigār

794. Şükür gördük uşda cemālüñ senüñ
Bize rūzī ḳıldı viṣālüñ senüñ

795. Ola kim ṭapuñla bulara bir uç
Ẓālimler niçe bir ide bize güç

796. Anuñ çünki erligini bildiler
Bu resme hep aña duʿā{lar} ḳıldılar

797. Hem ol yine gün olup-ıdı tamām
Oturmışdı ḳırḳ ulu eren{ler} tamām

798. Çün urmışlar-ıdı bular ḫalvete
Bir uġurdan oturdılar {hem} ṣoḥbete

799. Yiyesi pişürdi bular ḫoş yine
Getürdiler orta yire ḫoş yine

800. Yidiler çünki ṣavuldı hep ṭaʿām
Oturdılar anda yine ḫoş be-kām

801. Şāh-ı dīn Bū Müslim duʿā eyledi
Ṣoñında ki Allāh revān eyledi

802. Örü ṭurdı çökdi dizin ser-firāz
Oḳur Ḳurʿān anda ider ser-āġāz

803. Şu nāzüklüg-ile oḳur Ḳurʾān'ı
Sevindi bu müʾminlerüñ hep cānı

804. Aña virdi Allāh dīnüñ feṭḥini
Bu kez başladı ol dīnüñ medḥini

805. Didi iy ḥabībi İlāhuñ Resūl
Nebī gelmedi hīç senüñ tek uṣūl

806. Ḳamu enbiyānuñ özini özüñ
Senüñ bigi bulmış degül kimse yol

807. Bugün sencileyin güzīn gelmedi
Saʿādetlü server ulu luṭfı bol

808. Seni her ki sevdi işi oldı ṣaġ
Saña ʿāṣī olan yolı oldı ṣol

809. Anuñ içün ḳıldı seni Ḥaḳ güzīn
Cihān şāhları hep ḳapuñda ḳul

810. Yarın āḫiretde şefāʿat senüñ
Sözüñ Ḥaḳ Teʿālā ḳatında ḳabūl

[22b]

811. Çü bu resme medḥ Resūl'e oḳudı
Serāġāzla ḫoş-uṣūl oḳudı

812. Bu kez bir menāḳıb ʿAlī'ye {ol} beyān
İder ol arada ṭurup nev-cüvān

813. Eyitdi güzīde iy merdān ʿAlī
Cihān ḫalḳına sen ḳamu cān ʿAlī

814. Mürüvvet bāġınuñ yemişi güzīn
Seḫāvet içinde bugün kān ʿAlī

815. Benüm didi ʿilmüm şārı Muṣṭafā
Ḳapusı bu şehrüñ didi Muṣṭafā

816. Güyegüsi Tañrı resūlinüñ ol
Aña kim Ḥaḳ aṣlanı eyitdi ol

817. *Şarāben ṭahūr*uñ güzīn sāḳī
Aña baḫş ḳıldı çü sübḥān ʿAlī

818. Şehīdler başı vü seḫā maʿdeni
Mürüvvet bāġında gülistān ʿAlī

819. Bu resme müteʾe<u>ss</u>ir tamām eyledi
Cihān pāre ṭopdan selām{lar} eyledi

820. Ulu [vü] kiçi hep figān itdiler
Döküp göz yaşını revān itdiler

821. Bunuñ gibi bir ḫoş deme irdiler
Birezden nāgehān ṣalā virdiler

822. Biri ṭurup anda bular gitmedi
Varup cumʿa mescidine yetmedi

823. Bir uġurdan anda ḳılurlar namāz
Çalap ḥażretine iderler niyāz

824. Şāh-ı dīn yerinde hemān ṭurdı cüst
Çıḳup ḫuṭbe anda oḳudı dürüst

825. Añar dört yanını tamām adını
Añar ḫayr-ıla pes ol evlādını

826. Zamānlar-ıdı kim bu ḳavm-i kirām
Bu resme ḫuṭbe işitdiler tamām

827. İşitdiler anı vü yaş dökdiler
Fiġān-ıla ki çoḳ başlar dögdiler

828. Uyup cumʿa namāzını ḳıldı ḫoş
Çün oldı mübārek deme vaḳti ḫoş

829. Ne vaḳt idi ol dem idem peyām
Nebī ḥażretine ʿaleyhisselām

[23a]

830. Yüz yigirmi ṭokuz yıl idi meger
Bu işden ki anda belürdi ḫaber

831. Dürüst oldı çünki namāz ḳıldılar
Ol üç er Bū Müslim iñen aldılar

832. Ḥurd-i Āhenger biri pür-hüner
Bū Ṭāhir-i Ṣayḳāl birisi meger

833. Ebū ʿAlī Ḫurrāṭ biri şāh-ı dīn
Ebū Müslim'ile bular dutdı {ol} el

834. Bular itdi beyʿat idenler dürüst
Ki olmaya bular ʿahd içre süst

835. Fulānı pes anda anı {daḫı} gördiler
Gelüp orta yire ḳamu{sı} ṭurdılar

836. Elin dutdılar ol güzīn serverüñ
İdüp beyʿatını ḳamu ol erüñ

837. Bilür şāh çün bulardan dīn vefā
ʿAceb dürlü ḳopdı arada ṣafā

838. Ki ḳılmaya bular aza hem çoḳa
Bū Müslim geyürdi ḳara bir çuḫa

839. Kelebi ṣarınup başında idi
Yigirmi beşinci yaşında idi

840. Ki bu deñlü aṣḥāb aña irdiler
Dutuban elini göñül virdiler

841. Birazdan ṭururlar dükeli bile
Çıḳup ṭaşra bir dem teferrüc ḳıla

842. Arada Bū Müslim bile pür-hüner
Alup ḳoynı içre şāh-ı dīn teber

843. Degül-idi Rüstem anuñ tek gözi
Şāhīn bigi çevre baḳardı gözi

844. Yöriyüp birez çün naẓar{lar} urdılar
Nāgehān ġalebe baḳup {anlar} urdılar

845. Didiler bu ġavġā ʿaceb ne ola
Uralum hele bir sebeb ne ola

846. İrişüp anı çün görürler revān
Ara yerde bir ḫoş-laṭīf nev-cüvān

847. Dikilmiş-idi bir yüce dār ulu
Bir iki yüz serheng ṭurur bed-ḫūlu

848. Daḫı bir yavuz it ṭurur bed-nihād
Ki Fettāḥ Saḫna aña dirler ad

[23b]

849. Çaġırur buları laʿīn kim usuñ
Bunuñ şerrin dir işbu ḫalḳdan kesüñ

850. Buña bir siyāset idüñ dir ulu
Ne yerde var-ısa Ṭurābī ḳamu

851. Bunı göre illā ḳamu {ol} Ḫorāṣān
Bileler kim yoḳdur bunlara hīç amān

852. Bugün bu ḫalīfe ki Mervānī'dür
Bu devrānuñ imdi ki devrānīdür

853. Türābī'nüñ aṣlın diler ki kese
Ne yerde bulursa gerek {ki} ol asa

854. Bular ki Müselmān'dı hep ol özi
İşidürler-idi ḳamusı işbu sözi

855. Yürekleri ṭaġlu gözi yaşlu idi
Elīmü'l-ḥayfla baġrı başlu idi

856. İçinde yüregi ḳamunuñ yanar
Velī baş yoġ-ıdı ola pāyidār

857. Bu dertden ḳamu yaş idüp gözini
Ki her biri ṣaḳlar-ıdı özini

858. Daḫı ol yigit kim yararlar-ıdı
Alup dāra anı giderler-idi

859. Ḳamusı ḳabīli taʿalluḳvārī
Ḳamu aġlayuban iderdi zārı

860. Yüz iderler nāliş ol Ḥaḳḳ'a
Bular ki raḫmet naẓarın baḳa

861. Bu yigit ki baġlu arada ṭurur
Baḳup çevre yaña ... urur

862. Çaġırup didi iy ḫalāyıḳ bilüñ
Benüm {iş}bu işümi temāşā ḳıluñ

863. İşüm dīn yolında benüm {ol} ṭoġruluḳ
Ḥarāmīlıḳ eylemedüm {ben daḫı} uġruluḳ

864. Ḳan eylemedüm nākişi ʿavratın
Gözetmedüm oġlını yāren yatın

865. Ṣuç işlemedüm bilür hem ʿām u ḫāṣ
Anuñ-çün ola baña işbu ḳışāṣ

866. Günāhum budur kim ʿAlī'nüñ dostıyam
Ḥaḳ aṣlanı ol velīnüñ dostıyam

867. Dükeli severem anuñ etfālin
Ne ki var Muḥammed resūlüñ ālin

[24a]

868. Ṣuçum işbudur iy ḫalāyıḳ tamām
Bu arada ḥāżır olan ḫāṣ [u] ʿām

869. Getürür parmaḳ şehādetler ḳılur
Aṣarlar daḫı yoḳ çāre ol bilür

870. İşitdi Bū Müslim bu rāzın bilür
Daḫı ḳılmadı hīç ḳarārı anuñ

871. Şāh-ı dīn hemān dem çevirdi yüzin
Hemān aġlayu yaş idüben gözin

872. Ḫurd-i Āhenger ol yanında aña
Didi bir işit ki {ben} ne direm baña

873. Ḳatumdan sıvış didi bu dem ḫoş
Yürekden bu erlik baña ḳıldı uş

874. Dilerem bu ḫalḳa girem ceng idem
Erenler içinde direm tenk idem

875. Hele cüst olayum didi işüme
Göreyüm ne yazdı Ḫuẕā {benüm} başıma

876. Ḫurd-i Āhenger didi yoḳ aña
Gerekdür yaraḳ daḫı dir çoḳ saña

877. Ḳomadı ki bir iş idipdi anı
Ṭurup bir arada ṭuraḳdı cānı

878. İki ḫalḳ anda meger çoḳ-ıdı
Ṭaracuḳ yerinde ara yoġ-ıdı

879. ʿAvānlar delim her arada {ol} ṭurur
Ḫalāyıḳ ilerü geleni {ol} urur

880. Aġaç istedi ol biri çün ura
Ora ḫalḳı tā ol görürek sora

881. Bū Müslim'e ḳıldı nāgehān naẓar
Aġaç isteyen ol bed-aḫter meger

882. Ṣoḳupdı teber ol beline meger
Ṭuş oldı laʿīnüñ aña çoḳ gözi

883. Ṣabı eteginden çıḳuban ṭurur
Aġaç ṣanur anı ilerü yürür

884. İrişdi vü çekdi anı tā ele
Ura ḫalḳı çevre yanına ṣala

885. Ṭoḳundı çün aña laʿīnüñ eli
Ḳaḳıdı vü çekdi Bū Müslim velī

886. Anuñ bigi çekdi elinde dilīr
Bū Müslim-i Mervī cihāngīr {ol} emīr

[24b]

887. Bu serheng -i melʿūn yıḳıldı yire
Örü ṭurdı çekdi ḳılıcın ire

888. Bū Müslim'i irdi laʿīn kim çala
Döke ḳan anda meger dād ala

889. Ṣabır ḳılmaġı ol ḳodı bir yaña
Kāhillik hīç itmez şāh-ı dīn aña

890. Omuzına ṣaldı etegin emīr
Çıḳardı teber ol yürüdi dilīr

891. Baş üzre ... ura anı
Bu serheng gördi uçından cānı

892. Dutar ol aradan ḳaçar bir yaña
Revān sürdi irdi Bū Müslim aña

893. Anuñ bigi çaldı anı nām-dār
İki pāre ḳıldı anı çün ḫıyār

894. Belinden yiv urdı olur dü pāre
İki pāre olup düşer ol yire

895. On adım atıldı yire {ol} her yanı
Revān oldı anuñ hemān dem ḳanı

896. Helākini ol aña ol baġladı
Bū Müslim anuñla {ol} nacaḳ baġladı

897. Daḫı neyler anda görüñ ol fetā
Bize daḫı bunda gerekdür ʿaṭā

898. Bū Müslim çün anda anı işledi
Kim anı görenler elin dişledi

899. Ṣapın yire ḳaḳdı nacaḳ çıñradı
Özi erkek arṣlan bigi añradı

Ḫurūc-kerden-i Ebū Müslim raḥm-i ḳatl-kerden-i Fettāḥ[27]

900. Çaġırup didi Muṣṭafā āline
ʿĀṣī kim ola murtażā-yı āline

901. Ḳıla Ḥaḳ ʿināyet getürem ṭamar
Ḳılam her birini gerek tārumār

902. Ṣafā bula āl-i Muḥammed ḳamu
Ḫavāricüñ ola maḳāmı ṭamu

903. Anuñ heybetin çün ḳamu gördiler
Serāsīme olup Mervānlar ṭurdılar

904. Dükelçügi ditrer nite_ol yapraḳ
Yüzi levni döndi nite ṭopraḳ

[25a]

905. Niceler özinden getürdi emīr
Ṭurur-ıdı şöyle yerinde ḳadīr

906. Dönüp aldı çekdi teber nev-cüvān
On iki er urdı yere ol zamān

907. Yine ḳıldı āl-i Resūle ol dürūd
Āl-i ḳavmini hem añar şāh-ı cūd

908. Söger anda bir dem ṭurup ol yezīd
Kim ol yavuz işlü didi dil-ḥadīd

909. Biraz sögdi Mervān uruġına ol
Kim ol naḫs-ı Mervān didi ol fużūl

910. Çü sözin ḫalāyıḳ hep işitdiler
Hemān kendülerden ḳamusı gitdiler

911. ʿİzzi ḳopdı vü ḫalḳ içinde revān
Teber ṣaldı çevre ṭurup nev-cüvān

[27] Ebû Müslim'in ortaya çıkışı ve Fettâh'ı öldürmeye affetmesi

912. Bu Fettāḥ ḳıldı naẓar dün aña
Ṣalar ḳollarında birin ol yaña

913. Didi gör ne ġavġā aña bed-güher
Yine dün bize tiz getürgil ḫaber

914. Yügürdi bu ḳul ki gelüp göreydi
Bu ġavġā içinde ḫaber ṣoradı

915. Bū Müslim öñinde ṣataşdı ġulām
Teber çekdi aña irişdi be-nām

916. Anuñ bigi urdı teber ol yaña
Düşer iki pāre ol iki yaña

917. Bu Fettāḥ-ı melʿūn görür çün anı
Teni ditredi vü ḳurudı ḳanı

918. Bū Müslim daḫı çün bıraḳdı naẓar
Görüp sordı andan yaña pür-hüner

919. Çü ḥayḳurdı arṣlan bigi merd-i Ḥaḳ
İrişdi ḳatına elinde nacaḳ

920. Ḥaḳ adın getürdi revān diline
Teber urdı nāgāh revān diline

921. Getürdi birüsin bıraḳdı yire
Helāk oldı cān cehennem ire

922. Anuñ erligin pes eren bildiler
Dükelçügi taḥsīn aña ḳıldılar

923. Berü gövdesi at üzerinde ḳalur
Şāh-ı dīn Bū Müslim irişür {hem} alur

[25b]

924. Yuḳaru hevāya atar ol muʿteber
Dutar altında ol inerken teber

925. İki pāre iki yañaya düşer
Görenlere ḳayġu belāsı üşer

926. Bu ḳırḳ yār ki anda bile vardılar
Bu işini anuñ baḳup gördiler

927. Bir uġurdan bular ellerin dişledi
Didiler server görüñ ne işledi

928. Bu Sünnīler anda kiçü hem ulu
Durup dört yanında iderler ġulū

929. Birisi aña hīç elin urmadı
Yañılup yolına anuñ ṭurmadı

930. Ne yardım iderler aña hem ne ṣavaş
Ki ḳorḳarlar ola bular işi şaş

931. Velī cümle anda olan Mervānī
Bu resme çün anda görürler anı

932. Bū Müslim'e bular daḫı ġulū eyledi
Niçeler bu ḫalḳa ṭurup söyledi

933. Eyā Mervī ḳavmi işidüñ ḫaber
Ulu kiçi şārlu eren ser-te-ser

934. Sözüñ fiʿliñüzdür işbu iş itdügi
Ṭuruban bu resme giriş itdügi

935. Pes itmek dilersiz ulu kār u zār
Ḳarışa fesāda vara ol yıl şer

936. İrişü ḳamuñuz ṣoñ ucı buña
Peşīmān olursız biliñüz buña

937. Ki ṣoñ pişmān aṣı varası degül
Bu er işi başa varası degül

938. Bunuñ bigi itmeñ yavuz iş gelüñ
Bugün kīni göñül içine ṣaluñ

939. Niçeler ki niyyet idüpdi o dem
Aña yardum ide ḳıla bir ne_idem

940. Bu söz-ile yine girü ṭurdılar
Ṣavaş itmegüñ terkini urdılar

941. Bu yaña Bū Müslim ide ḳatı ceng
Getürmişdi ḫalḳı iñen teng ü teng

942. İki biñden artuḳ var ādem ṭurur
İdüp ḥamle çevre yanından urur

[26a]

943. Kimi aġaç atar urur kimi ṭaş
Gözedürler-idi anı göz ü baş

944. Yerinde aña hīç elem irmedi
Bir er irüp aña dādın daḫı virmedi

945. Çāre yoḳ birisi ḳatına gele
Anı tıġ-ıla veyā teber birle çala

946. Ayıra neyine bir kez ururdı nacaḳ
Göbeginden bular ḫıyār bigi çāk

947. Başında ururdı kimine yare
İki pāre ol dem düşerdi yire

948. Kiminüñ ki nāgāh alurdı yolın
Nacaḳ birle urup düşürür ḳolın

949. Niçeler işinden anuñ ḳorudı
Bāzārdan yaña ol güzīn yürüdi

950. Ḳamu ḳaṣd ḳıldı ḫalāyıḳ aña
Dūd yetti teber ol urur dört yaña

951. Ḥisāpsuz iren pes aña üşdiler
Niçe varın hep anuñ üşdiler

952. Zīrā Naṣr-ı melʿūn özinden bular
ʿAẓīm ḳorḳar-ıdı sözinden bular

953. Çü ḳorḳup laʿīnden iderlerdi ceng
Ki melʿūn-ı ʿāṣī idi naḫs-ı neng

954. Dutaydı Bū Müslim bāzāra çü yol
Ṣalardı teber ol hemān ṣaġ ṣol

955. Ḫazān yapraġınuñ ditrer tenleri
Revān eyler-idi yire ḳanları

956. Gözedürdi illā ṣaġından ṣolın
Ne yire vara ol bilmez hem yolın

957. Urur-ıdı naʿra urup dembedem
İdemezdi kimse anuñ-ıla ne_idem

958. Çaġırup bu resme emīr dir-idi
Özi ḳayġusını meger yer-idi

959. Kim iy şehr ḳavmi biliñ ḫāṣ u ʿām
Severseñüz āl-i Resūl'i tamām

960. Anuñ düşmenine bugün uymañuz
Yarın cānuñuzı ol oda ḳoymañuz

961. Muḥammed uruġı yolında ṭuruñ
Bugün cān terkini bulara uruñ

[26b]

962. Bu yolda çekesiz eger zaḥmeti
Yarın sizüñ ola Çalap raḥmeti

963. İşitmezler-idi anuñ ol sözin
Çevirmezdi biri uruşdan yüzin

964. Dutardı ḳılıç kim kim elde ṣatur
Çaġırur kimi dut kimi dir ki ur

965. Ġulūv-ıla çıḳar ḫalāyıḳlar üni
İşiden ṣanurdı ḳıyāmet güni

966. Uruş ider ol Bū Müslim dilīr
Ki bir çārşūya uġrar ol meger nerre-şīr

967. Naẓar eyledi çün baḳup ol nev-cüvān
Görür bir yigit ol ṭurur nāgehān

968. Boyı servi bigi iki ḳol çınar
Elinde anuñ bir ulu balṭa var

969. Tamām-ıdı baṭman-ıdı ṭartıda
Velī fiʿli beñzer anuñ ol tiz oda

970. Ṭurur-ıdı alup ol omuzına
Ebū Müslim baḳar çün görür özine

971. Ki bir fiġān-ı arṣlan geldi çıḳa uş
Eyitdi ol aradan yegāne ḫurūş

972. Bū Müslim'e yardım ide yürüdi
Gören heybetini anuñ ḳurudı

973. Çaġırdı vü naʿra urup nīk-nām
Eyā Mervī ḳavmi bilüñ dir tamām

974. Ne_içün cānuñuzı oda ḳoyduñuz
Varup ol laʿīne meger uyduñuz

975. Kim ol Naṣr-ı melʿūn durur ol bed-fiʿāl
Ki Ḥasan'un andan degül durur āl

976. Bunı diyüp ḫalḳuñ yolın aldı ol
Durup ḫışm-ıla çün teber ṣaldı ol

977. İrüp heybet-ile bir iki eri
İki iki pāre ider serserī

978. Bū Müslim öñinde gelür nīk-nām
Degürdi aña ol şāh-ı dīn selām

979. Selām aldı aña didi nev-cüvān
Gel ardumca ṭurma didi pāk-i cān

980. Ebū Müslim anuñ ardınca gider
Öñine gelene belālar ider

[27a]

981. Soḳāḳtan soḳaġa ṭurup ṣaġ ṣol
Buları ḳapuya irerdi çü yol

982. Ḳapu bekleyenler ṭurur çünki gördiler
Ol ikisi ḥamle ide sürdiler

983. Öñine bularuñ biri ṭurmadı
Biri ḥamle idüp anı urmadı

984. Ol arada daḫı oyunlar utdılar
Ḳapudan çıḳuban çü yol dutdılar

985. Biraz çünki anda bular vardı āh
Yine ardından ol irişdi sipāh

986. Gelüben irişdi ṣaġ u ṣol çeri
Alurlar araya ol iki serveri

987. İki naḥs leşker-ile var-ıdı
Ki Naṣr-ı laʿīne işbular yār-ıdı

988. Biri feṭḥ-i Şām'dı ol biri
Ḫāricīler idi erin ol kemteri

989. İki biñ er-ile bunlar geldiler
Araya ol iki eri aldılar

990. Aña ol Bū Müslim eyitdi yigit
Ṭapuñuza vardur ṣoruncam eyit

991. Ne yigitsin āḫir nihāduñ nedür
ʿAyān eyle baña ki aduñ nedür

992. Utandurduñuz hem ṭapuñdan beni
Bu deñlü çıḳarduñ ḳapuñdan beni

993. Ḳılup cehd beni çıḳarduñ ṭaşa
Ṭoḳunmaya şāʾallāh ayaġuñ ṭaşa

994. Yine dün çü ḳıldum kerem bilürem
Naẓar eyle bulara ne iş ḳıluram

995. Dönüp ol yigit dir aña sulṭānum
Fidā ola senüñ yoluña cānum

996. Olur adım İsḥāḳ eyā bā-Ādem
Velī günde şekkī urulmış laḳab

997. Bu işi düşümde ʿayān görmişem
Anuñ-çün yoluñda bugün ṭurmışam

998. Ḳılupdı görürem ḫalāyıḳ ġulūv
Bu şehrüñ ḫalḳı kiçü hem ulu

999. Ara yerlerinde ṭurup dār u gīr
İderidük anda meger kim emīr

[27b]

1000. Nite kim görürem senüñ heybetüñ
Olundı düşümde daḫı heybetüñ

1001. Alup çevre yanın ḳamu ser-te-ser
Elüñde bulara ururduñ {sen} teber

1002. Bu Mervīleri hem helāk itmege
Ururlardı seni be-ḫāk itmege

1003. Daḫı bir arada ṭurur Muṣṭafā
Verilmiş yüzi nūrı cihāna ṣafā

1004. Çaġurur baña kim bugün Aḫī eyt
Ki oġlum durur ol aña yardım it

1005. Gerek kim bunuñla eger yār ola
Aña cān-ıla ger vefādār ola

1006. Benüm gerçek oldur güzīn ümmetüm
Anuñla biledür benüm himmetüm

1007. Muḥammed bu resme baña söyledi
Buyurdı bu işi beyān eyledi

1008. Çün öñinde uşda seni görmişem
Cānum terkini uş bugün urmışam

1009. Gerek dīn yolında virem cānumı
Yoluña dökeler {iş}bugün ḳanumı

1010. Bu leşker taʿbīr yaña ben itmişem
Senüñ ḥürmetüñden dönüp gitmeyem

1011. Hele bu naṣīḥat ḳıluñ siz ḳabūl
Pes ol depeye dek sürelüm çü yol

1012. Ol erüñ çü gördi Bū Müslim sözin
Çevürmeyiserdür bilür ol yüzin

1013. Varup ol depeye revān çıḳdılar
İki yol ikisi yaña baḳdılar

1014. Bū Müslim dutar bir yolını ḳalur
Varup bir yolını daḫı ol alur

1015. Bu feṭḥ-ile Hişām iki nābekār
Bularuñla var iki biñ er süvār

1016. Segirdmeyeler pes bular geldiler
Depenüñ yöresin dutup aldılar

1017. Ṭurup cenge meşġūl olurlar yine
Ol iki er-ile hemān berkine

1018. Ol er kim depeye dilerdi çıḳa
Helāk ide anda buları yaḳa

[28a]

1019. Bū Müslim'e irse gelüp bed-güher
Yigirm_altı baṭman yer-idi teber

1020. Ol İsḥāḳ'a gelüp irişen dilīr
Yedi baṭman anuñ nacaġın yir

1021. Bulara iren hīç çāre ḳılmadı
Birine irüp hīç yare ḳılmadı

1022. Bu kez bir uġurdan atar ḫalḳ çü oḳ
İki biñ olaydı meger daḫı çoḳ

1023. Bu Hişām oḳuma didi atmaḳ oḳ
Helāk eylemege anı emr yoḳ

1024. Anuñ ḳaṣdı öldürmege olmasun
Geçüp anda bile size bulmasun

1025. Ola kim dirile oyun utavuz
Elikdürevüz ol eri ṭutavuz

1026. Tā iltevüz anı şāhenşāh göre
Şikençe varuban ol eri ṣora

1027. Aġac-ıla çünki acıya cānı
Yārenleri vardur eyide anı

1028. Bu işi yalıñuz bu er {daḫı} itmedi
Özinden bu böyle hüner itmedi

1029. Bunuñ-ıla çoḳ er bile var durur
Ki ʿahd eyleyüben bile var durur

1030. Laʿīn çünki böyle buyurdı işi
Oḳ atmadı ıraḳ aña bir kişi

1031. Ṭurup tā giceye bular ceng ider
Ne idem kim anlar ne āheng ider

1032. Ceng aḫşama yaḳın olur gördiler
Bularuñla cenge ṭurdı gördiler

1033. Diledi kim Hişām bir oyun uta
Ebu'l-Müslim'i ol arada ṭuta

1034. Çaġırdı Ebu'l-Müslim'e er-iseñ
Erenler içinde hünervār-iseñ

1035. Aşaġa inüp zaḫm urup zaḫmeti
Saña pehlüvānluḳ iden müddeti

1036. Ne deñlü ki ʿāciz ola bir kişi
ʿĀciz olsa hergiz bitürmez işi

1037. Bū Müslim işitdi anı pehlüvān
Yügürdi depeden aşaġa revān

[28b]

1038. Aşaġa inerken düşer şehriyār
Bu Hişām-ı melʿūn irür bed-güher

1039. Taña ḳıl işit bu felek oynına
Kemendini atdı revān boynına

1040. Ḳatı ḳopdı feryād iki yañadan
Anı gördi İsḥāḳ öñinde şiken

1041. Ol arada naʿra urup pür-hüner
Yürüdi ilerü elinde teber

1042. Bū Müslim'i Hişām görür kim alur
Eren şāhı İsḥāḳ iresi gelür

1043. Laʿīn gördi Hişām irüp geldi tīz
Kemend elinde revān ṣaldı tīz

1044. Dönünce tā andan meger bed-gümān
Anuñ bigi çaldı anı pehlüvān

1045. Henüz ol kemendüñ elinde ucı
Eren şāhı çaldı idüben güci

1046. Ḳılur iki pāre belinden anı
Atıldı yedi_adım anuñ {her} bir yayı

1047. Çü girdi Bū Müslim anuñ oynını
Kemendden çıḳardı revān boynını

1048. Bu İsḥāḳ'a taḥsīn idüp hem ol er
Ki ḳıldı bu resme anuñla hüner

1049. Pes İsḥāḳ aña naẓar-çün urur
Süvār olmış anı at-ıla görür

1050. Eyitdi i cānı ṣafā şehriyār
Şükr devlet atına olupsın süvār

1051. İrişmeye ḳayġu odına cānuñ
Gine elçi iy şāh-ı dīn senüñ

1052. Çü Hişām'ı gördi eren yetdiler
Ṭaġılup ḫalāyıḳvārī gitdiler

1053. Ṭaġılup olur çün varı tārumār
Bu Feṭḥ'e Bū Müslim irer çün süvār

1054. Görüp Feṯḥ anı yolından ḳaçarsa
Ne kim var belki silāḥı saçarsa

1055. Ṭutup şehr yolın irer bed-gümān
Ki duru yirine revān ol itdi ḳan

1056. Çü ḳurtardı anuñ elinden cānı
Ḳurımışdı illā ṭamarda ḳanı

[29a]

1057. Bu yaña Bū Müslim görür şīr-ner
Yöresinde anuñ ṭaġılur çü il

1058. Hemān dem atından aşaġa iner
Ṣunup İsḥāḳ'uñ ol elini alur

1059. Degül ki anuñla_ol meşaḳḳat ḳarār
Anuñ erligine şefḳat ḳarār

1060. Varup bir araya ḳadem urdılar
Biri biri göñlin ʿaẓīm sordılar

1061. Cihānı dutupdı gice ser-te-ser
Baḳup birbirini göremezdi er

1062. Didi İsḥāḳ'a ki Bū Müslim yigit
Bu şārdan mı olur vaṭanuñ eyit

1063. Eyitdi belli bu yerdür şehrüm
Size ṭoġrusını ḥaḳīḳat yerüm

1064. Aña dir Bū Müslim eger yār-iseñ
Bizüm-ile ṭoġru vefādār-iseñ

1065. Ḫurd-i Āhenger ḥālin bilesin
Bize ṭoġru andan ḫaber ḳılasın

1066. Ki nite olupdur bilevüz işin
Giderem göñülden anuñ teşvīşin

1067. Saña añladayın ḥaḳīḳat yöni
Fulān būstāna düşenbe güni

1068. Geliserem anda ḫaber alasın
Ol araya ṭapuñ daḫı gelesin

1069. Ḫaber eyleyesin nite oldı ḥāl
Giderem göñülden ola kim melāl

1070. Ol İsḥāḳ eyitdi gözüm üstine
Gelem anda saña yüzüm üstine

1071. Ḫurd-i Āhenger Aḥmed'dür benüm
Anuñ itmeg-ile yatupdur {benüm} tenüm

1072. Ṭurup ol arada vedāʿ itdiler
Ol ikisi iki yaña gitdiler

Āgāh-şuden-i Naṣr-i Seyyār ez-aḥvāl-i Ebū Müslim raḥimehullâh[28]

1073. Bu yaña şehirde meger Naṣr-ı dūn
Oturmışdı taḥta geçüp ol zebūn

1074. Bū Müslim işinden ḫaberdār olur
Taṣalanur iñen işi dār olur

[29b]

1075. Ne kişidür andan bilemez anı
Ġażapdan laʿīnüñ ḳoçundı ḳanı

1076. Ki geçmişdi tā sü çaġı ol zamān
Girüp geldi Feṭḥ-i laʿīn nāgehān

1077. Girüp Naṣr öñinde duʿā eyledi
Anuñ devletine senā eyledi

[28] Nasr-ı Seyyâr'ın Ebu Müslim'in hâlini anlaması

1078. Görüp Naṣr-ı Seyyār aña ḳaḳıdı
Ġażabdan gözi od bigi şaḳıdı

1079. Didi ḫışm idüben aña bed-güher
Eyit ḳanda vardı baña di ol er

1080. Ne_içün dutmaduñ anı sen eyt baña
Be şefḳat mi itdüñ eyit sen baña

1081. Nedür ne kişidür eyit {sen} aḥvālin
Ne yerden gelüpdür di baña_aḥvālin

1082. Ne_içün bunca kişi anı dutmadı
İki üç biñ kişi oyun utmadı

1083. Bu Feṭḥ aña didi kim iy sulṭānum
Ne kişidür andan bilüm yoḳ benüm

1084. Şol er kim Türāb'ıdı nev-cüvān
Anı aṣ buyurduñ şāha ol zamān

1085. Alup dāra anı giderler-idi
Eli boynı baġlu giderler-idi

1086. Dār altına ilttük şehā biz anı
Aṣa-idük anda çıḳaydı cānı

1087. Ol arada nāgāh belürdi ol er
Ṭurdı elinde bir ulu teber

1088. Urup naʿra andan revān uġradı
Yolı uġraduġı eri ṭoġradı

1089. Ḳuluñ Fettāḥ anda ġāfil bī-ḫaber
Helāk itdi anı uruban ol er

1090. Yaḳın bir iki yüz kişi uġradı
Bāzār yolın dutdı revān uġradı

1091. Gelür yolına anuñ yine bir er
Var elinde anuñ daḫı bir teber

1092. Bir olur vü yardım ider ol aña
Giderdi ikisi ḳapudan yaña

1093. Ḳapu bekleyeni urup yıḳdılar
Yol idüp ḳapudan yaña çıḳdılar

[30a]

1094. Gider ṭoġru ṣapmaz ṣola vü ṣaġa
Varup çıḳdı anlar şol yüksek ṭaġa

1095. Sürüp dört yanını anuñ bürüdük
Ṭaġı çevre alduḳ şehā yürüdüḳ

1096. Ol arada ḳılduḳ şehā çoḳ savaş
Niçe yüz bozıldı niçe göz ü ḳaş

1097. Āḫir Hişām'ı hem ol er ḳatl ider
Hem aḫşam irişdi işit gör n'ider

1098. Ḳarañu irişdi bilinmez ḳanı
Bilinmez ḳanda varupdur anı

1099. Velīkin bu deñlü anı añladuḳ
Türābī idi ol anı añladuḳ

1100. Velīkin ne erdür anı bulmaduḳ
Niteligin anuñ fikir ḳılmaduḳ

1101. Dönüp Naṣr-ı Seyyār sorar ol ere
Ne direm sözüme cevāb dir vire

1102. Aña ḳarşu yolda giden ol kişi
Kim ider anuñla bile bu işi

1103. Ne kişidür andan bilürsüñ eṣer
Ṣoraram anı sen baña vir ḫaber

1104. Didi Feṯḥ aña şehā iy güzīn
Çıḳa geldi ol er pür-imiş yüzin

1105. Cebbe cevşen-ile {anuñ} teni bürülü
Aşıḳ başda yüzde yüzlük örülü

1106. Kim idügin anuñ yaḳın bilmedüm
Kimüñ nesiyidi fikir ḳılmadum

1107. Laʿīn Naṣr-ı Seyyār işitdi anı
Düşer ḳorḳu aña yaḳılur cānı

1108. Bu vehm alur anı özinden gider
Baş aşaġa ṣaldı birez fikr ider

1109. Birezden çü dirdi yine kendüzin
Vezīrine döndi {ol} eyit çün yüzin

1110. Bu işleri didi işit diñlegil
Ne kişidür anı andan añlagil

1111. Bilürsin eyit ṣoraram saña
Ne kişidür andan ḫaber vir baña

1112. Didi Muḥtāc anı şehenşāh bile
ʿAḳıl devlet ile bile tertīb-ile

[30b]

1113. Bizüm ʿaḳlumuz dir aña irmedi
Zīrā kimse andan ḫaber virmedi

1114. Didi Naṣr-ı Seyyār fikrüm oldı ol
Ne rāy ḳılıpdur bu göñlüm ḳabūl

1115. Ol er Merġzār'da urup ḳıldı ceng
Kim ol ḫalḳuñ itdi ḥālin tenge teng

1116. Reʾīs oġlını ol helāk eyledi
Anuñ dehresini ki çāk eyledi

1117. Bunuñ bigi anda ḥikāyet ider
Ol ḫalḳ baña gelüp şikāyet ider

1118. Anı istedüben çoḳ itdüm ṭaleb
Bilinmedi ḳanda varupdur ʿaceb

1119. Ki anda varuban iden ol işi
Bilüñ yine oldur iden bu işi

1120. Ne bilem neye irişe işüm
Ḥayıf çıḳdı elden [benüm] bu işüm

1121. Bu Muḥtāc-ı melʿūn virirdi anuñ
Eyitdi şehenşāh ki yaḳma cānuñ

1122. Ne yire vara ol yā ḳanda gide
Elinden ne gele yā ne iş ide

1123. Ḫalīfenüñ aña ulu devleti
Ki boynına ura anuñ dir eti

1124. Getüreler anı yüzin süriyü
Degül ayaġ üzre yüzin süriyü

1125. Hele şimdi oldur işüñ yegregi
Aña dinmeyesin i begler begi

1126. Anı bilirüz ur şehā bir zamān
Görürem ki ḳanda bilinür nişān

1127. Zīrā kim yalıñuz degül ol kişi
Bu şehirde vardur anuñ çoḳ işi

1128. Ol er gitmeyüpdür daḫı bundadur
Velīkin bilinmezidi ḳandadur

1129. Şehenşāh anı ger ṭālib itmeye
Anuñ-çün bu ḫalḳa ʿaẕāb itmeye

1130. Anuñ itdügi suç ḳala yanına
Ola ki ṣuṣaya bu kez ḳanına

1131. Diye bana kimse elem itmedi
Şehir beginüñ hem güci yetmedi

[31a]

1132. Bu kez küstāḫ ola elin uzada
Eşin yoldaşın hep ḳamu düzede

1133. Eger özine ol düze beş on yaş
Anuñ-ıla şāha ḳolay olur iş

1134. Ola yā birinde diline ḫaber
Anuñ-ıla ele gire hem ol er

1135. Dutasın hem anuñ işin yoldaşın
Bitiresin ol oḫt olaruñ işin

1136. Ve gerni şimdi şitāb idesin
Bu ḫalḳı getürüp ʿaẕāb idesin

1137. Ol işide anı çıḳa vü gide
Bir iḳlimde yine vara iş ide

1138. Ṣoñı zaḥmet ola şehā bil saña
Yeg oldur ki dönme şehā sen aña

1139. Bu söz üzre çünki ḳavil itdiler
Geçüp andan anı ḳabūl itdiler

1140. Ki tā bir gün andan belüre eser
Ne kişidür andan biline ḫaber

1141. Sen imdi işit ol iki serveri
Biri İsḥāḳ anuñ Bū Müslim {hem} biri

1142. Ol oḫtın ki anlar vedāʿ itdiler
Ol iki[si] iki yaña getdiler

1143. Ṭutar şār yolını biri kūy yolın
Giderdi gözedü ṣaġından ṣolı[n]

1144. Gelüp şehre İsḥāḳ irer dün buçuġ
Görür kim uyanuḳ kişi anda yoḳ

1145. Bū Müslim gelüp bir arada ṭurur
Bir ulu ḫarābe virān yir görür

1146. Ṭururken şāh-ı dīn nāgehān baḳar
Ki od şuʿlesi var bir evden çıḳar

1147. Anı daḫı_işidüp baḳar ol ulu
Görür ol ev içi yigitler ṭolu

1148. Ki degme biri güzīde be-nām
Silāḥları düpdüz aṣılu tamām

1149. Ṣadırda oturur birer cān bigi
Ki heybetde ṣanki Nerīmān bigi

1150. Nerīmān ne ola ger Esfandiyār
Görür-ise anı ola ḫūr u zār

[31b]

1151. Bir er ṭurmış aña ḥikāyet ḳılur
Bū Müslim işini rivāyet ḳılur

1152. İşidüp bular [ki] ḳalurlar ṭaña
Delim āferīnler {anlar} iderler ṭaña

1153. Ki zehī yegāne bir iş eyleye
Bu deñlü er-ile giriş eyleye

1154. ʿAceb olmaya bir yegāne çıḳa
Ki Mervān'ı taḫtdan bāşed ki yıḳa

1155. Ḥaḳından gele vü ḫurūş eyleye
Bularuñ-ıla bir uruş eyleye

1156. Başa ilde ol ṣoñ ucı işini
Bu melʿūnlaruñ ol keser başını

1157. İden inşāʾallāh ol yola ḫurūc
Anuñ devlet-ile belüre bir uç

1158. Cān-ıla öñinde anuñ {biz daḫı} ṭuravuz
Ġazā ʿaşḳına dir ḳılıç uravuz

1159. Bū Müslim işitdi anı diñledi
Müselmān'lar-ımış velī añladı

1160. Bulara irişmek ider ol ṭaleb
Velī girmege bir dilerdi sebeb

1161. Revā görmedi bir tekellüf gire
Ki zaḥmet bulara {ol} şāh-ı dīn vire

1162. Nāgehānī ṭaşra çıḳar bir gözin
Ḳapuda görür ol Bū Müslim güzīn

1163. Ki heybet-ile ol ṭurur pür-hüner
Ṭurup girdi yine içerü ol er

1164. Bū Müslim bu resme görür çün anı
Sorar dir niçe [ki] eren sulṭānı

1165. Görürler yā niçe anuñ bir dilīr
Girüp geldi heybet-ile nerre-şīr

1166. Ḳamu ḳorkusından örü ṭurdılar
Be-küllī ḳılıca elin urdılar

1167. Bileler ki anı niçe kişidür
Bunuñ bigi itmek anuñ işidür

1168. Bu şāra gelüp ol emīre iren
Bulara gelüp ol ḫaberler viren

1169. Bilür ol Bū Müslim özini görür
Didi hey yārenler {işʾbu ol er durur

[32a]

1170. Ki size be-küllī sözin söyledüm
Ne işler idüpdür anı söyledüm

1171. Budur ol yegāne bilik nām-dār
Bize rūzī ḳıldı bunı Girdigār

1172. Bu resme bilürler çün andan anı
Ḳılıçlar ḳodular sevinüp hem cānı

1173. Bularuñ içinde olan ol ulu
Kim īmān nūrıyla derūnı ṭolu

1174. Bū ʿAṭā kim ol hünerkān-ıdı
Biri yüzdi anuñ kim Sanmān-ıdı

1175. Bū ʿAṭā çün andan bilür ol eri
Bū Müslim budur ol eren serveri

1176. Bū Müslim'üñ urdı öñinde alın
Varup öpdi ol dem mübārek elin

1177. Sevinür ve minnet ṭutup cānına
Bū Müslim'i alup geçer yanına

1178. Göñülden aña ol tevāżuʿ ḳılur
Bularuñ Bū Müslim daḫı hem bilür

1179. Müselmāndur anlar ḳamu ser-te-ser
Daḫı serveridür [e]rlerüñ ol er

1180. Nevaḫt eyledi ol güzīn her birin
Tevāżuᶜ ider hem bular birbirin

1181. Getürüp yiyesi ṣalādur didi
Bū ᶜAṭā ṣunup ol erenler-idi

1182. Duᶜā ḳıldılar pes getürüp ṭaᶜām
Yine yirlerinde oturdı tamām

1183. Bū Müslim yine ol güzīn söyledi
Buları yine hem nevaḫt eyledi

1184. Eyitdi şükür ki size irdük uş
Muḥabbet görüben göñül virdük uş

1185. Ulu kiçi düpdüz baḳup gördi ol
Dükelicügüñ hem adın ṣordı ol

1186. Çü gördiler andan muḥabbet dādın
Aña hem birisi eyitdi adın

1187. Bū ᶜAṭā'yı sanmayı çün bilür
Sevinür anuñ ol muḥibbi olur

1188. Bū Müslim eyitdi yine ol nām-dār
Ki size dilegüm benüm bunda var

[32b]

1189. İki_üç gün benümle bile oynasız
Bu göñlüm evine ḳamu ṭolasız

1190. Yüz urdı eyitdi Bū ᶜAṭā aña
Ki fermān bezmi iy şāhenşāh saña

1191. Ne kimsen dir-iseñ anı idelüm
Ne yire dirseñ ḳamumuz gidelüm

1192. Aña çün bular hep göñül virdiler
Ṭurup bir uġurdan {ol} ṭona girdiler

1193. Dün içinde andan çıḳup varalar yola
Ki bular anuñla {ol} saʿādet bula

1194. Moḫān'a {çün} dün-ile gelür dīn eri
Bilisinde hep ol eren serveri

1195. Özi ḫalvetine girür şehriyār
Şaşınup oturup iderler ḳarār

1196. Bu kūyda iki yārenler daḫı vardı
Ki yolında anuñ vefādār-ıdı

1197. Aḫī hep buları oḳdurur revān
Gelür bir bir anda bular ol zamān

1198. Gelüp bu yārenler bile görüşür
Biri birisine göñül virmemiş

1199. Getürdi yiyesi bulara {hem} yidi
Ḳamusına ṭatlu keleci didi

1200. Çü ḳayġusıyıla başın biçdiler
İki gün ḫoş anda yiyüp içdiler

1201. Düşenbe gice olıcek ol be-nām
Bū Müslim eyitdi iş bulara tamām

1202. Şükür kim irişdük buluşduk size
Velī şehre varmaḳ gerekdür bize

1203. Kim anda yārenler olur görevüz
Nitesi olupdur ḥāli görevüz

1204. Bir uġurdan virdi cevābı aña
Ki ḳul olduḳ uşda göñülden saña

1205. Pes erlikden olmaz ṭapuñdan senüñ
Ne yire varalum ḳapuñdan senüñ

1206. Varup ol yārenler yüzin görelüm
Nitesi olupdur özin görelüm

1207. Çü cāndan yolına anuñ ṭurdılar
Dutup şehr yolını ḳamu sürdiler

[33a]

1208. Kes̲īr oġlanuñ kim Süleymān emīr
Ulu būsitānı olur bī-naẓīr

1209. Şār içinde görklü çü būstān-ıdı
Ser-ā-ser yöresi gülistān-ıdı

1210. Yemiş aġacında görünmezdi gün
Ṭolaydı ḳuşlar üzerinden ün

1211. Meger ḥāṣ baḫçasıydı ol erüñ
Süleymān ibni Kes̲īr serverüñ

1212. Gelüp ṭoġru anda girür nām-dār
Būsitānlar anuñ-ıla cānı var

1213. Anı bekler anda bir er var-ıdı
Ki Sünnī Müselmān dīne yār-ıdı

1214. Adı ger Süleymān'dı tar eker
Bū Müslim'i gördi baḳup çün ol er

1215. Aña ol ilerü yürüdi güzīn
Bū Müslim'üñ öpdi saḳalın yüzin

1216. Bu yārenleri ki irişdi be-nām
Bularuñla server görişdi tamām

1217. Götürdi bir buları araya ol
Gelüp uġramazdı meger anda ol

1218. Ol arada bular oturur nihān
Tar eker Süleymān durur ol zamān

1219. Öñine getürdi bularuñ yemiş
Anuñ bigi kimse görmemiş yemiş

1220. Getürdügüñ anuñ bular yidiler
Ṣoñında ḥikāyet aña itdiler

1221. Ki şārda Bū Müslim neler işledi
İşitdi bu server elin dişledi

1222. Duʿā ile taḥsīn iderler aña
Ki irmesün iy cān yavuz göz saña

1223. Ol İsḥāḳ'a server dimişdi ḫaber
Düşenbe güni kim gelesin meger

1224. Fulān būsitāna baña iresin
Yārenler ḥālinden ḫaber viresin

1225. Çü gördiler anda güzīn gelmedi
Nite olduġın ol ḫaber almadı

1226. Bū Müslim eyitdi gerek ben varam
Yārenlerüme tā muḥabbet ḳaram

[33b]

1227. Ḫurd-i Āhengeri görem ḥāli ne
İrişdi mi ol yār cihān eline

1228. Kim ol nābekārlar aña döndi mi
Ele aldı anı söz idindi mi

1229. Ḫaber nite oldı işidem alam
Yine tizcegiz bu araya alam

1230. Süleymān eyitdi aña kim yigit
Saña bir keleci diyeyim işit

1231. Saña dost aña ḥaḳīḳat beni
Saḳın vermeyesin ele sen seni

1232. Teber sen ḳatumda ḳoyup var şāra
Seni bilmesünler görüp āşkare

1233. Daḫı ṭonlaruñ ḳo ḳatumda emīr
Benüm ṭonlarum gey alup bir ü bir

1234. Anuñ-ıla varġıl şāra bilmesün
Kimesne seni pes fikri ḳılmasun

1235. İşitdi vü gevden çıḳardı ṭonın
Baña ṣaydılar yeg erenler öñin

1236. Anuñ ṭonlarını alup getidi
Bu fiʿli ol işe anuñ geydi

1237. Çıḳup ṭutar anda çü şār yolını
Girüp şehre ṭutdı bāzār yolını

1238. Ulu çārşuya irer ol nām-dār
Meger cumʿa mescidi ol yirde var

1239. Naẓar ḳıldı ḳarşu aña ol zamān
Ki etmek bişürür ulu bir dükān

1240. Öñinde yürür bir oduncı yara
Öñine bıraḳmış anı kim yara

1241. Alur balṭasına eline bütün
Ḳor öñinde yarmaġ-içün bir odun

1242. Urur balṭa melʿūn idüben güci
Geçüp ṭaşa irdi nāgehān ucı

1243. Gedildi vü çıḳdı arasında od
İki gözi ṭoldı ḳanın ol ḥasūd

1244. Bu melʿūn eyitdi Bekir'den ol ʿAlī
Ṭururdı ḳatında Bū Müslim velī

[34a]

1245. Bilür ḫāricī duranı daḫı ʿāḳdı
İlerü yürüdi aña ḳaḳıdı

1246. Eyitdi iy melʿūn-ı ʿāṣī rūsiyeh
Senüñ ne ziyānuñ idüpdür o şāh

1247. Çü bir yumruḳ urur şāh-ı dīn gelür
Çeker balṭasını eline {hem} alur

1248. Depesinde urdı anı ol zamān
İki pāre düşdi yire virdi cān

1249. Bu resm-ile Ḥabbāz anı çün görür
Serāsīme olup yerinde ḳorur

1250. Bunuñ balṭa urduġını öleni
Görüp vehme düşdi aña öleni

1251. Seḥer vaḳitdi vü kişinüñ gözi
Baḳup görmezidi meger yüz yüzi

1252. Bū Müslim döker çün laʿīnüñ ḳanı
Cehennem diye hem viribdi ol cānı

1253. Varup ol aradan girür mescide
Ḳılup ṭañ namāzın münācāt ide

1254. Namāzı ḳılup ol tamām eyledi
Hem Nebī rūḥına selām eyledi

1255. Pes ʿavrat oturdı oḳudı güzīn
Yine ḳaplaya ol urur gül yüzin

1256. Eyitdi İlāhī ṣıġındum {ben} saña
Elüm dut ʿināyet idüben baña

1257. Ne diyem ki bilmez olasın {sen} dilüm
Ḫanādān-içün uş ḳuşandum belüm

1258. İlāhī işümi benüm {sen} üzlegil
Beni ṭoġru yola ḳulavuzlaġıl

1259. Benüm ne_ola ḳaderüm ʿināyet senüñ
Yol irmişlere hem hidāyet senüñ

1260. İgen ẓulmi ẓālimlere artdı bil
Elüm dut sen baña bir ʿināyet ḳıl

1261. Kim āl-i Resūl'ün alam {ben} dādını
Getürem anuñla göñül şādını

1262. Bunı dir hemān ol yir öper
Görür ṭaşra ki bir ġalebe ḳopar

1263. Ol oḫtın Bū Müslim gelüp gidicek
Bu balṭacı anda helāk idicek

[34b]

1264. Güneş ṭoġdı ḳamu maḫlūḳ irdiler
Gelen ol uluyı görüp gördiler

1265. Didiler kim itdi ola bu işi
Bunuñ bigi itmez hele kim işi

1266. Neden itdiler bu żaʿīfi zebūn
Helāk idüp eylediler ġarḳa ḫūn

1267. Fesādı bu resme kişi görmeye
Ne_içün şaḥne bunuñ ḥālin görmeye

1268. Ne_içün {bu} ḥāli buña daḫı ideler
Yirinde bu resme ḳoyup gideler

1269. Meger kimse işitmeye {iş}bu işi
Fesāda varısar daḫı çoḳ kişi

1270. Gelüp anı gören göyindi özi
Varup şaḥneye pes didiler sözi

1271. Bunuñ bigi geldi söze her biri
Fulān yirde öldürdiler bir eri

1272. Ki balṭacı rencber oduncek yarar
Anı balṭasıyla ururlar meger

1273. İki pāre olup yatur görüñüz
Varup ol yir aya ḳamu ṣoruñuz

1274. Gelüp bu seḥerde anı işledi
İşitdi bu şaḥne elin dişledi

1275. Bu Fetiḥ'di şaḥne ki ol nātamām
Ḫāricī̄ vü melʿūn-ıdı ol be-nām

1276. İgen naḥs-ıdı ol çü fettāndı
İşi ḫalḳa dāyim çü bühtāndı

1277. Müselmān'a ẕerre anuñ mühri yoḳ
Ṣanasın ki ʿaḳreb idi zehri çoḳ

1278. Eger Sünnī̄ bir er size ol ʿavān
Ki virmezdi aña daḫı ol amān

1279. Ḳan içiçi murdār idi ol zebūn
Olaydı cehennem odına odun

1280. Gelüp çün didiler aña ol sözi
Ḳaḳımaġlığında ḳaḳırdı gözi

1281. Atına biner çün rikābın {anı} alur
Sürer ol araya ol melʿūn gelür

1282. Naẓar eyler anda bed-aḫter görür
Alup çevre anı ḫalāyıḳ ṭurur

[35a]

1283. Anuñ geldügine naẓar itdiler
İrilüp ḫalāyıḳ girü getdiler

1284. Görür ḳanı aḳar daḫı diñmemiş
Ḳurıyup daḫı hem yire siñmemiş

1285. Bu balṭayla aña urulmış yere
Depesinden olmış ol iki pāre

1286. Kim öldürmiş oladır ol miskini
Bunuñla kimüñ var oladır kini

1287. Atın çekdi durdı gerüp ol gögüz
Ḫalāyıġa söylemege dutdı yüz

1288. Eyitdi iy ulu kiçi gördüñüz
Bunı bu arada naẓar urduñuz

1289. Bunuñ yöresinde hīç er varmadı
Uludan kiçiden eser virmedi

1290. Didiler ki her kez kişi görmedi
Buña kim idüpdür işi görmedi

1291. Yöresinde her kez ādem aṣlı yoḳ
Bu Ḥabbāz'uñ illā dükānı açuḳ

1292. Bu daḫı işine çü meşġūldı
Ādem aṣlı bunda hemān oldı

1293. Çoḳ istedi çevre yaña ol ʿavān
Hīç añlamadı ol işden nişān

1294. Bu Ḥabbāz'ı oḳır ider ol sitīz
Bunı öldüreni eyit didi tīz

1295. Ki sen bunda ḥāżır idüñ söylegil
Nite oldı vaṣfı beyān eylegil

1296. Yā sen öldürüpsin bilürsin anı
Bunı öldüreni eyitgil ḳanı

1297. Eyitdi işüme el urdum emīr
Başum ḳayu ṭurup açardum ḫamīr

1298. Odunçuḳ yarardı çıḳup ol kişi
Nite oldı anuñ ne bilem işi

1299. Yā kīnüm yoġ-ıdı bunı öldürem
Anuñ ḳayġusından cānum güldürem

1300. Girü didi şaḥne aġaç yiyesin
Sözüñi ol oḫtın ʿayān diyesin

1301. Buyurdı şikence idüñ Ḥabbāz'a
Diye vaṣf-ı ḥāli göricek cezā

[35b]

1302. Dutalar anı kim ideler ʿaẕāb
Bulara vire tā ḥaḳīḳat cevāb

1303. Görüp anı Ḥabbāz uçundı cānı
Eyitdi ki mühlet virüñüz anı

1304. Size göstereyim göresiz ʿayān
Ki geldi bu erden revān itdi ḳan

1305. Amān virdi şaḥne hemān dem aña
Didi imdi göster göricek baña

1306. Ḳodılar vü terkin anuñ urdılar
Varup her biri bir yaña getdiler

1307. Bu etmekçi çevre iderdi naẓar
Yürürdi anı gözedüp meger

1308. Ki bir gün ola ki ayına gire
Özi ḳurtıla anı ele vire

1309. Ebū Müslim andan meger pehlüvān
Yārenler ḳatına irişdi revān

1310. Bu ḥāl üzre yiye geçeriz ki gün
İşit niçe oldı yine imdi öyün

[Cild]-i evvel meclīs-i heftüm: Bū Müslim Ḫurd-i Āhenger ... yaften [29]

1311. Çü günlerde bir gün aẕīne gün ol
Bu mescid içinde Bū Müslim uṣūl

1312. Varup bir arada oturmış-ıdı
Ḳayuyı göñülden götürmiş-idi

1313. Aña olmış-ıdı meger intiẓār
Aẕīne nehārın ḳıla nām-dār

1314. Birezden gelüp çün ṣalā ḳıldılar
Şeher ḳavmi ulu kiçi bildiler

1315. Namāz vaḳti oldı derildi tamām
Bu mescid içinde gelür ḥāṣ [u] ʿām

1316. Ḥāfıẓlar anda iñen çoġ-ıdı
Çü başladı Ḳurʾān bular oḳudı

1317. Müʾeẕẕin çü bekler yine bā-edīb
Durup minbere pes çıḳar ol ḫaṭīb

1318. Serāġāz tevḥīd oḳır evvel ol
Aḥaddür ki raḥmetleri ḫalḳa bol

[29] Birinci cild yedinci meclis: …

1319. Añup Muṣṭafā'yı s̲enā eyledi
Götürdi elin ḫoş duʿā eyledi

[36a]

1320. Ol aṣḥābı añup çü yād eyledi
Velī ṣoñra gör ne fesād eyledi

1321. Delim ṭaʿne itdi ʿAlī ḥāline
Çü bühtānlar itdi anuñ āline

1322. Ḳaḳıdı Bū Müslim işitdi saʿīd
Anı ditremekler dutar ṣanki bīd

1323. Göñülden bu deñlü eyitdi meger
Benümle bugün ger olaydı teber

1324. Ḫalāyıḳ bu deñlü çoḳ olsa ne var
Çıḳuban bu etlerin alaydum ṭamar

1325. Namāz çün ḳılındı tamām itdiler
Taḥiyyāt-ile hep tamām itdiler

1326. Ṭaġıldı yine ol ḫalāyıḳvārī
Ḳalur Bū Müslim īmānı arı

1327. Viribidi ol bir direge yanın
Kaḳımaḳlıġ-ıla ḳaçurup ḳanın

1328. Daḫı bir diregüñ yanında görür
Kim iki yaña ne yigitler ṭurur

1329. Biri ol birine rivāyet ider
Bū Müslim işinden ḥikāyet ider

1330. Geçen ayına kim {ne} ḳılur pür-hüner
Durup anı aña dir-idi ol er

1331. Niçe ki işidür biri ol sözi
Ṭolar-ıdı ḳarşu ḳāfile gözi

1332. Dir-idi ki ḳarşu ʿaceb ola mı
Bu cān diledügin göñül bula mı

1333. Çıḳar bir yegāne meger ala dād
Anuñ-ıla cān u göñül ola şād

1334. Hele vaḳt oldı ki Muḥammed meger
Ḳopar-ıdı ṣoñra gele hem bir er

1335. Kim ol evlādumuñ ḳuyın ḳandura
Bu Mervanīleri oda yandura

1336. İnşāʾallāh didügü anuñ bu ola
Müselmān'lara bu geñez yol ola

1337. Bu Mervānī'lerden alayıdı kīn
Yine duş olup arınaydı dīn

1338. Bu sözi añıcaḳ dir-idi güzīn
Ṭolu ḳan yaş-ıla ṭoluydı gözin

[36b]

1339. İşidür Bū Müslim anuñ merd-i ḥaḳ
Bularuñ sözinden alurdı sebaḳ

1340. Müselmān'dur añlar buları meger
Ḫāricīden oda yaḳıpdur ciger

1341. Bū Müslim bularuñ ḳatına gelür
Ṣunar el bularuñ eline alur

1342. İkisiyle daḫı görüşdi emīr
Diler neyle bellü bulardan żamīr

1343. Ol iki güzīni ne er kişidür
Ne yerlü olurlar kimüñ eşidür

1344. Eyitdi ne idi sizüñ söziñüz
Bize daḫı anı beyān idüñüz

1345. Ol iki yegāne çün işitdiler
Dile gelmediler nihān itdiler

1346. Didiler bizüm ne sözümüz ola
Size ʿarż idesi özümüz ola

1347. Yaḳın añladı ol eren serveri
Ki ḳorkuban anlar itmez serserī

1348. Dile gelüp anda meger nām-dār
Diler ide kendüzini āşikār

1349. Didi gördüñüz mi bugün ol pelīd
Çıḳup ḫuṭbe nice oḳur ol ḫaṭīb

1350. Ki ne herzeler ol didi bed-fiʿāl
Ne bühtānlar itdi ḫanādān-ı āl

1351. İşitdi ḫalāyıḳ ne kim ol didi
Ki nice eliyle laʿīn poḫ yidi

1352. Bu kez bildi bunlar daḫı ol eri
Müselmān durur ol eren serveri

1353. Didiler ki çoḳdan berü biz anı
İşidürüz illā ne_idelüm ḳanı

1354. Çıḳa bir güzīn er ki dād eyleye
Ser-ā-ser cihānda bir ad eyleye

1355. Daḫı görmeyeydüñ bunuñ bigi ḥāl
Nice başumuza ola yüz ve el

1356. Bū Müslim eyitdi eger ki nacaḳ
Benümle olaydı tamāmı yaraḳ

1357. Çıḳup minbere uraydum teber
Aña iki pāre düşeydi meger

[37a]

1358. Ḳaçan kim bu resme güzīn söyledi
Ol iki yegāne bu fikri eyledi

1359. Geçen āẕīne gün bu imiş iden
Ol arada çıḳup aradan giden

1360. Çavını bu ile ṭolduran
Budur Hişām'ı hem urup öldüren

1361. Çü taḥḳīḳ oldur anı bildiler
Elin öpdiler [hem] duʿā ḳıldılar

1362. Didiler ki ʿömrüñ pāyidār ola
Saña Ḳādir Allāh nigāhdār ola

1363. Geçen āẕīne gün işitdüñ ulu
Ṭapuña ḫalāyıḳ iderler ġulū

1364. Bulara sen ne iş itdügüñ
Bu Mervānīlere āheng itdügüñ

1365. Niceleri anda be-ḫāk eyledüñ
Yā Hişām'ı nite helāk eyledüñ

1366. İşitdüñ [ki] bildüñ ḳamu söz-ile
Velī görmedükdi seni göz-ile

1367. Dir-idüñ ne erdür anı göresün
Mübārek yüzine naẓar idesün

1368. Şükür gördük işde şāhenşāh seni
Dūr itsün belādan ol Allāh seni

1369. Ola kim ucuñdan belüre nişān
Ki dünyāda ola yine dīn ʿayān

1370. Görüşdiler aña revān olalar
Varup vaḳtlerinde hemān olalar

1371. Eyitdi Bū Müslim yete ʿazmüñüz
Nerede vü ḳanda olur bezmüñüz

1372. Eyidüñ aduñuz daḫı bilelüm
Āşinā sizüñle bizi ḳılalum

1373. Bular itdiler kim aña bekle rāz
Bizüm bir aḫīmüz olur ser-firāz

1374. Ki dir gez Ḫurd-i Āhenger aña
Gide ol biz anuñ evinden yaña

1375. Ebū Saʿīd-i Delāl adumuz emīr
Muḥibb-i ḫanādan özüm bī-naẓīr

1376. Ḳapudan yaña tā çıḳup gitdügüñ
Niçe ol depede ceng itdügüñ

[37b]

1377. Bu Caʿfer-i Gīlger adı bu erüñ
Anuñla bilürler adın serverüñ

1378. Çü bildi Bū Müslim bularuñ ḥālin
Dutar bunlaruñ ol şāh-ı dīn elin

1379. Göñülden bulara daḫı yār olur
Ol iki anuñla vefādār olur

1380. Didi sözüñle çün muḥabbet ḳılam
Bile anda Aḫī evine varam

1381. Görem ol erenler nite itdiler
Çıḳup ucı andan revān gitdiler

1382. Aḫī'nüñ irerler yaḳın evine
Yügürdi ol iki yigit sevine

1383. Bū Müslim gelür dir ayaġa durur
Aḫī çıḳar anuñ yüzini görür

1384. Nitesin diyü ol öper saḳalın
Eline alur ol Bū Müslim elin

1385. Getürür içerü oturur ṣadra dur
Kim irdük senüñle bugün ḳadrdür

1386. Yetişdi vü ṣadra oturdı güzīn
Yire urdılar hep öñinde yüzin

1387. Gelüp ḳırḳ yār anda çü cemᶜ olur
Bu cumᶜa ṣafāyıla ki şemᶜ olur

1388. Gelenine Aḫī işāret ḳılur
Ebū Müslim'i kim işāret ḳılur

1389. Geçüp degme biri dutar birbiri
Bū Müslim'e taḥsīn ider her biri

1390. Süleymān bāġına kişi ṣaldılar
Hem andaġı yārenleri aldılar

1391. Gelür bir yere hep ulu [vü] kiçi
Erenler ṭolar ol ḫanādān içi

1392. Bu Ṭāhir Ṣayḳal-ıdı bir eri
Ebū ᶜAlī Ḫırrāṭ eren serveri

1393. Birisiydi Muḥtāc-ı Büryānger
Ebū Leyṣe Buyṭār-ıdı hem bir er

1394. Bir adı iri İsḥāḳ Kündeşiken
Bū Müslim'e ḳurbān iden cān u ten

1395. Ebū Ḳāsım idi biri pür-uṣūl
Ki pehlüvān idi daḫı ol

[38a]

1396. Ebū'l-Ceyd idi biri yüzi aḳ
Ṣanaʿatda anuñ paşası ṭabbāḳ

1397. Bū ʿAṭā birinüñ adı ol dilīr
Ebu'l-Ḫayr-ı Ḳaṣṣāb-ıdı bir emīr

1398. Birisi Süleymān-ı Tārger
Çü Serḫūk Maḥmūd idi bir er

1399. Biri Caʿfer idi Rıżā Bend adı
Pelengefgen ol bir sözi ḳand-ıdı

1400. Biri Bādyelde Muḥammed adı
Ol ad-ıla bulmış-ıdı hem dādı

1401. Ebū Saʿd-ı Ṣarrāf-ıdı ol biri
Muẓaffer birinüñ adı Zergerī

1402. Bū Saʿid-i Dellāl'dı bir ʿayān
Ḥacı ...ger-idi biri nev-cüvān

1403. Birisi Bū Caʿfer anuñ kīleger
Bu biri Yūsuf'dı Seraḫsī meger

1404. Ne ḳıṣṣa saña idelüm dir er
Bular kim dirildi ḳamu ser-firāz

1405. Dirildi çü seksen yigit nām-dār
Müslimān u Sünnī ḳamusı dīndār

1406. Namāz vaḳti oldı dururlar ḳamu
Ḫoş erkānla aldı bunlar hep vużūʾ

1407. Dükelcügi ḳıble dapa ṭurdılar
Namāz ḳılup yüz dergāha urdılar

1408. Fāriġ oldılar çü namāzdan yire
Ḳo anda kürsī anda bular bir yire

1409. Bū Müslim ki ḫuṭbe çıḳup oḳudı
Feṣāḥatleri kim anuñ çoġ-ıdı

1410. Ḥaḳ'uñ evvel aʿẓam adın söyledi
Ki luṭfından ol ne kerem eyledi

1411. Nitesi ʿademden ider ʿālemi
Cihāna getürdi hem ol ādemi

1412. Yalından getüren anuñ enbiyā
Eyiden buyruġını anuñ bī-riyā

1413. Nebī Muṣṭafā'yı güzīn eyleyen
Dükelcügine faḫr özin eyleyen

1414. Ḳılur medḥini ol Resūl'üñ be-nām
Añar çāryāruñ adını tamām

[38b]

1415. Fażīletlerini ʿAlī'nüñ didi
Ḥaḳ'uñ arṣlanı ol velīnüñ didi

1416. Bu ḳavm anı işitdi aġladı
Bu ḥasretle hep baġruñ ṭaġladı

1417. Bes āl-i Resūl'i añar şehriyār
Ḳamu enṣārī vü muhācir ki var

1418. Uyuban namāzın ḳılur dīn eri
Aña uydılar hep eren serveri

1419. El açdı vü ḳıldı ṣoñ ucı duʿā
Olur her birinüñ dilegi revā

1420. Oturdı erenler yine bir yeri
Hep alḳış iderler aña her biri

1421. Kim irdik özüñe uşu bugün be-kām
Ola inşaʾallāh işimüz tamām

1422. Vire Tañrı luṭfı bize nuṣreti
Bu Mervānlar bulup furṣatı

1423. Eyitdi bu deñlü Bū Müslim erüz
Ki tamāmı seksen dilāverüz

1424. Ne_içün pes eylemeye yüz ḫurūc
Ki bu erlikde belüre bir uç

1425. Bū Müslim çü böyle suʾāl eyledi
Ḫurd-i Āhenger aña söyledi

1426. Ki bililü ṭuranlar yaluñuz degül
Ḫorāṣān ilinden il issüz degül

1427. Ola üç biñ artuḳ eren ṣaḥāda
Ki Sünnī erenler gelipdür yāda

1428. Dükelcügi vaḳtin gözedür hemān
Ki ele gire bir cihān pehlüvān

1429. Yegāne er ola ulu devleti
Ola hem elinde anuñ ḥücceti

1430. Çün evvel icāzet aña iş ola
Bulara meger ol gözin yaş ola

1431. Virüp cān yolında anuñ ṭuralar
Ġazā niyyetine ḳılıç uralar

1432. Çün olmaya ḥüccet idemez ḫurūc
Kimesne ki nāgāh belüre bir uç

1433. Çü bu sözi anda tamām itdiler
Perākende olup ḳamu getdiler

[39a]

1434. Süleymān gelicek Tārger meger
Getürmiş-idi ol şāh-ı dīn meger

1435. Silāḥın ve sāzın yaraġın varı
Getürüpdi aña īmānı eri

1436. Ne deñlü Bū Müslim yüreklü ola
Ola ki bu aña gereklü ola

1437. Çü gördi Bū Müslim anuñ işlerin
Aluban daḳındı ere işlerin

1438. Daḳındı beliñde silāhın tamām
Teber aldı ḳoynı içine be-nām

1439. Geyür üstine ola bularuñ çuḳa
Ne ḳayġu er olsa aza vü çoġa

1440. Selām itdi çıḳdı revān dutdı yol
Bāzāra irişdi berāʿat-ile ol

1441. Teferrüclenür ol bāzārı tamām
İkindi ḳarārı olınca be-nām

1442. Bū Müslim bu yire irer imdi gör
Kim ol balṭacıyı urur pāk-i nūr

1443. Anuñ balṭasıyla alur cānını
Ol arada dökmiş-idi ḳanını

1444. Gözedürdi ḫabbāz anı kim gele
Hemān dem anı ol vireydi ele

Mülāḳāt-şuden-i Bū Müslim be-ān Ḫabbāz ki pīş-i ez-īn Şākird-i vey küşte-būd[30]

1445. Bu etmekçi anı gelürken görür
Bilür anı ol dem yerinden ṭurur

[30] Ebû Müslim'in daha önce öğrencisini öldürdüğü Habbâz'la (Fırıncıyla) buluşması

1446. Eyitdi zihī kim bunı bulmışam
Aḫir bu ḳorkudan delü olmışam

1447. Hele bir göreyim ne yire gider
Ṭurur mı bu yirde göreyim ne_ider

1448. Naẓar baġlayuban ṭurur bed-gümān
Ḫaberdār andan degül pehlüvān

1449. Bū Müslim ḳarnı acıdı meger
Ol arada başçı görür pür-hüner

1450. Çü bir baş aldı virür ḥaḳḳını
Yemege getürdi öñine anı

1451. Bu etmekçi anı diler kim uta
Durup ḳarşu daşını bellü kim duta

[39b]

1452. Velī cānı ḳorkar ilerü gele
Ol arada anuñ ileyin ele

1453. Diler-idi anda bula bir kişi
Aña söyleyeydi varup bu işi

1454. Anuñ-ıla āsān biteydi bu iş
Baḳup görmedi ki yād yā biliş

1455. Durup çevre yaña iderken naẓar
Çıḳa geldi anda nāgehān bir er

1456. Meger Naṣr-ı Seyyār ḳatında laʿīn
Var-ıdı bir er ki yanında emīn

1457. Olur gice gündüz ḳatında ol it
Ki Fettān-ı melʿūn-ıdı dil-ḥadīd

1458. Cefāsından anuñ cihān zār-idi
Bu Nasr-ı laʿīne rāzdār-idi

1459. Ki Zerḳī-yi Ġammāz adı bu itüñ
Bu vaṣfın söyledügüm laʿnetüñ

1460. Nāgehānī Zerḳī irer bed-güher
Görür anı Ḥabbāz ıraḳdan meger

1461. Gelüben ḥikāyet aña söyledi
Bū Müslim işin beyān ol eyledi

1462. İler göñli anuñ gümāna varur
Döner Zerkī anuñ dīvāna varur

1463. Degürdi bu Naṣr-ı laʿīne ḫaber
Geçen āẕīne gün ceng iden {er} meger

1464. Bugün yine gelmiş şāra uġramış
Seḥerde bir ādem bulup ṭoġramış

1465. Bir etmekçinüñ ol şākirdi olur
Odun yarar-iken yalıñuz bulur

1466. Nāgāh öldürür ol arada anı
Çoḳ isterler irte bulınmaz ḳanı

1467. Ol etmekçi anuñ nişānın alur
Yine ol kişi ol araya gelür

1468. Bu etmekçi aña naẓar çün ḳılur
Olduġını ḥaḳīḳat bilür

1469. Girür baş dükkānına baş yiye
Bir ādem bulımaz aña ol diye

[40a]

1470. Anı dutmaġ-içün başarmaz özi
Beni gördi anda nāgehān gözi

1471. Gelüp gösterin anı baña dir
Oturup yiyesi ol arada yir

1472. Ġāfil-iken aña idüñ bir çāre
Cānına ola kim urasız yare

1473. Laʿīn Naṣr-ı Seyyār işitdi ḫaber
Buyurdı hemān dem bunuñ didi er

1474. Anı getmedin ol arada buluñ
Getürüp ala tīz süvār oluñ

1475. Laʿīn üç kişiler ṣalar üç biñ er
Birisi Esed bin ʿAvām oldı dir

1476. Cemād-ı Kūfī ol birisi laʿīn
Biri daḫı ol feṭḥ olurdı bī-dīn

1477. Ol üçi ol üç biñ eri ṣaldılar
Sürüp başcı dükkānına geldiler

1478. Bū Müslim daḫı çün yeyesi yidi
Yüzin sildi şükrin Çalap'uñ didi

1479. Çıḳup ol aradan dutar yol gide
Daḫı bu arada ḳararup ne_ide

1480. Bu Ḥabbāz anı kim gördi gider
Laʿīn anuñ-ıla işit kim ne_ide

1481. İlerü yürüdi eyitdi yigit
Ne yire gidersin ḳuluña eyit

1482. Cevāb eyle virdi Bū Müslim aña
İşüme giderem didi bir yaña

1483. Neye sen pāyumca didi uyduñ
Eyit benden aḫī ne iş gördüñ

1484. Bu Ḥabbāz eyitdi aña şīr-dil
Daḫı bir yārum var gelür ṣabr ḳıl

1485. İkimüz senüñle dilerüz hemīn
Bir arada ṣoḥbet idevüz yaḳın

1486. İşitdi ol erden Bū Müslim anı
Ḳabūl eylemedi velīkin cānı

1487. Ḳulaḳ urmaz anuñ sözine gider
Bu eydür yerüz ṣabr iderseñ ne_ider

1488. Nite kim eyitdi işitmedi ol
Anuñ emriyile iş itmedi ol

[40b]

1489. İlerü yürüdi anı dutmaġa
Bū Müslim'den ol it oyın utmege

1490. Bu Ḫabbāz gördi işitmez anı
Ḳurudı ḳanı vü ṭuruḳdı cānı

1491. Çalar etegini dutar bed-gümān
Çaġırdı bilüñ iy ḫalāyıḳ ʿayān

1492. Bu erdür ki şākirdümi öldürür
Nişān itmişem bilüñ öldürüñ

1493. Aña çün bu resme ider bed-güher
El urdı çaġırdı Bū Müslim teber

1494. Eyitdi ne kāhillik demidür
Bu işüñ bu dermān hemīn eyüdür

1495. Ki boynını bunda pelīdüñ uram
Yine ne geliser başuma görem

1496. Çıḳardı vü server teber çün ṣalar
Depesinde atuñ ol eyle çalar

1497. İki pāre düşdi yere ser-nigūn
Gören ḳavm oldı ser-ā-ser cünūn

1498. Didiler görüñ ne yār eyledi
Ki bir urdı iki pāre eyledi

1499. Zihī destbāz u zihi zor güç
Ki ṣarbına anuñ irişmez çeküç

1500. Ulu kiçi ol ḳavm çü āh urdılar
Yerinden ḳamusı ulu ṭurdılar

1501. Ġulū ḳıldı düpdüz aña yürüdi
Alup çevresini atuñ bürüdi

1502. Yine düşdi ġavġā ser-ā-ser şāra
Yine güni oldı ẓālimüñ ḳara

1503. İşiden ḫalāyıḳ ḳamu geldiler
Yine çevresin ol erüñ aldılar

1504. İş ayruḳsıdı çün görür ol emīr
Etegin ṣoḳar ol beline dilīr

1505. Yine naʿra urdı ol er raʿdvār
Eyitdi bilügün iy ḳavm-i fişār

1506. Küşende-yi Hişām ḥaḳīḳat benem
Kimesnem daḫı yoḳ hemān yer dutam

1507. Baña Ṭañrı luṭfı durur yār olan
Ḳamu müşkil işde nigāhdār olan

[41a]

1508. Muḥammed yolına ḳomışam cānı
Ne ḳayġu baña ger dökeler ḳanı

1509. Bu işi ben eylemişem ad-içün
Velīkin ḳıluram ol evlād-içün

1510. Hem aṣḥābı ṭoġru severem tamām
Añup adlarını iderem selām

1511. Bularuñ yolına gerek cān virem
Nedür ortada kim ḫānümān virem

1512. Gerek sizden alam be-küllī ṭamar
İdem ḳamu yerde [anı] tārumār

1513. Kime ārzū durur ölüm gelsün ol
Ki gösterdüm erliklerüm aña bol

1514. Bir urmaḳda ṣalam cānın ṭamuya
Ki ʿālemde ʿibret ola ḳamuya

1515. Çü anuñ sözine ḳulaḳ urdılar
Dükelcügi ḳorḳup gerü ṭurdılar

1516. Anuñ heybetini gören ḳurudı
Revān ol ḳapudan yaña yürüdi

1517. Heri bu ili ḳapusına sürdi ol
Eren şāhı andan çıḳup dutdı yol

1518. Öñinde görür bir depe nev-cüvān
Gelüp anda irdi piyāde revān

1519. İki oḳ atım var şehirden ıraḳ
Ḳılur ol arayı Bū Müslim ṭuraḳ

1520. Naẓar ḳıldı şehrde dönüp nāmudār
Bölük bölük irdi çeri bī-şümār

1521. Bularuñ-ıla bir ulu bed-gümān
Ḫuzeyme'nüñ oġlı meger ol ʿavān

1522. Çün anda Bū Müslim özin gördiler
Alup çevre yanın anuñ ṭurdılar

1523. El urdı ḳamusı aña oḳ ata
Kim ire Bū Müslim cānına bata

1524. Anuñ-ıla anda bir iş ideler
Helāk eyleyeler giriş ideler

1525. Bu Naṣrī oġlı Ṭāhir didi atmañ oḳ
Helāk eylemege aña emri yoḳ

1526. Bu nevᶜ-ile andan oyun uttuñuz
Dürişüñ dirile anı duttuñuz

[41b]

1527. Yaluñuz degüldür bu kim iş ider
Gücine inanup bu teşvīş ider

1528. Daḫı kimse vardur bunuñ-ıla eş
Bu anuñ-içün eyler bunuñ bigi iş

1529. Dirile dutavuz ola kim anı
Dökevüz ide ḳalanı ḳanı

1530. Alavuz ḳamunuñ gerek cānını
Ġāret eyleyevüz ḫānumāsını

1531. Bu resme didi çün bulara laᶜīn
Ḳodılar yere {hep} oḳıyan vü yiyen

1532. Eger ṣorar-ısañ di kim ne_itdiler
Ḳılıcı ṭaş-ıla ġulū itdiler

1533. Dutup eylediler emīre diri
Bu ḳavm-ıla ṭurup iderdi dār u gīr

1534. Depede yaluñuz Bū Müslim yeri
Belāda anuñla be-küllī serī

1535. İderidi ḥamle varup dört yaña
Ururdı teber kim beter ḫalḳ ṭaña

1536. Varuban ḳatına eren kişi ḥāḳ
Yer-idi emīrüñ elinden nacaḳ

1537. Cehenneme anuñ irerdi cānı
Aḳardı depeden aşaġa ḳanı

1538. Kimine başına ururdı yarar
Kimini yanından çalar öter

1539. Diyār açalardı dutuban güci
Yarardı yere dek irerdi ucı

1540. Belinde urıcaḳ teber nām-dār
İki böler-idi ne resme ḫıyār

1541. Ta zühre ḳatına ireydi er
Aña ḫışm-ıla ol ururdı teber

1542. Meger aña ārzū ölümi ola
Kim anuñ ḳatına irişen ola

1543. Ki ḳorḳuyla şöyle şu resmleri
Dutulupdı çevre durur demleri

1544. Var anuñ hemān dem ḳatını seçer
Kim ola ki kendü cānından geçer

1545. Bu ġavġā çavı pes yayıldı ile
Düşer Merv içine ḳamu velvele

[42a]

1546. Gelür ḫalḳ hep ol ḳapudan yaña
Görüp vālih oldı ḳamu hep aña

1547. Temāşāyiçün kim ıraḳdan baḳar
Özi göynür aña kimüñ yaş aḳar

1548. Ki dir illā hey meded ḳıl buña
Ne yavlaḳ bu yigit ṣataşdı bañа

1549. Dutıla dir idi kim kimi görevüz
Ne ḳılurlar añа naẓar uravuz

1550. Ḫurd-i Āhenger ü yārenler varı
Ki Sünnī Müselmān bularuñ yārı

1551. Bilüp vaṣfını ol erüñ diñledi
İçi göynügünden ḳamu iñledi

1552. Heri ḳapusına ḳamu geldiler
Görüp ol güzīni ṭaña ḳıldılar

1553. Velī herisi yoḳ biri ol yaña
Varup tā ki yardım ideydi añа

1554. Ḫurd-i Āhenger kişi ṣaldı bir
Süleymān'a ki var ol ibni Keṯir

1555. Reʾīsi ki şāruñ ḫaberdār ola
Bize bir demi ger anuñ var ola

1556. Didi ne buyurur şāh-ı dīn bize
Ki bu maṣlaḥatı ṭanışduḳ size

1557. Eger bize ṭapuñ ki destūr vire
Yārı eyleyevüz varup ol ere

1558. Süleymān evine irişdi ol er
Dirilmişdi leşker durur ser-te-ser

1559. Uçunup ṭururdı Süleymān cānı
Teni ditrer-idi ḳurumış ḳanı

1560. Demür ṭona girmiş ola biñ yigit
Müselmān bular dīn yolında ṣābit

1561. Süleymān'a eydür āyā ser-firāz
Bu resme ḳavlüñden işit sırr u rāz

1562. Yalıñuz o yigit bu gelmiş durur
Ḫavārīc elinden buñalmış durur

1563. Aḫī destūr ister ṭapuñdan hemīn
Varup ol yigide olalar muᶜīn

1564. Süleymān çün andan işitdi anı
Teni ditreyüp [hem] ḳurudı ḳanı

[42b]

1565. Eyitdi birisi aña varmasun
Olup eşkāra savaş ḳurmasun

1566. Ḫaber añlana vü diger-gūn ola
Günümüz ol uçdan bizüm dün ola

1567. Çü ḥüccet söz olmaz bu iş bilüñüz
Saḳınuñ hele bir ḥaẕer ḳıluñuz

1568. Bu ḥāl uzanuban girü düşmeye
Belā ḳayġuları bize üşmeye

1569. Bu işi idenüñ gerek ḥücceti
Ki ḳıla ḫalāyıḳ aña beyᶜati

1570. Anuñ-ıla ḳuvvet meger kim bula
Ne iş kim dutarsa müyesser ola

1571. Çün olmaya ḥüccet aña kim uyar
Varup kendüzini belāya ḳoyar

1572. Ne kim ol buyurdı ḫaber aldılar
Ol er bu yārenler dapa geldiler

1573. Beyān itdi hep ol gelüp söyledi
İşitdi vü anlar ḳabūl eyledi

1574. Ṣabır ḳıldı düpdüz aña Ḥaḳ didi
Bilürlerdi anı çün muṭlaḳ didi

1575. Gel imdi Bū Müslim sözin ḳıl ḫaber
Beyān ḳıl bilelüm bize çün şükür

1576. Erenler sözin bil şükür dir ḫoca
Ne şükür ki düpdüz güher dir ḫoca

1577. Erenler bilür er sözi ḳıymetin
Er olan göñülden süre ʿilletin

1578. Ola ṣıdḳı bütün ere vü Ḥaḳ'a
Nite kim baḳarsa gerek Ḥaḳ baḳa

1579. Ol erüñ ki ṣıdḳı ola nādürüst
Anuñ iʿtiḳādı olur rāst

1580. Bilüñ kendü eksükligin ol görür
Ḥāṣā evliyāda bula ol ḳuṣūr

1581. Buları sevenler yarın ola şād
Cehennem odından olısar azād

1582. Bulara muḥabbet iden merd olur
Sözini işitmek aña derd olur

1583. Er olan dutar er sözine ḳulaḳ
Ṣanasın ki erden alur ol sebaḳ

[43a]

1584. Sözi bularuñ hep naṣīḥat durur
Yaḳın dutmaya ne muṣībet durur

1585. Naṣīḥat işitmek saʿādet ne şek
Zaʿferān ḳadrini ne bilür işek

1586. Cāna er söz-ile ḥalāvet vire
Muḥammed direm bir ṣalavāt vire

1587. Gel ey Sünnī ṣādıḳ ḳulaḳ ur söze
Ne ḳıldı Bū Müslim eyidem size

1588. Kim anda dirip ol güzīn ceng ider
Bu ceng arasında delim neng ider

1589. Bu yaña yerinde durur ḳırḳ yār
Kamu dil ḫarāb hep olup ḫūr u zār

1590. Dönüpdi ḳana her birinüñ gözi
Dirīġ anuñ-içün dilinde sözi

1591. Bu leşkeri kim anda ṭururlardı
Bū Müslim'i çevre ururlar-ıdı

1592. Yalıñuzça bir cān ol er aṣlanı
Ġulū ḳıldılar kim dutalar anı

1593. Bu redd-i laʿinler çıḳup bu ṭaġı
Öñi ardı düşmen ṣolı vü ṣaġı

1594. Ara yerde bir cān yalıñuz ol er
Saġına ṣolına ṣallardı teber

1595. Bitüp ḍarb ururdı kime şehriyār
Bular-ıdı anı nite kim ḥıyār

1596. Ne yaña ki naʿra urup uġradı
Şu resme bular ki çenār ṭoġradı

1597. Anuñ bigi oynar-ıdı ol oyun
Bir aç ḳurt bulsa sir-ile ḳoyun

1598. Atañ tek bular hep yolından ḳaçar
Bağırsaḳları ol emīr yol açar

1599. Biri ḳarşu varup ṭuramaz aña
Depinür Bū Müslim varur dört yaña

1600. Meger kim bularuñ içinde bir er
Key erliklüyidi ulu muʿteber

1601. Bu Naṣr-ı laʿīnüñ ḳulıyıdı ol
Uruşçıydı hem iñen mekri bol

1602. Ol itüñ adı hem demür ṭaş-ıdı
Ṣavaş eylemekde demür ṭaşıdı

[43b]

1603. Ne resme ḥīle gör ḳılur bed-gümān
Ḳılıç çekdi vardı piyāde revān

1604. Bu Mervānlaruñ bir ikisin ol
Urup öldürüben durur dutdı yol

1605. Bū Müslim'le ol gelür yār ola
Ki yaʿnī anuñla vefādār ola

1606. Görüp bu yārenler anı bildiler
Sevinüp ser-ā-ser şükür ḳıldılar

1607. Ki bir yār var-ıdı aña yār olur
İdüp ceng anuñla vefādār olur

1608. Çaġırdı Bū Müslim varurken aña
Ki perkin ṭurġıl sözüm var saña

1609. Çaġırup it andan ser-āgāzıñı
İşitsün ḫalāyıḳ ḳamu sāzıñı

1610. Yezīd'e vü Mervān'a vü sög ḳatı
Ki bunlara söyledi kim laʿneti

1611. Muḥammed uruġın añup yād ḳılġıl
İdüp raḥmet ervāḥını şād ḳıl

1612. Sevüñ yār idinmek benümle bilem
Saña iʿtibārı ulu aḫter ḳılam

1613. İşitdi bu melʿūn dili varmadı
Muḥabbet anuñla cānı ḳarmadı

1614. Añamadı aṣḥāb adını dili
Diken oldı her bir laʿīnüñ ḳılı

1615. Naẓar ol aradan Bū Müslim ḳılur
Ne fiʿl itdügin ol laʿīnüñ bilür

1616. Ḳayḳımadı andan daḫı dört yaña
Teber çaldı andan irişdi aña

1617. Depesinde anı şāh-ı dīn urur
Gören cümle anı yerinde ḳurur

1618. İki pāre ḳıldı ḫıyār tek anı
Ṭamuya irişdi hemān dem cānı

1619. Bu şeyʾi erenler anı gördiler
Bir uġurda taḥsīn aña irdiler

1620. Ki ḳuvvet ḳoluña eyā pehlüvān
Senüñ bigi olsa anadan ṭoġan

1621. Laʿīn Naṣr-ı Seyyār ki ol bed-güher
Var-ıdı bir oġlı bed-aḫter meger

[44a]

1622. Ṭāhir bin Naṣr'ı çaġırdı yigit
Ebū Müslim'e kim sözümi işit

1623. Gelüp bu arada müttebiʾ ol baña
Kim irmeye ḳayġu dilerseñ saña

1624. Yārenlerüñi gel baña söylegil
Saña ne didiler ʿayān eylegil

1625. Bilem bunları ben giriftār idem
Helāk eyleyüben ḳamu zār idem

1626. Senüñ olmaya bir ḳuluña ziyān
Deñ anları baña eyitgil hemān

1627. Ger inanmaz-ısañ sözüme benüm
Yalandur deriseñ sözüme benüm

1628. İşite bir ulu ... saña
Ki göñlüñ senüñ tā inana baña

1629. Atam başıyiçün didi ey yigit
Ḳomayam ki öldüreler gel eyit

1630. İşitmez urur Bū Müslim sözin
Ururdı ara ol güzīn kendüzin

1631. Yitüp her kime kim urdı teber
İki pāre anı ḳılurdı ol er

1632. Tā aḫşama degin irişmiş-idi
Bu ḳavm-ıla anda {varup} uruşmış-ıdı

1633. Bu endīşe ḳıldı eger ceng idem
Bu ḳavm-ıla varup yabāna gidem

1634. Bular yine dönüp şāra gideler
Yārenlerüme çoḳ cezā ideler

1635. Müselmān'laruñ dir alalar cānın
Nāgāh yire düpdüz dökeler ḳanın

1636. Pek evlā ki bunda ḥīle ben idem
Dönem bunlaruñla şehire gidem

1637. Başuma benüm ne serencām olur
Göreyim ki baña ne encām olur

1638. Ola kim bunlara idem bir işi
Bu resm-ile ḳıldı güzīn teşvīşi

1639. [Bū] Ṭāhir çaġırdı eyitdi emīr
Dilersüñ ki saña idem [ben] żamīr

1640. Yā pertāb idevüz saña cümle oḳ
Çıkar gövde çalar cānuñ ola yoḳ

[44b]

1641. Saña el virem hem beni dutasın
Diyem vaṣf-ı ḥāli oyun utasın

1642. Yine dün çeriñi alup şāra gir
Daḫı bunda ḳalma durup dāra gir

1643. Hezīmet ṣıfat tīz günegün bula
Bunuñ bigi ider sükūn ne_ola

1644. İki ḳapu arasına durasın
Saña el vireven didi göresin

1645. Bu resme anuñla ḳarār itdiler
Dönüp ol aradan yine gitdiler

1646. Tāhir ileyince ṣoñınca çeri
Daḫı ṣoñlarınca gelür dīn eri

1647. İrişür ḳapuya naẓar çün urur
Yārenlerin anda Bū Müslim {çün} görür

1648. Urur naʿra anuñ bigi nām-dār
Olur heybetinden bāġı tārumār

1649. Laʿīn Naṣr'uñ oġlı işidür ünin
Nāgāh oldı ṣandı ḳıyāmet günin

1650. Acı ḳopa geldi hemān dem ḳaçar
Gören ḫalḳ gider yolından ḳaçar

1651. Teber elde sorup şāra uġradı
Kime kim irişdi yolı ṭoġradı

1652. Yarusını çerinüñ girürler şāra
Serāsīme bilmez ne yire vara

1653. Göremedi ṭaşra ḳalur yarusı
Çün üşdi bulara belā arusı

1654. Gice yiri dutdı cihāna siyāh
Ṭaġılmış-ıdı her yañaya sipāh

1655. Ḳapuları düpdüz yapup girdiler
Ḳulaḳ ur bir imdi işit ne_itdiler

1656. Ḳarañu gice çoḳ görimezdi göz
Erüñ āvāzından yügürmezdi söz

1657. Ḫurd-i Āhenger didi ...
...

1658. Eyitdi yārenler bu Mervī degül
Bilüñ erlik içre bu ġayrī degül

1659. Bunuñ bigi server ola dir zebūn
Aña yarın ne_itse olmaz bugün

[45a]

1660. Gerekdür bu demde bulunmaḳ yāre
Ki ḳalmış ola yār ʿāciz bī-çāre

1661. Daḫı ḳalmadı dir taḥammül baña
Gerekmez o berḳ-i tecemmül baña

1662. Zebūn görmeyeyim didi yārumı
Ḳodum yār yolına ḳamu varumı

1663. Ḳarār eylemez çün tenümde cānum
Anuñ-çün revādur dökeler ḳanı

1664. Bu resm-ile söyler o server sözin
Urur ol yaġıya revān kendüzin

1665. İşitdi yārenler sözini anuñ
Didiler ki terkin uralum cānuñ

1666. Ḳamu bir uġurdan bular hep varı
Yürüdi savaşa bular her biri

Muvāfaḳat-kerden-i çihl yār bā-Ebū Müslim vü be-mināre muḥāṣara şudend beyān kunīm[31]

1667. Ḳamu Sünnīler şār içinde varı
Tamām el getürdi ideler yārı

1668. Dün içi bilürdi ḫalāyıḳ onı
Ṣanasın ki ḳopdı ḳıyāmet güni

1669. Kimi or çaġırur kimi dir ki dut
Kimi ḳılıç urur kimi ider ot

1670. Kimi ḥarbe urur kimisi bıçaḳ
Kimi tıġ ururdı kimisi nacaḳ

1671. Kimi ṭaş uruban ādemler yıḳar
Kimisi deper ve çoġun yıḳar

1672. Kimi aġaç urur kimisi ṣatur
Kimi dir ki diñel kimi eydür ur

1673. Kimisi başum dir kimisi gözüm
Kimisi çaġırur bozuldı yüzüm

[31] Kırk dostunun Ebû Müslim'e uyması ve minâre'yi kuşatmalarını beyan edelim.

1674. Kimi vāy elüm dir kimi ayaġum
Kimi dir tenümde bulunmaz saġum

1675. Kimi dir elüm çaġırur belüm
Cānum acısından ṭagıldı belüm

1676. Bū Müslim erenleri şāh-ı merd-i Ḥaḳ
Pek arṣlana beñzer elinde nacaḳ

1677. Yetişdügini bir ururdı hemān
İki pāre düşer yire ol revān

[45b]

1678. Niçelerüñ urmışdı boynını
Hīç utmadı kimse anuñ oynını

1679. Fiġān oldı şehrüñ içi ṭopṭolu
Soḳāḳlar arası ser-ā-ser ġulū

1680. Dün içi ḳarañu ne yire ḳaça
Ḫavārīc ḳırıldı özinden geçe

1681. Cemād-ı Kūfī bir arada durur
Eyā Mervī ḳavmi diyü çaġırur

1682. Yaḳın oldı kim siz idersiz işi
Yalavardı niçe günāhsuz kişi

1683. Meger irte olup ʿayān olmaya
Şāh öñinde bu söz beyān olmaya

1684. Size neyledügin göresiz emīr
Ne_içün idesiz durup dār u gīr

1685. Kişi kim begine ḫıyānet ola
Aña vācib oldı siyāset ola

1686. Gerek cümle gözüñ ḥaḳından çıḳa
Ḫānümānuñuz u eviñüz yaḳa

1687. Size ḫışm eyleye ide ḥaḳīr
Ḳamu ʿavrat oġlan esīr eyleye

1688. Kim itdi bu işi eger ḫāṣṣ u ʿām
Raʿiyyet begine didi ola ġam

1689. Hele bildüñüz idüñ siz günāh
Göresiz ḥāliñüz olıçaḳ ṣabāh

1690. İşidüp ḫalāyıḳ anı oldı zār
Didiler aña kim eyā nām-dār

1691. Bize ne_içün bu işden idersiz ʿitāb
Yāḫuẕ anuñ-içün bulavuz ʿaẕāb

1692. Biz ol işden āgāh degülüz bilüñ
Kim itdiyse anuñ cezāsın ḳıluñ

1693. Bu server erenler işidür görür
Çıḳup ceng içinde girür pāk durur

1694. Biri ḳorḳusından anı urmadı
İlerü yürüyüp anı urmadı

1695. Didiler mebādā bizi ser-te-ser
Buyura vü duta laʿīn ʿavrat er

1696. Ḳıra ol oġul ḳız kökümüz kese
Ulularımızı aġaca aṣa

[46a]

1697. Bu melʿūn-ı ẓālim dutupdı cihān
Başa gelmediler anuñla şahān

1698. Bu fikr-ile bunlar çıḳup gitdiler
Ol itün sözinden ḥaẕer itdiler

1699. Eren şāh Bū Müslim urur teber
Dūd-ı sünni ṣaġ u ṣol iñen muʿteber

1700. Yürüyüp ḳatına gelimez biri
Gelen ḳalmaz-ıdı hemān dem diri

1701. Meger bilmedin er ireydi aña
Ger anı görenler ḳaçar dört yaña

1702. Er-idi ḳaçarken yüri yolı aç
Nāgehānī irdi ḳażā durma ḳaç

1703. Bunuñ bigi her güzīn er görmedüm
Yā eldeki bigi teber görmedüm

1704. Kime ki depere ururs revān
İki pāre eyler gönülür revān

1705. Demür durımaya hīç anuñ ḍarbına
Ne er ḳarşu dura anuñ ḥarbına

1706. Elinden yıḳar ṣāf ol erüñ ḳażā
Aña ḳarşu durmaḳ kimüñ var rıżā

1707. ... var ola kim muḳābil dura
Anuñla öñinde hemān cān vire

1708. Bū Müslim bu cengi ide ḳırḳ yārı
Gelür cumʿa mescidine hep varı

1709. Girür mescide ol ḳapuda durur
Gelenin öñine şāh-ı dīn urur

1710. Bu ḳırḳ er daḫı hem bile irdiler
Bu mescide aña göñül virdiler

1711. Ṣavaşa dururlar olup aña yār
Muḥabbetleri çün anuñ-ıla var

1712. Varup Naṣr-ı dūna ḫaber itdiler
Ki bu ceng içinde neler itdiler

1713. Didiler şāhenşāh yaḳın bil işi
Helāk itdi ol er iñen çoḳ kişi

1714. Türabī ne deñlü varup tamām
Hep el götürürler varı ḫāṣṣ u ʿam

1715. Bizüm-ile görseñ ne ceng itdiler
Ḳatı durdılar vü āheng itdiler

[46b]

1716. Ḳapusını bilür çıḳar ol görür
Elinde ḳılıç bir laʿīn var durur

1717. Ki ādī laʿīnüñ şehi merd-idi
Ol erlik içinde iken ferd-idi

1718. Bū Müslim ḳapudan içerü gelür
Bu melʿūn mināre ḳapusı alur

1719. Ḳaḳıdı Bū Müslim aña muʿteber
Ṣalup urdı anuñ beline teber

1720. Yarısı yidi adım atıldı yire
Düşüp yarısı anuñ yaturdı yire

1721. Anı çün fulānı boynuña görür
Serāsīme olup yerinde ḳurur

1722. Mināre ḳapusın açar pehlüvān
Yürüdi mināre içine revān

1723. Soñınca bu ḳırḳ er daḫı irdiler
Mināre içine gelüp girdiler

1724. Ol oḫtın ki bunlar gelüp yetdi[ler]
Bu ṭamda ṭuranlar varı gitdiler

1725. Bular varlıġından biri görmedi
Durup ol araya naẓar urmadı

1726. Bular gördügini ḳamu el yudı
Bū ʿAṭā'yı bunlar ḳapuda ḳodı

1727. Mināre üzere giderler varı
Ḫurd-i Āhenger bile ḳırḳ yārı

1728. Bū ʿAṭā Mināre ḳapusın alur
Ne zehre birisi ilerü gelür

1729. Meger cānı terkin biregü ura
Ki baḳa ḳapudan içerü gire

1730. Gice şöyleydi ḳarañu meger
Baḳup birbirini göremezdi er

1731. Şāruñ ḳavmi düpdüz ṭama çıḳdılar
Ulu meşʿaleler ḳamu yaḳdılar

1732. O dem Naṣr-ı melʿūn daḫı bed-güher
Ṭururdı yaraġın ide dir ...

1733. Yüzi levni dönüp ḳurumış ḳanı
Çıḳdı teninden ṣanasız cānı

1734. Gelüp {anı} anda aña ḫaber virdiler
Mināre içine gelüp girdiler

[48a]

1735. Bulara kimesne çāre eylemez
Bir ādem birine yara eylemez

1736. Şehir ḳavmi itdi ser-ā-ser ġulū
Ṭama çıḳdılar hep kiçi vü ulu

1737. Didi Naṣr bir gezden atuñ oḳ
Daḫı bundan artuḳ buña çāre yoḳ

1738. Minäre'ye anlar pes oḳ atdılar
Saġışsuz ḥisāpsuz ki çoḳ andılar

1739. Atlara oḳ irüp ṭoḳınur ṭaşa
Kimi çeriydi minäre aşa

1740. Çāre bulmadılar aña oḳ ata
Kişi görmedi ki ṭaşa oḳ bata

1741. Daḫı varduġınca çoġaldı çeri
Dutupdı ṣanasın tamāmet yeri

1742. Bu ḳırḳ er anuñla hevadār olan
Ebū Müslim'ile biñ yār olan

1743. Biri çıḳup andan gidebilmedi
Özinüñ çırasın idebilmedi

1744. Ebū Müslim'ile bile ḳaldılar
Anuñ yardımını bile ḳaldılar

1745. Dīn-içün didiler fedā cānımuz
Oġul ḳız ü mülk ḫānümānımuz

1746. Żarūret durur uş hele durmışuz
Dīne cān terkin bugün irmişüz

1747. Nite bīʿat itdi ṣaḥābī tamām
Muḥammed ile ki ʿaleyhisselām

1748. Kim on yāri elbir aña itdiler
Ne kim ʿahd ḳıldılar ü yetdiler

1749. Cihānı anuñla bular açdılar
Bāṭıldan ḥaḳḳı pes bular seçdiler

1750. Çün itdüñ boynıña gelüp bī'ati
Vire bize daḫı Çalap nuṣreti

1751. Ki bu ḫāricīler ḫor u zār ola
Taġıla vü düpdüz tārumār ola

1752. Pes oynayalum biz bugün ne_ide cān
Dutalum ki ol gün durur bu zamān

1753. Ḥüseyn'e ki bunlar Kerbelā'da itdiler
Belā ehliyle şehīd itdiler

[48b]

1754. Aña beñzer oldı bizüm ḥālimüz
Bu ḳur'a içinde düş fālimüz

1755. Eger ol dilevüz sa'ādet bizüm
Ve gerni olavuz şehādet bizüm

1756. Müselmān'a iksi daḫı pes necāt
Yaḳın olmayınca bilinmez ḥayāt

1757. Neyiçün uṣanup gerü ṭuralum
İşümüz ne eyler Çalap görelüm

1758. Bunı diyü yine elin dutdılar
Bū Müslim'üñ anlar oyın utdılar

1759. Yine ahid eylediler anda öz
Biri birisinden çevürmeye yüz

1760. Eger çekdi bunlar dikim rencini
Bilürler sa'ādetleri gencini

1761. Ve ger dünyāda çoḳ belā çekdiler
Yarın cennete hem toḫum ekdiler

1762. Bu yaña bu Naṣr-ı la'īn bed-güher
Ḥisāpsuz ḫalāyıḳ dururlar meger

1763. Ol atdurur-ıdı Mināre'ye oḳ
Ki ḥaddi saġışı meger anda yoḳ

1764. Bu Naṣr'uñ ḳatına ulu bir vezīr
Var-ıdı ki Muḥtāc evi ola dir

1765. Ol itdi oḳ atmaḳ şāhenşāh aña
Ne aṣṣı itdüñ anı bir yaña

1766. Varur itler oḳ ṭaşa doḳınur
Ne bir tāne vü bir şeye doḳınur

1767. Bulara bu resme virilmez cevāb
Mināre meger kim ola dir ḫarāb

1768. Tā yıḳılmayınca Mināre yire
Bulara cüvānı ne erdür vire

1769. Aña Naṣr eyitdi nite dīn duta
Kişi kim Mināre yıḳa kīn duta

1770. Adum tañıla pes añalar cihān
Bu işleri itdi diyüpdi gümān

1771. Çıḳup yoldan itdi diyeler şitāb
Ki Tañrı evini ol itdi ḫarāb

1772. Vezīri Bū Muḥṭāc iken danıdı
Ödi ḳorḳusı yoḳ ki melʿūn-ıdı

[49a]

1773. Yüzin arıtmışdı anuñ ʿizz ü cāh
Siyāh dili melʿūn-ıdı rūsiyāh

1774. Öd ü ḳorḳu Ḥaḳ'dan eser yoġ-ıdı
Īmān eserinden eser yoġ-ıdı

1775. İgen ġurre olmış emīn özine
Bu Naṣr'a ne ider işit sözine

1776. Eyitdi şehādet {bir} ḥikāyet işit
Buña bir sebeb var rivāyet işit

1777. Ol oḫtın ʿAbdülmelik aldı taḫt
Anuñ olmış-ıdı saʿādet ü baḫt

1778. Tamāmı muṭīʿi olupdı cihān
Ḫalīfe bilürdi anı bu cihān

1779. Zübeyr oġlanı ol oḳır bīʿate
Gelüp uymadı ol meger daʿvete

1780. Çeri derdi ʿAbdülmelik ol emīr
Ḳatında var-ıdı anuñ bir dilīr

1781. Ki Ḥaccāc adı virür ol eri
Alup yola girdi emīr leşkeri

1782. Çeri yüz biñ-idi saġışda tamām
Çü Mekkī'ye irdi gelüp ol be-nām

1783. Ḳaçar Kaʿbe'ye ol girür muʿteber
Zübeyr oġlı anuñ elinden meger

1784. Çāre bulmadı bir yaña ḳodı od
Urur Kaʿbe'ye ol zamān içre od

1785. Getürüp ele ol işi bitürür
Zübeyr oġlı meger ol yetürür

1786. Dutalum ki bunlar daḫı öldürür
Ki Ḥaccāc anda bulup öldürür

1787. Bugün maṣlaḥatdur eyit ne_idelüm
Hemān biz daḫı ol işi idelüm

1788. Eger itmeyesin sen bugün ḫarāb
Bular ideler ṣoñ ucı şitāb

1789. Bulup Bū Türābī dirile tamām
Ḳamu cemʿ olalar gelüp bir maḳām

1790. Bize çoḳ ideler bile bu işi
Ki vaṣf eylemeye anı hīç kişi

1791. Bu yirde ḫalīfe işi hem yete
Ve gerni didügüm iderseñ yete

[49b]

1792. Bunuñ-ıla gerek şeşile dügüm
İş olmaya server er irdügüm

1793. Dönüp Naṣr aña ki sen bil didi
Ne kim bilür-iseñ aña ḳıl didi

1794. Cüvāndan bu destūr alur bed-güher
Oḳır laġmın anlar getürür meger

1795. Virür māl u niʿmet bulara bilüñ
Tamām eyleyüben bu işi ḳıluñ

1796. Urup laġm ḳıluñ mināre ḫarāb
Kim ola ol uçdan işimüz ʿaceb

1797. Anuñ biñ idüñ sabāḥa degin
Mināreyi tā kim yıḳasız yegin

1798. Gelüp laġma meşġūl olurlar gice
Yıḳıla mināre vara iş hīçe

1799. Bū Müslim ḳamu ol erenler işi
Biri bilmediler meger bu işi

1800. Kim anda mināre ḫarāb ideler
Kim yaʿnī bulara ʿazāb ideler

1801. Ḳodılar hem anda iki biñ kişi
Tamām eyleyeler meger ol işi

1802. Ḳalan leşker andan dönüp gitdiler
Biñ er anda ḳıldı işit ne_itdiler

1803. Ebū Caʿfer ol ki Rıżābend adı
Süleymān'a kim ol Ḫişāvend adı

1804. Mināre'de ol er degüldi bile
Bu ḳavm-ıla durmış işit ne ḳıla

1805. Bu resm-ile fikr ḳılur ol meger
Bu laġmı ḳılayım bulara ḫaber

1806. Çaġırdı bu laġmı erenlere tīz
Bu işi ṣabāḥa irişdüresiz

1807. Ki ṭañla ḫalāyıḳ gelüben üşe
Hemān bu Mināre yıḳıla düşe

1808. İşidür Bū Müslim tefaḥḥuṣ ḳılur
Sözinden anı ne kişidir bilür

1809. İçi ḳopa geldi bir āh eyledi
Bu yārenlere ol dönüp söyledi

[50a]

1810. Dirīġa bular dir yavuz oldı ḥāl
Daḫı artuġıraḳ olısar zevāl

1811. Bu laġm işi ola bunlara didi
İşitdü düpdüz bular ġam yidi

1812. Bular daḫı oldı ser-ā-ser melūl
Didiler dirīġa kifāyet degül

1813. Ḫurd-i Āhenger eyitdi dirīġ
Ki ḳıldı saʿādet güni zīr ü mīġ

1814. Gider ḫanümānum didi raġbetüm
Dirīġa ḳanı dir olan ḥürmetüm

1815. Dükelinden artuḳ ola bu ʿaẕāb
Mināre yıḳılup ola çün ḫarāb

1816. Yıḳılup ḳamumuz helāk olavuz
Daḫı ehlimüze ḥasret olavuz

1817. Bū Müslim eyitdi aña ġam yimeñ
Ki böyle vü öyle ola mı dimeñ

1818. Bizi kim bilür kim otuz yaşıyuz
Yārenlerümüzle bile yaşavuz

1819. Ḥaḳīḳat bulara diyem adumı
Ḳılam āşikāre gerek yādumı

1820. Diyeyüm iden ben tamāmı işi
Şerīküm yoḳdur benüm bir kişi

1821. Baña ḳılsun anlar ne kim var ʿaẕāb
Size olmasun hīç arada ḥisāb

1822. Bū Müslim yirinde durur bī-gezend
Bu ḫalḳ arasına çaġırdı bülend

1823. Kim iy Mervī ḳavmi bu fikri ḳıluñ
Ki ben eylemişem bu işi bilüñ

1824. Küşende-yi Fettāḥ özüm bil ʿayān
Ki Hişām'ı öldürmişem ben revān

1825. Daḫı Merġazānd'a gine gelmişem
Reʾis oġlınuñ dir ödin almışam

1826. Gerek kim baña ol Çalap yār ola
Dün ü gün her işde nigāhdār [ola]

1827. Size her ne söz kim dilümden gelür
Dükelcügin eydem elümden gelür

1828. Göresiz size ne belā eyleyem
Ne ḥācet dil-ile anı söyleyem

[50b]

1829. Eger baña Allāh virürse güci
Aña niyyet itmiş vire ṣoñ ucı

1830. Kesem Nasr-ı Seyyār özinden ṭamar
Kılam ḳavmin anuñ gerek tārumār

1831. Alam ṣoñra Mervān özinden ṭamar
Dökem ehl-i beyti uruġı tamām

1832. Beni bu iş-içün yaratdı Çalap
Kılam tā Ḥüseyn'üñ ḳanını ṭaleb

1833. Ne iş eyledüñüz Resūl āline
Şāhenşāh-ı zevcü'l-betül āline

1834. Cezāyıla öldürdüñüz ser-te-ser
Ḳılup ẓulm size iy ḳavm-i bed-güher

1835. Müselmānluḳ işi bu mıdur ʿayān
Ki siz itdüñüz iy ʿāṣ bed-gümān

1836. Eger bulduñuz bu cihānda murād
Gerek maḳṣūduñuz yarın ola yād

1837. Maḳamuñuz anuñ olısar saʿīr
Yimeñüz olısar zaḳūmla ḳabir

1838. Bunı didi bir şiʿr eyitdi güzīn
ʿAyān eyleye tā bulara özin

1839. Eyitdi ki benüm muḥibb-i Resūl
Severüm ʿAlī'yi şāh-ı dīndir ol

1840. Bu işi benümdür bildüñüz iden
Benüm-ile kimse daḫı hīç degül

1841. Severüm ʿAlī'yi Resūl ālini
Ki bunlar gelüpdür şāheyn-i uṣūl

1842. Buları seveni Çalap yarlıġar
Ḳılur yarın anuñ Muḥammed ḳabūl

1843. Ne er kim bularuñ ālin sevmeye
Gerek ʿāṣī murdār ola ol fużūl

1844. Bulara seveni nāʿīm-ıla ḥūr
Ola sevmeyenler ṭamuda melūl

1845. Bularuñ-çün oldı cihān ser-be-ser
Āşikāre oldı bularuñla yol

1846. Eyitdi bu şiʿri dönüp ser-firāz
Laṭīf ḫuṭbe oḳumaġa ḳıldı sāz

[51a]

1847. Çü tevḥīd oḳıdı öñümdin ṣafā
Bu kez medḥ itdi dönüp Muṣṭafā

1848. Çehār yārı añdı bu kez ol be-nām
Ki dört rükn-i İslām bulardır tamām

1849. Ebū Bekr ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlī
Dükeli Muḥammed ṣaḥābī velī

1850. Ḥasan'ı Hüseyn'i ḳılur yād ol
Ki bedler durur ol şāheyn-i uṣūl

1851. Eger Ḥamza'yı bile ʿAbbāsī
Ki seven bul eri degüldür ʿāṣī

1852. Añup on yāri selām eyledi
Dürūd itdi bir bir tamām eyledi

1853. Bu kez bir menāḳıb ʿAlī'ye revān
Eyitdi meger ol güzīn pehlüvān

1854. Anuñ Ḥaḳ ḳatında nite ḳadri var
Muḥammed ḳatında nice ṣadrı var

1855. Bu Şiʿr ile ḳıldı anı ol laṭīf
Bu tertīb-ile ol ḳāfiye redīf

1856. Yā şāh-ı merdān-ı emīn murtażā
Ki sensin cennetde güzīn murtażā

1857. Çalap aṣlanum dir dayan dīn eri
Ḥaḳ'uñ raḥmetine yaḳın murtażā

1858. Muḥammed güyegü idündügi şīr
İden dertlülerüñ işin murtażā

1859. Dün [ü] gün dīn-içün ġazā eyleyen
Ḳoyan Ḥaḳ yolına özin murtażā

1860. Didi ʿilm şārı Muḥammed benem
Bu şehrüñ ḳapusı yegin murtażā

1861. Menāḳıb eyitdi Resūl medḫini
Bu kez itdi mervānlar ḳadḫini

1862. ... gence emīr
Senā vü dürūd ol Muḥammed'e dir

1863. Ne yirde ki vardur ʿAlī'ye suʾāl
Muḥammed'i dört vü kişi süvār

1864. Bunuñ didügini bular diñledi
Kimi zārī ḳıldı kimi iñledi

[51b]

1865. Ḳamu aġladılar ulu vü kiçi
Özi göynüp aña yaḳıldı içi

1866. Getürüp elini ḳamu ḳıldı sāz
Çalap ḥażretine iderler niyāz

1867. İlāhī didiler kerem sulṭānı
Ḫalāṣ eyle bugün belādan anı

1868. Bu resme erenler ḳılurlar duʿā
Olur ḫażretinde Ḥaḳ'uñ ol revā

1869. Bū Müslim bu yaña meger dil-nüvāz
Ne tedbīr ider gör işit ser-firāz

1870. Çü inkār içinde anuñ yoġ-ıdı
Yazılarını bir bire oḳıdı

1871. Eyitdi işümüz eger ḥaḳ durur
Bizüm cünbüşümüz eger ḥaḳ durur

1872. Durup bu arada ḳılam namāz
İdelüm başumuz açuban niyāz

1873. Münācāt-ıla hep idelüm duʿā
Dileyüp dilekler ḳamu ez-Ḫuẕā

1874. Bize ḳadrini Ḥaḳ ʿināyet ide
Halāṣ ide bizi hidāyet ide

1875. Eger ḥaḳ degüldür görevüz anı
Bu yirde be-küllī virevüz cānı

1876. Duʿā ol Bū Müslim ḳılur şāh-ı dīn
Bu yārenler anda didiler āmīn

1877. Ḳamu el getürüp başın açdılar
Niyāz eyleyüben yaşın ṣaçdılar

1878. Didiler İlāhī hidāyet senüñ
Mededsüz ḳalana ʿināyet senüñ

1879. Senüñ faẓluñ iy Ḥaḳ ire ḳula
Nite ḳul fürūmānde ʿāciz ola

1880. Fürūmānde ḳalduḳ ḳamu bī-çāre
İlāhī keremden bize ḳıl çāre

1881. Senüñ biñ bir aduñ ḥaḳ-içün iy Ḥaḳ
ʿİnāyet göziyle ḥālimüze baḳ

1882. İlāhī biñ bir ṣıfātuñ ḥaḳı
Mis̲ālden münezzeh o z̲ātuñ ḥaḳı

[52a]

1883. İlāhī ḳādirsin yeter ḳudretüñ
Ḥākimsin her işde olan ḥikmetüñ

1884. İlāhī ʿAlīmsin her işden ḫabīr
Her iş saña maʿlūm ki sensin baṣīr

1885. Bu demde daşduḳ ṭayandı ayaḳ
Çalup ṭayanasını bulunmaz ṭayaḳ

1886. İrür ḳudret elüñ bize sen yetür
Yüzin biz düşdük bu yirden getür

1887. Senüñ luṭfuña yoḳ çü pāyān [u] ḥadd
Fürūmānde ḳalduk bize ḳıl meded

1888. Şehenşeh dileye dilek cenge ḳul
Ḳılur ḥācetini keremden ḳabūl

1889. Dileklerini Ḥaḳ revā eyledi
Bu derde görüñ ne devā eyledi

1890. Dutar gök yüzini bulutlar ḳara
Şaḳır yıldırımlar cihānı yara

1891. Eser yil ṣanasın ḳıyāmet ḳopar
Didiler hele bir ʿalāmet ḳopar

1892. Bu ferḫo[r]dan olur ḫalāyıḳ nā-çār
Bu ḳavm-i ḫavāric dökilür ḳaçar

1893. Dutup ulu yaġmur yaġardı ṭolu
Yumar dādın ala birisi ulu

1894. Kime kim irişüp doḳına revān
Hemān laḥẓa anda virür-idi cān

1895. Kimüñ eline doḳınur uzar
Düşüp seyl içinde niceler yüzer

1896. Kimüñ kim başına doḳanur yuvar
Anı ṣanma ayruḳ öñini darar

1897. Ṣanasın ki gökden yaġar-ıdı ṭaş
Doḳanan kişiden alur ḳol baş

1898. Ḫavārīc-idi yüz anda virür cān
Ḳamunuñ ṭamuya irişür revān

1899. Ḳalan ḳorḳısından gelüp irdiler
Bu mescid içine ḳamu girdiler

1900. Şehir ḳavmi düpdüz fiġān itdiler
Ḳıyāmet ola dip gümān itdiler

1901. Anuñ bigi oldı bile nāgehān
Ṣanasın ki Nūḥ belürdi ṭufān

[52b]

1902. Ulu kiçi Merv'üñ tamāmı şārı
Serāsīme oldı be-küllī varı

1903. Bū Müslim bu yaña şāh-ı dīn be-nām
Mināre içinde yārenler tamām

1904. Bu ʿibret kim oldı ḳamu gördiler
Şükür eylediler yüzin urdılar

1905. Bū Müslim eyitdi görüñ ḳudreti
Ki nite belürdi Çalap ḥikmeti

1906. Bizüm-içün oldı ḥaḳīḳat bu ḥāl
Neyiçün oturup olavuz uṣal

1907. Gelüñ imdi bir iş idelüm yere
Ola kim anuñla oñula yara

1908. Bu fikre hele bir göñül virelüm
Bir araya dülbendümüz direlüm

1909. Ḳamu baġlayalum uçın bir yire
Ki bendden ṣalıçaḳ aşaġa yire

1910. Ki bir bir yaşup inelüm aña
Birümüz gidelüm yine bir yaña

1911. Bū ʿAṭā eyitdi işit ne_idesin
Bunuñ bigi şehā ne_içün idesin

1912. Daḳalum anı bir yere ne_idelüm
İnelüm anuñla revān gidelüm

1913. Bū Müslim işitdi eyitdi eyü
Çü vardur kemendüñ daḫı ne ḳayu

1914. Çıḳardı uçın bir yire baġladı
Bular ol eserden işin ṣaġladı

1915. Yaşup bir ü bir aña indiler
Ne gördi kimesne ne ḫoẕ döndiler

1916. Anuñ bigi anlar çün iş itdiler
Taġılup biri bir yaña gitdiler

1917. Yine her birisi evine gelür
Görüp ehl-i beyti sevine gelür

1918. Kimine bulardan bulımadı rāz
Zīrā ṣaḳladup ol ġanī kār-sāz

[53a]

1919. Bu yaña Bū Müslim yalıñuz ḳalur
Sürer bir ḳapudan yaña ol gelür

1920. Ki bu resme dirler anuñ adını
Ḫalāyıḳ ḳapunuñ ḳılur yādını

1921. Didiler ki Rūdbār ili ḳapusı
Aña ol Bū Müslim irür ṭapusı

1922. Bu ḳapuda elli iki gürbüz er
Olupdur ḥālleri dün ü gün meger

1923. Gelicek Bū Müslim ki ol dīn eri
Uyumuşlar-ıdı bular her biri

1924. Bū Müslim bu yire irürdi çü yol
Birisi uyanuḳ degül gördi ol

1925. Çaġırdı çü bir kez ṭurup nīk-ḫū
Bular uyḳusundan uyandı ḳamu

1926. Durup ḳorḳusından ḳaçarlar-ıdı
Ne kim varlıġı var saçarlar-ıdı

1927. Anuñ ḳorkusından ḳamusı geçer
İrüp bir ḳaçını Bū Müslim biçer

1928. Ḳapunuñ uruban kilidin ṣıdı
Ne ḳayurdı vü ol ġuṣṣāyı yidi

1929. Ḳapu açdı çıḳdı göneldi cüvān
Ṣalup ḳayġusını olup şādumān

1930. Şāh-ı dīn çün andan çıḳuban gider
İşit ḳapucıyla gelüben ne_ider

1931. Yine ol ḳapuyı çü bir gitdiler
Anuñ gitdügin şehre indiler

1932. Bū Müslim daḫı pes çıḳup dutdı yol
Ḳapudan ilerü düpdüz dutdı yol

1933. Bunuñ bigi anda iş itmiş-idi
Delim atasından işitmiş-idi

1934. Bu ḳapuña andan gelür Rūdbār
Atañuñ bir anda ulu dostı var

1935. Ki Sünnī Müselmān'dur ḫoş-nihād
Ebū Manṣūr eydür aña cümle ad

1936. Ḳapudan çıḳup ol ḳaçan dutdı yol
Öñine gelür ol güzīn bilmiş ol

1937. Anı eyledi ol şāh-ı ḍīn ṭaleb
Didi anı ḳanda bulaydum ʿaceb

[53b]

1938. Durup fikr eyler dört yaña
Nāgehānī bir er göründi aña

1939. Bū Müslim eyitdi ġarībim yigit
Ṣoruncam var anı bilürseñ eyit

1940. Ebū Manṣūr evi ḳandadur eyit
Ki bilem ḥaḳīḳat dilek andadur

1941. Bu kişi eyitdi ol er öldi dir
İşit öldügine sırr bu idi dir

1942. Türābī’ymiş ol ṣorup bildiler
Dutup öldürüben cezā ḳıldılar

1943. Çü bildi ḫāricī ol er ʿāḳ-ıdı
Bū Müslim bu server aña ḳaḳıdı

1944. İrüp bir kez urdı belinde nacaḳ
Ḫıyār bigi oldı iki pāre çāḳ

1945. Geçüp vardı andan yine bir uca
İrişdi bir eve yolı key yüce

1946. Bulup ḳapusın ol şāh-ı dīn görür
Açuñ diyü bir ḳaç eliyle urur

1947. Çıḳar bir ḳaravaş açar ol ḳapu
Bū Müslim’i görüp irer ol ṭapu

1948. Eren şāhı ol dem ḳapudan ire
Açar vü girür ol yegāne eve

1949. Bu ḳapuyı dutdı göneldi tīz
Açarın bu resme görüp ḳorḳdı ḳız

1950. Bu ev ṣordı ḳıza kimüñdür eyit
Didi ol Māhiyār evidür yigit

1951. Bu Naṣrānī şāruñ ʿameldārıdur
Bu ilüñ tamāmı bilüñ varıdur

1952. Sözini çü anuñ işitdi emīr
Bu ḳaravaşa_anı yine gör ne dir

1953. Var ol ḳocaña di içerü eyit
Ḳonuḳ geldi digil cevabın işit

1954. Gelüp yine baña ḫaber vir bilem
Aña göre ben de yaraġum ḳılam

1955. Ḫaber eylemege ḳaravaş yürür
Yirinde şāh-ı dīn Bū Müslim durur

1956. Bu yaña yirinde yatur Māhiyār
Beliñleyü durdı ..... bī-ḳarār

[54a]

1957. Geyür ṭonların ol ṣaġ u ṣol baḳar
Alur mūm tīzcek eline baḳar

1958. Yürüdi revān ol ḳapudan yaña
Ḳalur ol Bū Müslim göricek ṭaña

1959. Bu daḫı Bū Müslim özini bilür
İlerü yüriyüp tevāżuʿ ḳılur

1960. Göñül şādī ḳılup sevine cānı
Elin aldı girdi evine anı

1961. Ulu gördi çünki anuñ ḳudreti
Yer eyledi aña ol ṣadra anı

1962. Dönüp yine ṣordı Māhiyār aña
Ne yirden gelürsin didi eyt baña

1963. Bū Müslim eyitdi ġarībim ulu
Sefer cevri odı içümde ṭolu

1964. Bu şehre ıraḳdan bugün gelmişem
Üş imdi irişdüm gice gelmişem

1965. İrişüp bu evi çü gördüm yüce
Ola didüm issi keremlü ḫoca

1966. Ola yir vireler ḳarār ideyim
Geçüben didüm ne yire gideyim

1967. Ḳapu urdum açdı ḳaravaşuñ uş
Ṭapuñ daḫı geldi baña ḳarşu uş

1968. Elümi aluban eyü söyledüñ
Getürdüñ içerü kerem eyledüñ

1969. Bu yirde uş ol dem özüñe ḳonuḳ
Sözümüñ yalanı benüm añla yoḳ

1970. Māhiyār eyitdi sözümi işit
Saña ṭoġru diyem sözümi yigit

1971. Ki Naṣrānī̄'yem ben bilüñ āşikār
Müselmān özüñüz eyā nām-dār

1972. Baña ḳonuḳ olduñ Müselmān'sın
Benüm tersā özüñ pür-īmānsın

1973. Nite olısardur işimüz eyit
Budur uş su'ālüm saña iy yigit

1974. Bū Müslim eyitdi aña aç gözüñ
Ne_içün böyle aġduḳ diyesin sözüñ

1975. Ki Tañrı ḳulıyuz ikimüz bile
Biri birimüzden neyiçün gele

[54b]

1976. Eyit eynüñe ne taḳṣan gelür
Ki mihmān size Müselmān gelür

1977. Çü böyle işitdi Māhiyār sözin
Anuñ ḫıẕmetinde yire ḳor yüzin

1978. Didi server aña di aduñ nedür
Bu şāra irüşmek murāduñ nedür

1979. Didi ʿAbduraḥmān adumuz aña
Ḥaḳīḳat eyitdük olanın saña

1980. Dilerem ṭapuñdan baña ola ṣu
Ki tā āyinümce alavuz vużūʾ

1981. Ṭuram bir arada namazum ḳılam
Çalap ḥażretine niyāzum ḳılam

1982. İşitdi çün anda sözin Māhiyār
Durup ṣu getürdi aña nām-dār

1983. Vużūʾ aldı elin yüzin ol yudı
Yiyesi getürüp aña ol yidi

1984. İkisi bile çün alup yidiler
Ṣoñında çü şükrin Ḥaḳ'uñ didiler

1985. Bū Müslim'i alur girür ḫalvete
Ol iki oturdı bile ṣoḥbete

1986. Bū Müslim'e döndi eyitdi yigit
Benüm bir sözüm var ṭapuña işit

1987. Bu gice döşege girüp yatmışam
Deriñ uyḳuya ol zamān yatmışam

1988. Düşimde görürem gelür Muṣṭafā
Dīni ṭoġrı varı o göñli ṣafā

1989. Bile anuñ-ıla ʿİsā vü Mūsā
Yārenler bir daḫı anuñ ḳamusı

1990. Çün ol Muṣṭafā'nuñ yüzin görmişem
Güneşden münevver yüzin görmişem

1991. Urup terkini ol arada cānuñ
Ayaġına düşdüm varuban anuñ

1992. Eyitdi ki .... şāh-ı dīn ḳodum bugün
Ḳamu inkārumdan elümi yudum

1993. Īmān ʿarż ḳıl iy Muḥammed baña
Göñülden o cāndan inandum saña

1994. Beni ḳıldı kendü keremden ḳabūl
Didi ṭur yirüñden urur dir oġul

[55a]

1995. Budur saña sözüm ṣabāḥın işit
Ne kim ben direyim anuñla iş it

1996. Yarın gice dir ... saña
Ḳonuḳ olısardur ḳulaḳ ur baña

1997. Gerek sen anı ḫoş dutasın didi
Bizüm göñlümüzi utasın didi

1998. Bu resme çün eylük idesin aña
Ḥaḳīḳat ki ḫoşnūd olavuz saña

1999. Baña şeklüñi ol ʿayān eyledi
Aduñ daḫı ıraḳ yıraḳ söyledi

2000. Dururduñ ḳatunda anuñ görmişem
Aduñ andan ol dem senüñ ṣormışam

2001. Bu kez sen yir ıraḳ aduñ söyledi
Neden eyle aduñ nihān eyledi

2002. Ebū Müslim anuñ düşin diñledi
Nitesi yoluḳdı ṭuşın diñledi

2003. Ḥaḳīḳat Müselmān özin bildi ol
Düşi daḫı ṭoġru sözin bildi ol

2004. Bu kez ṭoġrusın sözinüñ didi
Dürüst aña adın özinüñ didi

2005. Eyitdi Bū Müslim biliñüz adum
Olaydı ki evvel eyitdüm yādum

2006. Velī Muṣṭafā bir daḫı ad ḳodı
Bu resm-ile görklü yaña yād ḳodı

2007. Bū Müslim ḳodı ol adum sulṭānum
Kim anuñ yolına fedādur cānum

2008. Sevindi işitdi anı Māhiyār
Örü durdı aldı anı der-kenār

2009. Öper ol emīrüñ mübārek gözin
Aluban eline sürer ol yüzin

2010. Eyitdi ki ḳurbān cānum yolıña
Ve gerni dökeler ḳanum yolına

2011. Anuñ-ıla buldı saʿādet günin
Ebū Müslim'üñ ol çıḳardı ṭonın

2012. Ki ḳandan yiyüben arı ideler
Ḳamu kirlerinden berī ideler

2013. Getürdi bir ıraḳ aña ṭon hemīn
Ṭuruban geyür ol Bū Müslim emīn

[55b]

2014. Oturup ikisi çü şād oldılar
Göñül ḳayġusından āzād oldılar

2015. Māhiyār eyitdi aña ġam yime
Bu böyle vü öyle mi_ola mı dime

2016. Ḳamu varum-ıla yoluñda ölem
Başum terkini dir yoluñda uram

2017. Senüñ sırruñı {dir} cān içinde dutam
Ṭamarumdaġı ḳan içinde dutam

2018. Düşümde çü geldi baña Muṣṭafā
Seni ben yanında çü gördüm ṣafā

2019. Hem ol seni ışmarlamışdur baña
Bu mihrüm biri biñ olupdur saña

2020. Senüñ vaṣf-ı ḥālüñ baña ol didi
Delim dürlü ḳayduñ benümle yidi

2021. Ḳaravaşa {bile} bekle dimişdüm ḳapu
Kim ol gele aña açup ḳıl ṭapu

2022. Uma uma buldum şükür vaḳtumı
Yüce ḳıldı Allāh benüm taḥtumı

2023. Yoluñda gerek cān fedā eyleyem
Göresin ne ḥācet bu dem söyleyem

2024. Bu resme erenler vefā ḳıldılar
Vefāyıla yāri ṣafā ḳıldılar

2025. Keremler delim çün gelür yārdan
Ziyān ḥāṣıl olur hem aġyārdan

2026. Biñ erde bulınmaz biri ṭoġru yār
Hep aġyār ṭolu cihān bī-şumār

2027. Gerek ġam deminde ola yāre yār
Ḥaḳīḳatdür olmaz bil aġyār yār

2028. Şular ki ṭuz etmek senüñle yiye
Ṭola ḳarnı yārüm senüñle diye

2029. Yalan biñde biri aramaz vefā
Ki ṭolu ḳarında bulunmaz ṣafā

2030. Yār oldur ki gözüñ ṭolu göre yaş
Senüñ-içün ola anuñ baġrı baş

2031. Çü yār ele girmez anuñ bigi hīç
Ḳo sen daḫı istemegil yār giç

2032. Vefā çünki oldı Māhiyār'dan
Çoḳ iş biter olur bilüñ yārdan

[56a]

2033. Çü ḳıldı Bū Müslim evinde ḳarār
Rāhat oldı anda birez nām-dār

2034. İşit Naṣr-ı Seyyār işin ol zebūn
Nite olmış-ıdı anuñ baġrı ḫūn

2035. Gice zeng mi çün yüzin gizledi
Şāh-ı Rūmī irdi yolın izledi

2036. Ṣınıḳdı vü gitdi siyāh-ı Ḥabeş
ʿİlim degdi altun bilege güneş

2037. Cihānı ser-ā-ser ḳılur rūşen ol
Cihān bāġını pes ḳılur gülşen ol

2038. Laʿīn Naṣrī ṭurdı yirinde melūl
Gelüp taḫtına ol oturdı fużūl

2039. Ḳatına dirilür emīrler gelür
Ulu kiçi düpdüz söze geldiler

2040. Gice olan işden olupdı ḫacīl
Oturmış-ıdı ol ḫarāb u ẕelīl

2041. Ulular ki çevre yanın aldılar
Ol arada düpdüz söze geldiler

2042. Kimi anda ṭolu ḥālin söyledi
Ki ḫalḳı ne resme helāk eyledi

2043. Kimi ideridi olan yıldırım
Taya uġrasa ol iderdi yarım

2044. Kimi gürler-idi ulu gök
İşiden kişiden gideridi ök

2045. Bu sözüñ içinde meger ser-te-ser
Gelüp girdi ol dem ḳapudan birer

2046. Didi Māhiyār'a meger ol kişi
Bu şārda bunca başardı işi

2047. Mināreye kim ol çıḳupdı meger
Araya alupdı anı on biñ er

2048. Elikdürmege ol eri ṭurdılar
Durup dört yanından {kim} laġım urdılar

2049. Gice yaġdı yaġmur ḳarışup ṭolu
Delim yıldırımlar idüpdi ġulū

2050. Ḳamu ol ḫışımdan ḫalāyıḳ ḳaçar
Ḳamu varlıġın ol belādan geçer

[56b]

2051. Mināre'de anlar giriftār olan
Ḳılup ol arada ümīd zār olan

2052. Aṣuban kemend ol aradan inen
Bir er yoḫ-ıdı kim bulara dinen

2053. Anuñ bigi anlar çün iş itdiler
Bilinmedi ḳanġı yaña gitdiler

2054. İşitdi çü Naṣr-ı bed-aḫter anı
Teni ditredi vü ṭuruḳdı cānı

2055. Anuñ bigi aldı melālet özin
Yavu ḳılmış-ıdı ol eyit güzīn

2056. Didi bekler-ise ḳaḳıyu ṭuruñ
Elikdürüñ anı ser-ā-ser görüñ

2057. Şehir içinde der niçe oluñuz
Delim cehd idüben anı bilüñüz

2058. Duru geldi begler yaraḳ itdiler
Varup her biri bir ṭuşa gitdiler

2059. Aradılar ol dem şāri ser seri
Ele getüreler meger ol eri

2060. Bir iki ḳapudan yine girdi er
Yolup ṣaçlarını ḳamu ser-te-ser

2061. Ulu zaḫmı degme biri ḳan aḳar
Ṣadır odı Naṣr-ı laʿīn çün yaḳar

2062. Çaġıru eyitdi ki hey ne_olduñuz
Bu resm-ile ulu kiçi öldüñüz

2063. Didiler şāhenşāh bilüñ bu işi
Şār içinde ġavġa ḳoparan kişi

2064. Ḳapuya gelüp dün içi uġradı
Nacaġıyla ol çoḳ kişi ṭoġradı

2065. Anuñ bigi itmiş degül er ne_idem
Durımadı hergiz öñine ādem

2066. Bir uġurda anda ṭuranlar ḳaçar
Ol er kildi ṣıyar ḳapuyı açar

2067. Çıḳup ṭaşra gitdi daḫı bilmezüz
Ne yire varupdur fikir ḳılmazuz

2068. Buları çü Naṣr-ı laʿīn diñledi
Daḫı bedter oldı çü ol diñledi

2069. Ḫazīmeye eytdi ṭur ol bed-fiʿāl
Cemād-ı Kūfī daḫı bile al

[57a]

2070. Daḫı feṯḥ bile oluñ dir çeri
Varup ol ḳapuya arañ ol eri

2071. Ne direm sözümi benüm göresiz
Ola kim ol erden nişān bulasız

2072. Alup leşkeri_anlar yola girdiler
Ḳamu yollara hep ādem ṣaldılar

2073. Gide ʿażmi dir göñlüñ ü cānuñ
Gelüp ol ḳapudan yaña{ya} vardılar

2074. Gör imdi ki anlar ne tedbīr ider
Ṣalar her ṭarafa ādemler gider

2075. Anı isteyeler yolı göreler
Gidene gelene anı ṣoralar

2076. Bilürlerse anı bular alalar
Bu Naṣr'uñ ḳatına girü geleler

2077. Bular kim şehirde iderler ṭaleb
Anı bulmaġ-içün yürürlerdi hep

2078. Yüridiler anda maḳām-ber-maḳām
Ne kim o varanda ireler tamām

2079. Ebū Müslim'i tā meger bulalar
Ele getüreler ki şād olalar

2080. Māhiyār işitdileri bilür
Gör anuñ çāresin nitesi ḳılur

2081. Evinde vardı itüñ zīr-i zemīn
Anuñ bigi yüz biñ olalar kemīn

2082. İçine gireni anuñ bilmeye
Aña bilelerle çāre ḳılmaya

2083. Döşeyüp döşekler ol yiri
Getürdi anda ḳodı ol eri

2084. Delim niʿmet-ile eyitdi otur
Melāletleri hep cānuñdan getür

2085. Ne eyler görelüm bize Girdigār
Bunı didi çıḳdı hemān nām-dār

2086. Bu Mervānīlerden gelüp irdiler
Māhiyār evine daḫı girdiler

2087. ʿAvānlar yüridi meger yir yirin
Aradılar evlerinüñ her birin

2088. Bilimezler anuñ yiri ḳandadur
Diyeler aña ki ol er bundadur

[57b]

2089. Bu ev issi dirler çü Naṣrānī'dür
Īmān ehli anuñ düşmānıdur

2090. Nite bir Müselmān ki ṣuçlu anı
Alup gizleye çün ola Naṣrānī

2091. Yapuḳ bende degül anı ne_idelüm
Evini araduḳ gelüñ gidelüm

2092. Bu sözi çün anda fikir itdiler
Bu fikr-ile andan çıḳup gitdiler

2093. Ne ḳıṣṣa uzadam şārı hep tamām
Aradılar ol gün maḳām-ber-maḳām

2094. Bulınmadı hergīz nişānı anuñ
Bulınmadı ḳanda mekānı anuñ

2095. Çü girmez ele ol yaḳın bildiler
Gelüp Naṣr-ı dūne ḫaber ḳıldılar

2096. Didiler şāhenşāh saʿādet yiri
Bugün aradılar ili vüü şārı

2097. İle vü şehirde o maḥle eyü
Niçe il ḳılduḳ niçe dürlü dürlü

2098. Anı görmedük bir arada emīr
Ne oldı yā andan bilinmez żamīr

2099. Eser kimse andan dimezler ḳanı
Bulunmaz şāhenşāh ne_idelüm anı

2100. Bularuñ işidür çü Naṣr ol sözin
Hemān dem utadur ġażabdan özin

2101. Bilinmez ne ḳılsun anuñ çāresi
Yüreginüñ artdı iñen yaresi

2102. Eyitdi aña hey ne olsa ḳıluñ
Ele getürüñ dir anı tīz bilüñ

2103. Ger elden çıḳa ol olur Bū Türāb
Olur bu muʿaẓẓam ulu taḥt ḫarāb

2104. Yürüñ şehr içinde münādī ḳıluñ
İşitsün ḫalāyıḳ şehir kūy ilüñ

2105. Ne yirde ki aña kimesne ire
Gelüp bunda yaña ḫaber ol vire

2106. Virem ḫilʿat aña ulu şāhvār
Virem māl u niʿmet hem tīmār

2107. Ḳatında kimesne dutarsa anı
Ki gizleye yaʿnī dimeye anı

[58a]

2108. Arayam ben anı ṣoñ ucı bulam
Kim eyler benümle bu ucı bilem

2109. Bileler idem dir anuñ cānına
Ki ṣıġmaduḳ ola daḫı tenine

2110. Didi çün bu resme anı bildiler
Münādī şehirde varup ḳıldılar

2111. Didiler bilüñ iy ġanī vü gedā
Bu resme buyurdı bilüñ pādişāh

2112. Ne kişi ki ḳanda ol eri göre
Gele şāha anı ḫaber ol vire

2113. Aña mal u niʿmet virür şehriyār
Vire ḫilʿat aña daḫı hem tīmār

2114. Yine kim gizlerse dimez{se} anı
Yıḳılur evi vü dökilür ḳanı

2115. Yasaġı ḳatıdur şāhuñ key bilüñ
Peşīmān olursız ki bilmiş oluñ

2116. İşidür bu sözi ḳamu il ü şār
Serāsīme oldı ḳamu dil-figār

2117. Didiler ne zehre anı bir kişi
Ki saḳlaya ide bu yavuz işi

2118. Bū Müslim bu yaña cihān pehlüvān
Ḳılupdur Māhiyār evini mekān

2119. Ne ider gözete anuñla Çalap
Vire furṣatını bula bir sebeb

2120. Bu Mervānlaruñ döke ḳanını
Ne yirde bulursa ala cānını

2121. Ol uçdan Muḥammed dīni açıla
Müselmān u Mervānlardan saçıla

2122. Māhiyār çünki dīne yārdı
Muḥabbeti anuñıla vardı

2123. Şehirden ṭaşra ne olsa ḫaber
Gelüben dir-idi aña pür-hüner

2124. Ol oḫtın ki Mervānlar irdiler
Evine gelüp ol erüñ girdiler

2125. Bilinmedi andan çıḳup gitdiler
Varup Naṣr'a gene ḫaber itdiler

2126. Māhiyār andan ḫaber çün alur
Bū Müslim ḳatına sorup ol gelür

[58b]

2127. Ne kim vaṣf-ı ḥāldür aña söyledi
Nite eylediler beyān eyledi

2128. Getürür vü niʿmet yidiler be-nām
İder yaraġını anuñ ol tamām

2129. Māhiyāra döndi didi nām-dār
Benüm bir dilegüm daḫı sende var

2130. Üşenmeyesin bir kerem ḳılsun
Varup ol yārenler ḥālin bilsün

2131. Ki bunları Mervānlar bildi mi
Dutup anlara bir elem ḳıldı mı

2132. Bilindise bunlar dutılmış ola
Ne ḥāṣıl çün oyun utulmış ola

2133. Eger bilmediler bular ola ḫoş
Yine devletümüz bize ola ḫoş

2134. Bulardan yine ben alam şöyle dād
Müselmān'lar ola yana didi şād

2135. Māhiyār işidüp anı dutdı yol
Ki ne_oldı bulardan ḫaber bile ol

2136. Sürüp şehre geldi tefaḥḥuṣ ḳıla
Ḳulaḳ urdı tā kim ḫaberden bile

2137. Ḥaḳīḳat ol aldı bulardan ḫaber
Māhiyār Sünnī ol Müselmān eri

2138. Bu yārenleri hīç kişi bilmemiş
Yā erkek yā hergiz dişi bilmemiş

2139. Oturmışlar özi ḥālinde tamām
Ulu kiçi düpdüz bular ḫās [u] ʿām

2140. Bu resm-ile bilür ḥāli ol emīn
Yine döndi geldi añа pāk u dīn

2141. Bū Müslim'e virdi ḫaber ol kişi
Ki böyle bilesin şāh-ı dīn işi

2142. Ki bunlardan añlamaduḳlar ḫaber
Özi ḥallerinde ḳamu ser-te-ser

2143. Bularuñ bir ādem işin bilmemiş
Kimesneye hīç elem ḳılmamış

2144. İşidüp sevindi anı şehriyār
Gidüp ḳayġuları ider ol firār

2145. Māhiyār evini idindi maḳām
Varup gör ṭolandı irişdi çü şām

[59a]

2146. Cihān rengi oldı çü pür-ʿaẕāb
Ḳaralıḳ ser-ā-ser yiri dutdı hep

2147. Yaḳıldı ʿālem meger kendüzi
Yıḳup görmez oldı yine göz gözi

2148. Bū Müslim-i Mervī ki ol pāk-i cān
Yirinden ṭurur ol cihān pehlüvān

2149. Geyindi duʿā ḳıldı ḳamu ala siz
İder rāst muḥkem yaraġın yā tīz

2150. Ṣalar çīnī polad ḳolına siber
Omuzına aldı şāh-ı dīn teber

2151. Didi Māhiyār'a yidüñ niʿmetüñ
Giderem baña dut belā himmetüñ

2152. Görelüm kim ḳudret ne yol gösterür
Ḳamu eyü yavuz ki ol gösterür

2153. Māhiyār eyitdi aña iy şāh
İnşāʾallāh işüñi oñara Allāh

2154. Velīkin eyderem bir iş idesin
Gerekmez ki bizi ḳoyup gidesin

2155. Ne yire varursuñ var işüñi gör
Ṣabāḥ olmadın dün .... ṭoġru sür

2156. Yine gel yirüñde ḳarār eylegil
O düşmenler oḫtın ki zār eylegil

2157. Ne gelse senüñ-çün baña aġlaman
Açuḳ ḳapu dursun didi baġlaman

2158. Ḳabūl itdi anuñ sözin pehlüvān
Vedāʿ itdi aña göneldi revān

2159. Girür şehr içine meger pür-hüner
Dutupdı elinde yalıncaḳ teber

2160. Kime kim irişdi revān çıḳdı ol
İlişük ḳomadı iki buldı ol

2161. Bu resm-ile ġamuñ içine ṭolar
Emān virmez irdigine ol çalar

2162. Düşüp ol arada virirdi cān
Özi durmaz andan olurdı revān

2163. Ol arada ġavġa olurdı ʿaẓīm
İrişe gelür-idi ḫavārīc delim

2164. Nedür ne ḥikāyet diyince hemān
Yine bir ṭarafdan ḳopardı fiġān

[59b]

2165. Bunı ḳoyup aña varırlar-ıdı
Depelenmiş ādem görürler-idi

2166. Bular bunda iñen pes anı ḫoş-nihād
Yine bir ṭarafdan ḳopardı meded

2167. Bu resm-ile ṣubḥa degin ceng ider
Ḫavārīc ḥālini iñen teng ider

2168. Ṣabāḥa yaḳındur bilür çün hemān
Çıḳup gider andan yine pehlüvān

2169. Māhiyār evine gelür şehriyār
Yirine varuban ider ḫoş ḳarār

2170. Ne ṭuydı kimesne ne ḫoẕ bildiler
Ne ḫoẕ ḳanda vardı ḫaber aldılar

2171. Çü ṣubḥ irdi ṭoġdı yine āfitāb
Cihānuñ yüzinden getürdi niḳāb

2172. Ḫalāyıḳ ayaġa varı urdılar
Oturan u yatan ḳamu ṭurdılar

2173. Görürler ki şehrüñ içi hep şivān
İñildi zārlıḳ ḳamu hep fiġān

2174. Kimüñ oġlı ölmiş kimüñ ḳardaşı
Kimüñ yāri ölmiş kimüñ yoldaşı

2175. Fiġān idi düpdüz iderler ġulū
Dirildi ḳamu hep kiçi vü ulu

2176. Didiler bu resme işi kim göre
Bu deñlü ḳırıldı kişi kim göre

2177. Ki şehrüñ begi var gelüñ varalum
Bu derde ne dermān ider görelüm

2178. İçinde begi var şehir boş degül
Bu resme iş olmaḳ aña ḫoş degül

2179. Ḳırar ḳurt ḳoyunı dinmezse çobān
Dükan yaġma olur çü bī-pāsbān

2180. Bu deñlü ḳırıldı bu gice kişi
Ne_içün añlamaya şehenşāh işi

2181. Bu sözleri anda bular itdiler
Ḳapusına Naṣr'uñ varup yetdiler

2182. Ḫaber oldı Naṣr'a çıḳar ḳapuya
Yüz urdı bular hep varup ṭapuya

2183. Ölüsi olanlar yolup saç saḳal
Aña söylediler ḳamu vaṣf-ı ḥāl

[60a]

2184. Çü degüldi Naṣr-ı laʿīn hep tamām
Diyecek ne varsa dinildi tamām

2185. Cevāb virdi Naṣr-ı laʿīn bed-güher
Didi iy ḫalāyıḳ işidüñ ḫaber

2186. Ol erdür bu işi gelüp itdi dir
Mināreden indi ḳaçup gitdi dir

2187. Şār içinde yitdi bilinmez yiri
Çü girmiş çıḳmış bu ḫalkuñ biri

2188. Bilinmez ne yirden ne eri izlenür
Yine içüñüzden ol er gizlenür

2189. Yürek yite ol uluñuza varuñ
Ne yirde türābı var-ısa görüñ

2190. Ola ki belüre ol erden nişān
Bu müşkül işimüz ola dir āsān

2191. Bu ḳavm anı andan işidür varı
Duʿā ḳılup aña dönerler geri

2192. Girüp şehr içine gezerlerdi
Ne yirde ki seni sezerlerdi

2193. Dutup çār u nāçār iderler işe
Kimini süriyü kimini depe

2194. Eli baġlu boyunlarındaki ip
Ḳapuya getürdi buları yidip

2195. Görüp Naṣr'a döne iderler duʿā
Didiler dilegüñ ḥaḳ itsün revā

2196. Bulardur Türābī ṣorup ṣormışuz
Alup ḥażretüñe bu dem gelmişüm

2197. Ne kim lāyıḳ-ısa bulara seza
Buyursun şāhenşāh idelüm cezā

2198. Buları görür çün bu Naṣr'ı ḥaḳīr
İlerü bu ḫalḳı yanına oḳır

2199. İlerü yanına bu ḫalḳ çün varur
Duʿā ḳılup aña yire yüz urur

2200. Ṣorar Naṣr-ı Seyyār olara işi
Didi kim ḳanı ol Türābī kişi

2201. Eyidüñ bilelüm ol eri ḳanı
Ki ḳanıñuz gizler eyidüñ anı

2202. Sizi ṣalıverem varup gidesiz
Eger ḳanda anı baña eydesiz

[60b]

2203. Ḫalīfe başiyçün ki ṭoġru direm
Ziyān eylemeyem ki ṣalıvirem

2204. Ve gerni dimezsiz iderem helāk
Ḳamu varlıġuñuz olur hep be-ḫāk

2205. Bu ḫalḳ añladılar sözini anuñ
Görürler sözini yüzini anuñ

2206. Ḳamu çaġrışurlar bular az u çoḳ
Didiler şāhenşāh ṣuçumuz çoḳ

2207. Türābī degülüz bile siz şehā
Ḫalīfeye saña ḳıluruz duʿā

2208. Ol erte kişidür anı bilmezüz
Türābī ne yirde fikir ḳılmazuz

2209. Şerīk olma dönmez şāhenşāh aña
Begümüz biz ʿāṣī degülüz saña

2210. Ve ger ẖışm iderse bize pādişāh
Bize ẓulm olısar özüñe günāh

2211. Muṭīʿüz şehe ne iderse ide
Ḳulıyuz anuñ hep ġanī vü gedā

2212. Didi Naṣr-ı melʿūn çün itmedüñüz
Ne didi sözi işitmedüñüz

2213. Sizüñ boynıñuza didi ḳanuñuz
Şikencede çıḳsun ḳamu cānıñuz

2214. Buyurdı bu ḳullarına ṭurdılar
Başup bir ḳaçına aġaç urdılar

2215. Bulara yavuz key şikence_idügün
Aġaç altında atı depdiler ...

2216. Ḳaḳınc-la kiminüñ atın çekdiler
Kimin depeleyüp ḳanın dökdiler

2217. Ne ḳıṣṣa uzadam bulara ʿaẕāb
İderler bulara key ʿıṭāb

2218. Biri hergiz iḳrār anuñ ḳılmadı
Ne disünler anı biri bilmedi

2219. Görür Naṣr-ı Seyyār bularuñ biri
Bilürem dimez hīç bular ol eri

2220. Buyurdı buları sürüñ zindāna
Degül kim yiteler bular zindāna

2221. Görelüm ki neye irişür bu ḥāl
Bu resme buyurdı çün ol bed-fiʿāl

[61a]

2222. Müselmān u ṣuçsuz ḳamu nātüvān
Döñer zindāna bu laʿīn ol zamān

2223. Ne ḳıṣṣa uzadam meger ol zebūn
Tā aḫşam irişüp ṭolunınca gün

2224. Bu ḫalḳa bu ẓulmi laʿīn işledi
Müselmānları ol oda şişledi

2225. Ġurūb itdi varup yine āfitāb
Yine dutdı bu dehr yüzine niḳāb

2226. Ḫabeş ehli düpdüz elin ḳaldurur
Ḳaralık cihāna yine ṭoldurur

2227. ʿAyānı cihānuñ olur çün nihān
Belürsüz olur çün yine her mekān

2228. Bu Naṣr-ı bed-aḫter gör imdi ne_ider
Ṭarīḳin bu işüñ ne resme görür

2229. Oḳudı getürdi vezīr-i emīr
Oturdı bular hep ḳamu yerbeyer

2230. Eyitdi ne tedbīr idersiz buña
Ol erüñ elinden ṣataşduḳ bañа

2231. İli şehrini ḳıldı ol er uş ḫarāb
Ne itmek gerekdür virüñ tīz cevāb

2232. Ve gerni bu işi ḫalīfe ṭuya
Bilüñ āḫir anı bize ne diye

2233. Didi Muḥtāc aña şāhenşāh bilüñ
Budur añladuġı yaḳın bu ḳuluñ

2234. Bu gice çıḳısar didi yine ol
Anuñ ḳaydın itmek gerek bilmiş ol

2235. Gerek kim pusuda ṭura uç bilüñ
Ṭura üç yirde biñer ü biner

2236. Belürtmeye bunlar özin gizleye
Ne yirden belürür ol er gözleye

2237. Ol er çıḳa yine belüre çü öç
Yüriyüp bu ḫalḳa yine ḳıla güç

2238. Yine ḫalḳ içinde belüre fiġān
Yetişsünler aña bular ol zamān

2239. Ola ki o yirde anı dutalar
Yā ḫūẕ öldürüben oyun utalar

2240. Şāhenşāh ol uçdan ola göñli şād
Bu ḫalḳ daḫı andan olalar āzād

[61b]

2241. Bunuñ bu sözini ḳabūl itdiler
Bu resm-ile anda ḳabūl itdiler

2242. Buyurdı bu Naṣr-ı laʿīn ittifāḳ
Üç ulu emīre ideler yaraḳ

2243. Cemād-ı Kūfī bir Bū Fatḥ-ı laʿīn
Ḫazīmeye'nüñ oġlı biri ol bī...

2244. Biñer kişi aldı bular ittifāḳ
Demür ṭonlu {er} cümle mükemmel yaraḳ

2245. Üçi üç ṭarafa sürüp gitdiler
Varup her arada busu itdiler

2246. Çıḳa gele anda Bū Müslim itmām
Ṭuta bu laʿīnler nāçār u nāgāh

2247. Anı eglemezler bir iş ir ü giç
Ḥaḳ emrinsüz olur degül çünki hīç

2248. Kimüñ kim işini oñara celīl
Kim idiser anı yā ḫor u ẕelīl

2249. Şuna kim ʿināyet ide Girdigār
Yaman ṣanan aña ulu ḫor u zār

2250. Ne deñlü ki düşmān aña çoḳ ola
Ḳatında çü ẕerre anuñ yoḳ ola

2251. Çıraḳ kim yaḳa Ḥaḳ söyinür
Aña püf diyenüñ yüzi göyünür

2252. Ḥaḳ emrine nesne olmaya sed
Meger Ḥaḳ'dan ire yine hem meded

2253. Buña iʿtiḳādı dürüst it yaḳın
Muḫālif olma buña key ṣaḳın

2254. Ki itmeye nefsüñ saña tā ḫatā
İre tevfīḳ Ḥaḳ'dan bulasız ʿaṭā

2255. Bu yaña Bū Müslim ki ol nām-dār
Māhiyār evinde ḳılupdı ḳarār

2256. Māhiyār ki şehr ʿāmildār ıdı
Bu Naṣr'uñ ḳatında ki ol var-ıdı

2257. Ne tedbīr ki itdi bular ḳamu hep
Ḳamu bilmiş-idi anı merd-i Rab

2258. Ḳatından çü Naṣr'uñ çıḳup dutdı yol
Bū Müslim ḳatına gelüp irdi ol

2259. Ne tedbīr ki Naṣr-ı laʿīn eyledi
Bū Müslim'e anı ḳamu söyledi

[62a]

2260. Didi iy şehenşāh işi bil yaḳın
La'īn Naṣrī ḳıldı senüñ-çün kemīn

2261. Varup üç yañada pusu urdılar
Biñer er yaraḳlu ḥāżır ṭurdılar

2262. Ki tā sen varasın seni dutalar
Ol arada senden oyın utalar

2263. Saḳın server özüñ hele ḳıl ḥaẕer
Ol araya varma vü itme güẕār

2264. İşitdi Bū Müslim anuñ sözini
Hīç ildürmez andan ol er özini

2265. Didi Māhiyār'a yaḳın bil işi
Ḥaḳ emrinüz eyler degül hīç kişi

2266. Ne kim yazdısa Ḥaḳ muṭī'üz aña
Ḳaçup kişi vara andan ne yaña

2267. Bu sözi didi ol cihān pehlüvān
Ṭuru añladı ol dem yerinden revān

2268. Geydi vü daḳındı yaraġın yayın
Alur kendüyile o ceng āletin

2269. Çīnī polad aldı eline siper
Alur omuzına şāh-ı dīn teber

2270. Ḳapudan çıḳuban revān dutdı yol
Gelüp şehr içine yine yitdi ol

2271. Bu şehr içre çünki yürür şīr-ner
Kime kim irerse ururdı teber

2272. Kime kim irişdi emīr uġradı
Mecāl virmedi ol revān ṭoġradı

2273. Helāk itdi yine niçe ḫāricī
Fiġān-ıla ṭoldı yine şār içi

2274. Ġulū oldı şehrüñ içi hep tamām
Düşer birbirine yine ḫāṣ u ʿām

2275. Dün içi ḳarañu görümezdi göz
Ki ġavġādan añlayımaz kimse söz

2276. Bū Müslim ṣaġına ṣolına teber
Ṣalar ḫāricīyi ḳırar muʿteber

2277. Bu bir yaluñuzdur bular bir niçe
Urışurlar-ıdı ḳarañu gice

2278. Cemād-ı Kūfī ol laʿīn nābekār
İşitdi ki ġavġa olur kār u zār

[62b]

2279. Hemān dem dün içi irişdi revān
Bu Fatḥ-i laʿīn hem irür nāgehān

2280. Öteden ol irdi vü bir yaña bu
Olur birbiriyle bular rūberū

2281. Ara yirde ḳaldı ki ol ḳavm-i neng
Bū Müslim'ile ki iderlerdi ceng

2282. Bū Müslim görür ki ḫavārīc ögüş
Özi yaluñuzdur alısarlar uş

2283. Gör imdi ne ḳıldı sen ol ser-firāz
Çaġırdı bu ḫalḳa çeküben āvāz

2284. Bū Türāb ḳavmin dir irüñ öldürüñ
Hīç esirgemeñüz buları uruñ

2285. Bular el getürdi şehā oldı ġaṣṣ
Ḫayıf dir bular ger olursa ḫalāṣ

2286. Bu sözi ki didi bu server hemīn
İşidür çün anı ol iki laʿīn

2287. Cemād-ı Kūfī daḫı Fatḥ-i dūn
Ara yirde gördi bular ḫalḳı çün

2288. Buları Türābī ṣanurlar meger
Ara yirde aldı ol iki biñ er

2289. Ḳırarlar buları meger dün içi
Ne ulu ḳodılar ne ḫoẕ dün içi

2290. Bū Müslim-i Mervī ki ol pür-hüner
Ara yirlerinden çıḳar şīr-ner

2291. Anuñ ḳaysı ḳalmaz bulara hemān
Ḳırar birbirini bular ol zamān

2292. Bunuñ bigi fitne düşer araya
Bir iki yüz ādem döküldi yire

2293. Görürler bular kim yavuz oldı ḥāl
Nāgehānī oldı ara yirde āl

2294. Çaġırdılar andan bu ḫalḳ ṭuş ṭuş
Didiler ki ṭuruñ hey itmeñ uruş

2295. Ki birübirüñüz yine ḳırdıñuz
Ḥisāpsuz delim er yire urduñuz

2296. Ol er çıḳdı gitdi aradan yine
Sizüñ arañuza bıraḳdı gine

2297. Bu sözi işitdi bu ḫalḳ ol zamān
Ṣavaş eylemegi ḳodılar hemān

[63a]

2298. Görürler ḳırılmış ādem bī-ḥisāb
Ḫavārīc ḳavmi bular cümle hep

2299. Varup meşʿaleyle çıra yaḳdılar
Ḳırılan bu ḳavme gelüp baḳdılar

2300. Görürler ḳırılmış yatur ḫalḳ çoḳ
Yine kendülerüñ ki yad kişi yoḳ

2301. Kimüñ oġlı ölmiş kimüñ yoldaşı
Kimüñ atasıdur kimüñ ḳardaşı

2302. Kimüñ ṭayısıdur kimüñ ʿammūsı
Biri yad degüldi biliş ḳamusı

2303. Didiler ne düşvār ḥāle uġraduḳ
Ki añlayımaduḳ illā uġraduḳ

2304. Öbir er çaġırdı meger nāgehān
Anuñ söziyile olur bu ziyān

2305. Ol er idi meger ki ol bed-nihād
Ki bir sözle ḳıldı bu deñlü fesād

2306. Neyiçün durursız yaraġın idüñ
Ölülü ölüñüz getürüñ gidüñ

2307. Ol ölenlerüñ ki taʿalluḳı var
Gelüp aġlar-ıdı bular ḫor u zār

2308. Ölülü ölüsin alup gitdiler
Yaralularınuñ tīmār itdiler

2309. Ne ḳıṣṣa uzadam ṣabāḥa degin
Şārı aradılar bular yer yerin

2310. Ki yaʿnī ol eri bulalar-ıdı
Cezālar cānına ḳılalar idi

2311. Niçe cehd iderler bulunmadı ol
Ne yire varupdur{ur} bilinmedi ol

2312. Ne ḳıṣṣa idelüm bunca uzun
Erenler bu deñlü bilürler çün yön

2313. Tamām altı gice çıḳar ol emīr
Girüben bu şehre ider dād u gīr

2314. Urur birbirine şārı ol tamām
Belürdi soḳāġ u bucaḳ her maḳām

2315. Çıḳup ṣubḥa yaḳın gider ol güzīn
Māhiyār evine bıraġur özin

2316. Şār içinde ṭañla ḫalāyıḳ ṭurur
Ölüden ṭolu ol soḳāḳlar görür

[63b]

2317. Bu Naṣr'a gelürler fiġān eyleyü
Gözi yaşlarını revān eyleyü

2318. Ki geldi bu gice yine ol kişi
Bu resm-ile ḳıldı yine ol işi

2319. Serāsīme olur işidür anı
Gidüp beñzi levni ḳurudı ḳanı

2320. Ne_idesin bilimez iñen zār olur
Cānı ṭarlıġanup dilefgār olur

2321. Dir-idi ne yoldan gelürse görüñ
Varuban o yolda ki pusu uruñ

2322. Ne yoldan ki ol dün gelüpdi emīn
Varup gice anda ururlar kemīn

2323. Yine hem bu yoldan bu gice gele
Getürevüz ola kim anı ala

2324. Bularuñ Māhiyār alur alıġın
Bū Müslim'e gelüp ider ṣalıġın

2325. Ki bugün ḫaber bil kemīndür saña
Yaraḳlu durur er fulāndan yaña

2326. Busuyı ne yirde bular ki urur
Māhiyār anı pes añlar görür

2327. Ḫaber ancılayın virür ol gelür
Keleci bu resme Bū Müslim alur

2328. Gidüp gün olıcaḳ gice hem meger
Çıḳardı Bū Müslim elinde teber

2329. Bir ıraḳ yoldan giderdi şāra
Ne idem ne işler iderdi yāra

2330. Girür bir soḳāġa gelüp şehriyār
Öñine geleni ider tārumār

2331. Elinde teber ol işāret ḳılur
Bir iki yüz ādem ḫasāret ḳılur

2332. Ṭolar idi efġān ḳamu şār içi
Ḳırar-ıdı biri birin ḫāricī

2333. Pes irteye yaḳın olınca durur
Yolına geleni şāh-ı dīn urur

2334. Aġarıcaḳ irte yār-i pür-uṣūl
Çıḳup andan yine dutar-ıdı yol

2335. Māhiyār evine girür nev-cüvān
Yine ol yerinde olurdı nihān

[64a]

2336. On altı gün irdi anuñla uça
İgen irmişdi ḫavārīc bu güce

2337. Niçe cehd ider gör ele girmedi
Birinüñ eli hīç aña irmedi

2338. İgen Naṣr-ı melʿūn perīşān olur
Anuñ ol işinden ciger ḳan olur

2339. Açamaz hīç ḳapudan gözini
Yavu ḳılmış-ıdı meger kendüzini

2340. Ḳatında anuñ bir laʿīn var-ıdı
Ki fitnesine bu cihān ṭar-ıdı

2341. Eger fitneye ol vireydi özin
Alaydı geñlik baḳarken gözin

2342. Eger cedd-ile ol ideydi ālin
Alaydı rengi yüzinden ḥālin

2343. Adı Zerḳī'yidi anuñ key fużūl
Bu Naṣr-ı laʿīni görür key melūl

2344. Ṭuru geldi aña duʿā eyledi
Gör aña ne resme laʿīn söyledi

2345. Didi şehriyāra bir iş daḫı var
Ne_ola disem itse anı şehriyār

2346. Ola ki anuñla olaydı āsān
Ele geleyidi ki ol bed-gümān

2347. Döner Naṣr-ı Seyyār yüzini aña
Eyitdi ne dirsin uyalum saña

2348. Didi Zerḳī budur saña didügüm
Bu göñlüm içinde fikir ḳılduġum

2349. Buyurun bu şehri bu gice ḳamu
Ṭama çıḳa ḫalḳ hep kiçi vü ulu

2350. Ḳamu meşʿaleler ḥāżır ideler
Velī yaḳmayalar ḫaber ideler

2351. Soḳāḳlar içine ādem girmeye
Bir eḥad yüriyüp ḳadem urmaya

2352. Gözedüp ṭuralar yolı ser-te-ser
Tā aña degin ki belüre ol er

2353. Hemān laḥẓa yer yer çıra yaḳalar
Ne yire giderse aña baḳalar

2354. De vardı diyeler ne yire vara
Kimi ṭaş ata vü kimi oḳ ura

[64b]

2355. Bunuñ bigi aña ideler ḳamu
Bayaġı bigi hem açıla pusu

2356. Pusudaġılar hem gelüp yatalar
Çıra şavḳına ol eri dutalar

2357. Çü diñledi anı bu Naṣr-ı fużūl
Didi kim bu tedbīrde yavuz degül

2358. Bu yirde bu Naṣr-ı laʿīn bed-fiʿāl
Şehir ḳavmi bildi ḳamu vaṣf-ı ḥāl

2359. Ṭama çıḳdı ulu kiçi ḫalḳ ḳamu
Yaraġ-ıla durdı bunlar iy ʿamū

2360. Çırayla meşʿale ḥāżır itdiler
Velī yaḳmadılar ḫaber itdiler

2361. Soḳāklar içinde yürimez ādem
Uludan kiçiden ki ur aḳdem

2362. Ṭam üzre ṭuruban ḳamu ser-te-ser
Yola dutmış-ıdı bular hep naẓar

2363. Beş altı biñ er hem pusuda urdılar
Demür ṭona girüp bular durdılar

2364. Ḳaçan kim belüre ol erden nişān
Yaḳalar vü şemʿi ola ol ʿayān

2365. Çıra şavḳına ol eri dutalar
Ol arada andan oyun utalar

2366. Bu düzgüni bunlar idince tamām
Ol arada ne kim dinildi kelām

2367. Māhiyār anda bileydi güzīn
İşitdi bularuñ ḳamu ol sözin

2368. Bu tedbīri iden bir iki kişi
Bular bilür-idi hemān bu işi

2369. Biri Zerkī idi biri Māhiyār
Vezīr-idi Muḥtāc bu Naṣr-ı Seyyār

2370. Olaydı ki itdi bular ittifāḳ
Buyurdı ireler hemān dem yaraḳ

2371. Māhiyār çıḳuban gider ol zamān
Gelüben irişdi evine hemān

2372. Bū Müslim ḳatına görür ser-firāz
Aña söyledi ḳamu sırr u rāz

2373. Ne düzgün ki itdi bular ser-te-ser
Bū Müslim'e virdi şāh-ı dīn ḫaber

[65a]

2374. Ne kim geçdiyise arada kelām
İşitdi Bū Müslim anı hep tamām

2375. Yine döndi didi Māhiyār aña
Dilegüm bu durur baña ne saña

2376. Bu gice o yaña didi varmaġıl
Varup kendüziñi ele virmegil

2377. Olaruñ içinde bu gice şehā
Ḳuş olursa ādem bulınmaz daha

2378. Kerem eyle benüm sözüm it ḳabūl
Bu gice ṣabır ḳıl eyā pür-uṣūl

2379. Bū Müslim görür kim uzanur ḳatı
Ki varmaġa itmez ol er niyyeti

2380. Didi eyle olsun dutalum sözüñ
Çün eyle diledi şāh-ı dīn özüñ

2381. Bu söz üstine çü iderler ḳarār
Ebū Müslim'ile bile Māhiyār

2382. Bu yaña şehirde ḫavārīc laʿīn
Gözedürler-idi şārı yer yerin

2383. Bū Müslim geledi bunlar dutalar
Ki yaʿnī ki andan oyun utalar

2384. Göyerler ṣabāḥa degin çün aña
Eren şāhı gelmez bulardan yaña

2385. Çü ṣubḥ irdi ṭoġdı yine çün güneş
Münevver olur hep ḳamu ḳuru yaş

2386. Ḫalāyıḳ ḳamu yer yerin urdılar
Yatanlar ayaġa yine ṭurdılar

2387. Bu Naṣr-ı laʿīn hem geçer taḥtına
Yerinürdi ġāyet ü ol baḫtına

2388. Dirildi ḳatına vezīr ü emīr
Oturdı ḳatına ḳamu bir ü bir

2389. Ārāste mükemmel ḳuruldı dīvān
Dirildi ḳamu hep emīr-i şehān

2390. Bular kim gicede pusu itdiler
Varup beklemege anı gitdiler

2391. Gidüp Naṣr'a anlar iderler duʿā
Didiler ki olsun dilegüñ revā

2392. O vaḳtin buyurduñ bize şāh hemīn
Ol erüñ yolında idüñ dir kemīn

[65b]

2393. Şehā buyruġuñı hemīn itmişüz
Varup ol arada kemīn itmişüz

2394. Ṣabāḥa dek olduḳ aña intiẓār
Uyumaduk itdüḳ o yirde ḳarār

2395. Ol er gelmedi dir şehā bu gice
Anuñ añlamaduḳ ki ḥāli nice

2396. İşitdi bu Naṣr-ı laʿīn çün anı
İgen ġuṣṣalandı ṭuruḳdı cānı

2397. Didi iy dirīġā yavuz oldı ḥāl
Ne geldi başuma ol erden zevāl

2398. Ne deñlü ki{m} ḳıldum aña tedbīri
Ki gelmez hīç anuñ didi rast biri

2399. Ki añlatmaz andan didi hīç nişān
Muʿayyen bilinmez ne yirde mekān

2400. Bu Naṣr-ı bed-aḫter bunı söyledi
O Zerḳī-yi Ġammāz işit ne_eyledi

2401. Didi şehriyāra ne kim ol ḳılur
Māhiyār anuñ hep işini bilür

2402. Bunuñ düzgün-ile ider ol kişi
Gelüp şehr içinde ider bu işi

2403. Didi ne sebebden bilürsin eyit
Ki böyle bu fikri ḳılursın eyit

2404. Didi Zerḳī şehā gice söyledüñ
Pusu urmaġ-içün yaraġ eyledüñ

2405. Bizüm ḳatumuzda Māhiyār idi
Bu arada ancaḳ pes ol var-ıdı

2406. İşitdi vü anı ḳayusın yedi
Varup ki o bunda anı ol didi

2407. Şehā bil bu göñlüm içinde inan
Māhiyār evine iderem gümān

2408. Aña Naṣr eyitdi nitesi ola
Vara ol evine anuñ yol bula

2409. Ki Ermenī'dür ol Müsülmān degül
Ne ḳavm ü ḳabīle ciger ḳan degül

2410. Müslimān'a ne_ola göre nisbeti
Ḳabūl idüp aña ide raġbeti

2411. Ḫuṣūṣā ḳatumda çü maḳbūldür ol
Dil ü cān-ıla hem baña ḳuldur ol

[66a]

2412. Yā aña nite bu sözi söyleyem
Bunuñ bigi aña ʿitāb eyleyem

2413. Ki göñli baña ol kişinüñ ile
Varup her arada ide ol gile

2414. Bu sözi dir-iken meger nābekār
Ḳapudan içerü girdi Māhiyār

2415. Durur Naṣr öñinde ulular tamām
Duʿā itdi girdi degürdi selām

2416. ʿAyān-ıdı geçdi oturdı yeri
Oturmışdı bekler yine her biri

2417. Yine Naṣrī̄ geldi hemān dem dile
İder ṭāliʿinden ḳayurup gile

2418. Didi bundan artuḳ ne_ola işimüz
Neye iriserdür bu teşvīşimüz

2419. Hemān terk ḳılmaḳ gerek taḫtı ben
Ne_iderem bu resme yavuz taḫtı ben

2420. Urup terkini bu ilüñ gideyim
Bu yavuz ḳavm-ıla durup ne_ideyim

2421. Bu ʿār u bu yoḳlıḳ beni öldürür
Cihānı hep üstümüze güldürür

2422. Ki bu Gāvbend uş idüben füsūn
Beni itdi milküm içinde zebūn

2423. İşidüp bu sözi ḳamu nām-dār
Baña ne diye her mülūk her diyār

2424. Zihī̄ ʿāciz oldum ʿaceb ne_ideyim
Alup başumı ne yire gideyim

2425. Ulu kiçi hep bu ilüñ begleri
Ulular vü hep eren hem begleri

2426. Birisi yimez hīç benüm ḳaydumı
Getürimezem ele hīç ṣaydumı

2427. Bu işe ne ḳılam ʿaceb bilmezem
Yā buña ne ola sebeb bilmezem

2428. Bu begler eyitdi aña şehriyār
Elümüzde bizüm eyit ki ne var

2429. Yerin bilmezüz ki oyun utavuz
Varup ol arada anı dutavuz

2430. Hele başlarını çatup bir yere
Göñül virmiş-idi bular tedbīre

[66b]

2431. Ki bizde ideler anuñ fikrini
İder degme nevʿe biri ẕikrini

2432. Biri dir yidigim ol ṭaġda durur
Aġaç arasında yā {ol} bāġda durur

2433. Biri didi şārda olupdur nihān
Ve illā ne_idelüm belürmez {hīç} nişān

2434. Bu Zerḳī-yi Ġammāz laʿīn bed-güher
Bilürem ki ḳanda durur ol er

2435. Ne ṭaġa varupdur ne ḫoẕ bāġda ol
Diyem ḳandadur şimdiki çaġda ol

2436. Anı ġayrı yirde gözetmek i yār
Māhiyār evinde idüpdür ḳarār

2437. Bilüñ ol Māhiyār evinde ola
Anı isteyen ol arada bula

Āmed ü yaften-i Zerkī-yi Ġammāz Ebū Müslim-rā der-hāne-i Māhiyār ve hīle-kerden-i o[32]

2438. İşitdi sözini anuñ Māhiyār
Cānı gövdesinde olur bī-ḳarār

2439. Serāsīme olup evde yendi ol
Cānı gövdesinden çıḳar ṣandı ol

2440. Yine dirdi anda birez kendüzin
Bu Zerḳī'ye dutdı şāh-ı dīn yüzin

2441. Eyitdi ki yalan sözi söyleme
Bu arada baña bühtān eyleme

2442. Senüñ bu sözüñi kim ide ḳabūl
Yā ʿaḳla muvāfıḳ nite ola ol

2443. Ki ben tersā vü ol Müslümān ola
Gelüp ol er ki baña mihmān ola

2444. Aña Zerḳī eydür eger ḥaḳ sözüñ
Aġıtsa emīrüñ öñinde yüzüñ

2445. Yüzügüñ elüñden çıḳar vir bana
Alup iltem anı evüñden yana

2446. Eger andayısa ol eri alam
Şāhuñ bu arada ḳatına gelem

2447. Ol eydür evümde eger sen anı
Varup bulmaz-ısañ ḥaḳīḳat anı

2448. Niçe şarṭ idelüm eyitgil baña
Ṭanuḳ ola begler be-küllī aña

[67a]

[32] Zerkî-yi Gammâz'ın gelip Mâhiyâr'in evinde Ebû Müslim'i bulması ve hile yapması

2449. Eyitdi ki Zerḳī aña baş virem
Bu ḳavl üzre sına özün yaş virem

2450. Eger sende olmaz-ısa ol kişi
Ṭanuḳ ola begler bilüp bu işi

2451. Bu ḳavl üzre bekler daḫı anda şāh
Ḳabūl eyleyüben olurlar güvāh

2452. Olur çün bu resme ḳavil ü ḳarār
Virür yüzügini aña Māhiyār

2453. Alup ol yüzügin gönüldi revān
Māhiyār evine gelür ol zamān

2454. Ḳapu ḳaḳdı melʿūn ele aldı ṭaş
Gelüp ḳapu açdı aña ḳaravaş

2455. Baḳup ṭaşra ol bir ʿaceb er görür
Kim almış ḳapunuñ ileyin durur

2456. Eline yüzügin virür ḫocanuñ
Yüzügin görür ol ḳaravaş anuñ

2457. Cevāb itdi aña yine ol zamān
Neye geldüñüz dir nedür bu nişān

2458. Didi ili ṣuya ḫoca geldi dir
Yüzük virdi bunda beni ṣaldı dir

2459. Yüzügi ilet dir göreler ive
Ki bir yigit anda gelüpdür eve

2460. Ḳonuḳdur bizümle olur ser-firāz
Yügür tīz iriş dir aña bekle rāz

2461. Ki ḥammām ḥalvet-iken ol yuna
Yine tīzcek eglenmedin ol döne

2462. Ḳaravaş eyitdi ṭuruñuz hele
Yüzüñ göstereyim ola kim gele

2463. Dönüben ḳaravaş ögürdi ol
Laʿīn Zerḳī andan yana dutdı yol

2464. Gelüp Naṣr'a irdi eyitdi emīr
ʿAyān oldı bilüñ ḥaḳīḳat żamīr

2465. Eyitdi yüzügi alup ol bile
Varup nite ḳıldı ḳapuda ḥīle

2466. Virüp ol yüzügi ḫaber aldugın
Bū Müslim işinden yine geldügin

2467. İşitdi çü Naṣr-ı laʿīn ser-te-ser
Buyurdı hemān dem yinüñ didi er

[67b]

2468. Çü bunlara ḥükmi anuñ oldı farż
Saġış-ıla on biñ kişi oldı ʿarż

2469. Bulara didi tīz varuñ nābekār
İdüñ çevre evi aluban ḥiṣār

2470. Buluban anı ol arada dutuñ
Getürüp ele özinden oyn utuñ

2471. Māhiyār'ı ol dem giriftār ider
Urur bende ol dem anı zār ider

2472. Çeri bindi yer yer gönüldi yola
Māhiyār evinde anı tā bula

2473. Bu yaña yüzüñ çün ḳaravaş alur
Döner ol Bū Müslim ḳatına gelür

2474. Ṣunı virdi yüzüñ alup gördi ol
Nedür bu diyüben aña ṣordı ol

2475. Didi ḳaravaş iy maḳāmı yüce
İli ṣuya vermiş meger kim ḫoca

2476. Virür yüzügini getürür bir er
Ḳapuda durur ol çıḳasız meger

2477. İli ṣuya gelsün ṭapuñuz dimiş
Bu ne diyü yaʿnī ḳayuñuz dimiş

2478. Yüzüñ gördi bildi Bū Müslim sebeb
İgen geldi bu iş özine ʿaceb

2479. Ḳaravaşa eydür Bū Müslim ol er
Daḫı size gelmiş midür vir ḫaber

2480. Sizüñ bildügüñüz yigit mi ḳanı
Didi gördügüm yoḳ ḳaravaş anı

2481. Eyitdi ne şekle durur söyle ol
Ḳaravaş eyitdi bil iy pür-uṣūl

2482. Ṣaruşın ṣıbṣılan anuñ bil yüzi
Dişi ṣaru gök yaşıl durur gözi

2483. İşitdi vü bildi anı nev-cüvān
Ki Ġammāz Zerḳī durur bed-gümān

2484. Yavuz oldı göñli dönüp söyledi
Ḳaravaşa ol er ʿitāb eyledi

2485. Yavuz eyledüñ dir eyitdüñ beni
Belāya bıraḳduñ beni vü seni

2486. Eyitdi iş andan geçüpdür duram
Nitesi olupdur ḥālümi görem

[68a]

2487. Nacaġın eline alup durdı şīr
Ayaḳ başdı ṭaşra çıḳa ol emīr

2488. Tamām öyle olmış-ıdı çıḳdı ol
Ol evden şāhenşāh meger dutdı yol

2489. Gelüp bir bucaġa irer ol şebāb
Ulu mescid olmış-ıdı ol ḫarāb

2490. Girüp ol arada durur muʿteber
Silāḥı yaraġı elinde teber

2491. Delim ḳayġu aldı anuñ özini
Gelüp uyḳu dutdı anuñ gözini

2492. Başīret çü bağlar tez ağırlanur
Uyur ol arada şāh-ı dīn ḳalur

2493. Bu meşhūr sözdür bilür il uluş
Ḳażā gelse bağlar bilüñ ʿaḳl u uş

2494. Ḳażā çünki Ḥaḳ'dan irişe ḳula
Anı defʿ ide ḳul ne ṭāḳat ola

2495. Muṭīʿ olmak olur bilüñ ḳul işi
Ḥaḳ emrine çāre bulımaz kişi

2496. Ne kim ḥaḳ dilerse ider ḫayr u şer
Ḳuluñ şükrin itmek durur iy beşer

2497. Ki cidd-ile bil menʿ olunmaz ḳażā
Yeg oldur ki teslīm idesin rıżā

2498. Bu yaña gelüp yirişdi on biñ er
Ki Mervānī düpdüz bular bed-güher

2499. Māhiyār evine biñ er yitdiler
Ḳamu varın anuñ ġāret itdiler

2500. Aradılar evi maḳām-ber-maḳām
Bulunmadı anda meger ol be-nām

2501. Māhiyār maḥallesin ser-te-ser
Bir uġurda yaġma iderler meger

2502. Māhiyār'uñ ʿavratını aldılar
Naṣr-ı laʿīn öñine bile geldiler

2503. Bile üç beşerce anuñ oġlı var
Durur diler anuñ ileyinde zār

2504. Çü Naṣr-ı laʿīn ol ḫatunı görür
ʿİtāb-ıla ḳanı ol erdür ṣorar

2505. Didi ʿavrat aña eyā şehriyār
Anı görmedüm ne kişidür nihād

[68b]

2506. Evümüzde bizüm bu ḥāl olmadı
Size şāha bizden vebāl olmadı

2507. Dönüp Zerḳī aña didi bu sözi
Nite ṭoġru{ya} diye ṣaġ-iken özi

2508. Buyur kim buña şāh uralar aġaç
Bir uġurda atın aġac-ıla aç

2509. Atı acıyuban aġaç çün yeye
Saña ṭoġru andan ḥikāyet diye

2510. Buyurdı ki serhengleri ṭurdılar
Bu ʿavrata üç yüz aġaç urdılar

2511. Pāre pāre oldı teni ser-te-ser
Bū Müslim'den illā dimedi ḫaber

2512. Çaġırur vü ider-idi ol fiġān
Müselmān siz āḫir virüñ dir amān

2513. Şāhenşāh ḳılma baña dir güci
Ki yoḳ ben żaʿīfüñ bilesin ṣuçı

2514. Diyesin benem ol Resūl ümmeti
İdesin baña bu resme miḥneti

2515. Ki Ġammāz Zerḳī söziyle şitāb
İdüp eyleyesin baña bir ʿaẕāb

2516. Bunı Ḥaḳ nitesi revā göriser
Bugün itdügüni yarın ṣorısar

2517. Ki Ḥaḳ ḥażretine şu dem iresin
Cevābı ne resme aña viresin

2518. İşitdiler anı ulu [vü] kiçi
Bu ʿavrata ne_itdi yaḳıldı içi

2519. Velī Zerḳī'nüñ hīç göyinmez özi
Yine Naṣr añur kim ne eydür sözi

2520. Çün ol bu ḥāl-ile daḫı söylemez
Nişānından anuñ beyān eylemez

2521. Bu kez oġlana ol aġacı uruñ
Anuñ-ıla daḫı ne dir bir görüñ

2522. Nā-resīde ol üç beşer oġlını
Aġaca yarḳadı bed-aḫter anı

2523. Urur yetmiş aġaç aña bed-gümān
Çaġırup eyder-idi ol oġlan

2524. Bu ʿavrat baḳuban görür çün anı
Ne resme çekerdi ʿaẕāb oġlını

[69a]

2525. Fiġān eyler-idi dökerdi yaşın
Yüzin yırtar-ıdı dögerdi başın

2526. Ḥaḳīḳat dir-idi bu bühtān olur
Anuñ-ıla uşda bu oġlan olur

2527. Yazuḳdur Çalap'dan āḫir utanuñ
Öleceğüñüzi daḫı bir ṣanuñ

2528. Bu ʿavrat dimez hem anuñla sözin
Bular saçın ile örürdi yüzin

2529. Dir-idi bu iş baña bühtān durur
İnanmañ bu Zerḳī ki fettān durur

2530. Didi Zerḳī Naṣr'a bunuñ-ıla çün
Dimedi bu ʿavrat sözini zebūn

2531. Bu kez daḫı bir iş idelüm anı
Dutup öldürelüm pes ol oġlanı

2532. Bu ʿavrata virün etini yisün
Yā ḳurtıla ṭoġru sözüni disün

2533. Laʿīn çün bu resme o dem söyledi
Bunuñ bigi yavuz fikir eyledi

2534. İşitdi bu cellād hemān dem anı
Boġazlañ anası yisün dir anı

2535. Yürüdi bu cellād anı öldüre
Ol uçdan ki laʿīn Naṣr'ı güldüre

2536. Çü ʿavrat bu ḥāli görür māt olur
Ḳıyamadı oġlın görür kim ölür

2537. Dir anı öldürmeñüz vir amān
Sözüñ ṭoġrusını diyeyim ʿayān

2538. Çü ʿavrat bu resme eyitdi sözin
Aña Naṣr-ı melʿūn çevürdi yüzin

2539. Eyitdi di imdi olanın baña
Girü oġlancuġuñı gerekse saña

2540. Didi ʿavrat imdi işidüñ ḫaber
Aña degin evde idi hem ol er

2541. Ki Zerḳī yüzügi alup geldi dir
Bilüp yaʿnī andan ḫaber aldı dir

2542. İletdüm yüzügi aña çün görer
Nite oldı bildi ḫaber çün ṣorar

2543. Ḳamu vaṣf-ı ḥāli didüm diñledi
İşüñ ne olsın bilüp añladı

[69b]

2544. Örü ṭurdı ol dem yaraḳ itdi ol
Çıḳup ev içinden revān dutdı yol

2545. Daḫı ḳanda vardı anı bilmezem
İnan ki vallāh ḳatı bilmezem

2546. Sözin çün işitdi anuñ bed-gümān
Eyitdi bu sözüñ degüldür yalan

2547. Nireye çıḳuban gönüldi ʿaceb
Anı ḳanġı yaña ideydüñ ṭaleb

2548. Bu ʿavrata virdi oġlanı giri
Āzād eylediler yine hem anı

2549. Māhiyār anda velī baġlu idi
Yürek ṭolu ḳan içi ṭaġlu idi

2550. Bu mescid ki geldi Bū Müslim ḫarāb
Melūl anda meger oturur şebāb

2551. Ol vaḳtin meger bir ḫāricī laʿīn
Bu mescide anuñ görür girdügin

2552. Gelüp anda Naṣr'a irer ol kişi
Eyitdi şāhenşāh bilüñ bu işi

2553. Ol er kim bu şehre belā eyledi
Ki meger rīvine ṣalā eyledi

2554. Fulān yirde mescid-i virānda
Oturmışdı gördüm nihān anda

2555. Şāha ḳaçmadın tīz aña dir irüñ
Ele girmiş-iken yaraġın görüñ

2556. O yirden eger ol bulursa rehā
Ele girmeyiser yaḳın bil şehā

2557. Ol er söyledi çün sözini hemān
İşitdi bu Naṣr-ı laʿīn bed-gümān

2558. Buyurdı çeriye didi kim irüñ
Ol arada aña cezāsın virüñ

2559. Saḳınuñ yine çıḳup ḳaçmaya ol
Mebādā ki yine olavuz melūl

2560. Çün andan bu sözi pes işitdiler
Biñer leşker andan yaña gitdiler

2561. Görürler ḫarābe içinde nihān
Oturmışdı anda meger pehlüvān

2562. Bir uġurda on biñ er geldiler
Bu mescidi orta yire aldılar

[70a]

2563. Bū Müslim'üñ uyḳu alur çün özin
Uyuyup yumupdı meger kim gözin

2564. Ol uyḳuya anuñ gözi oldı ṭuş
Ol uyḳu içinde yavuz görmiş düş

2565. Ol uyḳu içinden meger pehlüvān
Beliñleyüp ol dem uyandı revān

2566. Görür kim bu leşker irüp geldiler
Bu mescidi orta yire aldılar

2567. Birez ḫalḳ çıḳdı bu ṭam üstine
Kim anı dutalar bu dem üstine

2568. Bu işi çün anda Bū Müslim görür
Urur künbed ol dem yerinden durur

2569. Atılur ḳapudan yaña pür-hüner
Ki bir giñ yire ol çıḳdı meger

2570. Ḳapudan çü ṭaşra gelüp çıḳdı ol
Naẓar ḳıldı baḳdı anda ṣaġ [u] ṣol

2571. Ola on biñ ādem urup anda ṣāf
Ki tā anuñ-ıla ideler maṣāf

2572. Yoġ-ıdı yol anda çıḳup gitmege
Eli irmedi bir çāre itmege

2573. Ḳamu yol baġlu görür nām-dār
Ṭolu ḫalḳ cümle soḳāġ hem dīvār

2574. Ne ḳılsun çün andan çıḳup ḳaçamaz
Uçarsa ḳuş olup daḫı geçemez

2575. Yine döndi arḳa virüp mescide
Ṭurur bunlaruñla {vü} meger ceng ide

2576. Ġulū ḳıldı bu ḫalḳ ḫavārīc laʿīn
İder ḥamle aña ḳamu yer yerin

2577. Bū Müslim erenler şāhı şīr-ner
Yigirmi_altı baṭman dutardı teber

2578. Yeg aslan bigi ol idüben ḫurūş
Urup naʿra deryā bigi ḳıldı cūş

2579. Ṣalardı teber ol ṣaġ u ṣola
Kim olaydı aña muḳābīl ola

2580. Muḥarref kime kim ururs nacaḳ
Bular-ıdı anı ḫıyār bigi çāḳ

2581. Kimin ṣaġ u ḳimin {kimin} ṣolında çalar
Kimin başda kimin ḳolında çalar

[70b]

2582. Delim er bıraḳdı yire pehlüvān
Revān-ıdı ırmaḳ gibi anda ḳan

2583. İlerü varur kim dutam dip anı
Bir urup alurdı ol andan cānı

2584. Gelimezdi bir er anuñ ḳatına
Velīkin ne olur anuñ yatına

2585. Zamāne gör aña neler eyledi
Nite naḳş idüben ne reng eyledi

2586. Cihānuñ elinden fiġān eylememiş
Er ola mı baġrını ḳan itmemiş

2587. Azacuḳ kime kim ider şefḳati
ʿAẕāb ider aña ṭamudan ḳatı

2588. Kim urdı bu milke eyit bir ḳadem
Kim irmedi anuñ şādına ġam

2589. Kime virdi bu dehr eyit mihrini
İçürmedi āḫir aña zehrini

2590. Kime virdi şādı yā beş gün yā on
Ki ḳılmadı anuñ yüregini ḫūn

2591. Bilüñ bu zamānı iki yüzlüdür
Biri āşikāre biri gizlidür

2592. Birin dönse şādı feraḥ göñüle
Biri dönse renc ü ʿanāʾ ü belā

2593. Birin dönse ʿālem gülistān olur
Birin dönse gülşen çü zindān olur

2594. Birinden irişür cihāna ṣafā
Biri pür-belā vü sitem pür-cefā

2595. Bile ḳarışupdur bile bal-ıla
Belāsı bal-ıla biledür bile

2596. Bu çarḫ u cefākār niçe kim döner
Kimisi biner ü kimisi iner

2597. Kimin ḳalduruban irer devlete
Kimin devletinden bıraġur öte

2598. Kimi alçaġ-iken yuḳaru çıḳar
Kimin yuḳarudan aşaġa baḳar

2599. Kimi ḫoş yapar ü ʿimāret ḳılur
Kimi yapmış-iken ḫasāret ḳılur

2600. Budur bu cihānuñ bil añla işi
Gözüñ aç gözüñ aç bil añla kişi

[71a]

2601. Cihān hoşluġına pes aldanmaġıl
Anı saña bāḳī ḳala ṣanmaġıl

2602. Geçer ʿömrüñ illā ṣaġıncuñ ögüş
Pes uzaḳ ṣanuda ʿömür geçdi uş

2603. Niçe ḳadr ü sevde āḫir bir uṣan
Ki ḳorḳ Tañrı'dan {ü} hey Nebī'den utan

2604. Ḳo gitsün göñülden bu ṭolu emel
Ḳanı varacaġuñ yeriyçüñ ʿamel

2605. Seni kesb içün bu cihāna ġanī
Viribidi kesbüñ eyit ḳanı

2606. İlāhī ġanī vü kerīm ü eḥad
Mededsüz ḳaluplar baña ḳıl meded

2607. ʿAmelden bilürem ki hīç ẕerre yoḳ
Velī fażl u raḥmet iñen sende çoḳ

2608. Bilürem ki ḳıldum delim maʿṣiyet
Ki senden umaram yine maʿfiret

2609. İlāhī yüzümüñ ḳarası delim
Kerīme raḥīme semīʿa ʿalīm

2610. Günāḥuma baḳup beni yaḳmaġıl
Ki yoḳ raḥmetüñe baña yaḳmaġıl

2611. O yüzden gelelüm yine bu söze
Ḳulaḳ dut girelüm yine bu yüze

2612. Gel imdi işit cihānuñ cevrini
Bu çarḫuñ ne eyler işit devrini

2613. Zamān elinden amān u el-amān
Ṭolupdur yüregüm içi uşda ḳan

2614. Ebū Müslim'e gör ne eyler işit
Sen uġramayasın ṣalavāt eyit

Maḥbūs-şuden-i Ebū Müslim ve der-vākıʿa dīden-i Ḥażret-i Resūl-rā ʿaleyhisselām[33]

2615. Dimişdüḳ ki ṭama çıḳdı çoḳ kişi
Bular anda bir gör ne_iderler işi

2616. Bu geldi Bū Müslim bulardan āgāh
Dururdı öñinde ṣaġışsuz sipāh

2617. Durup bunlaruñla ideridi ceng
İre ne cihāna ḳılur-ıdı teng

2618. Ne bilürdi ṭamda oldı kemīn
Ḳażā dutdı anuñ gözini hemīn

[71b]

2619. Bu ṭamda duranlar naẓar urdılar
Kemendler dutuban ḥāżır ṭurdılar

2620. Bū Müslim erenler şāhı pür-hüner
İlerü yürüdi elinde teber

2621. Geyik bigi sıçrar ḳapudan revān
Kemendin irişdi ḳażā nāgehān

2622. Bu ṭamda ṭuranlar atarlar kemend
Gelüp boynına_anuñ irişdi çü bend

2623. Çü berkitdi ölmek anuñ boynına
Gör imdi ṭaña ḳal felek oynına

2624. Çikerler yuḳaru anı nāgehān
Eliyle dutar ol kemendi revān

2625. Ol vaḳtin dutar kemendin çalar
Teberi elinden şāh-ı dīn ṣalar

[33] Ebû Müslim'in hapsolması ve rüyasında Resul aleyhisselâmı görmesi

2626. Aña çevresinden gelüp yitdiler
Elin bağladılar zebūn itdiler

2627. Ḥazīme çağırur ḳatı berk idüñ
Anuñ iḥtiyāṭın göñülde idüñ

2628. Ḳatı bend urup çün zebūn itdiler
Keşān-ber-keşān çün alup gitdiler

2629. Ḥazīme varuban getürdi teber
Bulaşmış-ıdı ol ḳana ser-te-ser

2630. Bu söz çava düşdi şāra ol zamān
Ki düşdi ele ol dirīġā cüvān

2631. Kimi ağlar-ıdı kimi şād olur
Anuñ-çün sevinüp dilāzād olur

2632. Bu ḳırḳ yār-i ṣādıḳ ḫaber aldılar
Sürüp ol ḳapudan yaña gitdiler

2633. Meger on biñ ola demür ṭonlu er
Dükelcügi Mervānī vü bed-güher

2634. Alup gelür-idi anı bağlamış
Bū Müslim'i yaʿnī işin sağlamış

2635. Şehir ḳavmi buña bulımaz çāre
Ki geçe bulardan ḳapuya vara

2636. Ne zehresi var ol yārenlerüñ
İlerü gele tā biri erenlerüñ

2637. Görürler anı tā perīşān olup
Durulardı anda ciger ḳan olup

[72a]

2638. Ebū Müslim iki eli bağlu saḫt
Bularuñ içinde gelür nīk-baḫt

2639. Alup Naṣr'a getürdiler çün görür
Sevinmekliginden ol örü durur

2640. Bu ġaddārı zehī didi ki dutduñuz
Büyük bigi idüp oyun uttuñuz

2641. Bu yire gelicek Bū Müslim zebūn
Ṭolunu yorurdı varup ġarba gün

2642. Baḳar heybetine anuñ bī-vaḳār
ʿAcebler bu Naṣr-ı laʿīn ne yeñer

2643. Aġız açdı melʿūn aña söyledi
Bu yeng-ile aña ʿitāb eyledi

2644. Didi ol Mināre içinde gice
Ki... eyitdüñ nice

2645. Özüñ miydi ancaḳ bunı söyleyen
Bunuñ bigi anda beyān eyleyen

2646. Hīç aldurmadı ol şāh-ı dīn göñül
Didi Naṣr'a kim iy ḫavāric fużūl

2647. Olur herze bugün özüñ söyledüñ
Ḫanād anasını yaġı eyledüñ

2648. Bu dünyāda olduñ bugün laʿnetī
Yarın olısarsın ṭamu āleti

2649. Mināre içinde benem söyleyen
Yaluñuz bu işi benem eyleyen

2650. Yine şimdi daḫı direm ġam degül
Er olan kişide bu iş kem degül

2651. Eger kesmeyem ben özüñden ṭamar
Baña erlik adın dimesün diyār

2652. Baḳan dögüci ol laʿīn Mervān'ı
Ger öldürmezisem cihānda anı

2653. Baña erlik adı ola dir ḥarām
Eyā dīn yolında ʿāṣī nātamām

2654. Çün işitdi melʿūn ḳaḳıdı aña
Gelüp ḫışma vardı ol andan yaña

2655. Başında anı ol urur bed-gümān
Yarıldı meger kim revān oldı ḳan

2656. Yürüdi Bu Muḥtāc ilerü vezīr
Didi saña şehā Çalap destgīr

[72b]

2657. Geçdi bugün uşda gice vaḳti ṭar
Ḳoñur bugün baġlu dursun ḫor

2658. Yarın çünki irte ola görevüz
Buña ol arada ḥālin ṣoravuz

2659. Bunı ḫoşluġ-ıla getürem dile
Ki yārenlerinüñ beyānın ḳıla

2660. Ki bu itdügi_işler bilüñ şehriyār
Yalıñuz degül durur yārenleri var

2661. Ölür ise şimdi bu dil kesile
Bilinmeye anlar ḳala başıla

2662. Vezīrüñ sözini işitdi çün ol
Elin çekdi itdi sözini ḳabūl

2663. Gör imdi ne resme düzer şuġlını
Bu Naṣr-ı bed-aḫter oḳur oġlını

2664. Ḳatuñda ṣabāḥa degin dur ṭura
Aña neyledügüm yarın il göre

2665. Eli baġlu alur anı ol zamān
Sarāyına iltür anı ol zamān

2666. Dönüpdi cihānuñ ṣevādı dīve
Bıraḳdı anı bir ḳarañu ive

2667. Gice mālik-idi cihān milkine
Kim olur mālik eyt cihān milkine

2668. Bū Müslim içün bu yārenler melūl
Er-içün olurlar erenler melūl

2669. Ḫurd-i Āhenger evine vü tamām
Dirilüpdi anda meger ḫāṣ u ʿām

2670. Görürler ki tedbīr içinde gide
Ḳoyup ḫānümānın vara terk ide

2671. Didiler sebeb ne bu iş itmege
Ḳoyup varlıġuñ sen çıḳup gitmeye

2672. Eyitdi teberde adum yazıludur
Daḫı üç kişinüñ bile ḳazıludur

2673. Bilinür ol uçdan daḫı gidelüm
Ḥarām oldı durmaḳ bize ne_idelüm

2674. Çü bu ḥāl içinde anı bileler
Bir uġurda bunlar melūl oldılar

[73a]

2675. İder fikr-ile her biri kim nide
Çıḳup aḫī çün bu aradan gide

2676. Ṭaġılmaḳ gerek bir yaña birimüz
Aḫī gidicek bu degül yerümüz

2677. Kimisi dir-idi bile gidelüm
Aḫīden özümüz ne_içün yaralum

2678. Ger olsa dirilse anuñla bile
Görevüz bizümle Çalap ne ḳıla

2679. Bu tedbīrde bunlara varı ol zamān
Ḳapudan girür bir ḫatun nāgehān

2680. Ki Sünnī nigāruñ adı Teklübāz
Müselmān'ıdı ol velī dilnüvāz

2681. Ebū Sehl-i Mehrū sordı anı
Bu daḫı virürdi yolında cānı

2682. Bu tekyede gördi erenler ṭolu
Selām virdi aldı kiçi vü ulu

2683. Velīkin bular hep perīşān-ıdı
Ebū Müslim-içün ciger ḳan-ıdı

2684. Eyitdi yārenler ḳoñuz rikḳati
Eger yāri ḳıla Çalap ḥażreti

2685. Ola ki bu derde bulam bir devā
Ola Ḥaḳ ḳatında bu ḥācet revā

2686. Ebū Sehl-i Mehrū işidür durur
Ayaġına anuñ yüzini urur

2687. Didi ger bu luṭfı ḳılasın irem
Nigārın yoluña senüñ cān virem

2688. Çü ʿavrat bu resme sözi söyledi
Yārenler aña hep duʿā eyledi

2689. Didiler bu işi idesin bize
İgen minnet ola göñülden size

2690. Eyitdi hele uş size söylerem
Bu rāzumı bunda beyān eylerem

2691. Ki Naṣr oġlı Ṭāhir bilüñ bed-güher
Ḳızum Serv-i Sehī göñülden sever

2692. Görüñ imdi anuñ-ıla ne_ideyim
Alup ol ḳızumı bile gideyim

2693. Anuñ maʿşūḳası ger durur bula
Ol arada meşġūl anuñla ola

[73b]

2694. Pes anda idem ol erüñ tedbīrin
Baḳup göz-ile çün görevüz yirin

2695. ʿİnāyet ide Ḥaḳ ola ki baña
Meded ol arada irişem aña

2696. Delim dürlüden bir ḳıyās eyleyem
Anı bend içinde ḫalāṣ eyleyem

2697. Bular cümle himmet duʿā aña ider
Çıḳup ʿavrat andan gönilür gider

2698. Sürüp aḫşam-ıdı gelür evine
Gör imdi ne resme gider evine

2699. Ḳızı var anuñ bir yüzi ay-ıdı
Ki siḥr-ile ḳaşı anuñ yay-ıdı

2700. Gözi nergis-idi yañaḳları gül
Ḥased iltür anuñ ṭuṭaġına mül

2701. Aġız laʿl ḥaḳḳā dişi hem güher
Sözinden ḥalāvet dutardı şeker

2702. Eñek kūy-ı sīmīn bu yüz ʿāc-ıdı
Boyına çü ʿarʿar anuñ açdı

2703. Adı daḫı Serv-i Sehī dilīrüñ
Urur-ıdı boynın meger ʿarʿaruñ

2704. Çü beyt-i laṭīfde dururlar-ıdı
Buları hep anda görürler-idi

2705. Yemek içmeg-ile geçerler-idi
Göñül ḳayġusını içerler-idi

2706. Bu Ṭāhir eyle severdi anı
Anuñ ol nitekim teninde cānı

2707. Gelüp ol ḳızıña eyitdi sözin
Düzetdi bu daḫı ḳışın u güzīn

2708. Varup anasıyla dutar anda yol
Ki ḳatında Ṭāhir yiye içe ol

2709. Zi ʿavrat görüñ kim içi ḳan-ıdı
Erenler yolında ne baş oynadı

2710. Sen idersin irem ḳuşaġa ṭolu
Deminde alursın yoluñda ālū

2711. Yā er ulu gör yā erenler sözin
İşit ki ḳulaḳ ur göresin yüzin

2712. Eger iʿtiḳāduñ bulara dürüst
İdesin ve olmayasın anda süst

[74a]

2713. Yarın bunlaruñla iresin Ḥaḳ'a
Ola menzilüñ ol maḳāmda baḳa

2714. Eger süst yollarına ṭurasın
Yarın bunları sen nite göresin

2715. Ḥaḳ'uñ bellü ḳudret elidür bular
Haḳīḳat bilesin velīdür bular

2716. Bulara çü senden ger inkār ola
Cānuñ zaḫmetine giriftār ola

2717. Dilersen bu ḳıṣṣa sözinden beyān
Salavāt viribir Muḥammed zī-cān

2718. Eyitdi Bū Müslim sözinden ḫaber
Bu Naṣr oġlı Ṭāhir ki ol bed-güher

2719. Bıraḳdum anı bir ḳarañu yire
Ki yaʿnī aña ol cezāsın vire

2720. Alup baġlar anı evine gider
İgen cānı andan sevine gider

2721. Eli vü ayaġı demürlü esīr
Ḳarañu ev içre yatur ol emīr

2722. Bu deñlü ki oldı aña kār u zār
Ḳayurmazdı kendü cānın şehriyār

2723. Ḳayururdı anda yārenlerin ol
Dutar-ıdı göñlin bulara melūl

2724. Ki bunları Naṣr-ı laʿīn bilmeye
Yavuzluḳ bulara daḫı ḳılmaya

2725. Oturur bu ḳayġu aluban özin
Dutar nāgāh uyḳu mübārek gözin

2726. Ṭolub-ıdı cānı anuñ çün ṣafā
Düşinde göründi anuñ Muṣṭafā

2727. Yüzinüñ nūrı münevver gelür
Vücūdı arı ola muṭahhir gelür

2728. Ḫacīl-idi anuñ yüzinden güneş
Ay alnına vü hem ṣaçına Ḫabeş

2729. İki gözleri hem *mā zāġa'l-baṣar*[34]
Sözinden ṣalavāt belürdi şükür

2730. Cemālin çü gördi anuñ baḫtlu
Bū Müslim irişdi aña baḫtlu

2731. Ayaġına urdı irüben başın
Revān eyledi hem gözinden yaşın

[74b]

2732. Alur yirden anı ṣanuban Resūl
Eyitdi iy dīnüm yolında uṣūl

2733. Çü sensin bugün ḥaḳ civārında ḫāṣ
Ḳayurma ki bundan olursın ḫalāṣ

2734. Geliser ḳatuña senüñ bir ḫatun
Yolumuzda dīni īmānı bütün

2735. Adı anuñ ola didi Teklübāz
Gerek ol çıḳara seni ser-firāz

2736. Çıḳıcaḳ bu yerden velī durma git
ʿIraḳ'a varasın gerek niyyet it

2737. Ol illerde işler idesin ʿayān
Ki söylene yıllar ola dāsitān

2738. Ḳayurma Çalap senüñle yārdur
Ne vire varursañ nigāhdār durur

2739. Gerek illeri sen gözin açasın
Müselmānī mervānīdür niçesin

[34] "Gözü şaşmadı" Necm, 53/17.

2740. Gerek sen alasın bizüm dādımuz
Añıla senüñle hep evlādımuz

2741. Daḫı bir rivāyet işit dürüst
Ḳulaḳ ur diyem velī olma süst

2742. Düşinde görür çün Muḥammed yüzin
Aña kim bu resme eyitdi sözin

2743. Ṣıġadı eliyle diyüp bendini
Alur ellerinden dahı bendini

2744. Bū Müslim uyanup ḳaçan kim durur
Dökülmişdi bendi şāh-ı dīn görür

2745. Yüzin urdı yire ḳılup şükrini
İder luṭf-ıla ol Çalap ẕikrini

2746. Velī bir rivāyet Muḥammed didi
Aña bu sözi ki ḳayusın yedi

2747. Daḫı baġluyıdı açar çün gözin
Sevindi ki gördi Muḥammed yüzin

2748. Bu ev kim münevver olupdı münīr
Ḳoḳar-ıdı çevre yanında ʿabīr

2749. Dir-idi şükür ol eri görmişem
Sözi şükürine ḳulaḳ urmışam

2750. Ki maḳṣūdına ol şāh-ı dīn ire
Ḫavāricleri ol dün [ü] gün ḳıra

[75a]

2751. Müdām gözi yola baḳardı emīr
ʿAceb imdi ḥatun ḳaçan gele dir

2752. Ala bendümi dir benüm bunda ol
ʿIraḳ'a gönelem dutup tā ki yol

Ez-īn cānib resīden-i Ḫātun Teklübāz behem duḫter-i o ez-bend-i ḫalāṣ kerden-i Ebū Müslim-rā[35]

2753. Bu yaña bıraġın eydür Teklübāz
Varup tā ki anda ḥīle ide şāz

2754. Ṭonatdı ḳızını müretteb nigār
Müzeyyen ögüş ṭon geyür zernigār

2755. Ṣanasın ki anuñ yüzi nūrdı
Ne idem diyesin aña ḥūrdı

2756. Gör imdi ki ḳudret oñardı işi
Bu Ṭāhir'den aña gelür bir kişi

2757. Çü Ṭāhir ḳulıydı baḳup gördiler
Nite oldı geldüñ diyü ṣordılar

2758. Elinde bir at hem gelüp söyledi
Ḫocam size didi selām eyledi

2759. Ḳızın didi bir dem nigārın ala
Ki ṣoḥbet idevüz ḳatuma gele

2760. Bu resm-ile virdi cevābı aña
Alup uşda varu yorurdum aña

2761. Varalum ḫoş ola yüzüm üstine
Ne kim şāh buyurdı gözüm üstine

2762. Alup ata urdı ḳızı gitdiler
Ṭāhir'üñ gelüp evine yitdiler

2763. Aġız açdı Ṭāhir aña söyledi
Bu resm-ile aña ʿitāb eyledi

[35] O sırada, Teklübâz Hatun'la kızının gelip Ebû Müslim'i bağlandığı yerden kurtarması

2764. Çü Ṭāhir gördi sevindi cānı
Öpe ḳoça aldı yanına anı

2765. Ki aḫşam olalı baḳaram yola
Gözüm seni göre murādın bula

2766. Senüñ-ile ṣoḥbet birezcük soram
Güler gül yüzüñi birezcük görem

2767. Senüñ gelmedi hīç bu göñlüñ cūşa
Ḳız aña eyitdi iy begüm ḥāşā

2768. Neyiçün size ben göñül virmeyem
Yüzüñden şā'allāh gözüm ayırmayam

[75b]

2769. Velī ḳorḳum andan-ıdı Gāvbend
Ḳatuñuzdayıdı sizüñ yaʿnī bend

2770. Atañ saḳla didi gözetgil anı
Dimedi ki ḳoyup onatġıl anı

2771. Meger ki ol uçdan didüm şāh-ı ẕād
Ṭarab eylemeye degül göñli şād

2772. Ṭurup ol sebebden ʿayān gelmedüm
Buyıdı ki ʿöẕrüm hemān gelmedüm

2773. Eyitdi ki Ṭāhir aña ne ḳayu
Bu kez vaḳtümüz ḫor olupdur eyü

2774. Gerek ṣoḥbetümüz bu kez ola ḫoş
Ki devlet müyesser bugün oldı ḫoş

2775. Ki düşmān elümde giriftār durur
Ḥaḳīr ü demürlü bugün zār durur

2776. Anuñ-içün olmaḳ gerek şādumuz
Murād-ıla almaḳ gerek dādumuz

2777. Bu gice durur ol diri olduġı
Maḥal ola yārin amān bulduġı

2778. Atam bunı yarın gerek öldüre
Yārenlerin aña ṣora buldura

2779. Helāk ide varın bularuñ tamām
Emīn sākin ola yine bu maḳām

2780. Yüzin yere urdı didi Teklübāz
Kim iy devlet issi ulu ser-firāz

2781. Ne_ola görsem anı niçe kişidür
Büyük bigi itmek anuñ işidür

2782. Aña gösterür ol eve ṣalmışuz
Var aḫī gör anı ne dād almışuz

2783. Yürüdi duruban ol evden yaña
Naẓar eyleyeydi varup tā aña

2784. Alupdı bir iki bile dilsitān
İdüpdi yañında anı ol nihān

2785. Bir iti aña ki Dımışkī demür
Ḳatında biriydi demür ü ḫamīr

2786. Anuñ bigi itti eger demüre
Ḳoya üstine vü hemān süre

2787. Keseridi batmān olaydı demür
Naçaḳ kesmeyeydi anuñ tek ḫamīr

[76a]

2788. Durup ʿavrat anda gelür ol eve
Velī taʿcil-ile irişdi ive

2789. Naẓar ḳıldı gördi bir er aṣlanı
Kim anı gör anuñ sevinür cānı

2790. Demürlü el ayaḳ aġır bendeli
Gözi yaş getürür döker ḳan dili

2791. El ursa yatura ḳılıç gerdūne
Dökeyidi düşmen ḳanın Çeyḫūn'a

2792. Velī el ayaḳ demürlü zebūn
Yalım açġıla zebūn neylesin

2793. Çü bu ḥalde gördi anı Teklübāz
Esirgedi ġāyet anı dilnüvāz

2794. Anuñ gövdesinde cānı oynadı
Teninde bu şefḳat ḳanı ḳaynadı

2795. Egeyi ṣunar ol aña penhānī
Sevindi alup ol emīrüñ cānı

2796. Egeyi şāh-ı dīn penāh eyledi
Ḥīleyile ʿavrat sözin söyledi

2797. Kim iy neng-i aḥmaḳ bed-aḫter didi
Senüñ bigi mechūl dilāver didi

2798. Ne_içün şāhlar-ıla bu iş idesin
Çeküp baş yaʿnī eyit ne_idesin

2799. Ḥālüñ gör ki senüñ bular ne_itdiler
Ne resm-ile seni esīr itdiler

2800. Bileler ideler bugün cānuña
Ki ṣıġmaduḳ ola daḫı ṣanuña

2801. Dilile bu resme aña söyledi
Velīkin anuñla ḥīle eyledi

2802. Ki Ṭāhir[-i] melʿūn anı işide
Ola göñli emīn ḫatun iş ide

2803. Gelüp Ṭāhir'e ol yine söyledi
Bu mekr-ile ḫatun aña söyledi

2804. Eyitdi ne çirkīn ṣūretlü kişi
Baña bildirüñ siz nicedür işi

2805. Ṭāhir eytdi elbet cezā bulısar
Göresiz göz-ile buña ne_olısar

2806. Birez yine melʿūn yatu yandıdı
Eyitdi ki sözi ola ṣandıdı

[76b]

2807. Ḫatun söylemedi daḫı bā-edeb
Oturdı vü ʿīşve ol itdi ṭarab

2808. Velī fikri anda idi neyleye
Anuñ ḥāline ne çāre eyleye

2809. Çıḳara ol eri kişi görmeye
Ol eyledügi hem işi görmeye

2810. Kim āzād ide ol fiġān aṣlanı
Feraḥ bula göñli sevine cānı

2811. Bu tedbīrini ol iderdi nigār
Bū Müslim ne eyler gör ol nām-dār

2812. Alur eline ol egeyi emīr
Urur ol demürin keser bir ü bir

2813. Velī yol gözedür nigārın ne_ide
Gelüp anı andan çıḳara gide

2814. Bu resme olupdı aña intiẓār
Yegāne Bū Müslim velī nām-dār

2815. Bu yaña nedür gör yārenler işin
Ne resme iderler anuñ teşvīşin

2816. Ḫurd-i Āhenger evine tamām
Derilmiş-idi ḳırḳ ulu er be-nām

2817. Aḫī'yi araya alup ṣaġ u ṣol
Oturmışlar-ıdı ser-ā-ser melūl

2818. Ümīdi dönerdi ḳamu ser-firāz
Kim anı çıḳara ola Teklübāz

2819. Ve illā bular gör ne iş eyledi
Ṭanışup ne resme ḳamu söyledi

2820. Bir iş eyleyelüm didiler nihān
Ki bilmeye deyyār anı ins ü cān

2821. İki_üç bölük olup yola girelüm
Kimimüz ṣaġa kim ṣola gidelüm

2822. Ola kim anuñla ola bir çāre
İrişmedin andan göñüle yare

2823. Şehirde ne deñlü ulu var tamām
İçi ʿillet-ile ṭolu var tamām

2824. Varup ḳapusına duralum hemān
Kime kim irevüz uralum hemān

2825. Keselüm başını dökelüm ḳanın
Ṣalalum cehennem odına cānın

[77a]

2826. Tā irte olınca fiġān idelüm
Bunuñ bigi bir key nişān idelüm

2827. Bu ḳorḳu içinde ola kim anı
Āzād eyleyeler sevine cānı

2828. Bir iki key azlu erenler sürük
Ḫazīme evine varuñ bir bölük

2829. Pes anuñ eline girüpdür teber
Ere siz ola kim bir idüñ hüner

2830. Naẓar ṭañla ṭurup aña ḳılmaya
Görüp adumuz ol bizüm bilmeye

2831. Bu tedbīri cümle didiler revā
Anuñla bulına ola kim devā

2832. Ṭuru geldi İsḥāḳ-ı Kündeşiken
Alur bir bölük er çü pür-encümen

2833. Sürüp Naṣr ḳapusına geldiler
İrişdüklerini revān çaldılar

2834. Döker yüz kişiden bular anda ḳan
Dönüp yine andan olurlar revān

2835. Aḫī'nüñ evine gelüp irdiler
Oturdılar anda yine gördiler

2836. Ḫurd-i Āhenger birin er alur
Sürüp ol Ḫazīme evine gelür

2837. Ki yaʿnī ki anda olurdı beter
Anuñ ḳaṣdın ide giderler meger

2838. Ola kim nacaġı elikdüreler
Aña ʿışḳ-ıla çün becid ṭuralar

2839. Görürler evini lāʿīnüñ bülend
Ṭamından aṣılı velī bir kemend

2840. Ḳatında görünmez velīkin kişi
Didiler kim itmiş ola bu işi

2841. Bu arada bir dem ṭuralum hele
Kemend issi bunda ola kim gele

2842. Naẓar urdılar pes aña ṭurdılar
Biregü bu ṭamdan gelür gördiler

2843. Kemende yapışup iner ol yere
Yürüdi yārenler ḳatına ire

2844. Bu Naṣr-ı Şebrev iderler naẓar
Omuzına almış şāh-ı dīn teber

[77b]

2845. Bir elinde bir baş görürler anı
Sevindi aña pes bularuñ cānı

2846. Eyitdi ḳayurmañ teber almışam
Kimüñdür bilüñüz bu ser almışam

2847. Ḫazīme{ye}'nüñ oġlı başıdur ʿayān
Kesüp aldum ildüm ḳanını revān

2848. Bilüp bu yārenler anı şād olur
Sevinür bular hep dil āzād olur

2849. Ebū Naṣr-ı Şebrev teber aldılar
Yine āsitāne depe geldiler

2850. Ele çün getürdüñ didiler teber
Ḫalāṣ ola şāʾallāh bāġından ol er

2851. Ol eyle olursa işümüz bite
Varup ḳayġu gidüp başına yete

2852. Eyü himmetile dönerler ümīd
Ele gire ola şāh-ı dīn saʿīd

2853. Gel imdi bu yaña ḥikāyet işit
Bu ḳıṣṣa içinde rivāyet işit

2854. Yārenler yerinde yatur ol gice
Gör imdi ki ṣunʿī Çalap'uñ bize

2855. Ol İsḥāḳ-ı Kündeşiken pür-uṣūl
Deriñ uyḳu içre meger bendi ol

2856. Ol uyḳu içinde ulu gördi düş
ʿAlī ḥażreti bes aña oldı ṭuş

2857. Düşer ayaġına ʿAlī'nüñ gelür
Ḥaḳ'uñ aṣlanı ol velīnüñ gelür

2858. Didi şükr gördüm seni iy fetā
Ki şānuña geldi senüñ *hel etā*[36]

2859. Muḥammed güyegü idindügi şīr
Cihān içre ḳanı senüñ bigi pīr

2860. Bilüñ iy saʿādet güni şīr[-i] Ḥaḳ
Senüñ biz yoluña ḳuşanduḳ ḳuşaḳ

2861. Bir uġurda urduḳ yüzümüz yire
Bugün himmetüñi siper it bize

2862. Bu Mervānilerden alavuz ṭamar
Bize yārī ḳıla yine Girdigār

2863. Ebū Müslim illā giriftār durur
Ki düşmān elinde ḳatı zār durur

[78a]

2864. Var-ısa eger ol Çalap'dan rıżā
Ki ḳurtılayıdı ol iy Murtażā

2865. Perīşān olupdur ulu kiçi hep
Ḥalāṣına anuñ dilerüz sebeb

[36] "gelecekte geldi" İnsan, 76/1

2866. ʿAlī aña anda eyitdi emīr
Ḳayusını ḳullarınuñ Tañrı yir

2867. Anı ol bāġından āzād eyledi
Virān göñlüñüzi ābād eyledi[37]

2868. Ṭur imdi belüñe ḳuşanup kemer[38]
İrür ol güzīne hemān dem teber

2869. Gerekmez bu yerde daḫı ol ṭura
Bu gice gerek kim çıḳup yol ura

2870. Birez bu aradan ıraḳa süre
Ḫorāsān ilinden ʿIrāḳ'a süre

2871. Naṣīḥat vaṣiyyet didi ne ki var
Ṭolundı gözinden yine Şehriyār

2872. Ol uyḳu içinden beliñler ṭurur
Yüzini yere şükr idüben urur

2873. Yārenlerine ol ḳamu söyledi
ʿAlī düşde ne kim beyān eyledi

2874. Velī bir rivāyet ʿAlī'yi tamām
Bular ḳırḳ daḫı velīyi tamām

2875. Tamāmı bulara ʿAlī söyledi
Ol er çıḳduġını beyān eyledi

2876. Bulara naṣīḥat eyitdi ṭuruñ
İledüp teber ol eri gönderüñ

2877. Ki vara bir ayruḳ maḳāma gide
Dileñ Ḥaḳ'uñ anda neye ilede

[37] Yazmada bir sonraki beytin ilk mısarası olarak yazılmış olsa da kafiye ve anlam bütünlüğü açısından bu beytin ikinci mısrası olarak yazılmıştır.
[38] Yazmada bir önceki beytin ikinci mısrası olarak yazılmış olsa da kafiye ve anlam bütünlüğü açısından bu beytin ilk mısrası olarak yazılmıştır.

2878. Ḫurd-i Āhenger didi bir ḳaç er
İrürüñ dürüp ol emīre teber

2879. Alup anı ol er yolına gide
Çü böyle buyurdı şāh-ı dīn ne_ide

2880. Aña cümlemüzden degürüñ selām
Ki Ḥaḳ destgīri ola her maḳām

2881. Yine ṣaġlıġ-ıla cemālin anuñ
Görevüz ola ki viṣālin anuñ

2882. Bir uġurda himmet dutarlar aña
Didiler ṭur imdi iriş ol yaña

[78b]

2883. Örü ṭurdı İsḥaḳ aluban teber
Bile anuñ-ıla daḫı hem üç er

2884. Bū ʿAṭā'yıdı ol biri Sīm nāmı
Birisi Bu Caʿfer ʿayān bil anı

2885. Yūsuf-ı Seraḫsī idi hem biri
Seraḫsī {ol} güzīnüñ maḳāmı yiri

2886. Ḳamu yaraġın bular gördiler
Ṭāhir'üñ evinden yaña sürdiler

2887. Kim ol Naṣr oġlıyıdı nābekār
Bū Müslim ḳatında giriftār u zār

Ez-īn cānib Ḫatun Teklübāz feryād-resīden-i Bū Müslim-rā ḫalāṣ-şuden[39]

2888. Bu yaña Bū Müslim işit ser-firāz
Ne ḳıldı anuñla ḫatun Teklübāz

[39] O sırada, Teklübâz Hatun'un Ebû Müslim'e ulaşması ve kurtulmaları

2889. Ḳızı Ṭāhir'ile içerler şarāb
Gelür ḳuşlar eti öñine kebāb

2890. Yeyüp içdiler ḫoş ṣafā buldılar
Ki yaʿnī ʿömürden vefā buldılar

2891. Çü ġuṣṣa yabāna ḳamu atdılar
Durup bu zamāndan bular yetdiler

2892. Çü ʿāşıḳ maʿşūḳ gele bir yere
Anuñ ḫoşluġına eyit ne ire

2893. Ol iki ḳocuşup uyudı görür
Ḫatun Teklübāz ol yerinden durur

2894. Başı örtüsini ḳızınuñ alur
Bū Müslim yatan ol maḳāma gelür

2895. Eyitdi ṭur imdi emīr gidelüm
Çü düşmān uyudı daḫı ne_idelüm

2896. Eren şāhı çün ol nigārı görür
Revān şükr idüben yerinden durur

2897. Çadırını örter anuñ başına
İleyine düşdi anuñ āşinā

2898. Yürüdi nigārın öñince anuñ
Bürünüp Bū Müslim ṣoñınca anuñ

2899. Ol iki bu resme sarāydan çıḳa
Delim dürlü işler bu raydan çıḳar

2900. Ḳapunuñ öñinde ḳapucı durur
Bular geldügini meger ol görür

[79a]

2901. Eyitdi bulara tīz gitdiñüz
Neden böyle ʿīşi ki terk itdüñüz

2902. Didi Teklübāz ki bu getmek bize
Anuñ-çün biregü ola ki size

2903. Bizüm bu işimüz biregü bile
Bizi söz idine getüre dile

2904. Ki söz ḳaş olıcaḳ yavuz ola ḥāl
Ol ucdan irişe göñüle melāl

2905. Ki pinhān olıcaḳ olur iş eyü
Feraḥ bular ādem giderüp ḳayu

2906. Bu sözi ḳayucı işitdi ṣavāb
Daḫı virmedi ol bulara cevāb

2907. Bular daḫı andan hemān gitdiler
Bu yerden yüriyü revān gitdiler

2908. Ol üç yār ki anda teber aldılar
Bū Müslim yolına didük geldiler

2909. Ol arada ṭurmış-ıdı gördiler
Ḫatun Teklübāz'dur gelen ṣordılar

2910. Görürler Bū Müslim anuñla bile
Aġız açdılar hep duʿālar ḳıla

2911. Didiler şükür sen ele girdüñ uş
Bizüm ḳatumuza hele irdüñ uş

2912. Teber daḫı server hele almışuz
Senüñ ḫizmetüñe bile gelmişüz

2913. Sevindi göricek şāh-ı pür-hüner
Eyitdi ne resme elinde teber

2914. Didiler Ḫazīme evine yeñin
Nite irdilerdi idügin kemīn

2915. Ṭamında kemendi nite gördiler
Naẓar anda nite durup urdılar

2916. Ebū Naṣr-ı Şebrev teber alduġın
Kemendi dutuban inüp geldügin

2917. Daḫı ol elinde başı gördiler
Aña vaṣf-ı ḥālin ḳamu ṣordılar

2918. Ḫazīme'nüñ oġlı başın söyledi
Nite getdi aldı beyān eyledi

2919. Ebū Müslim'e pes didiler anı
İşitdi sevindi emīrüñ cānı

[79b]

2920. Didiler ne resme göründi ʿAlī
Düşinde naṣīḥat didi ol velī

2921. Ki durmaya bundan ʿIrāḳ'a vara
Birez bu aradan ıraḳa vara

2922. Bū Müslim eyitdi revādur ḳabūl
Düşümde buyurdı baña hem Resūl

2923. Ki ṭurma bu yerde gerekdür gide
Anuñ buyruġını göñülden ide

2924. Ne kim ol buyurdı gerekdür ola
Ḥelāl eyleñ imdi gidelüm yola

2925. Ol İsḥāḳ öper alurdur kenār
Didi imdi yüri yārenlere var

2926. Bizüm aġzumuzdan selām eylegil
Uluya kiçiye tamām eylegil

2927. Ki düpdüz dutalar bize himmeti
Bulam inşāʾallāh gelem vaṣlını

2928. Yine her birini gelem ṣaġ bulam
Ulu kiçi düpdüz mülāḳāt olam

2929. Görişür gider ol duʿā çün ḳılur
Anuñla bile üç yegāne olur

2930. Kim ol üç yārüñ Bū ʿAṭā biri
Ki Sīmnān milki vaṭanı yeri

2931. Ebū Caʿfer idi Rıżā Bend biri
Yūsuf-ı Seraḫsī biri dīn eri

2932. Bu yerden buları Bū Müslim alur
Ol üç yaña burcuñ dibine gelür

2933. Bile kendüyile daḫı Teklübāz
Görişdi anuñla yine ser-firāz

2934. Eyitdi bizümle kerem itdüñüz
Bu müşkil işüme sezām itdüñüz

2935. Bu eylüklerüñi unudam dime
Daḫı ḳayġu cān u göñülden yeme

2936. Getürem yerine inşāʿallāh nigār
Dön imdi ḳızınuñ cezāsına zār

2937. Bir iş eyle yine kişi bilmesün
Özüñ eyledügi işi bilmesün

2938. Görişdi gönüldi anuñla ḫatun
Yine dutdı Ṭāhir sarāyına yön

[80a]

2939. Ḳayucı uyumış görür Teklübāz
Ḳızınuñ ḳatına girür dilnüvāz

2940. Kim andan kimesne ḫaber bilmedi
Anuñ itdügini hīç er bilmedi

2941. Hem İsḥāḳ andan eren serveri
Gelür ol yārenler depe dīn eri

2942. Bū Müslim işini ʿayān eyledi
Nite oldı ne_itdi ḳamu söyledi

2943. Bulara selāmın degürdi tamām
ʿAleyk aldılar ol ḳamu ḫāṣ [u] ʿām

2944. Ḳamu himmet-ile duʿā itdiler
Bū Müslim yārenler işit ne_itdiler

2945. Çü burcuñ dibine gelür dört yār
Silāḥ [u] seleb her birisinde var

2946. Kemend-ile burcdan inerler yere
Bulara ḳarañu gice kem ire

2947. Girüp yola andan revān oldılar
Bile ʿazm seyri Muḫān oldılar

2948. Gideridi durdı bile bir ṣuya
Ṣabāḥa yaḳın pes irerler gūyā

2949. Kūyuñ sinlerinüñ ucı gördiler
Pes aġlar biregü ḳulaḳ urdılar

2950. Bū Müslim çün urdı ḳulaḳ ser-firāz
Ki ḳız ḳardaşınuñ ünidür busar

2951. İçi ḳopdı server anı ṭañladı
Ki ḳar[ın]daşıdur anı añladı

2952. Çaġırdı Bū Müslim aña aġlamaḳ
Nedendür saña cān oda ṭaġlamaḳ

2953. Rabīʿā çü sözin işitdi anuñ
Eyitdi diri mi iy server cānuñ

2954. Gider oldum nigār yüz urur
Vallāhi olur anı Bū Müslim görür

2955. ʿAceb ḳaldı server anuñ ḥāline
O er elin alup anuñ eline

2956. Gelüp ʿaḳla ol dem yine durdı ol
Bū Müslim yüzini baḳup gördi ol

2957. Şükür diyü öpdi yine ol yeri
Ki gördüm seni dir yine ben diri

[80b]

2958. Ebū Müslim eydür anam ḳandadur
Ṭapuñuz bu resme ki yā bundadur

2959. Didi ne ṣorarsın melālin anuñ
Senüñ-içün olan vebālin anuñ

2960. İşitdi çü nāgāh seni dutdılar
Elüñ baġladılar oyun utdılar

2961. Bir āh itdi düşdi gönüldi cānı
Yüregümden indi yaşumla ḳanı

2962. Senüñ yoluña cān fidā eyledi
Rābiʿa döke yaş aña söyledi

2963. İşidüp Bū Müslim içi ṭoldı yaş
Gözinden ḳan-ıla revān oldı yaş

2964. Döküp göz yaşını için ḳaḳladı
Yanup sini server çü ḳucaḳladı

2965. Anuñ bigi yüregini ṭaġladı
Ki yārenler hep bile aġladı

2966. Yine gör bu devrān aña ne_eyledi
Niçe zecer ḳıldı neler işledi

2967. Şāh-ı dīn birezden dider özini
Ḳodı aġlamaġı siler gözini

2968. Serāgāz ḳıldı oḳur Yāsin'i
Çü girdi ne ḳılsun anası sini

2969. Oḳudı vü ṣoñra duʿā eyledi
Rābiʿa Ḫatun'a dönüp söyledi

2970. Didi ḥükm-i perver diger oldı dir
Ölüm irdi anam nāçār oldı dir

2971. Dilek eyle idi melālüñ getür
Var eve nigārın ferāġāt otur

2972. İdüp ṣabır eyle yerüñde ḳarār
Bizümle görelüm ne_ider rūzigār

2973. Egerçi ki miḥnet bize üşdi uş
Baña daḫı bunda sefer düşdi uş

2974. Şehirde ol iş kim emīr işledi
Ḳamu bir bir anı aña söyledi

2975. Duʿādur illā unutma beni
Yine inşāʾallāh görem dir seni

2976. Görişdiler anda bular bī-riyā
Biri birin ışmarladı Tañrı'ya

[81a]

2977. Rābiʿa gönülüp evine gelür
Yārenlerin andan Bū Müslim alur

2978. Hemān dem dutar ol Seraḫs'uñ yolın
Giderler gözedü ṣaġından ṣolın

Ez-Īn cānib āgāh-şuden-i Naṣr-i Seyyār ez-aḥvāl-i Bū Müslim ḫalāṣ-şūd[40]

2979. Gel imdi bu yaña ḥikāyet işit
Nite ḳıldı rāvī rivāyet işit

2980. Eger sen bu sözden ḫayır bilesin
Erenler sözine eṣer bilesin

2981. Erenler ḳatında ola menzilüñ
Yarın anlaruñla ola maḥfilüñ

2982. Bularuñ gözine cemāli saña
Muʿabber ola Ḥaḳ visāli saña

2983. Ere iʿtiḳāduñ ide gör dürüst
Dilerseñ īmānuñ ki olmaya süst

2984. Eger iʿtiḳāduñ dürüst iy ḫoca
Ola Ḥaḳ ḳatında maḳāmuñ yüce

2985. Ḥaḳ'uñ ḳudret eli bulardur ʿayān
Saḳın itmeyesin bulara gümān

2986. Ki Ḥaḳ ḥażretinden düşesin ıraḳ
Ger eyle olursañ firāḳu'l-firāḳ

2987. Eger iʿtiḳāduñ olursa eyü
Diyem ne giderür özüñden ḳayu

2988. Ki gide içüñden be-küllī gümān
Ṣalavāt vir bir Muḥammed zi cān

2989. Ol oḫtın ki geldi didük Teklübāz
Bū Müslim'i alup çıḳar ser-firāz

[40] Bu sırada, Nasr-ı Seyyâr'ın Ebû Müslim'in kurtulduğundan haberdar olması

2990. Çün anuñ bigi kerem itdi ol
Bū Müslim'i ḳoyup yine gitdi ol

2991. Ḳızınuñ ḳatına gelür ol nigār
Ferāġat yerinde ider ol ḳarār

2992. Hīç anuñ ālin bir kişi bilmedi
Ne eyledi ne_itdi işi bilmedi

2993. Çün ol gice yine pāyāna irer
Yine gündüz otı nişāna irer

2994. Ḳarañu ṣınıḳdı cihān aḳ dutar
Ol aḳdan bu ʿālem çü revnaḳ dutar

[81b]

2995. Uyandı çü ḫalḳ-ı cihān uyḳudan
Gice ḳarġası pes ḳaçar ḳorḳudan

2996. Hümāsı gönük pes ḳanadın açar
Yaradılmışa hep şuʿāʿın saçar

2997. Tāhir ol yerinden hemān dem durur
Bile maʿşūḳası yanında görür

2998. Uyardı anasın daḫı hem ḳızın
Iṣamarladı ala gide ol ḳızın

2999. Alup getdi ḳızın hīç ergürmedi
Bulardan kimesne eser görmedi

3000. Oñarıcaḳ Allāh işin ḳulınuñ
Baġını giderür ḳamu yolınuñ

3001. Ne kimse ki anuñ elin Ḥaḳ dutar
Bulunmaz kimesne aña daḳ durur

3002. Ḫatun ol ḳız-ıla evine gelür
Velī cān u göñül sevine gelür

3003. Tāhir anda daḫı örü ṭurdı ṭañ
İşi gör ki anuñ nite oldı ṭañ

3004. Gelür ol Bū Müslim olan araya
Ḥīleyile göñlin anuñ araya

3005. Daḫı dürlü işler aña ol ṣora
Delim nekteyile aña ṭaʿnı ura

3006. Perīşān ola ol güzīnüñ ḥāli
Yerin baḳdı gördi anuñ kim ḥāli

3007. Demürler uvanup yerinde durur
Elin āh ider ol eline urur

3008. Yügürdi ḳapuya görür ḳapucı
Ṭayanmış ṭururdı ḳılıcı ucı

3009. Didi hey bed-aḫter beyān it işi
Gelüp girdi hīç ḳapudan kişi

3010. Yā uyḳu iletdi uvlatur gözüñ
Nite oldı ṭoġru eyitgil sözüñ

3011. Eyitdi iy server yaḳın bil sözüm
Ki zar açdı yummış degülem gözüm

3012. Gelüp geçdi ḫatun bile hem ḳızı
Bu arada gördüm hemān dem sizi

3013. Çü Ṭāhir işidüp anı ditredi
Yüzi levni gidüp cānı ditredi

[82a]

3014. Nite olduġın ol bilmez durur
Yerinde ṣanasın gidüp cān virür

3015. Bu yaña Ḫazīme durur bed-güher
Varup ḳıldı oġlı yerine naẓar

3016. Keselmişdi başı görür oġlını
Revān olmış inmiş döşege ḳanı

3017. Nacaġa yügürdi anı bulmadı
Delim istedi ol ḳanı bulmadı

3018. Nite olduġını bilür ol ḥālin
El urdı vü yoldı saçın saḳalın

3019. Fiġān itdi ṭoldı sarāyuñ içi
Uyandı yerinden ulu vü kiçi

3020. Burada işiden ḥar āşān olur
Bilür ol ḥikāyet sarāya gelür

3021. Kimi girür kim çıḳarlar-ıdı
Ḫaber birbirine virürler-idi

3022. Kim aġladur urınur yüregin yaḳar
Kimisi duruban ıraḳdan baḳar

3023. Meger Naṣrī daḫı uyana gelür
Geçer taḫta yaʿnī sevine gelür

3024. Ḳamu ḳulları hep durup urdılar
Ḳapuya çıḳuban baḳup gördiler

3025. Ki yüz artuḳ ādem ḳırılmış hemān
Kesilmişdi başlar revān-ıdı ḳan

3026. Elin dişleyüben vāllāh oldılar
Didiler ki bunlar neden öldiler

3027. Gider gövdesinden bularuñ cānı
Gidüp Naṣr'a maʿlūm iderler anı

3028. İşitdi laʿīn çün bularuñ sözin
İçi ḳopdı ol dem unutdı özin

3029. Ṭaña ḳaldı barmak laʿīn dişledi
Gelüp didi bunı yā kim işledi

3030. Ḫazīme evinden çıḳup ḳulları
Urınur dögidür ḳamu ḳulları

3031. Gelüp Naṣr evine degin irdiler
Nite olduġın iş ḫaber virdiler

3032. Niçe oġlınuñ dir keserler başın
Eyitdi urundı aḳıtdı yaşın

[82b]

3033. Eyitdi teber hem bile aldılar
Bizi bir belāya meger ṣaldılar

3034. Alup anı başı giderler bile
Velī añlamaduḳ bunı kim ḳıla

3035. Daḫı bedter oldı işitdi anı
Çıḳar yazdı Naṣr-ı laʿīnüñ cānı

3036. Yine Ṭāhir anda binüp atına
Melūl atasınuñ irer ḳatına

3037. İçerü girüben naẓar urdı ol
Atasını görmiş oturmış melūl

3038. Bu daḫı Bū Müslim işin söyledi
Laʿīn Naṣr işidüp bir āh eyledi

3039. Özine diremez birez ʿaḳlını
Unutdı be-küllī işi naḳlini

3040. Yüzi levni döndi nite zaʿferān
Ṭamarları içre ḳurumışdı ḳan

3041. Ulu kiçi düpdüz ḳalurlar ṭaña
Biri fehmi her kez irişmez aña

3042. Ki geldi bu işi fiġān eyledi
Bularuñ işini gümān eyledi

3043. Bu ḳayġu içinde ḳalur her biri
Ulu bigi illā be-küllī diri

3044. Ne dermān idesiz biri bilmedi
Anuñ fikri rāyin biri ḳılmadı

3045. Didiler kim ura bu işi iden
Anı bend içinde çıḳarup giden

3046. Melūl oldı bu Naṣr iñen bī-ḳıyās
Dügüni ṣanasın anuñ oldı yas

3047. Ḳanın döndi gözi yañaġı ṣaru
Od urdı içinde dimāġı ḳuru

3048. Yüregi yanar ṣan içinde aġu
Gözi yaş ṭolu dilinde ṣaġu

3049. Didi hey dimezem size oturuñ
Yürüñ tīz ol eri ala getürüñ

3050. Arañ şehr içini daḫı illeri
Gidene gelene ṣoruñ yolları

3051. Ola ki birinden belüre nişān
Ne yire varupdur ola ol ʿayān

[83a]

3052. Hemān dem segirdüp gider ḳulları
Ṣorar yolları vü arar illeri

3053. Düşüp şehr içini ararlar tamām
Soḳāḳ bir soḳāġ u maḳām-ber-maḳām

3054. Maḥalle maḥalle ḳamu ev beev
Niçe al iderler niçe dürlü rīv

3055. İl ü şehri cümle bular aradı
Ḳamu naḳş idüp varın ṭaradı

3056. Bulunmadı hergiz aña hīç mekān
Olunmadı işi anuñ hīç ʿayān

3057. Gelüp Naṣr'a dirler eyā Şehriyār
Kim olsun saʿādet ṭapuñ-ıla yār

3058. Araduḳ bu şehri ḳamu illeri
Gidene ṣorup yolları

3059. Bilinmez ki ḳanda va[r]updur ol er
Ölü mi diri mi belürmez ḫaber

3060. Ṣalıġı alınmaz anuñ nirdedür
Göge mi çıḳupdur yā ḫuẕ yerdedür

3061. Çü Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Serāsīme olup ḳurudı ḳanı

3062. Belin dutdı iñen ḳatı itdi āh
Didi iy dirīġā bu taḫt u siyāh

3063. Ki beñzer ki bizden çevürdi yüzin
Daḫı bir kişiye viriser özin

3064. Bunı didi melʿūn ciger ṭaġladı
Yeñemedi kendüzini aġladı

3065. Ḳamu ḫāżır idi emīri anuñ
Ṭuru geldi Muḥtāc vezīri anuñ

3066. Didi iy şāhenşāh ne_içün aġladı
Bizüm yüregümüz oda ṭaġladı

3067. Yirişmez ki şāhlar işi ġam ola
Yaraşur bulara ʿīşi dem ola

3068. Egerçi ki ḳaldı bugün Gāvbend
Ne_ola ḳaçdısa boşandısa bend

3069. Ki devletüñ anı ide mi ḫalāṣ
Dutup getür anı boġazından aṣ

3070. Bu Naṣr aña eydür ne ḫoş söyledüñ
Olursa hele ḫoş beyān eyledüñ

[83b]

3071. Atı dutup ele getürmiş-idüm
Yüz üstine bunda yitürmiş-idüm

3072. Gör anı ne itdi ḫalāṣ devleti
Zamāne baña gör ne urdı leti

3073. Demür bend içinden bular ol ḫalāṣ
Sen eydürsin anı ki dut getür aṣ

3074. Ki yaʿnī idersin baña naṣḥ [u] pend
Bu sözlerüñ ola meger rīşḫand

3075. Bu Muḥtāc eyitdi eyā pāẕişāh
Olupdur başuña ki devlet kelāh

Cevāb-dāden-i Muhtāc Nasr-ı Seyyār-rā pend-dāden[41]

3076. Ṭuruḳma şāhenşāh işit bir sözüm
Ne ider sözüme ḳulaḳ ur özüm

3077. Bugün taḫt üzre idü pes ḳarār
Ki muḥkem olupdur saña il ü şār

[41] Muhtâc'ın Nasr-ı Seyyâr'a cevap verip nasihat etmesi

3078. Ḫalīfe ḳatında ulu rifʿatüñ
Ulu sulṭānuñ ögüş şevkatüñ

3079. Ki dört yüz ḳırḳ dört yāra il [ü] şār
Dutar ḥükmüñi hep eyā şehriyār

3080. Buyur getsün ādem ulu begleri
İl içinde adlu olan yegleri

3081. Ol erüñ ṣalığın olara disün
Kim ol erüñ anlar ḳayusın yesün

3082. Bugün ḳaçdı bundan çün ol bī-gümān
Göge çıḳmadı_āḫir aña yoḳ gümān

3083. Ḳuş olmadı uça ḳona ol bāġa
Degül vaḥşī ḳaça vara ol ṭaġa

3084. Çün insāndur anuñ mülāḳātı bil
Yā şehristān ola mekānı yā il

3085. Daḫı gör ne direm ṭapuña i şāh
Gerekdür sözümden olasın āgāh

3086. Buyur şāha naḳḳāş gele otura
Ki reng götüre vü kāġıd getüre

3087. Ol erüñ gerek ol yaza ṣūretüñ
Ne şekledür anı daḫı ḳāmetin

3088. Gerekince anı çü taṣvīr ide
Daḫı vaṣf-ı ḥāli çü taḳrīr ide

[84a]

3089. Vir anı ki ḳullar alup gideler
Ulu şāhlar anı ʿayān ideler

3090. Ṣūreti alup her biri gizleye
Gözede ol eri bular gözleye

3091. İl ü şār bu resme iderler yıraḳ
Arayalar anı yaḳın u ıraḳ

3092. Ne yerde bulunsa anı dutalar
Bu luʿb-ıla andan oyun utalar

3093. Bu sözi işitdi çü Naṣr-ı laʿīn
Didi maṣlaḥatdur bu sözüñ yaḳın

3094. Didi Naṣr-ı Seyyār idüñ bu işi
Okudılar anda gelür naḳḳāşı

3095. Kaġıd reng getürdi oturdı arar
Anuñ ṣūretini bu naḳḳāş yazar

3096. Ne şeklileyise anuñ ṣūreti
Ḳamu taṣvīr itdi degül sīreti

3097. Anuñ bigi taṣvīr idüpdi anı
Ṣūret ol diyeydüñ velī yoḳ cānı

3098. Tamām oldı ṣūret anı dürdiler
Bu ḳullar eline anı virdiler

3099. Alup yola girüp anı getdiler
Çü begler ḳatına varup yetdiler

3100. Ḳamu begler oldı bu işden āgāh
Ki buyruḳ bulara ider pāẕişāh

3101. Ne ḳıṣṣa ki oldı bulara ʿayān
Bitileye ḳıldı bulara beyān

3102. Bu begler bu işden ḫaberdār olur
Bu Naṣr'uñ ki işi niçe zār olur

3103. Bular vehm alurlar bu sözden ḳamu
Düşer ḫavfa bunlar kiçi vü ulu

3104. Velī çüst ü çū hem iderler anı
Ne yirlere vursa buluñ tīz anı

3105. Şehirde vü ilde iderler ṭaleb
Ola ki bulına aña bir sebeb

3106. Dutup anı ele getüre bular
Bu Naṣr'uñ ḳatına yitüre bular

ʿAzm-i Seraḫs kerden-i Ebū Müslim Mervī raḥmetullāhi ʿaleyh [42] [84b]

3107. Bu ḥāl-ile bunlar ḳalur bed-gümān
Bū Müslim işinden işit dāsitān

3108. Göñül gözini aç ḳulaḳ ur baña
Diyem arsuzından ḥikāyet saña

3109. Ki bunlar ne resme cefā buldılar
Ṣoñında gelenler vefā buldılar

3110. Delim cevr çeküp çü yol açdılar
Ṣafā toḫmını āḫrete ṣaçdılar

3111. Bular eylediler dīni āşikār
Cihān bunlaruñla dutupdur ḳarār

3112. Ḳulaḳ ur bularuñ bugün sözine
Ola kim baḳasın yarın yüzine

3113. Kim Allāh sevmez kim altun ṭapar
Kişi neyi sevse anuñla ḳopar

3114. Ḳo altunı Allāh'ı sev anı dost
Ki cān ḳıblesinde bulunmaya post

[42] Ebû Müslim-i Mervî'nin Serahs'a yönelmesi

3115. Dilerse kişi yol bula Mevlā'ya
Gerek ki irişe aña evliyā

3116. Dut anuñ etegin elüñ-ile berk
Ki itmeye seni dilerseñ o terk

3117. Bugün evliyānuñ işit sözini
Lā-būd görisersin yarın yüzini

3118. Dilerseñ bu ḳıṣṣa biline ʿayān
Ṣalavāt viribir Muḥammed zī-cān

3119. Ki cān-ıla diyem bu ḳıṣṣa saña
Velī sen göñülden ḳulaḳ dut baña

3120. Bu resm-ile rāvī eyitdi ḫaber
Ol oḫtın ki getdi Bū Müslim üç er

3121. Seraḫs'e yüz urup bular getdiler
Gelüp āẕīne gün aña yetdiler

3122. Gelüp şehr ucında ḳoyu gölgede
Oturdılar anda eyü gölgede

3123. Ḳarınları aç ere gölge ḫoş
Didiler yaḳıncaḳ şāra geldüñ uş

3124. Egerçi bu yerde irişdüñ ġarīb
Birüñüz yeyesi getürüñ varıp

3125. Yeyelüm andan varalum şāra
Ḳanı imdi aḳça er eve vara

[85a]

3126. Yūsuf-ı Seraḫsī örü ṭurdı tīz
Didi ben varayım köyüñ bunda siz

3127. Alup aḳça andan revān dutdı yol
Gelüp şehr bāzārına irdi ol

3128. Ögüş dürlü anda yeyesi alur
Yine ol yārenler ḳatına gelür

3129. Oturup bu dördi bile yediler
Şehir mescidine gelüp girdiler

3130. Ḫalāyıḳ derilüp gelür ḫāṣ u ʿām
Ḥāfıẓlar cümle oḳurlar kelām

3131. Duʿā eylediler ḳılındı namāz
Ḫaṭībi çıḳar kim ḳıla ḫuṭbe sāz

3132. Ḥaḳ'uñ birligin ol beyān eyledi
Nebī medḥini hem ʿayān eyledi

3133. Ebū Bekr'i vü ʿÖmer'i ʿOsmān'ı
Adın añdı cümle işitdi anı

3134. Getürmez ʿAlī'nüñ adın ol dile
Hem evlādın añmaz be-küllī bile

3135. Velī medḥ idüp öger Mervān'ı
İşitdi Bū Müslim ḳurudı ḳanı

3136. Diler-idi dura şāh-ı dīn çıḳa
Bu minberden anı aşaġa yıḳa

3137. Helāk idüp ala ḫaṭībüñ cānın
Revān eyleye ol arada ḳanın

3138. Ḳomadı yārenler anı ol zamān
Oturdı yerinde hem ol pehlüvān

3139. Çü ḫuṭbe oḳuyup ider ol tamām
Namāzı ḳıluban olur ol imām

3140. Ḫalāyıḳ ṭaġılup gider yir yiri
Ki ḳalmadı mescid içinde biri

3141. Bular daḫı durdı çıḳup sürdiler
İle varuban ne iş gördiler

3142. Dikilmiş-idi bir yire yedi dār
Bir uġurda anda derilmişdi şār

3143. Ola on biñ artuḳ ādem var durur
Bū Müslim ol üç yār yegāne durur

3144. Ki düpdüz teferrüc ider aña
Görüp Bū Müslim anı ḳıldı ṭaña

[85b]

3145. Dibinde bu dāruñ yedi nev-cüvān
Giriftār baġlu dururlar hemān

3146. Kim anda çıḳarup aṣalar tamām
Teferrüc ideler duran ḫāṣ u ʿām

3147. Yūsuf ḳıldı anda bulara naẓar
Bular kim üdügin bilür ol meger

3148. Görüp ṭola gelüp bir āh eyledi
Ebū Müslim'e ol dönüp söyledi

3149. Eyitdi ol öñde ṭuran nev-cüvān
Kim uşda dutuban çıḳar nerdübān

3150. Kim olursan anı şāh-ı dīn işit
Benüm ʿammum oġlı durur ol yigit

3151. Ebū Manṣūr adı aḫīsi ilüñ
Ki Sünnī Müselmān nihādı bilüñ

3152. Ebū Bekr'i cāndan sever ʿÖmer'i
Hem ol ʿOs̱mān'ı vü ʿAlī Ḥaydar'ı

3153. Ol aḫīsi daḫı Müselmān ulu
Anuñ terbiyesi ḳuşaġa ṭolu

3154. Bu resme çün andan Bū Müslim bilür
Şāh-ı dīn işit gör yine ne ḳılur

3155. Bū ʿAṭā'ya server örü dur didi
Varup şehenüñe sen ur didi

3156. Sen anuñ payını gözet ben görem
Biri ḳaṣdını ben varuban uram

3157. ʿAvān-ıdı melʿūn iñen key ḳatı
Bu ḫalḳa iderdi delim miḥneti

3158. Nāyibi var-ıdı şāruñ bed-nihād
ʿAccān Aḫzerī kim aña dirler ad

3159. Gelüpdi bu yirde bu daḫı ṭura
Ne resme aṣarlar buları göre

3160. Bū Müslim gözetdi anı nev-cüvān
Çöker ḳoynına ol emīr-i zamān

3161. Ṣalup el ṣapından dutar ol teber
Kemeninde anuñ yürür pür-hüner

3162. İki yüz anuñla ṭurur atlular
Ḫāricīleri hepi ḳutlular

3163. Ebū Manṣūr aḫī baṣup nerdübān
Bu dār üstine pes ol revān

[86a]

3164. Bu cellād irişdi görür çün aña
Ṣaġa ṣola baḳdı aḫī dört yaña

3165. Eyitdi bilüñ iy Seraḫsī diyār
Ki bende degülüm sezāvār dār

3166. Ḥarāmī vü uġrı degülem ʿayān
Zinā ḳılduġum yoḳ bilürler hemān

3167. Muḥibb-i ʿAlī'yem ṣuçum ol durur
Ol ucdan bu itler beni öldürür

3168. Severem Resūl'üñ çehār yārını
Hem evlādın[ı] vü ne kim varını

3169. Ḳamu ol arada ṭuran ḫāṣ [u] ʿām
İşitdiler anuñ sözini tamām

3170. Gören Sünnīlerüñ ṭolar içi yaş
Uġurlayın aña dökerlerdi yaş

3171. Bū Müslim daḫı çün işitdi anı
Gözi yaş ṭoldı ḳurudı ḳanı

3172. Daḫı baḳmadı ol aza vü çoġa
Omuzına ṣaldı şāh-ı dīn çuḳa

3173. Ṣalup çekdi aldı eline teber
İle[rü] yürüdi hemān dem ol er

3174. Felek māt olurdı anuñ oynına
İrişdi vü çaldı ʿavcı boynına

3175. Süñü boyı dökdi baş anuñ göge
Ḳamu taḫsīn itdi erenler öge

3176. Teni ol etinden yıḳıldı yire
Varur cānı anuñ ṭamuya ire

3177. Çaġırdı vü naʿra urup pehlüvān
Bunuñ bigi olsun hemīşe ʿavān

3178. Hem āl-i Resūl'e saʿādet ḳarīn
Yine baḫt [u] devlet ʿināyet ḳarīn

3179. Bū ʿAṭā ki şaḥne pāyınca durur
Bu daḫı ḳılıç ol laʿīne urur

3180. Anuñ bigi tīġi yara eyledi
Belinden ol iki pāre eyledi

3181. Bū Müslim bu dār[a] yaḳın yüridi
Gören heybetini anuñ ḳurudı

3182. Anı gördüginçe yolın açdılar
Bir uġurda dārı ḳoyup ḳaçdılar

[86b]

3183. Ol araya sürdi Bū Müslim ire
Ol aġaçları hep bir ḳıldı yire

3184. Bu yedi yigidüñ alur bendini
Yidirdi bulara ṣafā ḳandını

3185. Anuñ hep mübārek yüzin gördiler
Öñinde ḳamusı yüzin urdılar

3186. Buları ḳayuban geçer bā-ḫurūş
Ṣanasın ki deryā gelüpdür becūş

3187. Ol iki laʿīnden revān oldı ḳan
Cehenneme virdi bular anda cān

3188. Çün anda Bū Müslim bu ḥāl işledi
Ḫāricī be-küllī elin dişledi

3189. Ebū Müslim'e ol ḫalāyıḳ üşer
Bularuñ içine şāh-ı dīn düşer

3190. Bu üç yār daḫı anı gördiler
İdüp ḥamle anlar daḫı sürdiler

3191. Teber her kime kim ururdı nām-dār
İki pāre eylerdi mānend-i ḫıyār

3192. Depesinde ursa kime kim ol er
İki böler-idi anı tārumār

3193. Kimüñ kim irişüp urur boynını
Yañıldurdı ol aña oynınu

3194. Yanar od yigidi anuñ ḥamlesi
Görenler ḳaçardı anı cümlesi

3195. Göre dir birine hey andan saḳın
Gözüñ göre varma belāya yaḳın

3196. Ki bir ancılayın hīç er görmedük
Yā dutduġı bigi teber görmedük

3197. Belāya ṣataşur elinden uluṣ
Aña ḳarşu varmaḳ nite ola uṣ

3198. Ṣanasın delürmiş bir aṣlan-ıdı
Gelüp ḫışma iki gözi ḳan-ıdı

3199. Yā ḫūẕ kūh-ı Ḳāf'dan gelür nerre-dīv
Bu ḳavm-ıla anda iderdi gırīv

3200. Anuñ bigi naʿra urur ol velī
İşiden ṣanurdı gürledi ʿAlī

3201. Kişi durmaz-ıdı öñine anuñ
Meger ol ki terkin uraydı cānuñ

[87a]

3202. Bū ʿAṭā düşüp hem yine bir yaña
Neler eyler-idi ne eydem saña

3203. Ebū Caʿfer anda Rıżā bende hem
Yūsuf-ı Seraḫsī bile pür-nedem

3204. Bular daḫı anda ideridi ceng
Getürmişler-idi eri tenge teng

3205. İrişeni urup iderler helāk
Delim yeg erenler ṣalarlar be-ḫāk

3206. İrilmez yerinden beri ṭurdılar
Ola beş yüz ādem yire urdılar

3207. Tā aḫşam olunca bular ceng ider
Urışur dürişür delim neyl ider

3208. Çü maʿrībe varup ṭolundı güneş
Çīn'e irmiş-idi varuban Ḫabeş

3209. Cihān kāfirine ṣaçar ʿanberi
Abanūsa döndi felek çenberi

3210. Giçe şāh-ı miskin niḳāb örtünür
Yine zehre altun suyın dürtünür

3211. Dönek zengīleri ṣaġadı belek
Daḳınmışdı altun küpe hem felek

3212. Bürüdi ḳaralıḳ cihān mülkini
Baḳup kimse görmez ʿayān mülkini

3213. Yūsuf ol Bū Müslim elini alur
Dün içi meger bir maḳāma gelür

3214. Bile anuñ-ıla iki nev-cüvān
Yolında ḳodılar anuñ baş cān

3215. Bir eve gelürler dutup anda yol
Ki mescid kāyimi eviyidi ol

3216. Müselmān'dı ol nihādı uruñ
Ebu'l-Feṯḥ adı hem ol serverüñ

3217. Ḥanuñ ḳapusına gelüben durur
Yūsuf-ı Seraḫsī ḳapuyı urur

3218. Ebu'l-Fetḥ ṭaşra çıḳuban ṭurur
İki üç kişi ḳapu öñinde durur

3219. İrüp Yūşuf aña selām çün ḳılur
ʿAleyk alur anı şāh-ı dīn bilür

3220. Eyitdi Bū Müslim durur almışam
Bu dün uş eviñe senüñ gelmişem

[87b]

3221. Ebu'l-Fetḥ eyitdi gözüm üstine
Ḳadem urduġı hep yüzüm üstine

3222. Ebū Müslim'i ol şāh-ı dīn görür
Ayaġına ol dem yüzini urur

3223. Ḳocuşdılar anı alup der-kenār
Bu yārenler-ile bile her ki var

3224. Çün İslām'a ṭoġrıyıdı yönleri
Alup eve girdi revān anları

3225. Çü yir gösterür ol bular oturur
Cānından ḳayuyı varı götürür

3226. Dün içiyidi ḫoş muḥayyā maḳām
Ebu'l-Fetḥ ṭurdı getürdi ṭaʿām

3227. Açıḳmışlar-ıdı ṣunup yidiler
Delim şükr luṭfın Ḥaḳ'uñ didiler

3228. Durup cümle hep ḳılurlar namāz
Ḥaḳ'uñ ḥażretine iderler niyāz

3229. Mālik ibni ʿAnter emīri şāruñ
Kim üstine ḥükmin sürerdi [anuñ]

3230. Şehirdeki ol gün fiġān oldı çün
Bu resm-ile bir iş hemān oldı [çün]

3231. Serāsīme ḳorḳup urur-ıdı ol
Girüp ḳalʿaya ol revān dutdı yol

3232. Oturdı perīşān olup yārine
Velī göñli ḫurrem degil yirine

3233. Ulu kiçi begler bile ṣaġ u ṣol
Oturmışlar-ıdı ḳamu hep melūl

3234. Bu yaña Bū Müslim daḫı bī-naẓīr
Ebu'l-Feṯḥ evinde oturur emīr

3235. Çün ol ṣādıḳ anuñ-ıla be-nām
Oturular-ıdı ḥāli ḫoş maḳām

3236. Ebū Manṣūr işin işit bu yaña
Ki geldi irişdi Bū Müslim aña

3237. Alup dārdan anı āzād eyledi
Yārenle[ri]yile ki şād eyledi

3238. Varup bir nihānı yire irdiler
ʿAḳıl başlarına ḳamu derdiler

3239. Ebū Manṣūr urdı yüzin yire ḫoş
Eyitdi yārenler çü ḳurtulduḳ uş

[88a]

3240. Bize geldi ol er kerem eyledi
Ölümden aluban āzād eyledi

3241. Eger çi bunda az iş itmedi
Daḫı bundadur ol çıḳup gitmedi

3242. Anı bulmaġa dil bilemek gerek
Bu ʿözri ol erden dilemek gerek

3243. Ne yirde bulavuz ʿacabā anı
Varup isteye bir yegāne ḳanı

3244. Var-ıdı anuñ bir yāri pür-ṣafā
İderidi her dem yolında vefā

3245. Ebu'l-Ḳāsım adıyıdı ol yigit
Ḳılıpdı yolunda anuñ çoḳ ṣābit

3246. Örü ṭurdı itdi varup ben görem
Ne yirde olur ol şāh-ı dīn görem

3247. İcāzet alur ol gönilür yola
Ebū Müslim'i tā yirinde bula

3248. Ne yirde ki Sünnī Müselmān görür
Ebu'l-Ḳāsım anuñ nişānın ṣorar

3249. Bulınmaz daḫı bir yire ʿazm ider
Dün içi soḳāk-ber-soḳāk ol gider

3250. Varurken biregü aña oldı ṭuş
Ḫāricī ṣanuban ol ider hurūş

3251. İlerü varuban görür ol yüzin
Yūsuf-ı Seraḫsī görür ol güzīn

3252. Ebu'l-Ḳāsım'ı hem bilür nām-dār
Görişdi ve oldı anı der-kenār

3253. Yūsuf eyledi ol güzīne suʾāl
Ebū Manṣūr'a dir nite oldı ḥāl

3254. Eyitdi aña ol daḫı didügin
Ne resm-ile ḳıydı ol er yidügin

3255. Özini anuñ-çün ṣalar ol yola
Ebū Müslim'üñ ol yirini bula

3256. Yūsuf işidicek alur ol eri
İledür Bū Müslim göre serveri

3257. Ebu'l-Fetḥ evine gelür görür
Bū Müslim'üñ ayaġına yüz urur

3258. Öñinde ol erüñ urur çün elin
Örü ṭurdı öpdi mübārek elin

[88b]

3259. Eyitdi Bū Müslim bu ne yārendür
Ki böyle keremlü vefādārdur

3260. Ebu'l-Fetḥ eyitdi Ebū Manṣūr'uñ
Ṣādıḳ u yāri durur ol erüñ

3261. Ebu'l-Ḳāsım adı ulu yā uṣūl
Muḥibbi ḫanādān ü āl-i Resūl

3262. Bū Müslim bilür çün anı yārdur
Müselmān Sünnī vefādārdur

3263. Eren şāhı anı nevaḫt eyledi
Ele aldı göñlin luṭuf eyledi

3264. Ebu'l-Ḳāsım anuñ görür sözini
Muḥibb eyler aña hemān özini

3265. Ebū Müslim'e ün didi nām-dār
Nihādı temiz iy eri şehriyār

3266. Varup düstūr gele didi geleyim
Ebū Manṣūr'ı hem bile alayım

3267. Gele ol daḫı tā cemālüñ göre
Ayaġuñ yuḳarına yüzini ura

3268. Bū Müslim eyitdi aña kim ne_ola
Aḫī gelür-ise iñen ḫoş ola

3269. Çün ol yola çıḳup gönildi revān
Varuban getürdi aḫīyi hemān

3270. Gelüp eve girdi hemān dem aḫī
Bile gelmiş-idi yārenler daḫı

3271. Aḫī öñce girdi yārenler-ile
İrişdiler anda yügür dem-ile

3272. Ḳapudan girüben virürler selām
Ayaġa ṭuruban alurlar tamām

3273. Ebū Manṣūr ol dem ilerü yürür
Bū Müslim öñinde yire yüz urur

3274. Bū Müslim'üñ anlar öperler elin
Görüşür ṣorar bir birinüñ ḫālin

3275. Bū Müslim buları nevaḫt eyledi
Açup ṭatlu dilden sözin söyledi

3276. Elin öpdi bunlar daḫı hep anuñ
Şükür diyü gördük cemālüñ senüñ

3277. Oturdı sevinü ḳamu ol maḳām
Getürdiler orda yire ḫoş ṭaʿām

[89a]

3278. Yidi her birisi getürdi yine
Ṣafāyıla düpdüz oturdı yine

3279. Laṭīf ṣoḥbet eylemege ṭaldılar
Göñülden be-küllī ḳayu ṣaldılar

3280. Eren şāh aldı Bū Müslim meger
Bu yārenlere ol ider çün naẓar

3281. Görür kim on onbeş güzīn oturur
Ara yirlerinde özin oturur

3282. Bir ayruḳ ḥayāle daḫı yıġladı
Yeñemedi kendüzini aġladı

3283. Öñine düşer ol erenler varı
Ki Merv'üñ içinde yārenler varı

3284. Birez aġladı vü sögüp ol yasın
Melūl oldı ṣaldı öñine başın

3285. Eyitdi ki anda yārenler ʿaceb
Nite oldılar ol erenler ʿaceb

3286. Ben andan gidicek bular ne_oldılar
Bilinmedi mi yā ʿaceb bildiler

3287. Çü böyle Bū Müslim perīşān olur
Girüp bunlar anı ciger ḳan olur

3288. Didiler ki server ʿaceb ne_olduñuz
Ki ḳayġu odıyla yine ṭolduñuz

3289. Eyitdi yārenler öñüme düşer
Bu ḳayġu ḥālüme anuñ-çün üşer

3290. ʿAceb yār ola mı güzīn yol ala
Varup ol yārenler ḥālini bile

3291. Yine baña andan getüre ḫaber
Bilem ki cihānda bugün ol durur

3292. Yūsuf-ı Seraḫsī örü ṭurdı tīz
Eyitdi ki server mezīd olasız

3293. Eger ben ḳuluña buyursañ sürem
Varup anda ḥālin bularuñ görem

3294. Daḫı var durur bir benüm ḫūb deve
Binüp kişi anı sürerse ive

3295. Varup bir gün anda irişe revān
Dönüp yine andan gele ol inan

3296. Niceñüz Nişābūr yolında varup
Seraḫs'a irişdüm anı ben sürüp

[89b]

3297. Daḫı Merv'e vardum anuñla bile
Aña göz irişmez ḳaçan kim bile

3298. Binüp aña varup ḫaber alayım
Dönüp ḫıẕmetüñe yine geleyim

3299. Bū Müslim işidüp ider ḫoş duʿā
Eyitdi ki varmaḳ ṭapuña revā

Firistāden-i Bū Müslim Yusuf-rā ba-Ḫurd-i Āhenger vü muṭṭaliʿ şuden-i Zerkī-yi Ġammāz be-aḥvāl-i īşān[43]

3300. Divit aldı eline dutdı ḳalem
Ki ḳırṭās üzre yürüde raḳam

3301. Yazar Allāh adın ol ögdi emīr
Ki yoḳdur şerīki naẓīr ü vezīr

3302. Yaradılmışa ol virür maḳṣūdın
Ḳamu ḫalḳ andan bulurlar dādın

3303. Eḥaddur teʿalluḳ özinden berī
Yaradılmış andan bularlar feri

3304. Ne mevlūd olupdur aña ne veled
Fenāsı yoḳ anuñ ezeldür ebed

[43] Ebû Müslim'în Yusuf'u Hurd-i Ahenger'e göndermesi ve Zerkî-yi Gammâz'ın onların durumlarından haberdar olması

3305. Resūli Muḥammed cihān serveri
Ḳamu āşikāre nihān serveri

3306. Anuñ dört yāri yolında tamām
Ki her biri oldı yolında imām

3307. Yārenlere ṣoñra selām eyledi
Alup her birini be-nām eyledi

3308. Daḫı ṣoñra didi ḥikāyetlerin
Zamāne elinden şikāyetlerin

3309. Ne yirden ne iş kim emīr eyledi
Yazup ol bitide ḳamu söyledi

3310. Anı firḳat odı nite oldısa
Göresi buları nite geldise

3311. Ḳılur ol bitide ḳamu taḳrīrin
Serencāmını ol didi her birin

3312. Tamām eyledi vü biti dürdi ol
Hem üstine mührin anuñ urdı ol

3313. Virür Yūsuf'a ol alur nev-cüvān
Eve geldi bindi devesin revān

3314. İki çü el aldı bile muʿteber
Biner üstine ol devenüñ meger

[90a]

3315. Çıḳup dün içinde revān itdi yol
Yüzin dutdı Merv'e gelür-idi ol

3316. Yaḳın geldi şehre şāh-ı dīn ire
Fikir eyler-idi nitesi gire

3317. Delim fikr ḳıldı özin çaġladı
Deveyi inüp bir yire baġladı

3318. Didi hele furṣat yine Ḥaḳ'dan um
Ol iki çuvāla alup ḳoydı ḳum

3319. Getürüp deveye urur ser-firāz
Ki bilmeye andan kişi sırr u rāz

3320. Girü şāra andan devesin yede
Yöñilür yāri ol nere ne gide

3321. Ḳażādur kişinüñ yolın baġlayan
Gözini dutuban yürek ṭaġlayan

3322. Ḫurd-i Āhenger evinüñ yolın
Yöñeldi gözedür ṣaġından ṣolın

3323. Çeküp ne yire kim devesin sürer
Ḫurd-i Āhenger evini ṣorar

3324. Ki un borcumuz var getürdüm aña
Evinüñ ṣalıġın eyidüñ baña

3325. Çün eyle olupdı Çalap'dan rıżā
Yolın nāgehān yöñeldür ḳażā

3326. Ḥaḳ'uñ buyruġıdur bilüñ her bir iş
Anuñ emriyile olur yaz u ḳış

3327. Olaydı dilek pes Çalap'dan aña
Ki yolı yöñile ṣora her yaña

3328. İlerü yüriyüp bir er gördi ol
Ḫurd-i Āhenger evin ṣordı ol

3329. Ḳażāyıla Zerḳī meger ol laʿīn
Ṣorar Zerḳī'ye ol aḫīnüñ evin

3330. Çü Zerḳī işitdi tefaḥḥuṣ ider
Görür bir kişidür ki deve yeder

3331. Laʿīn Zerḳī andan dilek eyledi
Nedür bu yüküñ dip aña söyledi

3332. Yūsuf-ı Seraḫsī aña dir bu un
Aña borcumuz var getürdüm bugün

3333. Ṣorarum evinüñ yolı ḳandadur
Bu unı iledem degil andadur

[90b]

3334. Aña Zerkī uşda budur dir yolı
Yüri ṣapma ṭoġru ṣaġ[ı] vü ṣolı

3335. Çeker ol devesin ilerü gider
Anuñ derisin ol bed-aḫter ider

3336. Eyitdi göreyim işini bunuñ
Bunuñ bigi olmaz yüki dir onuñ

3337. Ḳopa ol-ıdı iñen irdürür
Göreyim bunı bir ʿaceb rāz durur

3338. Ḳażā iricek er üzilür güci
Nāgehān dīvāre çuvaluñ ucı

3339. İlişdi vü ḳopdı döküldi revān
Birez ḳum içinden döküldi revān

3340. Görüp Zerḳī ḳumdur anı añladı
ʿAcāyībe ḳaldı iñen diñledi

3341. Didi görmedüm bunuñ tek ḥīle
Vereyim pāyınca anuñ dir hele

3342. Yūsuf ol aradan devesin alur
Ḫurd-i Āhenger evine gelür

3343. Bilürler Yūsufʾı şeşilür deve
Bıraḳdılar alup yükini ive

3344. Biti getürür çün anı bildiler
Yārenlere düpdüz ḫaber virdiler

3345. Ne deñlü kim Sünnī Müselmān var be-nām
İki iki bir bir gelür ol maḳām

3346. Bir arada Zerḳī nihānī durur
Ḳamu geldügini bularuñ görür

3347. ʿAyān bir iş oldı didi var-ımış
Bularuñla hem gelen yār-ımış

3348. Var-ıdı pes anda laʿīn bir ḳarı
Müselmānlıġa ol degüldi arı

3349. İçi dolu mekr ü ḥīle ʿāḳḳıdı
Ki şeyṭān yolında iñen ṣāfdı

3350. Laʿīn ḳonşısıydı aḫī evine
Ḫurd-i Āhenger sāḫī evine

3351. Anuñ Zerḳī geldi evine görür
Girüp ol ḳarıya selāmın virür

3352. Selām aldı ṣordı aña kim yigit
Neden bunda geldüñ ḥikāyet eyit

[91a]

3353. ʿAyān itdi Zerḳī adını aña
Didi bir iş-içün gelüpven saña

3354. Didi ana saña ṣoraram ḫaber
Deve yede geldi nāgehān bir er

3355. Ḫurd-i Āhenger evine anı
Getürdi vü çıḳdı sevindi cānı

3356. Görişdi içerü yükin aldılar
Daḫı yārenler didi geldiler

3357. Gelüp cümle anda oturmış durur
Velī ḳayġu cāndan götürmiş durur

3358. Ne iş üstine ol gelüpdür ʿaceb
Bunı iderem ben ṭapuñdan ṭaleb

3359. Keremden görüp bir naẓar ḳıl aña
Nitedür yine gel ḫaber vir baña

3360. Ḳarı aña eydür gözüm üstine
Sen otur varayım yüzüm üstine

3361. Örü ṭurdı ḳarı yerinden laʿīn
Aḫīnüñ evine gelür ol laʿīn

3362. Anı bilmediler idesin ḥīle
Yavuz fiʿlin anuñ bular ne bile

3363. Gelür-idi ḳonşılaruñ işidür
Görürlerdi anı ḳarı kişidür

3364. Bularuñ bu fikri aña yoġ-ıdı
Ki mekri ḥīlesi anuñ çoġ-ıdı

3365. Ḫāricīyidi ol laʿīne ḳarı
Degül-idi içi īmān arı

3366. İçi Sünnīlere yavuz fikr-ile
İderidi ḳonşılıġı mekr-ile

3367. Ḥaḳ oldur yavuzdan be-küllī bī-zār
Geçer miḥnet-ile işi şöyle zār

3368. Eyü ḳonşılardan keremler gelür
Yavuzdan hemīşe elemler gelür

3369. Eyü olsa ḳonşı çevürme yüzi
Ki saña duʿādur bilesin sözi

3370. Yavuz ḳonşıdan sen ol hoca
Yavuzlıġı dime var ir uca

3371. Yavuz kişi hergiz eyü olmadı
Yavuzlıġı eylük iden bulmadı

[91b]

3372. Yavuza yavuz pes ḳoşupdur yaşın
Aḳın ayruġuñ yere vur anuñ işin

3373. Kişiden ne ḥāṣıl çü yavuz ola
Ki yavuza şeyṭān ḳulaġuz ola

3374. Meşeldür çü taḥḳīḳ olupdur bu söz
Eyüdür eyüye yavuza yavuz

3375. Delimdür bu resme ḥikāyet işit
İder olur-ısañ eyü bir iş it

3376. Ki Tañrı ḳatında yüzüñ aḳ ola
Ne yire varursañ işüñ ṣaġ ola

3377. Ve gerni ölürseñ kimesne aña
Duʿā ḳılup eyü diyeler aña

3378. Ḳarınuñ sen imdi işit mekrini
Müselmānları çün olan fikrini

3379. Görür ol yārenler oturmış tamām
Ṣafā denlü cümle bular şādkām

3380. Velī ellerinde oḳurlar biti
Bilüp ḥāli andan çıḳar laʿneti

3381. Gelüben evine yine gördi ol
Bu Zerḳī laʿīne ḫaber virdi ol

3382. Ki biti oḳurlar didi ser-te-ser
Sevinmek içinden ḳamusı meger

3383. Ḳarıdan işitdi sözi bed-gümān
Çıḳup taʿcīlle göneldi revān

3384. İrişdi çü Naṣr'uñ ḳatına laʿīn
Oturmışdı begler yesār [u] yemīn

3385. Nice kim varup ol işi söyledi
Dükelcügi Naṣr'a anı söyledi

3386. İşitdi ḳaḳıdı laʿīn Naṣr anı
Ṭamarlar içinde ḳurudı ḳanı

3387. Eyitdi bulara ʿaceb neydelüm
Elikdürüben bir belā idelüm

3388. Velī irmiş-idi o gün bir key er
Kim olmış-ıdı bir ala şehriyār

3389. Ki Sehlān adı ili Erdebīl
Yoġ-ıdı anuñ tek ki biñ erde bil

Giriften-i Sehlān Ḫurd-i Āhenger-rā bā-çihl yārān vü istimālet nümūden-i Sehlān bā-īşān[44]

[92a]

3390. Eri üç biñ anuñ-ıla bile
Ki gelmişdi ol gün işit ne ḳıla

3391. Müselmān u dīndār-ıdı ol velī
Muḥammed ʿāşıḳı muḥibb-i ʿAlī

[44] Sehlân'ın Hurd-i Âhenger'i kırk dostuyla birlikte yakalaması ve gönlünün onlara meyletmesi

3392. Müselmāndı hem ol üç biñ eri
Muḥammed uruġın sever her biri

3393. Hīç añlamaz-ıdı buları kişi
Ki Mervān mı yā Müselmān işi

3394. Ḳabūl itmiş-idi dīni özine
Gülerdi bularuñ bu şāh yüzine

3395. Ki zīrā ki Mervān dutupdı zamān
Muṭīʿi hep anuñ şehā nev-cüvān

3396. Müselmānlar alnuġ-ıdı dīn żaʿīf
Bulunmazdı zīrā bulara ḥarīf

3397. Kim oynayalar vü oyun utalar
Alup taḫt elden meger dutalar

3398. Uġurlayın anlar dutarlardı dīn
Dönüp dimezidi biri ān u īn

3399. Didügüm Bū Sehlān ulu pür-hüner
Bu Naṣr'a pes ol gün gelüpdi meger

3400. Aña Naṣrī virmiş-idi ḫılʿati
Anuñ-ıla virdi delim niʿmeti

3401. Yine virdi aña ulu bir sarāy
Ki durup içinde ide ḥükm-i rāy

3402. Çeribaşı idüp virür leşkerin
Ṣımarladı virdi aña her birin

3403. Çü Zerḳī-yi melʿūn didi bed-güher
Ḳarıdan bu Naṣr'a getürdi ḫaber

3404. Ḳaḳımış-ıdı Naṣr ide bir elem
Müselmānlıġ-ıla {tā} ide bir nedem

3405. Eren şāhı Sehlān anı diñledi
İçinden firāḳa gelüp añladı

3406. Ki Zerḳī buları yavuzlar ḥaḳīr
Bu fikri ol şāh-ı dīn emīr

3407. Ki Sünnīlere bir müdārā ḳıla
Ola yār anda ki çāre ḳıla

3408. Ṭuru geldi ol dem yerinden emīr
Duʿā vü ṣenā ol laʿīn Naṣr'a dir

[92b]

3409. Buyuruñ bu işi baña dir şehā
Ki şāh devletinde irişe rehā

3410. Ve gerni diyesin işüm saġlayam
Buları hep anda varup baġlayam

3411. Ḳatuña be-küllī getürem emīr
Ne yardım ola ne ola dār gīr

3412. Aña Naṣr eyitdi iñen ḫoş sözüñ
Ne deñlü iş ola idersin özüñ

3413. Var imdi ol işi tamām eylegil
Benüm ḥāṭırumı be-kām eylegil

3414. Durur ol yerinden şāh-ı serkeşān
Sarāyına geldi özinüñ revān

3415. Oḳıyup getürdi yārenlerini
Çerisi bu adlu erenlerini

3416. Bir uġurda anlar yaraḳ eyledi
Bulara bu resme velī söyledi

3417. Kim ol Sünnīleri varup dutmaġa
Varuruz uş anda oyun utmaġa

3418. Mübādā bulara ḳatı durasız
Birine bularuñ yā zaḫm urasız

3419. Elikdürelüm ol ḳamusı varı
Ola ki Çalap'dan irişe yārī

3420. Alur beş yüz adlu yaraġın ider
Ḫurd-i Āhenger evine gider

3421. Kim anda didügin bulara ḳıla
Ḥikāyet didügin bular hem bile

3422. Gelüp yetdi anda ne kim var eri
Ki gitmemiş-idi yārenler biri

3423. Evi çevre alup ḳamu ṭurdılar
Bū Sehlān eri ki kemīn urdılar

3424. Bu ḳırḳ er içerü ḳamu cemᶜ-idi
Aḫī söyler-idi bular semᶜ-idi

3425. Bular pes ol oḫtın bilürler işi
Ki ṭamda görürler baḳup bir kişi

3426. Didiler dirīġā bizi bildiler
Bize ġāfil işbu işi ḳıldılar

3427. Gelüpdür cāya bir er söyledi
Ol işden buları āgāh eyledi

[93a]

3428. Ki bilmiş oluñ iy oturan duran
Cānı terkini dīn yolına uran

3429. Yaᶜnī geldi diyü ere durmañuz
Yā ḳaṣd eyleyüp bir kişi urmañuz

3430. Ki Sehlān-ı Erdebīlī’dür gelen
Gelüp size bunda dār u gīr iden

3431. Ki ṣādıḳ u Sünnī Müselmān eri
Ḳamu Sünnīlerdür anuñ leşkeri

3432. Ḫanādān ʿāşıḳlar yedürür tamām
Sever Resūl ālin bular hep tamām

3433. İşidüp bularuñ sözin gördiler
Yalandan hayāhay ide ṭurdılar

3434. Bu ġavġa içinden Yūsuf nāgehān
Çıḳar ol aradan ḳaçar nev-cüvān

3435. Göneldi Seraḫs’a dilerdi ire
Ebū Müslim’e ol ḫaberden vire

3436. Fulānın Bū Sehlān irüp baġladı
İşidenler ulu kiçi baġladı

3437. Dirīġā ki müʾminleri bildiler
Ḳamu bend uruban cezā ḳıldılar

3438. Eli baġlu düpdüz buları alur
Bū Sehlān Naṣr’uñ ḳatına gelür

3439. Ṣenā itdi melʿūn görüp Sehlān’a
Ki vardı yitürdi işi Mervān’a

3440. Eyitdi ki irsin ḳuşaġa ṭolu
Erenler içinde iñen baḫtlu

3441. Eger Gāvbend’e daḫı iredüñ
Aña daḫı bellü dādın viredüñ

3442. İderidüñ anı daḫı pes ḥaḳīr
Bū Sehlān ḳıldı duʿā öpdi yir

3443. Didi devleti ger şāhuñ yār ola
Baña ʿavn-i Ḥaḳ'dan nigāhdār ola

3444. Gāvbend'i daḫı bulam şehriyār
Öküp irte gice idem ḫor [u] zār

3445. Aña Naṣr döndi eyitdi emīr
Varup itdi çünki buları esīr

3446. Yine sen ḳatuña alup git didi
Ḳoyup bir arada timār it didi

[93b]

3447. Ḫaber ṣalavuz tā Ḫalīfe bile
Niçesi iş itmek gerek ol bile

3448. Ḥikāyet bile çün ʿayān ser-te-ser
Ne itmek gerekdür ṣala ol ḫaber

3449. Ki şehrüñ bulardur ḳamu serveri
Ne olmaḳ gerek ol ide bihteri

3450. Laʿīn Naṣrī çün bu sözini didi
Ṣımarladı aña ḳayusın yedi

3451. Anuñ Sehlān ider sözini ḳabūl
Buları aluban eve geldi ol

3452. Bir evi ḳılur ol bulara maḳām
Döşekler döşedi müşerref tamām

3453. Demürin bularuñ alur şehriyār
Geçüben oturdı hemān ḳırḳ yār

3454. Eyitdi yārenler göñül ḫoş dutuñ
Bu nīk-ile oynı laʿīnden utuñ

3455. Ki mekr-ile gerek müdārā buña
Kim Allāh'dan ire bu çāre buña

3456. Çalap yāri ḳıla başa vara iş
Yüz verile bitmez hezārān düriş

3457. Bu resme idelüm hele tedbīri
Anuñla ṭuş ola Çalap taḳdīri

3458. Mübārek göñüle getürmeñ ġamı
Ki bu iş olur çoḳ yazıḳlar emi

3459. Ḳabūl idelüm ne gelür şāhdan
Çoḳ olur ṣafālar hem az āhdan

3460. Cevāb itdi anlar aña fermānuz
Ṭapuñuz dutarsa eyü giryānuz

3461. Anuñ ḳulluġından degülüz ıraḳ
Veger vaṣl bize Ve gerni firāḳ

3462. Pes üstlerine ol ḳapuyı emīn
Çeküp yapdı urdı geleydi hemīn

3463. Bularuñ çü ʿaşḳı cānından dutar
Kilidi ol ulı yanında dutar

3464. İderidi ḥıẕmet durup cān-ıla
Şeker şerbet-ile vü büryān-ıla

3465. Buları ki besler-idi ser-firāz
Bilimezdi andan kişi sırr u rāz

[94a]

3466. Bulara hem irte gice gün bugün
Viribidi Naṣr-ı laʿīn daḫı ḫūn

3467. Yiyüp içer-idi bular niʿmeti
İderlerdi Sehlān'ıla ṣoḥbeti

3468. Meger Naṣrī yine daḫı laʿneti
Yazar şāha andan virür biti

3469. Ki Mervān bile ḥikāyet tamām
Bitinüñ içinde rivāyet tamām

3470. Ki çıḳdı Bū Müslim ḫurūş eyledi
Delim ḫalḳ içinde urış eyledi

3471. Çıḳup {ḳanda} gitdi andan hele bir yaña
Nişān virmedi hīç kimesne aña

3472. Ki ḳanda varupdur anı ben bilem
Getürem ele vü cezāsın ḳılam

3473. Nite geldi beni bilüp gördiler
Ne resmle erenler pāyın sürdiler

3474. Ne nīk-ile dutup ḳamu baġladı
Bile ḳırḳ ulu er işin ṣaġladı

3475. Bu resm-ile yazdı meger laʿneti
Viribidi Mervān diye ol biti

3476. Alup anı bir er revān dutdı yol
Ki Mervān ḫarābeti ulata ol

3477. Düni güne andan ulayup gider
İşidesin anda varıçaḳ ne_ider

Mā-āmedīm be-ḥikāyet-i şütür-i Yūsuf-ı Seraḫsī vü giriftār şuden-i Yaʿḳūb[45]

3478. Gel imdi yine bir ḥikāyet işit
Ne ḳıldı erenler rivāyet işit

3479. Ol oḫtın ki Sehlān erini alur
Ḫurd-i Āhenger evine gelür

[45] Yusuf-ı Serahsi'nin devesi ve Yakub'un yakalanması hikâyesine geldik

3480. Ki dutup buları giriftār ide
Ala Naṣr-ı Seyyār öñine gide

3481. Yūsuf-ı Seraḫsī ḳaçup dutdı yol
Devesine eli irişmedi ol

3482. Ki yine devesi yerinde ḳalur
İrüp ḫalḳ çevre yanını alur

3483. Deveyi ki dutup nişān ilteler
Görüp Naṣr bile hemān ilteler

[94b]

3484. Ayaḳ üstine ol deve durdı tīz
Ṣaġına ṣolına naẓar urdı tīz

3485. Aña Ḥaḳ viripdi kerāmet meger
Kime ki ḳılaydı o deve naẓar

3486. Hemān laḥẓada ol bilürdi anı
Ki Sünnī Müselmān ve yā Mervānī

3487. Ḳaçan Ḫāricī'ye ṭuşandı gezi
Yoġ-ıdı hīç anı göresi gözi

3488. Görür ḳaṣdını ol deve etdiler
Anuñ üstine çoḳ eren yetdiler

3489. İki gözleri pes ṭola geldi ḳan
Ere ḥamle ider urur ol zamān

3490. Gözi nerde ki görür Mervānī
İre gelür alur diş-ile anı

3491. Ṣalar heybet-ile yire çün urur
Ölür düşdügi dem ḫalāyıḳ görür

3492. Birin deper-idi ol ayaġ-ıla
Ṣolına ṭuş olsa yāḫuz ṣaġına

3493. Düşüp ölür-idi yiyen depmesin
Hemān olur-ıdı anuñ yiri sīn

3494. Ne ḳıṣṣa uzadam dime vaṣf-ı ḥāl
Kim ola bu işden erenler melāl

3495. Dutulmadı andan bu vaṣf-ıla ol
Bulur aralıḳdan nāgehānī yol

3496. Gözedüp Seraḫs'uñ yolını revān
Ḳanı aḳa aña göneldi revān

3497. Ḳarār eylemedi daḫı gitdi ol
Seraḫs'a gelüben yine yetdi ol

3498. Ebu'l-Feṯḫ'uñ irüp ḳapusın görür
Ḳanı aḳa ḳapu öñinde durur

3499. Ebu'l-Feṯḫ'uñ ol dem çıḳar ḫatunı
Bu ḥāletde gördi baḳup ol anı

3500. İçi ḳopa geldi bir āh eyledi
ʿAceb buña ne_oldı diyüp söyledi

3501. Nite oldı işi bunuñ yā ḳanı
Helāk eylediler meger kim anı

3502. Ki bu resme oldı devesi anuñ
ʿAceb nite oldı devesi anuñ

[95a]

3503. Durur-ıdı bu fikr ide ol ḫatun
Çıḳar bir Mervānī meger neng-i dūn

3504. Naẓar eyleyü çün deveyi görür
Bilür anı ol dem ilerü yürür

3505. Gelür bu ḫatunuñ öñine ive
Eyitdi Yūsuf'uñ degil mi deve

3506. Ne yirden gelür bu ṣāḥibi ḳanı
Deve de yaraludur aḳar ḳanı

3507. Gelüben anuñla meger biledür
Kim işleri anuñ-ıla biledür

3508. Ne yirdedür añlar ḫaber vir baña
Yāḫuẕ ḳatı zaḥmet iderem saña

3509. Anı dün gün ister ṣorar şehriyār
Nicesi kişidür göre nām-dār

3510. Bunuñ bigi ʿavrat aña dir cevāb
Didi {bir} söz eyit kim ola ol ṣavāb

3511. Bū Müslim kim olur didi bilmezem
Ne erdür yā fikrin anuñ ḳılmazam

3512. Hemān çıḳdım evden gelüp girdiñüz
Deve bunda durmış-ıdı ṣorduñuz

3513. Buları nitesi bilürem eyit
Ki benden ṣorarsın gelüp iy yigit

3514. Geçdi dutdı melʿūn eyitdi aña
Ki bellü bilürsin ḫaber vir baña

3515. Yāḫuẕ şāha varup ḥikāyet direm
Sizüñ ālüñüzden şikāyet direm

3516. Saña ḳanda ise anı buldurur
ʿAẕāb eyler anda seni öldürür

3517. Bu resm-ile ḳatı dutupdı anı
Bū Müslim irer ol eren sulṭānı

3518. Ṭonın degşirüben şāh-ı nīk-ḫū
İderidi şehre düşüp cüst ü cū

3519. Bu ʿavratı gördi dutup bir ʿavān
Çeker ʿAntere dir gidelüm revān

3520. Deve anda ḳanı aḳa hem durur
Bilür işi server hemān āh urur

3521. Eyitdi deveye ne ḥāl uġramış
Ḳan aḳar bu resme bunı ṭoġramış

[95b]

3522. Yūsuf'a ne oldı ʿaceb öldi mi?
Anuñ müddeʿīler işin bildi mi?

3523. Ḳapunuñ öñine deve gelmiş uş
Bu melʿūn bu ḥālden ḫaber almış uş

3524. Dutupdur bilürsin diyü ʿavratı
Bege ilteyim dir çeker laʿneti

3525. Ebū Müslim aña gelüp dir yigit
Saña bir keleci diyeyim işit

3526. Bu ʿavratı ger sen alup gidesin
İledüp şāha bir belā idesin

3527. Duta ol cezāsın buña ḳılduralar
Helāk ide ol yeg bunı_öldüreler

3528. Yāḫuẕ duta bundan birez ala māl
Ṭapuña bu ucdan ola bir vebāl

3529. Eger Bū Türābī dir-iseñ anı
Bu dün gün medḥin ider Mervānī

3530. Bunuñ-ıla itme yavuz mekr ü āl
Gel ol māl kim ol alısardır sen al

3531. Varup şehriyāra bunı söyleme
Bu ʿavrat żaʿīfi zebūn eyleme

3532. İrişmiş-idi ol laʿīne ḳażā
Anuñ sözine virür ol rıżā

3533. Anı pes aluban eve girdiler
Velī şād-ıla ive girdiler

3534. Bular gördügince ḳapu baġladı
Gör anda niçe ol işin ṣaġladı

3535. Çün üçünçi girürler hemān
Ebū Müslim anı dutar nāgehān

3536. Boġazını dutdı hemān melʿūnuñ
Cānı çıḳmayınça ḳomadı anuñ

3537. Ṭamuya çıḳuban irişdi cānı
Elinden bıraḳdı Bū Müslim anı

3538. Bu ʿavrata dutdı didi öldi bu
Saña ne_itdiyise hemān buldı bu

3539. Ne yirde ḳoyalum görmeye görmeye
Bu biz itdügümüz işi görmeye

3540. Dönüp aña ʿavrat eyitdi ulu
Çün oldı elüñde helāk bed-ḫūlu

[96a]

3541. Gerek bunı eski ḳuyuya bıraḳ
Gerekse yeñiye bıraḳ ḳıl yıraḳ

3542. Bū Müslim eyitdi aña kim nigār
Yeñi eski ḳuyı ne ḳıl āşikār

3543. Aña didi ʿavrat ḥelālüm benüm
Gider anuñ-ıla melālüm benüm

3544. Olur ḫāricīler eve getürür
İşin gör bularuñ nite yitürür

3545. İgen ḳalyalu dir eyü tutmaç
Bişürdüm dir gelüp yeñüz ḳarnı aç

3546. Getürür eve kim aña aş virür
Velī dişlerine anuñ ṭaş virür

3547. Ne deñlü getürse dutuban basar
Çeküben nacaġın başın ol keser

3548. Ḳuyu ḳazmış-ıdı deriñ bir ulu
Ölüyile ḳıldı anı ṭopṭolu

3549. Daḫı andan ulu ḳızar bir ḳayu
Deriñ muḥkem andan daḫı ol eyü

3550. Aña ger yek ādem ḳoyarsa ala
Yeñi başladı ol ādemle ṣala

3551. Gerek ṭolurayduḳ anı nām-dār
Seni viribidi bize Girdigār

3552. Senüñ devletüñde gerek ol ṭola
Bu Mervānlar hep cezāsın bula

3553. Bū Müslim sözine ḳılupdı ṭaña
Getürüp ol iti ṣalarlar aña

3554. Bu kim yeñi ḳoyubdı ol iti
Cezāsın buldı hemān laʿneti

3555. Gice oldı dutdı cihānı ġubār
Çıḳup Rūm taḫtın alur Zeng [ü] bār

3556. Yuvasına geldi vü ḫoş ṭuyūr
Maḳāmına vardı yine mār u mūr

3557. Yatup ḫalḳ cümle kesilmişdi söz
Dün içinde yüzi göremezdi göz

3558. Ebū Manṣūr ol dem meger nīk-nām
Yārenlerini ol alur hep tamām

3559. Bū Müslim ḳatına gelüp girdiler
Öñinde yer öpüp elin urdılar

[96b]

3560. Görüp minnet itdi ʿaẓīm cānına
Bū Müslim buları alur yanına

3561. Açup ṭatlu dil ol güzīn söyledi
Ḳamusın buları nevaḥt eyledi

3562. Didiler senüñle ḫoş olduḳ bugün
Senüñ bigi ere ṭuş olduḳ bugün

3563. Saʿādet senüñle gerek bulavuz
Niçe ḥāriciden ʿāciz olavuz

3564. Gerekdür üç gün işümüz bite
Velī sen ġarılıḳ elinden nite

3565. Eyitdi sizüñle ḫoşuz bu zamān
Bize oldı illā ʿācāyib gümān

3566. Yūsuf'uñ bilinmez işi ne_oldı dir
Anuñ ḳayġusıyla içüm ṭoldı dir

3567. Deve geldügini bulara didi
Niçe gördi ḳayġu ne resme yidi

3568. Bū Müslim eyitdi bu teşvīşimüz
Beni aldı bilmek gerek işimüz

3569. Bir uġurda yarġumuz idelüm
Ḳoyup bu er atı daḫı gidelüm

3570. Bular döndi aña didi pehlüvān
Yoluñdan ḳomışuz senüñ cümle cān

3571. Ne yire varursañ yā şāh-ı ʿIraḳ
Gidelüm senüñle idelüm yaraḳ

3572. Çün ol ne buyurdı anı itdiler
Ḳamu yol yaraġın uṣūl itdiler

3573. Nişābūr'a dutdı şāh-ı dīn göñül
Nireden gider ol yaña sordı yol

3574. Ebu'l-Feṯḥ eyitdi fulān yir ki var
Aḳar ol arada ulu bir bıñar

3575. Bū Türāb bıñarı diyüp adını
İderler ḫalāyıḳ anuñ yādını

3576. Sögütler uluçaḳ dökilmiş aña
Durup ṣuyuma yaḳın varur ol yaña

3577. Oturup hem anda birez eglenüñ
Āsāyiş oluban hemīn diñlenüñ

3578. Yine ol aradan gönülüñ yola
Ki göñlüñüz ol dem murādın bula

[97a]

3579. Nişābūr'a andan varup duruñuz
Nitesi olısar işi görüñüz

3580. Çıḳup yola andan revān gitdiler
Gelüp ol bıñara degin yetdiler

3581. Aġaç gölgesi vü ṣuları revān
Oturdılar anda gelüp ol zamān

3582. Sabāḥ oldı anda ḳılurlar namāz
Ḥaḳ’uñ dergāhına iderler niyāz

3583. Bū Müslim eyitdi bilüñ ne-idelüm
Bu yerden yeyesi yeyüp gidelüm

3584. Birez aḳçe ol dem Bū Müslim virür
Didi bunda yeyen yeyesi irür

3585. Bir er durdı ḫalḳı iñen ḫūbıdı
Muḳāb’ıdı adı ki Yaʿḳūb’ıdı

3586. Alur aḳçe server bāzāra gele
Bularuñ-çün anda yeyesi ala

3587. Gelüp şehr bāzārına ol girür
Bişüp büryān aṣlu meger ol görür

3588. Ḳuzı büryān eti alur dört bitün
Virüp aḳçesini alur ol ṣatun

3589. Bile aldı tezesini itmegin
Gözetdi yine ol dönüp gitmegin

3590. Çıḳa geldi anda bir er bed-nihād
Ki Çellāk-ı bed-baḫt aña dirler ad

3591. Hīle esedī vü Ġammāz’ıdı
Anuñ bigi melʿūn daḫı az-ıdı

3592. İrüp geldi anda görür ol anı
Ki almışdı Yaʿḳūb dört bir yanı

3593. Yaraḳ eyler-idi gönile gide
Bu Çellāk-ı melʿūn aña gör ne_ide

3594. İller gelüp ol aña söyledi
Bu Yaʿḳūb'a gör ne ʿitāb eyledi

3595. Eyitdi bilürem seni ey kişi
Eger bir gün işleyesin sen işi

3596. Bir aḳçe kesbüñdür yā iki
Ne ṣanʿat ki vardur bularuñ

3597. Bu deñlü ne dirsen eyit büryānı
Yā bu deñlü itmek yeyen kim anı

[97b]

3598. Aña Yaʿḳūb eydür yārenler delim
Teferrüce varduḳ erenler delim

3599. Durup aḳçelerin ḳamu almışam
Bunı almaġ-içün özüm gelmişem

3600. İledürem anda yārenler yeye
Ḥarāmī degülem özüñ ne diye

3601. Aña Çellāk eydür yalan söyledüñ
Bu ʿöẕri bahāne hemān eyledüñ

3602. Bu yañlış söz-ile idersin ḥīle
Ebū Müslim ola özüñle bile

3603. Bilürsin anuñ sen yeri ḳandadur
Bunı iledürsin ki ol ḳandadur

3604. Bu Çellāk-ı melʿūn yürüdi duta
Anı yaʿnī andan oyun ol uta

3605. Bilür-idi Yaʿḳūb anı ʿāḳḳıdı
Gelüp ḫışma server iñen ḳaḳıdı

3606. Döger yumruġını revān uzadur
İki ḳaşı arasını gözedür

3607. Anuñ bigi urur anı pāk-cān
Ki beyinisi baş olur ...

3608. Görüp ol ḫalāyıḳ anı bildiler
Dükelcügi ḥamle aña ḳıldılar

3609. Didiler bu resme ne_içün durasın
Anı böyle yumruġ-ıla urasın

3610. Helāk eyleyesin bunı sen zebūn
Bu işi idesin ne ḥaddüñ yekūn

3611. İrerler dutalar anı ol zamān
Şehā eylediler anı ol zamān

3612. Ne er kim iller yürür ol görür
Bu Yaʿḳūb-ı Mūḳāb anı bed urur

3613. Ulu kiçi andan ḥaẕer itdiler
Gelüp şaḥına pes ḫaber itdiler

3614. Ḫalāyıḳa ol er ne iş işledi
İşitdi bu ol dem elin dişledi

3615. Alup beş yüz ādem yaraḳ itdiler
Ol er kim uruşu gelüp yetdiler

3616. Eren şāhı Yaʿḳūb anı çün görür
Çevirmedi hergiz yüzini urur

[98a]

3617. Bir urur ḳatına ireni hemān
Düşüp virür ol dem yerinden revān

3618. Çāre bulımadı ceng ide ẕū-fünūn
Dutup anı ol dem iderler zebūn

3619. Sürüyü varurlar anı ʿAnter'e
Ki yaʿnī bu şehrüñ begi ebtere

3620. Görüp anı ʿAnter ʿitāb eyledi
Görüp aña ne resme cevāb eyledi

3621. Didi ol Kā[v]bend eyit ḳandadur
Eyitdiler anı bugün sendedür

3622. Bu Yaʿḳūb didi bu cevābı aña
Şāhenşāha didi bu bühtān baña

3623. Ebū Müslim'e ben kim olam irem
Yarḳandalıġın ḫaberin virem

3624. Bu ʿAnter-i melʿūn eyitdi fużūl
Anı eylüg-ile eyitmez der ol

3625. Varup burada bunı öldürüñ
Kan-ıla ḳamu ol yeri ṭolduruñ

3626. Yalavuz cellādı ol itüñ vardı
Ki Naṣrānī melʿūn-ıdı zār-dı

3627. Didi bunı öldürmeyelüm şehā
Saña bir sözüm var diyeyim aha

3628. ʿAẓīm bir şikence idelüm buña
Görelüm özini ṣataşur buña

3629. Sözüñ ṭoġrusını ol üçün
ʿAẕāb itmeg-içün ne ḳayġu yeye

3630. Ol oḫtın adına bu ol er ḳandadur
Varuz dutavuz anı andadur

3631. Çü ʿAnter'e böyle diye ol Naṣrānī
Eyitdi ki ʿAnter özüñ bil anı

3632. Ne dürlü şikence idersüñ aña
İdegörüñ iḳrār ide ol saña

3633. Kim ol Gāvbend'üñ maḳāmın diye
Ne kim zārı vardur tamāmın diye

3634. Ḫabersüz buları varup dutavuz
Ola kim ḳamudan oyun utavuz

3635. Ḫalīfeye bağlu ṣalavuz ire
Ol ucdan bize çoḳ nesne vire

[98b]

3636. Saña daḫı ben kerem eyleyem
Etegüñ ṭolu hem direm eyleyem

3637. Virem at u ṭon u kim ḫılᶜatüñ
Daḫı irte süvār ü var u ḥürmetüñ

3638. Adı Mendūk ki ol laᶜīnüñ yigid
Ki Ermenī cellādı ol ḥadīd

3639. Çü ᶜAnter'üñ eyler işitdi sözin
Çeküp ol yigidi bıraḳdı yüzin

3640. Bağırına urdı iki yüz ağaç
Kitābla Naṣrānī vü zişt ḥurāc

3641. Urur yüz ağaç hem sīnesine ol
Ḳatı atılurdı çıḳup ṣağ u ṣol

3642. Ol urduḳça Yaᶜḳūb aña dir laᶜīn
Bilürem ne yerde Bū Müslim yerin

3643. Eger pāre pāre idesin tenüm
Cānum çıḳmağa az ḳalursa benüm

3644. Size maᶜlūm ider degülem anı
Ne yerde olur ol mekānı ḳanı

3645. Bu Ermenī cellād iñen ʿāḳḳ-ıdı
Anuñ sözin işidiçek ḳaḳıdı

3646. Daḫı dört yüz aġaç aña urdı let
Vücūdında düpdüz ḳararupdı et

3647. Anuñ yerin aña ṣalıvirmedi
Yaḳın dīn yolında oda girmedi

3648. Buyurdı ki yüzin ḳayu başdılar
Dutup bir ayaġın anuñ kesdiler

3649. Ayaġı ḳayusın ol er yimedi
Ebū Müslim'üñ ol yerin dimedi

3650. Yine bir elini keser bed-gümān
Gelüp söze andan dimedi nişān

3651. Daḫı bir ayaġını kesüp ṣordı ol
Eyitmedi anı pür-uṣūl

3652. Keser bir elini daḫı söylemez
Ne ḥāl olduġını ʿayān eylemez

3653. Görüp ʿibret andan ḳamu aldılar
Anuñ ṣabrına pes ṭaña ḳaldılar

3654. Bu zaḥmet içinde meger nev-cüvān
El ayaḳ kesilüp revāndı ḳan

[99a]

3655. Delim ḳanlar andan ṣaçılmış-ıdı
Eyegüleri hep açılmış-ıdı

Der-ḫāb dīden-i Ebū Müslim Ḥażret-i ʿAlī[46]

3656. Bu yaña Bū Müslim meger nām-dār
Alur öyle yāduñ aña intiẓār

[46] Ebû Müslim'in rüyasında Hazret-i Ali'yi görmesi

3657. Niçe oldı anuñ ḥālin bilmedi
Bu Mervānīlerüñ vālin bilmedi

3658. Delim ḳayġu yidi aña şāh-ı dīn
ʿAceb ḥāli ne_oldı didi ol emīn

3659. ʿAceb ḫāricīler anı ṭuydı mı
Ele girdigime aña uydı mı

3660. Eger ṣaġ-ısa ol yemek aladı
Yine teʿaccül-ile dönüp geledi

3661. Ele girmiş ola gümāndur hele
Şāra ol varalı zamāndur hele

3662. İgen aldı anuñ melālet özin
Dutar uyḳu ol dem Bū Müslim gözin

3663. Yere ḳor başın ol eren serveri
Görür ol yārenler anı her biri

3664. Çü uyḳu bulara iñen uydı
Dükelcügi yer yer yatup uyudı

3665. Başın yire çünki Bū Müslim urur
ʿAcāyib düş anda şāh-ı dīn görür

3666. Çıḳar ḳarşusından anuñ bir emīr
ʿAẓīm heybetler yegāne diler

3667. Uluyıdı hem bir ʿaḳābe süvār
Yanında ḥamāyil anuñ ẕü'l-fiġār

3668. Gelür ḳatına görür ol velī
Ki Tañrı'nuñ aṣlanıdur ol velī

3669. Görüp örü ṭurdı ḳıyām eyledi
Bū Müslim'e irdi selām eyledi

3670. Selāmınuñ aldı ʿaleykin tamām
Cevāb aña gör ne ider ol īmām

3671. Ġazāya mı ṣalduḳ didi biz özüñ
Bir gölgeli yer göricek gözüñ

[99b]

3672. Bu baña mı eydür ġazā er kişi
Yatup diñlenür mi hünervār kişi

3673. Özüñ bende yatur uyur yā ḳarār
Ne bilürsin anda nite oldı yār

3674. Ki Yaʿḳūb el ü ayaḳ oynadı
Bileler odına düşüp ḳaynadı

3675. Meger anı Mervānīler ṭuydılar
Delim cevr-ile ol anı uydılar

3676. ʿAẕāb eylediler senüñ-çün aña
Anuñ olmadı hīç ḳayusı saña

3677. Dimedi seni ol dögip baṣdılar
Ayaḳların eller-ile kesdiler

3678. Ṭuramadı iriş gel ol er ölmedin
Bularuñ elinde sezā bulmadın

3679. Yime ḳayġu Allāh saña yār durur
Ne yirde olursañ nigāhdār durur

3680. Yine Feṭḥ senüñ durur deve güder
Ḳatuña geleni hemān ol görür

3681. Duʿā ḳıl gerek kim dilege ire
Elin ayaġın Ḥaḳ ol ere vire

3682. Aña itdi anı sözinden ʿAlī
Hemān ġayb oldı gözinden velī

3683. Bū Müslim beliñler uyanur ulu
Sanasın ki ṭurdı yerinden delü

3684. Anuñ bigi naʿra urur pür-hüner
Uyandı yatan ol yārenler meger

3685. Didiler aña kim eyā ser-firāz
Bū Müslim bulara beyān itdi rāz

3686. Aña düşini kim ʿAlī söyledi
Bu yārenlere hep beyān eyledi

3687. İşidüp be-küllī delü oldılar
Dükelçügi ḳayġuyıla ṭo[ldı]lar

3688. Eyitdiler imdi ʿaceb ne_idelüm
Bū Müslim eyitdi şāra gidelüm

3689. Bize yāri ḳıla yine Girdigār
Ḳaravuz ḫavārīc ola tārumār

[100a]

3690. Görevüz ki Yaʿḳūb niçedür
Bize gündüz aña ne_içün gicedür

3691. Giden yol deminde ire yāre yār
Kişi çün dükel yār yoġ var

3692. Eger ola özdin yolında ne ġam
Ger olmaz yavuz ḳılavuz nedem

3693. Ki Yaʿḳūb'ı andan ala görevüz
Bu cengüñ ṭūmārın şāyed duravuz

3694. Ol erüñ öcini bulardan alam
Belā odına pes buları ṣalam

3695. Çü her demde Ḥaḳ'dan bize yārcı
Kim ola bizümle ṣavaşḳārcı

3696. İş idem bulara cihān söyleye
Eḳālim içinde şehān söyleye

3697. Yārenler didi ey güzīn şehriyār
Senüñ bigi virdi Ḥaḳ çü yār

3698. Yoluñda cānlar gerek ṭuravuz
Yanar od olursa bizi uravuz

3699. Çü dīnin içün idevüz uruş
Senüñle bulavuz olınca düriş

3700. Çü cān terkini her biri urdılar
Dutup oñmasun Ḥaḳ ḳatında iş

3701. Gelüp çünki andan şāra yetdiler
Eger ṣorar-ısañ defnetdiler

3702. Göñül birbirine çü düz dutdılar
Bu ʿAnter evine ki yüz dutdılar

3703. Bū Müslim öñince bularuñ çü şīr
Bular der-pençe yügürür dilīr

3704. Ġażabdan bir oddur bular ṣan yanar
Neye irse yandurmaya mı yanar

3705. Ḳażā yelidür ki anı ṣan eser
Kim irdügi erden elüñ bir keser

3706. Bu yārenleri hep Bū Müslim alur
Laʿīn ʿAnter evi öñine gelür

3707. Elinde teber ol güzīnüñ ulu
Görüp ol eri hep iderler ġulū

3708. Yürüdi Bū Müslim ilerü meger
Ṣaġa ṣola urdı Bū Müslim teber

[100b]

3709. Bu yārenler urur pençe ḳılınç
Ölümden ḳayurmaz bular daḫı hīç

3710. Kime yolları ṭuş ola çaldılar
Döküp ḳan erenler başın aldılar

3711. Hemān ʿaẓīm yetmiş iki er tamām
Helāk itmiş-idi bular ol imām

3712. Gören ḫalḳ yer yer anı ḳaçdılar
Yolını bularuñ ḳamu açdılar

3713. Sarāya çü girdi Bū Müslim cüvān
Yārenler ṣoñınca anuñ nāgehān

3714. Anı gördi ʿAnter laʿīn ḳurıdı
Bū Müslim pes andan yaña yüridi

3715. Getürdi vü urdı elinde nacaḳ
Depesinde anuñ gözetmişdi Ḥaḳ

3716. İrişdi vü heybet-ile çaldı tīz
Özin taḫtdan ol laʿīn ṣaldı tīz

3717. Ḳaçup ḳurtulur ol aradan teber
Hemān laḥẓa taḫta irişdi teber

3718. Çü ḫışm-ile aña yara eyledi
İrüp taḫtı iki pāre eyledi

3719. Ne kim ol arada ḥāżır vardı
Ki Mervānī ʿAnter bile yārdı

3720. Diri ḳomadılar cānın aldılar
İki iki pāre idüp ṣaldılar

3721. Çü yegāne aṣlan bigi ṭurdılar
İki yüzine er yere urdılar

3722. Bū Müslim buyurdı ḳapu baġlañuz
Ele giren eri yaḳup ṭaġlañuz

Dürüst-şuden-i Serpā-yı Yaʿḳūb be-duʿā-yı Ebū Müslim[47]

3723. Bū ʿAṭā gelür ki ḳayu yir gide
Ne kim maḳṣūdıdur Bū Müslim eyde

3724. Bu Naṣrānī cellādı kim söyledüñ
Ki Yaʿḳūb'a ne_itdi beyān eyledüñ

3725. Ḳapu ardına ol siñüp-idi durup
Elin ḫançer-ile bu melʿūn urup

3726. Ki kendüyi kime ki anda göre
Anı ḫançer-ile bed-aḫter ura

[101a]

3727. Bū ʿAṭā gelür ol görür bed-gümān
Çeküp ḫançer aña yüridi revān

3728. Bū ʿAṭā yüz andan çevürmedi hīç
Depesinde urdı laʿīne ḳılıç

3729. İki pāre düşdi yere aḳdı ḳan
Arı su teninden arındı cihān

3730. Çü oldurdı anuñ işin ṣaġladı
Yine döndi andan ḳapu baġladı

3731. Fiġān oldı bu şār içi ser-te-ser
Ṭam üstine çıḳdı ḳamu ʿavrat er

[47] Serpā-yı Yakub'un Ebû Müslim'in duasıyla doğru olması

3732. Didiler sarāyın şāhuñ başdılar
Niçelerüñ anda başın kesdiler

3733. Yoġ-ıdı bir er kim ilerü vara
Ne iş itdi bunlar ol evde göre

3734. Bū Müslim durur ol yārenler ḳavī
Tehī ḳaldılar pes ademdi evi

3735. Girüp bir maḳāmı daḫı gördiler
Ki Yaʿḳūb'ı andayıdı gördiler

3736. Kesilmiş el ayaḳ yatur nev-cüvān
Ṭamarlar içinden ḳan olmış revān

3737. Ebū Müslim anı görüp aġladı
Ḳamu anuñ-içün yürek ṭaġladı

3738. Çü böyle yārenler ḥālin gördiler
Kesilmiş ayaġın elin gördiler

3739. Geçürdi göñülden ḳamu bu işi
Başa iltmeyiser didi bu kişi

3740. Bize daḫı bir gün bu resme ola
Ḳaçan furṣatı bu laʿīnler bula

3741. Ebū Müslim'e ol çü melʿūñ olur
Gümān yoḳ kimse çü maʿṣūm olur

3742. Ki sırrın kişinüñ göñülden bulur
Ne derdi ki vardur ʿilācın ḳılur

3743. Gümān kirini ol göñülden yudı
Elin ayaġın yerinden ḳodı

3744. Omuzından ol dem çuġa aldı ol
Ol er üzerine revān ṣaldı ol

3745. Getürdi elini duʿā eyledi
Velīkin anı Ḥaḳ revā eyledi

[101b]

3746. Çün od dutdı çevre yaña yanar
Görüp ol yārenler anı oldı rāz

3747. Dükelcügi barmaḳların dişledi
Revān gözlerinden yaşı silmedi

3748. Didiler ki oda yanısardur uş
Dirīġā işümüz olımadı ḫoş

3749. Bū Müslim eyitdi hele aġlamañ
Dirile cānuñuz oda ṭaġlamañ

3750. Çıḳuban ṭama biz görelüm hele
Muṭīʿüz Çalap'dan ne iş kim gele

3751. Ṭama çıḳdı aldı buları cüvān
Görürler ki yanmışdı oda hemān

3752. Neye kim irişür dutup oda baḳar
Ḥisābsuz ḫalāyıḳ ıraḳdan baḳar

3753. Bū Müslim eyitdi yārenler gelüñ
Benüm bu ḥaḳīḳat sözümden aluñ

3754. Göñül baġlayalum be-küllī Ḥaḳ'a
Ki bize ʿināyet naẓar ol baḳa

3755. Ṣıġınup dutalum aña yüzimüz
Bu ṭamdan ṣalalum yere özümüz

3756. Görelüm ki Allāh bizümle ne_ider
Ḳılur cevr mi yā ʿināyet ider

3757. İşümüz ilerü varursa ʿayān
Ḳıla Ḥaḳ ʿināyet bize bu zamān

3758. Ve ger bāṭıl-ısa işümüz beḥāk
Bularuñ elinde ola helāk

3759. Pes anuñ sözini revā gördiler
Bir uġurda terkin cānuñ urdılar

3760. Yüridi ilerü Bū Müslim revān
Eyitdi ṣıġındum saña Müsteʿān

3761. Çün Allāh adıyla eyitdi sözin
Ṭam üstinden ol dem atar gönderin

3762. Ayaḳ üzre indi yere pür-nedem
İrişmedi hergiz özine elem

3763. Daḫı bir rivāyet didiler beyān
Ol oḫtın ki özin atar pehlüvān

3764. ʿAlī ṣūretler yegāne gelür
Anı atar-iken eline alur

[103a]

3765. Yer üstine ol dem Bū Müslim'i ḳor
Erenler ne resme ider işi gör

3766. Ḥaḳ'ıla bular çün mūnis oldılar
ʿİnāyetler andan delim buldılar

3767. Düriş Allāh ile ulu gör ḥoca
Ola yarın anda maḳāmuñ yüce

3768. Fāsid anda şāyed göñül baġlama
Ṣoñ ucı peşīmān olup aġlama

3769. Ki dünyāya aḥmaḳ kişi aldanur
Bir it nite görse süñük yalmanur

3770. İde gör dün gün Ḥaḳ'uñ ṭapusın
Gözetmegil ayruḳ kişi ḳapusın

3771. Kim andan diyesin ululuḳ bulam
Ola māl milküye yegāne olam

3772. Hebādur be-küllī cihān varlıġı
Senüñ-ile yoḳdur enbāz yarlıġı

3773. Ki māl artduġunca çoḳalur yigüñ
İnanġıl ki olmaz ṣoñ ucı yigüñ

3774. Ḥarām olsa māluñ olısar ʿaẕāb
Ḥelāl olsa yollar viriser cevāb

3775. Hele cehd ile iresen inan
Bu gerçek sözümi işidüp inan

3776. Ki ṣoñra peşīmān özüñ olmaya
Kimesneyile hīç sözüñ olmaya

3777. Zehī ṭaş yürek ki senüñ vārı yār
Bilürsen ki ṣoñra ölüm ḥāli var

3778. Daḫı düriş sen cihān mālı hep
Benüm olsa dir seni ḳılursan ṭaleb

3779. Ṣoñ ucı alur bil zevālüñ senüñ
ʿAdūya ḳalısar bu māluñ senüñ

3780. Yeyüp añmayısar cānuñ ḫayr-ıla
Yedür çıḳar aduñ senüñ ḫayr-ıla

3781. Ki yarın revānuñ senüñ şād ola
Mebādā ki Ḥaḳ'dan özüñ yād ola

3782. Bu deñlü naṣīḥat saña söyledük
Eger añlar-ısañ beyān eyledük

3783. Yaluñuz dimezem saña bu sözüm
Budur ḥālimüz pes sizüñ bizüm

[103b]

3784. İşidüp dutarsañ bulasan eyü
Eger dutmayasan yegāne ḳayu

3785. Yine ḳıṣṣaya biz idelüm naẓar
Eyitdük Bū Müslim size pür-hüner

3786. Ki ṭamdan özini atar ol velī
Alup yere ḳodı anı ol ʿAlī

3787. Ḳalan ol yārenler gördiler
İlerü yüriyüp çü yüz urdılar

3788. Bular daḫı andan atılur yere
Eyler saġ selāmet bular hep yere

3789. Ḳamusı yer üzre inerler hemān
Ki gelmemiş-idi bulara ziyān

3790. Daḫı Yaʿḳūb anda belā līk ü nām
Eli [vü] ayaġı yerinde tamām

3791. Bunuñ-ıla maḫlūḳ anı gördiler
Serāsīme olup ṭaña ṭurdılar

3792. Biri zehri yoḳ eyler vara
Bulara gele anda savaş kim ḳura

3793. Daḫı Yaʿḳūb'ı hem gördiler ki saġ
Eli vü ayaġı bütün ṣol ṣaġ

3794. ʿAcebdür didiler bularuñ işi
Kerāmet daḫı hem ider bu kişi

3795. Kesilmiş el ayaḳ bütün ola dir
Kimi siḥrî kimi füsūn ola dir

3796. Kimisi eyitdi kerāmet durur
Ol er ki çekene ʿalāmet durur

3797. Dimezler midi bir yegāne gele
Ki Mervān taḫtın elinden ala

3798. ʿAcebdür bulamaz-ısa ol kişi
Hele gör uşda belürdi işi

3799. Eger olsa bu ne deñlü ola
Biregü yine el ayaġın bula

3800. Eger ölü diri ḳalursa ʿaceb
Degildür çün eyler bugün dīn ṭaleb

3801. Çün evlād-içün ol dürişe güzīn
Degül ṭañ ger Allāh işide sözin

3802. Eger ḥażrete ol dilin bilmeye
Diri ola ölü eger dilemeye

[104a]

3803. Kişi dirlik delim el dutar
Kimüñ-ile oynar olursa utar

3804. Ki dirliksüz ādem dilek bulmadı
Ne ḳanda ere çün eyü dimedi

3805. Bu resme biri beyān eyledi
Kimisini yavuz kim eyü söyledi

3806. Ebū Müslim anda çaġırdı güzîn
Bu ḫalḳa ne resme didi gör sözin

3807. Eyitdi bilüñ ḥalāyıḳ tamām
Seraḫs ululları durur ḥāṣ u ʿām

3808. Göñülden bu fikri delim ḳılıñuz
Benem ʿAbduraḥmān anı biliñüz

3809. Ki ṣoñra düşümdi Muḥammed laḳab
Virüpdür Bū Müslim diyü bā-edeb

3810. Ol İslām atası diyü ad ḳodı
Şekerden eyürek daḫı dad ḳodı

3811. Şārum Mervî bu yana yetmişem
Delim Naṣr-ı dūna belā itmişem

3812. Beni bu iş-içün yaratdı Çalap
Ḳılam āl-i Resūl ḳatını ṭaleb

3813. İnanmazsañuz bu işde bize
Daḫı bir keleci diyeyim size

3814. Bu Yaʿḳūb'ı elin ayaġın hemān
Kesüp aldıñuzdı revān oldı ḳan

3815. Anuñ çıḳmaġa az ḳalıpdı cānı
Yüz urdum Çalap'dan diledüm anı

3816. Egerçi ki ʿAnter zebūn eyledi
Virüp yine Allāh bütün eyledi

3817. Daḫı bir bu kim ḳaṣd idüp dövdüñüz
Bu ev çevresinden ki od urduñuz

3818. Ger bizi baḳasız bu ara dāved Allāh
Ki girmeyesiz şāh ḳatında ol

3819. Bunuñ bigi ṭamdan aşaġa yüce
İnüp uġramaduḳ hele uş güce

3820. ʿİnāyet çü ḳıldı bize ol İlāh
Ṣataşmadı hergiz elem derd ü āh

3821. Kerāmet itse bu yeter ṭañlañuz
Çalap Tañrı ḳudretledi añlañuz

[104b]

3822. Bize her ki yārī iderse ʿayān
Anuñ Tañrı elin dutar bu zamān

3823. Ne kim Sünnīler var çün işitdiler
Aña cānlarını fedā itdiler

3824. Kerāmetlerinden anuñ ṭuydılar
Müselmānlar aña delim uydılar

3825. Yürüdi ilerü Bū Müslim mîr
Yārenler anuñ meyānınça dilīr

3826. Ki Mervānī'leri yolından ide
Kimi zaḫm ura kimi ol ḳıra

3827. Çaġırdı Bū ʿAnter ḫalāyıḳ gelüñ
Bu yerde buları araya aluñ

3828. Ola kim bulardan gine alavuz
Dutup baġlayuban şehe ṣalavuz

3829. Ol ucdan şāhenşāh bizi gördi ḫoş
Çü ṭāliʿ-i devlet-ile ola ṭuş

3830. İşiden erenler anı yordı
Buları araya alup burdı

3831. Laʿīn ʿAnter'ile yigirmi biñ er
Ururlar buları kılıç teber

3832. Şular daḫı yardım ider servere
Er oldur ki yardım ide key ere

3833. Kim Bū Müslim işin ṭuydılar
Ḳılup cānı terkin aña uydılar

3834. İrüp ḳaldılar birbirin girde-pīç
Ururdı ṭurup birbirine ḳılıç

3835. Każādan ṣanasan asar-ıdı neyl
Revān-ıdı ḳanlar ṣanasın ki seyl

3836. Ḥisāpsuz dökülmiş yere başları
Nite seyl içinde çakıl ṭaşları

3837. Delim gövde başsuz da dökülmişdi
Eyegü vü yaġırın sökülmişdi

3838. Soḳāḳlar içinde aḳar-ıdı ḳan
Bu şāra belürdi ṣanasın ṭoġan

3839. Bu şerḥi dilem niçe bād gire
Ṣavaş eylediler gece yād gire

3840. Çü maġrībe varup ġurūb itdi gün
Bürüdi cihānı yine ḳara dün

[105a]

3841. Yaḳın görmez oldı baḳup yüziñüz
Otaġına dutdı ḳamu ḫalḳ yüz

3842. Bū Müslim ki ol gün ider bu işi
Yere urdı anlar yedi biñ kişi

3843. Çün oldı ḳarañu cihānuñ yüzi
Belürmezidi bu ʿayānuñ yüzi

3844. Bū Müslim yārenler oyun utdılar
Çıḳup ol aradan yolı dutdılar

3845. Şehirden çü ṭaşra çıḳar nām-dār
Ṣaġ esen bular her yegāne ki var

3846. Bū Müslim eyitdi yārenler hele
Çü Ḥaḳ virdi furṣat bu deñlü ile

3847. Delim ḫāricīden bugün ḳırmışuz
Daḫı çoḳlarına cezā virmişüz

3848. Ṣaġ esen çü girdi elümüze yār
Daḫı bunda itmek gerekmez ḳarār

3849. Nite çaḳışavuz şāru alıñız
Dürişmeye öglü olan söyleyiñiz

3850. Bize daḫı ḳuvvet gerek duravuz
Bulara muḳābil olup uravuz

3851. Bu durmaḳ yiri pes degüldür bize
Bu deñlü cevābı eyitdük size

3852. Ve illā yārenler ḥālin bilmedük
Laʿīn Naṣrī ne_itdi işin bilmedük

3853. Ne oldı Yūsuf'uñ işi dir emīr
Hīç añlamaduḳ ol işinden żamīr

3854. Bū ʿAṭā eyitdi Nişābūr'a yolın
Dutuñ gözleyüben ṣaġından ṣolın

3855. Ḳaluñ anda Merv'e degin süreyim
Bularuñ nitedür ḥālin göreyim

3856. Çü ṭoġru ḫaber ol arada alam
Size ḫıẕmetine ol arada gelem

3857. Diyem vaṣf-ı ḥāli nitedür size
Alursa ṭapuñdan icāzet bize

3858. Ebū Müslim aña eyitdi eyü
Eger sen var-ısañ yemezem ḳayu

[105b]

3859. Ve illā özüñi saḳın ḳıl ḥaẕer
Kim irmeye saña ḳażā vü ḳader

3860. Çalap yārī ḳıla didi aña ol
Elin öpdi Merv'e hemān dutdı yol

ʿAzm-i Nişābūr kerden Ebū Müslim-i Mervī Raḥmetullāhi ʿaleyh[48]

3861. Çü maġribe vardı ġurūb itdi gün
Ṣalar yine gölge cihān içre dün

3862. Çün aldı bu ʿālem geceden sebaḳ
Virüp aḳlığını ḳarardı şafaḳ

3863. Çü ḳara boyadı felek çenberin
Döküp kāfir yine saçar ʿanberin

3864. Ḳara itmiş-idi uyumaġa il
Cihān elçek olup kesilmişdi dil

3865. Ṭuru geldi düzdi yaraġın emīr
Bū Müslim-i Mervī yārenler dilīr

3866. Çıḳup dün içinde öyle gitdiler
Yesvī Nişābūr'a çü ʿazm itdiler

3867. Ne ḳıṣṣa uzadam ṣūret ol yolı
Gözedü giderler ṣaġından ṣolı

3868. Nişābūr'a irüp naẕar urdılar
Ulu kūy öñinde baḳup gördiler

3869. Dutup bāġ bāġçe yöresi ṣulu
İgen niʿmeti çoḳ ḫalāyıḳ ṭolu

3870. Reʾīsi var-ıdı anuñ bir emīr
Mehān dir oġlı aḫī Erdeşīr

[48] Ebû Müslim-i Mervî'nin Nişābur'a yönelmesi

3871. İgen Sünnī ṣādıḳ eyü er-idi
Ḳamu ḫalḳ içinde hünervār-idi

3872. Sever-idi āl-i Resūli tamām
Añup adlarını iderdi selām

3873. Bu kūy ol ulunuñ elinde idi
Anuñ adı ḫalḳuñ dilinde idi

3874. Dükelcügi alḳış iderler aña
Ki Ḥaḳ Tañrı virsün saʿādet aña

3875. Bū Müslim yārenler kūyı sevdiler
Yaḳınında bir ḫoş bıñar gördiler

3876. Burası çemen ḫoş eyü gölgelü
Begendi çü gördi anı ol ulu

[106a]

3877. Eyitdi yārenler ḳarār idelüm
Birezçük bu yerde yata gidelüm

3878. Çü gördiler anı müşerref maḳām
Şaşınup be-küllī ḳonarlar tamām

3879. Vużū aluban ḫoş namāz ḳıldılar
Göñülden melāletlerin sildiler

3880. Bū Müslim dönüp ol ululara dir
Ki bize ḳonacaḳ gerek bunda yir

3881. Ne yere varuban ḳonalum ʿaceb
Gerek bir eyü yer idesiz ṭaleb

3882. Aña Caʿfer eytdi eyā şehriyār
Bu kūyuñ reʾīsi olan nām-dār

3883. İgen Sünnī ṣādıḳ Müselmān durur
Bilürüz biz anı pür-īmān durur

3884. Mehān oġlı anuñ adı Erdeşīr
Anuñ eylügini ḳamu ḫalḳ dir

3885. Çün anı işitdi Bū Müslim emīn
Ki Sünnī Müselmān durur pākdīn

3886. Eyitdi varup ol emīri görüñ
Evinde midür bir kişiden ṣoruñ

3887. Eger bundayısa ḫaber egleñüz
Bizüm geldigümüz aña söyleñüz

3888. Eger işidüp ol bizi sevine
İled ḳonavuz anuñ evine

3889. Didi Caʿfer aña ḳaluñ göreyim
Bilürem evini varup ṣorayım

3890. Gönüldi bu anda yārenler ḳalur
Sürüp Erdeşī[r]'üñ evine gelür

3891. Ḳapu ḳakdı çıḳdı ḳaravaş görür
Çü çāk evde dir şāh-ı dīn ṣorar

3892. Degül evde didi ḳaravaş aña
Ṭurup ṭañla gitdi şehirden yaña

3893. Kim anda emīrüñ işini göre
Ne kim ol didiyse işini göre

3894. İşidüp ḳaravaş sözin dutar ol
Ki şehre giderdi dutup anda yol

3895. Ki gele yola ol eri söyleye
Nite oldı ḥāli beyān eyleye

[106b]

3896. Gelür anda şehre görür çün evi
Yürür illā çevre gözedür gözi

3897. Çıḳa geldi ol er nāgehān görür
Hem ol daḫı buña naẓar çün urur

3898. Bilişligi anuñ-ıla vardı
Sürüp Caʿfer'üñ ḳatına vardı

3899. Selām virdi aldı ʿaleykin anuñ
Eyitdi ne yerden gelişüñ senüñ

3900. Şārumdan gelürüm didi bil aña
Velī bir kelecüm didi var saña

3901. İşidüñ Bū Müslim eren serveri
Ki Merv içre ḳopdı ḥaḳīḳat eri

3902. Çıḳup Naṣr-ı dūn neler eyledi
Birez bu ṭurup ol ere söyledi

3903. Didi ṣoñra çıḳup yola girmişüz
Bile ol Seraḫs'a gelüp irmişüz

3904. Eyitdi hem anda neler itdügin
Çıḳup dünle andan daḫı gitdügin

3905. Gelüp bunda erişdügin hem didi
Bal aġızdan illā şekerler yedi

3906. Çün işitdi anuñ sözin nev-cüvān
Güler yüzi geldi olup şādumān

3907. Cevāb eyle virdi dönüp Caʿfer'e
Didi raḥmet-i Ḥaḳ delim sen ire

3908. Ki geldüñ bu resme getürdüñ ḫaber
Cānum tāze ḳılduñ ʿĪsā sen meger

3909. Gel imdi varalum görelüm anı
Çalap'dan dün gün dilerem seni

3910. Kim anuñ mübārek cemālin görem
Oturam anuñla maḳālin görem

3911. Baña rūzī ḳıldı şükür ol Çalap
Anı kim ḳılurdı hemīşe ṭaleb

3912. Çıḳup şār içinde yola girdiler
Bu yer ki Bū Müslim olur irdiler

3913. Aña Caʿfer eydür ıraḳdan ulu
Didi oldur oturan ḳuşaġa ṭolu

3914. Bū Müslim ki saña adın dimişem
Velī yigid birin yādın dimişem

[107a]

3915. Bū Müslim daḫı hem anı çün görür
Yārenleriyile ayaġa ṭurur

3916. Ki deve etinden eyler ol güzīn
Bū Müslim öñinde yere ḳor yüzin

3917. Erişüp götürdi şāh-ı dīn [anı]
Ol er gövdesine ṣıġışmaz cānı

3918. Çü bu resme gördi ol erüñ [yüzin]
Teferrüc iderdi ḳaşın gözin

3919. Anuñ ḥāṭırını meger ṣordı ol
Durur baġlayuban aña ḳarşu ḳol

3920. Didi imdi bunda ṭurup ne_idelüm
Ṣaladur şehirden yaña gidelüm

3921. Ebū Müslim anuñ sözin ṣımadı
Revān hīç söz aña daḫı dimedi

3922. Geceyidi ṭolmış ḳarañu cihān
Gelüp şehre girdi bular ol zamān

3923. Ki kimse bularuñ özin görmedi
Ne yerden gelürler diyüp ṣormadı

3924. Getürdi evine buları emīr
Mehān oġlı didügümüz Erdeşīr

3925. Bū Müslim'üñ ulu görüp ḳadrini
Aña daʿvet itdi ol ṣadrını

3926. Geçüben oturdı eren serveri
Ḳalan ol erenler daḫı her biri

3927. Geçüp bir arada oturmış-ıdı
Göñülden çü ḳayġu götürmiş-idi

3928. Delim dürlü niʿmet döker Erdeşīr
Bile anlar gelse ṣafāyıla yer

3929. Yeyüp ṭoydı cümle kiçi ulu
Daḫı niʿmet-ile çanaḳlar ṭolu

3930. Didi niʿmetüñüz ziyāde ola
İleyiñde düşmān piyāde ola

3931. Bū Müslim bu resme aña çünki dir
Öper Erdeşīr ileyinde yir

3932. Eyitdi cemālüñ şükür görmişem
Saña ḳarşu ḫiẕmet ide ṭurmışam

3933. Çün üstüme ṣalduñ şāh-ı dīn sayuñ
Eyidüñ o sözüñ durur yese vāyuñ

[107b]

3934. Birez oturup ḫoş göñül açdılar
Ol arada bunlar ġanī geçdiler

3935. Çü dün buçuḳ oldı durup Erdeşīr
Düzivirdi degme yerine yir

3936. Yatup uyumaġa ḳamu baş ḳodı
Göñülden ḳayusın be-küllī yudı

3937. Yārendaşı oldı ṭuru geldiler
Bir uġurda vużū aldılar

3938. Ebū Müslim olur pes bulara īmām
Ḳılurlar namāzı anuñla tamām

3939. Birezden yeyesi getürdi yene
İleyine tā kim bularuñ yene

3940. Yediler girü ḫoş ṣafā buldılar
Ol erden çü böyle vefā buldılar

3941. Oturdılar anda yine şādkām
Ṭalup ṣoḥbete ḫoş müşerref maḳām

3942. Bu şāra ne deñlü emīn varsa
Kim āl-i Resūl'e ne kim yārsa

3943. Bulara ḳamu ol emīr söyledi
Bū Müslim ki geldi ḫaber eyledi

3944. Sevinüp olurlar bī-ḳarār
Oyuna getürür alup nām-dār

3945. Bū Müslim öñinde ururlar alın
Varuban öperler mübārek elin

3946. Nevaḫt eyler-idi geleni güzīn
ʿĀşıḳı olur-ıdı gün hep yüzin

3947. Gidemez ḳatında oturur-ıdı
Göñüli cihāndan götürdür-idi

3948. Delim Sünnīler ol ere geldiler
Yemek içmek oldı ḳamu ḳaldılar

3949. Ḳılurlar geceye degin ṣoḥbeti
Bulurlar Bū Müslim'e ḫalveti

3950. Bu ẕevḳ içre ṣubḥa degin yetdiler
Ne uyudılar ve ne ḫod yatdılar

3951. Güneş ṣubḥ öteden çıḳup urdı tāb
Ḳaçup göve Ḳāf'a irişdi ġurūb

3952. Ṭurup ol erenler gider bir biri
Varup başlarını ider her biri

[108a]

3953. Ne ḳıṣṣa uzadam meger pehlüvān
Ḳılur Erdeşīr'üñ evini mekān

3954. Ol arada ḳılur beş on gün ḳarār
Bū ʿAṭā'ya olur meger intiẓār

3955. Ki tā Merv'e vara yine ol gele
Yūsuf-ı Seraḫsī ne oldı bile

Mülāḳāt-şuden-i Yūsuf-ı ʿAṭā-rā ve āgāh-şuden-i Ebū Müslim ez-aḥvāl-i yārān-ı çihl[49]

3956. Bu yaña Yūsuf'dan ḥikāyet işit
Ne ḳıldı ve rāvī rivāyet işit

3957. Ol oḫtın ki Merv'e varup irdi ol
Yārenler anda biti virdi ol

3958. Ki Zerkī-yi Ġammāz meger ol laʿīn
Bularuñ ki ḥālin bilür ol hemīn

[49] Ebû Müslim'in Yusuf-ı Ata'yla görüşmesi ve kırk dostundan haberdar olması

3959. Varup Naṣr-ı dūne anı ġamz ide
Kim anda yārenler ne kim remz ide

3960. Bu Naṣr-ı bed-aḫter daḫı ol zamān
Ki Sehlān'ı ṣaldı bulara hemān

3961. Varup anda Sehlān işin ṣaḳladı
Yārenleri anda dutup baġladı

3962. Yūsuf ol aradan çıḳup yol bulur
Seraḫs'uñ yolına revāne gelür

3963. Yolı teʿaccül-ile dün ü gün sürer
Gelüben Seraḫs'a ṣoñ ucı irer

3964. Girüp şehr içine meger nīk-ḫū
Bū Müslim'i anda ḳılur çüst [ü] çū

3965. Çıḳup gitmiş anda şāh-ı dīn bilür
Nişābūr'a varmış ṣalıġın alur

3966. Bu kez ol arada daḫı durmaz ol
Nişābūr'a anda revān dutdı yol

3967. Giderken yol üzre meger nerre-şīr
Çıḳar ḳarşusından anuñ bir dilīr

3968. Yaḳın geldi aña naẓar ḳıldı ol
Bū ʿAṭā-yı Simnān'ıdı bildi ol

3969. Ḳoçar birbirini bular görüşür
Ki firḳatden anlar ḥālin ṣor

3970. Ne kim geçdi ḥāli bularuñ ʿayān
İder birbirine bular hep beyān

[108b]

3971. Çü sözlerin anda tamām itdiler
Nişābūr'a andan dönüp gitdiler

3972. Söz ögüş iderler Nişābūr içün
Ebū Müslim anda idi ẕū-fünūn

3973. Ḳapudan girüben virürler selām
ʿAleyk aldı server idüben ḳıyām

3974. Belinde ḳodı Yūsuf çün elin
Varup aldı öpdi Bū Müslim elin

3975. Bū Müslim eyitdi ḫoş emri ey yār
Ki sensüz bu cānum idemez ḳarār

3976. Sefer zaḫmetinden ḥālüñ nitesi
Delim cevr çekdüñ didi bitesi

3977. Çü varduñ geldi idüben sefer
Eyit ol yārenler ḥālinden ḫaber

3978. Didi Yūsuf aña eyā ḫoş-ḫıṣāl
Yārenler ḥālinden baña ṣorma ḥāl

3979. Ol ohtın ki ṣalduñ yola girmişem
Varup çünki şehre yaḳın irmişem

3980. Çün Allāh'dan oldı baña furṣatum
Birez ḳoydum anda çuvallara ḳum

3981. Deveye uruban yürüdüm şāra
Ki tā kim Aḫī'nüñ evine vara

3982. Dutup gideriken şār içinde yol
Naẓar eyler-iken baḳup ṣaġ ṣol

3983. Ḫurd-i Āhenger evin añsuzın
Yañıldum ṭurdum meger añsuzın

3984. Ne_idersen Aḫī’nüñ evin diyü baña
Ki ṭoġru ṣalıġın diyem diyü saña

3985. Anuñ-çün ṣoraram didi aña yön
Birez yön ḫamūnvardum aña ün

3986. Deveye urup uş getürdüm irem
Yañıldum yolını anuñ-çün direm

3987. Bu ṣorduġum er ḫoẕ laʿīn bed-fiʿāl
Ki Zerkī-yi Ġammāz imiş ol ḍalāl

3988. Baña yol ṣalıġın diyüp durmış ol
Ne bilem Aḫter pāyum sürmiş ol

[109a]

3989. Ḳażā gör nitesi gelüp diş biler
Çü elüñ biri bir dīvāra iler

3990. Ḳışıldı bir iti ṭaşa uġradı
Hemān bir er etin delüp ṭoġradı

3991. Dökilür ḳum andan görür ol fużūl
Sürüp Naṣr-ı melʿūn depe varur ol

3992. Ne kim gördügini aña söylemiş
Bir ü bir irişüp beyān eylemiş

3993. Çü ben daḫı sürdüm deveyi ive
Ḳoyuban oḳudum aḫīyi eve

3994. Bitüñ virdüm aña selām eyledüm
Didüm vaṣf-ı ḥāli tamām eyledüm

3995. Sevisi senüñle anuñ çoġ-ıdı
Viribidi yārenlerin oḳıdı

3996. Ḫanādān’a cümle gelür ser-te-ser
Açup ol bitiyi oḳurlar meger

3997. Bilür ṣaġlıġuñı olur şādumān
Ḥiṣār eylemişler evi nāgehān

3998. Görür ol yārenler daḫı ol işi
Dururlar yerinde idüp teşvīşi

3999. Bir uġurda demür ṭona girdiler
Velī bir iki er gelüp irdiler

4000. Eyitdiler anlar ki ceng eylemeñ
Yaġıdur diyüben āheng eylemeñ

4001. Eger Naṣr durur size arṣlan
Ki Sehlān-ı Erdebilī'dür gelen

4002. Durup ḳaṣd-ıla ol gelüpdür size
Dimeñ ḳaṣdı yavuz ide ol bize

4003. Sizüñ ḳayduñuzdur bilüñ ol ki yer
Muṭīʿ oluñ azman durup dār u gīr

4004. Bunuñ bigi anlar işitdi beyān
Urup itmediler kimesne ziyān

4005. Budur bildügüm ben eyā ser-firāz
Ne bilem ki ne_oldı ḳalan sırr u rāz

4006. Gel{di} imdi erenler sözinden beyān
İdem saña bir ḫoş ʿaceb dāsitān

4007. Bū Müslim bu yerde ider çün ḳarār
Yārenler ḳatında bile ne ki var

[109b]

Ḫaber-firistāden-i Naṣr-ı Seyyār ...Bū Müslim... [50]

[50] ...

4008. İşit Naṣr-ı Seyyār ḥikāyātını
Ki rāvī ḳılupdur rivāyātını

4009. Ol oḫtın Bū Müslim çıḳuban gider
Didüñ Teklübāz çün bāġını açar

4010. Bū Müslim gidicek bu Naṣr-ı laʿīn
Melūl oldı yandı iñen ol laʿīn

4011. Aratdurdı anı çāre bulmadı
Ne yire varupdur anı bilmedi

4012. Bu kez yazdı biti ḳamu beglere
İl ü şār içinde olan beglere

4013. Anuñ vaṣf-ı ḥālin beyān eyledi
Ne iş iter baña ḳamu söyledi

4014. Daḫı taṣvīr itdi anuñ ṣūretin
Ne şekilliyise daḫı ḳāmetin

4015. Virür ḳullara_anı ṣalar her ile
Ki degme maḳāmuñ emīri bile

4016. Bunuñ bigi yazdı bitide kelām
Ulu kiçi begler bileler tamām

4017. Ki ḳopdı ilümden benüm bir kişi
Yavuz bed-fiʿāl viremez işi

4018. Türābī'dür illā özi bī-amān
Niçe ululardan revān itdi ḳan

4019. Elikdürdüm anı dutup baġladum
Ben eyle ṣanurdum işüm ṣaġladum

4020. Meger bir gice ol baġını açar
Çıḳup şehr içinden gönilür ḳaçar

4021. Anuñ bilmedüm nire varduġın
Ne iḳlīme ḳanḳı yere varduġın

4022. Yārenleri daḫı anuñ var-ımış
Nihānī anuñla ḳamu severmiş

4023. Şāruñ ahīleri durur ḳırḳ kişi
Dutup baġladum hep bitürdüm işi

4024. Çalap'dan dilegüm bu durur vire
Anı daḫı şāllāh elüme gire

4025. Bir uġurda bunlar dāra aşıla
Ki fitne bu ilden ḳamu kesile

[110a]

4026. Bu resm-ile çünki aña iresiz
Siz olmaya aña amān viresiz

4027. Dutuñ baña ṣaluñ ki zār eyleyem
Bu iller içinde bir ad eyleyem

4028. Nişābūr'a beg kim olur-ıdı ol
Gelür aña daḫı meger anda ḳul

4029. Virür nāme aña naẓar ḳıldılar
Oḳundı bitisi ḫaber ḳıldılar

4030. Ḫaber bildi andan ili vü şādı
Arañ didiler hep ili vü şārı

4031. Düşüp istediler anı her yaña
Ki yolı irişe birinüñ aña

4032. Şār içine ṭoldı ġalebe ġulū
Anı söyleşürler kiçi vü ulu

4033. Ebū Müslim andan meger nām-dār
Aḫī tekyesinde idüpdi ḳarār

4034. Şular kim anuñla olurlar-ıdı
Nihānī ḳatına gelürler-idi

4035. Gelüben didiler eyā ẕū-fünūn
Seni söyleşürler bu ḫalḳ hep bugün

4036. Bilimez bulara ne oldı sebeb
Soḳāḳlara düşüp iderler ṭaleb

4037. Ḥaẕer eyleñ imdi ziyān olmasun
Size bize bunda gümān olmasun

4038. Çü bu resme bildi Bū Müslim ḫaber
Eyitdi pes itmek gerekdür ḥaẕer

4039. Bize kim bu işden elem gelmesün
Bu ere bizüm-çün nedem gelmesün

4040. Viribidi Erdeşīr'i oḳudı
Bigāne ḳatında anuñ yoġ-ıdı

4041. Eyitdi aña ol şāh-ı dīn żamīr
Eyitdi ki durmaḳ hemīndür emīr

4042. Çıḳup bir maḳāma daḫı gidelüm
Çü iş böyle oldı eyit ne_idelüm

4043. Eger bunda durur-isem beni bileler
Benüm-içün bir iş ḳılalar

4044. Benüm daḫı müşkil ola hem işüm
Ala beni benden meger teşvīşün

[110b]

4045. Gerek Iṣfahān'a gönelem gidem
Varam anda daḫı teferrüc idem

4046. Kim anda olupdur benüm mevlūdüm
Hem anda daḫı var benüm maḳṣūdum

4047. Ben anda ṭoġıcek meger iy ʿazīz
Toġar hem vezīrüñ daḫı görklü ḳız

4048. Güzeller şāhı bir güneş yüzlü büt
Bile emmişüz ol nigār-ile süt

4049. Ki ḳız ḳardaşumdur gerek ol görem
Anuñ anda ḥāli nitedür görem

4050. Anası daḫı hem anamdur hemān
Ki zīrā ki emdüm südin ol zamān

4051. Adı Meymūne atası atam
Nite terk idüben yabāna atam

4052. Varayım buları göreyim hele
Muṭīʿem çü Ḥaḳ'dan ne iş kim gele

4053. Ne kim yazmış ise cebīne ḳalem
Gerek görem anı gerü mi ḳalam

ʿAzm kerden-i Ebū Müslim Iṣfahān-rā [51]

4054. İşitdi sözin çün anuñ Erdeşīr
Gör imdi ki aña cevābı nedir

4055. Didi bir sözüm var şāh-ı dīn saña
Eger varmaḳ ister-isen ol yaña

4056. Beliñce bu resme silāḥ ve teber
Girimezsin anda bil iy muʿteber

4057. Bir ayruḳ ṭon-ıla meger giresin
Ki furṣat buluban şāra giresin

[51] Ebu Müslim'in Isfahan'a gitmesi

4058. Çün eyle Bū Müslim işitdi cevāb
Bir iş eydelüm dir ola ol ṣavāb

4059. Çıḳardı silāḥın yaraġın ḳodı
Göñülden melālet kirin ol yudı

4060. Geyür ṣūfiyāne ṭonın pādişāh
Hezār ... geydi başına külāh

4061. Bile anuñ-ıla daḫı altı yār
Sūfiyāne ṭonlar geyür ġam-güsār

4062. Muraḳḳaᶜ geyürler ḳamu ḫırḳa-pūş
ᶜAbālar geyürler nemed anca ḫoş

4063. Çü biri birine göñül virdiler
Maḳāskārī saḳalların ḳırdılar

[111a]

4064. Ḳuşanur anuñla be-küllī belin
Ki varup göreler Sıfāhān elin

4065. Ebū Manṣūr'ıdı biri nev-cüvān
Seraḥs aḫī ol güzīn pākcān

4066. Ebū Caᶜfer anuñ biri pür-hüner
Bū ᶜAṭā biri hem bularuñ meger

4067. Şāh-ı dīn Bū Müslim bile ser-firāz
Sefer yatın anda bular ḳıldı sāz

4068. Ṭolunup güneş çün yüzin gizledi
Ṭolundı vü ḳafa yüzin gizledi

4069. Ḳara ṭon geyür çün giceden ḥarīr
Ṣaçar ᶜanberini cihāna şīr

4070. Ṣanasın ki düpdüz cihān yir-idi
Yatupdı ḥalāyıḳ daḫı aña irdi

4071. Göñül ol erenler çü bir itdiler
Çıḳup dün bucuġı yola getdiler

4072. Dutarlar ḫoş elden Sıfahān yolın
Giderler gözedü ṣaġından ṣolın

4073. Zamān-ıla anda gelüp irdiler
Geçüp şehr ḳapusını gördiler

4074. Soḳāḳ içine çün birer getdiler
Gelüp şehr bāzārına yetdiler

4075. Şehir ḳavmi gördi buları temīz
Ki dervīşler iñen arı vü ʿazīz

4076. Aẕīne mescidi ki şār içinde idi
Yaḳındı ol bāzār içinde idi

4077. Kim ayne gün anda ḳılurlar namāz
Girüp anda dutdı yüz ol ser-firāz

4078. Bu Mescid içinde girüp ḳondılar
Dükelçügi ḳıble depe dutdılar

4079. Bir uġurda anlar namāza durur
Gelen ḫalḳ ḳarşu buları görür

4080. Ki dīndār bunlar çü dervīş-idi
Biri birisiyle ḳamu eş-idi

4081. Eyü dirligi var bularuñ arı
Gören ḳamu taḫsin iderler varı

4082. Bulardan çü ʿibret eren aldılar
Pes ol gün ibādet ide ḳıldılar

[111b]

4083. Gice daḫı anda ḳalur nām-dār
Bū Müslim-i Mervī bile altı yār

4084. Birisi dutup ol arayı maḳām
Olup rāḥat uyḳu uyurlar tamām

4085. Gice zengisi çün yine baḥtını
Bıraḳdı yerinde yine raḥtını

4086. Ṣınıġdı ve ḳaçdı yine zengibār
Gider leşkeri hep olup tārumār

4087. Meger Rūm şāhı işitdi anı
Beşāret buyurdı sevindi cānı

4088. Alup ʿāc taḥtını ider çün ḳarār
Cihān yüzi oldı yine zernigār

4089. Yine perī zerden açup āfitāb
Bıraḳdı bu ʿālem ṣınurına tāb

4090. Yaradılmış andan ṣafā buldılar
Bulup rūzını hep vefā buldılar

4091. Bū Müslim yārenler ṭurur hep ḳamu
Hemān laḥẓa andan alurlar vużūʾ

4092. Ḳılurlar pes irte namāzın bile
Oturuban orada alurlar dile

4093. Tamām eylediler duʿā ḳıldılar
Bulup raḥmet eller yüze sildiler

4094. Oturmışlar-ıdı keleci ide
Bu fikr-ile anlar kim anda ne_ide

4095. Nāgehānī ṭaşra ġalebe ḳopar
Ki ʿaḳlın işiden kişinüñ ḳopar

4096. Bū ʿAṭā durup pes revān yügürür
Çıḳup bu ne ġavġa şāh-ı dīn görür

4097. Yine geldi girdi perīşān olur
Bū Müslim eyitdi nitedür ḫaber

4098. Bū ʿAṭā eyitdi aña pehlüvān
Siyāset durur ol ġalebe iden

4099. İgen ḫūb yigitler olur nām-dār
ʿAvānlar aluban gider ḥūr u zār

4100. İledi yürürler ḳamu raṣmaġa
ʿÖmürleri yayın ḳamu yaṣmaġa

4101. Bu resm-ile gördi buları gözüm
Melūl oldum iy şāh göyündi özüm

[112a]

4102. Bū Müslim sözini çün işitdiler
Ḳaḳıyup özinden varı getdiler

4103. Didi ṭuruñ anda varup görelüm
Buları ne_iderler birez ṭuralum

4104. Bū Müslim yārenler yola girdiler
Siyāset yerine gelüp irdiler

4105. Meger ḳırḳ yerde dikilmişdi dār
Üşüp ḫalḳ çevre baḳar bī-şümār

4106. Ol oḫtın anda Ḥaccāc olupdı meger
Yerinde pes oġlı ḳalur bed-güher

4107. Adı Ṣaʿṣaʿa ol pelīdüñ fużūl
Atası yerinde oturmışdır ol

4108. Durur beş yüz atlu bile ol zamān
İgen naḥs [y]üzlüyidi bed-gümān

4109. Öñinde yedi yüz serhengi var
Demür ṭonlu gürbüz iñen teng dar

4110. Ḳançıçıḳ yavuz ḫūlu it
Dutar ellerinde bular ḳırḳ yigit

4111. Ki degme aġaca birin dār ide
Bu sözi dir-idi bular zār ide

4112. Kim iy ḳavmi düpdüz ḥikāyet bilüñ
Bir olmañuzdan rivāyet ḳıluñ

4113. Ḥarāmī degülüz yā ḫoz uġrıyuz
İnan ki Tañrı ḥaḳı ṭoġruyuz

4114. Zinā eylemedük bilüñ il ü şār
Ki tā biz olavuz sezāvār-ı dār

4115. Günāhumuz ol ki Resūl ālini
Severüz zevcü'l-Betül ālini

4116. Añaruz Ḥasan'ı Ḥüseyn adını
Tamām ʿAlī'nüñ ol evlādını

4117. Bizi anuñ-içün esīr ideler
Getürüp bu yere ḥaḳīr ideler

4118. Dilerler aṣalar bizi bī-günāh
Bū Müslim işidüp anı urdı āh

4119. Eyitdi dirīġā zī-ʿār u nāmus
Zehī fikr ü rāyı zehī ʿaḳl u uṣ

4120. Bu yigitlere bir meded irmeyem
Bularuñ yolında başum virmeyem

[112b]

4121. Bū ʿAṭā didi ki eyā muʿteber
Çü yoḳdur bizümle silāḥ u teber

4122. Ālāt olmayınca eyit ne_idelüm
Yegi bunda budur ki ṣabır idelüm

4123. Ki bu Iṣfahān'dur eyā pehlüvān
Ki on Sünnī bunda bulınmaz inan

4124. Bu şār ḫāricīdür bilüñ ser-te-ser
Dükelcügi Mervān uruġını öger

4125. Pes eyle olıcaḳ idelüm iy yār
Gerek ṣabr itmek bize iḫtiyār

4126. Ol arada anlar çü ṣabr ideler
Bu yigitleri pes eyit ne_itdiler

4127. Tamām bu ḳırḫın daḫı bir ḳaṭar
İderler ol aġaçlar üzere dār

4128. Çü bu heybeti ol Bū Müslim görür
Ḳanı pes ṭamarlar içinde ḳurur

4129. Çü bu ġayret odı aña uġradı
Oda yandı cānı için ṭoġradı

4130. Meger ol olur ol köyine sebeb
Dutar ṣayrulıḳ ol emīri ʿaceb

4131. Yerine gelür vü çü ṣayru dutar
Cihān ḳayġuları özine üşer

4132. Yatur ol giceye degin nīk-ḫū
Ne yemek yedi vü ne ḫoz içdi ṣu

4133. Çün aḫşam oluban ṭolundı güneş
Ẓafer buldı yine Ḫoten'e Ḥabeş

4134. Ḳaraya boyadı felek çenberi
Ṣaçar kāfūr-ı nüh cihān ʿanberi

4135. Çerende perende vuḥūş ve ṭuyūr
Yataḳda yuvada be-küllī uyur

4136. Yatuban diremez Bū Müslim özin
Açamadı hergiz şāh-ı dīn gözin

4137. Yārenler şöyle oturur melūl
Alup çevre yanın anuñ ṣaġ u ṣol

4138. ʿAceb neyleyelüm didiler buña
Kim uġramaya bu yaña ne buña

[113a]

4139. Ki ġayrete gelüp olur ḳayġulu
Bu ḥastalıḳ itdi buña uş ġulū

4140. Ne iş oldı imdi biz eyidelüm
Aña cehd-ile bir devā idelüm

4141. Uyumış durur çün ulu vü kiçi
Varalum güç yār aña dün içi

4142. Ol erenleri kim esīr itdiler
Boġazından aṣup ḥaḳīr itdiler

4143. Bir iş elümüzden ol kim gele
Bu resme yegāne niçe bir ḳıla

4144. Ol ucdan ola kim gözini aça
Vara ṣayrulıġı özinden geçe

4145. Bu resm-ile anda çü rey urdılar
Meger dört server örü durdılar

4146. Bū ʿAṭā biri ol güzīn pehlüvān
Bu Caʿfer ikinci meger pāk-i cān

4147. Ebū Manṣūr ol biri eren serveri
Yūsuf-ı Seraḥṣī biri dīn eri

4148. Çıḳup durdı ol dün yola girdiler
Bu ḳırḳ er kim aṣlu aña irdiler

4149. Ol arada elli kişi bed-güher
Durup bekler-idi buları meger

4150. Bulara ḳażā gör kim nice gelür
Bir uġurda uyḳu buları alur

4151. Ol ellisi daḫı yatup uyıdı
Dilegi bularuñ daḫı buyıdı

4152. Ḳażā yeli bigi bular esdiler
Bu ellidi ḳırḳ başın kesdiler

4153. Onı āgā[h] olup çü göz açdılar
Cānı acısından revān ḳaçdılar

4154. Bu aṣduḳlarına sürüp geldiler
Bir uġurda andan yere aldılar

4155. Bu ḳırḳı ki bunlar helāk itdiler
Döküp ḳanlarını be-ḫāk itdiler

4156. Aṣup bir aġaca bular ser-nigūn
Yine mescide pes bular döndi yön

4157. Meger bulara hīç kişi irmedi
Bular eyledügi işi görmedi

[113b]

4158. Bū Müslim ḳatına gelüp irdiler
Ol işi ol ere ḫaber virdiler

4159. Ḳaçan kim bularuñ işitdi sözin
Ṭuru geldi açdı birez ol gözin

4160. Diledi bulardan eren şāhı ṣu
Virürler aluban içer nīk-ḫū

4161. Birez ol ḥarāret içinden gider
Bularuñla ol keleci ider

4162. Gece uzunı çün payāna irer
Varup gündüz oḳı nişāne irer

4163. Yüzinden çü burḳaᶜ alur āfitāb
Yine sū-yı maġrib göneldi ġurāb

4164. Bū Müslim yārenler ḳılurlar namāz
Ṭurup ḳıble ṣaru iderler niyāz

4165. Oturmışlar-ıdı delim fikr-ile
Oḳurlardı tesbīḥ ulu ẕikr-ile

4166. Gelüp şehr ḥalḳı buları görür
ᶜİbāretlerine ᶜacebe durur

4167. Ki bular ḫalāyıḳ ulu görmedük
Hünerler içinde ṭolu görmedük

4168. Zī dirlik ki vardur bularuñ eyü
Cihānda bulara eyit ne ḳayu

4169. Bu resme naẓar çün iderler-idi
...taḥsīn idüp giderler-idi

4170. Bu yaña ḫalāyıḳ ṭurup urdılar
Be-küllī bu dāra gelüp irdiler

4171. Degül bunlar ol gün {ki} aṣılmış-ıdı
Bularuñ başı hep kesilmiş-idi

4172. Ki ol ḳırḳ serheng-idi naḥs-i dūn
Biri bir aġaca olup ser-nigūn

4173. Görüben buları fiġān itdiler
Didiler bunı kim nihān itdiler

4174. Varup Ṣaʿṣaʿa'ya dimeklik gerek
Bu aş ḳayusını yemeklik gerek

4175. Varup ol laʿīne anı didiler
Ne kim olmış-ıdı ḳayu yediler

4176. Uçundı o melʿūn elin dişledi
Yüregini anuñ oda şişledi

[114a]

4177. Serāsīme olup ḳurudı ḳanı
Melūl oldı ditrer ol itin teni

4178. Taʿaccüb meger bir zamān eyledi
Birezden pes aġız açup söyledi

4179. Eyitdi kim itmiş ola bu işi
Hele böyle iden döge kim kişi

4180. Hele cehd eyleñ uruban ṭuruñ
Arañ şehr içini be-küllī görüñ

4181. Ola kim bu işden eṣer bilesiz
Kim itmiş-idi bir ḫaber bilesiz

4182. Bir iki yüz ādem şāra girdiler
Aradılar ü her yere irdiler

4183. Bu iş üstine çün nice ṭurdılar
Ḫāṣ u ʿāma uġrayana ṣordılar

4184. Ol işden kimesne ʿayān bilmedi
Ne ḫoẕ āşikāre nihān bilmedi

4185. ʿĀciz oldılardı arayup şārı
Ne maḥle ḳodılar {vü} ne ḫoẕ bāzārı

4186. Yüriyüp gezerler maḳām-[ber-maḳām]
Bu yaña Bū Müslim yārenler tamām

4187. Eyitdi Bū Müslim dilegüm size
Budur kim keremden idesiz bize

4188. İledüñ beni tīz alup külḫāna
Ki ṣayruluḳ odı irişdi cāna

4189. Beni anda ḳoyup revān oluñuz
Varup bir arada nihān oluñuz

4190. Mebādā sizi bu ʿavānlar bile
[Ol] ucdan cānuma benüm cevr ola

4191. Anı eyle iderler ne kim ol didi
Çü külḫāna iltüp ḳayusın yedi

4192. Bular ol aradan revān oldılar
Biri bir arada nihān oldılar

4193. Ṣūfī ṣūretini ḳodı her biri
Geyür ḫalḳ ṭonın bular hep geri

4194. Ṣūret degşürüben özin gizledi
Ne gördi kimesne ne ḫoẕ gözledi

4195. Bu yaña ʿavānlar şārı gezdiler
Aradılar ü her yere gezdiler

[114b]

4196. Çoḳ istediler çün ele girmedi
Biregü hīç andan ḫaber virmedi

4197. Gelüp Ṣaʿṣaʿa'ya didiler anı
Teni ditredi vü ḳurudı ḳanı

4198. Meger biti anda daḫı ir didi
Bū Müslim ṣıfātın ḫaber vir didi

4199. Daḫı işlerini işitmiş-idi
Nice dürlü anda iş itmiş-idi

4200. Didi Ṣaʿṣaʿa ki budur ol kişi
Gelüp bunda iden bugün bu işi

4201. Oḳuñ ḳapucıyı berü görelüm
Bulara daḫı hem ḫaber ṣoralum

4202. Kim ayruḳsı şekle ġāyib irdi mi
Gelüben ḳapudan şāra girdi mi

4203. Ḳapucıyı varup oḳurlar revān
Duʿā ḳıldı girdi aña ol zamān

4204. Didi Ṣaʿṣaʿa ki ḫaber vir baña
Bu söze cevāb vir ṣoraram saña

4205. Ġarīb kimse gelüp şāra irdi mi
Ḳapudan içerü ḳadem urdı mı

4206. Didi aña ol gün beş altı ṣūfī
Muraḳḳaʿ idüben geyürler ṣūfı

4207. Ġarīb ayruḳ elden gelüp girdiler
Meger gördük anlar şāra girdiler

4208. Ulu mescid içre varup ḳondılar
Dükelcügi ḳıble dapa döndiler

4209. Gece gündüz anda ḳılurlar namāz
Çün anlardan[52]

[52] Beytin ikinci mısrası yarım kalmaktadır.

4210. Didi Ṣaʿṣaʿa tīz getür görelüm
Buları ne yerden gelür ṣoralum

4211. Bu işi ola kim olar itdiler
Beş on ʿavānlar aña yetdiler

4212. Kim ol ṣūfīileri getüre emīr
Ṣorabile tā kim bulardan żamīr

4213. Gelüp gördiler kim bular anda yoḳ
Yüregine degdi bularuñ ṣan oḳ

4214. Varup Ṣaʿṣaʿa'ya didiler işi
Eline urur ol bed-aḫter dişi

[115a]

4215. Didi āh anlar idüpdür görüñ
Bilüñ anı ḳanda gidüpdür görüñ

4216. Bilüñ dip buyurdı revān bed-güher
Ata bindi ol dem otuz beş biñ er

4217. İçerü vü ṭaşra iderler ṭaleb
Buları ne oldı diyüben ʿaceb

4218. Yegürürler-idi ulu yollara
Direye depeye delim ḳollara

4219. Birisi bulardan nişān bilmedi
Yāḫuẕ āşikāre nihān bilmedi

4220. Bu yaña Bū Müslim eren serveri
Ki külḫān içinde yatur dīn eri

4221. Gelüp ol yöreye daḫı yetdiler
Yüriyüp çoḳ atlu ġulū itdiler

4222. Ebū Müslim'e at ayaġı öni
Gelür-idi vehme bıraġup anı

4223. Geçer ol gün anda nice çün gelür
Yine ol dün andan Bū Müslim ḳalur

4224. Çü ḳayġu odı anuñ vücūdın dutar
Bu ḳayġudan anı ısıtma dutar

4225. Dutar ol arada anı ṣayrulıḳ
Bulur ṣaġlıġından emīr ayrulıḳ

4226. Ḳalur ol gün anda Bū Müslim nice
Anuñ vaṣf-ı ḥāli işitgil nice

4227. Gözi yaşı irte olınca aḳar
Ḳarañuda çevre yanına baḳar

4228. Beyān irmezidi anuñ āhına
Niyāz eyler-idi meger şāhına

4229. Dir-idi i derdlülere dād iden
Sürüp ḳayġuları ḳamu şād iden

4230. Baña daḫı sen vir yine dermānum
Ḫalāṣ eyle ḳayġu odından cānum

4231. Eger ḥaḳsa bu işüm bī-gümān
Yine senden olsun ʿināyet hemān

4232. Dilerem baña sen idesin meded
Ki luṭfuñ fażluñ senüñ bī-ʿaded

4233. Yüzi rengi dutup aḳardı gözi
Ḳaraya vü göle bulaşup yüzi

[115b]

4234. Gel imdi naẓar ḳıl bu çarḫ işine
Yā anuñ muḫallaḳ bu cünbīşine

4235. Ne eyler gör aḫī anuñ ger dişi
Nice biler anuñ ḳanına dişi

4236. Ol kim tüvānā ki aṣlān-ıdı
Dürüst erlik içre ki merdān-ıdı

4237. Ḳılıncından anuñ ṭamar-ıdı ḳan
Bulımazdı dīvler elinden amān

4238. Ol adı cihāna ṭolup çeker yan
O ḳaplan oluban göge eker yan

4239. Gör anı ne deme getürdi bu devr
Nice zebūn idüp aña itdi cevr

4240. Ḳaraya vü göle bulaşup zebūn
Diger-gūn ḥāli oldı cigeri ḫūn

4241. Yere külhān oldı yüregi çü ġam
Yaluñuz bucaḳda yatur-ıdı hem

4242. Bu Külḥāncı reḫbet aña eylemez
Ebū Müslim'e hīç dönüp söylemez

4243. Ne ṣormadı ḥālin anuñ ne_olduñuz
Bu derde ṣataşup neden ṣolduñuz

4244. Meger bir gice dün bucuġı tamām
Yaturdı yerinde Bū Müslim be-nām

4245. Ḳulaḳ urdı Külḥāncı sāz ider
Laṭīf medḫ dilde ser-āġāz ider

4246. Ḥüseyn ü Kerbelā'dan söyledi
Şehīdligin anuñ beyān eyledi

4247. Velī ḳāfiye bir didi şöyle ḫūb
Bū Müslim işidüp sevindi ḳalup

4248. Bu resme eyitdi işitgil sözin
Göge ḳulaġını açup cān gözin

Şiʿr -güften-i Külḫāncı ʿĀmir Ḥüseyn-rā[53]

4249. Didi şehīd-i güzīn kerbelā
Şāh-ı dīn Ḥüseyn ü ʿAlī pür-belā

4250. Senüñ bigi dünyā gözi görmedi
Emīrüm mükerrem pāk ü pārsā

4251. Sülāle-yi Aḥmed şāh-ı pākdīn
Kim atañ senüñ ol ʿAlī murtaẓā

[116a]

4252. Senüñ bigi kimdür laṭīf ü şerīf
Ki menzilgāhıdur şāh-ı dīn baḳa

4253. Saña itdügin hīç ere itmedi
Yezīd-i ḥayāsuz vü ol bī-vefā

4254. Senüñ Ḫūrī uçmaḳ olısar naʿīm
Ki Ḥaḳ raḥmet ide göresin liḳā

4255. Cehennem bularuñ caḥīm ü zaḳūm
Ṭamuda ḳalalar ebed dāimā

4256. Dilile bu medḥ dir ol nīk-nām
El-ile ʿalef ol atardı müdām

4257. İşitdi anuñ çün Bū Müslim sözin
Añılcaḳ açar ol arada gözin

4258. Çü bu maḳteli ol tamām eyledi
Ebū Müslim aña duʿā eyledi

4259. Çü Külḫāncı böyle işitdi anı
Teni ditredi vü uçundı cānı

[53] Külhancı Amir'in Hz. Hüseyin için şiir söylemesi

4260. Anı hāricīdür ṣanur ol cüvān
Uçundı özinden meger ḳaçdı cān

4261. Bū Müslim anı görür vehm yedi
İgen cānı ḳorḳup anuñ ġam yedi

4262. Cevāb virdi aña didi ḳorḳma hīç
Göge benüm-içün bugün itme pīç

4263. Ki bunlara özüm daḫı ʿāşıḳam
Yolında bularuñ iñen ṣādıḳam

4264. Bu kim medḥ-ile sen ögersin anı
Ḥelāl eylemişem yolında cānı

4265. Çü böyle işitdi sözin serverüñ
Aña māʾil oldı cānı ol erüñ

4266. Görür gözlerinden anı yeg görer
Ki bir demde göñlin anuñ biñ ṣorar

4267. Bilişür anuñla muḥabbet ḳılur
Bunuñla oturur çü ṣoḥbet ḳılur

4268. Ṣabāḥa irince iki nīk-baḫt
Biri biri göñlin iderler nevaḫt

4269. Çü ṣubḥ oldı ʿālem yüzinden niḳāb
Götürdi cihān hem özinden niḳāb

4270. ... binüp ez-Esed
Göründi ṣaruya boyayup cesed

[116b]

4271. Bu Külḫāncı yudı yüzin ü elin
Ṭaradı vü düzdi saçın saḳalın

4272. Ḳapudan çıḳuban revān dutdı yol
Sürüp şehri bāzārına geldi ol

4273. Delim niʿmet aldı taġayyür eri
Ne olmaya anda Ṣıfāḫān şārı

4274. Şeker şerbeti bir çanaḳ ṭopṭolu
Gülāb-ıla ezdi anı baḫtlu

4275. Alup yine anda sevine cānı
Bū Müslim ḳatına getürdi anı

4276. Ṣunı virdi ki el aç u gözüñ aç
Göñülden bu ḳayġu ṭozın ṭaşra saç

4277. Ṭurur çünki ġuṣṣa ṭamārın biçer
Yer ol niʿmeti hem bu şerbeti içer

4278. Birez anuñ-ıla özin düzdi ol
Durup tekyelendi saġa virdi ol

4279. Belin baġlar irte gice nām-dār
Bū Müslim'e ḫizmet ider ol meger

4280. Bū Müslim eyitdi aña ḫūb-nihād
Ṭapuña ne resme ʿaceb dirler ad

4281. ʿAẕīm ḫulḳuñuz var ʿaceb yerlüsin
Bu ... den misin yā daḫı yerlüsin

4282. Bu Külḫāncı aña eyitdi yigit
Bu şārdan degülem ḥaḳīḳat işit

4283. Ġarībem ki Başra durur şehrümüz
Pes anda olurdı bizüm ehlümüz

4284. Külümle gelüp bu yire irmedüm
Bu işe özümi degin urmadum

4285. Atam sünnīyidi Müselmān eri
Sever-idi evlādı dört yāri

4286. Ṭavarı vü mülki mālı çoġ-ıdı
Baṣra'da andan ulu yoġ-ıdı

4287. Olur Baṣra'nuñ bir begi nātamām
Ki şīr aṣlı durur adı hem ʿavām

4288. Atamuñ pāyınca bular öpdiler
Ki Sünnī Müselmān durur ṭuydılar

4289. Dutar atamı ol laʿīn dār ider
Bizüm işimüzi ki ol zār ider

[117a]

4290. Ġāret eylediler anuñ varını
Mālın u rūzın ve ṭavarını

4291. Egerçi atamı ol it ḳaḳladı
Ele girmedüm ben Ḫuẕā ṣakladı

4292. Ḳaçup ol aradan yola girmişem
Zamāndur ki bunda gelüp irmişem

4293. Bu yirde baḳup uş nihān olmışam
Bu külḫān renkliḳ hemān olmışam

4294. Adum ʿĀmir olur sözüm iş budur
Çün ele getürdüm seni ḫoş budur

4295. Müşerref olupven senüñle yigit
Budur vaṣf-ı ḥālüm ser-ā-ser işit

4296. Çün añladı bildi Bū Müslim sebeb
Birez ḳaldı anuñ işine ʿaceb

4297. Bū Müslim eyitdi aña nev-cüvān
Saña bir ṣorıncam daḫı var hemān

4298. Ki Baṣra'da var bir ulu dīn eri
Saʿīd adludur ol eren serveri

4299. Velī Merv'dendür ḳadīm ol kişi
İgen Sünnī ṣādıḳ erenler eşi

4300. Dönüp ʿĀmir eydür yigit ol bize
Yaḳın ḳonşı olur ne diyem size

4301. Didi bu cevāb Bū Müslim aña
Atam ḳardaşıdur olur ol baña

4302. Benüm ʿAbduraḥmān adum fikri ḳıl
Esed'dür atamuñ adı bellü bil

4303. Muḥammed Bū Müslim urupdur laḳab
İşitdi vü ḳıldı aña ol ʿaceb

4304. Benüm Merv'de ol ulu iş iden
Ki Naṣr-ı laʿīne nūş-ı nīş iden

4305. ...gerd içinde Pelengefgen'i
Başup ḳul idinen benüm bil anı

4306. Daḫı Murġzen'de reʾīs oġlı cān
Benüm heybetümden viripdür inan

4307. Benüm Merv içinde ḳılan dürlü cenk
İden dirligini meger Naṣr'a teng

4308. Hem Üftāḥ hümşām-ile öldüren
Ad-ile ol ili benem ṭolduran

[117b]

4309. Mināre'de itdi olan yengini
Yā itdügi ṭaşra olan cengini

4310. Ne resm-ile anı esīr itdiler
Ḳoyup ḥabs içinde ḥaḳīr itdiler

4311. Nite ṣoñra andan āzād oldı ol
Ne resm-ile dünle çıḳup dutdı yol

4312. Seraḫs'a nitesi gelür söyledi
Ne iş ḳıldı anda beyān eyledi

4313. Nişābūr'a geldügini dir ḫaber
Nite ḳodı anda silāh teber

4314. Gelüp Iṣfahān'a nite irdise
Ḳapudan ne resme gelüp girdise

4315. Bu ḳırḳ eri didi nite dār olur
Bularuñ-çün anda özi zār olur

4316. Bu ġayret-ile ol nice ġam yedi
Nite ṣayru olduġunı hem didi

4317. Çü ʿĀmir işitdi sözin ser-te-ser
Ḳılur ʿışḳı anuñ cānına eser

4318. Sever-idi şöyle göñülden cānı
Ki görmese bir dem ölürdi anı

4319. Ḳalur ḳırḳ gün ol arada emīr
Bu külḫāncı anuñ ḳayusını yir

4320. Tīmār eyler-idi aña bir güzīn
Ki ṣaġılup açdı Bū Müslim gözin

4321. İli ṣuya varup yunur ol eri
Yine geldi anda eren serveri

4322. Göñülden çü ḳayġu kirin götürür
Bu külḫān evinde birez oturur

4323. Yatuban yer üzre ol yüzin
Pes uyḳu alur ol arada gözin

4324. Uyudı anda şāh-ı dīn melūl
Gelür ʿavrat anda irer ir ḳabūl

Mülāḳāt-şuden-i Meymūne vü Ḫātun-ı Ḳayṣ Māderi Ebū Müslim-būd[54]

4325. Size Ḳayṣ ʿĀmir ḥikāyātını
İşitmiş-idüñ ol rivāyātını

4326. Kim ol şehrüñ ulu emīri idi
Bu Ḥaccāc'uñ ulu vezīriyidi

4327. Bū Müslim ki anda ṭoġupdı didük
Bu ḳıṣṣada ḳaydın öñ öñdin yedük

[118a]

4328. Bū Müslim ṭoġıcek ḳızı ol erüñ
Doġupdı eyitdük hem ol serverüñ

4329. Çü ḳutlu mübārek deme irdiler
Adın Meymūne ol ḳızuñ virdiler

4330. Bu ṭoġru sözi bil ḳulaġunda dut
Bū Müslim anuñla bile emdi süt

4331. Eyitdüḳ size biz anuñ ḳıṣṣasın
Tā Merv'e gelince yedüñ ġuṣṣasın

4332. Bile Ḳays'uñ anda ḫatunı meger
Bu ʿavratlar-ıla geçerdi gider

4333. Daḫı Meymūne hem anuñla bile
Geçerler-idi ḫoş teferrüc ḳıla

4334. Ki süt emmiş-idi meger pehlüvān
Ṭoġıcaḳ anuñla bilürsin ʿayān

[54] Ebû Müslim'in (süt) annesi Hatun-ı Kays ve Meymûne ile görüşmesi

4335. Ki dünyāda anuñ bigi ḥūb yoḳ
Dilārām maḥbūb merġūb yoḳ

4336. Anuñ gör ki vaṣfın ol il söylenür
Dilinde dün ü gün beyān eylenür

4337. Anası dir-idi aña ol zamān
Süd emdi senüñle meger bir cüvān

4338. Anuñ aṣlı ceddi olur key ulu
Muḥammed uruġı meger baḫtlu

4339. Anuñ ʿAbduraḥmān olur hem adı
Güneş bigi yüzi şekerden dādı

4340. Daḫı bunlara ne vāḳiʿ oldısa
Ne kim ḥāricīden sezā buldısa

4341. Nite atasını anuñ bildiler
Helāk eyleyüben cezā ḳıldılar

4342. Çıḳarduḳların hem anası gözin
İl içinde rüsvāy idi kendüzin

4343. Alup oġlını ol nice get didi
Ḳamu ol ḳızına beyān it didi

4344. Añupdı ʿışḳ-ı nigārı tamām
Ümīd dutar-ıdı göre ṣubḥ [u] şām

4345. Göñülde pes anuñ ḥayāliyidi
Gözinde muṣavver cemāliyidi

4346. Çü vaḳt irdi ki ol cemālin göre
İrişüp görişe viṣālin göre

[118b]

4347. Anasıyıla ol geçerken meger
Ebū Müslim'e pes bıraḳdı naẓar

4348. Bu resm-ile şeklin anuñ çün görür
Nigārın giderken yerinde durur

4349. Göricek yüzini cānı oynadı
Göge cūş idüben ḳanı ḳaynadı

4350. Zīrā ancalayın gözin görmedi
Bir adım ilerü daḫı urmadı

4351. Naẓar çün anası ḳılur ol yaña
Görür ḳızı ḳalmış yerinde ṭaña

4352. Yatur bir yigit ol öñinde görür
Bu resme çün anı anası görür

4353. Çaġırdı ki neye ṭurursın nigār
Ḳız eytdi berü gel göresin ne var

4354. İlerü gelicek eyitdi işit
Di külḫān öñinde yatan ol yigit

4355. Benüm-ile ol süd emen nev-cüvān
Buña beñzer ol kim virürsin nişān

4356. Didi ʿaḳluñ iy ḳız gidüpdür ḳanı
Aña beñzedürsin bu bir külḫānı

4357. Kim ol Merv içinde tüvānā durur
İgen erlik içre yegāne durur

4358. Ulu pehlüvāndur iñen nerre-şīr
Ḳavī şevketi var bahādur dilīr

4359. Anuñ ḳorḳusından şahān olmaya
Ol iller içinde ʿavān olmaya

4360. Anuñ Naṣr-ı Seyyār elinden zebūn
Anı istedür ol durup dün gün

4361. Bulımaz anı kim ala dādını
Velī ol giderdi anuñ şādını

4362. Cihānda kim itdi işini anuñ
ʿAceb ḳalmışam ben işiñe senüñ

4363. Baḳup gördüñ anda yatur bir ḳulı
Nite beñzedürsin aña sen anı

4364. Eyitdi ḳız aña buña dutma daḳ
Gel anuñ bir cemāline baḳ

4365. Ne bilmege yarar nite itdi ol
Nihānī o yerden çıḳup gitdi ol

[119a]

4366. Çü pinhānī andan izin izledi
Gelüp bunda ola özin gizledi

4367. Bir iş oldı daḫı yeñile meger
İşidüñ bilürsen bu resme ḫaber

4368. Ki ol ḳırḳ yigitleri kim aṣdılar
Müselmān'laruñ ki kökin kesdiler

4369. Yine ṣoñra bildüḳ gice geldiler
Buları aġacdan nite aldılar

4370. Kesüp ḳırḳ serheng başın aldılar
Aġaca aṣarlar işitdük ḫaber

4371. Delim istediler gele[n] vü giden
Bilinmedi kimdür ol işi iden

4372. Benüm göñlüm eyle ṭanuḳluḳ virür
Bu fikrümi añla aña ʿaḳl irür

4373. Şu bir ḳaç ṣūfī ki gelüpdi şāra
Oları buluñ dir ...yire

4374. Getürdük buluñ dip kişi ṣaldılar
Anı bulmadılar yine geldiler

4375. Didiler pes anlar imiş iş iden
Bizüm ʿīşumuzı alup nūş iden

4376. Delim istediler ele girmedi
Hīç andan bir ādem ḫaber virmedi

4377. Yine Merv'e bundan delim yol-ısa
Ne bilmege yarar eger ol-ısa

4378. Tehī baḳmañ aña naẓar bir uruñ
Ne yigitdür āḫir anı bir görüñ

4379. İlerü yüriyüp çü baḳdı aña
Göñülden naẓar çün bıraḳdı aña

4380. Ṭamarlar içinde südi itdi ḫoş
Be-küllī virür ol aña ʿaḳl u hūş

4381. Şoloḳdem şefḳat ḳanı ḳaynadı
İçine ṣıġışmaz cānı oynadı

4382. Elini ışırup ṭaña ḳaldı ol
Eyitdi ḳızına aña beñzer ol

4383. Ṣorup fikrini bir anuñ idelüm
Hemān dur yine dön eve gidelüm

4384. Anuñ sevgüsinden gögü almadı
İli ṣu ḳayusı daḫı ḳalmadı

[119b]

4385. Diler vaṣlın aladı cānla ṣatun
Ḳızı bile döndi evine ḫatun

4386. Oturdı evine sevine cānı
Bu kezin görmedi ne eyler anı

4387. Viribidi külḫāncıyı oḳudı
Ḳızı kendü ayruḳ ādem yoġ-ıdı

4388. Çevürdi gidüben irişmişdi şām
Gelüp virdi ʿĀmir bulara selām

4389. ʿAleyk aldı anuñ selāmın ḫatun
Didi ḫoş geldüñ eyā ẕū-fünūn

4390. Şu külḫān öñinde yatan bir yigit
Ne yerlüdür anı bilürseñ eyit

4391. Anuñ ne kişidür ḥālin söylegil
Şehirli midür ġarīb mi digil

4392. Aña ʿĀmir eydür eyā sulṭānum
Ne kişidür andan bilüm yoḳ benüm

4393. Kişi beñzer anuñ cünbişi
Ḳabūle vāṣıldur anuñ her işi

4394. Velī añlaram ki ġarīb kişidür
Hele ḫoş kişilik anuñ işidür

4395. Gelüp düşdi külḫāna vü ṣayrudur
Vaṭandan yerinden daḫı ayrudur

4396. Yemek içmek aña virürem özüm
Bu dem bildügüm uş eyidem sözüm

4397. Didi ḫatun aña o yigit adın
Bilürseñ eyit ne ḳılurlar yādın

4398. Neyimiş atası anası adı
Bilürseñ anı eyitgil didi

4399. Aña ʿĀmir ol dem eyitdi żamīr
Esed oġlıyam dir bilüñ ol emīr

4400. Adı ʿAbduraḥmān anuñ bā-edeb
Ebū Müslim urmış Muḥammed laḳab

4401. Ebū Müslim aña ne kim söyledi
ʿĀmir aña bir bir beyān eyledi

4402. Yā külḫāna gelüp nite irdügin
Bilüp anı kendü göge virdügin

4403. Eyitdi bular pes işitdi anı
Çü Meymūne bildi sevindi cānı

[120a]

4404. Didi var getür ol yegāne eri
Nevaḫt eyleyelüm görüp serveri

4405. Dönüp yine andan gelür ser-firāz
Ebū Müslim ol didi sırr u rāz

4406. Bilürdi Bū Müslim daḫı hem anı
Kim andadur illā bilimez anı

4407. Çün andan bu deñlü ḫaber aldı ol
Ḳanı ḳaynadı vü ṣoru geldi ol

4408. ʿĀmir ileyine düşüp dutdı yol
Getürüp sarāya ṣımarladı ol

4409. Çü Meymūne gördi anı geldi ḫoş
Yeñemedi kendüzini ḳıldı cūş

4410. Görüşdi vü aña nigār aġladı
İki gözlerinüñ yaşı çaġladı

4411. Görüşdi anası daḫı pür-uṣūl
Ṣorup göñlini dir nitesin oġul

4412. Ṣorarlar aña pes ḳamu sergüzeşt
Nite bunda geldüñ geçüp kūh u deşt

4413. Bulara Bū Müslim ḥikāyet didi
Başından geçen ol rivāyet didi

4414. Gidüp ḳayġuları olur şādumān
Durup getürür ḫoş öñine ṭaʿām

4415. Oturup yediler üçi ḫoş bile
Getürür Ḥaḳ adın alurlar dile

4416. Cihān Yaradan ol Ḥaḳ'uñ ẕikrini
Ki ṭoġru götürdi göñül fikrini

4417. Meger Ḳayṣ ʿĀmir irüpdi Ḥaḳ'a
Aña münzil-idi maḳāmı beḳā

4418. Bū Müslim'i ḫatun nevaḫt eyledi
Bu resm-ile döndi aña söyledi

4419. Ki iy server erüm etüm yoḳ durur
Ere vurmaġ-içün yatum yoḳ durur

4420. Bu ḳız ḳardaşuñdur daḫı ben anañ
Beni bunda añla anañ bigi añ

4421. Daḫı müşfiḳem ben anañdan saña
Bu ḳız ḳardaşuñdan daḫı yeg aña

4422. Bizi bunda ḳoyup daḫı gitmegil
Gidem diyü fikri daḫı itmegil

[120b]

4423. Ḳatumuzda olġıl seni görelüm
Yoluñda muḥabbet ide ṭuralum

4424. Çü bunlar aña sihr ide söyledi
Ebū Müslim anı ḳabūl eyledi

4425. Ki bunlaruñ-ıla ol pür-uṣūl
Ḳoyup bunları ol gözetmedi ol

4426. Didi çün bu deñlü ḳayu yedüñüz
Ḳabūl eyledüm siz ne kim didüñüz

4427. Çü ʿahdine bunlar anuñ irdiler
Yegrek aña göñül virdiler

4428. Oturup sürerler birez ṣoḥbetin
Düzerler bir evi anuñ ḥalvetin

4429. Yerin düzdiler ol şāh-ı dīn gelür
Yatur diñlenür ol arada ḳalur

4430. Ṣavuldı gece çün sabāḥ oldı hest
EBū Müslim aldı durup ābdest

4431. Ḳız-ıla anası anı ṭuydılar
Alup anda ābdest aña uydılar

4432. İmām oldı anda meger ser-firāz
Uyup anuñ-ıla ḳılurlar namāz

4433. Pes evrād oḳıyup ḳılur ol duʿā
Olur ol arada dilekler revā

4434. Aña Ḳayṣ-ı Rābīʿ ḥatunı didi
Gör anuñ ne resme ḳayusın yedi

4435. Eyitdi senüñ-çün bir iş görelüm
Safāyıla devrānımuz sürelüm

4436. Bū Müslim didi siz bilürsiz anı
Ḳulavuzluk imdi bize iş ḳanı

4437. Tācirāne ṭonlar getürdi aña
Eyitdi ki server anı gey saña

4438. Geyür anı virür otuz biñ dinā[…]
Eyitdi ki oġul bezestān var

4439. Dükanlar bizüm var yerine otur
Al u ṣat ḳayġu göñülden getür

4440. Gece olıcaḳ gel göreyim yüzüñ
Ḳu[la]ġuma girsün muḥabbet sözüñ

4441. Ebū Müslim eydür ana ḫoş didüñ
Bu ḳayduñ ki bugün ḳayusın yedüñ

[121a]

4442. Velī ben sizüñle nite olayım
Nite ḳatuñuza gidüp geleyim

4443. Mebādā ki bunda beni ṭuyalar
Ḫavārīc laʿīnler bize uyalar

4444. Ol ucdan size bir melāl irişe
Ki bu baḫtuñuza zevāl irişe

4445. Eyitdi bu ḫatun aña baḫtvār
Gerek iḥtiyāṭ hem yaḳın bu ḫaber

4446. Var imdi dükāna otur sen hele
Bilişligi birden getür sen hele

4447. Gece gece bize gelesin nihān
Ola senüñ-ile müşerref bu cān

4448. Bizi inşāʾallāh bular ṭuymaya
Dile dişe alup bular uymaya

4449. Aña bir nigārın eyü ḳul ḳışar
Ebū Müslim'üñ ol öñine düşer

4450. Getürür anı bir dükānı açar
Bıraġur döşek ol şāh-ı dīn geçer

4451. Döker aḳçeyile alur çoḳ ḳumāş
Ṣatar aṣsısına ider çoḳ maʿāş

4452. Gece olur eve duruban gelür
Nihān anlaruñla çü ṣoḥbet ḳılur

4453. Gelür yaṣduġa çün urur başını
Aḳıdur gözinden revān yaşını

4454. Yārenlerini ol añup eyler āh
Ki ʿālem gözine olurdı siyāh

4455. Olur-ıdı fikrüñ deñizine ġarḳ
Taña degin ki aġarurdı şafaḳ

4456. Namāzın ḳılur vü dükāna gider
Velī ḥasret-ile ki yana gider

4457. Ḳılur anda çün ir zamān baḫtlu
Bilürler anı hep kiçi vü ulu

4458. Bulara kimesne hīç itmez gümān
Ki bunlara gelüp gider ol nihān

4459. Birez ḳayġudan ol özin bikr ider
Göñülde ʿaceb bir daḫı fikr ider

4460. Ki bir āsitāne yapa ol bülend
Gele her dem aña āyend ü revend

[121b]

4461. Bular gele göñli birez eglene
Ṣınıḳdur ola bir sebeb eglene

4462. Döker māl anda dürişür be-nām
Yapar anda bir ḫoş müşerref maḳām

4463. Aluban döşekler yaraḳlar tamām
Aṣar ḳandīl altun çıraḳlar tamām

4464. Gelürdi ḳatına āyend ü revend
Müsāfirlerine yedürürdi ḳand

4465. Aḫīlıḳda ḥīle çıḳardı ol ad
İderdi ḥalāyıḳ anı cümle yād

4466. Fütüvvet yolında ki var altı iş
Anı dutmış-ıdı eren şāhı bīş

4467. Ol altıyı azdur dime oldı çoḳ
Üçi baġlu anuñ üçi hem açuḳ

4468. Açuḳ ola alnı anuñ ay bigi
Ne ay ki güneşden daḫı bay bigi

4469. İkincisi ṣofra gerekdür açuḳ
Güci yetdügince gerek az u çoḳ

4470. Üçinci{si} açılmış gerekdür ḳapu
Kim ide gelene gidene ṭapu

4471. Ol üç daḫı baġlu nedür bil adın
Şeker bigi añla sözümüñ dādın

4472. Biri baġlu ola gerekdür gözi
Naẓar ḳılmaya tā fesāda özi

4473. İkincisi ġıybet dilin baġlaya
Yoḳ ol kim dilile eri ṭaġlaya

4474. Üçincisi baġlu eylersüz baġı
Anı bekleyenler olur er saġı

4475. Bu altı ki vardur çün azdır yine
Getürdi Bū Müslim anı yerine

4476. Ġarībler-ile yer içerdi bile
Giderlerdi aña duʿālar ḳıla

4477. Nāgehānī bir gün ve bayrām gelür
Gelüp oynamaḳda ḫāṣ u ʿām gelür

Küştī-giriften-i Ebū Müslim bā-Kirdamerd der-helāk-kerden-i Ebū Müslim ez-o[55]

4478. Var-ıdı bu şārda bir ulu küştīgīr
Güreşici yigitler tüvānā dilīr

[122a]

4479. Velī Mervān-ıdı çün ol Kirdamerd
Ḳatı sözlü idi iñen ḫulḳı serd

4480. Olayıdı biñ er şākirdi tamām
Güreş anuñ-ıla dutarlar tamām

4481. Çıḳar ḫalḳ bayram güni ser-te-ser
Bu şehrüñ içinde ḳamu ʿavrat er

4482. Çıḳar Ṣaʿṣaʿa hem emīrler-ile
Ulu kiçi düpdüz vezīrler-ile

4483. Ulu çadırını anuñ ḳurdılar
Bisāṭın içinde anuñ urdılar

4484. Yerinde oturdı gelüp bed-gümān
Güreşiçi didi getürüñ hemān

4485. Gelüp Kirdamerd-i laʿīn öpdi yer
Duʿā Ṣaʿṣaʿa'ya delim dürlü dir

[55] Ebû Müslim'in Kirdamerd'le güreşmesi ve Ebû Müslim'in onu öldürmesi

4486. Şākirdleri düpdüz anuñ irdiler
Ṣoyundılar orta yere girdiler

4487. Çü biri biriyle güreş dutdılar
Kimisi oturdı kimi utdılar

4488. Ṣoñ ucı ṣoyunup girür Kirdamerd
Bed-aḫter ceyşī ṭureyditdi gird

4489. Yine Ṣaʿṣaʿa'ya duʿā eyledi
Bu şākirdlerine gelüñ söyledi

4490. İki iki üç üç aña üşdiler
Güreşdiler illā ṣoñı düşdiler

4491. Girene ne resme ider güreşi
Yere urdı anda ol üç yüz kişi

4492. Meger kendüzini bed-aḫter görür
Açar aġzını ol delim lāf urur

4493. Diri olayıdı eger Bū Türāb
Olaydı elümde yüregi kebāb

4494. Ayaġından alup yere çaladum
İki yırtup anuñ cānın aladum

4495. Çü bu lāfı anda urur nābekār
Bū Müslim dururdı meger nām-dār

4496. Çün anda bilür ki yavuz ʿāḳḳ-ıdı
Cānı cūşa gelüp iñen ḳaḳıdı

4497. İlerü yürüdi yerinden dilīr
Duʿā eyledi ol girib yā emīr

[122b]

4498. Eyitdi aña ne dilersin yigit
Eyitdi şāhenşāh sözümi işit

4499. Kerem ḳıl bu gürbüz ere söylegil
Bizüm ḳavlümüzü ṭapuñ eylegil

4500. Girüp tā anuñla güreş du[ta]lum
Biri birim[üz]den oyun utalum

4501. Beni öldürürse döküben ḳanum
Fidā ola senüñ yoluña cānum

4502. Eger öldürürsem ṣunup anı ben
Ṭanuḳ bu arada bize olasın

4503. Bu daḫı arada ḳosun cānını
Helāk idüp eger dökem ḳanını

4504. Eger rāżı ise bu ḳavle irem
Bunuñla öñüñde güreşe girem

4505. Ve gerni lāf urmaḳ ere neyleye
Bīhūde söz alup dile söyleye

4506. Çü Ṣaʿṣaʿa bekler bilürler sebeb
Anuñ sözlerine ḳalurlar ʿaceb

4507. Ḫalāyıḳ hep anuñ sözin añladı
Işır diyü barmaḳların ṭañladı

4508. Dönüp Kirdamerd'e eyitdi şāh
Ne dirsen bu söze olalum güvāh

4509. Dönüp Ṣaʿṣaʿa'ya didi Kirdamerd
Ki görme cihānda hīç derd

4510. Bunuñ bigi işi çü ben dilerem
Bu arzūya dāyim dişim bilerem

4511. Muḳābil özüme buluna ḫarīḳ
Güreşem göreler vażīʿ u şerīḳ

4512. Ḥelāl ide gören kişi ḳanını
Ki ben yire dökem anuñ ḳanını

4513. Bu ḳavli idüben ḳılurlar ḳarār
Ṭanuḳ oldı ulu kiçi şehriyār

4514. Bū Müslim ṣoyar tīz ṭonını revān
Berāber yürüdi aña pehlüvān

4515. Ulu kiçi düpdüz naẓar urdılar
İki berāber olup ṭurdılar

4516. İdüp cümle urdı bular el ele
Didiler görevüz işümüz ne_ola

[123a]

4517. Urur Kirdamerd ol ḳuşaġına el
Getüre vü ura yire ide ḥāl

4518. Urup naʿra ḳuvvet ider bed-gümān
Getürmek diledi yerinden revān

4519. İrimedi z̲erre yerinden anı
Bulımadı dermān ḳurudı ḳanı

4520. İkincide ḳuvvet idüp ḳıldı zor
Getürmedi pes yine oldı ḫ̲or

4521. Üçüncide ḳuvvet ḳılur bed-güher
Ḳan atıldı burnı ucından meger

4522. ʿĀciz oldı aña bulımaz çāre
Cihān oldı anuñ yüzinde ḳara

4523. Bū Müslim'e nevbet degüp yürüdi
Görüp heybetini ol er ḳurudı

4524. Ṣunup el ḳuşaġın dutar ber-güzīn
Ḥaḳ'a ṭoġru dutdı hemān dem yüzin

4525. Eyitdi ṣıġındum saña iy bir ü bār
Urup naʿra ḳuvvet ider nām-dār

4526. Hemān anı yerden eline alur
Gören ol ḫalāyıḳ ʿacebe ḳalur

4527. Çevirdi başından anı pehlüvān
Yire urdı {urdı} virdi cehenneme cān

4528. Çü şākirdleri ol işi gördiler
Ḳamu yer yer aña andan sürdiler

4529. İrüp el ṣunarlar anı dutmaġa
Ki yaʿnī ol erden oyun utmaġa

4530. Bulara ḳaḳıdı meger {ol} şehriyār
Didi yerüñüze idüñüz ḳarār

4531. Bular ḳıldı ol ikisi ḳavul
Bizi ṭanuḳ idi biz itdik ḳabūl

4532. Eger öldüreydi bugün ol bunı
Kim öldüreyidi bunuñ-çün anı

4533. Bunuñ geldi devlet anı ḳıldı yoḳ
Varup fāriġ oluñ sözi ḳılma çoḳ

4534. Bu sözi ki didi hemān şehriyār
Varup her birisi iderler ḳarār

4535. Çü Ṣaʿṣaʿa anuñ ḥālini görür
Serāsīme olup yerinde ṭurur

[123b]

4536. Ṣorar beglerine bu ne kişidür
Ki bu resme ḳılmaḳ anuñ işidür

4537. Didiler ki server aḫīdür bu er
Bu şehrüñ içinde saḫīdür bu er

4538. Döküp ḫūn miskinlere yedürür
Ḫalīfeye saña duʿā didürür

4539. Saña alḳış ider gece gündüz ol
Daḫı şāh-ı Mervān'a hem oldı ḳul

4540. Çü taʿrīf aña ḫalāyıḳ ḳılur
İşidür vü anı bu melʿūn bilür

4541. Oḳudı Bū Müslim gelür öpdi yer
Didi devletüñdür senüñ iy yār

4542. Ki başdum anı ben eyā şehriyār
Ṭapuñda ṭurupven ben uş bendevār

4543. Ne kim buyruġuñdur anı çün görem
Yoluña vü yümüşüñe_eyü görem

4544. Ḳuluñven i server baña paşasın
Ger ol öldüyise uzun yaşasın

4545. Çıḳardı ne kim ṭoñ geyürdi be-nām
Bū Müslim'e anı getürdi tamām

4546. Daḫı nesne virem didi çoḳ yedür
Baña irte gice duʿālar didür

4547. Gider alḳış ide aña bā-edeb
Ulu kiçi aña ḳalurlar ʿaceb

4548. Ebū Müslim andan çıḳup dutdı yol
Sürüp ḫalvetine gelür çünki ol

4549. Görür Meymūne ol gelür ḫūb-nihād
Geyüp şāhuñ ṭoñlarını göñli şād

4550. Aña ṣordı emīr nedür didi ḥāl
Eyitdi Bū Müslim aña hep maḳāl

4551. Güreşiçiler ol ne ḥāl itdügin
Virüp şāh ṭonlar alup gitdügin

4552. Eyitdi be-küllī bular bildiler
İşidüp aña pes duʿā ḳıldılar

4553. Bu yaña işit gör ḥikāyet ne_olur
Ṭaġılur ḫalāyıḳ güreşçi ölür

4554. Gider Ṣaʿṣaʿa hem evinden yaña
Bū Müslim işine ḳalupdı ṭaña

[124a]

4555. Ṭolundı güneş çün aşup çenberi
Cihān saçdı kāfirine ʿanberi

4556. Gice ḳıldı ḳara cihān milkini
Ḳamu āşikāre nihān milkini

4557. Bu Ṣaʿṣaʿa ki şehr emīri olur
Anuñ Ṭārem adlu vezīri olur

4558. İgen fitne meger anuñ çoġ-ıdı
Cihānda hīç anuñ bigi yoġ-ıdı

4559. Oḳır Ṣaʿṣaʿa dün içi ol gelür
Ṭanışmaġa anı yanına alur

4560. Anuñ-ıla ol gün döküldi bile
Bāġına varupdı teferrüc ḳıla

4561. Eyitdi güreşden ḥikāyet aña
Ne resme ki oldı rivāyet aña

4562. Didi ḳavl ḳıldı bir er söyledi
Girüp Kirdamerd'i helāk eyledi

4563. Çü vezīri işitdi bu sözi nāgāh
Elin ele urup vezīr itdi āh

4564. Didi ol Bū Müslim ʿaceb olmaya
Bu iş kim kişiden bayıḳ gelmeye

4565. Gelüp ileyüñde iden bu işi
Helāk eyleyen bir anuñ tek kişi

4566. ʿAcebleme olur yaḳın bil anı
Gelüp bunda irmiş ola pinhānı

4567. Çevüklük-ile ider her yaña
Eyü gösterür ol özini saña

4568. Aḫīlıġı daḫı yalandur anuñ
Bu nesneye fiʿli nişāndur anuñ

4569. Türābī Bū Müslim ḳılan oldur iş
İden gerde bugün nūş nīş

4570. Çü Ṣaʿṣaʿa andan işitdi cevāb
Eyitdi ki yoḳdur sözüñde ṣavāb

4571. Ki bu şehr ḳavmi gelüp irdiler
Ṭanuḳluḳ anuñ-çün bular virdiler

4572. Kim aḫīdür etmek yedürür tamām
Ḫalīfeye alḳış didürür tamām

4573. Bize daḫı eyler didiler duʿā
Anı inşāʾallāh Ḥaḳ ide revā

[124b]

4574. Ulu kiçi böyle sözin didiler
Fütüvvetdār anuñ özin didiler

4575. Pes Allāh yolunda anuñ bigi ḳul
Bunuñ bigi işe ʿaceb midir ol

4576. Eger Kirdamerd'i ırdısa
Yegāne ve erlig-ile ṭurdısa

4577. Naṣībi yoġ-ımış anuñ ölmedi
Anuñ ki yetdi amān bulmadı

4578. Çü şarṭ itdi anuñ-ıla söyledi
Yere urdı anı helāk eyledi

4579. Anuñ-çün aña biz nedür diyelüm
Ki teşvīş anuñ durup yeyelüm

4580. Bū Müslim'den artuḳ kişi yoḳ mıdur
Bu resm-ile iden işi yoḳ mıdur

4581. Ki gele Gāvbend'e bu milke gire
Gelürse ḳapudan niçesi gire

4582. Biti irdi āḫir naẓar urduñuz
Anuñ ḳadd u şeklin ḳamu gördüñüz

4583. Bilürler ṣalıġın anuñ ser-te-ser
Ḳapudan girene iderler naẓar

4584. Aḫī ol imişse bileydük degül
Bu şārda zamāndur aḫī imiş ol

4585. Vezīr aña eytdi şāhenşāh baña
Bu sözi eyitdüñ ḳapuven ṭaña

4586. Getür anı yarın gözin göreyin
Anuñ söyledüben sözin göreyin

4587. Eger ṭoġru olur-ısa ittifāḳ
İşi ḥaḳ mı anuñ bilem yā nifāḳ

4588. Buġur Ṣaʿṣaʿa yoḳ dimedi aña
İder intiẓārı ol iki ṭaña

4589. Oḳıya vezīr ol emīre ṣora
Anı Ṣaʿṣaʿa ne kişidür göre

Ḥāb-dīden-i Ebū Müslim-i Mervī bā-cemāl-i Hażret-i ʿAlī razıyallāhu ʿanh[56]

4590. Bu yaña Bū Müslim yatur vaḳti ḫoş
Çün uyḳuya anuñ gözi oldı ṭuş

4591. Düşinde gelür ol ʿAlī murtażā
Ki virdi Muḥammed yolına rıżā

[125a]

4592. Ayaġına düşdi Bū Müslim anuñ
Eyitdi ḳuluñuz şāhenşāh senüñ

4593. Çü himmetlerüñdür özüme siper
Ḳuluñam şāh-ı dīn baña ḳıl naẓar

4594. Bū Müslim'e virdi cevābı ʿAlī
Kim iy ṭoġru yolda arı vü velī

4595. Düşüñde anuñ-çün göründüm emīr
Ki ṭapuña bunda ideyim żamīr

4596. Ṭur örü bularda özüñ ṭuydılar
Pāyuñca bu itler senüñ uydılar

4597. Bu yüzden çıḳup get eyā ser-firāz
Ki fāş itmeyesin bugün gizlü rāz

4598. Meger Ṣaʿṣaʿa'yla didügin vezīr
ʿAlī bir bir eytdi işitdi emīr

4599. Bu deñlü çün aña eyitdi sebaḳ
Ṭolundı gözinden yine şīr-i Ḥaḳ

[56] Ebû Müslim-i Mervî'nin rüyasında Hazret-i Ali'nin yüzünü görmesi

4600. Ol uyḳu içinden Bū Müslim gözin
Açup itdi şükri yere ḳor yüzin

4601. Ki ḳurtardı anı ʿAlī ḳayġudan
Anasını Meymūne'yi uyḳudan

4602. Oturdı vü düşin bulara didi
Bular daḫı anuñ ḳayusın yedi

4603. Didiler çü geldi düşüne ʿAlī
Bu vaṣfı eyitdi saña ol velī

4604. Anuñ red sözin nice idelüm
Bize firḳat oldı yine ne_idelüm

4605. Yola gönderelüm revādur sizi
Añadur unutma şāh-ı dīn bizi

4606. Çün anuñ düşüni bular bildiler
Duruban yaraġın anuñ ḳıldılar

4607. Azıḳ düzüp anı yola ṣaldılar
Bular yaḳıla vü yana ḳıldılar

4608. Ümīdi dutarlar velīkin Ḥaḳ'a
Ki bunlar görüp iy yüzine baḳa

4609. Bū Müslim gelür dün içi pür-hüner
Çıḳup burca daḳdı kemendi meger

4610. Bu burcdan özini yere ṣaldı ol
Çeküben kemedin yine aldı ol

[125b]

ʿAzm-kerden-i Ebū Müslim be-sūy-ı Baṣra vü mülāḳīşuden vey bā-saʿīd ki birāder-i pedereş -būd[57]

[57] Ebû Müslim'in Basra tarafına yönelmesi ve babasının kardeşi olan Said ile buluşması.

4611. Dün içi o yerden olur çün revān
Dutup Baṣra yolın gider nev-cüvān

4612. Tamām ṣubḥ irince Bū Müslim sürer
Yolı ṭumar bigi şāh-ı dīn dürer

4613. Bu ḳıṣṣanuñ eytdük size yüzini
Rivāyetini vü ḳamu sözini

4614. Eyitdük ki ʿAbdullāh bildiler
Aña bu laʿīnler bile ḳıldılar

4615. Kesīr anası ki evin başdılar
Boġazından ol dem anı aṣdılar

4616. Bū Müslim atası ki Ḳorḳud idi ol
Dün içinde evin alup dutdı yol

4617. Bile ḳardaşı hem evin aldılar
Bular Iṣfahān'a didük geldiler

4618. Saʿīd iḥtiyāṭı nitesi ider
Alup Baṣra'ya ol evini gider

4619. Gelüp Baṣra'ya çün erüpdi ol er
Ḳarār itmiş-idi oturup meġer

4620. Bū Müslim'e her dem anası ḫaber
Dir-idi ki ʿammuñ olur dir bir er

4621. Atañ-ıla ṭoġmış adı hem Saʿīd
Velī bizden oldı zamāndur baʿīd

4622. Varup Baṣra'da ol olupdur muḳīm
Māl u milki anuñ ḫānümān delim

4623. İşidüp ḳalurdı Bū Müslim ṭaña
ʿAceb irişem mi dir-idi aña

4624. Bu resme aña çün olur ittifāḳ
Viṣāle ne resme döner gör firāḳ

4625. Gelüp Baṣra'yı çün Bū Müslim görer
Arar ʿammusını şāh-ı dīn ṣorar

4626. Çü ṭālibi anuñ gönülden olur
Çalap ṭuş götürür anı ol bulur

4627. Bū Müslim baḳup çün Saʿīd'i görür
Elin öpmege pes ilerü yürür

4628. Öper elini vü bu daḫı anı
Ḳoçar yüzin öper sevinür cānı

4629. Velī bilmedi ol kimüñ aṣlıdur
Ne yerden gelüpdür ne er neslidür

[126a]

4630. Yüzine baḳar vü gözi yaş ṭolar
Ḳanı ḳaynayuban başını yolar

4631. Saʿīd aña döndi eyitdi yigit
Kim olursın āḫīr bana bir eyit

4632. Yüzüñi göricek sevindi cānum
Ḫoş ider ṭamarlar içinde ḳanum

4633. Eyitdi ki ʿammu beni bilmedüñ
Baña raġbet anuñ-çün ḳılmaduñ

4634. Esed oġlıyam bil beni bir mezīd
Bilüp āh ḳıldı anı pes Saʿīd

4635. Didi sen misin iy gözüm aydını
Aduñ ʿAbduraḥmān münevver deni

4636. Didi ölem urdı sīnebersīne
Şükür girmedin dir ölüben sīne

4637. Bugün seni gördüm ben iy dīn eri
Yine oldı ṣandum atanı diri

4638. Cemālüñ güline gözüm baḳdı dir
Atañ ḥasreti gör beni yaḳdı dir

4639. Bunı dir görişür anuñla ḳoca
Sürüp ḳayġuları iletdi uca

4640. Egerçi ki azmış işin ṣaġladı
Sevinmekden ol er delim aġladı

4641. Zehī aġlamaḳ ki gönül ide şād
Zehī ḳutlu dem ki biliş ola şād

4642. Zehī ṣaġlıḳ iş bola ḥasretin
Biregü müyesser bula furṣatın

4643. Zehī baġlamaḳ mihr ola çün viṣāl
İre her kişiye nāgehān bu ḥāl

4644. Ḳamu ḳullaruñ iy semīʿ ü alīm
Dilegin revā ḳıl aduñdur Kerīm

4645. Çü şādī irişdi anuñ cānına
Bū Müslim'i ol dem alur yanına

4646. Çü ḥasret idi ol ele gir didi
Ṣorup göñlin anuñ ṣafā ir didi

4647. Ebū Müslim'ile luṭf ögüş eyledi
Tevāżuʿ-ıla pes aña söyledi

4648. Ki gelmiş-idi dir göresüm seni
Göñüliyle cāndan ṣorasum seni

[126b]

4649. Meger Iṣfaḥān'dan işitdüm pelīd
Ki Ḥaccāc ḳıldı atanı şehīd

4650. Urundum dögündüm vü ḳan aġladum
Ne ḳan aġlamaḳ ki ciger ṭaġladum

4651. Hem anañ gözine nice çekdi mīl
İşitdüm ve yavlaḳ oda yandı dil

4652. Ölüm irmedügin saña bilmişem
Yere yüz uruban şükür ḳılmışam

4653. Daḫı ṣoñra andan işitdüm Keşīr
Seni aldı Merv'e iletdi emīr

4654. Yaraḳ eyledüm yol dutam tā varam
Göreyin sizi tā muḥabbet ḳaram

4655. İgen özledüm göreven seni
Yine ḳorḳdum anda bileler beni

4656. Nāḥaḳ yere dutup dökeler ḳanum
Bu resm-ile oldı şāh-ı dīn ṣanum

4657. Eger varmadum ben ṭapuñdan yaña
Şükür viribidi seni Ḥaḳ baña

4658. İşitdüm bu deñlü ṣoñı dāsitān
Ḳopar Merv içinde cihān pehlüvān

4659. Yegāne yigit dir ḫurūş eylemiş
Delim ḫāricīyle [savaş] eylemiş

4660. Elinden anuñ Naṣr olupdur zebūn
Ele girmez ister anı dün ü gün

4661. Çü ʿaḳlum başuma dürişmiş-idi
Benüm fikrüm aña irişmiş-idi

4662. Var-ısa hem oldur bu cūş eyleyen
Bu hāy hūyı ḫurūş eyleyen

4663. Eyitdi Bū Müslim eyā cānī ʿam
Ki görme cihānda bugün derd ü ġam

4664. Ben idüm ol ilde iden bu işi
Ki ḳorḳmadan anda uyumaz kişi

4665. Meger heybetümden benüm Naṣr-ı dūn
Öñini diremez olupdur zebūn

4666. Benem reʾis oġlı ödin ṣıduran
Pelengefgen'i ben yere hem uran

4667. Ol Eftāḥ Hişām'ıla öldüren
Ad-ıla ol ili benem ṭolduran

[127a]

4668. Ol ilde o yerde ne kim eyledi
Anı ʿammusına beyān eyledi

4669. İşitdi sevindi anı bir ü bir
Eyitdi oġul Ḥaḳ saña destgīr

4670. Çü bir ḳaç gün anda ḳarār eyledi
Görüñ anda daḫı ne kār eyledi

4671. Bu ʿammusınuñ bir ḳulı var-ıdı
Severdi göñülden aña yār-ıdı

4672. Müselmān'ıdı hem ḳuluñ Zeyd adı
Īmān leẕẕetinüñ içinde dādı

4673. EBū Müslim anı idindi refīḳ
Gör imdi ne resme varurlar ṭarīḳ

4674. Ebū Müslim aña ṣorardı żamīr
Ne yerde ḫāricī ola bir emīr

4675. Aña dirdi bu ḳul ki naḥs u dūn
Fulān yerde vardur ḫavārīc bugün

4676. Bilüben Bū Müslim nişānlar yerin
Kişi bilmezidi anuñ hīç sırrın

4677. Sürüp dünle sehr vaḳtine çün gelür
Ebū Müslim anuñ başını alur

4678. Görürdi ṭañla görenler anı
Boġazlanmış-ıdı dökilmiş ḳanı

4679. Fiġān ideridi çü ḳavmi tamām
Şehir ḳavmi bilür ḥāṣ u ʿām

4680. Kim elin ışırur kimi āh ider
Serāsīme kimi özinden gider

4681. Ḳamu ḳayġusını anuñ yir-idi
Kim ider bu işi ʿaceb dir-idi

4682. Çü vehme bıraḳdı şārı ol işi
Anuñ ḳorḳusından uyumaz kişi

4683. Bu nevʿ-ile ol çoḳ laʿīn öldürür
Ḫavārīc-i neng ü bī-dīn öldürür

4684. Hem anuñ bir ulu begi var-ıdı
Ki dost-ıdı Mervān aña yār-ıdı

4685. İgen ẓālim-idi yavuz nābekār
Yüzi ḳara ʿāṣī iñen dil-figār

4686. Dilinde küfür söz içerdi süci
Ki maẓlūma nāḥaḳ iderdi güci

[127b]

4687. Delim ẓulm iderdi ile vü şāra
Saḳalı aġ-ıdı ve göñli ḳara

4688. Yoġ-ıdı içinde īmān leẕẕeti
Ḫışım-nāk muḥibb-i ṭamu āleti

4689. Oġul oġlı Şibr'üñ meger ol pelīd
Ṣūret-ile ādem ṣıfāt-ıla it

4690. O melʿūnuñ adı hem ʿAvām
Aña laʿnet ider ḫavāṣ u ʿavām

4691. Anuñ var-ıdı bir ulu bāġçesi
Ḥisābsuz gidüpdi aña aḳçesi

4692. Bu bāġuñ içinde yine bed-güher
Yüce köşk yapmış-ıdı muʿteber

4693. Pes altun ṣuyıla münaḳḳaş tamām
Gelür-idi anda hemīşe ʿAvām

4694. Ol begler-ile içerdi şarāb
Çalınurdı çengī vü öterdi rebāb

4695. Yine bir gün anda yaraḳ eyledi
Var-ıdı ulu on begi söyledi

4696. Ki varup temāşā görelüm didi
Ṣafāyıla devrān ṣoralum didi

4697. Çün andan bu begler ḫaber aldılar
Anuñ buyruġına muṭīʿ oldılar

4698. Çü Baṣrī beg-idi yeterdi güci
Döşetdürdi anda ṭaʿām u süci

4699. Ḳamu ol yaraġın müretteb ider
Çıḳar begler ile öñindin gider

4700. Yeyüp içmegine oturdı bu neng
Çalındı ney def nevaḫt idi ceng

4701. Bū Müslim bu şārda meger pehlüvān
Anuñ furṣatını güderdi hemān

4702. Āgāh oldı andan çün ol nīk-nām
Varur ḥāṣ bāġına içe ol ʿavām

4703. Didi furṣat ol baña el vire
Bu gice bu melʿūn elüme gire

4704. Cehennem odına cānını ṣalam
ʿĀmir atasınuñ ḳanını alam

4705. Ṣabur ḳıldı aña degin pehlüvān
Ḳaralıḳla ṭoldı ser-ā-ser cihān

[128a]

4706. Ṭolunup gün indi irişdi gice
Bū Müslim işini işit gör nice

4707. Gör ol server anda nice iş ider
Yaraḳ itdi ṭurdı anuñ-çün gider

4708. Bu bāġ yörisine gelür çünki ol
Naẓar ḳıldı anda durup ṣaġ u ṣol

4709. Bu bāġ ḳapusında şāh-ı dīn görür
Ögüş ḳul anda durup at durur

4710. Ḳor anı ḳaṣruñ gelür ardına
Gör imdi ne dermān ider derdine

4711. Belinden çıḳarur hemān dem kemend
Atar ḳaṣr üzre düşüp oldı bend

4712. Ucın dutdı çıḳdı aña nām-dār
Varup bir arada ider ol ḳarār

4713. Kepenkvār aşaġa açılurdı yir
Naẓar ḳıldı andan aşaġa emīr

4714. Bular kim oturup içerdi şarāb
Ḳuş etleri bişüp gelür kebāb

4715. Ḳadeḥler sürilür çalınurdı sāz
Teferrüc iderdi anı ser-firāz

4716. Birez ol arada Bū Müslim durur
Bular neyledügin ḳamu ol görür

4717. Bular çünki anda içüp yediler
Beyhūde söz anda delim didiler

4718. Tā aña dek itdi bular ṣoḥbeti
Ki ḳalmadı hergiz biri ṭāḳati

4719. ʿAḳıldan nefs esrük olup gitdiler
Serencāmın işüñ işit ne_itdiler

4720. Giden gitdi anda ḳalanı ḳalur
Yatur her birisi süci çün alur

4721. Saḳın içme degme arada süci
Kim itmeye saña zamāne güci

4722. İşüñ gice gündüz aña düzmegil
Īmānuñ aġacı kökün üzmegil

4723. Ki hīç kimse andan vefā bulmadı
Devādur diyüben şifā bulmadı

4724. Şular kim dün içerler şarāb
Nitesi olur gör ṣoñını ḫarāb

[128b]

4725. Yā başı gider yā olur bir ...
Bulunmaz göñülde īmānı yöni

4726. Çün ümmü'l-ḫabāyiṣ anuñ adıdır
Ṣoñı yas ola ger öñi şādīdir

4727. Sevisinde şeyṭān olupdur nihān
İder ḳaṣd nāgāh ilede īmān

4728. Īmānuñı elden saḳın virmegil
Ḳoyup ṭoġruyı egri yola girmegil

4729. Bulup şerʿī yolın eger giresin
Bīşekk raḥmetine Ḥaḳ'uñ iresin

4730. Ne kim ol Muḥammed diyüpdür tamām
Dut anı ki olmayasın yolda ġam

4731. Eger bir iki kez azıtduñ yoluñ
Yaḳın añlamaduñ ṣaġuñdan ṣoluñ

4732. Öñüñe gel imdi ṣoñı tevbe it
Bilür raḥmeti Ḥaḳ ve menzīle yet

4733. Ki bugün cihānda işüñ saġ ola
Yarın ḥażretinde yüzüñ aġ ola

4734. Bu inkāruñı ḳo göñülden gider
Bū Müslim görelüm şāh-ı dīn ne_ider

4735. Bu ḳaṣr üzerinde idüpdi kemīn
Bular yatduġını görür çün hemīn

4736. Ne söyler vü anda ne ḫoz ol diner
Revān ol kepenkden aşaġa iner

4737. ʿAvām'uñ ḳatına sürüp geldi çaḳ
Bū Müslim çıḳardı ḳınından bıçaḳ

4738. Çalup başın aldı anuñ gövdeden
Cān irdi cehennem ḳalur çü beden

4739. Ol on beg başını be-küllī keser
Çıḳarur bu ḳaṣruñ ṭamında aṣar

4740. Yazar bir biti kim benümdür bu kār
Bū Müslim-i Mervī benüm nām-dār

4741. Muḥān'da olan ol Ḫorāṣān şīri
Gerek ḳomayam bir ḫavārīc diri

4742. Yine Mervī'de ol iş iden
Laʿīn Naṣr'ı duta nūşın nīş iden

4743. Şehirde niçenüñ alan başını
Ben idüm niçenüñ döken yaşını

[129a]

4744. Bu işi daḫı ben gelüp işledüm
Ḳamu cānuñuzı oda şişledüm

4745. ʿAvām-ı laʿīni yere urmışam
Ḳamu beglerini ḳıra urmışam

4746. Daḫı işler idem size ben ʿayān
Ki dünyā içinde ola dāsitān

4747. Bitiyi bilüben naẓar idesiz
Gerekdür ki benden ḥazer idesiz

4748. Bu resm-ile ḳayġu göñülden yudı
Bitiyi dürüp ol arada ḳodı

4749. Çıḳup ol aradan yine dutdı yol
İdüp iḥtiyāṭın baḳup ṣaġ u ṣol

4750. Ḳatına irişdi yine şehriyār
Yatur döşeginde idüben ḳarār

4751. Cihān ḳodı yine ḳara rengini
Urup ṣayḳal artdı göñül jengini

4752. Ḳanad açdı çıḳdı güneş çün yüce
Ṭurur uyḳusından yigid ü ḳoca

4753. ʿAvām-ı laʿīnüñ durur ḳulları
Ṣabāḥ olmış-ıdı görür ḳulları

4754. Didiler içerü varup görelüm
Yatur mı buları daḫı görelüm

4755. Ṣabāḥ oldı durup göz açmadılar
Yā maḫmūr sücisin hem içmediler

4756. Meger ṣüci bunlar çoḳ içmiş ola
Anuñ-çün ʿaḳıldan bu geçmiş ola

4757. Bunı didi girdi içerü ġulām
Neçün ṭurmadı tā göreler ʿavām

4758. Ḳapuyı açuban görür çün ol er
Bularuñ ḥāline ider ol naẓar

4759. Bulaşup yaturdı bular ḳara ḳan
Bular feryād ider ḳoparur fiġān

4760. Aşaġa ki ḳullar çün işitdiler
Yügürüp ḳatına anuñ yetdiler

4761. Görürler bitmiş bularuñ işi
Yatur gövdeleri velī yoḳ başı

4762. Çıḳup ḳaṣr üzre iderler naẓar
Görürler baş anda aṣılmış meger

[129b]

4763. Bū Müslim bularuñ başını keser
Uzun ṣaçlarından buları aṣar

4764. Alup başlarını daḫı gövdesin
Bulara ḳazarlar hemān anda sin

4765. İledüp ḳodılar buları sine
Gel imdi cihānuñ işini şına

4766. Ki ... muḳābil olur her işi
Ve ger eyü yavuz bilür her kişi

4767. Sen eylük idegör yavuzdan üşen
Yavuzdur erenler gözinden düşen

4768. Eyülere eylük ider ol Kerīm
Yavuza yavuzluḳ ider ol ʿAlīm

4769. Dime kim yavuzluḳ ḳala yanuña
Saḳın ġāfil olma yavuz ṣanuña

4770. Eyü yavuz ne kim var tamām
Virür ecrini Ḥaḳ ḳılur intiḳām

4771. Ṣanur ẓālim oynar oyunda utar
Velī dutmaz anı iñen berk dutar

4772. Dilerseñ ẓālimden olasın emīn
Ṣalavāt viribir Muḥammed emīn

4773. Ol on ulu begi ḳodılar yere
Yavuza cezāsın gerek çü vire

4774. Kim itdi bulımadılar bu işi
Daḫı dutmadılar şehirden kişi

4775. Bu ḥāl anda ḳaldı vü bilinmedi
Birisi bir ere hīç eylenmedi

4776. Ebū Müslim anda fikir ḳıldı çoḳ
ʿAmusı ḳatında ṣafā buldı çoḳ

4777. Meger bir ḳaravaş anuñ var-ıdı
Ki gör ki leṭāfet añar-ıdı

4778. Ebū Müslim'üñ ol cemālin görür
Anuñ ʿaşḳına ol göñül çevirür

4779. Çü bir sāʿat anuñ yüzin görmese
Cemāline ḳarşu vālih durmasa

4780. Çıḳar-ıdı tenden ṣanasın cānı
Anuñ bigi cāndan severdi anı

4781. Ebū Müslim anda aña dek ḳalur
Ki hac vaḳti olur ḥācılar gelür

[130a]

4782. Sevinüp Bū Müslim niyāz eyledi
Bularuñla ʿazm-i Ḥicāz eyledi

4783. Virür ʿamusı pes aña bir deve
Yügürmekde yandan ögürdür idi

4784. Biñ altun virür hem daḫı ol aña
Eyitdi gereklü ola ol saña

4785. Ḳaravaş görür uş Bū Müslim gider
Urur aġlar özin melāmet ider

4786. Yüzini yırtuban saçını yolar
Revān olmış-ıdı gözinden ṣular

4787. Saʿīd ol ḳaravaş ḥālini bilür
Ne resme olupdur zevālin bilür

4788. Ṭaña ḳalur anuñ görüp ḥasretin
İlerü oḳudı meger ʿavratın

4789. Ḳaravaş ḥālini aña ol didi
Ki ḥasret ġamın ol cānını yedi

4790. Bu ḥatunuñ-ıdı meger ḳaravaş
Ebū Müslim içün ki ol dökdi yaş

4791. Saʿīd aña ḳarşı göñül biledi
Anı ʿavratından dönüp diledi

4792. Ki bağışla anı Bū Müslim'e vir
Ki virem ʿivażın anuñ saña dir

4793. İşitdi vü itdi figārın ḳabūl
Eyitdi ki server anuñ olsun ol

4794. Bū Müslim'e anı bile virdiler
Anuñla bile hem yola girdiler

4795. Yoluñ yaraġını iderler hemān
Gönüldiler andan çıḳup ol zamān

4796. Yürüdiler irte gice gitdiler
Çü Baġdād'a ṣoñra gelüp yetdiler

4797. Anuñ ḳavmine pes olup intiẓār
Ḳılur her biri bir arada ḳarār

4798. Ol il ḥācıları ḳamu cemʿ-ile
Bir uġurda çıḳup girürler yola

4799. Ḳaravaş bile Bū Müslim'i alur
Daḫı yoldaşı bir iki er gelür

4800. Şār içinde ulu ḥāne ḳondılar
Dutuban birer maḫzene ḳondılar

[130b]

4801. Umar bu ḳaravaş Bū Müslim gele
Öpe ḳuca anı yanına ala

4802. Naẓar itmezidi aña bir güzīn
Yanına gelicek çevirür yüzin

4803. Pes andan ḳaravaş alımaz murād
Ki kendüye andan ḥāṣıl ola dād

4804. Melūl oldı ne_idesini bilmedi
Daḫı mihri aña anuñ olmadı

4805. Diler-idi andan baġır ḳoçmaġa
Vaḳārını küllī yere ṣaçmaġa

4806. Bū Müslim'e bir gün eyitdi hesīr
Senüñ ʿışḳına ben olupvan esīr

4807. Yabāna ṭaġılma şāh-ı dīn düriş
Senüñim benümle ḳocuş ve iriş

4808. Çü göñlümi alduñ benüm sen ne_ola
Dilek baña senden müyesser ola

4809. Olurlar cihānda neye kim ḥelāl
Benüm-ile eyle oluñ bī-melāl

4810. Ki itmez olursañ kifāyet degül
Ki ḍarb-ıla ḫoşdur cihānda degül

4811. Ebū Müslim anuñ işitdi sözin
Ne resme virür gör cevāb-ı güzīn

4812. Eyitdi ki derdüm yüzüñde degül
Veyāḫud ḳaşuñda gözüñde degül

4813. Benüm derdüm oldur bugündür cihān
Ki dīn āşikāre ola her zamān

4814. Meded ire ḳutlu ḳapu açıla
Ki müʾmīn ü mervāndan seçile

4815. Çü ẕevḳidün ü gün senüñle sürem
Ḳaçan bu didügüm dilege irem

4816. Uyandı bu yönden benümle kişi
Bunuñ bigi ḳılma özüñe hūşi

4817. Bu resm-ile anuñ sözin añladı
Yüzi rengi döndi birez añladı

4818. Perākende andan ḳalur ol göñül
Gör imdi ne resme ḳalur fitne ol

4819. Otururdı bir gün yerinde bu ḳız
Degül-idi fikri velīkin temīz

[131a]

4820. Bū Müslim ḳatında degül nīk-nām
Ve illā yaraġı ḳatında tamām

4821. Boy-içün ki anuñ olur altunı
Elinde idi gizlü anuñ ol tunı

4822. Nāgehānī anda gelür bir yigit
Ne ḳılur bu ḳızı anuñla işit

4823. Yigit mest idi ve başı ḫoş-ıdı
Bu ḥücre delügi aña ṭuş-ıdı

4824. Ḳaravaş baḳuban görür ol eri
Güzel yigit anuñ eri ṭonları

4825. Göñülden begendi anı rūsiyāh
Anuñ ḳarşusına durup urdı āh

4826. Anuñ āhı yigit cānını yaḳar
İşitdür āhını yuḳaru baḳar

4827. Görür pencereden ḳaravaş yüzin
Aña ʿāşıḳ olur virür kendüzin

4828. Biri biri ḳarşusına çün durur
Bu aña aña bu naẓāra urur

4829. Çü ʿışḳ-ı mecāzī buları yaḳar
Biri birine mest oluban baḳar

4830. Çü gördi ḳaravaş yigidi ki mest
Bunuñ ʿışḳına ol ṣunı virdi dest

4831. Ḳatına oḳudı eyitdi yigit
Beni sevdügine ḥaḳīḳat eyit

4832. Ṣanasın uyurdı uyandı z̲ī-ḫāb
Bunuñ bigi virdi aña ol cevāb

4833. Görüp ögdi seni bu fālum
Saña ne_eyleyeyin irişmez elüm

4834. Ḳaravaş eyitdi beni benden al
Daḫı yire ilet idinüp ḥelāl

4835. Meger bir kişi var uyupdur baña
Alayım seni dir velī ben aña

4836. Dilemezüben kim aña ben varam
Anuñ-ıla yā ḫuz̲ muḥabbet ḳaram

4837. Seni gördi geldi bu göñlüm seve
Ögüş altunum var benüm bir deve

4838. Ḳabūl eyle beni bitür bu işi
Gelüp bulmaya tā bizi ol kişi

[131b]

4839. Didi maṣlaḥatdur aña ol tüni
Alur ol deveyi bile altunı

4840. Çıḳar ol ikisi gönülür yola
Çü Baġdād şehri anı kim bula

4841. Gel um imdi ʿavrat olandan vefā
Er olan pes uymaz bulardan ṣafā

4842. Vefā itden olur cihānda meger
Velī kimse virmez bulardan ḫaber

4843. Ki biri kişiye vefā eyleye
Ol ucdan derūnın ṣafā eyleye

4844. Vefā erlik olur aña yoḳ gümān
Erenler işini ider mi zenān

4845. Çü ṣoldan yaratdı buları ḳadīm
Nite ṣaġlıḳ ide bular iy nedīm

4846. Velī aṣıl azmaz didi Muṣṭafā
Aṣıldan olursa revādur vefā

4847. Aṣıldan leh itse bilüñ öz gelür
Aṣılsuzdan ancaḳ acı söz gelür

4848. Yavuz eyü olmaz gece [vü] zamān
Nite kim anuñla ola ten ü cān

4849. Eyüden yavuzluḳ daḫı olmadı
Yavuzluġı eylük iden bulmadı

4850. Yavuz eylüge it göñülden heves
Yavuz-ḫū gördügi kerem eyle kes

4851. Yavuz-ḫū kişiyi ṣalar miḥnete
Eyü-ḫū iledür seni cennete

Āgāh-şuden Bū Müslim ez-aḫvāl-i Cāriye[58]

[58] Ebû Müslim'in Cariye'nin hallerinden haberdar olması

4852. Gel imdi Bū Müslim sözinden işit
Rivāyet bu ḳıṣṣa yüzinden işit

4853. Erenler ger öñdin cefā gördiler
Velī ṣoñra gör ne ṣafā gördiler

4854. Cefā görmeyince vefā mı olur
Fenā olmayınca beḳā mı olur

4855. Firāḳ olmayınca viṣāl olmaya
Ẕelīl olmayınca cemāl olmaya

4856. Ḳavī rencūra pes iderler devā
Bulur ṣıdḳı bütün olanlar şifā

4857. Bu sözden murādum nedür añla bil
Öñüñe getür bir ulu fikri ḳıl

[132a]

4858. Bū Müslim ne zaḥmet çeker gör öñi
Nite irdi anuñ işitgil ṣoñı

4859. Eger çekdi zaḥmet cihān içre bol
Ne resme eritti görüñ ṭoġru yol

4860. Ki Sünnī ḫalīfe nişān eyledi
Müselmānlıḳ işin ʿayān eyledi

4861. Gör anı ki Baġdād içinde ne_ider
Uyup ol ere çün ḳaravaş gider

4862. Pes ol gün yürür şehr içinde be-nām
Teferrüc ider her ara vü maḳām

4863. Çü maġrībe varup ġurūb itdi gün
Bu kervānsarāya yine dutdı yön

4864. Āsāyiş olaydı gece oldı ol
Ne bilür ḥālini nice oldı ol

4865. Gelüp gördi ḥücre ḳapusı açuḳ
Ḳaravaş altun deve anda yoḳ

4866. Devesi daḫı hem yerinde degül
Cānı ṭarlıġanur olur key melūl

4867. Bilimedi ol ḳız ne mekr itdügün
Çıḳup andan ol ne yere gitdügün

4868. Otururdı kervānsarāy gören
Geleni gideni ḳapuda ṣoran

4869. İrüp aña ṣordı Bū Müslim anı
Deveyile bunda olan ḳız ḳanı

4870. Bu kervānsarāycı aña dir işit
Bugün gördük anuñ-ıla bir yigit

4871. Durup ben ḳatına irişdüm anuñ
Eyitdüm bu yigit neñ olur senüñ

4872. Baña ol eyitdi sözüm añlaġıl
Bikir ḳız oluram özüm añlaġıl

4873. İlümüzde öldi anam ve atam
Bulımaz-ıdum bir ere kim yatam

4874. Delim māl ḳaldı bulardan baña
Ḳalur-ıdı gören kişiler ṭaña

4875. Eyitdüm bunuñla s̲evāb işleyem
Ṣoñı bilmedüm kim ḳolum dişleyem

4876. Diledüm ki ʿazm-i Ḥicāz eyleyem
Duram vaḳfeye {ben} niyāz eyleyem

[132b]

4877. Eyitdüm ol ere beni ḳıl ḳabūl
Ol ulu s̲evāpda benüm-ile ol

4878. Beni didüm ol Ḥicāz'a irür
Getür ilimüze işümi bitür

4879. Didüm seni anda ḥelāl idinem
Ki minnet sözüni melāl idinem

4880. Alup yola girdüm ne_ola bilmezem
Anı şimdi ḳanda ola bilmezem

4881. Düşüp şehr içinde ider ʿıyş u nūş
Yaluñuz bıraḳdı beni bunda uş

4882. Telef itdi bunda gelince mālum
Gözetmedi hergiz benüm ol ḥālüm

4883. Baña baḳmaz oldı muḥabbet gözin
Daḫı alara virmiş ola ol özin

4884. Anı terk ḳıldum degül çünki yār
Benüm-ile dün gün degül ġayr

4885. Ḳabūl itdüm işbu yigidi baña
Bilürem ki andan yeg-idi baña

4886. Bu resme sözi ol beyān eyledi
İnandum aña ben ne kim söyledi

4887. Alup getdi ne kim var-ısa ol er
Eyitdüm ḥālini saña ser-te-ser

4888. Ne_idesin bilimez olur derd-mend
Pes aġzı içinde aġu oldı ḳand

4889. Eyitdi dirīgā ʿaceb ne_ideyim
Anı isteyü ne yire gideyim

4890. Ki bir ʿavrat itdi beni tārumār
Zehī neng [ü] nāmūs baña kim zī ʿār

4891. Anuñ ġuṣṣası ider anı ḳarār
Düşüp şehre anı şāh-ı dīn arar

4892. Bir ay istedi ol yegāne anı
Nişānın kimesne dimedi ḳanı

4893. Bulımadı ol çün ḳalur ḥayrete
Eyitdi ki laʿnet yavuz ʿavrata

4894. Çü girmedi ele nereye varam
Anı isteyüben dün gün aram

4895. Geçüp terkin urdı anuñ pür-uṣūl
Sürüp ḥalvetine gice geldi ol

[133a]

4896. Yine ḳayġuya yüzer yüz urur
Lāḥavl idüben ol namāza durur

4897. Ki ʿādeti zīrā anuñ var-ıdı
Kiçiden anuñla bu iş yār-ıdı

El-Meclīs-i duvāz-dehum: Ḫāb-dīden-i Ebū Müslim Mervī raḥmetullahi ʿaleyh pederi ḫod-ra ve pend-dāden-i o [59]

4898. Ki her gece ol ḳırḳ rekʿat namāz
Ḳıluban yaturdı meger ser-firāz

4899. Ṣevābın ü faẓlın anuñ çün bilür
Ḫoş erkān-ıla ol şāh-ı dīn ḳılur

4900. Yüzin yire urup didi yā İlāh
Baña raḥmetüñdür hemīşe penāh

4901. Gider ḳayġularum benüm şādī ḳıl
Bu miḫnet odından dil āzād ḳıl

[59] On ikinci Meclis: Ebû Müslim'in rüyasında babasını görmesi ve babasının ona nasihat etmesi

4902. Müselmānlıġa ḳıl ʿināyet Çalap
Gelez yerden eyle bulara sebeb

4903. Iraḳ ḳudretüñ bu dilegüm bitür
Bu Mervānīleri aradan getür

4904. Nice Muṣṭafā'nuñ ālin sögeler
Dün ü gün Yezīd'i añup ögeler

4905. Nice ire āl-i Muḥammed güce
Çü ḳad[r]i ḳatuñda bularuñ yüce

4906. Ne ʿavratı oġlan ḳayusı ne māl
Keremden İlāhī bugün elim al

4907. Ki naḥs-ı ḳavime ʿitāb eyleyem
Ne yerde bilürsem ʿaẕāb eyleyem

4908. Senüñ raḫmetüñden ola çün nevā
Gelüp ... ire ber-hevā

4909. Ḳılur Nemrud'a ol delim ḳahrını
Cihānuñ yedürür aña zehrini

4910. Ṣu Firʿavn ḳavmin ider cümle ġarḳ
Ḥaḳ olur bāṭıldan anuñ bigi farḳ

4911. Hūd'uñ yil ḳavmin ider tārumār
Seni sevene ʿavn olur çünki yār

4912. Yā Aḫzāb ḳavmin nite yaḳdı od
Çü senüñ yoluñda gözetmedi od

4913. Bular daḫı azdı iken ey Kerīm
Ne diyem bilürsen anı iy ʿAlīm

[133b]

4914. Bū Müslim ḳılur bu niyāz aġladı
Durup yapdı ḳapuçuġın baġladı

4915. Çün uyḳu gözin ol emīrüñ alur
Düşinde atası görür kim gelür

4916. Aluban kenāra getürdi anı
Öper gözlerini sevinür cānı

4917. Eyitdi aña iy ʿayālüm benüm
Çü gördüñ bu dünki cemālüm benüm

4918. Gerek maḳṣūduñ Ḥaḳ müyesser ḳıla
Ne yire varursañ muẓaffer ḳıla

4919. Ḳabūl eyle imdi atanuñ sözin
Melūl olma ʿavrat-içün iy güzīn

4920. Gözüñi açıcaḳ oġul ṭañla dur
Ḥaḳ'uñ dürlü ḥikmetlerüñ ṭañla dur

4921. Medāyine vardır eyā cān oġul
Göñül maḳṣūdını ḳamu anda bul

4922. Cānına ol ucdan beşāret ḳıl
ʿAlī türbesini ziyāret ḳıl

4923. Dilegüñ revādur ḳamu bilesin
Olur anda bir iş daḫı ḳılasın

4924. Bu olur cihānuñ ḥaḳīḳat işi
Ki ʿavratdan bulımaz vefā her kişi

4925. Geç andan ki saña muvāfıḳ degül
Yüri var ilüñe murāduñı bul

4926. Tamām itdi getdi atası sözin
Beliñleyü açdı Bū Müslim gözin

4927. Ṣabāḥuñ namāzın ḳılur nev-cüvān
Dutup Kūfe yolın gider ol zamān

4928. İrüp şehre girdi çün ol göñli ṭoḳ
Ögüş ḳayġusı var anuñ fikri çoḳ

4929. Gice yaḳın idi gelür bir yere
Yatup diñlene tā öñini dire

4930. Ḳalur {ol} gice anda çün ol nīk-nām
Uyur rāḥat olur ider çün ārām

4931. Çü ṣubḥ oldı ṭurup alur destenāz
Dutup ḳıbleye yön ḳılur ol namāz

4932. Çalap ḥażretine göñül biledi
Elin yüze sildi duʿā diledi

Yaften-i Ebu'l-Müslim siper-i ʿÖmer-rā vü āmeden-i taʿbīr-i muʿteber ki der-bālā güzeşte-bud[60]
[134a]

4933. Bu fikri şāh-ı dīn göñülden ider
Elinde pulı yoḳ emīr āh ider

4934. Kim ırġat bāzārın vara ol göre
Bulara ḳarışup şāh-ı dīn dura

4935. Ki bir işe anı daḫı dutalar
Aluban göñlin ele anuñ utalar

4936. Bu fikri idüben çıḳup dutdı yol
Pes ırġat bāzārın gelüp gördi ol

4937. Oturur gelür bir arada velī
Çü nesneye irmezidi ol eli

4938. Dilerdi bir iş ol arada bula
Anuñla ... ola

[60] Ebû Müslim'in Ömer'in siperini bulması ve yukarıda geçen muabbirin tabirinin gerçekleşmesi

4939. İledirler ırġatları işe
Bū Müslim oturur yatup teşvīşe

4940. Gelüp bir kişi hīç anı görmedi
Gelür misin işe anı ṣormadı

4941. Ādem ḳalmadı hīç işe gitmedi
Anuñ iltifātın biri itmedi

4942. Bū Müslim ḳalur ol arada durur
Ki bir pula irmez āh u vāh urur

4943. Birezden gelüben irür bir ḳoca
Velī ḳadri Allāh ḳatında yüce

4944. Bū Müslim'e geldi eyitdi yigit
Ṭapuñ daḫı işler misin iş eyit

4945. Elüñüzden gelür mi çekesin emek
Ḥaḳuñ alasın hem iki etmek

4946. Bū Müslim eyitdi ne işdür digil
Eyitdi bāġum var anı bellegil

4947. Eyitdi Bū Müslim belüm yoḳ aña
Eyitdi yigit bel virim ben saña

4948. Bū Müslim eyitdi hele etmek al
Daḫı göster işüñ benüm-ile gel

4949. Alur etmek anuñ ḳoyar ḳoynına
Ḳulaḳ ur sen imdi felek oynına

4950. Neye getürür erenler ḥālin
Niçe zehr ḳatup yedirür balın

4951. Evel göñlin alup mihir baġladur
Ayaġa düşürür ṣoñı aġladur

[134b]

4952. Niçenüñ elinden alur begligin
Çeker cevr ḳalʿasınuñ egligin

4953. Birini iderse nāgehānī̇ şāh
Yere urup urup olur ṣoñ tebāh

4954. Niçe varlunuñ mālın mār ider
Ḫānümānın anuñ tārumār ider

4955. Kimüñ dutup elin olur mihrbān
Ṣoñ eyler anuñ yüregin ḳan

4956. Çü yoḳdur ḳarārı ider gerdnişī̇n
Ulunuñ kiçinüñ ider bu işin

4957. Ulu kiçi birdür aña bil hemān
Güzāfın degüldür sözüme inan

4958. Gel inṣāfa gelüp görelüm iy yār
Bu çarḫuñ elinde daḫı di ne var

4959. Egerçi ki durmaz döner dün [ü] gün
Aña daḫı pes emr olupdur ki dön

4960. Elinden ne gelür anuñ ḳul durur
Aña daḫı ḥükmin iden ol durur

4961. Anuñ ḳudretidür iden her işi
Özinden iş itmez bilüñ her kişi

4962. Eger dir-isem bu işüñ vaṣfını
Meger yıllar-ıla diyem nışfını

4963. Velī̇kin Bū Müslim sözin eydelüm
Bu ḳıṣṣa beyānın yüzin idelüm

4964. Ki bu ḳoca anı yerinden alur
Sürüp ol aradan bāġına gelür

4965. Eline virüp bir anuñ ulu bel
Aña gösterür bir aray ki bimisl

4966. Di bir ḳoz aġacı didi var ulu
Bu yanı bāġuñ ḫod görürsen ṣulu

4967. Aġacdan ṣuya degin bu yanı di gör
Durup aña degin tamāmı bel ur

4968. Çü beli elinde alur ol emīr
Dönüp yine andan gider eve pīr

4969. Yeyesi getüre nice kim yeye
Göre işini vü duʿālar diye

[135a]

4970. Çü belledi aġaç yöresin tamām
Güneş ḳuşluḳ evin idince maḳām

4971. Yine bir araya gelür bel urur
Ucı ilişür bir araya görür

4972. Getürdi çü ḳuvvet idüp muʿteber
Bıraḳdı görür kim bir altun siper

4973. Ṣalar balçıġın alur ḳalḳanuñ
Görür rengini hep altun anuñ

4974. Yöreni ṣuyuñ naẓar çün urur
Laṭīf ḥaṭṭ urulmış şāḥ-ı dīn görür

4975. Yazu Allāh adı urulmış ḳadīm
Ki maḫlūḳa fażlı ʿaṭāsı delim

4976. Soñında Muḥammed adı naḳş-ıdı
Ki raḥmet nübüvvet aña baḫş-ıdı

4977. Çehār yār adı yazılmış tamām
Demür tıġ-ıla pes ḳazılmış tamām

4978. Bu ḳalḳanı ṣoñra dimiş ki bilüñ
ʿÖmer ḳalḳanıdur tefekkür ḳıluñ

4979. Muḥammed'e aṣḥāb oluram emīn
Ki revnaḳ benümle meger buldı dīn

4980. Çü gördi sevindi anı muʿteber
İki ḳarnı açdı meger

4981. Getürdi siperi öñine dīn begi
Ḳodı üstine tā yeye etmegi

4982. Deger beli daḫı ol er belgesi
Düşer üstine hem anuñ gölgesi

4983. Ṣapı yirde günden yaña ʿayāsı
Kim üstine onuñ düşer sāyesi

4984. Oturdı vü etmegini yer-idi
Pes Allāh şükrin delim dir-idi

4985. Ki nuṣret vire Ḥaḳ meger öñine
Meger ol keleci düşer öñine

4986. Müneccim ki eyitdi aña sebaḳ
Ḳaçan altun ola öñüñde ṭabaḳ

4987. Demürden ola hem saña gölgelik
Olasın dimişdi cihāngīr melik

4988. Demür sāyebān hem ṭabak zer ola
Saña didi devlet müyesser ola

[135b]

4989. İre ḥükmüñ iki cihān varına
Tā ḫāricīden cihān arına

4990. Bu fikr-ile göñli olupdı yüce
Bu bāġçenüñ ıssı gelür ol yüce

4991. Ḳulunuñ başında getürür ṭaʿām
Getürür yeyeler anuñla ...

4992. Görür pīr oturmış eren serveri
Beli gölge ḳılmış-ıdı dīn eri

4993. İleyinde gördi ḳoca çün anı
Ki ḳomışdı altun ulu ḳalḳanı

4994. Ḳoyup etmek anuñ yer ol bā-edeb
Bu bāġ pīre gelür ol ʿaceb

4995. Ṭaña ḳalmış-ıdı aña cāndan
Kim altun ḳalḳan aña ḳandan

4996. İlerü yüriyüp ider pīr selām
ʿAleyk aldı server idüben ḳıyām

4997. Didi bu pīr aña eyā pür-hüner
Nedir ne ḥikāyet bu altun siper

4998. Ebū Müslim aña eyitdi ki bil
Fulān yirde urdum nāgehānī bil

4999. Getürdüm çü ḳuvvet idüp güç-ile
Çıḳa geldi andan bu bil uc-ıla

5000. Senüñdür bāġuñda bulındı hemān
Eger altun ola eger laʿl-i kān

5001. Ḳoca anı neye alam dir baña
Çü sen bulduñ anı senüñdür saña

5002. Bū Müslim ider aña pür-uṣūl
Nite eyleyem ben ḥarāmı ḳabūl

5003. Ḥaḳḳuma ḳāniʿven didi ben iy pīr
Bu ḳalḳan senüñdür senüñdür çü yer

5004. Gör imdi bu ṣādıḳ erenleri sen
Bu Ḥaḳ'dan hidāyet {añа} erenleri sen

5005. Göze getürür mi biri altunı
Ḳabūl eyledi mi birisi anı

5006. Ḳamu Ḥaḳ'a maḳṣūd olup ṭurdılar
Ḥaḳ olmayanı terkin anuñ urdılar

5007. Anuñla ḳazandı bular eyü ad
Diyip raḥmetullāh olur şimdi yād

[136a]

5008. Eger şimdi olaydı {ol} altun siper
Nāgehān anı bulaydı bir er

5009. Alalardı anuñ elinden anı
Belālar göreydi daḫı çoḳ cānı

5010. Diyelerdi ḳanı ḳalanı bunuñ
Eyit yoḳsa cānuñ senüñ

5011. Dil olana elbet{te} ṭamaḳ da gerek
Ki ḳalḳana lābüd çomaḳ gerek

5012. Zihī añlayuban işüñ üzledük
Virüp ḳalḳanı cūş çomaġda gözledük

5013. Anuñ-ıla yaʿnī ki işüñ bite
Yudasın çomaġı ki sende bite

5014. Gerekdür şu deñlü yeyesin çomaḳ
Ki beynüñ taġıla diline ṭamaḳ

5015. Anuñ loḳma loḳma kesem yeyesin
Ḥaḳīḳat neyise ol oḫtın yesin

5016. Bu zecr-ile ol er helāk oladı
Ne altun bulmaḳ gerek oldı

5017. Zīrā vaḳt yaḳın olupdur yaḳın
Ḳanı bir kişi kim gözede ḥaḳīr

5018. Cihān ḳarışup nefsī nefsī durur
Her ādeme düşmān nefsi durur

5019. Bize at durur nefsī düzer zilleti
Ḥaḳ'uñ anuñ-çün irer miḥneti

5020. Ḳo eflāk enfās şikāyātını
Di söyle Bū Müslim ḥikāyātını

5021. Bū Müslim ki bulmış-ıdı ḳalḳanı
O pīrüñ öñinde ḳodı ol anı

5022. Bu pīr aña medḥ ü senā çoḳ didi
Getürdi ṭaʿām ol ikisi yedi

5023. Getür diyü ʿizzetledi çün anı
Evine göneldi mi_alup ḳalḳanı

5024. Velī ṭañlar-ıdı anuñ devletin
Ki göñli ṭavḳın u ulu himmetin

5025. Ki bu ḳalḳana ol ṭamaʿ itmedi
Aluban anı bir yaña getmedi

5026. ʿAyān oldı aṣlı anuñ uludur
Cānı himmet-ile anuñ ṭoludur

[136b]

5027. Ki bunuñ bigi ol hüner gösterür
Bunuñ bigi işi ne er gösterür

5028. Bunı diyü geldi ḳoca evine
Ḳodı ḳalḳanı bir yana sevine

5029. Bū Müslim taḥsīn idüp ögdi ol
Biñ altun ḳuşaġa alup döndi ol

5030. Bū Müslim'e gelüp didi iy yigit
Kerem eyle anı alup ḳabūl it

5031. Çü ḳalḳanı bulup alup gitmedüñ
Saña verdüm anı ḳabūl itmedüñ

5032. Bu altunı bārī alup gidesin
Ne dürlü ki ḫarcuñ ola idesin

5033. Çü yalvardı anı eyü söyledi
Ebū Müslim alup ḳabūl eyledi

5034. Ḳoyar ḳoynuna pes alup altunı
Bāġ ıssı evine dutar hem yöni

5035. Egerçi ki şehre dutar ol yolı
Bū Müslim ḳatında ḳodı ol ḳulı

5036. Ki tā anuñ-ıla keleci ide
Güneş batup aḫşam olıcaḳ gide

5037. Ebū Müslim işler işi ḳul bile
Yanınca yürürdi keleci ḳıla

5038. Nedür diyü aduñ aña ṣordı ḳul
Didi Abduraḥmān olur adum ol

5039. Ne yirden gelürsin didi andan
Bū Müslim eyitdi Ḫorāṣān'dan

5040. Didi şehre gelür{üñ} meger görmege
Durup bu arada ʿömür sürmege

5041. Ebū Müslim eydür nitesi direm
Bu Kūfe'ye geldüm meger bir görem

5042. Eyitdi gidicek ne yire sefer
İdersin eyitgil sen iy muʿteber

5043. Bū Müslim eyitdi ol oḫtın gidem
Gerekdür Medāyin ṣaru ʿazm idem

5044. Ki Selmān-ı Fārsī sinini görem
Anuñ türbesine yüzimi sürem

5045. Birer anda göñlüm dögem kim olam
Mücāvir oluban murādum bulam

[137a]

5046. Bu resme keleci delim itdiler
Ṭolundı güneş çün gice gitdiler

5047. Ḥaḳın aldı gitdi Bū Müslim şāra
Ki bir yerde nite gice ol vara

5048. Eyü işledügin görür pīr anuñ
Didi görmesin hīç yavuzluḳ cānuñ

5049. Taṣarrufsuz itdüñ işümüzi sen
Revān eyledüm ol beli saña ben

5050. Anuñ-ıla işle idinüp sebeb
Ki ḫoşnūd ola dir özüñden Çalap

5051. Selām itdi aña gitdi şīr-ner
Ḳapudan biñ altun bile sende bil

5052. Velī bir rivāyet eyitmiş ʿaceb
Bu ḳıṣṣa içinde ḥikāyet ʿaceb

5053. Ki bir yerde gelür yatur ol ulu
İçi ġayret odı anuñ ṭopṭolu

5054. İşit göñline ne fikir eyledi
Velīkin bu fikr bikr eyledi

5055. Eyitdi ṣabāḥın örü ṭurayım
Çıḳuban bu yerde çü yol urayım

5056. ʿAlī türbesine varayım özüm
Anuñ ṭopraġına urayım yüzüm

5057. Yaḳın gelmiş-iken varayım aña
Ki himmet irişe ol erden baña

5058. Getürdi çün irte yüzinden niḳāb
Ṭuruban ḫalāyıḳ uyardı ẕī-ḫāb

5059. Vużūʾ aldı ḳıldı Bū Müslim namāz
Çıḳup yola girdi revān ser-firāz

5060. İrer çün ʿAlī'nüñ sinine güzīn
Ziyāret idüben urur ol yüzin

5061. Getürdi ṭavḳın yerine tamām
Geçüben oturdı meger bir maḳām

5062. Didi ʿAbduraḥmān bin Müḥlem'i
Bilürsen olaydı ʿAlī hemdemi

5063. Ki ṣoñra ʿAlī şehīd idi ol
Özini yaḳından baʿīd idi ol

5064. Bu kim dutmış-ıdı ʿAlī'ye kīni
Yaḳındı anuñ daḫı hem sini

[137b]

5065. Yezīd ol zamān kim ... ider
Anuñ türbesin ol ʿimāret ider

5066. Ki yapdı aña bir ulu ḫāngāh
Ḳomış-ıdı vaḳfın anuñ ʿizz ü cāh

5067. Ne kim eksik-idi yaraḳlar aña
Aṣar ḳızıl altun çırāḳlar aña

5068. Ḳamusı müretteb ... ḥāli
Didüm bekçiler hem ser-ā-ser ḥāli

5069. Çü her belde bayram ḳılurlar-ıdı
Bu Mervānları hep bilürler-idi

5070. Anuñ türbesini ḳamu ḥāṣ u ʿām
Gelüben ziyāret ḳılurlar tamām

5071. Yedi gün ṭavāfın iderler-idi
Yeyüp içüp andan giderler-idi

5072. Yaḳın-ıdı bayram olur yine hem
Gelür ḫalḳ anda ide ṣādī dem

5073. Ol işi Bū Müslim meger kim bilür
Eren serveri pes yaraġın ḳılur

5074. Ki vara buları gide ne_idügin
Ne resme ṭavāfın anuñ itdügin

5075. Gelüp çünki anda ider şehriyār
İder bir arada belürsüz ḳarār

5076. Gelen anı ḳarşu ziyāret ider
Sevinü güvenü beşāret ider

5077. Öperdi geleni sinini anuñ
Ki şād ola senüñ diyüben cānuñ

5078. Ki sen Bū Türābī ḫalāk eyledüñ
Cihānı elinden ki pāk eyledüñ

5079. Bu resme Bū Müslim işitdi anı
Ne idüm ki nice ṭuruḳdı cānı

5080. Yüregine anuñ çü kār eyledi
Geceye degin ol ḳarār eyledi

5081. Ol arada dört yüz olurdı kişi
Ki ḳulluġ-ıdı ol arada işi

5082. Ki yazıldı ṭonluḳ ü Mervān'dan
Bulur-ıdı ʿizzet ḳamu andan

5083. Ulusı var-ıdı bularuñ meger
Adı Nevfel anuñ meger bed-güher

[138a]

5084. Bū Müslim buları görüp izledi
Geceye degin pes ṭurup gözledi

5085. Ḫalāyıḳ içinde anı kim bilür
Ṣanurlar ki geldi ziyāret ḳılur

5086. Güneş çün ṭolunup yine oldı şām
Bu dört yüz ḫavārīc dutup bir maḳām

5087. Varup bir arada yeri yatdılar
Deriñ uyḳusına biri yatdılar

5088. Olurdan bucuġı Bū Müslim durur
Uyumışlar-ıdı buları görür

5089. Çıḳardı yegāne ḳınında bıçaḳ
Bu Nevfel'üñ irdi kenārına çaḳ

5090. Ṣanur ben boġazlar şāh-ı dīn anı
Cehenneme ol dem irişdi cānı

5091. Tamām dört yüzini daḫı öldürür
Ḳan-ıla ḳamu ol yeri ṭoldurur

5092. Ne ḳıldı gör anda gine ... cūd
Bu türbeye oldı revān urdı od

5093. Yine çıḳdı andan gönüldi yola
Ḫoş olur kişi çün medāyin bula

5094. Ṭavāfın idenler yarın ṭurdılar
Bu aḥvāli anda meger gördiler

5095. Serāsīme olup ḳalurlar ṭaña
Bilinmez kim itdi bu işi aña

5096. Ulu kiçi barmaḳların dişledi
Nicenüñ cānın ol şişledi

5097. Çün andan Bū Müslim gönüldi revān
ʿAlī türbesine gelür nāgehān

5098. Gece olup anda yegāne ḳalur
Yatur çünki uyḳu gözini alur

5099. Düşinüñ içinde gelür Muṣṭafā
Cihāna kim andan irişdi ṣafā

5100. Vücūdı nūr-ıla ser-püşte anuñ
Bilesine bunuñ ferişte anuñ

5101. Götürüp ʿalemler bilesinde nūr
Gelürler öñinçe anuñ bāḥużūr

5102. Daḫı ḳırḳ aṣḥāb anuñla bile
Rikābınca anuñ gelürler bile

[138b]

5103. Ebū Bekr'ile hem bileydi ʿÖmer
Ḥayā kānı ʿOsmān ve hem şīr-ner

5104. Bu resm-ile çünki Bū Müslim görür
Öñinde Resūl'üñ varup yüz urur

5105. Ayaġına anuñ varup urdı yüz
Ṭolar yaş-ıla anuñ iki göz

5106. Şükür eyleyüben yüzin urdı ol
Yine ol arada ṭurup gider ol

5107. Görüşür hep aṣḤāb ıla yer yerin
Öper ellerin varup her birin

5108. Yine urdı Resūl'üñ öñinde elin
Ṭurup ḳavşurur öñinde iki elin

5109. Nebī şehi ol Muḥammed Resūl
Bū Müslim'e eydür nitesin oġul

5110. Getürür öñinde gözinde öper
Muḥammed çün anı yüzinde öper

5111. Eyitdi aña ʿıyālüm iy benüm
Güzīde vafādārum ālüm benüm

5112. Bugün bilmiş ol iy emīnüm oġul
Senüñle düzeldi āyinüm oġul

5113. Divānuña yetmiş biñ ḥācınuñ
Ṣevābı yazıldı dilāver senüñ

5114. Görünme kişiye yine dūn vār
Götür ḫāricīler özinde ṭamar

5115. Urışup yere dök bularuñ ḳanın
Bıraḳ ol cehennem odına cānın

5116. Ki Mervānlara cezā ḳılasın
Saña feṭḥ oldı bu iş bilesin

5117. Birin öldüricek gerek cānına
Yazalar çü yüz ḥaccu divānuña

5118. Çün aña Muḥammed anı dir sebaḳ
Gelüp irdi andan yaña şīr-i Ḥaḳ

5119. Daḫı itdi benden kerāmet saña
Çün itdüñ ḳomışam fütüvvet saña

5120. Geldüġin ezelden senüñ bilmişem
Yaraġunı andan ben ḳılmışam

5121. Ne yirde diyüben ṣorarsañ ḳanı
Didi miḥrāb içinde ... anı

[139a]

5122. Muḥammed el-ile döküpdür meger
Dir al ṭañla anı ki iy pür-hüner

5123. Ki Mervānlerden emīn olasın
Fütüvvet içinde hemīn olasın

5124. ʿAlī çün bu resme ḳayusın yedi
Düşinde aña bu keleci didi

5125. Resūli buları görürken ʿayān
Ṭolundı gözinden yine nāgehān

5126. Beliñleyü açdı Bū Müslim gözin
Yere urdı ol şükr idüben yüzin

5127. Bularuñ-içün ol olur şādkām
Nūr-ıla münevver görür ol maḳām

5128. Kim ol şuʿle gözin nūrını alur
Daḫı misk ü ʿanber ḳayusı gelür

5129. Ṣabāḥa yaḳın ol görür nīk-ḫū
Ṣubh_oldı aldı şāh-ı dīn vużū

5130. Ol irte namāzın ḳılur nev-cüvān
Ḳazar miḥrāb için gelüp ol zamān

5131. Çıḳar ḥoḳḳa andan ḳapaġın açar
Şāh-ı dīn ol işe ʿacībe ḳalur

5132. Çıḳardı fütüvvet içinden velī
Kim anda ḳomışdı buyurdı ʿAlī

5133. Ki bir ḳoz ḳapına ṣıġar-ıdı bil
Hemān öpdi giydi anı şīr-dil

5134. İder şükr Ḥaḳ'a yire yüz urur
Elin yüze siler ayaġa durur

5135. Biñ altun belinde durur ol zamān
Alup beli andan göneldi revān

5136. Yürür şehr içinde teferrüc ider
Nereye ki göñli dilerse gider

5137. Tā aḫşām olınca yürür seyr ide
Gelüp aḫşam irer öbür mescide

5138. İçerü girür ki yata ol işit
Oturmışlar-ıdı görür üç yigit

5139. Girüben bulara virür ol selām
Bular almadılar ʿaleykin tamām

5140. Biri iʿtibār ol ere eylemez
Bulara Bū Müslim daḫı söylemez

[139b]

5141. Geçer anda miḥrāb öñine cüvān
Yanına ḳodı ol belini hemān

5142. Elin ḳavşurup ol namāza durur
Göñülden ḥaḳ-ıla niyāza durur

5143. Namāza durıcek meger bāḥużūr
Ol altunı miḥrāb ileyinde ḳor

5144. Tamām eyler elin Ḥaḳ'a götürür
Duʿā eyleyüben Ḥaḳ'a oturur

5145. Ol üç anuñ-ıla söze gelmedi
Ḥisāba birisi anı almadı

5146. Bulara daḫı hem Bū Müslim dilīr
Demedi keleci dönüp anda bir

5147. Ḳuru yirde yatur ḫuyı buyıdı
Çü diñlendi bir dem yatup uyudı

5148. Ol oḫtın ki uyḳusına ḳandı ol
Ṭurup gözin açdı çün uyandı ol

5149. ʿAceb dürlü ḳayġu aña uş didi
Ki göñline yārenleri düşdidi

5150. Derūnundan urdı anuñ bigi ah
Ki ʿālem gözinde göründi siyāh

5151. Birez aġladı ol gelüp ḥasrete
Ṣoñ ucı yüzini dutar ḥażrete

5152. Didi iy cihānı ya[ra]dan Çalap
Virürsin neyi kim ider ḳul ṭaleb

5153. Budur saña benüm daḫı ḥācetüm
Ki yārenlerümi görem ḥasretüm

5154. Dilegüm budur kim buları görem
Göñüllerin ala turam ṣoram

5155. Ki hīç bilmezem ne ḥāle irdiler
Bilindiler anlar ele girdiler

5156. Ṭolup göñül evi anuñ fikr-i ṭañ
Yaḳın-ıdı irte ʿayān oldı ṭañ

5157. Yerinden durur ol ḳayu bile mest
Revān ṭaşra çıḳar alur ābdest

5158. Dönüp yine girdi meger mescide
Namāzı ḳılup tā işine gide

5159. Çün ol ṭaşra gittügini gördiler
Ol altunın anuñ bular urdılar

[140a]

5160. Bū Müslim çü ḳıldı namāzın güzīn
Duʿā ḳıldı sildi eliyle yüzin

5161. Egerçi ki ḳayġu için ṭaġladı
İşe gitmek-içün belin baġladı

5162. Ol altunı çevre baḳup görmedi
Ol üç ere daḫı ṣormadı

5163. Urup terkin anuñ çıḳup dutdı yol
Kim ırġatluḳ ide gideridi ol

5164. Ol üç er ki altunını aldılar
Anuñ ol işine ṭaña ḳaldılar

5165. Kim altunı bizden ṭaleb itmedi
Bu resm-ile işi ʿaceb itmedi

5166. ʿAceb Sünnī midür ḫāricī ol er
Hele himmet-ile ulu pür-hüner

5167. Bu er tehī degül hele şek degül
Çıḳup gitdügi dir anuñ dek degül

5168. Çü altunın alduḳ uş itdük nihān
Bu yerden gerekdür olavuz revān

5169. Daḫı bir arada varup duravuz
Bizümle ne eyler Çalap görevüz

5170. Eger bunda olup idevüz ḳarār
Şāyed yine gele bu yire ol er

5171. Yā varup diye bir ʿavāne anı
Ki bunlar aldı diyüp altunı

5172. Ol uçdan irişe bize bir belā
Olavuz nāgehān aña mübtelā

5173. Bu fikr-ile anlar daḫı ṭurdılar
Çıḳup ol aradan ḳadem urdılar

5174. Bū Müslim gelüp çü bāzāra durur
Gelevüz ḳoça ol emīri görür

5175. İder ḳul anı pes aluban gider
Gicedin ol işini ider

5176. Ne ḳıṣṣa uzadan ki bir niçe gün
İş işledi anda meger ẕū-fünūn

5177. Ki bir günde işler beş on işi
Anı ister oldı ḳamu her kişi

5178. Çü işledi bir gün birer baġçesin
Döner şehre andan alur aḳçesin

[140b]

5179. Gelür ol girür bir daḫı mescide
Yatur gice anda āsāyiş ide

5180. Ḳapudan girüben naẓar çün urur
Yine ol üç eri uzamış görür

5181. Selām virdi anlar yine almadı
Anuñ ḥāṭırına eyü gelmedi

5182. Göñülden didi ki bu üç bed-gümān
Ḳażāsı gelüpdür bularuñ hemān

5183. Gelür ḫışma mihri göñülden ḳoyar
Döner mescidüñ tīz ḳapusın yapar

5184. Dönüp bunlara dir eyā dūnlar
Kim olursuz eydün iy melʿūnlar

5185. Selām virdüm almaduñuz siz selām
Ki hīç itmedüñüz benümle kelām

5186. Alup gizledüñüz o biñ altunı
Gerek sizden alam bu dem ben anı

5187. Bunı didi sordı bulara hemān
Bular da yerinden ṭururlar revān

5188. Alur birisini urur ol yire
Baṣar ayaġ-ıla cezāsın ide

5189. Dutar iki el-ile ikisin yine
Getürdi bıraḳdı yir üstine

5190. Alur altına anuñ üçin bile
Bu sözi getürdi yegāne dile

5191. Eyitdi ki şīr-i Ḫorāṣān benem
Ol yere bıraġan Ḫorāsān{am} benem

5192. Bugün dilgüden ne ḳayu aṣlana
Yeyen pençesini vara o uṣlana

5193. Siz üçden baña ne ziyān olısar
Yāḫuz ẕerrece bir gümān olısar

5194. Çü ḫışma göñülden ṣalā itmişem
Ki Naṣr-ı laʿīne belā itmişem

5195. Çü ḫışmum odına perīler düşe
Divüñ ola yeri belāmdam şişe

5196. İderse hezārān baña mekri div
Benüm heybetüme ṭurımaz div

5197. Benümle üçüñüz eyit ne_idesiz
Bu işi benümle gelüp idesiz

[141a]

5198. Ḥaḳāret göziyle baña baḳasız
Ṭamudan od alup niçe yaḳasız

5199. Bu resme keleci delim itdiler
[...]

5200. Biñ olursañuz eger daḫı çoḳ
Baña hīç sizden bugün ḳorḳu yoḳ

5201. Nitedür ki şimdi alam cānuñuz
Revān eyleyem bu yere ḳanuñuz

5202. Çün andan bu resme görür işi
Fiġān eyler-idi pes ol üç kişi

5203. Didiler aña iy yegāne amān
Bize bir saʿatcuḳ daḫı vir amān

5204. Ki tā öñümüzi birez direlüm
Biñ altunuñ yine virelüm

5205. Daḫı ḥālümüzi diyelüm size
Ola ki ʿināyet idesiz bize

5206. Bulara Bū Müslim virür çün amān
Ol altunı ḳorlar öñinde hemān

5207. Çü biz daḫı dirler Ḫorāsān'danız
Biz illü senüñle bile andanuz

5208. Eyitdi kim adı nedür şāruñuz
Sizüñ hep anda olur varuñuz

5209. Didiler kim Belḳ iy eren serveri
Şārumuz Oḫlıḳ ḳamu dīn eri

5210. Müselmān'laruz ol ʿAlī ḳavmini
Tamāmı severüz velī ḳavmini

5211. Ne iş oldı pes eyidüñ baña
Ki düştüñüz andan gelüp bu yaña

5212. Bular eytdiler ki pür-hüner
Var-ıdı yiñe ulumuz bir er

5213. Bāzārġanlıġa gelüp bu yire
İrişmiş-idi tā ala vü vire

5214. Anı bühtān idüp dutdılar
Demürlediler oyın uttılar

5215. Ne kim varlıġı var alur anuñ
Ṣalarlar içine anı zindānuñ

5216. Ki Belḳī Ḥayātī dirler aña ad
Bu resm-ile ider anı cümle yād

5217. Ebū Müslim eydür ʿaceb ol kişi
Neden düşdi bende nedür... işi

[141b]

5218. Didiñüz ki bühtān idüp dutdılar
Esīr eyleyüben oyun utdılar

5219. Ne yeng-ile bühtān iderler aña
Anı daḫı eydüñ erinmeñ baña

5220. Bular didiler ki eyā nām-dār
Müselmān'ıdı ol kişi dīne yār

5221. Severdi Muḥammed uruġın tamām
Añup adlarını iderdi selām

5222. Bu resme işin anuñ bildiler
Aḫīr ol sebebden anı ḳıldılar

5223. Anuñ yāriyüz biz vefādārıyuz
Ne yerde olursa ḳafādārıyuz

5224. İşitdi ki aña bu ḥāl oldı dir
Ol uçdan bize bir melāl oldı dir

5225. Durup ol aradan yola girmişüz
Eyitdük çün aña göñül virmişüz

5226. Varuban yolında anuñ ṭuravuz
Tā ḫoẕ ola furṣat elikdürevüz

5227. Biz üçümüz anuñ-ıla ki yārüz
Bugün Belḳ içinde ulu ʿayyāruz

5228. Adumuz daḫı key ʿaceb iy ulu
Şevīk bu ʿUbeyd ol benem Sehlūmu

5229. Delim cehd ḳılduḳ ele girmedi
Bize furṣatumuz el virmedi

5230. Anuñ-çün bu yerde ṭururuz hemān
Ola kim ʿināyet ḳıla Ḥaḳ ʿayān

5231. Ele gire ol er alup gidevüz
Daḫı bu arada durup ne_idevüz

5232. Çü bir bir Bū Müslim işitdi anı
Vālih oldı vü ḳurudı ḳanı

5233. Bulara bu kez luṭf ide söyledi
Tesellī delim ol üçe eyledi

5234. Didi ḳayġu ayruḳ anuñ-çün yemeñ
Ne gelür elinden bu erüñ dimeñ

5235. Eger yārī Allāh ḳılursa baña
Meded irişem ol arada aña

5236. İşitdüñüz ola didi ol cüvān
Neler itdi Merv'üñ içinde ʿayān

[142a]

5237. Bunuñ gibi anuñ gibi işledi
Ki Mervānları oda şişledi

5238. Ki Naṣr'ile ḳarşu ol ḳıldı ceng
Cihānı erine anuñ ḳıldı teng

5239. Bular didi çoḳdur ḫaber almışuz
Biz anuñ işine ṭaña ḳalmışuz

5240. Bulara eyitdi ki ben ol erem
Ebū Müslim adum bilüñ serverem

5241. Olar çünki bunuñ işitdi adın
Çün evvelden anuñ bilürler adın

5242. Bu kez göz-ile çün ʿayān gördiler
Ḳademinde anuñ çü yüz urdılar

5243. Zemīnpūş iderler öñinde anuñ
Didiler ki ʿömrüñ var olsun senüñ

5244. Ḳol üzre ḳoyuban ol üçi ḳolı
Dururlar öñinde nite kim ḳulı

5245. Bū Müslim buları nevaḫt eyledi
Dönüp luṭf-ıla ol aña söyledi

5246. Baña gözterüñüz dir ol zindānı
Ola kim ben ala getürem anı

5247. Çün anuñ bigi yār ola pāk dīn
Ne_içün ola zindān içinde ḥazīn

5248. Bize cehtlü pes gerekdür hele
Getürevüz anı ola kim gele

5249. Dürişmek çü bizden Çalap'dan yārī
Ḫalāṣ ide andan yine ol eri

5250. İşidüp ol üçi sevindi ʿaẓīm
Aña medḥ alḳış iderler delīm

5251. Bū Müslim eyitdi revādur hemīn
Çıḳarlar anuñla bile üç emīn

5252. Eyitdiler imdi emīr ṭuruñuz
Ki zindānı gösterdelüm görüñüz

5253. Ġarībāne şöyle yürürler-idi
Ne yire ki gelse görürler-idi

5254. Ṣoñ ucı bu yire irerler hemān
Ki zindān anda olurdı ʿayān

5255. Bū Müslim'e gösterdiler ol yeri
Ki bunda durur ol eren serveri

[142b]

5256. Bilüñ uşda zindān budur iy ulu
Müselmān'lar anuñ içi ṭopṭolu

Ḫalās kerden-i Ebū Müslim Belḫī-yi Ḥayavātī-rā vü ʿazm-kerden-i īşān be-medāyin[61]

5257. Bū Müslim baḳuban görür zindānı
Ki ḥendeḳ çevre alup şu anı

5258. Durup fikr idüp ol şāh-ı dīn baḳar
Durur şu degüldür müdām ol aḳar

5259. Tefaḥḥuş ider ol şolından ṣaġı
Şunuñ gördi ḳandan gelür ayaġı

5260. Anuñ fikrini çün birez ḳıldı ol
Ne itmek gerekdür anı bildi ol

5261. Dönüp yine andan gider nām-dār
Velī ḳılımadı ol üçe inkār

5262. Kim anda gelüp ol nice eyleye
Diler ol işini gice eyleye

5263. İder intiẓār ol yegāne ki gün
Dutar anda maġrib ḳapusıyla yön

5264. Çü vardı vü anda ṭolundı güneş
Ġurūb itdi ḳafa ṭolundı güneş

5265. Çeküp leşker irdi şāh-ı Zengibār
Dutar pes cihānuñ yüzini ġubār

5266. Yuvasına vardı vuḥūş-ı ṭuyūr
Yataġında yatdı yine mār u mūr

5267. Ne kim ḫalḳ vardur cihān uyıdı
Ḳamu āşikār u nihān uyıdı

5268. Bū Müslim-i Mervī durur pākcān
Elinde beli ol gönüldi revān

[61] Ebû Müslim'in Belhli Hayavati'yi kurtarması ve Medayin'e gitmeleri

5269. Eyitdi işümi oñar iy Çalab
Müselmānlıḳ işin iderüm ṭalep

5270. Gelüp ḫendeḳüñ ol ḳanda durur
Döner ḳıbleye yire yüz urur

5271. Elümden benüm ne geliser iy pīr
Yine sen olasın meger destgīr

5272. Ki bir iş idüben bulam furṣatı
Ḳapuñdan umaram yine nuṣreti

5273. Nebī Muṣṭafā'nuñ adı ḥavl-çün
Anuñ ṣaḥibi vü laṭīf ṣavl-çün

[143a]

5274. Bularuñ ḥaḳ-içün yüz urdum saña
ʿİnāyet idesin keremden baña

5275. Bunı didi ṭurdı çün ol işine
Gelür ol aradan bu ṣu başına

5276. Anı ṣaldı kesdi daḫı bir yere
Ḳomadı ki ḫendeḳ içine gire

5277. Ṣu kim ol yabāndan çıḳuban gider
Açar yolın anuñ daḫı yol ider

5278. Çıḳar ṣu yabāna olur çün revān
Bu ḫendeḳ içine girür pehlüvān

5279. İlerü yüriyüp naẓar çün urur
Bu zindānuñ altı yanına görür

5280. Delik var ki ṣuya irer andan
Kim aḳardı çer ki bu zindāndan

5281. Dökilür ṣuya aluban gider
Ne ḥācet ki vardur esīrler ider

5282. Eyitdi Bū Müslim budur uş yolı
Gözetdi ṭuruban ṣaġı vü ṣolı

5283. Delüge gelüp çün irer ol meger
Pes andan içerü ider ol naẓar

5284. Anuñ aṣra yanın görür bir maḳām
Ola ḳırḳ ḥücre yapılmış tamām

5285. Müselmān'lar anuñ içi ṭopṭolu
Demürlü iderler fiġān u ġulū

5286. Bu ḥücrelere hep naẓar urdı ol
Ne deñlü Müselmān varın gördi ol

5287. Bu ḥücreye geldi ki ol irdi
Ḥayāt ol yegāne hünervārdı

5288. Çıra şuʿlesi ol baraḳdan çıḳar
Gelür ol aradan Bū Müslim baḳar

5289. Uzamışdı Kuʾān oḳur ol ḫazīn
Selām virdi aña añılçaḳ emīn

5290. Selāmını aldı Ḥayāt ol zamān
Didi şād geldüñ eyā pākcān

5291. Ebū Müslim olan Ḫorāṣān şīri
Şükür saña cānum irişdi diri

[143b]

5292. Ḳapuyı açuban görür nev-cüvān
Bular birbirin görür ol zamān

5293. Ḥayāt ol erüñ çün cemālin görür
Görişür vü luṭf-ı kemālin görür

5294. Bū Müslim demürin anuñ doġradı
Bu zindān içinde çıkup uġradı

5295. Tamām ḳırḳ ḥücre Bū Müslim geçer
Görür Sünnīlerüñ demürin açar

5296. Çıḳarup buları ṣalar ṭuş-ıla
Gider her birisi göñül ḫoş-ıla

5297. Dün içi bunuñ tek işi kim ḳıla
Ḥayāt olur ol yegāne bile

5298. Eger ṣorar-ısañ daḫı ne_itdiler
Medāyin yolını dutup gitdiler

5299. Daḫı bunlaruñla bile üç kişi
Ḥayāt'uñ ki yārenleri var işi

5300. Ebū Müslim'e ki bular didiler
Bu server ḳayusın bular yidiler

5301. Göñül ḫoşluṭ-ıla görürler bula
Varurlar-ıdı ḫoş sevine gele

Āgāh-şuden-i Emīr-i Kūfe ez-aḥvāl-i zindāniyān[62]

5302. Buġur Kūfinuñ gör ḥikāyātını
Ki rāvi ne ḳıldı rivāyātını

5303. Gece kim Bū Müslim ol iş eyledi
Medāyin yolını dutup çeyledi

5304. Ṣabāḥ oldı çün göz baḳar gördiler
Cihāndan ḫalāyıḳ urdılar

5305. Varup degme biri dolar bir işin
İde kesb süre göñül teşvīşin

[62] Kufe Emirinin zindan ehlinin hallerinden haber alması

5306. Bu zindāna zindāniler irdiler
Ḳapudan içerü gelüp girdiler

5307. Görürler ki cümle ḳapular açuḳ
Birinüñ içinde ādem aṣlı yoḳ

5308. Be-küllī esīrler boşanmış-ıdı
Demürler dökülüp uşanmış-ıdı

[144a]

5309. Eline ḳolına urup cümle diş
Didiler dirīġā ʿaceb oldı iş

5310. Bunı şāh işidüp ʿaceb ne diye
İdelüm ḫaber tā ḳayusın yiye

5311. Yaşın döke urınu dögüne
Gelürler bu şehrüñ begi öñine

5312. Bu şehre meger bir ẓālimdi mīrdi
Müselmān'laruñ ol etin yer-idi

5313. Adı Āṣım anuñ yavuz bed-gümān
Virür-idi Mervān uruġına cān

5314. Bu ḥālden çü zindānları gördi
Laʿīn ḳulları hep örü ṭurdı

5315. Çaġırdı eyitdi ki hey ne_olduñuz
Bu resme ki saç u ṣaḳal yolduñuz

5316. Didiler nitesi diyelüm emīr
Ki zindān içinden be-küllī esīr

5317. Demürler uvanup ḳamu açılmış
Bir uġurda dünle çıḳup ḳaçmış

5318. Bunuñ bigi gördük işi nāgehān
Yolup saç u saḳal idüben fiġān

5319. Çıḳup ol aradan yola girdük
Budur uş ḥikāyet ḫaber virdük

5320. Anı beklerüz biz durup ir ü geç
Bunuñ bigi uġramaduḳ işe hīç

5321. Bu resme hüner hīç idemez kişi
Divānda görse idemez işi

5322. Didiler bu ḥāle bugün girmişüz
Ne ḥükm eyleriseñ şehā durmışuz

5323. Bu vaṣf-ı beyānı işitdi ol er
ʿAḳıl başdan ol özinden gider

5324. Birezden ögini direr başına
ʿAcaba ḳılıpdı anuñ işine

5325. Egerçi ki anlar esīrler-idi
Demürlü be-küllī esīrler-idi

5326. Gelüp bunı ayruḳ kişi işledi
Ki yüregümüzi oda şişledi

5327. Azacuḳ degüldür bu iş görelüm
Bunuñ cehdin idüp hele duralum

[144b]

5328. Ola kim kim itdi ʿayān bilevüz
Belālar cānına anuñ ḳılavuz

5329. Pes on biñ er ol dem ata bindiler
Bu şehrüñ içinde ḳamu çapdılar

5330. Bu şehrüñ içinde ḫalāyıḳ tamām
Serāsīme olmış-ıdı ḥāṣ u ʿām

5331. Didiler ʿaceb iş bu kim eyledi
Ḳıyāsa irişmez bu kim eyledi

5332. Bu deñlü esīrden ala ol demür
Aña erlig-ile diseler dem ur

5333. Dem ursa revādur anuñ tek
Kim eyleye bunuñ bigi ol işi

5334. İden geldi itdi anı dutdı yol
Velīkin bu şehri oda ṣaldı ol

5335. Niçe ṣuçlu ṣuçsuz ele giriser
Niçelere miḥnet odı iriser

5336. Şehir ḳavmi böyle dir-idi varı
Düşüben ʿavānlar ararlar şārı

5337. Ararlar soḳak-ber-soḳak mū-be-mū
Delim ḳıldılar meger cüst [ü] cū

5338. Eṣer bulmadılar idenden anı
Ne ḫoẕ kimse dimez nişānı ḳanı

5339. Maḳām-ber-maḳām evbeev girdiler
Bu ḫendeḳe ṣoñra gelüp irdiler

5340. Ki kesmişdi anuñ Bū Müslim ṣuyun
Ol oynamış-ıdı bunuñ tek oyun

5341. Bu iş-çün ol ger ḳuşandı belin
Unutmış-ıdı ol arada belin

5342. Ki bāġ ıssı ḳoca viripdi aña
Didük vaṣf-ı ḥālin öñ öñdin saña

5343. Bel anda degülmiş durur gördiler
Bu ḫendeḳe ṣuya naẓar urdılar

5344. Ki kesmişler-idi suyı bir yaña
Anı pes görüben ḳalur[lar] ṭaña

5345. Dir-idi ki bundan ẓafer bulmış degül
Bu zindāna gelüp girüp buldı yol

5346. Bu bel ellerinde iderken naẓar
Gelüp irdi nāgah bu yire ol er

[145a]

5347. Bū Müslim'e beli viren ol ḫoca
Çıḳar anda ḳudret işin gör nice

5348. Sālim-i Kūfī ol erüñ adı
Diyüp şehr ḳavmi ḳılur yādını

5349. Aña ol sebebden didiler selīm
Müselmān'ıdı key arı dil ḥalīm

5350. Bu beli geçerken görüp añladı
Velīkin ʿacebe ḳalup ṭañladı

5351. Ki bu beli virdüm ben ol yigide
Ki bir rençberlik anuñla ide

5352. ʿAcebe bu işi iden ol mı ki
Anuñ buncalayın işi bul mı ki

5353. Yā ḫuẕ nāgah anı helāk itdiler
Elinden belini alup gitdiler

5354. Ḥayıf ol yigide ziyān olmasun
Bu beylük ucından varup ölmesün

5355. İlerü yüriyüp eyitdi bilüñ
Eyitdi ki ıssı benem ol belüñ

5356. Ki bir yigide ben vireydüm anı
Ḥelālzāde rençberidi ol ḳanı

5357. Aña ʿaḳlı irmez Sālim'üñ meger
Ṣuyı bu bel-ile kesüpdi ol er

5358. Nāgehānī uṣı anuñ baġlanur
Ḳażā irdi aña cānı ṭaġlanur

5359. Yañılup bu sözi nāgāh söyler ol
Dilile özine bile eyler ol

5360. Gelüp ol ʿavānlar aña üşdi hep
Didiler kim anı iderüz ṭaleb

5361. Eger sen bilürseñ ḳanı ol yigit
Varalum ḳatına emīrüñ eyit

5362. Anı vü beli ol zamān aldılar
Emīri ḳatına şāruñ geldiler

5363. Beli anı aña didiler görüñ
Ḥikāyet nitedür özinden ṣoruñ

5364. Dönüp aña ʿĀṣım eyitdi i pīr
Nitedür ḥikāyet bilelüm żamīr

5365. Bu beli ki virdüñ o kişi ḳanı
Nereye varupdur eyitgil anı

[145b]

5366. Nitesi olupdur bu iş bilelüm
Aña göre tedbīrini ḳılalum

5367. Selīm eytdi aña eyā şehriyār
Ḳuluñuñ didi bir laṭīf bāġı var

5368. Anı bellemege göñül ḳarmışam
Durup ṭañla ırġatlara varmışam

5369. Durur-ıdı anda yigit bir ġarīb
Gelüp şehre ol gün irişmiş erīb

5370. Alup bāġuma çün anı irmişem
Beli yoġ-ıdı bu beli virmişem

5371. Taṣarrufsuz işler işi ol baña
Baġışladum anda bu beli aña

5372. Alup getdi ayruḳ anı bilmedüm
Nite oldı fikrin anuñ ḳılmadum

5373. Çü bugün ġalebe olur durmışam
Beli ellerinde gelüp görmişem

5374. Didüm ben ol ere virüpdüm bunı
Nedür bir göreyim didüm bu yöni

5375. Mebādā ki anı helāk ideler
Bu beli elinden alup gideler

5376. Bu resme ideler gelüp işi
Buyıdı ki yedüm ḳuluñ teşvīşi

5377. Benümdür didüm ben çün ol beli
Baña böyle oldı bularuñ velī

5378. Yüri şāha varalum seni şāh göre
Ki vaṣf-ı ḥikāyet saña şāh ṣora

5379. Budur uş ḥikāyet saña söyledüm
Ki yañlış söz anı beyān eyledüm

5380. İşitdi ḳaḳıdı aña ol ʿavān
İki gözi anuñ ṭolu oldı ḳan

5381. Getür ol kişiyi didigim beli
Aña virmiş-idüñ elüñle velī

5382. Seni bu dem iki pāre eylerem
Ḳamu günlerüñi ḳara eylerem

5383. Sālim aña eydür şehā ben anı
Ġarīb ırġat idi ne bilem anı

5384. İki gün ḳatumda işe geldi dir
Tamām itdi işin ḥaḳın aldı dir

[146a]

5385. Eyitdi belüm yoḳ ġarīb irmişem
Esirgeyüp anı aña virmişem

5386. Eyitdi yabāndan ne_içün almaduñ
Daḫı ṣoñra iltüp bāġa ṣalmaduñ

5387. Selīm aña eydür şehā yılbeyıl
Bu şehre ki ırġat gelür ilbeil

5388. Gelüben dutarlar kimüñ var işi
Yabāndan birind[en] dilemez kişi

5389. Ki ben daḫı andan yabāndan alam
İşüme iledem pes andan alam

5390. Ne eksügüm-idi anı aladum
Ne yerden olurdı anı biledüm

5391. Bu ʿĀṣım-ı melʿūn iñen ʿāḳ-ıdı
İşitdi sözini anuñ ḳaḳıdı

5392. Buyurdı ki ol dem demürleñ anı
Tā aña degin ki getüre ḳanı

5393. Dutup ol kişiyi demür urdılar
Buyurdı ki zindān depe sürdiler

5394. İletdiler anda girür baḫtlu
Oturdı ḳapudan derūnī ṭolu

5395. Yine ʿĀṣım ol dem eyitdi ṭuruñ
Ne kim şār içinde ġarīb var görüñ

5396. Demürleñ ulu kiçi pes aluñ
Getürüp ḳapu ḥabs içine ṣaluñ

5397. ʿAvānlar işidüp durup gitdiler
Ne kim ol buyurdı anı itdiler

5398. Ġarīb ādemler ne yerde ki var
Demürlediler her birin ḫor u zār

5399. Ḳodılar ki zindān içinde ṭura
Ḥikāyet nitesi olur tā göre

5400. Sālim-i Kūfī ki size söyledük
Nite dutdılar öñ beyān eyledük

5401. Meger kim var-ıdı anuñ bir ḳulı
Ḫocasıyla ṭoġru varurdı yolı

5402. Ḫocasını ol ḳul dutuldı bilür
İşit vaṣf-ı ḥālin anuñ ne ḳılur

5403. Ebū Müslim'e ol ṣorupdı ḫaber
Bu şārdan çıḳuban gidicek meger

[146b]

5404. Ne yire varursın di anı bāña
Eyitgil bilelüm dimişdi aña

5405. Medāyin'e gidem giricek yola
Eyitmiş-idi ol meger kim ḳula

5406. Çü böyle bilürdi ol ayın yolın
Dutuban gider ḳul Medāyin yolın

5407. Vara vü Bū Müslim özini bula
Diye ḥāl-i maʿlūm āgāh hem ola

5408. Ki gele bir çāre aña eyleye
Ura merhemin çün yare eyleye

5409. Medāyin yolına düşüp ḳul gider
Bu yaña Bū Müslim işit ne ider

5410. Medāyin'e irdi gelüp pāk-i cān
Ḥayāt anuñ-ıla bile üç cüvān

5411. İşitmiş-idi Selmān-ı Fārisī
Sini anda olurdı ol er arısı

5412. Ṣorup türbesini anuñ bildiler
Sürüp ʿazm andan yaña ḳıldılar

5413. Ṭavāf eylediler gelüp türbesin
Bū Müslim oḳudı başında Yāsin

5414. Anı bekler-idi meger bir yigit
Ebū Bekr adı Ḥaḳ yolında ṣābit

5415. Uruġı vü Selmān anuñ cedīdi
Bu menzil anuñ-çün anuñ ḥadīdi

5416. Ki beklerdi anuñ oturup sinin
Dutar-ıdı ṭoġru Muḥammed dīnin

5417. Anı uyḳusı çü düşüñde alur
Bu gice ki irte Bū Müslim gelür

5418. Gelüp düşde Selmān eyitdi aña
Ḳulaḳ dut didi bir sözüm var saña

5419. Yārın dir Bū Müslim gelür bu ile
Bizüm ḳabrümüzi ziyāret ḳıla

5420. Daḫı dört anuñla bile nev-cüvān
Ṣaruşın vü ḳumral Bū Müslim ʿayān

5421. İşitgil ne direm ḳulaḳ ur saña
Ḳılıç ki Muḥammed virüpdür baña

5422. Ḳılıcı aña vir cemālini gör
Selāmumuzı ol emīre di gör

[147a]

5423. Ki bizden ol aña ola yādigār
Ala ḫāricīden anuñla ṭamar

5424. Ḫanādān ü evlādı çün dād ala
Anuñla cihānda eyü ad ola

5425. Bu resm-ile anı görüben gice
Ṭapuña ki cümle eyitdük nice

5426. Ṭuru gelmiş-idi ṣabāhı güzīn
Yola dikmiş-idi oturup gözin

5427. Ki gele meger ol yegāne göre
Anuñ ḫıẕmetine göñülden ṭura

5428. Bizden görür kim gelüp irdi ol
Bu türbeye girüp selām virdi ol

5429. Daḫı dört server anuñla ulu
Bulardan ilerü bir baḫtlu

5430. Ebū Müslim'ile görüşdi evel
Daḫı ṣoñra ṣundı ḳalanına el

5431. Görüşdi bularuñ-ıla bir ü bir
Oturuñ didi vü ʿayān itdi yir

5432. Yeyesi getürdi ṣunuñuz didi
Ṣunup bunlaruñla şāh-ı dīn yedi

5433. Duʿā ḳıldılar pes anuñ ṣuñına
Ḳılıcı getürdi ol er öñine

5434. Öpüp ol Bū Müslim ileyinde ḳor
Eyitdi teberrük şāh-ı dīn budur

5435. Ki Selmān geldügüñüz söyledi
Bunı ol vaṣiyyet bize eyledi

5436. Düşine ki Selmān gelüp girdügin
Ḳılıcı teberrük aña virdügin

5437. Bu server eyitdi ḳamu sin aña
Velī bir dilegüm daḫı var saña

5438. Dilegüm işit iy yagāne budur
Görelüm seni bir zamān bundadur

5439. Bū Müslim çün andan işitdi anı
Ḳılıcı görüp hem sevindi cānı

5440. Bū Müslim pes alur anı yoḳ dimez
Ḳalur bir niçe gör sözini ṣımaz

5441. Çü Selmān aña bu beşāret ider
Gice gündüz anı ziyāret ider

[147b]

5442. Yeye içe anuñ-ıla ser-firāz
Ḳılur beş vaḳit ol arada namāz

Āmeden-i bende-i Sālim Kūfī be-nezd-i Ebū'l-Müslim Mervī[63]

5443. Didük ol Sālim-i Kūfī'nüñ ḳulı
Çıḳup ol aradan dutar yolı

5444. Medāyin şārına irişür meger
Bū Müslim'i anda arar ser-te-ser

[63] Kufeli Salim'in kölesinin Ebû Müslim Mervî'nin yanına gelişi

5445. Eyitdi bulumaz anı ne_idelüm
Çıḳup anda türbe depe gidelüm

5446. Kim anda varuram didi bir meṣāf
Ki Selmān ḳabrin ḳıla ol ṭavāf

5447. Çıḳup ol aradan yine dutdı yol
Bu türbeye irdi revān girdi ol

5448. Bū Müslim'i gördi emīr oturur
Hemān dem göñülden ġamı götürür

5449. Ayaġına düşdi anı gördi ḳul
Ayaġı ṭozına yüzin urdı ol

5450. Ḳamu vaṣf-ı ḥāli ḥikāyet ider
ʿĀṣım-ı laʿīnden şikāyet ider

5451. Ki ḥendeḳde beli nite gördiler
Kimüñdür diyüben anı ṣordılar

5452. Eyitdi nicesi gelüp irdügin
Bulup beli ol er aña virdügin

5453. Dile geldi anda bulara didi
Ki yaʿnī ki ḳayduñ senüñ ol yedi

5454. Helāk eylediler ṣanur ol seni
Bunı virdügüm er ʿaceb dir ḳanı

5455. Dutup beli anı alup gitdiler
Bu şehrüñ begine gelüp yetdiler

5456. Eyitdi bu ʿĀṣım anı gördügin
Ḥikāyātı andan beli ṣordugın

5457. Aña ol ʿitābı nite eyledi
Ḫocası cevābı nite eyledi

5458. Didi ʿĀṣım aña ne diş biledi
Getür diyü andan seni diledi

5459. Didi ḫocam iy şāh ne bilem anı
Ġarīb yigit anuñ mekānı ḳanı

[148a]

5460. Ḳaḳıdı bu resme diyicek emīr
Demür urdı itdi ḫocamı esīr

5461. Ṣalar zindāna dir anı bulasın
Yā ḫud sen yerine anuñ olasın

5462. Ben anı göricek bilürdüm sizi
Bu yaña irürdüñ bilürdüm izi

5463. Cānum ḳayġusından yola girmişem
Gelüp ḫıẕmetine bu dem irmişem

5464. Eyitdüm kim andan ḫaber bilesin
Ne itmek gerekdür aña ḳılasın

5465. Çün böyle sözini işitdi ʿayān
Durur ol Bū Müslim yerinden revān

5466. Sālim'üñ öñine bıraḳdı ḳulın
Dutar Kūfe'nüñ dün içinde yolın

5467. Ḥayāt ile anda bile üç yāri
Ḳarār itdi anlar durup ol yeri

5468. Revān oldı andan özi ol zamān
Yolın taʿcil-ile sürer nev-cüvān

5469. Söz ögüş irişdi gelüp ol emīr
Diler ḫalḳa bildür mebādī żamīr

5470. Ki ḳurtara anda Sālim'i emīn
Bilmeye anı bu ḳavm-i laʿīn

5471. Oturur gelüp bir aracuḳda ḫūb
Tā aña degin ki gün itdi ġurūb

5472. Tolundı vü ḳafa yüzin gizledi
Çevürdi vü ḳafa özin gizledi

5473. Gelüben cihānı tutar rengbār
Ḳara aṭlasını geyür rūzigār

5474. Yaradılmışuñ her biri bir maḳām
Dutuban dünedi yerinde tamām

5475. Vaẓīfe ki ḳılur-ıdı ser-firāz
Ki ḳırḳ rekʿat ol ḳılurdı namāz

5476. Yerine getürdi örü ṭurdı ol
Bu ḫendeḳ yolını dutup sürdi ol

5477. Yine gördi anuñ ṣuyını ṭolu
İlerü yürüdi meger ol ulu

5478. Pes evveki bigi ider ol oyun
Yabāna ṣalar ol aradan ṣunın

[148b]

5479. Bu zindāna çıḳan açılur delük
Gelür görür andan yine ol sülūk

5480. Bu ḥücreleri hep ṭolandı ulu
Esīrler içinde ṭopṭolu

5481. ʿAcebledi anı başın ṣaldı ol
Çü bir ḥücreye hem yine geldi ol

5482. Naẓar itdi gördi çıraġı yanar
Demürlü oturur Sālim ḥor u zār

5483. Ḥazīn aña server selām eyledi
ʿAleykin alup tamām eyledi

5484. Bū Müslim eyitdi bil āḫir beni
Ḫalāṣ eylemege gelüpven seni

5485. Benüm-çün saña bir belā itdiler
Nite[64] ḳoyısarum belā itdiler

5486. Çü şīr-i Ḫorāsān benem ḫūb-nihād
Bulardan alaven gerek yine dād

5487. Beni bilmezidüñ hemān añlaġıl
Senüñ-çün gelüpven ʿayān añlaġıl

5488. Sālim añladı çün özinden laḳab
Eyitdi Ḫuẕā'ya zihī iş ʿaceb

5489. Kim andan ḫaberler işitmiş-idi
Ki Merv'üñ içinde iş itmiş-idi

5490. Bunuñ naṣr olupdur elinden zebūn
Anı istedür ol meger dün ü gün

5491. ʿAcebdür ki bunda gelüp dutdı yol
Hem ırġatlıḳ itdi niçe gündür ol

5492. Göricek bilürdüm iñen eridi
Ḳuşaġa ṭolu ol hünervār-ıdı

5493. Delim iş başına gelür pes erüñ
Ne_ola balçıḳ olsa yeri gevherüñ

5494. Çü gevher durur pes bahāda ʿazīz
Nite ḫalḳ içinde ola bī-temīz

[64] Metinde bir önceki mısranın sonuna yazılmış olan kelime vezin ve kafiye gereği buraya alınmıştır.

5495. Çü Sālim bu fikri ṣavāb eyledi
Ebū Müslim'e bu cevāb eyledi

5496. Eyitdi ki şimdi seni añladum
Velī Tañrı taḳdīrini añladum

5497. Şükür gördügüme yegāne seni
Dilersin ki bundan alasın beni

[149a]

5498. Eger şimdi bundan çıḳam iy emīr
Daḫı artuġuraḳ ola dār u gīr

5499. İgen çoḳ durur bil ḳavmüm ḫīşum
Yārüm ḳardaşum ve daḫı işüm

5500. Eger ben çıḳarsam bulara belā
Begümüz ide dir ʿaẕāba ṣala

5501. Zīrā durmaz ü etdürür bed-fiʿāl
Bularuñ hemīşe işi ḥīle al

5502. Bunuñ bigi dir çün bilürsin emīr
Bu iş olduġundan belālar żamīr

5503. Ẓālimdür ki ol dīn diregin ḳaḳar
Müselmān'ları hep ol oda yaḳar

5504. Belālar ideler şāra ser-te-ser
Oda yana düpdüz yine ʿavrat er

5505. Birez vaḳt bunda hele duralum
Nedür Ḥaḳ teʿālā bize görelüm

5506. Velī bu dutulan ġarīpler ulu
Ki zindān içinde demürlü ṭolu

5507. Eger ḳurtarasın buları görem
Ḳuru gitme geldük eyā muḥterem

5508. Bū Müslim işitdi anı nām-dār
Ḳabūl eyledi çün sözüñ yöni var

5509. Eyitdi ki ṭursun hele bu kişi
Görevüz ki nite irişür işi

5510. Selām itdi gitdi çü ḳalur Sālim
Ġarīpler ki anda var-ıdı meger

5511. Bū Müslim bularuñ ḳayusın yedi
Demürlerini bir uġurdan ṣıdı

5512. Eyitdi diñ imdi revān oluñuz
Varup her arada nihān oluñuz

5513. Aña her birisi duʿā itdiler
Çıḳup ol aradan revān gitdiler

5514. Tehī ḳaldı zindān içi ser-te-ser
Hemān Sālim anda ḳalur pür-hüner

5515. Çü böyle Bū Müslim taʿẓīm iş ider
Yine ol aradan gönülür gider

5516. Delükden çıḳuban gider ol girü
Bir iki adım çün varur ilerü

[149b]

5517. Bū Müslim ol oḫtın gelüp iricek
Kesüp ṣuynı zindāna ol giricek

5518. Ḥayāt'ı aluban gidelden berü
Ol evelki ḥāli idelden berü

5519. ʿĀṣım iḫtiyāṭın anuñ yer-idi
Bu elli kişiye laʿīn dir-idi

5520. Gice gündüz anda varup duruñuz
Yörenüp ṣaġın ve ṣolın gördiler

5521. Ola kim bu işi ideni ele
Getüresiz anda gözedüñ hele

5522. Gice gice ḳarşu gelürler-idi
Bu ḫendeḳi çevre alurlar-ıdı

5523. Gözedürler-idi ṣaġın u ṣolın
Geçemezdi kimse aradan yolın

5524. Bu gice daḫı çün Bū Müslim aña
Girüp-idi bunlar irer ol yaña

5525. Kesilmişdi bu ṣu ʿayān gördiler
Yabāna olupdı revān gördiler

5526. Didiler ki ol er yine gelmiş uş
Bu ḫendeḳ ṣuyını yine ṣalmış uş

5527. Anuñ iḥtiyāṭın idüp ṭuralum
Gelüp uġrayıcaḳ revān oralum

5528. O ḫendeḳ öñini ṭutup ṭurdılar
Bu zindān yolına naẓar urdılar

5529. Bu yaña Bū Müslim ki zindāndan
Bu dutsaḳları ki alur andan

5530. Eyitdi bulara yürüñ gidelüm
Bu kişi çü gitmez durup ne_idelüm

5531. Bular didiler ki ṣāha gidevüñ
Çü yol virdi Allāh durup ne_idevüñ

5532. Velīkin yolumuz iñen ṣarpraḳ
Alup elli kişi durur pür-yaraḳ

5533. Ve gerni varavuz göreler bizi
Ḳılıcdan geçürüp ḳıralar bizi

5534. Yalıncaḳ ve yalın ḳamumuz esīr
Bular hep yaraḳlu tüvānā dilīr

5535. Bū Müslim işitdi bularuñ sözin
Hīç aldurmadı ol bu sözden özin

[150a]

5536. Eyitdi bulara pāyumca yürüñ
Girü ḳalmañ illā ilerü yürüñ

5537. Revān öñlerince yürür pür-hüner
Yalın ḳılıç elde omuzda siper

5538. Ol araya irdi varup nām-dār
Ol elli kişi idüpdi ḳarār

5539. Bular daḫı gördi gelür çün anı
Bu yol gözedüben ṭuran Mervān'ı

5540. Ḳamu ḥamle idüp yola durdılar
Ḳılıç balçaġına hep el urdılar

5541. Bū Müslim-i Mervī ki ol nām-dār
Urur naʿra anda ulu şīrvār

5542. Ol ünden yer ü gök olur ṭopṭolu
Dün içi ḳarañu belürdi ġulū

5543. Serāsīme oldı ol elli kişi
Baḳup çün Bū Müslim görür ol işi

5544. El urdı ḳınından revān dartdı tīġ
Bulara yürüdi emīr bī-dirīġ

5545. Ḳılıcı ki Selmān aña vir didi
Muḥammed Resūl'den aña ir didi

5546. Çeküp ḥayḳırup ol ere uġradı
Kime kim irişdi revān ṭoġradı

5547. Dü pāre çalanın yaradı leşin
Ṭamuda yer-idi varuban aşın

5548. Belin çalduġı er iki dilinür
Ṣanasın ki yaşa bıçaḳ ilinür

5549. Kime kim irişür muḥarref çalar
Anı ortasından ol iki böler

5550. Otuzın bu elli erüñ ser-te-ser
Helāk itdi dökdi yere pür-hüner

5551. Ḳalanı yaralu aña ṭurmadı
Birisi varup ol eri urmadı

5552. İren ere virmez görürler amān
Ḳaçar ol yigirmi laʿīn ṣaça ḳan

5553. Kişi yoġ-ıdı çün görür anda ol
Gönüldi vü getdi revān dutdı yol

5554. Bu dutsaḳlara hem didi ki gidüñ
Başuñuz yaraġın varup dir idüñ

[150b]

5555. Aña her birisi duʿā itdiler
Ṭaġıldılar andan varup getdiler

5556. Özi daḫı oldı o yerden revān
Bir arada ḫalvet bulur ol mekān

5557. O yeri begendi çün ol şehriyār
Ḳılur ol arada oturup ḳarār

5558. Çün iş bitmiş-idi anuñ bigi çoḳ
Tamām anda olmış-ıdı dün buçuḳ

5559. Bu ḫalvet yeri ki didük buyıdı
Baş urdı Bū Müslim biraz uyudı

5560. Uyandı görür ṭañ yeri ışımış
Gidüp gice raḥtın alup ṭaşımış

5561. Hemān dem yerinde ṭuru geldi ol
Bū Müslim-i Mervī vużū aldı ol

5562. Pes irte namāzın ḳılur ol güzīn
Diler ḥācet urur Çalap'a yüzin

Ḳatl-kerden-i Ebū Müslim Emīr-i Kūfe vü rehā kerden-i Sālim Kūfī-rā[65]

5563. Bu yigirmi er ki revān oldılar
Bū Müslim elinden amān buldılar

5564. Gelüp ʿĀṣım'a yüz ururlar varı
Yaşı aḳa cümle ḳılurlar zārī

5565. Eli düşmiş-idi kiminüñ ḳolı
Cānı ḳayusından göremez yolı

5566. Çaġırup ʿĀṣım'a didiler ulu
Ne ḥāle yolunduḳ gör ey baḫtlu

5567. Bu ʿĀṣım buları görüp ḳurudı
Ṣarardı yüzü içi yürüdi

5568. Ṣorar bunlara ki nite oldı ḥāl
Ki bu resme size irişdi zevāl

5569. Didiler ki buyruḳ bize eyledüñ
Ki ḫandeḳi bekleñ diyü söyledüñ

[65] Ebû Müslim'in Kûfe Emirini öldürmesi ve Salim-i Kûfî'yi kurtarması

5570. Senüñ buyruġuñı dutup durmışuz
Elümüz ḳılıca ḳamu urmışuz

5571. Görürüz ki ḫandeḳ ṣuyı çaġlamaz
Ol oḫtın ki oġlan daḫı aġlamaz

5572. İlerü yürüdük görelüm diyü
Kim itdi bu işi ṣoralum diyü

[151a]

5573. Bu ḫendeḳ içinden göründi bir er
Ne idelüm anı iñen muʿteber

5574. İrişdük ḳılıçlar çeküp üstine
Helāk eyleyevüz anuñ ḳaṣdına

5575. Çü bu ḥālāt-ıla bizi gördi ol
Ḳılıç çekdi üstümüze sürdi ol

5576. Ḳażā yeliyidi ṣanasın eser
Kime irdiyise başını keser

5577. Ḳılıç çekdi aramuza uġradı
Otuzmuzı birden ṣuya ṭoġradı

5578. Bizi daḫı gördüñ amān bulmazuz
Helāk eyler uşta zamān bulmazuz

5579. Durımaduḳ anuñ yolın açduḳ
Bu resme ḳanumuz ṣaça ḳaçduḳ

5580. Gelüp size eytdük ḥikāyet budur
Bilüñ şerḥ ḳılduḳ rivāyet budur

5581. Anı añlamaduḳ ki ne kişidür
Ki bu resme erlik anuñ işidür

5582. Aña söyler-iken bular dāsitān
Saçın yolañırdı özinden revān

5583. Gelüp yine zindānı derzin yardılar
Ne kim ḫalḳ içinde anuñ vardılar

5584. Sālim ḳalmış anda demür urulu
Ḳalan varı gitmiş kiçi vü ulu

5585. İşidür vü ʿĀṣım anı āh ider
Ṣanasın ki melʿūn öñinden gider

5586. Eyitdi ne_idevüz ʿaceb bu işe
Kim irdi bu resme ulu teşvīşe

5587. Dün içi açalar gelüp zindānı
Ol kişi itmez bilüñ siz anı

5588. ʿAceb zorı bār ü bunı kim ḳıla
Bu iş vaṣf-ı ḥāli yayıla ile

5589. Ḫalīfe çü Mervān işide anı
Melūl ola yavlaḳ ṭarīḳe cānı

5590. Daḫı benden artuḳ digil ne_idelüm
Ne kim cehdlüḳ var hele idelüm

5591. Ola kim bu işüñ belüre ucı
Melālet irince varup ṣoñ ucı

[151b]

5592. Yā ḫuẕ ol ki geldi bir ad eyleye
Ne kim baġlular var āzād eyleye

5593. Ne maḳṣūdı vardı bize uydı
Sālim'i yerinde ne_içün ḳoydı

5594. Fikir eylemişem ben öñden ṣoña
Anuñ bir ucından irişdüñ buña

5595. Anuñ fiʿlidür ki bunı itdiler
İki kezdür uşta yine getdiler

5596. Yeyince hemīşe anuñ nīşini
İdelüm revān bir yaña işini

5597. Ḳaḳır ḫışma gelür iñen nābekār
Getürdi [vü] oldı atına süvār

5598. Ne kim var taʿalluḳ aña cindiler
Tamām altı biñ er ata bindiler

5599. Siyāset yerine dikilmişdi dār
Ḫurūşa gelürler yine cümle şār

5600. Fiġān eyler-idi temāmet varı
Bize mi olupdur nedāmet varı

5601. Dirīġā bu şehri diyü yaḳdılar
Ḳamu er ü ʿavrat ṭama çıḳdılar

5602. Ulu kiçi biri birine düşer
Gelüp ol siyāset yerine üşer

5603. Çeküp at başını dururdı ʿĀṣım
Yöresinde anuñ ḫavārīc delim

5604. Eyitdi Sālim'i getürüp aṣuñ
Ḳurulmış belānuñ yayını yaṣuñ

5605. Çü Sünnīler anuñ sözin diñledi
Bir uġurda yandı içi iñledi

5606. Niçeler anuñ-çün dökeyidi yaş
Velī kendüleri idemezdi ḳaş

5607. Ki ẓālimler anı daḫı ṭuyalar
Helāk eyleyeler aña uyalar

5608. Sālim eli bağlu mecāl yoġ-ıdı
Velī ḳavm ḳabīle iñen çoġ-ıdı

5609. Daḫı bildiler ki Bū Müslim emīr
Bu zindāndan oldur çıḳaran esīr

5610. Kim ol gitmeyüpdür daḫı bundadur
Velīkin bilinmez yeri ḳandadur

[152a]

5611. Umar bular anda ki ḥay ve ebed
Ki ol eri vire bulara meded

5612. Bir araba geldi idüp ittifāḳ
Meger iderler ṣavaşa yaraḳ

5613. Didiler ki böyle neye ṭuravuz
Aṣalar anı biz baḳup ṭuravuz

5614. Ḳaçan getüreler anı görelüm
Bir uġurda kendüzümüz uralum

5615. Hele dīn yolında olalum yegin
Varalum siyāset yerine degin

5616. Yā taḫt ola bizüm işimüz yā taḫt
Niçe niçe ola bu düşvār u saḫt

5617. Niçe bir çekelüm bu yavuz güni
Bu ṭatlusı acu ḳara dügüni

5618. Bu yavuz işi görmeyelüm bugün
Bu cengde ḳırılmaḳ dügündür dügün

5619. İdüp ittifāḳ geyürler cebe
Pes üstine anuñ alurlar cübe

5620. Gelüp ol arada busu urdılar
İki iki bir bir alup durdılar

5621. Bu yaña Bū Müslim meger nev-cüvān
Ol aṣlan yüreklü cihān pehlevān

5622. Görür kim bu şehre düşüp velvele
Ayaḳ üzre bu ḫalḳ iñen ġulġule

5623. Bu şehrüñ içine ḳopardı düşer
Ḳamu bir araya bu ḫalḳ hep üşer

5624. Eyitdi görelüm nitedür işi
Bu yere irişdi erenler eşi

5625. Kim anda siyāset ḳuruludur
ʿĀṣım'ı hem anda itile görür

5626. Ola beş biñ atlu yöresinde var
Dikilmişdi ara yerde gördi dār

5627. Bū Müslim eyitdi ʿaceb neyi ki
Bu dār u siyāset sebeb neyi ki

5628. Görür bir kişi Bū Müslim'i melūl
Durur bir arada yaş aḳa ol

5629. İlerü gelüben eyitdi yigit
Bu dār u siyāset kimüñdür eyit

[152b]

5630. Anuñ ṭolmış-ıdı yaşı gözine
Bū Müslim'üñ ol baḳar yüzine

5631. Eyitdi Sālim'e dikildi bu dār
Tamāmı anuñ-çün yaḳılur bu şār

5632. Çün andan bu resme ḫaber diñledi
Özi göyniginden emīr iñledi

5633. Didi kendü kendüzine ol şerīf
Ki benüm-çün aña iderler naḥīf

5634. İlāhī didi ḳıl ʿināyet ʿıyān
İlerü yürüdi birez ol zamān

5635. Eyitdi hele bir işi göreyim
Ger eyler ideler anı ögeyim

5636. Özimi bu ḳavme Çalap yār ola
Eger āl-i devlet bugün var ola

5637. Bu Mervānīleri belāya ṣalam
Bu ḳavmüñ içinde Sālim'i alam

5638. Çü bu endīşeyi şāh-ı dīn yedi
Ṣıġındum saña yā İlāhī didi

5639. Bū Müslim düşine {ol} yegāne durur
Ḳılıç balçaḫına elini urur

5640. Ki Selmān-ı Fārsī teberrüki ol
Aña virmiş-idi Muḥammed Resūl

5641. Ṭon altına anı dıḳınur-ıdı
Dönüp ṣaġa ṣola baḳınur-ıdı

5642. Beriden Sālim'i alup ber-keşān
Getürdiler anda görür pāk-i cān

5643. Ne_iderler göreyim didi bir hele
Alup zincirini yederler hele

5644. Dār altına iltüp dururdı anı
ʿĀṣım ol bed-aḫter görürdi anı

5645. Buyurdı ki tīzüñ aṣuñ bu eri
Niçe bir görevüz ucından şeri

5646. İrüp nerdübāna anı aldılar
Aġacdan aşuru ipin ṣalular

5647. Çıḳup nerdübāna o çevre baḳar
Gözi yaş anuñ [gö]zinden aḳar

5648. Çaġırdı bilüñüz eyā ḫāṣ u ʿām
Kūfe şehri ḳavmi ulular tamām

[153a]

5649. Ki baña ẓulümdür bugün işpu dār
Tamāmı bilürler beni il ü şār

5650. Ḥarāmī degülem ne ḫoẕ uġruyam
Dīnümde yolunda hele ṭoġruyam

5651. Baña ʿĀṣım ider bugün bu güci
Peşīmān olusar velī ṣoñ ucı

5652. Hele bir ölümdür irişdi bize
Selām olsun imdi yārenler size

5653. Bizüm ancaġ-ımış irişdi ḳażā
Çü dīn nispet-içün oluruz rıżā

5654. Hemān virdük uşda uzatduḳ boyun
Ki ḳaṣāb elinde nite ki ḳoyun

5655. Bū Müslim çün anı işitdi ʿayān
Gelüp ḫışma ṭoldı iki gözi ḳan

5656. Ḳılıç çekdi aldı ele serverüñ
Ki Selmān'a vir didi peyġamberüñ

5657. Çü ḳayġusın anuñ göñülden yudı
Aġız açdı server işit ne didi

5658. Çaġırdı eyitdi be-nām-ı Ḫuẕā
Bādevlet-i āl-i nebī Muṣtafā

5659. Gözetdi ʿĀṣım'ı erenler yegi
Atıldı yerinden çü ʿuḳāb bigi

5660. Çalar depesinde irişüp meger
İki pāre ḳıldı anı tā eyer

5661. Yöresindekiler görür çün anı
Serāsīme olup uçundı cānı

5662. Bir uġurda çekdi çıḳardı ḳılıç
İderler bu server eri kerdepīç

5663. Bū Müslim Muḥammed ḳılıcın çalar
Ḫazān tek yer üzre bu ḫalḳı ṣalar

5664. Gelüp irişeni hemān bir urur
Gören heybetini yerinde ḳurur

5665. Kimi kim çalarsa bilinür ḳomaz
İki pāre eyler ilinür ḳomaz

5666. Ol atıla ṭuran beş altı biñ er
Alur çevre yanın anuñ ser-te-ser

5667. Sālim'üñ ḳavmi daḫı irdiler
Aña yardım-içün ere girdiler

[153b]

5668. Delim ḫalḳ yardım ider şārdan
Alur Sālim'i daḫı dārdan

5669. Eyitdi baña çün ölüm olmadı
Diri ḳurtılup bu cānum ölmedi

5670. Cānum ḳaldı şimdengerü aṣṣıya
Ziyān görmeyeyim hele aṣṣıya

5671. Yaraḳ itdi oldı hemān bī-dirīġ
Revān cenge girdi ele aldı tīġ

5672. Daḫı ḳavm ḳabīle anuñ nāle var
Bir uġurda oldı gelüp aña yār

5673. Birisi düşüp bir yaña ḳıldı şūr
Göge çıḳmış-ıdı meger dut ur

5674. Bū Müslim çü ḳuvvet dutar pāk-i dīn
Bularuñla ḳılıç ururdı yegin

5675. Nice gövdelerden urur baş alur
Yā başsuz bedenden eyit ne gelür

5676. Baş olmayıcaḳ ten bayaġı degül
Baş aşa gelür bil ayaġı degül

5677. Çerīnüñ çü başı düşe nāgehān
Çü gövde bigi ḳalur çü bī-cān

5678. Cān olmasa gövde bitürmeye iş
Ger uṣuñ var-ısa aradan sıvış

5679. Göñülden çü cenge bular durdılar
İki biñ ḫavārīc yere urdılar

5680. Zaḫımlu var-ıdı iki biñ delim
Bu ġavġada ḥālī sıvışdı Selīm

5681. Bular ol arada ki ceng itdiler
Giceye degin ki āheng itdiler

5682. Ol oḫtın ki varup ḳafa indi gün
Ṣaça ʿanberini gelüp irdi dün

5683. Uruşup zaḫımlu olan getdiler
İrişüp anda zaḥmet gören getdiler

5684. Kişi ḳılmadı ol arada durur
Şāh-ı dīn Bū Müslim baḳup çün görür

5685. Ki gice olup çün ṭaġıldı duru
Getürdi ayaḳ ol aradan girü

5686. Medāyin yolını dutar kim vara
Ḥayāt ile anda muḥabbet ḳara

[154a]

Mülākāt-şuden-i Bū Müslim bā-ʿalemdār ʿAbdulvahāb Ġāzī[66]

5687. Çü türbesine ol yetür Selmān'uñ
Yüzin urur ṭopraġına pes anuñ

5688. Ḥayāt anı belḳī görüp şād olur
Gider ḳayġuları dil āzād olur

5689. Şāh-ı dīn Bū Müslim aña söyledi
Varup Kūfe'de her ne kim eyledi

5690. İşidüp sözini sevindi anuñ
Didi görmesün hīç yavuzluḳ cānuñ

5691. Çü biri birinden vefā buldılar
Ḳalup ol gün anda ṣafā buldılar

5692. Gice daḫı anda iderler ḳarār
Bu ẕevḳ-ile ṣubḥa degin pāyidār

5693. Ṣabāḥ olduġını ḳaçan gördiler
Namāza anuñla bile ṭurdılar

5694. Ḥayāt'a Bū Müslim eyitdi yigit
Yaraḳ eyle imdi maḳāmuña git

5695. Ne kim Sünnīler var uyarlar saña
Gice gündüz anda göyerler baña

[66] Ebû Müslim'in Alemdar Abdulvahab Gâzî ile buluşması

5696. Āẕād ola gele diyü ol saʿīd
Bilürem ki aña dutarlar ümīd

5697. Sen-idüñ çün Allāh civārında ḫāṣ
Anuñ luṭfı ḳıldı seni hem ḫalāṣ

5698. Çün anda varasın bizi söylegil
Yārenlerüñe hep selām eylegil

5699. Dutup bize himmet oluñ intiẓār
Görevüz ne eyler işi Girdigār

5700. Ḥayāt aña eydür revādur sözüñ
Yine inşaʾallāh görevüz yüzüñ

5701. Görüşdi anuñla ḳuca ḳuca ol
Elin öpdi çıḳdı hemān dutdı yol

5702. Ol üç yār ki kendüyile hem olur
Ebū Müslim anda yaluñuz ḳalur

5703. Gice daḫı anda ḳalur türbede
Kelām oḳıyu [vü] ʿibādet ide

5704. Birez fikre vardı meger özini
Yatur uyḳu alur meger gözini

[154b]

5705. Düşine gelür Selmān-ı Fārisī
Eyitdi saña Ḥaḳ Çalap yārisi

5706. İrişdüñ bulduñ eyü adı sen
Hemīşe olasın gerek yād sen

5707. Bunuñ bigi itdi Bū Müslim be-nām
Ki Mervān uruġın getürdi tamām

5708. Yerinde Ḫalīfe nişān idesin
Eyü dīn ü erkān ʿayān idesin

5709. Hemān kim burada ṭurup gidesin
Yoluñ ṭoġrı Nişābūr'a idesin

5710. Senüñle bu ʿālem bulısar ṣafā
Ki ḫoşnūd özüñden ola Muṣṭafā

5711. Hemān ola imdi ṭur iy nev-cüvān
Yine ʿazm eyle su-yı Işfahān

5712. İşitdi ne kim ol didi ser-te-ser
Yine ġayb oldı gözinden ol er

5713. Beliñleyü açup gözin çün görür
Ṣabāḥ olmış-ıdı yerinden durur

5714. Ḳılur ṭañ namāzın örü ṭurdı ol
Gelüp türbeye hem yüzin urdı ol

5715. Öper yine anı ziyāret ider
Ḳuşanur çıḳup ol aradan gider

5716. Besū-yı Işfahān gider z̲ū-fünūn
Alur yol varur meger dün [ü] gün

5717. Ne ḳıṣṣa uzadam uzun yol ola
Gelüp Işfahān'a irişdi hele

5718. Meger irdügi gün aña pāk-i dīn
Az̲īne güniydi namāza yaḳın

5719. Revān anda mescid depe dutdı yol
Namāzı ḳılupdı emīr ayne gün

5720. İrişdi vü yoldan ḳatı ol erīb
Girüp bir arada oturdı ġarīb

5721. Müʾez̲z̲in pes öyle pākin bekledi
Durup Ḥaḳ namāzuñ işi egledi

5722. Ṭurup çıḳdı minber üzere ḫaṭīb
Ki ḫuṭbe oḳuya meger ol edīb

5723. Serāġāz tevḥīd oḳıdı be-nām
Ṣoñında Resūl'e viribir selām

5724. Ol añmadı aṣḥāb adını dürüst
Ḫāricī vü murdār-ıdı ʿaklsüst

[155a]

5725. Ṣoñı añdı Mervān adını tamām
Revān itdi ḫuṭbe oḳıyup be-nām

5726. Çü böyle Bū Müslim işitdi anı
Ṭamarlar içinde ḳurudı ḳanı

5727. Eyitdi elüme girürse başuñ
Kesem ki ṭamuda yeyesin aşuñ

5728. Göñülden ḫaṭībe çü kīn gizledi
Velī gör ne resme anı izledi

5729. Ṣorup evi anuñ nerede bilür
Durup ḫalḳ-ıla ol namāzın ḳılur

5730. Duʿā eylediler ṭaġıldı tamām
Ne kim anda gelmiş-ise ḫāṣ u ʿām

5731. Bū Müslim oturu ḳalur yerine
Ḫaṭībe ḳaḳıyu velī yerine

5732. Bu fikr-ile aña meger dād ide
Ṭuru geldi ol dem Bu Mülim gide

5733. Naẓar bir bucaġa şāh-ı dīn urur
Turānī pīr anda oturmış görür

5734. İlerü yürüdi selām eyledi
Pīr aldı ʿaleykin tamām eyledi

5735. Didi şād geldüñ şāh-ı dīn emīr
Ḫorāsān şīri Bū Müslim dilīr

5736. ʿAcebledi bir dem fikir eyledi
Nite adını ol bilüp söyledi

5737. Pes añladı anı hem ol pāk-i cān
Yanında oturdı anuñ bir zamān

5738. Eyitdi ne bildüñ ʿaceb yādumı
Eyitdüñ Bū Müslim diyü adumı

5739. Ṭapuñ ne kişidür beyān it baña
Ne yerden gelürsin eyit bir baña

5740. Aña ol yegāne cevāb eyledi
Velī gör ne resme ṣavāb eyledi

5741. Didi ʿAbdulvahāb adum iy yigit
Saña vaṣf-ı ḥāli diyeyim işit

5742. Muḥammed Resūl ki gelüpdür güzīn
Anuñ görmişem ben mübārek yüzin

5743. Hem aṣḥāb anuñ ʿalemdārıven
Ḳatında güzīde anuñ yāriven

[155b]

5744. Cemāline ḳarşu anuñ ṭurmışam
Laṭīf sözlerine ḳulaḳ urmışam

5745. İşitmişem anuñ delim pendini
Cānum yedi anuñ sözi ḳandını

5746. Ebū Müslim eydür şükür sen eri
Ki göz-ile gördüm baḳup serveri

5747. Eger Muṣṭafā'nuñ cemālini sen
Görüp seni gördüm bugün seni ben

5748. Seni baḳuban cān gözin görmişem
Ḥaḳīḳatdür anuñ yüzin görmişem

5749. Velī bir dilegüm daḫı ol size
Bu yerden olur mı ṭapuñ di bize

5750. Eyitdi bu yerlü degülem oġul
Bugün gelmişemdür daḫı bilmiş ol

5751. Ḫıżır aldı geldi cemālüñ görem
Ne resm-ile {dür} laṭīf kemālüñ görem

5752. Muḥammed selāmın degürem saña
Ki ışmarladı ol şāh-ı dīn baña

5753. Eyitdi ḳaçan kim Bū Müslim gele
Ḫorāṣān elinde ḥerāṣān ṣala

5754. Vara ol Dımışḳ'ı ala şehriyār
Gel ol ʿIrāḳ'a did şārbeşār

5755. Ṣoñ ucı ki vara sū-yı Işfahān
Hem anda göresin anı dir ʿayān

5756. Ḳaçan kim sen anı göresin didi
Selāmumuz aña viresin didi

5757. Cihān serveri çoḳ selām eyledi
Saña vü aduñı be-nām eyledi

5758. Bū Müslim yerinden duru geldi tīz
Selāmını cāndan anuñ aldı tīz

5759. Bu sözler aña çün ḫalāvet virür
Nebī ravżasına ṣalavāt virür

5760. Didi ʿAbdulvahāb'a kim iy emīn
ʿAcāyibe ḳaldı bu işe hemīn

5761. Ki sen Muṣṭafā'nuñ yüzin göresin
Bu vaḳte degin hem ʿömür süresin

5762. Uzun ʿömr virmiş saña ol Çalap
Kim uş bizi daḫı görürsen ʿaceb

[156a]

5763. Didi ʿAbdulvaḥāb aña kim bilüñ
Daḫı söz diyeyim tefekkür ḳıluñ

5764. Bu nedür gerek kim daḫı yaş sürem
Ġazālar ögüş bu cihānda görem

5765. İşit nite oldı ḥikāyet beyān
Ṣalavāt viribir Muḥammed zī-cān

5766. Çü bir gün Nebī'yle oturmış-ıdum
Cānumdan ḳayular getürmiş-idüm

5767. Ulu kiçi aṣḥāb ḳamu cemʿ-idi
Kim Aḥmed'üñ anda yüzi şemʿ-idi

5768. Ki gelmedi üç gün aña Cebrāʾīl
Melūl oldı aña ḥabīb-i celīl

5769. Bu ḳayġu anı çün melūl eyledi
Ol aṣḥāba döndi yüzin söyledi

5770. Eyitdi ki üç gün olupdur bugün
Bu göñlüme ḳayġu ṭolupdur bugün

5771. Ki Cebrāʾīl emīn bize gelmedi
Vücūdum ḳarārı daḫı ḳalmadı

5772. Bize vaḥyi gökden getürür-idi
Ḳayuları öñden götürür-idi

5773. Anuñ-çün perīşān içümde ṭolu
Ne_ola Yarada[n]dan eger bir ulu

5774. Ṭuru gele bir ḫoş ḥikāyet diye
Velī gördüginden rivāyet diye

5775. Birez göñlim ola didi açıla
Ḥaḳ'uñ raḥmeti çün aña saçıla

5776. Bu ortada Cebrā'īl ola kim ire
Bize ol Çalap'uñ selāmın vire

5777. Çün aṣḥāb sözini anuñ bildiler
Ḳamu ittifāḳı aña ḳıldılar

5778. Kim uş ʿAbdulvahāb eyā şehriyār
Teferrüc idüpdür delim il ü şār

5779. Ögüş elçilige varupdur ol er
Her ilden vü yerden bilür çoḳ ḫaber

5780. Buyuruñ i server aña söyleye
Özi gördüginden beyān eyleye

5781. Bulardan işitdi çü seyīd sözin
Baña dutdı ol dem mübārek yüzin

[156b]

5782. Didi elçilige delim ṣalmışam
Seni Ḥaḳ ṭapuñdan ḫaber almışam

5783. Teferrücin itdüñ ögüş illerüñ
Sözini bilürsin ḳamu dillerüñ

5784. Bu iller içinde meʿānī uṣūl
Ne yeri görüpsin eyit dir Resūl

5785. Yüz urup öñinde didüm pāk-i cān
Vücūduñla oldı münevver cihān

5786. Senüñ-çün yaratdı gögü vü yeri
Ṣalavāt getürür saña her biri

5787. Yaradılmış oldı özüñ-çün şerīf
Cemīʿi bu işe kesīf ü laṭīf

5788. Ne ola kim anı ideven beyān
Ki ḥażretüñe ol degüldür ʿayān

5789. Ve illā didüm bir yere varmışam
Nāgehānī anda ire varmışam

5790. Ki Rūm ili dirler aña şehriyār
Ol il ü vilāyet ne kim anda var

5791. Cemīʿi ol ilüñ ne kim ḫalḳı var
Ġarīben bularuñ ʿaceb ḫalḳı var

5792. Severler ġarībi eyü söyleyüp
Görürler ḫoş anı kerem eyleyüp

5793. Ṣuları revān hevāsı laṭīf
Yemişleri elvān olur iy şerīf

5794. Egerçi delim il görüpven be-nām
Anuñ bigi görmiş degülem maḳām

5795. Çü benden işitdi cihān serveri
Rūm'uñ vaṣfını ol ḥaḳīḳat eri

5796. Didi ḥayf ol ile müselmān degül
Ki ḳavmi bularuñ pür-īmān degül

5797. Ol ili vilāyet ne_olaydı ʿaceb
Müselmān olaydı irip bir sebeb

5798. Bu sözi diyicek gelür Cebreʾīl
Selām eyledi dir saña ol celīl

5799. Didi [ol] ḥabībüm göñül biledi
Rūm ilini ümmet-içün diledi

5800. Ḳayurmasun ayruḳ didi muʿteber
Rūm'ı virdüñ aña didi ser-te-ser

[157a]

5801. Gelür Fāṭıma vü bile hem ʿAlī
Bu sözi didiler senüñ-çün velī

5802. Bu resm-ile ḳayduñ ol yedi
Yārenlerine tīz irişsün didi

5803. Gerek devlet aña yine yüz duta
Kim ol ḫāricīden yine oyn uta

5804. İşitdi vü ayruḳ ḳarār itmedi
Oturup daḫı intiẓār itmedi

5805. Didi himmetüñüz benümle ola
Çü ol oradan göneldi yola

5806. Nişābūr'da dutdı yüzin pür-hüner
Alup ne ki andan gönele teber

5807. Bu ḳıṣṣada evvel didükdi zārı
Nişābūr'da irdi eren serveri

5808. Muhān oġlı görüp anı Erdeşīr
Evine alındı didük bir ü bir

5809. Ḳayudan ol anda elin ki yudı
Ḳatında teber ol güzīnüñ ḳodı

5810. Ṣūfī ṣūretine özi girdi ol
Gelüp Iṣfahān'a didük irdi ol

5811. Bu ḳıṣṣayı öñdin size dimişüz
Ol oḫtın ḳayusın bunuñ yemişüz

5812. Baġur Iṣfahān'dan çıḳup dutdı yol
Gelürdi teber kim ele andan ol

5813. Ṣınura çün irdi yaḳın pāk-i dīn
Ki şehr-i Nişābūr ilidür hemīn

5814. Çıḳar ḳarşusından gelür bir deve
Binüben gider bir yegāne ive

5815. Berāber yürüdi aña çün emīr
Muhān oġlı anı görür Erdeşīr

5816. Zirihpūş müretteb elinde teber
Selām itdi geldi aña muʿteber

5817. ʿAleyk aldı anuñ sevindi cānı
Nite oldı didi getürdüñ anı

5818. Ne bildüñ ki ḳarşu getürdüñ baña
Cevābı ne resme didi gör aña

5819. Eyitdi yaturken düşümde ʿAlī
Gelüben göründi didi ol velī

5820. Eyitdi örü ṭur yerüñden uyan
Bū Müslim'e ḳarşu iriş dir revān

5821. İledi vir aña be-küllī silāḥ
Ki bu azmış işler olısar ṣalāḥ

5822. Teber vir aña vü selām eylegil
Bizüm aġzumuzdan aña söylegil

5823. Ki Merv'e irişsün daḫı durmasun
Daḫı yerlere ol naẓar urmasun

5824. Hīç eglenmesün ol becid işi
Müselmān'lar anda çeker teşvīşi

5825. Gerek bunlara ol meded irişe
Dilege özi bī-ʿaded irişe

[157b]

5826. Pes imdi girü ol erüñdür dilek
Anuñ reʾyi üzre döniser felek

5827. Ḳayurmasun aña gelür ʿavn-ı Ḥaḳ
Ṣımarlasun aña ḳamu güni Ḥaḳ

5828. Bu düşi görüben uyandum girü
Beliñleyü ṭurdum yerümden örü

5829. Silāḥuñ aluban binüp bir deve
Saña ḳarşu irdüm şāh-ı dīn ive

5830. İşitdi Bū Müslim anuñ çün sözin
Yere urdı {ol} şükür idüben yüzin

5831. Alup geydi saz u silāḥın meger
Ṣapın dutdı urdı omuza teber

5832. Vedāʿ itdi Erdeşīr'i ol zamān
Girüp yola gider cihān pehlüvān

5833. Gidüp taʿ cīl-ile girür ol yola
Delim fikr ider ol ʿaceb iş ne_ola

5834. Ol oḫtın Muḫān'a irişdi emīr
Gece saçmış-ıdı cihāna ʿabīr

5835. İrüp evlerine hemān gördi ol
Ḳapudan içerü naẓar urdı ol

5836. Henüz çırāḳ ev içinde yanar
Ki Ḳurʾān oḳur ol Rābiʿa nigār

5837. Çü sūre-yi Enʿām idi oḳudı
Şeyātīn boyının ki ol doḳudı

5838. Tamām eyleyince Bū Müslim durur
İlerü gelür pes ḳapuyı urur

5839. İşitdi vü ṭurdı yerinden nāgāh
Eyitdi ki ḳardaş irişdüñ mi āh

5840. Ḳapuyı açar çün görür ol yüzin
Ṣunup öpti anuñ mübārek gözin

5841. Biri birine çün yüzin urdılar
Delim birbirisin iñen ṣordılar

5842. İçerü girürler eve göñli şād
İki nīk-nām u iki hūb-nihād

5843. {E}bū Müslim eyitdi uricek ḳapuñ
Nite añladuñ kim ben idüm ṭapuñ

5844. Didi dün gice iy ḥaḳīḳat eri
ʿAlī'yi görürem eren serveri

5845. Cemāl-i güneşin ʿayān görmişem
Varup ayaġına yüzin urmışam

5846. Eyitdüm aña iy Ḥaḳ'uñ aṣlanı
Ne yerde Bū Müslim bilinmez ḳanı

5847. Atadan anadan vefā bulmadum
Zamāne elinden ṣafā bulmadum

5848. Ebū Müslim'ile sevinür-idüm
Cemāline baḳup öyinür-idüm

5849. Üş ol daḫı getdi yola bilmezem
Anuñ daḫı ḥāli ne_ola bilmezem

5850. Bu deñlü baña ol işāret didi
Senüñ gelmegünden beşāret didi

5851. Didi irte olup güneş çün ṭoġa
[158a]
El urup gicenüñ ġurābın boġa

5852. Eger ṣorar-ısañ ḥikāyet niçe
Yine gün ṭolunup iricek gice

5853. Çırāġunı yaḳup ileyünde ḳo
Arı ābdest al her aʿżānı yu

5854. Oḳımaġa başla otur Enʿāmı
Saña andan ire Çalap inʿāmı

5855. Tamām oḳıyuban idicek duʿā
Dilegün ola ol arada revā

5856. Ḳapuyı Bū Müslim ura durasın
Açasın cemālin ʿayān göresin

5857. Velī durmasun dir irişsün şāra
Ḥaḳ anda işini anuñ başara

5858. Sevindürdi getdi olar özümi
Yola dikmiş-idüm durup gözümi

5859. Gözetdüm ki oldı ol oḫt anı ben
Dile almışam bu Ḳurʾānı ben

5860. Duʿā eyledüm pes iricek tamām
Cemālüñi gördüm şükür iy hümām

5861. Bū Müslim eyitdi aña kim nigār
Ṣoruncam daḫı hem benüm saña var

5862. Yārenlerümüzüñ şikāyetleri
Nedür neye irdi ḥikāyetleri

5863. Rābiʿa eyitdi buları emīr
Laʿīn Naṣr-ı Seyyār idicek esīr

5864. Demürlü bıraḳdı vü ḥabs eyledi
Ḫaber Mervān'a ol ṣalup söyledi

5865. Ki dutdum buları eyit ne_idelüm
Ne kim sen buyursañ anı idelüm

5866. Yine şöyle geldi cevābı aña
Ḫaber bildügümden diyem uş saña

5867. Bir uġurda bunları dir dār idüñ
Ḳomañ birisini ḳamu zār idüñ

5868. Yārin aẕīne gün gerekdür aṣa
Bile ḳırḫını ümīẕin kese

5869. Çün andan Bū Müslim sözin diñledi
Serāsīme olup emīr iñledi

5870. Eyitdi nigārın oturmaḳ hemīn
Bu derdüñ ola ki irevüz emīn

5871. Yüzüm Ḥaḳ'a urdum {ü} ṣıġındum aña
Meded ḳıla raḥmetlerinden baña

5872. Sebeb ide beni olara Çalap
ʿİnāyet ḳılıcaḳ bulınur sebeb

5873. Örü durdı īmān-ıla āşinā
Görişür yine ḳız ḳarındaşına

5874. Didi himmetüñi baña dilber it
Duʿāyıla her dem baña rehber it

5875. Göneldi çıḳup ol aradan şāra
Belürsüz dura bir arada vara

5876. Ki dāḍ itmek-içün Bū Müslim ire
Bu Mervānīlere cezāsın vire

[158b]

5877. ʿİnāyet idüp Ḥaḳ aña yār ola
Ki Mervānīlerüñ işi zār ola

5878. Bu fikr eyleyü ol şāh-ı dīn gider
ʿAceb ḳıṣṣadur bu işit ki ne_ider

5879. Bu ḳıṣṣa ki evvel ḳoduḳ naḳşını
Tamāma yetürdük bu biz baḫşını

5880. ʿİnāyet ḳıla Ḥaḳ ḳalanın düzem
Ṭalam baḥre baḥrī bigi dür süzem

5881. Benüm ne bilüm var ʿināyet Ḥaḳ'uñ
Ne yola varursam hidāyet Ḥaḳ'uñ

5882. ʿĀciz ḳalduġumda ki yol görsterür
Ger az ister-isem Çalap bol virür

5883. Ḥıżır Şeyyād'a it ināyet Çalap
Çün ḥażretüñden idüpdür ṭalep

5884. Ki bu ḳıṣṣa naẓmın tamām eyleye
Nebī ravżasına selām eyleye

5885. Dilegüm budur her kişi işide
Kereminden anuñ gibi iş ide

5886. Ki ʿaybına eylemeye ol naẓar
Ki hergiz ʿayıpsuz degüldür beşer

5887. Bizi luṭfı eylü gele kim aña
[...][67]

5888. Tañrı raḥmet eyleye ol cān-içün
Fātiḥā oḳıya biz yazan-içün

5889. Tañrı raḥmet eylesün dāim aña
Bunı yazanı duʿāyıla aña

Temmet biʿavnillāhi ve hüsne tevfīḳ

[67] Beytin ikinci mısrası metinde yazılmamıştır.

[Fe’ûlün Fe’ûlün Fe’ûlün Fe’ûl]

[159b]

El cildü’s-sānī

Ebū Müslim Mervī Raḥmetullāhi ʿaleyhi raḥmeten vāsiʿaten

Bismillāhirraḥmānirraḥīm

1. Ḳalem başladum çün sözüñ yādını
   Hem ögdüm öñ öñdin Çalap yādını

2. Çü bismillāh idüp ḳalem urmışam
   Bunuñ gibi söze naẓar urmışam

3. Ki bu ḳıṣṣayı naẓm idem ser-be-ser
   Bunuñ bigi bile erenler ḫaber

4. İşide ulu kiçi er ḳıṣṣasın
   Sürüben gidere göñül ġuṣṣasın

5. Erüñ söziyile eren şād olur
   Ne yerde ki erüñ sözi yād olur

6. Bugün sözlerine ḳulaḳ kim ura
   Yarın şek degül kim cemālin göre

7. Ḥaḳ’uñ sevdügidür bular ḫaṣ ḳulı
   Bular durur açan bu ṭoġru yolı

8. Buları seversen göñülden ḫoca
   Ola Ḥaḳ ḳatında maḳāmuñ yüce

9. Kişi ki buları ulu görmedi
   Dinilen sözine ḳulaḳ urmadı

10. Ḥaḳīḳatde anlar ki ḥayvān durur
    Egerçi ṣūretde ol insān durur

11. Er-iseñ bularuñ yolın izlegil
    Göñüllerde sevgülerin gizlegil

12. Dilerseñ bu ḳıṣṣa beyānın saña
İdem ḳulaġı[nı] urasın baña

13. Dilerem bizde hem müʾminīn
Ṣalavāt viresin Muḥammed emīn

14. Eyitdük Bū Müslim Muḥān'dan yola
Gönüldi vara saʿādet bula

15. Yārenleri anda bula ber-mezīd
Ola ol bu işe dutardı ümīd

16. Gice difteri pes dürüldi girü
Günüñ çetri şāhı ḳuruldı girü

17. Ḫāver şāhı Çīn'i irüp bāʿalem
Cihān dārına pes getürdi ḥaşem

[160a]

18. Yaradılmışı ol münevver ḳılur
Sevādını yārüñ yine zer ḳılur

19. Ulu bir siyāset şāh-ı dīn görür
Ḳapuya gelüben naẓar çün urur

20. Bir uġurda anda yıġılmışdı şār
Dikilmiş direk ḳırḳ olur ḳaṭar

21. Görürler ki nice serencām ola
Kime ḳayġu ola ki[me] kām ola

22. Bū Müslim hemān bir arada durur
Gözedür nihān {hemān} bir arada durur

23. Bū Müslim dimişdük ışfahān'da
Ki ṣayru olupdı meger anda

24. Ṣunı ṣūretinde gelicek hemīn
Bir iki yārenler bilürsin emīn

25. Bu yārenlerine dimişdi gidüñ
Varup degme göz yaş yaraġın idüñ

26. Bū Müslim'i anda ḳoyup getdiler
Daḫı bilmediler anı ne_itdiler

27. Didiler çü girmez ele ol emīr
Ne_içün ilden ile olalum ḥaḳīr

28. Varalum yerümüz ḳarār idelüm
Ne_olur iş ana intiẓār idelüm

29. Yine bize furṣat Çalap'dan ire
Elümüze bizüm yegāne gire

30. Bu tedbīri idüp bular getdi
Gelüp yerlerinde ḳarār itdi

31. İşitmişler-idi yine hem ḫaber
Biti geldi Naṣr-ı laʿīne meger

32. Ki Mervān eyitdi buları aṣuñ
Ele her girdi kökini kesüñ

33. Bu resme çü yir yir ḫaber aldılar
Bu sünnī erenler şāra geldiler

34. Yaraġ-ıla anda dururlardı hep
Ola ki ʿināyet ide ol Çalap

35. Erenler aṣılup helāk olmaya
Varup nāmusumuz be-ḫāk olmaya

36. Bunı diyü düpdüz dururlar meger
Bū ʿAṭā görür bir arada ol er

[160b]

37. Bū Müslim-i Mervī oturur nihān
Gidüp ḳayġuları olur şādmān

38. Bū Müslim'e daḫı çün naẓar urdı
Anı ol aradan baḳup gördi

39. Bū ʿAṭā pes anuñ ḳatına gelür
Ebū Müslim'i ol aradan alur

40. Aladur vü ḫalvet yire görüşür
Biri birisini delim soruşur

41. Bū Müslim eyitdi ḥikāyet nedür
Bu dār u bu ġavġa siyāset nedür

42. Bū ʿAṭā eyitdi siyāset bugün
Yārenler-çün durur bilüñ ẕū-fünūn

43. Bugün ittifāḳa göñül virmişüz
Bir uġurda demür ṭona girmişüz

44. Ki bize ʿināyet nāgehān ire
Çalap'dan bulara bir amān vire

45. Serāsīme ulu kiçi olmışuz
Ẕī-devlet seni [biz] daḫı bilmişüz

46. Göñül bir idelüm hele ṭuralum
Ḥaḳ'uñ fażlı nite olur görelüm

47. Ebū Müslim bize ider ol İlāh
ʿİnāyet iderse eger pādişāh

48. Bulara irişe bu yerde ḫalāṣ
Ele gire dükelçügi bī-sipās

49. Aḫī aḳdince delim yaşumı
Bularuñ yolına ḳodum başumı

50. Eyitdi ki Ḥaḳ bağışlasun cānuñ
Niçe derde irsün şāhum dermānuñ

51. Kim İslām evine özüñdür güneş
Saʿādet atına her gün eş

52. Bunı didi durdı yerinden revān
Bū ʿAṭā meger ol cihān pehlüvān

53. Didi destūruñla şāhum ireyim
Yārenlere düpdüz ḫaber vireyim

54. Kim ol bend içinde degüldür bile
Ḳuluñ kim ṭapuñdan rivāyet ḳıla

55. Senüñ geldügüñi bileler tamām
Feraḥ bula cānı ola şādkām

[161a]

56. Bū Müslim eyitdi aña imdi var
Sevinü gönüldi durup nām-dār

57. Şular kim müselmān durur dīn eri
Bu şehrüñ içinde müselmān varı

58. Ki bend-ile bunlar degüller esīr
Bū ʿAṭā bulara varup bir bir

59. Bū Müslim ki geldi didi bildiler
Şükür ḳıldılar el yüze sildiler

60. Ölüpdi ṣanasın ulular diri
Sevinmek içinde olur her biri

61. Yaraḳ eylediler be-küllī ʿaceb
Ṭon altına geydi ser-ā-ser seleb

62. Ebū Müslim ile bular ṭuralar
Anuñ-ıla cümle irüp uralar

63. Ḫavārīcler-ile ʿaẕīm ceng ola
Gözlerine ki dünyā teng ola

64. Ḥaḳ'uñ luṭfı ire saʿādet vire
Hemān ṭurdı degme biri bu yere

65. Ki vaḳt olduġı dem ḫurūş ideler
Geçüp baş cāndan uruş ideler

66. Müʾeẕẕinler[i] pes şāruñ irdiler
Ki cumʿā güniydi ṣalā virdiler

67. Dirilüp ḫalāyıḳ gelür mescide
Ki ḥālince anda ʿibādet ide

68. Oḳındı çü ḫuṭbe namāzın ḳılur
Ḫalāyıḳ ḥālince niyāzın ḳılur

69. Çıḳup ṭaşra ulu kiçi ṭurdılar
Siyāset ḳurulmış ulu gördiler

70. Şāruñ şaḥnesi bir emīr var-ıdı
Cihān fitnesinden anuñ zār-ıdı

71. İgen naḥs mekkārdı ol ẓālim
Esed adı anuñ atası Selīm

72. Çıḳa geldi meger anda bed-güher
Bile anuñ-ıla daḫı dört biñ er

73. Alup ḳırḳ yāri bile bu keşān
Bu yire getürdi bular ol zamān

74. Çü gördi buları ḫalāyıḳ tamām
Özi göyünüp aġlardı ḫāṣ [u] ʿām

[161b]

75. Yedi yüz serheng bā-tīġ teber
Alup çevre ṭurdı buları meger

76. Meded ister-idi Çalap’dan bular
Erişe dir bir sebebden bular

77. Süleymān ʿOs̲mān olupdı melūl
Kes̲īr’üñ ki anlar {ki} vafādār oġul

78. Bularuñ-içün ḳayu ki yer-idi
Nidüp neyleyevüz ʿaceb dir-idi

79. Bu ḳırḳ eri bunda getürüp esīr
Aġaçlar dibinde dutarlar ḥaḳīr

80. Çaġırurlar-ıdı bulara cezā
Ḥelāl oldı uşda bulara size

81. Ḫalīfeye bunlar ʿāṣī oldılar
Anuñ-çün bu resme cezā buldılar

82. Ki Mervān oldur şehinşāh-ı dīn
Anuñla münevver olur şāh-ı dīn

83. Ḫurd-i Āhenger ipin ol zamān
Çeküp bir depeye çıḳarlar revān

84. Ki öñ öñdin anda aṣıla aḫī
Ola hem aṣalar ḳalanın daḫı

85. Ḫurd-i Āhenger eren şāh ol
Çıḳup ner[dü]bāna baḳar ṣaġ u ṣol

86. Çaġırdı vü andan eyitdi bilüñ
Eyā Mervī ḳavm naẓāre ḳıluñ

87. Delim çoḳ ṭuz etmek sizüñle yedük
Oturduḳ durduḳ keleci didük

88. Biz uşda giderüz esen ḳalıñuz
Velī benden işbu sözi aluñuz

89. Bilürsiz ki cevri neylerüñ ʿayān
Ki ḥadden geçüpdür meger bu zamān

90. Bu Mervānīlerüñ ʿaẕābı delim
Nidelüm çün ʿayān oldı delim

91. Hele görmemeklük buları eyü
Görüp degmeñüz bize yince ḳayu

92. Egerçi bu size melāmet durur
Bize işbu ölmek selāmet durur

93. Ki Mervānīlerüñ yüzin görmeyem
İşidüp acı sözini görmeyem

[162a]

94. Velī ol yigit ki belürdi ʿayān
Ol olsa gerekdür cihān pehlüvān

95. Ki āl-i Resūli tamāmı sever
Daḫı çār yār ol imāmı sever

96. Dilegi budur ol hemān eyleye
Resūl āyinini ʿayān eyleye

97. Muḥammed uruġın añup ögeler
Bu Mervānīleri añup sögeler

98. ʿAlāmetlerinden ʿayān görmişüz
İmām ola yine nişān görmişüz

99. Ki her bir işüñ var ʿayān müddeti
İricek gele bula furṣatı

100. Siz iy sünnīler bu sözüm işidüñ
Anuñ yardımını be-küllī idüñ

101. Ki Mervānīlerden getüre ṭamar
Melūl ola Mervān aña ḥumār

102. İşidüp erenler döker yaşın
İleyinde be-küllī ṣaldı yaşın

103. Çü teslīm olur ol işe kendüzi
Şehādet devlet getürdi özi

104. Eyitdi diñ imdi ḥüküm ol Ḥaḳ'uñ
İp ucını iledüp dāra daḳuñ

105. Bū Müslim işitdi anı dīn penāh
Oda yandı baġırı urdı āh

106. Elin ṣundı dutdı teber ḳıldı cūş
İlerü yürüdi idüp ol ḫurūş

107. Esed ibni Selīm pāyınca durur
İrüp server anı hemān bir urur

108. Ṭuramaz-ıdı div anuñ oynını
Teber çün anuñ doḳandı boynını

109. Yerinden on adım atıldı başı
Atından yıḳıldı yere hem leşi

110. Ṣapın urdı yere nacaḳ çekerdi
Özi erkek arṣlan gibi añırdı

111. Urur ḳatı naʿra iñen sehmnāk
İşidenler anı ider zehreçāk

112. Didi āl-i devlet yine işlesün
Ḫavāricler etin oda şişlesün

[162b]

113. Eyitdi benem uş bilüñ muʿteber
Ebū Müslim adum elümde teber

114. Ḥanādan-içün uş ḳuşandum belüm
Yürütdüm pes Allāh adıyla dilüm

115. Ki Mervānīlerden getürem ṭamar
Niçe ḳayġuyıla daḫı oturam

116. Çü bir bir erenler anı gördiler
Revān el ḳılıca ḳamu urdılar

117. Anuñla bürüdi ḳamu ad içün
Ki tā dād alalar ol evlād içün

118. Ol ḳadem içinde yedi yüz tamām
Ḫavāric iderler helāk ol maḳām

119. Sürüp ol dem içinde Bū Müslim gelür
Bu ḳırḳ erüñ ol dem ipini alur

120. Bular daḫı anda geyür seleb
Yine ol arayı iderler ṭaleb

121. Bū Müslim'e bunlar daḫı yār olur
Anuñla olunca vefādār olur

122. Görüp ol çeriye çü hevā itdiler
Döküp ḳanlar anda çü cūy itdiler

123. Ol iki çeri çün ḳarışdı hemān
Erenler içinde belürdi fiġān

124. Ḳılıçlar çabalar süñüp yāre açar
İner vü çıḳar vü göge ḳan saçar

125. Sökerler delerler eren baġrını
Delim zaḫm iderdi beli baġrını

126. İner başa beyni ṭaġıdur çomaḳ
Ṣūretler yüzilür ṭaġılur ṭamaḳ

127. Kimi dudupdı ururdı teber
İki böler-idi zırh-ile kemer

128. Kimi tīġ ururdı kimi destcūp
Düşer-idi başlar öñinde miṣli ṭop

129. Bū Müslim nacaġı ṭutuban yigin
Ḫavārice irüp ururdı yigin

130. Dutardı cehennem depe cānı yol
Bu resme ururdı teber ṣag [u] ṣol

131. Ne vaṣf eyleyem kim nice ceng-idi
Bu şehr içi düpdüz āheng-idi

[163a]

132. Tā aḫşam olınca olur ceng ʿaẓīm
Dökülmişdi yere ḫavāric delim

133. Varup göre ḳafa ṭolundı güneş
Çeri çekdi irdi Emīr-i Ḥabeş

134. Ḳarañu oluban ḳarardı çü ḳaş
Daḫı vardıġınca ḳabardı ṣavaş

135. Bu sünnī erenler iderler ġulū
Düşer şehr içine ġavġa ṭolu

136. Göge irmiş-idi çeḳā çāḳ-ı tīġ
Dir-idi işiden kişiler dirīġ

137. Türābīden ayruḳ amān yaḳdurur
Dutar ili bunlar gümān yaḳdurur

Āgah-şuden-i Naṣr-ı Seyyār ez-aḥvāl-i Sünniyān[68]

[68] Nasr-ı Seyyâr'ın Sünnîlerin hallerinden haberdar olması

138. Ḫaber Naṣr-ı dūna ider ki bil
İş elden varupdur yaraġuñı ḳıl

139. Gelüp kīne irdi didi Gāvbend
Diler devletüñe ... gezend

140. Şehirde ne deñlü Türābī varı
Gelüp irdi itdi bulara yārī

141. Ḥisāpsuz gelüben irişen urur
Bularuñ öñine eyit kim durur

142. Dün içi ḳarañu kimi bilesin
Fulāndur diyüben nişān ḳılasın

143. Ġulū ʿām oldı ḥaẕer ḳıl hele
Vaḳāruñu virmeyesin tā yele

144. Anı Naṣr bildi cānı ḳalmadı
Ṭamarlar içinde ḳanı ḳalmadı

145. Dönüp beglerine didi ne_idelüm
Bu işe ne resme çāre idelüm

146. Ṭuru geldi Sehlān eyitdi emīr
Bu iş ḳaydı yine ḳuluña degir

147. Sen devlet-ile yerüñde otur
Göñülden şāhenşāh ḳayuyı götür

148. İnşāʾallāh ol işi varam yetürem
İleyüñe düşmenlerüñ getürem

149. Aña Naṣr eyitdi ṭur imdi örü
Becīd ol eyü işi bitür gel yüri

150. Ki ben daḫı uşda pāyuñca irem
Dutulan kişiye cezāsın virem

[163b]

151. Alur dört yüz yaraḳlu kişi
Gör anda ne ḳılur varur ol işi

152. Yola girdi andan gönildi revān
Bu yire gelür ol irişür hemān

153. Durup ceng iderdi Bū Müslim emīr
Durup ceng iderdi ulu dārugīr

154. Anuñ gördi Sehlān teber urdıġın
Ne resme yegāne ere ṭurdıġın

155. Begendi gördi eyitdi sābaş
Yavuz ṣananuñ başına ṭaş

156. Senüñ gibi kimse nite er göre
Uruşda ṭuruşda hünerver göre

157. Teber ura ḳıla ḥayātı terkini
Dürişüp ire ol dīnüñ berkini

158. Varısa bu erdür didiler gele
Ḥanādān uruġı dādını ala

159. Zihī zorbāz u hezār āferīn
Ki devlet müyesser ṭalu kāfirīn

160. Bunı didi anda daḫı ṭurmadı
Bu ādem öñinde anuñ urmadı

161. O yerden gönüldi revān dutdı yol
Gelüp bir yegāne yine irdi ol

162. Görür kim ḫavāric iñen çoḳ delim
Ki sünnīler bile ider ceng ʿaẓīm

163. Ḫavāric ziyāde iñen sünnī az
Bu gelmiş Müselmān görür ser-firāz

164. İdüp ḥamle ḳıldı hemān bī-dirīġ
Görüp ḳollu anı ele aldı tīġ

165. Ḫavāric erini ḳara urdılar
Bir iki yüz ādem yire urdılar

166. Bunuñ bigi itdi çün anda işi
Elekdürdi döndi iki yüz kişi

167. Ki Mervānīlerden dükeli ḥaḳīr
İpe düzdi cümle buları eşīr

168. Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn ol zamān
Süvār olmış-ıdı ata bed-gümān

169. Delim begleri bile nābekār
Durup bir arada uydı ḳarār

[164a]

170. Dururdı atlu alup cūy ḫoş
Ara yirde şuʿle yanardı ögüş

171. Çıḳa geldi Bū Sehlān emīr
Bu Mervānīleri idüpdi esīr

172. Çaġırırlar-ıdı bular ki amān
Türābī degilüz aḫī biz inan

173. Bularuñ sözi[ni] işitmezdi ol
Alup ḳamusını revān dutdı yol

174. Bularlar ki Naṣr-ı bed-aḫterdür
Öñinde yüz Sehlān inüp urur

175. Getürdi öñine iki yüz eri
Bular durur iy eren serveri

176. Ki yardım iderler aña şūr-ıla
Şārı ṭoldururlar dutar ur-ıla

177. Bularuñla ḳuvvet dutar Gāvbend
Ki şehrüñ içinde ol itdi gezend

178. Çaġırup eyitdi bular zinhār
Türābī degülüz biz iy şehriyār

179. Ṭoluyıdı ḫışma gelüp Naṣr-ı dūn
Bularuñ sözinden işitmezdi yön

180. Eyitdi ki ḳullarına tīz duruñ
Boyunlarını bu ḳavimüñ uruñ

181. İşitdi hemān dem anı ḳulları
Ḳılıç yalın idüp ṣıġar ḳolları

182. Ol iki yüz erüñ başın aldılar
Bedenlerini hep yire ṣaldılar

183. Bū Sehlān Naṣr'a eyitdi emīn
Saña bir keleci diyem ḳavl kemīn

184. Yimeñüz cihānuñ içinde ḳayu
Saña bende durmaḳ degüldür eyü

185. Ḳara gökçedür şehi pür-ʿażā
Nāgehān gelür çün görünmez ḳażā

186. Bu arada saña elem olmasun
Ṣoñ ucı bize bir nedem olmasun

187. Biz işde öñüñde eli bağlu ḳul
Şehā var yirüñde emīn ṣākin ol

188. Varup ṭama çıḳup şehinşāh baḳuñ
Bizi luṭfına sen ṣımarla Ḥaḳ'uñ

[164b]

189. Anuñ gibi himmet dutuñ şāha siz
Getürevüz ele Gāvbend'i biz

190. Anı şöyle gördüm ki bir ejderhā
Helāl eyleden kim irse rehā

191. Bu dünyā kişisi degüldür ol er
Anuñ bigi itmez kimesne hüner

192. Buyur ne deñlü inanġıl bāña
Birisi muḳābil olımaz aña

193. Atalar sözi bil ʿaḳıl arturur
Şehā iḥtiyāṭı bilüñ şarṭıdur

194. İşitdi çü Naṣr-ı Laʿīn ol sözi
Anuñ ḳorḳusından uçındı özi

195. Durımadı anda daḫı dutdı yol
Sarayına yetdi yine geldi ol

196. Sarayı ṭamına çıḳuben ṭurur
Naẓar ol arada bed-aḫter urur

197. Yöresinde ḳandīl sardı ögüş
Urupdı ġavġa olan yere gūş

198. Bu yaña Bū Sehlān didi kim emīr
Buyıdı dilegi ki ol nerre-şīr

199. Yöresinde Naṣr-ı laʿīn ṭurmaya
Anuñ neyledügi işin görmeye

200. Yıḳıla başından vara ol gide
Müselmānlara tā bu yardım ide

201. Çü ṣavdı başından anı pehlüvān
Dönüp ol aradan ola ol revān

202. Gelür ol araya ulu ceng-idi
Erenler ki anda işi yeng-idi

203. Anuñ geldigini yigitler görür
Çoġı ḳorḳusından girürek ṭurur

204. Görür kim Bū Müslim meger pehlüvān
Teber ṣaġ ṣollu urur pākcān

205. Ḳażādan eserdi anı ṣanki yil
Ṭurumazdı aña eger olsa ḳıl

206. Urur eri ṣoldan çıḳarur ṣaġa
Teber ursa iki bölerdi ṭaġa

207. Yanar od bigiydi anuñ çalışı
Erenler yaḳuben anuñ ṣalışı

[165a]

208. Çaġırsa ki naʿrā urur pehlüvān
Dökülürdi çoḳlar yire bīm-i cān

209. Öñüñden ḳaçardı delim atlular
Yek ṭurımaz olur yatlular

210. Baġından boşanup ṣan ol şīr-idi
Onu yüz öñünde anun bir idi

211. Div olsa öñine anuñ ṭurımaz
İrişüp bir ādem anuñ urımaz

212. Hem olsa ḳırḳ yāri anuñ ol zamān
Girüp ḫāricīye iderdi ḳıran

213. Daḫı bir nice biñ müselmān eri
Yatu[r] yaraġ-ıla anuñ her biri

214. Ḫāricī er-ile ideridi ceng
Biri biriyile ideridi yeng

215. Süleymān ʿOs̲mān ol iki emīr
Kim bularuñ atasıyıdı Kes̲īr

216. Bular daḫı anda ikisi bile
Ki Naṣr-ile bunlar iderdi ḥīle

217. Ki yaʿnī anda şeb-i ḥūn ider
Yalandan hāhī idüp un ider

218. Ki töhmet başından irerler-idi
Yine Mervānīleri ḳırarlar-ıdı

219. Bū Sehlān-ı server daḫı bu yaña
Düşüben ḳırardı ne idem saña

220. Bulardan ṣınuḳdı ḫavārīc eri
Dün içi ṭaġılur-ıdı her biri

221. Baḳup gördi meger Sehlān ol işi
Ḫavārīc erinden görünmez kişi

222. Bū Müslim ḳatına irer nīk-nām
Tevāżu-ıla ol degürdi selām

223. Ebū Müslim anuñ selāmın alur
Ki Sehlān emīrdür anı hem bilür

224. Ebū Müslim ikrām aña eyledi
Gör aña Bū Sehlān ne söz söyledi

225. Eyitdi iy ṣīr-i ḥırāmān aña
Ne direm sözüme ḳulaḳ dut baña

226. Bu gice ki bunda bu iş işledüñ
Ḫavārīc etini oda şişledüñ

[165b]

227. Ḫanādān-ı devlet saña yār ola
Elüñ ala Allāh nigāhdār ola

228. Bil anı kim arayış degüldür bu iy cān-pāk
Bu deñlü kişi uş olupdur helāk

229. Bil anı kim irte olupdur yaḳın
Bu sırrı fāş itme şehā ki saḳın

230. Çü düşmāna ḳılduñ bunuñ gibi iş
Yārenleruñı al aradan sıvış

231. Benüm otaġumı idünüñ maḳām
Yārenlerüñ anda dirilsüñ tamām

232. Ol arada oluñ varuñ siz nihān
Ne ḳılur görelüm bize müsteʿān

233. Bu Naṣr-ı laʿīn dutupdur kīne
Ben anuñ ḳatına varayım yine

234. Anuñ göñlin ulamaġa sāz idem
Bu çoḳ iş anda ola az idem

235. Müdārā idelüm ki irmeye iş
Eyit urmaya nāgāh etümüze diş

236. Budur ḳaṣdum anuñ ḳatına irem
İnşāʾallāh anda bir iş başaram

237. Ḳatuñuza andan yine irevüz
Ne tedbīrüñ olmaḳ gerek görevüz

238. Bunı didi anlar çün işitdiler
Ol añaru bunlar berü getdiler

239. Bū Müslim yārenler ḳamu hep tamām
Bū Sehlān evine irer ḫāṣ u ʿām

240. Bular gör işini niçe ṣaġladı
Ol eve girüben ḳapu baġladı

241. Bāḳī sünnī ne kim anda var didi
Olaruñla cenge durup yār-idi

242. Varup her biri bir yaña getdiler
Ḳamu özlerini nihān itdiler

243. Bu yaña Bū Sehlān didi kim emīr
Bu Naṣr'uñ ḳatına gelür ol dilīr

244. Girüp Naṣr öñinde ḳılur ol duʿā
Şehā saña yārī ḳılsun dir Ḫudā

245. Bu Naṣr aña ʿizzet delim eyledi
Nevaḫt idüp aña ögüş söyledi

[166a]

246. Didi zaḥmetümden ḥāl nitesi
Saña zaḥmet itdüm didi yetesi

247. Bu yolda ne zaḥmet ki sen çekesin
Ḳayu yoḳ rāḥata toḫm ekesin

248. Düriş ki bu işden işüñ ṣaġ ola
Ḫalīfe ḳatında yüzüñ aḳ ola

249. Ne ḳılduñdı imdi ḫaber vir baña
Aġu oldı aġzum şeker vir baña

250. Dinilmedi mi dir yine Gāvbend
Ṣıġır güdüci ol ʿāṣī çü ḫodpesend

251. Eyitdi Bū Sehlān eyā şehriyār
Nigāhdāruñ olsun senüñ Girdigār

252. Niçe vaṣf idem ben bu olan işi
Bu ḳara dün içi olan teşvīşi

253. Bunuñ gibi hergiz ben iş görmedüm
Bunuñ gibi cenge giriş görmedüm

254. Ol er kim ḳopardı bugün uş gezend
Kim anuñ adını didük Gāvbend

255. Ne deñlü Türābī var-ısa aña
Bir olup uyarlar ne idem saña

256. Ḳamu ol getürüp ider ittifāḳ
Durup cenk iderler varı pür-yaraḳ

257. Bularuñla ḳarşu dürişdüḳ bugün
Göreydüñ ki nice uruşduḳ bu dün

258. Bulara ki ḳarşu olup uġraduḳ
Kesīr şāha varın ṭoġraduḳ

259. Velī ol Gāvbend ele girmedi
Kimesne hīç andan ḫaber virmedi

260. Dimedi kimesne nite oldı ol
Bu cenkde diri mi yā ḫūd öldi ol

261. Çü gündüz irişe ʿayān olına
Eger öldiyise yarın bulına

262. Çün ölmediyise nite ḳurtula
Belālar idevüz aña yortıla

263. Ḫalīfenüñ aña ulu devleti
Bulup ḳandayısa urısar leti

264. Çü Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Şād oldı beġāyet sevindi cānı

[166b]

265. Bū Sehlān'a ḳıldı delim raʿbeti
Mülūkāne virdi aña ḫılʿati

266. Didi ḥiẕmetüñe daḫı ṭurmışam
Ḳayurma ki ḳadrüñ ulu görmişem

267. Ki taḳṣīr eylemedüñ var ol
ʿÖmr-i devlet-ile sezāvār ol

268. Var imdi uruben birez rāḥat ol
Ne eyledüñ eylük ʿivāżını bul

269. Bu deñlü çün oldı ol eri bulam
Kimüñ ḳanad-ıla uçar ol bilem

270. Duʿā ḳıldı Sehlān aña ol zamān
Süvār oldı ata olur hem revān

271. Dutar ol aradan maḳāmına yol
Gelüp irdi andan eren şāhı ḳul

272. Atından inüben yire ḳor ayaḳ
Piyāde evine yürüdi yayaḳ

273. Bū Müslim yārenler didük her biri
Bir arada geldi bular hep varı

274. Bū Sehlān emīr ki dīne yār-ıdı
Muʿaẓẓam sarāyı anuñ var-ıdı

275. Bu ḳırḳ yārla ol Ebū Müslim cüvān
Sarāyı idüpdi bular çün mekān

276. Bū Müslim-i Mervī baḳup bular görür
İleyinde ḳamu yire yüz urur

277. İlerü yüriyüp görişür aña
Şükür ki irdük didiler biz saña

278. Çün Allāh bularuñ işin ṣaġladı
Bular ol işden ḳamu aġladı

279. Ere çünki sevdük yāri ṭuş olur
Anuñ şādlıḳdan cānı ḫoş olur

280. Sıġışmaz tene ṣafādan ṭolar
Revān olur anuñ gözinden ṣular

281. Anuñ-içün aġlar döker yaşını
Ṣafāya berāber görür başını

282. Bular daḫı aġladıġı oldı
Muḥabbetleri ki aña buldı

283. Sevinmekliginden anı ḳıldılar
Çü yār ele girdi yine buldılar

[167a]

284. Bilürler-idi çün anuñ ḳadrini
Aña virdiler ol evüñ ṣadrını

285. Şeref ḳılur pes oturur yirin
Yārenlerinüñ ol görür her birin

286. Ki ṣaġ ṣafādur ḳamusın görür
Göñüllerin ol görür her birin

287. Olupdı ki Sehlān emīr pür-hüner
Girüp geldi anda ḳapudan meger

288. Naẓar ḳıldı gördi buları emīr
Oturmışlar-ıdı ḳamu bir [ü] bir

289. Eren şāhı ḳıldı bulara selām
ʿAleyk aldı örü ṭurup hep tamām

290. Bilür-idi andan Bū Müslim żamīr
Ki cehd itmiş-idi delim ol emīr

291. Yārenler ne kim var emān buldılar
Bu vaḳte degin ki zamān buldılar

292. Bū Müslim ilerü yürür pehlüvān
Görüşmege anuñ-ıla ol zamān

293. Çü Sehlān gördi anı şehriyār
Bū Müslim'i aldı hemān der-kenār

294. Görişüp sīnebersīne urdılar
İgen birbirini ʿazīm ṣordılar

295. Bū Müslim elini eline alur
Bu yana bile ol ikisi gelür

296. Yanayan oturdı bular ḫoş bile
Nevaḫt-ıla sözler getürdi dile

297. Ṣafādan görindi bulara çü yön
Buyurdı dökerler eren{ler} şāhı ḫūn

298. Getürdiler idüp Çalap şükrini
Dün [ü] gün ṭalep gör ide şükrini

299. Arasan dögünmez ulu niʿmete
Ṣoñı lāyıḳ ola cānuñ raḥmete

300. Daḫı itdiler emīre duʿā
Ki Sehlān ṣadr-ı kebīre duʿā

301. Bu kez şāh-ı Sehlān eyitdi bilüñ
Yārenler bu fikri göñülden ḳıluñ

[167b]

302. Egerçi ki düşmān sizi baġladı
Yine görüñ Allāh nite ṣaġladı

303. Birüñüze hergiz ziyān itmedi
Yaḳınumuza bir ziyān itmedi

304. Yine serverimüz ele girdi ḫoş
Ḥaḳ'uñ luṭfı ḫūbı bize irdi ḫoş

305. Daḫı bize Allāh vire furṣatın
Bulavuz bu Mervānīler nuṣretin

306. İdevüz bu ẓālimleri bir yaña
İşidüp ḫalāyıḳ ḳılalar ṭaña

307. İre devleti hem bularuñ uca
Niçe niçe mü'min irişe güce

308. Ḫanādān-ı devlet bize yār ola
Elümüzde Mervānīler zār ola

309. Ḳapudan hele bu aradan geçüñ
Ṣafālar buluban göñüller açuñ

310. Çü ḫālīdür aġyār olandan mekān
Göñüllere müjde daḫı yoḳ gümān

311. Birez ḫūbī ṣoḥbet idelüm delim
Yer altında yataruz ṣañ delim

312. Didiler i server sözüñde ṣavāb
Çü vardur aña ne diyelüm cevāb

313. Göñül ḳayġusını ḳamu sürdiler
Bū Müslim yüzine naẓar urdılar

314. Ki dile gele ol güzīn söz diye
Ki her lafẓa maʿnī bire yüz diye

315. Dil açdı hemān eren sulṭānı
Serāġāz ḳıldı oḳır Ḳurʾānı

316. Çü bir ʿaşr oḳudı tamām ol ulu
Dirilürdi anı işitse ölü

317. Dutar maʿnīsini çü tefsīr ider
Delīl tāʾi vayl-ile ki taḳrīr ider

318. Hadīṯ-i Nebī'den ider ḫoş beyān
Göñüller açıldı ṣafā buldı cān

319. Dilinden o server döker-idi ḳand
Sözünden alurlar delim nuṣh [u] pend

320. Tamām itdi vaʿẓı çün ol uṣūl
Ṣoñradan oḳırlar medḥ-i Resūl

[168a]

321. Çehāryār adını añarlar tamām
Ḳılup her birine dürūd [u] selām

322. Pes andan ṣoñra açuban dilin
Oḳırlar Ḥüseyn'üñ bu kez maḳtelin

323. Yārenlerüñ ol söz içün ṭaġladı
Ḳamu riḳḳat idüp bular aġladı

324. Ki seylāb idüben dökerler yaşın
İdüp nevḥa kimi dögerler başın

325. Söz açdı Bū Müslim bu kez söyledi
Tesellī bu yārenleri eyledi

326. Didi ger çekevüz bugün zaḥmeti
Bizüm ola yarın Çalap raḥmeti

327. Belā görmeneyice irilmez bala
Ki luṭfı [vü] ḳahrı belādur bile

328. Çün evlād-içün biz ḳadem urmışuz
Bu yolda ne gelse bugün ṭurmışuz

329. Görelüm ne eyler bize Girdigār
Yā taḥt ola bize veyā ola dār

330. Bu ṣoḥbetde bunlar varı hep tamām
Bu Naṣr-ı laʿīnden işit sen kelām

Ez-īn Cānib meşvered-kerden-i Nasr-ı Seyyār bā-ʿAṭā vü Zerkī-yi Ġammāz[69]

331. Bu Naṣr-ı Seyyār işit bu yaña
Ne tedbīr ider ol diyeyim saña

332. Ḳayular cānına getürmiş-idi
Özi ḫalvetinde oturmış-ıdı

333. Oḳındırdı Muḥtāc gelür ol zamān
Bu Zerḳī-yi Ġammāz-ıla bed-gümān

334. Daḫı kim var-ısa āgāh ez-dār
Diler kim bu rāzı ḳıla āşikār

335. Oḳıdı ḳamu hep getürmiş-idi
Bular danışıġa oturmış-ıdı

336. Eyitdi bu Naṣr-ı laʿīn ki bilüñ
Ki bu müşkil işden siz āgāh oluñ

337. Bu fitne ki bugün iderler bize
Kim ider bu işi ṣorarım size

338. Bu bir Gāvbend'üñ işi olmaya
Aña nisbet ider kişi olmaya

[168b]

339. Nite varayıdı benümle başa
Anuñ balṭası tīz irerdi ṭaşa

340. Gāvbend'üñ oldı ara yirde ad
Bulara oldı aña ḳamu ḳul ḳubād

[69] Bu yandan Nasr-ı Seyyâr'ın Ata ve Zerkî-yi Gammâz ile meşveret etmesi

341. Dirīġā bu işi ḫalīfe ṭuya
Ne bilem ol ulu baña ne diye

342. Tīz idüñ bu ḳayduñ tedbīrini
Delim çāre vardur idüñ birini

343. Bu Muḥtāc eyitdi aña sulṭānum
Budur göñlüm içre żamīrüm benüm

344. Yarın ṣubḥ olıcaḳ tamāmet şārı
Üni cümle gelsüñ ne kim ḫalḳ varı

345. Bular bir araya gelüp cemʿ ola
Türābī Mervānī vü hep bile

346. İçinde bularuñ ki yüz Mervānī
Ki biz bildigümüz olalar anı

347. Āsān bitmek ister iseñ sen işi
Bulardan ayır yüz Mervān kişi

348. Bāḳī ḫalḳ ki ḳala yerinde emīr
Bu yüz Mervān'dan bilinür żamīr

349. Kime kim bu yüz er diye Mervānī
Ṭanıḳlıḳ virelüm ḳabūl it anı

350. Kime kim bu ḳavmi diyeler Türāb
Aṣ anı evin daḫı hem it ḫarāb

351. Türābī ne kim var ḳamusı ḳayır
Bu ḳayġuyı cāndan bunuñla ayır

352. Ḳala bir yaluñuz didi Gāvbend
Dutup aña daḫı iresin gezend

353. Bu rāyı işidüp didi Naṣr ḫoş
Bu Zerḳī-yi Ġammāz aña urdı gūş

354. Ṭuru geldi derḥāl yerinden ol it
Ne söz söyler anı bu Naṣr'a işit

[169a]

355. Didi şāha ḳuluñ daḫı söylesün
Ki düstūr virürseñ beyān eylesün

356. Bu Naṣr-ı bed-aḫter eyitdi aña
Ki destūr oldı di söyle baña

357. Dönüp Zerḳī aña eyitdi emīr
Bu tedbīri itdi ki{m} şimdi vezīr

358. Eyü söz bu daḫı ki yavuz degil
Velīkin bu tedbīr iñen öz degil

359. Raʿiyyet elinde ne var pādişāh
Ḳırasın buları idesin tebāh

360. Bularuñ içinde çü olmaya baş
Tīz olur bularuñ sırrı fāş

361. Ki begler baş olur raʿiyyet ayaḳ
Nite duta baş söz elinde ṭayaḳ

362. Oñarmaḳ dilerse şāhenşāh işin
Gerek duta evvel belānuñ başın

363. İşitdi çü Naṣr-ı laʿīn bu sözi
Bu Zerḳī'ye döndi hemāndem yüzi{n}

364. Eyitti müveccih eyü söz didüñ
Eyü fikri ḳılduñ iñen öz didüñ

365. Buyıdı dilegüm benüm de hemān
Bu işi dir-idüm olaydı ʿayān

366. Ḳayuram işini bu şār başıla
Ki fitnelerüñ hem köki kesile

367. Velī bilimezem kim ider anı
Ne yerdedür anuñ nişānı ḳanı

368. Velīkin sen andan bilürsin eser
Bunuñ gibi çünki didüñ ḫaber

369. Ne kişidür anı beyān eylegil
Gümānuñ kim-ise baña söylegil

370. Aña Zerḳī eydür yoḳ gümān
Bu işüñ gümānı olupdur ʿayān

371. Şāhenşāh bilimek dilerseñ anı
Süleymān'ı dutsın daḫı ʿOsmān'ı

[169b]

372. Bulardur bu fitneyi iden hemīn
Iraḳ anlamaġıl şehā bil yaḳīn

373. Bu söz bühtān dise şehriyār
İki dürlü delīl aña imdi var

374. Bir oldur bularuñ dadısın i şāh
Türābīydi ḳılduñ anı sen tebāh

375. Boġazından aşduñ çü zār eyledüñ
İşini bularuñ ki zār eyledüñ

376. Bular ol sebebden kīne gizledi
Ki furṣat oñuban demin gözledi

377. Çü el virdi furṣat ḳayurur dişi
Yaşındurmak ister bular ol işi

378. Türābī bularuñ ṣoyı ṣopı hep
Bular daḫı olsa degüldür ʿaceb

379. Yine bu daḫı var buña hem delīl
Anı da diyeyim şehā añla bil

380. Ulu beg kim var ḳapuñda senüñ
Durur ḥiẕmet ide ṭapuñda senüñ

381. Bu deñlü şehirlü ki aña uya
Sözini duta ḳulaġa ḳoya

382. Şehirlü çoḳ ide [ana] raġbeti
Bularuñla vardur ögüş nisbeti

383. Ḳapuda ulular delim çoḳdurur
Bu daḫı münāsib ḥāle yoḳdurur

384. Çü Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Ṭamarlar içinde ḳurudı ḳanı

385. Olur bir pāre od ġażābdan özi
Ḳurudı dimāġı ṣaradı yüzi

386. Ḳatında ne kim var ḳulı ser-te-ser
Ḳamu dik ṭuruban ḳaḳır bed-güher

387. Bu Zerḳī'ye der ol dürüst söyledüñ
Şu ki vāḳiʿdür beyān eyledüñ

388. Benüm göñlüm daḫı iderdi gümān
Ki sen daḫı anı didüñ uş hemān

389. Bu söz-ile şübhe olındı ḫalāṣ
Yaḳīne irdi boġar uş ḳıyās

390. Yarın oḳıdayım buları gele
Ne_itdiler-ise birine on bula

391. Bu ḳavl üzre yine iderler ḳarār
Göyerler ṣabāḥa olup intiẓār

[170a]

392. Yine şarḳ evindan çün atdı şafaḳ
Ḳara ṭon çıḳardı cihān giydi aḳ

393. Çeküp tīġ irdi çü Rūmī sipāh
Olur ṣu-yı Zengī ḳamu hep tebāh

394. Ufuḳdan belirtti güneş çün özin
Yine ʿarż ḳıldı cihāna yüzin

395. Cihān anuñ-ıla münevver olur
Ser-ā-ser bu ʿālem yine zer olur

396. Ḫalāyıḳ yerinden ṭururlar örü
Ölenler gice hep dirildi gerü

397. Varup Naṣr-ı Seyyār geçer taḫtına
Velī yerinürdi iñen baḫtına

398. Gelüp cemʿ oldı melīk-i emīr
Ulu kiçi ḥācib daḫı hem vezīr

399. Yirinde oturdı ekābir ʿayān
Olup īnerkān ḳuruldı dīvān

400. Bu Naṣr'uñ ḳatında bir er var-ıdı
Ki sünnī müselmān dīne yār-ıdı

401. Bilimezdi andan kimesne żamīr
Delim ʿizzet ıssıyıdı ol emīr

402. Bilür kişiyidi ṭuz etmek ḥaḳın
Süleymān'a hem ḥaṣīm olurdı yaḳın

403. Gece ki tedbīr olunmış-ıdı
Ne kim ḳavl [ü] ḳarār ḳılınmış-ıdı

404. İşitmişdi anı meger bu emīr
Ḳamu ḳul ḳul andan bilürdi żamīr

405. Meger Naṣr-ı Seyyār'a ol laʿīn
Oḳıdı getürdi ḳatına yaḳın

406. Süleymān'ı oḳı didi var gele
Danışıḳ aña ne dir-ise ola

407. Ne kim didi anı işitdi çün ol
Süleymān evinden yaña dutdı yol

408. Süleymān ḳatına irer nīk-nām
Girüben degüben bulara selām

409. Süleymān duruban ḳıyām eyledi
Selāmını aldı tamām eyledi

410. Süleymān bilürdi anuñ ḳadrini
Yire eyledi aña ol ṣadrini

[170b]

411. Geçüben oturdı ol ḫoş-nihād
ʿAbdullāh ibni Seyf aña dirler ad

412. Süleymān'a eydür key añla[r] seni
Oḳır Naṣr-ı Seyyār ṣalupdur beni

413. Velī ġāfil olma işitdüm ḫaber
Saña şerḥ ideyim anı ser-te-ser

414. Bu Naṣr-ı Seyyār meger bed-fiʿāl
Size itmek ister laʿīn hīle āl

415. Ḥayāl iderem bu işden demiş
Bu fitneyi oldur dir[il]den demiş

416. Anuñ-çün oḳutmış sizi o cāhil
Varasız siz anuñ ḳatına ġāfil

417. Ol-imiş dilegi sizi ol duta
Ol arada sizden ol oyun uta

418. Bu iş ideyimiş size ol nihān
Bilüp anı ḳıldum size uş ʿayān

419. Ṭaġıtmañ özüñüz idüñ ittifāḳ
Aña göre ḳılmaḳ gereksiz yaraḳ

420. Çün işitdi anı Süleymān emīr
Delim alḳış ider duʿā aña dir

421. Didi ögüş ʿömür eyā ḥūbcemāl
Ki devletüñ olsun devām ber-kemāl

422. Bu sırdan bizi çün āgāh eyledüñ
Bilüp anı geldüñ bize söyledüñ

423. Ṭur imdi oturma idelüm yaraḳ
Oḳı gelsün erüñ yaḳın [u] ıraḳ

424. Ḫaber ṣalalum hem Bū Sehlān emīr
Bū Müslim yārenler bileler żamīr

425. Ne ḳılur görelüm bular ittifāḳ
Aña göre biz de idelüm yaraḳ

426. Pes andan ḳatına anuñ varavuz
Ne eyler şāʾallāh anı görevüz

427. Bu ḳavl üzerine iderler ḳarār
Revān ṭurdı ʿAbdullāh nām-dār

428. Sürüp ol aradan evine gider
Varup yaʿnī olda yaraġın ide[r]

429. Bu yaña Süleymān ṣalar bir kişi
Ki Sehlān varup didi bu işi

[171a]

430. Didi size ḳıldı Süleymān selām
Daḫı şerḥ ḳıldı ne kim var kelām

431. Bu Naṣr’uñ olara yavuz fikrini
Dutam diyü aña olan ẕikrini

432. Bu resme ṭanışuḳ bular itdigin
Bu ʿAbdullāh hem viribidigin

433. Bu ʿAbdullāh anı gelüp didigin
Bularuñ ḳayısın nice yedigin

434. Bū Sehlān öñinde anı ḳıldı yād
Bū Sehlān diñledi anı ḫoş-nihād

435. Bū Müslim yārenler ḳamu diñledi
Ol er ne didiyse bular añladı

436. Bu erüñ sözini alur bir [ü] bir
Süleymān’a anı Sehlān viribir

437. Eyitdi yüri var Süleymān’a di
Ḳayu yemesünler vü ʿOs̱mān’a di

438. Velī ġāfil olma idüñ di yaraḳ
Dirüñ safları ḳamu ittifāḳ

439. Ne deñlü taʿalluḳ size varsa er
Yaraġ-ıla olsun ḳamu ser-te-ser

440. Bileñüzce olsun buları aluñ
Sürüñ ṭoġru andan ḳapuya gelüñ

441. Yine biz daḫı hem yaraḳ idelüm
Varup ḳapuya bile gidelüm

442. Ne ḥāl olur-ısa aña irevüz
Ol oḫt ḳaydını ol işüñ görevüz

443. Çü Sehlān Bū Müslim tedbīr ider
Viribirler anda ol eri gider

444. Eren şāhı Sehlān durur ol zamān
Yaraġın ider ki ola ol revān

445. Yaḳın üç biñ eri var-ıdı tamām
Urundı yegāne erenler be-nām

446. Bu rāzı bulara didi bildiler
Giyinüp ḳamu hep yaraḳ ḳıldılar

447. Saġışıla üç biñ güzīn nām-dār
Hemān dem at üzre olurlar süvār

448. Ṭon altına giydi cebe hep tamām
Görinürdi ḳılıç ḳalkan {u} hemān

[171b]

449. Bū Sehlān emīrüñ ki beş yüz ġulām
Var-ıdı güzīde erenler tamām

450. Bular daḫı geydi ḳamu hep seleb
Ṭon altında gizlü görinmezdi hep

451. Ḳılıç [u] ḥamāʾil omuzda siper
Bu resme geyindi ḳamu ser-te-ser

452. Buyıdı arada olan ittifāḳ
Bū Sehlān öñince gider yayaḳ

453. Bū Müslim erenler şāhı pehlüvān
Bū Sehlān'a eydür ey pāk-i cān

454. Dilerem senüñle bile ben varam
Piyāde bu ere ḳarışam ṭuram

455. Bu Naṣr-ı laʿīnüñ görem ṣūretin
Dīvānın yasaġın daḫı şevketin

456. Benüm-çün ne söyler göreyin özin
Süleymān'a anda ne söyler sözin

457. Eger ḫışm iderse aña bed-gümān
İrürmek dilersen ol ere ziyān

458. İrüp [ḳılıç] ile uram depere
Teber ḳıla anı hemān dü pāre

459. Didi Sehlān eyā cān-ı men
Bunuñ gibi evvel hele itme sen

460. Ol vaḫtın ki melʿūn özinden gide
Süleymān'a anda ḳatı ḫışm ide

461. Durup anı andan dilek eylesem
Dilek vech-ile aña söyleyem

462. Eser ide sözüm ola ki aña
Bağışlaya vire ol anı baña

463. Eger dutmaz-ise sözümi ol it
Ne gelürse elüñden aña [sen] it

464. Bilürem şimdi bu işe çāre gerek
Velī şimdi bize müdārā gerek

465. Bu resme ḳavli iderler hemān
Sarāy ḳapusına olurlar revān

466. Ḳapuda Bū Sehlān çün yayaḳ
Sarāy olur çün yire başdı ayaḳ

467. Öñince piyāde gider nām-dār
Ṣağında ṣolında bir üç bile er

[172a]

468. Piyāde öñince gider içerü
Varup ṣafa durdı bular her biri

469. Bū Sehlān Naṣr-ı bed-aḫter görür
Hemān dem yerinden ayaġa durur

470. Anı gördi çünki emīr [ü] vezīr
Ḳamu ayaḳ üzre ṭurdı yerbeyer

471. Bū Sehlān emīr hem degürdi selām
ʿAleykin anlar iderler tamām

472. Geçüben yerine ider ol ḳarār
Oturdı vü emīr vezīr şehriyār

473. Bu ḳulları ḳarşusına urdı ṣaf
Bū Müslim arada bile pür-meṣāf

474. Deper andan ṭaşra ol üç biñ süvār
At üstinde cümle idüpdi ḳarār

475. Bu yaña ne ḳılur Süleymān işit
Diyem diñlemegi iş sen aña it

476. Bular daḫı anda ider{ler} ittifāḳ
Ki ḳapuya vara iderdi yaraḳ

477. Durur şehr içinde bular üç biñ er
Ṭon altına demür giyer ser-te-ser

478. Bu Rūdbār ilinüñ begi ḫoş-nihād
ʿAbdullāh ibni Seyf aña dirler ad

479. Biñ er bu daḫı hem idüpdi yaraḳ
Bulara ḳarışdı gelüp ittifāḳ

480. Süleymān u ʿOsmān iki nām-dār
Bular ata oldı hemān dem süvār

481. Divāna giderler olur[lar] revān
Bular hep öñinde giderdi yayan

482. Sarāy ḳapusına irişdi bular
İder üç biñ er ol arada ḳarār

483. Süleymān ʿOs̲mān iki nīk-nām
Biñ erle içerü girür tamām

484. Piyāde eri hep ṭururlar ṣafa
Kimi öñe ṭurdı kimi ber-ḳafa

485. Bular Naṣr-ı dūne selām itdiler
Duʿā ol laʿīne tamām itdiler

486. Selāmını almış bularuñ ḥaḳīr
Ne kendü ḳatında ne ḫoz̲ bir emīr

[172b]

487. Dilerdi Süleymān geçe baḫtlu
Riyāset yerinde otura ulu

488. Ḳarār varup itdi geçüp yerine
Velī göñli ġamgīn iñen birine

489. Ki ḳardaşı ʿOs̲mān yanında bile
Otururlar-ıdı delim fikr ile

490. Bu Naṣr'uñ vezīri ki Muḥtāc-ı dūn
Süleymān'a dutdı yüzin ol zebūn

491. Didi yā Süleymān söz var saña
Ne direm ḳulaḳ dut cevāb vir baña

492. Bu derdi ki añla ne devrān durur
Ḫalīfe bu devre çü Mervān durur

493. Ki taḫtında sulṭān oturmış durur
Ḥükūmet yerine getürmiş dur[ur]

494. Çü devlet-i Ḥak'dan muẓaffer durur
Yedi iḳlim aña nusaḫḫar durur

495. Dutar ḥükmin anuñ ʿArab [u] ʿAcem
Cüḥūd [u] Naṣrānī ne kim var behem

496. Aña ḳarşu durumadı kimse hīç
Aña ḳarşu çekmez kimesne ḳılıç

497. Muṭīʿ oldı aña ulu vü kiçi
Ḫorāsān ili ḫoẕ evinüñ içi

498. Iraġdaġı düşmen gelürdi aña
Ev{i} içinde düşmen belürdi aña

499. Anı ḳo bizim daḫı söz bizim
Eger biñ keleci eger yüz bizim

500. Ḫalīfe ki bende degildür özi
Bu illere ḥākim ḳomışdı bizi

501. Kimimüz şāhenşāh ki[mü]müz emīr
Kimimüz sipāh kimimüz vezīr

502. İçümüzde ḳopdı anuñ düşmeni
Niçün görmez biz uravuz anı

503. Bu söze ne dirsin baña vir cevāb
Ḫaṭāysa ḫaṭā di ṣevāba ṣevāb

Cevāp-dāden-i Süleymān u ʿOsmān bin Kesīr bā-ʿAṭā vü Naṣr-ı Seyyār[70]

504. Süleymān eyitdi aña iy ulu
Ki serkeş degülem āḫir ben delü

[173a]

505. Ḫalīfeye ʿāṣī degülem ʿayān
Bunuñ bigi baña idersin gümān

[70] Kesir'in oğulları Osman ve Süleyman'ın Ata ve Nasr-ı Seyyâr'a cevap vermesi

506. Velī ben dimezem bu bir Gāvbend
Belürdi vü ḳıldı cihānda gezend

507. Revādur idevüz anuñ ḳaydını
Ele getürevüz anuñ ṣaydını

508. Ne iş iledürseñ eyit ideyim
Nere{ye} buyurursuñ buyur gideyim

509. Bu Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Ḳaḳıdı laʿinüñ ḳurudı ḳanı

510. Süleymān'a eydür belürdi uc uş
Ki bu saʿye idersin cehdüñ ögüş

511. Ol eri dün [ü] gün istemek
Bu yolda ʿacāyib çekersiz emek

512. Ki ḳurd-ıla birsin ḳuzusın nihān
Anasıyla şīven idersin ʿayān

513. Senüñ fikrüñ oldur ki yaʿnī işüñ
Bilinmez ṣanursın olan cünbişüñ

514. Hele muḫtaṣar ḳıl uzatma sözüñ
Ḫalīfe sözine muṭīʿ mi özüñ

515. Süleymān eyitdi muṭīʿem aña
Ne ḥükm iderise ḫalīfe baña

516. Bu Naṣr ibni Seyyār eyitdi anı
Ḫalīfeden itdi saña fermānı

517. Saña buyruḳ iledmiş şehriyār
Dimiş boġazından anı ide dār

518. Didük gibi gerek sizi dār idem
Size ... işin gerek zār idem

519. Süleymān eyitdi be-fermān-berem
Ne kim iderise ḫalīfe görem

520. Günāhum neyise ireler ḳıyās
Aña göre çekem neyise ḳışāṣ

521. Günāhumı evvel baña bildirüñ
Daḫı ṣoñra andan beni öldürüñ

522. Didi Naṣr-ı Seyyār saña bu günāh
Bularuñ-çün olmaḳ gereksin tebāh

523. Gāvbend ilesin idersin yārī
Aña döndüresin tamāmet şārı

[173b]

524. Olursın anuñla dün [ü] gün bile
Bu fitneyi itdüñ ... ile

525. Zehī kim olupdur işüñ öz senüñ
Ki hem ṭaş elüñde hem ḳoz senüñ

526. Yā ṭutuñ getürüñ ḳanıdur ol er
Yā ḥuẕ siz ikiden alam didi ser

527. Aña virdi ʿOs̱mān bu kere cevāb
Velīkin ne resme ḳılur gör ṣavāb

528. Eyitdi zühre kişi bir ḳulı
Ala bizden illā şāhenşāh velī

529. Bu iḳlīme sensin bu gün şehriyār
Ḫorāsān şāhı mālik-i diyār

530. Ulu beglerüñle oransuz sipāh
ʿĀlī devletüñ var ulu bārgāh

531. Senüñ aña irmez elüñ ṭutasız
Ki erlik-ile siz anı utasız

532. Nicesi biz elikdürelim anı
Bu düşvār işe sehlle duralım anı

533. Bizüm elümüzden yaḳın gelmez ol
Gelür elüñden anı iste bul

534. Ḳaḳır Naṣr-ı Seyyār özünden gider
Ol iki emīre iñen ḫışm ider

535. Buyurdı bed-aḫter ki örü ṭuruñ
Bu ikiye muḥkem aġır bend uruñ

536. Ki ṭutuñ buları giriftār idüñ
Ḳalan ḳavminüñ hem işin zār idüñ

537. Hemān dem yerinden durur iki er
Ki Mervānī gürbüz iki bed-güher

538. Bir Aḥmed-i Ṣāḥī ki ol bed-nihād
Biri Manṣūr ibni Ziyād dirler ad

539. Ol iki bularuñ elin baġladı
Ṣanur Naṣr anda işin ṣaġladı

540. Urur bunlara aġız bendini
Daḳar boġazına ḫav dülbendini

541. Didi Naṣr-ı Seyyār iledüñ asuñ
Ḳurulmış belānuñ yayını yaṣuñ

542. Ebū Müslim anda durur nev-cüvān
Ḳaḳıdı ṭoldı iki gözi ḳan

[174a]

543. Dilerdi ki naʿra uraydı becūş
Ḳılayıdı anda nāgehān ḫurūş

544. Çü fitne ḳopısar Bū Sehlān durur
Hemān dem yerinden ayaġa durur

545. Didi şāhı berü dut ḳulaḳ
Ne direm sözüme benüm daḫı baḳ

546. Ki reʾyüñce dönsün şāhenşāh felek
Ki ben ḳul ṭapuñdan iderem dilek

547. Benüm bula dilüm şāhā başmaġıl
Ol iki emīri bugün aşmaġıl

548. Oları emānet bugün vir baña
Yarın yete virem oları saña

549. Kim iderse bugün ḳaḳınç-ıla iş
Yarın barmaġına gerek ura diş

550. Bulara şikence bugün virelüm
Üzerine isbāt ne_ola görelüm

551. Eger ṣuç isbāt idevüz şehā
Ne ḳılsañ bulara ol oḫtın revā

552. Ve ger ol işden degülse āgāh
Mebādā ki size ola dir günāh

553. Çü diñledi Naṣr ol emīrüñ sözin
Birez sākin itdi ʿaḳıldan özin

554. Bū Sehlān sözini ider ol ḳabūl
Ne kim sen dir-iseñ didi olsun ol

555. Anuñ ḫışm-ı odına birez ṣu seper
Varup Sehlān anuñ elini öper

556. Oḳır ḳullarını hemān geldiler
Süleymān u ʿOsmān ele aldılar

557. Ol iki yegāne güzīn sevine
Ki Sehlān'uñ andan gider evine

558. Alup ḳullarını giderler-idi
Eli boynı baġlu yedeler-idi

559. Bū Sehlān evine gelüp yetdiler
Oturdılar anda ḳarār itdiler

560. Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bed-gümān
Buyurdı hemān dem ṭaġıldı dīvān

[174b]

561. Ṭaġıldı dīvān ḫalk ḳalur cenge ḫāṣ
Bir araya geldi hep ehl-i ḫavāṣ

562. Dirilüp gelürler ḳamu ehl-i rāy
Ki ḫalvet iderler oturup sarāy

563. Bularuñla Sehlān bile ol emīr
Daḫı Naṣr-ı Seyyār Bu Muḥtāc vezīr

564. Bular danışıġa oturmış-ıdı
Bu sözleri dile getürmiş-idi

565. Didi Naṣr-ı Seyyār Süleymān işin
Ne dirsiz anuñ dir idüñ teşvīşin

566. Helāk ideyin mi buları diñüz
Ne olmaḳ gerekse ḳayusın yeñüz

567. Eyitdi ol iki eri aşmaġıl
Şikence virüben ṣoñı başmaġıl

568. Olur iş degüldür anı bil şehā
Ḳulaḳ ur diyeyin olurın ahā

569. Bu yeng-ile varmaḳ şehā iş başa
Bulaşa bu ʿālem ṣu başdan başa

570. Ki bir Gāvbend'üñ ucından emīr
Nice_olurdı gördüñ ulu dār[ü]gīr

571. Bu şehirlü yazdı ser-ā-ser fenā
Eger öldüresin buları yine

572. Bularuñ iñen çoḳ havādārı var
Ki degme birisi şehā nām-dār

573. Beş altı biñ ola türābī yaḳın
Gözedürler anı idüben kemīn

574. Onuñ ol demini hemān göreler
Bizüm-ile cenge gerek ṭuralar

575. Daḫı Gāvbend bugün bundadur
Velīkin bilinmez yeri{ydi} ḳandadur

576. Hele eyle bildüm anuñ tedbīrin
İdüñ çāre neye anuñ siz birin

577. Gerek-ise öldür gerek-ise ḳo
Ben añladıgumdur şehā uşda bu

578. Bu sözi diyicek Bu Muḥtāc vezīr
Bu Naṣr'a dönüben didi yā emīr

[175a]

579. Bu işe görinen budur bil yaḳın
Hīç andan bigi yoḳ idesin

580. Süleymān'ı şimdi eger aṣasın
Ki fitne yayıdur eger yaṣasın

581. Bunuñ gibi cezā aña ḥak durur
Ḫalīfeden illā ḥüküm yoḳdurur

582. Ḫalīfe sözünsüz aṣasın anı
Kesilen başına çıḳıcaḳ cānı

583. Ḫalīfe işide ʿitāb eyleye
Niçün anı itdüñ diyü söyleye

584. Eger buncalayın olursa ḫitāb
Sen aña ne diyü viresin cevāb

585. İşit daḫı diler diyeyim ḫaber
Delim bu ḫaberden bilüñ var ḫaṭar

586. Ḳaçan niyyet itsen anı aṣmaġa
Bu fitne-yi şūrı şehā baṣmaġa

587. Gerek fitne ġavġa ki ḥadden aşa
Türābī ḳamu hep başuna üşe

588. Nite bunlara bir cevāb virevüz
Yā bu şehrin ḫalḳın nite ḳıravuz

589. Mebādā ki ṣoñra irişe ziyān
Bu işe olavuz ṣoñı peşīmān

590. Çü bu işe şimdi müdārā gerek
Bu yeng-ile buña ki çāre gerek

591. Şehā gör ne diyem senüñ yatuña
Oḳuġıl buları gele ḳatuña

592. Bulara eyü söz-ile dil virüñ
Tuyınca saġayup ḳuru dil virüñ

593. Ki ḥilʿatle iksin eyü söylegil
Dilāvizlüḳ idüp nevaḫt eylegil

594. Bu söz-ile bunlar olalar emīn
El altından it sen bu derdüñ emīn

595. Ḫalīfeye bundan ṣalalum biti
İdelüm içinde ḳamu ḥāl[et]i

596. Süleymān [u] ʿOs̲mān ʿāṣī oldıġın
Bunlar Gāvbendüñ ḥaṣın oldıġın

597. Ne iş itdügini daḫı Gāvbend
Elinden ki olduḳ anuñ müstemend

[175b]

598. Türābīler aña uydıġın
Anı gözleyüben eve ḳoydıġın

599. Ne kim var yazılsun bitide kelām
Dürelüm biti çün ola tamām

600. Viribi çün anı ḥalīfe bile
Oḳıya bitiye naẓar çün ḳıla

601. Aña göre andan gele çün cevāb
Ne buyruḳ iderse ḥaṭā ger ṣavāb

602. Aña göre sen de idesin işi
Ṣoñın gözlemek ḫoş işüñ kişi

603. İşitdi çün anı Bū Sehlān emīr
Eyitdi ki zī-aḥsent ʿāḳil vezīr

604. Bu sözi ḫulāṣā dürüst söyledüñ
Delim cüft itdüñ cüst söyledüñ

605. Budur olacaġı işüñ hemīn
Bu tedbīri ʿaḳla iñen ḫoş yaḳın

606. Bu resme oldı arada ḳul
Begenüp iderler anı hep ḳabūl

607. Hemāndem oḳırlar Süleymān gelür
Bilesine anuñ ki ʿOs̲mān gelür

608. Girüben Bu Naṣr iderler duʿā
Aġız açup alḳış ider[ler] s̲enā

609. Baş urup öñinde ḳodılar elin
Varuben öperler hemāndem elin

610. Bu Naṣr anlara ḫoş eyü söyledi
Göñüllerin alup nevaḫt eyledi

611. Ögüş anlara ol ḳılur raġbeti
İkisine virdi aġır ḫılʿati

612. İder istimālet yine anlara
Bunuñ gibi söyler ol iki yāre

613. Ḫalīfeye didi ʿāṣī olmañuz
... laʿīnle sezā bulmañuz

614. Kişi kim begine ola ʿāṣ
Bilüñ kim ḳażādan ol olmaz ḫalāṣ

615. Gerek dostuna dost ola ol anuñ
Ki düşmānı anuñ senüñ düşmenüñ

616. Bunı böyle bilüp işitmek gerek
Bunuñ bigi fiʿli iş itmek gerek

[176a]

617. Atalar sözidür bil iy pür-uṣūl
Anı bāy [u] yoḥsul iderler ḳabūl

618. Ki göñli aġacı saḳın kesmegil
... kibri olsa anı başmaġıl

619. Çü{n} bunlaruñ-ıla dutupdır niẓām
Anuñ-çün ḳılurdı duʿā hep tamām

620. Bugün sāyesinde geçerüz çü ḫoş
Ne ḥācet dimek sen görürsün hem uş

621. Yürüñ cehdi ḳıluñ bu iş bitirüñ
Dutuñ Gāvbend'i ele getürüñ

622. Ḫalīfe ṣalalum anı çün göre
Ol ucdan size ol daḫı ḳadr ura

623. İşitdi Süleymān çün anuñ sözin
Yere urdı yine öñinde yüzin

624. Eyitdi şāhenşāh yüzüm üstine
Ne kim emr itdüñ gözüm üstine

625. Hele cehd idelüm anı görelüm
Maḥalle maḥalle anı ṣoralum

626. Ola kim bulavuz şāhenşāh anı
Yā ḫuẕ añlayavuz nişānı anı

627. İnşāʾallāh buluna ol iş bite
Bu fitne kesile arada yite

628. Velīkin şāhenşāh ʿitāb itmesün
Bize anuñ-içün şitāb itmesün

629. Daḫı biz{e} ol erden ḫaber bilmezüz
Anı ne kişidür eṣer bilmezüz

630. Ḫalīfeye ʿāṣī degülüz şehā
Aña saña her dem ḳıluruz duʿā

631. Ki sözi düşmān ʿamel ḳılmañuz
Bizi ancılayın şāha bilmeñüz

632. Bu resme Süleymān delim söz ider
Duʿā ḳıldı Naṣr'a çıḳuban gider

633. Süleymān ʿOs̱mān bile sevine
Gider ol ikisi varup evine

634. Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bed-gümān
Gör imdi ne ḳılur bular ol zamān

Firistāden-i nāme be-nezd-i Ḫalīfe ez-aḥvāl-i Süleymān u ʿOs̱mān[71]
[176b]

635. Buyurdı hemān dem yazıla nāme
Debir ḥāżır ider kaġıd[la] hāme

636. Seri nāme yazdı evvel Allāh adın
Cihānı yaradan ulu şāh adın

637. Ki ortaġı yoḳdur vezīri anuñ
Mis̱āli yoḳdur naẓīri anuñ

638. Eḥaddür teʿalluḳ özinden berī
ʿAdemden yaratdı ḳamu hep varı

639. Varı yine ol idiser ʿadem
Ne yeri gögi ne levḥ-i ḳalem

640. Yine yoḳdan ider her eşyāyı var
Ki ḳādirdür añla o perverdigār

641. Aña ʿaḳl irişmez añılmaz işi
ʿAlim durur ʿAllām yañılmaz işi

642. Ne iş ol iderse ḳamu ḥaḳdurur
Ne şekk ne şübhe o muṭlaḳdurur

643. Ṣoñunda yazar hem Muḥammed Resūl
Ḥabībidür anuñ āyin ü uṣūl

644. Daḫı ṣoñra dir yā melik-i zamān
Ki revnāḳ bulupdur öziñden cihān

[71] Süleyman ve Osman'ın halinden haber veren bir mektubun halifeye gönderilmesi

645. Ḳılıcından ider zamāna ḥaẕer
Müsaḥḥar olupdur saña baḥr [ü] ber

646. Bu kemter ḳuluñ kim duʿā ki ḳılur
Gece gündüz iy şāh ṣenā ki ḳılur

647. Dilegüm bu Ḥak'dan ʿināyet saña
İrişe yār ola saʿādet saña

648. Kemīne ḳuluñ [kim] benim kemterin
Biti yazmışam iy saʿādet ḳarīn

649. Biti çün ḳatımdan irişe saña
Açuben baḳasın şāhenşāh aña

650. Ḳaçan muṭṭaliʿ sen aña olasın
Budur bitide sözüm bilesin

651. Ḥorāṣān ilinden belürdi bir er
Türābī vü ʿāṣī yavuz bed-güher

652. Süleymān aña uydı ʿOṣmān uydılar
Getürdiler anı nişān ḳoydılar

653. Ne deñlü türābī var-ısa ḳamu
Şehirde ilde kiçi [vü] ulu

[177a]

654. Bir olup anuñla āheng itdiler
Baña ḳarşı olup ki ceng itdiler

655. Şuña irdi āḫir oyın utmışam
Ele getürüp ol eri dutmışam

656. Demürledüm anı ṣaladum saña
Göredüñ cezāsın viredüñ aña

657. Ol erüñ Gāvbend adı
Ki zindānda boynı eli bend idi

658. Gelür dünle aña ki bu ḳavm-i ʿāṣ
Anı içinden iderler ḫalāṣ

659. Anı eyle idenleri bilmişem
Dönüp anı bir bir ḳamu bulmışam

660. Anı ʿarża ḳıldum şāhenşāh saña
Ḳayusın ḳayur sen dimişsen baña

661. Gelüp ḥilmüñ irdi diledüm dutam
Kim aṣam bunlardan ben oyun utam

662. Ol er çıḳdı yine ḫurūş eyledi
Dirildi Türābī uruş eyledi

663. Hisābsuz çoḳ ādem yere ṣaldılar
Oları elümden benüm aldılar

664. Benüm-ile oldı bular pīçāpīç
Saña ʿāṣī olup çekerler ḳılıç

665. Yegenlediler ben ulu olmışam
Ol uçdan saña ben biti ṣalmışam

666. Türābīye yoḳdur saġışı bu ḥad
Şehā sen irişdür bize dir meded

667. Eger itmeziseñ bu dermānı sen
Çıḳar bil elüñden Ḥorāṣān'ı sen

668. Çün añdum bitide ḥikāyet tamām
Ne kim olmış-ısa rivāyet tamām

669. Ḳalanını anuñ şāhenşāh bile
Ne itmek gerekdür anı ol ḳıla

670. Bu resme yazıldı biti dürdiler
Anı mumladılar mühür urdılar

671. İder Naṣr-ı Seyyār bir ere nefeṣ
Gügercin getürdi varup er ḳafeṣ

[177b]

672. Virür Naṣr eline işi ṣaġladı
Ḳanadına ḳuşuñ anı baġladı

673. Ġarīb-idi ol ḳuş ʿāciz bī-nevā
Ṣalıvirdi uçdı çıḳar ber-ḥevā

674. Çü dutsaḳ olsa kişi erinmez olur
Döñer ol ḳadar ki görüñmez olur

675. Ḳanad ḳaḳdı uçdı iñen ḫoş yüce
İşidesin andan ḥikāyet nice

Meşveret-kerden-i Sehlān ü ʿOs̱mān ve Cemāʿat-i Sünnīyān ez-beher-i Ḫurūc-kerden-i ber-ḫāriciyān[72]

676. Gel imdi ḳulaḳ ur yine sen söze
Erenler sözinden diyelüm size

677. Meʿānī̇ sözinden yine nūş ḳıl
Cihān ḳayġuların ferāmūş ḳıl

678. Ḳo gitsün dilüñden bu ṭūl-ı emel
Ṣınuban boġazı alısar ecel

679. Ol ayrılımazdan sen eyle yaraḳ
Gözüñ aç gözüñ aç ki añlayu baḳ

680. Cihānı ḫālī̇ saña bil özüñ yiter
Anı ʿārif añlar vü ʿibret dutar

681. Ḳanı bu cihāna gelüben giden
Yapup bu binālar ʿimāret iden

[72] Sehlan, Osman ve Sünnî cemaatinin Haricîler üzerine isyan etmek konusunda meşveret etmesi

682. Ḫazīneler idüp dizen malları
Yā ḥükm eyleyüben dutan illeri

683. Yā anlar ḳanı kim ādem dir-idi
Anuñ-ıla çoḳdur sözüm dir-idi

684. Göyinüp dir-idi benüm altunum
Yaraşıḳdur özüm aṭum [ü] ṭonum

685. Yā anlar ne oldı eyā hoş ḫışāl
Ki ḥikmetiyidi anuñ mülk ü māl

686. Ḳatında çoġ-ıdı anuñ ḫūb-cemāl
Cihān ḳıldı anı nice pāy-māl

687. Yā ḳanı şu ʿavrat benümdür diyen
Dün ü gün oġul ḳayusın yiyen

688. Ne ʿavratı ḳaldı ne ḫod oġlanı
O çarḫ nice ezdi göçürdi anı

689. Belürsiz nişānı yoḳdur dünyānuñ
Yeme ġuṣṣasın bu fenā bünyānuñ

690. Bu ṭāḳ-ı revāna uzatma ögüş
Öşüri gözetme ʿömür geçdi uş

[178a]

691. Bu ne devm yā ve ne dem durur
Cihān varlıġı pes ki bir dem durur

692. Geçen geçdi aña irişmez elüñ
Keleci ne_ola aña yaḳ[ın] bilüñ

693. Geçene gelene sen itme heves
Budur dem ki şimdi virürsin nefes

694. Ġanīmet bil anı ile virmegil
Nāehl-ile zinhār ʿömür sürmegil

695. Saḳın saña andan ziyān olmaya
Yaḳınuña andan gümān olmaya

696. Cehennem durur bil cihān ṣoḥbeti
Yine cāhil andan bulur lezzeti

697. Ne nuṭḳ u kelām var ne hoẕ maʿrifet
Gice gündüz anuñ işi maʿsiyet

698. Ne söz söyler-iseñ anı añlar ol
Yā ḫuẕ ḳulaḳ urup anı diñler ol

699. Olaruñ ḥaḳında ne dir Ẕü'l-celāl
Ulāike kel-enʿāmi bel hum aḍall[73]

700. Çü ḥayvān oldı daḫı ol āḫīr
Ki zinhār itme sen aña heves bir

701. İlāhī Kerīm [u] Raḥīm [u] Ġafūr
Cāhil ṣoḥbetinden bizi eyle dūr
702. Dilerseñ ki cāhil saña dūr ola
Ṣalavāt vir göñül evi nūr ola

703. Gel imdi söz işit yine ḳıṣṣadan
Dilerseñ arına cānuñ ġuṣṣadan

704. Didük ki Süleymān'ı ʿOsmān-ıla
Eve geldiler ol ikisi bile

705. Ḳamu ehl-i beyti görür anları
Sevinüp şād olur iñen cānları

706. Ḳavim [ü] ḳabīle üşe geldiler
Buları görüben şükür ḳıldılar

[73] "…İşte bunlar hayvanlar gibi, hatta daha da aşağıdadırlar…" Araf, 7/179

707. Çün ölmekden anda bulurlar ḫalāṣ
Ḥaḳ’a şükr iderler delim çoḳ sipās

708. Sevinmekdeyidi ulu [vü] kiçi
Beşāret ṭolar her birinüñ işi

709. Bu şükrāne içün meger ittifāḳ
Süleymān u ʿOs̲mān iderler yaraḳ

710. Ulu ṭoy ider ol żiyāfet ider
Erenleri oḳır ki daʿvet ider

[178b]

711. Çü ṣaġlıġ-ıla bunlar bildi kām
Anuñ şükrānesi bişürdi ṭaʿām

712. Ki yārenlerine ṣalā eyleye
Yedüre yeyesi meger ṭoylaya

713. ... hemānā irer
Ṭolanur güneş çün yabana irer

714. Sebzi gider çün siyāhı gelür
Yine Rūm’a Zengī sipāhı gelür

715. Bular ... şāh-ı Rūm’uñ baḫ̲tını
Geçüp ḳara ḳılur cihān taḫ̲tını

716. ʿAyānuñ ḥālinden bilinmez ḫ̲aber
Baḳup bir birini göremez naẓar

717. Yigitler ki şārda olur çoġ-ıdı
Süleymān evine ḳamu oḳıdı

718. Müselmānlar-ıdı dutar var-ı dīn
Ṣāḥibi ḫ̲anādān hevādār-ı dīn

719. Bū Müslim erenler şāh-ı pür-hüner
Oḳıdılar anda gelür ol meger

720. Süleymān u ʿOs̱mān sevinür anı
Varup ḳarşulayıp alurlar anı

721. Delim ġurbet-ile iki nām-dār
Görişüp alurlar anı der-kenār

722. Ṣorar birbirinüñ cefādan ḥālin
Yapışup eline aluban elin

723. Yüce gördiler çün anuñ ḳadrini
Yir iderler aña evüñ ṣadrını

724. Bu ḳırḳ yār ki aña muḥib yār-ıdı
Yolında dün ü gün vefādār-ıdı

725. Bular daḫı geldi ḳamu hep tamām
Geçüben oturdı maḳām ber-maḳām

726. Ne ḳıṣṣa uzadam ḳamu ehl-i dīn
Sevenler Resūl'üñ āl ü evlādın

727. Gelüben Bū Müslim cemālin görür
Görüşür öñinde ḳamu yüz urur

[179a]

728. Varuban oturur görişür kişi
Ṭolar bu sarāyuñ içi vü ṭaşı

729. Bu yaña Bū Sehlān daḫı pākcān
Ki Naṣr'uñ ḳatında meger ol zamān

730. Danışmaġı bile ṭanışur-ıdı
Ne iş olacaġın ṣanışur-ıdı

731. Ne kim geçdiyise arada kelām
Ḳamu bilür-idi anı hep tamām

732. Çün iş bitdi Naṣr'a duʿā ol ider
Durup ol aradan evine gider

733. Sarāyına gelüp ider ol ḳarār
Gice irişince olur intiẓār

734. Gice ḳarañulıḳ irişdi hemān
Cihānuñ ʿayānı olur hep nihān

735. Ve urur miskine ḫalāyıḳ görür
Hemān dem bu server ayaġa ṭurur

736. Alur bile ḳamu aña birlerin
Yigitlerinü ḳamu yerlerin

737. Süleymān evine gelüp irdiler
Ḳapu içerü varı girdiler

738. Görüp şāh-ı Sehlān çün ider selām
ʿAleyk alup örü ṭururlar tamām

739. Bū Müslim ilerü yürür nām-dār
Bū Sehlān'ı ider emīr der-kenār

740. Çü erkān yirine getürdi bular
Yana yan oturdı ikisi bular

741. Süleymān [u] ʿOs̱mān ikisi bile
Didi şād geldüñ tevāżuʿ ḳıla

742. Yigitler ki bilmaz-idi Sehlān'ı
Ki sünnī durur fehm idemez anı

743. Biri birisine dutup anı dir
Ki nedür arada bu Mervānī dir

[179b]

744. Bu resm-ile ḳayġu anlar yediler
Bilenler bulara dönüp didiler

745. Kim ol daḫı sünnī durur pākcān
Velī maṣlaḥat-çün olupdur nihān

746. Bu resm-ile taʿrīf anı ḳıldılar
Bular daḫı düpdüz anı bildiler

747. Bir uġurda cānın ḳayu götürür
Erenler maḳām ber-maḳām oturur

748. Ki cemʿ olmış-ıdı ḳamu ḥāṣ u ʿām
Degildi yeyesi yediler tamām

749. Ulu kiçi düpdüz ṭoyınca yidi
Getürildi şükrin erenler didi

750. Bular ki gelüpdi ḳamu daʿvete
Oturdıla[r] anda bu kez ṣoḥbete

751. Ḫāfıẓlar oḳıdı geçüp Ḳuʾānı
İşiden kişinüñ sevindi cānı

752. Nebī meddāḥı ṣoñra āġāz itdiler
Rehāvī onda ḥicāz itdiler

753. Ṣoñra çāryārüñ añar adını
Faẓīletleriyle ider yādını

754. Menāḳıb ʿAlī'nüñ beyān itdiler
Dükelcügi terk-i gümān itdiler

755. Muḥabbetin anuñ cāna aldılar
Gümānı ol erden ḳamu ṣaldılar

756. Ṣoñı maḳtelinden Ḥüseyn'üñ beyān
İderler işiden döker yaş revān

757. Delim lezzet andan ḳamu aldılar
Daḫı bu söze hem yine ṭaldılar

758. Yine şāh-ı Sehlān naẓar urur
Bu evüñ içinde erenler görür

759. Olar dört yüz artıḳ güzīn nām-dār
Ḳılıcı ucundan ḳamu ḳan ṭamar

760. Begendi buları göricek hemīn
Süleymān'a döndi eyitdi emīn

761. Niçün eylemişüz didi biz ḫurūc
Belürmeye andan size dir bir uç

762. Bu deñlü yigitler senüñle ola
Ṭapuña muṭīʿ uş ṣaġa ṣola

[180a]

763. Degil baġlayuban {çün} işe ṭurasız
Dün ü gün dīn-içün ḳılıç urasız

764. ʿİnāyet ḳıla Ḥaḳ ḳapular aça
Ḫavārīci muʾminden ola seçe

765. Bu Naṣr-ı Seyyār meger laʿneti
Ki Mervān'a yazup viribir biti

766. Bile Mervān anı aña buyura
Ki tā ḳayduñuzı bu it ḳayura

767. Saḳın ki nāgāh iş olmaya şaş
Bir araya çatup ṭanışurdı baş

768. Çü Sehlān emīre bu cevāp eyledi
Gör aña Süleymān nice söyledi

769. İmdi yaluñuz degül bu aḫī
Yigitlerümüz var şāh-ı dīn daḫı

770. Bu ḥāżır bilinüp gelendür iy yār
Ne deñlü erenler diyem daḫı var

771. Ola üç biñ artuḳ erenler tamām
Bize var teʿalluḳ erenler tamām

772. Daḫı Rūdbāruñ ḳapusında çoḳ
Yigitlerümüz var bugün miṣli yoḳ

773. Nişābūr ilinde ola dört yüz er
Dükelcügi Sünnī Müselmān meger

774. Ulu aḫī vardur adı Erdeşīr
Muhān oġlı kim ol cihāngīr emīr

775. Bu yigitlerüñ kim yiri Rūdbār
Bularuñ daḫı bir ululları var

776. Ki ʿAbdullāh ibni Naʿīm ol ulu
Muḥibb-i ḫanādān iñen baḫtlu

777. Muḥammed Ḫarezmī şāhı ol ilüñ
Müselmāndur anı daḫı ki bilüñ

778. Ol oḫtın ki bine ata yüz biñ er
Ḳatına gelürler anuñ ser-te-ser

779. İgen Sünnī ṣādıḳ Müselmāndurur
Bugün dīn içinde bir īmāndurur

780. Ögüş anı Mervān oḳıdı yola
Gele yaʿnī anuñ muḥibbi ola

781. Aña iltifāt ol güzīn itmedi
Ḳatında anuñ bu sözi bitmedi

[180b]

782. Bular bildigümüzdür söyledüm
Bu deñlü yeyenin saña eyledüm

783. Niçeler var bugündür cihān
Gözedürler ola demīn nāgehān

784. Ulular erenler ola kim inān
Ki resimden artuḳ ola bu zamān

785. Ve illā bī-hüccet ḫurūş eylemez
Bī-ḫūde çıḳuban bir iş eylemez

786. Şular ilerü ḫurūc itdiler
Ġazā eylemege bir uç itdiler

787. Birisi bī-ḥüccet yola gelmedi
Pes ol ki bī-ḥüccet yola gelmedi

788. Mücāhid Müseyyeb ve ger İbrāhīm
Ṣıfatuhu muḫtār muṭahhar Selīm

789. Bize daḫı ḥüccet gerek ez-imām
Bir ere ki aña uyavuz tamām

790. Duravuz öñinde ḳılıç uravuz
Hīç andan yüzümüz çevürmeyüz

791. İmām olan ere icāzet olur
Anuñla cihānda saʿādet bulur

792. Eyitdi döndi Sehlān aña be-nām
Ne yirde bulışur bugün dir imām

793. Varuban özüñden icāzet ala
Bir egü sözinden naṣīḥat ala

794. Süleymān eyitdi bugün bu imām
Dımışḳ'uñ içinde olur ve's-selām

795. Yezīd anı ḥabse bıraḳmış yegin
Yatur ol zamāndan bu ḳırḳa degin

796. Ṭıfıl oġlan-ımış dutup alıçaḳ
Yezīd anı zindān depe ṣalıçaḳ

797. Zamān geçdi aña delim oldı pīr
Bizüm bildügümüz budur şimdi dir

798. Velī dīvler anuñ yolın bulımaz
Ẓafer anda hergiz aña olımaz

799. Yine didi Sehlān eger er ola
Yegāne vü server hünerver ola

800. Varup cehd ḳıla aña bula yol
Ne yerde ki yetmişdir şimdi ol

[181a]

801. İcāzet özinden ala ol erüñ
Naṣīḥat sözinden ala }ol{ serverüñ

802. Yine bunda gelüp imām ola mı
Ḳatumuzda işi tamām ola mı

803. Süleymān eyitdi ola ger bir er
Varup göstere ol arada hüner

804. Ele gele ḥüccet işin ṭuyavuz
Gümānsuz aña hep gerek uyasuz

805. Ḳatumuza ala ḥüccet gele ol
Olavuz öñinde eli baġlu ḳol

806. Bize ḥükümi ol ire ṭuravuz
Öñinde dün gün ḳılıç uravuz

807. Ne kişi ol anda ḳabūl eyleye
İcāzet vire vü ḳabūl eyleye

808. Dönüp yine bunda gelicek ol er
Muṭīʿi olavuz anuñ ser-te-ser

809. Ne kim ol dir-ise anı idevüz
Ne yola buyursa aña gidevüz

810. Çü Sehlān işitdi anuñ sözini
Bu yārenlere ol dutar yüzini

811. Eyitdi ola mı arada bir er
Ki baġlana erlik yolına kemer

812. Vara ol imāmdan icāzet ala
Yine bu araya yegāne gele

813. Bizüm derdümüzüñ ide dermānın
Dutavuz ne dirse anuñ fermānın

814. Biri virmedi hīç bulardan cevāb
Ol er ki ola arada sebeb

815. İkinci didi er ola mı dura
Bu yola ḳadem ol yegāne ura

816. Sürüp tā Dımışḳ'a vara bir imām
İre bizden aña dürūd u selām

817. Aña söylemedi yine hīç bir er
Bu maḥfil içinde olan ser-te-ser

818. Üçünci diyüben yine ḳıldı sāz
Eyitdi ola mı ʿaceb ser-firāz

819. İmāmdan icāzet ala ol bula
Gelüp cümlemüze ser-firāz ola

[181b]

820. Yine hergiz aña biri söylemez
Suʾāline anuñ cevāb eylemez

821. Oña ṣalmış-ıdı başın her ki var
Bū Müslim yerinden ṭurur nām-dār

822. Cevābı bu resme eyitdi aña
Baña düşdi iş dir varam ol yaña

823. ʿİnāyet ide Ḥaḳ bu ḳul kemteri
Bulam yol inşāʾ görem ol eri

824. İcāzet dileyem özinden alam
Naṣīḥatler anuñ sözinden alam

825. Getürem göz-ile anı göresiz
Oḳına sözine ḳulaḳ urasız

826. Velī himmetüñüz gerek yār ola
Baña Ḥaḳḳ ʿavni nigāhdār ola

827. İşidüp be-küllī giderdi ḳayu
Eger sen varasın didiler eyü

828. İcāzet alasın tamām olasın
Gelüp ḳatumuza imām olasın

829. Olasın erenler başın efseri
Müselmānlaruñ hem olan rehberi

830. Aşaġa inüp ol belin baġladı
Başın açdı dirdi emīr aġladı

831. Çü gitmeklige ol göñül biledi
Bulardan icāzet meger diledi

832. Ulu kiçi aña idüben duʿā
Ḳılur aña himmet oḳır Fātiḥā

Reften-i Ebu'l-Müslim Şām-rā be-ṭaleb-i ḥüccet ez-imām Muḥammed Bāḳūr rahmetullāhi ʿaleyhima[74]

833. Yir öpdi görişdi bulara hemān
Yola çıḳdı ol dem göneldi revān

834. Muḫān'a dutar ola eren şāhı yol
Ki ḳız ḳardaşıyla görişdi ol

835. Ne işe göneldi anı hem bile
Duta himmet aña duʿālar ḳıla

836. Geceyidi getdi irişmez seḥer
Gelüp evlerine irişdi ol er

837. Çü geldi yegāne Rābīʿa görür
Gelür aña ḳarşu yerinden durur

[182a]

838. Anı gördügine şükür eyledi
Ṣorup ḥālin aña emīr söyledi

839. Sefer itmek aña ne oldı sebeb
İcāzet ne resme iderler ṭaleb

840. İmāma nitesi varam didigin
Eyitdi bu ḳaydı nite yedigin

841. Rābīʿā çü ḳamu anı diñledi
Gözi yaşı dökdi nigār eyledi

842. Eyitdi i server neye oldı ḥāl
Beşāret mi ola saña yā melāl

843. Saḳın olmasun bir yavuz ḥal saña
Ki andan melāmet irişe saña

[74] Ebû Müslim'in İmam Muhammed Bakur'dan hüccet talep etmek için Şam'a gitmesi

844. Budur ḳorḳum anda seni ṭuyalar
Getürmege ele saña uyalar

845. Bū Müslim eyitdi aña [ey] nigār
Ola Tañrı luṭfı benüm-ile yār

846. İnşāʾallāh ki varam imāmı bulam
Murādımı anda tamāmı bulam

847. Aluban icāzet gelen şādumān
Süre sünnīler hep içinden gümān

848. Bu sözi iderdi bular ẕikr-ile
Oturmışlar-ıdı delim fikr-ile

849. Bū Müslim dilerdi āsāyīş ola
Ṭura ... irte bula

850. Yatup uyḳu çünki gözini alur
Düşinde görür kim Muḥammed gelür

851. Geyüp ḥülleler ol Buraġa süvār
Yöresinde cümle nebīler ki var

852. Başında ʿimāme cemāli güneş
Ḳulıydı ṣaçınuñ ḳılına Ḥabeş

853. Ḥüsninden anuñ utanur ḳamer
Gözi āyeti *māzāġa'l-baṣar*[75]

854. Sözi raḥmet-idi yāri selsebīl
Anuñ Ṭūbā būyı ḳatında ḥacīl

855. Bile dört yāri yanında velī
Ebū Bekr ʿÖmer ü ʿOs̱mān ü ʿAlī

[75] "…gözü şaşmadı…" Necm , 53/17

856. Öñince gelür dört melāik anuñ
Ki çāvuşları ki ola sultānuñ

[182b]

857. Yürür ... bular her biri
Budur enbiyānuñ güzīn serveri

858. Ḳamu derde budur kefāret ḳılan
Yarın ümmetine şefāʿat ḳılan

859. Bu resme çü gördi Bū Müslim anı
Göñül cūşa gelüp sevinür cānı

860. Düşer ayaġına Bū Müslim anuñ
Eyitdi ki server ḳuluñdan senüñ

861. Baña himmetüñüz hemīşe siper
Ne yire varursam ola zīb ü fer

862. Yine himmet eyle şāhenşāh baña
Yola giderem ṣıġındum saña

863. Muḥammed eyitdi cānuñ var ola
Saña dāʾim Allāh nigāhdār ola

864. Ḳayurma ki furṣat saña yārdur
Senüñle ʿināyet Ḥaḳ'uñ vardur

865. Bir niyyet ki itdüñ müyesser olur
Saña furṣat-ı Ḥaḳ muẓaffer{dür} olur

866. Bugün iʿtiḳāduñ ire gör dürüst
Düriş olmayasın ki bu süst

867. Ki varup imāmı göresin gerek
Anuñ ḫizmetinde ṭurasın gerek

868. Ṭur imdi uyuma iriş ṭapuya
Ki çökmüş durur bu deve ḳapuya

869. Gerek ol{a} deveye olasın süvār
Becid ol işi başar yüri var

870. İrer saña o ki idersin ṭaleb
Çü vaḳti irişe bilinür sebeb

871. Uṣan olma vaḳti irişdi ḫurūc
Belüre gerek dir aralıḳda uç

872. İmāma daḫı hem irer raḥmeti
Aña iriserdir Ḥaḳ'uñ raḥmeti

873. Gerekdür ki raḥmet aña faẓl ola
Ḥaḳ'a irişe vü cānı vaṣl ola

874. Varup pür-icāzet ṭapusında al
Yine ṣaġlığıla ilüñüze gel

875. Bunı söyler-iken Resūl-i güzīn
Belüñleyü açar Bū Müslim gözin

[183a]

876. Ḳoḳar-ıdı ol ev içinde ʿanber
Şükür ḳıldı öpdi rern şāhı yer

877. Geyüp ṭoñları ṭurur nīk-ḫū
Çıḳup ṭaşra aldı hemāndem vużūʾ

878. Durup ṣubḥ vaḳti namāzın ḳılur
Dönüp Ḥaḳ'a ol dem niyāzın ḳılur

879. Yüzini yıḳar vü ṭutar dergāha
Şükür eyledi ol Ġanī Allāh'a

880. Ki gösterdi aña cemāl-i Resūl
Naṣīḥatler aña delim eyler ol

881. Bu yaña Rābīʿa daḫı gül-iʿẕār
Ki çıḳdı ḳapudan durup ol nigār

882. Bū Müslim göyürdi içerü aña
Görişe vü gide yaḳındur ṭaña

883. Görür gelmedş ol ḳatına nigār
Bū Müslim ḳapuya çıḳar nām-dār

884. Ḳapunuñ öñinde vü ḳarşu eve
Ki çökmüşdi anda görür ol deve

885. Eliyle Rābīʿa ki boynın yapar
İder şükr ḳarşu yüzinden öper

886. Bū Müslim eyitdi aña iy nigār
Nedür bu deve ḳıl baña āşikār

887. Ne yerden gelüpdür nite bildiñüz
Çıḳup bunı görüp şükür ḳıldıñuz

888. Rābīʿa dönüben eyitdi aña
Düşümde bu gice gelür dir baña

889. Muḥammed ḳızı ol münevver yüzi
Düşümde eyitdi baña bu sözi

890. Deve gelesin ol baña söyledi
Ḳamu işlerüñi beyān eyledi

891. Hem baña tesellī delim ḳıldı ol
Şād oldum sevimdüm olupdum melūl

892. Deveye binüben gidesin didi
Varup yanlayuban nidesüñ didi

893. Ögüş luṭf ḳıldı baña cān seve
Didi kim ḳapuda çökmüşdür deve

894. Ḳamu bir bir andan eyitdi żamīr
İşitdi Bū Müslim sevinde emīr

[183b]

895. Bu daḫı didi kim aña Muṣṭafā
Nicesi iderler aña vefā

896. Nicesi düşinden beşāret ider
Deveyi resme irşād ider

897. Nice şaşdı müşkillerinüñ baġın
Yā gösterdi nice ṣolını ṣaġın

898. Bu düşlerüm duya bular şād olur
Gidüp ḳayġuları dilāzād olur

899. İdüpdi Bū Müslim ne kim ḳaydı var
Oldı ol deveye hemān dem süvār

900. Görişdi Rābīʿa nigār ile ol
Esen ḳal didi vü hemān dutdı yol

901. Çün andan dutup yol gider nev-cüvān
Nişābūr'a gelüp irer ol zamān

902. İrüp Erdeşīr'üñ evine ḳonar
Velī maḳṣūd-ıla sevine ḳonar

903. Ḫaber eylediler gelür Erdeşīr
Bū Müslim'i gördi eyitdi emīr

904. Şükür gün yüzini gine görmişem
Ki geldüñ özini yine görmişem

905. Aluban anı içerü girür
Tīmār eylediler devesin virür

906. Öñine getürdi yeyesi yidi
Ebū Müslim'e gör yine ne didi

907. Ne iş oldı yine niye geldüñüz
Meger kim bir işden ḫaber alduñuz

908. Ki gelüp yetürmek anı diledüñ
Ol iş üstüne pes göñül biledüñ

909. Bū Müslim didi Ḥaḳ yetüre işi
Vire nūş her dem yetüre nīşi

910. Nice geldügüm ben eyidem saña
Ki añla virdüm ḳulaḳ dut baña

911. Eyitdi teber ol alup gitdigin
Varup Merv içinde ne iş itdigin

912. Hem ol şāhı suʾālin didi
Yārenler bunuñ ol maḳālin didi

[184a]

913. İcāzet ṭalebin bu şāh itdigin
Cevābı nigāh bu aña itdügin

914. Ki ben varam alam icāzet didi
Bu resme bunlara işāret didi

915. Bulardan bu anda duʿā olduġın
Ḳılup himmet anlar yola ṣaldıġın

916. Eyitdi ki çıḳdı nite dutdı yol
Bu araya gelüp irişdigin ol

917. Çü itdi bu resme işidür sebaḳ
Eyitdi irişdür göreyim i Ḥaḳ

918. İmāmdan ger icāzet ala gire buram
Öñinde dün ü gün anuñ tīġ uram

919. Ebū Müslim'e ol yine dir cevāb
Bu iş inşāʾallāh ola dir ṣavāb

920. Varasın imāma elüñüze ire
Ḳabūl ide sizi icāzet vire

921. Velīkin bir iş var diyeyim saña
Bu işüñ ḳayusın yeyeyim saña

922. Ola kim ... iş ola
Nice bir yüzimez ḳış ola

923. Bilesin ki döşeḳ içinde i yār
Bizüm dīnimüz bir imām ehli var

924. Bize ḥāṣıl olur andan her murād
Aña Bu'l-Ḥasen dir ulu kiçi ad

925. Müselmānlıġuñ ol bilür ḥālini
Sever Muṣṭafā'nuñ ḳamu ālini

926. Gerek sen ḳatına anuñ varasın
Muḥabbet anuñla meger ḳılasın

927. Ki senüñ işüñe çāre eyleye
Neyi sen dir-iseñ vara eyleye

928. Gümānum bu durur anuñla hemīn
Ögiser ıraḳ iş olısar yaḳın

929. Bu arada hele oñüç gün duruñ
İşi andan nite iderem görüñ

930. Ṣalam biti aña nişānuñ diyem
Ne işe varursañ beyānın diyem

[184b]

931. Daḫı irmedin sen ire tedbīrin
Hem eyleye dürlü çāreden birin

932. Sen anda varıcaḳ işin sehl ola
Saña yār anuñ tek çü bir ehl ola

933. Bū Müslim eyitdi eyā nām-dār
Ki bu sözler gide ögüş maʿni var

934. Ḳalaydum nice gün ḳapuñda senüñ
Ne_idelüm ki damı dikildi anuñ

935. Biti sen ṣalasın vara ḳul gele
Dımışḳ'a ki ḫālī ḫoca bile

936. Varup ol gelince geçer çoḳ zamān
Mebādā ki ṣoñra olam peşīmān

937. Ki zīrā bu Naṣr-ı bed-aḫter laʿīn
Yārenlerüme ol iñen dutdı

938. Süleymān'a itmiş durur ḫayāl
Beni ṣaldı Mervān'a ol bed-fiʿāl

939. Gerekdür ki Mervān ḫaberdār ola
Yine ḥükm aña nigāh ol ṣala

940. Süleymān'a virmez o melʿūn emān
Ol işden bulavuz ṣoñı[nı] ziyān

941. Beni gönder egletmedin ki gidem
Yā ḫuẕ varam anda ki bir iş idem

942. Ola ki ʿināyet ḳıla Ḥaḳ Çalap
Anı eyidevüz vire ol Çalap

943. Aḫī sözlerini işitdi anuñ
Didi ola şāʾallāh selāmet cānuñ

944. Dilegün Ḥaḳ vire müyesser senüñ
Ki Ḥaḳ'dan baḫtulu bula fursatuñ

945. Gel imdi ḳuşayım senüñ-ile ḳul
Anuñ-ıla bile yola revān ol

946. Bitide yazayım ḳamu vaṣf-ı ḥāl
Aña bildireyim neyise maḳāl

947. Daḫı hem yazayım senüñ sözinüñ
Ne ḥallü kişisin bile sırrınuñ

948. Ḳul aña ilede bitiyi vire
Seni daḫı ilte aña göstere

949. Ebū Müslim aña didi yā aḫī
Ki sözimi añlamaduñ mı daḫı

[185a]

950. Becid durur işüm gerekdür görem
Ne kim Ḥaḳ buyura ol işi idem

951. Bu Naṣr ibni Seyyār meger laʿneti
Ki Mervān'a ṣaldı ḳuş-ıla biti

952. Ol anda gelince gerek ben irem
Yārenlere ne ḥāl olursa görem

953. Hele benüm-ile giderise ḳul
Benüm ayaġımca yüriyimez ol

954. Kim olmaya ol baña ayaḳ baġ
Budur saña didüm sözüñ saġ

955. Velīkin biti sen yazup vir baña
Ne vaḳtin irişem virem ben aña

956. Ṣalıġın ne yirde evi ḳandadur
Dükānı ne yirde eyit anda dur{ur}

957. Ṣalıġ-ıla anı ola kim bulam
Biti virüp aña ṣoram görem

958. Cevābı neyise anı ol vire
Ne iş dileriseñ ire vü göre

959. Çü tedbīri ol uṣūl eyledi
Ebū Müslim anı ḳabūl eyledi

960. Divit aldı dutdı ol evvel ḳalem
Ki kāfūra müşgīn uraydum raḳam

961. Sernāme Allāh adın yazdı ol
Cihān andan ol şāh adın yazdı ol

962. Ḳamu maḫlūḳātı dirilden Raḫīm
Ḳamusına raḥmet iden ol Kerīm

963. Ne mevlūd olupdur aña ne veled
Ne vaṣf ider [anı] kimesne ne ḥadd

964. Taʿalluḳ özinden berī vü arı
Velī ol yaratdı cihānda varı

965. Daḫı yoḳdurur bir naẓīri anuñ
Ḳapusında yoḳdur vezīri anuñ

966. Muḥammed ḥabībi anuñ hem Resūl
Kim āyin-i dīni cihānda uṣūl

967. Çehār rükn-i islām anūn çāryār
Ki bīʿatleri ol Resūl-ile var

[185b]

968. Ki durdı daḫı yerinde imām
Hem evlādı āl-i Resūl'üñ tamām

969. Yolında buları sevindür dürüst
Yaʿnī sevmeyenler olur dīnde süst

970. Daḫı ṣoñra yazdı bile Bu'l-Ḥasen
Dımışḳ'uñ içinde eren şāhı sen

971. Ḳatuna geliser didi bir kişi
Gerek anda bite anuñ var işi

972. Ṣaruşın ḳumral saḳallu cüvān
Ebū Müslim adı bilesin ʿayān

973. Dilegi budur ki ire ol ḫurūc
Müselmānlar andan belüre bir uç

974. Ulu pehlüvāndur güzīn er durur
Ṣāḥib-daʿvet olan o server durur

975. Ulular ki bugün dīn evinde var
Anı ḳıldılar hep ḳamu iḥtiyār

976. Dilerler ki aña icāzet ola
İmāmdan aña yā irādet ola

977. Ḳabūl ide anı göre çün imām
İmāmdan icāzet vire vü ola ol tamām

978. Getüre ulular anı göreler
Yolında cān-ıla anuñ ṭuralar

979. Senüñ ḳatuña ol kişi çün vara
Selāmı ḳuluñdan ṭapuña vire

980. Budur maḳṣūdum uş benüm daḫı bil
Aña ḳulaḳ anda göñül ile ḳıl

981. Ṭur anuñ yolında hele cān-ıla
Degildür ki māl u ḫānümān-ıla

982. Çalap ḥażretinde żāyiʿ olmaya
Ne eylük ide kim kişi bilmeye

983. Olupdır erenler aña intiẓār
İcāzet getüre vara nām-dār

984. Öñünde cān-ıla anuñ ṭuralar
Dün ü gün yolında ḳılıç uralar

985. Senüñ saʿyuñ yavuz irmeye
Yavuz yola hergiz eyü varmaya

986. Bu sözi didi çü selām eyledi
Dürüp ol bitiyi tamām eyledi

[186a]

Resīden-i Ebu'l-Müslim Şām-rā ve āgāh-şuden-i o ez-vefāt-ı Saʿīd ki birāderi pedereş -būd[76]

987. Gel imdi yine sen söze ur ḳulaḳ
İşallāh yolumuz şaşurmaya Ḥaḳ

988. Alalum yine söz yüzünden niḳāb
Eger bize Ḥak'dan ola feṯḥ-i bāb

989. Ki gün bigi şöyle ʿayān ışıya
Gözine baḳıcaḳ baḳan kişiye

990. Meʿānī devrinü iden raʿbetin
Yine hem bulardur bilen ḳıymeti

991. Er olan bilür er kişiler sözin
Bilimez muḫannet kişi kendüzin

992. Niceler ki taṣdīḳ idemez özin
Nite añlaya ol erenler sözin

993. Kişi kim özinden ḫaberdār ola
Yaḳın er sözinden ḫaberdār ola

994. Erinmeñ gel imdi söze gūş ḳıl
Cihān ḳayġularuñ ferāmūş ḳıl

[76] Ebû Müslim'in Şam'a gitmesi ve amcası Said'in vefatından haberdar olması

995. İşit kim erenler ne iş itdiler
Nite ad çıḳarup ḳoyup gitdiler

996. Tamām añla fikr it bular ne_itdigin
Düriş sen daḫı it bular itdigin

997. Yarın āḫiretde işüñ ṣaġ ola
Çalap ḥażretinde yüzüñ aġ ola

998. Eger idemezsin işit sözlerin
Ki yarın göresin yaḳın gözlerin

999. Şefāʿat-çün anlar olalar senüñ
Cehennem odından alalar cānuñ

1000. Ne kim er eyderse yalandur dime
Bular itdigi iş gümāndur dime

1001. Ki ḳudret ḳılıcı bulardur yaḳın
Ḥaẕer ḳıl özinden bularuñ saḳın

1002. Ki bunlar atılmış oḳı dönderür
Hem az nesneyile çoḳı döndörür

1003. Söz añla vü ḳayġu göñülden götür
Muḥammed'e direm bir ṣalvāt getür

1004. Ki diyem Bū Müslim sözinden ḫaber
Ki añla bilesin ġarażdan güher

1005. Didüñ Müşterī'nüñ evinden emīr
Nişābūr içinde oturur dilīr

[186b]

1006. Geçer anda bunlar ẕevḳ-ıla ol gün
Diledi Bū Müslim yaraġın ḳıla

1007. Dımışḳ'a vara {işi} bitüre ol işi
Anuñ fikrin eylemeye bir kişi

1008. Anı Müşterī bin Muhān gönderür
Yaraḳ aña itdi hemān gönderür

1009. Göneldi ve girdi yola nev-cüvān
Gider irte gice dimez pākcān

1010. Delim şehri geçdi meger il beil
Ögüş yollar aşup iner ṭaġ bil

1011. Dımışḳ'a çün irdi gelüp nām-dār
Öñinde görür bir ulu kūy var

1012. Kūy öñinde gördi şāh-ı dīn meger
Develer güderdi beş altı bu er

1013. Naẓar çün ḳatına gelicek urur
Anuñ ʿammusınuñ ḳulıdur görür

1014. Ki Zeyd adı anuñ Bū Müslim bilür
Selāmı aña çün şāh-ı dīn görür

1015. Bu daḫı selāmı alup añladı
Işır diyü barmaḳ meger ṭañladı

1016. İlerü yürüdi görişe aña
Bu daḫı deveden iner hem yire

1017. Görişdi vü aña didi pür-hüner
Nereye gidersin baña vir ḫaber

1018. Varuram Dımışḳ'a didi seyr-içün
Daḫı bu mübārek işe ḫayr-içün

1019. Nite didi ʿammum dönüp ol ḳula
Daḫı Baṣra'da ol öyle öle

1020. Yā ḫūẕ bende mi ol gelüpdür ʿaceb
Hele bendedür ṭapuñ ne sebeb

1021. Ḳul anı işidüp revān dökdi yaş
Bu iki eliyle daḫı dögdi baş

1022. Didi sen baḳa ol ulu ḳılmadı
Ki dünyāda kimse murād almadı

1023. Çün ol öldi ayruḳ ne varum benüm
Daḫı ḳalmadı hīç ḳarārum benüm

1024. Melūl ol aradan geçüp gitmişem
Bu yire gelüben maḳām itmişem

[187a]

1025. İşitdi çün ʿammusını ölmiş ol
Varup bu fenādan beḳā bulmış ol

1026. Anuñ firḳatine göñül ṭaġladı
Yüzin yaġlıġ-ıla dutup aġladı

1027. Alur ḳul anı pes evine gelür
Sürüp cānı ḳayġu sevine gelür

1028. Çökerdi ḳapuda devesin hemān
Evine aluben girür ol zamān

1029. Ṣafādan çü ḳula açıldı ḳapu
Ebū Müslim'e pes ḳılurlar ṭapu

1030. Ḳalur ol gün anda daḫı ol gice
Bu Zeyd'le ikisi yeye vü içe

1031. Ṭurup dünle server belin ḳuşadı
Diledi varup Dımışḳ'a düşedi

1032. Devesin Zeyd'üñ ḳatında ḳodı
Teber daḫı anda ḳoyup el yudı

1033. Çıḳup getdi andan yöneldi yola
Vara şehre tā kim murādın bula

1034. Tācirāne ṭonlar geyür özine
Düzetdi boyına vü omuzına

1035. Bunuñ gibi şekle girdi ol
Gelüp şehr bāzārına irdi ol

1036. Dilerdi ki şehri teferrüc ide
Ṣataşdı yolı ol erüñ mescide

1037. Olduġı demde anuñ bitmeye dīn
Cāmiʿ ibni Ümeye ḳodılar anı

1038. Ḳapusında geldi oturdı emīr
Belürdi andan meger kim żamīr

1039. ʿAmminüñ ḳaçan kim başın kesdiler
Getürdiler andan meger aṣdılar

1040. Oturdı vü anda ḥazīn aġladı
Birez server anda cānın ṭaġladı

1041. Aṣılduġı yirde başın ol bulur
Uġurlayın anı ziyāret ḳılur

1042. Öñinde eyitdi eger Ḥaḳ beni
İrüre çü görem göz-ile anı

1043. Bulardan alam ben dādın ol erüñ
Ḥüseyn'i ʿAlī ol güzīn serverüñ

[187b]

1044. Cānına bularuñ bir āfāt idem
Ol itdiklerine mükāfāt idem

1045. Alam ʿAlī ḥandānı dādını
Muḥammed Resūl'üñ āl-i dādını

1046. Bunı didi yerinden durur kim gide
Bu şehrüñ varını teferrüc ide

1047. Soḳāḳ ber-soḳāk ol yürüdi meger
Teferrüc idüben ḳılurdı naẓar

1048. Bilimezdi anı görüp bu kişi
Ne yirden gelüpdür anuñ ne işi

1049. Ol oḫtın ki anı meger müşterī
Şām'a göndericek ki bu serveri

1050. Aña Bu'l-Ḥasen'üñ ḳayusın yidi
Dükānı ne yirde olurdı didi

1051. Bezestānda olur olur dir ol nām-dār
Çün orta ḳaṭar idesin naẓar

1052. Ḳapudan giricek çü ṣaġ yanuña
İlerü yürüdi ki varsın aña

1053. Ne kim server andan işitmiş-idi
Aña göre bunda iş itmiş-idi

1054. Ne ḳıṣṣa uzadam ki ol nīk-nām
Bezestāna andan gelür ol hümām

1055. Duraydı bezestānda görür ol meger
Bu orta ḳaṭara ider ol naẓar

1056. Yüridi ilerü birez sürdi ol
Baḳup ṣaġ yanından nāgāh gördi ol

1057. Biregü oturmış görür aḳ saḳal
Güleç yüzlü açuḳ [sözlü] ḫoş-ḥiṣāl

1058. Ḳumaşlar yığılmış ṣaġı [vü] ṣolı
Durur ḳarşusına bir iki ḳulı

1059. Bū Müslim çün anı görür ol zamān
Bu ol ola mı dir aladur gümān

1060. Ṣorar bir kişiden meger pākcān
Ki ḳanġısıdurur ḫoca Bu'l-Ḥasen

1061. Didiler ki oldur dabaḳ oturur
Ki ḳulları ḳarşu ayaġın durur

1062. İlerü yürüdi revān nīk [ü] nām
Tevāżuʿyla ḫocaya ḳılur selām

[188a]

1063. Selāmını ḫoca ʿaleyk oḳıdı
Bitiyi Bū Müslim öñinde ḳodı

1064. Didi ḫoca size selām itdiler
Duʿā [vü] dürūd tamām irdiler

1065. Nişābūr aḫī Muhān Müşterī
Selām itdi size bilüñ ol eri

1066. Bu biti hem anuñdur daḫı bilüñ
Açuñ anı oḳuñ muṭālaʿ ḳıluñ

1067. Bilesiz içinde neyise ḫaber
ʿAyān ola anuñ sözi ser-te-ser

1068. Bu sözi ḫocaya didi nev-cüvān
Özi ol aradan yürüdi revān

1069. Ḫoca çün bitiyi eline alur
Açar baḳar aña muṭālaʿ ḳılur

1070. Bitinüñ içinde neyise kelām
Bilür anı añlar ḫoca hep tamām

1071. Dönüp ḳullarına cevāb eyledi
Ḳanı ol kişi dip ḥiṭāb eyledi

1072. Didiler ol vaḳtin gelüp yetdi ol
Size biti virdi yine gitdi ol

1073. Didi bir ḳulına ḫoca tīz anı
Bul ara ne yirdeyise ol fānī

1074. Getür eve kimdür anı bir görem
Ṣoruncam var aña bilürse ṣoram

1075. Bū Müslim pāyınca gider ḳul eve
Durup ḫoca andan göneldi eve

1076. Bū Müslim ki işi bitürmiş-idi
Varup bir arada oturmış-ıdı

1077. Bu yaña dutupdı ḫoca naẓar
Ki göre ne ḳılur anuñla ol er

1078. Ḳul irdi aña kim ādem yoġ-ıdı
Eyitdi seni gel ḫocam oḳıdı

1079. Evine göneldi beni ṣaldı ol
Ne yirdeyise dir yüri anı bul

1080. Eve getür anı yanumca görem
Sözüm vardur aña ṣoracaḳ ṣoram

1081. Eyitdi Bū Müslim eyitdi ḫoca
Bitiyi oḳur bilür ḥāl nice

[189b]

1082. Ṣoñı Isfahān'a gelür ol nice
Alur Ṣaʿṣaʿa'nuñ başın{ı} bir gice

1083. Eyitdi hem andan yola girdigin
Gelüp Merv'e anuñ yine irdigin

1084. Yārenleri nice alur dārdan
Ne ḥāl oldıġını didi şārdan

1085. Gice ṣoḥbet itdiklerin söyledi
İcāzet ki Sehlān ṭaleb eyledi

1086. Aña virmedigin kimesne cevāb
Ḫocaya eyitdi ḳamu ol şebāb

1087. Aña ṣoñra kendü rıżā virdigin
Çıḳup ol sebebden yola girdigin

1088. Eyitdi ḫocaya anı añladı
ʿAcāyibe ḳaldı iñen ṭañladı

1089. Ebū Müslim'e pes didi Bu'l-Ḥasen
Şükür didi gördüm cemālüñi ben

1090. İşitmiş-idüm ben ʿayān oldıġuñ
Ne resm-ile ṣāḥib-ḳırān oldıġuñ

1091. Ol arada naṣrānīler itdigüñ
Yine ṣoñra her ile gitdigüñ

1092. Bilüp işidürdüm işüñi senüñ
Müdām ideridüm senüñ taḥsīnüñ

1093. Dir-idüm inşāʾallāh bir uç eyleye
Bu mervānīlere ḫurūc eyleye

1094. Hem anuñ daḫı ben cemālin görem
İrişem vü vaṣl-ı viṣālin görem

1095. Alayında ḳurbān idem diyü cān
Umardum yoluñda ḳoyam ḥānümān

1096. Delim vaṣfuñ añlar-ıdum söz-ile
Gördüm şükür uşda seni göz-ile

1097. Zehī luṭf [u] iḥsān ḳılur Ḥaḳ baña
Ki gördüm cemālüñ irişdüm saña

1098. Yüzüm üstüne var şāh-ı dīn yoluñ
Ṭapuñda ṭurupven nite kim ḳuluñ

1099. Oġul ḳarın-ıla her ne kim var mālum
Rūzımı ṭavarum ḳamu her ḥālüm

1100. Ḳamusın yoluñda fedā eylerem
Ki cān u göñülden saña söylerem

[190a]

1101. Senüñle saʿādet bulupdur günüm
Ola üç yüz biñ ḳızıl altunum

1102. Var ola ṣaġışsuz neye cins naḳd
Ḥānümān mülki delim ḥall ü ʿaḳd

1103. Ḥesābını kişi anuñ itmeye
Sen anı ḳayurma bu iş bitmeye

1104. Buları vü cümle ḳaravaş ḳul
Ḳomışam yoluñda olmasa melūl

1105. Daḫı zindāncılar ulusı emīr
Bularuñ içinde biri var dilīr

1106. Adı Fāris anuñ eyü kişidür
Bize yār olupdur eyü kişidür

1107. Ḳatumuza eksükleri çoḳ biter
Pes imdi bize ol bahāne yeter

1108. ʿAceb bu arada bir iş ideyim
Seni ol er-ile biliş ideyim

1109. Ol ucdan ola kim ẓafer bilesiz
İmāma iresin ḳabūl olasız

1110. İnşāʾallāh dilegüñ Ḥaḳ vire
Göñül maḳṣūdına elüñüz ire

1111. Bū Müslim eyitdi ne kim ḳılasın
Ben anda oluram anı bilesin

1112. Bu ḫoca ol īmām-ıla āşinā
Ṣarar ulu dülbend anuñ başına

1113. Bu tedbīr ol işe bilür geydürür
Tācirāne ṭonlar aña geydürür

1114. Getürdi Ḥaḳ'a hem açdı ʿabīr
Ṭonlarına ḫoca ki ṣaçdı ʿabīr

1115. Beline biñ altun daḫı baġladı
Ne idüp gör aña işin saġladı

1116. Eyitdi ṭur imdi örü zindāna
Yolın göstereyin iriş zindāna

1117. Müselmānlar anda delim var esīr
Ulu kiçi cümle demürlü ḥaḳīr

1118. İçerü yañadan delükleri var
Gele giden anı görürler bular

1119. Ki degme delülük öñinde çanaḳ
Dilenür olupdur bular müsteḥaḳ

[190b]

1120. Ṣadaḳa virenler geçerken görür
Alu her birisi içerü girür

1121. Oturupdur ide Fāris gözedür
Ṣadaḳa virene kim el uzadur

1122. Ṭapuñ daḫı anda gerek iresiz
Bu altundan üleşdürüp viresiz

1123. Ṣadaḳa diyü vir ne kim var esīr
Kimine iki vir kimisine bir

1124. Naẓar anda Fāris çün ide saña
İlerü yüriyüp vir selāmuñ aña

1125. Ḳalan altunuñ ki ḳıla anda dir
Keseyile ḳullarına ṣunı vir

1126. Ḫalīfe başıçün ṣadaḳa diyü
Üleşdürüñüz dilīr ere ḳayu

1127. Ṭapuñdan bu deñlü göre çün kerem
Üleşdür key çü zer ü direm

1128. Ḳatına oḳuya seni ol göre
Ne yirden gelürsin diyüben ṣora

1129. Bu deñlü ḳayu ol arada digil
Ki Baġdād ilinden gelürem digil

1130. Bezirgānum ulu delim niʿmetüm
Ḳumāşum çoḳ altun gümüş devletüm

1131. Ol oḫtın çıḳupdı yola girmişem
Ki bu milke gelem ḳadem urmışam

1132. Bu bile altundı Dımışḳ'a irem
Ḫalīfe başıçün ṣadaḳa virem

1133. Bu resm-ile anda ʿayān eyle yön
Pes egletme andan revān yine dön

1134. Bilişmege saña ide tā ṭaleb
Bu işüñe andan bulına sebeb

1135. Sebebsüz varursa aña ger bir er
İderse esīrler ola ne naẓar

1136. Pes ol zindānlar görürler anı
Dutup anda ḥabse ururlar anı

1137. Bu yengi iderse ṭapuñ ḫoş ola
Bulasın dilegüñ demi ṭuş ola

1138. Bū Müslim eyitdi ne kim diyesin
İdem ḳaydumı çün benüm yeyesin

[191a]

1139. Ṭurup ol ikisi yola girdiler
Nāgehān gelüp bir yire irdiler

1140. Bū Müslim'e ḫoca didi nām-dār
Ki zindān uşta durur yüri var

1141. Uṣal oluban demüñi ḳılam
Geçer bigi senüñ ṣoñınca gelem

1142. Ki Fāris dostum durur bil i cān
Selām virem aña geçerken revān

1143. Ola ki münāsib düşe söyleye
Seni anda melʿūn baña eyleye

1144. Anuñ-ıla bir iş didi bite ol
Anı didi ḳıldı ol dutdı yol

1145. Çü zindān öñine irer pür-hüner
Oturmışdı Fāris iderdi naẓar

1146. Ayaġın delim ḳullar dururlar-ıdı
Geleni gideni görürler-idi

1147. Bū Müslim daḫı çün yüriyüp geçer
Kese aġzını ol şāh-ı dīn açar

1148. Oturur yigirmi otuz nev-cüvān
ʿAlī ḳavmi hepsi be-küllī ʿayān

1149. Birinüñ öñinde görür bir canaḳ
Dilenürler-idi olup müsteḥaḳ

1150. Biri degme delük içinde görür
Çanaḳları ṭaşra öñinde ṭurur

1151. Yüridi buları görüp nām-dār
Kime iki virdi kimine bir dinā[…]

1152. Kime dört virdi kimisine beş
Didiler ki saña Ḥaḳ'uñ ʿavni eş

1153. Gelürüñ ilerü görür ol ulu
Otururdı Fāris ki ol bed-ḫūlu

1154. Dururdı burasın alup çok ādem
Bularuñ içinde özi muḥterem

1155. Bū Müslim'e anuñ gözi ṭuş gelür
Anuñ fiʿli aña iñen ḫoş gelür

1156. Görür kim ol eri kerem gösterür
Bu esīrlere ol direm gösterür

1157. Anuñ luṭfı göñlin cāna aldılar
İlerü gelüñ dip elin ṣaldılar

[191b]

1158. Yürüdi Bū Müslim daḫı ol be-nām
Ḳatına gelicek degürdi selām

1159. Fāris ol yirindendür bed-gümān
Aña raġbet ider meger ol zamān

1160. Bu daḫı çü ʿizzet ide pākdīn
Çök urup öñinde hemīn

1161. Çü ḫoş geldi luṭfı anuñ cānına
Durup Fāris aldı anı yanına

1162. El urdı keseye çıḳardı saḫī
Ola beş yüz altun içinde daḫı

1163. Ṣunı virdi ḳullarına hemānī
Eyitdi ki gelüp aluñuz anı

1164. Ḫalīfe başı-çün ṣadaḳa virüñ
Żaʿīflere anı ṣadaḳa virüñ

1165. Ki başından ḳażā Ḥaḳ sava
Var olsun kim anı göñülden seve

1166. Cihānda ki ol er dilemez anı
Ḥalāṣ olmasun hīç ḳayudan cānı

1167. Baḳar Fāris anuñ ḥalāvetine
ʿAceb ḳıldı luṭfı sehāvetine

1168. Ebū Müslim'e ider ne yirden geliş
Bu şārda olur mı senüñle biliş

1169. Ne dirler aduñuz ḳıluñ āşikār
Ne dürlü metāʿdur ḳumaşuñuz var

1170. Bū Müslim eydür Saʿīd'dür adum
İlümden bu resme iderler yādum

1171. Bu şehre hemīndür daḫı girdigüm
Buyıdı ṭapuña gelüp irdigüm

1172. Bu yirden daḫı hem ilümüz ıraḳ
Ulu kiçi oḳır adını ʿIrāḳ

1173. Çīne varmış-ıdum ḳumāş almaġa
Metāʿlar delim bu şāra gelmişem

1174. Ki ḳıymetine her birini ṣatam
Alam ışṣısını māluma ḳatam

1175. Bu biñ altunum anda nezr eyledüm
Dımışḳ'a varayım didüm söyledüm

1176. Varam zindāna dip esīr görem
Ne kim vardur anda ḥaḳīr görem

[192a]

1177. Ḫalīfe yolına īs̱ār eyleyem
Baña himmetini ki yār eyleyem

1178. İrişdürdi Allāh şükür görmişem
Ulu minnetüm ol saña irmişem

1179. Biliş oldum uşda gelüp ṭapuña
Zevāl irmesün hīç senüñ ḳapuña

1180. Ki biz armaġānsuz gelüpven saña
Bu ʿözri günāhı muʿāf it baña

1181. Yarın yine çünki ḳapuña gelem
Alup armaġānuñ ḳapuña gelem

1182. Aña Fāris eydür eyā nām-dār
Bu şārda bizümle biliş ḫoca var

1183. Bu şārda yoḳ anuñ gibi baḫtlu
Ḳul ḳaravaş delim var ulu

1184. Ḫelālzāde müʾmīn eyü ki ḫoca
Ulular içinde maḳāmı yüce

1185. Seni çünki gördüm muḥabbet ḳaram
Anuñ ḥiz̲metine ṭapuñla varam

1186. İgen dostumuzdur sever ol bizi
Bilişdüreyim hem anuñla sizi

1187. Ṣata ol ḳumāşuñ dilekçe saña
Bulımaz kimesne bahāne aña

1188. Anuñla bilişlik çü sen idesin
Bu şehre nite kim gelüp gidesin

1189. Anuñ ilinde dilegüñ bite
Ne eksile māluñ vü ne ḫoz̲ yite

1190. Bū Müslim eyitdi mezīd olasız
Ḳıyāmete degin yezīd olasız

1191. Bular iş bu sözüñ içinde hemān
Gelür Bu'l-Ḥasen ol araya revān

1192. Bū Müslim'e Fāris eyitdi ki uş
Kim ol ḫoca irdi sözümüze ṭuş

1193. Geçer gibi ḫoca Fāris'e selām
Degürdi vü aldı ʿaleykin tamām

1194. Çaġırdı berü gel diyü Bu'l-Ḥasen
Seni aña yürürdüm didi ben

1195. Varuban ilerü ḳatında durur
Ḳılur aña raġbet meger ḳadr urur

[192b]

1196. Bū Müslim'e anı görişdi ḫoş
Biri biriyile ider destbūs

1197. Aña yine Fāris adum söyledi
Bū Müslim'i aña beyān eyledi

1198. Didi ḫocaya ki ʿayān işit
Ki Çīn iḳliminden gelür bir yigit

1199. Ḳumāşı delim var ögüş begleri
Gerek yine sende hep eksükleri

1200. Ṣatu bāzārını bunuñ cümle bil
Ne olur yine er maḳāmını ḳıl

1201. Dilegin yerine getür ḳıl kerem
Ki ḳadre irürüz eri bil kerem

1202. Yüzime cevābı didi Bu'l-Ḫasen
Olupven muḥibbüñ didi cümle ben

1203. Ne kim sen buyursañ anı ben ḳılam
Ne yirde ḳoyandur gerek kim bulam

1204. Bū Müslim eyitdi fulān ḫānda
Ne kim var ḳumāşum ḳamu anda

1205. Aña Bu'l-Ḥasen dir gelüñ gidelüm
Ḳumāşuñ nedür bir naẓar uralum

1206. Eyitdi revādur selām itdiler
Fāris'e vü andan ṭurup getdiler

1207. Bile ḫoca yola gelür evine
İşüñ oñdı diyü iñen sevine

1208. Gice oldı batdı yine āfitāb
Ḳara dutdı ʿālem yüzine niḳāb

1209. Getüdi ṭaʿām ol ikisi yidi
Getürdi vü şükrin Çalap'uñ didi

1210. Ol iki yegāne girüp ḫalvete
Hemān meşġūl oldı bular ṣoḥbete

1211. Bū Müslim dil açdı söze başladı
Saʿāt ṭāliʿīne güher işledi

1212. Yeyen itdi ol Ḥaḳ'uñ ḳudretin
Daḫı şerḥ ḳıldı delim ḥikmetin

1213. Bu resme ṣabāḥa degin ṣordılar
Pes irte olıcaḳ örü ṭurdılar

1214. Vużūʾ aluben ḫoş ḳılurlar namāẓ
İderler pes evrād oḳıyup niyāz

[193a]

1215. Yine ol gün anda oturdı bular
Ḳamu ḳayġu cāndan götürdi bular

1216. Ḳılup ṣoḥbet anda yeye vü içe
Oturdılar oldı yine hem gice

1217. Yarındası ṭañla aña Bu'l-Ḥasen
Getürdi virdi delim nesneden

1218. Bir üç biñlik aña düzer armaġān
Ki Fāris'e ilte anı nev-cüvān

1219. Dilerdi ki göñlin ala ol erüñ
Eline dilegi gire serverüñ

1220. Didi ḫoca dürlü naṣīḥat aña
Bu Selīm'i ṣaldı yine ol yaña

1221. Buları şāh-ı dīn alur zindāna
Yüz urdı vü geldi yine zindāna

1222. Fāris gelür-iken anı çün görür
Aña ḳarşu varur yerinden durur

1223. İlerü yüriyüp virür çün selām
İder Fāris anuñ ʿaleykin tamām

1224. Ṣorar ḥaṭırın hem anuñ nev-cüvān
Öñinde ḳodı ol delim armaġān

1225. Ḳılur Fāris anı göricek ṭaña
Delim taḥsīn itdi öñinde aña

1226. Eyitdi ki mālı delim var-ımış
Ḳumāşı ṭavarı ʿaẓīm var-ımış

1227. Bu deñlü getürdi bize armaġān
Kerīm ü saḥī ẕī-lüṭf nev-cüvān

1228. Göñülden bu taḥsīn aña eyledi
Bū Müslim'e lüṭuf ide söyledi

1229. Bize minnetüñüz ʿaẓīm oldı dir
Velī size zaḥmet delim oldı dir

1230. Sizi gördügümüz bize armaġān
Degül miydi gördüm cemālin ʿayān

1231. Bilişligümüz ḫoẕ olupdı bile
İşidü geldi Bū Müslim dile

1232. Didi sehl nesnedür ol emīr
Faḳīr armaġānı olur hem ḥaḳīr

1233. Velī siz keremden ḳabūl eyleñüz
Bizi ḥiẕmetüñde ki ḳul eyleñüz

[193b]

1234. Çü Fāris anuñ bu seḥāsın görür
Delim armaġān ʿaṭāsın görür

1235. Dutar ṭoylamaġa anuñ niyyetin
Buyurdı düzedi hemīn ḫalvetin

1236. Bū Müslim'i alup girür ḫalvete
Oturdılar anuñ-ıla ṣoḥbete

1237. Otururlar anda müşerref maḳām
Delim dürlü anda getürdi ṭaʿām

1238. Ṣalā eyledi çü ṣunup yidiler
Tekellüf-ile söz delim didiler

1239. Yenildi getürüldi hem ne güvār
Şükür eylediler çü yā Girdigār

1240. Bū Müslim'e Fāris eyitdi yigit
Ṭaġıtduñ mı varup ḳumāşuñ eyit

1241. Bū Müslim eyitdi beli vaʿdeye
Ṣatı virdi anı ḫoca dört aya

1242. Aña Fāris eydür zehī ḫūb işüñ
Fāriġ olduñ andan gidüp teşvīşüñ

1243. İrişince vaʿdeñ bizüm-ile ol
Māluñ alup andan ṭapuñ duta yol

1244. Birez senüñ-ile ṣafā bulalum
Delim ṣoḥbetüñden vefā bulalum

1245. Teferrüc dilerseñ varup andan gör
Velīkin gidicek bizüm-ile ṭur

1246. Çü buldı Bū Müslim özinden devā
Didi Fāris'e siz bulursız revā

1247. Eger zaḫmetümüz ḳabūl idesiz
Bize luṭf göz-ile ki ḳul idesiz

1248. Gelüp şehire ol bilişdüm saña
Hem itdüñ bu deñlü keremler baña

1249. Daḫı āşinām yoḳ nereye varam
Biregü bilüben muḥabbetkārım

1250. Daḫı kimseyile benüm yoḳ işüm
Gerek bunda olam sürem teşvīşüm

1251. Fāris anı bildi ḳabūl eyledi
Ki böyle olalu ḳabūl eyledi

1252. Sevindi ṣanasın ulu buldu genc
Öñine getürdi revān şādrenc

[194a]

1253. Bū Müslim'e oynayalum didi al
Fāris'e ol olsun didi naṭᶜ ṣal

1254. Çü naṭᶜ döşedi düzildi bisāṭ
Şehi rūḥ ferzīn piyāde vü at

1255. Piyāde sürüben ider tecrūbe
Ṣalar fil evinden şehā manṣūbe

1256. İki rūḥ berāber yüze yüz ḳalur
Kenāra çıḳar şāh rūḥunı alur

1257. Şāh açmazda ḳaldı nāgehān at
Virür atın alur şāh māt

1258. Ne ḳıṣṣayı bunda uzun idelüm
Sözi uzaduban füzūn idelüm

1259. Bilene bu deñlü müḳāfāt ider
İki kez Bū Müslim anı māt ider

1260. Birez oynadılar anı cāndan
Üşenüp çekerler pes el andan

1261. Bū Müslim'e Fāris eyitdi ki yār
Senün gibi virdi bize Girdigār

1262. Ṭur imdi elüñ vir baña gidelüm
Teferrüc-i zindān daḫı idelüm

1263. Göresin niçe çoḳ durur bağlular
Ḫalīfe odıyla yürek tağlular

1264. Ki Türābī bunlar ḳamusı durur
Çekerler cezāyı ʿaẕābı durur

1265. Bū Müslim durur ol elini alur
Teferrüce zindān içine gelür

1266. Delim ḥücreler var görür zindānı
Teferrüclenürler be-küllī anı

1267. Daḫı berkile vü ḳapu ol açar
Çü zindān anda daḫı var geçer

1268. ʿAyān itdi Fāris anı hem aña
Velī bir ḳapu var dibinden yaña

1269. Bu ḳapu içinde çıḳar avāz
Gelüp bir dem durur ire ser-firāz

1270. Ḳulaḳ urdı Ḳurān oḳurdı faṣīḥ
Ger işidür-ise dirile Mesīḥ

1271. Fāris'e Bū Müslim eyitdi yigit
Kim olur bu Ḳurān oḳuyan eyit

[194b]

1272. Eyitdi bu zindān içinde varı
Kurānı düzer iy eren serveri

1273. Bularuñ bu kişi imāmı durur
Ki bu ḥücre anuñ maḳāmı durur

1274. Yezīd oğlanı ger anı bağlamış
Bu zindāna ḳoyup işin ṣağlamış

1275. Zamān geçdi şimdi ol oldı pīr
Saḳalı aġardı ol oldı pīr

1276. Ḫalīfe yerinden ṣaña kim gelür
Ki taḫta otura ki ili alur

1277. Dileşeler anı helāk ideler
Alup cānın anuñ beḥāk ideler

1278. Gelürlermiş anı alup gitmege
Ki dār eyleyüben helāk itmege

1279. Ḳapuyı kim açsa bürinür-imiş
Ulu ejderhā dek görinür-imiş

1280. Revān aġzını ḳaṣd idene açar
Yaluñ odların ol kişiye saçar

1281. Daḫı kimse anuñ ḳaṣdı itmedi
Dir-idi ol vaḳtin berü yetmedi

1282. Açayum ḳapusını körekine gör
Sākindür oturmış naẓar eyle gör

1283. Velīkin bularuñ birisi ḳoca
Ḳalanından anuñ maḳāmı yüce

1284. Bū Müslim didi bu cevābı aña
Ki añmaġıl adın bularuñ baña

1285. Türābīlerüñ ol imāmı ʿayān
Bularuñ begidür daḫı yoḳ gümān

1286. Bunuñ gibi sözler baña söyleme
Bu taʿrīfi baña ıraḳ eyleme

1287. Göçüp anda {daḫı} durmadılar getdiler
Temāşā bu zindān için itdiler

1288. Ḳolay bir velī Bū Müslim özledi
Naẓar her yañaya baḳup gözledi

1289. Velī Fāris irmez anuñ sözine
Yine aldı geldi anı yerine

1290. Yine döndi Fāris aña hem didi
Bugün bir sözüm var saña kim didi

[195a]

1291. Şükür Tañrı virdi seni baña yār
Velī bir dilegüm ṭapuñuza var

1292. Delimdür evümden yaña getmedüm
Olup rāḥat anda ḳarār itmedüm

1293. Bu zindānda fikrüm ṣabāh u gice
Kim olmaya çıḳa işümüz hīçe

1294. İder iḥtiyāṭı ḫalīfe meger
Ki dir bir ẕerre getürmeñ naẓar

1295. İdüñ iḥtiyāṭın anuñ dün ü gün
Ḳayusın her dem yeñür zindānuñ

1296. Ki zīrā Ḫorāsān ilinden ḫaber
İşitmişdür andan ki ḳoyup bir er

1297. Türābī imiş ol anı hem bilür
Müdām nisbeti Bū Türāba ḳılur

1298. Eyler iḥtiyāṭı anuñçün hele
Dir olmaya ki ol yegāne gele

1299. İmāmdan icāzet ala ol gide
Varup artuḳ andan belālar ide

1300. Varımazam anuñ-içün dir
Seni geldi iñen cānum seve dir

1301. Bu gice dilerem eve giderem
Velī ḫiẕmetüñden dilek iderem

1302. Bu gice uyuma otur it ḳarār
Göñülden çün olduñ bizüm-ile yār

1303. Bu sözi eyitdi Bū Müslim aña
Dilek buncılayın dilersin baña

1304. Budur arzuñ çün yüri imdi var
Baña daḫı bunda Ḥaḳ'uñ ʿavni var

1305. Ki bekleye işüm benüm ṣaġ ola
Ḳatuñda yarın hem yüzüm aġ ola

1306. Ṭuz etmek yedüñ çün yoluñda duram
Ben ol uyḳu terkin senüñçün uram

1307. Yine Fāris aña duʿā hem ider
Yerini ṣımarlar aña ol gider

1308. Fāris ṣınar-ıdı anı ḫoẕ özi
Yalan mı yā gerçek bile ol sözi

1309. Ebū Müslim anuñ bilür nitdigün
Ṣınamaḳlıġ-içün ḳoyup getdügin

[195b]

1310. Ṣınayu gözedür bilür ol ṣoñın
Direr ol Bū Müslim daḫı sarugın

1311. Çü gündüz çevürdi giceye yönin
Cihān ḳara geydi be-küllī ṭonın

1312. Cihān ḫalḳını kim yaratdı Çalap
Ḳılur her birisi maḳāmın ṭaleb

1313. Yataḳda yuvada ḳarār itdiler
Cihān maḫlūḳātı ne var itdiler

1314. Yerinden Bū Müslim durur begüzīn
Dutar ḳıble depe şāh-ı dīn yüzin

1315. Vaẓīfe ki her dem anuñ var-ıdı
Ḳılur ḳırḳ rekʿat aña yār-ıdı

1316. Örü ṭurdı ḳılmaġa başladı
ʿİbādet ṭalına bilü işledi

1317. İki rekʿatin ol ḳılup sildi yüz
Eren şāhı zindān depe dutdı yüz

1318. Bu zindānı ḥücreleri gördi ol
Maḳām bemaḳām hep naẓar urdı ol

1319. Gelüp yine ḳıldı yerine namāz
Getürüp el urdı Çalap'a niyāz

1320. Dir-idi i ʿalemleri bekleyen
Belālar[dan] ādemleri saḳlayan

1321. Yaradılmış uyur vü bīdārsın
Cihān yoḳ olur-ısa sen varsın

1322. Ne gelür elümden benüm yā İlāh
Seni idinürem özüme penāh

1323. Ki yemez ü içmez uyumazsın
Nem ola benüm ki diyem bunda ben

1324. Bu işden yüregim yara eyleme
Yüzüm ol kişiden ḳara eyleme

1325. Beni ḥāşā ki şermsār idesin
Ki yüzüm utana vü zār idesin

1326. Bu resm-ile ḳarşu iderdi niyāz
Durup iki yine ḳılurdı namāz

1327. Yörenür bu ḥücreleri ser-te-ser
Gelür yine ḳılur namāzın ol er

1328. Bu nevʿ-ile anda iderdi işi
Daḫı yerde idi velī teşvīşi

[196a]

1329. Görür Fāris anuñ yañında işin
Aña alḳış idüp sürer teşvīşin

1330. Didi Tañrı virdi baña ṭoġru yār
İşüme yoluma benüm ġamgüsār

1331. Zi dildār u ṣādıḳ zehī kim emīn
Yoḳ inkārum ayruk özine hemīn

1332. Bu deñlü çü taḥsīn aña itdi ol
Revān oldı evden yaña getdi ol

1333. Anuñ geldügini çü ʿavrat görer
Nite oldı geldüñ diyüben ṣorar

1334. Fāris ḥālin aña ʿayān eyledi
Bū Müslim işinden beyān eyledi

1335. Anı ṭoġru görüp ḳayu yedüġin
Ki kendü yerinde anı ḳoduġın

1336. Didi ʿavrat anı çü siz bildüñüz
Taṣarruf işini anuñ ḳılduñuz

1337. Göñül virüp anı seve geldügin
Özi ol sebebden eve geldügin

1338. Eve geç geldüñ sebeb neyidi
Çü ḳayġun yoġ-ıdı ʿaceb ne yidi

1339. Didi çün yerimde ḳodum ol eri
Revān olmayayum serserī

1340. Göreyim didüm ol nice ḥāl ide
Mebādā yaluñuz ḳalup el ide

1341. Gözedü birez vaḳt anı durmışam
Ne iş itdigini anuñ görmişem

1342. İgen göñlümce eyü yār-ımış
Muḥabbeti Mervān-ıla var-ımış

1343. Ol ucdan geçerek birez ḳalmışam
Geçüp anuñ-içün eve gelmişem

1344. İşitdi vü ʿavrat didi ġam yeme
Çün ol yār oldı aña vehm yeme

1345. Yabana çü ḳayġu varın itdiler
Ferāġāt oluban durup yetdiler

1346. Yine ṣubḥ-ı ṣādıḳ naẓar eyledi
Gice şāhı andan ḥaẕer eyledi

1347. Alur getdi maġrib ṣaru raḥtına
Ṣımarladı yine ḳara baḫtına

[196b]

1348. Çü Hindu sitāna ḳoşdu Ḥabeş
Geyüp ṣaru ṭonın görindi güneş

1349. Cihān yüzi cümle zerendūd olur
Yaradılmış pes yine sūd olur

1350. Fāris örü ṭurdı yerinden revān
Bu zindāna geldi meger ol zamān

1351. Bū Müslim'i gördi selā eyledi
ʿAleyk aldı server tamām eyledi

1352. Didi zaḥmetümden nitesin iy yār
Ki bu gice ḳıldum saña nām-dār

1353. Eyitdi ne zaḥmet Bū Müslim aña
Bu giceyi diri irürdüm ṭaña

1354. ʿİbādet-idi tā ṣabāḥa işüm
Yaḳın irmiş-idi ṣalāḥa işüm

1355. Şükür ḫayra irdi benüm bu yanum
Zihī şādi böyle geçerse günüm

1356. Uyuyan göz eylük yüzin görmedi
Dilegiyle devrān nedür sormadı

1357. Uyanuḳlıġıla irer Ḥaḳ'a
Fenā olmayınca bulınmaz beḳā

1358. Ḳayurma nice kim bu yerde varam
Göresiz nitesi senüñle varam

1359. Çü Fāris işitdi bu söz andan
Sever daḫı yegrek anı cāndan

1360. İki gözin öpdi didi yārsın
Var olġıl ki bize vefādārsın

1361. Bū Müslim eyitdi saña bendeyem
Ne kim buyurasız ḳuluñ andayam

1362. Velī destūr gele gerekdür gidem
Varup şehri bir dem teferrüc idem

1363. Tā aḫşām olıcaḳ yine ben gelem
Ṭapuñ eve vara yine ben ḳalam

1364. Dönüp Fāris aña eyitdi ulu
Senüñ ʿışḳuñ odı içinde ṭolu

1365. Var imdi ne dürlü vāyeñ vardur al
Yine aḫşam ola dönüp bunda gel

1366. Çü geçdi yerine ḳarār itdi ol
Eren şāhı andan çıḳup dutdı yol

[197a]

Āmeden-i Ebū Müslim dīvān-ı Mervān-rā vü vāṣıl-şuden-i mektūb-ı Naṣr ki ez-beher Süleymān firistāde -būd[77]

1367. Gel imdi yine sen ḳulaḳ dut söze
Ne ḳıldı Bū Müslim diyeyim size

1368. Turup ol aradan sürer nīk-rāy
Bu yire irer ki olurdı sarāy

1369. Daḫı ḳuşluḳ olmış-ıdı ol zamān
Mükemmel durubdı ḳurulmış dīvān

1370. Bū Müslim bu fikri ider kendüzi
Göñülden buyıdı öziyle sözi

1371. Gerekdür ki varam didi Mervān'uñ
Dīvānı ne resme durur dir anuñ

1372. Teferrüc idem dir anuñ ḳapusın
Ne resm-ile ḳılurlar görem ṭapusın

1373. Benüm ḥālüm aña gelüp irdi mi
Ḳayuya ol ucdan göñül virdi mi

1374. Ne dirler ne ḳorlar teferrüc idem
Gelem yine andan işüme gidem

1375. Bu fikri özinden ider pür-uṣūl
Sürüp geldi Mervān ḳapusına ol

[77] Ebû Müslim'in Mervan'ın divanına gelmesi ve Nasr'ın Süleyman hakkında yazdığı mektubun ulaşması

1376. Ḳapu öñinde meydān görür bir ulu
Bu meydānuñ içi it-ile ṭolu

1377. Ḳor eyerlü on biñ durur at tamām
Dutar her birini anuñ bir ġulām

1378. Biner her birini anuñ bir emīr
Kimi ḥācib-idi kimisi vezīr

1379. İçerü dīvāna bular getdiler
At u ḳul ḳapuda ḳarār itdiler

1380. Bū Müslim buları ser-ā-ser görür
Biraz ol aradan ilerü yürür

1381. Ḳapunuñ öñinde görür nām-dār
Yedi serheng dutubdı ḳarār

1382. Zirihpūş cümle elinde teber
Belinde ḳılıç hep yanında siper

1383. Ṭurup iki keçe ḳaṭar baġlamış
Gelene gidene naẓar baġlamış

1384. Buları daḫı hem teferrüc ider
Varur ol aradan içerü gider

[197b]

1385. Görür iç ḳapuda içerü revān
Naẓar ḳıldı gördi ḳurulmış dīvān

1386. Bakup ḳarşusından görür Mervān'ı
Ki taḫt-ı zerrīn oturmış anı

1387. Mülūkāne ṭonlar ḥarīr ü dībāc
Muraṣṣaᶜ başında geyürdi tāc

1388. Ṣaġında ṣolunda vezīr oturur
Daḫı biñ yedi yüz emīr oturur

1389. Selāṭīn-i server melik-i tācdār
Biri ṣandalīde idipdi ḳarār

1390. Durur ḳarşuda on iki biñ ġulām
Kim altun ḳuşaḳlıḳ ḳamu hep tamām

1391. Sipāhī on iki biñ durur ṣaġında
On iki biñ ṣolda durur hem yine

1392. Çavuşları dört yüz durur sāġ u ṣol
Dir-idi bu ḫalḳa yüriyü ṣavul

1393. Bunuñ bigi taʿẓīm görür ol hemān
Yüz urup Ḥaḳ'a dir eyā Müsteʿān

1394. Ululuḳ senüñdür ki sen pādişāh
Cihān şahları hep öñinde gedā

1395. Ḳamu milk senüñdür ki sen lemyezāl
Ezelden ezelsin ezelden ezel

1396. Her efʿāl ki senüñdür belī muṭlaḳā
Semīʿ u Baṣīr u ki Ḥayy u Beḳā

1397. Ḳarıncaya ḳılsañ eger bir naẓar
Senüñ ḳudretüñle ulu şīr-ner

1398. Eger ʿavn idesin eyā Müsteʿān
Ki ʿanḳayı serçe süriye keşān

1399. Senüñ emrüñ-ile eyā bī-niyāz
Ki Nemrūd'ı ḳıldı helāk bir āvāz

1400. Bugün ben bī-çāre faḳīr ü ḥaḳīr
Saña ṣıġunuram eyā destgīr

1401. İlāhī Kerīm u Raḥīm u Eḥad
ʿİnāyetler eyle bana ḳıl meded

1402. Bugün bu münafık olupdur fużūl
ʿAyāndur saña kim edipdür bu yol

1403. Dilerem ki bundan alam didi dād
Resūl ālī ola ḳamu aña şād

[198a]

1404. Durur ol arada meger ser-firāz
Göñülden iderdi Ḥaḳ-ıla niyāz

1405. Naẓar ḳıldı anda {anda} meger pür-hüner
Yürüdi ilerü görür kim bir er

1406. Varup ṭurdı ilerü Mervān'a ṭuş
Kebūtere yazdı elinde çü ḳuş

1407. Ol oḥtın bu sözi size söyledük
Ki Naṣr-ı laʿnetden beyān eyledük

1408. Naṣr-ı bed-aḫter meger laʿneti
Bu Mervān'a ṣaldı ḳuş-ıla biti

1409. Ne ḳıldı Bū Müslim rivāyet ider
Bu Mervān'a andan şikāyet ider

1410. Yazar bitiye hep ḳamu vaṣf-ı ḥāl
Ḳuşa baġlayuben ṣalar bed-fiʿāl

1411. Ḳuş andan ki uçup key uçmış-ıdı
Gelüp bu araya irişmiş-idi

1412. Anı ḳuşbāzlar bulup aldılar
Bu Mervān ḳatına meger geldiler

1413. Alup ol biti bu Mervān oḳır
Bu Naṣra iñen ḫışm idüben ḳaḳır

1414. Ḳaçup ḳanı aña ḳaḳıyup azar
Buyurdı yazıcı ki biti yazar

1415. Yazar evvel Allāh adını be-nām
Ki Ḫālıḳ-ı ʿarż u levḥ u ḳalem

1416. Cihāndārlık andan bilüpdür ʿayān
Zemīn ü zamān u bu heft āsumān

1417. ʿAdemden yaratdı ḳamu ḫalḳı var
Ḳadīm u Ḳādir u çü Perverdigār

1418. Ṣoñında yazar hem Muḥammed adın
Cihān serveri vü ol Aḥmed adın

1419. Daḫı ṣoñra adın yazar bed-gümān
Benem didi Mervān ki şāh-ı cihān

1420. Ḳatumda yazıldı bu nāme tamām
Ki Naṣra ederem didi çoḳ selām

1421. Yazup virmişsin baña dir biti
Bu ne olmaz işdür eyā laʿnetī

1422. Ḫorāsān iline bugün şahsın
Ol ilüñ ḥālinden āgāhsın

[198b]

1423. Bugün hā diyüben çeri dizesin
Ulu beglerüñe biti viresin

1424. İki üç yüz biñ ādem gelür ḳatuña
Ḳuluñ bigi ṭurur varı ṭapuña

1425. Ki biz Gāvbend'e irişdi bugün
Demişsin oldum elinde zebūn

1426. Ki rüstāyi [durur] ikinci kişi
Bu deñlü ol ide senüñle işi

1427. Sen olımayasın aña payidar
Yā ne gözedürdüñ eyā nābekār

1428. Anuñ ḳayġusını nite yemedüñ
Ucından irişe ziyān dimedüñ

1429. Oturma yüri tīz işüñi bitür
Oḳı beglerüñi ḳatuña getür

1430. Çerisiyle gelsün varı ḳatuña
Ki meşġūl olalar varı yatuña

1431. Yüri ġāfil olma bu işi bitür
Ol eri dutuben tīz ele getür

1432. Kim oldıysa aña cezasın virüñ
Ki hīç şefḳat itmeñ varını ḳıyuñ

1433. Ḳapulı ḳapusı öñinde aşuñ
Ṣoyunı ṣopunı ḳıruben kesüñ

1434. Ḳapusından od ḳoñ evini yaḳuñ
Bu resme ki didüm ḥaḳḳından çıḳuñ

1435. Daḫı ol didüñ rüstāyi bir kişi
Ki serkeşlik idüp ider bu işi

1436. Ol oḫtın ki andan oyun utasın
Ala getüresin anı dutasın

1437. Ne direm sözümi bilesin ʿayān
Aña olmasun kim idesin ziyān

1438. Demürle ṣal anı benüm ḳatuma
Etini itüme ḳanın atuma

1439. Eger itmeyesin becīd bu işi
Daḫı aşurasın baña teşvīşi

1440. Babam cānı-çün eyā bed-gümān
Deriñi yüzerem ḳoyaram ṣamān

1441. Bu resme delīm çoḳ kelām itdiler
Yazuben ol biti tamām itdiler

[199a]

1442. Alup gördi Mervān anı dürdiler
Çü turḥālladılar mühür urdılar

1443. Didi Mervān ol dem getür ḳanı ḳuş
Sunar bir ḳul anı eline dir uş

1444. Alup Mervān anı işin ṣaġladı
Ḳanadına ḳuşun biti bağladı

1445. Didi bir eline gelüp bunı al
Ki uçur hevāya elüñden anı ṣal

1446. Çün irdi elinden ḳuş aldı bu ḳul
Dīvān ortasında gelüp durdı ol

1447. Hevāya ḳuş uçurup giderdi düga
Ṣanasın ki varup irürdi düga

1448. Dīvānda duran ḫalḳ ḳamu düpdizi
Aña degmiş-idi varı hep gözi

1449. Uzadırlar anı ḳamu ḥāṣ [u] ʿām
Gözetmez olınca varup ol tamām

1450. O yerden Bū Müslim daḫı pür-hüner
Dönüp çıḳdı gitdi meger şīr-ner

1451. Çıḳup ṭoġru andan yine dutdı yol
Bezestānda geldi o meger uṣūl

1452. Ḫāce Bu’l-Ḥasen’üñ o dükkānına
Geçüben oturdı anuñ yanına

1453. Ne kim ḥāl oldı aña söyledi
Fāris’ile vasfın beyān eyledi

1454. İşidüp sevindi anı Bu’l-Ḥasen
Bulasın muraduñ didi şāʿllāh sen

1455. Bū Müslim eyitdi esen ḳal hele
Gire inşāʿllāh icāzet ele

1456. Bu ḥabs̱de inşāʿllāh īmāmı bulam
Dileklerüm andan bulam

1457. Daḫı durmaġun ben gerekdür gidem
Yārenlere irmeklüge cehd idem

1458. Didi Bu’l-Ḥasen Ḥaḳ dilegüñ vire
Ki muḥkem icāzet elüñe gire

1459. Ṣımarladum Allāh nigāhdār ola
Saña ḳande olur-ısañ yār ola

1460. Yārenlere maḳṣūd-ıla iresin
Bulara selamum benüm viresin

[199b]

1461. Vaṣiyetlerini ḳılup söyledi
Görişdi ol iki vedāʿ eyledi

1462. Divīt aldı vü hem kāġıd ḳalem
Alur Bū Müslim kendü bile hem

1463. Göneldi yine revān ol ḳaydına
Murādı budur kim ire ṣaydına

1464. İkindi geçüpdi gelür zindāna
Bū Müslim-i Mervī meger zindāna

1465. Girip Fāris'e ol selām eyledi
Aña ḳarşu durup ḳıyām eyledi

1466. Yanına alup ol didi neyledüñ
Şehirde teferrüc nite eyledüñ

1467. Bū Müslim eyitdi aña ...
Varup Cāmiʿ İbni Ümeyye'ye ben

1468. Girüben oturdum ḳarār eyledüm
Namāzı ḳıldum intiẓār eyledüm

1469. İkindi anda bile ḳılmışam
Duʿā kıldılar el yüze salmışam

1470. Durup ol aradan uş oldum revān
Gelüp ḫıdmetüñe irişdüm hemān

1471. Yine dünki vaḳte degin ṭurdılar
Keleci ide bir birin ṣordılar

1472. Yine Fāris gitdi evinden yaña
İnanmışdı zīrā göñülden aña

1473. Şımarladı zindān didi ḳıl ḥaẕer
Baḳ ol vaḳtehā idedur naẓar

1474. Gönilür çü Fāris evine varur
Bū Müslim hemān namāza durur

1475. Yine dünkileyün işini bilür
Bu resm-ile cümle vaẓīfe ḳılur

1476. ...nurdı ḥacerleri ser-firāz
Ki keşf olaydı aña gizlü rāz

1477. Göyer aña degin şāh-ı dīn emīr
Yatup uyudılar ġanī vü faḳīr

1478. Burada yoġ-ıdı uyanıḳ kişi
Ki sezerler anda görüp bu işi

1479. Yerinden çü ṭurdı revān nām-dār
Ṭama çıka çevre iderdi naẓar

[200a]

1480. Ḳulaḳ urdı durdı meger ol dönen
İşitmedi hergiz kimesne öten

1481. Yine düpdiz itdi ḳapu baġladı
Göremedi ne resme anın ṣaḳladı

1482. Bu ḥücreye geldi sürüp nevcivān
Kim anda īmāmlar olur ol zamān

1483. Ḳapu yaraġından selām eyledi
Ḫoş erkān-ıla ol tamām eyledi

1484. Ḳocacıḳ oturmış-ıdı dil ṣafī
Eline aluben oḳır muṣḥafı

1485. Oḳır-ıdı ḳarşu yüzine küftār
Oḳudıkça yaşı gözinden aḳar

1486. Yöresinde daḫı yiğitler durur
Demürlü buları Bū Müslim görür

1487. Bu pīr ol selamın anuñ işidür
Ṭuran ḳapuda didi ne kişidür

1488. Nedür ki dün içi gelüpsin nihān
Bana sen ister olasın ziyān

1489. Bū Müslim eydür ey dīn serveri
Yolın yañılana olan rehberi

1490. Ḳamu Sünnīler intiẓār oldılar
Bular ümīdi ḳamu var oldılar

1491. Ẓālimlerüñ oldı iñen cevri çoḳ
Payānı ḫaddi kenārı yoḳ

1492. Didiler idelüm nice ṣabrı ʿaceb
Ümīdi dutarlar aña cümle hep

1493. Ḫurūc eyleyüben ki bir er çıḳa
Ola himmeti bir dilāver çıḳa

1494. Serāsīme olup vālih ḳaldılar
Bugün ḫıdmetüñe beni ṣaldılar

1495. Dilerler icāzet viresin imām
Dükelcügi aña göyiser tamām

1496. Kim el getürüp her maḳāmdan ire
Bular birbirine ḳamu dil vire

1497. Ne yerde ki ẓālim ola geçüre
Çerāġı nice yana uçura

1498. İmām ancılayın işitdi sözin
Cevābı ne ider aña körgüzin

[200b]

1499. Ne olur aduñ dir eyitgil baña
Aña göre ḥüccet virelüm saña

1500. Didi ʿAbduraḥmān adım bā-edeb
Bū Müslim didiler ṣoñ ucı laḳab

1501. Çü bildi işitdi imām adını
Şekerden şirīn ol laṭīf dadını

1502. Eyitdi ki ṣaddaḳ yā Muṣṭafā
Ne kim sen buyurduñ dürüst ṣafā

1503. Bū Müslim döndi eyitdi yigit
Bańa ceddim eyle buyurdı işit

1504. Eyitdi ol vaḳtin irişem Ḥaḳ'a
Fenā terkin urup bulavuz beḳā

1505. Ṣoñumda hem aṣḥāb otura tamām
Güzīn dört server olalar imām

1506. Ebū Bekr ʿÖmer ü ʿOs̱mān ʿAlī
Bular daḫı çeke cihāndan eli

1507. Ümmiyye bölügi didi ala taḫt
Bular daḫı devrān süre ʿömr-i baḫt

1508. Ki yaʿnī dilege bunlar ireler
Ne yirde ki ālüm bulup ḳıralar

1509. Didi yüz yigirmi ṭoḳuz yıl geçe
Yine Teñgri ḳutlu ḳapular aça

1510. Ḥorāṣān ilinden ḳopa bir ulu
Muḥibb-i ḥanādān ola baḫtlu

1511. Ol vaḳtin didi ol yegāne gele
Benüm uruġumdan icāzet ala

1512. Ḥorāṣān ili hem maḳāmı ola
Müselmānlaruñ ol imāmı ola

1513. Bir adını dimiş ki üç ḥarf ola
Anuñ adı ālet ḥarfi ṣarf ola

1514. Ol vaḳtin Muḥammed bunı söylemiş
Dedeme vaṣiyyet bunı eylemiş

1515. Hisāb eylemişem tevārīḫ aña
Pes ol yazu ḳıldı dedemden bańa

1516. Ḥisāb itdim urdum naẓar aña ṭuş
Yigirmi ṭoḳuz yıl tām oldı ḫoş

1517. Daḫı düş içinde senüñ geldügüñ
Ki benden icāzet meger olduġuñ

[201a]

1518. Düşümde Muḥammed ʿayān eyledi
Bu giceye vaʿde nişān eyledi

1519. Gördüm bu gice gelesin saña
Eger kāġıduñ var ṣunı vir baña

1520. Kāġıd birle divit ḳalem
... üzre müşgīn yürütdi raḳam

1521. Divīt açdı aldı eline ḳalem
Ḳapu yarığından ṣunı virdi hem

1522. Yazar anda evvel çü Allāh adın
Cihān yaradan ulu şāh adın

1523. Eḥaddur taʿalluḳ özünden beri
Ki yoḳdan var itdi ḳamu bu varı

1524. Ne yerdür aña mekān yoḳdurur
Aña bellü bir pür-ʿayān yoḳdurur

1525. Ḳapusında yoḳdur vezīri anuñ
Yā derbānı yā ḫūd emīri anuñ

1526. Naẓīr ü miṡāli yalan u muḥāl
Beḳādur hemīşe aña yoḳ zevāl

1527. Cihān varlığını ʿademden ḳılan
Anuñ zīnetini Ādem'den ḳılan

1528. Ḥabībi Resūli güzīn Muṣṭafā
Yaradılmış andan ulıdur ṣafā

1529. Anuñçün olupdur cihān varlığı
Ḳamu āşikār ü nihān varlığı

1530. Anuñ vaṣfına ger ursam ḳalam
ʿĀciz oluben pes delim yıl ḳılam

1531. Güzīn dört yārī ṣafā geldiler
Anuñla bir yigit ṣafā geldiler

1532. Pes evlādı ālī ḳamu oldı Ḥaḳ
Cihānda ḳamusı virüp aldı Ḥaḳ

1533. Yazar ṣoñra her kim müselmān ola
Dilegi hem İslām u īmān ola

1534. Dura kendü peyġāmberi yolına
Vire cāndan gerek anda yolına

1535. Müselmānlıḳ işin ilerü duta
Īmān leẕẕetini bulardan öte

[201b]

1536. Ne yirde müselmān göre ḥürmeti
İde aña ola anuñ ʿizzeti

1537. Ḫilāf eyleyene boyun virmeye
Aña dünyālık hem oyun virmeye

1538. Cihān varlığı hep yalandır yalan
Eyü dirligidir kişiye ḳalan

1539. Geçüp bu fenādan dileyen beḳā
Yarın bular raḥmet irişe Ḥaḳ'a

1540. Şular ki Resūlüñ ola ümmeti
Göreler elinde bunuñ ḥücceti

1541. Müslim dutalar göreler tamām
Ḳabūl idüp anı ideler imām

1542. Anuñ bīʿatini ideler ḳabūl
Dürişüp açalar anuñ birle yol

1543. Bu kim geldi uşda baña dīn eri
Bū Müslim-i Mervī eren serveri

1544. Cemālin görüp uş aña irişem
İcāzet diledi aña virmişem

1545. Muḥammed ḳayusın yiyüpdür bunuñ
Delīm vasfını hem diyüpdür bunuñ

1546. Gerek dīn elinden bunuñ açıla
Ḥaḳ'uñ luṭfı ʿālemlere saçıla

1547. Ney kim buyurdı Resūl eyledüm
Virüp ḥüccet anı ḳabūl eyledüm

1548. Varıcaḳ size hem ḳabūl eyleñüz
İşi fiʿliyle uṣūl eyleñüz

1549. Kimesne bunı ger ḳabūl itmeye
Yetüp bīʿatine ḳabūl eyleye

1550. İmām idüp işitmeye daʿvetin
Ḳabūl eylemeye anuñ bīʿatin

1551. Ḳabūl eylememiş ola ol beni
Ne īmānı ola anuñ ne dīni

1552. Sözüm bilen er benüm serserī
Ḳabūl itmedükdür o peyġāmberi

1553. Muḥammedi sevmez kişi dīni yoḳ
Ola küfri anuñ zīrā kīni çoḳ

1554. Cihān varlıġı pes aña ṭar ola
Ṭamu odı aña sezavār ola

[202a]

1555. Oluñ Sünnīler hep aña ittifāḳ
Ḳomañ kibr ü kīne arada nifāḳ

1556. Bū Müslim-i Mervī durur dīn eri
Gerek sünnīlerüñ ola rehberi

1557. İcāzet çü virdüm oḳuyup bilüñ
Anuñ nisbetine be-küllī ḳıluñ

1558. Uruşuñ ki İslām ola āşikār
Size rahmetini ide Girdigār

1559. Eger öldüresiz olursız saʿīd
Ölenüñüz olur be-küllī şehīd

1560. Vaṣiyet naṣīḥat imām eyledi
Bitide yazdı tamām eyledi

1561. Durup şöyle ḳodı istedi yigit
Olur mı senüñle erenler eyit

1562. Ki yola senüñle bile durdılar
İdüp cān terkin ḳılıç urdılar

1563. Senüñle dün ü gün vefā ideler
Alup ḳayġularuñ ṣafā ideler

1564. Bū Müslim eyitdi belī var durur
Ki dīn niyyetine bize yār durur

1565. Baña ne erenler olurlar öküş
Göyerler ki ne vaḳt ola dir ḫurūş

1566. Bularuñ içinde ulu key emīr
Süleymān'dur adı ol İbn-i Kesīr

1567. Keçi ḳarındaşı vü ʿOs̱mān adı
Daḫı bir ulu beg ki Sehlān adı

1568. Merd-i Āhenger aḫī var ulu
Erenler gözüni ḳuşaġa ṭolu

1569. Delīm terbiyesi yigitleri var
Ki āl-i Resūle dükelcigi yār

1570. Ne kim var yârenler ḳılur yādını
Eyitdi Bū Müslim imām adını

1571. Yazar bu biti hem yine dīn eri
Yād etdi içinde birer serveri

1572. Ki Bū Müslim adlarını söyledi
İmām anı yazdı vü cemʿ eyledi

1573. Añup ḳamu adın selām eyledi
İmām anı daḫı tamām eyledi

[202b]

1574. Biti evvelinde Süleymān adın
Daḫı soñra yazar Bū Sehlān adın

1575. İcāzet ü biti tamāmın ider
Ḳor anı daḫı gör imāmı nider

1576. Sekiz er anuñla bile var-ıdı
Ḥanādān uruġı dīne yār-ıdı

1577. İşāret bulara imām eyledi
Aluñ buyuruġum diyü söyledi

1578. Adımdan öñine ḳodıla[r] anı
Kilīdin getürdi sevinü cānı

1579. Çıḳardı içinden ʿammāme siyāh
Yüzin urdı bir kez aña ḳıldı āh

1580. Ḳara cebbe çıḳarur görür
Gözi yaşı ṭolu yüzine sürer

1581. Gözinden aḳardı yüregi ḳanı
Gözedür Bū Müslim ıraḳdan anı

1582. Sekizi daḫı çün anı gördiler
Bir uġurda aña yüzin urdılar

1583. Yaşı aḳa imām eyitdi oġul
Bū Müslim-i Mervī didi bilmiş ol

1584. Bular Muṣṭafā'nuñ durur didi bil
Ḳulaġuñda sözlerümi küpe ḳıl

1585. Ṣoñ ucı ʿAlī'ye ḳız virür
Eren serveri ol veliye virür

1586. Cihān ol daḫı ṣoñra çün gider
Ḥasan'a Ḥüseyn'e vaṣiyyet ider

1587. Bular daḫı rahtın cihāndan alur
ʿAlī Aṣġar'a pes bulardan ḳalur

1588. İmāmdan imāma irişdi baña
Bunı gizledüm bir işit ḳal ṭaña

1589. Oturup meger bir gece aġladum
Ümīdümi raḥmetüne baġladum

[203a]

1590. Gelüp ḫizmete uş eyitdük bilüñ
Ne itmek gerekse yine siz ḳıluñ

1591. Çü Mervān işitdi ʿacībler anı
Velī ḳayġuya ġarḳ oldı cānı

1592. Bu düşi ucından ḳayu yeridi
Bu maʿnāyı nite bilem dir idi

1593. Ḳurudur aġzın ne var yāreni
Oḳıdur müneccimlerüñ varını

1594. Getürdi buları düşin söyledi
Nice gördi anı beyān eyledi

1595. Nedür maḳṣūdı pes anuñ bildiler
Düşüñ taʿbīrine naẓar kıldılar

1596. Bilürler ne_olısar serencām aña
Bir uġurda vālih ḳalurlar ṭaña

1597. Cevāb itdiler ki düşüñ taʿbīrin
Eger söyleyevüz saña her birin

1598. Senüñ göñlüñe ol eyü gelmeye
Eger bize senden ḳayu gelmeye

1599. Ve ger ṭoġru şerḥin deyevüz size
Maẓarrat idesin bilürüz bize

1600. Emān olur-ısa diyevüz düşi
Ki niçe olısar ṣonurı düşi

1601. Emān virdi Mervān eyitdi diñüz
Benüm tek işüm dir ḳayusın yiñüz

1602. Eyitdiler imdi işitgil nice
Horāsān ilinden gelüp bu gice

1603. İmāmdan icāzet alup getdiler
Senüñ ḳaṣduñ içün yaraḳ itdiler

1604. Gelüp taḥtı bunlar elüñden ala
Pes evlāduña çoḳ ideler belā

1605. Budur taʿbīri ol görinen düşüñ
Anı eylegil kim olısar ḥūşuñ

1606. Ṭuruḳdı çü Mervān işitdi anı
Ṭamarlar içinde ḳurudı ḳanı

1607. Ümīzi getürdi o zindān hele
Oḳuñ didi zindānı anı gele

1608. Fāris'i oḳudılar gelüp irdi tīz
Ḥużūrına anuñ gelüp añırdı tīz

[203b]

1609. Duʿā ḳıldı urdı öñine elin
Durup baġladı ol ilerü elin

1610. Eyitdi ki Mervān aña vir ḫaber
Ḳatuña bigāne irişdi mi er

1611. Nite oldı zindān işin söylegil
Ne ḥāl oldı baña beyān eylegil

1612. Cevāb aña Fāris eyitdi ulu
Bugün zindān içi erenler ṭolu

1613. Senüñ himmetüñi āḫir bilürem
Ben ol iḥtiyāṭı şāhum ḳıluram

1614. Bigāne hīç ādem baña irmedi
Yā zindān içine gelüp girmedi

1615. Meger perīlerden gelüp girdiler
Ki zindāna dünle nihān irdiler

1616. Sizerven gelüben girür ise dīv
Nite ādem oġlı gelüp ide rīv

1617. Daḫı ġayba ḥükmi kişi ḳılmaya
Ḥaḳuñ ḥikmetini ādem bilmeye

1618. Dimedi Bū Müslim işini aña
Diye bir bāzirgān gelüpdi baña

1619. Diye didi Mervān anı işte bul
Bulımaya anda ʿāciz ḳala ol

1620. Bu resm-ile aña eger söyleye
Anı ol sebebden helāk eyleye

1621. Bunı didi ancaḳ kişi görmedüm
Nite oldı didi işi görmedüm

1622. Sözini çü Mervān anuñ biledi
Daḫı dürlü tedbīr aña eyledi

1623. Eyitdi imāmdan ulu iş ʿayān
Zīrā söylemez ol bilürem yalan

1624. Getürüñ görelüm nite söyler ol
Ne kim gördi bildi beyān eyler ol

1625. Çün eyle buyurdı örü ṭurdılar
Pes on ḳulı zindān depe sürdiler

1626. Gelüp açdılar ol velī ḳapusın
Ki Mervān'a eylediler ṭapusın

1627. Ol öñdin nite kim irerler-idi
Cezā yaʿnī aña vireler-idi

[204a]

1628. Ki Ḥaḳ virmezidi bulara rehā
Görinürdi anda ulu ejdehā

1629. Gelenlere ḳarşu odını saçar
Yine her birisi dönüben ḳaçar

1630. Çü söylerler-idi işiden kişi
ʿAceblerler-idi ḳamu ol kişi

1631. Buġur gör ḳaçan kim gelüp irdiler
Açup ol ḳapuyı revān girdiler

1632. Bulara ḳarınca daḫı irmedi
Nite geldüñüz dib cevāb virmedi

1633. Zīrā ʿömri peymānesi ṭoldı aña
Ḥaḳuñ vaʿdesi hem tamām oldı aña

1634. Fenādan beḳāyı bulaydı ʿayān
Ḳalaydı milki anuñ cāvidān

1635. İmāmı yerinden hele aldılar
Ol ere ki Mervāndı geldiler

1636. İmāmı añladı hem ne ḥāl irer degin
Ḥayātı evine zeval irdügin

1637. Ḥayāt oldurur ki Ḥaḳ'a iresin
Fenā terkin idüp beḳā idersin

1638. Cihān dirligi hep fenā vü yalan
Beḳā milki olur abes cāvidān

1639. Dönüp aña Mervān eyitdi ki hey
Bilürsin yalan söz degül saña key

1640. Bu gice ḳatuña kişi geldi mi
İcāzet ṭapuñdan eyit aldı mı

1641. İmām aña eydür beli geldi dir
Elümden icāzet benüm aldı dir

1642. Bu resm-ile virdüm icāzet tamām
Kim İslām içinde ola ol İmām

1643. Adı ʿAbduraḥmān Bū Müslim laḳab
Vire maḳṣūdın eydür ol ṭaleb

1644. Nice cevri ẓālimlerüñ geçiser
Bu İslāma hem ol ḳapu açısar

1645. İşitdi çü Mervān gözi ṭoldı ḳan
Vücūdından anuñ çıkayazdı cān

1646. Ḳatı söyledi ol İmām'a yegin
Didi imdi bunı iledüñ hemīn

[204b]

1647. Boġazına bir ip daḳıp dār idüñ
Turābīlerüñ hep işin zār idüñ

1648. İmāmlarına ol işi göreler
Nite eyledügüm ki dek ṭuralar

1649. Çü bunlar ḳırıla ṣaġı olmaya
Ḳalanı baña hem yaġı olmaya

1650. Daḫı ol kişi kim buña geldi dir
İcāzet özinden buñun aldı dir

1651. Daḫı bundadur ol çıḳup gitmedi
Eger gitdi ise tüne yetmedi

1652. Münādi ḳıluñ şār içinde yürüñ
Alup yolları hep er-ile ṭuruñ

1653. Gözedüñ nişanın görüp dört yaña
Ola kim bulasız yitüben aña

1654. Şehirde münādi hemān ḳıldılar
Ḫaber bu ḫalāyıḳ ḳamu bildiler

1655. Dirilmişdi çoḳluḳ Dımışḳ'a çeri
Ḥāżır ṭurmış idi ḫavāric eri

1656. Ata bindi düpdüz çıḳup dutdı yol
Bölük bölük oldı gider ṣaġ u ṣol

1657. Tamām yüz biñ ādem ata bindiler
Ki begler idi hep ulu cündīler

1658. Ḥisābsuz varup her yere ṭurdılar
Iraḳ yerlere pes naẓar urdılar

1659. Kim anı dutalar alup gideler
Yine cenk iderise helāk ideler

1660. Dutup yolları hep ḳarār itdiler
Bu yaña İmām'ı işit ne_itdiler

1661. Buyurdı ki melʿūn iledüñ aṣuñ
Cihāndan ümīzin bularuñ kesüñ

1662. Daḳup boynına ip anuñ yetdiler
Siyāset yerine alup getdiler

1663. Gelürler ki anda dikilmişdi dār
Bir uġurda gelmiş-idi anda şār

1664. Aña Mervānīler iñen şād-ıdı
Resūl'den vü Ḥaḳ'dan ḳamu yād-ıdı

1665. Velī sünnīler hep perişān-ıdı
Gözi yaşlu düpdüz ciger ḳan-ıdı

[205a]

1666. Münevver yüzi aḳ anuñ şehveti
Yapışdı aña bir bölük laʿneti

1667. Çıḳardılar ol nerdübān üstine
Anı yaʿnī aṣmaḳlıġuñ ḳaṣdına

1668. Pes andan bu ḫalḳa çağırdı İmām
Eyitdi bilüñ ey ḫalāyıḳ tamām

1669. Didi eylemedüm cihānda zīnā
Kimesneye etmiş degilem kīne

1670. Küfür söylemedüm ḫaṭā dimedüm
Ḥarām loḳma hergiz daḫı yimedüm

1671. Vücūda ki geldüm cihān görmişem
Bu zindān içinde ʿömür sürmişem

1672. Eger ṣuçum olsa ideler cezā
Baña bu aṣılmaḳ oladı sezā

1673. Ṣuçumuz bu evlād-ı peyġāmberem
Sülālesi zevcü'l-Betül Ḥaydārem

1674. Baña düşde ceddüm beşāret didi
Sen ol yigide vir icāzet didi

1675. Kim ol alısardur didi dādımuz
Ol añdura didi yine adımuz

1676. Ala didi Mervān'uñ ol cānını
Döke didi evlādınuñ ḳanını

1677. Cihānı bulardan didi arıda
Müselmānlara yaz güni yarıda

1678. Muḥammed sözidür size söylerem
Bu resm-ile uşda beyān eylerem

1679. Anuñ sözleri hīç yalan olmadı
Yalandur diyende īmān olmadı

1680. Hele ben ölürsem yerimdür beḳā
Gerek sizi Tañrı ṭamuda yaka

1681. Kim āl-i Resūle yaġı olduñuz
Çalap ḥażretine ṭaġı olduñuz

1682. Yarın ḥūrī̄ uçmaġ bizimdür ḳamu
ʿAẕāb-ıla yarın sizüñdür ṭamu

1683. Bizi sevene rūzī̄ ide Ḥaḳ diẕār
Bizi sevmeyene ʿaẕāb-ıla nār

1684. Hele Tañrı birdür bilürem ʿayān
Ḳamu ol yaratdı varı der-cihān

[205b]

1685. Ne kim dünyāya enbiyā geldise
Ḥaḳ'a vaṣl olup evliyā geldise

1686. Bilürem ḥaḳdur ḳamu dīn eri
Bularuñ Muḥammed güzīn serveri

1687. Cihān yāri anuñ yolında ṣafā
Ki ḳıldılar anuñ öñinde vefa

1688. Daḫı on yār kim elin dutdılar
Anuñ-ıla anlar oyun utdılar

1689. Onı daḫı cümle dürüst ü tamām
Muḥammed ḳatında velī vü imām

1690. Hem evlādı anuñ yolında ṣafā
Ki bunlara ehlüm didi Muṣṭafā

1691. Ne kim ḥaḳ didi ol Çalap ḥaḳdurur
Ki ḥaḳdur diyü ol aña ḥaḳdurur

1692. Hidāyet viren oldurur her ḳula
Kimi doġrı varur kimi egri yola

1693. Yaratdı Ḥaḳ ümmetiçün uçmaġı
Geyüp ḫulle anda ḥūrī̄ ḳoçmaġı

1694. Ṭamuyı münāfıḳlara ḳıldı yer
Kelām-ı ḳadīmde Çalap böyle dir

1695. Belī vardurur hem ṣıraṭ-ıla ṣur
Ulu kiçi yine ṭura ez-ḳubūr

1696. Terāzū ṣormaḳ suʿāl ü cevāb
Bilürem buları iderem ḥisāb

1697. Kelāmı anuñ ḥaḳ didi buyruġı
Çü ṭoġrı yol ola ayruġı

1698. Didi Tañrı birdür Muḥammed Resūl
Arı dīni anuñ ṭarīḳi uṣūl

1699. Bunı ol arada durıp söyledi
Şehādet hem anda ʿayān eyledi

1700. Bu resme dir iken iki bed-gümān
Çekerler ipi aṣulur hemān

1701. Yüzin ḳıble ṣaru dutup virdi cān
Ḥaḳ'uñ rahmetine irürdi cān

1702. Muḥammed yolında bu cān oynadı
Münāfıḳ Mervān īmān oynadı

1703. Çü müʿminler anı görür aṣılu
Olur ḥasret adı içinde ṭolu

[206a]

1704. Özi göynüp aña yürek ṭaġladı
İdüp āh degme biri aġladı

1705. Bu Mervānīler ki anı gördiler
Yüregi demür tek varı durdılar

1706. Gice olduġı dem çü ḳarardı ḳaş
Ḥalāyıḳ ki uyumaġa urdı baş

1707. Anı bekler-idi yüz on nābekār
Gözedürler-idi durup bī-ḳarār

1708. Ki dünle kimesne aña gelmeye
Kesüp yaʿnī anuñ ipin almaya

1709. Dururken bu ḳavm-i laʿīn bed-güher
Çıḳa geldi atlu iki gürbüz er

1710. Bular çünki gördi gelür anları
Uçundı ṣanasın gidüp cānları

1711. Yoġ-ıdı ki nuṭḳı birisi ṣora
Buları ne yerden gelürler göre

1712. Ol iki çü dāra yaḳın geldiler
İmāmı ol ipden ṣalup aldılar

1713. Alup bile anı dönerler hemān
Gelen yola iki güzīn pākcān

1714. Bu ḳıṣṣa rāvī rivāyet dimiş
Bu Ṭāhir Ṭūsī ḥikāyet dimiş

1715. Eyitdi ol iki kim-idi gelen
İmāmı ol ipden ṣunuban alan

1716. Ḥüseyn idi ol birisi velī
Atası Ḥüseyn'üñ biri ol ʿAlī

1717. Rūḥıydı bularuñ meger geldiler
Gelüp dārdan ol eri aldılar

1718. Biri rāvī daḫı sözin söyledi
Ki ʿAbdulʿazīz ol güzīn söyledi

1719. Eyitdi ol iki güzīn şāhsüvār
Kim olur buları diyem āşikâr

1720. Biri Ḫıżır İlyās anuñ hem biri
Ki peyġāmber anlar eren serveri

1721. Alup dir Medīne diye gitdiler
Ḳoyup anı anda çü defn itdiler

1722. Anı bekleyen bir uġurdan görür
Biri cünbiş itmiş yerinde ḳurur

[206b]

1723. Ödi ṣıda dükelçügi bīm-idi
Biri bilmediler bular kim-idi

1724. Bular ol işe hep ḳalurlar ṭaña
Gice getdi irdi ḳamusı ṭaña

1725. Egerçi ki anda ḳayu yediler
Bu Mervān'a işi gelüp didiler

1726. Ki gice İmāma nite oldı ḥāl
İşitdi bildi bulardan maḳāl

1727. Serāsīme olup özinden gider
Uçunur vü rengi yüzinden gider

1728. Nite eyleye ol işi bilmedi
Aña uṣṣı fikri kārı ḳılmadı

Resīden-i ʿasākir-i Mervān Ebū Müslim-rā vü imdād-kerden-i Behzād bin Ḫümrüz Ebū Müslim-rā[78]

1729. Bu yaña Bū Müslim nişān alduġın
Eyitdük çıḳuban revān olduġın

1730. Didik gice Mervān düşini görür
Getürür ṭañla İmām'ı sorar

[78] Mervan'ın askerlerinin Ebû Müslim'e ulaşması ve Behzat bin Hürmüz'ün Ebû Müslim'e yardıma gelmesi

1731. İmām ne ki didi aña söyledük
İşitdüñ çü bir bir beyān eyledük

1732. Çeri didi Mervān revān oldılar
Didük yollara ki yana gitdiler

1733. Ki ḥüccet gelüben elikdüren er
Nitesi ādemdür anı göreler

1734. Sorup on biñ ādem Ḫorāsān yolın
Gözedüp giderler ṣaġını ṣolın

1735. Anuñ bigi taʿcille ḳatı sürdiler
Bū Müslim nāgehān gider gördiler

1736. Kim at yigrüsiyle irün ṣaġladı
Bular ol görünüp yolın baġladı

1737. Eyitdiler aña di ne kişisin
Ne yerden gelürsin kimüñ eşisin

1738. Didi yolcıyam uş giderem yola
Beni ki ṣorardıñuz ne ola

1739. Yine aña bunlar eyitdi cevāb
Eger bulmaḳ ister-iseñ dir ṣavāb

1740. Ḫalīfe diyüpdür bize bu işi
Gelüp bize bunda ṣataşan kişi

1741. Ne kişidür anuñ adın ṣoravuz
Daḫı her metāʿın anuñ görevüz

[207a]

1742. Ki zīrā Türābī bu dün geldiler
İcāzet İmām'dan bu dün aldılar

1743. Getürdi ḫalīfe vü ḫışm eyledi
İmām aña gerçek sözin söyledi

1744. İşidüp ḫalīfe anı ʿār ider
Buyurur anı ol zamān dār ider

1745. Bizi ṣaldı yollara kim tīz duruñ
Geleni geçeni arayup ṣoruñ

1746. Çıḳıp yola girdük hemān yüz biñ er
Dutup yolları hep durur ser-te-ser

1747. Arayu gelüp bu yola durmışuz
Gözedü getürdük seni görmişüz

1748. Arayup görevüz gerek varuñı
Ne yerden olursın eyit şāruñı

1749. Bunı on biñ ādem ire geldiler
Bū Müslim'i orta yere aldılar

1750. Bū Müslim öñinde dir ol bā-edeb
Ki bu işüm oldı Ḫudā'ya ʿaceb

1751. Eger dek dururśam bular baġlaya
Beni bu arada cānum taġlaya

1752. Muṭīʿ olmaz-ısam ḳodum kendüzüm
Buraġır çeriye ururam özüm

1753. Eger ḳurtulursam saʿādet benüm
Ve gerni ölürsem şehādet benüm

1754. Velī senden ister meded sun emān
Elüm dut ḳuluñam eyā müsteʿān

1755. Bunı didi ṭurdı o dem nām-dār
Eyitdi ki imdi oluñ pāydār

1756. Ḫorāsān ilinden benüm gelmişem
İmām'dan icāzet özüm almışam

1757. Bū Müslim'i Mervī benem şāh-ı dīn
Elümden açıla gerek rāh-ı dīn

1758. Ne yirde ki gelüp size uġrayam
Bana vācib olur gerek ṭoġrayam

1759. Bilürler çü kimdür anı ser-te-ser
Alur çevre yanın anuñ on biñ er

1760. Bu kez dīn yolına ne ḳılam ey pīr
Hele raḥmetüñdür bana destgīr

[207b]

1761. Bu daḫı çü naʿra urup yürüdi
Teber dutdı elde gören ḳurıdı

1762. Ṣaġa ṣola çalar yarar nām-dār
Gören hemīn anuñ olur tārumār

1763. Kime depesinden urur yâre ol
Düşer-idi ol dem iki pāre ol

1764. Kimüñ arḳurıdan bilen çalacaḳ
Ḫıyār bigi iki böler-idi çāḳ

1765. Ururdı kiminüñ düşürüp ḳolın
Gören ḳaçar idi açardı yolın

1766. Kimüñ kim budına nāgehān ṭutar
Urılup hemāndem o yere düşer

1767. Çü bu deñlü ḳopdı heyāhey üni
Çeri ki dutupdı varup her yöni

1768. İşitdiler ol yaña sürdiler
Gelüp bir ulu cenk anı gördiler

1769. Arada durup bir kişi muʿteber
Ṣaġ u ṣol elinde ururdı teber

1770. Nedür çün ḥikāyet sorup bildiler
Bular daḫı ḥamle ḳamu kıldılar

1771. Çeri varduġınca çoḳ olur görür
Dü desti teber ol yegāne görür

1772. Ādem ḳırmaġından ʿāciz oldu şīr
Bunuñ bigi görmüş degil dār u gīr

1773. İgen ṭāḳati ṭāḳ olur pehlivān
Yaḳın oldı anı dutalar hemān

1774. Yöñeldi vü ol dergâha dutdı yüz
Naẓar ḳıldı ṭaġdan yaña ḳopdı ṭoz

1775. Gelürek yil urdı yarıldı ġubār
Çıḳar bir yegāne içinden süvār

1776. Anuñ bigi naʿra urup ol ġırīv
Ol-ıdı işde anı nerre-dīv

1777. Nice kişi andan dökildi yere
Revān depdi atın yegāne ire

1778. Ḳılıç urdı başlar kesüp aldı cān
Ḳan içinde gövde yüzerdi revān

1779. Niceler süñi ucın öldürür
Helāk eyler anı işin bildirür

[208a]

1780. Ṣunar ḳuşaġında birini alur
Birisi aña muḳābil gelür

1781. Atar anuñ-ıla urur pehlivān
Düşer ikisi virür-idi cān

1782. Emān bulmaz-ıdı öñine duran
Girüben baḳardı anı hep görem

1783. Bölük bölük idüp ḳovardı eri
Derimediler hīç aña ol çeri

1784. Ṭaġılmaġa dutdı eren cümle yüz
Gideridi on on ḳaçardı yüz yüz

1785. Cānı ḳorḳusından ṭurumaz ḳaçar
Niceler biligin z̲ırhın saçar

1786. Bu Mervānīleri ḳırup ṭaġıdan
Bū Müslim'i alur pes ol yaġıdan

1787. Görür ol işini Bū Müslim be-nām
Varup aña ḳarşu degürdi selām

1788. Selāmını aldı didi ki yigit
Bize aduñ ü ne kişisin eyit

1789. Kerem eyledüñ uş bize irdüñ
Bizüm üstümüzden yaġı ayırduñ

1790. Bize eylük etdüñ yavuz varmaya
Yavuz bula hergiz eyü varmaya

1791. Ve illā eyitgil aduñ bilelüm
Ne resme denildi yāduñ bilelüm

1792. Kimüñ aṣlı nesli olursın ʿaceb
Gelüp bunda bize irişdüñ sebeb

1793. Bū Müslim'e böyle cevāb itdi bil
Beni bilmek o vaḳtin degil size bil

1794. Ola vakt-i sürūr çeriyi alam
Senüñ ḫ̲ıdmetine şāh-ı dīn gelem

1795. Bunı diyüp atın çevirdi hemān
Yine ol yolına göneldi revān

1796. Bū Müslim gözedü ḳılur serveri
Şu deñlü gözedür anı dīn eri

1797. Göremedi ayruḳ yine dutdı yol
Gider[di] bu fikri ider idi ol

1798. Kim anda gelem ol güzīn kim-idi
Bize dimedi ol adın kim-idi

[208b]

Der-beyān-ı Sebeb-i Ameden Behzād be-ceng-i Ebū Müslim rahmetullāh[79]

1799. Bu Ṭāhir-i Ṭūsī rivāyet ḳılur
Gelen ol kişidür ḥikāyet ḳılur

1800. Bū Müslim'e yardım ide ner-şīr
Eren şāhı Behzād adı anı dir

1801. Sebeb nite oldı irüp geldi ol
Yaġıdan Ebū Müslim'i aldı ol

1802. Yirinde meger ol gice yatdıdı
Deriñ uyḳuya ol güzīn yatdıdı

1803. Düşünde görür ol Muḥammed Resūl
Eyitdi uyuma ṭuru gel oġul

1804. Eyitdi Bū Müslim Dımışḳ'a gelür
Yegāne imāmdan icāzet alur

1805. Yine döndi getdi yola dīn eri
Araya alupdur anı çoḳ çeri

[79] Behzad'ın Ebû Müslim'in cengine gelme sebebi hakkında

1806. Örü ṭur anuñla düriş yār ol
Anı ḳurtar andan vefādār ol

1807. Hem andan olısar sevābuñ senüñ
Ṭuru oldı didi {üş} cevābuñ senüñ

1808. Resūl anı diyip gider ber-güzīn
Belikleyü ṭurdı açar ol gözin

1809. Ḳuşandı silāḥın yatan nām-dār
Çıḳup dünle oldı atına süvār

1810. Ḥaḳ'uñ emri birle ṭamārın durar
Hemān ol Bū Müslim ḳatına irer

1811. Bu yaña bu Mervānīler ḳaçdılar
Niçeler silāḥın yire saçdılar

1812. Gelüp şehre döküldi ger ol çeri
Serāsīme maġbūn olup her biri

1813. Yarasından aḳar niçenüñ ḳanı
Çü Mervān'a gelüp didiler anı

1814. Ṣınup geldi dirler şehā leşkerüñ
Şāra düşdi çoġı yaralularuñ

1815. Ḳaḳıyup bu Mervān size ne_oldı dir
Ki yüz biñ er anda şikest erdi dir

1816. Meger çoḳ kişiyle ol er geldi_ola
İcāzet yaluñuz gelüp aldı_ola
[209a]
1817. Eri anda başu urup durdı_ola
Şehirden çü leşker irer geldi_ola

1818. Çıḳup çünki leşker ṭuruşmış ola
Benüm leşkerümle uruşmış ola

1819. Pes anlar çoġımış ḫurūş itdiler
Ṣıyup leşkerümi urış itdiler

1820. Dirīġā öñ öñdin anı bilmedüm
Çāresini ayruḳsuruḳ ḳılmadum

1821. Daḫı er ṣaladum varup irdi
Pes anda bulara cezā virdi

1822. Bunı dir iken bir ḳaç er irdiler
Ḥużūrına anuñ revān girdiler

1823. Bulaşmadı ḳana buları görür
Görüp Mervān anı iñen āh urur

1824. Didi seylüñ āḫir nite oldı iş
Sizüñ-ile anda idem kim göriş

1825. Çeri ol kişiyle iñen çıḳmadı
Sizüñ leşker anuñ ḳadar baḳmadı

1826. Ki bu ḥāli anda size itdiler
Cevābın it anı bilem ne_itdiler

1827. Bular didiler iy ḫalīfe özüñ
Varuñ diyü bize eyitdüñ sözüñ

1828. Çıḳup şehr içinden yola sürmişüz
Ḫorāsān yolını alup ṭurmışuz

1829. Görürüz bir ādem binüm bir deve
Gelür ḳarşu ardın tīzirek ive

1830. Gelüp bize irdi eyitdük yigit
Aduñ ne ne yire gidersin eyit

1831. Eyitdi bu yola neden girdüñüz
Gelene gidene ḫaber ṣorduñuz

1832. Ḫalīfe buyurdı didüñ şehriyār
Gelüp bende uġrayıcaḳ didüñ er

1833. Adın şehrin anuñ gerek ṣoravuz
Arayup seni verenüñ görevüz

1834. Ol er işidüben gözi ṭoldı ḳan
Gelür ḫışma anda delü oldı ṣan

1835. Eyitdi benem uş o kim didiñüz
Bu resm-ile ḳaydın anuñ yediñüz

[209b]

1836. Ṭutuñ imdi beni didi er oluñ
Ḥaḳımdan çıḳuban hünerver oluñ

1837. Ne idelüm anı iñen muʿteber
İlerü yürüdi alup bir teber

1838. Kim ancılayın bir teber görmedi
Ol itdigi bigi hüner görmedi

1839. İrene teber bir urur nāgehān
İki pāre eyler öñinde revān

1840. Ḳaçarlardı kimse dutarsa yöni
Göge çıḳdı andan heyā hey öni

1841. Ḳalan yollar aña eren getdiler
Bu ġavġa işidüb{en} gelüp yetdiler

1842. Zebūn oldı ṣoñra gidüp ṭāḳāti
Teber urmaġından buruldı ḳanı

1843. İrişdüñ dutayduñ anı nāgehān
Çıḳa geldi bir er ḳażā āsumān

1844. Anı bilmedüñ kim ḳażā bilmedi
Yā ḫışm-ıla aḳdı ṭaġın silmedi

1845. Ḳılıç çekdi irdi bize uġradı
Niçeleri iki biçüp ṭoġradı

1846. Ṣabā yeli ṣanki irer yapraġa
Anuñ bigi dökdi eri ṭopraġa

1847. Ṭutar ḳuvvet anuñ-ıla hem ol er
Ṣıdılar bu yüz biñ eri ser-te-ser

1848. Ādem çoḳluḳ oldı yaralu ögüş
Bu ḥāli-ile gelüp size irdük uş

1849. Çü Mervān işitdi anı ol fużūl
Alup ḳayġu göñlin olur ol melūl

1850. Eyitdi dirīġā yavuz oldı iş
ʿAcebdür buña ger ḳıyarmaya diş

1851. Nite eyleyevüz bunuñ çāresin
Ne merhem bitüre bu iş yāresin

1852. Bu ḳayġuya Mervān olur melūl
Bu yaña Bū Müslim varur-ıdı yol

Averden-i Ebū Müslim Hüccet-i İmām be-nezd-i Yārān-ı ḫod ki Süleymān u ʿOs̱mān u Sehlān[80]

1853. Yine ṭūṭīleyin şeker yeyelüm
Erenler sözinden size diyelüm
[210a]
1854. Gülistāna bülbül naẓar eylesün
Yine güllere ḫoş ḫaber eylesün

1855. Açıldı meʿānī gülistānı uş
Gögerdi çü bitdi gülistānı uş

[80] Ebû Müslim'in dostları Süleyman Osman ve Sehlân'a İmamın verdiği hüccetini (delil, belge) getirmesi

1856. İrişdi yemişler delim dilde yir
Heves eyleyüp ne kişi anı yir

1857. Ebed diri ḳalur daḫı ölmez ol
Kim içse bu suyı fenā olmaz ol

1858. Kimüñ maʿrifetden dün ü gün işi
Erenler söziyle ḫoş olur başı

1859. Ḥayātı ebeddür bularuñ sözi
Ḥaḳ'uñ raḥmetidür erenler sözi

1860. Buları gören er saʿādet bilür
Sözin işidenler hidāyet bilür

1861. Giden er sözine nite yā gele
Eger ol giderse sözi añıla

1862. İşit er sözin tā aduñ ad ola
Buları yazanlar gerek yād ola

1863. Saḳın ḫor görme erüñ key saḳın
Gümānı bıraġup Ḥaḳ'a ol yaḳın

1864. Ki ḳudret elidür Ḥaḳ'uñ er olan
Dīn içinde dāim hünervār olan

1865. Ḥaḳ itdi neyi kim bular işledi
Yolından çıḳanı oda şişledi

1866. Ḳulaḳ ur erenler işit ne_itdiler
Hüner gösterüben niçe getdiler

1867. Kim oları dünyā içinde ṭolu
Olan ḳıṣṣaları kitāblar ṭolu

1868. Düriş ancılayın hüner ide gör
Yā ḫuẕ sözlerini işit ḳulaḳ ur

1869. Ki yārın göresin cemālin erüñ
Bilüp anda luṭfı viṣālin erüñ

1870. Ḳulaḳ dut söz añla er-iseñ otur
Cihān ḳayġusını cānuñdan götür

1871. Bu ḳıṣṣadan eydem saña kim nedir
Muḥammed direm bir ṣalavāt vir

1872. Ki rāvī bu resme rivāyet ider
Bū Müslim sözinden ḥikāyet ider

[210b]

1873. Bir arada hergiz ḳarār itmedi
Yatup uyḳuya intiẓār itmedi

1874. Bu endīşe illā olupdı aña
Ol er erligine ḳılupdı ṭaña

1875. Zamān-ıla Merv'e irür ẕū-fünūn
Ṭolanmışdı maġrib ḳapusına gün

1876. Girür ol ḳapudan hemān dem şāra
Cihānda yolını anuñ kim vara

1877. Düşüp bir soḳāġa gideridi ḫoş
Pes İsḥāḳ'a yolı anuñ oldı ṭuş

1878. Çü İsḥāḳ gördi vü bildi anı
İlerü yürüdi sevindi cānı

1879. Revān ṣundı aldı Bū Müslim elin
Biri birisinüñ öper saḳalın

1880. Şāh-ı dīn Bū Müslim eyitdi aña
Yārenlerine bir ḫaber vir baña

1881. Ṣaġ esen midür hep bular ser-te-ser
Nitedür ḥikāyet eyitgil ḫaber

1882. Bu İsḥāḳ eyitdi ḳayu yime sen
Bular cümlesi hep ḳamu ṣaġ esen

1883. Velīkin ʿaceb bir yine iş olur
Yārenlere andan ki teşvīş olur

1884. Bu Naṣr-ı bed-aḫter meger laʿneti
Ki Mervān'a ṣalmış ḳuş-ıla biti

1885. Bitiyi oḳıyup cevābın bilür
Ol ucdan bu melʿūn işit ne ḳılur

1886. Oḳıdı ḳatına delim begleri
Dirile tamāmet ki er yegleri

1887. Kimi geldi anuñ ḳatında bile
Kimine göyer ki yaḳına gele

1888. Açıḳ söylenen bu il içre ḫaber
Ne vaḳtin ki gele dirile hep er

1889. Süleymān'a ʿOs̱mān'a ol ṣuna el
Bu tedbīr idermiş meger bed-fiʿāl

1890. Şükür kim irişdüñ gelüp cān bigi
Yā dertlüye Ḥaḳ'dan ki dermān bigi

1891. Velīkin bu ṭoñuz bir iş itdi dir
Ol ucdan nūşımuz ki nīş itdi dir

[211a]

1892. İcāzet getürdi çıkardı ol ad
Anuñ-içün oldı ulu kiçi şād

1893. Süleymān eyitdi nite olduñuz
İmāmuñ ḳatına ki yol bulduñuz

1894. Bū Müslim eyitdi çıḳup getdigin
Öñ öñdin Muḫān'a varup yetdigin

1895. Yatup uyḳuya ol başın urdugın
Nişābūr'a anda gelüp irdigin

1896. Anı Müşterī bin Muhān alduġın
Evine getürüp biti ṣalduġın

1897. Dımışḳ'a varup Bu'l-Ḥasen bulduġın
Evine ol anuñ ḳonaḳ olduġın

1898. Ḫoca aña māl u direm virdügin
Alup anı zindān depe irdügin

1899. Fāris ile anı buluşdurdugın
Aña dırnaḳ etde ilişdürdügin

1900. Emīn gördügini ḳatında anı
Ṣırmalarduġını aña zindānı

1901. Eyitdi ki furṣat niçe irdügin
İmāmuñ ḳatına gice irdügin

1902. İcāzet imāmdan diledügini
Ki bu işe göñül biledügini

1903. Ḳamu vaṣf aña didigün tamām
Aña virdügini icāzet tamām

1904. Daḫı cebbesini ki Peyġamber'üñ
Nebī Muṣṭafā ol emīn rehberüñ

1905. ʿAmāme virdü ben didügini var
Geyüp cebbeyi dir bunı başa ṣar

1906. Daḫı didügini daḫı ṭurma get
Ki taʿcīl-ile ol yārenlere yet

1907. Aña yol bu deñlü ʿayān olduġın
Çıḳup ol aradan revān olduġın

1908. Yaz ne_idesi aña çeri yetdügin
Anı ceng içinde āciz itdügin

1909. Fürūmande oluban zebūn-ı ḥaḳīr
Aña irdügini bu Behzād emīr

1910. Didi ol arada ne ad itdügin
Anı ol arada āzād itdügin
[211b]
1911. Ḳapuna gelince sözin söyledi
Ne ḳıldı vü vardı nite eyledi

1912. El urdı icāzet çıḳardı revān
Didi işbudur ki o virdi nişān

1913. Ṣunup aldı Süleymān paşa
Öper ʿizzet-ile anı ḳor başa

1914. Bū ʿAṭā'yı ... nebī oḳudı
Öpüp ol icāzet öñinde ḳodı

1915. Al oḳı icāzet didi görelüm
Laṭīf sözlerine ḳulaḳ uralum

1916. Ayaḳ üstine ol yegāne durur
Öpüp ol icāzet başına urur

1917. Getürdi hemān dem kaġıddan niḳāb
Diler keşf ide ol neyise cevāb

1918. Açup Allāh oḳudı ol
Ezelden ezeldür ezelden ezel

1919. Ne evvel var aña ne ḫoẕ intihā
Zevālden münevver ġaniyyü beḳā

1920. Yaradılmışın ol İlāhı durur
Ḳamu maḫlūḳātuñ penāhı durur

1921. Ḥabībi Resūli Muḥammed durur
Kim āyin-i dīn-i muḫalled durur

1922. Bu varlıḳ anuñ-çün olupdur ʿayān
Yaradıldı bu on sekiz biñ ʿālem

1923. Çehār yāri anuñ imām oldılar
Ṣoñında yerinde tamām oldılar

1924. Hem evlādı āli uolında uṣūl
Ḳamu dīn yolını idüpdür ḳabūl

1925. İmām ol ṣoñında ne kim söyledi
Oḳıdı bitide beyān eyledi

1926. Ne kim itmiş-idi naṣīḥatlerin
Aña hem uya yā vaṣiyyetlerin

1927. İşitdi oturan ṭuran diñledi
Ulu kiçi ḳulaḳ urup añladı

1928. Velī anda ayruḳ kişi adını
Añup ḳalmaduḳdı eren yādını

1929. Bū ʿAṭā bitiyi tamām oḳıdı
Süleymān öñinde öpüben ḳodı

[212a]

1930. Ḳaḳıdı Süleymān iñen pür-ġażab
Bū Müslim'e böyle ider ol cevāb

1931. Eyitdi muṭīʿem imāma işit
Muṭīʿüñ degülem senüñ iy yigit

1932. Bu ḥāle daḫı bir yegāne gerek
Māl ü mülk eyesi tüvānā gerek

1933. Ki bir nesne andan bu ḫalḳ ṭuyalar
İcāzet getüre aña uyalar

1934. Senüñ ne māluñ var u ne niʿmetüñ
Ne eylük şāruñ var u ne ḥaşmetüñ

1935. Ne at u ṭonuñ var senüñ muʿteber
Hemāndur elüñde didi bir teber

1936. Bu ʿaḳl-ıla iller dutam dirdüñ
Ululardan oyın utam dirdüñ

1937. Saña uydurasın niçe biñ eri
Olasın bularuñ ulu serveri

1938. Zihī firk-i fāsıd u yañlış ḥayāl
Bunuñ-ıla mı az ide bir kemāl

1939. Begenmişsen ancaḳ seni sen hemīn
Benem didüñ ola bulara yegin

1940. Senüñ tek gerekmez bize dir eri
Bize daḫı Tañrı vire serveri

1941. Ṭuravuz uravuz ileyinde tīġ
Yolında hīç itmeyevüz cān dirīġ

1942. Süleymān bu resme didi çün aña
Ḳaḳıdı vü ḳıldı Bū Müslim ṭaña

1943. Cevāb virdi aña didi ger özüm
Begenmezisen vir ʿayān bil sözüm

1944. İmāmı hem eylemedügin ḳabūl
Anı red ideni dilemez Resūl

1945. Ḫavāricdür ola ḥaḳīḳat özüñ
Bu resm-ile anuñ-içün der sözüñ

1946. Süleymān işidüp ḳaḳıdı anı
Yüzi levni dönüp ḳurudı ḳanı

1947. Durur-ıdı divīd öñinde revān
Getürdi atdı ol zamān

1948. İrip alnına ol erüñ uġradı
Başın yardı çünki etin ṭoġradı

[212b]

1949. Yüzinden aşaġa anuñ ḳan aḳar
ʿAcebleyüp ulu kiçi hep baḳar

1950. Çaġırdı Süleymān ki hey Gāvbend
Ṣaġın u ṣolın añlamayan ḫursend

1951. Bū Müslim yerinden ḳaḳıyu ṭurur
Revān ḫançerine emīr el urur

1952. Durur ʿOs̱mān ol dem yerinden meger
Bū Müslim'e eydür yā pür-hüner

1953. Anuñ-çün beni üz yere dök ḳanum
Ki yoluña olsun cānum ḳurbānum

1954. Çü ʿOs̱mān'ı anuñ bigi gördi ol
Lā ḥavl oḳıdı girü ṭurdı ol

1955. Ḳan aḳar başından olur hem yere
Revān kesdi dülbendini bir pāre

1956. Eren şāhı ʿOs̱mān anı baġladı
Daḫı aḳmaz oldı ḳanı baġladı

1957. Yigitler çü gördi anı her biri
Ḫurūş eylediler durup yer yeri

1958. Süleymān'a böyle cevāb itdiler
Ḳaḳımaḳlıġ-ıla ʿitāb itdiler

1959. Didiler ki ne_içün özüñ göresin
Divīd-ile anı atup urasın

1960. Kim İslām yolında ḳuşandı ḳuşaḳ
Dutar degme yerde özini uşaḳ

1961. Delim zaḥmeti ol alup boynına
Kim irdi bir eydüñ bunuñ oynına

1962. Özi varlıġından elini yudı
Başını cānını arada ḳodı

1963. Varuban icāzet getürdi bize
Deger mi ki bu iş idesiz size

1964. Hele görmedük bu işi biz ṣavāb
Bulara Süleymān ne dir gör cevāb

1965. Eyitdi yārenler didi işidüñ
Sözümi anuñla āḫir işidüñ

1966. Ben ol sözi āḫir yalan dimedüm
Dutuban göñülden gümān dimedüm

1967. Bilürem imāmı varup gördi bu
Ḳademinde anuñ yüzin urdı bu

[213a]

1968. Ne_olayıdı bizler ḳayusın yese
İmāmuñ ḳatında dil açup dise

1969. Ki daḫı yārenler bizüm-ile var
Bu yola durupdur dise pāyidār

1970. Ḳuşandı bu işe bizüm-ile bil
Bu resme adını anuñ daḫı bil

1971. Boyunca yārenler ola adını
Tamām ide añsa biri yādını

1972. Süleymān bu resme çü söz söyledi
Erenler be-küllī ḳabūl eyledi

1973. Bū Müslim eyitdi aña ey delü
ʿAḳıldan uṣandun olupsın elü

1974. Eveceklik-ile bir iş idesin
Bu resm-ile durup giriş idesin

1975. Āḫir evmegil bir dirip ʿaḳluñı
Bīhūde oḳıma uyup naḳlüñi

1976. Baña ögredi sen misin dir bunı
Daḫı şimdi añlamayam ben bunı

1977. Dile gelüp anda ḳamu yāduñuz
İmāmuñ ḳatında didüm aduñuz

1978. Bir ü bir aduñuz didüm bildi dir
Selāmı be-küllī size ḳıldı dir

1979. Siz eyle ṣanursız beni azdı dir
Aduñuz bitiye ḳamu yazdı dir

1980. Biti ki yārenler adı anda var
Ele urdı çıḳardı anı nām-dār

1981. Ṣuñı virdi anuñ eline ne gör
Sākin ol ṭāb dir bize ṭaʿne ur

1982. Sevindiler ulu kiçi gördiler
Alup oḳımaġa naẓar urdılar

1983. Sernāme ki evvel be-nām eylemiş
Süleymān'a evvel selām eylemiş

1984. Daḫı ṣoñra yazmış ne kim yārı var
Durup dīn yolında vefādārı var

1985. Yazup yād ḳılmış ḳamusın imām
Ḳamu virmiş adlu ad-ıla selām
[213b]
1986. İşidüp çün adlarını gördiler
Ḳamu yüzlerini yire urdılar

1987. Bu resm-ile çünki ʿaṭā buldılar
Ne idem ki niçe ṣafā buldılar

1988. Hemān dem Süleymān yerinden durur
Açar başını ol ilerü yürür

1989. Durur peymānınça yerinden hemān
Yaşı gözlerinden döküldi revān

1990. Bū Müslim andan eyitdi bilüñ
Ṣuçumuza ʿafvın şāh-ı dīn ḳılur

1991. Dīn içre çün itdi Çalap bedrini
Bugün cāndan añlamışam ḳadrini

1992. Ḳamu çoġı ḳıldı nefīr aġladı
Ulu kiçi bāy u emīr aġladı

1993. Bū Müslim görür hem döger başını
Bu daḫı hemān dem açar başını

1994. Bir uġurda varı başın açdılar
Ḳamu başlarını yire ṣaçdılar

1995. Süleymān ḳatına Bū Müslim gelür
Anı peymānınca yerinden alur

1996. Ayaġına urdı Süleymān yüzin
Didi ʿafv eyle beni ber-güzīn

1997. Durup yine ol dem öper elini
Gelür kendüzine bilür ḥālini

1998. Görişdi erenler virür el ele
ʿAceb bir ṣafāya irer hele

1999. Süleymān ḳıldı şāh-ı dīn āġāz
Eyitdi bilüñ iy ḳavm-ı ser-firāz

2000. Bu şükür neye dir bugün daʿveti
Bizüm evde olsun didi ṣoḥbeti

2001. Yarın gice didi ḳonuḳluḳ size
İdem didi gerek gele siz bize

2002. Ulu kiçi işidüben bildiler
Süleymān'a düpdüz duʿā ḳıldılar

2003. Bilürler çü biri birinden vefā
Gidüp ḳayġu cānı ḳamunuñ ṣafā

2004. Ġanīmet görürler meger ol düni
Giderdi getürdi ḳamusı güni

[214a]

2005. Ṣabāḥ olıcaġın durup getdiler
Ḳamu yerlerinde ḳarār itdiler

2006. Ḳarār eylediler yigit ü ḳoca
Tā aña degin kim irişdi gice

2007. Durup yer yerin ol yārenler tamām
Süleymān evine gelür ḥāṣ u ʿām

2008. Derilüp oturdı ulu vü kiçi
Maḳām-ber-maḳām ol sarāyuñ içi

2009. Bū Müslim'i gele diyü nām-dār
Ulu kiçi oldı ḳamu intiẓār

2010. Ebū Müslim anda dīne āşinā
ʿAmāme ṣarar ol güzīn başına

2011. Geyür cebbeyi hem alur nīk-nām
Ki virmişdi anı emīre imām

2012. Bu resm-ile anda gelüp irdi ol
Süleymān evine revān girdi ol

2013. Görüp düpdüz anı örü ṭurdılar
Aña ḳarşu gelüp çü yüz urdılar

2014. Süleymān daḫı hem yürür ol yaña
Yārenleriyile be-küllī aña

2015. Öperler Muḥammed ṭonın ser-te-ser
İrişdiler anuñ ḳatına meger

2016. Ulu bildiler çün anuñ ḳadrini
Aña yer iderler evüñ ṣadrını

2017. Hemān laḥẓa geçdi oturdı emīn
Yöresinde düpdüz ulular hemīn

2018. Şeker şerbeti bes gelür cām-ıla
İçerler aluban ḥāṣ u ʿām-ıla

2019. Buyurdı dökerler bular aşını
Kim anuñ birinde delim çāşını

2020. Gümiş siñü vü muraṣṣaʿ ṭabaḳ
Laṭīf bir birinden aladur sebaḳ

2021. Ṭolu içlerinde çü dāne birinc
Yeyen yüzdi ḳalmaz-ıdı hīç renc

2022. Kimi zeru yidi kimi ḳayısı
Ki yeyen kişinüñ gider ḳayusı

2023. Kete vü külīçe ḫamırsuz fıṭır
Ulular öñinde laṭīf peşkīr

[214b]

2024. Ṣalā oldı ḫoca ṣunuñ didiler
Ṣunup niʿmete ulu kiçi yediler

2025. Yedi ulu kiçi ṭoyınca ḳamu
Ḳaşuġını elden ve nice ḳamu

2026. Duʿā ḳıldılar vü āmīn didiler
Süleymān'a alḳış hemīn didiler

2027. Ṭaña ḳaldılar ol ʿaceb daʿvete
Bu kez ṭaldılar bir daḫı ṣoḥbete

2028. Oturdı ḥāfıẓlar be-küllī tamām
Āvāz-ıla Ḳurʾān oḳurlar be-nām

2029. Ṣoñında vü medḥ-i Resūl didiler
Ḫūb-āvāz-ıla ḫoş-uṣūl didiler

2030. Bu ḳāfiyede anı didi ḫūb
Sevinürdi cān gövenür ḳılup

2031. Didiler {iy} nebīler şāhı şehriyār
Ḥabībi Ḥaḳ'uñ iy güzīn nām-dār

2032. Çü kendü nūrından yaratdı seni
Cihānı yaradan Ġanī Girdigār

2033. Başuña *le-ʿamrük*[81] urup tācını
Saña mülk virdi çü dādü'l-ḳarār

[81] senin ömrüne yemin olsun Hicr, 15/72

2034. Eyitdi ki levlāk eger olmasañ
ʿAyān olmaz-ıdı daḫı bu diyār

2035. Senüñ-çün oldı ḳamu ins ü cān
Saña ḳulluḳ ider cihān içre var

2036. Ḳamu enbiyā vü ḳamu evliyā
Senüñ-çün olupdur bī-şümār

2037. Seni kim severse bula ḥūr u nūr
Çalap göstere hem gözine dīẕār

2038. Bunuñ bigi medḥ ol güzīn söyledi
Nebī Muṣṭafā'nuñ sözin söyledi

2039. Çehāryār naʿtın didi vaṣfını
Velī yüz biñinden biri nıṣfını

2040. Dönüp hem Hüseyn'üñ didi maḳtelin
Añar evlādun ü Resūl ālini

2041. Bu vaṣf-ıla anı didi pür-hüner
Fiġān itdi ulu kiçi ser-te-ser

[215a]

2042. Göñül her birisi oda ṭaġladı
Döküp yaşlarını ḳamu aġladı

2043. Birezden öñini dirip yer yerin
Ḳamu ol yigide didi āferīn

2044. Bu ṣoḥbet içinde bular nāgehān
Ḳulaḳlarına pes irişdi fiġān

2045. Anuñ bigi işitdiler ol onı
Didiler ola mı ḳıyāmet güni

2046. Ebū Müslim anı işitdi meger
Yārenlere anı ṣorar pür-hüner

2047. Eyitdi bu ġavġa nedür diñ baña
Yārenler eyitdi şāh-ı dīn saña

2048. Ṭapuñ ṣordı bize ol on ḳandan
Gelür ki bil anı zindāndan

2049. Yedi yüz var ola içinde yigit
Muḥammed yolında ḳamu ḥaḳ sābit

2050. Biri degül dīn ṭarīkinde süst
Pes evlādı āli severler dürüst

2051. Dükelcügi zindān içinde esīr
Demür bend içinde oturur ḥaḳīr

2052. Bū Müslim işitdi bularuñ sözin
Ṭolu yaş ḳıldı ol iki gözin

2053. Eyitdi bulara ki yārān-ı dīn
Bu işe ṣabır yoḳ daḫı pes hemīn

2054. Çün anda yedi yüz erenler ola
Daḫı budan bunca yārenler ola

2055. Neye oturalum daḫı bunca güc
Demidür kim bu dem idevüz ḫurūc

2056. İcāzet çü virdi bize evliyā
Daḫı niçe kerre didi enbiyā

2057. Ki bunlara ṣoñra zevāl olısar
Eger işleri öñ gümān olısar

2058. Demidür bu yola ḳuşanlum ḳuşak
Ġanī vü faḳīr ü iri vü uşaḳ

2059. Bu yola hele ben didi ṭurmışam
Cān u baş terkin hemān urmışam

2060. Yerindençü durdı revān şīr-dil
Bu iş üzre baġlar eren şāhı bil

[215b]

2061. Bular çün ol erüñ işin gördiler
Urup cān terkin örü ṭurdılar

2062. Yoġ-ıdı bularuñ içinde niḳāb
Anuñla olurlar bile ittifāḳ

2063. Yaḳın biñ yigit ol arada ḳarār
Ki her biri server ulu nām-dār

2064. Bu yola iderler ḳamu terk cān
Sebīl eyleyeler ḳamu ḫanümān

2065. İçinden bularuñ güzīde yüz er
Kim erlik içinde ḳamu pür-hüner

2066. Geyür her birisi silāh u seleb
Mükemmel yaraġı ki āreste hep

2067. Alur her birisi ḳılıcı teber
Bū Müslim'e eyitdiler muʿteber

2068. Bize himmeti dut didi gidelüm
Ki zindāna ʿazmi bu dün idelüm

2069. Bir iş eyleyevüz ki bir ad ola
Tā devr-i ḳıyāmet dine yād ola

2070. Eyitdi Bū Müslim eren himmeti
Varuñ ki vire Ḥaḳ size nuṣreti

2071. Yüridiler andan çıḳup zindāna
Dün içinde irişdiler zindāna

2072. Bāḳī ḫalḳ ki bunda ḳalur her biri
Yaraḳlandı cümle bularuñ varı

2073. Göyerler ki anlar varup geleler
Bu zindānda esīr varın alalar

2074. Bir yigit bular tā bir uç ideler
Bu Mervānīlere ḫurūc ideler

Āgāh-kerden-i Zerḳī-yi Ġammāz Naṣr-ı Seyyār-rā ez-aḥvāl-i Sünniyān[82]

2075. Bu yaña sen imdi işit ol iti
Ki Zerḳī-yi Ġammāz ki ol laʿneti

2076. Sezerdi bularuñ işini ol it
Pāyınca olupdı bularuñ becit

2077. Bular işpu tedbīr içindeyiken
Dün içinde bu sırr içindeyiken

2078. Bu Zerḳī-yi melʿūn hemān dem bilür
Sürüp Naṣr-ı Seyyār ḳatına gelür

2079. Ḫaber Naṣr-ı dūne meger söyledi
Ne kim tedbīr itdi bular söyledi

[216a]

2080. Bu Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Ḳurudı ṭamarla içinde ḳanı

2081. Ulu begleri ol itüñ çoġ-ıdı
Viribidi ādem ḳamu oḳıdı

2082. Danışup bu resme iderler işi
Ḥāżır oldı dört biñ yaraḳlu kişi

2083. Ne kim bulara ḥikāyet didi
İşitdi be-küllī ḳayusın yedi

[82] Zerkî-yi Gammâz'ın Nasr-ı Seyyâr'ı Sünnilerin durumundan haberdar etmesi

2084. Pes Eftāḥ ol dem didi ol süvār
Cemād-ı Kūfī'yi alup didi var

2085. Daḫı vardı hem bir ehl-i fesād
Ki ʿAbdullāh adı ol ibni Ziyād

2086. Ḫazīme'nüñ oġlı biri bed-güher
Kim İbrāhim adı bu dört gürbüz er

2087. Daḫı dört biñ er ol bulara ḳoşar
İderler tā anda varup şūr u şer

2088. Dün içi uyurlar ḫalāyıḳ tamām
Ḫaberdār andan degül ḫāṣ u ʿām

2089. Yaraḳlu bu dört biñ kişi sürdiler
Süleymān evine gelüp irdiler

2090. Yārenler ol oḫtın bilürler ḫaber
Evi orta yire alurlar meger

2091. Ebū Sehl-i Mehrū ḳulı var-ıdı
Kim sünnīlere meger yār-ıdı

2092. Çıḳar ṭaşra nāgāh buları görür
Yine tīz yārenler ḳatına girür

2093. Ḥaẕer eyleñüz hey çeri geldi dir
Evi orta yire bular aldılar

2094. Süleymān işitdi pes ol ḳorḳudan
Cānı ṭarlıġından uçundı beden

2095. Bū Müslim yerinden ṭurur pür-hüner
Ḳuşandı yeñine şāh-ı dīn kemer

2096. ʿAmāme Resūl'üñ ṣarınmış-ıdı
İçi ġıll ü ġışdan arınmış-ıdı

2097. Geyer-idi cebbe daḫı ol erüñ
Aña irmiş-idi ki Peyġāmber'üñ

2098. Olur ol ʿamāme uçın göñli ṭoḳ
Geçürür başından çü ṭaḫtu'l-ʿunuḳ

[216b]

2099. Ol ev çevresine naẓar urdı ol
Çıḳar nerdübān bir ṭama gördi ol

2100. Ne ḳorḳar u anda ve ne ḫoz baḳar
Revān sürdi server ṭam üzre çıḳar

2101. Bū ʿAṭā anuñla bile dīn eri
Hem İsḥāḳ anda eren serveri

2102. Bu Muḥtāc bir yan gireydi behem
Bu dört server anda ururlar ḳadem

2103. Ṭama çün çıḳarlar bu dört nām-dār
Görür dört serheng durur nābekār

2104. Birisinüñ adı meger Şīrgīr
Ulu ad-ıdı ol bed-aḫter dilīr

2105. Alup-ıdı ol nerdübān başını
Çıḳar[ur] Bū Müslim hemen başını

2106. Durur anda gördi hemān yürüdi
Aña ḥamle ḳıldı laʿīn ḳurudı

2107. Çevürür yüzini ḳaçar bed-gümān
İrişdi vü dutdı anı pehlüvān

2108. Gör imdi ne ḳıldı eren sulṭānı
Getürüp bu ṭamdan atar ol anı

2109. Anuñ bigi urdı yire nīk-nām
Sünükleri oldı ḳamu ḫurd u ḫām

2110. Bū ʿAṭā birine yüze yüz olur
Gör anuñ işini niçe uz olur

2111. İrip eyle çaldı anı nām-dār
İki pāre oldı manend-i ḫıyār

2112. Bu İsḥāḳ server birisine ṭuş
İrer birbirine bular çünki ṭuş

2113. Bu serheng-i melʿūn irüp çaldı ṭīġ
Ṣavar ḥamlesini anuñ bī-dirīġ

2114. Bu kez nevbet aña degin pehlüvān
İrüp çaldı aña ki tīġ-i berrān

2115. Ki ḳalḳandan indi depesine çāḳ
Yarar gögsine dek anı iki şāḳ

2116. Bu Muḥtāc'a biri muḳābil olur
İder ḥamle biri birine gelür

2117. Bu serhengi eyle çalar pür-hüner
Didügüm Bu Muḥtāc-ı Büryānger

[217a]

2118. Gelüp eyle andı aña bir yolın
Getürdi baş-ıla anuñ bir ḳolın

2119. Bu dördüñ bu dörd er bitürdi işin
Bu ṭamdan atarlar aşaġa leşin

2120. Ḫavārīc ḳavmi görürler anı
Ḳurur her birinüñ ṭamarda ḳanı

2121. Anuñ bigi ġavġa ḳopar nāgehān
Ṣanasın ki ḳopdı ḳıyāmet ʿayān

2122. Evi araya alup āheng itdiler
Bu sünnīler-ile ki ceng itdiler

2123. Ṭama çıḳdı cümle yārenler görür
Yaḳın dört biñ er ki ṣafa ṣaf durur

2124. Didiler iş andan geçüpdür bugün
Ki ṣabr eyleyüben idevüz sükūn

2125. Demidür pes imdi ḫurūş idelüm
Geçüp cān başından ururş idelüm

2126. Ve gerni bu yolda birümüz öle
Gümānsuzdur ol kim şehādet bula

2127. Veger dirilevüz ġazā idevüz
Münāfıḳlara pes cezā idevüz

2128. Ol arada ʿOs̱mān ol ibni Kes̱īr
Çaġırdı ki bilüñ ṣaġīr ü kebīr

2129. Ki Merv'üñ içinde_olan ehl-i īmān
Seven dört yāri ṣādıḳ sünnīyān

2130. Demidür bu işi be-küllī bilüñ
Ḳıruñ ḫārīciyi ġazāvet ḳıluñ

2131. İmāmdan icāzet ala girdi dir
Ebū Müslim uşda gelüp irdi dir

2132. Ḫurūc vaḳti oldı ḥisāb eyledük
Size işpu resme cevāb eyledük

2133. İşidüp çü Mervānīler añladı
Anuñ her birisi sözin ṭañladı

2134. Ḳamu bildiler kim nite oldı iş
Urur barmaġına bular ḳamu diş

2135. Didiler ki bunlar ʿaceb nitdiler
Olupdur hele bir sebeb itdiler

2136. Yine illere çoḳ belā olısar
Delim fitnelere ṣalā olısar
[217b]
2137. Bir uġurda çünki yaraḳ eyledi
Bu yaña bu ʿOs̱mān yine söyledi

2138. Ṭam üstine didi naḳḳāra aluñ
Durup ceng-i ḥarbī sazını çaluñ

2139. Uṣañ olmaḳ vaḳti degüldür bilüñ
Bugün cehdlıḳ dīn yolında ḳıluñ

2140. Naḳḳāra vü ṣūr ṭama aldılar
Durup ceng-i ḥarbī ḳatı çaldılar

2141. Anuñ bigi ötdi naḳḳāra ögüş
Alınmışdı ḫalḳdan ḳamu ʿaḳl u us

2142. Çü Merv'üñ ḳavmi işitdi tamām
Yerinden ṭururlar ḳamu ḥāṣ u ʿām

2143. Ne kim şehr içinde ḫalāyıḳ ki var
Ayaḳ üzre geldi ḳamu ʿavrat er

2144. Anuñ bigi ġavġa ḳopar nāgehān
Ṣanasın ḳıyāmet olupdı ʿayān

2145. Ḳamu şehr vehme varur ol gice
Bū Müslim'den işit ḥikāyet niçe

2146. Anuñla didük ki ol üç pür-hüner
Ṭama çıḳmış-ıdı bular ser-te-ser

2147. Ḫavārīc aşaġa bular yuḳaru
Biri birisiyle olup rū-be-rū

2148. Dün içi ulu ceng ideler-idi
Biri birine āheng iderler-idi

2149. Naḳḳāra çalınup çıḳardı öni
Bular yine dutdı aşaġa yöni

2150. Yürüdi Bū Müslim ki ceng eyleye
Ḫavārīc erine āheng eyleye

2151. Yaraġı bile hep silāḥ u siper
Ḳılıcı belinde elinde teber

2152. Var-ıdı bu Naṣr'uñ ḳulı bir laʿīn
Bū Müslim sürdi irişdi yaḳın

2153. Adı nābekāruñ Şīr-i Zindī
Aña erlik oynı meger fen-idi

2154. Bū Müslim eyitdi aña nābekār
İrişdüm ṭur imdi didi pāyidār

[218a]

2155. Bu melʿūn eyitdi ki iy Gāvbend
İrişdüm ki saña irürem gezend

2156. Çü ṭurmışam uşda getür erligün
Yegāne {lıġuñ u} hünerver belinde teber

2157. Bū Müslim işitdi aña pür-hüner
Gözetdi vü urdı belinde teber

2158. İki böldi anı ṣanaṣın ḫıyār
Geçüp vardı andan yana pür-hüner

2159. Yanınca çıḳar hep yārenler tamām
Ḫanādān muḥibbi erenler tamām

2160. Ḳamu baġlayuban yürür billerin
Ḫurūc eylediler açup ellerin

2161. Teber dutar-ıdı kimi elde tīġ
Bu cenge irişüp görür bī-dirīġ

2162. Ḫavārīc ü sünnī ḳarışmış-ıdı
Biri birisine girişmiş-idi

2163. Ki ḳan ṣaça bunlar iderdi ṣavaş
Urur birbirini ne gözine baş

2164. Bu yaña yüz er ki çıḳup zindāna
Bular irmiş-idi gelüp zindāna

2165. Ki Ḥaḳ virdi furṣat yegin oldılar
Hem ol zindānı ḫāżır buldılar

2166. Pāre pāre idüp dökerler ḳanın
Cehenneme virdi bed-aḫter cānın

2167. Ḳapu ... girür yer yerin
Alurlar yedi yüz erüñ zencirin

2168. Çıḳardılar andan ḳamu ser-te-ser
Düzerler bulara silāḥ u siper

2169. Didiler demidür ḫurūş oldı uş
Ḫavārīc er-ile uruş oldı uş

2170. Sevinüp didiler zihī oldı dem
Bugün ḫavārīce idelüm nidem

2171. Ẓālimler elinden ciger bāş-ıdı
Görümez dün [ü] gün ṭolu yaş-ıdı

2172. Biz olmış-ıduḳ dün ü gün zebūn
Elümüze girdi bunuñ bigi gün

2173. Nice dek ṭuralum idelüm ṣavaş
Ola gözdemüzde niçe ki baş

[218b]

2174. Bunı didiler ü hemān sürdiler
Bu yerde ki ol cenk olur irdiler

2175. Görürler ḫavārīc eri bed-ḫūlu
İgen sünnīlere iderler ġulū

2176. Bu sünnī erenler iñen azacuḳ
Ve illā ḫavārīc delim ḥaddi yoḳ

2177. Ara yerlerinde bir ürker bigi
Velī cenk iderler iñen er bigi

2178. İgen olmış-ıdı Müselmān zebūn
Ḫavārīc üşüpdi birisine on

2179. Bu ḥāli çün anda baḳup gördiler
Ḳamu el ḳılıca bular urdılar

2180. Ḳamu Allāh adın alurlar dile
Ṣalavāt virürler çü tekbīr-ile

2181. İrer bu çeriye revān bī-dirīġ
İrişdüklerine ururlardı tīġ

2182. Bu cengüñ irişmez pāyānınca söz
Ḳılıç ḍarb-ıla çoḳ bozulmışdı yüz

2183. İner çıḳar-ıdı çomaḳ şāḳa şāḳ
Ḳafaya çeküpdi delim çoḳ ışıḳ

2184. Anuñ bigi iner çıḳardı teber
Düşer-idi yire yarum yarum er

2185. Ne ere ki irse Dımışḳī ḳılıç
İlişürin anda ḳomazdı hīç

2186. Bu resm-ile bunlar urışur-iken
Ḫavārīc ü sünnī ṭuruşur-iken

2187. Bu yaña meger ol Süleymān emīr
Kim anuñ atası adıdur Keşīr

2188. Ol üç biñ yegāne Müselmān erüñ
Yaraḳlu mükemmel idüp her birin

2189. Bu cenge olar da gelüp irdiler
Ṣalavāt tekbīr ḳamu virdiler

2190. Anuñ bigi bir ceng olur nāgehān
Ṣanasın ki oldı ḳıyāmet ʿayān

2191. Yer ü gök olupdı ṣanasın şikāf
Yer üzre yıḳıldı yā ḫuz göve kāf

2192. Anuñ bigi erden belürdi ġırīv
Döküldi ṣanaduñ tā ḫuz nerre-dīv

[219a]

2193. Ki Rüstem anuñla ṣanuñ ceng-idi
ʿAḳıllar ol ucdan ḳamu deng-idi

2194. Varup Naṣr'a anı ḫaber itdiler
Ki bu ceng içinde neler itdiler

2195. Bu Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
İgen ṭarlıġındı ḳayurdı cānı

2196. Didi iy dirīġā ki bu Gāvbend
Ṣıġır güdüci ol didi ḫūrsend

2197. Bu milki elümden benüm alısar
Belālar odına beni ṣalısar

2198. Niçe dürlü itdüm müdārā aña
Āḫir idemedüm ki çāre aña

2199. Yarından hemān dem durur bī-s̲ebāt
Didi ḳullarına çeküñ berü at

2200. Degüldür oturmaḳ demi nidelüm
Ki biz daḫı aña varup gidelüm

2201. Bu sözi diyüben ṭurur bed-gümān
Bu daḫı o cenge vara ol zamān

2202. Ḳamu mīr ü vezīr biledür dile
Girüp geldi Sehlān nāgāh gördiler

2203. Buları görür ki ḳamu ittifāḳ
Ki cenge varalar iderler yaraḳ

2204. Bū Sehlān eyitdi şāhenşāh aña
Ne direm sözüme ḳulaḳ dut baña

2205. Bu fikri ki itdüñ yavuz iş durur
İgen mehlükedür ki teşvīş durur

2206. Dün içi ṣavaşdur ḳarañu gice
Ne bilevüz ola ḥikāyet niçe

2207. Türābī vü Mervānī vü ḫāṣ u ʿām
Biri birisine ḳarışmış tamām

2208. Biri birisine irişmiş durur
Velī añlamaz ki ol kim durur

2209. Varasın sen anda i şāh-ı cihān
Nāgehānī ire ḳażā āsumān

2210. Ki şarṭ iḥtiyāṭdur anı bil yaḳın
Didi mehlükeden özün çoḳ yaḳın

2211. Kerem ḳıl sözüm dut eyā şehriyār
Bu yerde ṣabāḥa oluñ intiẓār

[219b]

2212. Ḳaçan gündüz ola ṣola gice
İdesin şāhenşāh dilerseñ niçe

2213. Daḫı bir iş-içün ḳayu yemegil
Bu iş nite ola ṣoñı dimegil

2214. Bir üç Türābī erdür ne var
Benüm boynuma ol eyā nām-dār

2215. Ḳılıcdan geçürem ḳamusın anuñ
Yere ṣalayım hep nāmūsın anuñ

2216. Çü Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
İnandı sözine sevindi cānı

2217. Aña varmaḳ için ḳodı bir yaña
Oturdı yerinde dir uyduḳ saña

2218. Bu söz-ile melʿūn ider çün ḳarār
Ṣabāḥ olmaġına olur intiẓār

2219. Gör imdi Bū Sehlān emir neyledi
Oḳur bir ḳulunı o dem söyledi

2220. Didi var Bū Müslim ḳatına tīz er
Bizüm aġzumuzdan selām aña vir

2221. Kerem eylesün di yaraġın ḳıla
Bu işüñ ki ḳaydın ide vü bile

2222. Ḳatı ḫışm idiser degül bu pelīd
Kim anuñ ḳanına bile diş pelīd

2223. Ṣabāḥ olmadın dir yaraḳ ideler
Ḳamu ʿavrat oġlan alup gideler

2224. Ve yā ḫūz bulara iriser zevāl
At altında ḳamu olur[lar] pāyān

2225. Anuñ añladı çün sözini bu ḳul
Dönüp ol aradan revān dutdı yol

2226. İrişdi Bū Müslim ḳatına ġulām
Bū Sehlān'dan aña degürdi selām

2227. Ne kim didi Sehlān eyitdi aña
Bir ü bir işitdi ne idem saña

2228. İşidüp Bū Müslim ḳabūl eyledi
Didi kim müveccih ḫaber söyledi

2229. Bū Müslim oḳudı Süleymān ḳalur
Daḫı ḳardaşı vü ol ʿOs̱mān gelür

2230. Olara Bū Müslim beyān eyledi
Ne kim şāh-ı Sehlān beyān eyledi

[220a]

2231. Bizüm şāh-ı Sehlān ḳayumuz yemiş
Alup ʿavrat oġlan gideler dimiş

2232. Eyü dir bu sözüñ sözi ṣaġıdı
Bize ʿavrat oġlan ayaḳ baġ-ıdı

2233. Ṭuruñ zinhār olmañ didi siz uṣūl
Ḳamu ehl-i beytin yārenlerüñ āl

2234. Ne kim ʿavrat oġlan ḳomusı ola
Aluban buları gönüliñ yola

2235. Bularuñ-ıla biz idelüm ḳıtāl
Görelüm ne ḳılur bize Z̲ü'l-celāl

2236. Hele siz ilerü gidüp cehd idüñ
Ele girmeye siz arada gidüñ

2237. Süleymān işitdi bu sözi hemān
Didi eyle olsun eyā pehlüvān

2238. Hemān dem Süleymān evine irer
Ne kim ehl-i beyti var-ısa direr

2239. Daḫı ḳardaşınuñ ḳamu ehlini
Eger çoḳını vü eger Sehlān'ı

2240. Daḫı her ne kim var kiçi vü ulu
Ki sünnīler anda idüpdi ġulū

2241. Ḳamu ʿavrat oġlan varın derdiler
Bular dün içinde yola girdiler

2242. Velī diñle ḳanda bular gizlenür
Ne yerden bularuñ yolı izlenür

2243. Ki rāvī bu resme rivāyet ḳılur
Bu Ṭāhīr-i Ṭusī rivāyet ḳılur

2244. Bu ʿOsmān Süleymān iki baḫtlu er
Kesīr'dür bularuñ atası meger

2245. Kesīr'üñ anası kim ol şāhidi
Bilürsin ki adı ʿAbdullāh adı

2246. Anı Naṣrī vardı anuñ bir ḥiṣār[83]
Anuñ ḳavmi işin ki zār eyledi

2247. Meger kim var-ıdı anuñ bir ḥiṣār
Ki ṣarp muḥkem idi vü kārgīr divār

2248. Meger bu ḥiṣāruñ añarlar yādın
Çehār dūlāb idüp añarlar adın

[83] Beytin ilk mısrası müstensih tarafından sonraki beytin ilk mısrası ile karıştırılmış olmalı. Sonraki beytin ilk mısrasının bir kısmı bu beytin ilk mısrasına yazılmış ve kafiye bozulmuş.

2249. Bu Merv'e yaḳıncaḳ yere idi ol
Ki bir günlük idi meger şehre ol

[220b]

2250. Bu ʿAbdullāh her dem ḳayu yer yedi
Bu oġlı Keşīr'e anı dir-idi

2251. Aña eydür-idi eyā Çeşm-i Nūr
Belālar özüñden ola şāʾallāh dūr

2252. Bizi bir gün işpu ẓālim ṭuyısar
Belālar idüben bize olısar

2253. Bu ḳalʿa ki bizüm elümüzde var
Bunuñ bigi muḥkem ulu ṣarp ḥiṣār

2254. Başa buñ gelicek ḳaçup girmege
Yarar anda cāna meded irmege

2255. Velīkin ne dirven sözümi işit
Ġāfil olma zinhār anuñla iş it

2256. Bu ḳalʿaya bir laḳm yer altında ur
Anı sen bil ancaḳ eyā Çeşm-i Nūr

2257. Şāyed saña bir gün gerek ola ol
Giresin ḥiṣāra bulunmaya yol

2258. Bu resme getire vaṣiyyet ider
Çeker el cihāndan atası gider

2259. Keşīr'e oḳıdı bitürmiş-idi
Vaṣiyyet yerine yetürmiş-idi

2260. Yer altında bir laḳm idüp-idi ol
Varup ol ḥiṣāra girür-idi ol

2261. Kesīr'üñ var-ıdı meger ḫāṣ bāġı
Gülistān gülşenlik ṣolı vü ṣaġı

2262. Bu laḳmuñ bir uġrı olur anda
Nihān itmiş-idi būsitānda

2263. Anı Naṣr-ı Seyyār bilmezidi
Yā göñli bulara hīç ilmezidi

2264. O demden ṭururdı o yol pinhānī
Sezemezidi hīç kimesne anı

2265. Bu demde bulara gerek oldı ol
Bilürlerdi bāġda olur-ıdı ol

2266. Kesīr oġlı ʿOsmān güzīn nām-dār
Alur ʿavrat oġlan ne kim anda var

2267. Dün içinde sürdi bāġa vardı ol
Açup laḳım aġzın yola girdi ol

2268. Ḳaçan kim bu laḳmuñ içine_irdiler
Bu ḳalʿa içine varup girdiler

[221a]

2269. Ḳapusın yapuban ḳarār itdiler
Ḥaḳ'a şükr meske ḥiṣār itdiler

2270. Hem ol bāġ içinde bu laḳm aġzını
Bielürsüz idüben bozarlar anı

2271. Niçe ki işitdi Naṣr anı bulmadı
Yolı ḳanda laḳmuñ anı bilmedi

2272. O ḳalʿa içinde bular ḳurtılur
Ki Merv alınınca orada ḳalur

Mā-āmedīm be-ḥikāyet-i Bū Müslim[84]

2273. Gör imdi bu yaña erenler ne der
Ebū Müslim'e yārenler ne_ider

2274. Çü ʿavrat u oġlan berü ṣaldılar
Erenler ḳayusuz alup ḳaldılar

2275. Göñülden ṣavaşa bu kez ṭurdılar
Ḫavārīc erine ḳılıç urdılar

2276. Ne ḳıṣṣa uzadam ṣabāḥa degin
Ururlar ḳılıcı bulara yegin

2277. Bu dört biñ ḫavārīc erüñ söyledük
Demür ṭon geydü beyān eyledük

2278. Ḳarārlar buları cezāsın vire
Biñ altı yüz anda ṣalarlar yere

2279. Ṣabāḥ irmiş-idi ṣavulup gice
Gör imdi ne oldı ḥikāyet niçe

2280. Bu Naṣr'a varuban didiler ḫaber
Şāhenşāh Türābī delim ḳırdı er

2281. Ḳırılan ḳırıldı yere urdılar
Ḳalanın ṣıdılar berü ṣordılar

2282. Oturma şāhenşāh yavuz oldı iş
Demidür bulara yüri tīz iriş

2283. Bu sözi işitdi pes ol laʿneti
Çekerler atını bize ol iti

2284. At üstine geldi emīr ü vezīr
Yanınca eşer hep ṣaġīr ü kebīr

[84] Ebâ Müslim'in hikâyesine geldik.

2285. Ḳatı ṭurmış-ıdı ṣavaş gördiler
Revān cenge anda irüp girdiler

2286. Yine ṭurdı anda ulu key ṣavaş
Yine ḳan dökilüp kesilürdi baş

2287. Yine her aradan belürdi fiġān
Yine ırmaḳ olup akār-ıdı ḳan
[221b]
2288. Yine yıldırım tek ḳılıç oynadı
Yine ḳafalarda ḳılıç oynadı

2289. Ḳarışmışdı yine ol iki çeri
Ṣavaşa ṭurupdı anuñ her biri

2290. Meger var-ıdı bir kişi pākẓan
Ḫurezm'idi aña ezelden vaṭan

2291. Arı sünnī idi meger ol kişi
Ki ḳaklıyıcılıḳ ol güzīn işi

2292. İki öküzi var hem ol serverüñ
Bu Sünnī Ḫurezmī ikinci erüñ

2293. Bir öküzine ol ḳomış Kervīn ad
Dimiş ol birine daḫı Kervīn ol

2294. Çü üstād böyle rivāyet ḳılur
Bu ḳıṣṣada böyle ḥikāyet ḳılur

2295. Ol iki öküze dā'im yengi ol
Meger gösterüpdi ide cengi ol

2296. Demürlemiş-idi iki boynuzın
Bu her bir öküzüñ meger ol gözin

2297. Çīnī bular uçlarına ulamış
Ṣavurmış hem ucın anuñ bulamış

2298. Daḫı gövdesine ulu günler ol
Demürlemiş-idi idüp ṭonlar ol

2299. Uzun şişler-imiş boyun bāğına
Kişi ger ṣolına ire ṣağına

2300. Revān kime doḳunsa döker ḳanını
Ne ḳanı ki belki alur cānını

2301. Bu cengüñ içinde Bū Müslim meger
Çağırdı i ḳavm bilüñ ser-te-ser

2302. Ki her ki Muḥammed ḫanādānını
Sever-ise ola dīnüñ cānını

2303. Demidür ḥamiyyet ide urışa
Bularuñ-ıla ḳatl idüp dürişe

2304. Bunı çünki andan işitdi ol er
Ol öküzler işi irişür meger

2305. Düzer ikisine daḫı altın
İder her birinüñ yarağın yatın

2306. Ol ikiye ḳañlı daḫı bağladı
Gör imdi işini niçe ṣağladı

[222a]

2307. Nāgehānī ḳamçıyıla urdı ol
Bu Mervānīlere anı ṣordı ol

2308. Ne yaña ki sürse yıḳardı ṣafı
Ulu ḳalbe anı sürerdi ṣāfı

2309. Öñine ṭurımaz ḳaçarlar-ıdı
Aña ḳorḳudan yol açarlar-ıdı

2310. Bu yeng-ile anda iderdi işi
Helāk olmış-ıdı delim çoḳ kişi

2311. Bu ceng arasında meger nāgehān
Bu Eftāḥ-ı melʿūn ki ol bed-gümān

2312. Bū Müslim'e yolı nāgehān irer
Görür ṣaġlu ṣollu ururdı teber

2313. Çaġırurdı naʿra ulu dembedem
Ḳıruban dökerdi yere çok ādem

2314. Ḳova bir ḳaç ādem eyitdi meger
Bu Eftāḥ üzre döker pür-hüner

2315. Bu Eftāḥ görüben ulu ʿibreti
Velī ḳaçmaġa_andan ider ġayreti

2316. Nāçār ḳarşu varur pes andan yaña
Görenüñ sözini ne eydür aña

2317. Ebū Müslim'e ol çaġırdı bülend
Didi ki ey ʿāṣī fużūl Gāvbend

2318. Ḥāżır baş ki irdüm didi uş saña
Dimeyesin irdi ġāfil ol baña

2319. Ebū Müslim eydür seni isterem
Gel iy melʿūn erlik saña gösterem

2320. Bir oḳı o melʿūn revān gizledi
Çeküp ṭolduruban anı gözledi

2321. Ṣalıvirdi oḳı hemān bed-gümān
Alur ḳalḳanına anı pehlüvān

2322. Çīnī pūlād elde dutardı siper
İrüben doḳundı aña oḳ meger

2323. Bilegine degin ol oḳ işledi
Bū Müslim görüben elin dişledi

2324. Ṣavar ḥamlesini anuñ nev-cüvān
Bir oḳ daḫı aldı yine bed-gümān

2325. Çeküp ṭoldurdı ol oḳı pelīd
Bū Müslim'i ura dilerdi ol it

[222b]

2326. Ol arada irdi nāgehān meger
Bu öküzler ıssı didügümüz er

2327. Bu Eftāḥ'uñ atı görüp bekledi
Yere urdı anı vü beliñledi

2328. Hemān dem Bū Müslim irişdi aña
Didi al teberüñ i melʿūn saña

2329. Anuñ bigi çaldı irüp örtere
Ḫıyār bigi olur ol iki pāre

2330. Ne ḳıṣṣa uzadam ol iki çeri
Ki cenge durupdı bular her biri

2331. Tamām öyleye dek ulu ceng olur
Ol iki yañadın key āheng olur

2332. Çün öyle zevāli irilmiş-idi
İgen çoḳ ḫavārīc ḳırılmış-ıdı

2333. Ve illā ḫavārīc çoġ-ıdı delim
Müsülmānlar üzre üşerler ʿaẕīm

2334. Görür sünnīler ḥāl diger-gūn olur
Durur olur-ısa ki zebūn olur

2335. Bū Müslim eyitdi yārenler gelüñ
Ki durmaḳ yeri bu degüldür bilüñ

2336. Şehirden yabana sürelüm didi
Ne ḳılur bize Ḥaḳ görelüm didi

2337. Bu sözi yārenler ḳamu ṭuydılar
Hep anuñ sözine varı uydılar

2338. Bir araya geldi bular varı
Be-küllī ḳoyuban giderler şārı

2339. Bū Müslim bu ḳırḳ yār ṣoñınca gider
Gehī ḫāricīler dönüp ceng ider

2340. Bular gāh ilerü giderler-idi
Dönüp yine ki ceng iderler-idi

2341. Tā aḫşam irince bu iş itdiler
Gehī döndiler vü gehī getdiler

2342. Ṭolupdı ẓulümāt göremezdi göz
Ne eñse görinür olur ne ḫū yüz

2343. Zamānuñ ʿayānı çün oldı nihān
Ol iki ṭarafdan çekildi ʿinān

2344. Bu Naṣr ibni Seyyār meger nābekār
Çeker at başını ider ol ḳarār

[223a]

2345. Çü yer yer bu begler anı gördiler
Çeküp at başını varı ṭurdılar

2346. Eren şāhı Sehlān irer ḳatına
Duʿā ḳıldı meger anuñ yatına

2347. Didi şāha ebsem niçün ṭurasın
Zebūn ola düşmān anı göresin

2348. Ṣaġ esen buları niçün ḳoyasın
Dün ü gün bulara gerek uyasın

2349. Helāḳ ola düşmān biri ḳalmadı
Ne yerde var-ısa diri ḳalmadı

2350. Şār öñinde otur varup sen şehā
Ṭururuz öñüñde ḳamu uşda hā

2351. Biz anlara leşker alup varalum
Olar gele anda ṣavaş ḳaralum

2352. Şehā devletümüz başad yār ola
Bir uġurda bunlar gireler ele

2353. Anuñ Naṣr-ı Seyyār işitdi sözin
Bu Muḥtāc vezīre dutar ol yüzin

2354. Eyitdi ne dirsin bu söze cevāb
Ol eyitdi şehā bu söz key ṣavāb

2355. Ṣalasın pāyınca anuñ er vara
Daḫı otururken ire anlara

2356. Alışmadın anlar daḫı göz ü baş
Göz açdurmayuban iderler ṣavaş

2357. Geç otur bu yerde sen eyle ḳarār
Ḳamu it yaraġuñ eyā şehriyār

2358. Viribi buları vereler yola
Yaġıya bular hep ḳaravul ola

2359. Begendi bu sözi bu Naṣr-ı laʿīn
Bū Sehlān’a anda buyurdı hemīn

2360. Var imdi aña sen yaraḳ it didi
Alup leşker aña yüri yet didi

2361. Ḳalurdı ḳatında bir ehl-i fesād
Dimişlerdi anuñ adına Ziyād

2362. Daḫı bir var-ıdı ulu gürbüz er
Adı Ḥıfẓ-ı Remlī ol itüñ meger

2363. Bulara ṣımlarlar ol on biñ kişi
Bū Sehlān'a ḳıldı bularuñ başı
[223b]
2364. Çıḳup dün içinde yola girdiler
Kim ol sünnīlerüñ başın sürdiler

2365. Bu yaña Bū Müslim cihān pehlüvān
Ol aradan o vaḳt ki utdı revān

2366. Ṣabāḥa irince bular getdiler
Ṣabāḥ bir depeye bular yetdiler

2367. Didiler bu yerde birez ṭuralum
Yaġı yollarına naẓar uralum

2368. Birez ārām idüp ṭuralum ṭaġı
Görelüm ne yerde belülür yaġı

2369. Tamām olmamışdı daḫı hem bu söz
Görürler nāgehān ulu ḳopdı toz

2370. Belürdi gelürek nite kim ḳalem
Yarıldı vü çıḳdı içinde ʿalem

2371. ʿĀlemler ṣaġışı on idi meger
Gelür her sancaḳ dibinde biñ er

2372. Bir araya gelüp bulurlar ḳolay
Ṭurup baġladılar hemān dem alay

2373. Bu yaña Bū Müslim daḫı pür-hüner
Bu ṭaġdan aşaġa alup anda er

2374. Alay bağlayuban eren düzdi ṣaf
Ki yaʿnī ki anda iderler muṣāf

Ḥīle-kerden-i Sehlān Şāh berāy-ı Sünniyān[85]

2375. Gel imdi ʿacāyip laṭīfe saña
Diyem ki işidüp ḳulaḳ vir baña

2376. Gör imdi Bū Sehlān emīri ne_ider
Bu resm-ile anda ḥīle nīk ider

2377. O vaḳtin ki anda eren dürişür
Biri birisiyle bular uruşur

2378. Oḳır ol Cehād'ı ḳatına emīr
Didi bildüm āḫir özüñden żamīr

2379. Nihānī işüñe naẓar ḳılmışam
Türābīdür özüñ ʿayān bilmişem

2380. Ki cenge göñülden degülsin durur
Gözüm vardur āḫir baḳuban görür

2381. Heyā hey idersin yalandan hemān
İçün ṭopṭoludur bilürem gümān

2382. Bunı didi çekdi eren şāhı tīġ
İre geldi çaldı anı bī-dirīġ

[224a]

2383. Göñülden eyitdi be-nām-ı Ḫudā
Başın ḳıldı anuñ teninde cüdā

2384. Anı Ḫıfẓ-ı Remlī görür çün meger
Bū Sehlān ne eydür eyā bed-güher

2385. Niçün idesin didi bu işi
Sebeb ne ṣuc itdi ola bu kişi

[85] Sehlan şahın Sünnîler için hile yapması

2386. Didi Sehlān aña eyā bed-gümān
Türābī imiş ol bilindi ʿayān

2387. Kişi kim begine ḫıyānet ola
Revādur aña kim cezāsın bula

2388. Didi Ḫıfẓ-ı Remlī yalandur sözüñ
Yaḳın añlamışam Türābī özüñ

2389. Ki sensin özüñi ʿayān eyledüñ
Bu yengi bizümle hemān eyledüñ

2390. Ulu gör yüz ol er iñen ʿāḳ-ıdı
Aña şāh-ı Sehlān daḫı ḳaḳıdı

2391. Yüriyüp muḳābil olup ṭuralar
Biri birine ḍarb ögüş urdılar

2392. Bū Müslim çün anı görür pākcān
Teber çekdi anda irişdi hemān

2393. Bū Sehlān görür çün eren sultānı
Ḳaçar ḥīle ider göricek anı

2394. Görür Ḫıfẓ-ı Remlī anı dutdı yol
Bū Müslim yolını revān baġlar ol

2395. İrişdi vü çaldı aña bir teber
İki pāre ḳıldı anı muʿteber

2396. Çevürür yüzini Bū Sehlān ḳaçar
Ki yaʿnī başıldı oluban nāçār

2397. Görüp leşker anı ḳamu ḳaçdılar
Ne kim raḫt tecemmül varın ṣaçdılar

2398. Düşer sünnīler ol çeri ardına
Ki dermān irişdi zīre derdine

2399. Kimin ḳırdılar vü kimin ṣoydılar
Ġanīmet mālına varı ṭuydılar

2400. Ḳamu at u çādır ḳatır u otaḳ
ʿAlem ü naḳḳāra vü ṭāḳ u ṭaraḳ

2401. Ele girenini alup döndiler
Ḥaḳ'a şükr idüben gelüp ḳondılar

[224b]

2402. Bū Müslim'e Sehlān ṣalar bir kişi
Ki bellü ḥaḳīḳat bile bu işi

2403. Ki Rūdbār eline vara dīn eri
Delim vardur anda eren serveri

2404. Muḥibb-i ḫanādān hepi ulular
Īmān nūrıyıla içi ṭolular

2405. Yā kendü vara yā kişi göndere
Buları özine ol er döndüre

2406. Viribidi aña varur bir kişi
Bulara gelüben didi bu işi

2407. Ebū Müslim alur çün andan ḫaber
Oḳır ulularu gelür ser-te-ser

2408. Bū Sehlān sözini ḳamu söyledi
Bulara bir ü bir beyān eyledi

2409. Süleymān u ʿOs̱mān ḳamu diñledi
Bular çünki anuñ sözin añladı

2410. Süleymān eyitdi eyü söylemiş
Şu ki olıçaḳdır ḳayusın yemiş

2411. Bu işi uzatmañ idüñdür tīzüñ
Virüñ bir kişiye bitiyi yazuñ

2412. Yazıldı bitiler oloḳ dem hemān
Bu Rūdbār eline olurlar revān

2413. Ḳamu vaṣf-ı ḥāli beyān itdiler
Bil anda buları daḫı ne_itdiler

2414. Ḫurūc olduġını bilürler varı
Yaraḳ eylediler ideler yāri

2415. Bu yaña Bū Sehlān daḫı pākcān
Didük ṣındı ḳaçdı meger ol zamān

2416. Girīzān buluban revān dutdı yol
Bu Naṣr-ı laʿīne gelüp irdi ol

2417. Girüp Naṣr öñinde ulu ḳıldı āh
Didi ne dursın eyā pādişāh

2418. Bū Müslim'e geldi erendir delim
Ki ceng eyleyeler anuñla ʿaẓīm

2419. Aña yardım ider saña yaġıdur
Türābīler anlar iñen ṭaġıdur

[225a]

2420. Anuñ-ıla olmış Gāvbend ulu
Bize ḳıldı bunlar iñen key ulu

2421. Bular ḳıldı anda bizi tārumār
Olımaduḳ anda şehā pāyidār

2422. Ḳanı Ḫıfẓ-ı Remlī ḳuluñ ḫoşnihād
Helāk oldı öldi didi hem Cehād

2423. Gāvbend buları helāk eyledi
Yire dökdi ḳanın be-ḫāk eyledi

2424. Ḳoyup bizi ḳırup öñe ṣaldılar
Ḳamu raḥt u baḫt bular aldılar

2425. Bunuñ bigi oldı şehā işi bil
Degül ġāfil olmaḳ yaraġuñı ḳıl

2426. Anı Naṣr-ı Seyyār işitdi ḳakır
Şāra döndi geldi yerine ḥaḳīr

2427. Varuban yerinde oturdı ol it
Ne ḳılur gör anuñ işini işit

2428. Bū Muḥṭāc'ı oḳır gelür ḳatına
Bu Zerḳī-yi Ġammāz bile hem yine

2429. Bular ṭanışıġa oturmış-ıdı
Araya bu sözi getürmiş-idi

2430. Bu Nasr-ı bed-aḫter didi key bilüñ
Ne direm sözümi ki bilmiş oluñ

2431. Bu er çıḳdı elden ele girmedi
Aña hīç kimesne dādın virmedi

2432. Bu kez dutdı ḳuvvet ol oldı ulu
Ḳılur üstümüze bizüm ol ġulū

2433. Benüm şāhlıġumdan ḳayu ol yemez
Ben anı ḳorısam beni ol ḳomaz

2434. Varımadum anuñ-ıla ben başa
Ne tedbīr idersen idüñ bu işe

Ġamz-kerden-i Zerḳī Sehlān-rā be-naṣr-ı laʿīn ü fitne-i o[86]

2435. Didi Zerḳī aña şehā bil cevāb
Degüldür bu işüñ senüñ hīç ṣavāb

[86] Zerkî'nin Nasr-ı Lain'e Sehlân ve fitnesinden haber vermesi

2436. Senüñ var miṣālüñ diyem anı bil
Sözüñ maʿnīsini velī fikr ḳıl

2437. Meger bir kişinüñ sözi bir ḳoyun
Var-ımış ki anı idermiş oyun
[225b]
2438. Yine beslemiş ḳurt meger ol kişi
Ne olur anuñla gör anuñ işi

2439. Bu ḳurt aña böyle idermiş oyın
Ki her gün yer-imiş meger bir ḳoyun

2440. Gün ögüşiyile ḳoyun eksilür
... ḳoyunı bu kişi bilür

2441. Yabana ḳoyunın ol ister-idi
Velī añlamaz ki anı ḳurt yer-idi

2442. Şehā aña beñzer senüñ miṣālüñ
Key añla eyle olupdur ḥālüñ

2443. Saña eger degül şehā bil özüm
Sen eyle ṣanursın yalandur sözüm

2444. Senüñ ḳayġuñı ben dün [ü] gün yerem
Ne iş kim yaramaz iderler direm

2445. Velī sen sözümi ġaraż eyledüñ
Benüm ṣaġlıġumı maraż eyledüñ

2446. Aña Naṣr eyitdi inandum saña
Senüñ egriligün çü yoḳdur baña

2447. Ne söz söyler-isen dürüst eyledür
Seni ṭoġrulıġuñ baña söyledür

2448. İnandum sözüñe beli şek degül
Dimezem senüñ-çün bu gerçek degül

2449. Ne dirsin di imdi eyit bileyim
Ne iş deriseñ anı ḳılayım

2450. Didi Zerḳī imdi ḳulaḳ baña dut
İşit anuñ-ıla didi oynı ut

2451. Bū Sehlān ki vardur ṭapuñda senüñ
Olur irte gice ḳayuñda senüñ

2452. Saña ṭoġru degül anı añla bil
Uṣañ dutma anuñ yaraġını ḳıl

2453. Kim ol Gāvbend'e olupdur penāh
Anuñ dostluġına inanma i şāh

2454. Dilerseñ başarmaḳ işüñ ṣaydını
Gerekdür yeyesin anuñ ḳaydını

2455. Aña Naṣr-ı Seyyār didi ol kişi
Neden añlayavuz ki_ider bu işi

2456. Buña bir sebeb bul ki gide gümān
Yaḳīne irişe ola iş ʿayān ʿayān

[226a]

2457. Didi aña Zerḳī budur uş sebeb
İşit söyleyeyin saña söz ʿaceb

2458. Niçe kez ki görmiş olam ben anı
Depeledi ādem ögüş Mervānī

2459. Oları Türābī diyü ḳıldı zār
Olar didi Mervānī'yüz zinhār

2460. Bu hergiz olara amān virmedi
Daḫı söylemege zamān virmedi

2461. Ne vaḳtin Türābī dutuldıysa
Bulardan ki oyun utuldıysa

2462. Bu şefḳat idüben diledi amān
Yine ḳurtarur hem buları ʿayān

2463. Ḳabūl itmezisen bu sözi eger
İşitgil diyeyim daḫı işi var

2464. Beş on kişiyile anı dün ki gün
Çü düşmāna ṣalduñ eyā ẕū-fünūn

2465. Anuñ fitnesiyle niçe biñ kişi
Ḳırıldı ol itdi buluñ bu işi

2466. Daḫı Ḫıfẓ-ı Remlī ol itdi ḥīle
Açın ḳulı varmış Gāvbend-ile

2467. Aña bir bāzūce ider anda bu
Helāk oldı getdi eyā nīk-ḫū

2468. Cehād'ı eliyle özi öldürür
Ne kim ben didümse inan oldurur

2469. Çü düşmānlıġ anuñ uş oldı ʿayān
Bāḳī siz bilürsiz i şāh-ı cihān

2470. Didi Naṣr aña eyü söyledüñ
Bu sözlerüñi sen beyān eyledüñ

2471. Velī ol kişinüñ delim düşmeni
Ki vardur ki sevmez bilürsin anı

2472. Anı ululayup ben itdüm yigin
Bular ol sebebden aña dutdı kīn

2473. Anuñla iderler bilürem ġaraż
Ġarażlu kişide olur çoḳ maraż

2474. Çü düşmān sözidür bu yalan ola
Ṣımaġ-içün anı bu bühtān ola

2475. Didi Zerḳī aña eyā şehriyār
İşit yine bir söz ki ʿaḳla ṣıġar
[226b]
2476. Benüm sözlerümi yalan eyledüñ
Yaḳın gösterürem gümān eyledüñ

2477. Yine daḫı bir iş idelüm emīr
Ola kim oyundan belüre żamīr

2478. Gör imdi ne direm sözümi saña
Yazup biti viribeyelüm aña

2479. Gāvbend aġzından diyelüm kelām
İdelüm bitide aña çoḳ selām

2480. Anı bir kişiden şehā ṣalalum
Anuñ-ıla bile ḫīle ḳılalum

2481. Görelüm ne gelür bize_andan cevāb
Ḥaṭā mı görinür veyā ḫoz ṣavāb

2482. Bu Muḥtāc işitdi anı çün vezīr
Eyitdi bu tedbīr iñen ḫoş fikir

2483. Didi Naṣr'a şehā bu söz key oñat
Ḳayuruñ bu ḳaydı eyü maṣlaḥat

2484. Buyurdı hemān dem pes ol laʿneti
Yazıldı Bū Müslim aġızından biti

2485. Añalar ki evvel {evvel} Allāḥ adın
Ṣoñı hem Muḥammed Resūllāh adın

2486. Dürüst añdı ṣoñra çāryār adın
Daḫı hem muḥācīr ü enṣār adın

2487. Pes andan ṣoñra didi ol kelām
Bū Sehlān'a ḳıldı dürūd u selām

2488. Didi ki Bū Müslim cihāngīr benem
Ḫavārīce iden dār u gīr benem

2489. Bu biti çü saña varup irdi dir
Ki bilmiş olasın i Sehlān emīr

2490. Kerem eyle luṭf it didi ḳıl ṣavāb
Ne tedbīr iderseñ bize di cevāb

2491. Daḫı Naṣr-ı Seyyār eyit fikri ne
Nedür ḥaḳḳumuzda bize żikri ne

2492. Ṭanışıḳ ne oldı nedür ittifāḳ
Ne resm-ile ḳılur bizüm-çün yaraḳ

2493. Bize bildir anı eyā nīk-ḫū
Becid gör bu ḳaydı idüp çüst ü cū

2494. Daḫı hem ne dirsin bize bilelüm
Aña göre biz de yaraḳ ḳılalum

[227a]

2495. Yā daḫı ne varsa diyecek kelām
Dinildi yazıldı çün oldı tamām

2496. Biti tamām oldı hemān ṭurdılar
Virüp bir kişiye mühür urdılar

2497. Dün içinde aldı bitiyi hemān
Bū Sehlān emīre irişdi revān

2498. Bū Sehlān ḳatına girür laʿneti
Bū Sehlān emīre virür ol biti

2499. Öpüp ol bitiyi öñinde ḳodı
Alup açdı Sehlān anı oḳudı

2500. Bū Müslim'den aña degürür selām
Bu vech-ile aña yazılmış kelām

2501. Oḳıdı çün anı emīr ṭañladı
Tefaḥḥuṣ idüben velī añladı

2502. Durur fikr ider ol birez nām-dār
Didi bunda tuḥfe ʿaceb iş var

2503. Velī añlamazam ne tedbīr durur
Bu daḫı hele bir ʿaceb ser durur

2504. Bū Müslim'e ādem viribimişem
Diyecegüm aña ḳamu dimişem

2505. Aña veren ādem daḫı gelmedi
Baña ne didügi ʿayān olmadı

2506. Bu vaḳtin bu kişi gelüp irdi dir
Baña buncılayın biti virdi dir

2507. Ebū Müslim eger anı virip-ise
Bu bitiyi aña var ilet diye

2508. Benüm ādemüme gerek viredi
Anuñla bu biti baña iredi

2509. Bunı ṭañlaram ki ʿaceb ḥāl durur
Velī añladum ki bunı al durur

2510. Kim itdi bu işi bilürdüm yaḳīn
Bu Zerḳī-yi Ġammāz işidür laʿīn

2511. Ṣorar ol kişiye Bū Sehlān emīr
Bu biti kimüñdür baña eydivir

2512. Ol er didi aña eyā pākcān
Ebū Müslim virdi anı pehlüvān

2513. Ḳatından ben anuñ gelüp irmişem
Hemāndur biti bir saña virmişem
[227b]
2514. Çün işitdi anı Bū Sehlān emīr
Revān ḳullarına dutuñ anı dir

2515. Bu ḳullar hemān dem anı dutdılar
Elin baġladılar oyun utdılar

2516. Bū Sehlān eyitdi eyā laʿneti
Niçün böyle baña getürdüñ biti

2517. Türābī degülem bilür il ü şār
Bilür ḳamu ḥālüm benüm şehriyār

2518. Neyiçün Ḫalīfe yolını ḳoyam
Kim ola Gāvbend aña ben uyam

2519. Buyurdı bu ḳullar anı başdılar
Ḳulaġıyla burnın anuñ kesdiler

2520. Didi varuñ imdi anı saḳlañuz
Bir arada ṭursun ol er bekleñüz

2521. Ki yarın şāhenşāh ḳatına varam
Anuñ şehriyāre bitisin virem

2522. Bu sırrı şāhenşāh işide bile
Cezāsın nite buña ol ḳıla

2523. Aluban bu ḳullar anı getdiler
Bir arada anı esīr itdiler

2524. Gör imdi Bū Sehlān emīri ne_ider
Oḳır ḳullarını ṭanışuḳ ider

2525. Didi ġāfil olmañ bu işden degül
Bize ḳorḫu vardur bayıḳ şek degül

2526. Yaraġ-ıla oluñ ḳamu hep tamām
Ḳamu bilmiş oluñ emīr-i ġulām

2527. Yarın dir dīvāna gerek varavuz
Ne olur bu işüñ ṣoñın görevüz

2528. Mübādā ki anda yavuz iş ola
Ol ucdan işümüz bizüm nīş ola

2529. Ḳaçan ancılayın ola göresiz
Ol arada siz de bir iş ḳılasız

2530. Bu resme iderler bular ittifāḳ
Ḳamu ulu kiçi iderler yaraḳ

2531. Ebū Müslim'e hem ṣalar bir ġulām
Aña vaṣf-ı ḥāli diye ol tamām

2532. Ḥālümüzden anlar ḫaberdār ola
Mübādā işümüz bizüm zār ola

[228a]

2533. Bize dutadursun didi göz ḳulaḳ
Ġāfil olmayalum idelüm yaraḳ

2534. Ḳul andan çıḳuban revān dutdı yol
Bū Müslim ḳatına gelüp irdi ol

2535. Bu ṭaġ etegine irer ḳul nāgāh
Ki çıḳmışdı anda Bū Müslim sipāh

2536. Bū ʿAṭā yaraḳlu aluban biñ er
Yörenür-idi ol depeyi meger

2537. Ol olmış-ıdı ol gice ḳaravul
Naẓar ḳıldı anda görür geldi ḳul

2538. Bū ʿAṭā çaġırdı aña pür-hüner
Eyitdi ne ersin baña vir ḫaber

2539. Eyitdi ḳulıven didi Sehlān'uñ
Ḥālin söyleyeven nitedür anuñ

2540. Ebū Müslim'e var diyecek ḫaber
Ḫocam ṣaldı aña diyem pür-hüner

2541. Bū ʿAṭā işitdi anı pehlüvān
Bū Müslim ḳatına getürdi hemān

2542. Yüz urup ḳul aña duʿā eyledi
Didi didiyse Sehlān aña söyledi

2543. Çün andan Bū Müslim işitdi anı
Serāsīme olup ṭuruḳdı cānı

2544. Oḳıdı yārenler emīr söyledi
Bulara daḫı ol żamīr eyledi

2545. İşitdiler eyitdiler ne_idelüm
Bū Müslim eyitdi çāre idelüm

2546. Hele bir dürüşüp idelüm ṭaleb
Ola ki ʿināyet ḳıla Ḥaḳ Çalap

2547. Bu fikri bu resme güzīn cezm ider
Alur ḳırḳ yār ol bile ʿazm ider

2548. Dün içi gelüp çün şāra irdiler
Meger her aradan bile ʿazm ider

2549. İder kimisi bir arada ḳarār
Ṣabāḥ olmaġına olur intiẓār

Āgāh-şuden-i Naṣr ez-aḥvāl-i Sehlān Şāh[87]

2550. Gel imdi bu yaña ḥikāyet işit
Ki ne ḳıldı rāvī rivāyet işit

2551. Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bed-fiʿāl
Ki Zerḳī-yi Ġammāz ider fitne al

[228b]

2552. Ol eri ki ṣaldı virüp ol biti
Göyer aña gelmez görür laʿneti

2553. Niçe göydi aña bular gelmedi
Nite oldı anuñ ḥāli bilmedi

2554. Bu Zerḳī-yi Ġammāz meger bed-gümān
Durur şāh ḳatından çıḳar ol zamān

2555. Bū Sehlān'uñ ol vaḳt meger bir ḳulı
Var-ıdı ki azmış-ıdı ol yolı

2556. Bu Zerḳī anuñla iñen yār-ıdı
Biri birisinden ḫaberdār-ıdı

2557. Anuñ Zerḳī dünle evine varur
Eliyle ḳapusın meger ol urur

2558. Durur ḳul ḳapuyı açar ol zamān
Görür anı Zerḳī durur bed-gümān

2559. Ḳul anı aluban içerü girür
Döşek ḳodı aña geçer oturur

2560. Didi ne ḥikāyet nedür dir ḫaber
Ḫayır mı bu gelmek yā ḫūẕ didi şer

2561. Didi aña Zerḳī ḫayırdur sözüm
Sebeb geldügüme bu oldı yüzüm

[87] Nasr'ın Sehlân şahın durumundan haberdar olması

2562. Ki ṣaldum ḫocaña bitiyle bir er
Varup andan alayıdı tā ḫaber

2563. Ol er getdi ıraḳ daḫı gelmedi
Anuñ ḥāli ne_oldı ʿayān olmadı

2564. Gelüpven ki anı ṣoravan saña
Bilürseñ anı eyit dir baña

2565. Çün anuñ sözini işitdi bu ḳul
Belī geldi gördüm didi anda ol

2566. Bitisini aldı ḫocam oḳudı
İgen ḫışm idüben aña ḳaḳıdı

2567. Buyurdı hemān dem anı baṣdılar
Ki burnın ḳulaġın anuñ kesdiler

2568. Bu resme çün andan gine aldılar
Bir eve demürlü anı ṣaldılar

2569. Çü Zerḳī işitdi anı ḳıldı āh
Ṣanasın ki ʿaḳlın ider ol tebāh

2570. Didi iy dirīġā yavuz oldı iş
Bahārum günine nāgāh irdi ḳış

[229a]

2571. Çıḳardı yüz altun didi meh saña
Bu gice kerem it meded ḳıl baña

2572. Ḳul eytdi ne dirsin eyit işidem
Elümden gelürse varam iş idem

2573. Didi Zerḳī aña budur uş sözüm
Şāh öñine daʿvī ḳılupven özüm

2574. Bū Sehlān işini şehā bildürem
Ki dırnaḳ cānına anuñ ildürem

2575. Ḫāyınlıġına şāh diledi sebeb
Sebeb bulmaġ-içün iderem ṭaleb

2576. Bitiyi oḳına göredi ḫocañ
Aña göre cevāb vireydi ḫocañ

2577. Bu yeng-ile işi ʿayān oladı
Ol ucdan işümüz āsān oladı

2578. Ne ḳılam ki benden zeyrek çıḳdı ol
Ne yapdum-ısa yine yıḳdı ol

2579. Şāhenşāh işide çü maḳbūl ide
Beni ol sebebden maʿzūl ide

2580. Daḫı ḳalmayısar benüm raġbetüm
Yele varısardur ḳamu ḥürmetüm

2581. Eger sen sözümi benüm dutasın
Ki devlet oynın gerek utasın

2582. Senüñle ikümüz duralum didi
Şāhenşāh ḳatına varalum didi

2583. Bū Sehlān işini aña söylegil
Ḳamu vaṣf-ı ḥālin beyān eylegil

2584. Anuñ ol sözine rıżā virdi ol
Durup anuñ-ıla yola girdi ol

2585. Bu Naṣr'uñ ḳatına bular çün görür
Öñinde ikisi anuñ yüz urur

2586. Duruban bu Zerḳī ḳılur çün duʿā
Didi ṭurfe olmış ḥikāyet şehā

2587. Ol er ki bitiyi alup getdi dir
Ki Sehlān ḳatına varup yetdi dir

2588. Çü Sehlān ol eri dutup baġlamış
Ki yaʿnī ki anda işin ṣaġlamış

2589. Buyımış murādı anı ol ala
Yarın ḫizmetüñe şehā ol gele
[229b]
2590. Size doġruluḳ ol dile göstere
Ḫāyınlıġın örte hüner göstere

2591. Velīkin şāhenşāh inanma aña
Yine bir kişi uş getürdüm saña

2592. Bu kişi bil anuñ ki ḳulı durur
Bilür her işini ḳabūlı durur

2593. Ḥikāyet neyise ṣoruñ söyleyün
Ḳamu vaṣf-ı ḥālin beyān eylesün

2594. Ṣorar Naṣr-ı Seyyār ḳula ol işi
Niçedür yolında didi ol kişi

2595. Ḳamu Sehlān'uñ ḳul didi ḥālini
Nite buñlaruñla ider ālini

2596. İder çünki pinhān işini ʿayān
Ḳaḳır Naṣr yavlaḳ oña bed-gümān

2597. Ḳulı ev içinde bular gizledi
Gör imdi ne resme yolı izledi

2598. Yine ṣubḥ evinden belürdi nişān
Ser-ā-ser münevver olur bu cihān

2599. Ḫalāyıḳ yerinden örü ṭurdılar
Çerende perende varı urdılar

2600. Bu Naṣr-ı bed-aḫter geçer taḫtına
İgen yerinürdi velī baḫtına

2601. Gelür ḳatına hep emīr-i şahān
Yerine irüben ḳuruldı dīvān

2602. Durur şāh-ı Sehlān daḫı bu yaña
Ne ḳılur gör imdi diyeyim saña

2603. Biti getüren ol eri aldı ol
Ata bindi ḳullar-ıla dutdı yol

2604. Dīvānına Naṣr'uñ irişdi revān
Atından inüben olur ol yayan

2605. Bu Naṣr-ı laʿīne ḳılur ol duʿā
Didi devlet-ile murāda ire

2606. Bu er Gāvbend'den gelüp irdi dir
Baña yaʿnī andan biti virdi dir

2607. Alup bitisine naẓar ḳılmışam
Ne vardur içinde anuñ bilmişem

2608. Bu resm-ile ḳıldum aña iş ṣaġın
Kesüp burnın anuñ daḫı ḳulaġın

[230a]

2609. Aluñ bitisini anuñ siz görüñ
Neyiçün gelüpdür aña hem ṣoruñ

2610. Bu sözi çü Naṣr'a dir ol nām-dār
Geçüben yerine ider ol ḳarār

2611. Bu Zerḳī-yi Ġammāz meger bed-gümān
Ayaḳ üzerine durur ol zamān

2612. Çü ʿaks-ıla Naṣr'a eyitdi şehā
Bū Sehlān emīre eyit ne bahā

2613. Bu egri degüldür şehā ṭoġrudur
Ne söz iderise ḳamu ṭoġrudur

2614. Gerek ola saña ḳayusın ḳayur
Yüce eyle ḳadrin vü ḫılʿat geyür

2615. Saña gerek ola yine bu kişi
Kimesne idemez bunuñ tek işi

2616. Bunı dir ü melʿūn ilerü yürür
O baġlu duran er ḳatına varur

2617. Şaşar bāġın anuñ didi bu cezā
Bulupdur ṣuçına lāyıḳ bu sezā

2618. Çü kesildi burnı daḫı ḳulaġı
Yerine yetişdi şāhuñ yasaġı

2619. Ḳoñuz getsün anı o terkin uruñ
Ḳalan işüñüzi neyise görüñ

2620. Çıḳuban dīvāndan ol er çün gider
Bu Zerḳī yerine varur bed-güher

2621. Çevürdi bu Naṣr-ı bed-aḫter gözin
Bū Sehlān emīre dutar ol yüzin

2622. Eyitdi revā mı bu işler saña
Bunuñ bigi yaʿnī idesin baña

2623. Olasın Gāvbend-ile yaʿnī yār
Her işde olasın aña rāzdār

2624. El altından andan ḫaber alasın
Bitiyi gele hem biti ṣalasın

2625. Baña buncılayın bāzī viresin
Benüm leşkerümi ṣaḳı[n] ḳırasın

2626. Senüñ niçün öle elüñde Cehād
Niçün bana böyle idesin fesād

2627. Ne eksük idüpven ḳapumda saña
Bunuñ bigi işler idesin baña

[230b]

2628. Bu resm-ile Naṣr-ı laʿīn söyledi
Aña şāh-ı Sehlān duʿā eyledi

2629. Eyitdi yalandur şehā itmedüm
Ḳoyup ṭoġrı egri yola getmedüm

2630. Gelüp diyen anı ġarażlu ola
Ġarażlu hemīşe marażlu ola

2631. Yalan sözi gerçek şehā ṣımaġıl
Yā düşmān sözine sen inanmaġıl

2632. Dönüp Naṣr-ı Seyyār eyitdi aña
Bu ṣuc iṣbāt olur-ısa dir saña

2633. Senüñ-ile imdi eyit niçeyüz
Saña ḳavl iderem i fiʿli yavuz

2634. Didi Sehlān iṣbāt ola gör bu suc
Benüm özüme bilüre bu uç

2635. Şehā eyle olsa oluran ḫayın
Lāyıḳ olmış olam ḳışaṣa yaḳın

2636. Şāh emriyle baña ideler ḳıṣāṣ
Anı işideler ḳamu ʿām [u] ḫāṣ

2637. Çün işitdi anı bu Naṣr-ı ḥaḳīr
Bu Zerḳī'ye gel dir ilerü oḳır

2638. Didi bildügini gel eyle beyān
ʿAyān eyle ne ki var-ısa gümān

2639. Bu Zerḳī ilerü gelür bed-güher
Ḳamu vaṣf-ı ḥāli didi ser-te-ser

2640. Ne iş kim Bū Sehlān emīr eyledi
Bu Zerḳī ḳamusın didi ser-te-ser[88]

2641. Bu Naṣr-ı bed-aḫter eyitdi aña
Daḫı var mı ḥüccet ṣoraram saña

2642. Dönüp şāh-ı Sehlān eyitdi şehā
Belī ḥüccetüm var diyeyim saña

2643. Bu Zerḳī sözine ʿamel itmeñüz
Bunı dir kişiye bedel itmeñüz

2644. Zīrā yaramazdur bu itüñ ḫūsı
Ki yoḳdur içinde Ḥaḳ'uñ ḳorḳusu

2645. İçi ṭolu ʿillet bu fitne durur
İşi güci dāimā bühtān durur

2646. Kime olmaz-ısa anuñ gönli uz
Bunuñ bigi sözler dir aña yavuz

[231a]

Resīden-i Ebū Müslim Sehlān Şāh-rā ve ḫalāṣ-kerden-i o ez-dest-i Ḫāriciyān[89]

2647. Didi Naṣr-ı Seyyār idelüm ḳabūl
Yalan sözi bühtān iderimiş ol

2648. İçinde var-ımış anuñ dir maraż
Saña ol sebebden idermiş ġaraż

[88] Önceki beytin ikinci mısrasının sonunca yer alan "didi ser-te-ser" ifadesi bu mısraya da yazılmış. Kafiyenin bozulmasına sebep olan bu ifadenin müstensih tarafından yapılan bir hata olduğu muhtemeldir.

[89] Ebû Müslim'in Sehlân Şah'a ulaşması ve onu haricîlerin elinden kurtarması

2649. Velī ġayrı kişi gelüp irse dir
Bunuñ bigi sözler saña dirse dir

2650. Muṭīʿ ola mısın eyit sen aña
Bu söze cevāb ne virürsin baña

2651. Bū Sehlān eyitdi şehā bu sözüm
Ne ḥükm ideriseñ muṭīʿem özüm

2652. Daḫı ġayrı kişi eger ider dir
Baña buncılayın ḫaber vire dir

2653. Çü ʿāṣī degülem muṭīʿem saña
Ne ḳılsañ ḳılasın o vaḳt sen baña

2654. Çü bu resme Sehlān aña söyledi
İşāret hemān dem laʿīn söyledi

2655. Bu ḳulı getürdi oḳıdı berü
Anı anuñ-ıla ider rūberū

2656. Nite ki bu Zerkī beyān eyledi
Bu ḳul daḫı anuñ bigi söyledi

2657. Bū Sehlān eyitdi bunuñ sözine
Nitesi inana ādem sözine

2658. Ġarażlu durur ḳul baña şehriyār
Bunuñ bigi eylemedüm zinhār

2659. Eyitdi bu Naṣr-ı bed-aḫter aña
Daḫı biz sözüm var diyeyim saña

2660. Eger baña ṭoġruyısa dir özüñ
Bu resm-ile söyle işidem sözüñ

2661. Añup şāh-ı Mervān adın ögesin
Bū Türāb adını añup sögesin

2662. Anuñ āli ehlin göresin yaġı
Pes andan belüre işügüñ ṣaġı

2663. Bunı söyleyicek dutuldı dili
Diken oldı düpdüz teninüñ ḳılı

2664. Sehel ʿömr-içündir bu cihānda kişi
Revā mı ide bu yaramaz işi

2665. ʿAlī'yi vü ehlin āzār eyleyem
Yarın āḫiretde ki zār eyleyem

[231b]

2666. Beş on bil daḫı var ola dir yaşum
Ḳodum bu ḫanādān yolına başum

2667. Bugün bunlara cān idersem sebīl
Yarın uçmaġında içem selsebīl

2668. Var olsun dīnüm yoḳ olursa ʿömür
Niçün yoḳ yere ben dökeven demür

2669. Beḳāyı fenāya nitesi virem
Ṣafāyı cefāya nitesi virem

2670. Dönüp Naṣr'a Sehlān cevāb eyledi
Cevābı işit ne ṣavāb eyledi

2671. Eyitdi bu ḳul ki saña söz didi
Dükelcügi gerçek durur öz didi

2672. Yalan leyte söyler ol iy nābekār
Ben aldum Cehād-ı laʿīnden ṭamar

2673. Aña niyyetüm ki dökem ḳanuñı
Alaven be-küllī ḫānümānuñı

2674. Çü Naṣr işidüben ḳurudı ḳanı
Dutuñ dip buyurdı hemān dem anı

2675. Ṭuru geldi Muḥtāc yerinden revān
Yerinden bir iki daḫı bed-gümān

2676. Elin bağladılar anuñ ḫūr u zār
Buyurdı bu Naṣr-ı laʿīn nābekār

2677. Amān virmeñ iltüñ anı dār idüñ
Ne kim var türābī işin zār idüñ

2678. Ḳomañuz bu günden anı yarına
Ḳıruñ bulduġuñuz bu il erine

2679. Eren şāhı sünnī meger Sehlān'ı
Bu melʿūnlar ider ḫūr u zār anı

2680. Aluban giderler anı ber-keşān
Siyāset ki anda olur her zamān

2681. Ola beş biñ artuḳ piyāde süvār
Alup dört yanını gider her ki var

2682. Varup anı bir dār ideler-idi
Teferrüc idüben gideler-idi

2683. Yedi yüz serheng anuñ ol zamān
Alup çevre yanın durudı hemān

2684. Ḳamusı dururdı anuñ ḳaṣdına
Çıḳardılar anı çü dār üstine
[232a]
2685. Çaġırdı Bū Sehlān revān söyledi
Ḫalāyıḳa andan ʿayān eyledi

2686. Kim iy Mervī ḳavmi didi işidüñ
Ebū Müslim'e siz bu sözi idüñ

2687. Virürem ben evlād-içün cānumı
Ḳamuya bulara hem ol ḳanumı

2688. Eger Naṣr-ı melʿūn beni ide dār
Bū Müslim delim bil ola pāyidār

2689. Bu deñlü iş itdi aña çün uya
Ḳanumı aña ol nitesi ḳoya

2690. Ḳamu şehri ḳavmi işitdi anı
Melūl oldı düpdüz ḳayurdı cānı

2691. Bū Müslim daḫı ol arada emīr
Teber dutmış elde dururdı ḥāżır

2692. Bu ḳırḳ yār anda bile hep tamām
Ṣūret degşürüben durular be-nām

2693. Göyerler Bū Müslim ḳaçan naʿra ura
Yegāne bularuñ içinde ṭura

2694. Bular daḫı yer yer ideler ḫurūş
Ḫavārīç er-ile ideler uruş

2695. Bū Müslim işitdi çü Sehlān sözin
Ḳanın dondı gözi meger ber-güzīn

2696. Anuñ bigi naʿrā urur pehlüvān
Yere gökler indi ṣanasın ʿayān

2697. Yā ḫūz raʿd-ı ḫışma gelüp gürledi
Yā ḫūz yandı ʿālem ḳamu parladı

2698. Esed şaḥnelerüñ ulusı meger
Bu Mervānīlerüñ alusı meger

2699. Durur-ıdı anda Bū Müslim irer
Anuñ bigi urdı başında teber

2700. İki pāre ḳıldı hemān dem anı
Cehenneme vardı ol itüñ cānı

2701. Çü ġavġa olaldı vü cūş itdiler
Bu ḳırḳ er daḫı hep ḫurūş itdiler

2702. Hemān dem içinde sekiz yüz tamām
Yere ṣaldı andan ḫavārīc be-nām

2703. Bu resme vefā çün gelür yārdan
Bū Sehlān'ı indürdiler dārdan

[232b]

2704. Yalın ayaḳ ü baş açuḳ tünd-ḫū
Eline girür bir ol erüñ süñü

2705. Ḫavārīce ḥamle ider nām-dār
Urur her birini ider tārümār

2706. Öñine bıraḳdı eri hem çü şīr
Sarāyuñ öñine bıraḳdı dilīr

2707. Anuñ heybetinden ṣıġıldı çeri
Yüzine ṭurımaz anuñ hīç biri

2708. Anuñ bigi heybet-ile ṭurdı
Ḳapusına Naṣr'un süñü urdı

2709. Bū Sehlān emīrüñ olan üç biñ er
Demür ṭon geyüben biner ser-te-ser

2710. Şehirden hem üc biñ daḫı oldı yār
Muḥibb-i ḫanādān bular her çi var

2711. Anuñ bigi ḳopdı ġalabe ḳatı
Cihāna yayıldı anuñ heybeti

2712. Ḫavārīc er-ile ḳatı ṭurdılar
Biri birine_anda ḳılıç urdılar

2713. Durup ol arada çü ceng itdiler
Gice olduġı dem dönüp getdiler

2714. Ol altı biñ eri bu ḳırḳar tamām
Çıḳup şehr içinde giderler tamām

2715. Gelür ordıgāha murād-ıla uş
Yüz aġ-ıla cümle key ad-ıla ḫoş

2716. Görüp sünnīler çün anı bildiler
Süleymān'a melʿūn anı ḳıldılar

2717. Kim uşda yārenler bile geldiler
Daḫı Sehlān'ı hem bile aldılar

2718. Şehirden hem olmış bile üç biñ kişi
Muḥibb-i ḫanādān erenler işi

2719. İşitdi Süleymān bular geldiler
Ṭuru geldi ol dem hemān ḳarşular

2720. İrüp görüşüben çü şād oldılar
Gidüp ḳayġuları āzād oldılar

2721. Eger çekdi degme biri çü cefā
Velī ṣoñra gördi biri biñ ṣafā

2722. Oturdılar anda hele ittifāḳ
İdüben giderüp aradan nifāḳ

[233a]

2723. Çevürdi yine gün cihāndan yüzin
Gice oldı ḳodı cihān kendüzin

2724. Ḳamu sünnīler bir yere cemʿ olur
Ṣafā birbirinden bular çün bulur

2725. Ṭolaya çıḳarlar yine beş yüz er
Ara yerlerinde delim pür-hüner

2726. Yürenürler anda ṭuruban ṭaġı
Kim irmeye anda nāgehān yaġı

2727. Bū Müslim Süleymān Sehlān bile
Bularuñla düpdüz Mervān bile

2728. Çü bu resme oldı didiler dilek
Bize böyle döndi nāgehān felek

2729. Ne dermān gerekdür buña ḳılalum
Delim dürlü tedbīrini bilelüm

2730. Ṣalalum biti her yere sünnī var
Muḥibb-i ḫanādān ola āşikār

2731. Ki bunda bu ḳaydı daḫı yeyevüz
Ne kim vaṣf-ı ḥāli aña diyevüz

2732. Gele bu arada bize yār ola
Dürişe dīn-içün vefādār ola

2733. Çü bu ittifāḳı bile ḳıldılar
Ne yerde ki adlu eren bildiler

2734. Göñülde dutana īmān mihrini
Biti yazdılar pes urup mührini

2735. Virüp her birine ṣalarla bir er
Göre ol bitiyi bile çün ḫaber

2736. Ki tā sünnīlere gele yār ola
Ḫanādān yolına vefādār ola

2737. Alalar vü başlaru ḳan ṣaçalar
Ola ki bu İslām yolın açalar

2738. Bu resme iderler olar tedbīri
Otururlar anda durup ol yeri

Ez-īn cānib mā-āmedim be-ḥikāyet-i Naṣr-ı Seyyār[90]

2739. Gel imdi bu yaña ḥikāyet işit
Erenler ne ḳılur rivāyet işit

2740. Gör imdi bu Naṣr-ı bed-aḫter ne_ider
Ne fikr eyler andan ne tedbīr ider

[233b]

2741. Çü Sehlān'a anuñ eli irmedi
Yüregi ṣovıyup dādın virmedi

2742. Buña niçe dürlü belā itdi ol
Yine ṣaġ esen pes çıḳup getdi ol

2743. Anuñ ġuṣṣa bile laʿin ol gice
Gör imdi ne tedbīr ider ol gice

2744. Özi ḫalvetine girüp oturur
Bu Muḥtāc vezīrin oḳır getürür

2745. Bu Zerḳī-yi Ġammāz-ıla hem bile
Oturdılar anda keleci ḳıla

2746. Bu Naṣr ibni Seyyār getürdi çü baş
Velī gözlerinden döker-idi yaş

2747. Eyitdi nitesi ola işpu ḥāl
İrişdi nāgehān bize uş zevāl

2748. Yeginlendi beni dir ol Gāvbend
Ne dirsin baña diñ didi naṣh u pend

2749. Bu Muḥtāc eyitdi eyā şehriyār
Saʿādet başuñda idüpdi ḳarār

[90] Bu taraftan, Nasr-ı Seyyâr'ın hikâyesine geldik

2750. Ḳayurma i server delim ġam yime
Bu böyle vü öyle ola mı dime

2751. Neyiçün ḳayura şāhenşāh özüñ
Geçer heft kişver içinde sözüñ

2752. Ulu beglere hep bitüñ vardı dir
Oḳundı bitiler ḫaber irdi dir

2753. Bugün yarın ire gele her biri
Ḳatuña derile tümen biñ çeri

2754. Daḫı ḫalīfenüñ ulu devleti
Ḳayurma ki saña virür furṣatı

2755. Pes eyle olıcaḳ i şāh-ı cihān
Durımaya düşmān saña hīç ʿayān

2756. Başuñda çü devlet senüñ var ola
İleyüñde düşmān yine zār ola

2757. Bular ḫūz bir üç kişidür tamām
Kimi Türkmen'dür kimi ḳaltabān

2758. Seheldür cezāsın varup virevüz
Be-küllī öñüñe varup ḳıravuz

2759. Aña Naṣr-ı Seyyār didi ḫoş sözüñ
Eger didügüni başara özüñ

[234a]

2760. Begenmedügümüz o Türkmen eri
O rüstā-yı mechūl o yaban eri

2761. Ol evvel yaluñuz ki bir cān-iken
Yer altında gizlü o pinhān-iken

2762. Çü bir balṭayıla ol oldı ẓāhir
Bu ḥāle irürdi beni uş āḫir

2763. Eline virüpdür icāzet imām
Uyandur Türābī aña hep tamām

2764. Ḥuṣūsā ki şimdi beg oldı ulu
Cihān anuñ oldı ad-ıla ṭolu

2765. Eger üstüme ol iderse beri
Gümān yoḳ elümden alısar şārı

2766. Çeri bir araya ḳaçan dirişe
Bize feryādı ne vaḳt irişe

2767. Çeri irişince müdārā gerek
Ki bugün bulara di çāre gerek

2768. Bular eglene tā çeri dirile
Ol oḫtın bulara cezā virile

2769. Bu Muḥtāc eyitdi idem bir ḥīle
Diyem şāha anı öñ öñdin bile

2770. Ola kim anuñla yā çāre ola
Eger olmaz-ısa müdārā ola

2771. Ola kim anuñla geñez bite iş
Yā leşker irişe bu kez ḳoya diş

2772. Aña Naṣr eyitdi anı söylegil
Niçe iş idersin beyān eylegil

2773. Didi şehā birez māla ḳıyalum
Bugün anuñ isrāfına doyalum

2774. Yigirmi yük altun virüñ dir tamām
Yigirmi daḫı hem gümiş iy hümām

2775. Yigirmi yük ola didi daḫı ṭon
Ḥarīr ola düpdüz levnālevne gūn

2776. Virüñ dört yüz daḫı hem ṣıġır
Ola her birisi semīz ü aġır

2777. Daḫı saġış-ıla hem on biñ ḳoyun
Delim iş gerek kim utıla oyun

2778. Ola dört yüz biñ daḫı ḥalva dir
Ḳamu dürlü dürlü ḫalāyıḳ ki dir

[234b]

2779. Bulara ḳoyalum aġu ser-te-ser
İledelüm anda pes iy pür-hüner

2780. Bularuñ-ıla ben varam hem bile
İdem bir arada ʿaceb bir ḥīle

2781. Eyidem yaturken ki düş görmişem
Muḥammed cemālin ki ṭuş görmişem

2782. Durup cemʿ ḳıldum rūzum ṭavarum
Ḳamu rūzī mālum temeccül varum

2783. Ṭapuñuza geldüm ḳabūl eyleñüz
Beni ʿahdüñüz-ile ḳul eyleñüz

2784. Cevābın bu sözüñ baña diyeler
Bu ḥalvayı bāşed alup yeyeler

2785. Aġu fiʿl-ile hep ḳırıla ola
Ḳamu māl ṣoñra şāhenşāh bula

2786. Duta bir bir anı zebūn eyleye
Yıḳa her birisi nigūn eyleye

2787. Daḫı gör ne diyem eyā pādişāh
Sözümi key añla olasın āgāh

2788. Şu vaḳt ki bulara varam ben irem
Bu Zerḳī ṭavarı bulara virem

2789. Ki beş biñ er anda busu uralar
Nihān bir arada varup ṭuralar

2790. Olar ac ḳavmdür ḳamu bī-ḥāṣıl
Ola rızḳa meşġūl bular hep ġāfil

2791. O vaḳti gözedüp varı ireler
İrişüp buları revān ḳıralar

2792. Çü fiʿlinüñ añladılar yüzini
Ḳabūl eyledi anuñ sözini

2793. Anuñ ḥīlesine dutarlar boyun
Ne virdi bulara zamān gör oyun

2794. Ḥīle itme ayruḳ ḥaḳında saḳın
Ḳomaz Ḥaḳ kişide kişinüñ ḥaḳın

2795. Saḳın ḳazma ayruk ḥaḳına ḳuyu
Düşe süñi ṣanġıl aña iy ḳuyu

2796. Ki cehdüñ düşicek aña ḳılasın
El ayaḳ uruban çıḳa bilesin

[235a]

2797. Şol ādem ki ʿillet-ile dirilür
Yine miḥnet-ile bilüñ ol olur

2798. Az olan kişiye gerekmez ḥīle
İş oldur ki gözi görürken ḳıla

2799. Çü Muḥtāc böyle ḥīle eyledi
Ṭanışdı vü Naṣr'a bile eyledi

2800. Bu resm-ile Muḥtāc ider bu işi
Virür atasına ol on biñ kişi

2801. Varup ur didi bir arada busu
Saḳın görmeyesin dir anda ḳısu

2802. Çü ṣaġ ḳola ol anı göndürür
Yine Naṣr oġlın daḫı bindürür

2803. Ḳoşarlar aña hem yigirmi biñ er
Dükelcügi cengī erenler meger

2804. Anı daḫı ṣoldan yaña ḳor kemīn
Örü ṭurdı kendü daḫı ol laʿīn

2805. Alup beş yüz erü bu niʿmetleri
Ḳoyunı ṣıġırı bu ḫilʿatleri

2806. Gelür sünnīlerden yaña bed-fiʿāl
Kim ide bulara ʿaceb dürlü ḥāl

Āmeden-i ʿAbdullāh ibni Naʿīm[91]

2807. Bu yaña Bū Müslim meger şīr-dil
Ne eylerdi anda işit gūş ḳıl

2808. Yürenürdi çevresini çerinüñ
Bilürdi alurın yigen erinüñ

2809. Depenüñ gelüp ṣol ḳolı üstine
Dururdı Ḫurezm'üñ yolı üstine

2810. Ḫurezm adlu olurdı bir il ʿaẓīm
Müselmānlar anda olurdı delim

2811. Bu yol üzre server durudı meger
Naẓar ol araya ururdı meger

[91] Abdullah ibni Naim'in gelmesi

2812. Ṭururken o yerde Bū Müslim güzīn
Ulu ṭoz ḳopdı meger ansuzın

2813. Olaluban ol ṭoz göge çün döñer
Yel urur hevādan aşaġa eñer

2814. Gelürüñ yarıldı nite kim ḳalem
İki çıḳdı ol ṭoz içinde ʿalem

2815. Biri rengi aḳ u birinüñ ḳızıl
Bū Müslim ümīdlü ulu şīr-dil

[235b]

2816. ʿAlem altına bir ḳoca pākcān
Yanında bir anuñ daḫı nev-cüvān

2817. Müselmān u dindār-ıdı ḳadīm
Ki ʿAbdullāh adı ol ibni Naʿīm

2818. Bile yigit oġlı anuñ yüzi aḳ
Dimişler adına ki ʿAbdurrezāḳ

2819. Ḳoca Ḫurzem ilinüñ begiydi ṣafā
Muḥibb-i ḫanādān āl-i Muṣṭafā

2820. Aña ḳarşu vardı Bū Müslim be-nām
İrişdi vü virdi ḳocaya selām

2821. ʿAleyk aldı gördi Bū Müslim anı
Ol eyitdi ṣāḥib-daʿvet ḳatı

2822. Ebū Müslim aña eyitdi yürüñ
Durur püşte üzre cemālin görüñ

2823. Bularuñ öñine durur pehlüvān
Alup yerüñe hā getürdi revān

2824. Süleymān Sehlān olurlar ḳamu
Görişdi anuñla kiçi vü ulu

2825. Yine pīr ṣordı ḳanı ol be-nām
Ki ḥüccet getüren varup ol imām

2826. Cevāb eylediler aña kim i pīr
Saña ḳarşu varan didiler dilīr

2827. Ṣāḥib-daʿvet odur ʿayān bil anı
Pīr anı çü bildi sevindi cānı

2828. Bū Müslim'dür anı bilür çün güzīn
Yere urdı server öñinde yüzin

2829. Eyitdi şāh-ı dīn selāmet oluñ
Seni añlamadı öñ öñdin ḳuluñ

2830. Şükür Ḥak mübarek cemālüñ senüñ
Baña rūzī ḳıldı viṣālüñ senüñ

2831. Bu resme tevażżuʿ aña itdi pīr
Yine öpdi anuñ ileyinde pīr

2832. Bū Müslim yerinden getürdi revān
Anı ol ḳatına getürdi revān

2833. Görişdi anuñla vüvāḫt eyledi
Hem ol anı ḳoçdı eyü söyledi

[236a]

2834. Ne kim anuñ-ıla eren geldiler
İmāmı bilüben ḫaber aldılar

2835. Yüzini görürler gelüp ol erüñ
Elini öperler ḳamu serverüñ

2836. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm diledi
İcāzet görüben ʿayān biledi

2837. Göreydi vaṣiyyet imām eyledi
Ne resme naṣīḥat benüm eyledi

2838. Bū Müslim'e anı iderler ʿayān
İcāzet getürdi hemān dem revān

2839. Açup oḳıdılar aña ḳıldı cūş
Sevindi vü göñli aña oldı ḫoş

2840. Naṣīḥat vaṣiyyet işitdi sözin
Yeñemedi anda ol er kendüzin

2841. Heyā hey-ile ol emīr aġladı
Bu yola cān-ıla göñül baġladı

2842. Bu ʿAbdullāh oġlı daḫı nev-cüvān
Döker yaşların ol ḳavm ol zamān

2843. Pes anuñ ṣoñına ṣafā buldılar
Gidüp ḳayġuları çü şād oldılar

2844. Oturmışlar-ıdı ḳamu bā-türāb
İşit ol yañadın ḥikāyet ʿaceb

2845. Bu Muḥtāc-ı melʿūn alup altunı
Bu püşte dibine getürdi anı

2846. Dükelüni ṣaydı vü şümarladı
Virüp yüz ere anı ol ışmarladı

2847. Bu naḳdī vü cinsī eyitdük ne var
Bū Müslim'e iltüñ didi nābekār

2848. Özi dest-i ḫaṭın daḫı yazdı hem
İledüñ dir virür ol behem

2849. Bunuñ bigi yazdı daḫı nābekār
Bū Müslim-i Mervī bile nām-dār

2850. Düşümde görürem Resūl'i ḫoca
Ki ʿarşa irüpdi nūrı key yüce

2851. Öñ öñdin baña key ʿitāb eyledi
Velī ṣoñra luṭfa gelüp söyledi

2852. Didi ṭoġru dīni nitesi ḳoduñ
Bu İslām içinden çıḳup el yuduñ
[236b]
2853. Żaʿīf dīni itdüñ varuban ḳabūl
Pes azup yañulduñ didi ṭoġru yol

2854. Kim ālüme zaḥmet idenlere sen
Uyasın bu biʿat idenlere sen

2855. ʿİtāb-ıla çünki bunı söyledi
Cihān faḫri beni āgāh eyledi

2856. İleyine urdum hemān dem yüzüm
Fiġān eyleyüben ṭolu yaş gözüm

2857. Eyitdüm i server bī-cān zinhār
Günāhuñ ṣoñına didi tevbe var

2858. İleyinde tevbe daḫı itmeyem
Didüm egri yola daḫı getmeyem

2859. Revān tevbe ḳıldum işitdi Resūl
Yine ḳıldı beni keremden ḳabūl

2860. Durup irte açdum hemān dem gözüm
Laʿīn Naṣr-ı dündan çevürdüm yüzüm

2861. Anuñ ben yolına daḫı girmezem
Daḫı ḳulına hem ḳulaḳ urmazam

2862. Baña çünki ḳıldı ʿināyet yārī
Alup cinsī naḳdüm getürdüm varı

2863. Ṭapuña irişdüm eli bağlu ḳul
Beni ger ḳılursañ şāh-ı dīn ḳabūl

2864. Kim anuñ ḳatında vezīri olam
Ulu beglerinüñ yā pīri olam

2865. Bu resme çü yazdı be-nām eyledi
Urup mühr virdi tamām eyledi

2866. Bitiyi bu rūzī alup getdiler
Erenler ki anda olur yetdiler

2867. Bu yol üzre İsḥaḳ dururdı meger
Buları gelürken görür pür-hüner

2868. Didi ne ḳavmsiz beyān eyleñüz
Bu varlıḳ kimüñdür didi söyleñüz

2869. Eyitdiler aña ḥikāyet tamām
Bu Muḥtāc özinden rivāyet tamām

2870. İşitdi vü İsḥaḳ eyitdi görüñ
Ebū Mülsim'e ben varın ṭurın

2871. Nite söyler anı daḫı bileyim
Aña göre tedbīrüñüz ḳılayım

[237a]

2872. Ebū Müslim'e pes gelüp söyledi
Bu altunı mālı ʿayān eyledi

2873. Bū Müslim eyitdi getürüñ ḳanı
Niçe nesnedür bir görelüm anı

2874. Viribidi bir ḳaç ulu ol yaña
Kim anları varup getire aña

2875. Bu niʿmeti bu yüz eri aldılar
Ṭapusına ol dem anuñ geldiler

2876. Ebū Müslim anı baḳup çün görür
Teʿaccüb idüben birez ol durur

2877. Biti ṣundılar hem aña yer öpe
Oḳıdı vü ṣundı Süleymān depe

2878. Daḫı hem oḳıdı sözi bildiler
Erenler beşāret ḳamu ḳıldılar

2879. Bū Müslim ḳamu ol ḥazīne varın
Bu ṭonları cümle rūzın ṭavarın

2880. Ḳılur baḫş ḫalḳa anı şehriyār
Ḳabūl eylemedi özi bir dīnār

2881. Bu Muḥtāc ki ṣalmış-ıdı yüz eri
Arada bularuñ biri serveri

2882. Olar ketḫudāsı emīriyidi
Ḳamu iş üzre emīriyidi

2883. Adı Nūfīl idi ol erüñ meger
Ebū Müslim işine ḳılur naẓar

2884. Vālih ḳalmış-ıdı ol er çün ṭaña
Öñinden s̱enālar ḳılur çoḳ ʿaṭā

2885. Bu çü merdligi ger ilerü duta
Adıyla cihānı gerekdür duta

2886. Yerinde yemek ālātı hemān
Ḳalur gör ne itdi cihān pehlüvān

2887. Oḳıdı Ḫurd-i Āhenger gelür
Bu Nūfīl'i aña ṣımarlar virür

2888. Eyitdi ḳatuñda durup ṭursın ol
Delim ḳulluġını anuñ eyle bul

2889. Bu yüz kişiyi on bölük eyledi
Onar onar aluñ didi söyledi

2890. Ḳonuḳlañ buları didi ḳonduruñ
Yarın eylük-ile yine göndürüñ

[237b]

2891. Ne kim ol didiyse anı itdiler
Alup her çādıra anı getdiler

2892. İki yüz kişi hem müvekkel ḳodı
Gözedüñ buları görüñ siz didi

2893. Ne kim ol buyurdı anı itdiler
Buları görüben vü gözetdiler

2894. Yemek ālātı ki arada ḳalur
Bū Müslim buyurdı ilerü gelür

2895. Şeker börek ü ḥalva vü niʿmeti
Ki zehr aña ḳatmış-ıdı laʿneti

2896. Getürdüp araya ḳodılar tamām
Bū Müslim yārenler oturur be-nām

2897. Külek-ile dutdı Bū Müslim revān
Bu yārenlere ol cihān pehlüvān

2898. Eyitdi oturan ṭuran ulular
Delim dürlü işler gören ulular

2899. Çü Muḥtāc niʿmet bu deñlü size
Viribidi bunca tesellī size

2900. Ne dirsiz ḥaḳīḳat sözi ṭoġru mı
Bize o bu deñlü özi ṭoġru mı

2901. Yā hūz̲ yalan mı ola sözine
Naẓar eyleñüz bir sözüñ yüzine

2902. Süleymān eyitdi yalan olmaya
Bu işi idende gümān olmaya

2903. Bu deñlü ḳıyuban iden baḫşişi
Nite eger ola didi ol kişi

2904. Bū Sehlān'a eyder dönüp nām-dār
Bu işi nitesi görürsin i yār

2905. Ki şāhlar ḥīlesin ṭapuñ çoḳ bilür
Yine ḳarnı ṭoḳuñ ḥālin ṭoḳ bilür

2906. Eger bilür-iseñ baña bu ḥāli
Eyitgil nitedür bilelüm āli

2907. Dönüp Şāh-ı Sehlān eyitdi aña
Çü ṣorduñ bu ḥāli şāh-ı dīn baña

2908. Ulular içinde olur çoḳ ḥīle
Ki ḥaddini anūn meger çoḳ bile

2909. Delim dürlü mekre bular yār olur
Ki benven diyenler aña zār olur

[238a]

2910. Saña maʿlūm ola daḫı yegregi
Çün İslām ilinüñ ṭapuñdur begi

2911. Senüñ fikrüñ ayruk durur pākdīn
Ki rāyuñ münevver żamīrüñ güzīn

2912. Bū Müslim eyitdi sözüm ol size
Ki Muḥtāc ṭoġru degüldür bize

2913. Bu itdügi işler anuñ hep ḥīle
Bu işi idüpdür bize mekr-ile

2914. Daḫı ol getürdi bize niʿmeti
Ne deñlü var-ısa yemek ālātı

2915. Anuñ zehri vardur ḳatupdur bile
Bizüm-ile bile idüpdür ḥīle

2916. İnanamaz-ısañuz bir ite virüñ
Yalan mı direm ben sözümi görüñ

2917. Bu sözine anuñ boyun virdiler
Bir ite pes andan oyun virdiler

2918. Ol it anı yedi hemān dem düşer
Ki gövdesi çatlar anūn çün şişer

2919. Her it ki andan virürler ölür
Ulu kiçi anı görüp deng olur

2920. Çü barmaḳ ışırup ḳalurlar ṭaña
Ḳılur āferīn her birisi aña

2921. Ol elmās fikrin ḳamu ṭañladı
Anuñ ḥaṣṣasını ḳamu añladı

2922. Göñülden gümānı ḳamu sildiler
Ulu kiçi taḥsīn aña ḳıldılar

2923. Şāh-ı dīn Bū Müslim naẓar eyledi
Ḫurd-i Āhenger durur söyledi

2924. Taḥḳīḳ bildük işi imdi ṭur
Varup ol yüz erüñ didi boynın ur

2925. Ki bunlar gerekdür cezāsın bula
Bizi ṭoġruyuz bileler yola

2926. Ve illā birisin getür dir baña
Ṣoracaḳ sözüm var ṣorayım aña

2927. Ḫurd-i Āhenger durur ol zamān
İrişdi bularuñ ḳatına revān

2928. Yüz er ki bu Muḥtāc laʿīn ṣaldıdı
Bū Müslim ḳatına bular geldidi
[238b]
2929. Ḫurd-i Āhenger bulara irer
Çü ṭoḳsan ṭoḳuzın bularuñ ḳırar

2930. Bedenden ayırdı bularuñ başın
Cānın aldı ḳamu bitürdi işin

2931. Birin öldürmeyüp diri aldı ol
Bū Müslim ḳatına yine geldi ol

2932. Didi server olsun dilegüñ revā
Seni sevmeyenüñ cānına belā

2933. Saʿādet yār olsun saña her zamān
Saʿādet atına binüp aş revān

2934. Buyurduġuñ işi bitürdüm didi
Ḳamusın cihāndan bitürdüm didi

2935. Birin uşda biri getürdüm saña
Al imdi ne_iderseñ didi it aña

2936. Ol eri Bū Müslim baḳuban görer
Bu Muḥtāc işini ol aña ṣorar

2937. Didi saña bir söz soraram yigit
Bilürseñ sen anı baña di eyit

2938. Dilerseñ ölümden amān bulasın
Cihānda daḫı sen zamān bulasın

2939. Ve yā ḫūz dimezeñ saña bu zamān
Başuñı keserem daḫı yoḳ amān

2940. Ol er didi server ne dirsin baña
Bilür-isem anı diyeyim saña

2941. {E}bū Müslim eyitdi ki Muḥtāc vezīr
Bize dürlü niʿmet viribidi dir

2942. Daḫı viribimiş bize rūzī māl
Ḥīle çoḳ ḳılmış bize bed-fiʿāl

2943. Yemek ālātına aġu ḳatmış ol
Īmānını küfre bayıḳ ṣatmış ol

2944. Bilüp añlamışam anuñ ol işin
Anı ṣoraram ki idem teftīşin

2945. Eyit bilür-iseñ anuñ ẕikrini
Bizümle ne reme ider fikrini

2946. Çerisi ne deñlü eri saġışı
Ne resmedür anuñ ḥīlesi işi

2947. Eyit bildügüñi baña ḳıl ʿayān
Dilemeziseñ sen irişe ziyān

[239a]

2948. Bu er didi aña eyā baḫtvār
Ne bilem ben anuñ işinden ḫaber

2949. Eger bileyidüm anuñ fikrini
Ṭapuña diyedüm ḳamu ẕikrini

2950. Çü bilmezem anı ne diyem saña
Yā ḫūz nite rāzın diye ol baña

2951. Ebū Müslim eydür çün ol söylemez
Beginüñ çü sırrın ʿayān eylemez

2952. Yüzi üzerine anı dir baṣuñ
Ḳañırdup boġazın başını kesüñ

2953. Ḫurd-i Āhenger ṭurur ol zamān
Diledi ol erden alayıdı cān

2954. Yerine ilede Bū Müslim sözin
Amān diler ol er meger añsuzın

2955. Didi kim i server amān vir baña
Sözüñ gerçegin diyeyim saña

2956. Ḳodılar ol eri virürler amān
Didiler ki imdi di söyle ʿayān

2957. Ol er didi server budur bildügüm
Anuñ işlerinden fikir ḳıldugum

2958. Bu Muḥtāc geldi ṭapuña bugün
Saña ṭoġru degül eyā ẕū-fünūn

2959. Şāh öñine daʿvī ḳılup geldi ol
Bu rūzı vü mālı alup dutdı yol

2960. Bu ḥalva ki vardur budur söz saġı
Zehirlüdür anūn balı vü yaġı

2961. Size viribidi yeyesiz anı
Size yārī ḳıldı yine ol ġanī

2962. Ṭapup yemedüñüz anı siz ʿayān
Size olmadı hem ol işden ziyān

2963. Budur bir ḥīlesi size uş didüm
Şehā cümle anuñ ḳayusın yedüm

2964. Velī bir ḥīlesi anuñ pinhānī
Daḫı var diyeyim saña bil anı

2965. Alupdur öz-ile ol elli biñ er
Demür ṭonlu atı özi ser-te-ser

2966. Bu elli biñ eri iki böldi ol
Kemīnde ḳoyupdur anu ṣag u ṣol
[239b]
2967. Bu ṭaġda ki bugün idiser ḳarār
Bu ṭaġ eteginde eyā şehriyār

2968. Yaḳīnuñ bu olsun didi ṣanuña
Busu ḳodılar bil iki yanuña

2969. Bu Muḥtāc atası emīr Baḫtiyār
Ṭurup on biñ erle idüpdi ḳarār

2970. Bu Ṭāhir ki Naṣr'uñ ulu oġlıdur
Bilürsen ki erlik anuñ şuġlıdur

2971. Anuñ-ıla daḫı yigirmi biñ er
Urupdur buṣu bil eyā baḫtvār

2972. Bu Naṣr ibni Seyyār daḫı hem yine
Yigirmi biñ er ol alup yanına

2973. Şehirden yaña ol urupdur buṣu
Tā ki ide anlar size bir ḳışu

2974. Ṣaġuñda ṣoluñda buṣu var senüñ
Daḫı hem yoluñda ḳısu var senüñ

2975. Durur bunlar anda at u ādemī
Gözedüp dururlar tā ki şol demi

2976. Bu Muḥtāc ki yaḳın size ol gele
Sizüñ ḳatuñuza ol elçi ṣala

2977. Oḳıyup ḳatına varasız didi
Görişüp ol ele viresiz didi

2978. Gerek kim o vaḳtin açıla busu
Ki siz ol arada bulasız ḳısu

2979. Benüm bildügüm bu eyā nām-dār
Ḥüküm bāḳī senüñ eger baḫtvār

2980. Gerek beni ölüdür gerek-ise ḳo
Bilüp añladuġum benüm uşda bu

2981. Bū Müslim eyitdi saña yoḳ ölüm
Zīrā ḳul idüpven saña yoḳ ẓulüm

2982. Ve illā ki bugün çü yol yoḳ saña
Niçün diyü anı ṣorarsañ baña

2983. Ne söz ki ṭanışduḳ bugün ser-te-ser
Dimeyesin anda varup sen ḫaber

2984. Ṣalıvirmediler anı anda hem
Didi ki o vaḳte irişince hem

Muḳābil-şuden-i vezīr-i Naṣr-ı Seyyār bā-ʿasker-i Sünniyān ü kemīn giriften-i Ḫāriciyān[92]

[240a]

2985. Bū Müslim bu yaña gör imdi ne_ider
Yārenler oḳırdı danışıḳ ider

2986. Oḳır ʿAbdullāh ibni Naʿīm geldi pīr
Daḫı geldi anda Bū Sehlān emīr

2987. Keşīr bin Süleymān daḫı hem bile
Bu sözi getürdi bular çün dile

2988. Bū Müslim eyitdi yārenler bilüñ
Bu itüñ ḥīlesin ki bilmiş oluñ

[92] Nasr-ı Seyyâr'ın vezirinin Sünnî askerlerin karşısına çıkması ve haricilerin pusu kurması

2989. Bu işe idelüm hele tedbīri
Ne ḳılur görevüz Ḥaḳ'uñ taḳdīri

2990. Kişi öñ bir işüñ ḳayusın yeye
Ki ṣoñra ol işe ḥayıf dimeye

2991. Bular didiler ki eyā muḥterem
Ne buyruḳ iderseñ befermānberem

2992. Ne iş buyurursañ anı idelüm
Ne yola dir-iseñ aña gidelüm

2993. Bū Müslim eyitdi sözüñ aṣlı bu
Bular iki yerde urupdur busu

2994. Gerek ṭura ādem ṣaġa vü ṣola
Buları gözede vü ḥāżır ṭura

2995. Bu ʿAbdullāh ile iki biñ kişi
Kim erlik ola hep bularuñ işi

2996. Varuban ṭuralar bular ṣaġ yaña
Gözedüp busuyı göyeler aña

2997. Daḫı şāh-ı Sehlān vara ṣol ḳola
Çerisiyle anda vara ol ola

2998. Ne vaḳtin açıla busu göreler
Bulara muḳābil olup ṭuralar

2999. Süleymān ʿOs̱mān bile üç biñ er
Bār ü bīnā bile ṭura ser-te-ser

3000. Ḳalan er-ile ben ḳılayın didi
Bu arada muḳīm olayın didi

3001. Görevüz ne ḳılur bize Girdigār
İşāallāh ʿināyet bize ola yār

3002. Bu resme Bū Müslim ider tedbīri
Begendi yārenler anı her biri

3003. Ne kim didi anı çü işitdiler
Çü yerlü yerine varup getdiler

[240b]

3004. Bu ḳaydı çü yedi erenler ḫāṣı
Bu Muḥtāc'uñ irdi aña elçisi

3005. Bū Müslim'e ḳıldı ol elçi duʿā
Ögüş ḳıldı aña dürūd u s̲enā

3006. Bū Müslim bulara ṣorar çoḳ ḫaber
Bular didi aña eyā pür-hüner

3007. Vezīr ṣaldı Muḥtāc saña bir ḳulı
Kim ol añlamışdur bu ṭoġru yolı

3008. Size geldi uşda anı bilesiz
Aña göre siz de yaraḳ idesiz

3009. Bū Müslim bulara ider raġbeti
Aġırlayup ider delim ʿizzeti

3010. Göñüller buları hele ḫoş görür
Bu Muḥtāc ḳatına yine göndürür

3011. Ne kim var ḳatında anuñ daḫı var
Yaya atlu üc biñ ol ser-te-ser

3012. Göçer ol aradan Bū Müslim fetā
Hemān laḥẓa bindi şāh-ı dīn ata

3013. Bu Muḥtāc'a ḳarşu varur nām-dār
Diler-idi andan aladı ṭamar

3014. Bu ṭaġdan aşaġa inerler düze
Yazı yere rūşen görinür göze

3015. Görürler ki Muḥtāc irişdi yaḳın
Bile on biñ eri yanında laʿīn

3016. Yürüdi muḳābil yaḳın irdiler
Ki tā bir birini baḳup gördiler

3017. Bu Muḥtāc atından iner çün yere
Görüben Bū Müslim iner hem yere

3018. Bu ḳulları anuñ ne kim anda var
Ḳafasında anuñ dururlar süvār

3019. Yere endügini anuñ gördiler
Dükeli ḳılıca hep el urdılar

3020. Yürinüp çü ḳalḳan yüze aldılar
Anuñ üzresine hep at ṣaldılar

3021. Bu Muḥtāc-ı melʿūn meger nābekār
Hemān dem atına olur ol süvār

3022. Bilesine çoḳ er anuñ bī-amān
Anuñ dört yanını alurlar revān

[241a]

3023. Çeküp ṭīġı her bir laʿīn irdiler
Ol eri atından hemān irdiler

3024. Arada piyāde çün ol er
Yigirmi_altı baṭman elinde teber

3025. Çaġırdı çü bir kez be-nām-ı Ḫudā
Bādevlet-i āl-i Nebī Muṣṭafā

3026. Anuñ bigi naʿra urur raʿdvār
İşidenler anı idemez ḳarār

3027. Ṣadāsından anuñ zemīn āsumān
Ḳamu cūşa geldi bu kevn-i mekān

3028. Çevürmez bulardan o server yüzin
Bıraġur çeriye urur kendüzin

3029. Kime kim irişüp ururdı teber
İki pāre eyler anı şīr-dil

3030. Yārenler ki anuñ ḳatında varı
Bile ceng iderler anuñ her biri

3031. Yegāne ṭuruban ḳılıç urdılar
Ṣıdılar ol eri revān sürdiler

3032. Ḳavā der-pāyınca hücūm itdiler
Bir iki mil ola yaḳın getdiler

3033. Ki sünnīler aña irerler-idi
Başup ṣoñın anuñ ḳırarlar-ıdı

3034. Bu resm-ile anda bular yüze yüz
Şehirden yañadın ulu ḳopdı ṭoz

3035. Meger Naṣr-ı Seyyār idüpdi kemīn
Yigirmi biñ erle durupdı laʿīn

3036. Ṣınup aña Muḥtāc varur çün ḳaçar
Hemān dem o melʿūn buṣusın açar

3037. Ṣalar at başını ider bī-direng
Olur sünnīlerüñ iñen vaḳti teng

3038. Urış eylediler ḳatı ṭurdılar
Ṣıyup sünnīleri yine sürdiler

3039. Kāhī ceng idüben kāhī getdiler
Bu ṭaġ etegine yine yetdiler

3040. Ṭaġa arḳa virüp yaġı ṣaruyuz
Yaġıyla olurlar yine yüze yüz

3041. Bular bu arada durup ceng ider
Ḫavārīc er-ile key āheng ider

[241b]

3042. Bu yaña bu Muḥtāc atası laʿīn
Busu urmış-ıdı açar ol kemīn

3043. Bile on biñ eri alup bed-gümān
Bu ṭaġ eteginden çıḳar ol zamān

3044. Meger kim yolında ṭurupdı ḥāżır
Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm anda pīr

3045. Hemān dem o server yürür ol yaña
Muḳābil olur çün irişür aña

3046. Bu Muḥtāc atası laʿīn bī-dirīġ
Çeküp ʿuryān itdi ele aldı tīġ

3047. O pīr üzerine ire geldi ol
Ḳılıc-ıla anı revān çaldı ol

3048. Dutar ḳarşu gürzin aña pehlüvān
Ḳılıcı o gürze irişdi revān

3049. Pāre pāre oldı ḳılıç buz bigi
Atıldı pāresi çü yılduz bigi

3050. Ṣalar balçıġını elinden yere
Bu kez nevbet irdi meger ol pīre

3051. Çevürdi başına revān gürzi ol
Çaġırdı yā melʿūn ḥāżır didi ol

3052. Hevādan çün ol gürz iner muʿteber
Dutar iki elinle bu melʿūn siper

3053. Çü ḳalḳana ol gürz irüp uġradı
Uşatdı vü serçe bigi ṭoġradı

3054. Baġırını dutdı anuñ gürz ire
Atından muʿallaḳ bıraḳdı yere

3055. Nökerleri irdi aña bī-dirīġ
Revān ol pīr aldı eline çü ṭīġ

3056. Kime kim urardı o ḍarb-ı ḳılıç
İlişüri ḳalmaz at u erde hīç

3057. Bunuñ bigi ol çün işin ṣaġladı
Revān ḳulları ol iti baġladı

3058. Hemān dem ki anı iderler esīr
Bu leşkere ḥamle ider ol emīr

3059. Bu on biñ ḫavārīc erine tamām
İki biñ kişiyle o pīr ol be-nām

3060. Çü tekbīr idüben revān girdiler
Yaḳın üc biñ ādem yere urdılar

[242a]

3061. Bu yaña Bū Sehlān didigüm emīr
Ki Ṭāhir yolında durupdı ḥāżır

3062. Bu Naṣr oġlı Ṭāhir meger ol laʿīn
Açup ol ṭarafdan yürüdi kemīn

3063. Bu ṭaġ eteginden çıḳup ṣaġladı
Bū Sehlān ileyin anuñ baġladı

3064. Hem ol melʿūn-ıla yigirmi biñ er
Demür ṭonlu at varı ser-te-ser

3065. Bū Sehlān emīre muḳābil olur
Döner at başını revān çevürür

3066. Çü ṣındı müselmān çerisi nāçār
Ḳovar ḫāricīler bular çün ḳaçar

3067. Ḳaça ol araya irerler meger
Bu Muḥtāc atasın o pīr pür-hüner

3068. Dutup baġlayuban işi zār ider
Çerisin ṭaġıdup tārümār ider

3069. Ol-ıdı ki irdi Bū Sehlān eri
Ḫāricī elinden ḳaçup her biri

3070. O pīr anı gördi meger nām-dār
Dönüp naʿra urdı o pīr pür-hüner

3071. Bile anuñ-ıla ne varsa çeri
Ḳatında bulunan müselmān eri

3072. Hemān dem ḳılıca elin urdılar
Bu gelen yaġıya revān sürdiler

3073. Buları Bū Sehlān görür pür-hüner
Çevürdi atını hemān dem ol er

3074. Anı gördi döndi ḳamu ḳulları
Yine dutdı ḳuvvet ḳamu ḳulları

[242b]

3075. Yine oldı anda ulu dār u gīr
Yine oldı anda āşūb-ı nefīr

3076. Yine aḳdı ḳanlar çün ırmaḳ bigi
Aġacdan dökilür şu yapraḳ bigi

3077. Yine dökilürdi eren ṭopraġa
Anuñ-içün itdüm meṣel yapraġa

3078. Ne ḳıṣṣa uzadup diyelüm kelām
Anuñ bigi bir ceng olur iy hümām

3079. Ol iki çeri key ḳatı ṭurdılar
Buña aña bu ḳılıç urdılar

3080. Müselmānlar anda çü furṣat bulur
Ḫavārīc üzere çü ruḫṣat bulur

3081. Ḫāricī çerisi çevürür yüzin
Ḳovardı müselmān baḳuban izin

3082. Ḳaçardı ḫavārīc düşüp bir ova
Düşüpdi pāyınca müselmān ḳova

3083. Ḳaça ol {ol} araya irerler meger
Ebū Müslim'ile Naṣr-ı bed-güher

3084. Muḳābil oluban ṭurışur-ıdı
Bu ṭaġ eteginde ürişür-idi

3085. Ḳaça vardılar ü aña irdiler
Bu iki çeri çün anı gördiler

3086. İkileyin oldı ulu ceng şūr
Ḳopardı olaldı ḳatı dut ur

3087. Ḳarışdı müselmān ḫavārīc eri
Girip birbirine ol iki çeri

3088. Anuñ bigi anda ulu ceng-idi
Ulu kiçi düpdüz hep āheng-idi

3089. Ḳılıç şuʿlesinden belürmezdi gün
Cihān yer ṭozundan ṣan olmışdı dün

3090. Neye kim irerse iderdi yarım
Ṣanasın ḳażādur irer yıldırım

3091. At üzre key erler girip üzegü
Ḳavī ḍarb-ıla urur-ıdı süñü

3092. Kime kim irişse eger at var
Öte yanına anuñ diledü geçer

3093. Anuñ bigi gürzden çıḳardı ṭıraḳ
Üni ṭolmış-ıdı Ḫorāsān ʿIraḳ

[243a]

3094. Hevādan çü ḳatı ine ṣalıcaḳ
İnüp ḫurd iderdi vü beyni ṭamaḳ

3095. Key erler ṣalardı o gürz aġrını
Büker belleri vü söker baġrını

3096. Ḳaçan ḳanı yaydan çıḳardıydı oḳ
Ḳılur-ıdı zaḫmı niçelere ol

3097. Ṣanasın irerdi ḳażā vü ḳader
Ki cāna batardı ki cevşen siper

3098. İner çıḳar-ıdı delim deste çöp
Ara yerde başlar çün olmışdı ṭob

3099. Ṣanasın ḳılıçlar yā çevgān-ıdı
Ara yerde başlar ki ġalṭān-ıdı

3100. Kim ırmaḳ bigi anda aḳardı ḳan
Yerüñ ṭaşı mercān olup-ıdı ṣan

3101. Niçeler atından olupdı yayaḳ
Niçesi ölürken direr el ayaḳ

3102. Niçeler ayaḳda yatur basılup
Niçenüñ bedenden başı kesilüp

3103. Niçeler ikiler delim pāresi
Bulumaz-ıdı yer yatup varası

3104. Anuñ bigi bir ceng olupdı ulu
Cihān içi ġavġa idi ṭopṭolu

3105. Eger vaṣf idersem eyā nīk-nām
Dilile olunmaz anı bil tamām

3106. Ve illā ki rāvī rivāyet ider
Ki üstād böyle rivāyet ider

3107. Ol iki çeri ki ḳatı ṭurdılar
Biri birisine ki zaḫm urdılar

3108. Ḥisābın ḳırılan erüñ söylemiş
Rivāyetde anı beyān eylemiş

3109. Kim on iki yerde ṭurupdı uma
Bu yer er ḳatından geyüpdi ṭama

3110. Ṭoḳuz biñi anuñ ḫavārīc laʿīn
Hem ölmişdi biñi daḫı müslimān

3111. Ve illā ḫavārīc çoġ-ıdı ʿaẓīm
Ki{m} gelmişdi anda ḥisābsuz delim

3112. Müselmānlar üzre idüpdi ġulū
ʿĀciz ḳılmış-ıdı ḳiçiyi ulu

[243b]

3113. Fürūmandeyidi gidip ṭāḳati
Buñalmışlar-ıdı iñen key ḳatı

3114. Yaḳīn ḳılmış-ıdı ṣına ṭaġıla
Ṣanasın ki girmiş ḳoyun aġıla

3115. Araya alupdı ḫavārīc anı
Dururdı ḥavlı olup dört yanı

3116. Ne zehre ki biri aradan çıḳa
Bu erden dīvārı eyit kim yıḳa

3117. Velī eksileri ṭaġa az u çoḳ
Bu ṭaġdan yanı hem bularuñ açuḳ

3118. Bu ṭaġ eteginde Bū Müslim ṭurur
Bu yaġı işine naẓar hem ḳılur

3119. Görür araya almış buları yaġı
Ḳolay eylemişler alalar ṭaġı

3120. Bulara ki anda dādın vireler
Ki düpdüz buları ḳamu ḳıralar

3121. Bū Müslim bu ḥāli görür nev-cüvān
Yüz urdı Ḥaḳ'a dir eyā müsteʿān

3122. İlāhī keremden ʿināyet bize
ʿĀciz ḳalduḳ eyle hidāyet bize

3123. Ḳamu derdmende idensin devā
Benüm ḥācetümi daḫı it revā

3124. Bu nālişi ider siler ol yüzin
Ne görür çü ḳarşu baḳar ol güzīn

Resīden-i Emīr-i Rūdbār ʿAbdullah ibni Seyf bā-ʿasker-i Ebu'l-Müslim Mervī[93]

3125. Görür ḳaşusından ulu ḳopdı ṭoz
Hevāya berāber olup çıḳdı yüz

3126. Gelürek yol urdı nite kim ḳalem
Yarup çıḳdı_içinden anuñ dört ʿalem

3127. Çeri dört biñ eri irişdi bular
Muḥibb-i ḫanādān sever çāryār

[93] Rûdbâr emiri Abdullah ibni Seyf'in Ebû Müslim'in askerlerine ulaşması

3128. Bu Rūdbār ilinüñ begi ḫūb-nihād
ʿAbdullāh ibni Seyf añа dirler ad

3129. İrişdiler anda revān bī-dirīġ
El urup çü ʿuryān ider cümle tīġ

3130. Ne aḳ söylediler daḫı ne ḳara
Hemān dem çalındı kūs u naḳḳāra

[244a]

3131. Ḫavārīc üzere pes at sürdiler
Ṣalavāt getürüp ḳılıç urdılar

3132. Urup bu çeriyi bular bir bire
Delim er ḳıruban dökerler yere

3133. Müselmānlar andan ḳuvvet dutdılar
Ḫavārīc erinden oyun itdiler

3134. Bu ṭaġdan aşaġa anı sürdiler
Yazı yere inüp yine ṭurdılar

3135. Tā aḫşam olınca yine ceng olur
Erenler içinde key āheng olur

3136. Çü maġribe vardı ṭolundı güneş
Ṣınıḳdı Rūmīler irişdi Ḥabeş

3137. Cihān milki ṭoldı yine ḳarañu
Olupdı ḫalāyıḳ hep eñü yañu

3138. İrtelendi yer yer dönüp ḳul ḳul
Ol iki yañadan çıḳar ḳaravul

3139. Bu Naṣr ibni Seyyār meger ol laʿīn
Döner ol aradan alur leşkerin

3140. Gelüp bir arada iderler ḳarār
Ṣabāḥa olurlar ḳamu intiẓār

3141. Ḳaravula yetdi yigirmi biñ er
Demür ṭonlu atı eri ser-te-ser

3142. Bu yaña Bū Müslim cihān pehlüvān
Ne ḳılur gör imdi pes ol nev-cüvān

3143. Görür aḫşam oldı olısar dünin
Yaġı iki yaña çevürdi yönin

3144. Bu ʿAbdullāh ibni Seyf ol zamān
Bū Müslim ḳatına irişdi revān

3145. Bū Müslim öñinde yere ḳor elin
Varuban öperler o server elin

3146. Bū Müslim buları ider çün nüvāḫt
Ki şād geldüñüz dir eyā nīk-baḫt

3147. Ulu kiçi anda ḳamu görişür
Biri birisinüñ ḥālin ṣorışur

3148. Döner ol aradan bularuñ varı
Bu ṭaġ depesine çıḳarlar geri

3149. Bu yerde ki raḫt-ı tecemmül tamām
Olur-ıdı anda dutupdı maḳām

[244b]

3150. Ebū Müslim anda ider çoḳ ḳarār
Derildi ḳatına eren ne ki var

3151. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm ol emīr
Bu Muḥtāc atasın idüpdi esīr

3152. Getürdi Bū Müslim ḳatına anı
Bū Müslim girüben sevindi cānı

3153. Ol oḳdem buyurdı başın kesdiler
İki ayaġından anı aṣdılar

3154. Budı arasında başın ḳodılar
Anuñ ġuṣṣasından pes el yudılar

3155. Pes andan dutdı yārenlere yüz
Ne durur bulara işit imdi söz

3156. Eyitdi yārenler diñüz ne_idelüm
Duralum mı bunda yā ḫūz gidelüm

3157. Süleymān eyitdi eyā pür-hüner
Yeg ola bu yerden idevüz sefer

3158. Zīrā ki Naṣr-ı laʿīn bī-vaḳār
Ḳuşadup bu ṭaġı idüpdi ḳarār

3159. Gelür her gün anda çoġalur çeri
Olur gün gün anuñ ziyāde feri

3160. Āḫir bunda bizi getürür ele
Birez bu aradan ilerü hele

3161. Varılsa Ḫurezm'e yaḳın pür-hüner
Ola ki Muḥammed Ḫurezm'e ḫaber

3162. Ola ki bir egü ḫaber viredi
Bize ol felekden ḫaber viredi

3163. Çün işitdi anı Bū Müslim hümām
Ḳabūl itdi aña didi ḫoş kelām

3164. Ṭuruñ imdi oturmañ idelüm yaraḳ
Bu yerden gidüben olalum ırāḳ

3165. Dün içi hemān dem yaraḳ itdiler
Taġuñ bir yanından inüp getdiler

3166. Ne ṣaġ gözlediler daḫı ne ṣolı
Ṣabāḥa irince sürerler yöni

3167. Yarındası öyle olıcaḳ tamām
Ḳoyup bir arayı iderler maḳām

3168. O yerden ilerü ısuzlıġıdı
Beriyyelıġıdı susuzlıġıdı

[245a]

3169. Ḳonarlardı gündüz aña ıssıdan
Aña geciyile giderdi giden

3170. Ḳum-ıdı vü ıssı yol-ıdı ḳatı
Getürmezdi kimse aña ṭāḳāti

3171. Pes aḫşam olınca iderler ḳarār
Ḥaḳ'uñ ḳudretine olup intiẓār

3172. Ḳaçan gün ṭolunur vü aḫşam olur
Cihāna ḳarañu ḫūnı inʿām olur

3173. Bū Müslim buyurdı çeri ittifāḳ
İderler ḳamusı yol-içün yaraḳ

3174. Dün içinde yine yola girdiler
Ḫurezm'üñ yolını dutup sürdiler

3175. Velī ol arada iki nām-dār
Bile getdi itdi o yerde ḳarār

3176. Biri Sehlān anuñ cihān pehlüvān
Anuñ ʿAbdurezzāḳ biri pākcān

3177. Bir iki biñ erle bular göçmedi
O yerden ilerü varup göçmedi

3178. Bular getmemekden buyıdı murād
Ṣusızlık yol-ıdı eyā hūb-nihān

3179. Didiler ḳamu hep bile göçevüz
Ṣu ḳanda bulınur ki biz içevüz

3180. Gün ıssı susuzluḳ vü yoluñ tozı
Helāk eyleyiser be-küllī bizi

3181. Pes eyle olıcaḳ eyit ne_idevüz
Yeg oldur ki iki bölük gidevüz

3182. Bū Müslim'e Sehlān didi siz göçüñ
Ki bizden ilerü varup siz göçüñ

3183. Yarın gice biz de revān olavuz
Sizi ḳandasañuz varup bulavuz

3184. Bu söz üzerine ḳarār itdiler
Olar getdi bunlar ḳarār itdiler

Giriftār-şuden-i Sehlān ü ʿAbdullāh bin Rezzāk bā-ʿasker-i Ḫāriciyān[94]

3185. Bu yaña Bu Naṣr-ı bed-aḫter işin
İşit ne_eyler imdi ol ebter işin

3186. Oḳıdı ḳatına Bu Muḥtāc gelür
Ol īmān nūrından derūnı ac gelür

[245b]

3187. Bu Naṣr ibni Seyyār aña ḳakıdı
İgen ḫışm idüben gözi şaḳıdı

3188. Didi hey münāfıḳ yüzi ḳara it
ʿAḳılsuz fikirsüz i nādān pelīd

3189. Hīç añlar mısın sen ne ḳılduñ baña
Yā geldüm işümi ben uydum saña

[94] Sehlân ve Abdullah bin Rezzak'ın Haricî askerlerine esir olması

3190. Eyitdüñ ki işüñ bitürem senüñ
Ne kim girü ḳıldı yetürem senüñ

3191. Dimedüñ mi baña eyā bed-fiʿāl
Varup bunlaruñla idem mekr ü al

3192. Elikdürem anda buları saña
İdem her birnüñ işin bir yaña

3193. Ḳatı ḫoş varduñ kerem işledüñ
Neyi kim dimişdüñ varup işledüñ

3194. Bu müşkil maʿnīyi āsān eyledüñ
Bu deñlü māluma ziyān eyledüñ

3195. Yalını ṭonandı ṭoyundı acı
Acı üstine oldı baña bu acı

3196. Senüñ işpu fikrüñ hele key-idi
Bārī bu mālumuñ ṣucı ney-idi

3197. Anı viribidüñ varup düşmene
Ben añduḳça anı yüregüm yana

3198. Ḳaḳıyup bu resme didi aña söz
Bu Muḥtāc öñinde yere urdı yüz

3199. Eyitdi şāhenşāh ḳıluñuz kemīn
Nāmusum bıraḳma benüm bir zemīn

3200. Bilürem ṣucumı bugün dutma daḳ
Ḳo ḫışmı vü faẓluñ gözi birle baḳ

3201. Benüm niyyetüm ol degüldi i cān
Ara yerde māluñ olaydı ziyān

3202. Bizüm tedbīrümüz çü rast gelmedi
Ḥaḳ'uñ taḳdīri oldı ol ...

3203. Bu oynda bulara utulduḳ emīr
Dutuldı babam hem bularda esīr

3204. Ḳayu yoḳ şāhenşāh hele yeme ġam
Saña māl [ü] emlāk nite ola kim

3205. Başuña ṣadaḳa şāhā olsun ol
Anun-çün itme özüni melūl

3206. Ve illā ne_iderem işitgil saña
Yigirmi biñ er vir bu give baña
[246a]
3207. Bize ḳarşu olup ṭuran bu yaġı
Penāh idinüpdür çıḳup bu ṭaġı

3208. Yerüñ ṣarbın aldı bular şāh bil
Anuñ-çün bu müşkil olamadı ḥāl

3209. Ṭolanam bu gice bu ṭaġ ardına
Ki dermān irişem bu iş derdine

3210. Bularuñ bitürem o yerde işin
Giderem tā senden göñül teşvīşin

3211. Çü bu sözi Muḥtāc didi bed-güher
Alup yola girdi yigirmi biñ er

3212. Bu Naṣr oġlı Ṭāhir bile ol zebūn
Bu ṭaġı ṭolanup giderler bu dün

3213. Ṭaġ ardına dünle gelüp irdiler
Bu sünnīler olan yeri gördiler

3214. Görürler kim anda ne erler ne at
Ne çādır var anda yaraḳ ü ne yat

3215. Ne biliş var anda vü ne ḫoz yaġı
Girüp aradılar ser-ā-ser ṭaġı

3216. Bu Muḥtāc eyitdi ilerü yürüñ
Durur mı yā getdi buları görüñ

3217. Bir iki er ilerü revān depdiler
Ögüş yigrüşüben delim çapdılar

3218. Görürler kim anda görünmez kişi
Ne ulu ne kiçi ne erkek dişi

3219. Meger biri nāgāh ilerü sürer
Baḳar ḳarşu ṭuḥfe ʿacāyip güzār

3220. Görür kim dikülmiş durur anda dār
İki ayaġından aṣılmış bir er

3221. Budı arasında ḳomışlar başın
Cehennemde aña virürler aşın

3222. Bu ḥāli çün anda baḳup gördi ol
Dönüp ḳullarına ḫaber virdi ol

3223. Segirdüp ḳatına anuñ geldiler
Ne kişidür anda baḳup gördiler

3224. Bu Muḥtāc atası laʿīn Baḫtiyār
Olımamış aña meger baḫtı yār

3225. Bu dārdan aşaġa anı aldılar
Bu Muḥtāc ḳatına alup geldiler

[246b]

3226. Bu Muḥtāc görüben olur dil-figār
Ögüş aġlayuban olur ḳatı zār

3227. Bular işpu ḥālde ṭururken meger
Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bed-güher

3228. Ol araya nāgāh irişe gelür
Görür anda nāgāh bu işi gelür

3229. Giceden buyıdı zīrā ittifāḳ
Danışup bu resme olupdı yaraḳ

3230. Ol andan gele vü bu bundan gele
Bu sünnī çerisi arada ḳıla

3231. Bu ḳavl-ile bunlar yola girdiler
Olaydı ki anda gelüp irdiler

3232. Görürler ki sünnī eri caylamış
Bu Muḥtāc atasın bu ḥāl eylemiş

3233. Bu Muḥtāc ilerü varur bed-liḳā
Bu Naṣr-ı laʿīne ḳılur ol duʿā

3234. Didi şāh-ı ʿālem ögüş devletüñ
Yücelsüñ felekce şāha rifʿatüñ

3235. Gāvbend itmiş babamı helāk
Saña ḳurbān olsun eyā cān-pāk

3236. Ve illā ki ḳaçmış bular añsuzın
Ṭuyamamışam ben anı iy güzīn

3237. Eger gitdügini anuñ ṭuyadum
Nite ola elden anı ḳoyadum

3238. Hele şimdi ḳaçdı aña ne ire
Yine cehd idelüm ki ele gire

3239. Uzatma buları şehā key saḳın
Daḫı getmedi ayruḳ yola bil yaḳın

3240. Budur niyyeti anuñ Ḫurezm'e vara
Daḫı yerleri yoḳ varacak zīrā

3241. Ḫurezm'e giden yol budur uş şehā
Mebādā ki bunlar bulalar rehā

3242. Gerekdür pāyınca bularuñ sürem
Varam ardlarından bularuñ irem

3243. Düzündi yaġı yoḳ yaraġı yatı
Isızlıḳ yolıdur hem ıssı ḳatı

3244. İlerü gidemez bular buñalur
Buñalanı yolda yüzilür ḳalur

[247a]

3245. İnşāʾallāh bulara bulam furṣatı
Baña yārī ḳıla şāhum devleti

3246. Didi Naṣr-ı Seyyār eyü sözüñ
Didügüñi itmek gereksin özüñ

3247. Yüri imdi ṭurma daḫı get didi
Becīd söz bulara varup yer didi

3248. Ben ardınca yap yap varup ireyim
Çerinüñ gelenin ṣafın direyim

3249. Senüñ-ile taʿcīl gidem olmaya
Ṣoñumuzca leşker gelüp bulmaya

3250. Bu ḳavl üzerine ider yaraḳ
Sözi bir idüp ider ittifāḳ

3251. Hemān dem bu Muḥtāc laʿīn göc ider
Otuz biñ er olup gönilür gider

3252. Bu Naṣr oġlı Ṭāhir bile bed-gümān
Bular yola oldı hemān dem revān

3253. Ne ḳıṣṣa uzadam bular gitdiler
O yerde ki Sehlān olur yitdiler

3254. Ġāfil otururken bular nāgehān
Nuzūl itdi amda ḳażā ʿasumān

3255. Bu yaġı bulara irer bil bigi
Yā ḫışm-ıla aḳar ḳatı seyl bigi

3256. Şular kim gelürken anı gördiler
Bū Sehlān'a anı ḫaber virdiler

3257. İşitdi Bū Sehlān ü ʿAbdürrezzāḳ
Durup tā ki bunlar idince yaraḳ

3258. Öñi ol yaġınuñ gelüp irdiler
İrişdüklerini hemān ḳırdılar

3259. Bu ʿAbdürrezzāḳ Bū Sehlān emīr
At üstine geldi ol iki dilīr

3260. Ne kim var ḳatında daḫı cündīler
Şular kim bilündi ata bindiler

3261. Bir araya geldi bular cümlesi
Bu yaġıya oldı ḳaḳmaḳ ḥamlesi

3262. Ḳırıp bī-çārelerüñ başın kesdiler
Yaġınuñ öñini revān baṣdılar

3263. Yaġı öñi döner yine ardına
Ḳovar ardı bunlar düşüp ardına

[247b]

3264. Ḳaçar yaġı anlar ḳova sürdiler
Ulu ḳalbe iltüp varın urdılar

3265. Yaḳın gördi anı Bu Muḥtāc pelīd
Ḳomañ atları dir çaġırdı ol it

3266. Bu leşker işitdi anı yer yeri
İder cümle yer yer aña her biri

3267. Varı at başını ḳamu ṣaldılar
Bularuñ çü varın araya aldılar

3268. Ol ṭarafdan olur ḳatı cūş
Ḳırıldı ḫavārīc müselmān ögüş

3269. Ḫavārīc çerisi oyun utdılar
Ol iki emīri revān dutdılar

3270. Bu Muḥtāc-ı melʿūn meger mekr-ile
Ol iki emīri revān dutdılar[95]

3271. İrürdiler anuñ öñine keşān
Buyurdı o melʿūn meger ol zamān

3272. Demürler bularuñ elin a[ya]ġın
İderlerdi muḥkem ṣolın [u] ṣaġın

3273. Bu[la]ruñla anda bile olan er
Kimisi dutuldı kimisi ḳaçar

3274. Yerinde degüldi ḳamu yat yaraḳ
Deve at ü ḳatır çādır u otaḳ

3275. Bularuñ yerinde ne kim rızḳ ḳalur
Anı hep ḫāricī çerisi alur

3276. Bunuñ bigi nuṣret bular bu yaġı
Getürdiler ele delim dutsaġı

3277. Bu Muḥtāc ḳatına süriyü keşān
İletdiler dutsaḳları ol zamān

3278. Laʿīn çün içinde īmān yoġ-ıdı
Bu sünnīlere_anuñ kīni çoġ-ıdı

[95] Yazmada önceki beytin ikinci mısrası bu beytin ikinci mısrası olarak tekrar yazılmış.

3279. Bu melʿūn buları baḳuban görür
Revān ḳullarına ol it buyurur

3280. Bularuñ içinden alur yetmiş er
Ḳalanın be-küllī ḳırar ser-te-ser

3281. Bu yetmiş kişiye hem ol bed-fiʿāl
Gör imdi ne resme ider ol fāl

3282. Keser dillerini daḫı ḳulaġın
Burunlarını hem ṣolını ṣagın

[248a]

3283. Ṣalıvirdi eydür varuban gidüñ
Gāvbend'e benden şikāyet idüñ

3284. Bugün işbu yere gelüp irmişem
Bu deñlü erini hele ḳırmışam

3285. Bile ʿAbdürezzāk'ıla Sehlān'ı
Getürmişem ele dutuban anı

3286. Ne kim raḫtı baḫtı varın almışam
Bunuñ bigi oda sizi ṣalmışam

3287. Yürüñ imdi varuñ eyidüñ aña
İr-ise bu yerde ire ol baña

3288. Bular diñlediler sözin az u çoḳ
Velī söylemege biri dili yoḳ

3289. Velī ʿaḳlla anuñ sözin aldılar
Çıḳup ol aradan revān oldılar

3290. Bu Muḥtāc-ı melʿūn ol iki eri
Bū Sehlān ʿAbdürezzāḳ serveri

3291. Bu Ṭāhir'e eydür dönüp ol laʿīn
Dir iy şāhzāde sözüm bil yaḳın

3292. Buları alup sen gerek gidesin
Atanuñ ḳatına ve iledesin

3293. Görüp şāh buları ola göñli şād
Ki teşvīşden ide özini āzād

3294. Bunuñ bigi ider çün ol laʿneti
Daḫı hem bu resme yazar ol biti

3295. Didi ol şāhenşāh ḥikāyet bile
Bu biti içinden rivāyet bile

3296. Ki geldüm yine ḫoş hüner eyledüm
Türābīyi zīr ü zeber eyledüm

3297. Bularuñ daḫı bil feri ḳalmadı
Pāyidār olası eri ḳalmadı

3298. Ṭaġılup varı her yaña getdiler
Gelüp cāsūs andan ḫaber itdiler

3299. Ḫurezm eṭrāfından yaña döndiler
Varup bir arada bular ḳandılar

3300. Bularuñ pāyınca dilerdüm sürem
Yine ol arada savaşa ṭuram

3301. Benüm daḫı çoḳluḳ erüm ḳırdılar
Bular ṣınup andan yola girdiler
[248b]
3302. Eger şāh dir-ise bulara irem
Ḳalanın daḫı ol arada ḳıram

3303. Birez daḫı ṣalsun baña şāh kişi
Ki varam anda bitürem işi

3304. Bunun gibi yazdı biti bed-gümān
Bu Ṭāhir eline virür ol zamān

3305. Bu bitiyi aldı Ṭāhir bed-nihād
İder yol yaraġın iñen göñli şād

3306. Bilesinde baġlu ol iki emīr
El ayaḳ demürlü ḥaḳīr ü esīr

3307. Söz ögüş çü yolı sürüp getdiler
Atası ḳatına gelüp yetdiler

3308. Atası öñinde yere ḳor elin
Varup öpdi bed-baḫt atası elin

3309. Ne kim olmışdı aña herze ider
Bu iki emīri aña arż ider

3310. Bu Muḥtāc ki aña yazupdı biti
Atası eline ṣunar laʿneti

3311. Aluban bitiyi oḳır ol tamām
Ferāḫ buldı göñli olur şādkām

3312. Ol iki güzīn ki olupdı esīr
Ki ʿAbdürrezzāk u Bū Sehlān emīr

3313. Buları Naṣr'uñ görür çün gözi
Feraḥ buldı göñli sevindi özi

3314. Bu Muḥtāc laʿīn kim ṣalupdı biti
Baña er vir biti diyü laʿneti

3315. Revān yir ḳayusın anuñ ḳayurur
İki biñ var-ıdı o dem buyurur

3316. Birinüñ meger Saʿd adı Gürgānī
Ki melʿūn bed-aḫter yavuz Mervānī

3317. Adı ʿÖmer idi birinüñ pelīd
Bu daḫı ḫavārīc iden dil-ḥadīd

3318. Bularuñ-ıla ol ḳoşar on biñ er
Demür ṭonlu ḳamu varısar teber

3319. Ol on biñ er ü ol iki ḫāricī
Bu Muḥtāc'a gitdi bular yārcı

Ez-īn cānib mā-āmedīm be-ḥikāyet-i Sünnīyān[96]
[249a]

3320. Gel imdi bu yaña işit bir beyān
ʿAcāyib ḳıṣṣa ʿaceb dāsitān

3321. Ola göñül anuñ-ıla tā ki şād
Ḳamu ġuṣṣalardan olasız āzād

3322. Dilerseñ bulasın bu sözden şafā
Şād ola ṣalavāt vir ol Muṣṭafā

3323. Dimişdük saña bil eyā pür-hüner
Bunuñ bigi evvel saña bir ḫaber

3324. O vaḳt ki dutuldı Bū Sehlān emīr
Ḫavārīc elinde olıcaḳ esīr

3325. Şınan leşker andan revān ḳaçdılar
Ḳamu elde varın yere şaçdılar

3326. Sürüp taʿcīl-ile yola girdiler
Bū Müslim ḳatına gelüp irdiler

3327. Didiler ki server iş oldı yaman
Bizüm aṣṣumuza irişdi ziyān

3328. Ḫavārīc nāgehān gelüp yetdiler
Bū Sehlān emīri esīr itdiler

[96] Bu taraftan Sünnîler'in hikâyesine geldik.

3329. Esīr oldı bile bu ʿAbdurrezāḳ
Yile verdi ḳamu bu ṭāḳ-ı revāḳ

3330. İgen bī-ḳıyās ḳaçıḳ irişdi yaġı
Dutupdı tamāmet ovayı ṭaġı

3331. Şikest olup andan ḳaçmışuz
Ne kim māl u rūz u varın ṣaçmışuz

3332. Bū Müslim işitdi anuñ çün sözin
Ol iki er-içün yaş itdi gözi[n]

3333. Didi iy dirīġā yavuz oldı ḥāl
Ol iki güzīne irişdi zevāl

3334. Çün ele getürdi anı bed-gümān
Daḫı virmeyiser bulara emān

3335. Pes elden ne gelür eyit ne_idelüm
Bārī baş yaraġın didi idelüm

3336. Oḳıdı Bū Müslim gelür ulular
Īmān ehli sünnī o baḫtlular

3337. Ḥikāyeti bir bir beyān eyledi
Olan vaṣf-ı ḥāli ḳamu söyledi

3338. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm yüzi aḳ
İşitdi dutulmış bu ʿAbdurrezāḳ

[249b]

3339. Āh itdi vü belin dutup aġladı
Gözi yaş ṭoluben ciger ṭaġladı

3340. Pes aña ulular ögüd virdiler
ʿAḳıl başlarına ḳamu dirdiler

3341. Ṭanışıġa andan oturdı bular
Delim söz araya getürdi bular

3342. Süleymān'a dutdı Bū Müslim yüzin
İşit ne direm dir saña ey güzīn

3343. Gerek raḫt tecemmül alup gidesin
Varup bir arada ḳarār idesin

3344. Bu sözi Süleymān ider çün ḳabūl
Alup raḫt tecemmül revān dutdı yol

3345. Bū Müslim bu yaña meger pehlevān
Beş altı biñ erle ḳalur ol zamān

3346. Cāsūs ṣalmış-ıdı yaġıdan yaña
Ḫaber getüreler gelüp tā aña

3347. Gelüp didi cāsūs i server yaġı
Üş imdi dutupdur ovayı ṭaġı

3348. Yaḳındur ki yaġı irişe size
Ḫaber itmedüñüz dimegil bize

3349. Bū Müslim eyitdi eyā ulular
Hünerden īmāndan içi ṭolular

3350. Bugün dīn yolına ḥamiyyet gerek
Er olan kişiye vü ġayret gerek

3351. Kuşanalum erlik ḳuşaġın gerek
Bu yolda idelüm başı cānı terk

3352. Çü düşmān bu deñlü ider küstāḫī
Niçün der tınavuz bu cānı daḫı

3353. Şükür bu ṭarafdan degilüz ḍalāl
Ki boyunumuza yıġıla vebāl

3354. Muḥammed yolına durur ʿahdümüz
Dīn-içün durur uş bizüm cehdümüz

3355. Eger öldürevüz saʿādet bizüm
Ve gerni ölevüz şehādet bizüm

3356. Bunuñ bigi didi Bū Müslim kelām
Yārenler ulular işitdi tamām

3357. Didiler ki server saʿādet bilüñ
Göñülden olupdur ḳamumuz ḳıluñ

[250a]

3358. Yaḳın bil bu yoldan ṣapar degilüz
Ḥaḳ'ı ḳoyup ġayra ṭapar degilüz

3359. Bu yola cān-ıla ḳamu ṭurmışuz
Ne kim Ḥaḳ buyurdı boyun virmişüz

3360. İşiden yārenler kiçi vü ulı
Bu sözi ḳamusı didiler belī

3361. Ḳamu berkidürler varı ittifāḳ
Yaġı niyyetine iderler yaraḳ

3362. Ulu pehlevānlar delim cündiler
Bir uġurda düpdüz ata bindiler

3363. Dutup yol giderler yaġıdan yaña
Ki yaʿnī ki ḳarşu varalar aña

3364. Sürüp bir depeye varup çıḳdılar
Durup ol aradan öte baḳdılar

3365. Gözedürler-idi ṣolu vü ṣaġı
Görürler ki çıḳdı nāgehān [yaġı]

3366. Ḫāricī çerisi çıkar çoḳ çoḳ
Işıḳ cebe virür güne ḳarşu şavḳ

3367. Göge toz irişmiş nitekim tütün
Dutupdı hevānuñ yüzini bütün

3368. Atuñ kişlemesi erüñ naʿrası
Gören leşkerüñ gider zehresi

3369. İki leşker aḳup revān çaġladı
İrüp birbirinüñ yolın baġladı

3370. Olup ḳarşu ḳarşu dutarlar alay
Ṭurur bir yazıda savaşa ḳolay

3371. Otuz biñ er-idi ḫāricī tamām
Demür ṭonlı eri ḳamu ḥāṣ u ʿām

3372. Beş altı biñ ola müselmān eri
Velī ejdehādur ḳamu heft seri

3373. Muḳābil muʿārıż olup ṭurdılar
Çü meydān açıldı naẓar urdılar

3374. Ḳamu meydāna_ider erenler naẓar
Göreler ki girüp kim ide hüner

3375. Bu Muḥtāc laʿīnüñ meger bir ḳulı
Görür göziyidi dutar hem eli

3376. Adı ol laʿīnüñ Şīr-i Merd-idi
Ol erlik içinde iñen ferd-idi

[250b]

3377. Öñinde Bu Muḥtāc laʿīnüñ ol it
On atlu bile hem dir on pelīd

3378. Beşi ṣaġ yanında ṣolında beşi
Çü meydāna girdi ol on bir kişi

3379. Bu yaña bu sünnī erenler ki var
Bū Müslim ḳatında yārenler ki var

3380. Baḳuban buları görürler hemān
Görür on bulardan daḫı ol zamān

3381. Bū ʿAṭā ulusı erenler başı
Beşi ṣaġ yanında ṣolında beşi

3382. Bu on bir muḳābil olur on yire
Muḳābil olurlar bular bir bire

3383. Öñ iki ṭarafdan girüp özüñü
Biri birisine dutarlar süñü

3384. Ṣorarsañ nedür dib bular cümlesin
Bu aña aña bu ider ḥamlesin

3385. Ögüş bir birine süñü dutdılar
Kimisi utardı kimi utdılar

3386. Ẓafer bir birine bulımadı hīç
Ṣalup süñü elden alurlar ḳılıç

3387. İrüp bir birini revān çaldılar
Nicenüñ ṭiġ-ıla cānın aldılar

3388. Delim bir birini çalarlar yegin
Bu sünnī erenler olurlar yegin

3389. Üçini bularuñ ṣalarlar yere
Daḫı dört kişiye ururlar yāre

3390. Müselmān ikisi olur yaralu
Yıḳılmışdı andan biri hem ulu

3391. Bū ʿAṭā erenler güzīni ol er
Şīr-i Merd'e oldı muḳābil meger

3392. Urup naʿra urdı aña raʿdvār
Çü ḥayḳırdı ḫışma gelüp şīrvār

3393. Dir ey kibr-i pīçe yavuz ḫūlu it
Münāfıḳ ḫavārīc vü ʿāṣī pelīd

3394. Ḥāżır bāş ki irdüm i meʿlūn saña
Getür neñ var erlük sen imdi baña

3395. İşitdi Şīr-i Merd anuñ çün sözin
İgen ḳaḳıyuban çevretdi gözin

[251a]

3396. Sürer at ilerü girüp özüñü
Bū ʿAṭā'ya irdi ḳolartdı süñü

3397. Didi daʿvā ḳılma lafa ḳıl sükūt
Al imdi teberüñ saña irdi dut

3398. Bū ʿAṭā ki oldur adı Semnānī
Revān ḳarşu virdi aña ḳalḳanı

3399. Süñü oynını key bilürdi ol it
Süñü zaḫmnı urdı aña ol pelīd

3400. Yarar uylugına süñü zaḫm ider
Ol it atıyıla geçüben gider

3401. Bū ʿAṭā o zaḫma ṭaġıtmaz özin
Çevirdi tīz atuñ başuñ ol güzīn

3402. Didi al teberüñ i melʿūn saña
Dönüben baḳınca ol andan yaña

3403. Atuñ kesip irdi teber bu yolın
Götürdi baş-ıla anuñ bir ḳolın

3404. Yere düşdi baş ḳol saçıldı ḳanı
Ol iki çeri çün görürler anı

3405. Anuñ üstine hep varı ṣaldı at
Yine ḳarşularlar ḳamu Türk ü Tat

3406. Yine çıḳdı yer yer ḳılıç āb-reng
Yine yeg erenler işi ceng

3407. Yine yer yüzinde erenler leşi
Yine kesilür çoḳ erenler başı

3408. Yine yıldırımveş yalabır ḳılıç
Amān virmezidi ere ata hīç

3409. Delim gövde anda yaturdı bī-cān
Ṣan ırmaḳ oluban aḳar-ıdı ḳan

3410. Yine gürz āvāzı çıḳardı ṭarāḳ
Ḳırılmış yaturdı delim el ayaḳ

3411. Egerçi ölene ḥesāb yoġ-ıdı
Yaralu iñiler iñen çoġ-ıdı

3412. Bū Müslim erenler şāhı pür-hüner
Yigirm altı baṭman elinde teber

3413. Bu cenk arasında çü şīr-i ġarrān
Ulu ḳalbe ḥamle ider pehlevān

[251b]

3414. Bu yaña ki server hemān uġradı
Yolına geleni ḳırup ṭoġradı

3415. Anı bir kişi hīç irüp urmadı
Tümen bigi öñne eren ṭurmadı

3416. Ḳovar gele gele ḳaçar ḫāricī
Aña ḥaḳ olurdı zīrā yarıcı

3417. Yine bir yaña hem düşüp ol ulu
Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm baḫtlu

3418. Bu cengde anuñ tek ḳılurdı oyun
Ṣanasın özi ḳurt bulardur ḳoyun

3419. Urup naʿra dem dem o pīr cūş ider
Şīr-ner ṣanasın ki ḫurūş ider

3420. Bū Müslim'ün ol ḳırk yārenler ki var
Bu Ḥaḳ yolı ṭoġru varanlar ki var

3421. Bir arada bunlar çü bir encümen
Ol İsḥaḳ-ı server öñinde şiken

3422. Ne vaṣf idem anı ki ol şīr-ner
Ḫavārīc erine ururdı teber

3423. Bu sünnī erenler eger az-ıdı
Velī hep yegāne ser-efrāz-ıdı

3424. Ḫavārīc erine ḳatı durdılar
Delim ḳırdılar yere urdılar

3425. Ne ḳıṣṣa bunda füzūn idelüm
Sözi arturuban uzun idelüm

3426. O gün aḫşama dek ulu ceng-idi
Erenler içinde ḳatı yeng-idi

3427. Depe başına çün güneş dikilür
İki yaña dizgin çekilür

3428. Görürler ki endi ṭolundı güni
Hemān çıḳdı ṭabl-ı āsāyiş üni

3429. Ol iki çeri pes girü döndiler
Ḳarār idüp iki ṭaraf ḳondılar

Der-şeb ʿazm-kerden-i Ebū Müslim rāh-ı Ḫurezm-rā vü yāften-i āb der-vaḳt-i tengī[97]

3430. Bu yaña Bū Müslim meger pākcān
Yārenlere didi ki ey Sünniyān

3431. Bu yerde neyiçün ḳarār idevüz
Yegi ol ilerü varup gidevüz

[252a]

3432. Gerek Şāh Ḫurezm'e yaḳın olavuz
Ola kim biz andan meded bulavuz

3433. Süleymān'ı varup bulalum didi
Anuñ-ıla bile olalum didi

3434. Bu söz üzerine ḳavil itdiler
Revān ol aradan sürüp gitdiler

3435. Ṣabāḥa irince sürerler yolı
Ki hīç biri yatmaz uyumaz velī

3436. Ṣabāḥ oldı yine nihān oldı fāş
Güneş şarḳ evinden çü getürdi baş

3437. Süleymān'dan anlar eṣer bulmadı
Ne yire varupdur ḫaber bilmedi

3438. Yine ḳuşluġa dek ḳatı sürdiler
Ne irdiler aña ne ḫūẕ gördiler

3439. Nice istediler biri irmedi
Biregü bulardan ḫaber virmedi

3440. Ve illā ıszlıḳ yazı key ḳatı
İgen ıssıyıdı delim zaḥmeti

3441. Delim dört yaña itdi bunlar cüst cū
Ol arada hergiz bulunmadı ṣu

[97] Ebû Müslim'in gece vakti Harezm yoluna düşmesi ve darlık vaktinde su bulması

3442. Bū Müslim'e anlar eyitdi emīr
Bizüm vaḳtimüz key faḳīr ü ḥaḳīr

3443. Yürümege yoḳdur bize hīç mecāl
Bāḳī sen bilirsün eyā ḫūb-cemāl

3444. Bū Müslim eyitdi burada ḳaluñ
Biraz rāḥat olup āsāyiş oluñ

3445. Varup ben ilerü gideyüm didi
Buları cüst cū ideyim didi

3446. Ne yirdedür anlar ola kim bulam
Sizüñ ḳatuñuza yine ben gelem

3447. Velī bu arayı ḳoyup gitmeñüz
Daḫı yerde varup ḳarār itmeñüz

3448. Didiler ne yere varup gidelüm
Ne kim sen dir-iseñ anı idelüm

3449. Ol arada anlar ḳarār itdiler
Ol arada rāḫat olup yetdiler

3450. EBū Müslim andan durur pākcān
Diler ki ilerü vara ol zamān

[252b]

3451. Görürler kim anı yaluñuz gider
Anuñ-ıla on yār bile ʿazm ider

3452. Ebū Müslim ile ol on yār bile
Sürüp ʿazm ḳıldı göneldi yola

3453. Delim istediler bulınmaz bular
Ne yire varupdur bulınmaz bular

3454. Nitekim itdiler eger az u çoḳ
Ādemẕād hergiz biri anda yoḳ

3455. Bu on yāre döndi didi pür-hüner
Bulardan nitesi bulavuz ḫaber

3456. Aña ol yigitler didiler emīr
Dilersüñ bulardan bilesin żamīr

3457. Dutalum Ḥurezm'üñ yolın gidelüm
Ola ki bulavuz daḫı ne_idelüm

3458. Meger ol yañaya bular dutdı yol
Bū Müslim işidüp ḳabūl itdi ol

3459. Hemān ʿazm ḳıldı bular ol yola
Naẓar eyleyüp ṣaġa vü ṣola

3460. Nāgehān bir ulu depe gördiler
Öñinde ḳaraltu naẓar urdılar

3461. Bularuñ çü ʿaḳlın ider işi güm
Gelürek depedür görürler ki ḳum

3462. Dibinde Süleymān yārenler ki var
ʿĀciz olmış-ıdı ḳamu ḫūr u zār

3463. Yüzin ḳoyu düşüp bular ol zamān
Ṣusuzın buñalup iderler fiġān

3464. Deve at u ḳatar düşüp hep yere
Ṣusuzlıḳ elinden yaḳın cān vire

3465. Çıḳarmışdı degme biri dillerin
Uzatmışdı ayaḳların ellerin

3466. Ṭāḳati ṭaḳ olup gider ḳuvveti
Żaʿīf-idi ḥāli bularuñ ḳatı

3467. Didi her birinüñ bakar gözleri
Velī söylemezdi dili sözleri

3468. Özünden gidüben Süleymān yatur
Çāresi yoġ-ıdı bī-fermān yatur

3469. Ḫurd-i Āhenger yatur hem güzīn
Ṣusuzlıḳda açmaz-ıdı ol gözin

[253a]

3470. Bu Ṭāhir yatur bir yaña Sayḳalī
Anuñ daḫı hergiz yoġ-ıdı ḥāli

3471. Çü bu resme gördi buları ol er
Gözi yaşı aḳdı yaḳıldı ciger

3472. Teraḥḥum bulara iñen eyledi
Süleymān ḳatına gelüp söyledi

3473. Gözin açdı baḳdı anı gördi ol
Yaşı aḳa ol dem bir āh urdı ol

3474. Dili söyleyümez aña söyleye
Aña vaṣf-ı ḥālin beyān eyleye

3475. Ḳatına Süleymān anı aldı
Ḳolı boyınına ol anuñ ṣaldı

3476. Bu deñlü aña ol ḥazīn söyledi
Bir iki söz aña beyān eyledi

3477. Didi ḳaldı ḥasret ḳıyāmet özüm
Seni görmeyiser daḫı hīç gözüm

3478. Bile çoḳ ṭuz etmek yedük it ḥelāl
Göñlüñe getürme benüm-çün melāl

3479. İşitdi Bū Müslim gözi ṭoldı yaş
Ne göz yaşı dökmek ciger oldı yaş

3480. Bu ḥāl oldığına delim ġam yedi
Bu on yāre döndi işit ne didi

3481. Bu ḥālümüz uşda buña irdi dir
Bu yārenler uşda buña irdi dir

3482. Ṣığınup Ḥaḳ'a iş bitürmek gerek
Ṣoyulup bulara yitürmek gerek

3483. Ola ki ṣudan bir nişān bulavuz
İdüp cehd arayup ʿayān bulavuz

3484. Virevüz bulara öñi dirile
Cānı rāḥat ola yine dirile

3485. Bu yola anuñla bile ṭurdılar
Birer meşk omuza alup urdılar

3486. Gider degme biri ide cüst cū
Bulup getüreler bular içe ṣu

3487. Biri bir yegāne meger dutdı yol
Ṣu isteyü çevre baḳa ṣaġa ṣol

3488. Nice kim yüridi yegürdi hezār
Ṣudan bulımadı birisi eser

[253b]

3489. Yine döndilerdi çü maġbūn olup
Ol ıssı içinde ciger ḫūn olup

3490. Bū Müslim ṭāḳati iñen oldı ṭaḳ
Aña ḥāṣıl oldı meger kim firāḳ

3491. Fürūmānde ḳalup emīr urdı āh
Ṣaġa ṣola ḳıldı şeh-i dīn nāgāh

3492. Ulu başta ḳumdan yıġılmış ṭurur
Çıḳar üstine bir geyicek görür

3493. Çü gördi Bū Müslim anı ser-firāz
Pes ol geyik aġız açup ḳıldı sāz

3494. Çaġırdı ki onı varınca geyik
Segirdi depeden iner çün peyk

3495. Çü durdı boġardı ḳayıtmaz aña
Naẓar ḳıldı server geyikden yaña

3496. Bū Müslim baḳıcek geyige revān
Çaġırdı işitdi ünin pehlevān

3497. Biraz ol depeden beri indi ol
Yine döndi dutdı yuḳaruya yol

3498. Döner baḳar andan ilerü gider
Ṣalar başcuġazın işāret ider

3499. Bū Müslim eyitdi yārenler görin
Geyicek ki ṭurmış naẓar bir urun

3500. Çaġırup baş-ıla işāret ḳılur
Hele ol bize bir beşāret ḳılur

3501. Çalap ḳudreti pes ṣalupdur anı
Kim andan bu derdüñ ire dermānı

3502. Örü ṭurdı meşkin alup pür-hüner
Gider ol yaña hem elinde teber

3503. Dutup yol irişdi geyikden yaña
Hem oldı göydi gelince aña

3504. Bū Müslim gelürin geyik çün görür
Biraz ol aradan ilerü varur

3505. Pāyınca Bū Müslim durup üzledi
Ne yire gider dib anı gözledi

3506. Gider ḳarşu geyik işāret ider
Ebū Müslim anı gözedü gider

3507. Bu resm-ile geyik anı çün alur
İşāret ide bir araya gelür

[254a]

3508. Daḫı gitmez andan ilerü durur
Ebū Müslim anda baḳup ne görür

3509. Revān olmış anda aḳar bir bıñar
Dükenmez içerse eger yüz biñ er

3510. Yüzin yere urdı revān şükr ider
Senā ḥamd idüben Ḥaḳ'a zikr ider

3511. Didi derde virdüñ yine dermānuñ
Ne vaṣf-ıla eydem senüñ iḥsānuñ

3512. Ṣalup bir geyicek sebeb eyledüñ
Bu luṭfı ki bize ʿaceb eyledüñ

3513. Senüñ fażl u raḥmetlerüñ bī-ʿaded
Vay aña bulımaz ḳapuñda meded

3514. Revān meşki derḥāl ṣuya ṭoldurur
Ṭolar baġlar aġzın anuñ ḳaldurur

3515. Bu on yār ki anuñ olupdur eşi
Birer meşk getürdi alup her kişi

3516. Ṣudan meşklerini ṭoldurdılar
Alup arḳasına vü ḳaldurdılar

3517. Hemān ol aradan olurlar revān
Göneldiler andan bular ol zamān

3518. Bularuñ ḳatına gelüp irdiler
Ṣan ölmişler-idi yā cān virdiler

3519. Bu meşklerüñ aġzın revān açdılar
Yüzine bularuñ ṣudan ṣaçdılar

3520. Yüzine bularuñ ḳaçan ṣu irer
Gelür kendüye pes öñini direr

3521. Öñi dirilüben durur her biri
Ölü iken oldı be-küllī diri

3522. Ḳamu ayaġına anuñ düşdiler
Gelen öñi çevresine üşdiler

3523. Birer içüm andan ṣudan virdiler
İçen ʿaḳlını hep başa dirdiler

3524. Bū Müslim bulara eyitdi maḳāl
Ne kim oldıysa ḳamu vaṣf-ı ḥāl

3525. Varup anda nite ṣu bulduġını
Geyik hem ḳılavuz olduġını

3526. Bular çünki anuñ sözin diñledi
Ḥaḳ'uñ ḳudretini ḳamu añladı

[254b]

3527. Bulara Bū Müslim eyitdi ṭuruñ
O ṣu ḳatına dir irişüñ varuñ

3528. Yine ben çeriye dönüp varayım
Nitedür olaruñ ḥālin göreyim

3529. Anuñ ol sözini ḳabūl itdiler
Ṣu ḳatına andan geçüp gitdiler

3530. Ebū Müslim andan döner pehlevān
Gelüp ol çeriye irişdi revān

3531. Bu ḥāli bulara daḫı söyledi
Ḳamu vaṣf-ı ḥāli beyān eyledi

3532. Sevindiler andan ḫaber aldılar
Ḳamu ṣu ḳatına göçüp geldiler

3533. Ṣafā buldı bunlar ḳaçan gördi ṣu
Olur şehd ṣusuz arada aġu

3534. Sürüp ḳayġunuñ çün başın biçdiler
Ṭoyunca ḳamu ol ṣudan içdiler

3535. Göñül ḳaygusını varı götürür
Ṣu teg ḳır öñinde varı ötürür

Āgāh-şuden-i Şāh-ı Ḫurezm ez-aḥvāl-i Ebū Müslim vü leşker firistāden-i o bā-Mızrab-ı cihān-pehlivān[98]

3536. Gel imdi yine bir ḥikāyet işit
Ki rāvī ne ḳıldı rivāyet işit

3537. Bu Ṭāhir-i Ṭūsī ḳılur vaṣf-ı ḥāl
Bu ḳıṣṣa içinden ʿacāyib maḳāl

3538. Açup cān ḳulaġın ḫaber añlaġıl
Erenler sözinden eṣer añlaġıl

3539. Ki genc-i meʿānī saña açıla
Bilesin ġarażdan güher saçıla

3540. Erenler sözinden neler buldılar
Deñize ṭoluban güher buldılar

3541. Ki incü bu ḥikmet durur ten ṣadef
ʿAlem bir deñizdür bil ey bā-ḫalef

[98] Hurezm Şahı'nın Ebû Müslim'in durumundan haberdar olması ve cihan pehlivanı olan Mızrab'la beraber asker göndermesi

3542. Deñizden dilersen eger gevheri
Göñül baḫrına ṭal eyā cevherī

3543. Güherler bulasın eyā ḥaḳşinās
Olunmaya anuñ bahāsı ḳıyās

3544. Güher maʿrifetdür yaḳın bil anı
Müzeyyen ḳılur ol göñül ü cānı

[255a]

3545. Bu gevher ki dirler hemān ṭaş olur
Anı kim sever ciger baş olur

3546. Sözüñ gevheri pes ḳalur cān-ıla
Ki zinhār ṣatun al anı cān-ıla

3547. Olupdur bu sözüm işit Ḥaḳ ṭanuḳ
Ögütden uyuyan degil uyanuḳ

3548. Sözi añlamayan göñül teng olur
Ṭolu dirler anuñ içi neng olur

3549. Ve ger olmayasın dīve hemnişīn
Ṣalavāt vir ber-Muḥammed emīn

3550. Ḫurezm'üñ şāhından işit dāsitān
Göñül şād idesin feraḥ bula cān

3551. Var-ıdı Ḫurezm'üñ şāhı şīr-dil
Müselmān u dindār-ıdı hem ʿāḳil

3552. Sever-idi āl-i Resūl'i tamām
Añup āli evlādı virürdi selām

3553. Muḥammed Şāḥ anuñ adı şehriyār
Dün ü gün dilinde anuñ çāryār

3554. Delim elçi Mervān ṣalupdı aña
Gelüp bīʿat itsün diyü ol baña

3555. Benem çün ḫalīfe dir-idi ʿayān
Ki ḥükmümde bugün şāhān-ı cihān

3556. Adum minber üzre gerekdür aña
Ṣenā vü duʿālar ḳıla hem baña

3557. Türābī ne yerde ola buldura
Amān virmeye aña vü öldüre

3558. Bu resme delim söz aña ṣalupdı
Çoḳ elçileri hem aña geldidi

3559. ʿĀlimler oḳuyup ḳayusın yedi
Eyüdüñ kim olur Türābī didi

3560. Bu resm-ile şāhā didiler cevāb
ʿAlī'dür didiler bilüñ Bū Türāb

3561. Didi oġlan iken didiler ʿAlī
Meger topraḳ oynar imiş ol velī

3562. Aña böyle dimiş Muḥammed Şebāb
Bu ʿAlī ola mı dimiş Bū Türāb

3563. Ol oynardı ṭopraġ-ıla pür-vefā
Bu luṭfı dimiş pes aña Muṣṭafā

[255b]

3564. Ümeyye ḳavmi aña ol sebeb
Bū Türāb didiler ʿAlī'ye laḳab

3565. Ne er ki ʿAlī'nüñ iderler yādın
Bular Bū Türābī añarlar adın

3566. Bu resme işitdi anı çünki şāh
İki gözi ḳanın dutup urdı āh

3567. ʿAẓīm ḫışma gelüp iñen ḳaḳıdı
Çü Mervān'ı bildi ki ol ʿāḳ-ıdı

3568. ʿAlī'ye neyiçün söge didi ol
Ḫalīfe diyüben özin aña ol

3569. Ḫalīfe nitesi ola ol ʿayān
Müselmān degildür pes ol bed-gümān

3570. Yaramaz ḳalaḳlu yavuz laʿneti
Bunuñ bigi niçün ide bidʿati

3571. Müselmān pes andan āyet ne ṭuya
Çıḳa dīn yolından yā aña uya

3572. Gözüm görer-iken aña uymazam
Elüm-ile cānum oda ḳoymazam

3573. Nite anuñ-ıla girem bīʿate
Özüm daḫı lāyıḳ idem laʿnete

3574. Nite olısardur cihānda bu ḥāl
Ḳoyup ṭoġru yolı olavuz ḍalāl

3575. Ḫanādān yolına gerek cān virem
Tāc u taḫt cümle ḥānümān virem

3576. Anuñ düşmeninüñ dökem ḳanını
Cehennem odına ṣalam cānını

3577. Ebūbekr ü ʿÖmer [ü] ʿOs̱mān ʿAlī
Bular ḥaḳ yolında gelüpdür velī

3578. Ne vech-ile kimse buları yere
Yarın vara ṭamu odına gire

3579. Dürüşdi Bu Mervān aña bed-güher
Düzemedi şāhı özine meger

3580. Nitekim dilerdi çeri cemʿ ide
Anuñ üstine tā varuban gide

3581. Belürür-idi bu yañadan yaġı
Aña durmaz-ıdı vara ayaġı

3582. Aralıḳ bulımaz aña varadı
Bu şāhı dutuban dādın viredi

[256a]

3583. Bu Şāh da muḳābil degüldi aña
Çeri cemʿ idüben varaydı aña

3584. Velīkin göñülden biri birine
Dururdı içinden dutuban kīne

3585. Bir işi Bu Şāh'uñ daḫı var-ıdı
Oḳur-ıdı ne kim il ü şār-ıdı

3586. Gelürdi ḳatına piyāde süvār
Düşüp illere ol iderdi şikār

3587. İki ay u üç ay u her yılda ol
Şikār ide yürür-idi ilde ol

3588. Pes ol günler olmış-ıdı şehriyār
Çıḳup yine ilde iderdi şikār

3589. Direr ḳatına ol yine on biñ er
Biñ atlu daḫı hem bile pür-hüner

3590. Şikār eylemege gönüldi yola
Ki göñli açıla ferāġat bula

3591. Yiye içe varur meger her maḳām
Şikār ide ḳalur iki ay tamām

3592. Getürmiş-idi hem bile bārgāh
ʿAlem ü naḳḳāre bile bā-sipāh

3593. Daḫı almış-ıdı bile nīmtaḫt
Oturayıdı tā aña nīk-baḫt

3594. Bu deñlü yaraġı anuñla bile
Yürür-idi ol şāh şikārın ḳıla

3595. Yine şāh bir gün biner av ḳova
Delim geçmiş-idi dere vü ova

3596. Bular ki bu avda bulunmış-ıdı
Ḳażāyıla ḳırḳ er bulunmış-ıdı

3597. Nāgehān bir āhū baḳup gördiler
Bir uġurda aña atın sürdiler

3598. Nitekim yegürdi bular ardına
Biri irmedi hīç anuñ gerdine

3599. Yitemediler çün aña gördiler
Çıḳup bir depede ḳamu ṭurdılar

3600. Naẓar ṣaġa ṣola iderler revān
Ḳulaḳlarına pes irer bir fiġān

3601. Didiler ne ola ʿaceb sergüzeşt
Gözetdiler anda durup kūh u deşt

[256b]

3602. Nāgehān bir ova naẓar ḳıldılar
Bu efġān andan gelür bildiler

3603. Yazı ortasına iderler naẓar
Gelür-idi andan meger yetmiş er

3604. Kesilmiş burunlar ḳulaḳlar ḳanı
Boyamış ṭonını bürümiş anı

3605. Ḳatına bularuñ gelüp gördiler
Nedendür ḥālüñüz diyü ṣordılar

3606. İşāret iderler ıraḳ ilümüz
Nice söyleyelüm ki yoḳ dilimüz

3607. İşāret idüben divīt ü ḳalem
Didiler ki ḥāli yazalum behem

3608. Bularuñ çü fikri nedür irdiler
Kaġıd u divīt ü ḳalem virdiler

3609. Alup ol birisi yazar vaṣf-ı ḥāl
Ne ucdan irişdi bulara zevāl

3610. Ebū Müslim işin ḥurūş itdügin
Ḫavārīc bulara ne uç itdügin

3611. Yazarlar olanı ḳamu ser-te-ser
Virürler bu ḳavme iderler naẓar

3612. Bilüp vaṣf-ı ḥāli ḳamu aġladı
Nice aġlamaḳ ki ciger ṭaġladı

3613. Şu dilediler pes bular virdiler
İçüp cümle ʿaḳlın başa dirdiler

3614. Vālih olmış-ıdı hep ol ʿibrete
Alup degme birin ururlar ata

3615. İledürürler-idi göre pādişāh
Buları ki bulmış durur derd ü āh

3616. Getürdiler anlar şāhı gördiler
Yaşın döke ḳarşusına ṭurdılar

3617. Bu ḥālde buları görür pādişāh
Ne olmış bular dib ṣorar pādişāh

3618. Didiler müselmān erenler durur
Ebū Müslim-ile yārenler durur

3619. Ḳamu söylediler ḥikāyet aña
Bular didüginden rivāyet aña

3620. Bunuñ bigi çün şāh işitdi sözi
Nite vaṣf idem ki göyündi özi

[257a]

3621. Ṭolar yaşı ḳanlar-ıla gözine
Dökilürdi seylāb olup yüzine

3622. Bulara çü göyner özi şehriyār
Dutar yaġlığını olur ḳatı zār

3623. Aña ḥāṣıl oldı meger derd ü āh
Ne iş itdi andan gör ol pādişāh

3624. Var-ıdı ḳatında yegāne bir er
Yaḳın ḳavm olurdı aña ol meger

3625. Müselmān u dīndār-ıdı pākcān
Adı Mıżrāb-ıdı ulu pehlevān

3626. Yegāne ser-firāz erenler ṣoyı
Yigirmi beş arşın anuñ hem boyı

3627. İki yüz baṭman ulu gürzi var
Ḳatına oḳıdı anı şehriyār

3628. Yaraġuñ tīz eyle didi pehlevān
Müselmānlara var iriş bu zamān

3629. Ol ere ki bunlar nişānın didi
Müselmānlar anda ṣınup ġam yedi

3630. Bir er alup tīz iriş anda var
Ebū Müslim'e ol bugün ġamgüsār

3631. Senüñ-ile ḳuvvet şāh-ı dīn duta
Ki Mervānīler'den ol oyun uta

3632. Aluñ bir uġurdan bulardan ṭamar
Gerek ġam deminde ola yāre yār

3633. Didi Mıżrāb aña gözüm üstine
Varayım şāhum dir yüzüm üstine

3634. Seçer altı biñ er virür muḥterem
Ḳoşar hem anuñla naḳāre ʿalem

3635. Bile bārgāhın virür nīm-taḫt
Mā-ḥaṭar ki vardur anuñ-ıla raḥt

3636. On iki eyü at virür nīk-nām
Eyeri uyanı muraṣṣaʿ tamām

3637. Muraṣṣaʿ başından virür hem külāh
Ol altı biñ ere virür berg-i rāh

3638. Didi Mıżrāb'a kim ḳaçan iresin
Bū Müslim'e bizden selām viresin

3639. Diyesin önüñde şāhum öpdi yer
Müdām medḥüñi di göñülden o dir

[257b]

3640. Ki maʿzūr dutasın digil şāh-ı dīn
Müselmānlaruñ ol yegi māh-ı dīn

3641. Şikār üzre bildük diyesin ḫaber
Ki bu deñlü ṣaldı saña şāh er

3642. Bu var-ıdı digil ḳatında hemān
Yüri taʿcīl-ile iriş dir revān

3643. Çü cānumda mihrin anuñ urmışam
Daḫı ḳullıġına anuñ ṭurmışam

3644. Ola inşāallāh ṭapusın görem
Yüz uram mübārek ḳapusın görem

3645. Olam ḥizmetinde eli bağlu ḳul
Ki āl-i Resūl'üñ dādın ala ol

3646. Çü Mıżrāb'a anı diyüben durur
Ḳoşar altı biñ er-ile gönderür

3647. Revān oldı andan yegāne vara
Muḥammed Şāh andan göneldi şāre

Mā-āmedīm be-ḥikāyet-i Sünniyān[99]

3648. Gel imdi bu yaña işit ḳıṣṣayı
Anuñ-ıla cāndan gider ġuṣṣayı

3649. Didük kim Bū Müslim eren sulṭānı
Şu ḳatına ḳondı demişdük anı

3650. Yağı yollarına ṣalupdı cāsūs
Ḳarār itmiş-idi öziyle ulus

3651. Cāsūs yegürm-ile irişdi meger
Ebū Müslim'e dir eyā pür-hüner

3652. Gümān itme budur sözün uş ṣağı
Yaraġuñuz idüñ irişdi yağı

3653. Uṣan olıcaḳ vaḳt degül ḫūb-cemāl
Gerekmez ki bu dem olasız uṣal

3654. Bū Müslim didi tīz idüñüz yaraḳ
Dirilsün ḳamu ḫalḳ yaḳın ü ıraḳ

3655. Hemāndem münādi meger ḳıldılar
İşidüp erenler anı bildiler

[99] Sünnîlerin hikâyesine gekdik

3656. Dirildi erenler çü düzüldi yat
Yaraḳ itdi anlar eyerlendi at

3657. Bū Müslim erenler şāhı muʿteber
Süvār oldı ata elinde teber

3658. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm ol dilīr
Daḫı ʿAbdullāh ibni Seyf ol emīr

[258a]

3659. Bū Müslim ḳatında bular ṭurdılar
Eren ṣāf dutuban alay ḳurdılar

3660. Yine raḥt-ı büngāh ne kim var ḳamu
Süleymān buları alur nīk-ḫū

3661. Hem anda var-ıdı bir ulu üyük
Çıḳar hem Süleymān bile raḫt u yük

3662. Bū Müslim yaġıya yürür şīr-ner
Anı ḳarşuladı bile cümle er

3663. Görürler nāgehān ulu çıḳdı ṭoz
Ṭuman bigi ṭolmış hevā yüzi boz

3664. Bu ṭoz şāḳ oldı nitekim ḳalem
Çıḳar ṭoz içinden otuz beş ʿalem

3665. Müselmānlar anı baḳup gördiler
Bular daḫı ḳarşu aña sürdiler

3666. Ol iki ṭarafdan sürür her biri
Berāber gelürler ol iki çeri

3667. Yaḳın birbirine irişdi revān
Ulu meydān açdı bular ol zamān

3668. Çü meydāna ḳıldı erenler naẓar
Göreler kim erlik ider pür-hüner

3669. Müselmān erenler meger pākcān
Sürer at İsḥaḳ öñinde şiken

3670. Ṭureyd itdi server göñül biledi
Ḫavārīc erinden bir er diledi

3671. Didi var mı bir er irişe baña
Ki gösterdem erlik nicedür aña

3672. Ḫavārīc erinden sürer bir pelīd
Adı ol laʿīnüñ Saʿīd bin Velīd

3673. Bu İsḥāḳ-ıla ol muḳābil olur
Bular birbirine çü ḥamle ḳılur

3674. Bu İsḥāḳ server depeler anı
Ol itüñ ṭamuya irişdi cānı

3675. Anuñ üzre sine yine hem bir er
Bu İsḥāḳ'a ḥamle ider bed-güher

3676. Ṣavar ḥamlesini anuñ pehlevān
Didi al teberüñ eyā bed-gümān

3677. Anuñ bigi urdı aña bir teber
Başından aşaġa yarar ser-te-ser

[258b]

3678. Ne ḳıṣṣa uzadam ki ol nerre-şīr
Depeler-idi er ḫavārīc dilir

3679. Aña ḥamle ḳıldı beş on Mervānī
Araya alurlar be-küllī anı

3680. Baḳup Sünnīler çün anı gördiler
Anuñ üzresine pes at sürdiler

3681. Yürüdi yerinden ol iki çeri
Yeri ḳazdı atuñ ayaġı geri

3682. Bular altı biñdür otuz biñ olar
Çün oldu mukabil olar u bular

3683. Bu Muḥtāc-ı melʿūn düzetdi alay
Yaraġını cengüñ ider çün ḳolay

3684. Onar biñ ḫavārīc ḳor iki yaña
Ṭururlar varuban ṣaġa vü ṣola

3685. Özi ḳalıp kāhda durur on biñ er
Demür ṭon geyürler ḳamu ser-te-ser

3686. Bu yaña Bū Müslim daḫı dīn eri
Buyurdı hemāndem yaṣandı çeri

3687. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm ṣaġ ḳola
ʿAbdullāh ibni Seyf daḫı hem ṣola

3688. Bile hem anuñla iki biñ kişi
Müselmān u müʿmin erenler eşi

3689. Özi ḳalıb kāhda Bū Müslim imām
İki biñ müselmān ḳatında tamām

3690. Ḳafasında ḳırḳ yār anuñ hem bile
Ṣalavāt u tekbīr getürüp dile

3691. Muḳābil olur çün alaybāalay
Erenler içinden ḳopar hūy u hāy

3692. Naḳāre üninde belürdi ġırīv
Kūh u ḳāfda vü hem gelür nerre-dīv

3693. Ḫalel irer-idi çü uṣṣa öge
Yerüñ tozı varup çıḳardı göge

3694. Gūnāgūn ʿalemler bulanur-ıdı
Beñiz nicelerden alunır-ıdı

3695. Yürüyüp ol iki çeri ṣaġladı
İrüp bir birinüñ yolın baġladı

3696. Muḳābil olurlar ṣaġı vü ṣolı
Bu Muḥtāc'a irdi Bū Müslim yolı

[259a]

3697. Bū Müslim çü naʿra urur muʿteber
Çaġırdı şāh-ı dīn elinde teber

3698. Bu Muḥtāc'a eydür laʿīn aç gözin
Eger kūh-ı Elbūrz olursa özün

3699. ʿİnāyet ḳıla Ḥaḳ helāk eyleyem
Yıḳuban vaḳāruñ be-ḫāk eyleyem

3700. Atañ bigi seni daḫı ser-nigūn
İdiserven añla anı ey zebūn

3701. Saña ḫūz ne miḳdār ola Naṣr'ı ben
Helāḳ idiserem anı añla sen

3702. Yıḳısaram öyüm daḫı Mervān'uñ
Alam gövdesinden cānını anuñ

3703. Hele pāyidār ol irişdüm saña
Bahāne getürme ṣoñ ucı bāña

3704. Bunı didi sürdi şāh-ı dīn işit
Ḳafasında anuñ bile ḳırḳ yigit

3705. Ol on biñ ere çün revān girdiler
Biri bir yañadan hemān girdiler

3706. Ol iki ṭarafdan yürür iki ḳul
Çü düşmān berāber olur ṣaġ u ṣol

3707. El urdı ḳılıca ḳamu düpdüzi
Muḳābil muʿārıż olup yüz yüzi

3708. Anuñ bigi anda yine durdı ceng
Görüp Merrīḥ iderdi Rüstem zeng

3709. Anuñ bigi inüp çıḳardı ḳılıç
Ḳomazdı ilişür kime irse hīç

3710. Çabalar süñer ü omuzlar açar
Erenler biçer ü göge ḳan saçar

3711. İner bir arada ṣanuñ yıldırım
İrişdügi eri iderdi yarım

3712. Yā ḫūz beg erenler olup tünd-ḫū
Ḥışmnāk ururṣa bir birine süñü

3713. Kime kim irerse ḳanını açar
Diker bu yanından o yaña çıḳar

3714. Keser ḳuvvetin ü giderür gücin
Baḳup bir yanından görürdi ucın

3715. Ne vaṣf idem anda ne ḳıldı çomak
Uvadur başu gürz ṭaġıdur ṭamaḳ

[259b]

3716. İner çıkar eyle ḳoparur ṭarāḳ
Ṭolardı ol ünden Ḫorāsān ʿIrāḳ

3717. Yıḳardı niceyi idüp ser-nigūn
Ḳafasın çökerüp ṭolup gözi ḫūn

3718. Omuzlar üşedüp söküp yaġrını
Nicenüñ pür-ḫūn idüp baġrını

3719. Ne vasfın ideyim yā tīr u kemān
Erenlere dirlik iderdi gümān

3720. Çü ḳavsden çıḳardı o tīr-i ḳażā
Ecel derzisi ṣan dikerdi ḳaba

3721. Yere ki dökilüp yatur-ıdı oḳ
Niceleri ḳılmış-ıdı anda yoḳ

3722. Yemişdi niceler hem anda zaḥm
Aġudur ṣanasın saçardı behem

3723. İdüp cūş naʿra ururdı key er
Biri birisine ururdı teber

3724. Kiminüñ başıyla gider bir ḳolı
Sökilür omuzı kiminüñ beli

3725. Kimisi yaralu düşdi yere
Kimi ölmiş-idi yatur düpāre

3726. Kim ardına baḳmaz yābāna ḳaçar
Alaylar bozuban kimi yol açar

3727. Keylerüñ elinde ḳılıç u teber
İrişdigüne ḍarb ururmuʿteber

3728. Anuñ bigi anda yegin ṭurdılar
Bular birbirine ḳılıç urdılar

3729. Ḳarışup ol iki çeri bir yere
Ḳırılup niceler yaturdı yere

3730. Bū Müslim ki olur eren sulṭānı
Ne ḳılur saña gör eyidem anı

3731. Bu Muḥtāc'a ḳarşu sürer nām-dār
Urup naʿra server meger raʿdvār

3732. Çü bozdı alayın anuñ uġradı
Niceleri dökdi ḳırup ṭoġradı

3733. Yolına kimesne anuñ ṭurımaz
Birisi muḳābil olup urımaz

3734. Bu Muḥtāc üzre irer pehlevān
Baḳuban Bu Muḥtāc görür bed-gümān

[260a]

3735. Ṭuracaḳ olursa alur geñsüzin
Hemāndem çevürdi bu melʿūn yüzin

3736. Muḳābil olımaz ne ḳılsun nāçār
Revān at başın çevürdi ḳaçar

3737. Baḳup çünki anı görür leşkeri
Ḳamu at başın çevürdi varı

3738. Çerinüñ begi çün ḳaça vü gide
Kim ola ki anda ṭura ceng ide

3739. Müselmānlar anda bulur furṣatı
Sürerler bularuñ pāyınca atı

3740. Ne vaṣf eyleyem ki yegin ṭurdılar
Bulara süñü vü ḳılıç urdılar

3741. Ḳaçar-ıdı anlar düşüp bir ova
Bir at yaraşır yer giderler ḳova

3742. Ṣınup böyle anlar giderler-iken
Dönüp gāh gāh cenk iderler-iken

3743. Şehirden yañadın belürdi ġubār
Ulu ṭoz belürdi olup āşikār

3744. Gelürek açıldı ġubār ol zamān
Çıḳageldi andan iki bed-gümān

3745. Ki Naṣr-ı laʿīn ol iki meger
Viribidi didük bile on biñ er

3746. Biri ʿÖmer adı eyüddük anı
Biri Saʿīd adı laʿīn gör ki_anı

3747. İrüp gördi bunlar bunuñ bigi yeng
Duruban iderler iñen ḳatı ceng

3748. Naḳāra-yı ḥarbī çalup irdiler
Bir uġurda ḥayḳırdılar girdiler

3749. Ḫavārīc çerisi görür her biri
Ölüpdi ṣanasın olur hep diri

3750. Didiler çü bulduḳ yine furṣatı
Neyiçün ḳoyavuz bugün ġayreti

3751. Ḳıvanup ṣavaşa yine ḳandılar
Varı bir uġurdan girü döndiler

3752. Mededci bulundı irişdi dilek
Ḳamu bir uġurdan ṣıġadı bilek

3753. Müselmānlar üzre iderler ġulū
Yürüdi ḫavārīc çerisi ḳamu

[260b]

3754. Biri birisine yine girişür
Müselmānlara_anda şikest irişür

3755. Ne ḳıla çü deryā irişe bıñar
Bular altı biñdür olar ḳırḳ biñ er

3756. Ḥüküm ġālibüñdür muẓaffer olur
Ṣınup sünnī leşker geriden olur

3757. Ne vaṣf idem anda ḥikāyet saña
Düşer her birisi anuñ bir yaña

3758. Bölük bölük idüp sürerler-idi
Biri birisini ḳırarlar-ıdı

3759. İgen ıssıyıdı ṣusuzlıġ-ıdı
Didüm saña ki ol yer ısuzlıġ-ıdı

3760. O yerde ki vardur didük ol bıñar
Bār u bīnā anda idüpdi ḳarār

3761. Müselmānlar anda dururdı meger
Öñ öñdin bu sözüñ ḳayusın yedür

3762. O yol depesinde dururdı meger
O yerden bu cenge iderdi naẓar

3763. Görür çün ḫavārīc çeri çıḳduġın
Müselmān alayın bular yıḳduġın

3764. Ol arada ṭurmaḳ yoḳ baña
Alup bār u bīnā gider bir yaña

3765. Bū Müslim bu yaña ṣınuḳdı çeri
Ḳovardı buları ḫavārīc eri

3766. Bıñara irişdi bular çün ḳaça
Ki ṣuṣadı yaʿnī bular ṣu içe

3767. Görür ki anda Süleymān degül
Ḳaçup ol aradan revān olmış ol

3768. Bular susız idi iñen key ḳatı
Zīrā ki görüpdi delim zaḥmeti

3769. Dilerdiler anda bular ṣu içe
Yürek yanḳunı tā birezcük geçe

3770. Hemān der-pāyınca irişdi yaġı
Bu Muḥtāc ḳaḳıyup ider yasaġı

3771. Didi hey ḳomañ ki ṣu içe bular
Ki farlana yine göz aça bular

3772. Göz açdurmayuban buları ḳıruñ
Bu ʿāṣī kavme vü cezāsın virüñ

[261a]

3773. Hemāndem ḫavārīc yegin ṭurdılar
Müselmānlara_anda ḳılıç urdılar

3774. Ḳomadılar anda bular ṣu içe
Yürek yanḳunı tā birezcük geçe

3775. Fürūmānde ʿāciz ḳalup bī-çāre
Ṣu içmeġe bunlar idemez çāre

3776. Ne ḳılsun ḫavārīc çoġ-ıdı çeri
Bu ṣudan bularuñ içemez biri

3777. Ümīz üzüp andan varı geçdiler
Bir ıssuz yazıya varup düşdiler

3778. Anuñ bigi ıssıyıdı ol diyār
Ṣanasın {ki} bir oddur düşüben yanar

3779. Ḫurezm'e degin tā Ḫorāsān'dan
Bular ki durupdı meger andan

3780. Ḳomaydı ṣusuzlıḳ yolı ser-te-ser
Aña yaraġ-ıla gönülürdi er

3781. Ṣusuz uġramazdı yılan ol yola
Ṣu olur yaraġı ḳalanı ne_ola

3782. Bular çünki anda bulımazdı ṣu
Zebūn oldı anda ṣusuz hep ḳamu

3783. Bū Müslim'e dönüp didiler ki yār
Cānumuzdan aldı ṣusuzlıḳ ḳarār

3784. Ne_idelüm buñalduḳ eyā şīr-dil
Ṣu olmazsa ḳalduḳ be-küllī zelīl

3785. Gider elümüzüñ ḳamu fermānı
Bulara nidelüm yā ṭāḳat ḳanı

3786. Ebū Müslim eydür bulara eren
Ḫanādān yolına muḥabbet ḳıran

3787. Ne etmek gerekdür eyidüñ bize
Buña bir meṣel uş eyidem size

3788. Şu vaḳt kim Ḥüseyn'i şehīd itdiler
Kim ol Kerbelā'da saʿīd itdiler

3789. Ne kıldılar anda anuñ ḥāline
Ya ehline anuñ daḫı āline

3790. Ḫavārīc laʿīnler döküp nāmusın
Ṣusuz anda öldürdiler ḳamusın

3791. Bu zaḥmete virdi bular çün rıżā
Çalap virdi yüz biñ bulara ʿaṭā

[261b]

3792. Dutalum ki oldur bize bu yola
Ḥüseyn-ile cemʿüz bile Kerbelā

3793. Bu leşker ṣanavuz Yezīd'üñ durur
Daḫı ol Ziyādī pelīdüñ durur

3794. Biz anda Ḥüseyn'üñ öñinde hemān
Dururuz araya ḳoyup baş ü cān

3795. Bilürsiz bularuñ āḫir hālini
Ne ḳıldılar anda Resūl ālini

3796. Çü āl-i Muḥammed anı gördiler
Döküp göz yaşını fiġān urdılar

3797. Nice feryād itdi bular ṣu gerek
Ne ṣuç eyledük ki bize bu gerek

3798. Bulara ṣu virmediler dutdılar
Ḫavārīc ü bed-baḫt ü melʿūnlar

3799. Hele anlaruñ ʿaşḳına bu zamān
Fedā eyleyelüm bugün baş u cān

3800. Bugün baş terkin ṣusuz uralum
Yarın ol erenler yüzin görelüm

3801. Ṣusuz her birisi cigerleri baş
Ḳamunuñ gözinden revān oldı yaş

3802. Erenler yola gör ne cān virdiler
Oġul ḳız ḫānūmān hemān virdiler

3803. Cefā çekdi dün gün bular bī-şumār
Kim eylediler dīn yolın āşikār

3804. Egerçi ki çekdi bular zaḥmeti
Ṣoñı buldılar pes Çalap raḥmeti

3805. Virüp baş ḳandan elin yudılar
Bize şimdi rāḥatların ḳodılar

3806. Yol açınca çekdi biri biñ cefā
Bize şimdi oldı hezārān ṣafā

3807. Cihāndan gidüpdür eger özleri
Dinür degme yerde meger sözleri

3808. Sözi söylenür çün yine diridür
Bularuñ maḳāmı beḳā yeridür

3809. Gel imdi bularuñ sözinden işit
Bularuñ bigi ḳıl işüñi iş it

3810. Bū Müslim ne eyler işit pür-uṣūl
Ṣalavāt vir ber-Muḥammed Resūl

[262a]

3811. Yine geldiler Sünnīler ġayrete
Ḳulaḳ ur ne dirler ḳalup ʿibrete

3812. Urur her birisi cānı terkini
İder āḫiretde vaṭan berkini

3813. Ḳamu varlıġından bular el yudı
Cānını başını araya ḳodı

3814. Ne eydem ne resme ulu ceng-idi
İgen sünnīlerüñ ḥāli teng-idi

3815. Ḫavārīc buları alup araya
Ḳırarlar-ıdı ne ḥisāb yarıya

3816. Yine bunları pes ḥaḳīr itdiler
Kimini ṭaġıdup esīr itdiler

3817. Ġāret eylediler bularuñ varın
Çadırların u rūzın ṭavarın

3818. Giriftār olanı çü giryān-ıdı
Ṭaġılup ḳaçanı perişān-ıdı

3819. Düşüpdi Bū Müslim daḫı bir yaña
Ḥisābsuz ḫavārīc üşüpdi aña

3820. Pes on biñ ḫāricī ola bed-güher
Araya alupdı [anı] ser-te-ser

3821. Başarımaz-ıdı çāresin ide
Çıḳa ortasından bularuñ gide

3822. Ve illā yedinden ayrılmaz durur
Teber bunlara ol düdesti urur

3823. Dutuban ol iki el-ile nacāḳ
Ḳatına geleni revān çalıcaḳ

3824. Cānı tenden oldem olurdı cüdā
Başı ḳolı boynı döker bir hevā

3825. Böler atluyı ol eyere degin
Biçerdi piyāde[yi] yere degin

3826. Birisi muḳābil aña olımaz
Elem irgüre hīç çāre bulımaz

3827. Atarlardı aña kemendi duta
Giriftār idüp ol güzīni öte

3828. Ururdı teber ol kemendi ḳırar
Çalar gövdesinden başını ırar

3829. Kiminüñ kemendi aña çün gelür
Eliyle ucın ol dutuban alur

[262b]

3830. Çeküp ḳuvvet idüp bıraġur yere
Ḳaçar örselenü öñini dire

3831. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm anda pīr
Az-ıdı kim anı ideler esīr

3832. ʿAbdullāh ibni Seyf meger pür-hüner
Üzerine irişdi gelüp şīr-ner

3833. Görür kim iderler uş anı esīr
Revān ḥamle ḳıldı aña ol emīr

3834. Ḫavārīc erine urur kendüzin
Ḫalāṣ itdi elden alup ol güzīn

3835. Bu Muḥtāc-ı melʿūn meger bed-gümān
ʿAbdullāh'a ḥamle ider ol zamān

3836. İrüp çaldı anı meger ol pelīd
Olur ol yegāne orada şehīd

3837. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm pes nāçār
Revān at başını çevürür ḳaçar

3838. Bu yaña Bu Muḥtāc meger laʿnetī
Bū Müslim üzere deper ol atı

3839. Görür kim Bū Müslim olupdur zebūn
Çaġırdı bu ḫalḳa meger naḥs-ı dūn

3840. Didi tīz oluñ ilerü yürüñ
Oḳ atuñ burayı oḳ-ıla uruñ

3841. İşitdi bu ḳavm-i laʿīn nābekār
Ḳamu el ururlar oḳa bil i yār

3842. Ki tā bir uġurdan uralardı oḳ
Anı ol arada idelerdi yoḳ

3843. Büküldi göricek anı şīr-i Ḥaḳ
Aña ḳudret işi nedür imdi baḳ

3844. Anuñ ḳudretünüñ pāyānı mı var
Yā kimsenüñ aña beyānı mı var

3845. ʿİnāyet pes andan dilegil ḫoca
Kim ola hemīşe maḳāmuñ yüce

3846. Gör imdi Bū Müslim ne dir pākcān
Ṣalavāt vir ber-Muḥammed zī-cān

3847. Bu ḥālüñ içinde Bū Müslim zebūn
Ḫavārīc elinde olup baġrı ḫūn

3848. Yuḳaru getürdi hemāndem başın
Döker gözlerinden yüzine yaşın

[263a]

3849. Didi ey Kerīm ü Muḳīm ü Ebed
İlāhī büküldüm bana kıl meded

3850. Mededsüz ḳaluban eyā Müsteʿān
Ki ben ʿācizem key żaʿīf nātüvān

Resīden-i Mıżrāb-ı cihān-pehlüvān vü maḥbūs kerden-i Muḥtāc-rā vü münhezim şuden-i Ḫavārīc-i laʿīn[100]

3851. Ḫurezm'üñ ilinden meger ḳopdı ṭoz
Göge vardı irdi direk bigi boz

3852. Ebū Müslim'üñ ol ṣınıḳmış eri
Ḳaçarken hezīmet bulup her biri

3853. Bular daḫı çün ol ṭozı gördiler
Bir uġurda andan yaña sürdiler

3854. Ṭozı yel uruban getürdi meger
Çıḳa geldi andan beş altı biñ er

3855. Ḫurezmī erenler meger pākcān
Bularuñ içinde bir er pehlüvān

3856. Yigirmi beş arşın ḳadd ü ḳāmeti
Ṭaġı eridüpdi anuñ heybeti

3857. Pes andan erenler bilürler ḫaber
Müselmāndur anlar gelen ser-te-ser

[100] Cihan pehlivanı Mızrab'ın yetişmesi ve Muhtâc'ı esir ederek lanetli Haricîleri yenmesi.

3858. Eren şāhı Mıżrāb-ıdı ol emīr
İçinde bularuñ bilürler żamīr

3859. Çü şīr-i Ḫurezm'i bular bildiler
İrüp ḥürmetine duʿā kıldılar

3860. Ki gelmekligü gör mübārek ola
Saña yārī Tañrı tebārek ola

3861. Eyitdi bu Mıżrāb ki ne kişisiz
Ne yerden olursız kimüñ eşisiz

3862. Cevāb virdi bunlar müselmānlaruz
Velīkin şikeste perīşānlaruz

3863. Yārenleriyüz hem Bū Müslim özin
Ulumuz durur pes bilürüz güzīn

3864. Yine Mıżrāb anda didi ne_olduñuz
Perākende bunuñ bigi olduñuz

3865. Aña vaṣf bunlar beyān itdiler
Bulara ḫavārīc gelüp nitdiler

3866. Perākende olduḳların her biri
Eyitdi bilür hep eren serveri

[263b]

3867. Bū Müslim erenler şāhı pür-hüner
Ḫavārīc içinde yaluñuz meger

3868. Ḳaḳıdı çü Mıżrāb işitdi anı
Ṣıġışmadı gövde içinde cānı

3869. Çeriden ilerü özi dutdı yol
Ṣoñumca gelesiz didi hele ol

3870. İki yüz baṭman elinde ʿamūd
Yanar ḥışma gelüp ṣanasın ki od

3871. Bu ḳaçanları hep yine döndürür
Bū Müslim'e varuñ diyü gönderür

3872. Öñine düşüp ol erüñ getdiler
Gelüp yerlerine ḳamu yetdiler

3873. Ulu kiçi naʿra erenler urur
Bize yardım irdi diyü ün urur

3874. Çerisinden öñdin meger dīn eri
İrişmişdi Mıżrāb eren serveri

3875. ʿAmūd omuzında naẓar çün urur
ʿAẓīm bir arada ġalebe görür

3876. Dururdı arada meger bir dilīr
Bu çoḳluḳ er-ile ider dār u gīr

3877. Elinde dü destī teber çün çalar
Yire key bahādur erenler ṣalar

3878. Kimi ḳılıc-ıla kimi oḳ atar
Birine doḳınur aña ne batar

3879. Bu heybetlü çünki işitdiler ün
Olur ḫalk ile ṣanasın cünūn

3880. Başı ḳayusında olur her biri
Ṣanurlar ki oldı ölüler diri

3881. Kim İsrāfil urdı ṣanurlardı ṣūr
Dirilür ölüler ṣanuñ ez-ḳubūr

3882. Depinüp irişdi cihāngīr mülūk
Götürdi bulardan revān bir bölük

3883. Öñine bıraḳdı ʿamūdın ura
Anuñ heybetine eyit kim ṭura

3884. ʿAmūdın kime kim ururdı ḳatı
Hemān ḫurd olurdı er-ile atı

[264a]

3885. Yere sürme bigi boyanurdı ol
Yā oddur ṣanasın yandururdı ol

3886. Bu ḥışm-ıla her bir yaña yürüdi
Görüp ḫā[r]īcīler ḳutı ḳurudı

3887. Yetişdügini ol iki urmadı
Öñine kimesne anuñ ṭurmadı

3888. Gören heybetini öñinden ḳaçar
Yıḳar ulu ḳalbi emīr yol açar

3889. İlerü yüriyüp naẓar çün urur
Bir arada Bu Muḥtāc laʿīni görür

3890. Bilür begleridür yaġınuñ ṭuran
Müselmānlara ol bu fitne ḳuran

3891. Gelür ḥışma anı göricek cüvān
Atını çevürdi aña ol zamān

3892. Bu heybet-ile ki aña sürdi at
Bu Muḥtāc kesdi özinden ḥayāt

3893. Ṭurımadı ḳarşu aña ol nāçār
Çevürüp laʿīn at başını ḳaçar

3894. Sürer der-pāyınca anuñ pür-hüner
Çaġırdı aña dur eyā bed-gümān

3895. Ne_içün dutmayasın özüm buyruġın
Yetüp durdı oldem atı ḳuyruġın

3896. Atı yügürürken hemān ṭurdı ol
Ṣunup ḳuşaġına elin urdı ol

3897. Getürdi atından anı pehlevān
Başından yuḳaru görürler ʿayān

3898. Baḳup leşkeri ol işi gördiler
Ḳamu dirliginden ümīz üzdiler

3899. Dükelcügi ḳaçmaḳlıġa dutdı yüz
Gider elli elli ḳaçar yüz yüz

3900. Bir uġurda ṣındı ḫavārīc eri
Beligin silāḥın döker her biri

3901. Kimi arḳasından ṣalar çuḳalın
Süñüden çekerler eren çü elin

3902. Dökülmişdi çoḳluḳ silāḥ ü cebe
Demürden geyürler ṣanasın cebe

3903. Nice ḳaçmasunlar görürler bir er
İren eri urur yere ser-te-ser

[264b]

3904. Ṣanasın ki evren bigi çaldı baş
Bile yandurur ol ḳurıyıla yaş

3905. İrüp altı biñ hem eri gördiler
Anı ceng içinde naẓar urdılar

3906. Getürdiler oldem yaġı leşkerin
Tārūmār iderler be-küllī varın

3907. Ḳażā yili anı görüp ḳıldı māt
Bir uġurda bunlar daḫı sürdi at

3908. Bār u binā ne kim rūzın ṭavarın
Ġāret eylediler bularuñ varın

3909. Bölük bölük oldı ḳaçar her biri
Kimi öldi ḳaldı kimisi diri

3910. Ḳaçan er şehirden yaña dutdı yol
Eren şāhı Mıżrāb ... ol

3911. Oḳıdı ḳulını şımarlar emīr
Demürler didi ḳo ḳatıñda esīr

3912. Anuñ buyruġına çü baş urdılar
Demürlediler pes ḳolın burdılar

3913. Yine düşdi server erenler ḳova
Ölüden mālāmāl olup ol ova

3914. Bū Müslim görür çün anuñ heybetin
Degerdi anuñ hem gücin ḳuvvetin

3915. Yigitleri anuñ yanında bile
Dururlardı çevre alup cemʿ ile

3916. Ulu kiçi aña duʿā eyleyü
Dururlardı şöyle senā eyleyü

3917. Göyerdi Bū Müslim çıḳa ol gele
Ṣora göñlin anuñ ve ele ala

3918. Yaġı işin ol bir yaña eyledi
Ḳamu āferīn hep aña eyledi

3919. Fāriġ olup oldem naẓar çün urur
Yārenler-ile ol Bū Müslim durur

3920. İrip gördi oldem Bū Müslim yüzin
Pes urdı server öñinde yüzin

3921. Bū Müslim ilerü yürüdi revān
Anuñ yerden aldı başın ol zamān

3922. Çeküp aldı oldem anı der-kenār
Görüşdi vü ṣordı delim şehriyār

[265a]

3923. Ki zaḥmetler oldı size muḥterem
Ki ḳılduñ bizümle gelüp bu kerem

3924. Aʿvāżın vire Ḥaḳ saña bu işüñ
Yüzin görmiyesin daḫı teşvīşüñ

3925. Bū Müslim bu resme duʿā çünki dir
Yine Mıżrāb öpdi ileyinde yer

3926. Didi çünki gördük cemālüñ senüñ
Var ol görmeyelüm zevālüñ senüñ

3927. Muḥammed Ḫurezmī selām eyledi
Size vü bu deñlü peyām eyledi

3928. Mā-ḥażarı ṣaldı birer armaġan
Beni ḳul ṭapuña daḫı bu zamān

3929. Bu deñlü er-ile yola girmişem
Gelüp ḥizmete bu zamān irmişem

3930. Didi ḥizmetini daḫı eyleyem
Göre göz-ile dir nite söyleyem

3931. Gün ola görem dir mübārek yüzin
İşidem cān-ıla ḥaḳīḳat sözin

3932. Yüzin görmedidi Bū Müslim āhuñ
Duru geldi aldı Bū Müslim şāhuñ

3933. Bu Mıżrāb'a eydür Bū Müslim dilīr
Hele şād geldüñ didi sen emīr

3934. Bize yaġıdan sen irişdüñ amān
Bize aṣṣı itdüñ bulara ziyān

3935. ʿİnāyet Çalap'dan saña yā ricāl
İrişsün görme cihānda zevāl

3936. Nüvaḫt itdi aldı ḥāṭırın ele
Didi ṣu ḳatına göçelüm hele

3937. Ṣusuzlıġ-ıla hep görüpdi ḳayu
Sürüp geldiler ol arada ki ṣu

3938. Varup ḳayġulu çün ṣaġa döndiler
Dutup bir arayı yeri ḳondılar

3939. Çün aḫşam irişdi ḳodı kendüzin
Güneş ḳara şaʿra boyadı yüzin

3940. Buyurdı Bū Müslim hemān ser-firāz
Kim aḫşamı bekleñ ḳılalum namāz

3941. Erenler ṭurup her yere bekledi
Namāz işin ulu kiçi egledi

[265b]

3942. Bulara Bū Müslim olur hem imām
Ḳılalar namāzı anuñla tamām

3943. Çü düşmān olupdı öñinde ḥaḳīr
Pes *innā fetaḥnā*[101] süresin oḳır

3944. Namāzı ḳılup ḫoş duʿā eyledi
Çalap raḥmetinden revā eyledi

3945. ʿAlem sancaḳ ü hem bile bārgāh
Aña ṣalmış-ıdı didük pādişāh

3946. Buyurdı ki Mıżrāb anı durdılar
Bārgāhı şöyle laṭīf ḳurdılar

[101] "Şüphesiz fetih verdik…" Fetih, 48/1

3947. Yeşil aṭlās-ıdı meger bī-naẓīr
Gümişden mıḫlar ü ṭınāblar ḥarīr

3948. Daḫı anuñ-ıla bile nīmtaḫt
ʿUd aġacı urdı anı nīk-baḫt

3949. Ḳızıl altun ulu şemʿdān
Yakarlar ikisin daḫı ol zamān

3950. Ḳamu āyin erkān iderler çü üz
Bū Müslim öñinde gelüp urdı yüz

3951. Bu Mıżrāb erenler şāhı pehlüvān
Bū Müslim eyitdi ki ey pākcān

3952. Şāhum buyruġıdur bin ol taḫtuña
Otur sevinelüm şehā baḫtuña

3953. Bū Müslim bu resme işitdi anı
Göñül şādı ḳıldı sevindi cānı

3954. Yerinden ṭurur ol emīr-i Ḥicāz
Anuñla yārenler ḳamu ser-firāz

3955. Bū Müslim çü ṭurdı ḳamu gördiler
Ulu kiçi cümle örü ṭurdılar

3956. Bu yere irerler gelüp nīk-baḫt
Ḳurulmış ṭurdı kim ol nīmtaḫt

3957. Bir elini Mıżrāb dutar pehlevān
Birin ʿAbdullāh dutar pākcān

3958. Öper taḫt ayaġın çün ol şehriyār
Çıḳar taḫt üzere ide tā ḳarār

3959. Urup secdeye baş hemān götürür
Bu taḫt üzre şāh-ı cihān oturur

3960. Yārenler görür taḫt üzere anı
Göñül şādı ḳılup sevinür cānı

[266a]

3961. Aña her birisi niṯār itdiler
Kimüñ kim elinde ne var itdiler

3962. Ne kim şāh virmiş-idi cins ü naḳd
Ṣımarladı Mıżrāb aña ḥall u ʿaḳd

3963. Ḳamu ḥizmetini yetürdi tamām
Ne kim eksügi var bitürdi tamām

3964. Anuñ-ıla düpdüz bile ḳulları
Durur ḳarşu baġlar aña kolları

3965. Bū Müslim eyitdi aña āferīn
Çalap rahmeti dir cānuña ḳarīn

3966. Selāmatlıġ-ıla var olsun cānuñ
Elem görmesün ol senüñ sulṭānuñ

3967. Senüñ bigi server cihān olalı
Kişi görmedi hīç zamān olalı

3968. Müyesser hemīşe ulu devletüñ
Çalap Tañrı virsün müdām furṣatuñ

3969. Bu resme senüñ tek güzīn er ola
Ḳıyāsdur şāhı kim ne server ola

3970. Er oldur ki ṣaġı ṣolından bilür
Begini kişiler ḳulından bilür

3971. Çü Mıżrāb işidür ol alḳışıdur
Bū Müslim'üñ öpdi ileyinde yer

3972. Duʿā ḳıldı aña meger nām-dār
Varuban yerinde ider ol ḳarār

3973. Her er ki anda ʿayāndur maḳām
Bular daḫı yer yer oturdı tamām

3974. Ṣafāyıla göñül beşāret ḳıla
Meger ceng sözini alurlar dile

3975. Kim ol gün ne resme bular ceng ider
Ḥavārīcler-ile nite yeng ider

3976. Gelüp her biri bir sözi söyledi
Ne iş itdiyise ʿayān eyledi

3977. Bū Müslim-i Mervī eren serveri
Bu Mıżrāb'a eydür eyā dīn eri

3978. Ol oḥtın ki gelüp bize irdüñüz
Urup naʿra server ara girdüñüz

3979. Ṣıduñ leşkeri çün idüp dār ü gīr
Elüñde var-ıdı senüñ bir esīr

[266b]

3980. Ne kişiyidi ol esīr itdügüñ
Atından yıḳup ol ḥaḳīr itdügüñ

3981. Cevāb aña virdi eyā şāh-ı dīn
Ki rūşen özüñle olur māh-ı dīn

3982. Ki Muḥtāc-ı meʿlūn-ıdı baġladum
Senüñ devletüñde işi ṣaġladum

3983. Ol-ıdı elümde ey ḳaddi bülend
Ki ḳullara vardum aña urdı bend

3984. Bū Müslim çün andan işitdi anı
Ṣafā buldı yavlaḳ sevindi cānı

3985. Aña ḳıldı server göñülden duʿā
Didi ḥaḳ ḳatında dilegüñ revā

3986. O ġaddārı ḳıldı nāgehān esīr
Ol-ıdı dilegüm ola ol ḥaḳīr

3987. Yeyüp içüp anda göñül açdılar
Ulular erenler ġanī geçdiler

3988. Bū Müslim eyitdi ṭalaya yürüñ
Ġāfil olmañ eri gözedüñ görüñ

3989. Durup Mıżrāb eytdi saʿādet bilüñ
Bu gice ḳaravul olayım ḳuluñ

3990. Bū Müslim eyitdi yüzüñ aġ ola
Çalap ḥażretine işüñ ṣaġ ola

3991. Ne kim sen iderseñ keremdür bize
Ne buyruḳ idelüm şāh-ı dīn size

3992. Yer öpdi Bu Mıżrāb örü durdı emīr
Bilesine aldı iki yüz dilīr

3993. Demür ṭonlular hep olur ḳaravul
Yürürler ṣabāḥa degin ṣaġ [u] ṣol

3994. Pes irte oluban seḥer urdı dem
Gelür Ṣah-ı Rūmī yine bā-ḥaşem

3995. Cihān yüzi altun ṣuya boyanur
Gice uyuyanlar yine uyanur

3996. Bū Müslim yārenleri ṭurugeldiler
Ṣabāhı be-küllī vużū aldılar

3997. İmām ol Bū Müslim olur ser-firāz
Uyup cümle aña ḳılurlar namāz

3998. Ṣoñında pes evrād oḳır ol emīr
Ki şeyṭān işidüp yanardı ḥaḳīr

[267a]

3999. Açup el be-küllī duʿā kıldılar
Ṭolu ellerini yüze sildiler

4000. Bir uġurda fāriġ olur oturur
Durup Mıżrāb orta yire getürür

4001. Ġanīmet ki Muḥtāc laʿīnüñ varın
Ne kim mālı ḳaldı rūzın ṭavarın

4002. Cemīʿi ol çeriden ne kim ḳaldısa
Ne kişi ki anı bulup aldısa

4003. Eger at u ṭon u ger raḥt u ḳumaş
Yā altun yā gümiş yā ḳıymetī ṭaş

4004. Serāperde çadur u muṭbaḳ otaḳ
Ne kim ḳaldıysa iri vü uşaḳ

4005. Yā ḫoz ceng ālātı cebe vü ḳılıç
Birin gizlemedi anuñ biri hīç

4006. Bū Müslim öñinde ḳodılar tamām
Didiler ki devlet ṭufeylüñ müdām

4007. Şınıḳsun öñünde didiler yaġı
Eriyüp be-küllī yüregi yaġı

4008. Görüben Bū Müslim ʿaceb baḫş ider
Ḳamu ḫalḳa düpdüz anı baḫş ider

4009. Üleşdürdi ulu kiçi cümle ol
Özi bir pul itmez ol andan ḳabūl

4010. Süleymān ki anda degül nīk-baḫt
Alup bār u binā ne kim raḫt u baḫt

4011. Ḳoyup bu aradan varup gitdi
Varup bir arada ḳarār itdi

4012. Aña daḫı baḫşın ḳomışlar-ıdı
Gele ol da ele dimişler-idi

4013. Ne ḳıssa uzadam Bū Müslim imām
Uluya kiçiye virür hep tamām

4014. Erenler görüben didiler zī-er
Bu resm-ile erlik ide pür-hüner

4015. Ḳamu āferīnler iderler aña
Seḫāsına anuñ ḳalurlar ṭaña

4016. Süleymān daḫı hem irişür gelür
Aña daḫı ḳısmetin virürler alur

4017. Ol oḫtın ki Mıżrāb emīr yetdidi
Bu Muḥtāc'ı anda esīr itdidi

[267b]

4018. Yire urdılardı nice serverin
Perākende ḳıldı ṣıdı hem erin

4019. Ḳırıldı niceler ele girdiler
Niceler ḳaçuban yola girdiler

4020. Ol oḫtın ki Naṣr-ı laʿīn nābekār
O ṭaġ eteginde idüpdi ḳarār

4021. Bu Muḥtāc'ı andan berü ṣaldıdı
Özi ol arada meger ḳaldıdı

4022. Ḳaçanlar gelüben aña irdiler
Anuñ ordusında ḫaber virdiler

4023. Ol ordu içinde düşer velvele
Olur ḫalḳ içinde iñen ġulġule

4024. Gelüp Naṣr'a andan didiler ḫaber
Nite buldı sünnī erenler ẓafer

4025. Çeri ṣındı Muḥtāc özin dutdılar
Didiler bulardan ne oyn utdılar

4026. Bu resm-ile çünki işitdi anı
Melūl oldı Naṣr'uñ ṭuruḳdı cānı

4027. Perākende oldı ʿaceb bir yere
Cihān yüzi gözine oldı ḳara

4028. Yüregi ṭolar ḳan vü ödi uçar
Revān ol aradan döner ol ḳaçar

4029. Varup şehre yaḳın iner oturur
Şār öñinde leşker ḳonar oturur

4030. Oḳur Naṣr oġlın gelür bed-güher
Daḫı bir laʿīni anuñla meger

4031. Ki ʿAfv oġlı ʿOs̱mān ikisi pelīd
İkisin oḳutdı ne dir gör işit

4032. Virür altı biñ er bile Mervānī
Viribidi şehre bed-aḫter anı

4033. Didi şehir içinde varın durun
Gözedüñ ne olur ne olmaz görüñ

4034. Mebādā şehirde ki bir iş ola
Nāgehān bize ki teşvīş ola

4035. Türābī ögüşdür olalar fużūl
Bizi ol sebebden ideler melūl

4036. Ol iki gönüldi şehirden yaña
Ġāfil olmayalar nāgehān aña

[268a]

4037. İder tedbīrini anuñ nābekār
İder kendüzi ol arada ḳarār

4038. Bū Müslim gelürse yine urışa
Muḳābil oluban aña ṭurışa

4039. Geliseridi hem ʿIrāḳ'dan çeri
Bile üç ulu beg otuz biñ eri

4040. Biri adı Behrām anuñ bed-güher
Dinverī ad ider aña ser-te-ser

4041. Biri adı Sirḫāb-ıdı Şüşterī
Ḫavārīclerüñ ol laʿīn ebteri

4042. Biri Ḫafra ibni Elem ol emīr
ʿArablar begi ol yegāne dilīr

4043. Beg-idi ʿIrāḳ'ın içinde ulu
Hünermend ü erlig-ile baḫtlu

4044. Buları göyerdi meger kim gele
Ḳuvvet duta kīn ol yaġıdan ele

4045. Bu yaña Bū Müslim cihāngīr emīr
Ki Mıżrāb anuñla gelüp oldı bir

4046. Bū Müslim yārenler didi ne_idelüm
Revādur bu yerden göçüp gidelüm

4047. Varup Naṣr'a ḳarşu olup ṭuralum
Ne ḳılur saʿādet bize görelüm

4048. Hele cehd ḳılmaḳ gerek ḥaḳ yola
ʿİnāyet inşāllāh ki Ḥaḳ'dan ola

4049. Depe ki şehirden çıḳup irmişüz
Öñ öñdin muḳābil olup ṭurmışuz

4050. Yine ol araya varalum didi
Ṣavaş yaġıya_anda ḳaralum didi

4051. Yārenler eyitdi muṭīʿuz size
Ne yire varursañ ḳayu yoḳ bize

4052. Yine Tañrı luṭfı ola destgīr
Eyitdi Bū Müslim göçüñ imdi dir

4053. Ne kim bār u binā varın derdiler
Göçüp ol aradan yola girdiler

4054. Bile Mıżrāb anuñ-ıla pür-hüner
Daḫı altı biñ hem anuñ-ıla var

4055. Ḫurezmī erenler ḳamu nerre-dīv
Ki dīv idemez birisiyile rīv

[268b]

4056. Ṣanasın ki degme biri ejdehā
Eger bir kez anlar iderise hā

4057. Birine ṭurımaz anuñ yüz kişi
Anuñ bigi bunlar erenler işi

4058. Tecemmül ne kim var ḫudām u ḫaşem
Yürüdi Bū Müslim çekildi ʿalem

4059. Gelüp ol depede revān ḳondılar
Şehirden yaña pes yöni döndiler

4060. Bū Müslim eyitdi çadırlar ḳuruñ
Oturuñ muḫkem āsāyiş uruñ

4061. Bir uġurda anlar çadır ḳurdılar
Hem ol taḫtı şāhı yine urdılar

4062. Bū Müslim oturdı geçüp şāhvār
Yöresinde ṭurdı ḳamu eş ü yār

4063. Ḫurezmī erenler daḫı ṣaġ u ṣol
Ḳamu bağlayuban ṭururlardı ḳol

4064. Dutar Mıżrāb'a ol şāh-ı dīn güzīn
Bū Müslim-i Mervī dir ey ber-güzīn

4065. Bize luṭf eylüklerüñ oldı çoḳ
Ki ḥaddı şümārı anuñ hīç yoḳ

4066. Bu Muḥtāc-ı dūnı getürdüñ ele
Getürgil anı dir göreyüm hele

4067. Bu yerde cezāsın virelüm aña
Ki gören kişiler ḳalalar ṭaña

4068. Ele girdi dir çün nite ḳurtıla
Nice işler itdi bize yurtıla

4069. Gerek itdügini bize ol bula
Şefāʿat gerekmez aña kim ola

4070. Nite ẓālim olan bulısar eyü
Helāk eylemek yeg giderüp ḳayu

4071. Egerçi ẓālim olur baş gider
Yolından müselmānlaruñ ṭaş gider

4072. Ki zīrā ʿavāndan dilim yegdür it
ʿAvāndur ʿavānı seven ey yigit

4073. Daḫı beter itden ḥaḳīḳatde bil
İşit işpu sözden ḫaẕer eyle ḳıl

4074. Çü Mıżrāb işitdi anı ber-keşān
Bū Müslim öñine getürdi revān

[268a]

4075. Dutup ṭurdı ol bārgāh öñine
Erenler ulular sipāh öñine

4076. Ḫurezmī erenler durur ser-te-ser
Ḫorāsānīler hem bile pür-hüner

4077. Gözedürler-idi ḳamu göñli şād
Bū Müslim işini meger ḫūb nihād

4078. Ki ne eyleyiser bu melʿūn-ıla
Yüzi ḳara Muḥtāc ki ol don-ıla

4079. Çaġırdı Bū Müslim meger nīk-rū
Ebū Leyṣ-i Bayṭār'a ki gel berü

4080. Öñinde bulundı anuñ ol dilīr
Didi ne buyurur cihāngīr emīr

4081. Eyitdi aña kim Bu Muḥtāc'ı al
Īmān lezzetinden içi acı al

4082. Ki ḳoyupdur elden īmān ferʿini
Bu Mervānī ḫaruñ dutar şerʿini

4083. Uyar bāṭıla vü ṣafālar ḳılur
Muḥammed āline cefālar ḳılur

4084. Naʿlbend buña gerek olasın
Ḳıyāmetde hem ol adı bulasın

4085. Ebū Leyṣ-i Bayṭār eyitdi i şāh
Şükür seni virdi bize dīn penāh

4086. Ne kim sen diriseñ yüzüm üstine
Dutam buyruġuñ dir gözüm üstine

4087. Fiġān itdi Muḥtāc didi kim benüm
Cānum alma güldürmegil düşmānum

4088. Saña elli baṭman dir altun virem
Daḫı ḳul ḳaravaş ögüş ṭon virem

4089. Bir avuç ḳatumda benüm ne gele
Fāyide ol işde saña ne ola

4090. Eyitdi Bū Müslim beḳavl-i imām
Yerine getürsem gerekdür tamām

4091. Vaṣiyyet ne kim ol baña eyledi
Ne şerḥi ki ḳıldı ne kim söyledi

4092. Ben anı dutuban yetürsem gerek
Ḳarārına şarṭın yetürsem gerek

4093. İmām didügini didi yazdılar
Bu yerde Bū Müslim çuḳur ḳazdılar

[269b]

4094. Beline gelince anuñ ol zamān
Çökerdiler anı içine revān

4095. Aña gör nite ider oynını
Kemend-ile ellerini boynını

4096. Girüp muḥkem eylediler pes ucın
Nice bildürürler aña gör gücin

4097. Alup çevresini ḫalāyıḳ durur
Siyāset ne resme olasın görür

4098. On iki getürdi eren şāhı mīḫ
Demürden ikişer ḳarış ola sīḫ

4099. Ebū Leyṣ'e virdi buları ki ṭur
Ola bir mīḫ anuñ depesine ur

4100. Hele al elüñe ulu bir mīḫı
Depesinde ur dir anuñ ol saḫī

4101. Ḥasan adını öñ diliñde oḳı
On iki kez anı uruban doḳı

4102. Saḳın ḫışma gelüp iñen ḳaḳıma
Çeküc-ile bir kez urup doḳıma

4103. On iki kez elüñ aña ur yine
Ki bir mīḫı daḫı alup dir yine

4104. Ḥüseyn adına ur o kellesine
Ucı gözlerine irişe ṣoña

4105. Ki bir mīḫuñ ucı ṣaġına ine
Biri ṣol gözinüñ yaġına ine

4106. Ḳalanın doḳı on imām adına
Depesine ol on be-nām adına

4107. Kim oġullarıdur ʿAlī'nüñ bular
Sülālesi hem ol velīnüñ bular

4108. Bū Müslim buyurdı örü ṭurdı ol
Depesinde bir mīḫ urdı anuñ ol

4109. On iki kez urdı aña çeküci
İki gözlerine irişür ucı

4110. Ḳımıldanmaġa yoḳ anuñ ṭāḳati
Fiġān ide melʿūn çaġırur ḳatı

4111. Yine bir mīḫı ṣol yanına urur
Ucı ṣol gözine inüben ṭurur

4112. İki göz yerinden atılur revān
Görürler ḫalāyıḳ anı ol zamān

[270a]

4113. Ḳalan her imāmuñ adını oḳır
Ḳafasına anuñ şāh-ı dīn doḳır

4114. On iki urur her birine çeküç
Anuñ bigi andan meger aldı uç

4115. Fiġān ide cān ber-cehennem virür
Melāletlıġ-ıla yoġ epsem virür

4116. Buyurdı Bū Müslim başın kesdiler
Alup gövdesini anuñ aṣdılar

4117. Bū Müslim eyitdi çü buldı cezā
Gelüñ imdi didi niyyet-i ġazā

4118. Üçer oḳ aluban atarlar aña
Gören ʿibretine ḳalalar ṭaña

4119. Üçer oḳ ururlar aña her bir er
Olup-ıdı kirpi bigi ol meger

4120. Bunuñ bigi itdi ḥūn ol ʿibreti
Buġur Naṣr-ı dūna yazar bir biti

4121. Yazar evvelinde be-nām-ı Ḫudā
Be-devlet-i āl-i nebī Muṣṭafā

4122. Daḫı ṣoñra yazdı bile Naṣr-ı dūn
Ki Muḥtāc'ı ḳıldum bugün ser-nigūn

4123. Tamām oldı anuñ işi bu zamān
Saña degdi nevbet bil ey bed-gümān

4124. Bunuñ bigi eydem gerek sen iti
Gerek ʿālem andan ala ʿibreti

4125. Cihānda gerek dāsitān olasın
Her arada ilde ʿayān olasın

4126. Bu ʿibretnāmeyi tamām eyledi
Ne kim maḳṣūdı var anı söyledi

4127. Oḳır Āhūpā'yı ḳatına revān
Bile Bādyelde anuñla cüvān

4128. Aluñ dir bitiyle bile bu başı
İkiñüz oluñ bir biri yoldaşı

4129. Biti Naṣrī leşkerine iledüñ
Baş-ıla biriñüz şāre gidüñ

4130. Yārenlere anda ḳulaḳ bir uruñ
Nite oldı aḥvāllerin bir görün

4131. Kim ol ʿAbdurezzāḳ esīr itdiler
Bular Sehlān'ı hem alup gitdiler

[270b]

4132. Buları görüñ dir nite ḳıldılar
Ne iş eylediler vü ne ḳıldılar

4133. Biriñüz çeriden ḫaber aluñuz
Bize bildüresiz girü gelüñüz

4134. Yola diler ki befermānberem
Yüzüm üzre ḳanda dir-iseñ varam

4135. Duʿā medḥ alḳış getürdi dile
Başı biti alup gönüldi yola

4136. Bitiyi vü başı bular aldılar
Bu leşker içine anı ṣaldılar

4137. Birisi gönüldi şehirden yaña
Biri anda ḳaldı göyerdi aña

4138. Gelüp Naṣr'a nāgāh irişdi çeri
Dimişdük size ki ʿIrāḳ'ın eri

4139. Biri Ḥafre ibni Elem şāhsüvār
Biri daḫı Sirḫāb anuñ nābekār

4140. Biri adı Behrām-ıdı bed-gümān
Otuz biñ çerisi bularuñ revān

4141. Buları görüp Naṣrī̄ oldı şād
Ki yardım irişdi aña bed-nihād

4142. Otururdı geçüp ulu taḫtına
Sevinürdi ol ulu baḫtına

4143. Bu yaña çeride başı buldılar
Ki Muḥtāc'uñ-ıdı melūl oldılar

4144. Aña eylemişler ulu ʿibreti
Bile hem yanında anuñ birini

4145. Hemān ol aradan başı aldılar
Ḳatına bu Naṣr-ı dūnuñ geldiler

4146. Ulu kiçi begler oturmış ʿayān
Öñinde ḳodılar başı ol zamān

4147. Çü Muḥtāc başıdur görür ol nāgāh
İçi ḳopdı melʿūn aña urdı āh

4148. Bu ʿibreti gördi elin dişledi
Ṣanasın içine aġu işledi

4149. Yüzi levni oldı çü ṭopraḳ bigi
Teni ditreridi vü yapraḳ bigi

4150. Çü Muḥtāc ḳavmi başı gördiler
Çeküp yaḳa yırtup fiġān urdılar

[271a]

4151. Saḳal u saç yolup döküp yaşların
Revān eylediler yere başların

4152. Bu heybetden ulu kiçi ditredi
Ḳarārı gidüben içi ditredi

4153. Ḳatında bu Naṣr'uñ bir er var-ıdı
Ki mekr-ile fitne aña yār-ıdı

4154. Kim adı Aḥmed anuñ ṣāḥibi
İde fiʿl-ile māt bögür āhibi

4155. Dönüp Naṣr-ı dūne eyitdi ol it
Ne direm ḳulaḳ ur sözümi işit

4156. Sözüm maṣlaḥatı budur key bilüñ
Bugün iḥtiyāṭı şehirden ḳıluñ

4157. Sınur beklesünler olup ḳatı saḳ
Eren bir birile olup ittifāḳ

4158. Yine şārlu getürmeye nāgāh el
Bu müşkilüñ olunmaya ṣoñra ḥal

4159. Düzilmiş işügi mebāda yıḳa
Bular ṣoñra şehri elüñden çıḳa

4160. Ḳulaḳ urdı çün Naṣr anuñ naḳline
Eṣer ḳıldı sözi anuñ ʿaḳlına

4161. Egerçi ḳatında eren çoġ-ıdı
Viribidi oġlın meger oḳıdı

4162. Eyitdi ki şehre varuban ṭuruñ
Dükelcügi yerde münādi uruñ

4163. Gāvbend erini diñüz hep tamām
Ṣoyuban ṭaġıtduḳ diñüz ḥāṣ u ʿām

4164. ʿIrāḳ’ın eri diñ irişdi meded
Ki elli biñ ola bulara ʿaded

4165. Ele girdi Sehlān anı dutdılar
Ki fitne başıydı oyun utdılar

4166. Hem ol Gāvbend’i dutup baġladuḳ
Ḳırıp ḳavmi varın için ṭaġladuḳ

4167. Demürlü Gāvbend anı almışuz
Ḫalīfeye Mervān depe ṣalmışuz

4168. Bu resm-ile bunlar ḥīle ḳıldılar
Münādi şehirde anı ḳıldılar

4169. Ki şār ḳavmi düpdüz işidüñ bunı
Yarın ṭañla gerek āẕīne güni

[271b]

4170. Türābīler işi gerek zār ola
Aṣıla bular hep ü ber-dār ola

4171. Daḫı ʿAbdurezzāḳ bile Sehlān’ı
Helāk ola gide bunlaruñ cānı

4172. Her kimüñ ki sevüsi şāha yatludur
Anuñ ḳahrı ipiyle başı çatludur

4173. Ki sizden nice ben cefā görmişem
Beş on kezdür uşda ḫaṭā görmişem

4174. Çü melʿūn bu resme münādī ḳılur
Şehir ḳavmi anı işidür bilür

4175. Ṭolar her birinüñ içi endīşe
ʿAẓīm ḳorḳu birle düşer teşvīşe

4176. Bu Maḫmūd-ı Serḫūk meger irdidi
Eyütdük ol oḫtın şāre girdidi

4177. Münādī ḳılındı çün ol añladı
Ṭurup arada anı diñledi

4178. Bu sözi çün anda işitdi ʿayān
Çıḳup ol aradan olur ol revān

4179. Bū Müslim ḳatına gelür pür-hüner
Ne añladılarsa didiler ḫaber

4180. Didiler giriftār olanlar yarın
Ḳamu dār iderler bularuñ varın

4181. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm diñledi
Kim oġlan aṣar ʿaẓīm añladı

4182. Düşüp yire ol dem bir āh eyledi
Gidüp uṣṣı ʿaḳlın tebāh eyledi

4183. Ebū Müslim içi göyendi aña
Dönüp baḳdı yārenlerinden yaña

4184. Eyitdi yārenler ʿaceb ne_idelüm
Çerāsın bu işüñ nite idelüm

4185. Dilerem didi on yegāne ola
Yaraġ-ıla şāre revāne ola

4186. Nihānī meger şār içine gire
Yārenlere feryād ola kim ire

4187. Ḫurd-ı Āhenger durur pür-hüner
Didi ben varayım ḳuluñ şīr-ner

4188. Yanar od olursa varup gireyim
Bularuñ yolına başum vireyim

[272a]

4189. Biri ṭurdı İsḥaḳ-ı Kendeşiken
Didi yoldaş uşda senüñ-ile ben

4190. Başumı elüme alup ṭurayım
Eger on biñ ola yaġı varayım

4191. Bū ʿAṭā’dur ol biri pehlüvān
Olam ben daḫı dir sizüñle revān

4192. Ne deñlü ḫavārīc ola uġrayam
Yā cān virem anda yā ben ṭoġrayam

4193. Ebū Sehl-i Mehrū durur hem biri
Eyitdi size ben olam rehberī

4194. Ebū Naṣr-ı Şebrev anuñ biri hem
Gerek sizüñ-ile uram dir ḳadem

4195. Biri daḫı Muḥtāc-ı Biryānger
Bularuñla bile ḳuşandı ol er

4196. Ebū Caʿfer-idi biri hem ulu
Bulara ki yoldaş olur baḫtlu

4197. Ebū’l-Ḫayr-ı Ḳaṣāb-ıdı bir cüvān
Ki ṭurdı ḳuşandı ḳuşaḳ ol zamān

4198. Ebū Leyṣ-i Bayṭār’ıdı hem biri
Bularuñla ṭurdı eren serveri

4199. {E}bū Saʿīd-i Dellāl onıncı dilīr
Kim anlaruñ-ıla gelüp oldı bir

4200. Ḳuşanurdı ḳuşaḳ her biri bu yola
Varup tā ki anda saʿādet bula

4201. Bū Müslim eyitdi revānı irüñ
Şāre degme yerden nihānī girüñ

4202. Saḳın añlamasun bular işüñüz
Varup cumʿa mescidine beşüñüz

4203. Ne kim anı direm ol işi idüñ
Velī bir vaṣiyyet daḫı işidüñ

4204. Yegāne ḫaṭībī gözedüp ṭuruñ
Çıḳa ḫuṭbe oḳumaġa ol görüñ

4205. Ol oḫtın göresiz ʿAli'ye söge
Yā Mervān'ı dile getüre öge

4206. Eger furṣat ele gire göresiz
Emān olmaya kim aña viresiz

4207. Kesüñ başın anuñ ḳomañuz diri
Aña ne idersek yeridür yeri

[272b]

4208. Ne yerde ki hemdār olupdur görüñ
Beşüñüz daḫı ol arada ṭuruñ

4209. Ne yerde ki ola müselmān eri
Ḫaberdār idesiz yine anları

4210. Ḫurezm'üñ ilinde çeri geldi diñ
Ki şāhı Ḫurezm'üñ anı ṣaldı diñ

4211. Otuz biñ ola diñ erenler güzīn
Biri māt ider diñ ḫāricī yüzin

4212. Böyle böyle diñ dir ḫaber ṭuyalar
Bular daḫı anda size uyalar

4213. Ola ki yārenler gireler ele
Yine ṣaġlıġ-ıla ḳatuma gele

4214. Bunı ṣanmañuz biz uṣan olavuz
Özümüz ḥālinde hemān olavuz

4215. İşüñüz nitesi olur bilevüz
Size ol aradan ḳulaḳ uravuz

4216. Busu bir arada varup uravuz
Aña göre tedbīrini ḳılavuz

4217. Ne kim ol dise ḳabūl itdiler
Çıḳup ol aradan onı gitdiler

4218. Gönülüp gidicek bular ol zamān
Biñ er aldı ol dem Bū Müslim revān

4219. Bularuñ ṣoñınca yürüdi emīn
Şāruñ bir yanında ider ol kemīn

4220. Öñinde şāruñ bir ḫarābe vīrān
Yıḳılmış-ıdı ol degül ābādān

4221. Varup ol arada busu urdılar
Bu on yāre andan ḳulaḳ urdılar

4222. Şehirden yaña kim nite ola iş
Yā nūş ola dirler-idi yoksa nīş

4223. Ol ondan bu yaña ḫaber añlaġıl
Nite eylediler hüner añlaġıl

4224. Girüp bir ṣūrete bular her biri
Bu on pehlevānlar eren serveri

4225. Revān her biri bir ḳapudan yere
Kişi añlamadın girürler şāre

4226. Yine bir birini bular buldılar
Dirildiler anda vü cemʿ oldılar

[273a]

4227. İki bölük oldı pes ol on kişi
Bu mescide girdi gelüben beşi

4228. Çü āẕīne güni bilürler-idi
Pes anda namāzı ḳılurlar-ıdı

4229. Ādem yoġ-ıdı hīç bular izledi
Bileklerin anda beşi gizledi

4230. Ol arada pinhān olur beş yigit
Olar kimdür adın diyeyim işit

4231. Ebū Naṣr-ı Şebrev ol key er
Biri daḫı Muḥtāc-ı Biryānger

4232. Ebū Sehl-i Mehrū biri pākdīn
Ebū'l-Ḫayr-ı Ḳaṣṣāb'ıdı bir emīn

4233. Ebū Leyṣ-i Bayṭār biri pehlüvān
Bu mescid içinde olurlar nihān

4234. Ḫurd-i Āhenger ki pes yār-ıdı
Bular anda yürüdi ki dār-ıdı

4235. Pes üç yüz dār anda ḳurılmış-ıdı
Ulu bir siyāset urulmış-ıdı

4236. Münādī ḳılurlar ki düşmenleri
Ele girdi dutduḳ diyü anları

4237. Kimini ḳıruban kimin bağladuḳ
Ḳamu cānlarını oda tağladuḳ

4238. Bu resme münādī ḳılındı ʿayān
Ulu kiçi bildi işitdi hemān

4239. Ḫurd-i Āhenger olup intiẓār
Durdı yanında bile dört yār

4240. Ne deñlü ki sünnī varı irdiler
Bulara be-küllī ḫaber virdiler

4241. Ki ḳayırmañuz er irişdi delim
Ḫurezmī erenler yegāne ʿaẓīm

4242. Cihāngīr Mıżrāb ulusı adı
Kim erlik içinde añılur yādı

4243. Ḫurezm'üñ ulusı anı ṣaldı şāh
Dükelcügi aṭlās yeşil bārgāh

4244. Bilesine anuñ bile tāc u taḫt
Bū Müslim olupdur ulu nīk-baḫt

4245. Çü sünnīler eyle işitdi beyān
Sevinüp olurlar varı şādumān

[273b]

4246. Bular ki bu mescid içinde olur
Ḥikāyet bulardan işit kim nolur

4247. Oturmışlar-ıdı öñe furṣatı
Ki Allāh nāgihān vire nuṣreti

Ḳatl-kerden-i Ebū Sehl-i Mehrū Zerḳī-yi Ġammāz-rā ve ḫalāṣ-şuden-i Sehlān u ʿAbdullāh[102]

4248. Gör imdi ki Allāh niçe yol virür
Azacuḳ umana niçe bol virür

4249. ʿİnāyet pes andan gerek bula ḳul
Meger Zerkī-yi Ġammāz u pür-mekr bol

4250. Bu mescid öñine gelüp irdidi
Ḳapudan açar ü laʿīn girdidi

4251. Bir it bigi yürür-idi boylayu
Ki bir nesne anda meger ṣoylayu

[102] Ebû Sehl-i Mehrû'nun Zerkî-yi Gammâz'ı öldürmesi ve Sehlân ile Abdullah'ın kurtulması

4252. Oturmışlar-ıdı görür beş kişi
ʿAceb añladı ol bulardan işi

4253. Bulardan bu melʿūn gümāna düşer
Ḳamu fiʿl ü fitne özine üşer

4254. Didi bunda bunlar neye ṭurdılar
Ne iş idiserler ne rāy urdılar

4255. Revān bir direge ṭolanur ṭurur
Bularuñ sözine ḳulaġın urur

4256. Ne fikr eyler anlar diler kim bile
Vara ġamz idüben diye_anda ḳıla

4257. Ebū Sehl-i Mehrū naẓar çün urur
Ol er Zerḳī'yi ol aradan görür

4258. Ki Zerḳī durur ol hemān añladı
Ṣūret degşürüpdür ʿayān añladı

4259. Bulardan işite bile tā ḥāli
Görür mescid içi erenden ḫālī

4260. Durup ġāfil ol dem sürür ol yaña
İriş diyü çaldı yapışdı aña

4261. Bir eliyle dutdı boġazdan anı
Şu deñlü ki çıḳdı laʿīnüñ cānı

4262. Cānı bir cehennem irişdi revān
Bu yārenler oldı ḳamu şādumān

4263. Süriyü anuñ gövdesin aldılar
Ulu minber altı aña ṣaldılar

4264. Yine yerlerine gelür beş kişi
Otururlar idüp anuñ tek işi

[274a]

4265. Gelüp bir zamānda ṣala virdiler
Ḳamu mescide ḫalḳ gelüp girdiler

4266. Olur cemʿ anda ḳamu ḥāṣ u ʿām
Ḥāfıẓlar oḳıdı derilüp kelām

4267. Müʿezzinler örü durup bekledi
Namāz işini ol ḳavim egledi

4268. İkincide bekleyecek ol edīb
Aġar minber üzre hemāndem ḫaṭīb

4269. Oḳır tevḥīd ol cihān ıssına
Ḳamu āşikār u nihān ıssına

4270. Didi ṣoñra medḫ-i Muḥammed Resūl
Ḥabībi İlāh'uñ āyīn-i uṣūl

4271. Ebū Bekri ʿÖmeri ʿOs̱mānı
Üçin adlar-ıla anar hem anı

4272. ʿAlī añılıcaḳ meger sögdi ol
Alup dile Mervān adın oldı ol

4273. Bu beş yār anda çün işitdiler
Ḳaḳıyup özinden varı gitdiler

4274. Ṭuru geldi Muḫtāc-ı Büryānger
Yerinden yürüdi ilerü meger

4275. Çıḳar minbere ol yegāne emīr
Dutar saḳalında ḫaṭībi dilīr

4276. Ṣunup bir eliyle çıḳardı bıçaḳ
Çalar ol laʿīni boġazında çāḳ

4277. Başın gövdesinden alur nāgehān
Bu minberden inüp olur ḳan revān

4278. Ḥalāyıḳ ki anda idi ḥāṣ u ʿām
Ġulū itdi ṭurdı yerinden tamām

4279. Bu dört er daḫı hem anı gördiler
Dönüp minbere yol hemān sürdiler

4280. Daḳınur silāḥın alup her biri
Ḳamusı yegāne eren serveri

4281. Beşi minber öñin alup ṭurdılar
Ne er kim ilerü yürür urdılar

4282. İren olmaz-ıdı bulara diri
Virüp cān olurdı cehennem yeri

4283. Ḳopar ġavġā mescid içinde hemān
Bu ḳavim ki dār derildi revān

[274b]

4284. Ol üni çün işitdiler bildiler
Ṣanurlar-ıdı ki namāz ḳıldılar

4285. Emīndür ṣanurlar ḫalāyıḳ hemīn
Ḳamu el getürüp didiler āmīn

4286. Bu Naṣr oġlı Ṭāhir meger bed-gümān
Durur bile ʿOs̱mān ibni Muhān

4287. Bile altı biñ er ḫāricī tamām
Dururlar-ıdı dār öñine be-nām

4288. Çaġırdı ki Ṭāhir aluñ bunları
Bu dāruñ ḳatına gelüñ bunları

4289. Ol üç yüz eri tīz dutuñ dār idüñ
Bile Sehlān'ı hem ... idüñ

4290. Daḫı ʿAbdurezzāḳ özini aṣuñ
Ḳurulmış ḳażānuñ yayını yaṣuñ

4291. Ol üç yüz er bu iki pehlüvān
Getürdiler anda keşān ber-keşān

4292. Bū Sehlān'ı öñdin gelüp aldılar
Çıḳup nerdübāna ipin ṣaldılar

4293. Kim aṣalar anı revān söyledi
Görüñ ḫalḳa ol ne beyān eyledi

4294. Eyitdi bilüñ ey ḫalāyıḳ varı
Şular ki muḥibb-i ḫanādān yāri

4295. Selāmum viresiz ṣāḥib-daʿvete
Ḫorāsān şīri ṣāḥib-devlete

4296. Bugün yolna olsun anuñ cān fedā
Māl u rūzı cümle ḫānümān fedā

4297. Bir uġurda benden elin yumaya
Bulara benüm kīnüñ ol komaya

4298. Bunı dir-ken İsḥaḳ ki ol nām-dār
Anuñ bigi naʿra urur raʿdvār

4299. Ki gökler yıkıldı ṣanurlar yere
ʿAyāndur ki ol gün ḳıyāmet ire

4300. Teber yedi baṭman eline alur
İder ḥamle dāra şāh-ı dīn gelür

4301. Hem ol dördi pāre pāre irdiler
Segirdim-ile ol dāra irdiler

4302. Bir uġurda iplerini çaldılar
Ḳamu sünnīlerüñ baġın aldılar
[275a]

4303. Bū Sehlān'ı ata süvār itdiler
Hem ol ʿAbdurezzāk ki var itdiler

4304. Ol üç yüz müselmān daḫı şaşdı baġ
Yaġıya girürler ḳamu ṣol u ṣaġ

4305. Şehirden daḫı çoḳ kişi yār olur
Ṭaġılur ḫavārīc tārümār olur

4306. Ḳamu cūşa geldi yine şār içi
Ḫurūş eylediler ulu vü kiçi

4307. Çıḳar her aradan erüñ naʿrası
Çü düşmān işidüp gider zehresi

4308. Ḳılıçlar daḫı pes irişür başa
Keserdi hemāndem geçerdi ṭaşa

4309. Kimine irişür yara ḳılur
Cānını teninden āvāre ḳılur

4310. Teber ki irişür yaralar açar
Bular çoḳları ol vü yire geçer

4311. Ne er ki ḳarşu irişürdi oḳ
Hemān cānı tenden olur-ıdı yoḳ

4312. Bulımazdı yer ki başalar ḳadem
Ḳamu gövde üzre yürürdi ādem

4313. Soḳāḳlar içinde revān-ıdı ḳan
Ṣanasın ki ol gün belürdi fiġān

4314. Ṭāhir'i bu ʿOsmān-ıla ol zamān
Bū Sehlān öñine bıraġur revān

4315. Görürler ki orun bigi çekdi ser
Öñince ḳaçardı iki bed-güher

4316. Bu ʿOs̲mān evine varup iki dūn
Cān acısıyıla düşerler zebūn

4317. Ṭama çıḳdılardı daḫı çāre yoḳ
Atarlardı andan durup ḳarşu oḳ

4318. Ṭāhir'e Bū Sehlān eyitdi pelīd
Laʿīn Naṣr'uñ oġlı didi dil-ḥadīd

4319. İnüp ṭaşra gel bir muḳābil baña
Ki gösterdüm erlik nitedür saña

4320. Bu ġavġāda şehrüñ içi ser-te-ser
İşit Naṣr-ı dūndan nitedür ḫaber

4321. Oturmış-ıdı ol özi taḫtına
Sevinür-idi ol laʿīn baḫtına

Āgāh-şūden-i Naṣr-ı Seyyār ez-kemīn-i Ebū Müslim-i Mervī vü fürustāden-i Behrām be-sū-yı Sünniyān[103]

[275b]

4322. Ekābirler ü mālikler tamām
Oturmışlar-ıdı [maḳām]-ber-maḳām

4323. ʿIrāḳ'ın elinden gelen ol emīr
Otururdı bunlar daḫı bir ü bir

4324. Var-ıdı bularuñ içinde bir er
Ḫavārīc ü bed-baḫt idi bed-güher

4325. Ki ʿayyār-ıdı key bilür mekr ü al
Uġurlaya zengī yüzinden o ḥāl

4326. Ḳılur-ıdı fikrin özinden erüñ
Bilür-idi fiʿlin sözinden erüñ

[103] Nasr-ı Seyyâr'ın Ebû Müslim-i Mervî'nin tuzağından haberdar olması ve Behram'ı Sünnîlerin tarafına göndermesi

4327. Bu fünūn içinde ... artadı
Ki sürme gözinden ḳaşuñ dartadı

4328. Ṣanasın ki anı delletü'l-muḥtāl
Ṭoġurmış-ıdı ol cāzū bed-fiʿāl

4329. Adı Ṭaġulī ol laʿīnüñ meger
Cānı göñli Mervān-ıdı bed-güher

4330. Bu Behrām Dinverī didügüm laʿīn
Olur-ıdı irte gice hemīşin

4331. Görür ḫizmetinde anuñ Naṣr anı
Eyitdi ki nedür senüñ Naṣr anı

4332. Eyitdi nedīmüm baña yārdur
Benümle sevüsi ögüş vardur

4333. Ḥīlekār u mekkār delim fitnesi
ʿAẓīm tedbīr ehli vü mekr ıssısı

4334. Adı Ṭaġulī'dir ʿayān eyledi
Delim fitnelerin anuñ söyledi

4335. Aña Naṣr-ı melʿūn göñül biledi
Ola ḫizmetinde anı diledi

4336. Bu Behrām eyitdi saña bendeyem
Ne kim buyruġuñdur senüñ andayam

4337. Bugün ḫizmetüñde benüm çünki ḳul
Saña ḳul yazılsa nite ola ol

4338. Baġışlar çü Behrām aña laʿneti
Virür Naṣr-ı bed-baḫt aña ḫilʿatı

4339. Ṭaġulī'ye beş biñ ol altun virür
Bir iki dikilmiş aña ṭon virür

4340. Didi ḫizmetümde gerek olasız
Dilekler özümden gerek bulasız

[276a]

4341. Velī her işümde baña yār ol
Dürişüp yolumda vefādār ol

4342. Ṭaġulī didi çün ḳabūl olmışam
Şāhuñ ḫizmetinde çü ḳul olmışam

4343. Ḫalīfe yolına başum vireyim
Yanar oda dirseñ şāha gideyim

4344. Didi Naṣr ḳılduñ çü bu ʿahduñı
Ṭur imdi göreyim senüñ cehdüñi

4345. Şehirden yaña var ḥikāyātı bil
Baña gel yine tīz rivāyātı ḳıl

4346. Başum üstine dir varuban görem
Olınca gerekdir yolunda duram

4347. Ṭuru geldi ol dem Ṭaġulī vara
Ḫaber bilmek-içün gönüldi şāra

4348. Ḳażāyıla anda irişdi laʿīn
Ki ḳılmışdı anda Bū Müslim kemīn

4349. Vīrānda dururdı bile hem biñ er
Buları çü gördi baḳup bed-güher

4350. Uġurlayın andan döner bed-gümān
Bu Naṣr'uñ ḳatına irişdi revān

4351. Ṭaġulī eyitdi aña kim emīr
Varup şehre egle didük bir żamīr

4352. Çıḳup ḫizmetüñden yola girmişem
Fulān yerde ki var vīrān görmişem

4353. Görürem biñ ādem oranınca er
Busuya girüben durur ser-te-ser

4354. Türābīdür illā ḳamu bilmişem
Gelüp uş ḥikāyet saña ḳılmışam

4355. Velī bilmedüm kim ne ḥāl üstine
Durur bunlar anda ne āl üstine

4356. Çü melʿūn bu deñlü ḫaber egledi
Ulu kiçi begler anı diñledi

4357. Hemān Naṣr-ı Seyyār eyitdi duruñ
Yaraḳ eyleyüben buları görüñ

4358. Bu Behrām'a ider alup on biñ er
Yaraḳlu demür ṭonlular ser-te-ser

4359. Hemān ol busudan yaña durma sür
Bular anda ġāfil durur-iken ur

[276b]

4360. Bu Sirḫāb-ı melʿūn ki var ṭalḳanı
Oḳutdı ḳatına laʿīn Naṣr anı

4361. Eyitdi ki on biñ yaraḳlu sipāh
Alup varġıl aña ki var ordugāh

4362. Gāvbend erine muḳābil ṭuruñ
Ḥamiyyet idüben ireni uruñ

4363. Ben on biñ er alup şāre süreyim
Serencāmı nite olur göreyim

4364. Çü Behrām-ı melʿūn alur on biñ er
Ebū Müslim'e ol gönüldi meger

4365. Biñ er-ile kim ol idüpdi busu
İdeler varıp ol güzīne ḳısu

4366. Bu Sirḫāb-ı melʿūn daḫı ol zamān
Hem on biñ er-ile olur revān

4367. Ebū Müslim'üñ tā ura büngāhın
Ala varlıġını bile hem cāhın

4368. Bu mekri bular görince öz dutar
Gider ol daḫı ol yaña yüz dutar

4369. Bu Naṣr-ı bed-aḫter alur on biñ er
Demür ṭonlu cümle yaraḳlu meger

4370. Gönüldi şehirden yaña dutdı yol
Göresin ki neyler ol üç pür-fużūl

4371. Bu Ṭaġulī melʿūn hemāndem durur
Bū Müslim erine gelür yüz urur

4372. Kim ol püşte üzre olur ordugāh
Dutup otururdı bile bā-sipāh

4373. Oturmışdı Mıżrāb Süleymān bile
Bular fitnesini anuñ ne bile

4374. Çıḳa geldi anda meger Ṭaġulī
İşit ḥīlesini nedür aġulı

4375. Fiġān idüp ider ṣāḥib-daʿveti
Oḳır Naṣr orta yire laʿneti

4376. Varup busu urmış-ıdı gördiler
Aña anda ġāfil-iken irdiler

4377. ʿAzīm ceng durur oturmañ ṭuruñ
Nite oldı ḥāli ḥikāyet görüñ

4378. Buyıdı murādı laʿīnüñ meger
Ḥīle ḳıldı anda laʿīn fitneger

[277a]

4379. Ki Mıżrāb sözini anuñ işide
Çerisin ala ol aradan gide

4380. Ki Sirḫāb'a anı diye bed-gümān
Gele anda ire laʿīn ol zamān

4381. Müselmānlaruñ tā ala varını
Be-küllī rūzı vü ṭavarını

4382. Cihāngīr Mıżrāb işitdi anı
Melūl oldı yavlaḳ ḳayurdı cānı

4383. Süleymān'a döndi didi yā emīr
İgen müşkil añla bu işde żamīr

4384. Ne ḳılalum imdi eyit bu işi
Yaman söz getürdi bize bu kişi

4385. Ne dirsin çerāsın anuñ ne_idelüm
Ne vech-ile dermān aña idelüm

4386. Süleymān ulular didiler aña
Ki budur sözümüz i server saña

4387. İrişigör aña pehlevān
Mebādā irişe aña bir ziyān

4388. Bize daḫı Ḥaḳ'dan irişe yārī
Hele sen iriş gör ne_olur ol eri

4389. Bu resm-ile anda olur ittifāḳ
İder Mıżrāb anda hemān dem yaraḳ

4390. Çerisin aluban gönüldi yola
İşidesin anda varıcaḳ ne_ola

Resīden-i Sehlān u ʿAbdullāh Ebū'l-Müslim-rā der-vaḳt-i tengī[104]

4391. Bū Müslim'den imdi ḫaber añlaġıl
Nite olur anda ol er añlaġıl

4392. Didük ol vīrānda gelüp ol durur
Biñ er-ile anda busu ol urur

4393. Nite olur imdi işit bu sözi
Meger anda ġāfil olur kendüzi

4394. Bu Behrām on biñ eri geldiler
Nāgehānī orta yire aldılar

4395. Bū Müslim tā andan alınca ḫaber
Ḳılıcdan geçürdi bular beş yüz er

4396. Bunuñ bigi sünnīlere yeng olur
Ḳırılur erenler iñen ceng olur

[277b]

4397. El urup Bū Müslim teber dutdı tīz
Yürü diyü ḳıldı bulara sitīz

4398. Çaġırdı ki bir dem erenler duruñ
Çevürmeñ yüzi kim gelürse uruñ

4399. Bular daḫı nāçār çü ceng itdiler
Ne ḳaçdılar anda ne ḫūẕ getdiler

4400. Ebū Müslim eyle ururdı teber
İreni bulardı iner tā eyer

4401. Kime kimde pāre çalardı yegin
İki pāre ider eyere degin

4402. Bu ceng arasında durup pāyidār
Ḳalıyorur-iken meger ḳār u zār

[104] Sıkıntı anında Sehlan ve Abdullah'ın Ebû Müslim'e gönderilmesi.

4403. Çıḳa geldi Sehlān aña pür-hüner
Bilesine on biñ ola sünnī er

4404. Başın oynayanlar bu dīn yolına
Yaña ṭuranlara āyin yolına

4405. Kimisi piyāde kimisi süvār
Yegāne anuñla bile on biñ er

4406. Daḫı ʿAbdurrezzāḳ anuñla emīr
Gelüp bunlar anda irişdi dilīr

4407. Bu cengi irüp çün naẓar ḳıldılar
Bū Müslim arada baḳup bildiler

4408. Urur naʿra her yegāne revān
Depinüp bu ceng ki girürler hemān

4409. Bu ḥamle ki bunlar iderler yire
Ḫavārīcden üç biñ ururlar yere

4410. Ḳażā yeli bigi ḳamu esdiler
Revān uġrayanuñ başın kesdiler

4411. Bu Behrām çü gördi ʿaẓīm heybeti
Ṭaḳ oldı laʿīnüñ gidüp ṭāḳati

4412. Hezīmet buluban gider bī-temīz
Bilürsiz ki cāndur kişiye ʿazīz

4413. Ḳaçup ol aradan gider ol laʿīn
Bu Naṣr'a eyitdi gelüp ol bī-dīn

4414. Olan vaṣf-ı ḥāli aña söyledi
Gidüp kendüden ol bir āh eyledi

4415. Cihān varlıġı pes aña teng olur
Ṣanasın ki cānı çıkar neng olur

[278a]

4416. Ne dermān idesin aña bilmedi
Çerā isteyüben aña bilmedi

4417. Eyitdi ki şimdi aña ne çāre
Çün o çıḳdı elden aña ne ire

4418. Hemān dem buyurdı döner bu çeri
Yaġıya berāber oluñ dir geri

4419. Ḳaçarken ḫavārīc çerisi tamām
Yine döndi anuñ varı ḥāṣ u ʿām

4420. Bu Naṣr'ıla Behrām ol iki fużūl
Otuz biñ er-idi ṣaġış-ıla ol

4421. Bu sünnīler üzre iderler ġulū
Ṣavaş ḳopdı anda yine key ulu

4422. Müselmānlar anda yönüldi ḳatı
Yavuz oldı ḥāli gidüp ṭāḳati

4423. Yaḳın ḳaldı sünnī çeri ki ṣına
Ḳaça her biri bir yaña tā döne

4424. Nāgihānī Mıżrāb erenler eşi
İrer altı biñ hem anuñla kişi

4425. Müselmānlar anı görüp öglenür
Ālūde olanı yine yeglenür

4426. Yine ancılayın gelür ġayrete
Didiler irüre Çalap furṣata

4427. Cihāngīr Mıżrāb irer bī-direng
Hemān naʿra urdı ol er ḳıldı ceng

4428. Bu sünnī erenler anı gördiler
Ḳamu el ḳılıca yine urdılar

4429. Ne ḳıṣṣa uzadam ol iki çeri
Yine el ḳılıca ururlar geri

4430. Şu resm-ile anda ḳatı ceng-idi
Ulu ṣaḥra anda ere teng-idi

4431. Örü dut üninden ṭolupdur cihān
İşit sen bu yaña ʿaceb dāsitān

4432. Ṭaġulī ol oḫtın {ki} hīle eyledi
Müselmānlara ol gelüp söyledi

4433. Bu resme çü feryād ider laʿneti
Ki zinhār irişüñ ṣaḥibdaʿveti

4434. Anı Naṣr-ı Seyyār meger ol bī-pāk
Kim araya aldı idiser helāk

[278b]

4435. Cihāngīr Mıżrāb ki ol pehlevān
Aluban çerisin olupdı revān

4436. Ṭaġulī çün görür ol gitdügin
Bu Sirḥāb ḳatına irer tizcegin

4437. Bu Sirḥāb'a melʿūn ne iş itdi dir
Ki Mıżrāb çerisin alup gitdi dir

4438. Bil ey pehlevān dir ḳolay oldı iş
Var imdi demidür bulara iriş

4439. Bu Sirḥāb-ı melʿūn anı diñledi
Ṭaġulī laʿīnüñ sözin añladı

4440. Yaraġın derḥāl ider ol hemān
Aluban çerisin olup ol revān

4441. Süleymān bu ṭaġda meger pür-hüner
Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm ol key er

4442. Bu ṭaġ üzerinde ṭururlar-ıdı
Naẓar her ṭarāfa ururlar-ıdı

4443. Görürler ki nāgāh çıkar bir çeri
Saġış-ıla on biñ var ola eri

4444. Demür ṭon-ıdı hep geyimlüyidi
Anı daḫı cümle geçimlüyidi

4445. Müselmānlar anı gördi oldı pāk
Olur zehreleri ṣanasın ki çāk

4446. Bu ṭaġda ki bunlar idüpdi ḳarār
Ki beş biñ er-idi piyāde süvār

4447. Yaraḳlu dutarlar aña arḳasın
Virürler bu ṭaġa bular arḳasın

4448. Bu ṭaġ depesinde alay ḳurdılar
Ḥaḳ'a ṣıġınuban ḳamu ṭurdılar

4449. Bulara göreler ne ḳılur ilāh
ʿAlīm'dür Ḫabīr'dür her işden āgāh

4450. Bu Sirḥāb-ı melʿūn iñen dūn-ıdı
Yavuz pehlevānī o melʿūn-ıdı

4451. Yigirmi beş arşın anuñ ḳameti
Tüvānā yaña delim heybeti

4452. İki yüz baṭman ṣalar-ıdı gürz
Ki ḍarbına ṭurmayayıdı Elburz

4453. Bunuñ bigi heybet-ile sürdi ol
Bu ṭaġ etegine gelüp irdi ol

[279a]

4454. Bu ṭaġ eteginde gör imdi ne_ider
Hem üç bölük anda çerisin ider

4455. Bahādur var-ıdı ḳatında iki er
Ulu beg-idi ol iki bed-güher

4456. İkişer biñ er hem virür anlara
Ol iki münāfıḳ vü melʿūnlara

4457. İki biñ er-ile birin ṣaġ ḳola
Birisini anuñ ṣalar hem ṣola

4458. Özi altı biñ er bile hem girü
Bu ṭaġ eteginden sürer yuḳaru

4459. Müselmānlar anı baḳup gördiler
Bulara berāber olup ṭurdılar

4460. Ol iki ṭarafdan āheng itdiler
Ne vaṣf eyleyem ki ne ceng itdiler

4461. Aşaġa bular u yuḳaru olar
Kim oḳ atar ü kimi ṭaş yuvalar

4462. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm pür-hüner
Bilesine anuñ daḫı üç biñ er

4463. Bu Sirḥāb laʿīne berāber ṭurur
Biri birisin ceng ider ü urur

4464. Süleymān u ʿOs̱mān ol ibni Kes̱īr
İki biñ kişiyle ol iki emīr

4465. Bār u bīnā ḳatın aluben ṭurur
Naẓar ol aradan bulara urur

4466. Ṣanurlar aşaġa gelendür yaġı
Ki bekleyüp anda ṭururlar ṭaġı

4467. Busuda ṭuran er ol iki ḳola
Ki gitmişler-idi ṣaġa vü ṣola

4468. Ol iki ṭarafdan çıkarlar nāgāh
Müselmānlar anı görüp urdı āh

4469. O ṣaġdan gelene Süleymān varur
Biñ er-ile aña berāber ṭurur

4470. Biñ er-ile ʿOs̱mān soldan yaña
Varuban berāber durur ol aña

4471. Ḫāricī̄ bulardan delim çoġ-ıdı
Olarca müselmān eri yoġ-ıdı

4472. Ḳatı ceng idüben yegin ṭurdılar
Müselmānı bir birine urdılar

[279b]

4473. Żaʿīf olmış-ıdı bular key ḳatı
Fürūmānde ḳalmış gidüp ṭāḳati

4474. Ḳamusı yerinden irilmiş-idi
Bir iki yüz ādem ḳırılmış-ıdı

4475. Ḳopar ʿavrat oġlan içinde fiġān
Ṣanasın ki ḳopdı ḳıyāmet ʿayān

4476. Ḫavārīc̄ araya aluban ḳırar
Müselmānlar işi iñen oldı zār

4477. İçi ṭolu ḳorḫu ṭolu yaş gözi
Ḳamu ḥażrete pes dutarlar yüzi

4478. Kim ol dertlülere o dermān viren
Ölüler dirilden yine cān viren

4479. Bularuñ dilegin ḳıla ol revā
Bulara bu derde vire tā devā

4480. Bularuñ ḳamu baş içinde iken
İki gözleri yaş içinde iken

4481. Ḫurūc ideriken depesinden āh
Bu ṭaġ eteginden belürdi nāgāh

4482. Şu ḳıble ṭarafından bir abdāl çıkar
Bularuñ üzere ʿaceb ḥāl çıkar

4483. Ḥīleden içi boş ü pür-çūş-ıdı
Velīkin o server Nemedpūş-ıdı

4484. Başına geyürdi keçeden külāh
Dilinde çü ẕikri hem ism-i İlāh

4485. Anuñ bigi naʿra urur ḥayḳıra
Semāʿıla şöyle ḳatı çarḫ ura

4486. Anuñ naʿrasından ḳamu ṭaġ u ṭaş
Gelür yanḳuya hep ḳamu ḳuru yaş

4487. Buyıdı sözi hem bil ol serverüñ
Bu çarḫ örü gelen ol abdāl erüñ

4488. Ki āl-i Muḥammed beManṣūr bād
Ez īn cānhāy belā dūr bād

4489. Ayaġı doḳunmaz yere yil gibi
Bu ṭaġdan aḳar ṣan ḳatı seyl gibi

4490. Ḫavārīc erine irişdi revān
Ṣanasın ki irdi ḳażā āsumān

4491. Dutar maṭraḳ elde ol pür-hüner
İgen zift yoġın büyük muʿteber

[280a]

4492. İrişdügine anı ṣarardı ḳatı
Helāk eyler-idi er-ile atı

4493. Dürüst her kime kim irerdi tamām
Ḳılurdı erin ü atın ḫurd u ḥām

4494. Ne zehre ki biri ilerü gele
Ki ola ki ḳarşu vara açıla

4495. İder bir nice ol ḫavārīc helāk
Olur zehreleri ṣanasın ki çāk

4496. O ṣaġ ḳolda ṭuran ol iki biñ er
Çevürdi ḳamu yüz varı ser-te-ser

4497. Ne ḳılsun birisi ṭurımaz nāçār
Yüz urup bu ṭaġdan aşaġa ḳaçar

4498. Pāyınca bularuñ ḳovar ol ulu
Bu Sirḥāb üzre döker hep ḳamu

4499. Bu Sirḥāb çün anı görür ol laʿīn
Nedür hey ḥikāyet diyince hemīn

4500. El urdı cebine meger ol abdāl
Çıḳar mühre aldı anı derḥāl

4501. Bu mıẓraḳ ki elde dutar pür-hüner
Alur aġzına bir ucını meger

4502. Kerāmet iẓhār ider pür-kerem
Bu mühreye bir kez nefes urdı dem

4503. Bu Sirḥāb-ı melʿūn baḳardı meger
Öñinde geyimlü ṭururdı bir er

4504. Atında muʿallaḳ iner ser-nigūn
Anı gördi Sirḥāb olur ṣan cünūn

4505. Didi hey ne oldı görür bu eri
Anı dīv mi çaldı ve yā ḫūẕ perī

4506. Üşe geldiler ki göreler aña
Yıḳıldı yine yir ne eydem saña

4507. Buña daḫı ne_oldı diyicek meger
Yıḳıldı yine yir demür ṭonlu er

4508. Ne ḳıṣṣa uzadam on onbeş kişi
Yıḳıldı ne oldı bilinmez işi

4509. Bu Sirḥāb görüben ḳaçardı ḳanı
Didi leşkerine ḳomañ hey anı

4510. Bu leşker yürüdi depindi aña
Hemān laḥẓa düpdüz çapındı aña

[280b]

4511. Bu abdāl hīç andan yemedi ḳayu
Dimedi yavuz mu olam yā eyü

4512. Düşer arasına bu ol biñ erüñ
Girişdi serine bu çoḳ leşkerüñ

4513. Ṣaġından geleni ṣaġında yıḳar
Diler mühre bir bir yanında çıḳar

4514. Ṣolından gele[ni] yıḳar eyle hem
Ḳaçan mühreye bir urayıdı dem

4515. Yıḳılurdı andan on onbeş kişi
Görüp bilmezidi anı hīç kişi

4516. O mühre yine pāk ulu nūr-ıdı
Yine hem yanında bulunur-ıdı

4517. İşi anuñ zīra kerāmet durur
Velīlerüñ işi vilāyet durur

4518. Bulara sen itme göñülden gümān
İrişmeye saña ol ucdan ziyān

4519. Ḥaḳ'uñ maẓharıdur bular iy kişi
Bilüñ ḫırḳa ʿādet bularuñ işi

4520. Bilüñ ḳudret eli Ḥaḳ'uñ evliyā
Yaḳın bil buları yaḳın Mevlā'ya

4521. Ṭolu göz ile baḳ ere şeksüzin
Ki zinhār baḳma ḥaḳāret gözin

4522. Kim ire bulardan saña baḫşāyiş
Dürüst eyle ṣıdḳuñ bulara iriş

4523. Ve gerni bulara irişmeziseñ
Bu sözleri gerçekdi ṣanmaz-ısañ

4524. Senüñ ṣıdḳuña bil irişmez gümān
Senüñ inkāruñda ere ne ziyān

4525. Hemān şirküñ arta senüñ noḳṣānuñ
Ne ola ziyānı eyit yā anuñ

4526. Bulanuḳ bir ırmaḳ aşsa deñiz
Hīç andan teġayyür ḳıla mı beñiz

4527. Ne vardur hevāya sürerse āteş
Çeke mi hīç andan yā ġuṣṣa güneş

4528. Yā seyr itse sulṭān at-ıla yigit
Ne ġuṣṣa ıraḳdan aña ursa it

4529. Ḳo bu yüzi gelüp ol söze gir
Muḥammed direm bir ṣalavāt vir

[281a]

4530. Ol abdāl ki mühre atar ṣaġ u ṣol
Ḫavārīc erini ḳırar-ıdı ol

4531. Yaḳın biri irmez ṣola vü ṣaġa
Beş altı yüz ādem düşer ṭopraġa

4532. Bu Sirḥāb gördi anı laʿneti
Ḳanı ḳaçdı melʿūn ḳaḳıdı ḳatı

4533. Didi bir ḳulına tīz in yire
Bu olanların bir yarasın ere

4534. Ne oldı bulara görelüm sebeb
Ki böyle dökildi görüldi ʿaceb

4535. Anuñ çünki sözin işidür ḳul
Atından çü derḥāl yere indi ol

4536. Dutar gövdesini bir erüñ arar
Ki başdan ayaġa anı hep görür

4537. Ögüş cehd ḳıldı vü istedi çoḳ
Görür gövdesinde anuñ yara yoḳ

4538. Ol ölmemiş-idi daḫı diridi
Velī ṣaġlıġından iñen berīdi

4539. Velī dutmaz-ıdı iñilerdi ol
Ne oldı saña dir ṣorar aña ḳul

4540. Çü gövdeñ ṣaġdur ne egledügüñ
Nedür it gibi yā bu siñledigüñ

4541. Ḳuluñ çün sözini işitdi bu er
Aña söyleyimez ne ḳılsun ḫaber

4542. Aña giz yuḳaru birez ḳaldurur
El-ile işāret ider bildirür

4543. Boġazına bu ḳul baḳar çün yara
Görür şāh ṭamarı anuñ ḳapḳara

4544. Bu nedür diyü ḳul ṣorarken ḫaber
Hemān dem ṣımarlar cānını ol er

4545. Bir aḳça örü mi delinmiş-idi
Tā ensesine yol olunmış-ıdı

4546. Bu Sirḥāb ḳatına gelüp irdi ḳul
Aña gördüginden ḫaber virdi ḳul

4547. Çü Sirḥāb işitdi anı laʿneti
İgen ḫışma geldi bed-aḫter ḳatı

4548. Demür geymiş-idi laʿīn ḳat ḳat
Bu abdāl üzre revān sürdi at

[281b]

4549. İki yüz baṭman meger gürz anı
Çīnī bolad aldı ala ḳalḳanı

4550. Atuñ-ıla sarpa özin yürüdi
Bu abdāl üzre at depüp yürüdi

4551. Baḳuban görür çün bu abdāl anı
Dutup mühre gözlerü derḥāl anı

4552. Dem urdı çü mühre çıḳar nāgehān
Tüfekden çıḳuban olur çün revān

4553. Bu Sirhāb ki ḳalḳan idenmişdi pūş
Bu ḳalḳana mühre olur çünki ṭuş

4554. Deler ḳalḳanını çü neşter bigi
Tīr eline nite kim deler biz bigi

4555. Yüzine doḳanmaz geçer yañaġın
Saḳalı arasın daḫı ḳulaġın

4556. ... çü mühre geçer ḳıñlayu
Serāsīme ḳalur ḳulaḳ çıñlayu

4557. Yine gözin açar özini direr
Helāk eyler eger dururs irer

4558. Ḳodı ġayreti ol çün oldı nāçār
Revān at başını çevürür ḳaçar

4559. Anuñ ḳaçdıġını görür leşkeri
Ḳaçar der-pāyınca anuñ hep eri

4560. Süleymān erenler anı gördiler
Bu ṭaġdan aşaġa varı sürdiler

4561. Ḳamu Allāh adın getürdi dile
Bu sünnī erenler pāyınca bile

4562. Çerisiyle Sirḥāb ḳaçup bir ova
Bular düşmiş-idi ṣoñınca ḳova

4563. Çü Sirḥāb irişdi gelür bir yere
Ne görür baḳup bir yazuda göre

4564. Görür kim ḳarışmış ol iki çeri
Biri Naṣr-ı Seyyār Bū Müslim biri

4565. Ḫavārīc ü sünnī durup ceng ider
Ne vaṣf-ıla eydem niçe ceng ider

4566. Bürümiş-idi ṭoz eri vü atı
Delinmiş-idi ṣan yerüñ bir ḳatı

4567. Bir olmışdı ṭozdan ḳaraluḳ u ḳır
Ki farḳ olmaz-ıdı yigid-ile pīr

[282a]

4568. Naḳāre üninden felek ditremiş
Ol ünden semāda felek ditremiş

4569. Çıḳar at Süheylī erenden ḫurūş
Ṣanasın ki deryā yine itdi cūş

4570. Ol ünden yer ü gök yanḳulanur
ʿAlemler gūnāgūn yine yolınur

4571. Günüñ şuʿlesinden yala pür-ışıḳ
Doḳınur-ıdı gürz idüp şaḳa şaḳ

4572. Şu şems ki mis̱l-i yele pür-ḳılıç
İrişür ḳomazdı irişene hīç

4573. Ḳızarup key erüñ gözi tündḫū
Biri birsine ururdı süñü

4574. Sökülmiş süñüler içinden cebe
Zīre zīre olmış demürden

4575. Gögüs gerüp urur key erler teber
Ne cevşen döyerdi aña ne siper

4576. Ṭolu bigi yaġar ara yerde oḳ
Ḳırılup yatana ḳıyās anda yoḳ

4577. Bu ḥāli çü Sirḥāb görür laʿneti
Sürer sünnīlere bu daḫı atı

4578. Bū Müslim ü Mıżrāb iki pākcān
Durur bir arada iki pehlevān

4579. Bu Sirḥāb-ı melʿūn irer ṭalḳanı
Bū Müslim baḳuban görür çün anı

4580. Pāre pāre ṣaflar yürür ide ceng
Ṣanasın deñizde yürürdür neheng

4581. Velīkin pāyınca yügürür bir er
İgen heybet-ile ulu pür-hüner

4582. Ne vaṣfını anuñ dükedüm diyüp
Ol egnine laṭīf keçe ṭon geyüp

4583. Başında keçeden yine bir külāh
Hem üstine ṣarmış ṣapan dīn penāh

4584. Bu Sirḥāb'uñ ol pāyınca revān
Çaġırur aña kim ṭur iy bed-gümān

4585. Er-iseñ hemān ol aracuḳda ṭur
Benümle muḳābil olup ḍarb ur

4586. Dönüp aña Sirḥāb naẓar eyledi
Bu resm-ile aña laʿīn söyledi

[282b]

4587. Ki neñ öldürüpven oda yanaduñ
Benüm-ile böyle ṣanu ṣanaduñ

4588. Senüñ cehliyetüñ ider bu işi
Ne_idesin benümle ʿaceb bu kişi

4589. Ḳaçan bir olasın benümle bā-yeng
Dürişüp senüñle idem bunda ceng

4590. Ki sen bir çetüksin özüm didi şīr
Nice aṣlan-ıla çetük ola bir

4591. Yüri var işüñe ḳayurma ḳayu
Helāk olmaġuñdan dirilmek etü

4592. Ve gerni urup bir güzīn öldürem
Yigitlik bāġınuñ gülin ṣolduram

4593. Sözine ḳulaḳ çün Bū Müslim urur
Çeker at başını çekerken ṭurur

4594. Eren şāhı Mıżrāb anuñla güzīn
Diküpdi ol ere bu daḫı gözin

4595. Bū Müslim eyitdi aña iy emīr
Bu er ne piyāde ʿaceb miṣl-i şīr

4596. Ki ejdehānuñ pāyınca gelür
Dirīġā cānın ol yigidüñ alur

4597. Çü ṭuş oldı Mıżrāb emīrüñ gözi
Aña ol dem anuñ göyendi özi

4598. Atın depdi irdi aña pākcān
İrürmeye tā ol yigide ziyān

4599. Ḳażā seyli bigi meger caġladı
Bu Sirḥāb'uñ irdi yolın baġladı

4600. Urup naʿra aña didi bed-nihād
Cān iltem dir-iseñ elümden mebād

4601. Cānuñ ḳāmetüñden alayım bugün
Cānuñı ṭamuya ṣalayım bugün

4602. Bu daḫı çevürdi atın ol zamān
İ kāvī Hurezmī dir ol bed-gümān

4603. Çeride dilerdüm seni ben bulam
Görem erligüñi muḳābil olam

4604. Hele buldum uşda özüñi getür
Ne kim var hünerüñ elüñde yetür

4605. Tā ki göreven dir senüñ erligüñ
Erenler içinde hünerverligüñ

[283a]

4606. Bu Mıżrāb-ı server irince aña
İrer ol piyāde ne eydem saña

4607. Bu Ṭāhir-i Ṭūsī rivāyet ḳılur
Bu ḳıṣṣada böyle ḥikāyet ḳılur

4608. Ol er kim piyāde dürişmiş-idi
Bu Sirḥāb pāyınca irişmiş-idi

4609. Ol Aḥmed-i Zemcī'yidi nevcüvān
Ki sünnī müselmān muḥib ḥānedān

4610. Diler-iseñ oddan bulasın necāt
Anuñ ervāḥına eyit eṣ-ṣalāt

Der-beyān-ı sebeb-i ḫurūc Aḥmed-i Zemcī ve aḥvāl-i mühre-i o ki ez-çe mürekkeb-est[105]

4611. İşit imdi andan ʿaceb dāsitān
Anuñ ḳıṣṣasından idelüm beyān

4612. Daḫı mührenüñ hem diyem aṣlını
Ḳılam her beyānın ḳamu faṣlını

4613. Bu Aḥmed-i Zemcī olan serverüñ
İdem hem beyānın saña ol erüñ

4614. Ol oḫtın Ḥüseyn'i bu ḳavm-i pelīd
İder Kerbelā'da bular çün şehīd

4615. O cengde pelīdi bu server meger
Bu Aḥmed-i Zemcī olan şīr-ner

4616. Ṣıdı Sünnīleri bu ḳavm-i Yezīd
Ḥüseyn'i kim anda iderler şehīd

4617. Bunuñ gibi ẓulmi iderler nāḥaḳ
Boġazına anuñ ururlar bıçaḳ

[105] Ahmed-i Zemcî'nin ortaya çıkması ve onun mühresinin neden yapıldığı ve durumu hakkında

4618. Vücūdından anuñ başın kesdiler
Hemān kim mübārek başın kkesdiler

4619. Ḳara ḳanıyıla boyandı bu ḫāk
ʿUrūc itdi aṣla varup rūḫ-ı pāk

4620. Meger ṣoñ o sultān-ı nāgāh
Bu ẓulm-içün itdi derūnından āh

4621. Ol āhından anuñ işit ḥikmeti
Ne ḳılur gör imdi Ḥaḳ'uñ ḳudreti

4622. İki mühre andan yaratdı ʿaceb
Ne ḳılur gör imdi o ḳadr-i Çalap

4623. Mübārek başını ḫavārīc fużūl
Alup çün Yezīd'e bular dutdı yol

[283b]

4624. Bu sünnī çerisi olur tārümār
Kimini ḳırarlar meger ḫūr u zār

4625. Ḳırılan ḳırıldı ḳaçarlar ṣaġı
O yer ḫālī ḳaldı ṣavuldı yaġı

4626. Birezden bu Aḥmed güzīn pehlevān
Bu ceng yerine çün irer ol zamān

4627. Olurlar içinde gezüp ṭuş olur
Ḥüseyn'üñ mübārek cesedin bulur

4628. Görür kim kesilmiş mübārek başı
Revān itdi Aḥmed gözinden yaşı

4629. Urundı dögündi yolındı delim
Çoḳ aġladı nevḥa ḳıldı key ʿaẓīm

4630. Zaḥımdār olupdur meger kim teni
Yarası ḳatıydı aḳupdı ḳanı

4631. Mecāli yoġ-ıdı gidüp ṭāḳati
Żaʿīf olmış-ıdı vücūdı ḳatı

4632. Varup bir arada yatuban ḳalur
Anuñ gözlerini hem uyḳu alur

4633. Çün uyḳuya vardı ʿaceb gördi düş
Gözine Muḥammed cemāli oldu ṭuş

4634. Öper Aḥmed anuñ ayaġı özin
Sürer ayaġına Resūl'üñ yüzin

4635. Dir iy Faḫr-i ʿĀlem ḥabīb-i İlāh
Żaʿīf ümmetine iy püşt ü penāh

4636. Ne idi bu işler senüñ ḥālüñe
Bu ẓulmi ẓālimler ide ālüñe

4637. Bu oddan yüregüm benüm yaradur
Bu derd-ile baġrum pāre pāredür

4638. Bu iş olmaġına neyidi sebeb
Neyidi günāhı bularuñ ʿaceb

4639. Aña Faḫr-i ʿĀlem dir-idi yigit
Ḥaḳ'uñ ḳudretidür bunı key işit

4640. Her efʿāle fāʿil ola Ḥak durur
Ḥak işler ḥaḳ işi vü muṭlāḳ durur

4641. Ne emrine Allāh ider ḫayr u şer
Anuñ daḫl işine idemez beşer

4642. Ne kim levḥe çaldı ezelde ḳalem
Anuñ bir ḥurūfı hīç olmaya kem

[284a]

4643. Anuñ emriyile olur yaz u ḳış
Eger öldüriş ü eger dir göriş

4644. Her emrine ḳullar gerek şād ola
Muṭīʿ ola aña vü münkād ola

4645. Buyıdı dilegi çün itdi İlāh
Şükür ne ḳılursa didi pādişāh

4646. Muṭīʿem ne ḳılsa benüm ḥālüme
Eger ḳahr ger luṭf ide ālüme

4647. Bu yolda gidüpdür ḳamu evliyā
Bu zecri çeküpdür ḳamu enbiyā

4648. Kimin mancılıḳdan oda attılar
Kimin ḳul didiler yada ṣatdılar

4649. Kimin bıçḳuyıla iki deldiler
Kimin öldürüben deri yoldılar

4650. Kimünüñ ururban yaralar başın
Urup çıḳarur kiminüñ dişin

4651. Ki Ḥaḳ ḥaṣlarına bu iş çü durur
Bulara da ḳısmet olan bu durur

4652. Ḳayurmaz ki ḳavrın iden luṭf ide
Keremden idiser bulara ʿaṭā

4653. Ve illā ki zinhār işāret saña
Diyem ḳutlu bir söz beşāret saña

4654. Ṭur imdi yuḳaru daḫı yetme sen
Bu arada ayruḳ ḳarār itme sen

4655. Ḥüseyn'i ki anda şehīd itdiler
Alup başı cismin ḳoyup getdiler

4656. O yerde ki anuñ döküldi ḳanı
Ne yerdeyise sen ara bul anı

4657. O dem ki Ḥüseyn'üm didi ḳıldı āh
İki mühre andan yaratdı İlāh

4658. Ṭur imdi yerüñden anı didi al
Saña yādigārdur anı cebe ṣal

4659. Yanuñda senüñle ola ol bile
Ne vaḳtin ṣunarsan senüñ ālüñe

4660. Alasın bulardan anuñ-ıla dād
Ola anuñ-ıla ālüm didi şād

4661. Al ol mühreleri eyā pehlevān
Daḫı durma bunda didi ol revān

[284b]

4662. Ḳalan yerde var bir ulu maġāra
Bulasın sen anı didi var ara

4663. Maġāra da bir pīr idüpdür sükūn
Ki Ḥaḳ ḥaṣlarından er-i ẕū-fünūn

4664. Dün ü gün Ḥaḳ'a ʿibādet ḳılur
Ulu zāhid oldur ki ṭāʿat ḳılur

4665. Ḥużūrında bük diz sen anuñ otur
Anuñ ḥiẕmetini yerine getür

4666. Geçe devr-i eyyām gele dir bir er
Ṣāḥib-daʿvet ola dir ol pür-hüner

4667. Adı ʿAbduraḥmān ola bā-edeb
Ben aña dir[em] Bū Müslim laḳab

4668. Ne vaḳtin ol er kim ḫurūc eyleye
Ḳıra ḫāriciyi bir uç eyleye

4669. Ḳaçan işidesin didi ol eri
Varuban sen aña idesin yārī

4670. Bunı eliyile ṣıġar Muṣṭafā
Zaḫımları oldı dürüst ü ṣafā

4671. Beliñleyi Aḥmed açar çün gözin
Yine ġayb ḳıldı Muḥammed yüzin

4672. Görür kendüzini meger nīk-nām
Yaraları getmiş ḳamu hep tamām

4673. Ḥaḳ'a şükr idüben urur yüz yere
Ṣalāvāt getürür o Peyġāmber'e

4674. Ayaḳ üzre derḥāl örü ṭurdı ol
Bu yire gelüben yine irdi ol

4675. Bulur mühreleri aluban görer
Yüzine gözine oları sürer

4676. Sürüp ol aradan revān dutdı yol
Maġāraya andan gelüp irdi ol

4677. Pīr-ile dün gün olur-ıdı ol
Ḥālıḳ'a ʿibādet ḳılur-ıdı ol

4678. Bu pīrüñ de vardur ʿaceb dāsitān
İdem ilerüde anı da beyān

4679. Velī bu arada sözüñ ġavrına ir
Muḥammed direm bir ṣalavāt vir

Mā-āmedim be-ḳıṣṣa-ı Sirḫāb[106]

4680. Dimişdüm o vaḳtin saña bir ḫaber
Bu Sirḥāb Mıżrāb ikisi meger

[106] Sirhab'ın kıssasına geldik

[285a]

4681. Bular tā ki cenge berāber ṭura
Ki ḍarb-ıla biri birini ura

4682. Bu Aḥmed-i Zemcī irer şīr-ner
Didi iy yegāne güzīn pür-hüner

4683. Sever-iseñ āl-i Resūli tamām
Çehāryārini kim yerinde tamām

4684. Elüñi sen andan çek iy nām-dār
Ki avum durur ol benüm ḫāksār

4685. O ṭaġda buña ben ire gelmişem
Pāyınca o yerden süre gelmişem

4686. Elümden benüm ol ḳaçar iy yigit
Bu araya irdi gelüben ol it

4687. Şikārum durur ol girü dur emīr
Anuñla gerek ben idem dār u gīr

4688. Çü Mıżrāb işitdi anı durdı ol
Anuñ heybetine naẓar urdı ol

4689. ʿAyān bildi ki ol güzīn er durur
Bu işin içinde hünerver durur

4690. Çıḳar bir arada ḳarār ol ider
Eyitdi ki göreyim yegāne ne_ider

4691. Bu Sirḥāb-ı melʿūn daḫı ʿāḳ-ıdı
İşitdi sözini anuñ ḳaḳıdı

4692. Gider kendüzinden görür çün anı
Ḳaḳıdı bu melʿūn ḳurudı ḳanı

4693. Çeküp gürzi ḳalḳan yüze bürüdi
Ol Aḥmed'e ḳarşu laʿīn yürüdi

4694. Ebū Müslim ü hep yārenler bile
Dururlar hep aña teferrüc ḳıla

4695. Bular hep ḳayusın anuñ yer-idi
Özi göynüp aña ḥayıf dir-idi

4696. Ki gürz-ile Sirḥāb anı ger ura
Daḫı tende cānı ʿacebdür dura

4697. Ḳayusı yoḳ anuñ görüñ cān-içün
Fidā ḳıldı cānın ḫanādān-içün

4698. Zihī ḥayf anuñ gibi bir şīre
Ki bir dūn elinden ölümi ire

4699. Hele himmet-ile naẓar uralum
Nitesi olur bu işi görelüm

[285b]

4700. ʿİnāyet ola kim ḳıla Ḥaḳ aña
Ḳıla ol laʿīnüñ işin bir yaña

4701. Didük gürzi melʿūn eline alur
Sürüp üstine ol güzīnüñ gelür

4702. İki ayaġını girüben ṭura
Diler gürz-ile tā anı ol ura

4703. Ṣapana çü bir ṭaş urur nev-cüvān
Ḳaşınuñ arasın gözetdi revān

4704. Atup urdı iki kaşın arasın
Ol añladı kim ne yedi yarasın

4705. Pāre pāre oldı döküldi başı
Cānı yer cehennem kesildi başı

4706. Bū Müslim çü gördi anı pākdīn
Eyitdi zihī er hezār āferīn

4707. İnüben atından yere durdı ol
Şükür eyleyüp yüz yere urdı ol

4708. Ki Sirḥāb elinden bulur ol amān
İrüp getdi andan yine aldı cān

4709. ʿAceb ḳaldı cümle elin dişledi
Çün ol server andan anı işledi

4710. Ḳarār eylemedi revān dutdı yol
Bilinmedi ḳanġı yaña getdi ol

4711. Ne erdür bir ādem anı bulmadı
Adın neslin anuñ fikir ḳılmadı

4712. Dilim eylediler anı cüst ü cū
Bulunmadı anda meger nīk-ḫū

4713. Didiler meger ġayb erenden ola
Çalap ḥażretine irenden ola

4714. Hele key ʿacebdür bu iş dek degül
Bize yārī ḳıldı Çalap şek degül

4715. Ol iti gelüben helāk itdi dir
Yine ġayb oldı revān getdi dir

4716. Bu resm-ile ḳıldı anı Naṣr-ı neng
Cihān gözlerine anuñ oldı teng

4717. Bu Sirḥāb ḳulları çün gördiler
Ḫocaları urdı vü āh urdılar

4718. Bir uġurda geydi bular çulları
Getürdiler andan anı ḳulları

[286a]

4719. Çün öldi daḫı ele mi girem
Dutup leşin anuñ gömerler yere

4720. Döner Naṣrī leşler kāhına gelür
Cihān ḳayġuları anı pes alur

4721. Bū Müslim daḫı ol yaña dutdı yol
Ulular erenler bile ṣaġ u ṣol

4722. Şāhinşāh Mıżrāb eren serveri
Bile şāh-ı Sehlān daḫı dīn eri

4723. Daḫı ʿAbdürezzāḳ anuñla bile
Gelürler-idi key teʿaccüb ḳıla

4724. Kim ol er gelüben ne kār işledi
Ki Sirḥāb cānını oda şişledi

4725. ʿAyān eylemedi özin ne kişi
Bilimedi kimse anı ne kişi

4726. Zihī zorbāz u zihī şīr-ner
Bu resm-ile ḳıldı gelüp ol hüner

4727. Ḳılup āferīn her birisi aña
Yine geldilerdi o ṭaġdan yaña

4728. Eyitdük Süleymān ḳamu nām-dār
Bu ṭaġda ki bunlar idüpdi ḳarār

4729. Bū Müslim çü böyle döner gördiler
Gelüp ḥiẕmetine çü yüz urdılar

4730. Çü düşmene bunlar ẓafer buldılar
Sevindiler anda çü fer buldılar

4731. Beşāret çalındı yine ötdi nāy
Bū Müslim'e çetri ḳuruldı hümāy

4732. Hem ol nīm taḫtı yine ḳurdılar
Yigitleri ḳarşu anuñ ṭurdılar

4733. Ḳamu ṣandalīde ulu begleri
Oturdı yigitler eren yegleri

4734. Sevinürler-idi bulup furṣatı
Zīre Ḥaḳ virüpdi ulu nuṣreti

4735. Ṣafāyla Bū Müslim oturmış-ıdı
Melāli göñülden getürmiş-idi

4736. Yārenleri meşġūl-idi ṣoḥbete
Dükelcügi vālih olup ḳudrete

4737. Anuñ-ıla devlet nice yār olur
Bu nuṣret ne resme pāyidār olur

[286b]

4738. Söz açıldı sözden bular söyledi
Erenler pes andan beyān eyledi

4739. Er olan işinde nişāna gelür
Hem Aḥmed-i Zemcī sözi añılur

4740. Ki geldi ne resme yegin ṭurdı ol
Anuñ bigi eri yere urdı ol

4741. Ebū Müslim eydür sehī pehlevān
Kim olmaya anuñ bigi der-cihān

4742. Velī ḥayf añlamadum adını
Ne resme iderler anuñ yādını

4743. Yā ḳanda gönüldi kişi görmedi
Biregü hīç andan ḫaber virmedi

4744. Süleymān eyitdi eyā pür-hüner
Anuñ erliginden baña ṣor ḫaber

4745. Öñ öñdin bize ol gelüp irdi dir
Bize Allāh anı meded virdi dir

4746. Bizi Sirḫāb anda iderdi helāk
Bu irmeye anda eyā cānı pāk

4747. Āzādıyuz anuñ ḳamu ser-te-ser
Velī bilmedük ne kişidür ol er

4748. Bū Müslim eyitdi beşāret cāna
İnşāʾallāh gele ol yegāne yine

4749. Gice naḳş oldı yine çün nişān
Ḳaraya boyadı sevādın cihān

4750. Ḳanadını açdı yine çün ġurāb
Ḳara dutdı ʿālem yüzine niḳāb

4751. Ḳaravul oñ iki çeriden tamām
Binüben yürürler maḳām-ber-maḳām

4752. Ol iki ṭarafdan iderler ḳarār
Ṣabāḥa olurlar ḳamu intiẓār

4753. Çün ol gice yine pāyāna irer
Yine gündüz oḳı nişāna irer

4754. Ḫāver şāhı Çīn'i getürüp niḳāb
Yüzinden görindi yine āfitāb

4755. Naḳāra çalınup yine ötdi kös
Ol iki yanadan uyandı ulus

4756. Yine ḫarbi cengi nefīr urdılar
Ki ceng yaraġına eren ṭurdılar

[287a]

4757. Demür ṭon geyüben ḳuşandı kemer
Key atlara yine uruldı eyer

4758. Bir uġurda atlu olurlar süvār
Bu sünnī erenler ne kim anda var

4759. Eren şāhı Mıżrāb yaṣadı eri
Ḥisāb eylediler ne varsa eri

4760. Ata binmiş-idi tamām on biñ er
Kim erlik yolında ḳuşandı kemer

4761. Daḫı on iki biñ piyāde güzīn
Ḳomışlar-ıdı dīn yolına özin

4762. Yigirmi iki biñ ḳamudur şümār
Eri arż ḳılmış-ıdı şāhsüvār

4763. Durup çetr-i hümāyūnı açdılar
Ṭınāblarını her yaña ṣaçdılar

4764. Ebū Müslim üzre yine sāyebān
Dutarlar ne resme iderler şahān

4765. Nefīr urdılar u çalup naḳḳāra
Açıldı Muḥammed ʿalemi ḳara

4766. Yöresinde anuñ yazılmış tamām
Ḳara aṭlas üzre aġıla be-nām

4767. Ki naṣrun minellāhi ve feṭḥun ḳarīb
Ve beşşirri'l-mü'mīn[107] böyle dib

4768. Gümiş ḥalı-la ol yazılmış yere
Ṣalavāt vir imdi di peyġāmbere

[107] "Müminlere müjde ver" Saff suresi, 61/13

4769. Hem *innā feteḥnā*[108] aña naḳş-ıdı
Muḥammed'e kim ol ezel baḫş-ıdı

4770. Yedi çift bile hem naḳāra tamām
Buyurdı ki ḫarbi çalındı be-nām

4771. Bū Müslim erenler şāhı pür-usūl
İmāmene ṭonlar geyür-idi ol

4772. ʿİmāme başına ṣarındı velī
Ki başına anı ṣarındı ʿAlī

4773. Aña Muṣṭafā'dan olupdı ʿaṭā
Ki ṣardı başına anı murtażā

4774. Muḥammed ḳılıcın ḳuşandı bile
Ḫavārīcleri tā anuñla dile

4775. Yigirmi_altı baṭman elinde teber
Göyir omuzında ḳodı muʿteber

[287b]

4776. Yine dört biñ hem yaraḳlu yayaḳ
Dururlar öñinde ayaḳ-ber-ayaḳ

4777. Bu çetr-i ḥümāyūn ki getürdiler
Ebū Müslim üzre anı ṭurdılar

4778. Şāh-ı dīn at üzre oluban süvār
Bu çetr altına pes durur nām-dār

4779. Süleymān durur ṣaġ yanından yaña
Keşīr oġlı kim ol zīrdür aña

4780. Bu daḫı atıla durudı güzīn
Durupdı Bū Müslim yüzine gözin

[108] "Şüphesiz fetih verdik…" Fetih, 48/1

4781. Ki zīrā olupdı vezīri anuñ
Dükelcügi ḥükmi esīri anuñ

4782. Erüñ vardı Sehlān ṣaġından yaña
Ḳarār eyledi ol şāhdīn aña

4783. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm ṣol ḳola
Durur oġılıla vefādār ola

4784. Ne kim bār ü bīnā ṣımarlar anı
Bu Rūdbār erine ṣımarlar anı

4785. Dutup ḳalbgāhı bu Ḫurezmī tamām
Dururdı erenler ḳamu nīk-nām

4786. Çü Ḥaḳ yola bunlar ḳadem urdılar
Uruşmaġa ḫāżır olup ṭurdılar

4787. Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bed-nihād
Ḳılur ceng yaraġını ol fesād

4788. Gelüp ṭurdı ulu kiçi ber-ḳaṭār
Buyurdı düzildi yemīn ü yesār

4789. Çalındı naḳāre hem altun gümiş
Ki ḳırḳ çift rāvī rivāyet dimiş

4790. Uruldı boru çalındı nefīr
Ki ol gün olısar olur dār u gīr

4791. Çekilde ʿalemler yine dürlü reng
Kimi bebr ü şīr ü kimisi peleng

4792. Ulu ṭaġların pes göründi başı
Naḳāre āvāzı yarardı ṭaşı

4793. Laʿīn anda ol dem buyurdı hemīn
Özi leşkerinüñ ṣaġından yanın

4794. Ki Behrām-ı Dinverī'ye ṭur didi
Erenlere anda naẓar ur didi

[288a]

4795. Viribidi ṣoldan yaña hem bir er
Ol İbrāhīm ibni Ḥazīme meger

4796. Dutar ṣol ḳolı ol bed-aḫter durur
Neẓāre yemīnden dutup ol durur

4797. Durur Ḥafre ibni Elem ḳalbgāh
Durur ṣaġda ṣolda be-küllī sipāh

4798. Ṭarafeyn ṭurdı yemīn ü yesār
Ne kim var erenler olup intiẓār

4799. Ne resm-ile anda ideridi ceng
Kimi şādī ola kime ola neng

4800. Ol iki ṭarafa piyāde ṣafā
Yüridi ki ol gün ideler vefā

4801. On iki biñ andan yayaḳ yürüdi
Ki Mervānī gözi göñli kör-idi

4802. Daḫı on biñi Bū Müslim eri
Müselmān yürüdi eren serveri

4803. Gözedüp dururlar meger cümleden
Göreler kim ider girüp ḥamleden

4804. Bu sünnī piyāde ṭuran ser-te-ser
Īmān ehli cümle güzīn pür-hüner

4805. Bularuñ içinden meger bir kişi
Ki aṣlana benzer-idi cünbişi

4806. Anuñ bigi görmiş degül er yayaḳ
Dizinüñ gözinde nemed geymiş aḳ

4807. Urınup başına keçeden külāh
Çıḳa geldi uşda gözedür sipāh

4808. Başına seped dolamışdı hūb
Dutar elinde ulu deste çūb

4809. Gelüp irdi meydān depe nām-dār
Urup naʿra ol güzīn raʿdvār

4810. Dutar elinde ulu bir ʿamud
Yer üstine ḳodı anı şāh-ı cūd

4811. Ucın yere ḳaḳdı anuñ nīk-nām
Çıḳar yetmiş aġaç içinde tamām

4812. Aġaçlar uzunı daḫı her biri
Öñi oḳ uzunı ola dīn eri

4813. Döker bir uġurdan buları yere
Anuñ işlerine cānum kim ire

[288b]

4814. Ol iki yañadan ḫalāyıḳ meger
ʿAceblerler anı idüben naẓar

4815. Ḳalurlardı anuñ işine ṭaña
Baḳardı Bū Müslim daḫı hem aña

4816. Ol er durur ol ki gelmiş-idi
Ki Sirḥāb başını ol almış-ıdı

4817. Anı Naṣr daḫı görüp añladı
Kim olur işini anuñ ṭañladı

4818. Eyitdi bu daḫı nedür iy Ḫudā
Ki geldi irişdi ulu bir ḳażā

4819. İgen ḳayġu yeyüp ḳayurdı cānı
Ne eyler gör anda eren sulṭānı

4820. Ol aġaçları çün diker bir ṣıra
Ḳılur uclarını çü muḥkem yere

4821. Eline alup ol ḳılıç u siper
İlerü yürüdi birez pür-hüner

4822. Ṭureyd-ile dürlü hüner gösterür
Nice dürlü bend ü şīrīn gösterür

4823. Ḳamu ḫalḳ anı görüp añladı
Anuñ erliginden eṣer añladı

4824. Çü bu luʿbı ḳıldı eren serveri
Baḳar Naṣrī leşkerine dīn eri

4825. Çaġırup eyitdi biliñüz benem
Küşende-yi Sirḥāb ol pür-fenem

4826. Kime ölüm arzūyısa gelsün üş
Naṣībi neyise anı alsun üş

4827. Bu Naṣr-ı laʿīnüñ piyāde eri
Yürimedi ḳarşu aña hīç biri

4828. Dururlar ḳamusı ḳanı ḳuruya
Bulunmaz bir er kim aña yürüye

4829. Hem atlu erenler durur ser-te-ser
Aña girmedi at sürüben bir er

4830. Serāsīme cümle yerinde durur
Naẓar itdügine be-küllī urur

4831. Deminde ki bir gün geleler-idi
Bu daʿvī[yi] dile alalar-ıdı

4832. Duraydı muḳābil olam biñ ere
Uram ḍarbımı key güzīn servere

[289a]

4833. Bularuñ içinde meger bir eri
Biñ ere dururven diyenüñ biri

4834. Sürer at meydān depe ol zamān
Ki ġarḳ-ıdı demür ṭona bed-gümān

4835. Yavuz neng-idi ol ne eydem saña
Dimişlerdi Erkam adını aña

4836. Sögüp Aḥmed'e ol didi iy cāhil
İşüñ eylemeye didi senüñ bir ʿāḳil

4837. İ mechūl rüstāyī vü bed-gümān
İletmeyesin dir bugün bunda cān

4838. Bū Müslim görürdi anı nām-dār
Kim ol ere irdi gelüp nābekār

4839. Götürüp elini didi iy Kerīm
Bilürem ki raḥmetlerüñdür delim

4840. Bugün ol yigide yine yār ol
Ḳażādan saḳınup baña medār ol

4841. Aña irmesün ol laʿīnden elem
Ki ṣıḥḥat özüñden bulur her seḳam

4842. Çün Aḥmed ol ere muḳābil gelür
Tüfek eline ol şāh-ı dīn alur

4843. Nefes urdı atdı anı pehlevān
Kim eline mühre irişdi revān

4844. Etin deldi süñü gibi ṭoġradı
Geçüp beynisine anuñ uġradı

4845. Yıḳıldı atından muʿallaḳ yere
Cehenneme cānı hemān dem ire

4846. Kiçi ḳardaşı hem anuñ var-ıdı
Adı Ḳāsım anuñ yavuz er-idi

4847. Ḳılıç çekdi irdi anı kim çala
Ki ḳardaşınuñ ol öcin ala

4848. Ki ḳardaşı öldi görüp urdı āh
Atın depdi meydān depe rūsiyāh

4849. Atar mühre aña gelürken revān
İrüp beynisine yatar ol zamān

4850. Anı daḫı ol dem yere ṣaldı ol
Bularuñ başını kesüp aldı ol

4851. İkisin ol iki aġaç başına
Diker ol erenler şāhı āşinā

[289b]

4852. ʿAceb ḳaldı gören kişiler işin
Bu meydān içinde anuñ cünbişin

4853. Ne ḳıṣṣa bunda füzūn idelüm
Sözi arturuban uzun idelüm

4854. Gelüp bir bir aña yedi er girür
Birez mühre urur hemān cān virür

4855. Ölenüñ daḫı hem keser başını
Ṭamuda yedürür meger aşını

4856. Ol aġaca diker anı ser-te-ser
Görür ṭañladılar anı her bir er

4857. Ol işi_itdügüni görür Naṣr-ı neng
Ṭuruḳdı vü oldı iñen cānı teng

4858. Kim eyledi bunuñ bigi dir işi
Ne eyleye aña varup bir kişi

4859. Bir on gürbüz eyitdi yürüñ
Aña ḥamle idüp onuñuz uruñ

4860. Sürüp on kişi bir uġurdan gelür
Eren şāhınuñ dört yanını alur

4861. Gelenine anuñ birer ṭaş urur
Hemān dem öñinde ölümin görür

4862. Olaruñ daḫı hem başını keser
Gelür degmesin bir aġaca aṣar

4863. Bu başları aġacı göre{ler} kişi
Ādem başı virmiş ṣanur yemişi

4864. Görür Naṣr andan çü bu heybeti
Eli arḳasını ışırdı ḳatı

4865. Ḳażā yeli midür didi bu eser
Ḳatına irenüñ başını keser

4866. Ne erdür ne yerden gelüpdür ʿaceb
Bunuñ defʿine ne olaydı sebeb

4867. Ne ḳıṣṣa uzadam girür yetmiş er
Meger ol gün aña ḳamu pür-hüner

4868. Baḳup ol ḳamusın zebūn eyledi
Aṣup başlarını nigūn eyledi

4869. Ki dikmişdi yetmiş aġaç ol tamām
Biri bir yanına şāh-ı nīk-nām

4870. Anı Naṣr-ı Seyyār görür ol zamān
Ḳaḳır ḥışma gelüp iñen bed-gümān

[290a]

4871. Söger beglerine ḳaḳır yurtıla
Didi hey ḳomañ ol diri ḳurtıla

4872. Bir uġurda ḥamle ide geldiler
Ol eri pes orta yere aldılar

4873. Bū Müslim bayaġı daḫı sünnīler
Depindi vü girdi ḳamu ser-te-ser

4874. Bular tā irince Nemedpūş şīr
Bu gelen ere ol yürüdi dilīr

4875. Çü sünnī piyāde daḫı sürdiler
Kimi tīġı kimi süñü urdılar

4876. Bu Naṣr'uñ piyāde erin ol zamān
Bıraḳdılar atlu üzerine revān

4877. Çavuşlar yügürür gelür yer yerin
Çeriden çıḳarur bular her birin

4878. Çü bunca er anda helāk itdiler
Piyāde ol iki yaña getdiler

4879. Nemedpūş server daḫı ol zamān
Çıḳup ol aradan gönüldi revān

4880. Ne yire gidüpdür kişi görmedi
Nite oldı yā ḫūẕ işi görmedi

4881. Ebū Müslim ol dem meger ol dilīr
Ebū Sehl-i Mehrū oḳır ol emīr

4882. Eyitdi varup ol Nemedpūşı bul
Getürgil göreyim anı kimdür ol

4883. Ebū Sehl çıḳdı gönüldi yola
Yürüdi maḳām-ber-maḳām tā bula

4884. Ṭaleb eyledi her yaña anı çoḳ
Bulımadı hergiz aña çāre yoḳ

4885. Bū Müslim ḳatına yine geldi yār
Didi bulımadum eyā şehriyār

4886. Eyitdi ol erden ḫaber bilmedüm
Çoḳ istedüm andan eṣer bulmadum

4887. ʿAceb ḳıldı server anuñ işine
Gelür gider ü bu cünbişine

4888. Ki bilmez anı hīç kimesne gelür
Delim ḫāricīnüñ başını alur

4889. Ol iki ṭarafdan eren dutdılar
Varup yerli yerin yine ḳondılar

[290b]

4890. Kimisi şād-ıla kimisi melūl
Ol iki yañadan çıḳar ḳaravul

4891. Ki biri birinüñ ḥālin gözede
Mebādā ki düşmān şeb-içün ide

4892. Yine ṣubḥ irişdi seḥer urdı dem
Gice ẓulmetinden götürüldi ġam

4893. Ḥabeş üzre Rūmī muẓaffer olur
Cihān yüzi yine münevver olur

4894. Güneş arż ḳıldı çü Ḳāf'dan özin
Görüp geldi eşyā tamāmet yüzin

4895. Ḫalāyıḳ yerinden örü ṭurdılar
Tuyūrāt vuḥūşāt ḳamu uydılar

4896. Ol iki ṭarafdan ol iki çeri
At üstine geldi yine her biri

4897. Geyindi daḳındı çü berk üstüvān
Yaraḳlandı ḳamu çü pīr ü cüvān

4898. Buluşdı ʿalemler çeküp göge baş
Ṭolup-ıdı gündüz ḳamu ṭaġ u ṭaş

4899. Naḳāra ṣūrnā çalındı kös
Ol iki ṭarafdan yürüdi ulus

4900. Muḳābil muʿārıż olup ṭurdılar
Durup ḳarşu ḳarşu ṣaf urdılar

4901. Alaylar ḳurulup düzüldi ḳaṭār
Ḳuşatlar virür ḳul yemīn ü yesār

4902. Ṣaġa ṣola ṭurdı erenler tamām
Durur ulu begler maḳām-ber-maḳām

4903. Ṣaf urdı süvāruñ öñinde yayaḳ
Bir ayaḳ üzre durur biñ ayaḳ

4904. Ara yerde meydān açarlar ulu
Naẓar ḳıldı andan erenler ḳamu

4905. Göreler kim cenge gelüp kim gire
Erenler içinde hüner göstere

4906. Bu Naṣr ibni Seyyār erenden meger
Deper at meydān içine bir er

4907. Ki ʿAbdullāh adı vü ibni Naʿīm
Atasınuñ adı Ziyād ol leʾīm

4908. Ki Mervānī melʿūn ü pür-ḫışm-ıdı
Bu Naṣr-ı laʿīne ol er ḥışm-ıdı

[291a]

4909. Geyürdi muraṣṣaᶜ ü sāz u seleb
Bir at binmiş-idi iñen bu'l-ᶜaceb

4910. Ururp naᶜra irdi meger raᶜdvār
Ṭureyd eyler anda delim nābekār

4911. Ol urup getürdi başından ḫūdı
Getür diyü melᶜūn dizinden ḳodı

4912. Benem didi ᶜAbdullāh ibni Naᶜīm
Dedemüñ Ziyād adı bā-nedīm

4913. Eyā Gāvbend-i rüstāyī dir
Bīhūde idersin bu sevdāyı dir

4914. Ne_içün serkeş olduñ didi iy zebūn
Ne işdür ki yaᶜnī idersin bugün

4915. Ḫalīfeye ᶜāṣī idersin özüñ
Ne şāhlıġun ola senüñ ne yüzüñ

4916. Saña ol yaraşur eyā tergümān
Ṣıġır güdüp ekin ekesin hemān

4917. Ebū Müslim'e çoḳ ᶜitāb eyledi
Delim herze sözler ol it söyledi

4918. Söger hem ᶜAlī'ye daḫı nābekār
Daḫı evlādına anuñ ne ki var

4919. Ḫavārīc-i murdar daḫı ᶜāḳ-ıdı
Bū Müslim işitdi iñen ḳaḳıdı

4920. Dönüp Mıżrāb'a dir eyā ẕū-fünūn
Bu melᶜūn yüregüm benüm itdi ḫūn

4921. Bir er ṣal buña dir eyā cānı pāk
Gire bu laᶜīni ide dir helāk

4922. Bunı söyler-iken aña nām-dār
Deper at meydān depe bir süvār

4923. Ḫurezmī er-idi meger ol emīn
Ki ṣādıḳ u sünnīyidi pākdīn

4924. Ḳamu ceng ālātı hep üstinde var
Buyıdı sañasın ol İsfendiyār

4925. Süñüsi elinde anuñ hem bulād
Çü meydāna irdi gelüp ḫūbnihād

4926. Eyitdi aña kim eyā melʿūn it
Kabīḥ söz nāḳış iy murdār pelīd

4927. Bilürsin çün erlik elünden gelür
Ne_içün böyle herze dilüñde gelür

[291b]

4928. Erenler oyunı olur el-ile
Ki ʿavrat ṣavaşı olur dilile

4929. Neñ aldı bular kim sögersin utan
İ ṭoñuz bu yañlış sözüñden uṣan

4930. Er-isen el-ile hüner ḳıl baña
Ḥāżır baş ki irdüm i melʿūn saña

4931. Hemān naʿra urdı olup ḳand u ḫū
Urur gögsine ol laʿīnüñ süñü

4932. Anuñ gögsine çün süñünüñ ucı
İrişdi direndi at u er güci

4933. Silāḥın ṭonın ol itüñ ṭoġradı
Ucı gögsine pes anuñ uġradı

4934. Bağırında tīġı göründi ʿayān
Götürdi atından anuñ pehlevān

4935. Çevürüp başından bırakdı yere
Gönüldi cānı ṭamuya ire

4936. Görür Naṣr anı olur ṣan helāk
El urdı vü itdi yaḳasını çāk

4937. Bū Müslim-i Mervī anı çün görür
Dil açar aña ol aḥsent urur

4938. Dönüp Mıżrāb'a dir bu ne kişidür
Ki bu deñlü erlik bunuñ işidür

4939. Kim eydürler eyit anuñ adını
Ki virdi girüp ol ite dādını

4940. Ṣorar Mıżrāb anı meger şehriyār
Kim olur bu cenge giren nām-dār

4941. Ebu'l-Kāsım olur didiler emīr
Girüp anuñ-ıla iden dār u gīr

4942. Kim-idi çü Mıżrāb anı boyladı
Bū Müslim'e anı beyān eyledi

4943. Didi ki varan bir güzīn pīrdür
Ḫurezmī vü erlig-ile birdür

4944. Yüz on yedi yıldur ʿömür sürmiş ol
Dükelcügin İslām-ıla görmiş ol

4945. Ebu'l-Ḳāsım olur adı ol erüñ
Ṭālīʿ-idi bellü çü sen serverüñ

4946. Bağışladı Allāh ol pīre ẓafer
Depeledi anı eyā pür-hüner

[292a]

4947. Ebū Müslim eytdi eyā er kişi
Kim eyledi bunuñ gibi bir işi

4948. Ki ben fāl dutmış-ıdum hem anı
Eger varup andan dökerse ḳanı

4949. Vire furṣatumuz didüm pādişāh
İdevüz bu aġır yaġıyı tebāh

4950. Bu resm-ile şāhlar çü fāl dutdılar
Ulu ceng olıcaḳ oyın utdılar

4951. Piyādeye evvel çü dutmadı fāl
Didüm eyleseler bular feṯḥ ü ḥāl

4952. Ḫanādān ḳavmi bulalar ẓafer
Didüm ḫāricīyi yaña ser-te-ser

4953. Şükür nuṣretüñe bize virdi Ḥaḳ
Ḫavārīc ṣınuban yüzüm oldı aḳ

4954. Eyitdümdi ger bu atlu kişi
Bitürürse anda varup bu işi

4955. Helāk idüp anı muẓaffer ola
Benüm Naṣrī didüm elümde ola

4956. Bu feṯḥe sevindi cānum u tenüm
Çalap nuṣretimi viriser benüm

4957. Şükür niyyetümüz degül-idi süst
Ḳālümüz hem oldı yine uş dürüst

4958. Bū Müslim ü Mıżrāb iki pür-hüner
Bunı söylediler ikisi meger

4959. Ḳāsım anda meydān içinde durur
Yedi er girür ol aña ḍarb urur

4960. Yedisini daḫı iki deldi ol
Anuñ bigi erlik işin ḳıldı ol

4961. Bu feṯḥi çün anda ḳılur ol ulu
Olur Naṣr-ı melʿūn için ḳan ṭolu

4962. İgen ḫışma geldi laʿīn ḳaḳıdı
İki gözleri ol itüñ şaḳıdı

4963. Didi ne durursız ḳomañ ol eri
Dutup tīz ḳatuma getürüñ beri

4964. Kim anı ne kişi durur bir görem
Yüregüm ṣovudam cezāsın virem

4965. Çü Naṣr-ı bed-aḫter yöni hemān
Piyāde öñinde duran er ʿayān

[292b]

4966. Üzerine düpdüz anuñ sürdiler
Bu sünnī piyāde eri gördiler

4967. Bular daḫı andan ḳamu ḳıldı cūş
Ḳopar cengi aşup belürdi ḫurūş

4968. Ḳarışdı piyāde olur ulu ceng
Biri birsine ḳılurlar āheng

4969. Bu sünnī erenler iñen ṭurdılar
Ḫavārīc erine ḳılıç urdılar

4970. Bu Naṣr'uñ piyāde erin ḳırdılar
Sürüben yerinden varın irdiler

4971. Alayı bularuñ ḳamu sökilür
Varı atlu üzre gelüp dökilür

4972. Bu Naṣr-ı bed-aḫter görür çün anı
Ṭamarlar içinde ḳurudı ḳanı

4973. Gelüp ḫışma melʿūn revān çekdi ṭīġ
İder ḥamle depdi atın bī-dirīġ

4974. Atuñ-ıla yüz biñ eri depdi at
Bu şanlı alaylar varı ḳat ḳat

4975. Çavuşlar yürürler gelüp ileri
Çıḳardı aradan piyāde eri

4976. Müselmānlar anı baḳup gördiler
Bir uġurda cümle hep at sürdiler

4977. Deper at Mıżrāb cihān pehlevān
Urur bir ṭarafa özin pākcān

4978. Ḫurezmī erenler be-küllī bile
Ḳafasında yarī erenler bile

4979. Sevüsi egerçi cānında idi
Ebū Müslim'üñ ṣaġ yanında idi

4980. Bu Naṣr'uñ daḫı ṣaġ yanında meger
Olur-ıdı Ḥafre ki ol pür-hüner

4981. Yegāne güzīn er ʿArab serveri
Var on biñ ḳatında anuñ leşkeri

4982. Bu Mıżrāb anuñla berāber olur
Zīre er ḥarīfi yine er olur

4983. Muḳābil olur ol iki pür-hüner
El urdı ḳılıca eren ser-te-ser

4984. Anuñ gibi ḳopdı o yerde neberd
Atuñ ayaġından göge irdi gerd

[293a]

4985. Biri birisine üşerler bular
Varup bir ṭarafa düşerler bular

4986. Bu ʿAbdullāh ibni Naʿīm ṣol ḳola
Bile üç biñ er var anuñla bile

4987. Bu Naṣr ibni Seyyār ḳolındaġı er
Bu Behrām-ı melʿūn-ıdı bed-güher

4988. Ḥazīme'nüñ oġlı bile İbrāhīm
Var-ıdı erenler anuñla delim

4989. Bu ʿAbdullāh ile olur rūberū
Erenler ḳılıca er urdı girü

4990. Anuñ bigi ḳopdı ulu dār ü gīr
Ṣanasın ki ḳopdı vü ḫaşr ü neşir

4991. İder bir biriyle erenler ne_idem
Düşer bir ṭarafa bular daḫı hem

4992. Dururdı Bū Müslim dutup ḳalbgāh
Ḳafasında anuñ iki biñ sipāh

4993. İleyinde durup yüz anuñ sikkedār
Muḥibb-i ḫanādān ṣādıḳ sünnī er

4994. Ḳara ṭon giyürler varı pür-silāḥ
Müselmān u dindār hem ehl-i ṣalāḥ

4995. Ḳamu dīn yolına ḳoyan ḫanümān
Ki terk eyleyenler ḳamu ḫanümān

4996. Bu Naṣr'a muḳābil olur şīr-ner
Sürer Naṣr-ı Seyyār daḫı bed-güher

4997. Otuz biñ var-ıdı anuñ-ıla er
Demür ṭon geyürdi varı ser-te-ser

4998. Ebū Müslim ile berāber durur
İder ḥamle biri birini urur

4999. Bū Müslim yürüdi revān pür-hüner
Öñince bu dört yüz yigit ser-te-ser

5000. Çü ʿibret bu ḥāli görüp aldılar
Etek bellerine varı çaldılar

5001. Nacaḳlar elinde ḫanādān yāri
İrüp ol çeriye girürler varı

5002. Dutuban Bū Müslim elinde teber
Ururdı yolına yoluḳsa her er

5003. Anuñ gibi urur be-ḫāk pākdīn
Ki merrīḥ iderdi aña āferīn

[293b]

5004. Ḳarışupdı sünnīyile mervānī
Nice vaṣf idem ben dilile anı

5005. Erenler içinde belürdi fiġān
Ṣanasın ki ḳopdı ḳıyāmet ʿayān

5006. İder birbiriyle erenler ḫurūş
Ṣanasın deñizler ideridi cūş

5007. Biri birisinüñ dökerdi ḳanın
Amān virmeyüben alurdı cānın

5008. Ol oḫtın ki didük Bu Mıżrāb emīr
Bu Ḥafre'ye karşu durur anda şīr

5009. Öñinde Ḳāsım pīr anuñ ceng ider
Erenler içinde durup neng ider

5010. Nāgehānī on biñ er-ile meger
Bu Naṣr oġlı Ṭāhir irer bed-güher

5011. Bu Ḥafre vü Mıżrāb iki{si} ol zamān
Ki ceng ideridi irişdi revān

5012. Bu Mıżrāb üzre ḳatı ṭurdılar
Ḫavārīc̄ çerisi ḳılıç urdılar

5013. Bu Ḳāsım pīr anda olur zaḫmdār
Digüp ṭāḳati ki anuñ oldı zār

5014. Atından yıḳılmış meger ẕū-fünūn
Yeyüp zaḫm olmış-ıdı ġarḳa ḫūn

5015. Alup bir nice biñ ʿArab dört yaña
Durup ḥamle bunlar iderdi aña

5016. Cihāngīr Mıżrāb ideridi cūş
Nāgehānī oldı gözi aña ṭuş

5017. Bu Mıżrāb atından iner nām-dār
Özi atına ider anı süvār

5018. Yine beş biñ ola ʿArab geldiler
Yöresin bularuñ yine aldılar

5019. Yine ḳorḫuyıla dururlar bile
Eren şāhı Mıżrāb atına bine

5020. Yıḳılur ol atdan yere pehlevān
Atı ürker anı görür ol zamān

5021. Ebu'l-Ḳāsım anda oturumadı
Oturmaġa ṭāḳat getürümedi

5022. Ebu'l-Ḳāsım anda düşicek olur
Ḳaçar at andan revāne olur

[294a]

5023. Ḳalur Mıżrāb anda piyāde emīr
Bu ḳum arasında ide dār u gīr

5024. Alupdı yöresin anuñ beş biñ er
Dependi bulara şāh-ı dīn meger

5025. Kime gürz ururs irüp pehlevān
İderidi sürme gibi ṭarṭaġan

5026. Ḳoyuban elinden anı ḳand u ḫū
Nicelere daḫı ururdı süñü

5027. Getürüp atından ururdı yere
Ḳalur-ıdı anda hemān cān vire

5028. Ḳoyup anı bir dem çalar-ıdı ṭīġ
İki böler-idi eri bī-dirīġ

5029. Yetüben atından alur bir eri
Atar ol birisin eren serveri

5030. Doḳınur ikisi daḫı cān virür
Ḳara yere rengi ḳızıl kan virür

5031. Ṣanasın delürmiş bu aṣlan-ıdı
İki gözi ḳararup ṣanuñ ḳan-ıdı

5032. Bu ceng ortasından zaḫmdār olur
Aḳar ḳanı çoḳluḳ ḳatı zār olur

5033. Bu yaña Bū Müslim daḫı pehlevān
ʿAẓīm ceng iderdi meger pākcān

5034. Düşüp ḫalḳ içine ideridi ceng
Velī olmış-ıdı iñen ḳatı teng

5035. Çü Ṭaġulī gördi anı ol laʿīn
Gelür Naṣr-ı Seyyār ḳatına laʿīn

5036. Gāvbend ile dir beş on eri hem
Durup dir ḳalur bir arada ne_idem

5037. Deñedüm ki ʿāciz olupdı ḳatı
Gidüpdür özinden anuñ ṭāḳati

5038. Aña bir iki biñ ādem giredi
Ola kim Gāvbend ele giredi

5039. Çü Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Yüri anı göster baña dir ḳanı

5040. Bū Müslim üzere iderler ġulū
O server üzere üşer[ler] ḳamu

5041. Ḫavārīc iderdi durup ḳatı ceng
Bū Müslim'üñ oldı ḳatı vaḳti neng

[294b]

5042. Zaġpā dirler daḫı bir zebūn
Ḫāricī key ulu beg-idi bu dūn

5043. Var-ıdı hem anuñ yigirmi biñ er
Ḳalan sünnīlere gider bed-güher

5044. Bile bār ü bīnā Süleymān emīr
Durur bir arada ol ibni Keṣīr

5045. Bu ḥāli görür çün Süleymān hemān
Alur çetri kös ʿalem ol zamān

5046. Çıḳar ṭaġ üzere meger pür-hüner
Daḫı kendüyile bile beş biñ er

5047. Zaġpā irişdi pāyınca revān
Bu ṭaġ üzerine irer bed-gümān

5048. Ṭaġı ara yire alur çün durur
Yuḳarudan anlar daḫı oḳ urur

5049. Ḳatı durdılar u ʿaẓīm oldı ceng
Velī sünnīlerüñ olur vaḳti teng

5050. Ḳılup ḳaṣd cümle yürüdi behem
Kim ol sünnīlerden alalar ʿalem

5051. Nemedpūş server hemān dem gelür
Bu çoḳluḳ çerinüñ yolını alur

5052. Urup naʿra anda ʿaẓīm itdi ceng
Atardı tüfek ü gehī kefe seng

5053. Kime kim urur bir ṣapan ṭaşını
Yā atın urur yā urur başını

5054. Ata vü ere her kime kim ṭuş gelür
Düşer ol arada hemān dem ölür

5055. Bu yaña Bū Müslim daḫı ceng ide
Bükülmişdi ḥāli iñen teng ide

5056. Yaluñuz ḳalup bir arada özi
Ki görmezdi hīç kimesne gözi

5057. Ṭaġılmış-ıdı yārenler her biri
Kimi ölmiş-idi degüldi diri

5058. Kimi ḫaste ḳanı olupdı revān
Kesüpdi ümīẕi niceler zī-cān

5059. Bū Müslim ururdı ṣaġ u ṣol teber
Gören heybetini ṭutımaz meger

5060. Kime kim depede irüp çaldı ol
İki pāre ḳılup cānın aldı ol

[295a]

5061. Belinde kimini irüp çalıcaḳ
İki böler-idi ḫıyār bigi çāḳ

5062. Çalar ḳoltuġından kimin pehlevān
Ḳolı başı uçar hevāya revān

5063. Ne döye ışıġ u cebe ḍarbına
Vālih olmış-ıdı eren ḥarbına

5064. Aluban hevāya atardı bir er
Dutar altına ol inerken teber

5065. İnerdi hevādan nacaġa ire
İki pāre olup düşerdi yere

5066. Anuñ heybetini gören gelmedi
Anuñla muḳābil ṭuran gelmedi

5067. Ṭuruḳmış-ıdı ol güzīnüñ cānı
Alupdı ḫavārīc araya anı

5068. Bu yaña Naṣrī meger şādkām
Ki maḳṣūda irdüm diyü nātamām

5069. Ki rüstāyīlerüñ ṭaġıtdum erin
Dutam dir-idi hem ulu serverin

5070. Dir-idi teninden alam başını
Kesem dünyādan ol uzun yaşını

5071. Bu resme iderdi laʿīn tedbīrin
HīÇ añmaz-ıdı ol Ḥaḳ'uñ taḳdīrin

5072. Ki bir kimesneye irişe taʿab
Yine raḥmetini ider ol Çalap

5073. Bir iş baġlu olsa ḳaluban nāçār
Yine Tañrı luṭfı irişür açar

5074. Ne kim baġlu vardur küşāyīş bulur
Ne kim ṭaġlu vardur āsāyiş bulur

5075. Çeküp ḥikmeti dir işit bu işi
Anuñ ḥikmetine irişmez kişi

5076. Meger buyruġından ola irişe
Ki maḳṣūdına her kişi girişe

5077. Bu fikrinde Naṣr-ı laʿīn dād alam
Dir-idi buları belāya ṣalam

Resīden-i Şüveyk-i Müjdehānī vü Naʿlecebe vü İsmāʿīl ibni Muḥammed ez-ṭaraf-ı Şāh-ı Ḫurezm der-vaḳt-i tengī[109]

5078. Gidüp ḳayġuları olur şādumān
Ḫurezm'üñ yolından çıḳar ṭoz ʿayān

[295b]

5079. Direk gibi vardı göge irdi toz
Ṣanasın ki vardı göge irdi yüz

5080. Çıḳar toz içinde çü otuz ʿalem
Biñ er her ʿalemüñ dibinde behem

5081. Bilesince degme yekūn biñ kişi
Yegāne cengi erenler işi

5082. Demür ṭon içinde dükelcügi ġarḳ
Ayaġından aña irince ki farḳ

5083. İçinde bularuñ hem üç serveri
Key adlu yegāne bular her biri

5084. Şüveyk Müzdeġānī biri nām-dār
Naʿalcübe biri adı şehriyār

[109] Sıkışıklık anında, Şüveyk-i Müjdehânî, Nalecebe ve İsmail ibni Muhammed'in Harezm şahı tarafından yardıma gönderilmesi

5085. Bir İsmāʿīl ibni Muḥammed cüvān
Otuz biñ er-ile ol üc pehlevān

5086. Ḫurezmī erenler gelüp durdılar
Bu cenge çün andan naẓar urdılar

5087. Görürler ki düpdüz ḳarışmış çeri
Ḳamu sünnīler hep ḫavārīc eri

5088. Viribidiler er ṭaleb ḳıldılar
Bū Müslim ile Naṣr ḫaber bildiler

5089. Ki ḳarışup anda ulu ceng-idi
Velī sünnīlerüñ ḥāli teng-idi

5090. İki_üc yerde ṭurmış-ıdı ceng ü şūr
Ḳıyaḳī uruşmaġ-ıdı dut ur

5091. Yol urġun-ıla ḳaçan irdiler
Sürüp bir uġurdan ara girdiler

5092. Şüveyk ol aradan meger pür-hüner
Bār ü bīnā üzre ururlar naẓar

5093. Urışur Bū Müslim eri çoḳ görür
Şāh-ı dīn özin ol çeriye urur

5094. Ki Behrām-ı Dinver daḫı Zaġpā
ʿAlem ḳaṣdın itdi bular ol zamān

5095. Ḫurezmī erinüñ ṭurup ḳaṣdını
Ġulū itmiş-idi anuñ üstine

5096. Çü bunlar atı ol yaña sürdiler
Çeküp ṭīġ yer yer ara girdiler

5097. Pāre pāre ḳılıç urur ṣaf açar
İrer öñinde ilerü geçer

[296a]

5098. Kime kim irişüp bular çaldılar
İki pāre ḳılup cānın aldılar

5099. Yigirmi biñ er ki ḫavārīc tamām
Durur ceng iderdi meger ol maḳām

5100. Bular ki ḳılıcı ururlar ire
Revān beş biñini ururlar yere

5101. Görür ḫāricīler olur ḥāl yavuz
Ḳalanları ḳaçmaḳlıġa dutdı yüz

5102. Bölük bölük olur sıvışur ḳaçar
Kimisi beligin silāḥın saçar

5103. Hem İsmāʿil ibni Muḥammed meger
Anuñ daḫı bilesine on biñ er

5104. Bu daḫı dutar ol yegāne yüzi
Kim anda Bū Müslim urışur özi

5105. Ol İbrāhīm almış araya anı
Dutam diyü ol it sevinür cānı

5106. Uruşdı vü urdı özin nām-dār
Ol arada naʿra urur raʿdvār

5107. Serāsīme olur işiden kişi
Olur ditremek iy niçeler işi

5108. Bu on biñ er-ile urur pāknūr
Yaġı leşkerini revān götürür

5109. Ṭuramadı getdi ṭaġıldı ʿArab
Kimi sāz dökdi kimisi seleb

5110. Çü Mıżrāb'a irdi Naʿalcübe şīr
İner ol aşaġa atından dilīr

5111. Çeker şāh-ı Mıżrāb öñine atı
Ki bine sevine şāh-ı dīn cānı

5112. Görür Naʿalcübe sevinür ol er
Süvār olur ata o dem nām-dār

5113. Dutup ol yegāne iderler āheng
Kim anda Bū Müslim ideridi ceng

5114. Görürler Bū Müslim şāh-ı dīn gelür
Bile İsmāʿil ol māh-ı dīn gelür

5115. Çü Mıżrāb ırakdan görür ol eri
Atından iner ol eren serveri

5116. Naʿalcübe daḫı atından iner
Bile on biñ eri daḫı ser-te-ser

[296b]

5117. Bū Müslim-i Mervī daḫı pākcān
Atından bu daḫı iner ol zamān

5118. Görişdiler ol dem ṣafā ile ḫoş
Çün ol vaḳte bunlar irüp oldı ṭuş

5119. Cihāngīr Mıżrāb güzīn ol velī
Naʿalcübe'nüñ hem elinde eli

5120. Bū Müslim'e maʿlūm ider adını
Anuñ aṣlı fażlını vü yādını

5121. Görişür anı çün Bū Müslim görer
Özi zaḫmetinden anı çoḳ ṣorar

5122. Naʿalcübe elin öper ol erüñ
Çü görür mübārek yüzin serverüñ

5123. Eren şāhı Mıżrāb ider baş gözin
Bu Ḳāsım pīrüñ eyitdi sözin

5124. Bu Mervānīler ol ere ne_itdiler
Durup ḳaşu aña ne nīk itdiler

5125. İşidürler anı ḳamu ḫāṣ [u] ʿām
Ḳamu dökdiler yaş anuñ-çün tamām

5126. Bū Müslim-i Mervī ṣorar vaṣf-ı ḥāl
Cihāngīr Mıżrāb aña dir maḳāl

5127. Muḥammed Hurezmī ki ol pādişāh
Yine ol ṣalupdur ṭapuña sipāh

5128. Nedür aṣlı anuñ bilür çün emīn
Duʿāyıla aña ider āferīn

5129. Yine server anı yüzinde öper
Nüvāḫt eyleyüben gözinde öper

5130. İlerü çün andan birez sürdiler
Şüveyk Müzdeġānī gelür gördiler

5131. Bū Müslim ü hem Mıżrāb u şīr-dil
Bularuñ-ıla hem bile İsmāʿil

5132. Atından hemān dem yere indi ol
Bū Müslim'e ḳarşu revān dutdı yol

5133. İrişdi öñinde anuñ öpdi yer
Örü ṭurdı alḳış aña ḳarşu dir

5134. Bū Müslim'e Mıżrāb anı söyledi
Anı daḫı kimdür ʿayān eyledi

[297a]

5135. Şüveyk Müzdeġānī bunuñ adıdur
Cānında ezelden īmān dādıdur

5136. Atından Bū Müslim aşaġa gelür
Görişür Şüveyk'i yanına alur

5137. Süleymān Sehlan ḳamu pehlevān
Bū Müslim ḳatına irerler revān

5138. Görişdiler anda erenler bile
Ḫurezm'den iren yārenler-ile

5139. Ṣınıḳmışdı yaġı vü dönmiş-idi
Varup yerlerine çü ḳonmış-ıdı

5140. Ṣavaş aralandı ol iki çeri
Varup ḳondı yerlü yerin her biri

5141. Laʿīn Naṣr-ı Seyyār oturmış-ıdı
Çādır şuḳkasını getürmiş-idi

5142. Ḫurezmī otuz biñ çün er irdiler
Yerinden erini anuñ irdiler

5143. Ṣıġup ḳaçanlar irer ol yaña
Ḫaber işpu resme virürler aña

5144. Ki geldi Ḫurezmī otuz biñ çeri
Şāhı ṣalmış imiş meger ṣan eri

5145. Cihān pehlevānlar delim var bile
Belālar biri biñ kişiye ḳıla

5146. İşitdi vü ḳorḳdı anı nābekār
Vücūdından anuñ gider çün ḳarār

5147. Bū Müslim daḫı çün döner ol emīr
Bile begleri vü Süleymān emīr

5148. Süleymān'a ṣordı Bū Müslim meger
Nite ḥālüñüz dir eyā nām-dār

5149. Süleymān eyitdi ki hīç ṣormaġıl
Yavuz gün cihānda didi görmegil

5150. Nemedpūş server eger yetmeye
Bize anda yārī eger itmeye

5151. ʿAlem çetri sancaḳ alurlar-ıdı
Bize çoḳ belālar ḳılurlar-ıdı

5152. Durup açdı on biñ ere başını
Gelene ururdı ṣapan ṭaşını

5153. Yıḳılurdı yere çıḳardı cānı
Yaḳın gelmezidi görenler anı

[297b]

5154. Ṣıdırdı görenüñ anı zehresi
Ecel oḳıyıdı anuñ mühresi

5155. Anuñ işlerini didi añladı
Bū Müslim işini anuñ ṭañladı

5156. Yegāne güzīndür anı çün bilür
Delim alḳış u çoḳ senālar ḳılur

5157. Zihī er ki oldur didi pür-uṣūl
Ve illā ne_idelüm ele girmez ol

5158. Ne_oladı göredüm anuñ yüzini
Yā bilsem ne yerde olur özini

5159. Yolına cānumı nisār idedüm
Özüme dün ü gün ki yār idedüm

5160. Bu söz söylenürek bular getdiler
Gelüp çetr-i hümāyūna yetdiler

5161. Çādır ḳapusında atından iner
Ṭapu ḳılup begler ḳamu hep iner

5162. Ḳarār itdi server girüp taḫtına
Felek reşk iderdi anuñ baḫtına

5163. Ḳarār itdi taḫta geçüp şehriyār
Ebū Sehl-i Mehrū girür nām-dār

5164. Yüz urdı yere vü degürdi selām
Alurlar selāmın ulular tamām

Resīden-i Ḥāriṯ bā-leşker-i Ebu'l-Müslim[110]

5165. Didi muştuluḳ iy imām-ı kebīr
Ki Ḥārīṯ irişdi gelüp iy emīr

5166. Mālik Eşter aṣlı güzīn nām-dār
Biñ eri anuñla yegāne süvār

5167. Beni ṣaldı size didi yüri yet
Bizüm aġzumuzdan selām didi it

5168. Eyit ʿafv ide ṣuçumı baña
Ki bī-vaḳt geldüm bugün ben aña

5169. Dilerem ḳatında anuñ ḳul olam
Bu gice çeriye ḳaravul olam

5170. Bū Müslim işitdi anı pehlevān
İgen sevinüben olur şādumān

5171. Şükür ḳıldı urdı yüzini yere
Ümīẕ dutdı ki Ḥaḳ dilegin vire

5172. İşit imdi ne_itdi yine nām-dār
Bū Müslim erenler şāhı pür-hüner

[298a]

[110] Haris'in Ebû Müslim'in askerlerine ulaşması

5173. Ol oḫtın ki geldi ol üç pehlevān
Ḫurezmī otuz biñ eri ol zamān

5174. Muḥammed Ḫurezmī bularuñla şān
Yine ṣalmış-ıdı delim māl ü cān

5175. Otuz yük virüpdi ol altun gümiş
Bū Müslim'e ki ḥarc ide ol dimiş

5176. Otuz yük ḫıl'at daḫı şāhvār
Geye her birini ki bir nām-dār

5177. Yeşil aṭlas anuñ-ıla bārgāh
Duta üstine çün ola baḫtgāh

5178. Ḳızıl altun aña bile ṣaldı taḫt
Yine üstine ol güzīn nīk-baḫt

5179. Otuz at ṣalmış-ıdı rāhvār
Ki ḳıymetde biri deger biñ dīnār

5180. Bile hem otuz ḳul zerrīn kemer
Ḳamer yüzlü söyleyicek bal ṭamar

5181. Otuz baş deve hem degerdi cāna
Pes üstine düpdüz firāş ḫāne

5182. Buları ki şerhin didük aldılar
Bū Müslim ḳatına anı geldiler

5183. Yüz urup ḳılurlar ḳamu arż aña
Ki şāh ṣaldı diyü buları saña

5184. Eyitdi ger azdur bunı bul bile
Özi ḫiẕmetinde bizi ḳul bile

5185. Ḳıla pādişāhlıḳ āyīnin tamām
Çalap virdi çünki aña bu maḳām

5186. Bunı virmedüm ben Çalap virdi dir
Ezelden ki baḫşıyıdı irdi dir

5187. Gerek Allāh anı u[lu] eyleye
Adıyla cihānda ṭolu eyleye

5188. Varam ḫiẕmetinde gerek ḳul direm
Mübārek yüzini inşallāh görem

5189. Bunı didi ṣaldı saña şehriyār
Bularuñ ḳatına sehel ḳadri var

5190. Ḳabūl eyledi pes Bū Müslim anı
Feraḥ buldı göñli sevindi cānı

5191. Gör imdi bu kez ol niçe baḫş ider
Erenlere mālı ḳamu baḫş ider

[298b]

5192. Uluya kiçiye virür pür-kerem
Kim almadı andan özi bir direm

5193. Ḫurezm ululları görür çün anı
ʿAcāyibe ḳaldı be-küllī cānı

5194. Bunuñ bigi dirler cihānda seḫā
Hīç eylemeyüpdür kişiye ʿaṭā

5195. Çıḳardı hem on biñ direm ü dīnār
Bu durur ḫānede daḫı ṭon ki var

5196. Ḥārīs̱’e ḳodılar anı ol zamān
Naṣīb ola gele ala pehlevān

5197. Üleşdürdi girü ḳalanını ol
Ḳabūl eylemedi özi anda pul

5198. Çü aḫşam olıcaḳ örü ṭurdılar
Ulu bārgāhı aña ḳurdılar

5199. Ḳurarlar hem altun aña taḫtını
Yüce ḳıldı çünki Çalap baḫtını

5200. Yüz urdı vü bindi Bū Müslim aña
Didi şükr ü minnet İlāhī saña

5201. Ulular aña pes senā itdiler
Ulu kiçi her ne ki var itdiler

5202. Çün āyīn ü erkān olur hep tamām
Āşāyiş olurlar maḳām-ber-maḳām

5203. O gice olur hem Ḥārīs ḳaravul
Yörenür çerisi durup ṣag u ṣol

Mā-āmedim be-ḥikāyet-i Ḥafre bin Elem[111]

5204. Meger Naṣr-ı melʿūn daḫı ol ḥaḳīr
Oturmışdı cümle emīr ü vezīr

5205. Ḳaravul Ḥafre ol ibni Elem
Çıḳar on biñ eri anuñ-ıla hem

5206. Cihān çekdi perde yüzine niḳāb
Yine Zengī şāhı irer bā-şitāb

5207. Cihānı ḳaralıḳ dutupdı meger
Baḳup görmez oldı yine eri er

5208. Bile Ḥafre'yile tamāmet eri
Yörenürler-idi durup leşkeri

5209. Dün içinde gelür ḳulaġına ün
Meger Ḥafre andan yaña dutdı yön

[111] Hafre bin Elem'in Hikâyesine geldik

5210. Ol āvāz ḳarşu revān sürdi ol
Duru bir ḳocacuḳ meger gördi ol

[299a]

5211. İki ḳat illā elinde ʿaṣā
Yürür ḳarşu añul ayaġın başa

5212. Çü degme bir adım ider ol güzīn
Dutar ḳarşu göge şāh-ı dīn yüzin

5213. Dir iy kibr ideni özi ḳahr iden
Yedügi ṭaʿāmı aña zehr ḳılan

5214. Bu ki ẓālim oldı aña ḳahr ḳıl
Yedügi ṭaʿāmı aña zehr ḳıl

5215. Bu ki maẓlūm oldı bulardan ıraḳ
Sen eyle bulardan belāyı ıraḳ

5216. Aña Ḥufre irdi degürdi selām
Ḳoca aldı anuñ selāmın tamām

5217. Didi ḳavm-i maẓlūm-ısañ dir özüñ
Selāmuñ dürüst ü mübārek yüzüñ

5218. İder būs-ı eli yine ol emīr
Eyidi aña iy saʿādetlü pīr

5219. Eyit ḳavm-i maẓlūm bilelüm bize
Ki ḳanḳı bölükdür ṣoraram size

5220. Didi maẓlūm anlar bugün uruşur
Ḫanādān ü olar çün dürüşür

5221. Muḥammed uruġın severler tamām
Çehār yārini kim anuñ dört imām

5222. Kimüñ ḳavmisin sen didi söylegil
Bilelüm ḥaḳīḳat ʿayān eylegil

5223. Ol eyitdi ḫalīfe midür
Anuñ beglerinüñ birisindenem

5224. Didi ol ḫalīfe midür zulüm-ile
Alup taḫtı ḥükmi yürüdi ile

5225. Didi Ḥafre ḳanḳısıdur vir ḫaber
Pīr eyitdi aña kim Mervān-ı ḫar

5226. Ki ʿAbdülmelik ol erüñ aṣlıdur
Ḥüküm-ile maʿyūb anuñ neslidür

5227. Yine Ḥafre aña didi pür-uṣūl
Baña Bū Türābī eyit kimdür ol

5228. Ki bu ḳavm her dem anuñ-çün söger
Velī kendülerüñ āyinin öger

5229. Pīr eyitdi aña işit iy şebāb
ʿAlī'dür ki dirler aña Bū Türāb

[299b]

5230. Türābī ḳomışdur aña cümle ad
Bu Mervānīler kim olur bed-nihād

5231. Pīr āgāz ḳıldı aña sözini
Ki bildüre kimdür aña özini

5232. Ne kim vaṣf-ı ḥāldür beyān itdi ol
Durup Ḥafre diñler çün işitdi ol

5233. İki gözlerinden yaş itdi revān
Düşer ayaġına pīrüñ ol zamān

5234. Bu Mervānīlerden didi ger üzem
Ebū Müslim ile göñül ben düzem

5235. Göñülden günāhun ṭozun sile mi?
Benüm tevbem Allāh ḳabūl ḳıla mı?

5236. Pīr aña eyitdi bu resme cevāb
Günāhuña bulmaḳ dilerseñ sevāb

5237. Egerçi günāhuñ delim çoḳ ola
Çü tevbe ḳılasın hemīn yoḳ ola

5238. İderseñ yazuġun añup bir gün āh
İde ʿavf bulunmaya bir günāh

5239. Anuñ Ḥafre öpdi ileyinde yer
Eyitdi aña iy saʿādetlü pīr

5240. Ebū Müslim'e dir ḳaçan iresin
Benüm hem selāmum aña viresin

5241. Diyesin ki himmet baña ol duta
Anuñ devlet-i Naṣr özini uta

5242. Elin ü ayaġın demüre uram
İledem ḳatına vü yüzin görem

5243. Pīr aña eyitdi sözüñ söyleyem
Aña didügüni uzun söyleyem

5244. Var imdi yaraḳ it işüñ ṣaġ ola
Hem anuñ ḳatında yüzüñ aġ ola

5245. Bu pīr diyicek revān dutdı yol
Bū Müslim ḳatına gelüp irdi ol

5246. Çü leşker ucına gelüben durur
Eren şāhı Ḥārīs anı çün görür

5247. Ki pīr-i mübārek cemāl-i münīr
Añup Allāh adın müdām dilde dir

5248. ʿAcebler göricek münevver yüzin
İner ol atından yere ber-güzīn

[300a]

5249. Pīr aña eyitdi eyā muḥteşem
ʿArabī mi_olursın eyit yā ʿAcem

5250. Ḥāriṣ eytdi Ḥüccāc milkindenem
Daḫı sünnīyem bil benī Andanam

5251. Pīr eyitdi meger Mālik aṣlısın
Yā oġlı anuñ yā ḫuz neslisin

5252. Ḥāriṣ eydür anuñ beli aṣlıyam
Oġul oġlıyam bil anuñ nesliyem

5253. İşidür pīr aña çü raġbet ḳılur
Öper ḳucar anı vü ʿizzet ḳılur

5254. Bu pīr aña eydür cemālüñ senüñ
Bu heybetde hem yāl ü bālüñ senüñ

5255. Maluña muḳābil durur şehriyār
Niçe kim olasın saña Tañrı yār

5256. Meger didi Ḥāriṣ irüpsin aña
ʿAyān beñzedürsin ṣūretin baña

5257. Pīr eytdi Resūl'üñ yüzin görmişem
Muḥammed yüzine naẓar urmışam

5258. Namāzı anuñla ḳılurdum bile
Nite vaṣf-ı ḥālin anuñ dil ḳıla

5259. Bu resm-ile çün pīr aña söyledi
Ḥārīṣ aña ʿizzet delim eyledi

5260. Delim ḳulları gör anuñ çoġ-ıdı
Bir emīn ḳulını ol er oḳıdı

5261. Bu resm-ile anuñ ḳayusın yedi
Bū Müslim'e bunı alup ilt didi

5262. Gönilür ḳul andan anı çün alur
Yine Ḥārīs̱ anda yaluñuz ḳılur

5263. Biri ol aradan meger aldı ḳul
Bū Müslim ḳatına revān geldi ol

5264. İletdi ḳatına selām eyledi
ʿAleyk aldı server ḳıyām eyledi

5265. Nūrānī cemāli anı gördi pīr
Elin öpdi anuñ görüşdi emīr

5266. Ulu kiçi begler anı gördiler
Görüşdiler aña çü yüz urdılar

5267. Be-küllī ḳılurlar erenler ṭavāf
Bölük bölük anı ḳılurlar ṭavāf

[300b]

5268. Anuñ ol Bū Müslim elini alur
Bārgāhına ol şāh-ı dīn gelür

5269. Alup çıḳdı bile çü taḫt üstine
Naẓar eyleye ol yā baḫt üstine

5270. Giceyidi pes şemʿler yaḳdılar
Anuñ görklü ṣūretine baḳdılar

5271. Elin getürüp pīr şükür eyledi
Saña çoḳ şükür Ḥaḳ diyüp söyledi

5272. Neyi kim dilerdüm aña irmişem
Bugün uş muʿayyen didi görmişem

5273. Ki Peyġāmber eytdi ḳaçan kim uçam
Bu fānī cihāndan beḳāya göçem

Ḫaber-dāden-i Pīr-i Hirī aḥvāl-i evlād-rā der-meclis-i Ebu'l-Müslim Mervī[112]

5274. Didi ḳāle ṣoñra pes oġlanlarum
Ḳavm u ḳabīle didi cānlarum

5275. Ẓālim ṭola dünyā ʿaceb dūr ola
Kim oġlanlaruma ʿaceb cevr ola

5276. Ögüş yıl bular çün cihānı duta
Ne yerde ki müʾmin olursa uta

5277. Ki ẓulm-ile tā şol yere ireler
Benüm āl ü{mi} evlādumı ḳıralar

5278. Çün ol ẓulm daḫı pāyāna ire
Ẓālimlere Allāh cezāsın vire

5279. Ḫorāsān elinden ḳopar nev-cüvān
Ki key sünnī ola ulu pehlevān

5280. Ṣūretde ṣanasın anı kim ʿAlī
Ola sīret-ile daḫı hem velī

5281. Naẓar kim dilerse ʿAlī'ye ura
Varup ol yigidüñ cemālin göre

5282. Aña Tañrı'dan çoḳ ināyet ola
Ẓafer bula ṣāhibsaʿādet ola

5283. Saʿādet yerine geçüp otura
Bir uġurda ẓālimleri götüre

5284. Ḫalīfe ḳoya hem elin Ḥaḳ duta
Dīnüm yine andan vü revnaḳ duta

5285. Bir ad çıḳara ki tā devr-i ādem
Kim āḫir olunca fenā ola hem

[112] Pir-i Hirî'nin Ebû Müslim'in meclisinde evladlarının durumundan haberdar etmesi

[301a]

5286. Anuñ bigi kimse güzīn görmeye
Daḫı ulu bigi özin görmeye

5287. Hīç olmaya anuñ bigi pür-hüner
Ki dīn nisbetini ider şīr-ner

5288. Pīr eyitdi aña eyā pür-ṣafā
Çü şerḥuñı böyle didi Muṣṭafā

5289. Daḫı bir beşāret budur bil saña
Ki Nebī Muḥammed ṣalupdur saña

5290. Ol aṣḥāb içinde ne kim söyledi
Vaṣiyyetlerini baña eyledi

5291. Didi devrine ol erüñ durasın
Ki varup cemālin anuñ göresin

5292. Kim ol ʿAbduraḥmān ola dir be-nām
Didi benden aña viresin selām

5293. Ola ṣoñra didi Bū Müslim laḳab
Benüm aṣlum ola didi dīn ṭaleb

5294. Degül göñline dir getürmeye ġam
Ki biz cümle aṣḥāb-ıla didi hem

5295. Aña himmetümüz bile dir ola
Ki ne iş dutarsa elinden gele

5296. Bū Müslim işidir anı şād olur
Göñül ḳayġusından ol āzād olur

5297. Alur yine pīrüñ mübārek elin
Öper ʿizzet-ile uruban elin

5298. Nite öpmeyeydi elin şīr-dil
Nebī ḥażretinde ki yigirmi yıl

5299. Gice gündüz anda durur-ıdı ol
Mübārek yüzini görür-idi ol

5300. Bū Müslim eyitdi sizüñ aduñuz
Ne resme iderler didi yāduñuz

5301. Ḳadīm-i yerüñ ü ṣoyuñ ḳandadur
Ki ceddüñ ü aṣluñ ṣoyuñ andadur

5302. Eyitdi Hīrī'den oluram emīr
Bilürem ezelden anı milki yer

5303. Yine yiri Hīrī diyü adumı
Ḳılurlar ḫalāyıḳ benüm yādumı

5304. Yerin ṣoyun adın anuñ bildiler
Delim ʿizzeti ol ere ḳıldılar

[301b]

5305. Ṣabāḥa degin ol erüñ ṣoḥbetin
Ḳılurlar iderler aña ʿizzetin

5306. Olup irte buldı cihān çünki nūr
Uyandı ḫalāyıḳ vuḫūş u ṭuyūr

5307. Müʾezzinler oḳır durup bañ namāz
Müselmānlar ide Çalap'a niyāz

5308. Ḥārīs hem ḳaravul olup yürüdi
Bu ḫalḳı gözedüp meger ḳorudı

5309. Ṣabāḥ olıcaġaz döner ber-güzīn
Gelür ki göze ol Bū Müslim yüzin

5310. Yaḳın bārgāha irişdi revān
İlerü yürüdi Bū Müslim cüvān

5311. Sīne-ber-sīne çün irüp urdılar
Görüşdiler ü birbirin ṣordılar

5312. Daḫı ṣol yanında Süleymān Keṣīr
Ḥārīṣ ṣaġ yanında yürür-idi pīr

5313. Bū Müslim'e ḥüccet imām kim virür
İşitmiş-idüñ ol be-nām kim virür

5314. Çıḳardı Bū Müslim anı pāknūr
Getürüp Ḥārīṣ'üñ ileyinde ḳor

5315. Ḥārīṣ aldı öpdi ḳodı başına
Ḳarār olmaz-ıdı anuñ yaşına

5316. Eyitdi ki ben ü hem oġlanlarum
Cānumdan ʿazīz ol iki cānlarum

5317. Ḳılur ḫanādāna bugün kemterin
Daḫı bundan artuḳ sözüm yoḳ hemīn

5318. Bu luṭf eyleyü leşkere döndiler
Ulular maḳām-ber-maḳām ḳondılar

Mā-āmedim be-ḥikāyet-i Naṣr-ı Seyyār vü ḥīle kerden-i Zaġpā be-Ebu'l-Müslim-i Mervī[113]

5319. İşit Naṣr-ı Seyyār işinden ḫaber
Melūl ü perīşān oturur meger

5320. Eyitdi ki ne_idem ʿaceb bilmezem
Bu derde ne ola sebeb bilmezem

[302a]

5321. Ki geldi Ḫurezmī delim key dilīr
Gāvbend-ile oldı bular didi pīr

[113] Nasr-ı Seyyâr'ın hikâyesi ve Zagpâ'nın Ebû Müslim'e hile yapmasına geldik

5322. Yine geldi Ḥārīs̱ aña oldı yār
Güzīn ad çıḳarmış ulu nām-dār

5323. İşi varduġunca yüceldi ne_idem
Nitesi bu derdüñ devāsın idem

5324. Budur ḳorḳum ola ulu nām-dār
İde cümlemüzi bizüm tārümār

5325. Çü begler andan işitdi sözi
İçi ḳopdı ḳatı göyendi özi

5326. Zaġpā yerinden ṭurur bed-gümān
Eyitdi ki Naṣr'a bil iy pākcān

5327. Ḫalīfe yolına didi bu cānum
Fidā ger dökerler olursa ḳanum

5328. Bugün ʿazm-ı meydān depe urayım
Urup naʿra orta yire ṭurayım

5329. Yüzüm döndüreyim meger bu yaña
İgen ḳatı ḳatı sögeyim saña

5330. Birez ḫalifeye didi sögeyim
Dönüp yüz bulardan yaña ögeyim

5331. ʿĀṣī olmış olam ḥaḳīḳat saña
Ögüş Türk erinden viribi baña

5332. Uram öldürem tā anı göreler
Beni döndi ṣanur çü ḳadr uralar

5333. Varam anlara çün çevürem yüzüm
Gāvbend gerçek saña kendüzüm

5334. İlerü yüriyem görişem aña
Gele ḳarşu andan o daḫı baña

5335. Anı görişürken çıḳaram bıçaḳ
Gözedem ḳarnın uram anda çāk

5336. Ola ḳarnı çünki anuñ yırtıla
Vere ḫalḳ elinden anuñ ḳurtıla

5337. Nice ḳurtarasın didiler cānuñ
Çü ḳarnını yarmış olasın anuñ

5338. Didi Naṣr'a ḳurtılasın aḫī sen
Helāk olur-ısam ne_ola anda ben

5339. Ḫalīfe yolına başumı ḳodum
Cihānda bu uzun yaşumı ḳodum

[302b]

5340. Çü Naṣr andan eyle işitdi sözi
Ne eydem ki nice sevindi özi

5341. Buyurdı ki leşker süvār oldılar
Ulu vü kiçi her ne var oldılar

5342. Naḳāra çalınup uruldı nefīr
Durup cūş ḳıldı ṣaġīr ü kebīr

5343. ʿAlemler dikilüp boru kükredi
Yine cūşa geldi cihān ditredi

5344. Demür ṭona girdi be-küllī key er
Eyerlendi atlar ṭurur vü key er

5345. Kimi boz u gülgūn kimi al u ḳır
Eyerlendi girdi ṭona biri bir

5346. Çekildi çü yer yer yine bindiler
ʿArab'dan ʿAcem'den ḳamu cündīler

5347. Yürinüp be-küllī ṣafa ṭurdılar
ḳimi oñ kimi yüz ḳafa ṭurdılar

5348. Bū Müslim çerisi daḫı gördi hep
Binüp ḫāricīler ṣafa durdı hep

5349. Bular daḫı ol dem ḫurūş eyledi
Deñizdür ṣanasın ki cūş eyledi

5350. Nice ḥāricīden ḳalalar zebūn
Bular daḫı düpdüz demür geydi [ṭon]

5351. Kimi ṭurdı yetdi kimisi al at
Kim üstinde düpdüz mükemmel ālāt

5352. Kimi ḳara bindi kimi ṣaru ḳır
Erenler kimisi cüvān kimi pīr

5353. Nakāra ḫarbi yine dögdiler
Pes elçi Resūl'i añup ögdiler

5354. Erenler piyāde ṣu ḳara ṭurur
Yemene yesāre ḳatara durur

5355. Be-küllī berāber düzüldi ṣafa
Kim āl-i Resūl'e ideler vefā

5356. Piyāde ki öñdin iderler āheng
Urur her ṭarafdan yine berk-i ceng

5357. ... ṭurdı gerürüñ yayaḳ
Pes atlu erenler durur ittifāḳ

5358. Çün açıldı meydān ḳamu ṭurdılar
Bir uġurda andan naẓar urdılar

[303a]

5359. Görürler ki meydān duta kim gire
Yā baş ala ol gün yā ḫūz cān vire

5360. Zaġpā atını deper nāgehān
Çü meydāna girdi gelüp bed-gümān

5361. Yüzi ḳara vü hem ḳara at binür
Adı Zaġpā yoḳ derūnında nūr

5362. Çü Mervān'a müşfiḳ-idi bed-nihād
Demür ṭon geyürdi be-küllī pulād

5363. Birez ol arada ṭarīd eyledi
Yüzin dutdı Naṣr'a bu kez söyledi

5364. Bular ne kim anda idüpdi ḥīle
Aġız açdı geldi Zaġpā dile

5365. Eyitdi Bu Naṣr'a eyā bed-fiʿāl
Ḥīle eyleyici işi mekr ü āl

5366. Yaramaz ḳıluḳlu laʿīn bī-vaḳār
Senüñ işlerüñden olupven bī-zār

5367. Muḥibb oldum uşda ḫanādāna ben
Bu yolda ki ḳalmaduġum cāna ben

5368. Kimi kim dilerseñ viribi baña
Ki gösterdüm erlik niçedür saña

5369. Ṣaf öñinde Miżrāb durur merd-i Ḥaḳ
Dutupdı anuñ ol sözine ḳulaḳ

5370. Şüveyk Müzdeġānī ṣafā nīk-nām
Durur-ıdı on biñ er-ile tamām

5371. Durur ṣolda ʿAbdullāh ibni Naʿīm
Erenler ulular anuñla delim

5372. Naʿalcübe, Sehlān anuñla bile
Ki cengi bular ol arada ḳıla

5373. Bū Müslim-i Mervī daḫı pehlevān
Bile Ḥārīṣ ile durur ol zamān

5374. Meger çetr-i hümāyūnı ḳurdılar
At üstine anlar alup durdılar

5375. Durur Ḥārīs̱ anuñ-ıla ṣaġ ḳola
Kes̱īr oġlı durur Süleymān ṣola

5376. Yöresinde durur-ıdı yüz yigit
Ḳamu sikkedār dīn yolında s̱ābit

5377. Dikildi ʿalemler ṣaru vü ḳızıl
Kimisi benefş ü kimisi yeşil

[303b]

5378. Bu yañada Ḥafre ol ibni Elem
ʿArab şehriyārı güzīn pür-nedem

5379. Çādırını bekler-idi Naṣr'uñ ol
Velī fikri ḳılmış-ıdı ol uṣūl

5380. Ki vara Ebū Müslim'e yüz duta
Ne dürlü dir-ise aña yüz duta

5381. Zaġpā ḥīlesini daḫı çün ider
Varup anda meydān içine gider

5382. Bir iki meger kim aña er gelür
Ḫavārīcī cümle bed-aḫter gelür

5383. Birez ḍarb-ıla pes urup öldürür
Ki yaʿnī özini eyü bildürür

5384. Zaġpā'ya cümle ider ḳol açar
Hezīmetkünān ol öñinde ḳaçar

5385. Dutar sünnīlerden yaña yüzini
Bū Müslim'e kim ḳul ḳıla özini

5386. Sürer Mıżrāb aña bire bir gele
Öpe ḳoca andan anı ol ala

5387. Bū Müslim ḳatına getüre elin
Öpe ḫiẕmetinde ḳoyuban elin

5388. Yaḳın geldi Mıżrāb aña kim ire
Zaġpā atından iner pes yere

5389. Eren şāhı Mıżrāb daḫı anda hem
Aña ḳarşu vardı on onbeş ḳadem

5390. İrişüp alur pes anı der-kenār
Gözinde yüzinde öper nām-dār

5391. Zaġpā öper hem anuñ elini
Ne bilürdi Mıżrāb anuñ ālini

5392. Bū Müslim'e getürüben yüz urur
Keşīr oġlı anı Süleymān görür

5393. Saʿadet didi Naṣr-ı Seyyār'dan
Çevürdi yüzin dir bu ġaddārdan

5394. Zaġpā dir ulu yigit-i ʿaẓīm
İli şehri ḫalḳı var-ıdı delim

5395. Pīr-i Hīrī ider bugün yarın
Gele Ḥafre daḫı aluban varın

[304a]

5396. Ki devleti Naṣr'uñ başa iriser
Daḫı ṣoñra kendü cānın viriser

5397. Yerinde Bū Müslim daḫı hem ṭurur
Bu ḥāli şāh-ı dīn be-küllī görür

5398. Ḳılur-ıdı ... Zaġpā gele
Bū Müslim'den anda meger dād ala

5399. Çü Mıżrāb anuñla bile pāk-i dīn
Bū Müslim işāret ider ol emīn

5400. Eyitdi ilerü yüri pehlevān
Zaġpā'ya anda demür ur revān

5401. Demürlik elini anuñ zār idüñ
Aġaç diküp anı hemān dār idüñ

5402. Çün ol ara çıḳa gerek dār ola
Göre Naṣr-ı Seyyār anı zār ola

5403. İşiden ulular ḳılurlar ṭaña
Çü Muḥtāc sürdi irişdi aña

5404. Dutup baġladılar demür urdılar
ʿAceb ḳıldı düpdüz eren gördiler

5405. Hem ol Mıżrāb anuñ ṭañına ḳılur
Sürer at Bū Müslim ḳatına gelür

5406. Eyitdi ki server nʿiçün baġladuñ
Ki döndi saña ol cānın ṭaġladuñ

5407. Bū Müslim eyitdi aña pehlevān
Bugün ṭoġru degül durur bed-gümān

5408. Daḫı Mıżrāb aña eyitmez cevāb
Ne işler görelüm didi ol ṣavāb

5409. Süleymān eyitdi aña iy ṣafā
Bu iş ki idersen degüldür revā

5410. Gelen er çü senden vefā bulmaya
Saña iʿtiḳādı erüñ olmaya

5411. Ḳatuña gelen çün göre bu işi
Niçe döne andan ṭapuña kişi

5412. Bū Müslim eyitdi ṭapuñ key bile
Kim işi bularuñ ḥīledür ḥīle

5413. Bölük mekr-iledür anuñ cünbişi
Diler kim ilerü ilede işi

[304b]

5414. Zaġpā yerinde çaġırur amān
Bū Müslim erenler şāhı pehlevān

5415. Müselmānlara iy ulu pādişāh
Ne ṣadr oldı āḫir ḳuluñdan günāh

5416. Saña döndügüm-çün midür nām-dār
Buyurduñ bu yerde olam beni dār

5417. Bū Müslim eyitdi hemāndur aṣuñ
Hemāndur daḫı ol sözini kesüñ

5418. Ḫurezmī erenler ḳamu gördiler
ʿAcebleyüp anı ṭaña ṭurdılar

5419. Çıḳar nerdübāna Zaġpā laʿīn
Düşüp boynına ip olur ol ḥazīn

5420. Ümīẕi kesilüp işinden geçer
Laʿīn aġzını ol aradan açar

5421. Çaġırdı Bū Müslim'e iy Gāvbend
Yüri irürmedüm saña ben gezend

5422. Elümden hele cān iletdüñ bugün
Seni mekrüm eylemedi ser-nigūn

5423. Ki ben saña yaḫşī başarmışdum iş
İletdüñ elümden bugün uşda baş

5424. Bū Müslim işitdi anuñ sözini
Yārenlerine ol dutar yüzini

5425. Eyitdi ki görüñ nitedür özüm
Bīhūde iş itmez bilesiz özüm

Resīden-i Saʿd bin Esʿad be-nezd-i Naṣr-ı Seyyār bā-ʿasker-i delim[114]

5426. Hemān dem işini çeküp aṣdılar
Ki ṣaġlıġı yayın anuñ yaṣdılar

5427. Yine ol gün anda ulu ceng olur
Erenler ıruşur ʿaceb neng olur

5428. Kimüñ işi biter kim iş bitirür
Yetür kim arada kimi yetürür

5429. Kimi birbirine ṭolaşmış-ıdı
Kimi ḳara ḳana bulaşmış-ıdı

5430. Kimi yara yara delim ṣaf açar
Kimisi ḳovalar kimisi ḳaçar

5431. Bu ḥālüñ içinde irişdi ḫaber
Bu Naṣr'a ki leşker irişdi meger

[305a]

5432. Ki Saʿd ibni Esʿad vü Ṭūs serveri
Yaraḳlu bile hem otuz biñ eri

5433. Çü bir menzil ola ḳılupdur yola
Gerek şāh andan ḫaberdār ola

5434. Ululları uşda irişdi saña
Kim ad ibni Mesʿūd didiler aña

5435. Çerisi ṣoñınca gelür şehriyār
Ki bir günlik andan ıraḳ ola var

[114] Sad ibni Esad'ın Nasr-ı Seyyâr'ın yanına birçok askerle gelmesi

5436. Çü Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Hemān dem buyurdı sevindi cānı

5437. Ki ḳarşu varup ol güzīne irüñ
Aluñ göñlin anuñ muḥabber ḳaruñ

5438. Çü ṭabl-ı āsāyiş hemān urdılar
Ki ceng ṭomarını eren ṭurdılar

5439. Bilürdi çü ṭabl-ı āsāyiş öni
Olur miskīne hep bu ḫalḳuñ yöni

5440. Varup çādıra atdan ḳamu indiler
Āsāyiş oluban çü dolandılar

5441. Bu Naṣr'uñ ḳatında birez olalar
Bu Saʿd ibni Ṭūs'a varurlar bular

5442. Varup taʿzīm-ile anı aldılar
Ḳatına bu Naṣr'uñ yine geldiler

5443. İrüp çünki Naṣr'uñ yüzin gördi ol
Elin öpdi ḳarşu aña ṭurdı ol

5444. Delim Naṣrī ḳıldı aña raġbeti
Getürdi hemān dem ulu ḫılʿati

5445. Bū Müslim sözini getürdi dile
Delim Naṣr eyitdi aña çü gele

5446. Ne resm-ile itdi Bū Müslim ḫurūc
Yā andan ne resme belürdi bu uç

5447. Yā Ḥārīs̱ [ü] Mıżrāb yine geldiler
Nite aña yārī gelüp ḳıldılar

5448. Daḫı Zaġpā'nuñ didi ḳıṣṣasın
Ne resme yoluḳdı aña ġuṣṣasın

5449. Bir ü bir ḳamu hep ḥikāyet ḳılur
Ḳamu evvel āḫir rivāyet ḳılur

5450. Bu Saʿd ibni Ṭūsī anı añladı
Ḳamu evvel āḫir sözin diñledi

[305b]

5451. Didi şāhenşāh ḳayurma aña
Yine yārī ḳıla ki devlet saña

5452. Ḫalīfe güzīnüñ ulu devleti
Ura düşmānınuñ başına leti

5453. Derindi çerīdür ola tārümār
Ṭurımaya anlar bize pāyidār

5454. Hele irte olsun anı görevüz
Olara cezāsın yerın virevüz

5455. Bunuñ bigi sözler didiler delim
Şād oldı bu Naṣrī sevindi delim

5456. Çün āyin ü erkān olur hep tamām
Çekildi vü ḫūnı yenildi ṭaʿām

5457. Çü düstūr dinildi durur ne ki var
Varup yerlü yerin iderler ḳarār

5458. Yine ṣubḥ evinden belürdi eser
İrer Rūm şāhından Ḥabeş'e ḫaber

5459. Ḥabeş ḳavmi oldı ḳamu tārümār
Ṣavuldı leyle vü irişdi nehār

5460. Ṭulūʿ itdi yine güneş zerefşān
Münevver göründi ser-ā-ser cihān

5461. Dururlar yerinden ol iki çeri
Demür ṭona girdi yine her biri

5462. Yaraḳlandı durdı varı hep yatın
Süvār oldı bindi erenler atın

5463. Ol iki ṭarafdan eren sürdiler
Ulu meydān açup ṣafa ṭurdılar

5464. Göreler ki meydān depe kim gire
Erenler öñinde hüner göstere

5465. Bu Saʿd ibni Ṭūsī gelen bed-güher
Otuz biñ er-ile gelüpdi meger

5466. Var-ıdı anuñ bir ulu pehlevān
Ki Selmān adı yāvuz bed-gümān

5467. Anuñ bigi erlik-ile er-idi
Uzaḳ atıcı ol tīrendāz-idi

5468. Anuñ bigi Mervān u ʿāḳ-ıdı
Ṭurımadı sürdi atın ḳaḳıdı

5469. İlerü yürüdi kim ol ceng ide
Ol arada melʿūn ʿaceb yeng ide

[306a]

5470. İner ol atından yayada durur
Hemān bir laḫẓa Naṣr-ı bed-aḫter urur

5471. Açar aġzını ol meger erdiler
Pes ol sünnīlerden dile vardılar

5472. Bū Müslim erinden piyāde meger
Aña ḳarşu sürdi gelürdi bir er

5473. Bir oḳ atdı aña gelürken pelīd
Doḳundı yoḳ oldı yegāne şehīd

5474. Aḫī pīr piyāde irişdi revān
Aña daḫı bir oḳ urur bed-gümān

5475. Bu yerde ne ḳıṣṣa uzun idelüm
Bu melʿūn sözini füzūn idelüm

5476. On er geldi sünnī aña muʿteber
Bir oḳ urdı degme birine meger

5477. Onı daḫı anda şehādet bulur
Çalap raḥmet-ile saʿādet bulur

5478. Bu Sehl-i Mehrū dilerdi süre
Nite olur andan ḥālini göre

5479. Nemedpūş aradan çıḳar ol zamān
Başında keçe vü ṣarınmış ṣapan

5480. ... hem şāh-ı dīn gelür
Bū Sehlān-ı Melʿūn yolını alur

5481. Aña daḫı bir oḳ atar ol ḥaḳīr
Gelürken eliyle dutar ol emīr

5482. Anuñ oḳın urdı yine der-kemān
Atar aña ki ilterüñ revān

5483. Bu gögsine anuñ doḳundı ire
Çıḳup arḳasından dikildi yere

5484. Bir āh itdi düşdi yere virdi cān
Arısuz teninden arındı cihān

5485. Anı sünnīler çün baḳup bildiler
Aña āferīn her biri ḳıldılar

5486. Sevindi Bū Müslim daḫı ol çeri
Ḳamu muştularlar-ıdı ol eri

5487. Ki geldi yine ol nemedpūş dir
İşümüz olısar bizüm ḫoş dir

5488. Yine bir ṭāliʿ egrek yār ola
Elümüzde düşmān ḳamu zār ola

[306b]

5489. Çün Aḥmed ol iti urup yıkdıdı
Cehennem odına cānı çıḳdıdı

5490. Görüp ḫāricīler melūl oldılar
Ne ḳayġu ṣanasın ḳamu öldiler

5491. Yine sürdi girdi atın bir kişi
Atar mühre aña erenler eşi

5492. Doḳundı başına gelürken revān
Yıḳıldı düşdi yer virdi cān

5493. Ne ḳıṣṣa uzadam ki ol pür-hüner
Helāk itdi anda otuz gürbüz er

5494. Urup yıkdıġınuñ başını keser
Cihāndan ol uzun başın keser

5495. Aña Naṣr-ı Seyyār olur key melūl
Cānı ṭarlıġanur gelür ḫışma ol

5496. Anuñ ditremekler vücūdın dutar
Ṣanayıduñ anı ısıtma dutar

5497. Yigirmi biñ anuñ piyādesi var
Buyurdı bulara hemān nābekār

5498. Bir uġurda ḥamel ḳıluban gelür
Nemedpūşı cümle araya alur

5499. Bū Müslim'üñ on iki biñ yayan
Bular daḫı irdi ḳarışdı revān

5500. Ṣalāvāt u tekbīr ide irdiler
Urup naʿra yer yer ere girdiler

5501. Bū Müslim daḫı pes naẓar eyledi
Yürüñ didi leşkerine söyledi

5502. Bir uġurda anlar daḫı sürdi at
Ḳażā yeli esdi belürdi memāt

5503. Ḳarılup ol iki çeri ḳıldı cūş
Cihān ḳaynayuben iderdi ḫurūş

5504. Naḳāre çalınup öter gerü nāy
Er üninden irdi göge hūy u hāy

5505. Erüñ her aradan çıḳar naʿrası
İşiden kişinüñ gider zehresi

5506. Kimi gürz ururdı kimisi ḳılıç
Ki ḳurtulmaz-ıdı iren aña hīç

5507. Atardı birisi irüben kemend
Düşerdi birinüñ boġazına bend

[307a]

5508. Atından aşaġa alurdı anı
Sürer yerde ḳalur eti vü teni

5509. Bu atluya biri ururdı teber
İki böler-idi anı tā eyer

5510. Biri gürz ururdı birisi ḳılıç
İrüşdiklerini ideridi hīç

5511. Anuñ ayaġından ḳopar ulu ṭoz
Göge vardı irdi ṭuman bigi boz

5512. Urup yil hevādan bükilür-idi
Bu ḳavm üzerine dökülür-idi

5513. Bir olmışdı anda yigid-ile pīr
Ṣanurdı görenler ḳara atı ḳır

5514. Yaḳın oldı Naṣr'uñ ṣına leşkeri
Başı yaraġınla ölür her biri

5515. Seraḫs'uñ yolından ḳopar ṭoz ulu
Hevā yüzi andan olur ṭopṭolu

5516. Seraḫs'uñ emīri meger bed-güher
Mālik ibni ʿAnter yigirmi biñ er

5517. Laʿīn Naṣr andan ḫaber çün alur
Yine gövdesine anuñ cān gelür

5518. Ḫurezmī erenler bölük bölük er
Bıraġup öñine sürerler meger

5519. Alup bölügi irer bir yaña
Ururlar ḳılıcı ne eydem saña

Ez-īn cānib Ḥafre ibni Elem raḫt-ı Naṣr-ı Seyyār-rā āmeden-i nezd-i Bū Müslim[115]

5520. Bu yañada Ḥafre ol ibni Elem
ʿArab serveri ol güzīn muḥterem

5521. Bu Naṣr'uñ ḫazīnesini bekler ol
Çādırlarını hem daḫı pür-uṣūl

5522. Bu ḥālden çün añlar bilür ol ḫaber
Ki ceng oldı bugün iñen muʿteber

[115] Bu taraftan, Nasr-ı Seyyâr'ın hazinesinin Hafre İbni Elem tarafından Ebû Müslim'in katına getirilmesi

5523. Oḳır beglerini ḳamu boylar ol
Bular ne resme işit söyler ol

5524. Eyitdi bugündür günümüz hemān
Ki bildigümüzi idevüz revān

5525. Didiler ki fermānberüz hep size
Ne buyruḳ deriseñ idelüm bize

[307b]

5526. Ol on biñ er-ile ḳamu ṭurdılar
Revān Naṣr varlıġını urdılar

5527. Daḫı Saʿd ibni Mesʿūd'uñ ne ki var
Ḫazīne vü altun gümiş hep ṭavar

5528. Ne kim var-ısa hep varın ser-te-ser
Alup yük girdi anı pür-hüner

5529. Meger altı yüz yük ḫazīne tamām
Daḫı ceng alanı verin ol be-nām

5530. Alup yola girdi revān getdiler
Bū Müslim erenden yaña yetdiler

5531. Ḫaber Naṣr'a geldi didi bir kişi
Buluñ Ḥafre itdi bunuñ tek işi

5532. İşidüp ḳurudı ḳanı ḳalmadı
Vucūdında anuñ cānı ḳalmadı

5533. Mālik ibni ʿAnter laʿīn bed-güher
Oḳır Naṣr-ı Seyyār ḳatında meger

5534. Yüri senüñ-ile bile İbrāhīm
Otuz biñ er aluñ yaraḳlu ʿaẓīm

5535. Yürüñ Ḥafre'ye bir ola iresiz
Dutasız ki anı varın ḳırasız

5536. Otuz biñ er-ile ol üç bed-gümān
Pāyınca düşerler anuñ ol zamān

5537. Bu yaña bu Ḥafre daḫı ʿazm ider
Alup mālı rūzı göñülür gider

5538. Pes ardına baḳdı dönüp pādişāh
Görür ki pāyınca irişdi sipāh

5539. Bunuñ daḫı on biñ eri urdı ṣaf
Durup bunlaruñla ide tā muṣāf

5540. Ol iki ṭarafdan nefīr urdılar
Ḳılıçlar çeküben revān sürdiler

5541. Yine yıldırım tek ḳılıç oynadı
Delim ḳan döküldi yere ḳaynadı

5542. Eceli iren er ḳırılur-ıdı
Düşüp kimi andan irilür-idi

5543. Kimi düşdügi dem virür-idi cān
Kiminüñ başından revān-ıdı ḳan

5544. Bu Ḥafre emīrüñ meger kim eri
Anuñ on biñ-idi meger leşkeri

[308a]

5545. Otuz biñ er-idi ḫavārīc tamām
Dilerdi bulara ide intiḳām

5546. Yerine bularuñ yüzi üşdiler
Bu Ḥafre erinden delim düşdiler

5547. Bu ḳaṣrı iderler varanın ḳıralar
Bu Ḥafre'yi dutup dādın vireler

5548. Ebū Sehl-i Mehrū meger ser-firāz
Meger kim bu ḥālden ola geldi zār

5549. Ki Ḥafre Naṣr'uñ varın urmış ol
Bū Müslim ṭarafın dutup sürmiş ol

5550. Çeri ṣalmış aña Naṣr bildirürler
İrüp erdür adın savaş ḳıldılar

5551. Ebū Sehl andan ḫaber boyladı
Ḥārīṯ'e irişdi anı söyledi

5552. Alur beş biñ ādem sürer ol yaña
Ki yardım ide ol şāh-ı dīn aña

5553. Bu Ḥafre'ye gelüp irişdi emīr
Görür kim ḳarışmış çeri dār ü gīr

5554. Alur güzīn ele Ḥārīṯ ol zamān
Ṣıġındum saña dir eyā müsteʿān

5555. Girür ol ara vü çü laʿn urur
Buları ḳamu bir birine urur

5556. İrüp gürzin ursa kime pür-uṣūl
Anı atıyıla ider ḫurdī ol

5557. Aña ḳarşu durmaz irüp pehlevān
Uruşı ne ḳılsun iletmezdi cān

5558. Niçeler ki anı görüp kim didi
Ol oḫt bildi anı ki gürzin yedi

5559. Ḫazān yelidür ṣan eser pīr aġa
Anuñ bigi döker eri ṭopraġa

5560. Ḳuvvet dutdı Ḥafre daḫı ṭurdılar
Ḫavārīce düpdüz ḳılıç urdılar

5561. Mālik ibni ʿAnter daḫı İbrāhīm
Bulara daḫı zaḫm irişdi delim

5562. Bu cenge ki bunlar göñül virdiler
Yarusını Mervānī'nüñ ḳırdılar

5563. Ḳalanı hezīmet bulup ḳaçdılar
Beligin silāḥın varın saçdılar

[308b]

5564. Yine döndi andan ol üç bed-gümān
Yaralu mecrūḫ ḳamu saça ḳan

5565. Ḥārīṯ ḳovar-ıdı buları emīr
Dutuban niçesin ider hem esīr

5566. Eren şahı andan döner hem gelür
Bu Ḥafre'ye rūzı ṭavarı alur

5567. Ebū Müslim ordugāhına döner
Gelüp anda Ḥafre şāh-ı dīn ḳonar

5568. Bu yaña eren ki ṭuruşmış-ıdı
Ḳarılup ki bunlar uruşmış-ıdı

5569. Şüveyk Müzdeġānī düşüp bir yaña
Ulu ceng iderdi ne eydem saña

5570. Anuñla muḳābil olup ṭuş eri
Ululları Saʿdān ol it kemteri

5571. Şüveyk'üñ biñ eri var-ıdı hemīn
Bir uġurda Ḫurezmīler pākdīn

5572. Bu Saʿdān'uñ dört biñ güzīn eri var
Ḫāricī vü cümle çoġı nābekār

5573. Çün ol iki anda ṭolaşmış-ıdı
İde ceng anda ṭolaşmış-ıdı

5574. ʿAẓīm ṭoz yavlaḳ ulu ceng-idi
Ḳara at boz at ki yek reng-idi

5575. Bir idi hem anda yigit ü ḳoca
Döñüp ṭoz çıḳmış-ıdı key yüce

5576. Delim gövdeleri getürmişdi ḳan
Gemīler bigi ki olupdı revān

5577. Ḫurezmīler iñen buñalmış-ıdı
Yaġınuñ elinden yük almış-ıdı

5578. Ḫāricī ġālibter olupdı ala
Buları duta bir belāya ṣala

5579. Bu Saʿdān-ı melʿūn gelür bed-fiʿāl
Bu Ḫurezmīlere żaʿīf oldı ḥāl

5580. Buyurdı erine ḳamu oḳ atuñ
Bulara ḥisāpsuz iñen çoḳ atuñ

5581. Ola kim buları helāk idevüz
Ele girenini alup gidevüz

5582. Çü böyle buyurdı ḳamu atdı oḳ
Ol oḳ zaḥm-ıla çoḳ kişi oldı yoḳ

[309a]

5583. Yaġar-ıdı oḳlar nite kim ḳażā
Vürür-idi anlar ecele rıżā

5584. Bu deñlü çün anda savaş ḳardılar
Şüveyk'i atından meger ayrdılar

5585. Daḫı beş yüz anuñ erinden cüvān
Ol oḳ zaḥmı birle düşüp virdi cān

5586. Piyāde iderdi Şüveyk anda ceng
Ṣanasın bir aṣlan-ıdı yā peleng

5587. Dilerdi ki Saʿdān idüven gezend
Eline alur pes çözüben kemend

5588. Ḳafasından aña irer pür-fużūl
Ne bilsün durup ceng ideridi ol

5589. Çün atar kemendi aña bed-fiʿāl
Düşer boynına ol erüñ nāgehān

5590. Çeküp anı yere hemān dem urur
Anuñ leşkeri çün işini görür

5591. Ḳaçup degmesi bir yaña getdiler
Varup bir emīnlik yere yetdiler

5592. Şüveyk'i süriyü dilerdi hemīn
Ki Naṣr'uñ ḳatına ilede laʿīn

5593. Döner tā ki anı ala vü gide
Çalap taḳdīrini işit kim ne_ide

5594. Nemedpūş server yigit pehlüvān
Gelüp aña ḳarşu irer nāgehān

5595. Görür ol Şüveyk'i aluban gider
Boġazına daḳmış kemendin yeder

5596. Ṣunar ol başından alur bir ṣapan
Ḳodı bir ṭaş aña ola baṭman

5597. Bu Saʿdān'ı itdi revān āşinā
Gelüp eñsesinden irer başına

5598. Avanur atından düşer bed-gümān
Cehenneme virdi hemān laḥẓa cān

5599. Bağın aldı irüp Şüveyk ḳatına
Şüveyk Saʿdān'uñ hem biner atına

5600. Nemedpūş andan döner kendüzi
Bu sözden erine döner ol yüzi

5601. Ṣaġa ṣola mühre atardı revān
Ḫavārīc erini ḳırār pehlüvān

[309b]

5602. İrilmez bu leşker derilür gelür
Anuñ dört yanını tamāmı alur

Mülāḳī-şuden-i Ebū Müslim be-Aḥmed-i Zemcī[116]

5603. Bu yaña Bū Müslim daḫı pākcān
Bile Mıżrāb anuñ-ıla nev-cüvān

5604. Çıḳa geldiler ol araya süvār
Şüveyk'üñ eri kim olur tārümār

5605. Şüveyk irdi ḳarşu selām eyledi
Nemedpūş ne ḳıldı aña söyledi

5606. Ol iki işidüp ḳılurlar ṭaña
Göñülden duʿālar ider ol aña

5607. Sürer ol Bū Müslim göñül ḫoş olur
Bu leşker kim ol Nemedpūş olur

5608. Ġulū ḳılmış-ıdı aña gördi er
ʿAceb ceng iderdi durup şīr-ner

5609. Hem evlād adını çü yād eyler ol
Bularuñ rūḥını ki şād eyler ol

5610. Bū Müslim erenler şāhı merd-i Ḥaḳ
Hemān laḥẓa eline aldı nacaḳ

[116] Ebû Müslim'in Ahmed-i Zemcî ile görüşmesi

5611. Urup naʿra bu leşker uġradı
Pāre pāre irdügine ṭoġradı

5612. İrüp bir kişi hīç anı urmadı
Ḳaçar heybetini gören ṭurmadı

5613. Nemedpūş ḳaldı yaluñuz hemān
Bū Müslim atından iner pehlüvān

5614. Ol Aḥmed ḳarşu revān dutdı yol
Gelür gördi Aḥmed daḫı anı ol

5615. Ol Aḥmed-i Zemcī didügüm emīr
Bū Müslim'e ḳarşu varup öpdi yir

5616. Şüveyk ile Mıżrāb daḫı pehlüvān
Görişür bulara varup ol zamān

5617. Didi şükr gördüm mübārek yüzüñ
Müdām ol cihānda şāhenşāh özüñ

5618. Yamanlıḳ ṣananlar saña zār ola
ʿİnāyeti Ḥaḳḳ'uñ saña yār ola

5619. Dilerdüm ki her dem özüñ göredüm
Senüñ ol mübārek yüzüñ göredüm

5620. Bu dem irür-idi beni Allāh üş
Saʿadetler olsun sitāruña ṭuş

[310a]

5621. Ḳulaḳ urdı çünki Bū Müslim aña
Feṣāḥatlerine ḳalur ol ṭaña

5622. İlerü yürüdi aña nām-dār
Eren şāhı aldı anı der-kenār

5623. Öpüp ḳoçup anı didi cān-ı yār
Aña ol göñülden muḥabbet ḳarar

5624. Ne_içün gelmedüñ öñ didi sen baña
Ki müştāḳ ḳılduñ beni sen saña

5625. Çün Aḥmed işidür yüregi ḳopar
Ebū Müslim'üñ ol ayaġın öper

5626. Didi iy mürüvvet kānı luṭfı çoḳ
Ḳuluñuñ bilesin ki ol ḥaddi yoḳ

5627. Bu resm-ile arzu baña olasın
Ki müştāḳ oluban beni bulasın

5628. Bū Müslim atını çeker ol emīr
Eren şāhı Aḥmed ki yaʿnī pīr

5629. Beḥaḳḳı ḫanādān ü āl-i Resūl
Didi bin atuma sözüm it ḳabūl

5630. Çün Aḥmed ol andın işidür gelür
Ṣunup atuñ ol dem licāmın alur

5631. Ḫurezm'üñ şāhı ki dir bindi at
Buyıdı ki altun-ıdı hep ālāt

5632. Ayaġın öper çün anuñ ber-güzīn
Durur gelür öper anuñ hem gözin

5633. Öper üzegüde bine nām-dār
At üstine andan olur ol süvār

5634. Yürüdi beş altı ḳadem at revān
İner yine atdan yere nev-cüvān

5635. Yer öpdi Bū Müslim öñinde dilīr
Yerine sözüñüz şāhum geldi dir

5636. Gerek sen yine dir süvār olasın
Saʿādetler-ile ki yār olasın

5637. Ki devlet atında ṭapuñı görem
Piyāde öñüñce gerek yügürem

5638. Şüveyk anı eyle görür nev-cüvān
Aña Saʿdān atın çeker ol zamān

5639. Eyitdi bu ata bin iy cānı pāk
Çün ıssını ṭapuñ idüpdür helāk

[310b]

5640. Ne söyler Aḥmed aña ne diner
Hemān dem dutup at licāmın biner

5641. Anuñ ʿışḳ u şevḳin cānına alur
Ebū Müslim anı yanına alur

5642. Bile Mıżrāb-ıla Bū Müslim emīr
Hem Aḥmed-i Zemcī Şüveyk ol dilīr

5643. Gider dördi bile ḥikāyet ide
Bular sergüzeştin rivāyet ide

5644. Keleci tekellüf ide getdiler
İşit sünnīleri bu kez ne_itdiler

5645. Ḫavārīc sünnī urışur-iken
İdüp ceng anda dürişür-iken

Āmeden-i Naṣr bin Yaḥyā-yı Cūbgerdān be-nezd-i Ebū Müslim[117]

5646. Meger ol yaña kim olur-ıdı ṭuş
Ḳopardı vü gökden yaña irdi boş

5647. Gelürek belürdi direk bigi ṭoz
Yüceldi hevāya direk bigi boz

[117] Nasr bin Yahya-yı Cûbgerdân'ın Ebû Müslim'in yanına gelmesi

5648. Yel urdı vü yardı meşel çün ḳalem
İki çıḳdı ol dem içinden ʿalem

5649. ʿAlemler ikisi başın daḫı şīr
Naḳāra alınup öter hem nefīr

5650. İçinde bularuñ güzīn bir dilīr
Gelür-idi heybet-ile nerre-şīr

5651. Adı Naṣr ibni Yaḥyā Çūbgerdān
Müselmān-ı dindār-ıdı pehlüvān

5652. Gelürdi pāyınca anuñ bir yigit
Muḥammed yolında ḳamu Ḥaḳ sābit

5653. İrüp çünki urdı naẓar dīn eri
Ḳarışmış görür bir birine çeri

5654. Meger key tefaḥḥuṣ ide çün ḳılur
Żaʿīf olmış-ıdı müselmān bilür

5655. Bu Naṣr ibni Yaḥyā Çūbgerdān
Dönüp leşkerine didi ol zamān

5656. Eyitdi demidür hemān dem uruñ
Ne eyler işümüz bizüm Ḥaḳ görüñ

5657. Bir uġurda çekdi ele aldı tīġ
Urup laʿn sürdi atı bī-dirīġ

5658. Meger ol ṭaraf kim bular sürdiler
Seraḫs'uñ erini varı gördiler

[311a]

5659. Mālik ibni ʿAnter ululları ol
Bile on biñ eri anuñ pür-füżūl

5660. Bu Naṣr ibni Yaḥyā biñ er irdiler
Ol on biñ ḫavārīc ere girdiler

5661. Ne eydem ki nite iderler urış
Ṣanasın ki Rüstem iderdi ḫurūş

5662. Yā İsfendiyār u Nerīmān-ıdı
Giden cānlar anda revān kan-ıdı

5663. Kimi yara yara ururdı ḳılıç
Amān virmezidi ere ata hīç

5664. Kimi ʿamūd urur kimi dest-i çūb
İderidi başlar ileyinde ṭop

5665. Kimi süñü urur kimisi teber
Anuñla erenler yıḳardı meger

5666. Çü Naṣr ibni Yaḥyā erenler ḳarār
Helāk eyler öñe gelenin kırar

5667. Mālik ibni ʿAnter meger ol laʿīn
Ol ere ṭuş oldı yöni nāgehān

5668. Ḳaḳımışdı ḫışma gelüp anda ṭop
İrer aña ḫışma gelüp elde çūb

5669. Çevürdi ʿamūdın anuñ ḳaṣdına
Hemān laḥẓa irdi gelüp üstine

5670. Anuñ bigi urdı anı pehlüvān
Ki ḳalḳan elinde uvandı revān

5671. Ḳamu rīz rīz olup sökilür
Elinden laʿīnüñ yere dökilür

5672. Pes altından anuñ başını irer
Bağırına anuñ ʿamūdı irer

5673. Atından muʿallaḳ yıḳıldı yere
Çü bir daḫı urmaḳ diledi ire

5674. İrüp ḳulları pes alurlar iti
Alurlar elinden anuñ laʿneti

5675. Bu biñ sünnī yigit daḫı her biri
Helāk itdi urdı biri bir eri

5676. Ḳalanı durımaz hezīmet bulur
Ne ḳalsun dursa tamāmı alur

El-meclīs-i düvüm: Ḫaber-dāden-i Naṣr ibni Seyyār-rā āmeden-i leşker Māverāü'n-Nehrī[118]

[311b]

5677. Bu ḥālüñ içinde meger nāgehān
Gelüp Naṣr'a irdi bir er ol zamān

5678. Bu Naṣr'a gelüben anı muştılar
Ki bilmiş olasız eyā şehriyār

5679. Gelür Māverāü'n-Nehr eri ḳıl yaraḳ
Semerḳand Buḫārā eri ittifāḳ

5680. Tamām yüz biñ erdür erenler yegi
Kim Ulaḳ Türk'dür içinde begi

5681. Erenden ilerü bular irdi üş
Laʿīn Naṣr işidüp olur göñli ḫoş

5682. Feraḥ buldı yavlaḳ sevindi cānı
Didi ḳarşulañuz hemān dem anı

5683. Buları çü ḳarşu varup aldılar
Sevinmeklik-ile revān geldiler

5684. Laʿīn Naṣr'uñ anlar girüp ḳatına
Duʿā hem ḳılurlar çü devletine

[118] İkinci Meclis: Nasr ibni Seyyâr'a Maveraünnehir askerlerinin gelişinin haber verilmesi

5685. Hemān dem görüşdi durup Naṣr-ı dūn
Geyürdi muraṣṣaʿ iki degme ṭon

5686. İkisini daḫı nevaḫt eyledi
Dönüp ol iki dūn aña söyledi

5687. Didiler ki devlet müyesser saña
Ola rubʿ-ı meskūn musaḥḥar saña

5688. Ki gördüñ cemālüñ göñül oldı ḫoş
Çerimiz hem daḫı küllī yürür üş

5689. Didük biz ilerü varup görelüm
Yüzümüz öñinde şāha uralum

5690. Bular didi Naṣrī ḫoş geldüñüz
İgen vaḳti idi ki ṭuş geldüñüz

5691. Buyurdı bu Naṣr-ı bed-aḫter yürüñ
Bu leşkerde ṭabl-ı āşāyiş uruñ

5692. Daḫı leşker içre münādī ḳıluñ
Diñ iy ulu kiçi ki bilmiş oluñ

5693. Gelüp bize yardım irişdi çeri
Māverāünnehr ü Semerḳand eri

5694. İki yüz biñ eri bularuñ tamām
Gelüp yarın irse gerek bu maḳām

5695. Bu sözi çün andan didi aldılar
Hemān ṭabl-ı āsāyiş urdılar

[312a]

5696. Belürdi çü ṭabl-ı āsāyiş üni
Uruşdan çevürdi erenler yöni

5697. Ol iki ṭarafdan çeri döndiler
Varup yerlerinde varı ḳondılar

5698. Bu Naṣr'ın çerisi ḳomaz ḫāṣ u ʿām
Münādī ḳılurlar maḳām ber-maḳām

5699. Ki bilmiş olasın ḫalāyıḳ ḫaber
Ki yardım irişdi iki pür-hüner

5700. İki yüz biñ ola güzīn leşkeri
Ḳamusı Buḫāra Semerḳand eri

5701. Biri Ulaḳ Türk bilüñ şahsüvār
Saʿīd ibni Eslem biri nābekār

5702. Bu resme münādī ḳamu itdiler
Çerisiyle anı hep işitdiler

5703. Olur ulu kiçi ḳamu şādumān
Didiler yaġıdan bulavuz amān

5704. Ḫalīfe'nüñ irdi bize devleti
Türābīye bulduḳ girü furṣatı

5705. Bu yaña Bū Müslim daḫı şehriyār
Gelür bārgāha ḳonar nām-dār

5706. Öbürleri ḳarşu gelüp irdiler
Girüp ḫizmetine selām virdiler

5707. ʿAleykin bularuñ alur nīk-nām
Oturur geçüp her biri bir maḳām

5708. İrer Ḥafre ibni Elem ol dilīr
Bū Müslim öñinde revān öpdi yer

5709. Bū Müslim yerinden durur şehriyār
Ṣunar Ḥafre ol olur der-kenār

5710. Görişür anuñla cemālin görür
Alup göñlin ele şāh-ı dīn ṣorar

5711. Gelür Yaḥyā daḫı ki merdāndur ol
Didük siz Yaḥyā çūb gerdandur ol

5712. Görüşdi anuñla Bū Müslim dilīr
Nevaḫt itdi göñlin anuñ ol emīr

5713. Buları görüben cānı ḫoş olur
Çü bu ḳutlu deme özi ṭuş olur

5714. Bū Müslim bulara ider raġbeti
Getürdiler ol dem şeker şerbeti

[312b]

5715. Virüp açdılar hep ulu vü kiçi
Oturan erenler bārgāh içi

5716. Getürüp dökerler daḫı ṣoñra ḫūn
Ṣalā eylediler erenler ṣon

5717. Çün ol dürlü niʿmetleri yediler
Getürüp duʿā vü ṣenā didiler

5718. Meger ol Ḫurezm'üñ şāhı ḫiẕmeti
Bū Müslim'e ṣalmış-ıdı ḫılʿati

5719. Bile hem anuñla muraṣṣaʿ külāh
Viribimiş-idi yine pādişāh

5720. Kemer geyeni daḫı cümle zer
Zeberced yāḳūt dizilmiş güher

5721. Daḫı at ki ṣalmış-ıdı şehriyār
Muraṣṣaʿdan-ıdı ne ālet ki var

5722. Getürüp Bū Müslim saġışlar ḳamu
Ol Aḥmed anı bağışlar ḳamu

5723. Virür Mıżrāb'a hem ulu bārgāh
İçinde ḳurılur anuñ taḫt u cāh

5724. Bu Ḥafre ki Naṣr'uñ alup varlıġın
Bū Müslim'e geldi idüp yarlıġın

5725. Baġışlar bulara anı ol
ʿAlem ü naḳāre delim at u ḳul

5726. Ne kim pehlevān var ne kim var emīr
Ḳatında ne kim var melīk ü vezīr

5727. Bū Müslim bulara ider hep ʿaṭā
Bunuñ bigi ḳıldı ʿacāyib seḫā

5728. Yine Ḥafre göñlin daḫı aldı ol
Delim māl virdi ʿaṭā buldı ol

5729. Buları Bū Müslim nevaḫt eyledi
Uluya kiçiye eyü söyledi

5730. Seḫā yine ḳaldı bu begler ṭaña
Ulu kiçi taḥsīn iderler aña

5731. Bu resm-ile ṣoḥbet iderler-iken
Delim zevḳ ʿişret iderler-iken

Āmeden-i Bādyelde ḫaber-dāden-i ez-leşker-i Naṣr feryād-kerden[119]

5732. Girüp geldi derḥāl ḳapudan bir er
Ki ʿayyār u ṭavar iñen pür-hüner

[313a]

5733. Adı Bādyelde meger ol güzīn
Bū Müslim öñinde yere ḳor yüzin

5734. Bū Müslim'e andan duʿā ḳıldı ol
Añup devletine senā itdi ol

[119] Badyelde'nin gelerek Nasr'ın askerlerinden haber vermesi ve feryad kopması

5735. Didi kim yüzümden yüzüñüz ıraḳ
Elüñ duta daʾim senüñ faż̈l-ı Ḥaḳ

5736. Rıżāsına Ḥaḳḳ’uñ çü meylüñ ola
Yaġılar ṭaġıtmaḳ ṭufeylüñ ola

5737. Yaġı leşkerine varup irmişem
Tefaḥḥuṣ idüben naẓar urmışam

5738. Münādī ider eyā şehriyār
Bu resme işitdüm olardan ḫaber

5739. İki yüz biñ irdi didiler çeri
Ḳamusı Buḫārā Semerḳand eri

5740. İki begleri var gelüp irişür
Ki Naṣr-ı laʿīnle bular görişür

5741. Biri Ulaḳ Türk’dür gelen begleri
Daḫı Saʿd bin Eslem durur hem biri

5742. Bunuñ bigi andan işitdüm ḫaber
Saña arż iderem anı ser-te-ser

5743. Müselmānlar anı çün eyitdiler
Ḳamu özlerinden varı getdiler

5744. Ulu kiçi olur ḳamu ḳayġulu
Düşer ḫalḳ içine be-küllī ġulū

5745. Didiler çü geldi bunuñ tek sipāh
Dirīġā işümüz olısar tebāh

5746. Boġar çeriye idevüz ʿaceb
Yā defʿine anuñ ne ola sebeb

5747. Ulu kiçi aña olurlarl melūl
Aġır leşker-idi bilürlerdi ol

5748. Bū Müslim bulara ider çün naẓar
Ki çehrelerinde bilürdi eṣer

5749. Görür ki iderler ḳamu iḥtiyāṭ
Ġam irdi göñüle ḳamu getdi şād

5750. ... düşdi erenler tamām
Buları deñedi Bū Müslim imām

5751. Bū Müslim eyitdi erenler bilüñ
Bizümle muḥabbet ḳaranlar bilüñ

[313b]

5752. Ne rāy itmiş midür ʿaḳıldan görüñ
Diyem size anı ki ḳulaḳ uruñ

5753. Didiler ki buyur ḳulaḳ uralum
Ne fikr eyledügün anı görelüm

5754. Bu resm-ile gördüm revādur işi
Alam ḳırḳ server erenler işi

5755. Varam ol çeriye muḳābil olam
Ola ki bular ki furṣat bulam

5756. Varup giceyile şebiḫūn idem
Adumı çaġıram ulu ün idem

5757. Olar heybetümi işitmiş durur
Bular bu ḳorḫu iş itmiş durur

5758. Şu vaḳtin ki ola cān ikicük
Nāgehān bulara idem bir bölük

5759. Ola anda furṣat vire ol ġanī
Bulara muẓaffer ide Ḥaḳ beni

5760. Süleymān eyitdi aña pür-hüner
Bir iş eylemege ola dir ḫaṭar

5761. Mebādī ki saña ziyān irişe
Ol ucdan bize bir gümān irişe

5762. Bugün dīn yolunda uruñ dir çü baş
Dīn işi ṭapuñ söz olur ḳamu şaş

5763. Baş olmasa hergiz duramaz ayaḳ
Yā başsuz elde ne ḳıla ṭayaḳ

5764. Bu sevdālaruñı göñülden getür
Kerem eyle şāhum yerüñde otur

5765. Bū Müslim eyitdi eyā kārdān
İrişmeye ʿömrüñ bāġına ḫazān

5766. Ḥaḳ emrünsüz olmaz bilüñ her işi
Niçe cehd iderse az u çoḳ kişi

5767. Ḥaḳ'uñ ḳudretine neyise rıżā
Fiʿil aña nisbet ider iḳtiżā

5768. Umūrında Ḥaḳḳ'uñ neyise dilek
Döner ancılayın bu çarḫ-ı felek

5769. Ḥaḳ'uñ emriyledür baña bu sefer
Yā şādī beşāret yā ḫūz ḫaṭar

5770. Cānumda ne ḳayġu olısar ḳarār
Sizüñ bigi vardur baña çünki yār

[314a]

5771. Erenler yagāne ḳamu ulular
Ad-ıla cihānda ḳamu ṭolular

5772. Giderem ne ḳayġu gelem gelmeyem
Bu maḥfilde yā ḫūz bile olmayam

5773. Velīkin iderem naṣīḥat size
Ḳıluram bir iki vaṣiyyet size

5774. Bu Ḥafre size dir ḳaravul ola
Çeriyi yörenin gice ol ola

5775. Daḫı ḥüccet-içün bile siz bayıḳ
Ḥārīs̱’i görürem arada lāyıḳ

5776. Anuñ-ıla ḥüccet bile çün ḳıla
Ḫanādān bulardan gerek şād ola

5777. Yine Mıżrāb ola cihān pehlevān
Vezīr ola yine Süleymān ʿayān

5778. Öper ḥücceti ol urur başına
Anı Ḥārīs̱’e ol virür işine

5779. Eyitdi bu ḥüccet emānet saña
Eger ʿömr ü devlet vire Ḥaḳ baña

5780. Ẓālimlerden eger varup dād alam
Ḳıram tā bunları bir belāya ṣalam

5781. İnşāʾallāh ḳaçan kim gelem göresin
Bize bu icāzet yine viresin

5782. Eger anda olam dilekdür Ḥaḳ’uñ
Gelüp diri olmaz olursam baḳuñ

5783. Ḥārīs̱’üñ ola ol icāzet ki var
Arada idinüñ anı şehriyār

5784. Çü böyle şāh-ı dīn ayarġın ider
Süleymān görür kim ḥaḳīḳat gider

5785. Süleymān eyitdi eyā pür-hüner
İşit gör ne direm saña bir ḫaber

5786. Çü varup idersin didi bu işi
Bilekçe gerekdür ola biñ kişi

5787. Varup ḳırḳ kişiyle aña ne_idesiz
Varup anlaruñla savaş idesiz

5788. Atalar sözidür bu sözi bilüñ
Āvāzesi çıḳmaz yaluñuz elüñ

5789. Gerek kim sözüm dut eyā baḫtvār
Bilekçe alup get didi sen biñ er

[314b]

5790. İşitdi Bū Müslim meger pür-uṣūl
Bularuñ sözini ider ol ḳabūl

5791. Biñe erenler olur ḳırḳ yigit
Ḳamusı ḫanādān yolında sābit

5792. Urundı alur hem bile biñ kişi
Diler anda var git bitüre işi

5793. Çıḳup dün içinde gönüldi yola
Güzīn ḳırḳ server ṣaġa vü ṣola

5794. Aġarınca irte yeri getdiler
Olur bir depeye gelüp yetdiler

5795. Pes irte namāzın ḳılurlar tamām
Ebū Müslim olur bulara imām

5796. Ḳılup otururlar didi ne_idelüm
Ebū Müslim eytdi ḳarār idelüm

5797. Tā aña degin kim irişe gice
Ḳarañu cihān ṭola uçdan uça

5798. Ol oḫtın idevüz didi ulu on
İdevüz bulara didi şebḫūn

5799. Vire şāʾllāh furṣat didi Girdigār
Ḳırıp eyleyevüz ḳamu tārümār

5800. Bu tedbīri ḳıldı çün ol āşinā
ʿAlem dikdi güneş belek başına

5801. Göze göz baḳup ʿayān gördiler
Çerende perende ḳamu urdılar

5802. Ṭalebinde oldı vuḥūş u ṭuyūr
Ṭaġıldı vü vardı yine mār u mūr

5803. Açup yine altun ṭoġan yaydı per
Cihān dutdı düpdüz yine reng-i zer

5804. Meger ḳurdılar bir yere sāyebān
Ki diñlene anda birez pehlevān

5805. Çü rāḥat olur ol cihāngīr melik
Düzer on kişi her biri gölgelik

5806. Gice irişince bular otura
Gice olduġı dem ayaḳ getüre

5807. Varup dün içinde ere ireler
Şebḫūn idüp yer yerin gideler

5808. Çün öyle zevāli olur nāgehān
Ki bir şaḫs anda irer ol zamān

[315a]

Ez-īn cānib resīden-i Ṭaġulī-yi Ġammāz ḥīle-kerden-i Bū Müslim-rā ġamz-kerden-i ulaḳ-rā[120]

5809. Ve illā muraḳḳaʿ geyürdi ṭonı
Elinde ʿaṣāsı bulara yöni

[120] Bu taraftan Tagulî-yi Gammâz'ın gelerek Ebû Müslim'e hile yaparak Ulak'a haber vermesi

5810. Omuzında seccādesi görklü pīr
Görenler ḥaḳīḳat velīdür bu dir

5811. Ḳadem arḳun arḳun urup yol alur
Ebū Müslim'üñ ol ḳatına gelür

5812. İlerü yüriyüp görişdi aña
Didi şükr server irişdüm saña

5813. Velīler ad-ıla senüñ aduñı
Yazılmış görürem senüñ yāduñı

5814. Buyıdı dilegüñ ṭapuña irem
Elüñ öpmek-içün ṭapuña irem

5815. Şükür gördüm cemālüñ senüñ
Baña ḥāṣıl oldı viṣālüñ senüñ

5816. Elüñ öpmek-idi dilegüm hemān
Giderem esen ḳal eyā pākcān

5817. Makāmum ıraḳdur ḫaber almışam
Ṭapuñdan ziyāret ide gelmişem

5818. Hemāndur giderem cemālin gülin
Çü gördüm dutaram maḳāmuñ yolın {ben}

5819. Çü yoḳdur cihānda bilürem beḳā
ʿİbādet pes anda ḳıluram Ḥaḳ'a

5820. Ḳulaḳ urdı çünki Bū Müslim aña
Eyitdi ki iy pīr ḫaber vir baña

5821. Maḳāmuñ ne yerdür ḳayu yersin
Gerekdür zamān ki varam dirsin

5822. Pīr aña eyitdi dönüp nām-dār
Bilüñ Pāngīr adlu ulu ṭaġ var

5823. Eger ṣorar-ısañ yerüñ ḳandadur
Maḳāmum ve yurdum benüm andadur

5824. Benüm ḳırḳ yarüm daḫı var tamām
ʿİbādet ḳıluram meger ṣubḥ u şam

5825. Bularuñ içinde çıḳup sürmişem
Gelüp uş mübārek yüzüñ görmişem

5826. Yine anlara pes gerekdür irem
Selāmuñ bular şāhdīn virem

[315b]

5827. Bū Müslim işitdi sözin baḫtlu
Ḳadem rence ḳılduñ didi iy ulu

5828. Velīkin duʿādan bizi yād ḳıl
Bir işe varuram anı bellü bil

5829. Çerim yoḳ durur kim baña yār ola
Gerek himmetüñüz bize var ola

5830. Ki varup ol işüm bitürem gelem
Murādumdan anda meger dād alam

5831. Ḳoca yine ḳıldı suʾāli aña
Ne yire varursın didi eyt baña

5832. Ki anı işidem ḥamiyyet bilem
Oñat Çalap ben duʿālar ḳılam

5833. Bū Müslim ne yaġı meger ṣoyladı
Ḥikāyetlerin hep aña söyledi

5834. Ḳoca çünki anuñ işitdi sözin
Feraḥlandı yavlaḳ işitdi yüzin

5835. Eyitdi iy server işitgil sözüñ
Bu maḳṣūd-içün ki gelüpdür özüñ

5836. Uruñ himmet-ile ol er her biri
Perākende oldı ḳamu leşkeri

5837. Bu ṭaġ ardına bir beyābān var
Kim aña ne ḥadd ü ne pāyān var

5838. Bölük bölük on on bular yüz yüz
Düşüp ol yazuya yürürler ısuz

5839. Bī̇çāre oluban be-küllī̇ zebūn
Ṣusuzluḳ elinden yürür baġrı ḫūn

5840. Ve gerni iresiz aña bu zamān
Ḳırıp kaçurasuz aña yoḳ gümān

5841. Eyitdi Bū Müslim ne yerdür baña
Ṣalıvirdi ki varam görem ol yaña

5842. Bu ḳoca eyitdi eyā dī̇n eri
Eger görmek ister-iseñ ol yeri

5843. Dir iy tā başa irince sürüñ
Buları beyābān içinde görüñ

5844. Daḫı bir depe var çıḳup ṭurasız
Anuñ ol yanına naẓar urasız

5845. Yazıdur irince meger er gözi
Döşenmiş ḳara ṭaş yazınuñ yüzi

[316a]

5846. Bular ol yazınuñ içinde şebāb
Ṣusuzluġ-ıla hep çekerler ʿaẕāb

5847. Ḳocadan çü böyle işitdi ḫaber
Elin ṣundı öpdi Bū Müslim meger

5848. Bu ḳırḳ yāri biñ er durup aldı ol
Eren şāhı andan meger dutdı yol

5849. Bu vādī içine gönüldi revān
Varup tā dilege irer ol zamān

5850. Hem anda bu ḳoca daḫı durmadı
Gönüldi vü getdi ādem görmedi

5851. Ḳoca Ṭaġulī'ydi meger bed-güher
Bulara ider ol bu fitne vü şerr

5852. Ṣūfī ṣūretine ḳoyuban özin
Ḳavī ıṣṭılāḥlar düzüben uzın

5853. Saḳalı aḳ gökçek iñen ṣuratı
Velī ḳara ṭaşdan vü göñli ḳatı

5854. Başın ḫoş bezemiş-idi ol bī-dīn
İçi ṭopṭoluydı anuñ ḳibr ü kīn

5855. İçi ṭaşına di anuñ āşkāra
Velī kibrle içi anuñ ḳapḳara

5856. ... ışılar yaḳın ursañ urat
Süre göñlüñ ile ḳoyun başlu ḳurt

5857. Ṭaşı zāhid illā içinde riyā
İder daʿvī irdüm diyü Tañrı'ya

5858. Ẓāhiri düzüben bozarsañ bāṭın
Bil anı ḥaḳīḳat özüñdür bī-dīn

5859. Ne ḫoş bu yürüpdür anı Muṣṭafā
Ne abā ne ḳabā vü ṣıdḳ u ṣafā

5860. Buña ṭaşuñ ne muvāfıḳ durur
Yaḳın bil ki özüñ münāfıḳ durur

5861. Velī ġarre olma bugün sözüñe
Naṣīḥatüñi vir yine özüñe

5862. İşi ʿāybına sen iletme naẓar
Ḥālin bilmek olur kişiye hüner

5863. İşit ḳıṣṣayı vü al cüsseyi
Söz eyüsi gerek degül eyüsi

5864. Vesāvis ü şeyṭān göñülden götür
Muḥammed direm bir ṣalāvāt getür

[316b]

5865. Gör imdi bu yaña Ṭaġulī ne_ider
Olaruñ ḳatından ḳaçan kim gider

Ḫaber-dāden-i Ṭaġulī mīrān-ı Semerḳand-rā ki çün gerd Bū Müslim ...[121]

5866. Semerḳand erine varup irdi ol
Ne kim gördi anda ḫaber virdi ol

5867. Eyitdi bulara ḥikāyet ḳıla
Bū Müslim'e varup ne itdi ḥīle

5868. İki biñ ki evvel dimişdük saña
Ḳulaḳ urmış-ıduñ çün evvel aña

5869. Çeriden ilerü bular getdiler
Ki Naṣr'uñ ḳatına bular yetdiler

5870. Biri Saʿd-ı Eslem bir Ulaḳ Türk
Geyürmişdi ḥilʿat ṣamur-ıla kürk

5871. Bularuñ var-ıdı birez ḫāṣ ḳulı
Ki ṭoġru varurdı bular bu yolı

5872. Ṣaʿīd idi adı bularuñ meger
Adı ʿAbd-ı Cebbār biri bed-güher

[121] Tagulî'nin Semerkand beylerine Ebû Müslim'e yaptığı hileyi haber vermesi (?)

5873. Ol iki çü yüz biñ eri ʿarż ider
Bular ol Bū Müslim pāyınca gider

5874. Bu yer ki Ṭaġulī dimişdi aña
Bū Müslim'i ṣalmış-ıdı ol yaña

5875. Dere içi dimişdük giderler-idi
Naẓar ṣaġa ṣola iderler-idi

5876. Çün on biñ er anda gelüp yetdiler
Durup bir arada kemīn itdiler

5877. Bu yaña Bū Müslim daḫı nev-cüvān
Yürüdi dereyi durup bir zamān

5878. Egerçi ki yoluñ göcin gördiler
İrüp ol derenüñ ucın gördiler

5879. İkindi olupdı naẓar çün urur
Bular ol ṭaġı ol arada görür

5880. Bu depenüñ üstin yatında meger
Süvār olmış ata durdı bir er

5881. ʿAcebler Bū Müslim görüp ol işi
ʿAceb bizden ola didi ol kişi

5882. Bizi ister ola gelüp anda ol
Naẓar eyler uşta durup ṣag u ṣol

[317a]

5883. Yārenler eyitdi aña ser-te-ser
ʿAcebdür ki bir dem olursa ol er

5884. Ḫurd-i Āhenger eyitdi emīr
ʿAcebdür yaġıdan degülse ḥaḳīr

5885. Ṣu isterler ola eyā cān-ı pāk
Buları ḳılupdur ṣusuzluḳ helāk

5886. Bu ṭuran bir iki olur nāgehān
Birezden üç oldı görürler ʿayān

5887. Birezden belürsüz olup getdiler
Ṣanasın cihāndan varup yetdiler

5888. Bū Müslim eyitdi bular kim kişi
Degüldür ki böyle iderler işi

5889. Didi cüst ü cū ol ḳocayı ḳıluñ
Bunuñ bellüsini özinden bilüñ

5890. Didiler ki server girü ḳıldı ol
Ol oḫtın ki ṭapuñ berü dutdı yol

5891. Birez endīşeye varur pehlüvān
Didi olmasun ol ḳaça bed-gümān

5892. Ki geldi bize ol Ṭaġulı ola
Ki furṣat bize ol ḥīleyle ḳıla

5893. Ṣalıvirdi geldüñ bize bu ṭaġı
Meger üstümüze getürdi yaġı

5894. Bu ṭaġa çıḳarlar gelüp ser-te-ser
Durup çün yaña iderler naẓar

5895. Görürler ki yüz biñ olar ʿayān
Bu ṭaġı araya alupdı hemān

5896. Eyitdi yārenler bilüñ ol ġūlı
Ki taḥḳīḳ melʿūn imiş Ṭaġūlī

5897. Ne itmek gerekdür ʿaceb ne_idelüm
Ne resm-ile defʿin anuñ idelüm

5898. Didiler bu ḳırḳ er ki iy ulumuz
Bu ḥāle çün irdi gelüp yolumuz

5899. Durup gitmek olmaz ḥāli dürelüm
Bulara muḳābil olup uralum

5900. Görelüm ne ḳılur bize pādişāh
Yā feth idevüz yā olavuz tebāh

5901. Çü dīn nisbetine göñül virmişüz
Bu oda anuñ-çün gelüp girmişüz

[317b]

5902. Gerekdür olınca dürişmek bize
Bilürsiz ne dimek gerekdür size

5903. Bu deñlü vefā çün bulardan bulur
Alup bunları ol revāne olur

5904. Gelür yüz biñ erüñ öñine tamām
Bū Müslim-i Mervī bu ḳırḳ er be-nām

5905. Görüp cūş ḳıldı buları çeri
Görür çün Bū Müslim anı dīn eri

5906. Hemān laḥẓa naʿra urur ol emīn
Eyitdi Bū Müslim benüm pākdīn

5907. Ḫanādān-ı devlet bize ola yār
İdem bu arada sizi ṭārümār

5908. Bunı dip tekbīr ider ol revān
Bu ḳırḳ server-ile cihān pehlevān

5909. Biñ er anuñ-ıla bile merd-i ceng
İderler bu gelen yaġıya āheng

5910. Yegāne çü ġayret ide ṭurdılar
Bu ḳavmi tārümār idüp urdılar

5911. Ġulū ḳıldı anda ḫavārīc eri
Araya alurlar bu yüz biñ çeri

5912. Bū Müslim erenler şāhı ber-güzīn
Urur ḫāricīye emīr kendüzin

5913. Örü dutdan artuḳ yoġ-ıdı sözi
Ḫavārīc üşüpdi birine yüzi

5914. Bu biñ eri derḥāl yere urdılar
Şehīd eylediler ḳıra urdılar

5915. Çü maġrībe vardı ṭolundı güneş
ʿAlem çekdi çıḳdı emīr-i Ḥabeş

5916. Çü dutdı cihānı irüp bā-sipāh
Ṣavādı cihānuñ göründi siyāh

5917. Ebū Müslim'e olar ḳırḳ kişi
Ḳulaḳ ur ne olur bularuñ işi

5918. Perākende her bir yaña düşdiler
Birine biñ artuḳ ādem üşdiler

5919. Bulunmadılar bir arada iki yār
Ki biri birine iderler timār

5920. Ġālib olup ider yaġı dār ü gīr
Bu ḳırḳ eri düpdüz iderler esīr

[318a]

5921. Çü birinci dünüñ geçer ol zamān
Durup ceng iderdi Bū Müslim hemān

5922. Ne vaṣf idem kim niçe ceng ider
Urur naʿra ḳarşu delim neng ider

5923. Pes el virmezidi esīr ideler
Eli baġlayuban ḫaḳīr ideler

5924. Semerḳand erinde var-ıdı bir er
Ki serheng-i sünnī olur gör bu er

5925. Adı ʿAbd-i Ġaffār ıdı sünnī ol
Göñülden severdi hem āl-i Resūl

5926. Ebū Müslim'i ol yegāne görer
İlerü ḳatına anuñ at sürer

5927. Muṭīʿ ol dutalar didi cān-ı pāk
Gümān eylemegi iderler helāk

5928. Bu ceng-ile olmayasın key saḳın
Ki bāġdan ḫalāṣ bilürler yaḳın

5929. Nacaġı elüñden yere andan göm
Bular görmesünler anı eyle göm

5930. Alup leşkerüñe anı ben irem
Sımarlayuban bir ere hem virem

5931. Ulular gözden ola geleler
Bularuñ elinden seni alalar

5932. Bū Müslim çün andan işitdi sözi
Bilür sünnīdür ol görindi özi

5933. Dilerdi nacaġı şāh-ı dīn göme
Hemān laḥẓa örtdi ṣunubam ḳoma

5934. Anı çünki örter belürsiz olur
Gel imdi ḳulaḳ ur bu kez ol ne_ider

5935. Çeküp yay eline alup urdı oḳ
Çoḳ ādem anuñla daḫı ḳıldı yoḳ

5936. Bu nenᶜ-ile bir dem daḫı urışur
Çıḳar çoḳ ādem delim dürişür

5937. Şāh-ı dīne nāgāh irişdi ḳażā
Çü bu resme idi Çalap'dan rıżā

5938. Cebīninde olan erüñ taḥrīri
İrişür çün ola Çalap taḳdīri

5939. Anı menᶜ ḳılmış degül kimse hīç
Kimesne bu derde idemez ᶜilāc

[318b]

5940. Ezelde ḳalem ḥükm olur çün yazar
Anı menᶜ ḳılam diyen er azar

5941. Ebū Müslim anda iderken ṣavaş
Ururken dimeyüz eri gözi yaş

5942. Doḳınur ayaġı ṭaşa vü düşer
Durınca aña çoḳ erenler üş

5943. Aña her yañadan atarlar kemend
Bıraġurlar anuñ boġazına bend

5944. Elin baġlayuban anı ber-keşān
... getürdi bulur ol zamān

5945. Çün ol ᶜAbd-i Ġaffār er-ile gelür
Nacaġı gömüben yerinden alur

5946. Çü meşġūl olur ol yaraġın ide
Ala sünnīlere nacaġın gide

Mā-āmedim be-ḥikāyet-i ᶜasker-i Sünniyān[122]

5947. Bū Müslim erenden rivāyet işit
Bu ḳıṣṣada ṭoġru ḥikāyet işit

[122] Sünnî askerlerin hikâyesine geldik

5948. Ol oḫtın Bū Müslim oluben düşvār
Alup yola girdi didük ḳırḳ yār

5949. Ki vara ide bir arada busu
Gelen ol yaġıya ide bir ḳısu

5950. Ḳalan leşker anda ḳarār itdiler
Ṣabāḥa degin intiẓār itdiler

5951. Ḳaravul ol iki ṭaraf yürüdi
Çaġırdı vü biri birin ḳorudı

5952. Ḥaḳ emri irişdi yügürür çü yön
ʿAyān oldı maşrıḳ evinde çü gün

5953. Çerende perende vuḥūş [u] ṭuyūr
Ṭaleb itdi rızḳın mār u mūr

5954. Uyuyan uyanup yine urdılar
Ol iki ṭarafdan eren ṭurdılar

5955. Naḳāra-yı ḫarbī dögüldi ulu
Olur dere depe ün-ile ṭolu

5956. Ol iki yañadan eren ser-te-ser
Geyürler demür ṭon be-küllī key er

5957. Ḳuşandı daḳındı ne kim var silāḥ
Kim ol müşkil işe irişe ṣalāḥ

5958. Ne erüñ ki vardur eyerlendi at
Düzüldi çü düzgün ḳamu oldı yat

[319a]

5959. Süvār oldı ulu kiçi ceng-içün
Ki biri birine tā āheng-içün

5960. Ol yañadın eren yürüdi
Çıḳup ṭoz döñdi gögi bürüdi

5961. Çekildi çü ṣaflar uruldı ḳaṭar
Düzüldi erenler yemīn ü yesār

5962. Öñü ardu ḳalb u cenāḥ urdılar
Neẓāre bemeydān idüp ṭurdılar

5963. Kim ol gün atını sürüp kim gire
Yā baş ala anda yā ḫūẕ cān vire

5964. Girür fāżıl ulu ḫavārīc bir er
ʿAmūd ururcı ol laʿīn muʿteber

5965. Ṭureyd itdi bir dem göñül biledi
Ṭurup sünnīlerden ol er diledi

5966. Bū Müslim erinden girür bir kişi
Ṣaʿīd adı gürbüz erenler eşi

5967. Muḳābil olup ol laʿīne durur
Çevürür ʿamūd ol ḫāricī urur

5968. Helāk eyledi bir urumda anı
Şehīd oldı irdi naʿīme cānı

5969. Girür Maʿrūf adlu yine bir cüvān
Urur öldürür hem anı bed-gümān

5970. Ne ḳıṣṣa uzadam yedi er girür
Öñinde ol itüñ ḳamu cān virür

5971. Görür Naṣr ibni Yaḥyā Çūbgerdān
Anı naʿra yordı yürüdi revān

5972. İrüp fażl-ı bed-baḫt öñin baġladı
Ne resme gör imdi anı ṭaġladı

5973. Ḥavāle ḳılur ol pelīde ʿamūd
Aña ḳarşu ḳalḳan dutar ol ḥasūd

5974. Gelüp ḳalḳana ol ʿamūd uġradı
Yayan ḳıldı anı ṭoġradı

5975. Başını ṣarınca irişdi tamām
Ḳılur atıyıla anı ḫurd u ḫām

5976. Müselmānlar anı ḳaçan gördiler
Aña āferīn her biri urdılar

5977. Gelür bir ḫavārīc daḫı bed-nihād
Ki Esʿad-ı Ṭūsī aña dirler ad

[319b]

5978. Yine bir ʿamūd ol yegāne durur
Öñinde ol itin ölümin görür

5979. Ne ḳıṣṣa uzadam girür yetmiş er
Helāk itdi bir bir anı pür-hüner

5980. Ḫavārīc erine ṣalar heybeti
Ḳamu ṭaḳ oluban gider ṭāḳāti

5981. Ḳamu vehm alurlar varı ser-te-ser
Anuñ meydānına gelüp girmez er

5982. Durup anda naʿra şāh-ı dīn urur
Çeker at başını yegāne durur

5983. Didi Naṣr-ı Seyyār eyā bed-gümān
Ḳanı var mıdur bir cihān pehlevān

5984. Viribi ki göster emīr tā hüner
Göresin anadan niçe ṭoġar er

5985. Çü Saʿīd ibni Meʿūd işitdi anı
Cānı ditredi vü ḳurudı ḳanı

5986. Eyitdi kim anı urup yitüre
Kese başın anuñ baña getüre

5987. Aña ʿivażını biñ altun virem
Muraṣṣaʿ dikilmiş aña ṭon virem

5988. İşitdi anı bir ulu pehlevān
Adı Leyṯ-i Ṭūsī anuñ bed-gümān

5989. Urup naʿra derḥāl atın sürdi ol
İrişdi muḳābil aña ṭurdı ol

5990. Alur gürz elinde ura tā anı
Aña Naṣr ḳarşu dutar ḳalḳanı

5991. Aña üç kez ider ol er ḥamlesin
Ṣavar Naṣr server anuñ ḥamlesin

5992. Bu kez nevbet anuñ özine gelür
Ṣunup deste çūb ol eline alur

5993. Eger ṭaġa ursa anı nev-cüvān
Ḳılayıdı sürme bigi ol zamān

5994. Çevürür başından atı bir iki
Gören kişi eydür ʿaceb neyi ki

5995. Bu leşker eyitdi eyā nābekār
Çalap'dur cihānı iden pāyidār

5996. Muḥammed hem anuñ ḥabībi Resūl
Dīni ṭoġru anuñ āyini uṣūl

[320a]

5997. Yine dört yār durur hem velī
Ebū Bekr ü ʿÖmer ü ʿOṯmān ʿAlī

5998. Hem evlād-ı āl-i āyini dürüst
Biri olmadı dir ṭarīḳinde süst

5999. Ḳamusın bularuñ severem tamām
Ki bunlar durur dīn yolında imām

6000. Bularuñ yolında bugün ṭurmışam
Cānum terkini ben hemān urmışam

6001. Gerek bu arada seni bir uram
Helāk eyleyüben ölümüñ görem

6002. Yā āl-i Resūl'e getür iʿtiḳād
Yā ʿömrüñ alayın virürem bebād

6003. Anuñ çün işitdi sözin laʿneti
Aġız açdı sögdi aña ol ḳatı

6004. ʿAmūd aldı bu Naṣr aña yürüdi
Dutup ḳalḳan ol it özin yürüdi

6005. İrüp heybet-ile urur çün anı
Uvanur çü sürme bigi ḳalḳanı

6006. Geçer ḳarḳına çü ʿamūdı ire
Döküldi çü ḫaşḫaş oluban yire

6007. Görür Naṣr-ı Seyyār anı çün ḳaḳır
İki gözleri ḳan ṭoluban şaḳır

6008. Ṣanasın ki gider özinden ḥayāt
Eyitdi ki leşker ḳamu sür sür at

6009. Çü müʾminler anı baḳup gördiler
Bular daḫı düpdüz atın sürdiler

6010. Çü ḳarışdı iki çeri ḳıldı cūş
Cihān yine ḳıldı ṣanasın ḫurūş

6011. Süheyl urur anlar eren naʿralar
İşitdi kişiden gider zehreler

6012. Anuñ ayaġından çıḳup döñdi ṭoz
Ṭuman bigi vardı göge irdi yüz

6013. İnüp leşker üzre ʿaẓīm oldı bos
Urılur nefīr ü çalınurdı kös

6014. Ḳara at vü boz at ü bir reng-idi
Ḳoca yigid-ile ki hem reng-idi

6015. Ḳarañu geceden cihān dün-idi
Dere depe yaban ṭolu ün-idi

[320b]

6016. Helāk ider oġlın ata bilmedin
Oġul ata urur fikir ḳılmadın

6017. Urur-ıdı ḳardaş yine ḳardaşın
Alur bilmedin bir birinüñ başın

6018. Baḳuban kişi hīç göremez güni
Yā farḳ eyleyüben seherden düni

6019. Biñ ayaḳ durur ayaġa inan
Bir ādem yüz erden alur-ıdı cān

6020. Ḳarışup erenler ideridi ceng
Biri birisine iderdi āheng

6021. Delim pehlevānlar olur rūberū
Çalınurdu ṭabl-ı naḳāra berū

Ḫaber-dāden-i Ṭaġulī Ulaḳ Türk Naṣr-rā ki giriften-i Ebū Müslim-rā[123]

6022. Bu ceng içre Ulaḳ Türk bed-gümān
Bile Ṭaġulī hem meger bī-amān

[123] Taguli ve Ulak Türk'ün Nasr'a Ebû Müslim'in yakalanmasını haber vermeleri

6023. Gelüp Naṣr'a eydür eyā pādişāh
Yine didi göge irürdüñ külāh

6024. Yine taḫt-ı devlet saña oldı yār
Yine el virüpdür saña rūzigār

6025. Yine devletine musaḥḥar cihān
Yine yüz dutupdur saña bu zamān

6026. Yine ġuṣṣañı sür feraḥ vir dile
Bugün düşmenüñi getürdük ele

6027. Bilüñ dutulupdur bugün Gāvbend
Eli vü ayaġı demür didi bend

6028. Velī müzdeġānī gerekdür baña
Şehā muştuladum ben anı saña

6029. Laʿīn Naṣr-ı Seyyār işitdi anı
Feraḥ buldı yavlaḳ sevindi cānı

6030. Sitāyişler ider bulara öge
Çıḳarup tācını atar ol göge

6031. Göñül maḳṣūdına çün irdürdi el
Olur müşkilātı anuñ cümle ḥal

6032. Dersine ṣıġmaz olur şöyle şād
Ki yaʿnī bilüpdür felekden murād

6033. Dilek buldı devrān süre ḫoş günin
Çıḳarup bulara baġışlar ṭonın

[321a]

6034. Didi ḳulluġuña daḫı ṭurmışam
Çü bu dilegümi bugün görmişem

6035. Velī niçe çāre idüpsin aña
Ṭaġulī'ye eydür ḫaber vir baña

6036. Ne kim Ṭaġulī ol ere eyledi
Durup vaṣfını ol aña söyledi

6037. Ṣūfī ṣūretine niçe girdügin
Varup Çalap ile aña irdigin

6038. Eyitdi bir ü bir getürdi dile
Ne kim itdi aña varuban ḥīle

6039. Meger Naṣr-ı Seyyār anı bī-amān
İşitdükçe olur cānı şādumān

6040. Yöresindekine eyitdi bilüñ
Yürüñ leşker içre münādī ḳıluñ

6041. Dutuldı Gāvbend çün işideler
Bileler özünden ḳamu gideler

6042. Ki devleti oldı ḫalīfeye yār
Gāvbend'i dutduḳ didi ḫor u zār

6043. Ebū Müslim'üñ işitdiler leşkeri
Yası ḳayusında olur her biri

6044. Ulu kiçi bildi ḳaçan kim bu söz
Dükelcügi dutdı ṭaġılmaġa yüz

6045. Anı çünki Mıżrāb bilür pehlüvān
Çeküp görür ṭurdı yola ol zamān

6046. Çaġırup eyitdi eger biriñüz
Çevürür-iseñüz gidem diyü yüz

6047. Çalap ḥaḳḳı-çün kim muḳābil ṭuram
Anı gürz-ile ben hemīn bir uram

6048. Eger ḳardaşımdur getürem ṭamar
Eger Rüstem ola yā İsfendiyār

6049. Ne gördüñüz āḫir ḳoyup gidesiz
Bunuñ bigi yañlış işi idesiz

6050. Ebū Müslim anda dutulduġını
Bu oyunda anuñ utulduġını

6051. Neden añladuñuz bu iş gerçekin
Dutuldugın anda varup dirnegin

6052. Dutulmadı ol şīr aña yoḳ gümān
Bu çavı bıraḳdı bu Naṣrī yalan

[321b]

6053. Anuñ-çün didiler ki işidesiz
Ki ḳorḳup ṭaġılup varup gidesiz

6054. Anuñ bigi ḳılmak didi niyyeti
Bugün er bigi_oluñ idüñ ġayreti

6055. Bū Müslim dutuldı eger var bu söz
Daḫı ben yerümde dururam henüz

6056. Cānum terkin urdum hele gitmezem
Bu cengi ben anuñ-içün itmezem

6057. Ḫanādān içündür bizüm cehdümüz
Aña eylemişüz ḳamu ʿahdümüz

6058. Urışam tā aña degin cān virem
Bu sözi ḥaḳīḳat göñülden direm

6059. Çerisine Ḫafre daḫı söyledi
Anuñ bigi sözler ʿitāb söyledi

6060. Ne ki sünnīlerden ola serveri
Ki degme birinüñ ola leşkeri

6061. Bu resme didiler ḳavī ṭurdılar
Pes arḳa bir idüp ere urdılar

6062. Gelüp cūşa degme biri depdi at
İrişdüklerinden alurlar ḥayāt

6063. Yaġı ḳalbgāhın revān urdılar
Ola bir oḳ atım girü sürdiler

6064. Yaḳın ḳalmış-ıdı yaġı kim ṣına
Bu Naṣr ibni Seyyār buyurdı yine

6065. Ki ṭabl-ı āşāyiş eyitdi çaluñ
Ḳonup bir ūgurdan ḳarāra gelüñ

6066. Bilürdi çü ṭabl-ı āsāyiş anı
Odasına dutdı ḫalāyıḳ yolı

6067. Yaraḳlandı çünki çeri ṣaġ u ṣol
Özi meskenine dutar çünki yol

6068. Çü sünnīler andan yola girdiler
Gelüp ordugāha varı irdiler

6069. Bū Müslim çādırın görürler nāgāh
Melūl u perīşān varı urdı āh

6070. Yaşı gözlerinden erenler aḳar
Geçüp āh ider ol çādıra baḳar

6071. Çü bildi Süleymān ol ibni Kesīr
Ele girdi oldı Bū Müslim esīr

[322a]

6072. ʿAẓīm āh idüben için ṭaġladı
Yeñemedi kendüzini aġladı

6073. Ulu kiçi anuñ-ıla hep sipāh
Döküp yaşlarını varı urdı āh

6074. Yaşın dökdi Aḥmed eyitdi bilüñ
Ulu kiçi sözüm tefekkür ḳıluñ

6075. Benüm baḫtum-ıdı esīr itdiler
Anı anda beni ḥaḳīr itdiler

6076. Ne_olayıdı bunda ḳadem urmasam
Anuñ eyle olduġını görmesem

6077. Bu resme gelürler ki tā bārgāh
Bū Müslim'i bunlar añup eyler āh

6078. Bārgāh öñine ḳamu oldı cemᶜ
Kimi nuṭḳa geldi eren kimi semᶜ

6079. Ḥārīs̱ anlaruñla bile baḫtlu
İki yüz baṭman anuñ gürz ulu

6080. Ṭayanmışdı gürzin meger pehlevān
Ol aḳ şeybet üzre olup yaş revān

6081. Ulular-ıla iş ḳayusın yedi
Ḳıyās eyleñüz ne olısar didi

6082. Bu söz gerçek olur-ısa dir bugün
Bizüm baġrumuza uruldı dügün

6083. Ḥārīs̱'e bu Mıżrāb dir iy ser-firāz
Erenler güzīni emīr-i Ḥicāz

6084. Bū Müslim ki bize olupdur imām
Ṣımarladı saña şāh-ı dīn maḳām

6085. Ṣımarladı hem ol icāzet saña
Ne eydürem imdi ḳulaḳ ur bāña

6086. Bu işi ki dutduḳ bugün iy saḫī
Ebū Müslim içün degüldür aḫī

6087. Bu işi biz evlād-içün dutmışuz
Degüldür ki bir ad-içün dutmışuz

6088. Alavuz bularuñ meger dādını
Ki ḫayr-ıla aña cihān adını

6089. Ḫanādān-içün biz idevüz işi
Eger bende düşmiş ola ol kişi

6090. Ḳayurmaz mübārek durur ere bāġ
ʿİnāyet ḳıla Ḥaḳ yine çıḳa ṣaġ

[322b]

6091. Daḫı bunca er kim aña yār durur
Be-küllī anuñla vefādār durur

6092. Şu deñlü urışam ki dād eyleyem
Anı bend içinde āzād eyleyem

6093. Düşüp ulu bende ol girdise
Ol ucdan ol ere ecel irdise

6094. Girem cenge dir ol ḳadar urışam
Çevürmeyüben yüz tā kim urışam

6095. Ne alnuma yazdı Ḥaḳ anı görem
Tā anuñ yolına cānumı virem

6096. Benüm ḳavlum işbudur yaġıyıla
Eren ṭurmaya ger vara ṭaġıla

6097. Ḳomayam Ḫurezmī er-ile ṭuram
Bularuñla ḫandan ne olur görem

6098. Çün andan işidür Ḥārīs̱ ol sözi
Çevürmeyiserdür bilür ol yüzi

6099. Aña taḥsīn idüp didi āferīn
Didi ola saña saʿādet ḳarīn

6100. Kim Allāh senden rāżı ola dir
Şu vaktin ki yarın ḳāḍī ola dir

6101. Dilegüñ muʿayyer ümīẕüñ tamām
Beḥaḳḳ-ı Muḥammed ʿaleyhisselām

6102. Eyitdi i Mıżrāb ulu pehlevān
Benüm niyyetüm hem budur bil ʿayān

6103. Ki var durur oġlum iki dīn eri
Biri adı Mālik Muḥammed biri

6104. Yigirmi biñ eri bularuñ hele
Bugün yarın anlar daḫı hem gele

6105. İki yüz baṭman gürzi iy dilīr
Dutar Mālik oġlum anı iy dilīr

6106. İki oġlum ile tā cān virmeyem
Bulardan çevürüp yüzüm irmeyem

6107. Çü Aḥmed-i Zemcī işitdi anı
Gözi yaşla indi yüregi ḳanı

6108. Didi hey yārenler birez bār oluñ
Ne direm sözümi benüm de aluñ

6109. Ḫanādān yolına bugün ḳurbānem
Kimesnem yoḳ bir yaluñuz cānem

[323a]

6110. Bulara ḳılurlar duʿā var oluñ
Selāmatlıġıla pāyidār oluñ

6111. Varup eylük eyledüñüz geldüñüz
Niçelerüñ anda başın alduñuz

6112. Yamanlıḳ size Ḥaḳ Çalap virmesün
Birüñüze düşmen eli irmesün

6113. Ola furṣatuñuz müyesser müdām
Yegāne erenler eyā nīk-nām

6114. Biri biri elin erenler alur
Bū Müslim çādırı öñine gelür

6115. Elin baġlayuban virürler selām
Bārgāha ḳarşu erenler tamām

6116. Bū Müslim didiler şāh-ı bī-naẓīr
Eger bunda degül-ise ol ḥāżır

6117. Anuñ ḳullarıyuz çün ...
Tehī baḳmayalum anuñ birine

6118. Baḳa yine devlet ʿināyet gözin
Kim anuñ görevüz mübārek yüzin

6119. Hele bunda ḥāżır anı görürüz
Yine ḫiẕmetine anuñ dururuz

6120. Yine ancılayın bugün idelüm
ʿİnāyet bize Ḥaḳ ḳıla ne_idelüm

6121. Buyurdı Süleymān yine dökdi ḫūn
Oturdı vü beş beş eren on on

6122. Yenildi ṣoñın çü götürdiler
Pes el-ḥamd idüben hep oturdılar

6123. Hem ol yaña Naṣr-ı Laʿīn de döner
Gelüp leşker-ile ḳamu hep ḳonar

Ez-īn cānib ber-taḫt nişisten Naṣr-ı Seyyār ... Ṭaġulī Ulaḳ Türk-rā ki āverden-i Bū Müslim[124]

6124. Gel imdi yine bir ḥikāyet işit
Bu ḳıṣṣa içinde rivāyet işit

6125. Bu Naṣr ibni Seyyār meger bed-gümān
Gelicek çādıra meger ol zamān

6126. Ḳarār itdi melʿūn geçüp taḫtına
ʿAẓīm sevinürdi velī baḫtına

6127. Dirildi ḳatına melīk ü emīr
İnaḳlar ulular ḥācib ü vezīr

[323b]

6128. Dirildi ḳatına ḫadem ü ḫaşem
Dīvānı ḳuruldı mükemmel tamām

6129. Tamām oldı āyin belürdi çü yön
Gelüp çeşnigīrler dökerler çü ḫūn

6130. Ḳodılar çü altun sini her ṣala
Pes andan didiler ṭaʿāma ṣala

6131. Ṣunup ol ṭaʿāmı bular yediler
Getürüp şehā pes duʿā didiler

6132. Buyurdı bu Naṣr-ı Laʿīn bed-gümān
Ṭaġulī'ye ḫılʿāt virür ol zamān

6133. Bu Ulaḳ-ı Türk'e ider ġayreti
Mülūkāne virdi aña ḫılʿati

6134. Ne kim gelmiş-idi Semerḳand begi
Daḫı Māverā'n-Nehr ulusı begi

[124] Bu taraftan Nasr-ı Seyyar'ın tahta oturması ve Tagulî ile Ulak Türk'e Ebu Müslim'i getirdikleri için …

6135. Naṣr anlara hep ider raġbeti
Delim ḫoş görüben virür ḫılᶜati

6136. Ḳamu hep buları nevaḫt eyledi
Uluya kiçiye eyü söyledi

6137. Ki ḫoş geldüñüz dir eyā ulular
Ḫalīfe ḳatında yüzi ṣulular

6138. Dirīġ itmedüñüz bugün cehdüñüz
Ḫalīfeye gösterdüñüz ᶜahdiñüz

6139. Dinile ḳatında yüzüñüz aġı
Niçe ki ṣıduñuz irişüp yaġı

6140. Çü şād eyledüñüz siz anuñ cānın
Dutup baġladuñuz düşmānın [elin]

6141. Ne çekdüñüz-ise bu yolda emek
İde size ecrin ne ḥācet dimek

6142. Bu yolda ki bugün kerem itdüñüz
O ġaddārı dutup sitem itdüñüz

6143. O rüstā-yı bed-baḫt ᶜāṣī Türkmān
Getüresiz anı gerek bu zamān

6144. Gele çün ḳatuma görem ben anı
Özin niçe görür ṣoram ben anı

6145. Niçe ġuṣṣasını çekeven didi
Getüresiz otun añaven didi

6146. Daḫı leşkerüñüz geçürek aluñ
Benümle bir bilüñ ḳatuma gelüñ

[324a]

6147. Çü bu deñlü furṣat ele girdi dir
Zamān bize bugün çü el virdi dir

6148. Uzatmaḳ bu işi degüldür çü uz
Ḫayır iş uzana olısar yavuz

6149. Çü Ḥaḳ virdi bugün göñül ṣaydını
Getürüñ yeyelüm anuñ ḳaydını

6150. Pes andan ḳalana varup irelüm
Ḳıralum cezāsın ḳamu virelüm

6151. Cihāndan bularuñ keselüm ṣoyın
Ki ḳurtla [berāber] yüriye ḳoyın

6152. Olar Naṣr sözin çün işitdiler
Ayaḳ üzre durup duʿā itdiler

6153. Didiler şāhenşāh yarıcuñ Ḫudā
Kim olmaya devlet başından cüdā

6154. Ne göñlüñe gelüp irerse dilüñ
Şāhenşāh irişsün aña hem elüñ

6155. Varalum yüz ura didiler aña
Getürelüm anı sürüyü saña

6156. Görüñ anı ne_itmek gerek bilesin
Ne kim diler-iseñ aña ḳılasın

6157. Bularuñ sözini Naṣr diñledi
Ḳocundı bu sözden vü belüñledi

6158. Didi hem ne direm sözüm işidüñ
Aña göre varup didi iş idüñ

6159. Anı ġāfil olup sehel dutmañuz
Ṣoñı ḥayf diyüben aġu yutmañuz

6160. Daḫı getürürken anı ṣaḳ oluñ
Türābī erenden ḫaberdār oluñ

6161. Mebādā ireler size pinhānı
Nāgehānī elden alalar anı

6162. Zīrā leşkerinde erenler delim
İgen pehlüvānlar ʿaẓīm

6163. Yā ol ... bed-baḫt ol uġrı yöni
Uġurlamasuñ key saḳınuñ anı

6164. Çü Naṣr'uñ işitdi Ṭaġulī sözin
Duʿā ḳıldı pīre uruban yüzin

6165. Didi sulṭānum bu fikr ḳılmışam
Niçe getüreler anı bilmişem

[324b]

6166. Diyem ḥażretüñe ger ibtidāsın
Eger maḳbūl-ısa ḳabūl idesin

6167. Didi Naṣr sözini di işidelüm
Eger olcaġ-ısa anı idelüm

6168. Didi Ṭaġulī kim sözüm bu aġa
Ḳoyavuz buları birer ṣandūġa

6169. Türābīler anı görüp bilmeye
Ola anda diyüp fikir ḳılmaya

6170. Ne nevʿ-ile anuñ varın alalum
Ḥużūruña şāhuñ didi gelelüm

6171. Bu vech-ile söz dir çün ol bu fużūl
İder Naṣr anı işidüp ḳabūl

6172. Bu vech-ile alup çü getürdiler
Bu Naṣr'un ḳatına vü yetürdiler

6173. Velī bir rivāyet hem işitmişem
Yazup anı daḫı hem iş itmişem

6174. Anı daḫı eyder niçedür saña
Çü bir dem ḳulaġuñ dutarsañ bāña

6175. Ol oḫtın ki Naṣr-ı laʿīn söyledi
Niçe gele diyüp fikir eyledi

6176. Bu Ulaḳ Türk ki laʿīn nāṣavāb
Bu resm-ile Naṣr'a virür ol cevāb

6177. Eyitdi aña ki iy şāh-ı cihān
Benüm boynuma dir getürem esen

6178. Türābīler eli aña irmeye
Bularuñ ḳatına biri girmeye

6179. Alup ḳırḳ yārini Gāvbend ile
Ḳatuña getürem ḳamu hep bile

6180. İdesin bulara neyise sezā
Göreler çekeler ʿuḳūbet cezā

6181. Çü Naṣr ibni Seyyār işitdi fużūl
Bu sözini anuñ ḳabūl itdi ol

6182. Yürüñ imdi varuñ getürüñ didi
Oları ḳatuma yetürüñ didi

6183. Duʿā ḳıldı Naṣr çü bu dūnlara
Ṭapu ḳıldı döndi bu melʿūnlara

6184. Çü taḫtında ḳıldı Naṣr-ı pür-fużūl
Bular çıḳup andan revān dutdı yol

[325a]

6185. Gelüp leşkerine irişdi ol it
Ne ḳılur gör añla anı key işit

6186. Ulu beglerini oḳır ḳatına
Duʿā eylediler gelüp yanına

6187. Ne kim Naṣr-ı Seyyār ḳatında ḫaber
Geçüpdi bulara didi ser-te-ser

6188. Naṣr Gāvbend'i saḳın didügin
Olara gelicek yaḳın didügin

6189. Ki ḳarşu varalar didügin nāgāh
Sizi eyleyeler didügin tebāh

6190. Kim anı demürden ala didügin
Bize yine ola bile didügin

6191. Öñinde bu resme didügin sözi
Ki boynuma benüm didügin yüzi

6192. Ki Naṣr'uñ öñinde niçe söyledi
Ne resm-ile anda ḳabūl eyledi

6193. Ḳamu beglerine didi ser-te-ser
İşitdi vü bildi bular hep ḫaber

6194. Şāh öñinde daʿvī ögüş eyledi
Bunuñ bigi anda didi söyledi

6195. Ben ol işi varam bitürem didüm
Ḥużūrına şāhuñ yitürem didüm

6196. Danışuñ neyise görüñ maṣlaḥat
Birikdürür idük sözi key oñat

6197. Mebādā ki ṣoñra bize od ola
Ol ucdan yüzümüz bizüm od ola

6198. Çü begleri anuñ sözin añladı
İşitdi bir ü bir sözin diñledi

6199. Danışup iderler delim ittifāḳ
Bu resme idelüm didiler yaraḳ

6200. Demür ṭona girsün ḳamu hep çeri
Yaraġ-ıla olsun ḳamu her biri

6201. Dirilsün ne kim var cihāngīr mülūk
Ki bu yüz biñ eri idüñ dört bölük

6202. Kimi getsün erüñ öñince didi
Yürisün niçesi ṣoñınca didi

6203. Daḫı ancılayın iki yanına
Ṣaf ursın erenler yürüsin yine

[325b]

6204. Ara yerde meydān açalum didi
Bizüm eri andan seçelüm didi

6205. Gāvbend'i bile daḫı ḳırḳ yārin
Getürelüm dizelüm ipe her birin

6206. Ḳaṭar eyleyelüm ipin yedelüm
Alalum buları şehā gidelüm

6207. Daḫı heybet-içün siyāset-içün
Ki düşmāna ḳorḳu dirāset-içün

6208. Ol oḫt kim bulara varup irmişüz
O biñ kişiyi ki yere urmışuz

6209. Varuñ hep olaruñ başını kesüñ
Bularuñ boynına ikişer aṣuñ

6210. Süñülere diküñ ḳalan başları
Göricek Türābī aḳa yaşları

6211. Bunuñ bigi heybet idelüm didi
Bu taʿẓīmle şāha gidelüm didi

6212. Şāhenşāh anı görüp ola şād
Bize taḥsīn ide hem ol ḫūbnihād

6213. Türābī göre hep Ḫorāsān ola
Vire şādlıġı perīşān ola

6214. Ḳamu heybet ala ḳurıya ḳutı
Cānı ḳorḳa küllī gide ṭāḳati

6215. Bu resm-ile çünki iderler ḳavil
Begenüp bu sözi iderler ḳabūl

6216. Bu Ulaḳ Türk buyurdı laʿīn
Münādī ḳılurlar çeriden hemīn

6217. Bu resm-ile ḳıldı münādī ne_ide
Didi bilmiş oluñ şehā ...

6218. Ḫānuñ buyruġıdur yarın güç ider
Şāhenşāh Naṣr'uñ ḳatına gider

6219. Erenler ṣabāḥın gerek atlana
Yaraḳlana küllī varı yatlana

6220. İşidüp dirilüñ yaḳın u ıraḳ
Tamāmı bitürüñ neyise yaraḳ

6221. Belekler daḳınuñ geyüñ hep cebe
Erenler bürünür hep āhen ḳaba

6222. Cebe görse gerek yarın Ḫān didi
Uṣañ olmañ olma peşīmān didi

[326a]

6223. Bu resme münādī ider çün ne_ide
İşitdiler anı emīr ü gedā

6224. Varup ḳaydın ider ḥāṣ u ʿām
O gün ol gice hep iderler tamām

6225. Ṣavuldı gicenüñ ḳarası yine
Belürdi yer ü gök arası yine

6226. Ḳaçar Zengī şāhı olur nābedīd
Cihānuñ siyāhı olur hep sepīd

6227. Ḳurudur pāyınca sürer Şāh-ı Rūm
Felek şarḳ evinden yine yaḳdı mūm

6228. Ne mūm kim cihānı zerendūd ider
Cihānuñ ziyānın yine sūd ider

6229. Hemān dem döküldi naḳāra vü kös
At üstine geldi be-küllī ulus

6230. Erenler demüre olur cümle ġarḳ
Ayaḳdan tā aña varınca ki farḳ

6231. Bu Ulaḳ Türk kim laʿīn bī-vaḳār
Çekerler atını olur çün süvār

6232. Dirildi ḳatına emīr ü şahān
Duʿā eylediler aña ol zamān

6233. Ḳatına oḳudı bu yüz biñ eri
Demür ṭon getürdi anuñ her biri

6234. Gör imdi ne resme laʿīn naḥs ider
Bu yüz biñ çerisin ol üç baḥs ider

6235. Seçer ḳırḳ biñ anuñ içinden Tatar
Ḳatı yay çeker ü oḳı uz atar

6236. Şulardı ki alḳay bolḳay dili
Göz irise oḳ-ıla yarar ḳılı

6237. Bāḳī ḳalan altmış biñ-idi çeri
Otuz biñ seçer hem Semerḳand eri

6238. Yegāne erenler ḳamu tündḫū
Silāḥşor elinde dutar hem süñü

6239. Nite ṭurayıdı bulara yaġı
Süñü uçla anlar götüre ṭaġı

6240. Çıḳardı yine hem otuz biñ süvār
Ḳılıçlar{ı} ucından ḳamu ḳan ṭamar

6241. İçinde yoġ-ıdı biri yatlu hīç
Birer ḳalḳan elde birer tīz ḳılıç

[326b]

6242. Eger rīze rīze ḳılalar özin
Birisi çevürmez yaġıdan yüzin

6243. Bu vaṣf-ıla düzdi çün ol leşkeri
Öñ öñçe yürüdi Semerḳand eri

6244. Āhenpūş yegāne eren tündḫū
Mükemmel yaraġı elinde süñü

6245. Egerçi ki ursa diler-idi ṭaş
Süñüler ucında dikilmişdi baş

6246. Ṣaġışında otuz biñ bular hep tamām
Öñ öñçe yürüdi bular iy hümām

6247. Pes ardınca anuñ Bū Müslim gider
Bu ḳırḳ yāri ḳaṭar idüben yeder

6248. Söz irmez bularuñ dime derdine
İki eli baġlu ḳamu ardına

6249. Olaruñ utardı bular oynına
İkişer aṣar baş bir er boynına

6250. Varı cümle ipe dizilmiş-idi
Ümīẕleri anı üzülmiş-idi

6251. Bi er dutup ipin buları yeder
Sermerḳand erinüñ ṣoñınca gider

6252. Bularuñ ṣoñınca hem otuz biñ er
Ḳılıcı ḥamāʾil yanında siper

6253. Güzīde erenler hep āhen ḳaba
Ḳamu başda ışıḳ eñinde cebe

6254. Bu ḳırḳ biñ tīr andan didük Türk eri
İki bölük oldı bular hem geri

6255. Yigirmi biñ eri durur ṣaġına
Yigirmi biñi hem ṭurur ṣolına

6256. Bū Müslim yārenler arada gider
Bu resm-ile Naṣr'a bular ʿazm ider

Āmeden-i Bū Müslim ü çihl yārān pīş-i Naṣr-ı Seyyār kelīmāt-kerden[125]

6257. Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bed-güher
Bu resm-ile aña irişdi ḫaber

6258. Kim ol Gāvbend'i bile ḳırḳ eri
Eli boynı baġlu bular her biri

6259. Yedüp getürürler şehā ḳapuña
Beşāret didiler şehā ṭapuña

[327a]

6260. Çü Naṣr-ı bed-aḫter işitdi anı
Şād oldı sevindi ol itüñ cānı

6261. Gör imdi bu Naṣr'uñ nedür şuġlını
Ḳatına oḳıdı laʿīn oġlını

[125] Ebû Müslim ile kırk dostunun Nasr-ı Seyyâr'a gelerek konuşması

6262. Ṭāhir'e eyitdi Naṣr-ı bed-güher
Bileñe çeriden al elli biñ er

6263. İriş anlara var yüri ḳarşula
Mebādā ki anda yavuz iş ola

6264. Türābī nāgehān ire añsuzın
Gāvbend'i elden ...

6265. Ki ṣarpa geñez iş yine irişe
Ki eldeki dügüm düşe diz dişe

6266. Bu sözi işitdi Ṭāhir bed-gümān
Hemān dem yaraġın ider ol zamān

6267. Alur ol çeriden hem elli biñ er
Demür ṭon geyürler ḳamu ser-te-ser

6268. Varup ḳarşuladı bu gelen eri
Biri birisine ḳarışdı çeri

6269. Bu yaña Bū Müslim çerisi ki var
Bu ḫendeḳ içinde idüpdi ḳarār

Ez-īn cānib leşker-i Sünniyān tedbīr-kerden[126]

6270. Bir araya geldi emīr ü vezīr
Cihāngīr ü Mıżrāb u Ḥārīs̱ pīr

6271. Süleymān u ʿOs̱mān ne kim ulular
Derūnī bilüle ḳamu ṭolular

6272. Danışıġa anda oturdı bular
Bu sözi araya getürdi bular

[126] Bu taraftan Sünnî askerlerin tedbir alması

6273. Örü duta aña iderler ḳarār
Ḳamu bir olalar ulu nām-dār

6274. Bu yolda cān-ıla ḳamu ṭuralar
Bu yaġıya özlerini uralar

6275. Yaraḳ itdi derḥāl o Ḥārīs̱ pīr
Cihāngīr Mıżrāb bile hem emīr

6276. Naʿalcübe Şüveyk bile İsmāʿīl
Ol Aḥmed-i Zemcī daḫı şīr-dil

[327b]

6277. Süleymān ʿOs̱mān ol ibni Kes̱īr
Bū Sehlān-ı Erdebīlī hem emīr

6278. Biri Naṣr-ı Çūbgerden dīn eri
Daḫı ʿAbdürezzāk adı hem biri

6279. Bularuñ bigi ḳırḳ ulu pehlevān
Yaraḳ itdi bindi ata ol zamān

6280. Çeriden hem on biñ yegāne güzīn
Birisi çevürmez yaġıdan yüzin

6281. Atı eri ṭonlu erenler meger
Demür ṭon geyürler ḳamu ser-te-ser

6282. Ḳalan leşker-ile Süleymān durur
Bu Ḫendeḳ'ten anlar çıḳuban yürür

6283. Bu on biñ er-ile o ḳırḳ pehlevān
Yaġıdan yaña çün olurlar revān

6284. Ulu bir depe var aña çıḳdılar
Bu gelen çeriye bular yetdiler

6285. Görürler bir ulu ova hep çeri
Bilinmez niçedür saġışda eri

6286. Nite kim baḳarlar olunmaz ḳarār
Ne ḥadd bellü aña ne ḫoẕ kenār

6287. Çeridi ki kimse dimedi nişān
Er-idi ki hergiz belürmez beyān

6288. Ki hergiz yoġ-ıdı nihāyet aña
Ṭaña ḳaldı anlar beġāyet aña

6289. Naḳāra üninden ḳopardı ḫurūş
Yedi deñiz itdi ṣanasın ki cūş

6290. Yārenler Ḥārīs dir iy müʾminān
Muḥibb-i ḫanādān er-i sünniyān

6291. Görüñ niçe çıḳdı bu deñiz yaġı
Niçe yürümişdür ṭaşı vü ṭaġı

6292. Bugün bu deñize eger ṭalavuz
Bū Müslim'i elden nite alavuz

6293. Bu deryāda olmış Bū Müslim çü ġarḳ
Anı ḳanda diyü idevüz yā farḳ

6294. Ḳaçan bu çeriye varup girevüz
Özümüz belāya didi uravuz

6295. Bir arada ḳalmañ iki kişi hīç
Başa iletmevüz eyit işi hīç

[328a]

6296. Çü Ḥafre işitdi Ḥārīs'üñ sözin
Ḥārīs pīre ol didi iy güzīn

6297. Eger bu çeriye biri uravuz
Bū Müslim ḳatına varup irevüz

6298. Gümāndur ki bunlar ol eri vire
Niçe olacaġın ura oldura

6299. Ol eri iderler nāgehān helāk
Ne ḥāṣıl ger eyle ola cān-ı pāk

6300. Gelüñ anı ışmarlayalum Ḥaḳ'a
İnşāʾallāh ʿināyet naẓarın baḳa

6301. Hele ölmemişdür eyā ḥaḳşınās
Ola ki bu bendden bula ol ḫalāṣ

6302. Tevārīḫler içre ol bu ḫaber
Hele şimdi ölmez didiler bu er

6303. Bu Mervān'uñ alsa gerek taḫtını
Ḳara eyleyiser aña baḫtını

6304. Niçe ger olupdur işāret bize
Bunuñ bigi döndi beşāret bize

6305. Gelüñüz duralum yine gidelüm
Varup yerümüzde ḳarār idelüm

6306. Görelüm bizümle ne_ider pādişāh
Beşāret mi olur yā ḫūẕ derd ü āh

6307. Bu resme söz andan çün işitdiler
Bu sözini anuñ ḳabūl itdiler

6308. Didiler bu sözi eyü didi ol
Dönüp ol aradan bular dutdı yol

6309. Varup ol araya yine irdiler
Bu Ḫendeḳ içine varup girdiler

6310. Ulu kiçi yüzin dutup dergāha
Ḳamu yalvarurdı bular Allāh'a

6311. Kim iy ḳamu derde devā eyleyen
Dilegin ḳamunuñ revā eyleyen

6312. Az umana luṭfını bol gösteren
Yolın yā gelene vü yol gösteren

6313. Keremden bulara ire bir meded
Zīrā raḥmetüñdür senüñ bī-ᶜaded

Ez-īn cānib Bū Müslim resīden pīş-i Naṣr cevāb-dāden-i yek-diger[127]

[328b]

6314. Gel imdi ḳulaḳ ur yine bu yaña
Bū Müslim sözini diyeyim saña

6315. O vaḳtin ki anı alup getdiler
Naṣr ordusına varup getdiler

6316. Naṣr oturdı geçüp taḫtına
Sevinürdi devletine baḫtına

6317. Dirilür ḳatına ḳamu begleri
Ululları ḳamu eren yegleri

6318. Çü yerlü yerinde emīr ü şahān
Mükemmel ḳurulmış-ıdı hem dīvān

6319. Girüp geldi Ṭāġulī laᶜīn
Duᶜā ḳıldı Naṣr'a girüp ol hemīn

6320. Hem Ulaḳ Türk de ṣoñuñca meger
Bile Saᶜīd Eslem hem ol bed-güher

6321. Daḫı ᶜAbd-i Cabbār anuñla pelīd
Gelür Naṣr öñine ol üç dil-ḥadīd

[127] Bu taraftan Ebû Müslim'in Nasr'a yetişmesi ve birbirilerine cevap vermeleri

6322. Ṣenāyıla Naṣr'a iderler selām
Ṭuru geldi aldı ʿaleykin tamām

6323. Ki yaʿnī bulara ider ʿizzeti
İkisine virdi ulu ḫılʿati

6324. Çü bu deñlü anda ʿaṭā buldılar
Zemīnbūs idüben duʿā ḳıldılar

6325. Getürdi yine hem şeker şerbeti
Alup içdi bunlar bulup leẕẕeti

6326. Eyitdi bu erlikleri itdüñüz
Meded ḥālimüze bizüm itdüñüz

6327. Eyü varduñuz dir bilürem anı
Delim size minnet ḳıluram anı

6328. Ḫalīfe ḳatında ulu olasız
Ad-ıla cihānda ṭolu olasız

6329. Bunuñ bigi yeledüñüz dār ü gīr
Elüñüze girdi Gāvbend esīr

6330. Bile ḳırḳ yāri ele girdi hem
Kim itdi bu resme ulu pür-nidem

6331. Girü tā letinden daḫı dād alam
Ele getürüben belāya ṣalam

6332. Hele ḳanı ol mühr-ile aluñuz
Yārenler-ile baña gelüñüz

[329a]

6333. Göreyim buları ki ne cins durur
Div aṣıllu mıdır yā ins durur

6334. Bū Müslim'i ḳırḳ yār-ıla aldılar
Bu Naṣr iline revān geldiler

6335. Naẓar Naṣr-ı Seyyār idüben ṭurur
Ḳapudan gireni bir ü bir görür

6336. Ḫurd-i Āhenger girür ṣoñra hem
Ebū Naṣr-ı Şebrev bile pür-nidem

6337. Ebū Sehl-i Mehrū girür pür-hüner
Daḫı ṣoñra Muḥtāc-ı Biryānger

6338. Ebū Leys-i Bayṭār biri dīn eri
Girür İsḥāḳ ol bir eren serveri

6339. Ebū Manṣūr ol bir Seraḫs aḫīsi
Bū ʿAṭā biri ol eren saḫīsi

6340. Ebū Ḥafre idi biri hem meger
Pelengefgen idi biri baḫtvār

6341. Biri daḫı Maḥmūd ... emīn
Biri Bādyelde girür ol hemīn

6342. Ebu'l-Ḫayr-ı Ḳaṣṣāb'ıdı bir güzīn
Girüp gördi Naṣr-ı bed-aḫter yüzin

6343. Ebū Saʿd'ıdı oldı bir cüvān
Ebū Mecīd Ṭabbāġ'ıdı bir hümām

6344. Bu Ṭāhīr-i Ṣayḳāl'ıdı bir dilīr
Ebū ʿAlī Ḫırrāṭ'ıdı pīr-i şīr

6345. Yūsuf-ı Seraḫs bir nām-dār
Muḳāb'ıdı Yaʿḳūb birisi iy yār

6346. Ebu'l-Ḫayr-ı Ḫabbāz'ıdı hem bir er
Hem Aḥmed-i ʿAṭṭār'ıdı şīr-ner

6347. Bularuñ bigi ḳırḳ ulu nām-dār
Bū Müslim içerü girür şehriyār

6348. Meger Naṣr ḳarşu gireni görür
Başını ṣaluban elini urur

ʿİtāb-kerden-i Naṣr-ı Seyyār Bū Müslim-rā[128]

6349. Bū Müslim'e döndi baḳar yüzini
Ne resme didi gör aña sözini

6350. Bir iki gelüben çü ... eyledi
Bu ... ola söyledi

[329b]

6351. Eyitdi eyā cāhil-i neng-i dūn
Bu şekl ü şemāʾīl ādemī bugün

6352. Dilersin ola tāc u taḫt alasın
Ḫalīfeye ḳarşu ḳılıç ṣalasın

6353. Senüñ bigi ʿāṣī vü mechūl yöni
İşünüñ ḥālinüñ belürmez yöni

6354. Nite fikrini bu işüñ ḳılmaduñ
Nāgehān giresin ele bilmedüñ

6355. Niçe niçe ʿāciz idüpsin beni
Zihī kim getürdüm ele uş seni

6356. İy rüstā-yı bed-baḫt ʿāṣī Türkmen
İy ṣıġır güdüci vü iy ḳaltabān

6357. Ḫalīfe güzīnüñ ulu devleti
Zihī virdi āḫir saña miḥneti

6358. Anuñ himmetidür seni ḳahr iden
Bu dünyā işini saña zehr iden

[128] Nasr-ı Seyyâr'ın Ebû Müslim'i azarlaması

6359. Bir iş eyleyem ki cihānda saña
İşidenler anı ḳalalar ṭaña

6360. Bunuñ bigi herze delim söyledi
Bū Müslim ne dindi cevāb eyledi

Cevāp-kerden-i Ebū Sehl-i Mehrū Naṣr-rā[129]

6361. Ebū Sehl-i Mehrū işitdi anı
Ḳılamadı ṣabr ol güzīnüñ cānı

6362. Çaġırdı bu Naṣr'a ki bekle edeb
Bunuñ bigi herze dime bī-sebeb

6363. Ḥaḳīḳatde ʿāṣī özüñdür fużūl
Muḥammed ki olur şāhenşāh Resūl

6364. Anuñ ümmetidür ṣanursın üzüñ
Yürüñ naḥs dāʾim küfürdür sözüñ

6365. Anuñ āl ü evlādını yerdüñüz
Ḥaḳīḳat īmānı yele virdüñüz

6366. Senüñ bigidür hem ḫalīfe ʿayān
Yaḳın terkin idüp dutarsın gümān

6367. Utanmaz mı hergiz Çalap'dan yüzüñ
Erenlere ḳarşu nedür bu sözüñ

6368. Ebū Naṣr'a çün sözi söyledi
Aña Naṣr-ı Seyyār ʿitāb eyledi

[330a]

6369. Buyurdı ki ḳullarına duruñuz
Bıraġuñ yere vü aġaç uruñuz

6370. Kim ol söyledügi sözin yañıla
Belā eyleñüz her mekān añıla

[129] Ebu Sehl-i Mehru'nun Nasr'a cevap vermesi

6371. Bıraḳdılar anı yüzin durdılar
İki yüz aġaç ol ere urdılar

6372. Ol ölmedi hergiz agadan zebūn
Çaġırurdı Naṣr'a eyā neng-i dūn

6373. Elüñ irdi yaʿnī idersin ʿiḳāb
Birine bulasın gerek biñ ʿaẕāb

6374. Nāḫaḳ yire durup giriş eylesin
Bunuñ bigi yaʿnī bir iş eylesin

6375. Bulasın cezāsın gerek cānuña
Ki irmedük ola daḫı ṣanuña

6376. Daḫı bedter oldı işitdi anı
Meger Naṣr-ı melʿūn ḳurudı ḳanı

6377. Didi ḳullara kim aġacı uruñ
Şu deñlü ki anuñ ölümüñ görüñ

6378. ... itdiler kim yine ol eri
Uralar cānından ola ol berī

6379. Ururlar çü bir ḳaç aġaç ol zamān
Ḳaḳıdı Bū Müslim görüp pehlevān

6380. Anuñ bigi heybet-ile dem urur
Gelüp ġayrete ol güzīn ḫayḳırur

6381. Ki ditredi Naṣr-ı laʿīnüñ özi
Ḳanı ḳaçup anuñ bozardı yüzi

6382. Bu ḳullar elinden aġaç ber-zemīn
Yere düşdi getdi ʿaḳıllar hemīn

6383. Serāsīme oldı oturan ṭuran
Uçındılar anı bu yenge gören

6384. Çaġırdı bu Naṣr'a ki iy nābekār
Ḫavārīc-i bed-baḫt eyā bī-vaḳār

6385. Ḳanı iy ẓālim Ḥaḳ'uñ ḳorḫusı
Müselmān olanuñ bu mıdur ṭūsı

6386. Müselmānven dirsin degülven gāvur
Müselmān'a böyle idersin cevür

6387. Ne millet olursın ne yerden ṣafuñ
Ḳanı Nebī ödi ḳanı inṣāfuñ

[330b]

6388. Bu siz itdüġüñüz gāvur itmedi
Bu yollara şeyṭān daḫı getmedi

6389. Müselmāna nedür idersin ẕelīl
Getür var mıdur bu işüñe delīl

6390. Bu işüñe Ḥaḳ'dan ḳanı ḥüccetüñ
Veyā ḫūẕ Resūl'e bu mı ḥürmetüñ

6391. Ki müʾmīne böyle idesin ʿitāb
Ki Allāh'a niçe idesin cevāb

6392. Ki senden ez-Ḥaḳ ala şāʾallāh dād
Eyā ʿāṣī bed-baḫt eyā bed-nihād

6393. Çü diñledi Naṣr ol emīrüñ sözin
Ṣarara geldi çevretdi gözin

6394. İ rüstā-yı cimrī didi Gāvbend
Ṣaġ u ṣol bilmez fużūl ḫodpesend

6395. Ḥaḳ'uñ ḳorḫusını ne ḫoş söyledüñ
Baña buncılayın beyān eyledüñ

6396. Delim ...-ile ʿitāb eyledüñ
Bunuñ bigi baña cevāb eyledüñ

6397. Baña söyleyeni gelüp bu sözüñ
Ḳabūl eyleseñ ne bu sözi özüñ

6398. Ṣoyuñda ṣopuñda eyā Türkmen
Eyit kim var-ıdı emīr-i şāhān

6399. Kimüñden mīrāṯdur saña şāhlıḳ iş
Şāhenşāhlar-ıla idersin göriş

6400. Şāhin loḳmasın nite yer ġurāb
Neden böyle ḳılduñ baña vir cevāb

6401. Ebū Müslim eydür i aḥmaḳ kişi
Daḫı añlamaduñ meger sen işi

6402. Anuñ-çün aṣılsuz durur sözüñ
Ki ḫodbīnsin ü görürsin özüñ

6403. Eyā ... ḥakīrü göz baḳınca baña
Ḥaḳ'uñ ḳudretine naẓar ḳılsaña

6404. Ṣoyumda ṣuyumda ayā rūsiyāh
Ne var ger yoġ-ısa emīr-i sipāh

6405. Ki ḳudreti yeter ḳādirdür İlāh
Gedā ḳıla şāhı gide pādişāh

6406. Neden ḫor baḳarsın iy ʿāṣī nāpāk
Ki Nemrūd'ı ḳıldı bir üvez helāk

[331a]

6407. Bu kez Naṣr eyitdi aña nābekār
Senüñ bu sözüñde ḳavī maʿnī var

6408. Bu sözine senüñ dimezem ḫılāf
Degüldür Ḥaḳ işi bī-hūde güzāf

6409. Senüñ sözüñ-ile dutayım seni
Senüñ oynuñ-ıla utayım seni

6410. Sen eydürsin Ḥak'dur viren şāhlıġı
Gedālıġı vü hem pādişāhlıġı

6411. Pes eyle olıcaḳ eyā Türkmen
Ḫalīfe ki Mervān durur bu zamān

6412. Aña daḫı Ḥaḳ'dur viren şāhlıġı
Bu heft kişver içre pādişāglıġı

6413. Nite ʿāṣī olduñ aña iy zebūn
Ḥaḳ işiñe inkār idersin bugün

6414. Bularsın ki taḫtın idersin ḫarāb
Ne dirsin bu söze baña vir cevāb

6415. Bū Müslim eyitdi eyā nābekār
Bu işde dilegi Ḥaḳ'uñ didi var

6416. Ne direm sözüme naẓar eyle baḳ
Beni bu iş-içün yaratdı çü Ḥaḳ

6417. Eger bu sözüme sorarsañ sebeb
Ḥüseyn'üñ ḳanını iderem ṭaleb

6418. Zīrā ʿāṣī ḳıldı māl u cāh sizi
Bugün şeyṭān itdi çü gümrāh sizi

6419. Belālar idesiz Resūl āline
Neler eyledüñüz anuñ ḥāline

6420. Bu Mervān ki dirsin anuñ sen sözin
Ki ḫalḳa ḫalīfe idüpdür özin

6421. Neden nisbet itdüñ bulara laʿīn
Ḫanādāna bunlar degül mi ḫāʾin

6422. İdesin āline anuñ miḥneti
Diyesin Resūl'üñ benem ümmeti

6423. Muḥammed devrinde küffār çoḳ
Var-ıdı ki biri īmān didi yoḳ

6424. Gelüp ḳarşusına ṭururlar-ıdı
Cemālini her dem görürler-idi

6425. Münāfıḳlar-ıdı velī ser-te-ser
Yoġ-ıdı birinde īmāndan eṣer

[331b]

6426. Bugün sen daḫı ger bilürseñ ki ol
Çalap'dan gelüpdür cihāna Resūl

6427. Velīkin ḥaḳīḳat anı bilmedüñ
Girüp siz ne ki fikr ḳılmaduñ

6428. Ki niçe anı Ḥaḳ yaratdı şerīf
Yolı ṭoġru yoldur āyini laṭīf

6429. Bularuñ yiñisin delim gördiler
Anı ḳarşusına baḳup ṭurdılar

6430. Birisi dīnine anuñ girmedi
Anuñ sīretine biri irmedi

6431. Şulara ki oldı saʿādet ḳarīn
Anı baḳdı bildi bilüp ṭoġru dīn

6432. Aña Naṣr gör ki ne dir bed-gümān
Eyitdi eyā cāhil-i Türkmen

6433. Didi yaʿnī benden ki peyġamberi
Sen artuḳ bilürsin ola ol eri

6434. Olup ḳarşu didi ṣoravuz hele
Çü bizüm diyesin nedür mesʾele

6435. Eger Muṣṭafā'dan beyān u ṣıfāt
İdemiyesin īmānı ṣebāt

6436. Ebū Müslim eydür anuñ bigi gör
Saña virmezisem cevābını gör

6437. Yine sen viresin doluban cevāb
Ki hep işidenler bileler ṣavāb

6438. Ebū Müslim'e ol didi ki yigit
Niçe Muṣṭafā'yı bilürsin eyit

6439. Bū Müslim eyitdi ḳulaḳ ur beyān
Ḳılam naʿt ṣıfātun bilesin ʿayān

6440. Didi Ḥaḳ idüpdür velī bir sebeb
Ol Ādem'i evvel yaratdı Çalap

6441. Çıḳup ẕürriyātı cihān dutdılar
Varup her arada mekān dutdılar

6442. Anuñ aṣlıdur ḫalāyıḳ tamām
Müşerref anuñla olur hem nīk-[nām]

6443. Ebu'l-beşer Ādem yaradıldı ilk
Ṭolar ẕürriyātı anuñ cümle milk

6444. Ḳamu insāna ol olupdur ebā
Anuñ cānı evvel gelür ṣūretā

[332a]

6445. Velī maʿnīyile ḳılursañ naẓar
Muḥammed'üñ işit beyānı ḫaber

6446. Var-ıdı Muḥammed mekān yoġ-iken
Mekān ne_ola daḫı bu cān yog-iken

6447. Ne müşkil olupdı cihānda ne ḥal
Yaradıldı anuñ cānı dir ezel

6448. Anuñ cānı olmış durur öñden öñ
Ḳalan cānlar andan yaradıldı ṣoñ

6449. Bu cānlar ki Allāh yaratdı anı
Bularuñ atası Muḥammed cānı

6450. Yaratdı nūrından anı emr-i Ḥaḳ
Aña virdi ʿilmi nūrundan sebaḳ

6451. Yaratdı nūrından vü cān eyledi
Aña gizlü genci ʿayān eyledi

6452. Anuñ cüzʾi oldı ḳamu enbiyā
Anuñ ḫizbi oldı ḳamu evliyā

6453. Pes andan yaratdı yüce ʿarşını
Hem aña döşedi yüce ferşini

6454. Nūrından münevver olupdur cihān
Bu gündür olur çün giceden ʿayān

6455. Bu varluḳ anuñ-çün olupdur tamām
Yaradılmış ki añarlar tamām

6456. Anuñ yolı ṭoġru yolı oldı pāk
Aña uymayanlar olur hep helāk

6457. Kelāmında kendü çü ol pāk dir
Anuñ naʿt u vaṣfın levlāk dir

6458. Ki sen olmasañ dir cihān āşikār
Bil olmaz-ıdı dir aña Girdigār

6459. Çü Muḥammed'üñ başına uruldı bu tāc
Yedi iḳlīm aña virürler ḫarāc

6460. Didi *ve'ḍ-ḍuḥā*[130] ol güneş yüzine
Mā-zāġa'l-baṣar[131] hem iki gözine

6461. Ol raḥmetenli'l-ʿālemīn durur
Ḥaḳ'uñ sırrına hem ol emīn durur

6462. Ādem'e anuñ-çün Çalap virdi rūḥ
Ṭūfāndan anuñ-çün ḫalāṣ oldı Nūḥ

6463. Ḫalīl'e od andan gülistān-ıdı
Aña İsmāʾīl'i ki ḳurbān-ıdı

[332b]

6464. Çü Yaʿḳūb'a andan durur derd ü āh
Anuñ-çün Yūṣuf'a olur taḫt [u] cāh

6465. Dāvūd'a anuñ-çün demür oldı mūm
Kim olmaya ʿaḳlı ara yerde güm

6466. Süleymān'a andan irişdi ṣafā
Ki dutdı cihānı bu ḳaftan ḳafa

6467. Mūsā'ya anuñ-çün mekān oldı Ṭūr
Ki buldı nübüvvet ʿayān oldı nūr

6468. ʿİsā'ya anuñ-çün bileydi doġa
Ölüler dirilüp dilegi revā

6469. Bu dünyā anuñ-çün āşikār olur
Ḳamu varlıḳ anuñ-içün var olur

6470. Ki ḳulluḳ aña her kişi ḳıla
Anı Ḥaḳ Resūli ḥabībi bile

6471. Daḫı virdi Allāh aña dört yār
Ki dördi daḫı pes güzīn iḫtiyār

[130] "Yemin olsun kuşluk vakine" Duha 93/1
[131] "…gözü şaşmadı…" Necm , 53/17

6472. Ebū Bekr'i biri anuñ muḥterem
Kim ol urdı evvel yolında ḳadem

6473. Çü Ṣıddīḳ didi görüp ḥālini
Pes eyledi ol sebeb mālını

6474. Anuñ dün gün itdi yolını ṭaleb
Aña Ṣıddīḳ oldı ṣoñ ucı laḳab

6475. Faż̄īletler anuñ iñen bī-ḥisāb
Ki ʿāḳiller anı ḳılupdur kitāb

6476. Faż̄īletler andan diyem bir saña
Key añla bü vir dem ḳulaḳ dut baña

6477. Ḳalanınuñ andan ḳıyāsını ḳıl
Eger ʿaḳluñ ola vü fikr eyle bil

6478. Çü miʿrāca ḳıldı Muḥammed sefer
Ki dergāha varup irişdi meger

6479. Anuñ-ıla ṭoḳsan biñ ol söz didi
Ki degme sözinden diyem yüz didi

6480. Ol arada ümmet ḳayusın yir
Ḳulaġına ayaḳ üni geldi dir

6481. Baḳup nesne göremedi ṣaġ u ṣol
Ḫiṭāb irdi Ḥaḳ'dan aña yā Resūl

6482. Muḳayyed-içün ṣag u ṣoluña
Yine dönmek ister-imiş yoluña

[333a]

6483. Eyitdi ki ḥāşā eyā Girdigār
Gide bu aradan kimüñ göñli var

6484. Velī ne dimek {ola} ki anı ḳılmaduñ
Ne fikir iderem ʿayān bilmedüñ

6485. Ayaḳ üni geldi İlāhī baña
Ṣuçum ʿafv eyle ḳayıḳdum aña

6486. Didi yā Muḥammed bilüñ bu yöni
Ḳulaġuña irdi ayaḳ ki üni

6487. Ebū Bekr-i Ṣıddīḳ yerinden durur
Vara mecidine cemālüñ görür

6488. İçerü girür ki seni ol bula
Namāzı senüñle ḳılup şād ola

6489. Oturup gözedüp göyer bir zamān
Çü gelmez pes andan ider ol gümān

6490. Kim irte ıraḳdur diyüben durur
Yine ḫalvetine gider yüz urur

6491. Anuñ ayaġınuñ āvāzı gelen
Seni bu arada arada gümāna ṣalan

6492. İkinci ʿÖmer'den işit vaṣfını
Diyem hem biñinden biri nıṣfını

6493. Egerçi cihānda eren bol-ıdı
Anuñ bigi heybetlü kim ol-ıdı

6494. Daḫı olmadın ol Muḥammed'e yār
Anuñ-ıla eylemedin kār u zār

6495. Ḥaḳ'a dutar-ıdı Muḥammed yüzin
Niyāz eyleyü yaş dutardı gözin

6496. Dir-idi ʿÖmer'i baña yār ḳıl
Dīnüp anuñ-ıla sen iẓhār ḳıl

6497. Müselmānlıḳ anuñ-ıla fer duta
Gāvurı müselmān oyundı[n] uta

6498. Çalap itdi anuñ dilegin ḳabūl
Gelüp oldı aña eli baġlu ḳul

6499. Ol eyledi Aḥmed dīnin āşikār
Çü küffārı itdi ol er tār ü mār

6500. Atası diyeler ol āyin-içün
İder ḳatl oġlın daḫı dīn-içün

6501. Meger gövdesini anuñ yaḳdı gün
Dönüp ḫışm-ıla bir güne baḳdı çün

[333b]

6502. Anuñ heybetinden gör aḫī yere
Gönük döndi yüzi olup ḳapḳara

6503. Hemān sāʿat itdi irer ol celīl
Muḥammed ḳatına irer Cebrāʾīl

6504. Eyitdi Ḥaḳ eydür saña çoḳ selām
Ḳatumda dir oldı dilegi tamām

6505. Eyitsün ʿÖmer'e güni oḫşaya
Ki nūrını yine cihāna yaya

6506. Eger oḫşamaya anı ol emīn
Açılmaya rengi anuñ yevm-i dīn

6507. Çün aña Muḥammed didi bu ḫaber
Güni oḫşadı ol şāh-ı dīn ʿÖmer

6508. Güneş ṭatlu andan işitdi sözi
Yine ol dem anuñ açıldı yüzi

6509. Biri yār daḫı çü ʿOs̱mān durur
Ḥayā kānı cāmiʿ-i Ḳurān durur

6510. Āyet āyet indi Resūl'e kelām
Anı cemᶜ ḳıldı şāh-ı dīn tamām

6511. Güzīn dördünci yār hem ᶜAlī
Çalap luṭfı aña eyitdi velī

6512. İmām-ı mükerrem zevcü'l-Betül
Ki medḥini böyle buyurdı Resūl

6513. Benem ᶜilmi şehri didi ṭapusı
ᶜAlī'dür didi ol şāruñ ḳapusı

6514. Kimüñ kim ne müşkilleri var göre
Anı ḥal ide çün ᶜAlī'ye ṣora

6515. Eger müşkili ḥal anuñ olmaya
Anuñ ne didügin ᶜAlī bilmeye

6516. Geleben eyidem didi ol bile
Ne kim müşkili var anuñ ḥal ḳıla

6517. Pes iki virüpdi aña Ḥaḳ oġul
Muḥammed ḳızından şebābın uṣūl

6518. Birisi Ḥasan ol Ḥüseyin biri
İkisi daḫı hem güzīn dīn eri

6519. Bular oldı kim Resūl oḫşadı
Gözüm nūrı göñlüm yemişi didi

6520. Gelüp bir gün iksi anuñ irdiler
Muḥammed Resūl'e selām virdiler

[334a]

6521. İkisin dizine alup ṣunup oldı ol
Yüzin yüzlerine sürerdi Resūl

6522. Cühūdken bayrām olupdı meger
Gelüp oynamaḳda ḳamu ᶜavrat er

6523. Bular didiler iy cihān serveri
Dedemün ḥaḳuñ sen iy peyġamberi

6524. Didiler cühūdlar bugün ʿıyd ider
Ṣafāyıla şādī süre gün ne_ider

6525. Ṭonanup dururlar ulu vü kiçi
Beşāret ṭolu hep bularuñ içi

6526. Yalıncaḳ bize muṭṭaliʿ oldılar
Bize ṭaʿn ide her biri geldiler

6527. Muḥammed'üñ oġlanların dir ḥālin
Görüñ ṭonları yoḳ ḥaḳīr ü yalın

6528. Bu resm-ile degme biri söyledi
Delim nükte kimimüze eyledi

6529. Melūl olup andan yola girmişüz
Gelüp ḥażretüñe ḳaça irmişüz

6530. Bularuñ sözin çün işitdi Resūl
Olur ol Nebīler güzīni melūl

6531. Varup fikre bir dem ḥabīb-i celīl
Hemān laḥẓa gelür aña Cebrāʾīl

6532. Nebī Muṣṭafā'ya degürdi selām
ʿAleykin aldı şāh-ı dīn tamām

6533. İki ṭon elinde iñen key ʿaceb
Selāmı degürdi saña dir Çalap

6534. Bu ḥülleleri dir alup bī-riyā
Vire didi oġlanlarına geye

6535. İki ḥülleyidi yeşil ü ḳızıl
Hasan'a geyürdi anı kim yeşil

6536. Ḳızılın Ḥüseyn'e geyürdi imām
Ol iki sevinüp olurlar be-kām

6537. Bular çün sevinür geyür ṭonların
Yine Muṣṭafā'ya dutar yönlerin

6538. Bu ṭonları itdük didiler ṭaleb
Viribidi ḳıldı ʿināyet Çalap

6539. Cühūdlar ki şādī sürerler ...
Birer var bularuñ binecek deve

[334b]

6540. Binerlerdi degme birisi aña
Anuñ-ıla varur bular her yaña

6541. Muḥammed eyitdi bu derde devā
Size ben olayım gelüñ uş deve

6542. İki dünyā şāhı ilerü gelür
İki omuzına ikisin alur

6543. Yine eytdiler ol deve her biri
Yuları var-ıdı bil iy dīn eri

6544. Bular ol yuları dutuban yeder
Çeker ḳancaru kim dilerse gider

6545. İşitdi bularuñ sözin pür-ṣafā
Alur iki bölük ṣaçın Muṣṭafā

6546. Ne eyler gör imdi Nebī ...
Virür ellerine birer bölügin

6547. Yine didiler iy dede bil ḫaber
Yuları dutup ol ḳavüm ser-te-ser

6548. Ün-ile ṣaġa vü ṣola çün yeder
Develer bulara döner ʿafv ider

6549. Muḥammed eyitdi ceküñüz ne_idem
Suçumı hem anlarcılayın idem

6550. Çü çekdi Ḥasan ol sözi söyledi
Resūl aña döndi vü ʿafv eyledi

6551. Ḥüseyn ol birini çeküp didi ʿafv
Bularuñ ṣuçunı didi ṭut muʿāf

6552. Üçüncide ʿafv diyicek celīl
Viribidi geldi aña Cebrāʾīl

6553. Didi saña Allāh degürdi selām
Daḫı ʿafv dime dir iy nīk-nām

6554. Daḫı ʿafv dirseñüz dir ḳamu
Bir uġurda ısuz ḳala dir ṭamu

6555. Bū Müslim bu sözi ḳaçan söyledi
Ḳamu ol yārenler fiġān eyledi

6556. Dutup ellerini ḳamu gözine
Revān eylediler yaşı yüzine

6557. Bu Naṣr-ı bed-aḫter söz ḳıldı sāz
Bū Müslim'e eydür söz itme dirāz

6558. Delim yañlış ögüt didüñ çün cevāb
Ṭūṭīler öñinde nite kim ġurāb

[335a]

6559. Bū Müslim eyitdi aña iy laʿīn
Yalan mı didüm ben bu sözi bed īn

6560. Senüñ bigi laʿnet ne añlar sözi
Çalap'dan Nebī'den utanmaz yüzi

6561. Eşek ne bilür ki ne durur ġufrān
Ṣıġıruñ yemegi dün ü gün ṣaman

6562. Ne ẓulm itdi anı eyitgil Yezīd
Ḥakem ibni Mervān yā ḫūẕ dil-ḥadīd

6563. Aña Naṣr eyitdi eyā Gāvbend
Yezīd nite ḳıldı Ḥüseyn'e gezend

6564. Bularuñ ḥaḳına ne dirsin özüñ
Eyit işidelüm nicedür sözüñ

6565. Ebū Müslim eydür ki laʿnet direm
Nebī saña aña ki raḥmet direm

6566. Didi Naṣr-ı Seyyār eyā Gāvbend
Ulular ḥürmetsüz vü ḫūẕ pesend

6567. Neden laʿnet-ile añarsın anı
Bu sözüñe var mı dilegüñ ḳanı

6568. Ebū Müslim eydür yā rūsiyāh
Ki şayṭāna uyup iden dīn tebāh

6569. Delīl ister-iseñ eger sen baña
Ḳulaḳ dut diyeyim i melʿūn saña

6570. Dimezem yalandan rivāyet didi
Viribidi Allāh çü āyāt didi

6571. Gör anı vü işit ne burhān durur
Kelām u ḳadīm ü Ḳurān durur

6572. Dimedi mi ol Rabbü'l-ʿālemīn
Ve en laʿnetallāhi ʿale'ẓ-ẓālimīn[132]

[132] "Allah'ın laneti zalimlerin üzerine olsun" Araf, 7/44

6573. Bular ol ẓālimler degül mi pelīd
Hüseyn ki itdi ṣusuzın şehīd

6574. Daḫı ehl-i beytin anuñ ḫor u zār
Cefālar idüben ider dil-figār

6575. Ne vaṣf idem itdi bular ḳahr dir
Ḥasan'a viren hem bular zehri dir

6576. Bunuñ bigi işler idenler nāḥaḳ
Ki laʿnete olmaz mı yā müsteḥaḳ

6577. Ebū Müslim anda ne kim söyledi
Anı Māverü'n-Nehr eri boyladı

[335b]

6578. Didi birbirine kiçi vü ulu
Ki bu ere dirler be-küllī delü

6579. Bunuñ bigi ʿāḳil bulunmaz kāmil
ʿĀlimlerümüzden bu daḫı fāżıl

6580. Anuñla ḳamumuz ki yār olalum
Yolında durub ġamgüsār olalum

6581. Ḳomayalum anı ki Naṣr öldüre
Ḥayıf ʿömri gülin anuñ ṣoldura

6582. Bu vesveseye hep göñül virdi çün
Bilüp Naṣr-ı Seyyār ḳurudı bu dūn

6583. Naḳiplerine ol buyurdı ṭuruñ
Ki bu ḫalḳı ṭaşra ḳamusın sürüñ

6584. Sürüp ṭaşra çıḳardılar var eri
Ḳalur içerüde ḳamu begleri

6585. Didi beglerine eyā ulular
Ki var ʿaḳluñuzda delim bilüler

6586. Eyidüñ neyise bu ere cezā
İdeven ben aña göre dir cezā

6587. Nite ḫāyin olan bulısar ḫalāṣ
Kim elbetde aña revādur ḳıṣāṣ

6588. Bu begler işitdi anı ne ki var
Didiler aña kim eyā şehriyār

6589. Her işle ki ṭapuñ bitüre işi
Aresṭo bulımaz aña yañlışı

6590. Ne işe ki ṭapuñ dir-ise oñat
Biz anı bilürüz ḳamu maṣlaḥat

6591. Ki derd buyurasın Ve gerni devā
Niçe kim buyursa şāh ol işi revā

6592. Bularuñ işidür sözüni
Ṭaġulī ayaġa ṭurur bed-güher

6593. Çaġırdı bu Naṣr'a dir iy pādişāh
Ne dirsem sözümden benüm ol āgāh

6594. Kişi kim getüre ele düşmānın
Ne_içün dökmeyeler yā anuñ ḳanın

6595. Ṣaġ olınca yavuz şāha ölse yeg
Kişi aġlayınca delim gülse yeg

6596. Üşüse sovuḳdan ne vardur yılan
Mecāl bulsa virmez kişiye amān

[336a]

6597. Felekden güç-ile bulısar murād
Depele ki ʿamden olasın ʿazād

6598. Bu Naṣr aña eydür eyā Ṭaġulī
Dürüstdür bu sözüñ bilürem begi

6599. Ve illā ḫalīfe şāh-ı nām-dār
Bitide bu resme dimiş ol ḫaber

6600. Ne vaḳtin olardan oyun utasız
Ele getüresiz anı dutasız

6601. Dimemişdür andan ki cān alasız
Dimiş ki demürlü baña ṣalasız

6602. Ḫalīfe çü böyle ide fermānı
Niçe dutmayalum eyit fermānı

6603. Bu begler eyitdi degüldür revā
Dilerseñ ki ola bu derde devā

6604. Ne söz ki ḫalīfe didi anı dut
Saʿādet dilerseñ anuñ-ıla ut

6605. Mebādā ol ulu saña duta ṭaḳ
Sözüm ṣıduñ olduñ baña diye ʿāḳ

6606. Bu sözi işitdi çü Naṣr-ı fużūl
İder sözlerini olaruñ ḳabūl

6607. Egerçi ḳatında eren çoġ-ıdı
Bu Behrām Dinverī iti oḳudı

6608. Ḳulaġına urdı āvāz itdi bil
Varup on biñ erüñ yaraġını ḳıl

6609. Er alur yerinde muḳābil ola
Alup Gāvbend'i gönülüñ yola

6610. İlet ḫalīfeye bunı tā göre
Helāk ide bizden ḥikāyet ṣora

6611. Nite dutdum anı aña söylegil
Ne kim vaṣf-ı ḥāldür beyān eylegil

6612. Dutuban getürdük bunı di saña
Ḳalan ḳavmi oldı digil bir yaña

6613. Perākende oldı ṭaġıldı varı
Ḫalīfeye ḳıldı saʿādet yārī

6614. Velī bilmesünler nihān eyledük
Gāvbend'i şāha hemān eyledük

6615. Eger leşkeri bu işi ṭuyalar
Sizüñ arduñuzca olup uyalar

[336b]

6616. Nāgehānī elden dutup alalar
Daḫı beter ola bizi ṣalalar

6617. Gice pinhān olup gönülüñ yola
Gāvbend-i makṣūd müyesser ola

6618. Daḫı yolda eydem niçesi idüñ
Oturuñ kendüzin geçesi gidüñ

6619. Bu Behrām eyitdi ne kim diyesin
İdeven didi ne ġuṣṣa yiyesin

6620. Eyüyi yavuza nite kim ṣatam
Ne uyḳu uyuyam vü ne ḫoẕ yatam

6621. İledem ḫalīfe ḳatına anı
Ola ṣādī ḫürrem sevine cānı

6622. Didi Naṣr imdi yaraġuñı it
Gice olduġı dem yola girü git

6623. Çıḳar ol ḳatından hemān dem gider
Oḳır on biñ er ol yaraġın ider

6624. Hem on biñ bularuñ içinde güzīn
Ki her bir biñ anuñ dutardı sözin

6625. Ulu kiçi düpdüz yaraġın alur
Ḫalāyıḳ pāyıncaḳ dirilür gelür

6626. El ayaḳ demürlü Bū Müslim cüvān
Anı bir deveye ururlar revān

6627. Alup dün içinde yola getdiler
İşidesin ki ṣoñra anı ne_itdiler

Ez-īn cānib Naṣr-ı Seyyār ceng-kerden-i leşker-i Sünniyān[133]

6628. Bu yaña ḥikāyet gör imdi niçe
Çün irdi pāyāna ḳarañu gice

6629. Ṣabāḥ olduġını ʿayān gördiler
Ḫalāyıḳ yerinden ötü ṭurdılar

6630. Ṭuru geldi Naṣr-ı laʿīn bī-vaḳār
Geçüp mesnedinde ider ol ḳarār

6631. Çü mekr ü ḥīlesi anuñ çoġ-ıdı
Ulu beglerini ḳamu oḳudı

6632. Ḳatına dirildi eyitdi bilüñ
Bugün yine cengüñ yaraġın ḳıluñ

6633. İdelüm yaġınuñ varı teşvīşin
Bitürelüm anda varuban işin

[337a]

6634. Yaraḳ itmege pes örü ṭurdılar
Naḳāra-yı ḥarbi revān urdılar

6635. Borular uruldı çalındı nefīr
ʿAyān oldı yine ola dār u gīr

[133] Bu taraftan Nasr-ı Seyyâr'ın Sünnî askerlerle savaşması

6636. Ḫurūş itdi leşker yerinden meger
Demür ṭona girdi eren ser-te-ser

6637. Cebeler eñinde başında ḫūdı
Ḳamu dirliginden varı ol yudı

6638. Ol ara ki sünnī kavim var-ıdı
Otururdı çevre yanı yār-ıdı

6639. Bunaldı ḳamu ol yaña ireler
Kimini dutalar kimin ḳıralar

6640. Bu yaña müselmān çerisi meger
İrişdi bu Mervānī'lerden ḫaber

6641. Gelüp yaʿnī bunda āheng ideler
Muḳābil ṭuralar ceng ideler

6642. Bu Sünnī erenler varı ol maḳām
Duru geldi ḳıldı yaraġın tamām

6643. Ümīẕ getürürler ḳamu cāndan
Varı el çekerler ini vü āndan

6644. Kim evlād-içün dir ḳamu ṭuralar
Ölinçe pes andan ḳılıç uralar

6645. Ḫavārīc çerisi hem üç yüz biñ er
Bu Ḫendeḳ'i aldı araya meger

6646. Müselmānlar-ıla idelerdi ceng
Olayıdı vaḳti bir uġurda teng

6647. Mālik Eşter aṣlı Ḥārīṯ ol zamān
Ki var-ıdı anda bu ḳırḳ pehlevān

6648. Ḳatına getürdi didi ulular
Didi iy īmāndan içi ṭolular

6649. Bu yola didi çün ḳadem urmışuz
Cihāndan u cihāndan ṭurmışuz

6650. Ebū Müslim içün degül cengümüz
Bizüm dīn-içündür olan yengümüz

6651. Bugün başa iltmek gerek ahdümüz
Ölünce iderüz gerek cehdümüz

6652. Ne_idelüm çü böyle getürdi Çalap
Ġāfil olmayalum geyelüm seleb

[337b]

6653. Dükelcügi çün bir yöne girdiler
Bir uġurda demür ṭona girdiler

6654. Çalap ḥażretinden umarlar yārī
Süvār oldı ata erenler varı

6655. Ḥārīs̱ ile ol ḳırḳ ulu pehlevān
Bu Ḫendeḳ'i ışra geçerler revān

6656. Ṭurup bir arada varı urdılar
İderler anda yine key muṣāf

6657. Muḳābil muʿārıż eren ṭurdılar
Açıldı çü meydān naẓar urdılar

6658. Ki meydāna yaʿnī niçe er gele
Yā baş vire ol gün yā ḫūẕ cān ala

6659. Eren şāhı Aḥmed girür nām-dār
Hemān laḥẓa naʿra urur raʿdvār

6660. Serāsīme oldı ıssıdan tamām
Aña ḳarşu vālih olur ḫāṣ u ʿām

6661. Bir iki nedür ol ṭureyd eyledi
Eger ṣorar-ısañ daḫı ne_eyledi

6662. Çeküp at başını ṭurur nām-dār
Bu şiʿri diline getürdi ol er

Şiʿr-güften-i Aḥmed-i Zemcī ender-i meydān[134]

6663. Ol Aḥmed-i Zemcī benem dir cüvān
Eyā ehl-i Mervān bilüñ bī-emān

6664. Ki ceddüm çoban ... ṭāifī
Şāhenşāh-ı ṭāif ki ol pākcān

6665. Maḳāmum u yerüm benem bellü...
Muḥammed Resūl'üm şāh-ı dīn ʿayān

6666. Çehār yārin anuñ severem dürüst
Cihād rükn-i İslām bulardur hemān

6667. Hemān evlādı āli anuñ ber-güzīn
Gelüpdür bilürler anı der-cihān

6668. Buları sevendür müselmān dürüst
Bularuñ-içündür yarın hem cinān

6669. Buları yerene yarın anda hem
Ṭamunuñ içinde vireler mekān

6670. Hele ben bularuñ yolında ḳodum
Başum-ıla cānum bile ḫānümān

[338a]

6671. Ne atam var durur ne ḳardaşum
Hemān bir yaluñuz benüm bir başum

6672. Bugün işpu yola ḳodum cānumı
Dökeler revādur benüm ḳanumı

[134] Ahmed-i Zemcî'nin meydanda şiir okuması

6673. Eger rīze rīze ideler özüm
Bu yoldan çevürür degülüm yüzüm

6674. Ne ḳıṣṣa uzadam ulular varı
Gelüp aldılardı Bū Müslim yāri

6675. İder her biriyle bular ʿahdini
Dīn-içün iderler varı cehdini

6676. Yüzini çevürüp biri getmeye
Eger uşaġı vü iri getmeye

6677. Ebū Müslim içün ḳamu ḳayġulu
Oturmışlar-ıdı kiçi vü ulu

6678. Kimi gerçek ola didi kim yalan
Dutulmamış ola didi pehlevān

6679. Cihānuñ yüzini çü dutdı ġubār
Ḥabeş'den irişdi gelüp Zengibār

6680. Ṣınıḳdı çü şāh-ı Rūm'uñ leşkeri
Gice şāhı irdi saça ʿanberi

6681. Çü taḫtına geçdi yine Zeng-i şāh
Pes olur ... cihānuñ siyāh

6682. Erenler ḳamu dil-figār oturur
Göñülleri ḳayġu zār oturur

6683. Çü yatsu geçince ḳamu ṭurdılar
Ḳapuya irişdi bir er gördiler

6684. Kim ol şīr hem ʿAbd-i Ġaffār ıdı
Müselmān u sünnīlere yār-ıdı

6685. Ol ohtın ki bende düşer ol emīr
{E}bū Müslim-i Mervī olıcaḳ esīr

6686. Bū Müslim elinden düşicek teber
Anı almış-ıdı o vaḳtin bu er

6687. Ol aradan oldı hemān dem revān
Bulara irişdi revān ol zamān

6688. Selā eyledi vü revān girdi ol
Bu Mıżrāb emīre teber virdi ol

6689. Didi iy yegāne cihāngīr emīr
Erenler güzīni Ḫurezmī dilīr

[338b]

6690. Size eyledi diyü Bū Müslim selām
Teber viribidi saña ol imām

6691. Bu Naṣr'a ne olsun didi yādigār
Ola kim ḳanumı benüm nām-dār

6692. Ḳomaya bu ẓālimlere dir ala
İde bunlara ol yegāne bile

6693. Bū Müslim nacaġın ḳaçan gördiler
Döküp yaşlarını pes āh urdılar

6694. Çeküp yırtdı degme biri ṭonların
İrürdiler ol dem göge ünlerin

6695. Yaḳın oldı ne kim var-ıdı gümān
Ḥaḳīḳat dutuldı pes ol pehlevān

6696. Didiler dirīġā ki ol nerre-şīr
Düşüp bende oldı nāgehān esīr

6697. Didiler dirīgā o pişvā-yı dīn
Ki düşmān elinde ol oldı ḫazīn

6698. Didiler dirīġā o dīn serveri
Erenler güzīni ḥaḳīḳat eri

6699. Ḫavārīc elinde ḥaḳīr ḫūr u zār
Ḳıyāmet günine ḳalısar dīẕār

6700. Döküp yaşlarını yolup saç saḳal
Gözin yaşların ḳan boyamışdı al

6701. Yaḳa çāk idüben iderler fiġān
Ṣadā ṭolmış-ıdı bu heft āsumān

6702. Süleymān görür ki ṣū başdan aşar
Bu oddan erenler delüdür ṭaşar

6703. Göyündi erenler belürdi tütün
Fiġān ṭoldı leşker içi bī-süḳūn

6704. Didi ki Ḥārīs’e eyā ẕū-fünūn
Ne direm ṭapuña işit añla yön

6705. Bize kim yetişdi bugün fürḳati
Eger arturasız aña riḳḳati

6706. Yaramaz i server degüldür eyü
Mebādā ki irte daḫı çoḳ ḳayu

6707. Çü sizde bu ḥāli göre bu çeri
Ki ḳorḳa ṭaġıla ḳaça bu çeri

6708. Nāgehānī düşmān ol işi duya
Ḥavāle oluban bize ol uya

[339a]

6709. Güzār aġlayasız eyā didi çoḳ
Ḳoñ anı ki andan size ışṣı yoḳ

6710. Sözi bir idüben idüñ ittifāḳ
Ne kim maṣlaḥatdur anı_idüñ yaraḳ

6711. Ḥārīs̱ eyle virdi cevāb ol saḫī
Didi aġlamañuz erenler daḫı

6712. Gerek ittifāḳı ki ḫāṣ idevüz
Ki bendden ol eri āzād idevüz

6713. Ḳomazuz bu leşker ṭaġıla gide
Yine kendü yerlerine ʿazm ide

6714. Bu resme ulular çü danışdılar
Delim dürlü sözden söze geçdiler

6715. Kimi yatlu didi kimisi ögüt
Ṣoñ ucı görürler anı maṣlaḥat

6716. Bu yerde ulular bularuñ varı
Ṣalı virmeyeler ṭaġıdup eri

6717. Ḥisāb eyleyeler varın yazalar
Ki ḫendeḳ çevre yanın ḳazalar

6718. Oḳıdı çü Mıżrāb eren geldiler
Kimi balṭa kim bel göreñ aldılar

6719. Döñelediler ol eri yazdılar
Yöresini ḫendeḳ idüp ḳazdılar

6720. İni iki kere adım var-ıdı
Anuñ öñi berki deriñ yār-ıdı

6721. Deriñi on arşun olaydı tamām
Ḳılur ṣubḥa degin anı ḫāṣ u ʿām

6722. Ḳodılar aña dört er açıḳda yol
Gire çıḳa andan eren ṣaġ u ṣol

6723. Bu resme içerü yanın aldılar
Hep anda müselmān varı ḳıldılar

6724. Çıḳan ṭopraġı ol aradan meger
Anuñ iç yanına döker ser-te-ser

6725. Bir er boyı ṭopraḳ daḫı oldı çoḳ
Yıġıldı ki andan irişmedi oḳ

6726. Örülmüşdi anda ṣanasın dīvār
İçinde ḳılurlar ne kim ḥaḳ var

6727. Çü ṣubḥ oldı ṭañ yeri yār-ıdı
Uyandı ne kim uyḳuda var-ıdı

[339b]

6728. Güneş çıḳdı ol dem süvār oldı şīr
Giçe şāhı ḳaçdı bulup dār ü gīr

Ez-īn cānib Nasr-ı Seyyār ʿazm-kerden-i Müslimān-rā ki tebāh-küned[135]

6729. Geçer Naṣr-ı Seyyār çün ol taḫtına
Güvenürdi devletine baḫtına

6730. Gelür bekler bu ḳamu ḫāṣ u ʿām
Anı gördiler ki iñen şādkām

6731. Ulularına ol dönüp söyledi
İşit fikrini ol niçe eyledi

6732. Eyitdi Gāvbend ele girdi dir
Bize yine ṭāliʿ elin virdi dir

6733. Çerisi işini anuñ bilmedin
Ṭaġılmaḳ fikrin daḫı ḳılmadın

6734. Daḫı ġāfil-iken uyar cānları
Perākende ḳılmaḳ gerek anları

[135] Bu taraftan Nasr-ı Seyyâr'ın yenilmiş müslümanların üzerine gitmesi

6735. Bular Gāvbend'üñ esīr olduġın
İşitdiler ola ḥaḳīr olduġın

6736. Dükeli olupdı şikeste melūl
Gözedürler ola ṭaġırmaġa yol

6737. Çü baş olmayıcaḳ ayaḳ ne_eylesün
Yā el dutmayıcaḳ ṭayaḳ ne_eylesün

6738. Bular ġāfil-iken varup basalum
Kimin öldürelüm kimin asalum

6739. Uyur ol sözine iderler ḳarār
Tamām yüz biñ olur ḫavārīc süvār

6740. Giderler Bū Müslim erinden yaña
İşit gör ʿacāyip ḥikāyet saña

6741. İrüp ol yere çün naẓar urdılar
Ḳazılmışdı ḫendeḳ anı gördiler

6742. Yemīne yesāra ḳaṭar oldılar
İdüb ẓafer söyleyüben geldiler

6743. Didiler ʿaḳıldan bular az-ımış
Ki sinlerin eller-ile ḳazımış

6744. Ele girdi ulunun gördiler
Ümīẕ terkini hem bular urdılar

6745. Çaġırup didiler eyā ḳavm-i dūn
Uluñuzu itdük didiler zebūn

[340a]

6746. Nāgehān size Ḥaḳ belā virdi dir
Delim serverüñüz ele girdi dir

6747. Ümīẕüñüz oldı didiler serāb
Gerek bünyāduñuz idevüz ḫarāb

6748. Bir uġurda geldük sizi ḳırmaġa
Bu yerden getürüp sizi ırmaġa

6749. Eger erlügüñüz var-ısa gelüñ
Bu ṭopraġı geçüp bugün dād aluñ

6750. Bu ḳavm işidür çün bularuñ sözin
Keser ġayreti her birinüñ özin

6751. Ol Aḥmed-i Zemcī işit kim ne dir
Didi Mıżrāb'a iy yegāne dilīr

6752. Yavuz gün özüñden senüñ dūr ola
Baña dir ṭapuñdan ki destūr ola

6753. Geçem ḫendeḳi ol yaña bir ṭuram
Ne yazmışdur Allāh başuma görem

6754. Bū Müslim'üñ alam ola dādını
Ḳomayam dir yerde anuñ adını

6755. Baña daḫı vaʿde Ve gerni yete
Olam ol arada işüm hem bite

6756. Muḥammed yolına cānumı virem
Degül ki ḳaşuban īmānum virem

6757. Ḳayıḳmayam öñe ṣoña durmışam
Başum gövdeden tā vara urmışam

6758. Olar sözlerini çün işitdiler
Dükelcügi aña duʿā itdiler

6759. Ki tā fikre sözüñ cānuñ var ola
Çalap fażlı her dem saña yār ola

6760. Diler çün icāzet virürler aña
Geçer ḫendeḳi ol güzīn ol yaña

6761. Ol Aḥmed-i Zemcī urur çün naẓar
Görür ḳalb urmış ṭurur yüz biñ er

6762. Gelüp cūşa andan işit ne_eyledi
Eren şāhı bir dem ṭureyd eyledi

6763. Birezden çeküp at durur ser-firāz
Çaġırup bu medḥi diyüp ḳıldı sāz

6764. Nebī Muṣṭafā'ya şāh-ı enbiyā
Bu bir kāfiyede didi bī-riyā

[340b]

6765. Didi iy Nebīler şāhı Muṣṭafā
Cihān buldı senüñ nūruñdan ṣafā

6766. Başuña *le-ʿamrük*[136] urup tācını
Saña Allāh itdi ezelden ʿaṭā

6767. Didi lafẓ-ı ḳudret eger olmasañ
Yer ü gök olmaz-ıdı hīç bīnā

6768. Senüñ-çün olupdur bu kevn ü mekān
Bu ʿarş u bu ferş u be heft āsumān

6769. Senüñ dört yārüñ sevenler tamām
Çalap raḥmetiyle bulalar vefā

6770. Ebū Bekr ü ʿÖmer ü ʿOs̱mān ʿAlī
Ki ḥaḳḳında geldi anuñ hel etā

6771. Kişi kim buları yere sermeye
Dīdārından Ḥaḳḳ'uñ ola ol cüdā

6772. Çü bu medḥi anda tamām eyledi
Ol aṣḥābı añdı selām eyledi

[136] senin ömrüne yemin olsun Hicr, 15/72

6773. Münāfıḳ ʿAlī'ye yine ḳıldı sāz
Ol Aḥmed-i Zemcī meger ser-firāz

Menāḳıb güften-i Aḥmed-i Zemcī emīrü'l-mü'minīn ʿAlī-rā[137]

6774. Eyitdi güzīn iy hünerver ʿAlī
Çalap ögdügi iy şīr-ner ʿAlī

6775. Saña Ḥaḳ buyurdı didi aṣlanum
Senüñ feṭḥüñ oldı çü Ḫayber ʿAlī

6776. Bu İslām u āyīn u erkān u dīn
Senüñ-ile buldı ḳamu fer ʿAlī

6777. ʿİlim ḳapusı vü erenler şāhı
Muḥammed saña dir iy ḥaydar ʿAlī

6778. ʿAlem faḫri didi yine lāfetā
Cihānda ola didi illā ʿAlī

6779. Seni her ki sevdi müselmān dürüst
Velī sevmeyendür kūr ü ker ʿAlī

6780. Çü böyle menāḳıb eyitdi velī
Diline getürdi bu kez maḳteli

6781. Anı daḫı bir ḳāfiyede didi
Ṭoḳuz beyt dili şekerler yedi

[341a]

Maḳtel güften-i Aḥmed-i Zemcī emīrü'l-mü'minīn Ḥüseyn-rā[138]

6782. Didi iy Ḥüseyn ibn ʿAlī pür-uṣūl
Şehīdler başı iy sülāle Resūl

6783. Nebī Muṣṭafā'nuñ gözinüñ nūrı
Ḥasan ḳardaşı iy güler yüzi gül

[137] Ahmed-i Zemcî'nin Müminlerin Emiri Hz. Ali'nin menakıbını anlatması
[138] Ahmed-i Zemcî'nin Müminlerin Emiri Hüseyin'in maktelini anlatması

6784. Saʿādet bāġınuñ içinde s̲emer
Atası ʿAlī ki o zevcü'l-Betül

6785. Anı oḳuduñuz eyā ḳavm-i şūm
Meger Kerbelā'ya gelüp irdi ol

6786. Dönüp yine aña yaġı olduñuz
Ṣaġ-iken işüñüz yine oldı ṣol

6787. Siz olduñuz anda ʿāṣī vü şaḳī
Aña raḥmet-ile ṣafā oldı bol

6788. Eger ben ölürsem anuñ ʿışḳına
Çalap ḳıla yarın dilegün ḳabūl

6789. Eger siz ölesiz eger ḳavm-i dūn
Ṭamuda bulasız ʿaz̲āb-ıla ġūl

6790. Bunı didi naʿra urup pehlevān
Bu ulu yaġıya dependi ʿayān

6791. Gelüp kim muḳābil olursa aña
Helāk itdi anı ne eydem saña

6792. Ṣanasın ki esdi ecel yelidür
Yā ḫoz̲ aḳdı anda ṭūfān seylidür

6793. Aña ḳarşu kimse gelüp ṭurmadı
Bir er irişüp hīç anı urmadı

6794. Müselmānlar anuñ işüñ gördiler
Ulu ceng-ile cünbişi gördiler

6795. Erenler yer ü yer ḫurūş itdiler
Urup naʿralar çün becūş itdiler

6796. Key ulu yegāne meger ḳırḳ yār
Atın depdi girdi ser-te-ser

6797. Biri Mıżrāb idi eren serveri
Biri daḫı Ḥārīs̱ anuñ dīn eri

6798. Biri Naṣr-ı Ṭūsī anuñ ol emīr
Şüveyk ol birisi daḫı nerre-şīr

6799. Naʿalcübe biri biri İsmāʿīl
ʿAbdullāh ibni Naʿīm şīr-dil

[341b]

6800. Biri ʿAbdürezzāḳ anuñ pehlevān
Ki ʿAbdullāh oġlı didük nev-cüvān

6801. Biri daḫı Sehlān idi Şehriyār
Biri Ḥafre ibni Elem nām-dār

6802. Biri daḫı Sehlū ulu pehlevān
Biri daḫı ʿAbdü meger pāk-cān

6803. Biri daḫı Naṣr-ı nīk-nām idi
Biri şīrüñ adı çü Behrām idi

6804. Bularuñ bigi ḳırḳ ulu irdiler
Urup naʿra ol dem ere girdiler

6805. Ol Aḥmed-i Zemcī pāyınca meger
Savaş itdi girdi bular ser-te-ser

6806. Getürüp yüz biñ eri sürdiler
İrüp Naṣr üzre ḳamu urdılar

6807. Geldi ordıgāha döküldi çeri
Ḳırıldı bularuñ yine çoḳ eri

6808. Görür Naṣr-ı Seyyār çü giryān olur
Vücūdı ol itüñ çü lerzān olur

6809. Ḳarārında anuñ döküldi beden
Ödi ṣıdayazdı meger ḳorḳudan

6810. Bu yaña aġızdan döke teng-i ḳand
Çaġırurdı Mıżrāb āvāz-ı bülend

6811. Kim iy Naṣr-ı Seyyār sen iy bī-edeb
Ne işler ṣanursın özüñe ʿaceb

6812. Ebū Müslim içün mi bu cengimiz
Bu urış u ṭurış u yengimiz

6813. Muḥammed'üñ evlād-içün dār ü gīr
İdevüz bilesin ʿayān iy ḥaḳīr

6814. Ebū Müslim eger ele girdise
Ne ḳayġu aña bir elem irdise

6815. Bū Müslim bigi nīk eyā nābekār
Bu bizüm çerimüz arasında var

6816. Bu resm-ile çün Naṣr işitdi sözin
Uçundı cānı vü unutdı özin

6817. Hemān dem içinde buyurdı ṭuruñ
Bu düne ṭabl-ı āsāyiş uruñ

6818. Çalup çıḳar çün āvāz-ı kös
Seçilüp çıḳa bir birinden ulus

[342a]

6819. Bū Müslim ḳavmi meger döndiler
Geçüp ḫendeḳi ol yaña ḳondılar

6820. Ebū Müslim'üñ ol ḳalan leşkeri
Görürler ki geldi güzīn ḳırḳ eri

6821. Olınca gerek kim uruşam duram
Kesem başlar alam dökem yire ḳan

6822. Didi var mıdur bir yegāne ire
Ḳatuma cān ala yā ḫūẕ cān vire

6823. Ḫavārīc çerisi görürler meger
Aña ḳarşu sürdi atını bir er

6824. Anuñ heybetinden niçeler erir
Meger kim adı ol laʿīnüñ Ẕerīr

6825. Tüfek dutar Aḥmed anı çün görür
Ki bir mühre aġzı içine alur

6826. Verendāz idüben anı üzledi
İki kaşı arasını gözledi

6827. Atar altına çün gelüp urdı ol
Delüp geçdi beyinine dutdı yol

6828. Bıraḳdı etinden muʿallaḳ anı
Cehenneme irdi arısuz cānı

6829. Ṣoñınca girür bir daḫı pehlevān
Adı ʿAfv-ı Ṣāmī anuñ bed-gümān

6830. Tüfek atdı aña eren yoldaşı
Yıḳıldı atından unadı başı

6831. Ne ḳıṣṣa uzadam vü ḳırḳ er girür
Aña ḳarşu bir bir hemān cān virür

6832. Çün ol erligini anuñ gördiler
Ki Sünnīler aña ṭaña ṭurdılar

6833. Atın sürdi Mıżrāb irişdi revān
Eyitdi aña kim eyā pākcān

6834. Sen alduñ didi uş senüñ dāduñı
Çıḳarduñ dir erlik-ile aduñı

6835. Dilerem kerem ben daḫı dād idem
Ol ucdan bu göñlüm evin şād idem

6836. Baña daḫı nevbet gerek viresin
Birez diñlenüben öñüñ diresin

6837. Eren şāhı Mıżrāb çü dil biledi
Meger nevbet andan güzīn diledi

[342b]

6838. Ol Aḥmed-i Zemcī çıḳup dutdı yol
Eren şāhı Mıżrāb ḳılur anda ol

6839. Ṭureyd itdi server birez oynadı
Ṭolup erlik-ile içi ḳaynadı

6840. Geçüp dirliginden elini yudı
Alup ġūl başından dizinde ḳodı

Şiʿr güften-i Mıżrāb-ı Cihāngīr ḫoz-rā yād-kerden[139]

6841. Benem didi Mıżrāb bilüñ nām-dār
Muḥibb-i Muḥammed güzīn çāryār

6842. Hem āl-i Resūl'i severem tamām
Hem aṣḥābı adın daḫı ne ki var

6843. Eyā ḳavm-i ʿāṣī ḫavārīc bilüñ
Sizüñ bigi yoḳdur ḳavm-i bī-vaḳār

6844. Kim āl-i Resūl'e yaġı olduñuz
Ḳabūl eyledüñüz cehennemde nār

6845. Sizüñ ẓulmüñüzden ḫaber añladı
Ḫurezm'üñ ulusı güzīn şehriyār

[139] Cihangir Mızrab'ın kendisini anarak şiir söylemesi

6846. Beni viribidi hele gelmişem
Müselmānlara yār olam pāyidār

6847. Bū Müslim dutuldı hele durmışam
Urışam ölince ḳılam ḫūr u zār

6848. Hele er viribi bugün ceng-içün
Eyā Naṣr-ı bed-baḫt eyā nābekār

6849. Yār-içün göresiz ne yeng eyleyem
Baña faḫrī saña olur-ısa ʿār

6850. Bu şiʿri eyitdi çü dil biledi
Bulardan cihāngīr bir er diledi

6851. Atın depdi girdi aña bir kişi
Ki gürz urmaġ-ıdı laʿīnüñ işi

6852. Adı Şāmī anuñ yavuz bed-gümān
Mekānı vü yeri anuñ Iṣfahān

6853. Çü Mıżrāb'a irdi hücūm eyledi
Getür neñ var erlik didi söyledi

6854. Aña didi Mıżrāb sen öñ ḥamle ḳıl
Ben öñ ḥamle ḳılmazvenin bellü bil

6855. Çeküp gürzini ol laʿīn yüridi
Ol özine ḳalḳan meger bürüdi

[343a]

6856. İrüp heybet-ile anı urdı bir
Ṣavar ḥamlesini anuñ ol dilīr

6857. İkinci üçünci urur defʿ ider
Er olan bu resme ider yā ne_ider

6858. Ẓafer bulmadı pes aña laʿneti
Deger Mıżrāb'a ol bu kez nevbeti

6859. Ṣunup hışm-ıla gürz eline alur
Deper üstine at laʿīnüñ gelür

6860. Aña ḳarşu melʿūn dutar ḳalḳanı
Ne ḳalḳan ki ḳarşu dutardı cānı

6861. İrüp ḳalḳanına çü gürz uġradı
Bir uġurda sürme bigi ṭoġradı

6862. Başını ṣavınca irişür revān
Aña gürzi ḫaşḫāş olur ol zamān

6863. Ṣoñınca anuñ bir daḫı er girür
Bir andan uluraḳ hünerver girür

6864. Aña daḫı bir gürz urur cān-ı pāk
İder anı daḫı hemān dem helāk

6865. Ne ḳıṣṣa uzadam gelür ḳırḳ er
Eren serverine olur ser-te-ser

6866. Māverāünnehr'üñ çerisi tamām
Ṣaf urup ṭurdı maḳām-ber-maḳām

6867. Teferrüc idüben baḳarlar aña
Ḳamu erligine ḳalurlar ṭaña

6868. Ulu kiçi barmaḳların dişledi
Didiler bu server ne kār işledi

6869. Bu Saʿd ibni Eslem depdügüm emīr
Bū Müslim'i dutup iden ol esīr

6870. Dönüp Naṣr eydür eyā şehriyār
Ne kişi olurlar bu iki er

6871. Girüp ḳıldı bunlar bunuñ tek işi
Kim eylememişdür bunı hīç kişi

6872. Didi Naṣr-ı Seyyār bil ol iki er
Ki meydāna giren iki bed-güher

6873. Biri Mıżrāb anuñ eyā pür-uṣūl
O kāvī Ḫurezmī ki ol pür-fużūl

6874. Ḫurezm'den irişdi gelüben aña
Neler işledi ol maḥalden baña

[343b]

6875. Velī bilmedüm ol biri aṣlını
Ne cinsdendür anuñ daḫı fażlını

6876. Velī beñzedürem anı Türkemān
Yā ḫūz bunda ola Türkemān

6877. Ḥaḳīḳat bilürem delüdür özi
Ki yoḳdur sebātı belürsüz sözi

6878. Bu ʿaḳl-ile görseñ anuñ cümbişin
ʿAḳıllular itmez anuñ hīç işin

6879. Gelüp irişelden aña bu zamān
Yüregüm elinden bunuñ oldı ḫān

6880. Ne serverlerüñ bu alup{dur} cānını
Ḳara yere dökdi ḳızıl ḳanını

6881. Bunı kim getürse dirile baña
Ḳamu tācı taḫtı virürdüm aña

6882. Çün işitdi Eslem dir iy şehriyār
Bunuñ bigi itmez bilüñ kār ü zār

6883. Buña özge yemek gerekdür yaraḳ
Daḫı dürlü gerek buña ittifāḳ

6884. Bulara bu ḫendeḳ olupdur ḥiṣār
Ḳuşaduñ ṭolayu bunı ne ki var

6885. Ṣavaş eyleyelüm aña düş düşin
Ün-ile alalum varanuñ huşın

6886. Yayaḳ öñde durup aña oḳ sepe
Süvār der-pāyınca ilerü depe

6887. Bu resme ola ki bulına çāre
Bu ḫendeḳ iline gire... ere

6888. Ger itmez olursañ bu resme şitāb
Ol ikiye virmez kimesne cevāb

6889. Çü bu resme didi aña bed-güher
İşitdi bu Naṣr-ı laʿīn ser-te-ser

6890. Hemān dem buyurdı iderler yaraḳ
Bu ḫendeḳi aldı araya ittifāḳ

6891. Ḳuşadup bu leşker dururlardı çoḳ
Yayaḳ öñde durup aṭar-ıdı oḳ

6892. Süvār atda ḳalḳan yapınmış-ıdı
Bu ḫendeḳ üzre depinmiş-idi

6893. İçerü vü ṭaşra ün-idi ṭolu
Yaḳar-ıdı oḳlar nite kim ṭolu

[344a]

6894. Göz açdurmaz-ıdı erenlere hīç
Işılardı ışıḳ yalabur ḳılıç

6895. Ḳırılup yaturdı erenler bī-cān
Ḳan ırmaḳ oluban aḳardı yavan

6896. Ne ḳıṣṣa uzadam geceye degin
Ol iki ṭarafdan ṭururlar nigīn

6897. Bu ḳırḳ pehlevān ü güzīn sünnī er
Yegāne tüvānā dilīr şīr-ner

6898. Bile elli biñ hem müselmān eri
Bu ḫendeḳ içinde olan bu çeri

6899. Ol üç yüz biñ erle bular ceng ider
Delim er uġurda ögüş yeng ider

6900. Güneş maġribe çün diker gürzini
Çevürür cihānda yine yüzini

6901. Yine ṭabl-ı āsāyiş çaldılar
Erenler dönüben atın ṣaldılar

6902. Ki yaʿnī savaş yoḳ be-küllī döner
Gelüp degme biri yerinde ḳonar

6903. İrer Naṣr-ı Seyyār ü meskenine
Ulu beglerini alur yanına

6904. Yarın cidd-ile dir varup ṭuralum
Bir uġurda ḥamle idüp uralum

6905. Ola ki yerinden varın ireler
Daḫı bir mededsüz yere ireler

6906. Geñezlük-ile pes gireler ele
Ḳıravuz buları nitesi ḳala

6907. Bu tedbīri itdi bular ol gice
Ebū Müslim işin işit gör nice

Ez-īn cānib Bū Müslim resīden-i Seraḫs-rā feryād resīden-i Mālik ü Muḥammed ḥalāṣ-kerden[140]

[140] Bu taraftan Ebû Müslim'in Serahs'a ulaşması ve Malik ile Muhammed'in yardıma gelerek onu kurtarması

6908. O vaḳtin ki anı alup getdiler
Seraḫs'a gelüben yaḳın yetdiler

6909. Seraḫs'uñ içinde olan ol emīr
İşitdi ki geldi Bū Müslim esīr

6910. Bu Behrām anda yaraḳ itdi ol
Aña ḥāżır itdi çü niʿmet nüzūl

6911. Ḳonup ulu kiçi anı yudılar
Delim medḥ [u] taḥsīn aña didiler

[344b]

6912. Ḳarār eylediler ṭolunınca gün
Ṭolundı giceden ʿayān oldı dün

6913. Yine atlarına biner ser-te-ser
Bu ḳavm-i ḫavārīc laʿīn bed-güher

6914. Devede Bū Müslim gider berkilü
Oḳır-ıdı Ḳurʾān meger ol ulu

6915. Yöresinde on biñ ola ḳavm-i ʿāḳ
Demür ṭon içinde ḳamu pür-yaraḳ

6916. Bū Müslim araya alup ṣaġ u ṣol
Bu resm-ile gideridi ol fużūl

6917. Yarusı ol erüñ öñinde gelür
Yarusı yine hem ṣoñında gelür

6918. Bū Müslim devesin yiderler-idi
Bu resm-ile dünle giderler-idi

6919. Ṣabāḥa degin ol gice getdiler
Yaḳın idi irte çün işitdiler

6920. Süheyl ü atuñu ayaġı üni
Erenler avāzı ulaġı üni

6921. Durup gözlediler ṣolı vü ṣaġı
Eyitdiler iye mi ola yā yaġı

6922. Çü ḳarşularından çıḳar bir çeri
Işıḳlanmış-ıdı sehel ṭañ yeri

6923. Bu Behrām ḳavmi buları bilür
Ḫaber birbirine erenler ḳılur

6924. Ki er geldi ḳarşu dādın dir görüñ
Ne ḳavmdür nereden gelür bir ṣoruñ

6925. Ki iye mi yaġı mı ḫaber bilelüm
Aña göre biz de bir iş ḳılalum

6926. Hemān dem bu leşker işitdi ḳamu
Bir araya geldi kiçi vü ulu

6927. İlerü gerüden ḳalan sürdiler
Gelüp bir araya ḳamu ṭurdılar

6928. Bir iki varurlar ilerü kişi
Ki kimlerdür andan bileler işi

6929. Hem anlar daḫı ol yaña irdiler
Buları ilerü varup ṭurdılar

6930. Bu Behrām erenden varanlar meger
Bu ḳarşu gelenden ṣorarlar ḫaber

[345a]

6931. Ki ne ḳavm olursız ne yerden geliş
Bīgāne misiz yā eyidüñ biliş

6932. Hem anlar eyitdi ḳayuñuz yeñüz
Bize ne ḳavmsiz evvel diyiñüz

6933. Didiler ki Naṣr-ı güzīn eriyüz
Giderüz ḫalīfe depe çeriyüz

6934. Bulardan çün anlar ḫaber aldılar
Biri birisine ḫaber ḳıldılar

6935. Bu yaña hem anlar ḫaber virdi ḫoş
Size āşināvuz didi geldüñ üş

6936. Varuruz ki Naṣr'a idevüz yārī̄
Gice gündüz anuñ olavuz yāri

6937. Yaġısı var-ımış idevüz meded
Gerüden çerimüz gelür bī̄-ʿaded

6938. Çü Behrām böyle işitdi sözi
Sevindi vü güldi açıldı yüzi

6939. Bulardur didi çün ḫalī̄fe eri
Şükür āşinādur degül yad çeri

6940. Bulara ḥikāyet hemī̄n diyelüm
Degül yad ḳayġu ne_içün yiyelüm

6941. Yine pes çaġırup didiler buluñ
Ulu kiçi düpdüz beşāret ḳıluñ

6942. Yaḳın oldı imdi yolı bilüñüz
Ḥaḳ'uñ ḥamdi şükrin delim ḳıluñuz

6943. Kim ol Gāvbend'i giriftār idüp
Gideyoruruz uş alup zār idüp

6944. Dutuldı ne kişi aña yār-ısa
Ṭaġıldı ne cemʿiyyeti var-ısa

6945. Helāk idüp alduḳ kimi başını
Kimi ḳaçdı gözden saçar yaşını

6946. Çün anlar bu resme söz işitdiler
Bu gelen erenler hep āh itdiler

6947. Bular daḫı on biñ er-idi tamām
İçinde bularuñ iki nīk-nām

6948. Biri adı Mālik Muḥammed biri
Ḥārīs̱ oġlı iksi daḫı dīn eri

6949. Mālik Eşter aṣlı uruġı meger
Yegāne erenler güzīn muʿteber

[345b]

6950. İlerü yürüdi Mālik geldi ol
Bu Behrām'uñ anda yolın aldı ol

6951. Selām virdi aña didi pehlevān
İnanmazam işpu sözine ʿayān

6952. Ki siz Gāvbend'i nite dutasız
Ḳırup ḳavmin andan oyun utasız

6953. Baḳup görmeyince anı bu gözüm
İnanmazam aña bil sözüm

6954. Eyitdi ki Behrām neẓāre kıluñ
Yüzini göricek ḥaḳīḳat bilüñ

6955. Mālik ü Muḥammed gelüp irdiler
Bu Behrām'ı döne selām virdiler

6956. Görişdiler anı bile aldılar
Bū Müslim ḳatına yine geldiler

6957. Devede ki baġlu eren aṣlanı
Diline alup ol oḳır Ḳuʾānı

6958. Yedi muṣḥafı ol durupdı be-nām
Ol-ıdı ki āḫir olupdı tamām

6959. İdüp ḫatm ḳılmış-ıdı hem duʿā
Ol arada oldı dilegi revā

6960. Birez uyḳu ol dem gözini alur
Aña düş içinde Muḥammed gelür

6961. Didi iy dīn eri uyurġıl gözüñ
Daḫı ḳayġulara bıraḳma özüñ

6962. Ḥārīs̱'üñ irişdi dir oġlanları
Ki sünnī müselmān eri cānları

6963. Biri adı Mālik cihān pehlevān
Birinüñ Muḥammed adı nev-cüvān

6964. Bile on biñ eri bil iy yā ḫavāṣ
Seni bend içinde iderler ḫalāṣ

6965. Bunı böyle düşle lisāna gelür
Gider ol Bū Müslim uyana gelür

6966. Gözini açup ol yegāne görür
Mālik ü Muḥammed uyana gelür

6967. Bu Behrām bile durur nābekār
Yanında bularuñ ʿayān bī-vaḳār

6968. Mālik daḫı gördi Bū Müslim yüzin
Aña ḳarşu açdı şāh-ı dīn gözin

[346a]

6969. Ḳatına irişdi Mālik nīk-nām
İki ḳat oluban degürdi selām

6970. Bū Müslim ʿaleykin alur nām-dār
Didi şād geldüñ eyā şehriyār

6971. Mālik Eşter aṣlı güzīn pür-hüner
Şükür ki irişdüñ baña şīr-ner

6972. Daḫı ṭurma imdi işit pendümi
Ḫalāṣ eyle beni getür bendümi

6973. Muḥammed düşümde bu dem söyledi
Baña geldüñüz beyān eyledi

6974. Çü Mālik işitdi anuñ sözini
Elinde dutupdı ulu gürzini

6975. İki yüz baṭman-ıdı ol ʿamūd
Çevürdi başından anı şāh-ı cūd

6976. Bu Behrām-ı melʿūn görür çün anı
Dönüp ḳaçmaġa çevürdi yöni

6977. İrüp eyle urdı çü ḳuvvet-ile
Yere girdi Behrām ṣanuñ at-ıla

6978. Helāk oldı çıḳdı laʿīnüñ cānı
Muḥammed çü gördi şāh-ı dīn anı

6979. Urup naʿra ol dem ḫurūş eyledi
Niçeleri anda bī-hūş eyledi

6980. Depindi hemān dem anuñ erine
Er olan işinden nite arına

6981. ʿİnān ... ḳalbe deper her biri
Bu Behrām'uñ anı görür leşkeri

6982. Çevürdiler at başın ḳaçdılar
Silāḥın yaraġın ḳoyup ṣaçdılar

6983. Mālik ü Muḥammed ikisi meger
Daḫı bunlaruñla bile on biñ er

6984. Bunları ṣoñınca ḳura getdiler
Helāḳ eylediler kime yetdiler

6985. Ḫavārīc erenden bular dād alur
Ebū Müslim anda yaluñuz ḳalur

6986. Bu iş olduġına sevinür emīr
Kelāmullāh ezber dilinden oḳır

6987. Naẓar bir zamāndan urur nām-dār
Çıḳup ḳarşu irdi aña bir süvār

[346b]

6988. Hele Tañrı fermānıdur {didi} irmişüz
Ki düşmāna bunda dādın virmişüz

6989. Ḳoyup gidicegez biz ol leşkeri
Seni baġlu gördük biz iy dīn eri

6990. Gelüp gördük uşda sizi at-ıla
Silāh u cebe vü delim yat-ıla

6991. Kim itdi bu eylük saña virdi at
Silāh u cebe vü tamām-ı ālāt

6992. İşidür-idük ki emīr olduñuz
Erenlere ṣadr-ı kebīr olduñuz

6993. Olurlar yörende delim pehlevān
Ḫanādān yolına ḳoyan ḫanümān

6994. Bular ne_oldı ki siz esīr olduñuz
Bularuñ elinde ḥaḳīr olduñuz

6995. Bū Müslim bulara eyitdi ricāl
İşidüñ ne resme bize oldı ḥāl

6996. Öñ öñdin eyitdi işi itdüġin
Delim Naṣr-ı dūna oyun utduġın

6997. Erenler ḫurūcın anuñ ṭuydılar
Gelüp ne kişiler aña uydılar

6998. Hem Ahmed-i Zemcī gelüp yetdügin
Yolında anuñ ne kerem itdügin

6999. Ṣoñı Māverü'n-Nehr eri geldügin
Eyitdi bulardan ḫaber aldugın

7000. Nite oldı ḳırḳ yār urıla emīn
Varup urduġın bir arada kemīn

7001. Ṭaġulī ḥīleyle gelüp irdügin
Bulara ol eri ṣalıvirdügin

7002. Eyitdi varup er nite gördiler
Tevekkül idüben yine ṭurdılar

7003. Didi ṣoñra nite ele girdiler
Alup Naṣr öñine anı irdiler

7004. Demürledüp ol ḳırḳ eri alduġın
Yaluñuz anı Mervān'a ṣalduġın

7005. Bu resm-ile andan yola girdügin
Bu yerde ki bunlar gelüp irdügin

7006. Eyitdi bu ḥālüm bir er bilmedi
Nite olduġumdan ḫaber bilmedi

[347a]

7007. Ve gerni ṣoñumca gelürler-idi
Beni bend içinde alurlar-ıdı

7008. Bu vaṣfı ki uşda ʿayān bildüñüz
Suʾāli bu resme daḫı ḳılduñuz

7009. Ki bu yerde baġdan seni kim alur
Görürem nāgehān bir atlu gelür

7010. Ṣabāḥ-ıdı geldi baña irdi dir
İnüben atından selām virdi dir

7011. Elümi şaşuban ol atın virür
Ḳamu geydügi er ālātın virür

7012. Yine döndi getdi dutup yol revān
Aña dek ki oldı gözümden nihān

7013. Daḫı bilmedüm ol niçe kişidür
Ki bu luṭf eylük bize işidür

7014. Bu resme çün andan ḫaber aldılar
Ne er ola diyüp ṭaña ḳaldılar

7015. Ṣoñında bularuñ gelür leşkeri
Görüp bildiler ol Bū Müslim eri

7016. Gelüp atdan inüp öperler elin
İleyinde yere ururlar elin

7017. Delim getdi Mālik ṣag u ṣola
Kim ol at getürüp kişiyi bula

7018. Bulımadı anı çoḳ idüp ṭaleb
Yine döndi geldi meger bā-edeb

Sebeb-i āmeden-i Meymūne be-ḫalāṣ kerden-i Ebū Müslim-i Mervī[141]

7019. Bu Ṭāhīr-i Ṭūsī rivāyet ḳılur
Bu ḳıṣṣa içinde ḥikāyet ḳılur

7020. Bū Müslim ḳatına gelen kim-idi
Beyān eyledi vü bu resme didi

7021. Meger Ḳayṣ-ı Rābiʿ ḳavī nām-dār
Ki Meymūne ḫatun-ıdı ol nigār

[141] Meymûne'nin Ebû Müslim-i Mervî'yi kurtarmaya gelme sebebi

7022. Bū Müslim ile bir gice ṭoġdılar
İşitdük bilürsin niçe ṭoġdılar

7023. Sebeb geldügine bulur dilberüñ
Kim aldı Bū Müslim elinüñ baġın

7024. At u ṭon virüben gönüldi nihān
Özin ḳılmadı ol bulara ʿayān

7025. Rivāyet-i ḳıṣṣa meger buyıdı
Ki yatdı yerinde gice uyıdı

[347b]

7026. Fāṭıma Muḥammed ḳızın ol görür
Öñinde bunuñ revān yüz urur

7027. Fāṭıma uyuma didi aña ṭur
Silāh u seleb al ata eyer ur

7028. İriş dur örü dār ü gīr itdiler
Bū Müslim'i nāgāh esīr itdiler

7029. Anı ṣaldılar ki tā Mervān göre
Helāk ide anı bī-emān göre

7030. Alup gide durur anı ḳavm-i dūn
Ne yerde iresin aña añla yön

7031. Seraḫs yār ü ol çü menzil geçe
İde ṭapuñ anuñ bāgını aça

7032. At u ṭon virüben aña eylük it
Bilinmedin anda yine ṭurma git

7033. At u ṭon aluban nigār ol zamān
Gönülmişdi yola düşüp ol zamān

7034. Ol-ıdı ki geldi ol atın aña
Hemān virdi erlük ālātın aña

7035. Nite getdi bildürmedin kendüzin
Maḳāmına dutdı yine ol yüzin

Āmeden-i Bū Müslim ü Mālik ü Muḥammed bin Ḥārīṯ ʿasker-i Sünniyān[142]

7036. Gel imdi Bū Müslim sözini ʿayān
Eydelüm ne işler cihān pehlevān

7037. Ḥārīṯ'üñ iki_oġlı bile on biñ er
İrüp yārī ḳıldı aña pür-hüner

7038. Beşāret ide pes ḳamu döndiler
Laṭīf bir arada ḳamu ḳondılar

7039. Bū Müslim oturdı iki nīk-nām
Getürdiler ol dem araya ṭaʿām

7040. Sevinmeklik-ile hemān yediler
Çalap Tañrı luṭfın delim didiler

7041. Çün öyleye degin ḳarār itdiler
Erenler uyudı işi bitdiler

7042. Çün Allāh'dan oldı bulara yārī
Rāḥat oldı diñlendiler her biri

7043. Pes eyle olıcaḳ ṭuru geldiler
Müselmānlar anda vużūʾ aldılar

7044. Ḳılurlar namāzı ḳamu ol maḳām
Ulu kiçi leşker varı ḫāṣ u ʿām

[348a]

7045. Süvār oldı ṭurdı ol üç pür-hüner
Daḫı bunlaruñla bile on biñ er

[142] Ebû Müslim ile Malik ve Muhammed bin Haris'in Sünnî akerlerin yanına gelmesi

7046. Sürerler tā aḫşam olınca revān
Çerinüñ uçına irer[ler] ʿayān

7047. Ki bir yaña sünnīlerüñ leşkeri
Biri yaña Naṣrī ol kimileri

7048. Bu yaña sünnī çeri ol-ıdı
Ol Aḥmed-i Zemcī ḳaravul-ıdı

7049. Bile altı biñ er anuñla yayaḳ
Dükelcügi sünnī eren ittifāḳ

7050. Bu yer ki müselmān olurlar ḫoca
Gözedürler-idi ol uçdan uça

7051. Bu yeng-ile Zemcī yürürken emīn
At ayaġı üni işidür güzīn

7052. Yaluñuz ilerü yürüdi göre
Ki ne ḳavm olur ol gelenler göre

7053. İlerü varuraḳ görür üç ʿalem
Dibinde gelür üç güzīn muḫteşem

7054. Ṣoñında bularuñ gelür çoḳluḳ er
ʿAceb ḳıldı gördi anı pür-hüner

7055. Çaġırdı ki ne ḳavm olursız diñüz
Ve ger yaġısız baş yaraġın yeñüz

7056. Ebū Müslim ol dem bilür Ahmed'i
Dönüp Ḥārīṯ oġlanlarına didi

7057. Kim Aḥmed-i Zemcī budur pehlevān
Ki vaṣfını size dimişüz ʿayān

7058. Çü Mālik irişür sürer şīr-ner
Omuzında gürzi anuñ pür-hüner

7059. Yine baḳdı Aḥmed aña baḫtlu
Bir er irdi gürzi elinde ulu

7060. Gelür-iken aña çaġırdı yigit
Kimisen aduñı evvel eyit

7061. Elümden bu dün bir ḳażā çıḳmasun
Seni bu arada oda yaḳmasun

7062. Görür ḳadd ü ḳāmetini ol erüñ
Bunuñ bigi heybetini ol erüñ

7063. Kim aṣlan bigi yol aluban durur
Eger ejdehāya ol irse urur

[348b]

7064. Mālik aña eydür ki āşināyuz
Amān bulmasun hīç özüñden yavuz

7065. Pes andan Bū Müslim irişdi be-nām
Ol Aḥmed'e virdi şāh-ı dīn selām

7066. Üninden pes anı ol āgāh ider
Bū Müslim durur ol çü bir āh ider

7067. Didi sen misin iy eren serveri
Segirdür irişdi aña dīn eri

7068. Ayaġına düşdi Bū Müslim'üñ ol
Şükür seni gördüm didi pür-uṣūl

7069. Sevinmeklik-ile ʿaḳıldan gider
Ne ki fikri vardur ʿaḳıldan gider

7070. Ebū Müslim anı iner gösterür
Ḳocar kendüzine meger oturur

7071. Yine ʿaḳlı başa gelür ol zamān
Eyitdi nitesi eyā pehlevān

7072. Ölüpdüm yine sen dirirdüñ beni
Kim aldı demürden şāh-ı dīn seni

7073. Bular kimdür kim bileñe durur
Ki gözüm buları bahādur görür

7074. Bu resme Bū Müslim cevābını dir
Ḥārīs̲ oġlı bunlar didi yā emīr

7075. Biri Mālik adı Muḥammed biri
Eren şāhı iki{si} daḫı dīn eri

7076. Yol üstinde bunlar baña geldiler
Aġır bend içinden beni aldılar

7077. Ne erdür buları işidür bilür
Görişüp bulara tevāżuʿ ḳılur

7078. Pes Aḥmed eyitdi saʿādet buluñ
Hele leşkere ben varayım ḳuluñ

7079. Dükeli ṭapuñ-çün perīşān durur
Melūl ü muḳayyed ciger ḳan durur

7080. Ṭapuñ geldüginden diyeyim ḫaber
Ki şād ola cümle gele ser-te-ser

7081. Ebū Müslim eydür eger gidesin
Erenlere varup ḫaber idesin

7082. Ulular ki vardur aña söylegil
Velīkin çeriden ḥaz̲er eylegil

[349a]

7083. Dökülüp bize ḫāṣ u ʿām gelmesün
Ġalebe oluban tamām gelmesün

7084. Varur Aḥmed anda hem eyle ider
Beşāret virür gör erenler ne_ider

7085. İşidüp ḳamu şādumān oldılar
Durup ḳarşu varup revān oldılar

7086. Durur Ḥārīs̱ anda ḳalanı gelür
Bū Müslim çādırı içide ḳalur

7087. Cihān pehlevānlar irişüp görür
İleyinde düpdüz anuñ yüz urur

7088. Görüşdi anuñla yigid ü ḳoca
Elini öper ü çü boynın ḳoca

7089. Didiler şükür ki cemālüñ senüñ
Bize ḥāṣıl oldı viṣālüñ senüñ

7090. Selāmet çü gördük yine özüñi
Laṭīf ḫulḳuñuz güler yüzini

7091. Velī bilmedük ne ele düştüñüz
Ki ġāfil oluban ele düştüñüz

7092. Bū Müslim bulara sözi söyledi
Ki Ṭaġulī geldi ne al eyledi

7093. Anuñ söziyile durup getdügin
Yaġı leşkerine varup yetdügin

7094. Niçe girdi ele sözin söyledi
Demür urdılar ol özin söyledi

7095. Tā aña degin kim didi geldiler
İki server elden anı aldılar

7096. Ki Mālik Muḥammed eri cānları
Ḥārīs̱'üñ yaʿnī ki oġlanları

7097. Bular erenler yaḳın bildiler
Görişüp tevāżuʿ delim ḳıldılar

7098. Şafāyıla lup dönerler revān
Bārgāh öñine gelür ol zamān

7099. Çaġıru Ḥārīs̲’e didiler iy pīr
Beşāret ki geldi yine ol dilīr

7100. Bū Müslim-i Mervī güler gül yüzi
Çü Ḥārīs̲ işitdi bulardan sözi

7101. Sevinmekliginden durup urdı āh
Revān ṭaşra çıḳdı ḳodı bargāh

[349b]

7102. Hemān ol Bū Müslim yüzini görür
İleyinde server yüzini urur

7103. Didi sen misin āh eyā sulṭānum
Vücūdumdan āḫir gidüpdi cānum

7104. Şükür Ḥaḳḳ’a yüzin yine gördüm üş
Yine ḥālüm oldı benüm bende ḫoş

7105. Bū Müslim atından aşaġa gelür
Ṣunup yerden ol dem Ḥārīs̲’i alur

7106. Ne deñlü bilürdi anuñ ʿiz̲z̲etin
Revān dutdı öpdi anuñ şeybetin

7107. Didi iki oġluñ gelüp yetdiler
Alup beni baġdan kerem itdiler

7108. Ol iki güzīnüñ ben āzādıyım
Gidüp ḳayġularum bugün şādıyım

7109. Aña Ḥārīs̱ eydür ben oġlanlarum
Ol iki cānumdan ʿazīz cānlarum

7110. Ayaġuñ tozına senüñ ḳurbānuz
Ne ḥükm ideriseñ aña fermānuz

7111. Çü bunlar bu resme deme irdiler
Alup bārgāha anı girdiler

7112. Gelürler ḫalāyıḳ ulu vü kiçi
Ṭolar ululer ol bārgāh içi

7113. Çıḳardılar anı yine taḫṭına
Nis̱ār eylediler duʿā baḫṭına

7114. Īmāmāne geydi yine ṭonların
Ġanīmet görürler ḳamu günlerin

7115. Çü ḳayġu yaġısı başın kesdiler
Şeker şerbetini gelüp içdiler

7116. Döküldi ṣoñında anuñ dürlü ḫūn
Çīnī geldi her er ileyine ḫūn

7117. Yeyüp içdiler vü ṣafā buldılar
Ḥaḳ'uñ raḥmetinden vefā buldılar

7118. Ḳalurlar ṣabāḥa degin ẕevḳ-ile
Çün irte belürdi yine şevḳ-ile

7119. Müʾezzinler irte yalın bekledi
Namāz vaḳti oldı eren añladı

7120. Ebū Müslim olur bulara imām
Gelüben uyarlar ululer tamām

[350a]

7121. Uyuban namāzı aña ḳıldılar
Göñülden çü ḳayġu ṭozın sildiler

Āmeden-i Bū Müslim-i Mervī Raḥmetullāhi ʿAleyhi ḫalāṣ-kerden-i yārān ez-bend-i feryād resīdī[143]

7122. Gel imdi yine bir ḳulaḳ ur söze
Ne ḳıldı erenler diyeyim size

7123. Erenler sözine ḥaḳīr baḳmaġıl
Nedāmet odına ḥaḳīr yaḳmaġıl

7124. Dilegüñ ḳatunda ola tā revā
Ḳamu derde zīrā bulavuz devā

7125. Ḥaḳ'uñ ḳudret eli durur evliyā
Bular iledürler ḳulı Mevlā'ya

7126. Bulara uyanup işi uz durur
Bular Ḥaḳ yolına ḳılavuz durur

7127. Bulardur Nebī'ye vesīle olan
Bularuñ-ıla buldı beni bulan

7128. Nebīler fālına düşen ḳurʿası
Bulara irişdi nebī cürʿası

7129. Bularuñ durur bil kimi yā naẓar
Ḳara ṭaşa ḳılsa olur ol güher

7130. Vücūduñ baḳırın bular zer ḳılur
Māliklere anı ser-efrāz ḳılur

7131. Dürüst ḳıl bulara bugün iʿtiḳād
Yarın ḳorḫulardan olasın āz̲ād

7132. Erüñ ṣıdḳı olur Ḥaḳ'a bil yaḳın
Bu ṣıdḳı göñülden giderme saḳın

[143] Ebû Müslim-i Mervî rahmetullahi aleyhinin dostlarına esirlik bağından kurtulmalarına yardım etmesi

7133. Saña ṭoġru yola olur ol delīl
Nite kim Nebī'ye gelür Cebrāʾīl

7134. Ger inkār idesin eyā bed-gümān
Ne_ola inkāruñdan velīye ziyān

7135. Hemān inkāruñdan olasın ʿāṣī
Daḫı artuḳ ola yüzüñ ḳarası

7136. Saña perde olan yine noḳṣānuñ
Naḳīṣdan nihādı arıdur anuñ

7137. İlāhī Kerīm ü Raḥīm ü Ḫabīr
Kadīm ü tüvānā Semīʿ ü Baṣīr

7138. Sen it ṣıdḳımuzı bulara dürüst
Ki olmayavuz bu yolda ki süst

[350b]

7139. Ki tā irmeye bu yaḳına gümān
İnşāʾallāh ki yoldaş ola hem īmān

7140. Gel imdi bu söze yine dut ḳulaḳ
Ṣalavāt getür kim yüzüñ ola aḳ

7141. Bu ḳıṣṣa sözinden yine añla rāz
Bū Müslim ne ḳılur gör ol ser-firāz

7142. O ḳırḳ yār ḳayusın yer ol ber-güzīn
Bularuñ araya getürdi sözin

7143. Dilerem didi bir iki er şāra
Varup ol yārenler ḥālini göre

7144. Budur ḳorḳumuz ki Naṣr işide
Bizüm geldügümüz ulu iş ide

7145. Buları ol ucdan helāk eyleye
Nāgehān işümüz be-ḫāl eyleye

7146. Çü böyle diyicek ol işitdiler
Gör imdi erenler ne iş itdiler

7147. Ol Ahmed-i Zemcī yerinden durur
Aña ben varayım diyü yüz urur

7148. Bu Naṣr ibni Yaḥyā daḫı ṭurdı pīr
Anuñla varayım ḳuluñ daḫı dir

7149. Ol ikiye andan daḫı yār olur
Varalar ol işe vefādār olur

7150. Ṣūret degşürüp ol arada hemān
Duʿā himmet olup olurlar revān

7151. Nite çoḳ idelüm burada sözi
Çerisine Naṣr'uñ dutarlar yüzi

7152. Yārenlere andan ḳulaḳ uralar
Ḥikāyet ne resme olur göreler

7153. Bu yaña bu Naṣr-ı laʿīn bī-vaḳār
Geçüp taḫtına ol idüpdi ḳarār

7154. Sevinürdi devletine ol ḥaḳīr
Ki düşmān olupdı elinde esīr

7155. Feraḥ bulmış-ıdı ḳanı ḳaynayu
Oturmış-ıdı ḫoş güle oynayu

7156. Nāgehānī bir ḳaç kişi irdiler
Ṣaçın yola daḳuḳ başı girdiler

7157. İçi ḳopdı Naṣr'uñ ki hey ne_olduñuz
Fiġān ide ṣaç u saḳal yolduñuz

[351a]

7158. Daḫı bundan artuḳ didiler ne_ola
Alup Gāvbend'i giderken yola

7159. Gelüp Ḥārīs̱ oġlanları uġradı
Helāk itdi Behrām özin ṭoġradı

7160. Ne kim var çerisi ḳara urdılar
Niçe ululları yere urdılar

7161. Alup Gāvbend'i getürdiler üş
Ulu kiçi oldı göñülleri ḫoş

7162. Bulardan işitdi anı Naṣrī çün
Gelüp ḫışma yavlaḳ ḳakıdı bu dün

7163. Didi ḳırḳ yāri anuñ hele var
Diküñ bunlaruñ-çün varuñ ḳırḳ dār

7164. Birin bir aġaca bularuñ aṣuñ
Belā yayı durur buları yaṣuñ

7165. Bu cürmin bugün ben baña işledüm
Anuñ-içün uşda elüm dişledüm

7166. İki kezdür ele getürdüm anı
Revān dökmedüm ben özinden ḳanı

7167. Ḫalāṣ oldı elden iki kezdür üş
Ki tedbīrin idemedüm ʿaḳla ṭuş

7168. Hele ḳırḳ yārini aṣuñ var-iken
Elümüzde bunlar giriftār-iken

7169. Çü iş itdi bunlar bize cürʾetle
Mebādā ki bunlar daḫı ḳudretle

7170. Peşīmānlıḳ ışşı ṣoñ ucı ne_ide
İş el viricek er gerekdür ide

7171. Bulara berāber diküñ ḳırḳ dār
Aṣuñ her aġaca birin ḫūr u zār

7172. Ne kim ol buyurdı hemān bildiler
Dikūp ḳırḳ aġacı ḫāżır ḳıldılar

7173. İki leşker ortasına ḳırḳ aġaç
Dikerler ki degme biri üç ḳulac

7174. Ḳalan leşkerine didi Naṣr-ı ʿāḳ
Ki cenge ṭuralar süvār ü yayaḳ

7175. Çün ol gün bilürler olur ulu ḥarb
Anuñ tek ururlar naḳāraya ḍarb

7176. Borular çalındı uruldı nefīr
Yaraḳ eylediler ola dār ü gīr

[351b]

7177. Demür ṭon geyüben eren yeltenür
Yegāne erenler ata atlanur

7178. Düzüldi yemīne yesāra ḳaṭar
Yaṣandı vü ṭurdı piyāde süvār

7179. Bū Müslim'e bunda irişdi ḫaber
Ki bindi ḫavārīc eri ser-te-ser

7180. Naḳārā-yı ḥarbi hele urdılar
Ṣavaş yaraġına hele ṭurdılar

7181. Hele bir ḥikāyet bugün var durur
Urulmış siyāset vü ḳırḳ dār durur

7182. Bū Müslim işidüp perīşān olur
Ḳaḳır iki gözi ṭolu ḳan olur

7183. Ol arada ʿaḳlın tebāh eyledi
Ulu beglerine dönüp söyledi

7184. Eyitdi siyāset ki var ḳırḳ dār
Yārenleri aṣar meger nābekār

7185. Dilerem {ol} arada bir iki emīn
İki yerde ura er-ile kemīn

7186. Naẓar baġlayuban ṣaġ u ṣol dura
Muḳābil olavuz er-ile göre

7187. Çü furṣat bulalar kemīn açalar
Busudan yesār u yemīn açalar

7188. Ol iki yañadan bular dār ide
Şāyed ol yārenler bir çāre ide

7189. Sözini erenler çü işitdiler
Durup iki server yaraḳ itdiler

7190. Ḥārīṯ oġlı Mālik alur on biñ er
ʿArab ululları iñen pür-hüner

7191. Varup ṣaġ ḳola urur ol kemīn
Gözedür ki bula tā furṣat demin

7192. Durur Ḥafre ibni Elem hem biri
Alur on biñ er hem ʿArab leşkeri

7193. Varup ṣol ḳola hem kemīn urdı ol
Añup furṣatını meger düzdi ol

7194. Bu yaña Bū Müslim ḳala nām-dār
Bir uġurda oldı atına süvār

7195. Naḳāra çalındı nefīr urdılar
Çıḳup ḫendeḳi ol yaña sürdiler

[352a]

7196. Yaraḳ eylediler añup furṣatı
Ki vire bulara Çalap nuṣreti

7197. Bu yaña ki ḳırḳ dār didük urdılar
Birezden ḫalāyıḳ baḳup gördiler

7198. Ḫurd-i Āhenger ü ḳırḳ yār ʿayān
Getürdiler anda keşān ber-keşān

7199. İki yüz serheng ü tīġ ü teber
Gelürler buları aṣarlar meger

7200. Eren şāhı Aḥmed ü bir ḳaç kişi
Gelüpdi öñ öñdin bilürsin işi

7201. Bile Naṣr ibni Yaḥyā-yı Çūbgerdān
Bularuñ-ıla ḳırḳ ulu nev-cüvān

7202. Bular ḫalḳ içinde ḳarışup durur
Getürdiler ol ḳırḳ eri çün görür

7203. Yedüp gelür-iken dāra ḳırḳ er
Ḫurd-i Āhenger ṣaġ u ṣol naẓar

7204. Dir-idi ki şāʾallāh ire bir meded
Ḥaḳ'uñ raḥmetidür zīrā bī-ʿaded

7205. Yine bir yaña çün naẓar ol urur
Ol Aḥmed-i Zemcī görür ki durur

7206. Dizildi öñi hem birez özine
Yine levni geldi anuñ yüzine

7207. İki yüz serheng buları yede
Getürdiler anda meger dār ide

7208. Çü Aḥmed-i Zemcī görür nām-dār
Daḫı ḳalmadı hīç özinde ḳarār

7209. Hemān laḥẓa naʿra urup yürüdi
Gören heybetini anuñ ḳurudı

7210. Daḫı bir yaña Naṣr-ı Çūbgerdān
Urup naʿra ḥamle ider ol zamān

7211. Bile ḳırḳ server bularuñla hem
Urup naʿra dāra ururlar ḳadem

7212. Yeden her eri bir ulu teng idi
Cihāngīrler adlu vü serheng-idi

7213. Yüriyüp çü furṣat demin buldılar
Birer serhengi iki böldiler

7214. Ḳalanı görüben anı ḳıldılar
Bu ḳırḳuñ daḫı hem bağın aldılar

[352b]

7215. Bir uġurda bunlar daḫı uġradı
Bu serhenglerüñ varın ṭoġradı

7216. Kimi öldi kimi daḫı ḳaçdılar
Bu yārenlerüñ hem bağın açdılar

7217. Bular daḫı oldı be-küllī süvār
Gör imdi ne resme olur kār ü zār

7218. Ururp naʿra her yaña sürdiler
Kime kim irişdi bular urdılar

7219. Ḫaber naʿra gelüp irince hemīn
Çıḳa geldi iki yaña dīn kemīn

7220. Biri Ḥafre ibni Elem on biñ er
Biri Mālik on biñ eri ser-te-ser

7221. Ṣaġ u ṣol segürdim ide irdiler
Çeküp tīġ orta yire girdiler

7222. Ḳaġan aṣlan-ıdı ṣanuñ her biri
Bir uġurda getürdiler ol eri

7223. Bir uġurda andan pes at ṣaldılar
Araya bu sünnīleri aldılar

7224. Bu yaña Bū Müslim daḫı nām-dār
Buyurdı depindi ne kim sünnī var

7225. İki yüz biñ-idi ḫavārīc çeri
Hem altmış biñ-idi müselmān eri

7226. Ol iki ṭarafdan sürerler atın
At ayaġı deldi yerüñ bir ḳatın

7227. Ayaḳdan çü ḳalḳar ṭuman bigi ṭoz
Dutup gök yüzini durur-ıdı boz

7228. Belürmez olupdı güneşüñ yüzi
Geceden seçemez kişi gündüzi

7229. Belürmezdi ṭozdan ḳara at vü ḳır
Bir idi ṣanasın yigid-ile pīr

7230. Naḳāre çalınup dögerlerdi kös
Alurlardı erden ṣanuñ ʿaḳl u uṣ

7231. ... urur aṭlar erenler ḫurūş
Yedi bahr idüpdi ṣanasın ki cūş[144]

[144] Metin burada yarım kalmaktadır. Reddâdede "bu heybete" yazmaktadır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : İlhan, Mevlüt

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	**Eğitim Birimi**	**Mezuniyet tarihi**
Yüksek lisans	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	24.03.2016
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi	11.06.2010
Lise	Acıpayam Lisesi	16.06.2006

İş Deneyimi

Yıl	**Yer**	**Görev**
2013-	Amasya Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

İlhan, M. (2015). Mütercimi Belli Olmayan Mensûr Bir Kasîde-i Emâlî Tercümesi. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature,* 1(1), ss.9-26.

İlhan, M. (2017). Na'îmî'nin Manzum Kaside-i Bürde Tercümesi. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature,* 3(4), ss.45-61.

Köksal, F.M., Kaçar, M., İlhan, M. (2018). *Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*. İstanbul: Kesit Yayınları

Hobiler

Seyahat, Kitap, Sinema, Tiyatro, Futbol

ankara
HBM

ankara HBV

le.ahbv.edu.tr